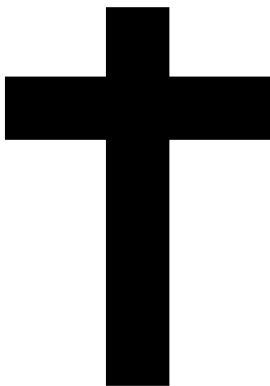

Re ãhâimana u'âsi
mono zadawa wasu'u

New Testament in Xavante (BR:xav:Xavante)

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u New Testament in Xavánte (BR:xav:Xavánte)

copyright © 2004 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Xavánte

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Xavánte [xav], Brazil

Copyright Information

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 1882536746

The New Testament

in Xavánte

© 2004, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022

744f0b3a-210f-53c7-b3a1-39b62617ba0c

Contents

MATEUSI	1
MARCUSI	134
RUCASI	204
ZUWĀ	325
ATUSI	412
ROMANŪ	525
1 CORĪTU	591
2 TORĪTU	660
Darasiza	700
ÉPĒZU	721
PIRIPU	739
TOROSU	755
1 TESARONITA	770
2 TESARONITA	783
1 TIMOTIU	790
2 TIMOTIU	805
TITU	815
PIREMŌ	821
EBREUSI	824
TI'ADU	873
1 PEDRU	887
2 PEDRU	903
1 ZUWĀ	911
2 ZUWĀ	927
3 ZUWĀ	929
ZUDASI	932
Apocaripsi	938

Mateusi

Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Mateusi te te ãma ãrob'ui'ééré

Ïbaihã wasu'uzé

Zezihi siré 're ãnomro mono norĩ siré hã aibã hã te 're hãimana, Mateusi na ãsisi hã, Réwi na ãsisi hãiba amo hã. Ta hã ma tô ã ãbaihã na hã dama rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãwaihã'uzéb zarina. Zezihi siré 're morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã ma tô te te dawi 're a'ubumro, danhib'apito ma. Zezihi ãma ma tô rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na Danho'reptui'wa da. ãne na rob'ui'ééré 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're ãrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô ãma rob'ui'ééré, Mateusi hã. Ma tô duré sima wẽ, te te dama waihu'u pese da, Zezihi hã tô sena zudezu norĩ ãhib'apito na hã, duré tô õhõ zõ si 're ãsimipari za'ra mono na hã.

Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé
Rucasi 3.23-38

¹ ã hã rob'ui'ééré hã Zezu Cristuhu hi'rata norĩ za'ratazé. Ta hã Dawihi ãnihudu, duré Abra'ãhã ãnihudu.

² Abra'ã hã Izatihi mama. Izati hã Zacohe mama. Zaco hã Zuda norĩ mama, tisisãnawã norĩ me.

³ Zuda hã Perezihã mama, duré Zeraha mama. ãna zahuré hã Tama na ãsisi hã. Duré Perezihã hã Esirõhõ mama. Duré Esirõ hã Arãhã mama, ta hã.

⁴ Arã hã Aminadabehe mama. Duré Aminadabe hã Nasõhõ mama. Duré Nasõ hã Samohõ mama.

⁵ Samo hã Bu'azihã mama. Bu'azihã na hã Ra'abi na ãsisi hã. Duré Bu'azi hã Obedihi mama. Obedihi na ãhisi hã, Rutã na ãsisi hã. Duré Obedi hã Zéséhé mama.

⁶ Zésé hã Dawihi mama, dama ãpire mama. Dawi hã Saromahã mama. Uri'asi ãdã'ã mro wa, ma podo, Saroma hã.

⁷ Saroma hã Robu'ãhã mama. Duré Robu'ã hã Abizaha mama. Duré Abiza hã Azaha mama.

⁸ Aza hã Zosapaha mama. Duré Zosapa hã Zorãhã mama. Zorã hã Uzi'asihã hi'rada.

⁹ Uzi'asi hã Zotãhã mama. Duré Zotã hã Acasihã mama. Duré Acasi hã Ezetizaha mama, ta hã.

¹⁰ Ezetiza hã Manaséhé mama. Duré Manasé hã Amosihã mama. Amosi hã Zozi'asihã mama, ta hã.

¹¹ Zozi'asi hã Zeconiza norĩ mama, tisisãnawã norĩ me. Babironiza u Izarazéhé ãnihudu norĩ, da te sême da, da te simroi mono ré, ma tô ta norĩ hã tipoto za'ra.

¹² Tawamã Izarazéhé ãnihudu norĩ, Babironiza u da te simroi mono za'u si, ma tô Zeconiza hã poto, Sarati'é hã. Sarati'é hã Zorobabéhé mama, ta hã.

¹³ Zorobabé hã Abi'udihi mama. Duré Abi'udi hã Eri'atĩhĩ mama. Duré Eri'atĩ hã Azoho mama.

¹⁴ Azo hã Sadotihi mama. Duré Sadoti hã Atĩhĩ mama. Duré Atĩ hã Eri'udihi mama.

¹⁵ Eri'udi hã Eri'azaha mama. Duré Eri'aza hã Matãhã mama. Duré Matã hã Zacoho mama, ta hã.

¹⁶ Zaco hã Zuzéhé mama. Zuzé hã Marizaha mro. Mariza hã, Zezusihi na, ta hã. Zezusi hã, ta hã Cristu, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te ãpisudu, Danho'reptui'wa da, da te 're ãsisi za'ra mono.

¹⁷ ãne hã 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã, Abra'ãhã hawimhã, Dawihi u hã. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Dawihi hawimhã, Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ãsimroi mono zéb u hã, Babironiza u. Duré 14 na dahi'rata norĩ hãiba za'ra hã Izarazéhé nhihudu norĩ, da te ãsimroi mono zém hawimhã, Cristu ãpotozéb u hã.

Zezu Cristuhu waptã'ázé wasu'u

Rucasi 2.1-7

¹⁸ Tawamhã ãne Zezu Cristuhu potozé hã: Mariza hã Zezusi, ãma ãna da hã ma tô sima ropisutu zahuré Zuzéhé me, sina mro zahuré da. Tane nherẽ, sina mro zahuré õ ré, ma tô 'Re ãhãmãna u'ãsi mono pẽ'ězani na tiwasã Mariza hã, te te sa'rese õ nherẽ.

¹⁹ Tawamhã aibã hã Marizaha ãma ãmro da hã 're morĩ wẽ di, Zuzé na ãsisi hã. Ta hã marĩ ãwẽ si te te 're 'manharĩ u'ãsi. Taha wa, ma tô sima rosa'rata, ãma ãmro da ropisudu hã pi'uriwi za te te siwi ãpari na hã, duré danho'a ãwasété na te te ãma hiri wa, da te dasiwi waihu'u za'ra tõ da.

²⁰ ãne na te te sima rosa'rata wamhã, hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ma tô tãma sihãire, sõtõ 'rowi. ãne te tãma tinha:

– Zuzé, Dawihi nhihudu, asina aihãtãtã tõ, Marizaha ãma aimro tõ da hã. Ta hã ma tô tiwasã, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono pẽ'ězani na.

²¹ ãra hã 'watébrémi na te za tãma podó. Tawamhã Zezusi na te za ãsisi. Danho'reptui'wa te wasu'u, ãsisi hã. Taha si te za tinhib'a'uwẽ hã te te 're anho'reptu, ãwasété hawi, duré 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te 're ãdahã za'ra mono zém hawi.

²²⁻²³ ãne da hã ma tô pisutu, Zezusihi ma, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã duréhã tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, Iza'izaha ma, te te ãwaihu'uzém na te te ãma uwaimrami da. ãne ma tô tãma waihu'u, duréhã:

“Pi'õi ubuni hã te za tiwasã. Duré ãra hã te za tãma waptãrã, aibã na.

Taha nhisi hã za, Emanuwé na ãsisi hã.”

('Re ãhãmãna u'ãsi mono, wasiré 're ãmorĩ u'ã, te wasu'u, ãsisi hã.) ãne 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te ãma ãrowaihu'uzé hã, duréhã.

²⁴ Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa te te tãma ĩwaih'u'uzéb zarina, ma tô ãma timro oto, Marizaha ãma, awa'awi.

²⁵ Tane nherẽ, Zuzé hã te te sima ãma rosa'rata õ di a'â Marizaha ãma, ĩ'ra tãma waptã'ã õ ré. Taré te ĩré 'madâ. Tawamhã ĩ'ra tãma waptã'ã wamhã, Zuzé hã ma tô sisi, Zezusi na.

2

Bâtâ pusizém hawi, aibâ norĩ ĩsi'aba'rézé wasu'u, Zezusihi u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô podo, Berẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Apito Erodi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ te te 're 'madâ'â za'ra mono ré, ma waptãrã. Waptã'ã parip si, ma tô wasi na romnhoré'wa norĩ hã aihutu Zeruzarẽ u, bâtâ pusizém hawi, rowaih'u'u pese 'wa norĩ hã.

² Tawamhã te sô anharĩ za'ra, Zezusihi zô:

— E mahãta 'watébrémi, zudezu norĩ nhib'apito da, ĩpodo hã. Wa norĩ hã wa tô 'madâ'â za'ra ni, wasi hã, bâtâ pusizém niwĩmhã, zudezu norĩ nhib'apito da, ĩpotozé te te ĩwasu'u hã. Taha wa, wa we ai'aba'ré ni, ãma wawata za'ra da. — ãne ma tô sô anharĩ za'ra.

³ Tawamhã apito Erodi te te wapari wamhã, hâtã'â uptabi di, uburé Zeruzarẽ ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama.

⁴ Tawamhã apito Erodi hã ma tô 'rã'õtõ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te te sadanharĩ za'ra da:

— E mame te za waptãrã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da. — ãne te sadanharĩ za'ra.

⁵ Tawamhã ma ãma sada'ãbã za'ra:

— Berẽ na 'ri nho'õmo nhisi ãma te za waptãrã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na:

⁶ “A norĩ wa'wa hã Berẽ ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã Zudaha nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã dama aiwapu na 're aihãimana za'ra wa'aba mono newa, te za oto dama asisi za'ëtẽ na dama 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Tame danhib'apito da hã za poto wa, ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ab'madã'â pese mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.”

ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.

⁷ Tawamhã Erodi hã ma tô sô tihãrã za'ra, bâtâ pusizém hawi ĩshutu norĩ zô, pi'uriwi te te sadanharĩ za'ra da, ta norĩ hã:

— E mahãna ma tô wasi hã watobro. — ãne te sadanharĩ za'ra.

⁸ Te te sadanharĩ za'ra pari, ma tô tãma rob'ru za'ra, Berẽ u si'aba're da. ãne te duré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rei wa'aba, 'watébrémi zô asinharĩ pese za'ra wa'aba da. Sõpêtê za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé apã we asiwi ipo're pu'u aba za, te waihu'u da, itême imorĩ da duré wa hã, ãma iwata da, izama. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, apito Erodi hã.

⁹ Tawamhã apito mreme te te wapari za'ra parimhã, robz-abui'wa norĩ hã te oto ai'aba're, Berẽ u. Tawamhã bådâdi na si'aba'rei ré, ma tô wasi hã 'madâ'ã za'ra, tô õ hã tirob ãma ré te te imadâ'ã za'ra hã. Te isõwa timorĩ za'ra. Tawamhã ma tô oto mazazã. 'Watébrémi isãmrazém nho'õmoi baba, te oto za, wasi hã.

¹⁰ Tawamhã aibã norĩ hã wasi te te 'madâ'ã za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te 're to za'ra.

¹¹ Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Sisisi wamhã, ma tô sabu za'ra 'watébrémi hã, ãna ire sãmra ré, Mariza hã. Tawamhã hirãtitõ ma tô asimro, ãma wata za'ra da. Taha pari, ma tô 'ridawa za'ra, tinhimiro'wapézéb za'ra hã. Ma tô ãma sawi za'ra, tinhoprub za'ra zém na; etẽ'ubuzi pré oru hã, duré wedewati isadaze hã, duré wedewati isadaze si'u'êne hã. Taha na ma tô tãma tinhoprub za'ra.

¹² Tawamhã rosawẽrẽ na ma tô 'Re ihãimana u'ãsi mono hã tãma waihu'u za'ra, båtã pusizém hawi isihutu norĩ ma, apã si'aba're tõ da, Erodihi u. Taha wa, te bådâdi amo na apã ai'aba're, tirob u.

Zuzé norĩ hã Ezitu u inebzé wasu'u

¹³ Tawamhã aibã norĩ si'aba're za'u si, ma tô hãiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihãire, sõtõ 'rowi. ãne te tãma rowasu'u:

— Apito Erodi hã ma tô dama rob'ru, ai'uté zô danhoprẽ mono da, isadawa para da te wĩrĩ da. Taha wa, te za oto ai'u. Ai'uté hã sa'ra na. Duré ãna zama ire saprõni Ezitu u, tame a'ã ire aimasisi aba da, dawĩ. Tawamhã apã we i'ane wa'aba zéb da hã, wa hã te aima iwaihu'uzéb zõ si, te za asina asimipa. — ãne ma tãma waihu'u, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

¹⁴ Tawamhã Zuzé hã ma tô udu. Utu wamhã, awa'awi ma tô ai'utere hã sa'ra. ãna hã ma tô ire saprõ barana, Ezitu u.

¹⁵ Tawamhã tame te oto ire aimasisi zahuré, apito Erodi hã idã'ázéb u. ãne ma tô tiromhãiba, duréihã 'Re ihãimana u'ãsi mono, tizadawa wasu'u 'rata 'wai ma, te te iwaihu'uzém na te te sina uwaimrami da. ãne ma tô tãma waihu'u siro: “Wa hã ira, wa satõ, Ezitu hawi morĩ da.” ãne duréihã 'Re ihãimana u'ãsi mono mreme hã, ti'ra ãma hã.

Ai'uté, da te 're ĩsimroi mono zé wasu'u

¹⁶Tawamhã apito Erodi hã aibã norĩ, bātã pusizém hawi we ĩsi'aba're norĩ hã pi'uriwi tiwi ĩsi'aba're na te te ãma rowaihu'u za'ra wa, ma tō ab'rui pese. Sib'rui wa, tãma da'wapéi'wa norĩ hã ma tō satōrĩ za'ra Berē u, 'watébrémi zō si'aba're da, uburé te te dawi uprosi mono da, maparane ãma ĩwahu mono ō hã, Berē ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra hã, duré Berē 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ 'ra zama. Aibã norĩ hã wasi te te ĩ'madã'ã za'ra zém na te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tō apito Erodi hã ãne 'manha.

¹⁷ ãne ma tō tiromhãiba, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ĩrowasu'uzéb zarina, Zeremiasi hã. Ma tō ãne ãma rob'ui'ére siro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme na:

¹⁸ “Rama na romnhisi ãma hã dawawa hã ma tō wapari za'ra ni, dazadari 'rãihã hã.

Raté hã te aiwa'ō, ti'ra norĩ ãma. Pě'ézé uptabi wa, te te sima wē ō di, da te ĩpě'ětété da hã, ĩ'ra norĩ hã uburé tiwi si'utōrĩ wa.”

ãne ma tō Zeremiasi hã rowasu'u.

Ezitu hawi, Zuzé norĩ hã apã te te sina ĩsiri zahuré zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã apito Erodi dã'ã parimhã, ma tō hãiwa ãma Wanhib'apito mã romhuri'wa hã Zuzéhé ma sihãire, sōtō 'rowi, Ezitu ãma sãmra ré.

²⁰ ãne te tãma tinha:

— Oto ai'utu. 'Watébrémi hã oto subzari aba. ĩna ĩré saprõni, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai u. Aibã norĩ hã 'watébrémi te te aré siwi wĩri da, sō ĩsi'aba're norĩ hã ma tō tidã'ã za'ra. — ãne te tãma rowasu'u.

²¹ Tawamhã Zuzé hã utu wamhã, ma tō apã saprõni zahuré 'watébrémi hã, ĩna me, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai u.

²² Tane nherē, ma tō wapa Aterazu, apito Erodihi 'ra wasu'u hã, timama nhowa're're ĩsébré na hã Zudeza ãma te te 're ĩda'ab'madã'ã mono da hã. Taha wa, pahi di, tame ĩré 're ĩhãimana zahuré mono da hã. Tawamhã sōtō 'rowi ma tō tãma waihu'u na sahu, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã, Zuzéhé ma, Zudeza u neb zahuré tō da, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u si neb da. Taha wa, ma tō tamomop si tineb zahuré, Zuzé norĩ hã.

²³ Tame te oto 're simasisi zahuré, Nazaré na 'ri wa'õtō nhisi ãma. ãne ĩromhãimanazé hã, duréihã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ãma uwaimrami da. ãne duréihã ĩwasu'u na rob'ui'ére 'rada hã: “Ta hã Nazaré ãma 're ĩsãmra mono na te za oto da te 're sisi za'ra.” ãne ma tō waihu'u sirõmo za'ra, za da te dasima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da na hã.

3

*Zuwã Batita te te dama 're ïrowahutu mono zé wasu'u
Marcusi 1.1-8; Rucasi 3.1-9, 15-17; Zuwã 1.19-28*

¹ Tawamhã wahub ahâ na ãma wahu pari, ma tô Zuwã Batita hã mo a'ubuni u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama ãma sãna'rata da.

² ãne te dama rowasu'u:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto. — ãne te dama rowahutu, Zuwã Batita hã.

³ Duréhã Iza'iza hã ma tô Zuwã Batitaha ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ïsimi'ui'ééré hã:

“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârâ, a'ubuni wi:
Bâdâdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.

Ïmana 'rãmi bâdâdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'ééré, romhã ré.

⁴ Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te 're si'usisi. 'Riti na si te 're sa. Duré rom na ropĩni na zama te 're sa.

⁵ Tawamhã Zeruzarẽ ãma 're ïdasi'ubumroi mono norĩ hã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma daza'rui mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono hã, duré Zodã pa nhisi 'rata 're ïdahâimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ïtẽme 're dasito, daro mono bâ. ïsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono da, ma tô ïtẽme 're dasito.

⁶ Taha wa, dawasété na ma tô 're dasiwẽ'õ za'ra 'rãwi, sõ'awi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Dawasété na 're dasiwẽ'õ za'ra mono sidãpãsi, ma tô Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, Zodã pa ãma.

⁷ Tawamhã Zuwã hã ma tô 'madâ'â za'ra, parisezu norĩ hã ahâ uptabi na, duré sadusezu norĩ hã. Te ïtẽme ai'aba'ré, â dawabzuri te te dame 'manharĩ za'ra da. Tawamhã Zuwã hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, te tâma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ïtẽme ai'aba'réi wa'wa bété, â dawabzuri si ï'manharĩ za'ra wa'aba zém na, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bâ, aiwasédé hã rême za'ra wa'aba õ nherẽ.

⁸ Sena na aiwasédé hã ïrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo.

⁹ Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'aihã za'ra wa'aba mono õ na hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã êtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tâma si'a'uwẽ

za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're hâimana za'ra mono da, ãne hã.

¹⁰ Hâtâra hã te za oto ni'wa hã sarõtõ, wedepa nhihârizéb da hã. Uburé wede hã 're ï'rãi pese za'ra mono õ hã te za te te ãma 're anhihâri. Tawamhã unhama u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiré'ê Zuwã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihâzém na hã.

¹¹ Te duré dama tinha:

— Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono zém na, da te oto ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherê, ïza'u si te za ïma ïpire uptabi hã wei wi. Taha si te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani na te te duré 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, unhama ne na zama, â na te aima 're ï'ab'manharĩ aba mono ne hã. Ta hã ïma pire uptabi wa, ïpara'uza hã te tâma mrami waihu'u õ di za, tâma ïwapure wa.

¹² Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ïsa'warizéb 're. Tawamhã ïtomhã na te za da te ãma 're ro'o za'ra. ïro hã sa'êtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane ïma ïpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ïtomhã za'wari ne. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zuwã Batita hã.

*ZeZusi, â dawabzuri hã te te ï'manharizé wasu'u
Marcusi 1.9-11; Rucasi 3.21-22*

¹³ Tawamhã ZeZusi hã ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Zoda pa u, tame Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te tâma 'manharĩ da.

¹⁴ Tane nherê, ma tô pibu Zuwã Batita hã, ïsimirosa'rada hã te te tiwi ãma saprĩ da, â dawabzuri te te tâma 'manharĩ tô da. ãne te tâma tinha:

— E marĩ da, te ïma aipire uptabi nherê, ïma asi'ru, â dawabzuri hã te aima 'manharĩ da. A hã te aré ïma ï'manha.

¹⁵ Tawamhã ZeZusi hã asa te tâma tinha:

— Tane tô. ïbã ma te asina ïma ïwaihu. Tane nherê, te za ïma ï'manha, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te wama ïpisutuzéb zarina, wa te wasina uwaimrami da. — ãne ma tô tâma waihu'u ZeZusi hã, Zuwã Batitaha ma. Taha wa, Zuwã hã ma tô ãma saze. Ma tô â dawabzuri hã tâma 'manha, ZeZusihi ma.

¹⁶ Tawamhã â dawabzuri te te tâma 'manharĩ pari, ma tô â hawi watobro, ZeZusi hã. Watobro wi, ma tô hãiwa hã tâma si'ridawa. Tawamhã ZeZusi hã ma tô tisã, 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani hã we ïtême ïmorĩ hã hãiwa hawi, utu'u ne hã. Tawamhã ma tô ãma za.

¹⁷ Tawamhã hãiwa hawi te we ãma tinha:

— Ā hã ĭ'ra. Īma sawi uptabi di. Tãma ĭto za'ētē uptabi di. — Āne te we tinha, Īmama hã.

4

Zezusi hã, Wa'uburé te te ĭpibuzé wasu'u

Marcusi 1.12-13; Rucasi 4.1-13

¹Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'ēzani hã ma tô Zezusi hã saprõ a'ubuni u, tame Wa'uburé hã te te nasi pibu da.

²Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, ma tô bâdã hã 40 na ãma ai'utõ, sai ãna sãmra ré hã. 40 na ma duré ãma timara. Tãma mrab uptabi di.

³Tawamhã Wa'uburé ma tô ĩtēme wi. ĩtēme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ētē ma nharĩ, ĩ'u'ētē wapu na aima si'manharĩ za'ra da.

⁴Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono mre me na rob'ui'ééré hã ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'awaihu'u mono zém na zama, te za 're danhiptete za'ra.” — Āne te tãma tinha, Zezusi hã.

⁵Taha pari, Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarē u, 'ri nho'u ĩwē uptabi u, te te duré pibu da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u, sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi.

⁶Tawamhã ãne te tãma tinha, Wa'uburé hã:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé atobro, ti'ai u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atēme satõrĩ za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te te ai'madã'ã za'ra da. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, ēne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. Āne 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré hã, duréihã, ĩbaihã na hã.

⁷Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherē, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ.” Āne duré ĩmreme na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã. — Āne te Zezusi hã tãma tinha.

⁸Taha pari, te duré Wa'uburé Zezusi hã saprõ, ētē 'rãihã u, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bâ te te rob'madã'ã mono da, uburé ro ĩwē uptabi hã te te ab'madã'ã mono da.

⁹Tawamhã Wa'uburé te ãne tãma ropisutu, Zezusihi ma:

— Asib'apito na ĩ'ãma aiwata da, te za aihirãtītõ ĩma aime. Tawamhã ã hã uburé wa za aima tisõ, ate da.

¹⁰Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'ééré: “Uburé Danhib'apito

uptabi âma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma si. Taha ma si te za 're ïromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” Âne ïmreme na rob'ui'ééré, ïbaihâ na hã. — Âne te rob'ui'ééré 'rada hã tâma 'rãzarõtõ Zezusi hã, Satanasihi ma.

¹¹ Tawamhã Wa'uburé ma tô ïhawi mo. Morĩ wamhã, hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã ma tô we ïtême aihutu, te te siwi pawaptob da, Zezusi hã.

*Zezusi hã, romhuri na te te ïsãna'ratazé wasu'u
Marcusi 1.14-15; Rucasi 4.14-15*

¹² Tawamhã Zezusi hã Zuwã da te ïsêrézé wasu'u te te wapari wa, ma tô mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

¹³ Tawamhã Nazaré âma 're ïsãmra mono da hã, te te sima rowê õ di oto. Taha wa, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u si ma tô mo, tame oto 're sãmra mono da, Darireza âma ïsõ'u zapoto 'rata, Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'a niwĩ.

¹⁴ Âne ma tô Zezusi hã 'manha, duréhã Iza'iza hã te te âma ïrob'ui'éérézéb zarina te te sina uwaimrami da, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Âne ïsimi'ui'ééré hã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na:

¹⁵⁻¹⁶ “Zeburõhõ nhihudu norĩ nhipti'ai âma 're ïdahâimana za'ra mono, duré Naptarihi nhihudu norĩ nhipti'ai âma zama, ïsõ'u tême bådâdi wa, 're ïdahâimana za'ra mono hã, Zodã na pa nhisi zara niwĩ 're ïdahâimana za'ra mono hã, Darireza âma zudezu'õ norĩ hã dawazari 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã te uburé robra na 're dahâimana za'ra. Tane nherê, te za oto rowa'a za'êne hã da te 're 'madâ'â za'ra, tame. Te za oto dama rowa'a, dapê'ê 're robra na 're ïdanomro mono norĩ ma.”

Âne Iza'izaha nhimi'ui'ééré wasu'u hã, Zeburõhõ nhihudu norĩ 're ïhâimana za'ra mono norĩ âma hã, Naptarihi nhihudu norĩ âma zama.

¹⁷ Tawamhã ta hawim haré ma oto romhuri na sãna'rata Zezusi hã, Timama zadawa wasu'u na. Âne ma tin-himirowasu'u na dama âma sãna'rata:

— Aiwasété wi te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo. Âhãna bådâ hã ma tô oto ïwa waptãrã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ïsib'a'uwê mono zéb da hã.

*Zezusi hã, tepe na romhuri'wa norĩ zô ïhârâ za'ra zé wasu'u
Marcusi 1.16-20; Rucasi 5.1-11*

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã Darireza na ïsõ'u nhisi zaihâi baba 're morĩ wamhã, ma tô aibã norĩ hã sãmri zahuré, tepe mrami na romhuri'wa norĩ hã, tisisãnawãi me: Sima na ïsisi hã, Pedru na ïsisi amo hã. Duré ïno hã Âdéré na ïsisi hã. ïsõ'ui wa, te nasi abazipara hã wabzuri zahuré, tepe zô.

19 Tawamhã Zezusi hã te sô tihârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ĩsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĩsisanho wa'aba da, ĩma 're ĩda'awaibui wa'aba mono zéb da hã. — Āne te sô tihârâ zahuré, Zezusi hã.

20 Taha wa, ma te awa'awi tãma marême zahuré abazipara ma, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

21 Tawamhã syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré, Timama siré te abazipara sisinarĩ hã te te ãma a'rã'õtõ zahuré apã, uba're wa. Tawamhã te duré sô tihârâ zahuré.

22 Sô hârâ zahuré wamhã, awa'awi ma tô tinhimromhuri ma marême zahuré. Timama zama ma rême zahuré, Zezusihi siré 're neb zahuré da.

Zezusi hã da'ahã na te te ĩda'apesezé wasu'u

Rucasi 6.17-19

23 Tawamhã daza'rui mono bâ te 're mo Zezusi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ma tô te te dama 're rowahutu. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te duré te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahâzé mono bâ ma duré da'apese. Hâzé u'âsi wa, sib'uwere na 're ĩnomro mono norĩ zama ma apese, Zezusi hã.

24 Tawamhã Zezusi te te ĩda'apesezém na, ma tô rowasu'u hã te te ropé, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Taha wa, ma tô ĩtême da te 're 'wasari dahâzé mono bâ, uburé aimawi hã dahâzé da te 're ĩsépata za'ra mono norĩ hã, wa'uburé te te 're ĩwamnarĩ za'ra mono norĩ hã, duré da'rã siwamnarĩ wa, 're ĩdahãiba popo'o za'ra mono norĩ hã, duré ĩmorĩ'õ norĩ hã. Uburé ma tô da'apese, Zezusi hã.

25 Taha wa, ma tô da'ahã uptabi na ĩsarina dasi'ré, Darireza hawi, duré Decapori hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã. Duré Zodã pa zara niwĩ 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ zama ma tô ĩtême dasito.

5

Zezusi hã, êtẽ 'rãihã ãma te te dama ĩrowahutuzé wasu'u

Rucasi 6.20-23

1 Tawamhã Zezusi hã da'ahã uptabi na te te da'madâ'â wamhã, êtẽ 'rãihã na ma tô sai'u, tame a'â sãmra da. Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô 'rãwi ĩtême ubumro.

2 Tawamhã tame ma tô Zezusi hã tinhimrowahutu na tãma sãna'rata za'ra, ãne:

3 — Ni'wam norĩ hã umnhasi sina 'rãwi 're ĩsipawapto waihu'u za'ra mono õ na 're siwaihu'u za'ra mono wamhã, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono si za ta norĩ hã ĩ'upana te te 're ĩpawapto wẽ za'ra mono na te te sina 're waihu'u za'ra mono

wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hâimana za'ra, âma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa.

4 — Duré, ni'wam norĩ hã ti'ab ré dawasété u'âsi 're danomro mono wa, da'âma 're ãpẽ'êzé za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're pisutu za'ra, toi u'âsi 're ãhâimana za'ra mono zéb da hã.

5 — Duré, ni'wam norĩ hã tiwaihu'u pese na 'rãwi 're ãsi'madã'ã ze za'ra mono õ norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sima 're ã'madã'ã za'ra mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwẽ hã te te 're tãma anhomri, te te tãma 're ãropisutu za'ra mono zéb zarina.

6 — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb uwaibaba, uburé marĩ ãwẽ hã te te tãma 're ã'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ ma si, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te tãma âma 're a'uwaimrami, rowẽ te te tãma 're ã'apisutu mono zém na hã.

7 — Duré, ni'wam norĩ hã da'âma 're ãpẽ'êzé za'ra mono zéb zarina, da'âma 're ãsina mono norĩ hã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ âma si te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã âma tipẽ'êzé za'ra, za da'âma ãsipo'ozéb âma hã.

8 — Duré, ni'wam norĩ hã marĩ wasété zô 're sipizari za'ra mono âna 'Re ãhâimana u'âsi mono ma si, tãma 're ãsiahãba nhomri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za titõmo na 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madã'ã za'ra, 'rãwi.

9 — Duré, rowẽ na dasiré 're dahâimana za'ra mono da, ni'wam norĩ hã tinhimiroti wẽ na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'êtẽ za'ra mono di za. Ta norĩ si te za ti'ra na te te 're sisi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

10 — Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina, uburé marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono da si, te te sima 're wẽ za'ra mono wa, da te tãma 're ãrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma si, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ta norĩ âma 're sib'a'uwẽ za'ra mono wa. — ãne ma tã Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

11 Tawamhã ãne te duré tãma rowahutu za'ra:

— ãzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, duré dazadawa nhipese na taré da te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, ãwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za.

¹² Taha wa, ma'âpé atoi u'âsi, âma 're anomro aba mono za. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te za marĩ ïwê hã sa'êtê na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, hãwa âma asô 're ïsimi'wara aba mono hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, ma tó da te tâma 're rob'manharĩ u'âsi za'ra, da te aima 're ïrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ne. — Æne na ma tó Zezusi hã tâma waihu'u sirômo za'ra romhã ré, te te waihu'u zara da.

*Dasai warĩrĩzé wasu'u, rob'uiwêzé wasu'u me
Marcusi 9.50; Rucasi 14.34-35*

¹³ Tawamhã ãne te duré tâma rowasu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma:

— Æne wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã sa ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Sa na hã dasa hã âma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherê, oto 're se si'utôĩ za'ra mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u ô di, apâ se da, dasa da te âma 're ïwarĩrĩ za'ra mono da hã. Marĩ dai ô di oto, dama hã. Taré te za da te 're sa'wari za'ra rob u, marĩ dai ô wa oto. Taha wa, te za oto taré ïsisiwi 're danomro, dapara na. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ïzadawa wasu'u na dama 're romhuri wê za'ra wa'aba mono nherê, oto romhuri hã 're sahãri za'ra wa'aba mono wamhã, marĩ dai ô di oto, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za, ïma hã.

¹⁴ — Æne wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã rob'uiwêzém ne, te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re dasimani za'ra mono tó da, da te dasima 're ïrob'uiwê za'ra mono ne, te za 're ïdanhimroi wê wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono u. 'Rinho'u hã sa'a nhisiwi, da te 're ï'ri za'ra mono hã dawĩ 're simani waihu'u za'ra mono ô di. 'Madâ'â pese di, dama hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã dawĩ 're aimani waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za. Sô'awi te za dama 're ïwasu'u wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Duré, rob'uiwêzé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. Mare di. ïsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, 'ri paramhã te te dama 're rob'uiwê za'ra mono da, 'ri 're, 're ïdasi'ubumroi mono norĩ ma.

¹⁶ Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za sô'awi dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, rob'uiwêzé hã sô'awi te te dama 're ïrob'uiwê za'ra mono ne. Uburé marĩ hã te za dama 're ï'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, dama 're ï'manharĩ wê za'ra wa'aba mono zé hã da te 're ï'madâ'â za'ra mono zéb zarina, Aimama za'ra wa'aba âma 're dawata za'ra mono da, hãwa âma 're ïsãmra mono âma.

'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ïrob'ui'érezé wasu'u

¹⁷ — Duré, rosa'rata na ï'ãma upa za'ra wa'aba ô di za, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ïrob'ui'érezé hã, duré ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti zama, te dawĩ sawi da, we ïmorĩ na hã ti'ai u. Ta

norĩ nhimirowasu'u 'rada hã te dawĩ ãsawi da hã, we ãmorĩ õ di. Mare di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te ãsina ã'uwaimrami da si, wa wei mo.

18 Tô sena, wa za ãne aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Hãiwa norĩ hã ti'ai me nimahã na si'utõrĩ zahuré da nherẽ, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã pire na te za tô dama 're hãimana u'ãsi. Nima hã dawĩ 'masi'utõrĩ waihu'u õ di za, ã'ui'éré misi hã, duré ã'ui'éré 'rãzazazé hã, ãwaptẽrẽ mono bâ. Za niha dama 're ãromhãimana mono zéb da hã, ãbaihã na duréihã ãsadawa wasu'u'wa norĩ te te ãma ãrob'ui'éré sirõmo za'ra zéb zarina, rob'rãsutuzéb u za niha dama 're romhãimana uptabi za'ra mono õ ré, si'utõrĩ za'ra õ di za, ãsimiroti na rob'ui'éré 'rata norĩ hã.

19 Duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã nima hã roti hã taré dama 're 'maihãimana mono newa, te te 're 'madã'ã za'ra mono õ wamhã, duré ãsine da te 're 'madã'ã tõ za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama wapu na 're hãimana za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Tane nherẽ, ni'wam norĩ si ãsimiroti na rob'ui'éré 'rada hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, duré ãsine da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, te te dama ãma 're roti za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za dama pire na 're hãimana za'ra, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.

20 ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Parisezu norĩ hãimanazém nhipai u, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hãimanazém nhipai u, Wamama te te sima 're ãaiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi, te za dame 're asisisi aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã.

Dasisada 're ãdanhiti'rui wairébé mono zé wasu'u

21 — ãne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãrotizé hã: “Re ãdanhimroi wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã te te 're ãdanhimroi mono wamhã, te za dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u da te 're simro, ta norĩ hã ãwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa, te te dama 're 'ru za'ra mono da, da te dasiwi 're simroi mono da.” ãne duréihã aih'i'rata norĩ wa'aba ma, ma tô roti.

22 ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, ãne na roti na hã. Ni'wam norĩ hã tisiré 're ãhãimana za'ra mono norĩ da, 're siti'ru za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ, ãwasété na te te 're ã'awaihu'u mono zéb zarina. Duré até ni'wa hã te za tisiré ma tinha, ãne: “A hã, marĩ da, 're aihãimana mono õ.” ãne ni'wam norĩ hã te te dama 're nharĩ za'ra mono wamhã, te za da te 're simro, zudezu norĩ ma

roti'wa norĩ u, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ tême, ta norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono da, ãwasété na te te siwi 're waihu'u za'ra mono wa. Duré ni'wa hã áté ãne te za tisiré ma tinha: “E niha asimiza'rese'õ a hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wasu'u na hã.” ãne ni'wam norĩ hã tisiré ma, te te 're nharĩ za'ra mono wamhã, áté ta norĩ hã te za ropipa u 're sisisi, unhamã ro'o u'ãsi u.

23-24 Áté a norĩ wa'wa hã te za 're anomro aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa u, marĩ hã tãma asõprubzéb da hã, wedeza ne nhisiwi 're sa'ra za'ra wa'aba mono da, tãma danhoprubzéb nomrizé nhisiwi. Tawapsi áté te za asina 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã asiré ma, 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, asisada 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã. ãne wa, te za a'ã asisõ 're ãsa'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, asõprubzéb hã wedeza ne nho're, asiré u a'ã asitême 're anomro aba mono da, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, apã duré asina 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Taha parip si te za apã 're anomro aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa u, tãma asõprubzéb hã oto tãma 're sõmri za'ra wa'aba mono da.

25 — Áté ni'wa hã te za sima ai'ãma rosa'rata 'wa, dama rowairébé'wai u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ tiwi ãmai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. ãne wamhã, te te ai'mazaprõni aba õ ré, te za tãma ai'masiwasu'u wa'wa, te te ãma ai'mazazei wa'aba wa, dama rowairébé'wa norĩ u, te te ai'mazaprõni aba tõ da, damrami'wai ma, te te ai'mai'rui wa'aba tõ da, dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba tõ da.

26 Dazazéb 're, da te ai'manherẽ aba wamhã, marĩ hã dawi ãmai'manharĩ wasété aba wa'rãmi, dama asi'maiwa'ãbã rãsutu pese aba õ nherẽ, ta hawi ai'maiwatobro waihu'u aba õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa.

Damro na dasiwi danhipsaihuri wasu'u

27 — ãne hã ma tõ duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ãrotizém na hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.”

28 ãne na roti hã tõ sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima roti za'ra wa'wa, tõ õhõ na roti na hã. Ni'wam norĩ hã pi'õ, titõmo na te te 're 'madã'ã ze za'ra mono wa, te te 're waibui mono da, te te sima ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, taha na zama te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, tinhimirosa'rata na si nherẽ.

29 Duré marĩ hã atõmo nhimire niwĩm na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã atõmo nhimire niwĩ asiwi 're sani za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Ato hã sahuré aima 're

hâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré atõmo zahuré ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ropipa u, te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za.

³⁰ Duré, asib'rata nhimire niwĩm na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono wa, romhã na asisiti 're ãsãmra aba mono ne, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Asib'rada hã sahuré aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihâiba wahuré ré, duré asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ di za.

Damro, da te 're ãrẽme za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 19.1-9; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18

³¹ — Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te duré dama ãrotizé hã, ãne: “Aibã norĩ hã timro te te 're rẽme za'ra mono õ ré, te za rob'ui'ééré hã te te tãma 're sãmri za'ra, za te te ãrẽmezém na. Taha parip si, te za oto timro hã te te 're rẽme za'ra, pibu pese na.” ãne duréihã Mozési te te ãma ãrob'ui'éérézézé hã, ãne na hã.

³² ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Pi'õ norĩ hã aibã aimawi na 're sipsaihuri za'ra mono õ nherẽ, ãmro te te 're rẽme za'ra mono wamhã, tiwasédé hã te za te te 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã. E marĩ wa. Pi'õ norĩ hã ãmro te te 're rẽme za'ra mono nherẽ, aibã aimawi na duré apã 're mro zahu za'ra mono wamhã, tawapsi te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, pi'õ norĩ hã. Taha wa, aibã norĩ hã tiwasédé te te tãma 're ãmanharĩ za'ra mono zém hawi wa, te za duré õ norĩ zama aibã aimawi na 're mro za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Duré aibã norĩ hã, pi'õ, da te 're ãrẽme za'ra mono na 're mro za'ra mono wamhã, tawapsi, te za duré ta norĩ zama tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

Marĩ na da te dasima 're ãropisutu za'ra mono zé wasu'u

³³ — ãne hã ma tô duré 're ãwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizém na Mozési te te ãma ãrob'ui'éérézézé hã: “‘Re ãhâimana u'âsi mono nho'a, marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô dama ãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mo.” ãne duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãrotizém na rob'ui'ééré hã.

³⁴⁻³⁵ ãne na roti hã tô sena nherẽ, wa za oto wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na roti na hã. Marĩ pire na taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a. Mare di. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: “Hãiwa hã tô sena wahuré 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu.” ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono

õ di za. E marĩ wa. Hâiwa hã taré hã 're ãhâimana mono õ wa, tame 'Re ãhâimana u'âsi mono hã 're sãmra u'âsi mono wa, ta hawi te te we duré 're da'ab'madã'ã mono wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ti'a hã tô sena wahuré 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ti'a zama pire wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa. Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi hã tô sena 're ãsa'wari mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ta hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa duré, uburé Danhib'apito uptabi te si wa.

³⁶ Duré ãne na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za: "Ĩrã hã tô sena ĩma 're ãhâimana mono ne, wa duré wa hã tô sena aima ropisutu." ãne wasu'u zarina taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Ai'rã za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te si wa. Asi'uihã na aséré hã asima 're rãdã'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Duré asi'uihã na 're asiséré'a waihu'u za'ra wa'aba mono õ di.

³⁷ Marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asina dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "Ĩhe. Wa za tô 'manha." Duré marĩ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, ãne si te za duré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: "Mare di. Wa hã te 'manharĩ õ di za." ãne si te za dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. ãne si dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina te za aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.

*Marĩ na da te dasima 're ĩwa'rãmi za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.29-30*

³⁸ — ãne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizém na hã: "Ni'wam norĩ hã te te 're datõmo wamnarĩ za'ra mono wamhã, te za asa da te 're tõmo wamnarĩ za'ra ĩwa'rãmi, aiwab da. Duré ni'wam norĩ hã da'wa te te dawĩ 're prub za'ra mono wamhã, te za duré asa ĩwa'rãmi da te 're 'waprub za'ra, aiwab da." ãne na duréihã roti hã.

³⁹ Tane nherẽ, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Atob'rata nhimire niwĩ da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, atob'rata amo niwĩ, da te duré 're aihã za'ra wa'aba mono da.

⁴⁰ Até ni'wa hã te za ai'ãma wa'aba sima rosa'rata, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ u te te ai'mazaprõni aba da, marĩ

tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba zém na te te tãma ai'maiwasu'u wa'aba da. Tawamhã áté te za tãma ai'maiwasu'u wa'wa, ta norĩ hã te te aima 'maipisutu aba da, asõ'utu'u ĩwa'âbã syryre hã ĩwa'rãmi tãma 'manhomri aba da, tiwi ĩ'mai'manharĩ wasété aba wa'rãmimhã. Āne wamhã, te te aiwi 'mai'âri aba wamhã, asi'ubuzéb zama te za tãma ĩ'manhomri 'wa, wa'âbã za'ětē nherē, te te aiwi 'maiwaptērē õ nherē.

41 Duré, ni'wam norĩ hã bâdâdi na marĩ hã misi ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da, te te aima 're 'ru za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na te za asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, taha nhipai u, maparane ti'ai pibuzém na tãma 're 'wasari aba mono da a'â.

42 Duré marĩ hã da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo. Duré marĩ hã asibro hã taré a'â da te aiwi 're waptērē za'ra wa'aba mono wamhã, dawī 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za, asimarĩ 'wa hã. Te za tô taré dama 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo, a'â.

Da'ruiwapari'wa norĩ, da te 're ĩsawi pese za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 6.27-28, 32-36

43 — Āne hã ma tô duré 're ĩwapari za'ra wa'aba mo: “Asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ si te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ai'ruiwapari'wa norĩ si te za asa asiwi 're ĩwē'õ pese za'ra wa'aba mo.”

44 Tane nherē, wa za duré wa hã aimawi aima waihu'u za'ra wa'wa, tô õhõ na rotizém na hã. Ai'ruiwapari'wa norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ãma, te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwē si te te tãma 're apisutu mono da, ta norĩ ma.

45 Āne te za dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Aimama aba 'ra na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, hãiwa ãma 're ĩsãmra mono 'ra na. E marĩ wa, te za ai'ruiwapari'wa norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Ni'wai ma, ĩsawi hã te te ba'a õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Uburé te te 're da'azawi pese, te te 're ĩsawi pese za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ĩsawi õ za'ra mono norĩ zama. Aiwapsi te bâdâ hã te te dama 're rob'uiwē za'ra, 're ĩnomro wē mono norĩ ma, duré 're ĩnomro wasété mono norĩ ma zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina. Aiwapsi te duré tã hã dama 're ta'a za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré te te 're ĩwapari za'ra mono õ norĩ ma zama, ĩsimipisutuzéb zarina.

46 Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã bété. Ta norĩ hã dawī 're sipsaihuri u'âsi za'ra mono wa, te 're nomro wasété. Ta norĩ hã te tizawi pese 'wa norĩ si te te 're sawi za'ra. Tawamhã

asawi pese 'wa norĩ si, 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, e te za 'Re ãhãmmana u'ãsi mono hã ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa. Mare di. ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za.

⁴⁷ Duré 'Re ãhãmmana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ nherẽ, te tisiwadi norĩ ma, marĩ ãwẽ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra, siré 're ãhãmmana za'ra mono norĩ ma hã. A norĩ wa'wa hã bété, asiré 're aihãmmana za'ra wa'aba mono norĩ ma si, marĩ ãwẽ hã tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwapsi te aiwasété na dame 're aihãmmana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ siré.

⁴⁸ Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã uburé 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono hã te te da'ãma 're a'upai mono ãna, uburé te te 're ãda'azawi pese mono ne.

6

Dasisõ'a, marĩ hã da te dasima 're ãmanharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹ — 'Re ãhãmmana u'ãsi mono ãma, 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã dama 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã ãma 're aihãmmana za'ra wa'aba mono õ di za, danho'a hã, ãne na hã taré da te 're ai'madá'ã wẽ za'ra wa'aba mono zô. Asimiza'rese te za 're anomro aba mo, ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. ãne hã danho'a 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãhãmmana mono hã tinhoprubzé ãwẽ uptabi hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za, marĩ ãwẽ hã 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã.

² — Taha wa, ãsibrob'õ norĩ ma, marĩ hã tãma 're ãsãmri za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwësãmri za'ra wa'aba mono da, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãne na hã. ãne hã te ni'wam norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 're, duré 'ri nhi'riti na 're ãdahãmmana za'ra mono norĩ ma zama. 'Re hãmmana wẽ za'ra mono newa, te ta norĩ hã ãma 're dawata za'ra mono zô, ãne hã te te dama 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tõ ãma 're hãmmana za'ra. 'Re ãhãmmana u'ãsi mono nhoprubzé hã nimahã båtã na hã tãma 're hãmmana za'ra mono õ di za. Tõ sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

³⁻⁴ Taha wa, ni'wai wi, marĩ zô 're rowaptã'ã mono wa, 're pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, sõ'awi 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, marĩ na 're ãpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã. Dama 're ãrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na hã, da te 're ai'madá'ã za'ra wa'aba mono õ nherẽ, te Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'wa. Taha wa, te za taha si ãwẽ hã te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're ìdamreme zusi mono zé wasu'u Rucasi 11.2-4

⁵ — Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're ìwě za'ra mono zéb zarina, te danho'a 're mreme zusi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Hâiwi 're simasa mono sina, te 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma, 're mreme zusi, 're hâimana wě za'ra mono newa, da te 're 'madâ'â wě za'ra mono da. 'Ri nhi'rity wa, bâdâdi sitob âma, te duré âne 're mreme zusi, da'ahâ norĩ nho'a. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wě za'ra mono wa, âma 're dawata za'ra mono wamhã, taha na si te za tô âma 're hâimana za'ra. Nimahã na hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã tâma 're ìhâimana za'ra mono da hã, mare uptabi di za, ta norĩ ma hã. Tô sena wa âne na aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

⁶ Duré, a norĩ wa'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, te za 'ri para u 're asisisi aba mo, asõrõwa 'ri 're wa'wa u. Tawamhã te za asiré 're ì'ridawa nhitob za'ra wa'aba mo, Aimama aba ma, 're aimreme zusi aba mono da, romnhiwasi nimahã bâtâ na da te 're ì'madâ'â waihu'u za'ra mono õ ma hã. Æne wamhã, aihâiba pisutu 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'âma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za taha si ìwě hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ìwa'rãmi.

⁷ — Duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, taré aimreme na 're sahu ahâ za'ra wa'aba mono õ di za apâre, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ newa. 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u'õ'wa norĩ si te timreme na te te tâma 're sahu u'âsi za'ra taré, taha zarina si te te 're pawaptob za'ra mono da newa.

⁸ Taha wa, ta norĩ ne 're aimreme zusi aba mono õ di za. E marĩ wa. Aimama aba wi, marĩ hã tiwi 're waptêrê za'ra wa'aba mono õ ré, marĩ zô aiwi 're ìrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te te 're awaihu'u sirõmo mono wa.

⁹ Æhã zarina si te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, hâiwa âma 're asãmra mono hã, asisi wě na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'âma 're ìmreme.

¹⁰ Uburé da'âma 're esib'a'uwě mono da, wa duré da'âma 're ìmreme. Hâiwa âma aima romhuri'wa norĩ hã, asima 're ìwě mono zéb zarina si, te te 're ì'aiwapari pese za'ra mono ne, ti'ai âma uburé da te duré 're aiwapari pese za'ra mono da, wa da'âma 're ìmreme.

¹¹ Æ bâtâ na, wei wama 're anhomri mono, wasa hã âma 're ìwasaihuri mono zéb da hã.

¹² Dawasédé hã da te wa'âma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ì'madâ'â za'ra mono õ ne, a hã duré wa'âma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.

13 Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tõ mono da. Ma'ãpé, 're wa'anho'reptui u'âsi mono, ãwasété uptabi wi."

Ãne si te za Aimama aba wi, 're ãrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. — Æne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

14-15 Tawamhã ãne te duré tãma roti za'ra:

— Dawasédé hã da te ai'ãma 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, Aimama 'wa hã te za duré uburé aiwasédé hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, asina 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ wamhã, tawapsi, aiwasédé hã te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za Aimama 'wa hã, hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã.

Dasai ãna a'â 're ãdahãimana za'ra mono zé wasu'u

16 — 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, ai'ubu pire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ si te za ubu pire na sai ãna 're mreme zusi, 're nomro wẽ mono newa, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono da. Tawamhã, da te 're 'madâ'â wẽ za'ra mono wa, ãma 're dawata za'ra mono wamhã, taha si te za tõ tãma 're hãimana za'ra. Nimahã na 'Re ãhãimana u'âsi mono nhoprubzé hã tãma 're hãimana za'ra mono õ di za, ta norĩ ma hã. Tõ sena wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

17-18 Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da, asai ãna a'â 're aihãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za taré â na 're asi'ubu upsõ za'ra wa'aba mo, tõ 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Te za duré taré 're asiwarĩrĩ za'ra wa'aba mo, a'â asai ãna 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono tõ da, Aimama aba si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, datõmo na da te 're ã'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si. Æne wamhã, aihãiba pisutu, asai ãna a'â tãma 're aimreme zusi aba mono ré, Aimama aba si te te ai'ãma 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za ãwẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi.

Hãiwa ãma, marĩ hã wẽ uptabi na 're ãhãimana za'ra mono wasu'u

Rucasi 12.33-34

19 — Marĩ ãwa'ãbã za'ene hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'a 're anomro aba mono ré hã. Ti'ai ãma marĩ na 're ãdanhimarĩ za'ra mono hã si'utõrĩ pese di, dawĩ 're u're su'u za'ra mono wa, duré zazahã hãzapu'u'wa hã te te dawĩ 're hãiwasété za'ra mono wa. ãsipsaihuri norĩ hã te

za duré dawi sô 're sisisi, dawi 're sipsaihuri za'ra mono da, danhimarĩ na.

²⁰ Hâiwa âma asimarĩ za'ra wa'wa hã ĩsi'utõrĩ'õ zô si te za asima 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te asô 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mono zô si. Tame marĩ hã dawi 're u're waihu'u za'ra mono õ di. Zazahâi hãzapu'u'wa hã te te duré dawi 're hãiwaseté waihu'u za'ra mono õ di. Duré ĩsipsaihuri norĩ hã dawi 're sipsaihuri waihu'u za'ra mono õ di, tamemhã.

²¹ Tĩ'ai âma asimarĩ ahã zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipẽ'ẽ 're, asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa âma ĩwẽ hã ĩsi'utõrĩ'õ upana. Duré hãiwa âma ĩwẽ uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ te te asô 're ĩ'apisutu aba mono zô si.

Rob'u iwẽzê wasu'u

Rucasi 11.34-36

²²⁻²³ — Rob'u iwẽzê hã te za da te dasima 're ro'o za'ra, dama rob'madâ'â pibu pese da. Tane duré, dato hã aiwa rob'u iwẽzém ne. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â pese di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za rowa'a na ne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, robra na ne te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Rob'ui prazéb zô si da te dasima 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 16.13; 12.22-31

²⁴ — Dama romhuri'wa hã ĩsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono õ di za. ĩsib'apito maparane wamhã, sahuré te te 're sawi pese zahuré mono õ di za. Misi te za te te 're sawi pese. ĩhãiba amo si te za te te siwi 're wẽ'õ. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono õ di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ĩhãiba amo si te za te te 're 'ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'ui prazéb zô si, asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're romhuri wẽ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. Mare di.

Marĩ na 're dahâtâ'â za'ra mono ãna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

²⁵ — Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, asazé wa'aba na, duré 're ĩ'ãhuri aba mono õ na zama. Duré ai'uzazém na zama, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. E taré wasa zô si wa za 're wahâimana za'ra. Mare di. Wasazé nhipai u pire uptabi di, wahâimanazé hã. E taré 're ĩwasi'uza za'ra

mono zép si, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra. Mare di. Marĩ ãwẽ uptabi da, te wahâiba hã wama 're hâimana za'ra.

²⁶ Duré, sire norĩ hã bété. Ta norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Duré te te sima 're rob'rãihãri za'ra mono õ di. Robza'razéb ãma te te sisa 're robza'wari za'ra mono õ di duré, ãma 're ãsaihuri mono zéb da hã. Tane nherẽ, te Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã ãsa hã te te tãma 're anhomri u'ãsi. E tawamhã sire si te te 're azawi pese, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã. Mare di. Sire zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, sire te te 're ã'ab'madã'ã mono zém nhipai u, te za te te 're ai'madã'ã pese za'ra wa'wa, Aimama 'wa hã, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono tõ da.

²⁷ Duré, 're atã'ã za'ra wa'aba mono zém na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, e asibãtã na 're atã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. E asibãtã nhipai u, te za 're aihãimana siroptub za'ra wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibãtã nhipai u 're aihãimana siroptub za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁸ — E marĩ wa, te bété ai'uzazéb õ na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mo. E asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Mare di. Ma'ãpẽ, romnhirãrã 're ãhãimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ã, rom na 're ãsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di.

²⁹ Tane nherẽ, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã sibro pese wa, uza wẽ uptabi na 're si'uza mono nherẽ, taha nhipai u, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã.

³⁰ Romnhirãrã hã hãiwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ãré da te 're wazãri za'ra, unhamã da, da te 're ub'rã za'ra mono da. Taha wa, 're simasam hã mono dai õ nherẽ, ma tõ wẽ uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono õ di za bété. Te za tõ te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, du hãimanazéb zawi nhipai u te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, a norĩ wa'wa hã. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, taha si ai'uzazé hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono wa.

³¹⁻³² Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono ma hã, tãma aiwaihu'u pese za'ra wa'aba di, marĩ zõ aiwi 're ãrowaptã'ã za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, marĩ na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Áté asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wa, te za ãne asima 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, ãne asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo: "E ma hawi te za mra hã wama 're wairébé, duré wa te 're ããhuri mono zéb da hã, duré wa'uzazéb da hã." ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono

waihu'u'ô'wa norĩ hã, taha zô si te sima 're sôpré, sina 're hâtâ'â za'ra mono wa.

³³ Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra mono norĩ ma, ãwẽ uptabi hã te te tãma 're ãsômri za'ra mono zéb zô si, te za asima 're asôpré u'âsi aba mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si, 're anomro wẽ wa'aba mono da, te za asima 're ãwẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, ãhã zô si 're asôpré wa'aba mono wamhã, marĩ zô aiwi 're ãrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, Aímama 'wa hã.

³⁴ Awẽ sidâpâsi te marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Tane nherẽ, oto ai'ãma 're awẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za asina 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, marĩ hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Taha wa, za duré ai'ãma 're ãawẽ za'ra wa'aba mono zé bâtâ na hã 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ô di za. 'Re ãhâimana u'âsi mono si te za awẽ sidâpâsi bâdâ hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â 'wa.

7

*Dawasédé hã da te dasi'ãma 're ãsa'ra mono zé wasu'u
Rucasi 6.37-38, 41-42*

¹ — Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawẽ'ô za'ra wa'aba mono ô di za, taha zarina 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'ô za'ra wa'aba mono tô da.

² Asi'uihã na asiwi 're dawẽ'ô pese za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'ô pese za'ra wa'wa, ãwa'rãmi. Asiwi 're dawẽ'ô za'ra wa'aba mono ô wamhã, tawapsi, te te siwi 're aiwẽ'ô za'ra wa'aba mono ô di za, ãne na hã aiwa.

³⁻⁵ ãne, wa za duré ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté wede wa'ôno hã atob 're te nomro, sabui ô nherẽ. E niha te za bété sô ãtômo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tômo hawimhã. E ãne hã ãuwaibaba. Mare di. Wede wa'ôno hã atob 're ãnomro hã sabui ô nherẽ, e niha te za tãma ãnha: "Ropru hã a'â te aima wazere, atômo hawimhã." Mare di. Wede wa'ôno hã te za a'â atômo hawimhã ãwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wẽ, wazere da, asisãnawã tômo hawimhã, wede nhiprubre hã.

⁶ — Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma, ãwasu'uwẽ na tãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ô di za, te te ãma 're ãwasété za'ra mono norĩ ma hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã wapsã ma, marĩ ãse hã da te tãma 're a za'ra mono nherẽ, dazô 're sipizari za'ra mono wa, te te 're ãdahãzu mono ne, te za ta norĩ hã asada 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Uhãbã norĩ hã marĩ wẽ zô, sima 're sôpré waihu'u mono ô di. Marĩ ãwẽ hã wa'ãbã za'ëtẽ nherẽ, uhãbãi ma, da te 're sãmra mono

wa, taré te te 're ïwati'i za'ra mono ne, te za ta norĩ hã taré te te 're wapari za'ra, ïwasu'uwẽ hã. Taha wa, ta norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ruiwapari'wa norĩ ma hã.

'Re ïhâimana u'âsi mono wi, da te 're ïrowaptẽrẽ za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 11.9-13

⁷⁻⁸ — 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te za ïwẽ hã 're ïwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. ïwẽ zô si te za duré asima 're asõpré u'âsi aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô te te 're ï'ridawa ta'a mono ne, te za ïwẽ hã tiwi 're ïwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ï'ridawa ne, te za tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te aima 're anhomri 'wa, ïwẽ hã, si'uihã na.

⁹ ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ai'ra hã ï'u'ëtẽ wapu te te aiwi 'maiwaptẽrẽ aba wamhã, e êne te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptẽrẽ upana. Mare di. ï'u'ëtẽ wapu si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da, ai'ra wa'wa hã.

¹⁰ Duré, tebe te te aiwi 'maiwaptẽrẽ aba wamhã, e wahi te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te ïwaptẽrẽ upana. Mare di. Tepe si te aré tãma ï'manhomri 'wa, te te 'rêne da.

¹¹ Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ uptabi aba mono õ nherẽ, te marĩ ïwẽ si tô ai'ra norĩ ma, 're ïsõmri za'ra wa'aba mo. E tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ïsãmra mono hã wẽ uptabi na 're hâimana mono nherẽ, e ai'ra norĩ ma 're asõprub za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono õ di za bété, tinhoprubzé ïwẽ hã. Te za tô ïsipai u te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ïwẽ hã, tiwi 're ïwaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

¹² — Marĩ ïwẽ si da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ïdawẽ za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ïwẽ si dama 're ï'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ïwa'rãmi. ãne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ïrob'ui'ééré hã te wama wasu'u za'ra, duréihã ïsadowa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré zama.

Bâdâdi nhitobzé wasu'u

Rucasi 13.24

¹³⁻¹⁴ — Duré, ropipa u 're ïdanhisisi mono zé hã bâdâdi hã sa'ëtẽ uptabi di. Duré ïsitobzé hã, sa'ëtẽ uptabi di. Taha wa, dama wapure di, ãma 're ïdanomro mono zéb da hã, bâdâdi hã sa'ëtẽ uptabi wa. Taha wa, te da'ahã uptabi na ãma 're danomro, ropipa u, tamomo 're danhisisi mono wa, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da. Tane nherẽ, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u, 're ïdanhisisi

mono zéb da hã, bådâdi nhitobzé hã syryre di. Tamomo bådâdi hã syry uptabire di duré, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Dama pire di, âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Taha wa, te da'umro na si da te dasina 're uwaimrami za'ra. Taha wa, ma'âpé, sada 're asiptete za'ra wa'aba mono, bådâdi nhitobzé ĩsyryre na si 're asisisi aba mono da, rowẽ uptabi u.

Rob'rãi wasu'u, 'wabzéré wasu'u me

Rucasi 6.43-44

15 — Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã tô sena dasiré 're hâimana wẽ za'ra mono newa, te za te te dama 're roti za'ra taré. Ta norĩ hã te abaze zahi ne 're hâimana u'âsi za'ra, ĩsazei'wa norĩ zada.

16 Ta norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã. E 'wabzéré hã te za rob'rã na 're 'rã za'ra, uwa 'ru 'rã na. Mare di. Uwa 'ru 'rã na 're 'rã waihu'u za'ra mono õ di, 'wabzéré hã. Duré, e apto hã rob'rã ĩse na te za 're 'rã za'ra. Mare di. Âma 're 'rã waihu'u za'ra mono õ di, apto hã.

17-18 Duré rowede hã wẽ wamhã, 're 'rã wasété za'ra mono õ di za. Te za 're 'rã wẽ u'âsi za'ra. Wasété wapsi, te za 're 'rã wasété u'âsi za'ra. Ta norĩ hã 're 'rã wẽ waihu'u za'ra mono õ di za.

19 Rowede hã 're 'rã za'ra mono õ wa, te za da te 're sãna'rata nhihãri za'ra, unhamã u da te 're sãmra mono da.

20 Tane, aibã norĩ hã roti tô senai'õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na, te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wai õ na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u, 're ĩdanhisisi mono zé wasu'u

Rucasi 13.25-27

21 — Áté ni'wam norĩ hã te za dama 're siwasu'u za'ra, âne: "Zezusi hã ta hã ĩnhib'apito. Wa hã tãma romhuri'wa, wa tô 're ĩhâimana u'âsi." Âne ni'wam norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, uburé 're sisisi mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. Ni'wam norĩ si te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, 're hâimana za'ra, ĩmama hã hãwa âma 're ĩsãmra mono hã te te sima 're ĩ'awẽ mono zéb zarina, marĩ ĩwẽ si te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ si.

22 Nimahã båtã na ropsi'utõrĩzéb âma, ĩmama za oto da'âma ĩsipo'ozéb âma hã te za da'ahã na ĩma nharĩ za'ra ni, âne: "Wanhib'apito, Wanhib'apito, wa norĩ hã asadawa para, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Asadawa para, wa tô duré wa'uburé hã wa te dama 're sãmra za'ra. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wa tô duré

wa te dama 're 'manharĩ za'ra, asadawa para.” Āne na hã da'ahã na te za ĩma tasiwasu'u za'ra ni, ĩnhĩb'a'uwẽ uptabi hã 're danomro mono newa.

²³Tane nherẽ, wa za wa hã ĩsi'uihã na tãma nharĩ za'ra, ãne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ĩzazei'wa na. Marĩ ĩwasété si ma tô 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'réi wa'aba, ĩnhiti.” Āne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, misi haré.

'Ri'wa norĩ wasu'u
Rucasi 6.46-49

²⁴⁻²⁵ — Āne, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, 'ri'wai wasu'u na. 'Ri'wa hã tãma rosa'rata waihu'u pese wa, ma tô êtẽ nhisiwi 'ri hã 'manha, siptete na 're sa mono da. Tawamhã tã hã pĩni za'êtẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba, te te me da aré. Tane nherẽ, 'ri hã simeĩ õ di, êtẽ nhisiwi te te sima 'ri wa, aibã hã. Tane duré, ã hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã te te 're wapari za'ra mono wa, te te oto 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za rowẽ na 're hãimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata.

²⁶⁻²⁷ — 'Ri'wa hãiba amo na, wa za duré ãma aima simiré'é za'ra wa'wa, tãma ĩrosa'rata waihu'u õ hã. Ta hã supara nhisiwip si ma tô sima 'ri, siptete na tãma 're sab u'âsi mono da newa. Tawamhã tã hã pĩni za'êtẽ na 're ta'a mono wa, ma tô 're âpré. 'Re âpré mono wamhã, 'ri u ma tô 're praba, â hã. Rowa'u'u za'êne hã ma tô duré 're pusi, 'ri uwaibaba. Tawamhã 'ri hã ma tô 'marõwĩ, awa'awi. Tane duré, ã hã te ĩrotizé hã ni'wam norĩ hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za si'uihã na 're sisimini za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahãimana u'âsi za'ra mono zé hã.

²⁸Tawamhã Zezusi hã ãne na te te dama rowasu'u parimhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, te te dama ĩrowahutuzém na hã.

²⁹'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ, simirowasu'u wapure na te te dama 're ĩrowahutu za'ra mono ne, te te dama 're rowahutu mono õ di, Zezusi hã. Simirowahutu pire uptabi na ma tô te te dama 're rowasu'u. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, dama ĩwaihu'u'õ hã te te dama wasu'u wa.

8

Aibã ĩ'wa're ré hã Zezusi te te ĩpesezé wasu'u
Marcusi 1.40-45; Rucasi 5.12-16

¹Tawamhã Zezusi hã ma tô êtẽ 'rãihã hawi si'ra. Te te si'rai wamhã, da'ahã uptabi na ma tô ĩsarina ai'aba're ni.

²Tawamhã aibã ĩ'wa're ré hã ma tô ĩtẽme wi. ĩtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ nhamra, ĩpapara. Te tãma tinha:

— Apito, ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na. Taha wa, asima ĩwē wamhã, te za ĩpe.

³Tawamhã Zezusi ma tō tinhib'rada hã wahutu, te te āma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Tane tō. Wa tō ĩsima aiwē, te aipese da. Tãibã oto aihâzé hã.

Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa.

⁴Tawamhã Zezusi hã te tãma tinha, āne:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u ō di za, te aipesezém na hã. Sasedoti u si te za aimo, aihâiba wē zô te te aihâiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asõpru 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te āma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — Āne te Zezusi hã tãma roti, aibã te te ĩpese ma.

Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma romhuri'wa, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Rucasi 7.1-10

⁵Tawamhã Zezusi hã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u ma tō wi. Wisi wamhã, ma tō aibã sõpētē, romanu hã. Ta hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tawamhã, te te sõpētē wamhã, ma tō aibã hã tãma ti'ru Zezusihi ma, tãma ĩromhuri'wa hã te te tãma pese da.

⁶Āne te tãma tinha:

— Apito, ĩma romhuri'wa hã ĩnhorõwa āma te nomro. Hâzé uptabi di. Hâzé uptabi wa, sirési waihu'u ō di, hâzé za'ētē wa.

⁷Tawamhã Zezusi hã te asa tãma tinha:

— Wa za āma mo tō, te pese da.

⁸Tawamhã romanu hã te duré tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã:

— Tõ'ã, apito. Wa hã aima ĩwapure di, ĩnhorõwa u asébré da hã. Ma'ápé, taré ã hawi pese aimreme na, séptâ'â da. Tawamhã te za tãma tirowē, ĩma romhuri'wai ma.

⁹Wa hã da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zapari romhuri'wa. ĩzapari te duré 're hâimana za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã. Ni-momo te 'mazatõrĩ wamhã, te za 'maimo. Duré sô ĩ'maihârã wamhã, te za we 'maimo, ĩtēme. Duré ĩma romhuri'wai ma, marĩ hã te 'rui wamhã, te za 'manha awa'awi, ĩzadawa para. — Āne te siwasu'u, Zezusihi ma.

¹⁰Tawamhã Zezusi hã āne hã te te wapari wamhã, ma tō āma titob'uzu, ĩsiwasu'uzém na. Taha wa, ĩsarina ĩdasi'aba're norĩ ma, ma tō nharĩ za'ra:

— Tõ sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ā hã te te sina ĩ'umnhasizém na hã niwa te ĩ'madâ'â ō, ĩzarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai āma hã. Ta norĩ hã te te āma siwi wabzu ō di, te te sina ĩ'umnhasizém na hã.

¹¹ ãne, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'ahâ uptabi na te za 're dasihutu, bâtâ pusizém hawi, duré bâtâ zasizém hawi, 'Re ãhâimana u'âsi mono u, ãsiré 're dasaihuri mono da, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma. Abra'ãhã siré te za 're dasi'ubumro, duré Izatihi siré, duré Zacoho siré.

¹² Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da nherẽ, ãsiré 're si'ubumroi mono da nherẽ, te za sãmra sisiti, robra si 're ãsa'wari mono u. Tame te za sina 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono wa. — ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

¹³ Tawamhã te duré da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma tinha:

— Mo oto aimorĩ apã, asõrõwa u. Asina ã'umnhasizéb zarina, wa za aipawapto.

Tawamhã ãne te te tãma nharĩ wi, ma tô tipese, romanuhu ma, romhuri'wa hã.

Da'ahâ uptabi na, Zezusi te te ãda'apesezé wasu'u

Marcusi 1.29-34; Rucasi 4.38-41

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã Pedruhu nhorõwa u ma tô mo. Morĩ wamhã, ãmaprewa ma tô sabu. Hãzé ré, te nomro waptã wa, wa'ro na.

¹⁵ Tawamhã ma tô sib'rata upi, Zezusi hã. Te te sib'rata upi wamhã, ma tô tiwahã. Tawamhã ma tô wahudu, pi'õ hã. Wahutu wamhã, ma tô ãsa hã tãma tisõ Zezusihi ma, sa da.

¹⁶ Tawamhã bâdã sébrézéb u, ma tô wa'uburé ré 're ãdanomro mono hã da te simro, Zezusihi u, ahã uptabi na. Tawamhã misi si te nasi dama azatõ wa'uburé hã, misi haré timreme na si. Uburé ãhãzé ré norĩ zama te apese duré.

¹⁷ ãne ma tô Zezusi hã te te 're da'apawapto, Iza'iza hã duréihã te te ãma ãrob'ui'érezéb zarina te te sina uwaimrami da. ãne Iza'izaha nhimi'ui'ére hã:

“Wahãzé mono bã, ma tô te te wawi 're awaibu.”

ãne duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ére hã, Zezusihi ãma hã.

Aibã norĩ hã Zezusihi siré ãneb zahuré zé wasu'u

Rucasi 9.57-62

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã da'ahâ uptabi na da te dasiwi ã'uirĩ za'ra norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra. Te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ ma rob'ru za'ra, ãsõ'u na te te saprĩ za'ra da, zara u.

¹⁹ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowahutu'wa hã ma tô ãtẽme wi, Zezusihi u. ãne te tãma tinha:

— Rowahutu'wa, ãhãna wa ãsima aiwẽ, asiré 're ãmorĩ da oto, daro mono bã.

²⁰ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Wapsã wawẽre hã ab're 're, ãsõrõwa hã. Duré si norĩ hã tizasi te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorõwa da hã. Tazahã, wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã ãnhorõwa õ di, ãma 're ãwa'utu mono zéb da hã. Hãwi si wa datẽme 're morĩ u'ã.

²¹Tawamhã Zezusi ma tô duré aibã hãiba amo 'mahã, ãsarina 're ãmorĩ hã, ãsiré 're morĩ u'ãsi da oto. Tawamhã aibã hã te asa tãma tinha:

— Apito, a'ã apã ãmorĩ, ãmama hã ãwi dã'ã wa, ãsisa'u te ãma ti'a da. — ãne te sina 'mahã.

²²Tane nherẽ, te Zezusi hã tãma tinha, asa:

— Õne haré te za ãsiré 're aimo oto. ãdã'ã norĩ hã te za tisiré ãdã'ã norĩ ãma te te 're ti'a za'ra.

*Zezusi hã rowa'u'u za'ẽtẽ ma, te te ãnharĩzé wasu'u
Marcusi 4.35-41; Rucasi 8.22-25*

²³Tawamhã Zezusi hã ma tô ãzé, uba're 're. ãsiré 're ãnomro mono norĩ zama ma ãsiré asisi, ãsiré si'aba'ré da.

²⁴Tawamhã uba're na si'aba'réri ré, ma tô rowa'u'u za'ẽne hã tiwi tiwatobro za'ra. ãsisasi hã te te ãré wabzuri za'ra, uba're hã. Tane nherẽ, Zezusi te nhono.

²⁵Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô ãtẽme sina roptob za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te 'mahãrã za'ra:

— Wanhib'apito, ma'ãpé wanho'reptu za'ra na. Wa za ai'utõrĩ ni.

²⁶Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E ã'umnhasi za'ra wa'aba ãna.

Tawamhã ma tô wahudu, Zezusi hã. Wahutu wamhã, ma tô rowa'u'u ma tinha, te te sazãri da, ãsisasisi ma zama. Tawamhã ma tô sazã, rowa'u hã. Ma tô duré ti'ãtu.

²⁷Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã. ãne te sima nharĩ za'ra:

— Pra, e niha ãwaihu'u pe, õ hã. ãsadawa hawi ma rowa'u hã sazã, ãsisasisi zama. — ãne te sima rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã.

Zezusi hã aibã norĩ, wa'uburé ré 're ãneb zahuré te te ãpese zahuré zé wasu'u

Marcusi 5.1-20; Rucasi 8.26-39

²⁸Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Dadara na danhipti'a nho'õmo nhisi u, Darireza na ãsõ'u nhisi zara u. Tame ma tô aibã norĩ hã sõpõtẽ zahuré, wa'uburé ré 're ãneb zahuré hã. Adã'ã 'ru hawi, ma we sina uzusi zahuré, ẽtẽ zahãpã ab're sirõmo 're, 're ãsimasisi u'ãsi zahuré mono zém hawi. Ta norĩ hã ãsipãrĩ su'u zahuré, duré simimnhasi zahuré di. Taha wa, 're ãhãmana zahuré mono zé wa'wai baba 're danomro waihu'u mono õ di.

²⁹Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô sa'ẽtẽ 'mahãrã zahuré Zezusi hã, ãne:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, e marĩ wa'ãma 'manharĩ da, te we aimo, wawa'wai baba. E ropsi'utõrízé wana wa'ahâri da, te we aimo, wa te robzépata da.

³⁰Tawamhã romhã prã na te uhâbã hã tisa hã te te 're huri, ahã na.

³¹Tawamhã wa'uburé norĩ hã aibã norĩ pẽ'ẽ 're, 're ãhâimana za'ra mono hã te sa'ëtẽ sina 'mahârã za'ra:

— Nimomo wazatõrĩ za'ra da wamhã, ma'ãpé uhâbã norĩ u wazatõrĩ za'ra na, ãhâiba 're, 're wahâimana za'ra mono da.

³²Tawamhã Zezusi hã ma tô õne haré tãma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'réi wa'aba.

Tawamhã uhâbã hãiba 're ma tô sisisi, wa'uburé norĩ hã. Taha wa, te sa'ëtẽ sisa're, uhâbã norĩ hã, ã'rãsipra u. Æi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ, ã na uburé.

³³Tawamhã uhâbã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô ãsiti sisa're. 'Ri nõhõmo u ma tô sisa're. Tame ma tô uburé dama rowasu'u za'ra, aibã norĩ ma, niha ãromhâimana zahuré zém na hã, wa'uburé ré 're ãneb zahuré ma.

³⁴Tawamhã 'ri nõhõmo ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô aihĩni tawairébé ni, Zezusi hã da te dasina uzusi za'ra da. Tawamhã ma tô sãmri za'ra ni. Da te dasiwi sãmri wamhã, ma tô tãma rob'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé, warom nhiti aimorĩ, nimomo. — Æne te dasiwi satõrĩ ni, Zezusi hã.

9

*Ïmorĩ'õ, Zezusi te te ãwahutuzé wasu'u
Marcusi 2.1-12; Rucasi 5.17-26*

¹Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're 're ãzé, zara u te te saprĩ da. Te te saprĩ wamhã, ma tô 'ri nõhõmo u wi, tirob u.

²Tamomo ma tô ni'wam norĩ hã we siwi ti'ã, ãmorĩ'õ hã ãsimiwaptã ré. Ïmorĩ'õ hã za te te ãpese na ma tô ãma umnhasi za'ra, Zezusi hã. Tawamhã Zezusi hã taha na ma tô sina simirosa'rata waihu'u za'ra, aibã norĩ hã. Taha wa, te ãmorĩ'õ ma tinha:

— Ïsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Aiwasédé hã 're ã'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. — Æne te tãma tinha.

³Tawamhã ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô 'rãwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õ hã te 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma wasété.

⁴Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô sina waihu'u, ãsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma tô ãne ã'ãma ãrosa'rata wasété za'ra wa'wa.

⁵Wa hã dawasédé hã te dama 're ã'apari waihu'u pese mono zém na hã, sena na ãwaihu'u za'ra wa'aba da hã, e niha te za ãwaihu'u za'ra wa'wa. Aibã ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ã'ab'manharĩ mono zé hã te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za

oto.” Āne na si ĭmreme wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di. Ā hã ĭmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĭwaihu'u za'ra wa'wa, ĭwaihu'u pese na sena na ĭwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za.

⁶Ti'ai ãma dasiré ĭpodo hã ĭma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĭ'apari mono da hã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĭwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĭhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĭmorĩ'õ ma, te tinha Zezusi hã:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

⁷Tawamhã awa'awi ma tô wahudu aibã hã, tinhorõwa u morĩ da.

⁸Tawamhã ãne hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tãma tapê'êwara za'ra ni, dama sa'rese õ wa. Ma tô duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, tiwaihu'u pe hã te te dama 're anhomri mono wa.

Mateusihi zô Zezusi, sisarina ĭhârâzé wasu'u

Marcusi 2.13-17; Rucasi 5.27-32

⁹Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, dahawi. Morĩ ré, ma tô ĭsã, danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Mateusi na ĭnhisi hã. ĭnhimiromhurizéb ãma wa nhamra, rob'uiprazé te dawi 're ĭ'a'ubumroi mono zéb ãma. Tawamhã Zezusi hã te ĭmahã:

— We aimorĩ, ĭsiré 're aimorĩ da oto.

Tawamhã awa'awi wa tô wahudu, ĭsiré 're ĭmorĩ da oto.

¹⁰Tawamhã barana wa oto wasiré wasaihuri ni Zezusi norĩ hã, ĭsiré 're ĭwanomro mono norĩ me. ĭnhorõwa ãma wa wasaihuri ni. Wasaihuri ré, ma tô rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ĭtême asisi 'ri para u, ahã na, ĭsiré saihuri da. Ni'wam norĩ hã zudezu nherê, parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĭhâimana za'ra mono õ norĩ zama ma tô duré ĭtême aihutu, Zezusihi u.

¹¹Tawamhã parisezu norĩ hã ãne hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô Zezusihi siré 're ĭwanomro mono norĩ hã wazadhanarĩ za'ra, ãne:

— E niha bâ, te asib'apito za'ra wa'wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĭdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹²Tawamhã Zezusi hã te te sina wapari za'ra wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Hâzé ãna 're ĭnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ĭhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da.

¹³Duréhã ma tô 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne na rob'ui'ére, 'Re ĭhâimana u'âsi mono mreme na:

“Asimizama hã ĩma 're ĩzata za'ra wa'aba mono zô hã, sô 're ĩnhimipari mono ô di oto. Asimizawi pese zarina, da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ĩsima te 're aiwẽ za'ra wa'wa oto.” ãne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na rob'ui'ére hã sô sabu za'ra wa'aba ĩbaihã hã, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Dawẽ na 're ĩdanomro mono norĩ zô ĩsitẽme 're ĩhârã mono da, we ĩmorĩ ô di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si 're ĩhârã mono da, wa wei mo.

Dasai ãna bâtã na a'â 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u Marcusi 2.18-22; Rucasi 5.33-39

¹⁴Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'ré. Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— Wa norĩ hã, duré parisezu norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're wamreme zusi mono da hã, wasai ãna wa a'â 're wahâimana za'ra, bâtã na. E marĩ wa, sai ãna a'â 're hâimana za'ra mono ô di bété, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

¹⁵Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, sô ĩhârã za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e aibã ĩmro da hã ĩsiré sãmra za'ra ré, te za robzei'ô na tihâimana za'ra, ta norĩ hã. Mare di. ãnei ô di. Niwapsi te za bâdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ãri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai ãna 're si'ubumro, robzei'ô na.

¹⁶— Duré da'uza hã hã'ratare wamhã, te za hãihata. E tawamhã ĩhâté hãnhihãri na te za hãiwa'aba ni. Mare di. ĩhâté hãnhihãri na da te hãiwa'aba wamhã, da te ĩré hã'upsõi wamhã, te za tihãzahutu, ĩhãiwa'abazé hã. Tawamhã te za oto hãsisinarĩ pese, da'uza 'rada hã.

¹⁷Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãĩ wa'u ĩsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. ĩtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, dawĩ 're sisa'wari za'ra mono tô da, rob'rãĩ wa'u zé té hã. Tawapsi, romhã 'manharĩ hã dawĩ 're hãsiwamnarĩ za'ra mono ô di za duré. — ãne ma tô Zezusi hã ãma romnhimiré'é, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé, da te 're ĩséme mono zém na hã.

Zezusi hã pi'ô norĩ te te ĩpese zahuré zé wasu'u, azarutu me Marcusi 5.21-43; Rucasi 8.40-56

¹⁸Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô aibã hã ĩtẽme wi, dama roti'wa hã. ĩtẽme wisi wamhã, ma tô hi'rãtitõ ĩpapara nhamra. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— ĩ'ra hã azarudu hã ma tô ĩwi dârã, ãhãna si. Tane nherẽ, ma'ãpé ãma ĩme aimorĩ, asib'rada ãma hiri da, hãiwa'utu da, ĩma 're morĩ da apã.

19 Tawamhã Zezusi hã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô ĩsiré mo. ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba're ni.

20 Tawamhã morĩ ré, te pi'õ hã we ĩsarina mo, ĩbabarãi hawi. Pi'õ hã ĩhâzé te te ĩsazâr'i'õ, 12 na ma tô ãma tiwahu, ĩhâzé te te 're 'manharĩ mono ré hã. We ĩsarina morĩ wamhã, ma tô ĩ'uza hãnhisudu hã upi.

21 Ta hã ma tô ãne sima rosa'rata: “Ī'uza si te tiwi upi nherẽ, wa za séptârâ.” ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã.

22 Tawamhã pi'õ, ĩ'uza te te upi wamhã, ma tô Zezusi hã sô aipi'ra. Sipi'rai wamhã, ma tô pi'õ hã tisã. ãne te tãma tinha:

— ĩsiwadi, aiwi robzei'õ tõ. Za te aipesezém na, ĩ'umnhasi zarina ma tô aihâzé hã aima apa.

Tawamhã awa'awi ma tô pi'õ hã séptârâ.

23 Taha pari, te mo Zezusi hã, dama roti'wa nhorõwa u. Morĩ wamhã, rowamreme'wa norĩ hã ma tô sôpêtê za'ra, adâ'â ãma simnhihãsi ré. Da'ahã na ma tô da'anhopêtê, ãma ĩda'ry'ry norĩ hã.

24 Tawamhã ãne te dama tinha:

— Mo oto aiwairébé aba. Azarudu hã dâ'â õ di. Taré te nhono.

Tawamhã ma tô ãma tawa'ẽ za'ra ni, dâ'â uptabi nherẽ, taré ĩsõtõ na te te waihu'u wa, Zezusi hã.

25 Tawamhã rob u ma tô tawairébé ni. Dawairébé wi, ma tô Zezusi hã ãzé 'ri 're wa'wa u, azarudu ĩnomrozéb u. Tawamhã awa'awi ma tô pa'â. Te te pa'âri wamhã, ma tô awa'awi wahudu, azarudu hã.

26 Tawamhã ĩwasu'u hã ma tô te te ropé daro mono bâ, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã.

Ītob'a norĩ, Zezusi te te ĩpese zahuré zé wasu'u

27 Tawamhã 'ri para hawi watobro wamhã, morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ĩsarina tineb zahuré, ĩtob'a zahuré hã. Tawamhã te 'mahârâ zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipê'ezé na.

28 Tawamhã 'ri para u ma tô ãzé, Zezusi hã. Sébré wi, ma tô ĩtob'a norĩ hã ĩtême aimasisi zahuré. Tawamhã Zezusi hã te sadanharĩ zahuré:

— E te asina ĩ'umnhasi 'wa, te ato pese aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Īhe, wa tô wasina ai'umnhasi ni, apito.

29 Tawamhã Zezusi hã ma tô tõmo upi zahuré. Te duré tãma nharĩ zahuré:

— Asina ĩ'umnhasi aba zéb zarina, wa za tô ato pese 'wa.

30 Tawamhã ma tô oto tito pese zahuré, aibã norĩ hã. Ma tô duré sadawa uwati zahuré, ãne:

— Te aima ĩ'manharĩ wẽ wa'aba zém na, dama ĩwasu'u wa'aba õ di za. Tô'ã. — ãne te sina sadawa uwati zahuré.

³¹ Tane nherẽ, oto neb zahuré wamhã, ma tô tisiwasu'u na te te ropé zahuré ropã, Zezusi te te ĩpese zahuré zém na.

Īmreme'õ, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

³² Tawamhã Zezusi te te ĩto pese zahuré neb za'u si, ma tô aibã hã we ĩtẽme dasiwi saprõni ni Zezusihi u, wa'uburé ré wa, mreme'õ u'ãsi 're ĩhãimana mono hã.

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô wa'uburé ma rob'ru, ĩhawi watobro da, ĩsiti. Te te tãma rob'rui wi, ma tô aibã hã mreme watobro. Taha wa, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Niwa, wa te ĩ'madã'ã za'ra õ, ãne hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 'remhã.

³⁴ Tane nherẽ, ma tô parisezu norĩ hã taré ĩwasédé hã ãma hiri za'ra, ãne:

— Wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para, te õ hã wa'uburé hã te te dama 're anhamra, Satanasihĩ zadawa para. — ãne ma tô parisezu norĩ hã siwi wẽ'õ, Zezusi hã.

Zezusi hã da'ãma ĩsiwamrizé wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tô datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bã, te te dama 're rowahutu mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na te te dama 're rowasu'u, ĩwasu'uwẽ na. Dahãzé mono bã ma tô duré da'apese. Hãzé u'ãsi wa, sib'uwere na 're ĩnomro mono norĩ zama te apese, Zezusi hã.

³⁶ Tawamhã da'ahã uptabi na te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô Zezusi hã da'ãma aiwamri tipẽ'ẽ na, pone'ẽrebã 'madã'ã ãna 're ĩnomro mono ne, robzei ãna 're dahãimana za'ra mono wa, 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ wa.

³⁷ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, te tinha, ãne: — Amnho hã sa'ëtẽ uptabi di, da te 're ĩ'ubumroi mono da hã. Tane nherẽ, sada hã da'umrore di, ĩ'ubumroi'wa da hã.

³⁸ Taha wa, ma'ãpé tiwi 're rowaptẽrẽ u'ãsi za'ra wa'aba mono, rob're tede'wai wi, romhuri'wa da hã we te te da'azatõrĩ da da'ahã na, rob're hã te te 're ubumro za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã da'ãma romnhimiré'.

10

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u, daro mono bã

Marcusi 3.13-19; Rucasi 6.12-16

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô sitẽme wazõ hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zõ, 12 na wahãiba norĩ zõ. Wazõ hãrã za'ra wamhã, ma tô wama pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina ĩsadawa para, wa'uburé norĩ te te 're ĩdawamnarĩ za'ra mono

hã wa te dama 're sãmra za'ra mono da. Duré ìhâzé ré norĩ hã dahâzé mono bâ ìsadawa para, wa te 're dapeze za'ra mono da, ma tô duré wama pisutu za'ra, duré hâzé u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, 're ìsib'uwa pese za'ra mono norĩ zama.

² Zezusi hã daro mono bâ te za oto wazatõrĩ za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã, ìsadawa para wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Tizadawa wasu'u'wa na, ma tô wanhisi za'ra oto, Zezusi hã. Wanhisi za'ra hã, âne: Sima na ìsisi hã. Taha nhisi amo hã Pedru. Duré ìno nhisi hã Ædéré na ìsisi hã. Duré Ti'adu, duré Ti'aduhu no, Zuwã. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra norĩ.

³⁻⁴ Duré Piripi, duré Batoromezu, duré Tome, duré wa hã Mateusi. Wa hã rob'uiprazé ubumroi'wa aré. Duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã. Duré Tadezu, duré Sima aimawi hã. Ta hã ma tô aré dame 're hâimana, romanu norĩ zada, tirom hawi apâ te te 're satõrĩ za'ra mono da. Duré Zudasi Icarizoti, Zezusi hã te te dama ìhâiba nhomri da hã.

⁵ Tawamhã Zezusi hã te te wazatõrĩ za'ra da, ma tô âne wama roti za'ra, 12 na wahâiba norĩ ma hã:

– Zudezu'õ norĩ nhipiti'ai u 're anomro aba mono õ di za. Duré samaritanu norĩ nhipiti'ai u 'ri nho'õmo mono bâ, 're asisisi aba mono õ di za.

⁶ Izarazéhé nhihudu norĩ u si te za 're anomro aba mo, pone'ërebâ 'madââ âna, siwa'ru 're ìnomro mono ne, 're ìdahâimana za'ra mono norĩ u si.

⁷ Æne te za dama 're ìrowahutu za'ra wa'aba mo: “Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwẽ mono zéb u hã romhuture di oto.”

⁸ ìhâzé ré norĩ hã te za duré 're ìpese za'ra wa'aba mo. 'Re dadââ za'ra mono nherẽ, te za duré 're ìdahâiwa'utu za'ra wa'aba mo. Ì'wa're ré norĩ zama te za 're ìpese za'ra wa'aba mo. Wa'uburé hã te za dama 're ìsãmra za'ra wa'aba mo. Wa'âbâ âna wa tô ìwaihu'u pe hã aima sômri za'ra wa'wa. Taha wa, wa'âbâ âna te za âne uburé dama âma 're ì'uwaimrami wẽ za'ra wa'aba mo.

⁹ Rob'uiprazé ìsapotore hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, êtẽ'ubuzi pré oru hã duré êtẽ'ubuzi'a prata zama.

¹⁰ Dama romhuri'wai ma, te za dasa hã da te tâma 're sômri za'ra, tiwi sô robaba wa. Taha wa, nimomo 're anomro aba mono wamhã, romramizé hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za. Duré ai'uzá misire ré si te za 're anomro aba mo. Aipara'uza misire ré si te za duré 're anomro aba mo. Wedehu hã asiwazusizé hã misire te za duré asiré 're ì'wasari aba mo.

¹¹ – Nimomo daza'rui u 're anomro aba mono wamhã, asô 're ìtob'uzu za'ra wa'aba mono norĩ u si te za 're asisisi aba mo. Tawamhã tame te za ìsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'ri tede'wa siré, nimomo 're anomro aba mono zéb u hã.

¹² Danhorōwa u 're asisisi aba mono wamhã, ãne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo: “Rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mo.” Æne te za 're ĩdazawi za'ra wa'aba mo.

¹³ Tawamhã danhorōwa u 're aihutu aba mono wi, da te 're ai'mazasi wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, 're ĩsawi za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za rowẽ na 're hãimana za'ra, 'ri tede'wa norĩ hã. Duré da te 're ai'mazasi wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, rowẽ na 're hãimana za'ra mono õ di za, 'ri tede'wa norĩ hã.

¹⁴ Duré nimomo darob u 're aihutu aba mono wamhã, asõ 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ wamhã, da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta hawi te za 're aiwairébé aba mo. 'Re anomro aba mono zéb u, te za asisa'u aipara zapru hã 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da.

¹⁵ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma duré Domora ãma 're ĩdahãimana wasété uptabi za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za asõ 're ĩtob'uzu za'ra wa'aba mono õ norĩ hã te te tãma 're arob'manharĩ za'etẽ. — Æne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi te te ĩsatõrĩ za'ra ma, za da te tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 13.9-13; Rucasi 21.12-19

¹⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ápé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Pone'ërebãire, robzahi wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za datẽme asatõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, te za asimiza'rese 're anomro aba mo, wahi ne. Duré utu'u, marĩ ĩwasédé hã te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ ne, te za 're anomro wẽ wa'aba mo.

¹⁷ Taha wa, te za 're asipibui pese za'ra wa'aba mo, dawi. Æté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, te te 're aiwaibui wa'aba mono da, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ u, te te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za duré ĩsimirowahutuzéb ãma da te 're ai'maipré'é 'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na.

¹⁸ Duré ĩ'ãma si 're anomro aba mono wa, te za dama ĩpire norĩ u da te 're asimroi wa'wa, zudezu'õ norĩ nhib'apito norĩ u, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono da. Taha ré, ĩsõ're 're aimasa aba mono ré, te za ĩwasu'uwẽ na tãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ norĩ ma zama.

¹⁹ Tawamhã dama ĩpire norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zém na da hã. Da te aima 're ĩropipa za'ra

wa'aba mono zéb u, da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te za te te aima 're sômri za'ra wa'wa, niha tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

²⁰ Tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, asi'uihã na asimirosa'rata na tâma 're aimreme zusi aba mono ô di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na te te aima 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tâma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, danhib'apito norĩ ma.

21 — Da te 're ìzaze za'ra mono 'ru te, te za dasisânawãi uptabi nherê, da te dasima 're dahâiba nhomri za'ra, da te 're danhimroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, âne te te tâma 're rob'manharĩ wasété za'ra, 'râwim nherê. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherê, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ìna me.

²² Uburé te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, ìzazei'wa 're anomro aba mono wa. Tane nherê, asiptete sina ône haré ì'âma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo, asô'reptu za'ra wa'aba zé hã.

²³ Tawamhã nimame 'ri nho'ômo âma da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ta hawi te za 're aimani za'ra wa'aba mo, 'ri nho'ômo amoi u 're anomro aba mono da. Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai 're, 'ri wa'ôtô mono bâ ìwasu'uwê na romhuri 'râsutu za'ra wa'aba ô ré, wa za we dama ìsihâi'rê apâ, dasiré ìpodo hã.

²⁴⁻²⁵ — Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di, tâma ìromnhoré'wa norĩ ma hã. Tane nherê, romnhoré hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tâma ìromnhoré'wa norĩ ne oto 're hâimana za'ra, aiwa. Duré te te dama 're ìromhuri za'ra mono norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono ré hã, hâimana pire na 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di, tinhib'apito norĩ nhipai u hã. Tane nherê, tipire zô te te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za tinhib'apito ne pire na 're hâimana za'ra oto. Ì'ruiwapari'wa norĩ hã te Bezebu na te te 're ìnhisi za'ra, wa'uburé norĩ nhib'apito nhisi na. Âne te ta norĩ hã te te ì'âma 're wasété za'ra. Taha wa, taha nhipai u te za duré te te ai'âma 're wasété uptabi za'ra wa'wa, ìsiré 're anomro aba mono wa.

'Re ìhâimana u'âsi mono si, da te dasima 're ìpipa za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.2-7

²⁶ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma:

— Taha wa, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono ô di za. Uburé marĩ hã upsibi na 're ìhâimana za'ra mono hã zahadu

wapsi te za suwa nhamra ni. Duré uburé marĩ hã pi'uriwi 're ãhâimana za'ra mono hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni.

²⁷ Uburé pi'uriwi te aima 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono hã te za oto sã'awi dama ãma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

²⁸ Dahâiba te te dawĩ 're ãsimroi mono norĩ ma hã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dapẽ'ẽzani hã te te dawĩ 're simroi waihu'u mono õ nherẽ. 'Re ãhâimana u'âsi mono si te za asima 're ãpipa za'ra wa'aba mo. Taha ma si waihu'u pese di, dahâiba hã duré dapẽ'ẽzani zama, te te dawĩ 're ã'uprosi mono zéb da hã.

²⁹ Sire wa'â hã wa'âbâ syryre nherẽ, uburé Damama zadawa para õ nherẽ, 're si'utõrĩ mono da hã, mare di, sire norĩ hã.

³⁰ Tane duré, aséré za'rata aba zama, tãma waihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Simi'madâ'â pese uptabi di.

³¹ Sire hã tãma sawi pese za'ra nherẽ, sire zawĩ nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma hã.

Zezusihĩ zazei'wa na 're ãdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u, ãsazei'õ'wa na zama

Rucasi 12.8-9

³² Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ãzazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ãmama nho'a te 're awasu'u, ãzazei'wa na, hãiwa ãma 're ãsãmra mono nho'a.

³³ Tazahã, ni'wam norĩ hã ãzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã wa za duré ãmama nho'a te 're awasu'u, ãzazei'õ'wa na, hãiwa ãma 're ãsãmra mono nho'a. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusihĩ ãma dasina 're ãdasipo'o za'ra mono zé wasu'u

Rucasi 12.51-53; 14.26-27

³⁴ Tawamhã te duré ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— E ti'ai u we ãmorĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahâimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ã'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Ti'ai u we ãmorĩ wa, rowẽ na si 're dahâimana za'ra mono õ di za. Te za ã'ãma dasima 're dasiwanhizari. Te za duré ã'ãma 're dasi'wapé za'ra.

³⁵ Ti'ai u we ãmorĩ wa, te za da'ra si'aibã norĩ hã timama ãma 're sitob'ru za'ra. Da'ra sipi'õ norĩ hã te za duré tina ãma 're sitob'ru za'ra. Duré dasani'aba norĩ hã te za timaprebaba sipi'õĩ ãma 're sitob'ru za'ra.

36 Æne te za dasisānawāi uptabi nherē, dasina 're danhi-tob'ru uptabi za'ra, 'rāwi dasiré 're dahâimana za'ra mono nherē.

37 — Ni'wam norī hã te te 're ĭzawi za'ra mono zém nhipai u, timama norī hã te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĭ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za. Duré ni'wam norī hã ĭzawi nhipai u ti'ra norī te te 're sawi pese za'ra mono wamhã, ĭ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za duré.

38 Wedepo'o nhonhi'rāmi hã, daza'ozéb da, da te dasisada 're ĭ'wasari mono ne, ni'wam norī hã da te 're simroi mono da nherē, sisawi āna ĭzarina 're nomro mono wapsi, te za ĭ'ãma 're hâimana u'âsi za'ra. Ænei õ wamhã, ĭ'ãma 're nomro waihu'u mono õ di za.

39 Ni'wam norī hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowē ĭsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norī hã ĭzarina 're nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowē hã. — Æne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

'Re ĭhâimana u'âsi mono, za te te dama 're ĭ'awa'âbã mono zé wasu'u

Marcusi 9.41

40 Tawamhã te duré ãne na wama rowasu'u za'ra, ĭsiré 're ĭwanomro mono norī ma:

— Ni'wam norī hã te te 're aiwaibui wē wa'aba mono wamhã, ta norī hã ai'u'âbã wa'aba te za te te siwi 're ĭmrami wē. Ta norī hã te te siwi 're ĭmrami wē mono wa, we ĭzatõrĩ'wa zama te za duré ĭsiré te te siwi 're mrami wē.

41 Æté ni'wa hã te za 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã âri wē, ĭsadawa wasu'u'wa na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norī hã te te 're 'manharĩ wē za'ra mono wamhã, tizadawa wasu'u'wa norī ma, za te te 're ĭ'awa'âbã mono ne, te za 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbã aiwa, damrami wē 'wa norī ma hã. Æté ni'wa hã te za duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ĭmorĩ wē uptabi hã âri wē, 're ĭmorĩ wē uptabi na te te waihu'u wa. Æne ni'wam norī hã te te 're 'manharĩ wē za'ra mono wamhã, tinhimiroti 'madâ'â pese 'wa norī ma, za te te 're ĭ'awa'âbã mono ne, te za duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're awa'âbã aiwa.

42 — Æté ni'wa hã te za ĭzazei'wai ma, â wahã hã tãma õ, te te hã'rēne da, ĭsiré ĭzazei'wa norī ma ĭwapu ma, 're ĭmorĩ na te te waihu'u wa. Æne hã ĭzazei'wa norī hã marĩ 'rare na nherē, ni'wam norī hã te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, za te te tãma 're ĭ'awa'âbã mono zé hã te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, daro mono bâ te te ĭwazatõrĩ za'ra zéb u hã.

11

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Rucasi 7.18-35

¹ Tawamhã 12 na ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne na te te wama roti za'ra pari wamhã, ma tô mo Zezusi hã, dama ĩsãmrazém hawi, tamomo 'ri nho'õmo mono bâ te te dama rowahutu mono da.

² Tawamhã Zuwã Batita, dazazéb 're sãmra ré, ma tô Cristuhu wasu'u hã wapa, marĩ te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wê mono zé hã. Te te wapari wamhã, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi 'mazadhanharĩ da.

³ ãne ma tô siwi sadanha:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mo oto apã ai'aba'rêi wa'aba Zuwãhã u, marĩ hã ĩwapari za'ra wa'aba zém na tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, marĩ hã ĩ'madã'ã za'ra wa'aba zém na zama.

⁵ ĩtob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. ĩmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ĩ'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wê na te oto 're nomro. Duré ĩpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ĩdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tô duré apã 're hãiwa'utu za'ra. ĩwasu'uwê hã ma tô duré ĩsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. ãne na te za tãma ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma.

⁶ Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para we ĩmorĩ na, 'rãwi'ĩ'ãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowê uptabi za'ra mono di za. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã apã si'aba'rêi wamhã, ma tô Zezusi hã dama rowasu'u, Zuwã Batitaha hãimanazém na. Da'ahã na ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Zuwã hã a'ubuni wi 're sãmra mono ré, ma tô ĩtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ĩhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'aware na 're hãimana mono wa, ma tô ĩtême 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãimana.

⁸ E uza wê na 're si'uzã mono wa, ma tô ĩtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wê na 're si'uzã mono õ di. Uza wê ré 're ĩnomro mono norĩ hã, te danhib'apito nhorõwa ãma si 're si'ubumro, 'ri 'rãihã ãma si.

⁹ Ma'ãpé, ĩma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ĩtême 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. Õ hã uburé ĩwana 'Re

ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhipai u te pire na 're hâimana, Zuwã hã.

¹⁰ Duréhã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne âma rob'ui'ééré, Zuwãhã ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Ĩzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asõ ropese mono da.” Æne duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

¹¹ Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé ĩwana 're ĩnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra õ di Zuwã Batita hã, ĩsimiromhuri pire na hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi mono zéb zarina te te 're ĩda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u õ di za, Zuwã Batita hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ĩuirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za pire na 're hâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ĩuirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'apawapto mono zé hã.

¹² Zuwã Batita hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsawawa wasu'u mono zém na te te dama ãma ĩsãna'ratazém hawim haré, te oto ni'wam norĩ hã sib'ru na 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ mono tõ da. Da te dasima 're wẽ za'ra mono nherẽ, te ta norĩ hã te te dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono tõ da.

¹³ Zuwãhã wana ré hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te ãma 're rob'ui'ééré za'ra Mozésihi zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã.

¹⁴ Tawamhã ĩsimirowasu'u za'ra na, 're saze za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za duré ãne 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, Eriasi ti'ai u za we ĩmorĩ na Zuwã te te ĩwasu'u na hã.

¹⁵ Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba.

¹⁶⁻¹⁷ — E 'wai ãma, wa za oto romnhimiré'é, ãhãna 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ãma hã. Ai'uté norĩ ãma, wa za simiré'é. 'Ri nhi'riti wa, rowedezéb ãma si'ubumroi ré, te za ãne si'mahârã za'ra, ai'uté norĩ hã: “Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremezém na. Tane nherẽ, ãma ato za'ra wa'aba õ di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremezém na wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wame ai'ry'ry wa'aba õ di.” Æne te za si'mahârã za'ra. Æne wa tô ai'uté norĩ ãma simiré'é, ãhãna 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã.

¹⁸ Duré Zuwã Batita hã te te dama 're sadawa wasu'u mono

ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'madâ'â sina ma tô sai ãna te te 're romhuri, misi bâtâ na. Duré uwa 'ru 'râi wa'u hã te te dame 're hâsi mono õ di. Taha wa, ma tô da te tãma 're nharĩ wasété za'ra. ãne ma tô da te tãma 're nharĩ za'ra: “Õ hã wa'uburé te te 're pibui u'âsi.”

¹⁹ Duré wa hã ti'ai ãma dasiré ìpodo hã wa ìto sina dasiré 're ìsa, dasazém na. Uwa 'râi wa'u ìsé hã wa duré te dame 're hâsi. Taha wa, ma tô ãne na da te ìma 're nharĩ wasété za'ra: “Ma'ãpé 'madâ'â za'ra wa'aba. Õhõta te aibã hã sa za'ëtê na 're sai u'âsi. Ta hã uwa 'ru 'râi wa'u ze'i'wa duré. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siwadi ta hã, uburé siwa'ru 're ìdanomro mono norĩ siwadi.” ãne ma tô da te ìma 're nharĩ wasété za'ra. Ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're nomro mono wamhã, te za marĩ ìwê si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra. ãne wa, te za ìwaihu'u pese za'ra wa'wa, tô sena 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ìwê uptabi na hã. — ãne ma tô Zezusi hã dama rowasu'u.

²⁰ Tawamhã nima niwĩmhã 'ri wa'õtõ mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ wa, ma tô Zezusi hã siwi dawê'õ, tiwaihu'u pese na marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã tamep si te te dama 're ab'manharĩ wê u'âsi mono nherê.

²¹ ãne te 'ri wa'õtõ ãma ma tinha Zezusi hã, 'ri wa'õtõ 're, 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma:

— Corazi na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ì'ab'manharĩ wê mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'ãhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ìsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã nhisiwi te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ìhãiro na 're si'uzza za'ra.

²² Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma ìsipo'ozéb ãma hã Tiru ãma duré Sido ãma 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ìrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

²³ Duré Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ìdahâimana za'ra mono zéb u. Marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te dama 're ì'ab'manharĩ wê mono ne, duréihã Sodoma ãma 're ìdahâimana wasété za'ra

mono norĩ hã te ãma 're pawaptob za'ra mono 'wa'ãhã, aré si'utõrĩ õ di, ta norĩ hã. Rowẽ na te aré 're hãimana u'ãsi za'ra.

²⁴ Niwapsi 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã Sodoma ãma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ãrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëté za'ra wa'wa, tô sena. — ãne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, Capana'u ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma hã.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré Timama ma mre:

— ãmama, a hã Danhib'apito uptabi, hãiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. A hã ma tô rowaihu'u pese 'wa norĩ wi 're ã'anhito mo, roti ãwẽ hã te te waihu'u za'ra tã da. Rowaihu'u prãi 'wa na 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma si, ma tô marĩ ãwẽ hã 're ã'awaihu'u mo. Taha wa, wa ai'ãma ãwata, asõpru wa.

²⁶ Tane tô, ãmama. Asima 're ã'awẽ mono zéb uwaibaba si, ma tô õ norĩ ma si 're ã'awaihu'u mo. — ãne Zezusi hã ma tô Timama ma mre.

²⁷ Taha wa, te duré wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— ãmama ma tô ãma waihu'u, uburé 're ãhãimana mono zé hã. Ni'wam norĩ hã si'uihã na te te 're ãwaihu'u za'ra mono õ di, 're ãhãimana mono zém na hã. ãmama si ma tô ti'ra na ãwaihu'u pese, 're ãhãimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na ãmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ãwétési wa tô ãmama hã waihu'u pese, 're ãhãimana mono zém na hã. Te ãsima 're ã'awẽ mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norĩ ma si te 're awaihu'u, ta norĩ zama ãmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ãhãimana mono zém na hã. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te oto uburé dama tinha, ãne:

— Marĩ ãpire, da te 're 'wasari mono wamhã, te za 're dazadã'ã wairébé. Tane te duré a norĩ wa'wa hã 're asiwasutu u'ãsi za'ra wa'aba mo, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're ã'madã'ã pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. Tane nherẽ, asina 're uwaimrami waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ãne hã uburé 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé we ãzõ 're asõpré u'ãsi aba mono. We ãzõ 're asõpré u'ãsi aba mono wamhã, wa za te 're aipé'ẽ nomri za'ra wa'wa, 're asiwasutu za'ra wa'aba mono tã da oto.

²⁹ Wa hã ãpé'ẽ na ãnhimizawi pese uptabi di. Atãma ãhãimanazé hã. Taha wa, ma'ãpé ã'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono, ã'ãma 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za aipé'ẽ 're aima 're simi'wara 'wa.

³⁰ Marĩ ãwapure, da te 're 'wasari mono wamhã, 're ãdazadã'ã wairébé mono õ ne, te za aipé'ẽ wapu na 're anomro aba mo oto, ãnhimiroti zarina si.

12

*Zudezu norĩ wa'utuzé wasu'u
Marcusi 2.23-28; Rucasi 6.1-5*

¹ Tawamhã wa norĩ hã sabadu na wa tô ro'rahâri za'ra ni Zezusi norĩ hã, buru nho wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na. Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã mráp te, wa tô aro 'rã ne hã da te 're ĩzuri mono hã wa te wasima 'rãnhinarĩ tridu 'rã hã, wa te huri mono da.

² Tawamhã parisezu norĩ hã te te âma wa'madâ'â za'ra wamhã, Zezusihi ma, te nharĩ za'ra, âne:

— E 'madâ'â za'ra âna, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô aro 'rã ne hã te te sima 'rãnhinarĩ, sabadu na wawa'utuzém na nherê. Taha wa, wahi'rata nhimiroti hã ma tô âma upa za'ra, dawa'utuzé bâtã na romhuri, wa te dawĩ 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã.

³ Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ééré hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ĩrob'manharĩzém na tisiré norĩ me, mra te te simroi wamhã.

⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô âzé, apito Dawi hã. Sébré wamhã, ma tô 'mai'rê, ĩ'u'êne hã. ĩsiré norĩ zama ma tô tihu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, aré da te ĩsa'ra hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô pisutu aré, da'âma romhuri'wa norĩ si ĩ'u'êne hã te te 're huri mono da, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. Te te 'mai'rêne za'ra nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi wê'ô za'ra ô di, ta norĩ hã.

⁵ E sasedoti norĩ wasu'u zama, 're sôré za'ra wa'aba mono ô di duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré na hã. Ta hã ma tô 're ĩsôré za'ra wa'aba mo, tô. Taha wa, te za oto âma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duréihã ta norĩ hã ma tô te te 're romhuri za'ra sabadu na, dawa'utuzém na nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri zahârizém na romhuri hã te te dawĩ sawi nherê, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, ĩwasédé hã te te âma 're sa'ra mono ô di ta norĩ âma hã, dawa'utuzém na te te 're romhuri za'ra mono nherê.

⁶ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã pire uptabi di, duréi roti ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa âma da'âma romhuri'wa norĩ hâimanazém na, danhimiroti ma hã.

⁷ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na rob'ui'ééré ĩbaihã na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre na: “Asimizama hã ĩma 're ĩzata za'ra wa'aba mono zô, 're ĩnhimipari mono ô di oto. Asimizawi pese zarina da'âma 're aiwamri za'ra wa'aba mono da si, wa ĩsima te 're aiwê za'ra wa'wa oto.” Âne hã âma waihu'u za'ra wa'aba wamhã, aré ĩwasédé hã âma sa'ra wa'aba ô di, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ âma hã, marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ za'ra ô wa, ã bâtã na.

⁸ Wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu, dasiré ìpoto da, ti'ai âma. Taha wa, dama ìpire di, romhuri zahârizém na roti hã te dama 're ì'apisutu mono zéb da hã. — Æne ma tô Zezusi hã tâma siwasu'u za'ra, parisezu nori ma.

Aibâ ìsimizu'rã're hã Zezusi te te ìpesezé wasu'u

Marcusi 3.1-6; Rucasi 6.6-11

⁹ Tawamhã Zezusi hã ta nori hawi mori wamhã, zudezu nori te, rowahutuzéb u ma tô âzé.

¹⁰ Tame te aibã hã nhamra, ìsimizu'rã're hã. Tawamhã ni'wam nori hã ma tô sima wê za'ra, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'ééré na hã sabadu na romhuri zahârizém na roti hã, te te âma upai wa, Zezusihi âma ìwasédé hã te te âma hiri za'ra da. Ma tô âne siwi âma sadanha, Zezusi hã:

— Dawa'utuzém na dapesezé hã romhuri zahârizém na hã, e Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina. — Æne te âma siwi sadanha.

¹¹ Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— Pone'ërebã hã aima 'mai'hâimana aba wamhã, ab're 'rehã wa, aiwi 'maiwaptã'ã aba wamhã, e te aré ì'maiwazere 'wa, 'manho'reptui aba da hã. Te aré tô ì'maiwazere 'wa, romhuri zahârizém na 'maiwaptã'ã nherẽ, pone'ërebã hã.

¹² Duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã pone'ërebã te te 're azawi pese mono nherẽ, pone'ërebã zawĩ nhipai u, tâma dazawi uptabi di. Taha wa, sabadu na romhuri zahârizém na ni'wam nori hã marĩ te te dama 're 'manharĩ wê za'ra mono wamhã, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te za tô te te 're 'manharĩ za'ra, te te âma 're upa za'ra mono âna, ta nori hã. — Æne te tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã ìsimizu'rã're ma, te duré tinha, Zezusi hã:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibã hã. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô tinhimizu pese apã. Ìsimizu amo ne, wê di oto.

¹⁴ Tawamhã te te pese pari, ma tô parisezu nori hã wairé, te te sima âma roti za'ra da, Zezusihi âma, da te dasiwi wĩrĩ da, ìsadawa parab za'ra.

'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma romhuri'wa da, Zezusi te te ìpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã ma tô sina waihu'u, parisezu nori te te sima âma ìroti za'ra zé hã te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tô ìhawi timori za'ra. Ìhawi mori za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ìsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã daro mono bâ 're mori ré, ma tô uburé dahâzé ré hã da'apese, Zezusi hã.

¹⁶ Te te da'apese parimhã, ma tô duré sina da'azadawa uwati, da te dasina 're wasu'u za'ra mono tô da.

17 ãne ma tô Zezusi hã sina da'azadawa uwati, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na, Iza'iza hã ìsadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ìrob'ui'érézé hã te te ãma uwaimrami da. ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã:

18 “Ãhãta te ìpisudu ìma romhuri'wa da, te 're ìsawi pese mono hã. Taha ãma si wa ãma 're ìtoi u'âsi.

Taha ma, wa za ìpê'êzani hã tâma tisõ. Tawamhã daro mono bâ te 're ìda'anho'reptui mono zé wasu'u na te za te te dama 're rowasu'u, da te 're ìwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

19 Ta hã awa'awi te te dama 're anharĩ mono õ di za. ãma 're ìdawata za'ra mono zéb da hã, mreme 'rãihã na te te dama 're rowasu'u mono õ di za, sõ'awimhã.

20 Duré, buru teihi hã sihãpã na 're simasa mono wamhã, e te za da te 're si'ê. Mare di. Taré te za da te 're wahutu za'ra, wahu na apã 're simasa mono da. Tane duré, sib'uware na ìãma 're ìnomro mono norĩ ma, te te tâma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za, ta hã. Duré ìro'ore hã ro'o nhib'uware nherê, da te 're ìsimroi mono õ ne, sib'uware na ìãma 're ìnomro mono norĩ ma, te te tâma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono õ di za duré. Ta norĩ ãma te za 're siwamri u'âsi za'ra. Tawamhã nimahã na si te za oto ìsimipawapto wê zéb zarina, da te 're waihu'u za'ra, dapoto mono bâ, te 're ìda'anho'reptui mono zém na hã, ìsitob'ru norĩ hã te te dawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra mono nherê, da te 're waihu'u za'ra mono tõ da, te 're ìda'anho'reptui mono zé wasu'u hã.

21 Tawamhã daro mono bâ te za tô sena sô 're danhimipari za'ra, te te 're ìda'anho'reptui mono zéb zô.”

ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'éré hã, Zezusihi ãma hã.

Bezebuhu wasu'u

Marcusi 3.20-30; Rucasi 11.14-23

22 Tawamhã Zezusihi tême, ma tô aibã hã dasiwi saprõni ni, wa'uburé te te 're pibui u'âsi mono wa, ìtob'a hã duré ìmreme'õ hã. Tawamhã Zezusi hã ma tô pese. Te te pese parip si, ma oto mreme watobro, apã. Te te rob'madã'ã wê di duré, aibã hã.

23 Tawamhã da'ahã na ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Áté õ hã apito Dawihi nhihudu, sô 're ìwanhimipari za'ra mono. — ãne te dasima ãma romnomri za'ra ni.

24 Tawamhã ãne na parisezu norĩ te te dawapari za'ra wamhã, ma tô sima nharĩ za'ra, ãne, ta norĩ hã:

— Õ hã Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã tiwaihu'u pe hã te te tâma 're sômri mono õ 'wa'ãhã,

aré te te dama 're anhamra waihu'u mono õ di, wa'uburé hã. — ãne ma tô parisezu norĩ hã Zezusihi nhimiromhuri na sima rowasu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã te te ãma ãrosa'rata wasété za'ra na, ma tô sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tãma ãma romnhimir'é za'ra:

— Danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ hã 'rãwim nherẽ, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré 'ri nho'õmo ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã sisada 're hãimana za'ra mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisãnawã nherẽ, 'rãwi dasisada 're dahãimana za'ra mono wa, 're dasi'wapé za'ra mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'rãwim nherẽ.

²⁶ Tane duré, wa'uburé norĩ hã Satanasihhi nhib'a'uwẽ, simisutu 're hãimana za'ra mono nherẽ, dapẽ'ẽ hawi 're wairébé mono da, te te sima 're rob'ru za'ra mono wamhã, te aré sisada 're hãimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã sisada 're sip'o'õ za'ra mono wa, te aré wara sina 're si'utõrĩ, Satanasihhi nhib'a'uwẽ norĩ hã. ãne, ãma ãnharĩ za'ra wa'aba zéb zarina, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're anhamra mono 'wa'ãhã, 'rãwim nherẽ, te aré tô sisada 're simasa. Taha zarina, te aré tô ta norĩ hã 're si'uprosi.

²⁷⁻²⁸ Ma tô ãma ãnharĩ za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para wa'uburé te dama 're ã'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. E Bezebuhu zadawa para wa'uburé te te dama 're ãsãmra mono na, ma tô dama 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo. Mare di. ãne na dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma tô ãma ã'upa za'ra wa'wa, ãma ãnharĩ za'ra wa'aba zém na hã, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ã'anhamra mono na. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani zadawa parap si, wa tô te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ãwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ai'ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono zéb da, te te ãma ãsãna'rata na hã.

²⁹ — Ni'wa hã aibã ãsiptete nhorõwa u sébré wamhã, te te sima pawasisi õ ré, ãsimarĩ hã te te tiwi ubumroi waihu'u õ di za, aibã ãsiptete wi hã. Te te sima pawasisi wapsi, te za ãsimarĩ hã tiwi ubumro oto, 'ri 're tãma ãromnhimi'wara hã.

³⁰ — Ni'wam norĩ hã ãwẽ'wa 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã te ãzada 're hãimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono u, te 're ãda'anhimroi mono ne, te te 're danhimroi mono õ wamhã, ta norĩ hã te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti, te te 're dazatõrĩ za'ra.

³¹ Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma da te 're wasété za'ra mono nherẽ, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, tãma

waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ì'apari mono zéb da hã, te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tō mono da. Tane nherē, 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani ãma, da te 're wasété za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono ò di za oto. Te za te te da'ãma 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

³² Duré ni'wam norĩ hã dasiré ìpoto ãma te te ì'ãma 're wasété za'ra mono wamhã, oto tiwasété na 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're siwasu'u za'ra mono wamhã, tãma waihu'u pese di, ãne hã ìwasédé hã te te tãma 're pari za'ra mono da, te te oto ãma 're 'madâ'â tō za'ra mono da. Tane nherē, ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani ãma te te 're wasété za'ra mono wamhã, te za òhõ na ìwasédé hã te te ãma 're 'madâ'â u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — ãne na ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Rowede ìwē wasu'u, rowede ìwasété wasu'u me

Rucasi 6.43-45

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, rowede ìwē na. Rowede ìwasété na ma tô duré tãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ãma. ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ ma:

— Rowede hã wē wamhã, te za 're 'rã wē u'âsi za'ra. Rowede hã wasété wamhã, te za duré 're 'rã wasété u'âsi za'ra. Rowede, 're ì'rã za'ra mono zéb zarina te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ìwē na, duré rowede ìwasété na hã.

³⁴ A norĩ wa'wa hã te wahi ne 're anomro aba mo. Dapē'ē 're, da te 're ìrosa'rata za'ra mono zéb zarina te za 're damreme zusi. Taha wa, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, marĩ ìwē na 're aimreme zusi waihu'u aba mono ò di. Aipē'ē 're, 're ìrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te marĩ ìwasété na si 're aimreme zusi aba mo, a norĩ wa'wa hã.

³⁵ Ni'wa hã 're morĩ wē wamhã, tipē'ē 're tinhimirosa'rata wē hawim na te za 're mreme wē u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na te za duré 're mreme wasété u'âsi.

³⁶ — Tô sena, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'ãma ìsipo'ozéb ãma hã dahâiba mono bâ te za tãma tasiwasu'u za'ra ni, rosa'rata ãna marĩ ìwasété na te te dama 're ìnharĩ za'ra mono zém na hã.

³⁷ Taha wa, ti'ab ré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã aima rowairébé za'ra wa'wa, za da'ãma ìsipo'ozéb ãma hã. Ti'ab ré, marĩ ìwē na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za aiwēsãmri za'ra wa'wa. Duré, marĩ ìwasété na 're aimreme zusi aba mono zéb zarina si, te za siwi aiwē'õ za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, parisezu norĩ ma.

*Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me
Marcusi 8.11-12; Rucasi 11.29-32*

³⁸ Tawamhã parisezu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me, ma tô Zezusihi ma, nharĩ za'ra, âne:

— Rowahutu'wa, wa wasima wẽ za'ra ni, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã aiwaihu'u pese na wanho'a 'manharĩ da, wa te 'madâ'â za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para dama 're ì'ab'manharĩ mono na, sena na wa te âma aiwaihu'u za'ra da. — Âne te Zezusihi wi waptêrẽ za'ra, ta norĩ hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã te asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— Nimosi aipoto té wa'aba mono hã, ì'aihâimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ìhâimana u'âsi mono zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, ma tô ìwi ìwaptêrẽ za'ra wa'wa, marĩ dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, te dama 're ì'ab'manharĩ mono na sena na ìwaihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za, âhãna. Âne si wa za a'â aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã si'ubdatõ ma tô bâdã hã âma ai'utõ, tebe ìsa'êtẽ di' 're, hâimana ré hã. Taha parimhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sõ'reptu. Â zadaré u ma tô ìré 'rãiwatobro, rob u, tebe hã, Zonahã ré. Tane duré, wa hã dasiré ìpodo hã si'ubdatõ bâdã hã te za ì'âma ai'utõ, ìdã'â wa, ab're 're ìnomro ré hã. Taha parip si, wa za duré hãiwa'udu, apã. Âne wapsi, te za ìwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we ìmorĩ na sena na oto ìwaihu'u za'ra wa'aba da.

⁴¹ Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihâimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'âma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tô te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tô ta norĩ hã tiwasété wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherẽ, ìsipai u ìnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ìzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina we atême ìmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tô ì'uwaibaba aiwasédé hã ai'âma sa'ra wa'wa, Niniwé âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã.

⁴² Niwamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono, za da'âma ìsipo'ozéb âma hã, duréihã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi âma te te 're ìda'ab'madã'â mono hã te za duré asada tihâimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'âma hiri za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhã uptabi nherẽ, ma tô wi, apito Saromahã u, ìsimiroti hã te te wapari da,

Īsimiroti hã dahâimanazém na rowaihu'u na hã wē uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherē, Īsipai u ĩnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherē, ĩnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba ō di. Taha wa, te za tô ĩ'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma hiri za'ra wa'wa, danhib'apito sipi'ō hã.

*Wa'uburé norĩ, da'ãma 're ĩsōrōwa za'ra mono zé wasu'u
Rucasi 11.24-26*

43-44 — Āne wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Āté wa'uburé hã te za aibã hawi 'maiwatobro. Watobro wamhã, a'ubuni wi te za 're mo, rob're na. Tawamhã dazô 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu ō wa, te za sima tinha: “Īnhorōwa 'rata u, wa za apã mo, āma 're ĩnhorōwa u'ãsi mono da oto, ĩpē'ē 'remhã.” Āne te za sima tinha. Tawamhã apã te za oto mo, aibã u, ĩpē'ē 're apã sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hãiba baba na 're hãimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wē u'ãsi 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wē di, aibã hã apã āma 're ĩsōrōwa mono da hã.

45 Tawamhã tisiré norĩ zô te za mo wa'uburé hã, si'u āma 're sōrōwa za'ra mono da. Tawamhã te za ĩtēme āwisi za'ra, 7 na ĩhãiba za'ra hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã. Tawamhã siré te za tô āma 're sōrōwa za'ra, aibã āma. Aibã ma, tãma rowē prã ti aré, wa'uburé misi, āma 're sōrōwa mono ré hã, ĩpē'ē 'remhã. Ahã na oto ĩwa 're hãimana za'ra mono wa, tãma rowē ō uptabi di oto. Tane duré, a norĩ wa'wa hã aima 're rowē prã za'ra wa'aba mono di aré. Tane nherē, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono newa, zahadu ĩzazei āna 're aihãimana wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono wa, aima 're rowē ō uptabi za'ra wa'aba mono di za oto. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Zezusihi na wasu'u, ĩno norĩ wasu'u me
Marcusi 3.31-35; Rucasi 8.19-21*

46 Tawamhã Zezusi hã te te dama rowasu'u ré, ma tô ĩno norĩ hã ĩtēme aihutu, tina me. Tawamhã rowi simasa wamhã, ma tô da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi ma, da te 'mairowasu'u da, ĩtēme watobro za'ra da, rob u.

47 Tawamhã Zezusihi ma, ma tô 'mairowasu'u ni, āne:
— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima aiwē za'ra, marĩ na te te aima rowasu'u za'ra da.

48 Tawamhã Zezusi hã ma uburé dama waihu'u, āne:
— E 'wa hã ĩna. E 'wam norĩ hã ĩno norĩ. — Āne hã ma dama waihu'u, Zezusi hã.

49-50 Tawamhã tinhiptōmo na ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te wawasu'u za'ra sina, te duré dama tinha:

— Āhāta, ĩna. Āhāta ĩno norĩ. Āhāta ĩhidiba norĩ. Ni'wam norĩ hã ĩmama, hãiwa āma 're ĩsāmra mono hã te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina, te te tãma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norĩ si, ta norĩ hã ĩno, duré ĩhidiba, duré ĩna. — Āne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, (da te waihu'u za'ra dai õ nherẽ).

13

Amnho potozé wasu'u

Marcusi 4.1-9; Rucasi 8.4-8

¹ Tawamhã tô taha bātã na ma tô Zezusi hã watobro 'ri hawi, ĩsõ'ui u morĩ da. Tame ma tô nhamra, ĩsõ'u zaihã na, te te dama rowahutu da.

² Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô ĩtẽme dasito, da te wapari za'ra da. Da'ahã uptabi na da te dasiwi uirĩ wa, ma tô uba're wa dawĩ āzé, Zezusi hã. Uba're wa, te oto nhamra. Tawamhã ĩsõ'u zaihã na te ĩ'rata aimasam ni.

³ Taha wa, te Zezusi hã tinhimromnhimiré'é na dama rowahutu, āne:

— Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.

⁵ Ētẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihãire di, ětẽ nhisiwimhã. Ti'ai baihãire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amnho hã.

⁶ Tawamhã bãdã hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ro'wanhipré hã ti'wanhipré 'ré za'ra, ĩsari hã te te rowa'rei mono õ wa.

⁷ Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãĩ mono õ di, ta norĩ hã.

⁸ Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã, oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãĩ mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãĩ ahã prã ti, amnho hã. Duré nima niwĩmhã 'rãĩ ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãĩ pese uptabi di. — Āne na ma tô Zezusi hã dama āma romnhimiré'é.

⁹ Tawamhã āne na ma tô duré dama āma 'rãsutu, tinhimiroti na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩnhimrowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — Āne ma tô dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

Romnhimiré'é na si, Zezusi te te dama 're ĩrowahutu mono zé wasu'u

Marcusi 4.10-12; Rucasi 8.9-10

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã āne, wa oto wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, te romnhimiré'é na si dama 're ĩrowahutu mo.
— Āne, wa wasiwi sadanharĩ za'ra ni, wa norĩ zama, wa te waihu'u za'ra õ wa.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra, āne:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tō aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ĩwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zẽm na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherẽ.

¹² Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirowaihu hã te te 're 'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã sa'ëtẽ na tãma ãma 're sõprub za'ra, te te aré ãma 're ĩrowaihu'u za'ra mono zẽm nhipai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwapari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherẽ, te te tiwi 're awaibu 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, te te aré ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã.

¹³ ĩnhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono nherẽ, te taré da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherẽ, te taré da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Taha wa, wa romnhimiré'é na si te dama 're rowasu'u.

¹⁴ Duréihã Iza'iza hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō da'ãma rob'ui'ééré, za da'ãma 're ĩromhãimana mono zẽm na hã. Taha wa, āhãna ma tō da'ãma uwaimra. Āne duréihã ĩsimi'ui'ééré hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na hã:

“ĩnhimiroti hã dapo're na da te 're wapari u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're wapari za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna. Duré ĩnhimiromhuri hã datõmo na da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono nherẽ, taré te za da te 're 'madâ'â za'ra, da te ãma 're waihu'u za'ra mono ãna.

¹⁵ E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, da te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã sitom haré te za ĩré 're dahãimana u'âsi za'ra, da te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Dapo're nhitom haré, te za duré 're dahãimana za'ra, ĩnhimiroti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré datõmo sitom haré te za 're dahãimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã dama 'madâ'â zeĩ õ wa.

Ānei õ 'wa'āhã, te aré ĩnhimiromhuri hã da te 're 'madâ'â ze za'ra, datõmo na. Te aré duré da te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré da te 're ĩwaihu'u pese za'ra, dapẽ'ẽ 're, da te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtẽme 're dasipizari za'ra, dawasété wi hã. Tawamhã daházé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré dawasédé hã te dama 're avari, te da'ãma 're ab'madâ'â tō mono da oto.”

Ãne duréhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã.
 16-17 Tawamhã ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma, te oto nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ìnhimiromhuri, atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô ì'ãma ìwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ìnhimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô duré ì'ãma ìwaihu'u pese za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di, a norĩ wa'aba ma si. Tô sena wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Duréhã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata' wa norĩ hã duré ìsimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã te aré te te sima 're wē uptabi za'ra, ìnhimiromhuri na 're ì'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Ma tô duré aré te te sima 're wē za'ra, ìnhimiroti na 're ìwapari za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono da. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za.
 — Ãne hã ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozém na ìsimiré'ézé hã, Zezusi hã sô'awi te te dama ìwaihu'uzé wasu'u

Marcusi 4.13-20; Rucasi 8.11-15

18 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ìwapari pese za'ra wa'aba. Ãhãna wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, amnho potozém na te ãma ìsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da.

19 Amnho hã aibã te te ì'anhamra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u. Ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwē mono zé wasu'u hã, tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherē, te te ãma 're rosa'rata ze za'ra mono õ wamhã, te te ãma waihu'u pese za'ra õ di za. Ta norĩ hã amnho hã bâdâdi zababa ìrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Amnho hã sire te te ì'uprosi mono ne, te za ìwasété uptabi hã ìtēme 're simasisi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na taré te te 're ìwapari za'ra mono hã te te tiwi 're awaibui mono da, Wa'uburé hã.

20 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã êtē nhisiwi, ti'ai baihãire wa ìrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, amnho hã ti'ai baihãire wa ìpoto su'u mono ne, te ta norĩ hã awa'awi te te ãma 're saze za'ra, to sina.

21 Tane nherē, ìsadawa wasu'u hã te te 're saze za'ra mono wa, da te tãma 're ìrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb za-rina, te te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za sazei utõrĩ za'ra. Amnho hã ti'ai baihãire wa, ìrere'e mono hã sari õ wa, ì'wanhipré 'ré mono ne, te za romhutu na sazei utõrĩ za'ra, ta norĩ hã.

22 Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ìrere'e mono ne, te 're hâimana za'ra. Wab'ru hã ro'wanhipré

siré 'wanhipré mono wa, te te oto ubu mono wa, ãrã za'ra õ ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono nherẽ, ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, ta norĩ hã. Tihãimanazém na si te za sina 're hãtã'ã u'ãsi za'ra. Duré danhibro pe hã wẽ uptabi newa te za taha zô si te te 're rob'ruiwapari u'ãsi za'ra. Taha wa, amnho 'wanhipré hã ãrã za'ra õ ne, 're nomro wẽ mono õ di za, ta norĩ hã.

²³ Duré ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wẽ wa ãrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da. Tawamhã, rowede ãrãĩ pese uptabi ne, te za wẽ u'ãsi 're hãimana za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, te te da'ãma ãromnhimiré'ézẽ hã.

Wab'ru hã rob're ãwẽ wazari, ãpoto mono zé wasu'u

²⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã tiburu na ma tô amnho potozẽ ãwẽ hã te te a're, amnho hã tãma 'rã da.

²⁵ Tawamhã nimahã na barana danhotõ mono ré, ãsitob'ru hã ma tô ãburu u mo. Wab'ru hã ma tô te te a're, amnho ãwẽ wazari. Te te a're mono pari, ma tô apã mo.

²⁶ Tawamhã rob're hã ma tô prédu. Taha wa, ma tô 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, dama 'madã'ã pibu pese di oto, wab'ru hã ãwazari ãpoto mono na hã.

²⁷ Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ hã ma tô ãtẽme aihutu. ãtẽme sihutu wamhã, ãne te tãma rowasu'u za'ra: “Apito, oro amnho hã ãwẽ si aiburu na a're mono za, ma wab'ru hã ãsiré 'wanhipré.” ãne te ãma siwi sadanha, buru tede'wa hã.

²⁸ — Tawamhã buru tede'wa hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã ãruiwapari'wa, ma tô ãne ãma 'manha.”

Tawamhã tãma ãromhuri'wa norĩ hã te siwi sadanha, ãne: “E ãne hã aima wẽ di, wab'ru hã uburé wa te ãsanoi mono da hã, tãma ropese da.”

²⁹ — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Tõ'ã. Rob're hã ãrãĩ ré hã ãsu sano za'ra wa'aba tõ da, taha wa, sano za'ra wa'aba õ di za a'ã, wab'ru hã.

³⁰ A'ã simisutu siré prédu mono, roptehãri na da te 're ãsãna'rata mono zéb u hã. Tawapsi wa za oto roptehãri na romhuri'wa norĩ ma 'ru za'ra, wab'ru uimrehẽne te te siwi sanoi mono da, te te duré wasisi mono da, unhama u te te siwi sãmra da, si'unhama da. Taha parip si, te za oto tehãri za'ra, amnho za'razéb u te te siwi sa'ra da, ãma.” — ãne na ma tô

ZeZusi hã ãma romnhimiré'é, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zém na hã, ãne hã sô'awib õ nherẽ.

*Motada nhamare wasu'u
Marcusi 4.30-32; Rucasi 13.18-19*

³¹ Tawamhã romnhimiré'é na ma tô duré wama rowasu'u za'ra, ZeZusi hã, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, motada nhamare na, aibã tiburu na te te ì'a're hã.

³² Motada nhamare hã uburé romnhamare norĩ ma syryre nherẽ, oto prédu mono wamhã, uburé romnhamare, da te 're ìzuri mono hã te za te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëtẽ wamhã, ìsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. — ãne na ma tô duré ZeZusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra.

*Ì'u'ëtẽ wapuzé wasu'u
Rucasi 13.20-21*

³³ Tawamhã ZeZusi hã ma tô duré ãne na wama ãma romnhimiré'é za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ hã te za ì'u'ëtẽ wapuzé hã syry na sa'wa, aro 'rã ne zu pese wazari, tridu 'rã zu pese wazari. Aro 'rã ne zub'a si, sa'ëtẽ uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ì'u'êne hã. Sa'ëtẽ uptabi di za oto. ãne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãne na ma tô duré ZeZusi hã ãma romnhimiré'é.

³⁴ Marĩ na te te dama ãma 're romnhimiré'é mono nherẽ, te te dama ãma 're arowasu'u mono õ di, ZeZusi hã. Romnhimiré'é na si ma tô te te dama 're rowasu'u.

³⁵ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ìrob'ui'éérézéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô romnhimiré'é na si te te dama 're rowasu'u, ZeZusi hã. ãne duréihã ãma ìrob'ui'ééré siro hã:

“Te dama 're rowasu'u mono wamhã, wa za te dama ãma 're aromnhimiré'é.

Wa za duré te dama 're awaihu'u, ropoto na'rata hawimhã dama ìwaihu'u'õ hã.”

ãne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te ãma ìrob'ui'ééré siro hã.

Wab'ru na ìsimiré'ézé hã, ZeZusi hã sô'awi te te dama ìwaihu'uzé wasu'u

³⁶ Tawamhã ZeZusi hã ma tô dawí mo. Dawí morĩ wamhã, ma tô 'ri para u ãzé. Tawamhã ìsiré 're ìwanomro mono norĩ hã wa tô 'rãwi ìtẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na. E marĩ na ma tô wab'ru na hã ãma ìromnhimiré'é. E marĩ te wasu'u.

³⁷ Tawamhã ZeZusi hã te asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— Aibâ hã tiburu na amnho ïwě te te ï'a're mono hã, wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para dasiré ïpodo hã, te ïwasu'u.

³⁸ Duré aibâ buru hã, daro mono bâ ti'ai wa, 're ïdahâimana za'ra mono hã te dawasu'u. Duré amnho ïwě hã uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono, âma 're ïsib'a'uwě za'ra mono norĩ, te wasu'u. Duré wab'ru hã ïwasété uptabi nhib'a'uwě norĩ, te wasu'u, Wa'uburé nhib'a'uwě norĩ hã.

³⁹ Duré buru tede'wa nhitob'ru hã wab'ru hã ïburu na te te tiwi ï'azuri mono hã wa'uburé norĩ nhib'apito te wasu'u, tô õ hã. Duré da te 're ïroptehâri za'ra mono zé hã rob'râsutuzéb âma za da'âma ïsipo'ozé, te wasu'u. Duré buru nho ubumroi'wa norĩ hã hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ, te wasu'u.

⁴⁰ Wab'ru hã da te 're sano za'ra mono wa, unhama u da te 're ïsâmra mono ne, te za dama tiromhâiba, rob'râsutuzéb âma hã.

⁴¹ Wa hã dasiré ïpodo hã hâiwa âma ïma romhuri'wa norĩ hã wa za we satõrĩ za'ra ti'ai u, marĩ ïwasédé hã da te 're ïmanharĩ u'âsi za'ra mono norĩ hã te te da'ubumro za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ nhiti. Dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da, te te dama 're ïroti za'ra mono norĩ zama te za ubumro za'ra, hâiwa âma ïma romhuri'wa norĩ hã. Wab'ru hã da te 're ïsano za'ra mono ne, te za da'ubumro za'ra, õne haré.

⁴² Taha parimhã te za unhama ro'o za'ětě u danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te oto 're robzépata za'ětě za'ra mono wa.

⁴³ Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norĩ si, te za pire na dama 're hâimana za'ra. Bâdâ hã daro mono bâ te te dama 're rob'uiwě za'ra mono wa, uburé da te 're ï'madâ'â za'ra mono ne, te za uburé da te 're waihu'u za'ra, pire na oto dama 're ïhâimana za'ra mono na, Wamama za oto da'âma 're ïsib'a'uwě mono zéb âma hã.

Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé ïwapari pese za'ra wa'aba, ïnhimiroti na hã. — Æne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

Ëtě'ubuzi wasu'u

⁴⁴ Tawamhã Æne te duré wama rowasu'u za'ra:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'âma 're ïsib'a'uwě mono zém na, wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, Æne. Aibâ hã daburu na te te romhuri ré, ma tô ëtě'ubuzi ïwa'âbâ za'ětě uptabi hã 'masã, ti'ai 'rowi ni'wa hã te te aré dawi ïsuwa hã. Te te sãmri wamhã, ma tô apâ dawi suwa tame, da te sãmri tô da. Tawamhã toi uptabi wa, ma tô uburé tinhibro hã dama wede, buru hã tô õ hã te te dawi uipra da, ëtě'ubuzi, ïwa ïnomro hã te te

sima âri da. ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã.

Ëtẽwaipo wasu'u

45 — ãne duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã. Aibã hã ma tô sima wẽ, dasima danhipesezé hã ëtẽwaipo ìwa'âbã za'ëne hã te te dawì 'manhopëtẽ wa, te te sima uipra da, dama ì'madã'â ze hã.

46 Tawamhã ëtẽwaipo ìwa'âbã za'ëtẽ uptabi hã te te 'masãmri wamhã, uburé tinhibro hã ma tô dama wede, ëtẽwaipo hã te te sima uipra da. ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowasu'u za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norì ma, wa te waihu'u za'ra da, sô'awib õ nherẽ.

Tepe mramizé wasu'u

47-48 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré ãne na wama rowasu'u za'ra, tinhimiromnhimiré'é na:

— ãne hã duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ìsib'a'uwẽ mono zé hã. Tepe mrami'wa norì hã ma tô abazipara hã sô siwi time, ìsô'ui wa. Te te siwi mei wamhã, ahã na ma tô siwi ãma 'mai'âri za'ra, ìpoto mono bã, tebe hã. Tawamhã tebe hã ahã uptabi wamhã, ma tô abazipara hã siwi tisa, â zada'ré u. Tame ma tô oto tebe hã ìwẽ si siwi waibu, si'õtõ 're, te te 'manherẽ za'ra da. Tebe siwamnarì norì hã da te 're ìhuri mono õ hã ma tô taré siwi sãmra.

49 Tane te za dama tiromhãiba, rob'rãsutuzéb ãma hã. Hãiwa ãma romhuri'wa norì hã te za we dazô ai'aba'ré ti'ai u, dawasété na 're ìdahâimana u'âsi mono norì si te te da'ubumro za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ì'madã'â pese za'ra mono norì nhiti, te te dazani za'ra da oto.

50 Tawamhã unhamã ro'o za'ëtẽ u te za oto danhamra, ropipa u. Tame te za 're da'ry'ry u'âsi. Te za duré 're da'wasitete u'âsi za'ra, da te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono wa. — ãne Zezusi hã te te wama ãma ìromnhimiré'é za'ra zé wasu'u hã.

Marì ìté hã da te dasima 're ìsõmri za'ra mono zé wasu'u

51 Tawamhã Zezusi hã ma tô wazadhanharì za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norì hã:

— E ma tô asiwi ìwaihu'u 'wa, uburé te aima ãma ìromnhimiré'é za'ra wa'aba zé hã.

Tawamhã asa wa tãma nharì za'ra ni:

— ìhe. Wa tô waihu'u za'ra ni.

52 Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. ãtẽ 'ri tede'wa te za marì ìwẽ hã te te 're azani, 'ri 're wa'wa 're ìromnhimi'wara mono zém hawi, te te dama 're anhomri mono da. E tawamhã marì ì'ratare si te za te te dama 're azani. Mare di. Marì ìtéb zama te za duré te te dama 're azani, te te dama

're anhomri mono da. Tane duré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti waihu'u pese 'wa norĩ hã da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u te te waihu'u pese za'ra wamhã, ta norĩ hã te za ãsimiroti ãtéb zama te te dama 're waihu'u za'ra, ãsimiroti 'rata me. — ãne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, ãprédubzéb ãma da te dasiwi ãwẽ'óze wasu'u Marcusi 6.1-6; Rucasi 4.16-30

⁵³⁻⁵⁶ Tawamhã Zezusi hã marĩ nhimiré'é na te te dama arowasu'u pari, ma tô mo, aré 're ãhãimana mono zéb u. Tamomo wisi wamhã, te oto dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. Tawamhã ãsimiroti hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Te duré dasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Ô hã wede'é na romhuri'wai 'ra. ãna nhisi hã, Mariza na ãsisi hã. Duré ãno norĩ nhisi hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Sima, duré Zudasi. ãhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hãimana za'ra. E niha ma bété ôhõ si uburé marĩ hã waihu'u, tiwaihu'u pese na te te dama 're ãrowasu'u mono zéb da hã, duré marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. — ãne ma tô ãma dasima romnhoré za'ra ni.

⁵⁷ Taha wa, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, Zezusi hã.

Taha wa, te Zezusi hã ãne dama tinha:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datême 're nomro mono wamhã, ãsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ãsipti'ai ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ si, sô 're datob'uzu za'ra mono õ di, ãsipti'ai ãma wa. ãsisãnawã norĩ zama, ãsõrõwa ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã te te duré siwi 're hãiba wazé mono õ di. — ãne hã ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

⁵⁸ Tawamhã ãsimipawaptobzém na da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ wa, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ahã na te te dama 'manharĩ õ di, tamemhã.

14

Zuwã Batita, da te ãbutu nhizãrizé wasu'u Marcusi 6.14-29; Rucasi 9.7-9

¹ Tawamhã apito Erodi hã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te te 're da'madá'ã mono ré, ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa.

² ãwasu'u hã te te wapari wamhã, ma tô te te tãma 're ãromhuri za'ra mono norĩ ma rowasu'u, Zezusihi hãiba na:

— Zuwã Batita te dama 'rui wa, da te wãrĩ wa, apã ãhãiwa'udu, ta hã. Taha wa, te tiwaihu'u pese na te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã.

³⁻⁴ ãne ma tô apito Erodi hã Zezusihi wasu'u na tãma rowasu'u za'ra. Ta hã ma tô aré tinoi mro zô rowasutu,

Erodiza na pi'õ nhisi zô. Ìno nhisi hã Piripi na Ìsisi hã. Zuwã Batita hã ma tô aré te te tãma 're roti u'âsi, âne: “'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã te te âma roti õ di, asisânawã mro na aimro da hã. Tãma wẽ õ di, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma hã.” – Ìne ma tô te te tãma 're roti u'âsi, Erodihi ma. Tane nherẽ, ma tô apito Erodi hã tinoi mro na tiwi âma ai'ré. Taha wa, ma tô dama ti'ru, Zuwã Batita hã da te âri da, da te pawasisi da, duré da te sêrẽ da, dazazéb 're.

⁵ Apito Erodi hã ma tô sima wẽ aré, te te dama 'ru da, Zuwã Batita da te wĩrĩ da. Tane nherẽ, pahi di zudezu norĩ ma hã, Zuwã Batita hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te waihu'u za'ra wa.

⁶ Tawamhã Erodihi waptã'ázém na ma tô dato hã dasiwi 'manharĩ ni. Tawamhã Erodizaha 'ra hã ma tô danho'a apese azarudu hã, apito Erodihi nho'a zama. Taha wa, te te 'madã'â ze ti, apito Erodi hã.

⁷ Taha zarina, ma tô azarutu ma ropisutu, âne:

– Tô sena, wa za uburé marĩ hã aima tisõ, asima Ìwêzéb uwaibaba, Ìwi Ìwaptêrêzéb zarina.

⁸ Tawamhã Ìna hã te te tãma Ìrotizéb zarina, ma tô tiwi rowaptê, âne:

– Zuwã Batitaha 'rã si, wa Ìsima wẽ, piza'a 'renho'a wa, Ìma hiri da, ãhãna awa'awi.

⁹ Taha wa, ma tô apito Erodihi wi tirobzei'õ. Tane nherẽ, sô Ìhârã norĩ nho'a te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô âma tãma uwaimra, te te tiwi Ìwaptêrêzéb uwaibaba.

¹⁰ Ma tô dama ti'ru oto, dazazéb u Zuwã Batitaha zô da'maimorĩ da, da te butu nhizãri da.

¹¹ Da te butu nhizãri wamhã, ma tô oto siwi ti'ã Ì'rã hã, azarutu ma, piza'a 'renho'a wa. Tawamhã ma tô tina ma ti'ã oto, azarudu hã.

¹² Tawamhã Zuwãhã siré 're Ìnomro mono norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré, Ìhãiba zô, te te siwi âri da, te te siwi sêrẽ da, ab're 're. Taha parip si, te ai'aba'ré Zezusihi u, te te tãma rowasu'u za'ra da.

*Zezusi hã dasa te te dama Ìmanharĩzé wasu'u
Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14*

¹³ Tawamhã Zezusi hã Zuwãhã wasu'u te te wapari wamhã, ma tô danhiti mo uba're na siwaprosi, romnhiwasi sãmra da. Tane nherẽ, nimomo Ìsãmra na Ìwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô darom hawi tawairébé ni da'ahã na, Ìsarina dasi'aba'ré da Ìsõ'rãmi, ti'ai baba.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wamhã, da'ahã uptabi na ma tô da'ab'madã. Te te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô da'ãma tipê'ézé, Zezusi hã. Taha wa, Ìhãzé ré norĩ hã tame Ìsi'ubumro norĩ hã ma tô apese.

15 Tawamhã hâiwahâ pesere, wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtẽme ubumro ni, Zesusihi u. Āne, wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Ma tô tihâiwahâ. Āme a'ubuni wi, wa wahâimana za'ra ni, 'ri nhiti. Taha wa, ma'ãpé dama rob'ru na, 'ri wa'õtõ u dasi'aba'ré da, dasa hã da te dasima uipra za'ra da.

16 Tawamhã Zesusi hã te asa wama nharĩ za'ra, āne:

— Mare di. Dasi'aba'réri õ di za. A norĩ wa'wa hã te za dasa hã dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

17 Tawamhã wa duré asa tãma nharĩ za'ra ni, Zesusihi ma:

— ĩ'u'ětẽ wapu hã 5 na te wama tihâimana za'rare. Duré pe'a hã maparanere. Ā norĩ si, umrore di.

18 Tawamhã Zesusi hã te oto wama 'ru za'ra:

— Ma'ãpé we ĩma waibui wa'aba, ĩ'u'ětẽ wapu hã, duré pe'a hã.

19 Tawamhã te oto dama tinha, duiroi wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô oto ĩ'u'ětẽ wapu hã waibu, 5 na ĩhâiba hã. Duré pe'a hã maparane. Tawamhã hâiwa u te ĩré rob'madâ, Timama āma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'ětẽ wapu hã. ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da.

20 Tawamhã aihĩni ma tô dasa hã huri ni. Ma tô da te 'mahâpãrĩ. Tawamhã Zesusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô apâ si'õtõ 're, wa te sé danho'rada hã, ĩ'u'ětẽ wẽ'ẽ hã pe'a wẽ'ẽ zama. 12 na si'õno hã ĩré hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di.

21 Aibâ norĩ hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã ĩsaihuri norĩ hã, aibâ norĩ za'rata si hã. Pi'õ norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata õ di.

*ZeZusi hã â nhisi baba ĩmorĩzé wasu'u
Marcusi 6.45-52; Zuwã 6.15-21*

22 Tawamhã Zesusi hã ma tô wama rob'ru za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, uba're wa, wanhisisi da, ĩwana zara u wa te saprĩ za'ra da ĩsõ'u na, waza'u za'ra te te dama rob'ru da, darob u apâ da te ropéi mono da.

23 Te te dama rob'rui pari, te oto Zesusi hã mo sa'a u, siwaprosi Timama ma mreime da. Tame siwaprosi sãmra ré, ma tô āma timara.

24 Taha ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô â wa'wa u wahâimana za'ra ni, uba're na. Tame ma tô â sisasi hã te te waré wabzuri za'ra uba're hã, rowa'u'u za'ẽne hã ĩsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa.

25 Tawamhã zahadu mara hã ré, te Zesusi hã watẽme timorĩ za'ra, â nhisi baba.

26 Tawamhã, wa te wasiwi 'madâ'â wamhã, wa tô tãma wapẽ'ẽwara za'ra ni, adâ watẽme morĩ za'ra newa. Āne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni:

— Ōhōta adâ'â hâiba warō, te wei watēme mo. — Āne, wa wasima 'mahârâ za'ra ni. Tawamhã tâma wapahi za'ra wa, wa tô tâma wazadari za'ra ni.

²⁷ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã wama si'mahârâ za'ra:

— Wa hã wa we atēme ĩmorĩ 'wa. Īma aipahi za'ra wa'aba ō di za.

²⁸ Tawamhã Pedru te tâma tinha, âne:

— Wanhib'apito, tô sena a hã wamhã, ma'âpé we ĩzô aihârâ, â nhisi baba âma atēme ĩmorĩ da, asabzéb u.

²⁹ Tawamhã asa te tâma tinha, Pedruhu ma:

— We aimorĩ pé, ĩtēme.

Taha wa, ma tô uba're hawi watobro Pedru hã, â nhisi baba morĩ da, Zezusihi u.

³⁰ Tawamhã â nhisi baba ĩtēme morĩ wa, ma tô rowa'u'u za'ētē ma tipahi, Pedru hã. Taha wa, ma tô tizadari. Ma tô aré âzé, â 'rowi. Te sina 'mahâ, âne:

— Wanhib'apito, ma'âpé ĩnho'reptu na, ĩdâ'â tō da.

³¹ Tawamhã awa'awi ma tô Zezusi hã pa'â, tinhib'rata na. Āne te tâma tinha, Pedruhu ma:

— E niha ĩzaze syry di. E marĩ da, ma tô 'râwi ĩ'âma asiwawã, te aipawaptobzém na hã. — Āne ma tô tâma tinha, Zezusi hã.

³² Tawamhã uba're 're ma tô tizasi zahuré, Zezusi norĩ hã Pedruhu me. Zasi zahuré wi, ma tô rowa'u hã tiwa'u'utu.

³³ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô âma wawata za'ra ni, Zezusihi âma. Āne wa âma wawata za'ra ni:

— Wanhib'apito, a hã tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te 're aimo. — Āne wa âma wawata za'ra ni.

Zezusi hã te te ĩda'apesezé wasu'u

Marcusi 6.53-56

³⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ĩsō'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô aihutu ni, Zenezaré na danhipti'a nho'ōmo nhisi u.

³⁵ Tamemhã ma tô dasiwi waihu'u ni, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Zezusihi wasu'u na âma dasima da te ropé, 'ri wa'ōtō mono bâ, ti'ai 're dasi'rata 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã da'ahâ na ma tô ĩhâzé ré norĩ hã ĩtēme 'wasari ni.

³⁶ Tawamhã ma tô ĩhâzé ré norĩ hã tiwi waptērē za'ra, ĩ'uza nhisutu si te te tiwi upi za'ra da. Tawamhã ĩ'uza nhisutu si te te nasi upi za'ra nherē, ma tô tizéptâ'â za'ra, uburé ĩhâzé ré norĩ hã, awa'awi.

15

Zudezu norĩ hi'rata hâimanazé wasu'u

Marcusi 7.1-13

¹ Tawamhã parisezu norĩ hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô

ai'aba're Zeruzarê hawi, Zezusi hã te te siwi ãma sadanharĩ da, zudezu norĩ hi'rata nhimiroti na. ãne te siwi sadanha, ãma:

² — E niha asiré 're ñomro mono norĩ hã te te 'madâ'â za'ra õ di, duréi wahi'rata norĩ nhimiroti hã. Ta norĩ hã 're saihuri mono õ ré, 're simisõi pese za'ra mono õ di. ãne wa, te ta norĩ hã wahâimanazé hã te te ãma wawi 're upa za'ra.

³ Tawamhã asa te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra:

— E niha bâ bété, a norĩ wa'wa hã 'Re ñhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, te bété asimiroti na si 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo.

⁴ Duréihã 'Re ñhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne dama roti: "Aimama norĩ hã te za 're ñwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." ãne ñsimiroti amo hã duré: "Ni'wam norĩ hã timama nherê, duré tina nherê, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro." ãne ñsimiroti hã duréihã.

⁵⁻⁶ Tane nherê, te aimawi dama 're ñroti za'ra wa'aba mo, ãne: "Áté ni'wa hã te za sima rosa'rata, marĩ hã timama norĩ ma, te te sômri da, te te ãma pawaptob zahuré da. Tane nherê, te za tipê'ê na sima tinha: 'Ã hã 'Re ñhâimana u'âsi mono te hã.' ãne wamhã, timama norĩ ma, te te sômri zahuré õ di za, te te ãma pawaptob zahuré da." ãne te dama 're ñroti wasété za'ra wa'aba mo. 'Râwi asimiroti na si 're anomro aba mono da, ma tô 'Re ñhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're ñwê'õ za'ra wa'aba mo.

⁷ A norĩ wa'wa hã aihâimana si'ahâ za'ra wa'aba di. Duréihã Iza'iza hã ma tô ñ'uwaibaba ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, za 're ñ'aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. 'Re ñhâimana u'âsi mono mreme na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa:

⁸ "Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ñ'ãma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zô si te te 're rosa'rata u'âsi za'ra, ñ'upana.

⁹ Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ñnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ñ'ãma 're ñwata za'ra mono zé hã."

ãne ma tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ñhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, duréihã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Dasa hã da te 're huri mono wa, dasa na dawasédé, da te 're ñmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u

Marcusi 7.14-23

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô sima dazô hã, ñsimirowasu'u hã da te wapari za'ra da. ãne te dama tinha:

— Ma'ápé, ñwapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da, ãma.

¹¹ Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, dapê'ê 're, 're sisisi mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di

za 'râwi. Dapě'ě hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'râwi. — Āne ma tô Zezusi hã dama waihu'u.

¹² Tawamhã wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô ĩtēme ubumro ni, Zezusihi u, wa te wasiwi āma sadanharĩ za'ra da, āne:

— E ma tô asina ĩwaihu'u za'ra. Parisezu norĩ hã ma tô aimreme hã siwi wě'õ pese za'ra.

¹³ Tawamhã Zezusi hã te asa wama āma romnhimiré'é za'ra, parisezu norĩ āma:

— Īmama hã hãiwa āma 're ĩsāmra mono hã rob're te te ĩ'a're'õ hã taha si te za uburé te te 're aza'o'o.

¹⁴ Parisezu norĩ āma 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Si'uihã na 're hãimana za'ra mono. Ni'wa hã te za tisiré hã saprõ, ĩtob'a zahuré hã. Te te saprõni wamhã, te za ab're 're siré tiwaptã'ã zahuré. Tane te parisezu norĩ hã tob'a ne te te 're danhimro. — Āne ma tô Zezusi hã wama āma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã Pedru te āma 'mahã, Zezusi hã:

— Ma'āpé āma wama rowasu'u za'ra na, taha na āma ĩromnhimiré'é na hã wa te waihu'u za'ra da.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba zama, waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

¹⁷ Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taré te za dadub 're, 're sisisi. Taha pari, te za duré apã 're wairébé, dahãiba hawi.

¹⁸ Tazahã, dapě'ě hawi da te 're ĩsani za'ra mono na si, te za 'râwi 're dasiwasété za'ra.

¹⁹ Dapě'ě 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te za dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, dasipãrĩ hã, duré dasina danhimisaihuri hã, duré marĩ na danhimisaihuri hã, duré dazadawa nhipe hã, duré da te da'āma 're ĩwasété za'ra mono hã.

²⁰ Āne uburé dapě'ě 're, da te 're rosa'rata wasété za'ra mono wapsi, te za dawasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Tane nherē, danhimisõi āna 're dasaihuri mono wamhã, āma 're dasiwasété waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di. — Āne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

Pi'õ hã zudezu'õ 'ra, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u

Marcusi 7.24-30

²¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo Zenezaré hawi, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, Sido na 'ri nho'õmo nhisi niwĩb zama.

²² Tame sāmra ré, ma tô pi'õ zudezu'õ hã ĩtēme wi, Cana'ã norĩ siré hã, ta niwĩ 're ĩsāmra mono hã. ĩtēme wisi wamhã, ma tô 'mahã, āne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'āpé ĩ'āma aipě'ězé na. ĩ'ra sipi'õ, wa'uburé ré 're hãimana u'ási mono wa, te te 're robzépata za'ētē u'ási.

²³ Tawamhã ãne na pi'õ te te 'mahârâ nherẽ, te te sada'âbâ õ di asa, Zezusi hã. Tawamhã wa norĩ hã ãsirẽ 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ãtẽme ai'rẽ za'ra ni, Zezusihi u. ãne, wa tô tãma 'ru za'ra ni:

— Ma'ãpé pi'õ satõrĩ apã, wa hawi morĩ da. Wazarina te we 're mo. Te duré we te te wa'ab'mahârâ, mreime 'rãihã na.

²⁴ Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, asa:

— Pone'ẽrebã 're ãsimani za'ra mono norĩ zô si, ma tô we ãmama hã ãzatõ, Izarazéhé nhihudu norĩ zô si.

²⁵ Tawamhã ãne na Zezusi hã te te rowasu'u wamhã, ma tô pi'õ ãtẽme mo. Ma tô hi'rãtitõ ãpapara aime. Tawamhã te tãma tinha, ãne:

— Apito, ma'ãpé ããma aime na.

²⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— E 're dasaihuri mono ré, te za dasa hã da'ra wi, da te 're waibu, wapsã ma, da te 're sa'wari za'ra mono da. Mare di. ãne hã ã'uwaibaba õ di. — ãne te Zezusi hã pi'õi ma ãma romnhimiré'é, zudezu'õ norĩ ãma hã, sõ'awib õ nherẽ.

²⁷ Tawamhã pi'õ hã te duré asa tãma tinha, ãne:

— Apito, tô ãbã ma tane hã ãma ãwaihu. Tane nherẽ, wapsã hã wedeza zahãpã ãtede'wa sai'a'a hã te za te te 're huri, ãsahãpã 're ãrere'e mono hã.

²⁸ Tawamhã pi'õi mreime te te wapari wamhã, te tãma tinha, Zezusi hã:

— Pi'õ, wa tô aiwaihu'u, aima ã'umnhasi za'ëtẽ na, ãwi ãwaptẽrẽzéb zarina te aima ã'manharĩ da hã. Taha wa, wa za aima ãma uwaimra, tô. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, pi'õi ma. Tawamhã ãne te te tãma nharĩ wi, ma tô wa'uburé hã ã'ra sipi'õi hawi watobro. Taha wa, ma tô tipese oto.

Zezusi hã da'ahã uptabi na te te ãda'apesezé wasu'u

²⁹ Tawamhã ta hawi te oto mo Zezusi hã, Darireza na ãsõ'u zapoto nhisi u. Ta hawi te duré sa'a u mo, sa'a nhisiwi sãmra da.

³⁰ Tame sãmra ré, ma tô da'ahã uptabi na ãtẽme aihutu ni. ãhãzé ré norĩ hã ma tô ãtẽme da te simro, ãmorĩ'õ norĩ hã, duré ãtob'a norĩ hã, duré ã'rãtẽire norĩ hã, duré ãmreme'õ norĩ hã. Uburé siwa'ru ma tô ãhãzé ré norĩ ãma dasito, ãpapara da te sõrẽ da. Tawamhã uburé ma tô da'apese, Zezusi hã.

³¹ Tawamhã ãmreme'õ norĩ hã ma tô mreime wairé. Duré ã'rãtẽire norĩ hã ma tô timorĩ wẽ za'ra. ãmorĩ'õ norĩ hã para na te oto 're nomro. ãtob'a norĩ hã te duré rob'madã'ã za'ra oto. Tawamhã ãne hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, ma tô duré ãma tawata za'ra ni, Izarazéhé nhihudu norĩ ãhib'apito ãma.

Zezusi hã dasa te te dama ã'manharizé wasu'u hãiba amo Marcusi 8.1-10

³² Tawamhã Zezusi hã ma tô ãsiré 're ãwanomro mono norĩ zô sima wazô tihârâ za'ra. Tawamhã te wama nharĩ za'ra, ãne:

— ãhãna ãrata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawí ai'utô, bâdâ si'ubdatô da'ãma si'utôrĩ wa. Taha wa, da'ãma ãpê'êzé di, wa hã. Dasai ô nherê, te dama rob'rui waihu'u ô di, apâ da te ropéi mono da hã. Danhib'uware wa, bâdâdi wa, dawí robra za'ra ô'umhasite, te dama rob'rui waihu'u ô di.

³³ Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã:

— E niha wa za ã'u'êtê wapu hã 'masãmri za'ra ni, a'ubuni wi wasi'ubumro nherê, dahâiba mono bâ wa te dama ã'a za'ra da hã. Da'ahâ uptabi di.

³⁴ Tawamhã te asa wazadanharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha te ã'u'êtê wapu hã aima tihâimana za'ra wa'wa.

Tawamhã ãne te asa tãma wasu'u za'ra:

— 7 na te wama tihâimana za'ra. Duré pe'a hã umrore na te tihâiba. — ãne, wa asa tãma wasu'u za'ra ni.

³⁵ Tawamhã Zezusi te dama rob'ru, ti'ai wa dasi'ubumroi mono da.

³⁶ Taha pari, ma tô duré 7 na ã'u'êtê wapu hã waibu, pe'a zama, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma wata da, sôpru wa. ãma wata pari, ma tô te te wê'ê, ã'u'êtê wapu hã, pe'a zama. ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma, ma tô wama sômri za'ra, wa te dama sômri za'ra mono da.

³⁷ Tawamhã uburé ma tô tasaihuri ni. Ma da te 'mahâpãrĩ. Tawamhã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô danho'rada hã apâ wa te ubumro za'ra, 7 na si'ôno hã ãsi'atarême ré hã.

³⁸ Aibâ norĩ hã tisa te te ãhuri norĩ hã 4 miu na ãhâiba za'ra hã. Pi'ô norĩ hã duré ai'uté norĩ hã sa'rata ô di.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rob'ru, apâ dasi'aba'rê da, darob u. Taha pari, ma tô uba're 're âzé, Madadã na danhipti'a nho'ômo nhisi u te te saprĩ da.

16

Zezusi hã marĩ ãwaihu'u'ô hã te te 'manharĩ da, da te tãma ãruzé wasu'u

Marcusi 8.11-13; Rucasi 12.54-56

¹ Tawamhã parizezu norĩ hã duré sadusezu norĩ hã ma tô Zezusihi u ai'aba'rê, te te tãma 'ru za'ra da, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'ô hã te te 'manharĩ da, ãsô'a za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para di pâ, marĩ hã tô sena te te 'manharĩ zô. ãne ma tô tãma 'ru za'ra, te te siwi pibu da, Zezusi hã.

² Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Bâdâ ãsêbrézêb u hâiwa pré wamhã, te za ãne asima 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Awêmhã hâiwa wê di za oto.”

³ Duré nimahã na bâdâ 'râi watobrozêb u, hâiwa nhirôtô si simi'wara wamhã, ãwatobrozêb ãma si bâdâ te te hâiwa nhirôtô

pré wamhã, te za duré ãne asima 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna hã tã te za we tita'a.” ãne hã hãwiwa u 're asimizawẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, tã 're ãta'a mono zéb da hã duré 're ãhãwiwa pese mono zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna uburé 're ãromhãimana mono zé hã 'madã'ã za'ra wa'aba nherẽ, za 're ãromhãimana mono zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di.

⁴ Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ã'aihãimana wasété za'ra wa'wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono zahã, te ãma ã'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te 'manharĩ õ di za. Duréihã Zonahã ma ãromhãimanazém na si te za ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te tãma ã'manharĩzém na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma, duré sadusezu norĩ ma zama.

Tawamhã Zezusi hã te oto tiwi timorĩ za'ra, nimomo morĩ da.

Ï'u'ëtê wapuzém na Zezusi te te ãma ãsimiré'é za'ra zé wasu'u, parisezu norĩ ãma

Marcusi 8.14-21

⁵ Tawamhã wa norĩ hã wa tô saprĩ za'ra ni, Zezusihi me, ãsô'u na. Wa te saprĩ za'ra wamhã, wa tô ã'u'ëtê wapu na po're ha'ãri za'ra ni. Taha wa, wa wa'ubana ai'aba'ré ni.

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô wama nharĩ za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Ma'ãpé 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, ã'u'ëtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharĩzém nhiti, sadusezu norĩ me. — ãne ma tô wama ãma romnhimiré'é za'ra, sô'awib õ nherẽ.

⁷ Tawamhã wa norĩ hã wa wasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Áté õ hã ã'u'ëtê wapu hã wa te wei wasiré 'mai'ãri õ wa, ma tô ãne wama nharĩ za'ra.

⁸ Tawamhã Zezusi hã wanhimirosa'rata za'ra hã te te sina waihu'u wa, te wama nharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ã'u'ëtê wapu hã aima ãhãimana za'ra wa'aba õ na, sô asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ã'umnhasi za'ra wa'aba ãna.

⁹ E zahadu bété asiwi ãzadaihu'u za'ra wa'aba ã bâ. E ma tô ãma aipo're si'ãri za'ra wa'wa, 5 miu na aibã norĩ ma, ã'u'ëtê wapu hã 5 na te ãwẽ'ei mono zém na hã. E niha si'õno hã ã'masisi za'ra wa'wa hã, ã'u'ëtê wapu wẽ'ei ré hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ãri za'ra wa'wa.

¹⁰ Duré 4 miu na aibã norĩ ma, ã'u'ëtê wapu hã 7 na te wẽ'ei mono wamhã, e niha si'õno hã ã'masisi aba mono hã. E ma tô duré ãma aipo're si'ãri za'ra wa'wa.

¹¹ E niha bâ waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, ã'u'ëtê wapu 'manharĩzém na te ãnharĩ uptabi õ zém na hã. Ma'ãpé 're

asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mono, ï'u'êtê wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti, sadusezu norĩ me.

¹² Tawamhã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô wasina waihu'u za'ra ni, Zezusihi mreme hã, ï'u'êtê wapu 'manharizém na te te wama ïnharĩ uptabi ô na hã, parisezu norĩ nhimiroti wasété na te te ãma ïsimiré'ézém na si, sadusezu norĩ me.

Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na, Danho'reptui'wa da, Pedru te te ïwasu'uzé wasu'u

Marcusi 8.27-30; Rucasi 9.18-21

¹³ Tawamhã Zezusi hã te oto mo darob amoi u, apito Piripihhi te, Sézareza na 'ri nho'ômo nhisi niwĩ. Tame ma tô wazadhanharĩ za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã:

— E niha ma tô dasima ïwasu'u za'ra ni, dasiré ïpodo hã ti'ai ãma. E 'wa hã, wa hã wa 're mo.

¹⁴ Tawamhã ãne wa asa tâma nharĩ za'ra ni:

— Aïwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihâiwa'udu. Duré a hã, u, Eriasi apâ we ï'aimorĩ. Duré a hã, u, Zeremiasi. Duré a hã, u, duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa ïhâiba amo, apâ aihâiwa'udu.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré wazadhanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ïwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tawamhã Sima Pedru te asa tâma tinha:

— A hã Cristu, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. A hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi, te Pedru oto 'mahâ:

— Sima, Zuwãhã 'ra, aima 're rowê mono di. Ma tô ãma ï'uwaimra. A hã danhimirowasu'u hawi, ãne na ïwaihu'u ô di. Ìmama, hâiwa ãma 're ïsãmra mono si ma tô ãne na aima ïwaihu'u. — ãne ma tô Zezusi hã wêsã Pedru hã, te te ïwaihu'uzém na.

¹⁸ Tawamhã te duré tâma ãma romnhimiré'é:

— Pedru, ãne wa za aima waihu'u. Êtê na, wa ai'ãma simiré'é. Ni'wa hã êtê nhisiwi te za 'ri na'rada hã 'manha, 'ri hã siptete na 're sa mono da, tâma. Tane hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu na, ma tô ïwaihu'u na'ra. Taha wa, ni'wa hã êtê nhisiwi te te ï'ri ne, te za oto ïwaihu'u na'rata zém hawim na ïwaihu'u za'ra ni, za da te 're ïzaze za'ra mono norĩ hã. 'Re ïdadâ'â za'ra mono zé hã dama siptete nherê, pire nherê, ïzazei'wa norĩ ãma te te ai'uté waihu'u za'ra ô di za.

¹⁹ Danhib'apito, 'ri za'êtê 're, 're ïsãmra mono hã te za 'ridawazé hã tâma ïromhuri'wai ma tisô, te te dama ãma 're 'ridawa mono wa, ãma 're danhisisi mono da. Tane, wa za aima tisô 'ridawazé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwê mono zéb u, dama 're a'ridawa mono da, ãma 're danhisisi mono da. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tô za'ra

mono da, dawī 're ĩ'azawī mono hã te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze, hãīwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawī 're ĩ'azawī mono õ hã te za duré te te ãma 're ai'uzei pese.

— ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, Pedruhu ma.

²⁰Taha wa, Zezusi hã ma tô sina wazadawa uwati za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa te dama wasu'u tã za'ra da a'â, Danho'reptui'wa na 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

Zezusi hã za ĩdã'âzém na ĩsiwasu'uzé, za ĩhãīwa'utuzém na zama Marcusi 8.31-9.1; Rucasi 9.22-27

²¹Tawamhã ta hawim haré te oto tidã'âzém na wama 're siwasu'u u'âsi sã'awi Zezusi hã, tihãīwa'utuzém na zama. ãne ma tô wama 're siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina wa za mo, Zeruzarẽ u. Tamemhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, duré ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã te za ĩma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha zarina, wa za robzépata za'ëtẽ. Te za duré dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bãdã maparane ĩãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãīwa'udu apã.

²²Tawamhã Pedru ma tô Zezusi hã sima saprõ tisiré norĩ nhiti, romnhiwasi, tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da. ãne te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ãne hã ai'ãma ĩromhãimana da hã mare di za. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te aima ba'a da si, wa ĩsima wẽ, da te aima rob'manharĩ tã da.

²³Tawamhã Zezusi hã ma tô aipi'ra, Pedruhu u. ãne te tãma tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. Marĩ hã bãdãdi wa, 're ĩsimi'wara mono, te te 're ĩda'marõpãrĩ za'ra mono ne, te ĩwasutu mo, ĩmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina te ĩsina dama uwaimrami tã da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirosa'rata nei õ di, asimirosa'rada hã. Ti'ai ãma danhimirosa'rata zarina si te ĩãma ĩrosa'ra, a hã.

²⁴Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono wamhã, tihãīmanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, te za ĩsiré 're nomro, da te 're simroi mono da nherẽ.

²⁵Ni'wam norĩ hã tihãīmanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihãīmanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

²⁶Ãté ni'wa hã te za tĩhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahã uptabi da. Tawamhã te za oto dãrã. Ti'ab ré, sibrob ahã nherẽ, e tãma 're rowẽ mono di za, rowẽ

ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tãma 're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma, simarĩ ahã uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ĩsiwa'ãbãzéb da hã, rowẽ ãma 're ĩhãimana mono zéb da hã.

²⁷ Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo, niwapsi wa za wei mo apã, ĩmama zadawa para, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ siré. Tamep si uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, wa za dama rowairébé, ĩwẽ norĩ ma, duré ĩwasété norĩ ma zama.

²⁸ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aihĩni õ nherẽ, ai'matã'ã aba õ ré, te za ĩ'madã'ã za'ra wa'wa ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, uburé Danhib'apito uptabi na apã we ĩmorĩ wamhã. — ãne ma tô wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

17

Ëtẽ 'rãihã ãma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'ëtẽ wasu'u Marcusi 9.2-13; Rucasi 9.28-36

¹ Tawamhã bâdã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ zama ĩnoi me, Zuwãhã me. Ëtẽ 'rãihã u, ma tô te te simro.

² Tame si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã aimawi tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a. Ma tô ti'uburã pese, bâtã ro'o ne. Duré ĩ'uza hã rã uptabi di, rowa'a za'ëtẽ ne.

³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Mozési norĩ hã, Eriasihĩ me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra.

⁴ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Wanhib'apito, ãme wama rowẽ za'ra di. Aima wẽ wamhã, uridi hã si'ubdatõ te aima 'manharĩ za'ra wa'aba da, wa tô rosa'rata, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihĩ te da hã.

⁵ Tawamhã ãne Pedru te te tãma nharĩ ré, ma tô hãiwa nhirõtõ'a za'ene hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Tawamhã hãiwa nhirõtõ'a hawi, ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã mre:

— ã hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono. Tãma 're ĩto za'ëtẽ mono di. Ma'ãpé ĩsimiroti hã 're waparĩ pese za'ra wa'aba mono za.

⁶ Tawamhã Pedru norĩ hã Zezusihi siré ĩsi'aba'ré norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mre me te te waparĩ za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra. Tãma pahi za'ra wa, ma tô ti'ai wa rere, dumana na. Ti'ubu na ma tô roptob za'ra.

⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩtẽme ai'ré za'ra. Simi'wara ré, ma tô upi za'ra, tinhĩb'rata na. Te te upi za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ãpé aiwahutu za'ra wa'aba. Aipahi za'ra wa'aba tõ.

⁸ Tawamhã ma tô ti'rãiwahutu za'ra oto, te te rob'madã'ã za'ra da. Te te rob'madã'ã za'ra wamhã, Zezusihi si ma tô 'madã'ã za'ra.

⁹ Tawamhã êtê 'râihâ hawi, ma tô si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba'rêi ré, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ hã sadawa uwati za'ra, âne:

— Êtê 'râihâ âma ã'madâ'â za'ra wa'wa hã dama wasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. Wa hã ti'ai âma dasiré ãpodo hã ab're hawi, ãmama te te ãhâiwa'utu parip si, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã Pedru norĩ hã te oto âma siwi sadanha, âne:

— E marĩ wa, te dama rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're roti za'ra, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu wana, Eriasi za we ãmorĩ na hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ã'uwaibaba âma rob'ui'éré, Eriasi za we apã ãmorizém na te te ropese da.

¹² Tane nherê, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Tane nherê, õ hã da te dasiwi waihu'u õ wa, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, da te dasima ãwê za'ra zéb zarina. Tane te za duré da te ãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, ti'ai âma dasiré ãpoto ma hã.

¹³ Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi te te tãma ãrowasu'u za'ra zé hã, Eriasihi upana Zuwã Batita te te ãwasu'u na hã.

*Zezusi hã ai'reputu ma, wa'uburé te te ãmezé wasu'u
Marcusi 9.14-29; Rucasi 9.37-43*

¹⁴ Tawamhã wa norĩ hã wa tô apã ai'aba'rê ni, Zezusihi me, da'ahã uptabi na sô ãdahâimana za'ra u. Tawamhã aibã hã ma tô Zezusihi u wi. Wisi wamhã, ma tô ãpapara nhamra, hi'rãtitõ.

¹⁵ Tawamhã te tãma tinha, Zezusihi ma:

— Apito, ma'ãpé ã'ra âma aipê'ézé na. Te 're sitete u'âsi. 'Re sitete u'âsi mono wa, te unhama u 're waptã'ã, âi ba zama.

¹⁶ Asiré 're ãnomro mono norĩ u, wa tô aré saprõ. Tane nherê, te te siwi pese waihu'u õ di, ta norĩ hã.

¹⁷ Tawamhã Zezusi ma tô tinha, âne:

— E niha bété ai'rata 're ãnhamra u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, asina 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di, te 're ã'apawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Nimosi aipoto té wa'aba mono hã ã'aihâimana wasété za'ra wa'wa. E ãpê'ézé u'âsi, wa za ai'rata 're ãmorĩ u'âsi 'wa, 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé we ãtême saprõni aba, ai'repudu hã.

¹⁸ Tawamhã wa'uburé ma, ma tô rob'ru Zezusi hã, ai'repudu te te 're ãpibui u'âsi mono nhiti, morĩ da. Te te tãma rob'rui wi, ma tô awa'awi watobro, ai'reputu hawi. Tawamhã awa'awi ma tãma tirowê, ai'reputu ma hã.

19 Tawamhã wa norĩ hã ãsiré 're ãwanomro mono norĩ hã, wa tô wahãiba pisutu ãtẽme ai'ré za'ra ni Zezusihi u, romnhiwasi wa te wasiwi sadanharĩ da. ãne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherẽ, wa te wasiwi ãmei waihu'u õ, tãma.

20-21 Tawamhã Zezusi hã te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã syry na 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, tãma mei waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Motada nhamare hã syryre nherẽ, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ëtẽ uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã syryre na 'Re ãhãimana u'ãsi mono 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, syryre na nherẽ, uburé marĩ hã te aré 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, asi'uihã na aima waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ. ã ãtẽ 'rãihã ma, te aré ãnharĩ za'ra wa'wa, si'uihã na si'ré da, ãsabzém nhiti. Tawamhã te aré tô ai'ré. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za ãdã'ázém na ãsiwasu'uzé hãiba amo, ãhãiwa'utuzém na zama

Marcusi 9.30-32; Rucasi 9.43-45

22 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré wa tô asimro ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Wasiré wasi'ubumroi wamhã, ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ãpodo hã te za dasima ãhãiba nhomri za'ra ni.

23 Te za ãwĩrĩ ni duré, dasiwi. Tane nherẽ, bãdã maparane ããma si'utõrĩ õ ré, te za ãmama hã apã ãhãiwa'utu.

Tawamhã, wa te wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tirobzei'õ pese za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ wi.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa 'ri 'madã'ázéb da, rob'uiprazé da te tãma 're ãpo'o za'ra mono zé wasu'u

24 Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã wa tô ai'aba'ré ni, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Wasihutu wamhã, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô Pedru siwi sadanha, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã. ãne ma tô siwi sadanha:

— E asib'apito za'ra wa'wa hã rowahutuzé 'madã'ázéb da, te te dame 're wa'ãbã mono õ di.

25 — ãhe. Te te 're wa'ãbã. — ãne ma tô sada'ã, Pedru hã.

Tawamhã Pedru ma tô ázé 'ri para u, Zezusihi zarina, te te ãma sadanharĩ da. Sébré wamhã, ma tô Zezusi hã timreme na sõzã, Pedru hã:

— Sima, e niha ma asimirosa'rada ãwaihu. Daro mono bã danhib'apito norĩ ma, e 'wam norĩ hã te rob'uiprazé hã te te tãma 're po'o za'ra. E ãsib'a'uwẽ norĩ hã, e darob zõ te te da'ãma

're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si te za te te tãma 're po'o za'ra. —
 ãne te sadanha, Zezusi hã.

²⁶Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Darob zô te te da'ãma 're ĩ'ai'uté za'ra mono norĩ si, te za te te 're wa'âbã za'ra.

Tawamhã Zezusi hã te duré tãma tinha, ãne:

— Tane tô. Daro mono bâ danhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ, tinhib'apito ma, te te 're ĩwa'âbã za'ra mono da hã mare di. (Tane, wa hã ĩmama nhib'a'uwẽ wa, rowahutuzé 'madâ'âzéb da, te dame 're wa'âbã mono õ nherẽ, te ãma dame 're upai mono õ di za.)

²⁷Tane nherẽ, wawasédé, da te wa'ãma 're sa'ra mono õ'umnhasite, wa za wa'âbã za'ra ni, ãhãna hã. Ma'ãpé ai'maimorĩ aba ĩsõ'ui u, tepe zô 'maime wa'aba da. Tawamhã ĩmorĩ'rada 'mai'ãri aba wamhã, te za ĩ'masari waré wa'wa, rob u. Tawamhã ĩsadaire' re, te za ĩ'manhopêtẽ 'wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Ta hã ĩwabile za, rowahutuzé 'madâ'âzéb da hã te ĩwa'âbãzéb da hã, duré ãma ĩwa'âbã za'ra wa'aba zéb da hã. Taha wa, rob'uiprazé ĩsapotore hã 'mai'ãri aba wamhã, te za asiwi ĩ'mai'ãri 'wa, rowahutuzé ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ u, ãma wa'âbã za'ra wa'aba da. — ãne te tinha, Zezusi hã.

18

*Danhipai u dama ĩpire na Zezusi hã te te ĩrowasu'uzé wasu'u
 Marcusi 9.33-37; Rucasi 9.46-48*

¹Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô itẽme ubumro ni, wa te wasiwi sadanharĩ da, ãne:

— E 'wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, siré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã danhipai u dama ĩpire.

²Tawamhã Zezusi hã ma tô ai'uté hã 'mahã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da.

³Tawamhã te wama nharĩ za'ra oto:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Aihãimanazém na saprĩ za'ra wa'aba õ wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Dama ĩwapu na ai'uté hãimanazém ne 're aihãimana za'ra wa'aba mono wapsi, te za ai'ãma 're sib'a'uwẽ za'ra wa'wa.

⁴Ni'wam norĩ hã ã ai'uté ne tipire na 'rãwi 're si'madã'ã za'ra mono õ wapsi, te za pire na 're hãimana u'ãsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã.

⁵Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbã te duré ĩzô 're tob'uzu za'ra. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

*Dawasédé, da te 're ĩmanharĩ za'ra mono õ zé wasu'u
 Marcusi 9.42-48; Rucasi 17.1-2*

⁶Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Āhāta ai'uté norĩ te asimro. Āté ni'wa hã te za tinhimiroti wasété na āma ropé, ai'uté norĩ āma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ āma. Tawamhã ĩsimiroti wasété hawi, ai'uté te te ĩ'mairēme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, tãma ĩroti wasété 'wai ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ībutu na êtē tōmo wawē, da te āma wasisi pari, dâ'â da, âi ba da te mei 'wa'âhã, tãma ropipa di aré. Tane nherē, ĩsimiroti wasété zarina ai'uté te te ĩrēme wamhã, tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.

⁷ Danhimiroti wasété hawi 're dasi'marōpārĩ u'âsi za'ra mono wa, taha wa, dama 're ropipa uptabi za'ra mono di za, daro mono bâ. Te za tô da te 're ĩrēme za'ra. Tane nherē, tinhimiroti wasété hawi te te 're ĩda'marōpārĩ za'ra mono norĩ ma si, danhipai u tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za.

⁸ — Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, duré aipara na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, te za asiwi 're ĩsihâri za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Asib'rada asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, duré aipara hã asiwi 're sihâri za'ra wa'aba mono newa, te za oto misire ré si newa, hâiwa u 're anomro aba mo, 're asimroi u'âsi aba mono da oto, tame. Tawapsi aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherē, asib'rata zahuré ré, duré aipara zahuré ré, unhamã u'âsi u 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

⁹ Duré atōmo na marĩ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasété na 're asi'marōpārĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ato hã te za asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mo, 're sãmra aba mono da. Tawamhã ato hã asiwi 're sani za'ra wa'aba mono newa, te za atōmo misire ré si newa, 're asisisi aba mo, hâiwa u, 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da, tame. Tawapsi aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za. Tane nherē, atōmo zahuré ré ropipa u unhamã u'âsi u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — Āne ma tô Zezusi hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, wama waihu'u sirōmo za'ra.

Pone'ērebâire ĩsimanizé wasu'u

Rucasi 15.3-7

¹⁰⁻¹¹ Tawamhã Zezusi hã te duré wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Āhāta ai'uté norĩ hã te asimro. Āma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tō, dama ĩwapu newa. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Hâiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te ai'uté mono bâ te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi si, tite mono bâ. Ta norĩ hã te ĩmama nho'a te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâiwa āma 're ĩsãmra mono nho'a.

¹² — Wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Aibã hã pone'ērebã 100 na ĩsimizama hãiba hã misi tiwi 'masimani

wamhã, e sô rĩtĩ mono õ di za. Te za tô sô 're rĩtĩ. Pone'ërebãire hã te za a'â rême za'ra 99 na ãhãiba hã. Ìsa'u rom na tisa te te 're huri mono ré, te za sô rĩtĩ, tiwi Ìsimani zô.

¹³Tawamhã te te sãmri wê te, te za 're to, pone'ërebã tede'wa hã. Pone'ërebã hã Ìsimani'õ norĩ hã rowê u'âsi tãma 're hãimana za'ra mono wa, tãma 're ãrowê mono zém nhipai u, te za 're to za'ëtê.

¹⁴Tane, ã ai'uté norĩ hã Aimama aba wi, 're Ìsimani za'ra mono da hã sô 're simipari mono õ di, tãma wê õ wa. — ãne ma tô Zezusi hã pone'ërebãire Ìsimanizém na simiré'é.

Dasiré ãsazei'wa nherê, dasiwi 're ãdawasété za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ãne te duré rowasu'u, Zezusi hã:

— Asisãnawã, asiré ãsazei'wa nherê, asada 're wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za ãtême 're anomro aba mo, asada 're ãwasété za'ra wa'aba mono zém na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da, aihãiba pisutu. Tawamhã tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za apã asina 're asisãnawã za'ra wa'aba mo.

¹⁶Tane nherê, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto asiré ãsazei'wa hã misi, niwamhã maparane asiré 're ãsimroi wa'aba mo, asada 're ãwasété za'ra wa'aba mono u, oto ãsô'a zahuré tãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, ta norĩ nho'a. Duréhã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére hã ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, te za ãne 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, asima. ãne ãsimiroti na rob'ui'ére hã: “Ni'wam norĩ hã sada 're dawasété za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nho'a te za dama 're siwaihu'u za'ra, ãwapari'wa norĩ hã danho'a te te ãma 're mreme waptob za'ra mono da.” ãne duréhã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ére, ãbaihã na hã.

¹⁷Tawamhã asiré ãsazei'wa norĩ nho'a tãma 're roti za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aiwapari za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za oto uburé asiré ãsazei'wa norĩ ma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo, asada 're ãwasété za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã uburé asiré ãsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, ãsazei'õ'wa hãimanazém ne, te za oto ãma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo, tiwasété na 're siwaihu'u za'ra mono õ wa oto. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

¹⁸Tawamhã te duré wama rowasu'u za'ra Zezusi hã, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hã da te 're 'manharĩ tã za'ra mono da, dawĩ 're ãsawi za'ra wa'aba mono hã te za 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te ãma 're asaze za'ra wa'wa, hãiwa ãma. Duré uburé marĩ hã dawĩ 're ãsawi za'ra wa'aba mono õ hã, te za duré te te ãma 're ai'uzei pese za'ra wa'wa.

19 — Āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, tô sena. Ni'wam norĩ hã maparane nherẽ, marĩ na ti'ai āma 're asisaze za'ra wa'aba mono wamhã, Īmama wi 're ĩrowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa, hãiwa āma 're ĩsãmra mono hã.

20 Ni'wam norĩ hã maparane, âté si'ubdatõ nherẽ, ĩzadawa para 're mreime zusi mono da, siré 're si'ubumroi mono wamhã, wa hã wa za tame duré ĩsiré 're ĩhâimana za'ra. — Āne ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

21 Tawamhã Pedru hã ma tô Zezusihi u ai'ré, te te sadanharĩ da. Āne te sadanha:

— Wanhib'apito, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, ĩzada 're ĩwasété u'âsi mono zé hã e mame ĩsa'ratazém nhitõ āma wa za ĩsina 'madâ'â zazâ, ĩwasédé te ĩsina ĩ'madâ'â'özém na hã za. E 7 āma.

22 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. 7 āma asina 'madâ'â zazâri õ di za. Āté 77 āma si te za asina ĩ'madâ'â zazâ, ĩwasédé hã asina ĩ'madâ'â'özém na hã.

23 Āne, wa za oto aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'āma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na hã. Tawamhã ti'ai āma danhib'apito hã ma tô rosa'rata, tite rob'uiprazé te te sa'rata da, ĩsapari tãma rob'madâ'â'wa norĩ hã rob'uiprazé te te tiwi 're ĩwaptẽrẽ za'ra mono hã wahuré ĩsõwa're're te te tãma 're sõmri za'ra mono zõ.

24 Tawamhã te te āma sãna'rata wi, ma tô ĩtẽme saprõni ni aibã hã, ĩsapari rob'madâ'â'wa hã. Ta hã ma tô rob'uiprazé hã tinhib'apito wi te te 're awaptẽrẽ, sa'ëtẽ uptabi na. Sa'ëtẽ uptabi wa, niwa ĩsõwa're're te te tãma ĩsõmri da hã waihu'u õ di.

25 Tawamhã te te tãma sõmri waihu'u õ wa, ma tô ĩsib'apito hã dama ti'ru, da te wede da, da te uipra da, ĩmro zama, ĩ'ra norĩ zama, pawa'âbã āna te te dama 're romhuri za'ra mono da oto. Uburé ĩsibro hã da te dama wede za'ra da, ma tô dama ti'ru duré, rob'uiprazé te te tiwi 're ĩ'awaptẽrẽ mono hã te te āma wa'âbã da.

26 Tawamhã õ hã tô tãma rob'madâ'â'wa hã aré, ma tô hi'rãtitõ tãma aime ĩpapara, tinhib'apito ma. Tawamhã te tiwi waptẽ, āne: “Apito, a'ã ĩzapari ze na asimi'ẽ na. Zahadu uburé wa za aima wa'â, wa hã.” Āne ma tô tãma siwaihu'u, aibã hã.

27 — Tawamhã ĩsib'apito hã ma tô āma aiwamri, ĩmreme na. Taha wa, ma tô tãma sisisi apã, õne haré nomro da, te te tãma sõmri tõ da. Õne haré ma duré satõ oto, apã morĩ da.

28 Tawamhã õ hã aibã hã te oto mo. Morĩ wamhã, ma tô tisiré romhuri'wa hã sõpõtẽ. Taha wi, ma tô duréihã rob'uiprazé misi bãtã na dapawa'âbãzé hã waptẽ syry na, apito hawi ĩmorĩ wi. Tawamhã ĩsõwa're're te te tãma sõmri õ wa, ma tô ti'ã, ĩbutu na awa'awi. ĩbutu na te te tété sina, ma tô

tiwi waptê, âne: “Ma'âpé âhâna ïma sômri, zahadu ïma ïwa'âbâ õ hã.” Âne te tiwi waptê.

29 — Tawamhã ïsiré romhuri'wa ma tô hi'rãtitõ nhamra ïpapara, te te tiwi rowaptêrê da, âne: “Ma'âpé, ïzapari ze na a'â syry na. Wa za tô aima tisõ uburé, ïsõwa're're.”

30 — Tawamhã âne te te tiwi waptêrê nherê, te te âma sazei õ di. Te te âma sazei õ wa, ma tô dama ti'ru, da te sêrê da, dazazéb 're. Rob'uiprazé hã te te tâma sômri wapsi, te za dama ti'ru, apâ da te wazere da, dazazém hawi.

31 Tawamhã ïsiré rob'madâ'â'wa norĩ hã ma tô ïwasu'u hã wapari za'ra, te te dama ï'ru na hã da te sêrê da, dazazéb 're. Te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tihâimana za'ra. Ma tô duré ai'aba'rê, tinhib'apito ma, te te siwi wasu'u da.

32 Tawamhã te te tâma wasu'u za'ra parimhã, ma tô ïsib'apito hã sô hã, dazazéb 're danherê'wa zô. Sô hârâ wamhã, âne te tâma tinha: “A hã romhuri wasété 'wa, ïwi ïwaptêrêzéb zarina wa tô po're ha'â, rob'uiprazé ïwi 're ï'awaptêrê mono zém na hã apâ ïma sômri õ nherê. Te 'ruiwapari õ di.

33 E niha bâ bété, âma aipê'êzé õ di asiré romhuri'wai âma hã, wa hã ai'âma ïpê'êzé ne.” Âne te tâma tinha ïsib'apito hã, tâma rob'madâ'â'wai ma.

34 — Tawamhã ïsib'apito hã ma tô ab'rui pese. Sib'rui wa, ma tô dama ti'ru, dazazéb 're da te sêrê da, da te tâma 're ïrob'manharĩ u'âsi za'ra mono zém na, tame te te 're robzépata mono da. Rob'uiprazé te te tiwi 're ï'awaptêrê mono nhowa're're tinhib'apito ma, te te tâma sômri wapsi, te za wazere ni apâ. — Âne ma tô Zezusi hã wama âma romnhimiré'é za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

35 Tawamhã âne ma tô timreme hã wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã:

— Âne hã asiré ïsazei'wa hã asada 're ïwasété za'ra wa'aba mono zém na sena na asina 're 'madâ'â zahâri za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ïmama hã te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa aihâiba mono bâ wa'aba, hâiwa âma 're ïsâmra mono hã.

19

*Damro, da te 're ïrême za'ra mono zé wasu'u
Mateusi 5.31-32; Marcusi 10.1-12; Rucasi 16.18*

¹ Tawamhã âne na Zezusi te te rowasu'u parimhã, ma tô Darireza hawi mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, Zodã pa zara u.

² Da'ahã uptabi na te ïsarina ai'aba'rê ni. Tawamhã Zudeza u wisi wamhã, ma tô ïhâzé ré norĩ hã apese, tame.

³ Tawamhã parisezu norĩ hã ni'wam norĩ hã ma tô ãtẽme aihutu Zezusihi u, te te siwi sadawa pibu da, timreme na te te upai wa, te te siwi mreme wẽ'õ da. ãne ma tô siwi sadanha:

– E aibã hã te za timro hã marĩĩpire hã te te tiwi 're 'manharĩ za'ra mono õ nherẽ, te te 're rẽme za'ra. E wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, ãne hã.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

– E ãbaihã na ãne hã 're sõrẽ za'ra wa'aba mono ã bã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. ãne rob'ui'éré hã: “Ropoto na'rata hawimhã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã a'uwẽ hã aibã na 'manha. Pi'õ zama ma tô durẽ 'manha.” ãne durẽhã ãbaihã na rob'ui'éré hã.

⁵ ãne ma tô durẽ roti 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãbaihã na hã: “Taha wa, aibã hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rẽme za'ra, timro me si sirẽ 're simasisi zahurẽ mono da oto. Sina 're hãiba sitob zahurẽ mono wa, maparane ãhãiba nherẽ, misi ãhãiba ne, te za sirẽ 're simasisi u'ãsi zahurẽ oto.” – ãne 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã.

⁶ ãne wa, dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahãiba maparane nherẽ, te za oto dahãiba misi ne dasirẽ 're dasi'ubumro. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherẽ, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. – ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

⁷ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô durẽ siwi sadanha, Zezusi hã:

– Oro zapre te Mozési hã te te wama 're roti za'ra, aibã hã timro te te 're rẽme za'ra mono da wamhã, timro te te 're ãrẽme za'ra mono zẽm na rob'ui'éré te te tãma 're sõmri za'ra mono da, te te durẽ ãrẽ 're satõrĩ za'ra mono da, ãsiti oto sina 're pahã za'ra mono da. – ãne te siwi sadanha.

⁸ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

– Ta hã Mozési hã aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba wa, ma tô ãne na te te aima 're roti za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ropoto na'rata hawimhã, ãne na 're ãromhãimana mono zẽ hã robaba di.

⁹ Taha wa, tô sena wa za durẽ aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wa hã aibã hã, ãmro aibã na sipsaihuri õ nherẽ, timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédẽ hã 'manha, aibã hã.

¹⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi sirẽ 're ãwanomro mono norĩ hã wa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

– Tane ze te bã, damro ãna te za 're danomro pé.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te durẽ asa wama nharĩ za'ra:

– ã hã te ãma ãrowasu'uzẽ hã aihĩni da te 're ãwaihu'u za'ra mono da hã mare di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ãwaihu'u za'ra mono norĩ si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ãne hã.

12 Aibâ hã ni'wam norĩ hã 're ĩpoto za'ra mono zém hawim haré, 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za ta norĩ si mro ãna 're nomro, õne haré. Duré aibâ hã ni'wam norĩ hã da te 're sihãri za'ra mono wamhã, oto 're 'ra waihu'u za'ra mono õ wa, te za duré ta norĩ hã mro ãna 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã te za tihãiba hã te te 're sawi pese za'ra 'rãwi, 're mro za'ra mono tõ da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ si 're nomro mono da. Ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're waihu'u pese za'ra mono wamhã, te za tõ ãma 're sõpré u'âsi. — ãne ma tõ Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ai'uté te te ĩ'azawizé wasu'u

Marcusi 10.13-16; Rucasi 18.15-17

13 Tawamhã ma tõ Zezusihi u, ai'uté da te simro, tinhib'rada hã ĩ'rã nhisiwi, te te nasi ãma aza'ra sina, Timama ma, ãma mreme za'ra da. Tane nherẽ, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tõ dama nharĩ za'ra ni, da te ĩtẽme simro tõ mono da, ai'uté norĩ hã.

14 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tõ. A'ã we ĩtẽme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ĩhãimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hãimana za'ra mono wapsi, ta norĩ hã te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra. — ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

15 Tawamhã tinhib'rada, ĩ'rã nhisiwi te te nasi ãma aza'ra sina te hãwa u nasi ãma timreme za'ra. Taha pari ma tõ mo.

Aibâ ĩsibro pese wasu'u

Marcusi 10.17-31; Rucasi 18.18-30

16 Tawamhã nimahã båtã na ma tõ aibâ hã mo, Zezusihi u, te te sadanharĩ da. ãne te sadanha:

— Rowahutu'wa, e marĩ ĩwẽ hã wa za 'manha, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã te ĩsina ĩ'uwaimrami da hã.

17 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— E marĩ da, te ãne ĩzadanha, marĩ ĩwẽ hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã. Misire 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te 're hãimana. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma rob'ui'ére hã 're 'madâ'ã pese mono wapsi, te za asina ĩ'uwaimra, dadâ'ã ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã.

18 Tawamhã aibâ te duré sadanha, Zezusi hã:

— E ma hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã wa za te 're 'madâ'ã pese.

Tawamhã asa te tãma tinha, Zezusi hã:

— “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dawasu'u wasété na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za.

19 Duré aimama hã te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, ana zama. Te za duré uburé 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwē zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ĩwē zô." — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, aibã ma.

20 Tawamhã ĩprédupté hã ma duré âma sada'â apâ, tô õ hã:

— Tô õhõ si, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã te 're 'madâ'â pese, uburé. E marĩ, wa za 'manha, ãhã nhipai u hã bété.

21 Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha, ãne:

— Rowē na 're aihâimana mono zéb zô, 're rosa'rata mono wamhã, mo oto aimorĩ, uburé asibro hã dama wede mono da, da te aiwi ĩ'uiupra za'ra zé hã rob'uiprazé hã ĩsibrob'õ norĩ ma, sômri mono da. Tawapsi asibro pese di za, hãiwa âma. Taha parip si te za we apâ aimo ĩtēme, ĩsiré 're aimorĩ da oto.

22 Tawamhã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô aibã ĩprédupté hã robzei ãna mo, tinhibro pese si te te sima sawi wa.

23 Tawamhã ĩsa'u ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ĩsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'u'uwē mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tâma pire uptabi za'ra di za.

24 E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're âzé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'u'uwē mono zéb u hã. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

25 Tawamhã ãne ĩmreme hã wa te wapari za'ra wamhã, wa tô âma watob'uzu za'ra ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Tawamhã wa wasisadanharĩ za'ra ni, âma:

— ĩsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã.

26 Tawamhã Zezusi hã te wa'madâ'â pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã. Tawamhã, te te wa'madâ'â pese za'ra wamhã, te duré asa wama nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si waihu'u pese di, uburé marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã.

27 Tawamhã Pedru te tâma siwasu'u, ãne:

— Wa norĩ hã wa tô wanhibro hã uburé rēme pese za'ra ni wasipara, asiré 're wanomro mono da oto. Āne wamhã, e marĩ te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, te te wama 're ĩ'anhomri mono da hã.

28 Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— ãne, tô sena wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa hã dasiré ïpodo hã wa za ro ïtéb ãma danhib'apito simasisizém na 're ïnhamra. ïsimasisizé ïwẽ uptabi ãma wa za 're ïnhamra, te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto. Tame te za duré a norĩ wa'wa hã ïsiré 're anomro aba mono norĩ hã 12 na danhib'apito simasisizém na 're asimroi wa'aba mo, aipire na Izarazéhé 'ra nhihudu mono bâ 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da.

²⁹ Áté ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã te te 're rême pese za'ra, duré áté tisisânawã norĩ hã, duré áté timama norĩ hã, duré áté ti'ra norĩ hã, duré áté tinhipti'a hã. Áté ïsiré 're nomro mono da, te za uburé marĩ hã te te 're rême pese za'ra. Ta norĩ ma, te za uburé marĩ te te 're ïrême za'ra mono zém nhipai u pese, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tãma 're anhomri. Ta norĩ ma si te za dadâ'â ãna 're ïdanomro u'âsi mono zé hã te te tãma 're apisutu.

³⁰ Ni'wam norĩ hã dama ïpire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're apisutu da'ahâ na, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

20

Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na wama rowasu'u za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma:

— 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã buru tede'wa hã bâdã 'rãiwatobro wi, ma tô mo, tãma ïromhuri'wa norĩ da hã, te te da'maipisutu za'ra da, te te ãma tãma romhuri za'ra da, uwa 'ru na.

² Tawamhã te te da'anhopëtê wamhã, ma tô tãma pisutu za'ra, misi bâtã na dapawa'âbâzéb uwaibaba te te ãma pawã'âbã za'ra mono da. Taha wa, ma tô ãma saze za'ra, tãma ïromhuri za'ra 'wa da hã. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, misi bâtã na te te romhuri za'ra da, rob're na, uwa 'ru na.

³ Tawamhã mararé ma tô duré mo, bâtã si'ré na, 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're ïrowede za'ra mono zéb u. Tame ma tô duré aibã norĩ hã sôpëtê za'ra, romhuri ãna taré da'rata ïsi'ubumro hã.

⁴ Tawamhã ãne ma tô tãma nharĩ za'ra: “A norĩ wa'wa hã te za oto ai'aba'réri wa'wa ïburu u, uwa 'ru na dame romhuri za'ra wa'aba da. Tawamhã dapawa'âbâzéb uwaibaba, wa za duré aipawa'âbã za'ra wa'wa.” ãne ma tô duré buru tede'wa hã tãma pisutu za'ra.

5 — Tawamhã ĩburu u te oto ai'aba're, te te tãma romhuri za'ra da. Tawamhã abzuma ma tô duré aibã norĩ hã sôpêtê za'ra, buru tede'wa hã. Taha wa, te duré satõrĩ za'ra, ĩburu na te te dame romhuri za'ra da. Bâdâ sipra wi, ma duré sôpêtê za'ra aibã norĩ hã, aimawi hã. Tô õhõ si ma duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã ta norĩ hã te duré dazarina ai'aba're.

6 Tawamhã hãiwahã pesere te duré mo buru tede'wa hã, 'ri nhi'rity wa, da te dasima 're ĩrowede za'ra mono zéb u. Tawamhã aibã norĩ hã ma duré sôpêtê za'ra aimawi hã, romhuri ãna taré da'rata ĩsi'ubumro hã. Te te sôpêtê za'ra wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra: “E marĩ wa, te taré asimroi wa'wa, bâtâ bâ, marĩ hã dame 'manharĩ za'ra wa'aba ãna.”

7 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne: “Ni'wa hã marĩ hã te te wama pisutu õ di, wa te tãma ĩromhuri za'ra zéb da hã. Taha wa, marĩ na wa te dame romhuri za'ra õ di, ã bâtâ na hã.”

— Tawamhã buru tede'wa te duré tãma rob'ru za'ra: “Mo oto a norĩ wa'aba zama dazarina ai'aba'rei wa'aba, ĩburu na dame romhuri za'ra wa'aba da, uwa 'ru na.” ãne ma tô buru tede'wa hã satõrĩ za'ra.

8 — Tawamhã mara simeĩ wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ 'madâ'â'wai ma, te tinha ãne, buru tede'wa hã: “Ma'ãpé, uburé ĩma romhuri'wa norĩ zô aihârâ za'ra na oto, pawa'âbã mono da. Tawamhã daza'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ, uimrehẽne te za ĩpawa'âbã na'rata za'ra. Taha parip si te za duré romhuri na ĩsãna'rata'wa norĩ hã ĩpawa'âbã za'ra.” ãne ma tô tãma waihu'u, buru tede'wa hã.

9 — Tawamhã hãiwahã pesere, romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã ma tô rob'uiprazé hã waibu hãiba mono bâ, misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba, bâtâ bâ te te romhuri za'ra õ nherẽ.

¹⁰⁻¹¹ Tawamhã dawana romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ hã ma tô duré hãiba mono bâ waibu rob'uiprazé hã, aiwapsi. Tane nherẽ, te te waibui wamhã, ma tô tãma nharĩ za'ra, buru tede'wai ma, ĩsa'u romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra norĩ pawa'âbã nhipai u, te te waibui õ wa.

12 ãne te mreme nhity'ru na tãma nharĩ za'ra: “Õ norĩ hã hãiwahã si romhuri na te te ĩsãna'rata za'ra hã misi bâtâ za'ratazé hã ma tô sina uprosi za'ra. Wa norĩ hã bété. Bâtâ bâ, wa te ĩromhuri za'ra hã, rowa'ro uptabi nherẽ. E niha bâ, ma bété õ norĩ zama tipawa'â hã waibu, aiwa wapawa'âbã za'ra me.”

13 — Tawamhã aibã norĩ siré ma, te misi tinha, buru tede'wa hã: “ĩsiwaihu, ĩwapari pese. Wa hã te aima 'manharĩ wasété õ di, ãne hã. Oro ãma ĩzaze za, bâtâ bâre ĩma romhuri da, tô misi bâtâ na dapawa'âbâzéb uwaibaba te aipawa'âbã da.

14 Ma tô dame asima ĩ'âri pa. Taha wa, te za oto aimo. Wa tô ĩsima wê, aiwa aipawa'âbâ za'ra wa'aba ne te pawa'âbâ za'ra da, asa'u wa'aba romhuri na te te ĩsâna'rata za'ra norĩ hã.

15 Te ĩsima ĩwê zéb zarina, ĩte rob'uiirazém na te da'apawa'âbâ wamhã, e ĩwasédé wa tô 'manha. Mare di. ĩwasédé hã te 'manharĩ ô di. Áté taré dama ĩnhopru wa, ma tô ĩzada asahi, bâtâ bâ te te ĩma romhuri za'ra ô nherê, bâtâ na dapawa'âbâzém na te pawa'âbâ za'ra 'ru te." Āne ma tô buru tede'wa hã tâma siwaihu'u, tâma ĩromhuri'wai ma. — Āne ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'é za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

16 Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã timreme na wama 'rãsutu za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire na ti'ab ré 're hâimana za'ra mono nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za te te tâma 're pisutu za'ra, wapu na 're hâimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ti'ab ré dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherê, te za te te tâma 're pisutu za'ra, pire na oto 're hâimana za'ra mono da. — Āne ma tô timreme na wama 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, si'ubdatō ãma za ĩdâ'âzém na ĩsiwasu'uzé, ĩhãiwa'utuzé me

Marcusi 10.32-34; Rucasi 18.31-34

17 Tawamhã wa norĩ hã Zeruzarê u wa oto ai'aba'rê ni, Zezusihi siré. Wasi'aba'rêi ré, ma tô wahâiba pisutu, wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, 12 na wahâiba za'ra ma. Āne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

18 — ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna, wa Zeruzarê u ai'aba'rê ni. Tame wa hã dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhâiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ĩwasédé te te ĩ'ãma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi.

19 Taha zarina te za oto zudezu'ô norĩ ma siwi ĩhâiba nho. Tawamhã te za ĩ'ãma tiwa'ê za'ra, zudezu'ô norĩ hã. Te za ĩ'ãma wasété za'ra ni duré. Te za duré da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha parip si, te za wedepo'o nhonhi'rãmi na dasiwi ĩzasõmri ni hãiwi, ĩdâ'â da. Tane nherê, bâdâ maparane ĩ'ãma si'utõrĩ ô ré, wa za apâ hãiwa'udu. — Āne ma tô wama siwaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Zebedehe mro, Zezusihi wi, te te ĩrowaptêrêzé wasu'u, ti'ra norĩ ma

Marcusi 10.35-45

20 Tawamhã Zebedehe mro hã ma tô Zezusihi u mo, ti'ra si'aibâ norĩ siré. Ītême morĩ wamhã, tâma pire wa, ma tô tâma aiwê'ê, ti'ra norĩ ma, te te tiwi rowaptêrê da.

21 Tawamhã Zezusi hã te pi'õ sadanha, ãne:

— E marĩ ma tô asima ãwẽ, te aima ãma ã'uwaimrami da hã.

Tawamhã pi'õ te asa tãma tinha:

— Ma'ápé, ã'ra norĩ ma, tãma ropisutu sirõmo zahuré na, danhib'apito simasisizém na asimire niwĩ duré asimi'e niwĩ dama pire na 're simasisi u'ãsi zahuré mono da, za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ãma ãsib'a'uwežéb ãma hã. — ãne te Zezusihi wi rowaptê, ti'ra norĩ ma, pi'õ hã.

22 Tawamhã Zezusi hã te ã'ra norĩ ma oto rowasu'u zahuré, ãne:

— E marĩ da, te rosa'rata ãna asina ãzadanhari'wa. Wa hã wa za robzépata za'ëtê, dawĩ ãsisawi ãna. E tawamhã sada asiptete aba di, za te ãrobzépata za'ëtê ne, ãrobzépata aba da hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré, Zebedehe 'ra norĩ hã:

— ãhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ãrobzépata da hã. —

ãne ma asa tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, Zezusihi ma.

23 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u zahuré, ãne:

— Te za tô ãsine ãrobzépata za'ëtê 'wa. Tane nherê, ãsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di za, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã, ãnhimire niwĩ, duré ãnhimi'e niwĩmhã. ãmama te te ãpisutu za'ra norĩ si te za dama pire na ã'rata 're hãimana u'ãsi za'ra. Ta norĩ hã te pisutu za'ra õ di za, wa hã. — ãne te tãma siwasu'u zahuré, Zezusi hã.

24 Tawamhã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã 10 na wahãiba za'ra hã, Zebedehe 'ra norĩ mreme wa te wapari za'ra wamhã, wa tô sada wanhiti'ru za'ra ni.

25 Taha wa, Zezusi hã te sima wazô tihârã za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ zô. Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã te pire uptabi na dama 're hãimana za'ra. Sa'ëtê te duré te te 're dawada'uri za'ra, ãsimiroti hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da.

26 Tane asima 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asina 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ã'maipawaptob u'ãsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono ãna.

27 Duré 'rãwi asima aipire uptabi na 're ai'maihãimana aba mono da, asima 'maiwe uptabi aba wamhã, pawãbã ãna romhuri'wa ne, te za asima 're ã'mairomhuri we wa'aba mo.

28 Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã da te ãma 're romhuri za'ra mono da, we ãmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datême mo, ãsihãiba zawĩ ãna dazada ãdã'ã da, da'upana te da'awa'ãbã da. — ãne ma tô Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

*Zezusi hã, ãtob'a norĩ te te ãpese zahuré zé wasu'u
Marcusi 10.46-52; Rucasi 18.35-43*

²⁹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zerico hawi. Wasi'aba'rei wamhã, da'ahã na ma tô wazarina hã ai'aba're ni.

³⁰ Tawamhã aibã itob'a norĩ hã bådãdi waptoma isimasisi zahuré hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapari zahuré, bådãdi na isababa za te te iro'razãri zahuré na hã. ãne hã te te wapari zahuré wamhã, te nasi sina 'mahãrã zahuré, ãne:

— Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipë'ëzé na. — ãne te nasi sina 'mahãrã zahuré, itob'a norĩ hã.

³¹ Tawamhã da'ahã na Zezusihi zarina idasi'aba're norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ari'iwĩ simasisi zahuré da. Tane nherë, sa'ëtë te nasi sina 'mahãrã zahuré, ãne:

— Apito, Dawihi nhihudu, ma'ãpé wa'ãma aipë'ëzé na.

³² Tawamhã ma Zezusi hã i'rata mazazãri zahuré, bådãdi wa. Taha wa, te 'mahãrã zahuré, itob'a norĩ hã:

— E marĩ te asima iwë wa'wa, te aima i'manharĩ aba da hã.

³³ Tawamhã asa te tãma nharĩ zahuré:

— Apito, wato pese da, wa wasima wë ni. — ãne ma tizadawa na tãma wa'rãmi zahuré, itob'a norĩ hã.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma tipë'ëzé zahuré, itob'a norĩ ãma. Taha wa, ma tô tãmo upi zahuré, apã tãmo wë zahuré da. Te te tãmo upi zahuré wi, awa'awi ma tô tito pese zahuré. Te te rob'madã'ã wë zahuré di oto. Tawamhã Zezusihi zarina te oto tineb zahuré, awa'awi.

21

Zezusi hã, Zeruzarë u datëme iwisizé wasu'u

Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

¹ Tawamhã wa norĩ hã wa tô oto ai'aba're ni, Zezusihi siré, Zeruzarë u. Tawamhã wa tô rob'umhutu za'ra ni oto, Betazé na 'ri wa'õtõ nhisi u. Oriwera na ëtë 'rãihã nhisi ãma 'ri wa'õno hã. Wa te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã isiré 're iwanomro mono norĩ hã maparane wa'mazatõ sisõwa, 'ri wa'õtõ u.

² ãne ma tô satõrĩ zahuré:

— Õwa te za ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. Tawamhã aimasisi aba wi, te za awaru po'repore hã isãmri 'wa, butu wazi na da te ãma wasisi haré, isa hã. Tame te duré i'ra hã isiré za. Tawamhã te za iwasihu zahuré wa'wa, sahuré we ãma saprõni aba da.

³ Tawamhã ni'wa hã awaru po'repore, sahuré we ãma isaprõni aba na te te asadhanharĩ aba wamhã, ãne te za tãma izadawa wasu'u wa'wa, asa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa we sô wanem ni, wa te tãma saprõni zahuré da.” ãne hã tãma waihu'u aba wi, te za ãma asazei wa'wa, sahuré we ãma saprõni aba da, awaru po'repore hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

⁴ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa te te âma ìrob'ui'ééré sirômo zéb zarina te te sina uwaimrami da, ma tô Zezusi hã âne tâma pisutu zahuré, awaru po'repore te te ìtême saprôni zahuré da. Æne duréihã âma ìrob'ui'ééré siro hã:

⁵ “Ma'âpé, tâma rowasu'u za'ra wa'aba, Si'ã na êtê 'râihã nhisi âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ ma, âne:

‘Ôhõta te we oto atême timorĩ 'wa, asib'apito za'ra wa'wa hã. Ta hã dazada 're ìhâimana mono õ hã ìsimizawi pe hã te we âma mo, awaru po'repore na, ìpréduptém na hã.’ ”

Æne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré hã, Zeruzarê âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ ma hã.

⁶ Tawamhã Zezusi te te tâma ìpisutu zahuré zéb zarina, ma tô awaru po'repore norĩ zô tineb zahuré, wasiré norĩ hã.

⁷ Tawamhã, te te sãmri zahuré wamhã, ma tô apâ saprôni zahuré Zezusihi u, awaru po'repore hã ì'ra ré. Tawamhã tisi'ubuzém na ma tô tâma ba'ubu zahuré. Taha pari, ma tô âma darõno Zezusi hã, âma morĩ da.

⁸ Tawamhã da'ahâ uptabi na ma tô dasi'ubuzém na tâma waptâ za'ra ni bâdâdi na, ìsisiwi ìmorizéb da hã, dama pire wa, sô 're datob'uzu za'ra mono wa. Wedepa nhipti su na zama ma duré tâma waptâ za'ra ni.

⁹ Tawamhã Zezusihi nhowa ìdasi'aba're norĩ hã duré ìsarina ìdasi'aba're norĩ zama te nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, âne:

— Apito Dawihi nhihudu âma, 're wawata za'ra wa'aba mono. Wanhìb'apito zadawa para, te we oto mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê si te te tâma 're pisutu u'âsi mono neza. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma zama duré 're wawata za'ra wa'aba mono, hâiwa âma 're ìsãmra mono âma, wei watême te te satõrĩ wê te. — Æne te nasi dasima 'mahârâ za'ra ni, da'ahâ na.

¹⁰ Tawamhã Zeruzarê u ma oto wi, Zezusi hã. Wisi wamhã, ìwa 're ìdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô da'ahâ uptabi na 're dasiwairõtõ, da te dasima 'mahârâ za'ra sina. Taha wa, te nasi tasisadhanarĩ za'ra ni, âne:

— E 'wa hã, õ hã bété.

¹¹ Tawamhã Zezusihi zarina ìdasi'aba're norĩ hã ma tô dama nharĩ za'ra, Zeruzarê âma 're ìdasi'ubumroi mono norĩ ma:

— Æ hã Zezusi, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi we ìmorĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. — Æne ma tô ìsiré ìdasi'aba're norĩ hã dama wasu'u za'ra.

*'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ìdazate mono zé wasu'u
Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22*

¹² Tawamhã Zezusi hã ma tô oto âzé, 'ri 'râihã u, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u. Tame te dama rowede'wa norĩ hã 're si'ubumro, dawì marĩ uipra'wa norĩ

zama, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã Zezusi hã ta norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô te te sate, rob u. Wedeza hã rob'uprazém na te te dawĩ ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ te hã ma tô te te tiwi anhamra, utu'u te te dama 're ĩwede za'ra mono norĩ simasisizéb zama.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ãne te tãma nharĩ za'ra, rowede'wa norĩ ma:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na: “Īnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” ãne te tinha. Tane nherê, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima ãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. ãne duréihã ai'ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa hã, ĩbaihã na hã. — ãne na ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, duréi rowasu'u na hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, zahadu sãmra ré, ma tô da'ahã na ĩtème dasito, ĩtob'a norĩ hã ĩmorĩ waihu'u'õ norĩ zama. ĩtème dasito mono wamhã, ma tô da'apese, uburé ĩhâzé ré norĩ hã.

¹⁵ Tawamhã ai'uté norĩ hã ma tô nasi sima 'mahârã za'ra, ãne: “Apito Dawihi nhihudu ãma, 're wawata za'ra wa'aba mono.” ãne te nasi sima 'mahârã za'ra, 'ri 'wawi wa'ra 're, sãmra ré. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, ĩpire norĩ hã tisiré ma, duré ĩsimiroti na rob'ui'ééré rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, ai'uté norĩ te te nasi sima ĩ'mahârã za'ra zé hã te te wapari za'ra wamhã, duré tinhimirohmõsi na Zezusi te te 're ĩda'apawapto mono zé te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada.

¹⁶ Tawamhã ta norĩ hã te Zezusi hã siwi sadanha:

— E wapari õ di, ai'uté norĩ mreme hã. E asina sadawa uwati za'ra ãna. — ãne te tãma nharĩ za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã Zezusi hã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tô wapari za'ra. A norĩ wa'wa hã bété. E sõré za'ra wa'aba õ di, wahi'rata nhimi'ui'ééré hã: “Ai'uté norĩ ma, ma tô ĩwaihu'u sirõmo za'ra, ai'utépré norĩ ma zama, ĩwê na si ai'ãma 're wata za'ra mono da.” ãne ma tô wahi'rada hã ĩ'ãma rob'ui'ééré siro, ĩbaihã na hã. — ãne ma tãma waihu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã te oto ĩhawi timorĩ za'ra, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u, tame a'â sõtõ da.

*Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharĩzé wasu'u
Marcusi 11.12-14, 20-25*

¹⁸ Tawamhã mararé ma tô Zezusi hã apã mo Zeruzarê u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me. Morĩ ré, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã.

¹⁹ Tawamhã wede hã ma tisã, bådãdi zada'rê ĩsa hã. Pidera na wede nhisi hã. Te te sãmri wamhã, ma tô ĩtème apa, te te

sabu da, ãrã zô. Tane nherê, 'rãi ãna te za, ãsui ré si. Tawamhã pidera wede ma, te oto tinha:

— Niwa ã'ai'rã da hã, mare di za oto. Ai'rã'õ u'âsi, te za oto 're asa mo. — ãne te wede ma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã awa'awi ma wede hã tiwede're oto.

²⁰ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'ã za'ra wamhã, wa tô ãma wato'uzu za'ra ni. Taha wa, wa tô Zezusi hã wasiwi sadanharĩ ni, ãne:

— E niha ma awa'awi tiwede're, pidera wede hã.

²¹ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ãhãimana u'âsi mono hã 're wawã za'ra wa'aba mono ãna, õhõ si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za marĩ hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo ãsadawa para, wa hã pidera wede ma, te ãnharĩ ne, ãne hã aiwa. Õhõta êtê 'rãihã te za. 'Re ãhãimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã ma ãnharĩ za'ra wa'wa, 'rãwi sisa'o'o da, ãi ba waptã'ã da. Tawamhã asadawa para wa'aba, te za tô ãi ba waptãrã, êtê 'rãihã hã. ãne 'Re ãhãimana u'âsi mono si 're umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ãsadawa para, marĩ ãwê hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ nherê, ãne hã.

²² 'Re ãhãimana u'âsi mono hã 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, marĩ na tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. — ãne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, ni'wa sadawa para uburé marĩ hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zéb zô, da te dasiwi ãsadanharizé wasu'u

Marcusi 11.27-33; Rucasi 20.1-8

²³ Tawamhã Zezusi hã ma tô apã mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhorõwa u. Tame te oto dama rowahutu, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã ma tô ãtême aimasa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusi hã te siwi sadanha, ãne:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ã'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za a'ã asadanharĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. Tawamhã ã'uwaibaba, ãma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za asa aima wasu'u za'ra wa'wa, ni'wa sadawa para te dama 're ã'ab'manharĩ mono na hã.

²⁵ ãne wa za asadanharĩ za'ra wa'wa: E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã ãdawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ bété. E 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa para. E dazadawa para. — ãne ma tô Zezusi hã sadanharĩ za'ra, te te tãma waihu'u za'ra da, a'ã.

Tawamhã 'râwi te sima nharĩ za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadanhari na sahu za'ra, âne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.”

²⁶ Tane nherê, taré dazadawa parap si â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, wa za wasina wapahi za'ra ni dama, niha da te wama rob'manharĩ za'ra õ'umhasite. E marĩ wa. Zuwã Batita hã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa 're ãmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa. — ãne te 'râwi sima nharĩ za'ra.

²⁷ Tawamhã Zezusihi ma, te oto asa nharĩ za'ra:

— Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ni'wa sadawa para, Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zé hã.

Tawamhã Zezusi hã asa ma tizadawa na tãma wa'rãmi za'ra:

— Tane tó. A norĩ wa'wa hã ãma waihu'u za'ra wa'aba õ nherê, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para marĩ hã te dama 're ã'ab'manharĩ mono na hã. — ãne ma tó Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ ma hã.

Aibã hã, ã'ra poto'rada hã te te sina ãsadawa zamarizé wasu'u

²⁸ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, âne:

— Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra. Maparane ã'ra hã. Tawamhã ti'ra poto 'rata ma, ma tó rob'ru, âne: “ã'ra, mo oto aimorĩ buru u, romhuri da, ã båtã na.”

²⁹ — Tawamhã asa te tãma tinha, ã'ra poto'rada hã: “Te ãsima rowê õ di, ãmorĩ da hã. Wa za nhamra u'ã.” ãne ma tó timama ma waihu'u asa. Tane nherê, te te ãnharizém na ãma ronomro wapsi, ma tó tinhimirosa'rata na ãma saprĩ. Taha wa, ma tó oto mo buru u, te te romhuri da.

³⁰ — Tawamhã ti'ra hãiba amoi ma, te duré rob'ru, ãdub'rata ma, te te ãrob'ruzém ne, buru u morĩ da, te te romhuri da. Tawamhã ã'ra hã te asa tãma tinha, timama ma, âne: “Wê di tó, ãmama. Wa za tó mo, te romhuri da.” Tane nherê, ta hã timama mreme hã awa'awi te te saze nherê, morĩ õ di, buru u.

³¹ — E 'wa hã tawamhã, timama te te sina ãsaze hã te te tãma ãrob'ruzéb uwaibaba, ãmorĩ da hã. E ãdub'rada. E ãno. — ãne ma tó Zezusi hã ãma sadanharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, duré zudezu norĩ ma rowahutu'wa norĩ hã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Dama ãpoto'rada ma tó timama mreme hã sina saze.

Tawamhã Zezusi te duré ãne tâma rowasu'u za'ra:

— Tane tô. Tane duré, danhib'apito ma rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã duré pi'õ hã aibã zô si siwa'ru 're ãhãmãna za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã aré 're hãmãna wasété za'ra mono nherẽ, ãté te za 're sisisi, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã, ta norĩ si tô sena na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ãté dame 're asisis aba mono õ di za. Tô sena, wa ãne na hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

³² Zuwã Batita hã ma tô aré atẽme timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te sima 're ãiwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zéb da hã, te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ãsimirowasu'u na hã ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ si ma tô ãma saze za'ra ãsimirowasu'u na hã, pi'õ hã aibã zô si siwa'ru 're ãhãmãna za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ta norĩ hã atõmo na 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono nherẽ, a norĩ wa'aba zama asimirosa'rata na 're saprĩ za'ra wa'aba mono õ di, ãsimirowasu'u na ãma 're ãsaze za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tâma wasu'u za'ra, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ ma, duré dama rowahutu'wa norĩ ma zama.

*Buru na romhuri wasété'wa norĩ wasu'u
Marcusi 12.1-12; Rucasi 20.9-19*

³³ Tawamhã Zezusi hã te duré ãne tâma rowasu'u za'ra:

— ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawi wa'ra. Ma tô duré êtẽ nhisiwi sada ab're, ãwa uwa 'rãĩ watizéb da hã, ãwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ãsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madã'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ãburu hã te te sô 're 'madã'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rã prédu za'ra mono wapsi, te za te te tâma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã sãmra da.

³⁴ Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tâma ãromhuri'wa norĩ hã satõrĩ za'ra tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madã'ã'wa norĩ te te tâma ãpo'o za'ra zô.

³⁵ Tawamhã buru u sihutu wamhã, ma tô buru tede'wa te te ãsatõrĩ za'ra hã siwi waibu, buru 'madã'ã'wa norĩ hã. Tawamhã buru tede'wai ma, romhuri'wa norĩ ma, ma tô rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ma tô misi siwi azã. ãhãiba amo ma duré siwi tĩwĩ. ãhãiba amo ma duré êtẽ na siwi u'a za'ëtẽ, dãã da.

³⁶ Tawamhã buru tede'wa hã te duré sô satõrĩ za'ra, tâma ãromhuri'wa norĩ hã, ahã na. Tawamhã, ta norĩ hã buru u

sihutu wamhã, ma duré tãma rob'manharĩ wasété za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã.

37 Tawamhã 'rãwi te oto sima rosa'rata, buru tede'wa hã: “Ĩ'ra si'aibã hã te ĩtẽme satõrĩ za'ra wamhã, áté te za siwi hãiba wazé.” Āne te sima rosa'rata, buru tede'wa hã. Tawamhã uburé da te tiwi uprosi za'ra wa, te oto ti'ra uptabi hã satõ, tãma ĩburu 'madâ'â'wa norĩ u.

38 Tawamhã wisi wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã te te duré sima sãmri za'ra wamhã, te āne sima 'mahârã za'ra: “Ōhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da.” Āne na ma tô sima 'mahârã za'ra, buru 'madâ'â'wa norĩ hã.

39 — Tawamhã wisi wi, ma tô siwi ti'ã, buru tede'wai 'ra hã. Buru nhiti ma tô siwi waze. Tame ma tô siwi tĩwĩ, buru 'madâ'â'wa norĩ hã. Āne buru tede'wai 'ra wasu'u 'rãsudu hã.

40 Tawamhã Zezusi hã te oto sadanharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã, āne:

— Buru tede'wa hã tiburu u apã wisi wamhã, e marĩ te za tãma 'manharĩ za'ra, tãma ĩburu 'madâ'â'wa norĩ ma hã.

41 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Buru tede'wa hã āma pẽ'êzé za'ra āna, te za dama 'ru za'ra, da te dasiwi uprosi da, aibã ĩwasété uptabi norĩ hã. Tawamhã te za duré da'apisutu, dama ĩ'umna hã tãma ĩburu 'madâ'â'wa da hã. Ta norĩ hã te za ĩ'uwaibaba si te te tãma 're po'o za'ra, uwa 'ru 'rã hã, 're 'rã prédub za'ra mono wa. — Āne ma asa tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ hã.

42 Tawamhã Zezusi hã te oto sina āma simiré'é êtẽ na, āne:

— Oro 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Āne ĩbaihã na rob'ui'ére hã:

“Êtẽ tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.

Uburé Danhib'apito hã ma tô āne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ĩsa'wari mono da hã.

Taha wa, āne na wa te āma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa āma 're watob'uzu u'âsi za'ra, wa norĩ hã.”

Āne duréhã wahi'rata nhimi'ui'ére na rowasu'u hã.

43 — Êtẽ tomhãpã wẽ hã da te dasiwi ĩwẽ'õ ne, a norĩ wa'wa hã asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'u'wẽ, 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Ai'upana wa'aba si te za oto 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã da'ãma 're sib'a'uwẽ, ĩsimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ āma. Tô sena, wa āne na aima waihu'u za'ra wa'wa.

44 Duré, êtê tomhâpâ nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ĩsipru pese za'ra mono ne, te za ĩwẽ'õ'wa norĩ hã hã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré êtê tomhâbâ hã zé'a 'manharĩ nhisiwi 're rere'e mono wa, te te 're ĩpru pese za'ra mono ne, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ si hã za'ra. Ta norĩ âma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — Āne ma tô Zezusi hã sina âma simiré'é, êtê wasu'u na hã.

45 Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, Zezusi te te âma ĩromnhimiré'ézê hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, tô õ norĩ udâna te te âma ĩromnhimiré'é mono na hã.

46 Taha wa, ma tô aré sima hâiba 'ru za'ra, te te dama 'ru za'ra da, dazazéb 're da te dasiwi sêrê da, Zezusi hã. Tane nherê, ma tô dama tipahi za'ra aibâ norĩ hã, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, oto 're ĩmorĩ na da te 're saze za'ra mono wa, da'ahâ na.

22

Dasina damrozém na dasai ahâ wasu'u Rucasi 14.15-24

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romnhimiré'é na tâma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, âne:

2 — 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na wa za duré aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa, âne. Apito 'ra si'aibâ hã tâma mro wẽ te, tâma ĩrowêzéb zarina ma tô sima roti, dasa hã te te dama 'manharĩ da, sa'êtê na, ti'ra mrozém na hã.

3 Tawamhã ma tô ĩsiré dasaihuri da, da'apisutu. Taha parip si ma tô tâma ĩromhuri'wa norĩ hã satõrĩ za'ra, dazô hãsi da, ĩtême dasihutu da, ĩsiré dasaihuri da. Tane nherê, ta norĩ hã te te sima rowẽ za'ra õ di, ĩtême si'aba'rê da hã, ĩsiré ĩsaihuri da hã aré.

4 Taha wa, te duré apito, tâma ĩromhuri'wa norĩ hâiba amo hã satõrĩ za'ra, âne: “Mo oto ai'aba'rêi wa'aba, aré sô ĩhârâ 'rata za'ra norĩ zô. Tawamhã âne te za tâma ĩzadawa wasu'u za'ra wa'wa: 'Powawẽ norĩ hã, duré powawẽ zapu da te dasima ĩhâipse za'ra hã ma dasiwi simro ni. Uburé ma tô marĩ hã dasiwi 'rã'õtõ ni, dasa da te ĩhurizéb da hã. Taha wa, te za we ĩtême ai'aba'rêi wa'wa oto, wasiré wasa hã wa te huri da, ĩ'ra ĩma ĩmrozém na.' Āne te za ta norĩ ma ĩzadawa wasu'u za'ra wa'wa.” Āne ma tô apito hã tâma ĩromhuri'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

Tawamhã apito hã te te sô satõrĩ za'ra wa, te oto sô ai'aba'rê.

5 — Tane nherê, sô ĩhârâ 'rata za'ra norĩ hã sô simipari za'ra õ di, ĩtême si'aba'rê da, ĩsiré saihuri da hã. Taha wa, sô simipari za'ra âna ma tô ni'wam norĩ hã tiburu u ai'aba'rê, duré tinhimromhurizéb u hã.

6 Ni'wam norĩ hã ma tô apito ma romhuri'wa norĩ hã siwi waibu. Te te waibui pari wamhã, ma tô niha tâma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha pari, ma uprosi uburé.

7 Tawamhã apito hã tâma ãromhuri'wa norĩ, da te ã'uprosi wasu'u te te wapari wamhã, ma tô ab'rui pese. Taha wa, tâma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô ãtême satõrĩ za'ra, tâma ãromhuri'wa norĩ, da te tiwi ã'uprosi za'ra u. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô uprosi, ta norĩ hã. Ma tô duré ta norĩ nhorõwa hã te te 'ri su, 'ri nho'õmo wa, aré tâma 're ãsimasa mono hã.

8 Taha pari, ma tô duré sô hã, tâma ãromhuri'wa norĩ zô, aimawi norĩ zô. Tawamhã ãne te tâma nharĩ za'ra: “Dasazéb da hã tâibã ma tô api pari za'ra ni, ã'ra ãmrozém na dasa da te ãhurizéb da hã. Tane nherẽ, sô ãhãrã 'rata za'ra norĩ hã we si'aba'rúi õ di. ãbãre ma tô ta norĩ zô rowasédé hã tiwatobro za'ra, sô ãhãrã za'ra nherẽ, te te ãwapari za'ra õ wa.

9 Taha wa, te za oto dazô ãropéi wa'aba mo 'ri nhi'ríti mono bâ, dasai u we danhimroi wa'aba mono da, danhopêtê za'ra wa'aba mono sidãpãsi.” ãne te satõrĩ za'ra, apito hã.

10 – Tawamhã te oto ai'aba'rúi, 'ri nhi'ríti mono bâ, dazô sôpré mono da. Tawamhã te te danhopêtê za'ra mono sidãpãsi, ma tô te te dazatõrĩ za'ra da'ahã na, 're ãdanomro wê mono hã, 're ãdanomro wasété mono norĩ zama. Tawamhã da'ahã uptabi na ma tô 'ri 're wa'wa nho'u hã dasiwi sitom ni, apito 'ra ãmrozém na dasai u, dasi'rã'õtõ wa.

11 Tawamhã apito hã ma tô datême ãzé, dasi'rã'õtõzéb u, te te da'ab'madã'ã da. Datême sébré wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã pese, dasina damro wa, da'uzazé hã te te dame sima 'manherẽ õ wa, ãhã wê hã.

12 Tawamhã ãne te sadanha, apito hã: “ãsiwaihu, e niha bâ ma we tane ré asé, dasina damro wa, da'uzazé hã we dame asima sêrẽ ãna.” ãne te sadanha.

– Tawamhã aibã hã te ari'iwí za, niha te te tâma nharĩ waihu'u õ wa, te te tâma ãma upai wa.

13 Tawamhã apito hã ma tô ãne tâma ãromhuri'wa norĩ ma nharĩ za'ra: “Ma'ãpé, ã hã aibã hã asiwi ãri aba, asiwi pawasisi aba da, duré asiwi hiwasisi aba da, rob u asiwi meí wa'aba da, robra u. Tame te za oto sina tiwawa, sina pẽ'ézé wa. Te za duré 'wasitete, te te oto robzépata za'êtê wa.” ãne ma tô apito hã tâma waihu'u za'ra. – ãne na ma tô Zezusi hã tâma ãma romnhimírê'é za'ra.

14 Tawamhã Zezusi hã ma tô ãne na timreme na 'rãsutu:

– 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ahã uptabi na dazô 're hãrã mono nherẽ, da'umro na si te za da'ãma 're sib'a'uwê. – ãne na ma tô Zezusi hã timreme na tâma 'rãsutu za'ra.

Rob'uiprazé, danhib'apito ma, da te 're ĩpo'o za'ra mono zé wasu'u

Marcusi 12.13-17; Rucasi 20.20-26

15 Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ai'aba're Zezusihi nhiti, si'rã'õtõ da, a'â. Si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima âma roti za'ra, Zezusi hã te te siwi pibu da, tinhimirowasu'u na te te tâma âma upa za'ra zô, te te tâma âma upa za'ra wa, da te dasiwi wê'õ da, duré da te dasiwi âri da.

16 Tawamhã Zezusihi u ma tô 'mazatõrĩ za'ra, tizadawa zapari'wa norĩ hã, apito Erodihĩ nhimiroti wê 'wa norĩ zama. Tawamhã Zezusihi u sihutu wamhã, âne te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, asadawa nhipese õ na 're aihâimana mono zém na hã wa tô aiwaihu'u za'ra ni. Tô sena na te ĩwê na si dama 're ĩrowasu'u u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Asimiroti hã da te dasiwi 're wê'õ za'ra mono nherê, te tô õhõ na si dama 're ĩ'aroti u'âsi mo. Duré ni'wam norĩ hã dama pire na 're hâimana za'ra mono nherê, aimawi hã aima 're hâimana mono õ di. Aiwapsi te 're dahâimana za'ra, aima hã.

17 Taha wa, wa za oto wa norĩ hã wasiwi asadhanarĩ za'ra ni, âne. E Roma âma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te tâma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wê di, âne hã. E tâma wê õ di. Ma'âpé wama waihu'u za'ra na asimirosa'rada hã, wa te waihu'u za'ra da. — Âne te siwi sadanha, Zezusi hã te te âma tâma upa za'ra zô, timreme na hã.

18 Tawamhã tinhimirosarata wasété zarina te te sima âma ĩroti za'ra zé hã ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, ma âne tâma tizadawa na wa'rãmi za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te asadawa nhipese na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da, te âne na asiwi ĩzadhanarĩ 'wa, ĩmreme na te aima âma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ĩwê'õ wa'aba da.

19 Tane wamhã, ma'âpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩma 'mai'âri aba pé, te 'madâ'â da, romanu norĩ nhib'apito ma, da te tâma 're ĩpo'o za'ra mono zéb da si, rob'uiprazé ĩsapotore hã.

Taha wa, nima hawi ma rob'uiprazé ĩsapotore hã tâma 'mai'âwisi ni.

20 Tawamhã Zezusi hã te te 'madâ'â wamhã, te oto sadanharĩ za'ra:

— E 'wai hâibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ére duré, âma hã.

21 Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— Â hã, Roma âma danhib'apito hâibarĩ, duré taha nhisi ui'ére.

Tawamhã Zezusi hã ma duré tâma waihu'u za'ra, âne:

— Taha wa, Roma âma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ hã tâma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ĩte

wa. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ìsimiwada'uri zarina si tãma 're ìsômri za'ra wa'aba mo apã, ìte wa, marĩ hã. — Æne ma tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²² Tawamhã parisezu norĩ zadawa zapari'wa norĩ hã ãne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã Zezusihi ãma, marĩ te te 'manharĩ za'ra ãna, ma tô ìhawi ai'aba'ré, apã.

Dahâiwa'utuzém na, Zezusi da te dasiwi ìsadanharĩzé wasu'u Marcusi 12.18-27; Rucasi 20.27-40

²³ Tawamhã sadusezu norĩ hã ma duré ìtême aihutu Zezusihi u, te te siwi sadanharĩ da, tinhimirowasu'u na te te tãma ãma upa za'ra zô. Ta norĩ hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ìdahâiwa'utu za'ra mono ô na te te dama 're ìroti za'ra mono.

²⁴ Tawamhã, Zezusihi u simasa wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Rowahutu'wa, duréihã wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama rob'ui'ééré, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na: “Aibã hã 'ra ô ré, 're dâ'â za'ra mono wamhã, te za ìno hã ãma 're mro za'ra, tizédé'aba mro na, 're 'ra za'ra mono da, ìwasu'u hã si'utõrĩ tõ da, ìsédé'aba wasu'u hã.” Æne na Mozésihi nhimi'ui'ééré hã, wahi'rata norĩ ma hã. — Æne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ hã.

²⁵ Tawamhã Zezusihi ma, te duré rowasu'u za'ra, ãne:

— Dasisânawã si 're ìhâimana za'ra mono norĩ wasu'u hã wa za oto aima wasu'u za'ra ni. Ta norĩ wasu'u hã wa te waihu'u za'ra da, wa za ãma asadanharĩ za'ra ni za. Dasisânawã si hã ma tô wasiré 're si'ubumro aré, wasiré zudezu norĩ hã 7 na ìhâiba za'ra hã, aibã norĩ hã. Tawamhã ìpoto'rada hã ma tô timro. Mro nherê, ti'ra hã sisõ'a ré te te 'maipoto ô ré, ma tô dârâ. Taha wa, ì'uirĩ na ma tô ìsõsi hã ãma timro tizédé'aba mro na, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina.

²⁶ Tawamhã ìsõsibi zama ma tô dârâ, 'ra ô ré. Taha wa, ma duré taha nhosi hã ãma timro, tizédé'aba mro na. Tawamhã taha zama ma duré dârâ, ti'ra hã sisa'u te te 'maipoto ô ré. Æne zarina ma tô uburé ìdub'rata norĩ hã dâ'â sidâpâsi, nasi ãma timro za'ra aré, sisõwa're're. Tawamhã uburé ma sisarina ai'utõrĩ za'ra, 'mai'ra ô ré.

²⁷ Tawamhã pi'õ zama ma tô duré dârâ, timro norĩ zarina.

²⁸ Aibã norĩ hã 7 na ìhâiba za'ra hã ma tô pi'õi ãma siparabâsi nasi ãma timro za'ra. Æne ma tô tãma tiromhâimana za'ra. Tawamhã e 'wai mro uptabi za bété pi'õ hã, ab're hawi 're dahâiwa'utu za'ra mono wamhã. — Æne te Zezusi hã siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Ab're hawi apã 're ìdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã aima ìwaihu'u za'ra wa'aba ô zarina, ma tô ãma ì'upa za'ra wa'wa,

asimirosa'rata na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ìda'ahâiwa'utu mono zé wasu'u na zama, aima ìwaihu'u za'ra wa'aba ò zarina, ma tô asimirosa'rata na âma ìupa za'ra wa'wa.

³⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ab're hawi apâ te te 're da'ahâiwa'utu mono wamhã, hâiwa âma romhuri'wa norĩ ne, te za oto 're dahâimana u'âsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono âna.

³¹ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ab're hawi te te 're ìda'ahâiwa'utu mono zém na, a norĩ wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono ò di. E 're sôré za'ra wa'aba mono ò di bété, duréhã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, wahi'rada Mozésihi ma, ìsiwasu'uzé hã, âne na hã:

³² “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ìhâimana u'âsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” Æne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ã norĩ uirĩ na nherẽ, Mozésihi ma, siwaihu'u. Wahi'rata norĩ hã dawi 're dâ'â za'ra mono nherẽ, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're dâ'â za'ra mono ò di. Taha wa, ma tô Ìsib'apito za'ra na siwasu'u. Dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, Ìsib'apito za'ra na aré siwasu'u ò di. — Æne ma tô Zezusi hã Abra'ã norĩ wasu'u hã tâma waihu'u za'ra, sadusezu norĩ ma.

³³ Tawamhã âne hã da'ahâ uptabi na da te wapari za'ra wa, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni, ìsimirowasu'u na hã.

*'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ìpire uptabi wasu'u
Marcusi 12.28-34; Rucasi 10.25-28*

³⁴ Æne na Zezusi hã te te tâma rowasu'u za'ra wamhã, ari'iwi te oto aimasa, sadusezu norĩ hã, niha te te âma sada'âbâ waihu'u za'ra ò wa, waihu'u pese uptabi wa, Zezusi hã.

Tawamhã parisezu norĩ hã âne na te te wapari za'ra wamhã, ma tô sitême ubumro a'â, Zezusihi u siré si'aba'ré da.

³⁵ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa hã tô parisezu norĩ siré hã ma tô Zezusi hã sadanha, te te tâma âma upa zô, te te pibu da, âne:

³⁶ — Rowahutu'wa, e ma hã bété, danhipai u ìpire uptabi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ìrob'ui'ééré hã, ìbaihá na hã.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã asa te tâma tinha, âne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi hã, âne: “'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ìsimiroti na âma 're ìrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ê na tâma 're ìromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo.”

³⁸ Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ìpire uptabi wasu'u hã.

39 Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti amo hã, aiwa ìpire uptabi hã, ãne: "Te za 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ìwê zô asima 're asôpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asôpré wa'aba mo, ìwê zô." ãne ìsimiroti amo hã ìpire uptabi hã, Mozési te te ãma ìrob'ui'éérézê hã.

40 ã norĩ si, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ma, pire uptabi zahuré di. Uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ì'arob'ui'ééré mono hã duré ìsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama te te ãma 're ìrob'ui'ééré za'ra mono zé hã, e marĩ te ãma wasu'u za'ra, ã norĩ hã. Tô õ norĩ na si te ãma rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasiwi 're ìsawi pese za'ra mono zéb da hã, duré 're ìdasisawi pese za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wai ma waihu'u.

Danho'reptui'wa na Zezusi te te ìda'azadhanharĩzé wasu'u Marcusi 12.35-37; Rucasi 20.41-44

41 Tawamhã parisezu norĩ hã zahadu siré hâimana za'ra ré, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, ãne:

42 — E niha asimirosa'rata za'ra wa'wa hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na, we datême ìmorĩ na hã. E 'wa sihudu na ma bété a norĩ wa'wa hã ãma ìwaihu'u za'ra wa'wa.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. — ãne te duré asa tãma nharĩ za'ra.

43 Tawamhã Zezusi te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Tane wamhã, ma'ápé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, ãne na hã. Duréihã apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na sisi, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, ma tô tinhib'apito na sisi. Oro Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã, ãne hã nomro za:

44 "Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ìnhib'apito ma tinha, ãne:

Ì'rata te za 're asãmra mo ìnhimire niwĩ, dama aipire na ìsiré 're aihâimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptetezê hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hâimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hâimana za'ra mono da oto.' ãne ma tô tãma waihu'u."

ãne apito Dawihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã.

45 Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherê, e niha te za ìsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. Ma'ápé ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne na te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

46 Tawamhã ni'wa hã te te âma sada'âbâ waihu'u õ di oto, Zezusihi zada, 're İsiwamnhasi za'ra mono norĩ hã, parisezu norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã timreme na te te tãma âma upa za'ra zô, te te siwi sadanharĩ waihu'u za'ra õ di oto ta norĩ hã, te te sina mreme wazéb za'ra wa oto.

23

Parisezu norĩ hâimanazé wasu'u

Marcusi 12.38-39; Rucasi 11.43, 46; 20.45-46

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rowasu'u, İsiré 're İwanomro mono norĩ ma zama, âne:

2 — 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ hã duré parisezu norĩ hã dama pire za'ra di, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina Mozési te te âma İrob'ui'éérézém na te te dama 're İrowasu'u za'ra mono zéb da hã.

3 Taha wa, parisezu norĩ nhimiroti hã te za 're İwapari pese za'ra wa'aba mo, âma 're anomro aba mono da. Tane nheré, 're İhâimana za'ra mono zéb zarina, İsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. E marĩ wa. Te te dama 're İroti za'ra mono zém na si 're sôpré mono õ wa, ta norĩ hã.

4 Danhoihi waptob âna, marĩ İpire uptabi hã da te 're 'wasari mono da, da te dama 're İromnhibu za'ra mono ne, te ta norĩ hã tinhimiroti na zama te te dama 're roti u'âsi za'ra, 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, taha na si 're danomro mono da, dama pire uptabi nheré, da te dasina 're İ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Tane nheré, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono õ di, âma 're İdanomro wê mono zéb da hã.

5 Taré da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da, te marĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra, danho'a. Powawê hã 'manharĩ hã 'Re İhâimana u'âsi mono nhimiroti ui'ééré na İbaihâ nhemezébre hã İsa'ëtê uptabi na si te âma 're si'uihâ wasisi za'ra, tipaihi wib zama, 're nomro wê mono newa, da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da. Taha da, te duré ti'uza hâpa za'ru pa ré na 're si'uza za'ra.

6 Te duré te te sima 're pisutu za'ra, dama İpire norĩ simasi-sizém na si 're si'ubumroi mono da, dasa da te 're huri mono sidâpâsi, duré rowahutuzé mono bâ, 'ri hã 're İsimasa mono zéb 'remhã.

7 Te duré te te sima 're wê za'ra, dama İpire norĩ hã damreme İpire na da te 're İsawi za'ra mono ne, dahâimana prédup sina da te 're sawi za'ra mono da, da'ahâ na 'ri nhi'riti wa, da te dasima 're İrowede za'ra mono zéb âma hã. Te duré te te sima 're wê za'ra, da te 're sawi za'ra mono wamhã, rowahutu'wa na da te 're sisi za'ra mono sina, da te 're sawi za'ra mono da, dama 're İdapire za'ra mono norĩ 'mahârâzém na. Âne te ta norĩ hã uburé marĩ hã te te sima 're wê za'ra, dama İpire zarina, da te 're 'madâ'â wê za'ra mono da.

8 Tane nheré, te a norĩ wa'wa hã simisutu asisânawã 're anomro aba mo, asiré İsazei'wai wa. Duré misire Asib'apito

wa'wa hã. Taha wa, “rowahutu'wa” na dama aiwaptērē pire na da te 're asisi za'ra wa'aba mono da, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono ò di za, a norĩ wa'wa hã.

⁹ Dawaptērē pire wē te, aimama za'ra wa'aba na 're danhisi za'ra wa'aba mono ò di za. E marĩ wa. Misire te Aimama za'ra wa'wa hã 're hâimana hâiwa âma, siwaprosi.

¹⁰ Wa hã misire Asib'apito za'ra wa'wa hã wa 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwétési te te ìpisutu wa, Danho'reptui'wa da. Taha wa, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono ò di za, danhib'apito na da te 're ì'asisi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹¹ Asiré norĩ ma ai'maipire wa'aba da, asina 'mairob'ruiwapari aba wamhã, te za 're ì'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're ai'manhimnhasi aba mono âna.

¹² Ni'wam norĩ hã pire na 'râwi sina 're sôpré mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, ni'wam norĩ hã pire na 'râwi 're si'madâ'â za'ra mono ò wamhã, ta norĩ ma si te za pisutu za'ra, pire na oto dama 're hâimana za'ra mono da. — Æne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma zama.

*Zezusi hã parisezu norĩ ma, te te ìnharĩ za'ra zé wasu'u
 Marcusi 12.40; Rucasi 11.39-42, 52; 20.47*

¹³⁻¹⁴ Tawamhã parisezu norĩ ma, te oto rowasu'u za'ra Zezusi hã, ãne:

— Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi ò na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Ridawa hã 're danhisisi tō mono da, da te dawĩ 're ìsitob za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã dawĩ 're ìsawi za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono, da'âma 're ìsib'a'uwē mono zéb u 're danomro tō mono da. A norĩ wa'aba zama te 'Re ìhâimana u'âsi mono wi 're asihâiba zawĩ za'ra wa'aba mo, ai'âma 're sib'a'uwē za'ra wa'aba mono tō da.

¹⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô datēme 're ìropéi wa'aba mo daro mono bâ, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u na da te 're asaze za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã asiniwĩ 're sipizari za'ra wa'aba mono wamhã, 're anomro wasété aba mono zéb zarina, ma tô 're hâimana wasété uptabi za'ra, asimiroti wasété aba zarina. Taha wa, ropipa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're aihâ za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te za te te 're hã za'ra za'êtē, ta norĩ hã.

¹⁶ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E ni'wa hã tob'a nherē, te za dazaprōni wē. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'ò na dama 're ìroti

wasété za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã sena na waihu'u za'ra wa'aba õ wa. ãne te dama 're ìroti wasété za'ra wa'aba mo: “Ãté ni'wam norĩ hã te za marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra. Tawamhã átê tô sena te te dama 're ìropisutu za'ra mono zém na, da te 're saze za'ra mono da, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi hã te te ãma dama 're waptob za'ra, tinhimiropisutu me. ãne na te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra mono õ di za. Tane nherê, ni'wam norĩ hã marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, oru 'manharĩ hã êtê'ubuzi pré 'manharĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa 're, 're ìsimasa mono na te te dama 're rowasu'u za'ra mono nherê, te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te 're hã za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.” ãne te ai'rã ahã na dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na.

17 E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ìdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Êtê'ubuzi pré 'manharĩ hã 'ri 're wa'wa 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma 're simasa mono wa, tãma sawi di, oru 'manharĩ hã. Oru 'manharĩ hã ìsõrõwa ãma 're simasa mono õ 'wa'ãhã, aré tãma sawi õ di. Taha wa, 'ri hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé hã oru 'manharĩ, ìwa 're ìsimasa mono zawi nhipai u, sawi uptabi di tãma, 'ri hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa nhisi na zama taré dama 're dasiwaptob za'ra mono õ di za. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ.

18 ãne na te duré dama 're ìroti wasété za'ra wa'aba mo: “Ni'wa hã marĩ na te te dama 're ropisutu mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma, tãma danhoprubzé nomrizém nhisi na wedeza ne nhisi na te te dama ãma 're waptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te azãri õ di za. Tane nherê, ni'wa hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, tinhoprubzé te te ìhiri nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, duré te te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, tawapsi te za azã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.” ãne te duré siwa'ru dama 're ìroti za'ra wa'aba mo, tô senai'õ na.

19 E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Datob'a na 're ìdanomro mono ne, te 're anomro aba mo. Danhoprubzé hã tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi, da te tãma 're ìsa'ra mono zé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, sawi di. Tane nherê, tãma 're ìdanhoprub za'ra mono zé hã ìsõrõwa ãma tãma danhoprubzé nomrizém nhisiwi 're simi'wara mono õ 'wa'ãhã, aré tãma sawi prã ti, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, tãma danhoprubzé nomrizé hã tãma 're ìdanhoprub za'ra mono zéb zawi nhipai u,

tãma sawi uptabi di. E ãne hã asima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

²⁰ Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzém nomrizém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré uburé ãsisiwi danhoprubzém nhisi na zama dama ãma 're siwaptob za'ra.

²¹ Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré ãwa 're ãsãmra mono nhisi na 're siwaptob za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhisi na.

²² Duré ni'wam norĩ hã hãiwa nhisi na dama 're siwaptob za'ra mono wamhã, taha nhisi zarina te duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono, pire na te te 're ãda'ab'madã'ã mono zém nhisi na dama ãma 're siwaptob za'ra, ãwa 're ãsãmra mono nhisi na zama, tô õhõ nhisi na.

²³ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihãimana uptabi õ na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã taha ma, tãma ãpire prã si te 're ãmadã'ã pese za'ra wa'aba mo. Wesuirã ãsu zadazei mono hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãsimiroti 'rata zarina, tãma 're ãpo'o za'ra wa'aba mo, syry na, oterã na dasai wazarizém nhisi hã, duré wesuirã ze, duré cominhu. Tane nherẽ, ãsimiroti pire na Mozési te te ãma ã'arob'ui'éré mono hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di, ãsarina si dama 're ãrob'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré da'ãma 're aipẽ'ézé za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna 're anomro aba mono zéb da hã. ãne hã ãsimiroti ãpire prã norĩ zu, 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, te aré tô sena aihãimanazém na asina tãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma.

²⁴ E ãtob'a hã simizaprõni wẽ bâ. Mare di. Tane te duré a norĩ wa'wa hã roti senai'õ na dama 're ãroti wasété u'ãsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã sena na aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ wa. ãsimiroti pire norĩ hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ nherẽ, ãsimiroti ãpire prã norĩ si, 're ãmadã'ã pese za'ra wa'aba mono zéb da si, te 're asiwasutu u'ãsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihãimana uptabi õ na dama 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ãne na wa za aima ãma romnhimire'é za'ra wa'wa: Hãsizé hã duré pratu hã ãmana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, ãwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ wa'aba mono newa, da te 're ai'madã'ã wẽ za'ra wa'aba mono da, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti ãpire prã norĩ si 're ãmadã'ã pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ

'remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ïré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te duré danhibrob na si 're ïda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.

²⁶ Parisezu norĩ, datob'a ne 're ï'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'ãpé aihâimana wasété za'ra wa'aba zé hã rême pese za'ra wa'aba, danhimihâsizé wa'wa hã upto wa, da te 're ï'upsõ za'ra mono ne. Tawapsi te za oto 're anomro wê wa'aba mono zém na sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁷⁻²⁸ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. ãne na wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa: Adâ'â 'ru hã ïmana wawimhã te za a ni, ï'madâ'â ze zéb da hã. Tane nherê, 're ïdadâ'â za'ra mono norĩ hi hã te ïwa 're simi'wara u'âsi ab're 're, dahâiba 'ro zama. ïwasété si te ïwa 're simi'wara, ab're 'remhã.

Tane duré, a norĩ wa'wa hã 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono newa, te da te 're ai'madâ'â wê za'ra wa'wa, sõ'awim na hã. Tane nherê, aipê'ê 'remhã aiwasété uptabi na te ïré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâimana uptabi õ zéb zarina si, te dama 're anomro aba mo.

²⁹ — Parisezu norĩ, duré dama rowahutu'wa norĩ, aihâimana uptabi õ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. A norĩ wa'wa hã duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã aima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono newa, ma tô ta norĩ 'ru na marĩ hã 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, ï'madâ'â ze zéb da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ 'ru na hã.

³⁰ Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te duré ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Wa norĩ hã wahi'rata norĩ siré 're wahâimana za'ra mono 'wa'âhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wa te aré 're simroi mono õ di, ïsiré za'ra.” ãne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo.

³¹ E marĩ te bété aima wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa pãrĩ'wa norĩ nhihudu na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. ïsine marĩ ïwasété si 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

³² Taha wa, aihi'rata norĩ te te 're ïrob'manharĩ na'rata wasété za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono tô, asima ãma 're sa'êté za'ra wa'aba mono da, aima wê za'ra wa'aba ze te bâ.

³³ Parisezu norĩ, a norĩ wa'wa hã wahi nhipãrĩ pese ne, te 're anomro aba mo. E ropipa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono zém na ïsimihâzé wi, tiwi 're aiwairébé aba mono da bâ.

³⁴ Ni'wam norĩ hã wa za oto te 're satõrĩ za'ra, atẽme 're nomro aba mono da, Īmama 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na te te aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono da, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da oto. Tane nherẽ, ĩzadawa para õ nherẽ, te za 're ĩsimroi wa'aba mo ta norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Te za duré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, wedepo'o nhonhi'rãmi na hãwi da te 're sasõmri za'ra mono da, 're dâ'â za'ra mono da, hãwi. Rowahutuzéb 're, te za duré 're ĩhã za'ra wa'aba mo, powawẽ hãwaré na. 'Ri wa'õtõ mono bâ te za duré sô 're anomro aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, ta norĩ ma zama.

³⁵ Duréihã aihirata 'wa hã ma tô Abé hã tĩwĩ, marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherẽ. Ta hawim haré, ma tô aihirata norĩ hã te te 're danhimro za'ra da'ahã na, 're danomro wasété mono õ nherẽ. Daza'u si ma duré Zacaria hã siwi tĩwĩ. Ta hã Baratizaha 'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, tãma danhoprubzẽ nomrizéb 'rata te te tãma romhuri ré, ma tô wĩrĩ ni, wedeza ne 'rata. ãne ma tô aihirata norĩ hã da'ahã na te te 're danhimro, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã. Ta norĩ ne, te duré a norĩ wa'wa hã dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa hã wa za aiwasédé hã te ai'ãma 're sa'ra wa'wa, uburé aihirata norĩ te te 're ĩdanhimroi mono zéb zarina. Taha wa, te za te te 're aihã za'ra za'ëtẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

³⁶ ãne hã wa tô sena, aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te za tô te te 're aihã za'ra za'ëtẽ 'wa, nimosi ĩ'aipoto té wa'aba mono hã ĩ'aihãimana za'ra wa'wa hã, ãne na dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, aihirata norĩ nhipãrĩ zarina zama. — ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ãma simiré'é za'ra, ĩhi'rata norĩ na.

Zezusi hã, Zeruzarẽ ãma 're ĩdahãimana za'ra mono ãma ĩpẽ'ëzézé wasu'u

Rucasi 13.34-35

³⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:

— Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ ãma, ai'ãma ĩpẽ'ëzézé za'ra wa'aba di. Aihirata norĩ hã ma tô 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simroi u'ãsi. Datẽme te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, te duré te te 're simroi u'ãsi, ëtẽ na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ĩpapo za'ra mono ne, wa aré te ĩsima 're aiwẽ u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsitẽme te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherẽ, asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono õ di asa.

³⁸ Taha wa, tinhorõwa hã te za oto tirẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã, ãma 're ĩ'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Baba na

te za oto 're sa, 'ri 'râihâ hã. Ma'âpé ãne na ïzadaihu'u za'ra wa'aba.

³⁹Duré a norĩ wa'wa hã ïhâiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba õ di za, a'â. Niwapsi te za duré ïhâiba 'madâ'â za'ra wa'wa, ãne na ïwaihu'u za'ra wa'aba wapsi: “Zezusi hã, ta hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para we ïmorĩ ti'ai u, Danho'reptui'wa da. Taha wa, ïwê si te te tâma 're anhomri u'âsi, ïmama hã.” ãne na aipê'ê 're ïwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ïhâiba 'madâ'â na duré ïsahu za'ra wa'wa.

ãne ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u.

24

*'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé, romhutu'õ za ïsi'utõrĩzé wasu'u
Marcusi 13.1-2; Rucasi 21.5-6*

¹Tawamhã wa norĩ hã wa tô wawairébé ni, Zezusihi siré, 'ri 'râihâ hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zém hawi. Aré oto morĩ da, ma rob u watobro, Zezusi hã. Tane nherê, wa norĩ hã ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã wa tô 'râwi ïtême aimasam ni, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhorõwa hã te te wama wasu'u za'ra da, uburé 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri, 're ïsimasa mono zama.

²Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, ãne:

— ãhãta tô 'ri hã wê na 're simasa mono ré, te ï'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherê, niwapsi te za dasiwi pru pese ni, êtê na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, êne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, êne hã. Tâibã za oto. Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

Robzépata wasu'u, da'ruiwapari na rowasu'u me

Marcusi 13.3-13; Rucasi 21.7-19

³Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi ãma. Sahã na sãmra wamhã, wa tô 'râwi ïtême ubumro ni Zezusihi u, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ hã, wahâiba pisutu wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, ãne:

— E niwa te za ãne hã ãma tiromhâiba, 'ri nhamrazéb da hã. Ma'âpé wama waihu'u za'ra na, marĩ ïwatobrozé hã, ïsõwa wa te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Duré e marĩ te za watobro, apã we aimorizéb da hã, wa te ãma ïwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã, duré rob'râsutuzéb u hã bâdã, ïwa ïwaptã'ázéb da hã. — ãne wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

⁴⁻⁵Tawamhã Zezusi hã te ãne na asa wama rowasu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahã na. Wa hã newa, te za taré ïnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, Cristu na, Danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahã na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ïsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra

wa'aba mo, sadawa nhipese sina, datême 're ãnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõi da.

⁶ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ãropupu'u za'ra mono zé hã te za 're ãwapari za'ra wa'aba mo, romhã na 're ãdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama. ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'wapéi ma hã. Dasi'wapé te za tõi dazada 're wairébé. Tane nherê, ta hã rob'rãsutu õ di.

⁷ Danhipti'ai amoi u te za dasisõ 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tõi 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã danho õ wa, te za duré da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩm norĩ ré hã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra.

⁸ ãne na dama 're romhãimana mono wamhã, za daré ãrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ãwasã hã 're ãsépu'u na'rata za'ra mono ne hã. ãhã haré dazõ 're wairébé mono õ di za. — ãne ma tõi Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

⁹ ãne ma tõi duré wama rowaihu'u za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma:

— Tawamhã ãne na oto daré 're romhãimana mono wamhã, te za da te 're aiwaibui wa'wa, da te dama 're ai'ru za'ra wa'aba mono da, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré da te 're asimroi wa'aba mono da. ãzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa, daro mono bâ.

¹⁰ ãne na daré 're romhãimana mono ré, te za ãzazei'wa norĩ hã te te 're ãzazei utõrĩ za'ra, ahã na. 'Rãwim nherê, te za duré dama 're sihãiba nhomri za'ra, da te 're ãruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te 're waibui mono da. ãzazei'wai wa, tisisãnawã na sima 're hãimana za'ra mono nherê, te za oto 're si'ruiwapari za'ra, 'rãwim nherê.

¹¹ 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa newa, roti tõi senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono norĩ hã te za datême 're nomro, sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra mono da, taré. Tawamhã ãsimiroti hã te za tõi da te 're saze za'ra, tõi sena newa, ta norĩ hã sadawa nhipese na taré dama 're siwasu'u za'ra mono nherê.

¹² Duré dawasété uptabi na si da'ahã uptabi na za oto 're danomro mono wa, te za 're ãdasisawi za'ra mono zé hã dawi 're si'utõrĩ za'ra.

¹³ Tane nherê, ni'wam norĩ hã rob'rãsutu u siptete sina ããma 're nomro u'ãsi mono wamhã, duré ãwi 're sipizari za'ra mono õ wamhã, ta norĩ si te za ropipa hawi tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra.

¹⁴ 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé wasu'u hã ãwê uptabi hã, ãzazei'wa norĩ hã te za daro mono bâ te te dama 're wasu'u za'ra, daro mono bâ da te oto 're wapari

za'ra mono da, da te ãma 're ãsaze za'ra mono zéb da hã. Tame te za oto tirob'rãsutu. — ãne ma tô Zezusi hã wama rowaihu'u za'ra, romhã ré.

Robzépata za'ëtê uptabi wasu'u

Marcusi 13.14-23; Rucasi 21.20-24

15-16 Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama rowaihu'u sirõmo za'ra:

— Zahadu wapsi, te za asiwi ãmadâ'â za'ra wa'wa, marĩ ãwasété uptabi hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma te za tihãiba, te te siwi ãwẽ'õ pe hã. Taha ãma ma tô Dani'é hã rob'ui'ére siro duréhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're söré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhãimana wamhã, rowasété si te za a'â daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za 're sisa're, ëtê 'rãihã u tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da.

17 Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hãpã ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrobrob zô sisisi õ di za a'â, 'ri para u hã. Õne haré te za dame sisa're, ëtê 'rãihã u, ta norĩ hã.

18 Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tẽme sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã ëtê 'rãihã u dame sisa're.

19 ãne hã rowasédé hã daré hãimana wamhã, ãwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ã'ra pré ré norĩ ma zama.

20 Taha wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma 're aimreme zusi aba mo, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, duré sabadu na romhuri zahãrizém na bãdã hã te te pisutu tõ da, ëtê 'rãihã u asa'rei wa'aba mono zéb da hã, rowasété wi aimani za'ra wa'aba zéb da hã.

21 Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ëtê za'ra ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ã'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na hã da te 're robzépata za'ëtê uptabi za'ra mono õ di. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za.

22 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô sima pisutu, bãdã hã za da te 're ãrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhãimana pahã tõ da. ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'ãhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za daré ãrob'rãsutuzém na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da, te te sima 're ã'apisutu mono norĩ zawi te, te za ãne hã 'manha.

23 — Za da te 're robzépata za'ëtê za'ra mono ré, ãté ni'wam norĩ hã te za te te aima 're da'mahãrã za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta, Cristu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu, Danho'reptui'wa da.” ãté aimawi norĩ hã te za duré ãne te te aima 're

da'mahârâ za'ra wa'wa: “Ôhõta, Cristu.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã.

²⁴ E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datẽme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te za duré te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. ãsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherẽ, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da.

²⁵ ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, zahadu romhãimana õ ré. Taha wa, ma'ãpé ãma 're asõpré u'ãsi aba mono za, ãne na hã.

²⁶ – ãté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã ma tô wei mo, apã. Ôhõta te nhamra, a'ubuni wi.” ãne hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, a'ubuni u 're anomro aba mono õ di za, ãzõ 're asõpré wa'aba mono da. ãté te za duré ãne da te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa: “Ãhãta ma dawĩ aima'u.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, senai'õ na hã, wa hã pi'uriwi nimahã na hã za we apã ãmorĩ õ na dã'ãsina.

²⁷ Tã 're si'ubuzi za'ra mono wamhã, dama rob'madã'ã pibu pese di, hãiwa mono bã hã. Tane duré, wa hã dasiré ãpodo hã apã we ãmorĩ wamhã, aihĩni te za ã'madã'ã za'ra ni.

²⁸ – Sipahudu hã marĩ dã'ã u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibu pese za'ra di, marĩ hã 're dã'ã za'ra mono wa, 're ãsimi'wara mono zé hã. Tane, wa hã apã we ãmorĩzé hã uburé dama ãpibu pese za'ra di za oto. – ãne ma tô Zezusi hã wama sina rowaihu'u sirõmo za'ra, ãsiré 're ãwanomro mono norĩ ma.

*Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã za we apã ãmorĩzé wasu'u
Marcusi 13.24-27; Rucasi 21.25-28*

²⁹ ãne na ma duré wama waihu'u sirõmo za'ra:

– Tawamhã da te 're robzépata za'ëté za'ra mono parip si, awa'awi te za bãtã na tirobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ õ di za oto. Wasi norĩ hã te za duré rere, hãiwa hawi. Uburé hãiwa na 're ãsimasa mono hã te za duré 're sisa're.

³⁰ ãne hã daré romhãimana pari, marĩ hã te za watobro hãiwa na, dama ãpibu pese zéb da hã, wa hã dasiré ãpodo, apã we ãmorĩzém na da te ã'ãma waihu'u za'ra da oto. Tawapsi te za oto daro mono bã dasiwi ã'madã'ã ni, hãiwa'a na we ãmorĩ ré. ãwaihu'u pese na wa za wei mo apã, duré ãhãiba na hã rowa'a za'ëté ré. Da te dasiwi ã'madã'ã za'ra wamhã,

te za 're dazadari za'ra, robzawi te, danhimiza'rese ĭzô 're danhimipari za'ra mono ô wa.

³¹ Tawamhã hãıwa ãma ĩma romhuri'wa hã tinhimn-hihârâzém na te za oto amnhihã, hãrã 'rãihã uptabi na, daro mono bâ da te ĩwapari za'ra da hã. Simnhihãrã wi, hãıwa hawi ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, ti'ai u. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za we daro mono bâ te te simro, ĩtẽme. — ãne na ma tô Zezusi hã romhã ré wama waihu'u sirõmo za'ra.

Pidera wede wasu'u

Marcusi 13.28-31; Rucasi 21.29-33

³² Tawamhã ãne te duré wama rowasu'u za'ra:

— Pidera wede na, wa za oto aima ãma romnhimir'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tâ 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã.

³³ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhãimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsutuzé hã za oto ĩwatobro na hã.

³⁴ Tô sena, wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ã hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã 're dã'ã za'ra mono ô ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, romhãimanazé hã.

³⁵ Nimahã na te za hãıwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩnhimirowasu'u hã si'utõrĩ waihu'u ô di za. Pire na te za dama 're hãimana u'ãsi. — ãne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, Zezusi hã za we apã ĩmorízé wasu'u

Marcusi 13.32-37; Rucasi 17.20-37

³⁶ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne na wama waihu'u sirõmo za'ra:

— ãne hã uburé za daré 're ĩromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bãdã hã te te waihu'u ô di. Hãıwa ãma romhuri'wa norĩ zama, bãdã hã te te waihu'u za'ra ô di duré. Wa hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra nherẽ, te duré bãdã hã waihu'u ô di. ĩmama ma si, waihu'u pese di bãdã hã.

³⁷ Danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo apã dasiré ĩpodo hã, duréihã Nowé 're hãimana mono ré hã, danhimiza'rese ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne.

³⁸ Ta norĩ hã daro mono bã daré âpusi mono ô ré hã, ma tô 're saihuri, tisa na. Te te 're âhuri duré, rowẽ na 're rosa'wari u'ãsi mono da newa. Te duré sina 're mro za'ra. ãne ma tô danhimiza'rese ãna 're dahãimana za'ra, Nowé hã uba're ne 'manharĩ 're sébré ô ré, 'ri ne 'manharĩ remhã.

39 Tawamhã rosa'rese õ ré, ma tô daré âpusi. Tawamhã uburé ma dasi'utõrĩ pese, â na. Tane duré, wa hã dasiré ìpodo hã danhimiza'rese ãna 're danomro mono ré, wa za wei mo, apâ.

40 — Áté aibã norĩ hã buru na siré te te romhuri zahuré ré, wa za we apâ mo, dazô. Tawamhã ìhâiba amo hã áté te za tiwi ti'â hâiwa u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ìhâiba amo si te za tirẽ.

41 Áté pi'õ norĩ hã siré 'ru'u zahuré ré, te za tiwi ti'â, ìhâiba amo hã. Tawamhã ìhâiba amo si te za tirẽ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

42 Taha wa, te za asimiza'rese, ìzô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã apâ we ìmorizé hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa.

43 Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. 'Ri tede'wa hã ìsõrõwa u ìsipsaihuri ìwisizé hã, bâdâ te te waihu'u sirõmo wamhã, tawamhã barana te za sô rob'madâ'â u'âsi, sõtõ ãna, 'ri para u sébré tõ da, tiwi sipsaihuri õ'umnhasite.

44 Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asimiza'rese ìzô 're asõpré u'âsi aba mo. E marĩ wa. Wa hã dasiré ìpodo hã nimahã bâtâ na ìzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na za we apâ ìmorĩ na dâ'âsina. — ãne te Zezusi hã wama roti za'ra, ìsiré 're ìwanomro mono norĩ ma, wanhimiza'rese sô 're wanhimipari za'ra mono da.

Romhuri'wa ì'umnhasi wasu'u, romhuri'wa ì'umnhasi'õ wasu'u me

Rucasi 12.41-48

45 Tawamhã Zezusi te duré wama ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Dama romhuri'wa ì'umnhã hã duré ìsimiroti wẽ hã, e niha 're ìhâimana mono zé hã. ãne hã 're hâimana mono wamhã, te za ìsib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tâma pisutu, uburé tâma ìromhuri'wa norĩ hã ìsa'u nherẽ, te te sô 'madâ'â za'ra da. Te za duré tâma roti, bâtâ pisutuzém na ìsazéb da hã, te te tâma ãma uwaimrami za'ra da, tâma ìromhuri'wa norĩ ma.

46 Tawamhã apâ we ìmorizéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tâma ãma uwaimrami wamhã, tâma rowẽ di za, romhuri'wai ma hã.

47 Taha ma, tâma rowẽ uptabi di za tô. E marĩ wa. ìsib'apito hã apâ wisi wapsi, te za tâma pisutu, uburé ìsimarĩ hã te te tâma 're 'madâ'â u'âsi mono da oto, tâma umnhasi uptabi wa.

48 Tazahã, tinhib'apito za're'ra, ìsimiroti hã te te tâma ãma uwaimrami õ wamhã, tâma rowẽ õ di za. Áté apito za're'ra, te za 'râwi sima tinha: “Ìnhib'apito hã simahudu õ di.”

49 Tawamhã sô rowaptâ'â wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra. Âzé hã te za duré te te 're hâsi, âzézei'wa norĩ siré. Siwa'ru te za oto 're hâimana.

⁵⁰ Tawamhã simisa'rese ãna hâimana ré, te za ĩsib'apito hã ĩtẽme wi apã, sô ĩsimipari õ zẽm na nimahã bãtã na, siwa'ru.

⁵¹ Tawamhã sa'ẽtẽ te za azã, tãma ĩromhuri'wa hã. Tane ni'wam norĩ hã apã we ĩmorĩ õ ré, 'Re ĩhâimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono õ wamhã, te za tãma pisutu za'ra, ropipa u 're sisisi mono da, dasiré, ĩsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono newa, taré ãma 're dawata za'ra mono da, 're ĩhâimana waseté za'ra mono norĩ zu. Tame te za oto 're 'ry'ry. Te za duré 're 'wasitete za'ra, te te 're robzépata za'ẽtẽ za'ra mono wa. — ãne na ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

25

Pi'õi hãiba tẽm norĩ hã dasina damro u, ĩsi'aba'rézẽ wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tinhimiriromnhimiré'ẽ na wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

— Nimahã na si 'Re ĩhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zẽb da, apã we dazõ ĩmorĩ wamhã, ni'wam norĩ si te za, ĩzõ 're simipari za'ra mono sina, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra. ã norĩ wasu'u zarina, wa za ãma aima romnhimiré'ẽ za'ra wa'wa, ãne. Pi'õ ĩprẽduptẽm norĩ hã barana ma tô ai'aba'ré, dasina damro u, 10 na ĩhãiba za'ra hã, ĩmro'õ norĩ hã. Aibã hã za azarutu na ĩmro zõ simipari za'ra da, ma tô ĩtẽme ai'aba'ré, pi'õ nhorõwa u. ãro'ore hã te siré 'wasa hãiba bã, aibã hã za pi'õ na ĩmro u wisi wa, te te tãma ãma rob'uiwẽ za'ra da, zudezu norĩ hãimanazẽb zarina.

²⁻⁴ Tane nherẽ, pi'õ ĩprẽduptẽm norĩ hã 5 na si ma tô hãiba mono bã rob'rãi wa'u to hã siré 'wasa, simhi ne ẽtẽ 'manharĩ 're, ãro'ore da hã, ta norĩ si hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono wa. ĩhãiba amo norĩ hã 5 na ĩhãiba za'ra hã te te siré 'mai'ãri za'ra õ di, rob'rãi wa'u tob ré hã simhi ne ẽtẽ 'manharĩ 'remhã, hâimana nhimiza'rese 're hâimana za'ra mono õ wa.

⁵ Tawamhã aibã zõ te tirowaptã'ã hã, za pi'õ na ĩmro zõ. Sõ rowaptã'ã wamhã, ma tô aptã hã simro. Taha wa, ma tô nasi titomhãima'ã za'ra. Taha wa, te oto tinhotõ za'ra, ĩwana.

⁶ — Tawamhã mara wa'wa ma tô ni'wa hã 'mahã: “Õhõta te we oto aibã hã mo. We aiwairébe su'u aba, wa te wasina uzusi za'ra hã.” ãne te ni'wa hã aibã hã dama 'mahã.

⁷ — Tawamhã pi'õ ĩprẽduptẽm norĩ hã sô ĩsimipari za'ra hã ma tô ti'utu za'ra. Utu za'ra wamhã, ãro'ore na wedenhorõ hã ma tô sõrõ nhĩhãri za'ra, ro'o wẽ da.

⁸ Tawamhã hâimana nhimiza'rese ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô tiwi rowaptẽrẽ za'ra, tihãiba amo norĩ wi, hâimana nhimiza'rese sina 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wi: “Ma'ãpé syry na wama sa'wari za'ra wa'aba, ãro'ore na rob'rãi wa'u to hã. ãro'ore hã wate za'ra hã te za oto wawi tidã'ã

za'ra.” Āne te pi'ō ĩpréduptém norĩ hã tisiré norĩ wi rowaptêrẽ za'ra.

9 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: “Rob'rãĩ wa'u to hã wa te aima sômri za'ra wa'aba õ di za. Mara wab õ di za, wa te aima a za'ra wa'aba wamhã. Te za wawi ai'utõrĩ za'ra. Ma'ãpé tiha, da te 're ĩ'uipra za'ra mono zéb u, ai'aba'ré su'u aba, tamemhã asima 'mai'uipra za'ra wa'aba da.” Āne te satõrĩ za'ra, tisiré norĩ hã.

10 — Tawamhã pi'ō ĩpréduptém norĩ hã hãimana nhimiza'rese ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ma tô ai'aba'ré, rob'rãĩ wa'u tob zô, te te sima 'mai'uipra za'ra da. Tawamhã ta norĩ za'u si ma tô aibã hã wi, timro zô. Wisi wamhã, pi'ō ĩpréduptém norĩ hã 5 na ĩhãiba hã hãimana nhimiza'rese 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ma tô ĩsiré asisi 'ri para u, ĩsiré saihuri da, sina ĩmro zahuré zém na. Sisisi wamhã, ma tô ĩrẽ 'ridawa nhitop tete za'ra ni.

11 — Āma ronomro za'ra wapsi, ma tô ĩhãiba amo norĩ hã aihutu apã, pi'ō ĩpréduptém norĩ hã, aibã hã pi'õĩ ãma ĩmrozéb u hã. Sihutu wamhã, ãne te nasi 'mahârã za'ra, rowi hawi: “Apito, apito, wei wama 'ridawa za'ra na, ãma atême wanhisisi da.”

12 — Tawamhã aibã hã pi'õ na ĩmro hã te asa tãma nharĩ za'ra: “Mare di. Te aima 'ridawa za'ra wa'aba õ di za, ĩma aiwaihu'u za'ra wa'aba õ wa.” Āhã wasu'u na wa tô aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne na hã.

13 — Taha wa, a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese te za ĩzô 're asõpré u'âsi aba mo, bâdã hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, apã za we ĩmorĩzé hã. — Āne ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirõmo za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa norĩ hã, tinhib'apito zô rob'uiprazé te te 're ĩ'madã'ã za'ra mono norĩ wasu'u

Rucasi 19.11-27

14-15 Tawamhã Zezusi hã ma duré tinhimiromnhimiré'é na marĩ hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono, za da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ma tô sima rowê, darob amoi u morĩ da. Tawamhã morĩ õ ré, ma tô sô tihârã za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, tite rob'uiprazé hã te te tãma sômri za'ra da, ĩsa'u te te sô 're 'madã'ã za'ra mono da, duré tãma sina hã'ã da, taré 're simi'wara tõ mono da, rob'uiprazé hã. ĩsimiromhuri wẽ na tãma ĩ'umnhasi za'ra zarina, ma tô tãma sômri za'ra. ĩmorĩ'rata ma hã ma tô 5 miu na tãma tisõ rob'uiprazé ĩsapotore hã, oru 'manharĩ hã. Duré ĩsãna're ma hã 2 miu na ma tô tãma tisõ. Duré da'rãsutu'wai ma hã, miu na ma tô tãma tisõ. Taha pari te oto mo, darob amoi u, danhib'apito hã.

16 Tawamhã tãma ãromhuri'wa hã, 5 miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'ãri hã õne haré ma tãma sina hã, te te ãma ãromhuri wẽ zéb zarina. Tawamhã 5 miu na nherẽ, ma tô duré 5 miu na ãma ato, ãsib'apito te te tãma ãsõmri na hã. Uburé hã 10 miu na oto, rob'uiprazé ãsapotore hãiba hã, ãma sito wamhã.

17 Tane duré tãma ãromhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'ãri hã ma tô duré tãma sina hã. 2 miu na nherẽ, ma tô duré 2 miu na ãma ato. Uburé hã 4 miu na ãhãiba hã oto.

18 Tane nherẽ, tãma ãromhuri'wa hã miu na rob'uiprazé ãsapotore te te ã'ãri hã tinhib'apito nhimiroti te te 'madã'ã õ di. Taré ma tô sada ab're, tinhib'apito wi, rob'uiprazé hã te te sêrẽ da.

19 – Tawamhã ãma ronomro hã wapsi, ma tô ãsib'apito za'ra hã apã ãtẽme tiwisi za'ra, darob amõi hawi. Wisi wi, te sô tihãrã za'ra, tãma ãromhuri'wa norĩ zô, rob'uiprazé ãsapotore hã niha si te te hãimana mono zô, te te tãma wasu'u za'ra da.

20 Tawamhã romhuri'wa hã 5 miu na rob'uiprazé te te aré ã'ãri hã ma tô ãtẽme ãzé ãmorĩ'rata na, tinhib'apito u. ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ãsapotore hã 5 miu na ma tô ãma ãsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ãsitob da, taré aiwi simi'wara tã da. ãhãta ma tô sina hã, 5 miu na, te ãma aima ãromhuri wẽ zéb zarina. Uburé hã 10 miu na oto ãhãiba hã, rob'uiprazé ãsapotore hã. ãhãta te asõ nomro.” ãne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma wasu'u, tinhimromhuri hã.

21 – Tawamhã ãsib'apito te asa tãma tinha, ãne: “Wẽ di tô. A hã ãma romhuri wẽ 'wa. ãma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ãromhuri wẽ, ãzõ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za oto aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ãma 're ab'madã'ã u'ãsi mono da. Te za oto ãsiré 're aihãimana mo, wasiré ãma 're watoi u'ãsi mono da.” ãne ma tô tãma ropisutu siro, tãma ãromhuri wẽ 'wai ma.

22 – Tawamhã romhuri'wa hã 2 miu na rob'uiprazé te te aré ã'ãri hã ma tô duré ãtẽme ãzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tãma tinha: “Apito, rob'uiprazé ãsapotore hã 2 miu na ma tô ãma ãsõ, asa'u aima sina hã'ã da, tawapsi, aima ãma ãsitob da, taré aiwi simi'wara tã da. ãhãta ma tô aima sina hã, 2 miu na, te ãma ãromhuri wẽ zéb zarina, aima. Uburé hã 4 miu na ãhãiba hã rob'uiprazé ãsapotore hã. ãhãta te asõ nomro.” ãne te romhuri'wa hã tinhib'apito ma siwasu'u, tinhimromhurizém na.

23 – Tawamhã ãsib'apito asa te tãma tinha, ãne: “Wẽ di tô. A hã ãma romhuri wẽ 'wa. ãma ai'umnhasi di. Rob'uiprazé hã syryre nherẽ, ma tô ãma ãzõ ãromhuri wẽ. Taha wa, ãhã nhipai u wa za duré aima pisutu, marĩ ahã uptabi na ãma 're ab'madã'ã u'ãsi mono da. Te za oto ãsiré 're aihãimana mo,

wasiré ãma 're watoi u'âsi mono da." Æne ma tô duré tâma ropisutu siro, tâma ïromhuri wê 'wai ma hã.

24 — Tawamhã romhuri'wa hã miu na rob'uiprazé te te aré ï'ári hã ma tô duré ïtême âzé, tinhib'apito u. Tawamhã ãne te tâma tinha, ta hã senai ô na hã: "Apito, ïma aiwaihu'u pese di. A hã da'ãma 're aipê'êzé mono ô. Ní'wa hã te te dame 're rob're mono ô nherê, danho hã tite da, te te dawí sima 're ï'a'rãihãri mono ne, te danhimarĩ hã dawí asima 're ï'awaibui mo, ate da.

25 Æne na te aiwaihu'u wa, wa tô aima ïpahi. Taha wa, te aiwi simini wa, niha ïma rob'manharĩ ô'umnhasite, wa tô rob'uiprazé ïsapotore hã simi'u ti'ai rowi, wê na asô 're sa'wari mono da. Æhãta te wê na asô nomro, uburé ate rob'uiprazé hã te asô 're 'madâ'â mono da, ïma ïsômri hã." Æne te romhuri'wa hã tâma siwasu'u, tinhib'apito ma.

26 — Tawamhã ïsib'apito, te ãne asa tâma tinha: "A hã ïma romhuri wasété 'wa. Aiwa'a uptabi di. Ma tô ï'ãma ïrosa'ra, marĩ hã date nherê, te dawí ïsima 're ï'awaibui mono na, ïte da. Æne ma tô ï'ãma ïrosa'ra, asima.

27 Æne na 're ïhâimana mono wamhã, e marĩ wa bété, rob'uiprazé ïzô sêrê ô di, wedehâpâ 're. Tawamhã apâ we ïwisi wapsi, te aima ïsômri nhipai u, wa aré ïsima waze uburé, ïzô sina hã'â wa." Æne ma tô tâma waihu'u, tâma ïromhuri wasété 'wai ma.

28-29 Tawamhã te duré tâma rowasu'u za'ra, uburé ï'rata ïsimasam norĩ ma: "Ní'wam norĩ hã marĩ ahã nherê, simi'ê na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tâma 're dasito, marĩ na. Tane nherê, ní'wam norĩ hã marĩ syryre na simi'ê na te te ãma 're romhuri za'ra mono ô wamhã, te za syryre nherê, tiwi sani za'ra ni. Taha wa, te za tiwi ï'ári 'wa, rob'uiprazé ïsapotore hã, ïma romhuri wasété 'wai wi, 10 miu na te te ïzô ïhãiba ma, sômri aba da.

30 Taha pari, te za asiwi ïmei wa'wa rob u, robra u. Tame te za oto sina tiwawa. Te za duré 'wasitete, te te robzépata za'êtê wa." Æne ïsib'apito hã ma tô dama hãiba 'ru. — Æne na ma tô Zezusi hã wama ãma romnhimiré'ê za'ra, ïsiré 're ïwanomro mono norĩ ma.

Zezusi hã, za da'ãma ïsipo'ozé wasu'u

31 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré romhã ré wama rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ïpodo hã niwapsi wa za wei mo apâ ïmama zadawa para, hãiwa ãma tâma ïromhuri'wa norĩ siré. Tawapsi wa za danhib'apito simasisizém na 're ïnhamra, ïpire na te 're da'ab'madâ'â u'âsi mono da oto.

32 Tame te za aihĩni pese ïnho're aimasam ni, daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã, dapoto mono bâ. Tawamhã tame wa za oto da'ãma aipo'o. Pone'ërebã 'madâ'â'wa hã

te za tinhimizama na 're sipo'o, pone'ërebâ zéré mapu hã, pone'ërebâ zéré uzé zama. Tane wa za duré wa hã da'ãma aipo'o, ïwê hã duré ïwasédé hã.

33 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norï hã ïnhimire niwï wa za sôré, ta norï si te 're awêsâmri mono wa. 'Re ïdanomro wasété mono norï hã ïnhimi'e niwï wa za duré sôré, ta norï si te ïsiwi 're awê'ô pese mono wa.

34 Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ãne ta norï ma nharï za'ra, ïnhimire niwïm norï ma: "Ïmama, ïwê si te te aima 're ïsômri za'ra wa'aba mono norï hã te za oto ï'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duréhã te te aropoto mono wamhã, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwê za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za oto ï'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ai'ãma 're sib'a'uwê u'âsi za'ra wa'aba mono da oto.

35 Ti'ab ré, mram na 're ïhâimana mono ré hã, ma tô mra hã ïma 're ïsômri za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu ré ma tô â hã ïma 're ï'ôb za'ra wa'aba mo. Duré asiré ô nherê, ma tô ïzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asôrôwa u atême 're ïzasi aba mono da.

36 Ï'uza ô ré, ma tô asiwi 're ï'uza za'ra wa'aba mo. Duré ïhâzé wa, ma tô asiwi 're ïpibui wa'aba mo. Dazazéb 're, 're ïza mono ré, ma tô duré asiwi 're ïzabu za'ra wa'aba mo. ãne na 're ïpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa, hãiwa ãma te za oto ïsiré 're anomro u'âsi aba mo, Ïmama hã ai'ãma 're ïsib'a'uwê za'ra wa'aba mono zéb ãma hã." ãne na wa za nimahã na hã tâma ïsiwasu'u za'ra, ïnhimire niwï ïsimasam norï ma.

37 — Tawamhã ô norï hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ï'madâ'â pese za'ra mono norï hã te za sina ïzadanhari za'ra, ãne: "Wanhib'apito, e niwa wa tô mra hã wa te aima 're sômri za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã. E niwa duré 'rubu na 're aihâimana mono ré, wa tô â hã wa te aima 're ôb za'ra.

38 E niwa wa tô aiwaihu'u ô nherê, asô 're watob'uzu za'ra, wanhorôwa u zama 're azasi mono da. E niwa wa tô duré ai'uzazéb da hã wa te aima 're sômri za'ra, ai'uzza ô wa.

39 E niwa wa tô duré wa te wasiwi 're aipibu, aihâzé ré. E niwa wa tô duré atême 're wanomro, wa te 're asabu za'ra mono da, dazazéb 're, 're asa mono ré hã." ãne te za ta norï hã sina amrami za'ra, ïma.

40 — Tawamhã wa hã uburé Danhib'apito hã wa za ta norï ma ãne tâma rowasu'u za'ra: "Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. ïsisânawã norï hã ti'ab ré ãne na te te 're robzépata za'ra mono wamhã, dama wapu na 're hâimana za'ra mono nherê, marï ïwê hã tô ôhõ na hã tâma 're 'manharï wê za'ra wa'aba mono wamhã, ta norï hãiba u'âbã ma tô ïma 're ï'manharï wê za'ra wa'aba mo." ãne na wa za ta norï ma waihu'u za'ra.

41 — Tawamhã ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma, wa za nharĩ za'ra oto, ãne: “A norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa. Mo oto ĩnhiti ai'aba'rei wa'aba, unhama ro'o u'âsi u, wa'uburé norĩ zô 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzéb u, ta norĩ nhib'apito zô zama.

42 Ti'ab ré mram na 're ĩhâimana mono ré hã, ĩsa hã ĩma 're sômri za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'rubu ré, â hã ĩma 're õb za'ra wa'aba mono õ di.

43 Wa hã aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, ĩzô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di, asõrõwa u 're ĩzasi aba mono da hã. Duré ĩ'uza õ ré, asiwi 're ĩ'uza za'ra wa'aba mono õ di. Duré ĩhâzé ré, asiwi 're ĩpibu za'ra wa'aba mono õ di. Dazazéb 're, 're ĩza mono ré, ĩtẽme 're anomro aba mono õ di, 're ĩzabu za'ra wa'aba mono da.” ãne wa za ta norĩ ma nharĩ za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.

44 — Tawamhã ta norĩ hã te za asa ĩma nharĩ za'ra, ãne: “Apito, e niwa wa tô taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, mram na 're aihâimana mono ré hã, duré 'rubu 're sépata mono ré hã, duré wama aiwaihu'u õ nherẽ, nima hawi watẽme 're aimasisi mono na hã, duré ai'uza ãna 're aimorĩ wamhã, duré aihâzé na 're aihâimana mono ré hã, duré dazazéb 're, 're asa mono ré hã. E niwa wa tô ãne na hã taré wa te 're ai'madâ'â za'ra, wa te wasiwi 're aipawaptob za'ra mono ãna.” ãne te za duré ta norĩ hã ĩzadanharĩ na ĩma wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ hã.

45 — Tawamhã ta norĩ ma, wa za duré ãne rowasu'u za'ra: “Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ti'ab ré, ã norĩ hã dama wapu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ãne na te te 're robzépata za'ra mono ré hã, marĩ ĩwẽ na 're pawaptob za'ra wa'aba mono õ di. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono õ wamhã, ta norĩ hãiba u'âbâ, asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono õ di duré.” ãne wa za ta norĩ ma, tãma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ĩnhimi'e niwĩ ĩsimasam norĩ ma hã.

46 — Tawamhã ta norĩ hã te za oto ai'aba're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, ĩsimihâzém na za te te 're ĩrobzépata u'âsi za'ra mono zéb u hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ si, te za ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra, rowẽ u'âsi ãma.

26

Zezihi ãma da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

1 Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na uburé ãne na te dama rowahutu parimhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

2 — Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém

na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Awẽ amo na te za ãwa waptãrã, bådã hã. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tawapsi te za oto dasiwi ãhãiba nhomri ni, Danho'reptui'wa da 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã, da te dasiwi ãzasõmri da hãwi, wedepo'o nnonhi'rãmi na. — ãne ma tô Zezusi hã sina wama rowasu'u sirõmo za'ra, ãsiré're ãwanomro mono norĩ ma.

³ Tawamhã sasedoti ãpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, Caipasihhi nhorõwa u, 'ri za'etẽ u. Ta hã sasedoti ãpire uptabi, 're ãhãimana mono, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa.

⁴ Tawamhã, sitẽme si'rã'õtõ wamhã, ma tô sima ãma rosa'rata za'ra. Taha wa, te roti hã pi'uriwi siwi 'manha, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi ãri da, da te oto dasiwi wĩri da.

⁵ ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dasa hã da te 'manharĩ za'ra ré, wa te wasiwi ãri õ di za, wazada dazahi za'ra õ'umhasite, wazada dahãimana za'ra tõ da. — ãne ma tô sima ãma roti 'rãsutu za'ra.

*Pi'õ nhoprubzé wasu'u, Zezusihi ma
Marcusi 14.3-9; Zuwã 12.1-8*

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô mo, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tame te oto nhamra, Simahã nhorõwa ãma, ã'wa're ré nhorõwa ãma.

⁷ Tawamhã sai ma sãmra ré, ma tô pi'õ hã ãtẽme wi, Zezusihi u. Wedewa'u zadaze hã ma siré sada ãwisi, etẽ 'manharĩ 'remhã, simhi ne 'remhã ãdup syryre wamhã. Wa'ãbã za'etẽ di ta hã, wedewa'u zadaze hã. Wa'ãbã za'etẽ nherẽ, ma tô Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa pi'õ hã, tãma sawi wa.

⁸⁻⁹ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ hã ãne hã wa te 'madã'ã za'ra wamhã, wa tô sada ab'ru za'ra ni, pi'õ da. Taha wa, wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Oro õ hã wa'ãbã za'etẽ za, ma taré ãrã nhisiwi sa'wa, wedewa'u zadaze hã. Te te dama wede 'wa'ãhã, aré wa'ãbã za'etẽ di. Tawamhã ãwa'ã hã te aré ãsibrob'õ norĩ ma, te te sõmri. — ãne wa tô wasima ãma nharĩ za'ra ni, pi'õ nhoprubzẽm na hã.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã wa te wasima ãma ãnharĩ za'ra zé hã te te wawi waihu'u za'ra wamhã, te ãne na wazadanharĩ za'ra:

— E marĩ da, te pi'õi ma ãnharĩ za'ra wa'wa. Tãma nharĩ za'ra wa'aba tõ. Tô'ã. ã'uwaibaba ma tô ãne na hã ãma ãzawi wẽ.

¹¹ ãsibrob'õ norĩ hã te a'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa, 're ãpawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tanei õ di, wa hã. A'rata 're ãnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto.

¹² Pi'õ hã wedewa'u zadaze hã ãrã nhisiwi te te sa'wari wamhã, za ãdã'ã wa, da te dasiwi ãnherézẽb u te te ãma ãhãiba

u're da, ma tô âne hã ĩma 'manha, zudezu norĩ hâimanazéb zarina.

¹³ Daro mono bâ te za ĩwasu'u wẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ĩma ĩ'manharĩ wẽ zém na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'âsi za'ra, âma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. Tô sena, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. — Âne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Zudasi hã, Zezusi te te dama hâiba nhomri da, te te sima ĩrosa'ratazé wasu'u

Marcusi 14.10-11; Rucasi 22.3-6

¹⁴ Tawamhã 12 na Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã misi wa tô wa'maimorĩ ni, Zudasi Icarizoti na ĩsisi hã sasedoti ĩpire norĩ u, te te sadanharĩ za'ra da.

¹⁵ Tawamhã âne te sadanharĩ za'ra:

— Zezusi hã ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa, asiwi âri aba da. E âne hã aima wẽ za'ra wa'aba di za, te aima ĩhâiba nhomri za'ra wa'aba da hã. Aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, e niha te za ĩma ĩwa'âbâ za'ra wa'wa. — Âne te âma sadanharĩ za'ra, Zudasi Icarizoti hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra norĩ hã.

Tawamhã âne na âma sisaze za'ra wamhã, ma tô rob'uprazé ĩsapatore hã tâma sa'rata za'ra, 30 na êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã. Taha pari, ma tô tâma sômri za'ra, Zudasihi ma.

¹⁶ Tawamhã ta hawim haré te oto Zudasi hã sima âma rob'madâ'â u'âsi, nimahã bâtâ na Zezusi te te oto dama ĩhâiba nhomrizéb da hã, danhimiza'rese âna dahâimana za'ra ré.

Zezusi norĩ hã Pascowa na siré ĩsaihurizé wasu'u

Marcusi 14.12-21; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30

¹⁷ Tawamhã bâdâ ma tô ĩwa waptârã, ĩ'u'êtê duptoi'õ, da te 're ĩhuri mono zé hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha ré, wa tô Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wasina tété za'ra ni, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra da, âne:

— E momo ma tô asima ĩrowẽ, asô ĩwanhipi za'ra zéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ĩwasaihurizéb da hã. — Âne, wa tô wasiwi sadanharĩ ni, Zezusi hã.

¹⁸ Tawamhã Zezusi te asa wama nharĩ za'ra:

— 'Ri ahâ u te za oto ai'aba'réri wa'wa, aibã hã asiwi sôpêtê aba da. Tawamhã âne te za tâma ĩzadawa wasu'u wa'wa: "Wama rowahutu'wa hã wa za aima sadawa wasu'u za'ra ni, âne: 'ĩnhibâdâ hã romhuture di oto, ĩmama te te ĩpisutuzé hã, ĩ'âma. Asôrôwa âma wa za wasa hã huri ni, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me, Pascowa na dato nhisi na 're ĩdasaihuri mono zém na hã.' " Âne te za tâma ĩzadawa wasu'u za'ra wa'wa, aibã ma. — Âne hã ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô âma uwaimrami za'ra ni, te te wama ĩwaihu'u za'ra zéb zarina.

Wanhipi wa tô 'manharĩ za'ra ni, Pascowa na dato nhisizém na.

²⁰ Tawamhã mara wamhã, wa oto asimro ni, wasiré wasaihuri da, 12 na wahâiba za'ra hã, Zezusihi me.

²¹ Tawamhã wasaihuri ré, ma tô Zezusi hã wama waihu'u sirômo za'ra, âne:

— Tô sena, wa aimã waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihâiba nhomri 'wa.

²² Âne, wa te wasina mreme wapari za'ra wamhã, ma tô wawi tiorobzei'ô pese za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ wi hã. Āhã wamhã, misi si wa tô nasi âma tâma romnomri za'ra ni, âne:

— Wanhib'apito, e wa hã te dama aihâiba nhomri da bâ, te âne wama ĩnharĩ za'ra. — Âne, wa nasi wasina tâma amrami za'ra ni, âne na hã wasiwaihu'u za'ra ô wa.

²³ Tawamhã asa te Zezusi hã duré wama nharĩ za'ra:

— Za dama ĩhâiba nhomri'wa hã, ĩ'u'êne hã te za piza'a 're ĩsiré di'i.

²⁴ Wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã duréihã ma tô ĩdâ'âzém na rob'ui'ére sirômo za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ta norĩ hã te te ĩ'âma ĩrob'ui'ére za'ra zéb zarina wa za âma mo tô, ĩdâ'âzéb u. Tane nherê, aibã ma, tâma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ĩhâiba nhomri'wai ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te azâri wamhã, te za sima rosa'rata, âne: “Īpoto ô 'wa'âhã, aré wê di. E marĩ wa. Âne na te 're robzépata mono ô wa aré.” Âne te za 'râwi si'âma rosa'rata, za dama ĩhâiba nhomri'wa hã. — Âne ma tô Zezusi hã wama waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã Zudasi hã dama ĩsômri'wa da hã te Zezusi hã sina sadanha, âne:

— Rowahutu'wa, e wa hã za te dama ĩ'aihâiba nhomri na, ma tô asina ĩwaihũ.

Tawamhã asa te Zezusi hã tâma tinha:

— Tane tô. Asi'uihã na ma tô âne na hã asiwaihũ. — Âne ma tô Zezusi hã tizadawa na tâma wa'rã.

²⁶ Tawamhã wasaihuri ré, ma tô ĩ'u'êne hã ti'â, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te ĩré âma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ĩ'u'êne hã. Te te wê'êi mono parimhã, ma tô te te wama sômri, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma. Âne te oto wama nharĩ za'ra:

— Ā, ĩ'u'êne hã huri aba. Ā hã ĩhâiba te wasu'u. — Âne ma tô Zezusi hã sina wama waihu'u za'ra.

²⁷ Taha pari, hâsizé hã ma duré ti'â, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé ré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô ĩré te te wama sômri, uwa 'rãĩ wa'u ĩsé ré hã. Âne te duré wama nharĩ za'ra:

— Ā, rob'rãĩ wa'u hã âhuri aba, aihĩni.

28 Ā hã ĩwapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za ĩwapru hã ĩwi asa'wa, da'ahã zada ĩdâ'â wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto 're ab'madâ'â tō mono da, da'ãma. Ā hã ĩwapru, ĩwi sisa'wari wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ ma, te te tãma ĩropisutuzé hã tō sena za te te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami mono zé, te wasu'u.

29 Tō sena, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Āne hã rob'rãi wa'u te 're hãsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi ĩmama hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré te 're hãsi, asiré wa'aba. — Āne ma tō wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

30 Tawamhã wanho're na wa tō ãma wawata za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma. Wanho're za'ra parimhã, wa tō wawairébé ni, Oriwera na êtẽ 'rãihã nhisi u wasi'aba'ré da.

Pedru hã te te dawi ĩ'udâzém na, Zezusi te te tãma ĩwaihu'u sirõmo zé wasu'u

Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

31 Tawamhã Zezusi hã ma tō ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã ã barana, niha ĩma romhâimana wamhã, te za aihĩni asiwi ĩrẽme 'wa. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō ãne na ĩ'ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ërebâ 'madâ'â'wa hã wa za tĩwĩ. Tawamhã pone'ërebâ hã te za ropé.” Āne na duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ĩbahã na hã.

32 Tane nherẽ, asiwi ĩrẽme aba nherẽ, ab're hawi apã ĩhãiwatu parip si, wa za aiwana ĩmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ĩnhopêtẽ za'ra wa'aba da. — Āne ma tō Zezusi hã wama siwasu'u za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

33 Tawamhã Pedru, te Zezusihi ma tinha:

— Asiré 're ĩwanomro mono norĩ hã aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te dame airẽme õ di za.

34 Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, Pedruhu ma:

— Tō sena wa za aima rowasu'u. Āma aipo're pu'u za. Ā barana si'a hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawi ĩ'udã, aima ĩza'rese õ na.

35 Tawamhã Pedru te duré tãma tinha, Zezusihi ma:

— Wa hã asiré ĩdâ'â da nherẽ, te dawi ai'udã õ di za, te ĩ'aiwaihu'u õ na hã. — Āne ma Pedru hã tizadawa na tãma wa'rã.

Tawamhã õhõ na si, wa tō wa norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã tãma wasiwasu'u za'ra ni, za wa te dawi ĩ'udã za'ra õ na hã.

Zezusi norĩ hã Zésemãni ãma ĩsi'ubumrozé wasu'u
Marcusi 14.32-42; Rucasi 22.39-46

³⁶ Tawamhã Zezusihi me, wa tô ai'aba'ré ni oto, Zésemani na rob're nhisi u. Wasihutu wamhã, ma tô wama nharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma, ãne:

— ãme ĩzô asimroi wa'aba. Ōwa wa za a'â mo asiti wa'aba, romnhiwasi ĩmama ma, ĩmreme da. — ãne ma wama si-waihu'u za'ra, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã Pedru hã te siré saprô, Zebedehe 'ra norĩ me. Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'ô pese, Zezusihi wi. Za te te ĩrobzépatazé hã ma tô sima simimnhasi.

³⁸ Tawamhã Pedru norĩ ma, te rowasu'u, Zezusi hã:

— ĩpê'êzé hã sa'êtê na te ĩma tihâiba. ĩpê'êzé uptabi wa, wa aré dârâ. ãme a'â asimroi wa'aba ĩ'rata, asôto ãna. Asôpré u'âsi aba. — ãne ma tâma waihu'u za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁹ Tawamhã romhã prã na ma tô ĩsiti timorĩ za'ra, Zezusi hã. Dumana na te nomro ti'ai wa, Timama ma, mreme da. ãne te tâma mre:

— ĩmama, asima wê wamhã, ĩma ba'a, ĩdâ'âzé hã te sépata tō da. Tane nherê, te ĩsima ĩwêzéb uwaibaba, ĩma pisutu ô di za. Asima ĩwêzéb uwaibaba si, te 'manharĩ da hã, ĩma wê di. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴⁰⁻⁴¹ Tawamhã Timama ma mreme pari, ma tô apâ mo, Pedru norĩ u. Sôto za'ra ré, ma tô siza za'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te tinha, Zezusi hã:

— E niha asimiza'rese syry na asãmra da hã, aima waihu'u ô di, ĩsiré. Satanasihhi zada, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono nherê, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ô di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa âhãna hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, asima rowaptêrê za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'uri wasété wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

⁴² Tawamhã te duré romhã prã na ĩsiti timorĩ za'ra, Timama ma mreme da. ãne te tâma mre:

— ĩmama, ĩdâ'âzé hã te sépata da, asima wê wamhã, ĩma wê di duré, asima ĩwêzéb uwaibaba, ĩma pisutu da. — ãne te Timama ma siwasu'u, Zezusi hã.

⁴³ Timama ma mreme pari, te duré apâ mo, Pedru norĩ u. Sôto za'ra ré, ma duré siza za'ra. Aptâ'â si te huri u'âsi, sôpré waihu'u ãna.

⁴⁴ Tawamhã apâ te duré ĩsiti timorĩ za'ra Zezusi hã, Timama ma mreme da. Si'ubdatō ma oto sina siri. Tô ôhō na si te tâma mre, tâma ĩmreme na'rata zéb zarina.

⁴⁵ Tawamhã apâ te duré mo, Pedru norĩ u. ãne te duré tâma nharĩ za'ra:

— E niha bâ te zahadu asôto za'ra wa'wa bété. Ma'âpé, waihu'u za'ra wa'aba. Romhuture di oto bâdâ hã, ĩmama te

te ĩ'ãma ĩpisutuzé hã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te za aibã hã tãma ĩhãiba nhomri za'ra oto, aibã ĩwaseté norĩ ma.

⁴⁶ Oto aiwahutu za'ra wa'aba. Wasi'aba'rúi hã. Ôhõta te we oto mo, dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. — ãne ma Zezusi hã sina tãma waihu'u za'ra, tisiré norĩ ma.

*Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ãrizé wasu'u
Marcusi 14.43-52; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12*

⁴⁷ Tawamhã Zezusi hã zahadu te te rowasu'u ré, ma we Zudasi hã sô wi, aré ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ siré, 12 na wahãiba za'ra siré hã. Da'ahã na te duré we ĩsiré ai'aba'rúi ni, sib'ézé 'wa pa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para te we ai'aba'rúi, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zadawa para zama.

⁴⁸ ãne ma tô Zudasi hã tãma waihu'u za'ra, te te siwi ĩ'ãri wana ré hã: “Aibã hã te tob'rata hãrã wamhã, ta hã te za asiwi ĩ'ãri 'wa.” ãne ma tô dama waihu'u, te te ãma ĩrosa'ratazém na hã, Zudasi hã.

⁴⁹ Tawamhã wisi wi, ma tô ĩtème mo õne haré, Zezusihi u, awa'awi. ãne te sawi, timreme na:

— Rowahutu'wa, rowé na 're aihãimana mono.

Tawamhã tob'rata hãrã na ma tô sawi, Zezusi hã.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha, ãne:

— ĩsiwadi, te we tô ĩzô aimo, marĩ hã ĩ'ãma 'manharĩ da. Ma'ãpé, niha ĩma rob'manharĩ su'u.

Tawamhã ma tô sô ai'rúi za'ra oto, Zezusihi zô, te te siwi ãri da. Te te siwi ãri wamhã, ma tô siwi pawasisi.

⁵¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã ĩ'rata ĩsa hã ma tô sib'ézé 'wapa waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã.

⁵² Tawamhã Zezusi te tãma tinha, ĩ'u'a'wai ma:

— Ma'ãpé, sib'ézé 'wapa hã apã sêrê. Ni'wam norĩ hã sib'ézé 'wapa na te te 're danhimroi mono wamhã, asa sib'ézé 'wapa na te za da te 're simro, tô te te ãma 're ĩdanhimroi mono zéb zarina.

⁵³ Te ĩsima wê 'wa'ãhã, wa aré ĩmama wi waptê, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te te we ĩtème satõrĩ za'ra da, ãhãna ĩ'ãma sisaprĩ za'ra da, dawĩ. E ãne na ĩ'ãma rosa'rada hã waihu'u õ di bété.

⁵⁴ ĩ'ãma dawĩ sisaprĩ za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te ĩ'ãma uwaimrami õ di aré, duréhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ te te ĩ'ãma ĩrob'ui'éré za'ra zéb zarina hã, za niha ĩ'ãma ĩromhãimanazém na hã. Taha wa, te tiwi waptêrê õ di za, ĩmama wi. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u, sib'ézé 'wapa na te te ĩda'mai'u'a ma.

⁵⁵ Tawamhã Zezusi hã te oto dama rowasu'u, ãne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pã, ma bété we ĩzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. Bãtã sidãpãsi wa tô asõ'a

wa'aba 're ĩsimasisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama 're rowahutu mono da. Zapre bété, tameb ré asiwi ĩ'ári za'ra wa'aba ô di.

⁵⁶ Tane tô. Āne hã ma tô ĩ'âma tironhãiba âhãna hã, duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã te te ĩ'âma uwaimrami da. — Āne te dama siwasu'u, Zezusi hã.

Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tô oto rême za'ra ni. Wawara sina wa dawi wasisa're.

Dama roti'wa norĩ hã ĩsi'rã'õtôzé wasu'u, Zezusihi zada

Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵⁷ Tawamhã Zezusi, da te oto dasiwi âri wamhã, ma tô dasiwi saprõni ni, Caipasihĩ nhorõwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi u. Tame ma tô sô si'rã'õtô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã.

⁵⁸ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu. Sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u, te ĩsarina mo. Wisi wamhã, 'ri 'wawi wa'ra 're, ma âzé. Sébré wamhã, tame te dame nhamra rowi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ me. Zezusi hã te te 'madâ'â da, te nhamra, niha da te tâma rob'manharĩ õ'umnhasite.

⁵⁹ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zô tinhopré, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipese na te te siwi âma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da.

⁶⁰ Tawamhã da'ahã na ma tô taré Zezusihi âma ĩwasédé hã sa'ra ni, dama roti'wa norĩ nho'a. Tane nheré, âma dasisaze za'ra ô di, ĩwasédé hã dasisõ'a da te âma ĩsa'ra za'ra zém na hã, taha zarina si, da te oto dasiwi ĩwê'õzéb da hã. Taré te nasi ĩwasédé hã âma sa'ra ni, dazadawa nhipese na. Tawamhã aibã norĩ hã ma tô sipisutu zahuré, dama ĩpire norĩ nho'a, ĩwasédé hã te te âma ĩhiri zahuré zéb da hã.

⁶¹ Āne te oto wasu'u zahuré Zezusi hã, ĩsõ'a za'ra:

— Ā hã aibã hã ma tô âne dama siwasu'u, sadawa nhipese na: “Wa hã ĩma waihu'u pese di, ā hã 'ri 'rãihã hã te sãmra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, duré apã te 'ri su'u da, si'ubdatõ bâdã hã ĩ'âma si'utõrĩ õ ré, te 'ri pari da.” Āne ma tô dama siwasu'u. — Āne te aibã norĩ hã Zezusi hã taré wasu'u zahuré.

⁶² Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô hãwi za, dawa'wa. Āne te sadanha, Zezusi hã:

— E asadawa na dama âma wa'rãmi âna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tô ĩsarina ma tô aiwasédé hã ai'âma hiri zahuré. E taré. — Āne te sadanha.

⁶³ Tane nherê, te Zezusi hã ari'iwu za. Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã te duré sadanha:

— E a hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ï'aipisudu. E a hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra. Ma'âpé sena na wama asiwasu'u na. Wawi ai'udâ tō, 'Re ïhâimana u'âsi mono nho'a.

⁶⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã tō ï'ãma ïwaihu. ãne wa za duré aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa. Wã hã dasiré ïpodo hã te za asiwi ï'madã'ã za'ra wa'wa, ïwaihu'u pese uptabi nhimire niwĩ 're ïnhamra mono na, dama ïpire na. Hãwa'a na apã we ïmorĩ wamhã, te za ãne na ï'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁶⁵ Tawamhã sasedoti ïpire uptabi hã, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tō ti'uza hã hãiwazu, te te wê'õ wa, tipê'ê na sada sahi wa. Tawamhã ïsi'rã'õtō norĩ ma, te oto tinha, ãne:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norĩ zô, ai'maihãrã aba õ di za, Zezusi te te wama ïwasu'u za'ra da hã, ïwasété na. 'Re ïhâimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tō tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nherê. Si'uihã na ma tō timreme wasété. ïmreme ma tō ïwapari za'ra wa'wa.

⁶⁶ E marĩ tawamhã, ma tō ãma ïpisutu za'ra wa'wa. — ãne te ãma da'a'mahã.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Tiwasédé hã ma tō 'manha. Te za tō dãrã.

⁶⁷ Tawamhã te te oto siwi wê'õ pese za'ra wa, ma tō ti-zadaipro na nasi siwi ubu uptob za'ra. Tinhib'rata hi'rãti na, te duré nasi siwi ahã. Tinhib'rata na te duré nasi ï'ubu wi siwi ahã.

⁶⁸ Tawamhã te te nasi siwi ahãri sina, te nasi 'mahãrã za'ra, ãne:

— A hã danho'reptui'wai wamhã, ma'âpé ai'azãri'wa norĩ hã wama wasu'u za'ra na. — ãne te nasi ãma wa'ẽ za'ra sina 'mahãrã za'ra.

Pedru hã, Zezusi te te dawu ï'udãzé wasu'u

Marcusi 14.66-72; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁹ Tawamhã Pedru, 'ri 'wawi wa'ra 're, rowi sãmra ré, ma tō pi'õ hã 'rãwi ïtême za. Sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa, pi'õ hã. ãne te tãma tinha, Pedruhu ma:

— A zama te Zezusihi siré 're aimo, Darireza ãma aré 're ïsãmra mono siré.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te tiwi ai'udã, uburé danho'a, ãne:

— Te waihu'u õ di, we ïma ïnharĩ hã. — ãne ma pi'õi ma, asa tizadawa na wa'rã.

⁷¹ Tawamhã te oto mo, 'ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa u. Tame sãmra ré, ma tō duré pi'õ ïhãiba amo hã tisã Pedru hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito

ma romhuri'wa hã. Te te sãmri wamhã, ã'rata ãsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra, ãne:

— Ô hã Zezusihi siré 're ãmorĩ, Nazaré ãma aré 're ãsãmra mono siré.

⁷²Tawamhã Pedru te duré dawi ai'udã, ãne:

— Tô sena, wa aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono nho'a. Ta hã ãma sa'rese ô di, aibã hã.

⁷³Tawamhã syry na ãma ronomro wi, ma duré ã'rata ãsimasam norĩ hã 'rãwi ãtẽme aimasa Pedruhu u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:

— Darireza ãma 're ãdamreme zusi mono ne, aimreme hã. Taha wa, wa tô wasiwi aiwaihu'u ni, Darireza ãma aré 're asãmra mono na. Taha wa, tô sena wa tô duré wasiwi aiwaihu'u ni, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're aimorĩ na. — ãne hã ma tô tãma waihu'u za'ra, Pedruhu ma.

⁷⁴Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mare di. Tane na ãwaihu'u nherẽ, ô hã ãma sa'rese ô di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pã, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono te te ã'azãri pé. — ãne te tãma sina waihu'u za'ra.

Tawamhã ãne na dama siwasu'u wi, ma tô si'a hã hãrã watobro, awa'awi.

⁷⁵Tawamhã Zezusi te te tãma ãwaihu'uzém na ma sina po're puru, Pedru hã. ãne Zezusi te te tãma ãwaihu'u sirõmo zé hã, ãsõwa: "Si'a hã hãrã ô ré, si'ubdatõ te za dawi ã'udã, ãzadawa para ô nherẽ." ãne Zezusi hã te te tãma ãwaihu'u sirõmo zé hã.

Tawamhã ãne na oto ãmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pẽ'ezé uptabi wa.

27

Zezusi hã, apito Piratuhu u, da te dasiwi ãsaprõnizé wasu'u Marcusi 15.1; Rucasi 23.1-2; Zuwã 18.28-32

¹Tawamhã mararé ma uburé sasedoti ãpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, te te sima ãma roti za'ra da, Zezusihi ãma, te te dama sãmri za'ra da, da te dasiwi ãwirĩzéb da hã. Taha da, te roti hã sima 'manharĩ za'ra, Zezusihi hãiba na.

²Tawamhã sasedoti ãpire norĩ zadawa para, ma tô Zezusi hã dasiwi pawasisi ni, da te dasiwi sãprõni da, Piratuhu u. Ta hã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma da'madã'ã'wa, romanu norĩ nhib'apito uptabi nhimipisudu. Tawamhã ãtẽme da te dasiwi ãwisi wamhã, ma tô tãma hãiba nhomri ni, Zezusi hã, Piratuhu ma.

Zudasihĩ dã'ãzé wasu'u Atusi 1.18-19

³Tawamhã Zudasi, dama ãhãiba nhomri'wa hã, Zezusi dã'ã da, da te dasiwi ãpisutu na siwaihu'u wamhã, ma tô si'ruiwapa.

Taha wa, 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã ma tô apâ tâma sômri za'ra, sasedoti ĩpire norĩ ma, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama.

⁴Tawamhã âne ma tô tâma siwaihu'u za'ra:

— Īwasédé hã wa tô 'manha, âhãna hã. Marĩ hã te te 'manharĩ wasété õ nherê, wa tô aima hãiba nhomri za'ra wa'wa, asiwi wĩrĩ aba da. — Āne na ma tô tâma siwê'õ za'ra Zudasĩ hã, dama ĩpire norĩ ma.

Tawamhã asa te tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ, wa te wasiwi âma 'manharĩ da bâ. E wate bâ. Ta hã ate hã. Asiwaprozi ma aiwasédé hã âma ĩ'manha. — Āne ma asa tâma waihu'u za'ra, Zudasihĩ ma.

⁵Tawamhã Zudasĩ hã rob'uiprazé ĩsapotore ma tô sãmra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma, 'ri para. Te te sãmra pari, ma tô watobro rob u. Tawamhã siwĩrĩ da, ma tô 'rãwi sisõ'reti, wedenhorõ na.

⁶Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa norĩ ĩpire za'ra hã ma tô rob'uiprazé ĩsapotore hã siwi waibu, sasedoti ĩpire norĩ hã. Te te siwi waibui wamhã, ma tô sima âma roti za'ra, âne:

— Ā hã rob'uiprazé hã dawapruĩ wa'âbâzé. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'érezéb zarinaĩ õ wa, rob'uiprazé nhemezéb 're, wa te wasiwi sêrê waihu'u õ di za, wedehâpâ 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb te, danhoprubzé wazari. — Āne ma tô sima âma rowaihu'u za'ra.

⁷Taha wa, âma sisaze za'ra parimhã, tô õhõ na rob'uiprazém na ti'a hã ma tô siwi uipra, zé na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã. Darob amoi hawi, Zeruzarê u 're ĩdasihutu mono norĩ hã tame 're dadâ'â za'ra mono wa, adâ da te 're ĩsême mono zéb da hã, ma siwi uipra, âma.

⁸Taha wa, ti'a hã Dawapruĩ wa'âbâ na da te dasiwi ĩ'uipra na te oto da te 're sisi za'ra.

⁹⁻¹⁰ Āne ma tô tiromhãiba, duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã te te âma ĩrowaihu'u sirõmo zéb zarina, Zeremiasi na ĩsisi hã. Āne na ma tô âma rob'ui'ére siro, duréhã:

“Tawamhã 30 na rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô ubuni na siwi ti'â, zé'a na piza 'manharĩ'wa nhipti'a hã te te siwi âma uipra da. Taha wa, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã siwi pisutu, 30 na te te tâma ĩwa'âbâ za'ra zéb da hã. Āne ma tô 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩma ĩ'ruzéb zarina, te tâma 'ru za'ra da.”

Āne duréhã ma tô Zeremiasi hã âma rob'ui'ére siro, âne na hã.

*Apito Piratu, Zezusi te te ĩsadanharizé wasu'u
Marcusi 15.2-5; Rucasi 23.1-5; Zuwã 18.33-38*

¹¹ Tawamhã Zezusi hã Zudeza ãma da'madâ'â'wa nho're, te oto za, Piratuhu nho're. Tawamhã Piratu te sadanha, ãne:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ĩ'ãma ĩwaihu. — ãne ma asa tizadawa na tãma ãma wa'rã.

¹² Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã ma tô siwi wasu'u wasété za'ra Zezusi hã, Piratuhu ma. Tane nherê, Zezusi hã tizadawa na te te tãma ãma wa'rãmi za'ra õ di, asa.

¹³ Tawamhã Piratu te oto sadanha:

— E asina dazadawa 'rui õ di bété, da te nasi dasiwi aiwasu'u wasété za'ra zém na hã. E asi'uihã na asadawa na wa'rãmi ãna, dama. — ãne ma tô aré Piratu hã Zezusihi ma waihu'u.

¹⁴ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te te nasi siwi wasu'u wasété za'ra nherê, tizadawa na te te ãma wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Te te ãma wa'rãmi õ uptabi di. ãne wa, ma tô apito Piratu hã ãma titob'uzu, Zezusihi ãma.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te dama ĩhãiba nhom-rizé wasu'u

Marcusi 15.6-15; Rucasi 23.13-25; Zuwã 18.38-19.16

¹⁵ Pascowa na dasai 'manharĩzép sidápãsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazém hawi, da te tiwi 're ĩwaptêrê za'ra mono zéb zarina.

¹⁶ Aibã hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ĩsisi hã, ĩhãimana wasété na dama ĩwaihu'u pe hã.

¹⁷⁻¹⁸ Zezusi hã ĩwẽ na si te te dama 're rowahutu mono 'ru te, ma tô zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ hã te te siwi 're 'ruiwapari, õ norĩ upana Zezusihi ãma si 're datob'uzu za'ra mono 'ru te. ãne zarina ma tô siwi hãiba nhomri za'ra tãma, apito Piratuhu ma. ãne na da te dasiwi 're ĩruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te tãma ĩhãiba nhomri na ma tô apito Piratu hã ãma da'awaihu'u. Taha wa, te ãne ãma da'azadanha, da'ahã na, ĩtême dasi'rã'õtô wa:

— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwẽ za'ra wa'wa, te tãma ĩrob'ru da hã. E Barabasi. E Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono. — ãne te ĩhãiba na zahuré ãma da'azadanha, Piratu hã.

¹⁹ Tawamhã Piratu hã te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb da, roti ma, 're ĩsimasisi mono zéb ãma sãmra ré, ma tô ĩmro hã timreme hã tãma tisõ. ãne ma tãma waihu'u:

— Ma'ãpé ãma rosazãri, aibã ãma. Ta hã tiha te te 're ab'manharĩ mono õ di. Barana hã ĩnhotõ 'rowi te ĩsawêrêzém na hã wa tô ãma robzépata za'êtê, taha na hã. ãma ĩpê'êzé uptabi di. Taha wa, te za ãma ĩrosazã. — ãne na ma tô ĩmro hã tãma sadawa wasu'u ni, Piratuhu ma.

20 Æne ré, ma tô sasedoti ĩpire norĩ hã duré dama roti'wa norĩ hã da'ahã norĩ ma 're sadawa si'aba'ré za'ra, Barabasihi si Piratuhu wi, da te waptêrê za'ra da, dazazém hawi te te tãma rob'ru da, duré Zezusihi si te te dama hãiba nhomri da, taha si da te dasiwi wĩrĩ da, ĩsadawa para.

21 Tawamhã apito Piratu hã ma tô duré da'mahârâ na sahu, ãne:

— E 'wa hã te tawamhã asima ĩwê za'ra wa'wa, te aima tãma ĩrob'ru za'ra wa'aba da hã, dazazém hawi aima watobro za'ra wa'aba da.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Barabasihi ma, rob'ru na, taha si dazazém hawi watobro da.

22 Tawamhã Piratu te duré ãma da'azadanharĩ zahu, ãne:

— E marĩ, wa za tawamhã aima ãma pisutu za'ra wa'wa, Zezusihi ãma hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te 're ĩsisi za'ra mono ãma hã.

Tawamhã aihĩni ma tô ãne ãma 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o ngonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

23 Tawamhã Piratu te duré asa dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — Æne te dama tinha, asa.

Tane nherê, ãne na hã da te wapari õ di. Dahârâ 'rãihã na te oto nasi 'mahârâ za'ra ni:

— Wedepo'o ngonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'ãre da.

— Æne te dahârâ 'rãihã na nasi dasiwi 'mahârâ u'âsi ni, Zezusihi hãiba na.

24 Tawamhã Piratu, marĩ hã te te oto ãma waihu'u õ di, da te oto dasiwi ãma ĩrosazãrizéb da hã. Aihĩni te oto õhõ da si tahâimana za'ra ni, Zezusihi da, dazahi uptabi na. Æne na te te sina waihu'u wamhã, ma tô piza'a zõ da'mazatõ, ãma sisimisõ da, uburé danho'a. Tawamhã Zezusihi ãma marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'manharĩ õ na aihĩni da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô danho'a sisimisõ. Æne te duré dama siwasu'u:

— Zezusi hã da te wĩrĩ da, te dama 'rui wamhã, ĩwasédé hã te 'manharĩ õ di za, wa hã. Mare di. Ate za'ra wa'aba si, ta hã.

— Æne te Piratu hã dama siwasu'u.

25 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Wê di tô. Wa te wasiwi ĩwaptêrêzéb zarina, da te dasiwi wĩrĩ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wahã za'ra pé tô, wa'ra norĩ zama wanhihudu norĩ zama, wawasédé hã wa te ãma 'manharĩ za'ra di pâ. — Æne ma asa tãma tasiwaihu'u za'ra ni, Piratuhu ma.

26 Tawamhã da te tiwi ĩhãiba waptêrê za'ra zéb uwaibaba, ma tô Piratu hã da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra oto, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru da, dazazém hawi dama watobro da. Ma tô duré tãma 'ru za'ra, Zezusi hã powawê hãiwaré na te te

siwi 're pré'é mono da, taha pari te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nnonhi'rãmi na dâ'â da oto.

*Zeusihî ãma, da'wapéi'wa norĩ hã nasi ïwa'ẽ za'ra zé wasu'u
Marcusi 15.16-20; Zuwã 19.2-3*

²⁷Tawamhã Piratuhu ma da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zeusihî hã siwi 'mazé ïsõrõwa u, 'ri 'rãihã u. Te te siwi 'mazébré wamhã, tame da'wapéi'wa norĩ hã ma tô aihĩni ãma si'rã'õtõ.

²⁸Tawamhã ï'uza hã ma tô siwi waze. Tisi'ubuzém na ma ïwa'rãmi siwi ãma hãiba ubu, ti'uza hãpa ïhã pré na, danhib'apito ãma 're ïsi'uza za'ra mono zém ne hã.

²⁹'Wabzéré panhipti hã ma duré sada 'ma'manharĩ za'ra, ï'wa ahã hã. Taha pari, ma ï'rã nhisiwi tãma hiri za'ra, te te ãma siwi sõpre da, danhib'apito hã ãma 're ïsisõpre za'ra mono ne hã. Wedehu ma duré ïsib'rata tãma hiri za'ra, ïsib'rata nhimire niwĩ, danhib'apito hã tinhiwedehu ré, 're ïsimasisi mono ne. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nasi ïsõ're tãma asimro, ãma wa'ẽ za'ra sina te te nasi sawi za'ra da, ãne:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na 're aihãimana mono. — ãne te nasi ãma tiwa'ẽ za'ra, tô sena newa.

³⁰Tizadaipro na te duré nasi siwi uptob za'ra. Wedehu te duré nasi tiwi mrami za'ra, ï'rãi wi, te te nasi siwi ãma ahãri da.

³¹Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, zazahã hãpa ïhãpré hã ma tô apã tiwi wazere za'ra. Apã ma duré siwi uza, 're ïsi'uza mono zém na. Taha pari, te oto siwi saprõ, te te siwi sasõmri da oto, wedepo'o nnonhi'rãmi na.

*Zeusihî hã da te ïsasõmrizé wasu'u, wedepo'o nnonhi'rãmi na
Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43; Zuwã 19.17-27*

³²'Ri nho'õmo nhiti te te oto Zeusihî hã siwi wazere wamhã, aibã hã ma tô siwi tisã, Sima na ïsisi hã. Sireni na ïsa'ru nhisi hã. Te te siwi sãmri wamhã, ma tô tãma 'ru za'ra da'wapéi'wa norĩ hã, wedepo'o nnonhi'rãmi hã tinhisé te te tãma âri da, Zeusihî te te sisada ï'ãri hã.

³³Tawamhã ma tô oto siwi ãwisi, Dodota na sa'a nhisi u, da te 're ïdanhimroi mono zéb u. Dodota hã wasimremézém na Da'rãihî na sa'a nhisi, te wasu'u.

³⁴Tamomo te te siwi ãwisi wamhã, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé hã ma tô aré tãma sõmri za'ra Zeusihî ma, wedewa'u ïsé na ïwazari ré hã, te te hã'rêne da. Tane nherẽ, te te téiwai wamhã, te te sima wẽ õ di, te te hã'rêne da, Zeusihî hã.

³⁵Tawamhã ma tô oto siwi sasõ, wedepo'o nnonhi'rãmi na. Te te siwi sasõmri pari, ma tô êtẽ zapotore ï'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, Zeusihî uzazéb zõ. Taha zarina, ma tô sima ãma aipé.

³⁶Taha pari, te oto ï'rata asimro, Zeusihî hã te te dawî 'madã'ã za'ra da, hãiwî sa'o ré.

37 Tawamhã Zezusihi 'rã nho'õmoi baba ma tô siwi sasõ, wedepo'o na rob'ui'ééré hã, ïwasédé hã da te ãma ïhirizéb ui'ééré ré hã. ãne ãma ïrob'ui'ééré hã: “Ã hã Zezusi, zudezu norĩ nhib'apito.”

38 Zezusihi me ma tô aibã norĩ hã dasiwi sasõmri zahuré ni, ïsiré dâ'â zahuré da. Danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ, aibã norĩ hã. Te ãma aiwa'aba zahuré ïsimire niwĩ, duré ïsimi'e niwĩmhã.

39 Ìwa'wai baba, da te nasi ïro'rahãri za'ra norĩ hã te nasi ãma tawa'ë za'ra ni, Zezusihi ãma. Nasi ãma da'rãsiwanarĩ za'ra sina, te nasi ãma wasété za'ra ni.

40 ãma dawa'ë sina, te duré nasi ãne tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'rãihã hã sãmra da, 'Re ïhãimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé hã, duré apã 'ri da, si'ubdatõ bâdã hã ai'ãma si'utõrĩ õ ré. A hã tô sena 'Re ïhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé asisõ'reptu na. Wedepo'o nhonhi'rãmi hawi we si'ra na, atã'ã tõ da. — ãne te nasi ãma dawa'ë za'ra sina 'mahãrã za'ra ni.

41 Sasedoti ïpire norĩ zama te duré nasi ãma tiwa'ë za'ra, 'Re ïhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norĩ zama, dama roti'wa norĩ zama. ãne te nasi ta norĩ hã ãma tiwa'ë za'ra:

42 — Oro õ hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito za. E niha hã bété, tinhimirohmõsi na te te 're da'anho'reptui mono nherë, 'rãwi sisõ'reptu waihu'u õ di bété oto. ãhãna wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, we te te si'ra pé, wa te wasina ï'umnhasi za'ra zéb da hã.

43 Õ hã ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi, ïsiré 'rãwi 're ïmorĩ u'âsi na. Ma tô duré dama 're siwasu'u, 'Re ïhãimana u'âsi mono 'ra na. Ma'ãpé ãhãna 'Re ïhãimana u'âsi mono te te sõ'reptu oto, wanho'a. — ãne te nasi ãma tiwa'ë za'ra, zudezu norĩ ma ïpire za'ra norĩ hã.

44 Tawamhã danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã ma tô duré nasi dasiré ãma tiwa'ë zahuré, ïsiré dâ'â zahuré da, da te dasiwi ïsasõmri zahuré hã.

Zezusihi dâ'ázé wasu'u

Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49; Zuwã 19.28-30

45 Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro.

46 Tawamhã bâdã sipra wi, te Zezusi hã Timama hã sa'ëtë sina 'mahã:

— Eri, Eri, rema sabatani. ãne wamremezém na hã: “Ïnhib'apito, Ïnhib'apito, e marĩ da, ma tô oto ïrë.”

47 Tawamhã ni'wam norĩ hã ï'rata ïsimasam norĩ hã Zezusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õhõta Eriasihi zô te hã, te te we pawaptob da. — ãne te sima ãma romnomri za'ra.

48 Tawamhã ni'wa hã ì'rata Ìsimasam norì siré hã si'aba're na ma tô piza 're upsôzém ne hã 'mai'á, uwa 'ru 'rãï wa'u Ísé na te te tãma ãma di'i da, Zezusihi ma, Ìwa'âbã syry na. Tawamhã wedewaré 'rãsutu na ma tô ãma sapu'u, Zezusihi ma, te te wê da, te te upsômri da.

49 Tane nherê, Ìsiré Ìsimasam norì hã ma tô ãma sipa'uwati za'ra, ãne:

— A'â pé, wanhimipari za'ra wa'aba a'â, Eriasi we ìtême morì ò'umnhasite, te te sô'reptu da, dâ'â tō da. — ãne te a'â siwi ãma pa'uwati, te te tãma sômri tō da, te te ì'upsômri da hã.

50 Tawamhã Zezusi hã ma tô duré tihârâ 'rãihâ na ãma sahu, ìrême ma. Taha pari ma pê'ê hai'utō.

51 Dâ'â wi, zazahâ ìhâpa hã 'ri 're wa'wa nhitobzé hã ma uihâ na hâihapo'o aiwa, hâimo hawi pi'reba, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorōwa ãma hã. Ti'a hã te duré sãsã'ã. Sãsã'ã wamhã, êtê tōmo wawê hã ti'a 're Ìsimi'wara mono zama ma tōmo sipo'o.

52-53 Taha wa, ma tô duré adâ'â 'ru hã si'ridawa za'ra. Si'ridawa za'ra wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhìb'a'uwê norì hã aré 're ìdâ'â za'ra mono hã ma tô apâ ahâiwa'utu ahâ uptabi na, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ta norì hã, Zezusi hã ab're hawi za hâiwa'utu parimhã, te za ab're hawi wairé. Tawamhã Zeruzarê u te za asisi, 'ri nho'u ìwê uptabi u, dama sihâi're za'ra da. Tawamhã da'ahâ uptabi na te za ãma tanhopré ni, tame.

54 Tawamhã Zezusi te te dawì ì'madâ'â za'ra norì hã da'wapéi'wa norì hã, duré da'wapéi'wa norì wada'uri'wai me, ti'a ìsãã ìwatobro hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, duré uburé ropipa ìwairébé mono te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô sa'êtê uptabi tipê'êwara za'ra. Tawamhã ãne te sima nharì za'ra:

— Nare ò hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. — ãne ma tô ta norì hã ãma titob'uzu za'ra, da'wapéi'wa norì hã.

55 Tawamhã pi'ò norì hã ahâ na te 'madâ'â za'ra romhâ na, Zezusi hã hâiwi sa'o ré. Ta norì hã ma tô Ìsiré 're nomro Darireza hawi, Zeruzarê u, te te siwi 're pawaptob za'ra mono da.

56 Ta norì me, te Mariza Madarena hã dame za. Marizaha hâiba amo zama te dame za. Taha 'ra hã Ti'adu, Zuzé duré. Zebedehe mro zama te duré pi'ò norì me za.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ìsêrêzé wasu'u

Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

57 Tawamhã ma tô bâdâ hã aipra pese oto. Taha wa, aibâ Ìsibro pe hã ma tô mo Piratuhu u, Zuzé na Ìsisi hã. Ta hã Arimateza na 'ri nho'òmo nhisi ãma 're Ìsãmra mono. Ta hã Zezusihi nhimiroti si te te 're ì'madâ'â pese mono.

58 Tawamhã, Piratuhu u oto morĩ wamhã, ma tã Zezusihi hãiba hã tiwi waptẽ, ab're 're, te te sãrẽ da. Tawamhã apito Piratu ma tã dama ti'ru, Zezusihi hãiba hã da te tãma 'ru da.

59 Tawamhã Zuzẽ hã Zezusihi hãiba, ma tã ti'ã. Taha pari ma tã ubu, zazahã ãhãirã na.

60 Te te hãiba ubu pari, ma oto tite ab're sirõmo wa tisẽ Zuzẽ hã, sa'a zahãpã da te arẽ tãma ã'ab're sirõmo wa. Taha pari ma tã ãtẽ tãmo zapodo hã te te pizari, ab're te te ãma ãrẽ sitob da. Te te sito pari, te oto mo, õne harẽ.

61 Zuzẽ hã Zezusihi hãiba te te sãrẽ rẽ, te pi'õ norĩ hã ab're nho'õmoi baba aimasisi zahurẽ, Mariza Madarena norĩ hã durẽ Mariza ãhãiba amoi me. 'Rãwi te te ãma 'madã'ã zahurẽ da, te ã'rata aimasisi zahurẽ.

Da'wapẽi'wa norĩ hã, ab're nhitobzẽ te te siwi ã'madã'ã za'ra zẽ wasu'u

62 Tawamhã oto ãma awẽ wamhã, sasedoti ãpire norĩ hã, durẽ parisezu norĩ hã ma tã Piratuhu nhorõwa u si'rã'õtõ, sabadu na romhuri zahãrizẽm na.

63 ãtẽme si'rã'õtõ wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Apito, õ hã ãsadawa nhipe hã zahadu 're morĩ rẽ, dama 're ãsiwasu'u mono zẽm na wa tã ãma wapo're pu'u za'ra ni, ãhãna hã. ãne te dama 're siwasu'u: “Bãdã si'ubdatõ ã'ãma si'utõrĩ õ rẽ, wa za apã hãiwa'udu.” ãne dama 're ãsiwasu'u mono zẽ hã.

64 Taha wa, ãtẽ ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã te za apã siwi waze ãhãiba hã, pi'uriwi. Tawamhã ãtẽ sadawa nhipese na te za durẽ dama wasu'u za'ra, apã ab're hawi ãhãiwa'utu na hã. Zezusi hã 're morĩ rẽ, sadawa nhipese na te tã dama 're siwasu'u. Tane nherẽ, ãsirẽ 're ãnomro mono norĩ hã ãne na te te dama wasu'u za'ra wamhã, taha nhipai u te za durẽ dama sadawa hapese za'ra. Taha wa, te za dama ã'ru, sa'a zahãpã ab're nhitobzẽ hã da te ãrẽ dasiwi 'madã'ã pese da, si'ubdatõ bãdã, ãma ãsi'utõrĩzẽb u hã, ãhãiba hã te te siwi wazere za'ra õ'umnhasite, pi'uriwi. — ãne ma tã parisezu norĩ hã tiwi rowaptẽrẽ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ me.

65 Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— Tane tã. Da'wapẽi'wa norĩ hã wa za tã pisutu za'ra, asirẽ si'aba'rẽi wa'aba da, ab're u. Mo oto ãtẽme ai'aba'rẽi wa'aba pẽ, da'wapẽi'wa norĩ ma, 'ru za'ra wa'aba da, ab're nhitobzẽ hã te te siwi 'madã'ã pese za'ra da, dawĩ. — ãne te ãtẽme tãma rob'ru za'ra, apito Piratu hã.

66 Tawamhã ab're u te oto ai'aba'rẽ, da'wapẽi'wa norĩ sirẽ. Tawamhã ãtẽ tãmo zapodo hã, ab're nhitobzẽ hã marĩ na ma tã siwi upto, sitop tete na ãrẽ sab da, da te dasiwi sa'rẽ tã da. Da'wapẽi'wa norĩ ma, ma tã durẽ roti za'ra, ab're nhitobzẽb

'rata simasab da, te te siwi 'madâ'â u'âsi za'ra da, sôtô za'ra âna.

28

ZeZusi ihâiwa'utuzé wasu'u

Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

¹ Sabadu parimhã rowa'a wi, dumidu na ma tô Mariza Madarena norĩ hã sisaprõni zahuré Marizaha me, sa'a zahâpâ ab're u, ZeZusi da te ãsêrêzéb u.

² Tawamhã simiza'rese õ ré, ma tô ti'a hã ãré 're tiwara zahuré, hâiwa hawi Wanhib'apito ma romhuri'wa hã ãtême wisi zahuré wamhã. Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ab're nhitobzé hã sa'ré, êtê tõmo wawê hã. Te te sa'rêi wamhã, ma tô ãsisiwi nhamra.

³ Tã si'ubuzi ne ãhâiba hã. ã'uza hã rã uptabi di.

⁴ Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô tipahi za'ra. Pahi uptabi za'ra wa, ma tô tirêrê'ê za'ra. Tawamhã ti'ai u ma tô tâma ana. Dadâ'â wa, darési âna 're ãdanhimi'wara mono ne, ma tô rési âna daba'wara.

⁵ Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô tâma nharĩ zahuré, pi'õ norĩ ma, ãne:

— ãma aipahi wa'aba tã. ZeZusi hã da te dasiwi wĩrĩ wa, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasõmri zõ robzabui wa'aba da, te we ane wa'wa. Wa hã wa tã aiwaihu'u 'wa, we sõ ãrobzabui wa'aba zém na hã.

⁶ Tane nherê, ãme hãimana õ di. Te te sina ãrotizéb zarina ma tô hâiwa'udu. We ane wa'aba pé, ãnomrozé hã sabui wa'aba da.

⁷ Taha parip si, te za sa'êtê ane wa'wa, ãsiré 're ãnomro mono norĩ ma, wasu'u za'ra wa'aba da. ãne te za tâma ãwasu'u za'ra wa'wa: “Ma tô hâiwa'udu. Darireza u ma tô asõwa timorĩ za'ra wa'wa. Tamep si te za ãsabu za'ra wa'wa.” ãne na ãmreme na ãma aipo're simrami aba tã. — ãne ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã pi'õ norĩ ma waihu'u zahuré.

⁸ Taha wa, te sa'êtê oto asamro zahuré ab're hawi, pahi te. Pahi zahuré nherê, tâma rowê zahuré di, pi'õ norĩ ma hã. ZeZusihi siré 're ãwanomro mono norĩ ma, te te rowasu'u zahuré da, te asamro zahuré.

⁹ Sisamroi ré, ma tô ZeZusi hã sõpêtê zahuré, pi'õ norĩ hã. Simiza'rese ãna sisamroi ré, ma sõpêtê zahuré. Tawamhã ZeZusi hã ma tô sawi zahuré, ãne:

— Rowê na 're aihãimana aba mono. — ãne te sawi zahuré, ZeZusi hã.

Tawamhã pi'õ norĩ hã ma tô oto 'rãwi ãtême aima'wara zahuré. Tinhib'rata na te te para zawi zahuré sina, ma tô ãma tiwata zahuré, tâma pire zahuré wa.

¹⁰ Tawamhã ZeZusi te tâma nharĩ zahuré:

— Aipahi wa'aba tō. Mo oto ane wa'aba, ĩsisānawā norĩ ma, ĩwasu'u wa'aba da, Darireza u ĩzarina āma si'aba're da. Tamep si te za ĩzabu za'ra.

Ab're 'madâ'â'wa norĩ, Zezusihi zô ab're baba wa, 'ri tēme oto ĩsi'aba'rézé wasu'u

¹¹ Tawamhã Mariza Madarena norĩ hã zahadu neb zahuré ré, ma tō ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ni'wam norĩ hã ai'aba're, Zeruzarē u. Zahadu te duré ni'wam norĩ hã asimro, ab're 'rata. Tawamhã Zeruzarē u ĩsi'aba're norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ ma, ma tō rowasu'u za'ra, uburé ĩromhâimana mono zém na hã.

¹² Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã ma tō duré si'rã'õtō, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, te te sima āma roti za'ra da. Tawamhã ma tō rob'uiprazé hã sa'ētē na tãma sômri za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, ab're 'madâ'â'wa norĩ ma, dama 're sadawa nhipese za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na.

¹³ Te te tãma sômri za'ra sina, te āne nasi tãma nharĩ za'ra:

— Āne te za dama ĩrowasu'u za'ra wa'wa, Zezusihi hãiba na hã: “Īsiré 're ĩnomro mono norĩ hã barana ma we sô aihutu. Wanhotō ré ma tō siwi waze.” Āne te za dama ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁴ Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma danhib'apito hã āne hã te te wapari wamhã, wa za tãma aiwasu'u wē za'ra wa'aba ni, asada sahi za'ra wa'aba tō da, marĩ ĩupa za'ra wa'aba ō na hã, niha te te aima rob'manharĩ za'ra wa'aba tō da. — Āne ma tō tãma roti za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã ab're 'madâ'â'wa norĩ hã ma tō rob'uiprazé hã waibu, da'wapéi'wa norĩ hã. Te te sima waibui wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'āma romhuri'wa norĩ nhib'apito norĩ, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina, ma tō 'manharĩ za'ra, ĩmreme hã. Āne ma tō Zezusihi hãiba na rowasu'u zadawa nhipe hã te te ropé, zudezu norĩ nhipti'ai 'remhã. Ta hawim haré te zahadu rowasu'u zadawa nhipe hã 're hâimana, Zezusihi hãiba na hã.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ĩsihâi'rézé wasu'u

Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁶ Tawamhã wa norĩ hã Zezusihi siré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa tō ai'aba're ni Darireza u, 11 na wahãiba za'ra hã. Ĕtē 'rãihã u wa ai'aba're ni, Zezusi te te wama ĩpisutu za'ra zéb u.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tō āma wawata za'ra ni. Tane nherē, nima norĩ hã wa tō wawã za'ra ni, ō hãĩ ō newa.

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ma tō 'rãwi watēme timorĩ za'ra oto. Ma tō wama nharĩ za'ra, āne:

— Īmama hã ma tô ĩma pisutu, ĩsadawa para dama ĩpire na 're ĩhãimana mono da, ti'ai ãma, hãiwa ãma zama.

¹⁹Taha wa, te za 're ĩropéi wa'aba mo a'uwẽ mono bâ, dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, a'uwẽ mono bâ da te 're ĩzaze za'ra mono da, taha zarina ĩnhimiroti 'madâ'â'wa 're dahãimana za'ra mono da oto. Da te 're ĩzaze za'ra mono sidâpâsi, te za â dawabzuri hã dama 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, Īmama nhisi na, duré ĩnhisi na, duré Īmama pẽ'ẽzani nhisi na, ta norĩ zadawa para.

²⁰Te za duré dama 're ĩroti za'ra wa'aba mo, uburé te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, ĩnhimiroti si da te 're 'madâ'â u'âsi za'ra mono da. Ōne u'âsi, wa za asiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra wa'wa, ro ĩsi'utõrĩzéb u hã. ãne na aipo're si'âri za'ra wa'aba õ di za. — ãne ma tô Zezuși hã wama siwaihu'u za'ra sisa'u, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ ma.

Marcusi Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Marcusi te te ãma ĩrob'ui'érézé Ībaihã wasu'uzé

Ã Ībaihã na rob'ui'éré'wa nhisi hã Zuwã Marcusi na, ĩsisi hã. Zezusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, 12 na ĩhãiba norĩ siré 're morĩ ô di, Zezusi te te sima ĩpisutu norĩ siré hã.

Marcusi hã tinhimi'ui'éré na hã te te rowasu'u za'ětẽ ô di, Zezusihi nhimirowasu'u mono zém na hã. Te te 're ĩda'apawapto mono zém na si ma tô rowasu'u za'ětẽ. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã ĩsimizawi pese na dama romhuri'wa na hã. Marcusi 10.45 ãma hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra. Zezusi hã ĩmreme pire na ma tô duré Marcusi hã wama rowasu'u za'ra, te te dama 're ĩrowahutu mono na hã, duré wa'uburé te te dama 're ĩ'anhamra mono na zama, duré dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono na zama. Ã Ībaihã na ma tô Zezusi hã dama 're siwasu'u, tidã'ázéb zarina dawasété hawi, za te te 're ĩda'awaibui mono na hã.

Zuwã Batitaha wasu'u

Mateusi 3.1-12; Rucasi 3.1-20; Zuwã 1.19-28

¹⁻³ Āhãna ĩsãna'rata hawi, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na, 'Re ĩhãimana u'ási mono 'ra wasu'u na. Romhã ré, ma tô ãma rob'ui'éré siro, Iza'iza hã, 'Re ĩhãimana u'ási mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Duréihã 'Re ĩhãimana u'ási mono hã, ti'ra ma, te te ĩwaihu'uzém na ma tô ãma rob'ui'éré, ãne:

“Wa hã wa za satõ ĩzadawa wasu'u'wa hã, aiwana, te te asõ ropese mono da. ãne te za te te dama 're rob'mahârã, mreme 'rãihã sina, a'ubuni wi:

Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârã, a'ubuni wi:
Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zõ.

Īmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.”

Ãne ma tô Iza'iza hã ãma rob'ui'éré, romhã ré.

⁴ Tawamhã Iza'iza te te dama ĩrob'ui'éré zarina, te oto Zuwã Batita hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ, a'ubuni wi. ãne te oto te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ási mono, marĩ 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. — ãne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁵ Da'ahã uptabi na te ĩtẽme 're dasito, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Zeruzarẽ na 'ri nho'õmo nhisi hawib zama, te ĩtẽme 're dasito. Tawamhã dasisõ'a dawasété na, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono ma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ Zuwã hã, Zodã pa na â nhisi ãma.

⁶ Zuwã hã awaru ba'õmore zéré 'manharĩ na te 're si'uza. Duré romhã 'manharĩ hãiwaré na te ãma 're si'usisi. 'Riti na si, te 're sa. Ropĩni na zama te duré 're sa.

⁷ ãne te te oto dama 're rowasu'u:

— Ĩza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. ĩma pire uptabi wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za.

⁸ Wa hã wa tô â uptabi na si te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, â dawabzuri hã te aima 're ab'manharĩ aba mono wamhã. Tanei õ di za oto. ĩma ĩpire hã wei wisi wapsi, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na te te 're aihãiba ubu za'ra wa'wa, ĩrẽ 're anomro u'âsi aba mono da. Wẽ uptabi di, ĩpẽ'ẽzani hã. — ãne ma tô Zuwã Batita hã te te dama 're wasu'u.

ZeZusi hã â dawabzuri te te ĩ'manharĩzé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Rucasi 3.21-22

⁹ Tawamhã ãne te te dama 're wasu'u mono ré, ma tô ZeZusi hã ĩtẽme wi, Nazaré na 'ri wa'õtõ nhisi hawi. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. ĩtẽme wisi wamhã, ma â dawabzuri hã ZeZusihi ma 'manha, Zoda pa na â nhisi ãma.

¹⁰ Tawamhã â hawi watobro wi, ma hãiwa hã aipo'o. Hãiwa hawi, ma we 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ĩtẽme si'ra, utu'u ne. Ma tô sina 'madã, ZeZusi hã.

¹¹ Tawamhã hãiwa hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ZeZusihi ma tinha:

— A hã ĩ'ra. ĩma asawi uptabi di. Aima ĩto za'etẽ uptabi di.
— ãne te we tãma tinha, ĩmama hã.

Wa'uburé hã ZeZusi te te ĩwada'urizé wasu'u
Mateusi 4.1-11; Rucasi 4.1-13

¹² Tawamhã ZeZusi hã â dawabzuri te te 'manharĩ pari, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã satõ, a'ubuni u sãmra da. Taha wa, te oto mo.

¹³ Tawamhã a'ubuni wi sãmra ré, bãdã hã ahã na ma ãma si'utõrĩ, 40 na. Tame sãmra ré, Satanasi hã te aré nasi wada'u, ĩsimiroti na te saze da. A'ubuni ãma abaze zahi hã te 're hãimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã hãiwa hawimhã, te we siwi 'madã'ã pese.

ZeZusi hã romhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u
Mateusi 4.12-22; Rucasi 4.14-15; 5.1-11

¹⁴ Tawamhã ZeZusi hã te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Zuwã Batita hã dazazéb 're, da te dasiwi sêrẽ pari, te ZeZusi hã mo. Tawamhã rowasu'u wẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩsõmri na, te ZeZusi hã te te dama 're rowasu'u oto.

¹⁵ ãne te tinha:

— Āhāna bādā hā ma tō oto ĭwa waptārā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, da'āma 're ĭsib'a'uwē mono zéb da hā. Ma'āpé aiwasété wi, 're aipizari za'ra wa'aba mono za, 'Re ĭhāimana u'āsi mono niwī, ĭwasu'uwē hā 're saze za'ra wa'aba mono da. — Āne ma tō te te dama 're rowasu'u, Zezusi hā.

¹⁶Tawamhā ā zaihā u ma tō wi, Zezusi hā, Darireza na ĭsō'u nhisi u hā. Wisi wamhā, ā zababa 're morī ré, ma tō tepe mrami na romhuri'wa norī hā sōpētē zahuré. Ta norī hā Sima Pedru na ĭsisi hā ĭsisānawāi me, Ādéréhé me. Tepe zō, te nasi abazipara hā wabzuri zahuré.

¹⁷Tawamhā āne te Zezusi hā 'mahârâ zahuré:

— We ane wa'aba, ĭsiré 're ane wa'aba da oto, romhuri na aima ĭsisanho wa'aba da, ĭma 're ĭda'awaibui wa'aba mono zém na da hā. — Āne ma tō tāma waihu'u zahuré.

¹⁸Tawamhā ōne haré ma tāma marēme zahuré, abazipara ma. Zezusihi siré te oto tineb zahuré.

¹⁹Tawamhā syry na sina pahâ wi, ma duré 'madâ'â zahuré, Ti'adu norī hā Zuwāhā me. Ta norī hā Zebedehe 'ra zahuré. Abazipara sisinarī hā te te āma a'rā'ōtō zahuré apâ, uba're wa.

²⁰Tawamhā Zezusi te duré sō tihârâ zahuré, ĭsiré neb zahuré da. Tawamhā ōne haré timama hā ma rēme zahuré, tāma ĭromhuri'wa norī zama, uba're 're ĭsi'ubumro norī hā, Zezusihi siré 're neb zahuré da oto.

Zezusi hā aibâ ma, wa'uburé te te ĭsāmrazé wasu'u

Rucasi 4.31-37

²¹Tawamhā Zezusi norī hā ma tō aihutu, Capana'u na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tawamhā sabadu na wa, ma awa'awi āzé Zezusi hā, zudezu norī te rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da, tō romhuri zahârizém na hā.

²²'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa norī nhimirowasu'u nei ō di, Zezusi te te dama ĭrowahutu mono zé hā. Simirowahutu pire na te dama rowahutu. Simirowasu'u wē wa, ma tō āma tatob'uzu za'ra ni.

²³Tawamhā te te dama rowasu'u ré, ma we aibâ hā āzé, rowahutuzéb u, wa'uburé ré 're ĭmorī hā. Sébré wi, te sa'ētē 'mahâ:

²⁴— Zezusi, Nazaré nhihudu, e marī zō te we aimo. E wa'uprosi da, te we aimo. A hā ĭma aiwaihu'u pese di, 'Re ĭhāimana u'āsi mono, we te te asatōrī na hā. Aiwē uptabi di, a hā. — Āne te 'mahâ.

²⁵Tawamhā Zezusi te asa tāma tinha, wa'uburé ma:

— Tô'ā, we ĭma nharī tō. Mo oto aibâ hawi aiwatobro.

²⁶Tawamhā sisa'u te sa'ētē hāiba wasutu, wa'uburé hā. Tawamhā sadari sina, ma aibâ hawi watobro.

²⁷Tawamhā ma āma tatob'uzu za'ra ni. 'Râwi te āma dasima rowasu'u za'ra ni, āne:

— Õ hã, e niha. Wama ãsa'rese õ na, te wama rowahutu. Wa'uburé norĩ ma, te te rob'rui wamhã, ma tô wapari za'ra, ãmreme hã. — ãne te dasima ãma romnhoré za'ra ni.

²⁸ Taha wa, Zezusihi wasu'u hã ma tô waptu na ropé, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 're, daro mono bâ.

*Sima Pedruhu maprewa, Zezusi te te ãpesezé wasu'u
Mateusi 8.14-15; Rucasi 4.38-39*

²⁹ Taha pari, ma tô Zezusi norĩ hã rowahutuzém hawi wairé, Sima Pedru norĩ nhorõwa u si'aba're da. Tisiséme me, ãdéréhé me, te siré 're simasisi zahuré, Sima Pedru norĩ hã. Ta norĩ hã, Ti'adu norĩ me, Zuwã norĩ me, ma asisi 'ri para u, Zezusihi siré.

³⁰ Tame te Simahã maprewa hã hãzé ré nomro, wa'ro na. Tawamhã sisisi wi, te Zezusihi ma 'mahârâ za'ra, hãzé na ãnomro na.

³¹ Taha wa, te oto ãtême mo, ãnomrozéb u. Tawamhã ma pa'â, wahutu da. Taha wa, ma awa'awi tiwahã. Tawamhã ma tô tâma api za'ra Zezusi norĩ ma, saihuri da.

Zezusi hã Darireza ãma te te 're ãda'apawapto mono zém na rowasu'u

Mateusi 8.16-17; Rucasi 4.40-41

³² Tawamhã bâdã sébrézéb u, ma tô ãtême tasi'ãwisi za'ra ni, Zezusihi u, dahãzé mono bâ. Wa'uburé ré 're ãdanomro mono norĩ zama, ma ãtême ãwisi za'ra ni.

³³ Uburé 'ri ahã 're, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã ma ãtême tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho're uwaibaba.

³⁴ Tawamhã dahãzé mono bâ, ma da'apese, da'ahã na. Duré timreme na ma wa'uburé norĩ hã dama anhamra, ahã na. Wa'uburé norĩ hã ma tô waihu'u za'ra Zezusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra na. Taha wa, Zezusi ma tô wa'uburé norĩ hã sadawa uwati za'ra, te te dama rowasu'u za'ra tõ da.

³⁵ Tawamhã robza'rã ré, ma wahudu Zezusi hã, 'ri nhiti morĩ da, a'ubuni u. Tame te a'ã tihãiba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme da.

³⁶ Tawamhã Sima Pedru norĩ hã te Zezusihi zô sõpré ropã, tisiré norĩ me hã, te te siwi sõpêtê da.

³⁷ Tawamhã te te siwi sõpêtê wamhã, te tâma rowasu'u za'ra:

— Aihĩni te asô tanhopré ni.

³⁸ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'rei wa'aba, 'rãwi 'ri wa'õtõ 're, 're ãdahãimana za'ra mono u, tamomo zama te ãwasu'uwê na da'apo're pu'u mono da. Taha da, wa wei mo. — ãne ma Zezusi hã tâma siwaihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã daro mono bâ te 're mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, ãwasu'uwê

hã te te dama 're wasu'u mono da, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Wa'uburé hã te te duré dama 're anhamra.

Aibâ ĩ'wa're ré hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 8.1-4; Rucasi 5.12-16

⁴⁰Tawamhã aibã hã ma ĩtēme wi, ĩ'wa're ré hã. Hi'rãtitō ma aime, Zezusihi papara, te te tãma nharĩ da, ãne:

— ĩma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, asima ĩwē wamhã, te za ĩpe. — ãne te Zezusihi ma si'ru, te te pese da.

⁴¹Tawamhã Zezusi hã ãma pē'ézé wa, ma tō tinhib'rada hã wahutu, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, ãne te tãma tinha:

— Tane tō. Wa tō ĩsima aiwē, te aipese da. Tãibã oto aihãzé hã. — ãne ma Zezusi hã tãma waihu'u asa.

⁴²Tawamhã awa'awi ma ĩ'wa're hã tãma apa. Ma tō tihãiba wē oto.

⁴³⁻⁴⁴Tawamhã Zezusi hã ma tō sina sadãwa uwati, te te dama sina wasu'u tō da. ãne te tãma tinha:

— ĩwapari pese, asina. Ni'wai ma, asina ĩwasu'u õ di za, te aipesezém na. Sasedoti u si te za aimo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u si, aihãiba wē zô te te aihãiba 'madã'ã da. Taha parip si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te za asõpru, Mozésihi nhimiroti zarina, aipesezém na da te ãma aiwaihu'u za'ra da, sena na. — ãne ma tō aibã hã satõ, Zezusi hã.

⁴⁵Tazahã aibã hã rowasu'u wē na ma tō ãma ropé. Taha wa, sõ'awi 'ri ahã u hã datēme 're ne waihu'u mono õ di, Zezusi hã. Taha wa, a'ubuni wi te a'ã 're hãimana, danhiti. Tame 're hãimana mono ré, te ĩtēme 're dasihutu, daro mono bâ, da te 're sabu za'ra mono da.

2

Zezusi hã aibã ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 9.1-8; Rucasi 5.17-26

¹Syry na ãma ronomro parip si, ma Zezusi norĩ hã apã aihutu, Capana'u na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tawamhã awa'awi ma ĩwasu'u hã ropé, 'ri para ãma oto ĩhãimana na hã, Zezusi hã.

²Tawamhã da'ahã na ma ĩtēme dasito. Da'ahã na ĩtēme dasito mono wamhã, 'ri 're wa'wa ãma hã da'masisi di, 'ridawa ãma zama.

³Tawamhã Zezusi hã rowasu'u wē na te te dama rowasu'u ré, aibã norĩ hã ma tō ĩhi'ré hã ĩtēme siwi ãwisi, ĩsimiwaptã wa. Aibã norĩ hã maparane si'uiwa na ĩhãiba za'ra hã.

⁴Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u õ di, Zezusihi u hã. Taha wa, sipapara 'ri nhisi hawi, ma tō siwi 'ri 're pu'u za'ra sada, Zezusihi uwaibaba te te siwi hiri da. Tawamhã ma tō ãma siwi si'ra, ĩsa'warizéb ré, ĩhi'ré hã.

⁵ Aibâ norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi ãma umnhasi, ĩsiwadi hã za te te ĩpesezém na. Zezusi hã ma tô tiwi waihu'u za'ra, sina ĩsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te ĩhi'ré ma tinha:

— ĩsiwadi, aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madá'â mono ô di za oto. — Āne ma tô tãma waihu'u, ĩhi'ré ma.

⁶ Tame aibâ norĩ hã te dame asimro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã.

⁷ Ta norĩ hã te 'rãwi sima ãma rosa'rata za'ra, ãne:

— E niha te aibâ ma tinha bété, ô hã, ĩmorĩ'ô ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wê ô di, aibâ ma, te te ĩnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. — Āne te Zezusihi ãma sima rosa'rata za'ra, rowahutu'wa norĩ hã.

⁸ Tawamhã 'rãwi te te sima ãma ĩrosa'rata za'ra zém na, ma tô sina waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te ãne ĩ'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.

⁹ Wa hã dawasédé hã te dama 're ĩ'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. ĩhi'ré ma, wa tô tinha: “Aiwasédé hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madá'â mono ô di za oto.” Āne hã ĩmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. Ā hã ĩmorĩ'ô hã wahutu da, duré tiza'warizé hã te te sima âri da, oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese na sena na ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba da oto. Taha wapsi, aima pibu pese za'ra wa'aba di za oto.

¹⁰ Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ĩma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. Āne na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ĩhi'ré ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ĩhi'ré ma, te tinha oto:

¹¹ — Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé âri, asõrõwa u aimorĩ da oto.

¹² Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, aibâ hã. Tiza'warizé, ma tô ti'â. Rob u, ma tô ĩré watobro, danho'a. Taha wa, uburé, ma ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, te duré ãma tawata za'ra ni. Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni:

— Āne hã niwa wa te ĩ'madá'â za'ra ô. — Āne ma tô dasima rowasu'u za'ra ni.

Réwihí wasu'u

Mateusi 9.9-13; Rucasi 5.27-32

¹³ Tawamhã Darireza ãma ĩsõ'u zapoto u, te apâ mo Zezusi hã. Da'ahã na ma tô ĩtême 're danomro. Tawamhã dasihutu sidãpãsi te nasi dama rowahutu, rowasu'u wê na.

¹⁴ Tawamhã morĩ ré, ma tô aibâ tisã, danhib'apito ma, dawí rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ĩsisi hã, Apezuhu 'ra hã.

Tinhimiromhurizéb âma te nhamra, rob'uiprazé te te dawí 're ĩ'a'ubumroi mono zéb âma. Tawamhã Zezusi hã te 'mahâ:

— We aiwahutu, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne te 'mahâ. Tawamhã awa'awi ma wahudu Réwi hã, ĩsiré oto 're morĩ da.

¹⁵ Tawamhã syry na âma ronomro wamhã, Zezusi hã te tisa, Réwihi nhorõwa âma. ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama, te ĩsiré tisaihu. Da'ahâ na duré ĩsarina ĩdasi'aba'ré hã te duré ĩsiré tasaihuri ni. Ta norĩ hã rob'uiprazé ubumroi'wa, duré parisezu norĩ nhimiroti zarina 're ĩhâimana za'ra mono õ.

¹⁶ Tawamhã ta norĩ me sai ma, sãmra ré, ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ hã. Ta norĩ hã Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ ma, te nharĩ za'ra:

— E niha bâ, te bété rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré tisa, dawasété na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ siré zama.

¹⁷ Tawamhã Zezusi hã âne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tâma nharĩ za'ra, âne:

— Hâzé âna 're ĩnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono õ di, te te 're wede za'ra mono da. ĩhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da. Tane duré wa hã. Dawẽ na 're ĩdanomro mono norĩ zô, ĩsitẽme 're ĩhârâ mono da, we ĩmorĩ õ di. Dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ zô si, 're ĩhârâ mono da, wa wei mo. — Āne ma tô dawede'wa na tâma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

*Bâtâ na dasai âna, ĩdahâimana za'ra zé wasu'u
Mateusi 9.14-17; Rucasi 5.33-39*

¹⁸ Tawamhã Zuwã Batitaha siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, â bâtâ na te saihuri âna tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mre me zusi da. Taha wa, ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma, nharĩ za'ra:

— Zuwãhã siré 're ĩnomro mono norĩ hã, duré parisezu norĩ hã, â bâtâ na saihuri âna te tihâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mre me zusi da. E marĩ wa, asiré 're ĩnomro mono norĩ hã, saihuri âna â bâtâ na hâimana za'ra õ di bété, tâma mre me zusi da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Aibã hã ĩmrozéb u, sô ĩhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e saihuri âna, te za tihâimana za'ra. Mare di. Saihuri âna hâimana za'ra õ di za. Aibã ĩmro da hã ĩ'rata sãmra za'ra ré, te za tô ĩsiré tisa hã tihu, to sina.

²⁰ Niwapsi te za bâdã hã ĩwa waptãrã, aibã ĩmro da hã ĩsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ĩ'ârĩ za'ra zéb da hã. Tawapsi te za tô sai âna 're si'ubumro, robzei'õ na. — Āne sô'awib õ nherẽ, ma tô aibã ĩmrozé wasu'u na, sina âma simiré'é, Zezusi hã.

²¹ Tawamhã âne ma duré tâma waihu'u za'ra:

— Da'uza hã 'ratãre hã, e te za ĩhâi wẽ na âma hãiwa'aba ni, ĩhâ nhihãri tém na. Mare di. Āne wamhã, te za dawí 're hãzahutu

za'ra. Tawamhã ãhã'rada hã te za sina hãta. Te za oto dawi hãihatarari za'ëtê.

²² Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã da te 're sé, wa'ui ware ô ré. Mare di. Wa'ui ware ô ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãĩ wa'u ãsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna. Ítépsiu'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãĩ wa'u té hã. — ãne sô'awib ô nherê, ma tô tinhimiroti tém na tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri zahãrizém na roti wasu'u

Mateusi 12.1-8; Rucasi 6.1-5

²³ Tawamhã romhuri zahãrizém na, ma tô buru nho wa'wai baba ro'rahãri za'ra Zezusi norĩ hã, sabadu na. Ísiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, te te huri mono da.

²⁴ Tawamhã parisezu norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— E niha, romhuri zahãrizém na nherê, te te sima 'rãnhinarĩ za'ra, asiré 're ãnomro mono norĩ hã, wahi'rata norĩ hã romhuri zahãrizém na te te dawi 're sawi za'ra mono nherê.

²⁵ Tawamhã Zezusi ma asa tãma waihu'u za'ra:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ãrob'manharĩzém na, ãsiré norĩ me, mra te te simroi wamhã.

²⁶ Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé, apito Dawi hã. Abi'ata hã 're hãimana mono ré, ma tô ãzé. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi, Abi'ata hã, sasedoti ãpire uptabi hã. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'mai'rê ã'u'êne hã, Dawi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, aré da te ãsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tãma a za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ã'u'êne hã te te 're ãhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherê, ma tô 'mai'rêne za'ra, Dawi norĩ hã. — ãne ma tô tãma hãimanazéb 'rãzarõtô za'ra Zezusi hã, parisezu norĩ ma.

²⁷⁻²⁸ Tawamhã ãne ma tô Zezusi hã tãma 'rãsutu za'ra, timreme na:

— Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu, dasiré ãpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ãpire di, sabadu na roti hã te dama 're ãapisutu mono zéb da hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

3

Aibã ãsimizu prã hã, romhuri zahãrizém na Zezusi te te ãpesezê wasu'u

Mateusi 12.9-14; Rucasi 6.6-11

¹ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, ma duré ãzé Zezusi hã. Tame te aibã hã dame nhamra, ãsimizu'rã're hã.

² Tame te ni'wam norĩ hã Zezusi hã siwi 'madâ, zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na, aibâ hã te te pese zô. E marĩ da. Sabadu na te te pese wa, te te siwi wẽ'ô da, romhuri zahârizém na roti, te te ã'madâ'â õ na.

³ Tawamhã Zezusi hã te aibâ 'mahâ:

— We aimorĩ ãwa.

⁴ Te duré da'ab'mahâ:

— E niha romhuri zahârizém na roti hã. E marĩ, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra, romhuri zahârizém na, sabadu na hã. E ãwẽ na, wa za wa te 're dapawaptob za'ra. E ãwasété si, wa za wa te dama 're 'manharĩ za'ra. E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're danho'reptu za'ra. E båtâ na, wa te 're danho'reptu za'ra mono ãna, wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra. — ãne te da'a'mahâ.

Tawamhã ni'wa hã asa te te ãma sada'âbâ õ di, Zezusi te te ãsadanharĩ za'ra zém na hã.

⁵ Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ. Te te ãma ãrosa'rata norĩ ãma hã, toi õ di. Simirosa'rata wasété nhiptete za'ra wa, ta norĩ ãma pẽ'ézé za'ra di. Tawamhã ãsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'ãpé, asimizu wahutu.

Tawamhã ma tô tinhimizu hã wahutu, aibâ hã. Taha wa, ma tô tinhimizu pese.

⁶ Te te pese pari, ma awa'awi wairé, parisezu norĩ hã. Tawamhã Erodihini niwĩ 're ãhâimana za'ra mono norĩ me, ma tô sima ãma roti za'ra, Zezusi te te sima hãiba za'ré za'ra da.

Zezusi hã te te ãda'apesezé wasu'u

⁷⁻⁸ Tawamhã Zezusi norĩ hã te ai'aba'ré, Darireza na ãsõ'u nhisi u. Da'ahâ uptabi na te ãsarina ai'aba'ré ni, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zeruzarẽ hawimhã, duré Idumeza hawimhã, duré Zodã pa zara hawimhã, duré Tiru hawimhã, duré Sido hawimhã. Zezusihi wasu'u hã ma tô wapari za'ra ni aré, te te 're ãda'apawapto mono zé wasu'u na hã. Taha wa, ma tô ãtẽme dasito, daro mono bã.

⁹⁻¹⁰ Uburé ãhâzé ré norĩ hã te ãtẽme 're sisãmra, te te siwi upi da, tinhib'rata na. Taha wa, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, te 'ru za'ra, uba're hã te te 'ma'ãri za'ra da dawĩ, ãwap sébré da, da te dasiwi hãiba wati tõ da.

¹¹ Wa'uburé te te 're ãda'awamnarĩ mono norĩ hã, Zezusi te te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, hi'rãtitõ te ãpapara 're sina. Te duré siwi 'mahâ, sa'ëté:

— A hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono 'ra.

¹² Taha wa, wa'uburé norĩ hã 'Re ãhâimana u'ãsi mono 'ra na te te dama sisi tõ za'ra da, te sina sadawa uwati za'ra, Zezusi hã.

Aibã 12 na ãhãiba za'ra hã, Zezusi te te ãpisutu za'ra zé wasu'u Mateusi 10.1-4; Rucasi 6.12-16

¹³ Tawamhã êtê 'râihâ na, ma tô sai'u Zezusi hã. Tame te te sima ïwêzéb uwaibaba, te sitême sô tihârâ za'ra, aibâ norĩ zô. Sitême sô hârâ za'ra wa, ma tô ïtême aihutu 'râwi.

¹⁴ Tawamhã 12 na ïhâiba za'ra hã ma tô pisutu za'ra, ïsiré a'â 're hâimana za'ra mono da, nimahã na te te datême satôri za'ra da, za te te 're ïda'anho'reptui mono zé wasu'u na, ïsôwa te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ïsadawa para. Tizadawa wasu'u'wa na ma tô sisi za'ra oto.

¹⁵ Ma tô duré pisutu za'ra, ïwaihu'u pese zarina, wa'uburé norĩ te te dama 're sãmra za'ra mono da.

¹⁶⁻¹⁷ Aibâ norĩ hã, 12 na ïhâiba hã ãne ïsisi za'ra hã: Sima hã Pedru na, ma tô sisi té, Zezusi hã. ïsiré norĩ hã ãne ïsisi za'ra hã: Ti'adu, duré Zuwã, Zebedehe 'ra norĩ hã. Bu'anezi na, ma tô sisi téb zahuré, Ti'adu norĩ hã Zezusi hã. Bu'anezi na, ïsisi hã, tâirãrã te wasu'u, ïsisi té hã.

¹⁸⁻¹⁹ Duré ïsiré norĩ hã ãne ïsisi za'ra hã: Ædéré, duré Piripi, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Tome, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Tadezu, duré Sima, Zeroti norĩ niwĩ aré 're ïhâimana mono hã, duré Zudasi Icarizoti, si'uihã na Zezusihi hâiba nhomri'wa da hã dama. Æne ïsisi za'ra hã.

Bezebuhu wasu'u

Mateusi 12.22-32; Rucasi 11.14-23; 12.10

²⁰ Tawamhã Zezusi hã 'ri tême oto morĩ wamhã, da'ahã na ma duré ïtême dasito. ïtême dasito mono wa, Zezusi norĩ hã saihuri waihu'u ô di.

²¹ Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari za'ra wa, ma tô sô ai'aba'ré, ïsisânawã norĩ hã. Ma tô ni'wam norĩ hã ïrã siwamnarĩ na Zezusihi ãma romnomri za'ra. Taha wab zama, te sô ai'aba'ré, Zezusihi zô, ïsisânawã norĩ hã.

²² 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na dama rowahutu'wa norĩ hã, Zeruzarê hawi datême ïsihutu norĩ hã, ãne te taré sima rowasu'u za'ra, Zezusihi hâiba na:

— Ô hã Bezebuhu zadawa para te 're mo, wa'uburé norĩ nhib'apito zadawa para. Bezebu hã romhõsi na te te 're pawapto, wa'uburé te te dama 're anhamra mono da. — Æne te taré 'râwi sima rowasu'u za'ra Zezusihi hâiba na, zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ hã.

²³⁻²⁶ Tawamhã Zezusi te sima sô tihârâ za'ra, rowahutu'wa norĩ zô, marĩ hã te te tãma waihu'u za'ra da, romnhimiré'é na. Tawamhã ïtême simasa wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— E niha te za Satanasi hã tinhib'a'uwê norĩ hã te te dama 're sãmra. Te te dama 're ïsãmra mono da hã, mare di. Æne wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Danhib'apito nhib'a'uwê norĩ hã 'râwim nherê, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré dasisânawã nherê, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi, 'râwim nherê. Tane duré Satanasihi

nhib'a'uwē norī hã 'râwi sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Tâibã aré ĩsib'a'uwē norī hã. Taha wa, Satanasi hã tinhib'a'uwē norī hã te te dama 're ĩsãmra mono da hã, mare di.

27 — Āne wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, marī hã āma waihu'u za'ra wa'aba da. Ni'wa hã aibã ĩsiptete nhorōwa u, sébré wamhã, ĩsibro hã te te tiwi ubumro da, te te tiwi ubumroi waihu'u ô di za, te te sima pawasisi ô ré hã. Te za a'â sima pawasisi. Taha parip si, te za ĩsibro hã tiwi ubumro, 'ri 're ĩromnhimi'wara mono hã, aibã ĩsiptete wi. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

28 Ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Ma'ãpé, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Dawasédé hã da te 're 'manharī za'ra mono nherē, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma, da te āma 're wasété za'ra mono nherē, dawasété na tãma 're dasiwasu'u za'ra mono wamhã, dawasédé hã tãma waihu'u pese di, te te dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, te te oto da'ama 're ab'madâ'â tō mono da.

29-30 Tane nherē, ĩpē'ēzani hã wē nherē, ĩsimiromhuri na da te 're wē'ō pese za'ra mono wamhã, taha na dawasédé hã te te dama 're apari mono ô di za. Te za te te da'ama 're ab'madâ'â u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, rowahutu'wa norī ma, taré te te sima rowasu'u za'ra wa, wa'uburé zadawa para, 're ĩmorī na. Āne wē'ō te, ma tō āne tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

*Zezusihi na wasu'u, ĩsisãnawã norī wasu'u me
Mateusi 12.46-50; Rucasi 8.19-21*

31 Tawamhã Zezusihi no norī hã ma tō ĩtēme aihutu, tina me. Rowi simasab ré, ma da'maipo're pu'u za'ra, Zezusihi zô da'maihârâ da, ĩtēme watobro za'ra da.

32 Da'ahã na te ĩ'rata asimro ni. Tawamhã ni'wam norī hã te tãma rowasu'u za'ra, āne:

— Ano norī hã te rowi asô aimasa, ana me. Te asô tihârâ za'ra. — Āne te oto tãma rowasu'u za'ra.

33 Tawamhã tãma ĩrowasu'u'wa norī ma, ma tō waihu'u za'ra, āne:

— E 'wa hã ĩna. E 'wam norī hã ĩno norī.

34 Tawamhã siwi ĩ'uirī'wa norī 'madâ'â sina, te āne tinha:

— Āhãta ĩna. Āhãta ĩno norī. Āhãta ĩhidiba norī.

35 Ni'wam norī hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwē za'ra mono zéb zarina, te te tãma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono norī hã, ta norī hã ĩno, duré ta norī hã ĩhidiba, duré ta norī hã ĩna. — Āne Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, da te waihu'u za'ra da.

4

Aibâ hã amngo te te ã'namra mono zé wasu'u
Mateusi 13.1-23; Rucasi 8.4-15

¹ Tawamhã Zezusi hã te duré dama rowahutu, Darireza ãma, ãsõ'u zapoto 'rata. Da'ahã uptabi na ãtẽme dasito mono wa, ma uba're wa ãzé, â zada're prã na.

² Tawamhã sa'ẽtẽ na ma tô dama rowaihu'u marĩ na, tin-himirowasu'u na romnhimiré'ézém na. ãne te dama tinha:

³ — Ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba za. Amngo potozé wasu'u na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aibâ hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã wa, amngo hã te te anhamra mono da, poto mono da.

⁴ Tawamhã, amngo hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma tô rere'e. Tawamhã sire hã ma te te uprosi uburé, poto mono õ ré.

⁵ Ëtẽ nhisiwi ma duré nima norĩ hã rere'e. Ti'ai baihiãire wa, ma tô 'wanhipré su'u, amngo hã.

⁶ Tawamhã bãdã hã oto 'rãiwatobro wamhã, rowa'ro wa, ma ti'wanhipré 'ré za'ra, ãsari hã te te rowa'rei mono õ wa.

⁷ Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, 'rãĩ mono õ di, ta norĩ hã.

⁸ Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Tawamhã oto 'wanhipré 'rãihã mono wamhã, ma tô ti'rã za'ra. 'Rãĩ mono wamhã, nima niwĩmhã 'rãĩ ahã prã ti, rob're hã. Duré nima niwĩmhã 'rãĩ ahã di. Duré nima niwĩmhã 'rãĩ pese uptabi di. — ãne amngo potozé wasu'u na, ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

⁹ Tawamhã ãne ma tô ãma dama 'rãsutu, timreme na:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba, ãnhimirowasu'u na hã waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô ãma dama waihu'u.

¹⁰ Tawamhã dazahutu parip si, ni'wam norĩ dame ãsimasa hã ma tô ãtẽme sina rotété za'ra dawa'rãmi, aibã 12 na ãhãiba norĩ me. Tawamhã ãne te siwi 'mahã:

— E niha amngo potozém na rowasu'u hã.

¹¹⁻¹² Taha wa, Zezusi asa ma tô ãma sada'ãbã za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã a norĩ wa'aba ma si, ma tô aima waihu'u za'ra wa'wa, dama ãwaihu'u'õ hã, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na hã, sõ'awi te te dama waihu'u õ nherẽ. ãzazei'õ'wa norĩ ma, wa za ãnhimioromnhimiré'é na si te tãma 're rowasu'u za'ra. Tawamhã ta norĩ hã titõmo na te te 're rob'madã'ã za'ra mono nherẽ, taré te za te te 're rob'madã'ã za'ra. Duré 're simipari za'ra mono nherẽ, taré te za 're simipari za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono ãna. Te te 're waihu'u za'ra mono wamhã, te aré tiwasété wi 're sipizari za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ, ãwasédé hã te te ãma 're

ab'madâ'â tō mono da. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã waihu'u za'ra wa'aba õ wamhã, amnho potozém na te ĩrowasu'u hã, e niha te za tawamhã ĩnhimirowasu'u amo hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Amnho hã aibã te te ĩ'anhamra mono hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã, tip'o're na te te 're ĩwapari za'ra mono hã, aiwa amnho hã bádãdi zababa ĩrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Awa'awi te te wapari za'ra wamhã, Satanasi hã te za ĩtēme tiwisi za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te tiwi âri za'ra da.

¹⁶ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ětē nhisiwi ĩrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te 're saze za'ra awa'awi, to sina.

¹⁷ Tane nherē, te za te te 're sazei hutu za'ra. Tawamhã áté robzépada hã duré rowasédé hã te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te tãma 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zé hã, te za te te 're sazei utõrĩ za'ra.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã wab'ru wazari ĩrere'e mono ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te za te te 're wapari za'ra, taré.

¹⁹ Áté marĩ na si te za duré te te 're rosa'rata za'ra. Áté danhibro pese na si, te za te te sima 're rosa'rata za'ra, ĩwē uptabi newa. Áté marĩ hã te za te te sima 're wē uptabi za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãĩ õ ne, tãma 're hãimana wē za'ra mono õ di za.

²⁰ Ni'wam norĩ hã aiwa amnho hã ti'ai wē wa ĩrere'e mono ne, te za 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te za te te sima 're wē za'ētē za'ra. Tawamhã rob're ĩ'rãĩ pese uptabi ne, te za hãimana wē uptabi na 're hãimana za'ra. — Āne ma tō tinhimirowasu'u hã tãma 'rãsutu za'ra, Zezusi hã.

Rob'uiwēzé wasu'u

Rucasi 8.16-18

²¹ Tawamhã te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Rob'uiwēzé hã 'ri 're wa'wa u, da te âri wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. ĩsima'warazém na si te za sõ'awi da te 're sõré, te te dama 're rob'uiwē za'ra mono da.

²²⁻²³ Taha wa, marĩ hã a'ã dama ĩwaihu'u'õ hã, niwapsi dama waihu'u pese di za. Aipo're na ma tō ĩnhimiroti hã ĩwapari

za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ãpé ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

²⁴⁻²⁵ — Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwaparĩ u'ãsi za'ra mono wamhã, taha zarina te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sa'ëtê na tãma ãma 're sôprub za'ra, te te aré ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zém nhĩpai u, te te waihu'u pese za'ra da oto. Tane nherê, ni'wam norĩ hã ãsimirowaihu'u na te te 're 'ruiwaparĩ za'ra mono õ wamhã, ta norĩ wi te za tinhimirowaihu hã tãma waihu'u pese za'ra õ nherê, te te tiwi 're awaibu 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, te te aré ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zé hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Amnho potozé wasu'u

²⁶ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zém na, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Aibã hã ti'ai wa, te za amnho hã te te anhamra, poto mono da.

²⁷ Tawamhã aibã hã rĩti ré nherê, duré sôtõ ré nherê, si'uihã na te za ti'wanhipré za'ra, amnho hã. Te za ti'rãihã za'ra. E niha te za ti'wanhipré za'ra. E niha te za ti'rãihã za'ra. Aibã hã te te waihu'u õ di.

²⁸ Ti'ai 'rowim nherê, te za si'uihã na 're 'wanhipré za'ra, 're 'rã za'ra mono da. Te za a'ã ti'wanhipré za'ra. Taha parip si, te za 're sitoro wairébé. Taha parip si te za 're 'rã za'ra.

²⁹ Rãĩ 'ré wapsi, te za oto 'rãihã, ro'wa na aibã hã, bãdã hã oto ãwa waptã'ã wa, te te ãrãihãrizéb da hã. — ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Motada nhama 'rare wasu'u

Mateusi 13.31-32; Rucasi 13.18-19

³⁰ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã, e marĩ na, wa za ãma romnhimiré'.

³¹ Motada nhamare na, wa za aima ãma romnhimiré' za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zé hã. Motada nhamare hã syry uptabire di, aimawi norĩ ma hã.

³² Tazahã da te 're zuri mono wamhã, 're 'wanhipré za'ra mono wamhã, te za ti'rãihã za'ra. Aimawi rob're hã te te 're sipai pese za'ra. Papo za'ëtê wamhã, ãsu 'rowi te za si norĩ hã te te sima 're sasi za'ra. ãne wa aima ãma romnhimiré' za'ra wa'wa. — ãne te tinha, Zezusi hã.

³³ ãne ma tô Zezusi hã tinhimirowasu'u ahã na te te ãma 're romnhimiré', marĩ hã da te ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

³⁴ Tinhimiroromnhimiré' na si, ma tô te te dama 're rowasu'u. Tisiré 're ãnomro mono norĩ ma si, ma tô hãiba pisutu za'ra, te te tãma 're awaihu'u pese, sô'awi.

*ZeZusi hã rowa'u'u ma, te te ãnharĩzé wasu'u
Mateusi 8.23-27; Rucasi 8.22-25*

³⁵ Tawamhã ZeZusi hã barana ma tô satõrĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ hã:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — ãne ma tô satõrĩ za'ra.

³⁶ Tawamhã te a'â dazatõrĩ za'ra, apâ dasi'aba're da. Taha pari, ZeZusi hã uba're 're ãsébrézéb 're, ma asisi ãsarina, zara u te te saprĩ za'ra da. Ni'wam norĩ hã te duré siré sari za'ra uba're hã, ZeZusihi zarina.

³⁷ Tawamhã rowa'u hã ma tô watobro, sa'ëtê na. Tawamhã âsisasi hã sa'ëtê wamhã, ma tô nasi asisi, uba're wa. Â hã te te ã'masisizéb u hã romhuture di oto.

³⁸ Tane nherê, te ZeZusi hã nhono, uba're na're ãma. Da'rã zaparizém na te 'rã zapa. Taha wa, ma tô siwi utu. ãne te oto siwi 'mahã:

— Rowahutu'wa, wa za ai'utõrĩ ni. E wa'ãma aipê'êzé za'ra õ di za.

³⁹ Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, rowa'u'u ma, te tinha, wa'u'utu da. Duré âsisasisi ma zama, te tinha, ãne:

— Ma'ãpé ai'átu na.

Tawamhã ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô duré ti'átu oto.

⁴⁰ Tawamhã ZeZusi hã te ãne tâma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, ma aipahi za'ra wa'wa. E niha zahadu asiwi 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di.

⁴¹ Tawamhã te sima rowasu'u za'ra:

— Pra, e niha õ hã ãwaih'u'u pe. ãsadawa hawi ma rowa'u hã sazâ, âsisasisi zama. — ãne te sima rowasu'u za'ra. Õne hã tâma sa'rese za'ra õ wa, ma tâma tipahi za'ra.

5

Aibã hã wa'uburé ré 're ãmorĩ hã, ZeZusi te te ãpawaptobzé wasu'u

Mateusi 8.28-34; Rucasi 8.26-39

¹ Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô zara u aihutu, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Darireza ãma ãsõ'u zapoto zara niwĩ, Zeraza hã.

² Tawamhã uba're hawi watobro wamhã, ma tô aibã hã wa'uburé ré 're ãmorĩ hã sina uzusi.

³⁻⁴ Aibã hã adã'ã 'ru hawi, ma tô ãtême watobro. Adã'ã 'ru ãma, te 're sãmra. Te aré da te 're pawasisi, ãsi'uwazi nhorõ rutu na. Te aré duré da te 're hiwasisi. Tazahã ma tô te te sina 're anhinari. Ni'wa hã sada 're siptete waih'u'u mono õ di.

⁵ Bãtã sidãpãsi, duré mara sidãpãsi te adã'ã 'ru ãma 're hãimana, êtê 'rãihã ãma zama, sadari sina. Êtê na te duré 're sisihãri u'ãsi.

⁶ Romhâ na, ma tô aibâ hã tisã, Zezusi hã. Te te sãmri wa, te ãtẽme wara, Zezusihi u. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô ãpapara aime.

⁷ Sa'ëtẽ te 'mahã, ãne:

— Zezusi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, danhipai u 're ãsãmra mono 'ra, e marĩ ã'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ã'azãri õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a, wa ãsina aipa'uwati.

⁸ ãne te Zezusihi ma tinha wa'uburé hã, te te tãma rob'rui wa, aibã hãiba hawi watobro da.

⁹ Tawamhã Zezusi te ãsisi zõ sadanha:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ãnhisi hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã wa'ahã wa. — ãne te Zezusihi ma sisisi.

¹⁰ Tawamhã Zezusihi wi, te nasi tiwi rowaptẽ, wa'uburé norĩ ma, te te rob'ru tõ da, darob amoi u, si'aba'rẽ tõ da.

¹¹ Tawamhã romhutu na te uhãbã hã tisa te te 're huri, ahã na, sa'a ãma.

¹² Tawamhã wa'uburé norĩ hã te Zezusihi wi sina rowaptẽrẽ za'ra, uhãbã u:

— Ma'ãpẽ uhãbã u wazatõrĩ za'ra na, ãhãiba 're, 're wasi'ubumroi mono da oto.

¹³ Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, aibã hãiba hawi wairébé da, uhãbã hãiba 're, sisisi da. Tawamhã uhãbã hãiba 're sisisi wi, uhãbã te sisa're, wara sina, ã'rã sipra u. ãi ba ma rere. ãi ba rere'e wa, ma uburé ai'utõ, uhãbã hã. 2 miu na ma tidã'ã za'ra.

¹⁴ Si'utõrĩ wi, te uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã ãsiti sisa're wara sina, 'ri ahã u, te te dama rowasu'u za'ra da, rom na 'ri wa'õtõ ãma zama. Tawamhã da'ahã na ma tô ãtẽme ai'aba'rẽ ni, da te 'madã'ã za'ra da.

¹⁵ Tawamhã Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã za'ra ni, wa'uburé norĩ ré aré 're ãmorĩ hã. Uza ré, te oto nhamra, rowẽ na. Tawamhã ma tô tãma tapahi za'ra ni, õne hã dama sa'rese õ wa.

¹⁶ Tawamhã ãma ã'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã, te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ãsihutu norĩ ma. Aibã hã Zezusi te te ãpawaptobzẽm na, duré uhãbã ma, te te ãrob'manharĩzẽm na zama, te dama rowasu'u za'ra.

¹⁷ Tawamhã, te siwi satõ, danhipti'ai hawi watobro da, Zezusi hã.

¹⁸ Taha wa, Zezusi ma oto ãzé uba're wa, danhiti morĩ da. Uba're wa, sébré wi, te aibã hã ãne sina 'mahã, wa'uburé ré aré 're ãmorĩ hã:

— Ma'ãpẽ ãma pisutu, asiré 're ãmorĩ da.

¹⁹ Tane nherẽ, Zezusi te te ãma sazei õ di. Taha wa, ma te aibã ma waihu'u, ãne:

— Apã te za aimo, asõrõwa u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwẽ na te te aipawaptobzẽm na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da.

20 Tawamhã te oto mo, aibã hã. Zezusi, ïwẽ na te te ïpawaptobzém na, ma tô te te dama 're rowasu'u, Decapori na danhipti'a nho'ômo nhisi 're. Tawamhã ïsimirowasu'u na da te 're wapari za'ra mono wamhã, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.

Zairuhu 'ra wasu'u, pi'ôï wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Rucasi 8.40-56

21 Tawamhã Zezusi hã ma tô apã saprĩ, zara u. Da'ahã na, ma ïtême tasi'rã'ôto ni, â zaihã u hã.

22 Tawamhã aibã hã ma ïtême wi, Zairu na ïsisi hã zudezu norĩ te, rowahutuzé 'madâ'â'wa hã. ïtême wisi wi, ma tô hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara.

23 ãne te tãma tinha:

— ï'ra hã hãzé ahã di, azaruture hã. Te za ïwi dârã. Taha wa, te za ãma ïsiré aimo, asib'rada hã ãma nomri da, ïma pese da, dâ'â tõ da. — ãne ma tô tãma tinha.

24 Tawamhã Zezusi te ïme mo. Da'ahã na ïsiré dasi'aba'rei wamhã, ma dasiwi hãiba wati ni.

25 Tawamhã morĩ ré, ma pi'õ hã ïtême wi, ïhãzé te te 're ïmanharĩ mono hã. Wahub ahã na te hãzé ré 're hãimana, 12 na ãma ïwahubzé hã.

26 Dawede'wa norĩ hã ma tô ahã na te te 're wede za'ra. Dawede'wa nhib'rata 're hãimana mono ré, ma tô te te 're robzépata za'ëtê, pi'õ hã. Uburé tinhibro hã ma tiwede'wa norĩ ma uprosi, tiwede wa'âbâzém na. Taha wa, 're séptâ'â mono õ wa, ma tô ïhãzé hã te te tiwi 're wasété u'âsi, ïhãiba hã.

27-29 Tawamhã Zezusihi wasu'u te te wapari wamhã, dawa'wa u ma tô ãzé, ïbabarãi hawi. ãne ïsimirosa'rada hã: “Zezusihi uza si te tiwi upi nherẽ, wa za ïpese.” ãne te sima rosa'rata, pi'õ hã. Taha wa, te ïtême mo. ï'uza si ma tiwi upi. Tawamhã ï'uza te te tiwi upi wi, awa'awi ma tô séptârã. Marĩ hã tãma ïsipari na, ma tô 'rãwi sihãiba waihu'u.

30 Awa'awi ma tô duré sina waihu'u, Zezusi hã tiwaihu'u pese na te te ïda'maipese na. Taha wa, ma aipi'ra, da'ahã wa'wa. ãne te tawamhã da'a'mahã:

— E 'wa hã ma ï'uza hã ïwi upi.

31 Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, te ïwa'azadanha. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã.

32 Tane nherẽ, Zezusi hã ti'upi'wa zô te te 're rob'madâ'â.

33 Taha wa, te ïtême mo, pi'õ hã. Ma tô sihãiba waihu'u, ïhãzé te te tãma ïpari na. Taha wa, pahi nherẽ, te ïtême mo, rêrê'ê sina. Hi'rãtitõ ma aime Zezusihi papara, tãma siwasu'u da. Ma tô tãma siwasu'u pese, pi'õ hã.

34 Tawamhã Zezusi ma tô tãma waihu'u:

— Īhidiba, za te aipesezém na, asina ĩ'umnhasi wa, ma tô aihâzé hã aima apa. Rowē na si aimorĩ. Ma tô aipe. — Āne ma tô tãma waihu'u.

³⁵ Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô aihutu, Zairuhu nhorōwa hawimhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Āne te tãma rowasu'u za'ra:

— Ai'ra azaruture hã ma tô aiwi dârâ. Simiromhuri nherē, rowahutu'wai wi, ro'wa're ó'umnhasite, te za āma ĩrosazâ. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

³⁶⁻³⁷ Tazahã ĩsimirowasu'u za'ra hã te te 'madâ'â ó di, Zezusi hã. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tō. Īwétési ĩ'umnhasi, te aipawap-tob da. — Āne ma tãma waihu'u. Ni'wa hã ĩsiré morĩ tō da, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ hã Ti'adu, Zuwã norĩ me si, ĩsiré si'aba'rei da, Zairuhu 'ra u. Ti'adu, duré Zuwã, ta norĩ hã tisisānawã zahuré.

³⁸ Tawamhã Zairuhu nhorōwa u sihutu wamhã, ma tô da'ab'madâ, Zezusi hã. Azarutu āma te ta'ry'ry ni, dawawai 'rãihã sina. Taha wa, ro'wa'rutu di 'ri paramhã.

³⁹ Tawamhã te dama tinha:

— E marĩ wa, te ai'ahã na aiwa'ó za'ra wa'wa. Azaruture hã dâ'â ó di. Taré te nhono. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

⁴⁰ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Oro taré sôtō za. Pē'ēzani ó di.

Tawamhã Zezusi hã ma tô dama rob'ru, rob u dawairébé da, uburé. Si'ubdatō ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô ĩsiré asisi, 'ri 're wa'wa u, ĩnomrozéb u hã. Īna norĩ si, ma tô ĩsiré tizasi zahuré.

⁴¹ Tawamhã ma tô pa'â, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— Tarita tumi.

Āne āma ĩsaprĩzé hã: “Azaruture aiwahutu.”

⁴² Tô awa'awi azaruture hã ma wahudu, 12 na āma ĩwahu hã. Para na te oto 're mo. Tawamhã uburé 'ri para ĩsimasam norĩ hã ma āma titob'uzu za'ra.

⁴³ Tawamhã Zezusi te ĩna norĩ ma nharĩ zahuré, rowasu'u na te te dama āma ropé zahuré tō da. Mram na si, te duré wada'uri zahuré, ti'ra ma, te te a zahuré da.

6

Zezusi hã Nazaré u ĩmorĩzé wasu'u

Mateusi 13.53-58; Rucasi 4.16-30

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã Nazaré u, ma tô apã ai'aba're, Zezusi hã aré 're ĩhãimana mono zéb u.

²⁻⁴ Tawamhã datēme sihutu wamhã, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na te oto dama rowahutu, sabadu na, rowahutuzéb āma. Da'ahã na da te waparĩ za'ra wamhã, ma tô āma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowasu'u na hã. Āne te duré āma tasisadanharĩ za'ra ni:

— Pra. E ma hawimhã, ma uburé marĩ hã awaihu'u, waihu'u pese na, te te dama 're ĩrowasu'u mono da hã. E niha bété õhõ ma si waihu'u pese di, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. Õ hã wede'é na romhuri'wa, Marizaha 'ra. ĩno norĩ hã Ti'adu, duré Zuzé, duré Zuda, duré Sima. ĩhidiba norĩ hã te duré wa'rata 're hãimana za'ra. — Āne te āma dasima romnhoré za'ra ni.

Āne wa, Zezusihi zô datob'uzu za'ra õ di, dama waihu'u pese wa, āne na hã. Taha wa, ma āne dama waihu'u, Zezusi hã:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datẽme 're nomro mono wamhã, ĩsimiroti na wazép sina, te za sô 're datob'uzu za'ra. ĩspti'ai āma si sô 're datob'uzu za'ra mono õ di za, ĩspti'ai āma wa. ĩsisānawã norĩ zama, sô 're tob'uzu za'ra mono õ di za, ĩsõrõwa āma ĩsiré 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ zama. — Āne sõ'awib õ nherẽ, ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

⁵ Taha wa, Nazaré āma sô datob'uzu za'ra õ wa, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ahã na te te dama 'manharĩ õ di, tiwaihu'u pese na hã. Ni'wam norĩ si, ma tô upi za'ra, tinhib'rata na te te pese za'ra da, da'umro na.

⁶ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na da te dasiwi saze za'ra õ wa, te taré da'āma rosa'rata, da te dasiwi ĩsaze za'ra õ zém na hã.

Tawamhã Nazaré 'rata 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, te te 're rowahutu oto Zezusi hã, 'ri wa'õtõ mono bâ.

Zezusi hã tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u

Mateusi 10.5-15; Rucasi 9.1-6

⁷ Tawamhã tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô, te tihârã za'ra, aibã 12 na ĩhãiba norĩ zô. Taha pari, ma tô maparane si te te apisutu, daro mono bâ si'aba'ré da, datẽme. Si'aba'réi õ ré, ma tô duré tãma pisutu za'ra, ĩsimiromhõsi zarina, wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra mono da.

⁸ Ma duré tãma waihu'u za'ra, marĩ hã te te siré 'wasari tõ da, bådãdi na da hã. Tisiwazusizéb ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra. Mra hã duré romramizé hã duré rob'uprazé hã te te 'wasari tõ da, ma tô duré tãma waihu'u za'ra.

⁹ Tipara'uza ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra. Duré da'uza ĩhãpa ĩsõ'utu'u hã te te 'wasari tõ da, tihãiba na ré si si'aba'ré da, ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹⁰ Āne ma tô duré tãma waihu'u za'ra:

— Darob u, 're aihutu aba mono wamhã, te te 're ĩ'aiwaibui wẽ wa'aba mono norĩ nhorõwa āma si, te za a'â 're asimroi wa'aba mo, darob amoi u, duré 're aiwairébé aba mono õ ré.

¹¹ Da te 're aiwaibui wẽ za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré da te 're aiwapari ze za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za dahawi 're aiwairébé su'u aba mo. Tawamhã dahawi 're

aiwairébé aba mono õ ré, te za asisa'u aipara zapru hã 're ãtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dapo're õ na 're danomro mono wa, 'rãwi 're dasisãmri za'ra mono da. — Æne ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹² Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te oto datẽme ai'aba'ré, te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ.

¹³ Wa'uburé hã te te oto dama 're sãmra za'ra. Duré azeitona 'rãi wa'u wam na, te te 're da'rãi u'ré za'ra mono pari, ma tô da'ahã na te te 're dapesé za'ra, dahãzé u'ãsi 're ãdahãimana za'ra mono hã.

*Zuwã Batitaha dã'ãzé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Rucasi 9.7-9*

¹⁴ Tawamhã apito Erodi hã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, ãwasu'uwẽ hã daro mono bã waptã'ã mono wa. Æne te ni'wam norĩ hã Zezusihi wasu'u na taré te te sima 're romnomri za'ra:

— Ô hã, Zuwã Batita apã ãhãiwa'udu. Taha wa, te marĩ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ, tiwaihu'u pese na. — Æne te te sima ãma 're romnomri za'ra, taré.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ô hã Eriasi, duréihã dã'ã nherẽ, apã ãhãiwa'udu. — Æne te te ãma sima 're romnomri za'ra, taré. Ni'wam norĩ hã te duré te te sima ãma 're romnomri za'ra, ãne:

— Ô hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, duréihã 're ãnomro mono norĩ ne hã. — Æne te Zezusihi wasu'u na taré da te dasima ãma 're romnomri za'ra.

¹⁶ Tawamhã apito Erodi, ma tô Zezusihi wasu'u na hã danhimirowasu'u hã wapa. Tawamhã ãne te tinha:

— Tô õ hã, Zuwã Batita. Te 'rui wa, da te butu nhizãri nherẽ, apã ãhãiwa'udu te 're mo. — Æne ma tô Erodi hã Zuwã Batita dama wasu'u, ta hã newa.

¹⁷⁻¹⁸ Erodi hã ma tô aré dama ti'ru, Zuwã Batita da te dasiwi pawasisi da, da te dasiwi sêrẽ da, dazazéb 're, 're sa mono da. Æne ma tô Erodi hã Zuwãhã ma, rob'manharĩ wasété. E marĩ da. ãmro ma, tãma rowẽ da, Erodizaha ma. Tinoi wi, ãma ãsi'ré na, ma timro, Piripihi mro na, Erodi hã. Æma mro wa, Zuwã ma tô Erodihi ma tinha: “Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã ãne: ‘Asisãnawãi mro hã tiwi ãma 're ai'ré za'ra wa'aba mono õ di za.’ ” — Æne ma tô Erodihi ma waihu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã.

¹⁹⁻²⁰ Taha wa, Erodiza hã te te sina 're mreme 'ruiwapari, Zuwã hã. Te te wĩrĩ neza. Tane nherẽ, te te wĩrĩ waihu'u õ di. E marĩ wa. Erodi hã te te tiwi 're 'madã'ã pese, Zuwã Batita hã. Zuwã hã wẽ uptabi na, te dama 're hãimana. Æne na ma

tô ãhâimanazém na waihu'u, Erodi hã. Taha wa, sina 're pahi mono wa, ma tô dawî te te 're 'madâ'â pese, Zuwã hã. Zuwãhã nhimirowasu'u hã te nasi wapa, Erodi hã. Tawamhã wapari ze na nasi te te wapari wa, zahadu rosa'rada te te sima ãma waihu'u ô di Erodi hã, Zuwã Batitaha ãma hã.

²¹ Tawamhã ma tô bâdâ hã pisutu Erodi hã, ãwa ãwaptã'ázém na dasipo're pu'u za'ra wa, ãsiré dasa hã da te huri da. Taha wa, ma tô dama ãpire norî hã ãsiré tisa tihu, da'wapéi'wa norî nhîb'apito norî hã, duré Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma dama ãpire 're ãhâimana za'ra mono hã. Tawamhã aihîni dasiré dasaihuri ré, Erodizaha ma wê di, Zuwã Batita ãdâ'ázéb da hã.

²² Taha wa, dasaihuri ré, ma Erodizaha 'ra sipi'ô hã ázé 'ri para u, dama sipese da. Tawamhã Erodi norî hã ma tô ãma uze za'ra, tâma sipese za'ra wê te. Taha wa, te apito hã azarutu ma tinha:

— Marî ãwi waptêrê, asima ãwêzéb uwaibaba. Tawamhã wa za aima tisô.

²³ Tô sena marî ãwi waptêrê wamhã, wa za aima ãma uwaimra. ãnhipti'a ãwi waptêrê wamhã, aiwa wa za ãma aipo'o aima, ate da, duré ãte da. — ãne ma tô tâma waihu'u, azarutu ma.

²⁴ Taha wa, te tina u a'â mo, marî hã apito wi te te ãwaptêrê da na, te te sadawa pibu da, tina hã. Tawamhã ãna hã ãne te asa tâma tinha:

— Ma'ãpé, Zuwã Batitaha 'rã si tiwi waptêrê, taha si te te aima sômri da. — ãne ma ti'ra ma waihu'u.

²⁵ Taha wa, si'aba'rê na ma apã ázé apito u, azarudu hã. Tawamhã ãne te apito ma tinha:

— Zuwã Batitaha 'rã si, wa ãsima wê, piza'a 're nho'a wa, ãma hiri da, ãhãna awa'awi. — ãne te tiwi waptêrê.

²⁶ Tawamhã ma tô tiwi tirobzei'ô, apito Erodihi wi. Tane nherê, uburê sô ãdahârâ norî nho'a, te te azarutu ma ropisutu wa, ma tô tâma ãma uwaimra, te te tiwi ãwaptêrêzéb uwaibaba.

²⁷ Tawamhã ma tô ti'ru, awa'awi ã'rã te te we âri da, da'wapéi'wa hã. Tawamhã awa'awi te sô mo, dazazéb u. Tame awa'awi ma tô butu nhizã, Zuwã Batita hã.

²⁸ Taha wa, te awa'awi ti'ã, piza'a 'renho'a wa, azarutu ma, te te sômri da. Te te tâma sômri parip si, ma tina ma oto tisô, Zuwã Batitaha 'rã hã.

²⁹ Tawamhã Zuwã Batitaha zawi'wa norî hã ãwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô sô ai'aba'rê, ãhãiba zô, te te siwi sêrê da, ab're 're.

Zezihi hã dasa na te te ãdapawaptobzém na rowasu'u

Mateusi 14.13-21; Rucasi 9.10-17; Zuwã 6.1-14

³⁰ Tawamhã Zezihi zadawa wasu'u'wa norî hã darob amoi hawi apã sihutu wamhã, Zezihi ma, ma tô siwasu'u

za'ra, ĩwē na te te ĩdapawaptob za'ra mono zém na hã. Duré te te dama ĩrowasu'u za'ra mono zém na zama ma tô tâma siwasu'u za'ra.

³¹ Tawamhã da'ahâ uptabi na ĩtēme dasisamarĩ pese wa, saihuri waihu'u õ di, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tô âne satõri za'ra, Zezusi hã:

— Oto wasi'aba'réi wa'aba a'ubuni u, wawa'utu za'ra da a'â, danhiti.

³² Tawamhã hãiba pisutu te oto ai'aba'ré, uba're u. Uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, danhiti hãimana za'ra da a'â, zara niwĩ.

³³ Tane nherē, da'ahâ na ma tô waihu'u za'ra ni, zara u te te ĩsaprĩ za'ra na hã. Taha wa, ma tô ĩsõ'rãmib za'ra dasisa're, â zada'réi baba, Zezusi norĩ nho'rãmi, daza'rui mono bâ 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã Zezusi norĩ wana, ma tô aihutu ni.

³⁴ Tawamhã Zezusi hã uba're hawi watobro wi, ma tô da'ahâ uptabi na da'ab'madã. Taha wa, ma tô da'ãma tipē'ēzē, pone'ērebã 'madã'ã ãna 're ĩnomro mono ne, 're danomro mono wa. Tawamhã tame ma tô marĩ na tinhimirowasu'u ahã uptabi na dapawapto, Zezusi hã.

³⁵ Tame tiwi hãiwahã wamhã, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã ma ĩtēme ubumro. ãne ma Zezusihi ma waihu'u za'ra: — A'ubuni wi wahãimana za'ra ré, ma wawi tihãiwahã za'ra.

³⁶ E dama rob'rui õ di za, dasi'aba'ré da, marĩ hã dasazéb da, da te dasima uipra za'ra da, re na 'ri ĩsimasa mono u, 'ri wa'õtõ u zama.

³⁷ Tawamhã Zezusi, ma tô asa tâma waihu'u za'ra:

— Mare di. A norĩ wa'wa hã te za dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da.

Tawamhã asa ma duré tâma waihu'u za'ra, Zezusihi ma:

— E niha wa za dasa hã dama uipra za'ra ni, da'ahâ uptabi nherē. Rob'uiprazé hã ahã uptabi na, wama hãimana za'ra 'wa'ãhã, 200 na wa aré dasa hã dama uipra za'ra ni, ĩ'u'ētē wapu hã.

³⁸ Tawamhã Zezusi te asa sô sadanharĩ za'ra:

— E niha te bété ĩ'u'ētē wapu hã aima tihãimana za'ra wa'wa. Ma'ãpé sô sabu za'ra wa'aba.

Tawamhã ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã te te sabu za'ra pari wamhã, Zezusihi ma, te wasu'u za'ra:

— 5 na ĩhãiba hã ĩ'u'ētē wapu hã, duré maparane pe'a hã. — ãne ma apã Zezusihi ma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô dama waihu'u, dui wa, dawa'õtõ mono bâ dasi'ubumroi mono da, uburé.

⁴⁰ Taha wa, dui wa, te oto dasi'ubumro, ni'wam norĩ si 100 na ĩhãiba hã, duré ni'wam norĩ hã 50 na ĩhãiba hã.

⁴¹ Tawamhã ma tô oto ĩ'u'ētē wapu hã waibu, 5 na ĩhãiba hã. Pe'a zama ma duré timra. Tawamhã hãiwa u te ĩré rob'madã.

Timama âma te tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wê'ê, ï'u'êtê wapu hã. Te te wê'êi mono pari, ma tô tisiré 're ïnomro mono norĩ ma sômri za'ra, te te dama sômri za'ra mono da. Pe'a zama, ma tô te te wê'ê zahuré, te te duré dama sômri za'ra mono da.

⁴² Tawamhã ï'u'êtê wapu hã umrore nherê, wê'êi ahâ di. Duré pe'a hã maparane nherê, wê'êi ahâ di. Taha wa, ma tô aihĩni dasa hã huri ni. Ma tô duré da te 'mahâpãrĩ. Da'ahâ uptabi nherê, da'âma si'utõrĩ õ di.

⁴³ Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã ma tô apâ si'õtõ 're te te sé, danho'rada hã, ï'u'êtê wapu wê'ê hã, pe'a wê'ê zama. 12 na ïré hã si'õno hã, danho'rata ré hã. Si'õtõ 'remhã 'masisi di.

⁴⁴ 5 miu na aibâ norĩ hã ïhâiba hã, ï'u'êtê wapu na ïsaihuri hã.

*Zezusi hã â nhisi baba ïmorĩzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Zuwã 6.15-21*

⁴⁵ Taha pari, ma tô Zezusi hã tâma rob'ru za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, uba're wa sisisi da, ïwana te te saprĩ za'ra da zara u, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u, si'aba'ré da, ïwana. Tawamhã Zezusi hã te a'â ïsa'u tizab za'ra, te te dama rob'ru da, danhorõwa u, da te ropéi mono da.

⁴⁶ Te te dama rob'rui pari, te êtê 'rãihâ u mo, Timama ma, mre me da.

⁴⁷ Tawamhã oto tiwi mara za'ra wamhã, uba're hã â wa'wa u, ma tô ïré tihâimana za'ra. Taha ré, Zezusi hã siwaprosi te a'â tihâiba, êtê 'rãihâ âma.

⁴⁸ Tawamhã êtê 'rãihâ hawi, ma tô 'madâ'â za'ra tisiré 're ïnomro mono norĩ hã, uba're sari na si'u'êtê za'ra mono ré, rowa'u'u za'ëne apâ te te tiwi wabzuri za'ra mono wa, uba're hã ïsõ'õmoi baba te te rowapõrĩ za'ra wa. Taha ré, ma tô Zezusi hã ïtême timorĩ za'ra â nhisi baba, mara hã ré. Tawamhã ïsõ'rãmi te aré timorĩ za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹⁻⁵⁰ Â nhisi baba ïtême morĩ za'ra wamhã, te âma rosa'rata za'ra, adâ'â hâiba warõ newa. Taha wa, tâma pahi za'ra wa, te tâma 're sadari za'ra. Taha wa, te Zezusi hã awa'awi tâma si'mahârâ za'ra, âne:

— Wa hã wa we atême ïmorĩ 'wa. ïma aipahi za'ra wa'aba õ di za.

⁵¹⁻⁵² Tawamhã awa'awi uba're wa, ma tô ïtême tizébré za'ra. Sébré wi, ma rowa'u hã sazâ. Taha wa, rowa'u te te ïsazãrizém na, ma âma titob'uzu za'ra, ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã. E marĩ wa. Zezusi hã ï'u'êtê wapu te te dama wê'êi mono wamhã, ahâ di. Tane nherê, te te siwi âma waihu'u su'u õ di, ïwaihu'u pese uptabi na hã.

*Zezusi hã, Zenezaré âma te te ïda'apesezé wasu'u
Mateusi 14.34-36*

⁵³ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô saprĩ za'ra, ãsõ'u na zara u. Te te saprĩ za'ra wamhã, ma tô aihutu, Zenezaré na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tame ma tô â zada'ré ãma, uba're na ãma wasisi za'ra.

⁵⁴ Tawamhã uba're hawi wairébé wamhã, awa'awi ma tô dasiwi waihu'u za'ra ni, Zezusi hã.

⁵⁵ Tawamhã daza'rui mono bâ, ma tô ãhâzé ré norĩ hã ãtẽme 'wasari ni, Zezusihi hãimanazéb u, ãsimiwaptâ ré.

⁵⁶ Daro mono bâ te Zezusi hã datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ u zama 'ri nho'õmo u zama, re na 'ri ãsimasa mono u zama. Darob u datẽme 're simasisi mono wi, ma tô ãhâzé ré norĩ hã da te tãma 're sa'ra za'ra, 'ri nhi'riri wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb ãma. Tawamhã ma tô tiwi rowaptêrê za'ra ni, ã'uzã nhisutu si ãhâzé ré norĩ hã te te tiwi 're upi za'ra mono da. Tawamhã ã'uzã nhisutu si te te tiwi 're upi za'ra mono nherê, ma tô 're séptã'ã za'ra, uburé ãhâzé ré norĩ hã.

7

Zudezu norĩ hi'rata hãimanazém na, parisezu norĩ ma, Zezusi te te ãwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 15.1-9

¹ Tawamhã aibã norĩ hã Zeruzarê hawi ãsihudu hã ma tô Zezusihi u si'rã'õtõ, zudezu norĩ hã. Ta norĩ hã parisezu, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ.

² Ta norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã, parisezu norĩ nhimiroti hã te te 'madã'ã za'ra ãna, saihuri wa, simisõi pese ãna.

³⁻⁴ Zudezu norĩ hã tihi'rata norĩ nhimiroti zarina si, te 're hãimana za'ra. Tisiré zudezu norĩ nhipai u, te taha si te te 're 'madã'ã pese za'ra, parisezu norĩ hã. Taha wa, 're simisõi pese za'ra mono parip si, te za 're saihuri. Duré marĩ hã dasai wedezém hawi 'ri tẽme te te 're ã'ãwisi za'ra mono hã, te za te te 're upsõi pese za'ra, ãma 're saihuri mono õ ré. Duré te za hãsizé hã te te 're upsõi pese za'ra, duré piza'a hã duré piza'a ãsi'uwazi 'manharĩ hã, tihi'rata norĩ nhimiroti zarina.

⁵ Taha wa, parisezu norĩ hã Zezusihi u si'rã'õtõ wamhã, ma tô Zezusi hã siwi 'mahã, rowahutu'wa norĩ me:

— E marĩ wa, te bété asiré 're ãnomro mono norĩ hã simisõi ãna 're saihuri, wahi'rata norĩ nhimiroti na te te rosa'rata za'ra ãna.

⁶⁻⁷ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa ãma sada'ãbã za'ra, ãne:

— Tô senai õ di, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã. Duréihã Iza'iza hã ma tô ã'uwaibaba ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, aihãimanazéb za'ra wa'aba na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na ma tô ãne na ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa:

“Õ norĩ hã tô sena newa, te timreme na si taré ã'ãma 're wata za'ra. Tane nherê, te tipê'ê 're aimawi zõ si te te 're

rosa'rata u'âsi za'ra, ĩ'upana. Danhimiroti zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra, ĩnhimiroti zarina newa. Taha wa, senai õ di, ta norĩ hã ĩ'ãma 're ĩwata za'ra mono zé hã."

— ãne ma tô tãma waihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô ãne da'ãma rob'ui'ééré, Iza'iza hã. Duréi pese, te te da'ãma rob'ui'ééré nherẽ, tô sena na te aiwasu'u za'ra wa'wa.

⁸ A norĩ wa'wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di. Ti'ai ãma danhimiroti na si, te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô parisezu norĩ ma 're ĩhãimana za'ra mono zé hã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁹ ãne ma tô duré tãma waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã aihãimana nhipese sina te 're ĩrẽme za'ra wa'aba mo 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, 'rãwi asimirosa'rata na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Duréihã Mozési hã ma tô dama roti, ãne: "Aimama hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, ana zama." ãne ĩsimiroti amo hã duré: "Ni'wam norĩ hã timama ãma nherẽ, duré tina ãma nherẽ, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're simro." ãne ĩsimiroti hã duréihã.

¹¹⁻¹² Tane nherẽ, te ãhãna hã asimiroti za'ra wa'aba zéb zarina si 're dahãimana za'ra, damama norĩ hã da te 're pawaptob za'ra mono ãna, dana norĩ zama. Áté ni'wai ma, te za ĩsibro hã 're hãimana, timama hã duré tina hã te te ĩpawaptob zahuré zéb da hã. Wẽ nherẽ, te za áté ãne timama ma waihu'u, tina ma zama: "Marĩ na te aipawapto wa'aba da hã, te ĩsima wẽ nherẽ hã, tane nherẽ, wa tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ãma ropisutu, te tãma sõmri da, ãma ĩwata zéb da hã." Áté ãne te za timama ma waihu'u, tina ma zama. ãne wamhã, te za tãma 're ĩwaihu'u wasété za'ra wa'aba mo, ãne: "Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ma tô ĩropisutu pa. Taha wa, te za tãma ãma ĩuwaimra, aimama norĩ, ãma pawaptob zahuré õ nherẽ, ana me." ãne ma tô dama 're ĩroti wasété za'ra wa'aba mo.

¹³ ãne wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã aima wapu za'ra wa'aba di, ĩsimiroti upana aih'i'rata norĩ nhimiroti na si, dama 're roti u'âsi za'ra wa'aba mono wa. Tane duré aimawi na dama 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã, ahã uptabi di. — ãne parisezu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zém na, ma tô Zezusi hã tãma rowaihu'u za'ra.

*'Rãwi 're ĩdasiwasété za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 15.10-20*

¹⁴ Tawamhã Zezusi te duré sima dazô hã, te te dama roti da, ãne:

— Ma'ãpé, ĩnhimirowasu'u hã wapari pese za'ra wa'aba za, marĩ hã waihu'u za'ra wa'aba da ãma.

15-16 Uburé marĩ na 're dasaihuri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za. Dapẽ'ẽ hawim na danhimirosa'rata wasété zarina, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra mono wapsi, te za 're dasiwasété za'ra, 'rãwi. — ãne ma tô dama rowasu'u, da te dasina waihu'u za'ra da.

17 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto ai'aba'ré, 'ri tẽme, tisiré 're ãnomro mono norĩ me. Tawamhã 'ri tẽme sihutu wapsi, te oto siwi sadanha, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã, marĩ na te te dama ãrowasu'uzém na hã te te tãma waihu'u za'ra da, 'rãwi 're ãdasiwasété za'ra mono zém na hã.

18 Tawamhã ma tô tãma waihu'u za'ra:

— E niha a norĩ wa'aba ma zama, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Dasa hã da te 're huri mono wamhã, taha na 're dasiwasété za'ra mono õ di za 'rãwi.

19 E marĩ wa. Dapẽ'ẽ na, da te 're ãrosa'rata za'ra mono zéb u, 're sisisi mono õ wa za, dasa hã. Danomo u si, te za 're sisisi, dasa hã. Taha pari, te za 're wairébé apã, rob u. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te ãma waihu'u za'ra da, dasai mono bã ãwẽ na 're ãdasaihuri mono zéb da hã.

20-22 ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Dapẽ'ẽ hawi, da te 're ãsani za'ra mono na si, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Dapẽ'ẽ 're, danhimirosa'rata wasété hawim na si, te dawasédé hã uburé da te 're 'manharĩ za'ra, marĩ na danhipsaihuri hã, duré dasipãrĩ hã, duré dasina danhipsaihuri hã, duré danhibrom na da'ruiwapari hã, duré dawasété 'manharĩ hã, duré dazadawa nhipe hã, duré marĩ na danhiminho'ru hã, duré danhisi wasédé hã, duré marĩ na 'rãwi dasina dawada hã, duré 'rãwi dawasété na 're ãdasisãmri za'ra mono õ zé hã.

23 Dasi'uihã na te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra. Taha pari, te za uburé marĩ hã ãwasétere hã da te 're 'manharĩ za'ra. ãne wapsi, te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Pi'õ zudezu'õ 'ra hã, Zezusi te te wa'uburé hã ãhawi ãsatõrĩzé wasu'u

Mateusi 15.21-28

24 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, darob amoi u. Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, daro hã. Tawamhã 'ri para u ma tô asisi. Tame ãsãmrazém na da te dasiwi ãwaihu'uzéb da hã, te te sima wẽ õ di, Zezusi hã. Tane nherẽ, a'ã da te sa'rese ãna, sãmra waihu'u õ di.

25-26 Tawamhã pi'õ hã ma tô duré ãsãmrazém na danhimirowasu'u hã wapa. Zezusihi wasu'u te te wapari wi, ma awa'awi ãtẽme mo. ã'ra hã ba'õtõre hã, wa'uburé hã te te 're wamnarĩ mono wa, te ãtẽme mo, te te tãma wasu'u da. Tawamhã ãtẽme wisi wi, ma tô Zezusihi papara aime, hi'rãtitõ. Pi'õ hã deredu na ãpodo, zudezu'õ, Siru Penisiza nhihudu.

Tane nherẽ, ma tô Zezusihi wi rowaptẽ, wa'uburé ma, te te rob'ru da, ĩ'ra ma watobro da, ĩ'ra hã rowẽ na si, tãma 're hãimana mono da oto.

²⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha pi'õi ma, ãne:

— Īmorĩ'rata na te za da'ra ma, ĩsa hã da te tãma 're sômri za'ra, tisa hã te te 're 'mahâpârĩ za'ra mono da, a'â. Da'ra sa hã ĩmorĩ'rata na wapsã ma, da te 're sãmra mono wamhã, ĩ'uwaibaba õ di.

²⁸ Tawamhã, pi'õ hã ma asa ãma sada'â:

— Tô ĩ'uwaibaba, ma tane hã ĩma ĩwaihu. Tane nherẽ, te za da'ra saipru hã, da'ra norĩ wi 're rere'e mono wamhã, wapsã hã te te 're huri, wedezai 'rowi.

²⁹ Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u:

— Tane tô. Asa ãma ĩma uwaimrami wẽ wa, te za oto apâ aimo, 'ri tẽme. Ai'ra ma, ma tô wa'uburé hã watobro.

³⁰ Tawamhã pi'õ hã te apâ mo, tinhorõwa u. Wisi wamhã, rowẽ na ma tô ti'ra hã sabu, waptâ nomro ré. ĩwana ma tô tãma watobro, wa'uburé hã. Taha wa, tãma rowẽ di oto.

Zezusi hã aibã ĩpo'reptõ duré ĩmreme waihu'u'õ, te te ĩpesezé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã Tiru na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, hãimana za'ra pari, ma tô ai'aba'ré. Sido na daza'ru nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra. Duré Decapori na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri za'ra, 10 na daza'ru wa'wai baba. Tawamhã Darireza ãma â zaihã u, ma tô aihutu, ĩsõ'ui u.

³² Tawamhã ĩsõ'u zaihã u sihutu wamhã, aibã ĩpo'reptõ hã ma tô ĩtẽme dasiwi saprõni ni, ĩmreme waihu'u'õ hã. Tawamhã Zezusihi ma, te oto 'ru za'ra, siwi ĩsaprõni'wa norĩ hã tinhib'rada te te ãma hiri da, te te pese da.

³³ Tawamhã Zezusi hã ma tô aibã hã danhiti sima saprõ. Tawamhã tinhipto hã ma tô ĩpo're 're tiza. Taha pari, ma duré tizadapro na tinhipto hã sada di'i, te te ãma soto u'rẽ da.

³⁴ Taha pari, te hãiwa u rob'madã. Hãiwa u te te rob'madã'â sina, aibã ãma pẽ'êzé wa, tipẽ'ê 're te ãi'ã. Tawamhã tisimremezẽm na te tãma tinha:

— Epata. — ãne ãma ĩsaprĩzé hã, wamreme na: “Aipo're 'repu'u.”

³⁵ Tawamhã ma tô po're 'repuru oto, awa'awi. Duré ma tô tinhoto wairo. Tawamhã mreme wẽ di oto, aibã ĩmreme waihu'u'õ hã.

³⁶ Tawamhã Zezusi hã te sina dazadawa uwati pese, ĩwasu'u na da te dasima ãma ropé tõ da. Tane nherẽ, ĩ'madã'ã'wa norĩ hã te nasi dama rowasu'u za'ra, aibã te te ĩpesezẽm na.

³⁷ Tawamhã ãsimirowasu'u, da te waparĩ za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. ãne te Zezusi hã dasima wasu'u za'ra ni:

— Tô sena, te uburé marĩ ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. ãpo'reptõ hã ma tô pese, ãmreme waihu'u'õ hã. — ãne te ãma tawata za'ra ni.

8

Zezusi hã, 4 miu na dahãiba hã te te ãsaihurizé wasu'u Mateusi 15.32-39

¹ Tawamhã syry na ãma ronomro parip si, ma tô duré apã ãtẽme tasi'rã'õtõ ni, Zezusihi u hã. Tawamhã marĩ na dasaihuri õ wa, dasazé hã oto hãimana õ wa, te Zezusi hã sima sõ tihãra za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ zõ.

² ãne te tãma siwasu'u za'ra:

— ãhãna ãrata dasi'ubumroi ré, ma tô dasa hã dawĩ ai'utõ, bãdã si'ubdatõ da'ãma si'utõrĩ wa. Taha wa, da'ãma ãpẽ'ẽzé di, wa hã.

³ Mram nherẽ, te dama rob'rui wamhã, te za dasi'marõpãrĩ za'ra bãdãdi na, danhib'uware wa, romhã hawi we ãdasihutu norĩ hã.

⁴ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E niha wa za dasa hã dama 'mai'uipra za'ra ni, wa te dama sõmri za'ra mono da. ãmemhã a'ubuni wi, wa ai'ubumro ni.

⁵ Tawamhã Zezusi te asa sadanharĩ za'ra, ãne:

— E niha te ã'u'ëtẽ wapu hã aima tihãimana za'ra wa'wa.

— 7 na te wama tihãimana za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra asa.

⁶ Taha wa, ma tô Zezusi hã dama rob'ru, ti'ai wa, dasi'ubumroi mono da. Taha pari, ma tô duré 7 na ã'u'ëtẽ wapu hã waibu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma wata da, sõpru wa. ãma wata pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ã'u'ëtẽ wapu hã. Tawamhã tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ma tô te te sõmri, te te dama sõmri za'ra mono da.

⁷ Pe'a hã ãsyyre hã te duré tãma ti'maihãiba, ãsebre siro hã. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te duré tiwata, pe'a ãsyyre na zama, sõpru wa. Taha pari, te duré tãma 'ru za'ra, te te dama sõmri za'ra mono da.

⁸ Tawamhã aihĩni te oto dasa hã huri ni. Dasa hã ma da te 'mahãpãrĩ, aihĩni. Taha pari, dasa ãsi'azazãri hã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô apã te te sé. Si'õno hã 7 na ãhãiba wa, ma tô ãma 'masisi za'ra.

⁹ ãdasaihuri za'ra norĩ hãiba za'ratazé hã, 4 miu u, ma wato-bro, ãté.

Taha pari, te oto Zezusi hã dama rob'ru, apã darob u, da te ropéi mono da.

10 Tawamhã te te dama rob'rui pari, ma uba're wa asisi, Zezusi norĩ hã, zara u te te saprĩ za'ra da, Damanuta na ti'anhisi u si'aba'r e da.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi wi, te te ĩrowapt r e za'ra z e wasu'u Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Rucasi 11.29-32

11 Tawamhã parisezu norĩ hã ma Zezusihi u aihutu, ĩsimirowasu'u na te te saze za'ra   wa, ĩsadawa wa'r ami te te nasi t ama nharĩ za'ra da. Tawamhã Zezusihi wi, te oto rowapt r e za'ra, tiwaihu'u pese na marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'  hã te te t ama 'manharĩ za'ra da. E marĩ da. T o sena 'Re ĩh aimana u' si mono zadawa para, dama ĩwaihu'u'  hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono z , te te siwi pibu za'ra da. Tar e te te siwi w '  da, te  ne tiwi rowapt r e za'ra.

12 Tawamhã Zezusi hã  ma p ' z e za'ra wa, ma sa' t e p ' waze. Tawamhã te sima tinha,  ne:

— E niha ma t o nimosi dapoto t em norĩ hã siwi ĩwada'u, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'  hã ĩs 'a te t ama 'manharĩ za'ra da. Mare di,  ne hã. Te t ama 'manharĩ za'ra   di za. —  ne te sima tinha, Zezusi hã.

13 Taha pari, te tiwi timorĩ za'ra. Uba're wa, ma oto  z e, zara u te te saprĩ da ap .

Parisezu norĩ te, dur  Erodihite, ĩ'u' t e wapuz e wasu'u Mateusi 16.5-12

14 Tawamhã zara u, ma t o oto aihutu, Zezusi norĩ hã. ĩ'u' t e wapu hã sir e te te 'ma' ari za'ra da nher , ma t o  ma po're ha' ari za'ra, ĩsir e 're ĩnomro mono norĩ hã. Misire te nomro, uba're 'remh .

15 Tawamhã Zezusi ma  ne t ama waihu'u za'ra:

— Ma' p e, 're asi'mad '  pesa za'ra wa'aba mono, ĩ'u' t e wapuz em nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manhariz em nhiti, apito Erodihite me.

16 Tawamhã te sima nharĩ za'ra,  ne:

— ĩ'u' t e wapu hã  t e wama h aimana za'ra   wa, ma  ne wama waihu'u za'ra.

17 Tawamhã Zezusi ma sina wapari za'ra. Taha wa, te sadanharĩ za'ra,  ne:

— E niha te ĩ'u' t e wapu hã aima ĩh aimana za'ra wa'aba   na, s o asimrami za'ra wa'wa. E asiwi ĩzadaihu'u za'ra wa'aba   di b t e, ĩ'u' t e wapuz em na te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba z em na h . E niha waihu'u su'u za'ra wa'aba   di b t e.

18-19 E niha at mo na marĩ 're 'mad '  za'ra wa'aba mono nher , aima waihu'u za'ra wa'aba   di. E niha aipo're na marĩ 're wapari za'ra wa'aba mono nher , aima waihu'u za'ra wa'aba   di. 5 na ĩ'u' t e wapu h iba h  te dama ĩw ' i ah  mono z em na h , dur  5 miu na dah iba nher , aih ni ĩdasaihuriz em na h , e ma  ma aipo're si' ari za'ra wa'wa. E niha si' t o h iba h  ĩr e danho'rada h  ĩsi'azaz ari h , ap  ĩwa ĩs me

aba mono hã. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra. Tawamhã asa ma Zezusihi ma waihu'u za'ra:

— Si'õno hã 12 na ãhãiba hã danho'rata ré hã.

²⁰Tawamhã Zezusi hã ãsadanharĩ na, ma duré tãma ãma sahu za'ra:

— Duré, 7 na ã'u'ëtê wapu hã hãimana nherê, te dama ãwê'ëi ahã mono zém na hã, duré 4 miu na dahãiba nherê, da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, e niha si'õtõ hãiba hã danho'rata ré hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

— Si'õno hã, 7 na ãhãiba hã danho'rata ré hã. — ãne ma asa tãma waihu'u za'ra.

²¹Tawamhã Zezusi te duré tãma nharĩ za'ra:

— E niha bété zahadu ãwaihu'u za'ra wa'aba õ di, ãwaihu'u pese na hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

Zezusi hã ãtob'a te te ãpesezé wasu'u

²²Taha pari, te oto ai'aba'rê Zezusi norĩ hã, Besada na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tawamhã datême sihotu wamhã, aibã ãtob'a hã ma tô ãtême dasiwi sãprõni ni, Zezusihi u. Tinhib'rata na te te upi da, te te to pese da, te tãma 'ru za'ra, siwi ãsãprõni'wa norĩ hã.

²³Tawamhã Zezusi hã ma ãtob'a hã pa'ã, danhiti te te sima sãprõni da. Tawamhã tizadaipro na ma sada sisiptõmo di'i, te te ãma tob'u'rê da, aibã hã. Taha pari, ma duré tinhib'rada hã ãma tihi. Taha parimhã, te sadanha, ãne:

— E zahadu marĩ hã 'madã'ã õ di. E ma tô marĩ hã ã'madã.

²⁴Tawamhã aibã te te rob'madã'ã wamhã, Zezusihi ma, te asa tinha, ãne:

— Zahadu te rob'madã'ã pese õ di. Aibã norĩ hã te ai'aba'rê, wede ne ãhãiba za'ra hã. — ãne ma asa tãma waihu'u, te te rob'madã'ã pese waihu'u õ wa.

²⁵Taha wa, tinhib'rada hã ma tô duré ãma tino, ãtomhã ãma, Zezusi hã. Tawamhã ma tô tito pese oto, aibã hã. Te rob'madã'ã wê di oto.

²⁶Tawamhã Zezusi hã te aibã ma rob'ru, tinhorõwa u morĩ waré da oto, apã morĩ tõ da, 'ri wa'õtõ u hã.

Zezusi hã Danho'reptui'wa na, Pedru hã asa te te tãma ãwaihu'uzé wasu'u

Mateusi 16.13-20; Rucasi 9.18-31

²⁷Taha pari, Zezusi norĩ hã te oto 're nomro, 'ri wa'õtõ mono bã. Apito Piripihĩ te, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi niwĩ, 'ri wa'õno hã. Tawamhã bãdãdi na si'aba'rê sina, te tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— E niha ma tô da te dasima 're ãwasu'u za'ra. E 'wa hã, wa hã.

²⁸Tawamhã asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahã di. A hã, u, Zuwã Batita, apã aihãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apã we ã'aimorĩ. A hã, u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono

zadawa wasu'u 'rata 'wa hâiba amo, duréi pese atâ'â nherê, apâ aihâiwa'udu.

²⁹ Tawamhã Zezusi te duré sina sadanharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo.

Tawamhã Pedruhu si, ma asa tãma waihu'u na wa'rã:

— A hã Cristu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da.

³⁰ Tawamhã Zezusi te sina sadawa uwati za'ra, Danho'reptui'wa na, te te a'â dama wasu'u za'ra tō da.

Zezusi hã, za ĩdâ'âzém na, duré za apâ ĩhâiwa'utuzém na ĩsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 16.21-28; Rucasi 9.22-27

³¹⁻³² Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, wa za robzépata za'êtê. Wama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩwê'õ za'ra, ĩhi norĩ hã. Sasedoti ĩpire norĩ zama, duré dama rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩwê'õ za'ra. Tawapsi te za dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bâdâ maparane ĩãma si'utõrĩ õ ré, wa za hâiwa'udu apâ. — ãne sō'awi ma tô Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra, tãma ĩrob'rãsutuzém na hã te te ãma waihu'u sirõmo za'ra da. Tawamhã Pedru hã ãne tãma ĩsiwasu'u za'ra zé hã te te tiwi sawi da, te sima saprõ Zezusi hã, tisiré norĩ nhiti.

³³ Tawamhã te te sina wapari wamhã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ u, ma aipi'ra. Tawamhã Pedruhu ma, te ãne tinha:

— Satanasi, mo oto aimorĩ, ĩnhiti. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirosa'rata zarina rosa'rata õ di, a hã. Danhimirosa'rata zarina si, te ĩãma ĩrosa'ra, a hã.

³⁴ Taha pari, Zezusi te duré sima dazô hã, uburé ĩtême dasi'rã'õtõ mono da. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ zô zama, te duré tihârâ za'ra sima. Tawamhã ãne ma si'ãma dama rowaihu'u:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩwê za'ra mono wamhã, tihâimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherê, te za ĩsiré 're nomro.

³⁵ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, duré ĩzadawa wasu'u'wa 're nomro mono wa, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã.

³⁶⁻³⁷ Áté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroj pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré sibrob ahâ nherê, e tãma 're rowê mono di za, rowê ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami mono õ wamhã. Mare di. Tãma

're rowẽ mono õ di za. Ti'ai ãma simarĩ ahâ uptabi nherẽ, tãma waihu'u õ di za, marĩ na ãsiwa'âbâzéb da hã, rowẽ ãma 're ãhãimana mono zéb da hã. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u siro, da te waihu'u za'ra da.

³⁸ Ma tô duré dama rowaihu'u ãne:

— ãhãna da'ahã na 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã ma tô rẽme za'ra ni. Dawasété na si te oto 're danomro, ã nimosi dapoto té mono hã. Tawamhã ni'wam norĩ hã ãzazei'wa na, duré ãmreme wapari pese 'wa na, ãté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Áté te za dawi 're si'udã za'ra, ãzazei'õ'wa ne. Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã nimahã na si, wa za wei mo apã. ãmama te hã, rowa'a za'ëtẽ ré, wa za wei mo, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ siré. Tawamhã apã we ãmorĩ wãpsi, ã'udã'wa norĩ hã ãzazei'wa na te waihu'u za'ra õ di za. — ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

9

¹ Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherẽ, ai'matã'ã aba õ ré, te za tiwaihu'u pese na 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé hã ãma ã'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma Zezusi hã dama waihu'u siro, da te dasina waihu'u za'ra da.

Zezusihi hãiba ãsisaprĩzé wasu'u

Mateusi 17.1-13; Rucasi 9.28-36

² Tawamhã bãdã 6 na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã Pedru norĩ si te te simro, Ti'adu norĩ me, Zuwãhã zama. Êtẽ 'rãihã u ma tô ai'aba'ré. Tame ma tô Zezusi hã tihãiba na saprĩ, Pedru norĩ nho'a.

³ ã'uza hã ma tô tihãirã uptabi. Rowa'a za'ëtẽ ne, ma ai'ubuzi, rã uptabi na. Da'uza hã da te 're hã upsõi pese za'ra mono nherẽ, hãirã prã ti, Zezusihi uza ma hã.

⁴ Tawamhã dahi'rata norĩ hã ma tô 'madã'ã za'ra, Eriasi norĩ hã Mozésihi me. Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra.

⁵⁻⁶ Tawamhã Pedru te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãme wama rowẽ za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni aihãiba bâ wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — ãne ma Pedru hã tãma waihu'u, a'ã te te rosa'rata ãna. Te te 'madã'ã za'ra wa, ma tãma tipahi za'ra, Pedru norĩ hã.

⁷ Tawamhã hãiwa nhirõtõ'a za'ẽne hã ma ubu za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, hãiwa nhirõtõ'a hawi, ma we tãma nharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Pedru norĩ ma:

— ã hã ã'ra, te 're ãsawi pese mono. Ma'ãpé ãsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono za.

⁸ Taha wamhã, taré te titõmo na sô rowaimrami za'ra. Zezusihi si te ãma siwi 'madã, siwaprosi ãsam na.

⁹ Tawamhã êtê 'rãihã hawi, ma oto si'ra za'ra, Zezusi norĩ hã. Si'aba're sina, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Êtê 'rãihã ãma ã'madã'ã za'ra wa'aba zém na hã, dama rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'ã. Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã ab're hawi ãhãiwa'utu parip si, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Tawamhã ãmreme ma tô wapari za'ra, Pedru norĩ hã. Taha wa, te 'rãwi sima rowasu'u za'ra, ãne:

— E niha ãsiwasu'uzé hã ab're hawi, za te te ãhãiwa'utu na. Wa norĩ hã wama waihu'u za'ra õ di. — ãne te 'rãwi sima rowasu'u za'ra.

¹¹ Tawamhã te oto siwi sadanha, Zezusi hã:

— E marĩ wa, te rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra bété, Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu wana, Eriasi za we ãmorĩ na hã.

¹²⁻¹³ Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra:

— Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ã'uwaibaba ãma rob'ui'ééré ãbaihã na, Eriasi za we apã ãmorizém na te te ropese da. Tane nherê, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Eriasi hã ma tô wei morĩ pa. Da te dasima ãwê za'ra zéb zarina, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra ni, ãwana da te duré ãma ãrob'ui'éérézéb zarina. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ã'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra, ti'ai ãma dasiré ãpoto ãma hã, sa'êtê na za te ãrobzépatazém na hã, duré za da te dasiwi ãwê'õzém na hã. E marĩ wa, ma tô ãne ã'ãma rob'ui'ééré sirõmo za'ra. — ãne te Zezusi hã sina sadanharĩ za'ra.

Ai'repudu ãpesezé wasu'u

Mateusi 17.14-20; Rucasi 9.37-43

¹⁴ Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto apã ai'aba're, tisiré norĩ u.

ãwana za'ra ma tô da'ahã na tasi'rã'õtõ ni. Tame 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãhimiroti ui'ééré na rowahutu'wa norĩ hã te nasi ãsada wa'rãmi tãma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma, ãsimirowasu'u na te te saze za'ra õ wa.

¹⁵ Zezusi hã da te 'madã'ã za'ra wamhã, uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, ma tô ãtême dasisa're, da te sawi za'ra da.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— E marĩ na, te asima ãrowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁷ Tawamhã aibã hã dawa'wa hawi te 'mahã:

— Rowahutu'wa, ã'ra wa we atême saprõ, ãma pawaptob da. Wa'uburé te te 're upi mono wa, mreme õ u'ãsi te 're sãmra.

¹⁸ Wa'uburé hã te te 're wabzuri, ti'ai u. Tawamhã ãsadaipro hã te tiwi 're pusi. Te duré 're 'wahãihãsi. Te duré 're sitete. Te duré 're sib'uwa. Wa tô aré waptêrê za'ra, asiré 're ãnomro mono norĩ hã wa'uburé te te siwi me da, tãma. Tane nherê,

tãma waihu'u za'ra õ di, ĩ'ra ma, te te siwi ĩme da hã. — ãne te aibã hã rowasu'u, Zezusihi ma.

¹⁹ Tawamhã aibã mreme te te wapari wamhã, ma tô tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma tinha:

— E niha bété ai'rata 're ĩnhamra u'âsi aba mono nherê, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di bété, te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. E ĩpê'êzé u'âsi, wa za ai'rata 're ĩmorĩ 'wa, 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Ma'ãpé, ai'repudu hã we ĩtême saprõni aba.

²⁰ Tawamhã ma tô ĩtême siwi saprõ, ai'repudu hã. ĩtême te te siwi ãwisi wi, te wa'uburé hã Zezusi hã 'madã. Taha wa, te sisa'u ai'repudu hã wasutu. Sa'êtê te 're sipizari, ti'ai wa. Ma duré sadaiproi waze.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te ĩmama hã ãma sadanha:

— E niha ma tô ãma tiwahu, ai'ra hã ĩré 're hãimana mono ré hã.

— ĩ'ra hã sapore ré, ma tô 're siwamnarĩ.

²² Unhama u te te 're wabzuri wa'uburé hã, unhama na te te wĩrĩ da. Âi ba zama te te 're wabzuri, â na te te wĩrĩ da. Tô sena aiwaihu'u pese wamhã, wapawapto na. Ma'ãpé, wa'ãma aipê'êzé na.

²³ Tawamhã ãne te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ãne ĩma ĩnha, tô sena ĩwaihu'u pese wamhã, te aipawapto wa'aba da hã, ai'ra ãma. ĩwaihu'u pese na, da te 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, uburé dama waihu'u pese di za, marĩ na da te 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u.

²⁴ Tawamhã awa'awi te aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Asimipawaptobzém na, wa tô ai'umnhasi. Ma'ãpé, 're ĩpawaptob u'âsi mono, asimipawaptobzém na te 're asazei pese mono da oto. Taha da, wa aima ĩsiwasu'u.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã ĩtême ĩdasi'rã'õtõ norĩ hã da'ahã na te da'ab'madã'ã wamhã, ma tô wa'uburé ma rob'ru, ãne:

— Wa'uburé, ai'repudu 're upi u'âsi mono wa, te mreme'õ u'âsi 're hãimana. Te duré po'reptõ u'âsi 're sãmra. Aiwatobro, ai'reputu hawi. Niwa apã asébré tõ, ai'reputu u.

²⁶ Tawamhã wa'uburé, ma tizadari. Sisa'u te duré wasutu, ai'repudu hã. Tawamhã ĩhawi ma tô watobro. Ai'repudu hã rési ãna te oto nomro, dã'ã newa. Taha wa, te dasima rowasu'u za'ra ni, ai'repudu hã ĩdã'ã na.

²⁷ Tane nherê, ma tô Zezusi hã ai'repudu hã pa'ã. Ma tô hãwi wahutu, para na sab da.

²⁸ Taha pari, ma asisi 'ri para u, Zezusi norĩ hã. Tame hãiba pisutu ma tô si'ãma sadanharĩ za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã:

— E niha bã bété wa norĩ hã, wa'uburé ma, wa te rob'ru za'ra nherê, wa te wasiwi ĩmei waihu'u õ, tãma.

²⁹Tawamhã asa ma Zezusi hã ãne tãma waihu'u za'ra:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za a'â 're damreme zusi ãma. Taha parip si, dama waihu'u pese di za, wa'uburé hã dama 're ìwairébé mono zéb da hã. — ãne ma tãma waihu'u za'ra.

Zezusi hã za ìdâ'âzém na duré za apâ ìhâiwa'utuzém na ìsiwasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 17.22-23; Rucasi 9.43-45

³⁰⁻³¹Tawamhã Zezusi norĩ hã ta hawi te oto ai'aba'ré. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma ro'rahâri za'ra. Zezusi hã ma tô sima wê, ìhâimanazém na a'â da te sa'rese za'ra tã da, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, a'â hâiba pisutu tãma siwasu'u za'ra da. Tawamhã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasiré ìpodo hã te za dasima ìhâiba nhomri ni. Te za duré dasiwi ìwĩrĩ ni. Da te dasiwi ìwĩrĩ wamhã, bådâ maparane ì'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hâiwa'udu ab're hawi, ìdâ'â uptabi nherẽ. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

³²Tawamhã te te siwi sadaihu'u za'ra õ di, tãma ìsiwasu'u za'ra zém na hã. Tane nherẽ, tãma pahi za'ra wa, te te siwi ãma sadanharĩ õ di oto. Ari'iwi te oto asimro.

Danhipai u dama ìpire na, Zezusi te te ìrowasu'uzém na rowasu'u

Mateusi 18.1-5; Rucasi 9.46-48

³³Tawamhã Capana'u na 'ri nhisi u, ma tô oto aihutu, Zezusi norĩ hã. Tame 'ri para u sisisi wamhã, te Zezusi hã sadanharĩ za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ hã, ãne:

— Bådâdi na we wasi'aba'réri ré hã e marĩ na, te we asima ìrowasu'u za'ra wa'aba mo.

³⁴Tazahã te ari'iwi tihâimana za'ra oto, bådâdi na si'aba'ré sina, sipibu za'ra wa aré, 'râwi sima ì'maipire zô.

³⁵Zezusi hã ma tô nhamra oto. Tisiré 're ìnomro mono norĩ zô, te tihârâ za'ra, sitême. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã dama pire da, 'râwi te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, dama ìwapu ne, te za dama 're si'ai'uté za'ra.

³⁶⁻³⁷Taha pari, ma ai'uté hã pa'â, tisiré 're ìnomro mono norĩ wa'wa, te te sãrĩ da, tipa. Tawamhã tipa te te sãrĩ sina, ma ãne tãma waihu'u za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ìzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ìzô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ìzô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ìzatõrĩ'wa zô zama te sô 're tob'uzu za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi norĩ wê 'wa norĩ wasu'u na rowasu'u
Rucasi 9.49-50

³⁸ Tawamhã Zuwã hã te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, aibã wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Tawamhã ma tô dama 're wairébé. Ô hã wasiré 're morĩ ô di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tô mono da, wasiré 're morĩ ô wa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tãma waihu'u za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba ô di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. Āté ni'wam norĩ hã ĩwaihu'u pese zarina, te za ĩwē hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã. E taha pari, te za ta norĩ hã awa'awi na ĩnhisi wasété za'ra. Mare di. Te te 're ĩnhisi wasété za'ra mono ô di za. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã wazada 're hãimana za'ra mono ô wamhã, ta norĩ hã wahãiba niwĩ te za 're hãimana za'ra. Taha wa, aibã hã wahãiba niwĩ 're hãimana mono nherē, tiwi sawi za'ra wa'aba ô di za, te te 're ĩda'apawapto mono zé hã. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

⁴¹ Tawamhã ma tô duré tãma nharĩ za'ra:

— Ma'ápé, ĩwapari pese za'ra wa'aba asina. A norĩ wa'wa hã ĩzazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, â hã ni'wam norĩ hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, za te te tãma 're ĩ'awa'âbã mono zé hã tiwi 're simani za'ra mono ô di za. Te za te te sina 're uwaimrami za'ra. — Āne ma tô tãma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Dawasété na romnhimimnhasi wasu'u
Mateusi 18.6-9; Rucasi 17.1-2

⁴² Tawamhã Zezusi hã roti na ma duré tãma ãma uzusi za'ra:

— Āté ã norĩ hã, ai'uté dama ĩwapu ne, te za 're nomro, ĩzazei'wa norĩ hã. Tawamhã áté ni'wa simiroti zarina, te za ĩ'mairē. Tawamhã tãma ĩroti wasété'wai ma hã, tãma rowē ô uptabi di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, za te te azâri wa. Ībutu na êtē tōmo wawē, da te ãma wasisi pari, âi ba da te mei 'wa'âhã, uihã na dâ'â da, tãma rowē ô di aré. Tane nherē, ĩsimiroti wasétézéb zarina, ĩzazei'wa te te ĩrēme wamhã, tãma rowē ô uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.

⁴³ Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Asib'rata na aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, asib'rada asiwi 're ĩsihãri za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro wē wa'aba mo. Asib'rada misire ré si rowē uptabi u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za, hãiwa ãma hã. Asib'rata zahuré ré, ropipa u 're asisisi aba mono wamhã, unhama u'âsi u, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁴⁻⁴⁵ Duré nimomo 're aiwairébé aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, aipara asiwi 're ĩsihãri

za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Aipara misire ré si, rowē uptabi u 're asisisi aba mono wamhã, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za, hãwa ãma hã. Aipara zahuré ré ropipa u, 're asisisi aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁶⁻⁴⁷ Duré marĩ hã atõmo na 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, aiwasédé hã 're waibui wa'aba mono wamhã, tawamhã ato asiwi 're ĩsani za'ra wa'aba mono newa, te za oto 're anomro waré wa'aba mo. Atõmo misire ré si, 'Re ĩhãimana u'âsi mono u, 're asisisi aba mono wamhã, Asib'apito wa'aba u, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Atõmo zahuré ré ropipa u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're asãmra aba mono wamhã, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁸ Ropipa ãma ubu hã te te 're ĩdahãiba uprosi za'ra mono hã, si'utõrĩ õ di. Duré uzã hã si'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'â te 're hãimana u'âsi. — ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁴⁹ Tawamhã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Marĩ na da te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na, te za te te 're da'apibu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, tô sena ĩzazei'wa 're danomro mono zô.

⁵⁰ Wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Sa na hã dasa hã ãma se ti, dasai warĩrĩzéb da hã. Tane nheré, oto 're se si'utõrĩ mono wamhã, niha da te 'manharĩ waihu'u õ di, apã se da, dasa da te ãma 're ĩwarĩrĩ za'ra mono da hã. Sa na, wa za duré aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne. Ni'wam norĩ hãimanazéb zarina, te za dasi'u syry na sa na 're dasaihuri, dasisawi te. Tane asisawi te, te za rowē na asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

10

*Dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na rowasu'u
Mateusi 5.31-32; 19.1-12; Rucasi 16.18*

¹ Tawamhã Zezusi hã Capana'u hawi te oto mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, morĩ da. Tawamhã Zoda pa zara u, ma tô saprĩ. Te te saprĩ wamhã, da'ahã uptabi na ma tô duré ĩtème dasito. Taha wa, te duré dama rowahutu, te te dama 're ĩrowahutu u'âsi mono zém na, Zezusi hã.

² Tawamhã ni'wam norĩ hã parisezu norĩ hã, timreme na te te tãma ãma upa za'ra wa, te te siwi mreme wē'õ da, ma ãne siwi sadawa pibu:

— Aibã norĩ hã timro me sima 're siwanhizari za'ra mono wamhã, e wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, te za timro hã time, aibã hã. — ãne te siwi sadanha.

³ Tawamhã asa ma Zezusi hã sada'ãbã za'ra:

— E niha ma tô Mozési hã bété dama waihu'u aré, damro me dasiwi 're ĩdasiwanhizari za'ra mono zém na hã.

⁴Tawamhã asa ma duré ãma sada'âbâ za'ra:

— Mozési hã âne ma tô dama roti: Aibâ norĩ hã timro me, siwi 're siwanhizari za'ra mono õ ré, te za rob'ui'ééré hã timro ma te te 're sômri za'ra pi'õi ma, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, te te ãmezém na hã. Taha parip si, te za oto pi'õi ma, te te 're rob'ru za'ra.

⁵Tawamhã Zezusi te duré asa tâma nharĩ za'ra:

— Ta hã Mozési hã aipê'ê tete za'ra wa'aba wa, ma tô âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa.

⁶Ropoto na'rata hawimhã, ânei õ di. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã aibâ hã poto, a'uwê na. Pi'õ zama ma tô duré poto.

⁷Taha wa, aibâ hã 're mro za'ra mono wamhã, te za timama norĩ hã te te 're rême za'ra, timro me si, siré 're simasisi zahuré mono da oto.

⁸Sina hãiba sitob zahuré wamhã, maparane ãhãiba nherê, misi ãhãiba ne, te za siré 're ãhãimana u'âsi zahuré oto.

⁹Taha wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono, dasi'ãma te te 're da'ahãiba to mono nherê, ni'wa hã da'ãma 're siwanhizari mono õ di za. Mare di. — ãne ma tô Zezusi hã parisezu norĩ ma waihu'u za'ra.

¹⁰Taha pari, 'ri tême sihutu wamhã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô ãma siwi sadanha.

¹¹Tawamhã Zezusi asa ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ni'wa hã aibâ hã timro te te mei wamhã, pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibâ hã.

¹²Duré ni'wa hã pi'õ hã, timro te te mei wamhã, aibâ aimawi na mro wamhã, te za duré tiwasédé hã 'manha, pi'õ hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

*Zezusi hã, ai'uté te te ã'azawizém na rowasu'u
Mateusi 19.13-15; Rucasi 18.15-17*

¹³Taha pari, ma tô da'ra hã ãwisi za'ra ni Zezusihi u, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, ãma mreme za'ra da, te te 're apawap-tob u'âsi mono da, ãwê na. Tane nherê, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô dawê'õ za'ra, da'ra hã da te ãtême 'wasari tô da, Zezusihi u.

¹⁴ãne te te ãdawê'õ za'ra zém na hã, te te wapari ze za'ra õ di, Zezusi hã. Taha wa, te ãne tâma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba tõe. A'ã we ãtême da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã norĩ hã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ãhãimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're ãhãimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwê za'ra.

¹⁵Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté dama ãwapu ne, 're ãhãimana za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb u, 're sisisi mono õ di za. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã awa'awi ma tô nasi ai'uté hã dawî azaza tipa. Duré tinhîb'rata na te te nasi upi za'ra sina, 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, ma tô ãma arowaptê, ãwê hã te te tãma 're anhomri mono da.

Aibã ãsibro pese na rowasu'u

Mateusi 19.16-30; Rucasi 18.18-30

¹⁷ Zezusi norî hã sina pahã za'ra õ ré, te aibã hã ãsarina tiwara za'ra. ãma wisi za'ra wamhã, Zezusihi papara ma aime hi'rãititõ. Tawamhã ãne te sina sadanha:

— Rowahutu'wa, aiwê di a hã. E marî ãwê hã wa za 'manha, 're ãdanomro u'âsi mono zé hã te ãsina ã'uwaimrami da hã.

¹⁸ Tawamhã asa te Zezusi hã tãma tinha:

— E niha te ããma aiwa, ãwê na. 'Re ãhâimana u'âsi mono si ãwê uptabi hã, õhõ si. Ni'wa hã ãsine hã mare di.

¹⁹ A hã aima waihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ãne dama ãsimiroti hã: “Re danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhibrom na dawî 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dahãiba wasu'u na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ãwazé pese mo, ana zama.” ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

²⁰ Tawamhã asa te Zezusihi ma siwasu'u:

— Rowahutu'wa, ãprédu wi, wa tô te 're 'madã'ã pese, ãsimiroti hã.

²¹ Tawamhã Zezusi hã te aibã 'madã, sawi sina. ãne te tãma tinha:

— Zahadu te misi aiwi sô rowaptã, tãma ãma ã'uwaimrami'õ hã. Mo oto aimorî apã, asibro hã uburé dama wede mono da, ãwa'ãbã zõ, ãsibrob'õ norî ma, sõmri mono da. ãne wamhã, duré asibro pese di za, hãwa ãma. Taha parip si, te za we apã aimo ãtême, ãsiré 're aimorî da oto. — ãne ma tô aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

²² Aibã hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ. E marî wa. Sibrob ahã uptabi wa. Taha wa, te oto mo apã, robzei ãna.

²³ Tawamhã aibã za'u, te Zezusi hã 'madã'ã za'ra, tisiré 're ãnomro mono norî hã. Taha wa, ma tô ãne tãma waihu'u za'ra:

— ãsibro pese norî hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb u 're ãsisisi mono da hã, pire di. Tãma pire uptabi za'ra di za.

²⁴ Tawamhã te ãma rosa'rata za'ra, te te tãma ãwaihu'u za'ra zém na hã. ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— ãsiwadi norî, e niha te za 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma, 're sib'apito za'ra, ãtême 're ãsisisi mono zéb da hã. Tãma pire uptabi za'ra di.

²⁵ E niha te za awaru ba'õmore hã ãsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're ázé. Sébré waihu'u õ di. Tane, ãsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ ãne ãmreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Tawamhã te ãma sisadanharĩ za'ra, ãne:

— ãsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'ã ãna 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã. Áté ni'wai õ di.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã te 'madâ'ã za'ra. ãne ma tô tãma waihu'u za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã, da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Dama waihu'u õ di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. Taha ma si, uburé marĩ hã 'manharĩ waihu'u pese uptabi di. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te asa tãma siwasu'u:

— Wa norĩ hã uburé wa tô wanhibro hã wasipara rẽme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ãne ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Tane tô. ãwapari pese za'ra wa'aba. Áté ni'wa hã te te 're ãzawi pese mono zéb zarina, te za tinhorõwa hã a'ã tirẽ, te te dama 're ãzadawa wasu'u mono da. Áté tisisãnawã norĩ, duré tihidiba norĩ te za a'ã rẽme za'ra. Áté tina, timama, duré ti'ra norĩ hã te za a'ã rẽme za'ra. Áté tinhipti'a zama, te za a'ã tirẽ.

³⁰ ãne wamhã, ti'ai ãma 're morĩ ré, te za marĩ ãwẽ uptabi hã ahã na tãma 're hãimana za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'ratamhã, ãsõrõwa za'ra hã, ãsisãnawã norĩ hã, ãhidiba norĩ hã, ã'ra norĩ hã, duré ãsipti'a hã. Marĩ ãwẽ hã tãma 're ãhãimana za'ra mono zu, te za duré rowasédé hã tãma 're hãimana za'ra, taré da te 're ãruiwapari za'ra mono zéb zarina. Niwapsi te za duré tãma pisutu, dá'ã ãna 're morĩ u'ãsi da, rowẽ uptabi ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

³¹ Ni'wam norĩ hã ahã uptabi na pire na ti'ab ré dama 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're apisutu, wapu na 're hãimana za'ra mono da oto, za da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã. Duré ni'wam norĩ hã ahã uptabi na ti'ab ré wapu na dama 're hãimana za'ra mono nherẽ, te za te te tãma 're apisutu, pire na oto 're hãimana za'ra mono da. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Zezusi hã za tidâ'ázém na, duré za tihãiwa'utuzém na zama ãsiwasu'u zahu zé

Mateusi 20.17-19; Rucasi 18.31-34

³² Tawamhã Zezusi norĩ hã ma oto sai'uri za'ra, bãdãdi na sõ'a na, Zeruzarẽ u. Zezusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ

nhowa, ma tô mo. Sina hâtâ'â âna, morĩ wa, te âma rosa'rata za'ra. Taha wa, ma tô ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ me ĩsi'aba're norĩ hã sina tipahi za'ra. Tawamhã danhiti te sima satõrĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, te te tãma rowasu'u sirõmo za'ra da, za tãma ĩromhâimanazém na.

33-34 Tawamhã âne te tãma rowasu'u za'ra:

— Īwapari pese za'ra wa'aba. Āhãna Zeruzarē u, wa ai'aba're ni. Tame wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã te za dasima ĩhãiba nhomri ni, sasedoti ĩpire norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama. Ta norĩ hã ĩwasédé te te ĩ'âma ĩsa'ra za'ra zéb zarina, te za dama ĩ'ru za'ra, da te ĩwĩrĩ da, dasiwi. Tawamhã zudezu'õ norĩ ma, te za siwi ĩhãiba nho. Ta norĩ hã te za ĩ'âma tiwa'ē za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tizadaipro na te za duré nasi siwi ĩ'upto. Te za duré te te siwi 're ĩpré'é. Tawamhã te za oto siwi ĩwĩ. Tane nherē, bādâ maparane ĩ'âma si'utõrĩ õ ré, wa za apâ hãwa'udu. — Āne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Ti'adu norĩ hã Zuwãhã me, te te sina ĩrowaptērē zahuré zé wasu'u

Mateusi 20.20-28

35 Taha pari, Ti'adu hã Zuwãhã me, Zebedehe 'ra zahuré hã, ma tô Zezusihi u sina rotété zahuré, te te tãma nharĩ zahuré da, âne:

— Rowahutu'wa, wa za aiwi rowaptērē ni. Ma'âpé, âma wama uwaimrami, wa te wasima ĩwē hã.

36 Tawamhã Zezusi ma âma sada'âbâ zahuré:

— E niha ma tô asima ĩwē wa'wa, te aima âma ĩ'uwaimrami aba da hã, asima ĩwē wa'aba zé hã. — Āne te sadanharĩ zahuré.

37 Tawamhã asa te duré tãma nharĩ zahuré, Zezusihi ma:

— Niwamhã danhib'apito simasisizém na te za 're asãmra mo, dama aipire uptabi na 're aihãimana mono da. Āhã wa, ma'âpé wapisutu, asimire niwĩ 're wa'manhamra mono da, duré asimi'e niwĩb zama, asine dama wapire na 're wahãimana mono da.

38 Tawamhã te duré asa tãma nharĩ zahuré:

— Rosa'rata âna te âne asina ĩzadanharĩ 'wa. Wa hã wa za robzépata za'ētē, dawĩ ĩsisawi âna. E tawamhã sada asiptete aba di za, za te ĩrobzépata za'ētē ne, ĩrobzépata aba da hã.

39 Tawamhã asa te duré Zezusihi ma siwaihu'u zahuré:

— Īhe. Sada wanhiptete di za, asine wa te ĩrobzépata da hã.

Tawamhã Zezusi ma duré asa tãma waihu'u zahuré:

— Te za tô ĩsine ĩrobzépata za'ētē 'wa.

40 Tane nherē, ĩsi'uihã na te aipisutu waihu'u aba õ di, dama aipire wa'aba na 're aihãimana aba mono zéb da hã ĩnhimire niwĩ, duré ĩnhimi'e niwĩ. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu, te te sima 're ĩda'awē mono zéb uwaibaba,

dama pire na ĭ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. — Āne ma tô tâma waihu'u zahuré, Ti'adu norĩ ma.

⁴¹ Tawamhã Zezusihi siré 're ĭnomro mono norĩ hã 10 na ĭhâiba za'ra hã, Ti'adu norĩ mre me te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tinhiti'ru za'ra.

⁴² Taha wa, Zezusi te sô tihârâ za'ra, 'râwi ĭtê me si'rã'õtô da. Tawamhã âne ma tô tâma waihu'u za'ra:

— Ti'ai âma danhib'apito na da te 're ĭwamri za'ra mono norĩ hã te pire uptabi na dama 're hâimana za'ra. Sa'êtê te duré te te 're dawada'uri za'ra, ĭsimiroti hã da te 're 'madâ'â za'ra mono da.

⁴³ Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, ai'maipire wa'aba da, asima 're 'mairob'ruiwapari aba mono wamhã, te za asiré hã 're ĭ'maipawaptob u'âsi aba mo, marĩ zô 're a'manhimnhasi aba mono âna.

⁴⁴ Duré 'râwi asima aipire uptabi na, 're ai'maihâimana aba mono da, asima 'maiwê uptabi aba wamhã, pawa'âbâ âna romhuri'wa ne, te za asima 're ĭ'mairomhuri wê wa'aba mo.

⁴⁵ Tane duré, wa hã dasiré ĭpodo hã da te ĭma 're romhuri za'ra mono da, we ĭmorĩ õ di, ti'ai u. Te 're da'apawapto mono da si, wa wei datê me mo, ĭsihâiba zawi âna dazada ĭdâ'â da, da'upana te da'awa'âbâ da. — Āne ma tô tâma siwaihu'u za'ra Zezusi hã, te te âma waihu'u za'ra da.

Zezusi hã Batimezu te te ĭto pesezé wasu'u

Mateusi 20.29-34; Rucasi 18.35-43

⁴⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô oto aihutu, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Zerico hawi duré si'aba'rêi wamhã, da'ahâ uptabi na te ĭsiré ai'aba'rê ni. Si'aba'rêi ré, ma tô aibâ hã sôpêtê za'ra ĭtob'a hã, bâdâdi zababa ĭsâmra hã. ĭtob'a hã Batimezu na ĭsisi hã, Timezuhu 'ra. Rob'uiprazém na te nasi da'awa, da te tâma a za'ra da.

⁴⁷ Tawamhã ma tô Zezusihi wasu'u hã wapa, Nazaré nhi-hudu hã ĭsababa te te ĭro'razâri na hã. Taha wa, te te sina 'mahârâ, sa'êtê, ĭtob'a hã:

— Zezusi, Dawihi nhihudu, ma'âpé ĭ'âma aipê'êzé na. — Āne te nasi sina 'mahâ.

⁴⁸ Tawamhã da'ahâ na te tâma nharĩ za'ra ni, ari'iwi sâmra da. Tane nherê, te nasi sa'êtê sina 'mahâ:

— Dawihi nhihudu, ĭ'âma aipê'êzé na.

⁴⁹ Tawamhã ma tô mazazâ, Zezusi hã. Āne te dama ti'ru:

— Sô aihârâ za'ra wa'aba, we ĭtê me morĩ da.

Taha wa, te dasiwi 'mahârâ ni, ĭtob'a hã:

— Aiwahutu. Zezusi hã te asô hã, ĭtê me aimorĩ da. Aima rowê di za oto.

⁵⁰ Tawamhã Batimezu hã tisi'ubuzé ma tô time, si'aba'rê na wahutu da, Zezusihi u morĩ da.

51 Ītēme wisi wamhã, Zezusi te ãne sadanha:

– E marĩ te asima ĩwẽ, te ãma aima ĩ'uwaimrami da hã.

– Rowahutu'wa, ĩto pese da, wa ĩsima wẽ, apã te 're rob'madã'ã mono da. – ãne te asa tãma si'ru.

52 Tawamhã Zezusi te ãne tãma tinha:

– Te za oto aimo. Asina ĩ'umnhasi wa, ma tãto ato pe.

Tawamhã awa'awi ma tãto rob'madã'ã wẽ, aibã hã. Tawamhã Zezusihi zarina te oto mo, bãdãdi na.

11

Zezusi hã Zeruzarẽ u, ĩsẽbrẽzẽ wasu'u

Mateusi 21.1-11; Rucasi 19.28-40; Zuwã 12.12-19

1-2 Tawamhã Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ u si'aba'rẽi wamhã, ma tãto a'ã aihutu, Oriwera na etẽ 'rãihã nhisi u. Etẽ 'rãihã 'rata, te 'ri wa'õno hã 're hãimana zahuré, Betazẽ hã durẽ Betãna. Tawamhã Zezusi hã sisõwa ma tãto tisirẽ 're ĩnomro mono norĩ hã 'mazatõri zahuré maparane. ãne te tãma rob'ru zahuré:

– Õwa te za oto ane wa'wa, 'ri wa'õtõ u, asõ're uwaibaba wa'aba. ãma aimasisi aba wi, awa'awi te za awaru po'repore hã ĩsõpõtẽ 'wa, ĩprẽduptẽ hã, zahadu ni'wa hã nimomo ãma ĩmorĩ'õ hã. Da te ãma wasisi harẽ, te za. Tawamhã da te ãma ĩwasisizẽ hã te za ĩwasihui wa'wa, we ĩma saprõni aba da.

3 Ni'wa hã ãne te te asadhanarĩ aba wamhã: “E marĩ da, ma ĩwasihui wa'wa, ãma ĩwasisizẽ hã,” tawamhã asa te za ãne tãma ĩwaihu'u 'wa: “Wanhib'apito hã marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. Te za we aima sõmri su'u apã.” ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u wa'wa, ĩtede'wai ma.

4 Tawamhã te oto sõ tineb zahuré, awaru po'repore zõ. Simasisi wi, awaru po'repore ma tãto sõpõtẽ zahuré. 'Ridawa 'rata, te wasisi harẽ za.

5 Te te wasihu zahuré wamhã, ma tãto ni'wam norĩ hã ãma 'mahãrã za'ra, ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã:

– E marĩ te a norĩ wa'wa hã ĩ'manharĩ 'wa. E marĩ da, te asapa'abã ĩwasihui wa'wa, awaru po'repore hã.

6 Tawamhã asa ma tãto dazada'ãbã zahuré, Zezusi hã te te tãma ĩwaihu'u zahuré zẽm na. Taha wa, ma tãto tãma 'ru zahuré ni, awaru po'repore hã te te saprõni zahuré da, Zezusihi ma.

7 Tawamhã te te ãwisi zahuré wamhã, awa'awi ma tãto tãma ba'ubu zahuré, tisi'ubuzẽm na. Taha pari, ma tãto ãma darõno, Zezusi hã.

8 ãma sarõtõ wamhã, da'ahã na ma tãto bãdãdi hã tãma waptã za'ra ni, dasi'ubuzẽm na. Ni'wam norĩ hã rom na ĩsupo suiwawẽ te te ĩ'manhizãri za'ra na, ma durẽ tãma waptã za'ra.

9 Tawamhã Zezusihi nhowa ĩsi'aba'rẽ norĩ hã ĩsarina ĩsi'aba'rẽ norĩ zama, mreme 'rãihã na te sima 'mahãrã za'ra:

– 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata za'ra wa'aba mono. ĩsadawa para we ĩmorĩ ma, ĩwẽ si te te tãma 're pisutu

u'âsi mono neza. Apito Dawihi ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te we oto mo, watēmēb za'ra, Wanhib'apito 're hâimana mono da.

¹⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tô sena sōprub di. — Āne te āma tawata za'ra ni.

¹¹ Tawamhã Zeruzarē u oto wisi wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma āzé Zezusi hã, te te robzabu da. Tame tiwi hâiwahâ wa, te oto mo, Betãna na 'ri wa'õtõ nhisi u, tisiré norĩ me, aibã 12 na ĩhãiba za'ra norĩ me.

Pidera wede ma, Zezusi te te ĩnharĩzé wasu'u

Mateusi 21.18-19

¹² Tawamhã bātã amo na Betãna hawi te apã ai'aba're, Zeruzarē u. Morĩ ré, ma tô mra hã tĩwĩ, Zezusi hã.

¹³ Tawamhã si'aba'rei ré, romhã ré, ma wede hã tisã, pidera wede hã. Sui hãza'õtõ wa, te sô mo, 'rãĩ õ'umnhasite. Tawamhã 'rãwi ĩsu si ma tô 'madã. Ĩrã hã robaba di. Zahadu a'amo hã watobro õ di, ĩrã uptabi zéb da hã.

¹⁴ Tawamhã Zezusi te wede ma tinha:

— Ai'rã hã da te 're huri mono õ di za oto. Ai'rã'õ u'âsi, te za oto 're asa mo.

Tawamhã ma tô mreime wapari za'ra, wede ma, te te ĩnharĩzém na hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zém hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zém na rowasu'u

Mateusi 21.12-17; Rucasi 19.45-48; Zuwã 2.13-22

¹⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô Zeruzarē u apã aihutu. 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, ma tô asisi, 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te da te 're rowede za'ra. Ni'wam norĩ hã te duré te te dawĩ 're rob'uipra za'ra. Tawamhã dama rowede'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã te te sate, rob u. Te te dawĩ 're ĩrob'uipra za'ra mono norĩ zama, te te sate. Duré rob'uiprazém na te te dawĩ āma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi, ma wedeza hã te te tiwi anhamra, utu'u wede'wa norĩ simasisizéb zama.

¹⁶ Te duré dawĩ rosawi, 'ri 'rãihã nho're wa'wai baba, da te 're ro'wasari tô mono da.

¹⁷ Te duré dama rowasu'u, da te āma ĩrob'ui'érezéb zarina, āne:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô āne na rob'ui'ére ĩbailã na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na: “ĩnhorõwa hã ĩwa ĩma 're ĩdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.” Āne te tinha. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã ma tô ĩwa asima āma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawĩ 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ, 're ĩsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — Āne ma tô Zezusi hã dama waihu'u, da te waihu'u za'ra da.

¹⁸ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã, rowahutu'wa norĩ zama. Āne hã te te

wapari za'ra wamhã, ma tô ta norĩ hã sima ãma rosa'rata za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Tane nherẽ, Zezusihi nhimiroti na, da'ahã na ãma 're dawata za'ra mono wa, te te sima danhimimnhasi za'ra wa, te te siwi wĩrĩ õ di za a'ã.

¹⁹ Tawamhã bådã sébré wi, te Zezusi norĩ hã Zeruzarẽ hawi apã ai'aba'ré, Betãnha na daza'ru nhisi u.

Pidera wede wasu'u

Mateusi 21.20-22

²⁰ Awẽm na mararé si'aba'réi wamhã, ma tô Zezusi norĩ hã 'madã'ã za'ra, pidera wede hã, uburé ìwede 'ré na.

²¹ Tawamhã Pedru hã ma tô ãma po're puru, Zezusi hã wede ma, te te ìnharĩzém na hã. Tawamhã ãne te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, 'madã'ã. Õhõta pidera wede. Ahãmhã tãma ìnharĩ hã ma tô tiwede'ré.

²²⁻²³ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhãimana u'ãsi mono si, te za asiwi 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ã ãtẽ 'rãihã ma, nharĩ za'ra wa'aba wamhã, uihã na sisa'o'o da, ãi ba sime da, te za ãma aima uwaimrami za'ra wa'wa. 'Rãwi asiwawã za'ra wa'aba õ di za, za te te aima ãma ì'uwaimrami za'ra wa'aba zém na hã. Tãma ìnharĩ za'ra wa'aba zéb uwaibaba, za te te ãma aima ì'uwaimrami aba na, te za ãma ìsaze za'ra wa'wa. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ìhãimana u'ãsi mono hã.

²⁴ Taha wa, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, duré marĩ na tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, za te te ãma aima 're ì'a'uwaimrami aba mono zém na, te za ãma 're ìsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te ãma aima 're a'uwaimrami u'ãsi 'wa.

²⁵⁻²⁶ 'Re ìhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono da wamhã, te za a'ã aiwi 're da'ru simani za'ra wa'wa. Dawasédé hã da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawamhã Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ìsãmra mono hã te te duré ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã ìpisutu'wai ãma, da te dasiwi ìsadanharĩzém na rowasu'u

Mateusi 21.23-27; Rucasi 20.1-8

²⁷ Tawamhã ma tô apã aihutu Zeruzarẽ u, Zezusi norĩ hã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te 're mo, Zezusi hã. Tame 're morĩ ré, ma tô aibã norĩ hã ìtẽme aihutu, sasedoti ìpire norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã.

²⁸ Tawamhã ãne te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã marĩ hã dama 're ì'ab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré asadhanarĩ na aima ãma wa'rãmi za'ra wa'wa. We ìma waihu'u za'ra wa'aba wapsi, wa za duré wa hã aima waihu'u za'ra wa'wa, ìpisutu'wa hã.

³⁰ Ma'ãpé, we ìma waihu'u za'ra wa'aba. E 'wa sadawa para, te Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa para. E taré dazadawa parap si. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

³¹ Tawamhã 'rãwi te sima nharĩ za'ra:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadhanarĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di.”

³² Tazahã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ì'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazada tazahi za'ra ni. — ãne te 'rãwi sima nharĩ za'ra, dapipa te, Zuwã Batita hã tô sena 'Re ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're ìmorĩ na, da te 're saze za'ra mono wa.

³³ Taha wa, sada dazahi za'ra õ'umnhasite, sina pahi za'ra wa, ma tô duré Zezusihi ma waihu'u na wa'rãmi za'ra, ãne:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ìpisutu'wa hã.

Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ìma waihu'u aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, marĩ hã te dama 're ì'ab'manharĩ mono na. — ãne ma tô Zezusi hã tãma timreme na wa'rãmi za'ra.

12

Buru na romhuri wasété 'wa norĩ wasu'u

Mateusi 21.33-46; Rucasi 20.9-19

¹ Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô duré tãma ãma sãna'rata za'ra, ãne:

— Aibã hã te 're sãmra, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Te te a're pari, ma tô buru 'wawĩ wa'ra. Ma tô duré êtẽ nhisiwi sada ab're, uwa 'rãĩ watizéb da hã, ìwa'u zô. Taha pari, 'ri 'rãihã hã ma duré buru wa'wa 'manha, ìsipsaihuri norĩ zô, dasipapara rob'madâ'ázéb da hã. Tawamhã ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ìburu hã te te sô 're 'madâ'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ prédu za'ra mono wapsi, te za te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã sãmra da.

² Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ìromhuri'wa hã 'mizatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madâ'ã'wa norĩ te te tãma ìpo'o za'ra zô.

³ Tane nherê, ãtême wisi za'ra wi, ma tô siwi ti'â, te te siwi azâri da. Tawamhã ubana ma tô siwi satõ apã.

⁴ Taha pari, te duré ãwa'rãmi sô 'mazatõ, tãma ãromhuri'wa hã. Tane nherê, buru u ãtême wisi za'ra wamhã, ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. ãrãwi wi, ma tô siwi azã.

⁵ Taha pari, te duré 'mazatõ, ãwa'rãmi. Tane nherê, ma tô siwi tiwĩ, buru na romhuri'wa norĩ hã. Siwa'rãmi sihutu sidãpãsi, ma tô nasi hã za'ra. Ma tô duré nasi simro.

⁶ Tawamhã buru tede'wai 'ra si te oto ãrata 're hãimana, danhowa're're te te ãsatõrĩ da hã, ãburu na romhuri'wa norĩ u. ãra hã tãma sawi pese uptabi di. Tãma sawi nherê, ma tô satõ, buru na romhuri'wa norĩ u, morĩ da. ãne te ãmama hã sima rosa'rata: “ãra si'aibã hã te ãtême satõrĩ za'ra wamhã, ãté te za siwi hãiba wazé.”

⁷ Tane nherê, buru na romhuri'wa norĩ u wisi wamhã, te ãne sima 'mahãrã za'ra: “Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da.” ãne ma tô sima 'mahãrã za'ra, buru na romhuri'wa norĩ hã.

⁸ — Tawamhã ma tô siwi ti'â, buru tede'wai 'ra hã, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ pari, ma tô ãhãiba hã siwi time, buru nhiti.

⁹ — Buru na romhuri'wa norĩ ma hã e niha te za buru tede'wa hã tãma rob'manharĩ za'ra. Te za sô timorĩ za'ra, uburê te te uprosi da, buru na romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madã'ã'wa da. — ãne buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã ma tô tãma wasu'u za'ra, Zezusi hã.

¹⁰ Tawamhã te duré 'mahãrã za'ra:

— Oro 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'éré hã 're sôré za'ra wa'aba mono za, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ãne ãbaihã na rob'ui'éré hã:

“Ëtê tomhãpã wê hã 'ri na'ratazéb da hã wê uptabi nherê,
 'ri'wa norĩ te te siwi ãwê'õ hã te oto pire na 're sa'wari
 u'ãsi.

¹¹ Uburé Danhib'apito hã ma tô ãne hã pisutu, 'ri na'rata uparizéb da, pire na 're ãsa'wari mono da hã.

Taha wa, ãne na wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa ãma 're watob'uzu u'ãsi za'ra, wa norĩ hã.”

ãne ma tô êtê wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, Zezusi hã.

¹² Buru na romhuri'wa norĩ wasu'u hã te te dama wasu'u wamhã, tisiré zudezu norĩ ma, pire na 're ãhãimana za'ra mono norĩ, te wasu'u, Zezusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, duré dama rowahutu'wa norĩ hã, duré dama roti'wa norĩ hã. ãne na ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré siwi ti'â. Tane nherê, da'ahã nhimimnhasi te, te õne haré ai'aba'rê, ãsiti.

*ZeZusi hã, rob'uiprazé ĩsapotore na da te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.15-22; Rucasi 20.20-26*

¹³ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô parisezu norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, ZeZusihi u si'aba'ré da. Erodihi niwĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô ĩtẽme 'mazatõrĩ za'ra, tinhimiroti na te te upai wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da.

¹⁴ Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, te siwi sadanha:

– Rowahutu'wa, tô sena na wa tô aimreme na aiwaihu'u za'ra ni. Danhimirosa'rata na 're aihãimana mono õ di. Duré dapire na 're dahãimana za'ra mono nherẽ, aima hã aiwapsi dahãimanazé hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te uburé marĩ hã dama 're ĩ'awaihu'u mo, sena na. Taha wa, te za asimirosa'rada hã wama ĩwaihu'u za'ra, wa te aiwaparĩ za'ra da. E Roma ãma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uiprazé hã wa te 're po'o za'ra, ĩsimiwada'uri zarina. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, wẽ di. E tãma wẽ õ di. – ãne ma tô ãma siwi sadanha, ZeZusi hã.

¹⁵ Tô sena te te siwi ãma waihu'u za'ra da newa, ma tô siwi sadanha. ãne na hã senai õ na, ma tô sina waihu'u, ZeZusi hã. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:

– E marĩ da, te ãne na asiwi ĩzadanharĩ 'wa, ĩmreme na te aima ãma upa za'ra wa'aba da newa, asiwi ĩwẽ'õ wa'aba da. Tane wamhã, ma'ãpé rob'uiprazé ĩsapotore hã we ĩma 'mai'ãri aba, te 'madã'ã da.

¹⁶ Tawamhã ma tô ni'wa hã tãma tisõ, ZeZusihi ma. Te ãma dazadanharĩ za'ra, ãne:

– E 'wai hãibarĩ, rob'uiprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, ãma hã.

Tawamhã asa ma tô tãma waihu'u za'ra:

– ã hã, Roma ãma danhib'apito hãibarĩ, duré taha nhisi ui'ééré.

¹⁷ Tawamhã ZeZusi ma duré asa tãma waihu'u za'ra:

– Roma ãma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina, marĩ tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apã, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te za marĩ hã ĩsimiwada'uri zarina, tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apã, ĩte wa marĩ hã. – ãne ma tô asa tãma waihu'u za'ra.

Tawamhã ma tô ãma titob'uzu za'ra, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zém na asa, ZeZusi hã.

*ZeZusi hã, dahãiwa'utuzém na da te ĩsadanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.23-33; Rucasi 20.27-40*

¹⁸⁻¹⁹ Taha pari, ni'wam norĩ hã ma ĩtẽme aihutu, ZeZusihi u, sadusezu norĩ hã. Ta norĩ hã 're dadã'ã za'ra mono wamhã, ab're hawi apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono õ na te te dama 're ĩroti za'ra mono. Ta norĩ hã te tãma rowasu'u za'ra, ZeZusihi ma, ãne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô ãne dama roti: “Aibã ãmro ré hã 'ra õ ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na te za timro ãno hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ãwa ãsédé'aba 'ra ne, 're mori da.” ãne wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ére hã.

²⁰ Wa za oto aima rowasu'u za'ra ni, dasisãnwã si 're ãhãimana za'ra mono nori wasu'u na. Aibã hã sisãnwã si, te 're hãimana za'ra, 7 na ãhãiba za'ra hã. Tawamhã ãpoto'rada hã ma tô timro oto. Tawamhã 'ra õ ré, ma dârã, aibã hã.

²¹ Tawamhã ãsosi hã ma tô ãma timro pi'oi ãma hã, ãsowa're're. Ta hã 'ra õ ré, ma duré dârã. Taha nhosi, ãma mro wamhã, 'ra õ ré, ma duré dârã.

²² Aibã nori hã ma tô nasi sisowa're're ãma timro za'ra, pi'oi ãma, 7 na ãhãiba za'ra hã aibã nori hã. Tane nherẽ, 'ra õ ré, ma tô sisarina ai'utõ. Tawamhã nimahã bãtã na ma tô duré pi'oi hã, timro nori zarina, dârã.

²³ Aibã nori hã 7 na ãhãiba za'ra hã, misi pi'oi nherẽ, ma tô nasi sisowa're're ãma timro za'ra. Tawamhã 're ãdadã'ã za'ra mono nori hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ab're hawi za apã oto te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, e 'wai me te za oto 're simasisi zahuré. — ãne te ãma siwi sadanha, sadusezu nori hã.

²⁴ Tawamhã Zezusi te asa tãma rowasu'u za'ra:

— A nori wa'wa hã ma tô rosa'rata na ãma ãupa za'ra wa'wa, ab're hawi, za apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono õ na hã. E marã wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére hã 're sãre za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa, duré tiwaihu'u pese na, za ab're hawi apã te te 're ãda'ahãiwa'utu mono zé hã, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa.

²⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa nori ne, te za oto 're dahãimana u'ãsi za'ra, dasina 're damro za'ra mono ãna.

²⁶ Marã, wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, 're dadã'ã za'ra mono pari, apã 're ãdanomro mono zé wasu'u na. Wede zapore ãro'o na ma tô ãma rob'ui'ére, Mozési hã. E niha 're sãre za'ra wa'aba mono nherẽ, aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã: “Wa hã Abra'ãhã nhib'apito, wa 're ãhãimana u'ãsi, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” ãne ma tô Mozésihi ma siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Abra'ã nori uiri na nherẽ.

²⁷ Wahi'rata nori hã dawi 're dã'ã za'ra mono nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're dã'ã za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô ãsib'apito za'ra na siwasu'u. Dã'ã u'ãsi 're hãimana za'ra mono 'wa'ãhã, ãsib'apito na aré siwasu'u õ di. ãne wa, ma tô rosa'rata na ãma ãupa za'ra wa'wa, ab're hawi apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono õ na hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, sadusezu nori ma.

'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã danhipai u ãpire uptabi wasu'u

Mateusi 22.34-40; Rucasi 10.25-37

²⁸ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa hã ma tô ãma mreme wapa, da'rata ãsa hã. Zezusi hã sadusezu norĩ ma, te te rowasu'u wẽ wa, te ãne sadanha:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã e ma hã te tihãiba, uburé dama ãpire uptabi hã.

²⁹ Tawamhã Zezusi hã ma tô ãma sada'ã asa:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti, danhipai u ãpire uptabi hã ãne: "Ízarazéhé nhihudu norĩ, ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã, misire danhib'apito uptabi, te 're hãimana.

³⁰ Taha wa, Asib'apito 're hãimana aba mono wa, te za asiwi 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo, sena na. Taha zarina, te za ãsimiroti na ãma 're ãrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tãma 're ãromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo." ãne ãsimiroti hã danhipai u ãpire uptabi hã.

³¹ ãne duré ãsimiroti hãiba amo hã aiwa ãpire uptabi hã: "Uburé te za 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo. Marĩ ãwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ãwẽ zô." ã norĩ si ãsimiroti hã, ãpire uptabi zahuré hã. ãsipai u hã roti hã 'maihãimana õ di, ãpire uptabi hã.

³² Tawamhã rowahutu'wa hã te asa tãma tinha:

— Tane tô rowahutu'wa. Tô sena uptabi, asimirowasu'u hã. Misire danhib'apito uptabi te 're hãimana, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã 're hãimana mono õ di, ãsipai u hã.

³³ Taha wa, wa za tô wa te 're sawi pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Taha zarina, wa za ãsimiroti na wa te ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra. Wa za duré wanhimisẽ na wa te tãma 're romhuri u'âsi za'ra. Wa za duré wa te 're dazawi pese za'ra. Marĩ ãwẽ zô wasima 're ãwanhopré mono ne, wa za uburé dama zama sô 're wanhopré, ãwẽ zô. Wa norĩ hã wa za wanhimizama hã duré wanhimarĩ hã wa te tãma 're sômri za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da te tãma 're zata za'ra mono da, ãzatazém na. ãne wamhã, tãma wẽ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma. Tane nherẽ, maparane ãsimiroti hã ãpire uptabi hã wa te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, tãma wẽ uptabi di za. — ãne ma tô Zezusihi ma waihu'u na wa'rã, rowahutu'wa hã.

³⁴ Tawamhã rowahutu'wa hã te te tãma ãma uwaimrami wẽ wa, ma duré Zezusi hã tãma waihu'u:

— Tane tô. A hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém nhiti, romhã na aihãimana õ di, ãhãna hã. — ãne ma tô tãma waihu'u, rowahutu'wai ma.

Taha parimhã, ni'wa hã te te sadanharĩ na sahu õ di oto, Zezusi hã tinhimiroti na te te ãma upai õ wa.

Danho'reptui'wa na, Zezusi te te ĩda'azadhanharĩzém na rowasu'u

Mateusi 22.41-46; Rucasi 20.41-44

³⁵ Tawamhã bātã na te Zezusi hã dama rowahutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Tawamhã te te dama rowahutu ré, te da'mahã:

— E niha rowahutu'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Dawihi nhihudu 're ĩmorĩ na hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na hã Danho'reptui'wa da.

³⁶ Duréhã apito Dawi hã ma tô danho'reptui'wa na ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Tipé'ēzani na te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina. ãne ãma ĩrob'ui'ééré hã:

“Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ĩnhib'apito ma tinha, ãne:

‘Īrata te za 're asãmra mo, ĩnhimire niwĩ dama aipire na ĩsiré 're aihãimana u'ãsi mono da. Asitob'ru norĩ nhiptezé hã wa za te tiwi 're a'uprosi, wapu na aima 're hãimana za'ra mono da oto, duré aima sib'uwa na 're hãimana za'ra mono da oto.’ ”

— ãne te tãma tinha. ãne duréhã, ma tô ãma rob'ui'ééré, apito Dawi hã.

³⁷ Danho'reptui'wa da hã tinhib'apito na ma tô sisi, Dawi hã. ĩsib'apito 're morĩ nherẽ, e niha te za ĩsa'u si poto nherẽ, Danho'reptui'wa da hã ĩsihudu na 're hãimana. — ãne ma tô da'ahã na da'mahã, Zezusi hã. Tawamhã Zezusihi nhimiroti hã wẽ wa, ma da'ahã na wapari ze za'ra ni.

Dama rowahutu'wa norĩ hãimanazém na rowasu'u

Mateusi 23.1-36; Rucasi 20.45-47

³⁸⁻³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma duré dama waihu'u, ãne:

— Ma'ãpé rowahutu'wa norĩ hãimanazé hã waihu'u za'ra wa'aba. Ta norĩ hã uza pa ré, 're ĩnomro mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã. Duré dama pire na 're hãimana za'ra mono wa, 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩubumroi mono zéb ãma, da te 're ĩwazéb za'ra mono da si, ma tô te te sima 're wẽ za'ra. Duré dama ĩpire norĩ simasisizém na 're si'ubumroi mono da si, tãma ĩwẽ za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ĩdasaihuri mono zéb ãma hã.

⁴⁰ Dama rowahutu'wa zahã, te sadawa nhipese na pi'õi mrotõ norĩ wi, ĩsimarĩ na 're sipsaihuri za'ra. Tane nherẽ, te ta norĩ hã danho'a 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma 're mre me zusi hã, 're hãimana wẽ uptabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ëtê za'ra. — ãne ma tô dama rowasu'u, rowahutu'wa norĩ hãimanazém na.

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u

Rucasi 21.1-4

⁴¹ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, rob'uiprazé da te 're ãsême mono zéb 'rata, te nhamra Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Rob'uiprazé, da te nasi sême za'ra ré, te da'ab'madã. ãsibro pese norĩ hã, ahã na te nasi sême za'ra, rob'uiprazé hã sa'ëtẽ na.

⁴² Taha ré, ma tô wi pi'õi mrotõ hã, ãsibrob'õ hã. Tawamhã rob'uiprazé ãsapotore hã ma tô tiza, syryre nherẽ.

⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã tisiré 're ãnomro mono norĩ zô, te sima sô tihãrã za'ra, Zezusi hã. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— Tô sena ã pi'õi mrotõ hã sibrob'õ nherẽ, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãhipa. ãsiré ãsême'wa norĩ hã rob'uiprazé, nasi tãma ãsi'atarẽme za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherẽ, tihãimanazéb da, te te aré ãtéde hã ma tô ãbãre tãma tisõ, wahuré. ãne wamhã, ma tô tinhoprubzém na uburé da'a'rãhipa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma hã.

13

'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé, za ãsi'utõrĩzé wasu'u

Mateusi 24.1-2; Rucasi 21.5-6

¹ Tawamhã Zezusi norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé 'wawi wa'ra hawi, oto wairébé wi, misi te ãsiré hã 'mai'mahã:

— Rowahutu'wa, 'ri hã 'madã'ã za'ra na. ãne hã e ãtõmo wasétére. E 'ri wasétére duré. — ãne te tãma ãma tiwata, 'ri wẽ na.

² Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha, ãne:

— ã hã 'ri ã'madã'ã za'ra wa'wa hã, nimahã na si te za dasiwi pru pese ni, ëtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ëne hã. Sisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ëne hã. Tãibã za oto. — ãne ma tô 'ri na tãma ãma rowasu'u sirõmo za'ra Zezusi hã, te te waihu'u za'ra da.

Robzépata na rowasu'u, duré da'ruiwapari na rowasu'u

Mateusi 24.3-14; Rucasi 21.7-19

³ Tawamhã Zezusi hã te oto nhamra, Oriwera na ëtẽ 'rãihã nhisi ãma, tisiré 're ãnomro mono norĩ me. Sisõ're u, te 'ri 'madã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa hã. Te te 'madã'ã ré, te siwi sadanha, hãiba pisutu Pedru norĩ hã, Ti'adu, Zuwã, ãdére norĩ me:

⁴ — E niwa te za ãne hã ãma tiromhãiba, 'ri nhamrazéb da hã. E marĩ te za watobro, da te ãwaihu'uzéb da hã. Ma'ãpé, wama waihu'u za'ra na, ãsõwa wa te ãma ãwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã.

⁵⁻⁶ Tawamhã Zezusi ma tô asa tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datême 're nomro, ahâ na. Wa hã newa, te za taré ãnhisi na we 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Tawamhã da'ahâ na te za ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra, tô sena newa, dama 're ãsiwasu'u za'ra mono zé hã. Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã asimiza'rese tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datême 're ãnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tã da.

⁷ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ãropupu'u za'ra mono zé hã, duré romhã na 're ãdasi'wapé za'ra mono norĩ wasu'u zama, 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé te za tô dazada 're wairébé. Tane nherẽ, da'ãma rob'rãsutu uptabi õ di za a'ã.

⁸ Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra. Nima niwĩmhã, te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra. Duré danho õ wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. ãne hã rowasédé, dazô 're wairébé mono wamhã, za daré ãrob'rãsutu na'rata zé, te wasu'u, pi'õi ãma ãwasã hã 're ãsépu'u na'rata za'ra mono ne. ãhã haré dazô 're wairébé mono õ di za.

⁹ — Ma'ãpé, aihâimana nhimiza'rese, 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Niwapsi te za a norĩ wa'wa hã da te 're aipawasisi za'ra wa'wa, roti'wa norĩ u, da te 're asimroi wa'aba mono da. Tawamhã ta norĩ zadawa para, te za rowahutuzéb ãma da te 're aihã za'ra wa'wa, romhã nhorõ 'manharĩ na. ãzazei'wa 're anomro aba mono wa, te za da te 're asimroi wa'wa, dama ãpire norĩ u, duré danhib'apito norĩ u zama. ãne wamhã, te za tãma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo, ãzazei'wa 're anomro aba mono na.

¹⁰ Rob'rãsutu õ ré, te za ãwasu'u wẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ, ãzazei'wa norĩ hã.

¹¹ Tawamhã dama ãpire norĩ u da te 're asimroi wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata na asisõwa asina 're aihâtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, niha tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Misi bātã na, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã te za te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, dama ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Asimirosa'rata na, asi'uihã na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono da hã, mare di. 'Re ãhâimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹² Niwamhã te za dasisãnewãi uptabi nherẽ, da te dasima 're dahãiba nhomri za'ra, da te 're simroi mono da. Damama norĩ hã te za ti'ra ma, ãne te te tãma 're 'manharĩ wasété za'ra,

'râwim nherë. Duré da'ra norĩ hã timama uptabi da nherë, te za sada 're hâimana za'ra, te te dama 're hâiba nhomri za'ra mono da, da te 're simroi mono da, ãna me.

¹³ Ìzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're al'ruiwapari za'ra wa'wa. Tane nherë, õne haré ì'ãma 're anomro u'âsi aba mono wamhã, te za asõ'reptuzé hã asina 're ì'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô Zezusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra, te te sina waihu'u sirõmo za'ra da.

Robzépata za'ëtë wasu'u

Mateusi 24.15-28; Rucasi 21.20-24

¹⁴ Tawamhã ma duré tãma waihu'u za'ra:

— Nimahã na te za asiwi ì'madã'ã za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te siwi ìwë'õ pe hã, te te dawí ìrosawizéb ãma ìsa hã. (Ãhã wasu'u na rob'ui'ére hã 're sõré za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ápé ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono za, waihu'u za'ra wa'aba da.) Tawamhã ãne hã za oto daré romhâimana wamhã, rowasété si te za a'ã daré 're sa'wari. Taha wa, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ìsi'ubumroi mono norĩ hã, wara sina te za sisa're, ëtë 'rãihã u ta norĩ hã tiwi simani za'ra da, duré sisõ'reptu za'ra da.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã 'ri nhisi hãpã ãma si'ubumroi wamhã, tinhibrobrob zô sisisi õ di za a'ã, 'ri para u. Õne haré te za dame sisa're, ëtë 'rãihã u, ta norĩ hã.

¹⁶ Duré ni'wam norĩ hã buru ãma te te romhuri za'ra wamhã, 'ri tême sisa'rei mono õ di za apã, tisi'ubuzéb zô. Mare di. Õne haré te za duré ta norĩ hã ëtë 'rãihã u dame sisa're.

¹⁷ ãne hã rowasédé hã daré hâimana wamhã, ìwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ì'ra pré ré norĩ ma zama.

¹⁸ Taha wa, rowa'u'u wahã 'rowi, marĩ hã dazô watobro tã da, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, 're ìrowaptërë za'ra wa'aba mo.

¹⁹ E marĩ wa. Rowasédé hã oto dazô 're wairébé mono wamhã, te za oto robzépata za'ëtë za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'aropoto na'rata mono zém hawimhã, ãne na da te ìrobzépata za'ëtë uptabi za'ra õ. Niwamhã ãne na hã da te 're robzépata zahu za'ra mono õ di za.

²⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima pisutu, bâdã hã za da te 're ìrobzépata za'ra mono zéb da hã, te te dama wãtari da, rowasété ré da'ãma romhâimana pahã tã da. ãne hã te te sima pisutu õ 'wa'ãhã, te aré uburé dasi'utõrĩ pese, za da'ãma ìrob'rãsutuzém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwë za'ra mono da, te te sima 're ì'apisutu mono norĩ zawí te, te za ãne hã 'manha.

²¹ — Marĩ hã wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Áté ni'wam norĩ hã te za taré te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ãhãta danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te

ĩpisudu hã te nhamra. Ôhõta te nhamra.” ãne wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono õ di za, damreme na hã.

²² E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te za datẽme 're nomro, danho'reptui'wa na, niha wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono da, sadawa nhipese na. Ta norĩ hã marĩ dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã te za te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mono zadawa para newa, da te ãma 're sasõmri za'ra mono da. ãsazei'wa norĩ zama te te dame ãma 're saze za'ra mono da, te za ãne na te te dama 're romhõsi za'ra. Tane nherẽ, te te dame 're sazei waihu'u za'ra mono õ di za ta norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're apisutu sirõmo mono wa, ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da.

²³ ãne hã wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, romhã ré, pibui pese sina, ãma sô 're rob'madã'ã za'ra wa'aba mono da. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

*Ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, za we apã ĩmorĩzé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Rucasi 21.25-28*

²⁴ Tawamhã Zezusi ma duré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma:

— Da te robzépata za'ra pari wamhã, bãdã hã te za titobra. A'amo zama te te rob'uiwẽ õ di za oto.

²⁵ Wasi hã te za duré hãwa hawi rere. Uburé hãwa na 're ĩsimasa mono hã te za duré 're sisa're.

²⁶ Tawamhã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, hãwa'a na wa za wei mo apã, danho'a. ĩwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apã, duré ĩhãiba na rowa'a za'ẽtẽ uptabi na.

²⁷ Tawamhã hãwa ãma ĩma romhuri'wa norĩ hã wa za we dazô satõrĩ za'ra, Ropoto'wa te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ zô, te te ĩtẽme da'ubumro za'ra mono da, daro mono bã. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra.

*Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Rucasi 21.29-33*

²⁸ Tawamhã Zezusi hã ma duré ãne tãma waihu'u za'ra:

— Pidera wede na wa za oto aima ãma romnhimiré'ẽ za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Pidera wede panhipti hã wapti'i wamhã, duré ĩsu té hã 're wairébé mono wamhã, tawapsi te za oto ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tã 're ĩta'a mono zéb u 're ĩromhutu mono zém na hã.

²⁹ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhãimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, rob'rãsudu hã za oto ĩwatobro na hã.

³⁰ Tô sena wa ãne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. ã hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dã'ã za'ra mono õ ré, te za ĩsõ'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã.

³¹ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utõrĩ zahuré, ti'ai me. Si'utõrĩ zahuré nherẽ, ĩnhimiroti hã si'utõrĩ waihu'u õ di za. Pire na te za dama 're hãimana u'âsi. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

Zezusi hã, za we apã timorĩzém na te te ĩromnhimiré'ézé wasu'u Mateusi 24.36-44

³² Tawamhã ãne ma duré tinhimiroti 'rãsudu hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— ãne hã uburé za daré 're ĩromhãimana mono zéb da hã, ni'wa hã bådã hã te te waihu'u õ di. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te te waihu'u za'ra õ di duré. Wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra nherẽ, te duré bådã hã waihu'u õ di. ĩmama ma si, waihu'u pese di, bådã hã.

³³ A norĩ wa'aba zama, bådã hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ma'ãpé asimiza'rese, 're aihãimana za'ra wa'aba mono za.

³⁴ Romnhimiré'é na, wa za marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Áté aibã hã te za tinhorõwa hawi watobro, romhá na 're morĩ da. Tawamhã sisõ'a ré, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, te za romhuri hã te te tãma pisutu. Duré 'ridawa 'madã'ã'wai ma zama te za roti, te te sõ 're rob'madã'ã pese mono da.

³⁵⁻³⁶ 'Ri tede'wa hã apã za ĩwisizé hã, bådã te te waihu'u za'ra õ di, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Apã tinhorõwa u ĩwisizé hã, áté hãiwahã, áté mara wa'wa, áté si'a hãrã wi, áté awẽ wi. Tane bådã hã apã we ĩmorĩzé hã waihu'u za'ra wa'aba õ wa, te za asimiza'rese ĩzõ 're asimipari za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'aba zama, 're asõtõ za'ra wa'aba mono newa, asimiza'rese ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono ré, apã we ĩmorĩ õ'umnhasite.

³⁷ ãne hã aima si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di. Uburé ĩzazei'wa norĩ udãna zama, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, asimiza'rese, ĩzõ 're asimipari za'ra wa'aba mono da. — ãne Zezusi hã 'ri tede'wai wasu'u na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u 'rãsudu hã.

14

Da te dasima ãma ĩrowa'õtõ za'ra zé wasu'u, Zezusihi wĩrĩzéb da na

Mateusi 26.1-5; Rucasi 22.1-2; Zuwã 11.45-57

¹ Maparane te oto sõ rowaptã båtã zõ hã, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã. Tawapsi dasi'rã'õtõ ré, te za romhuri na ĩ'u'ëtẽ duptoi'õ hã huri ni. Tawamhã bådã ĩwa waptã'ã õ ré, te sasedoti ĩpire norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, sima ãma rosa'rata za'ra, Zezusi hã pi'uriwi te te siwi ãri da, da te dasiwi wĩrĩ da.

² ãne te sima ãma roti za'ra:

— Dato hã hâimana ré, wa te wasiwi âri õ di za, wama dazahi za'ra õ'umhasite, uburé hã wazada hâimana za'ra tõ da. — ãne ma tô sima ãma roti za'ra.

*Betãnha ãma, Zezusihi ma, pi'õ nhoprubzé wasu'u
Mateusi 26.6-13; Zuwã 12.1-8*

³ Tawamhã Zezusi hã Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, te a'ã tihãiba, Simahã nhorõwa ãma, i'wa're ré hã, aré ta hã. Tame sai ma, sãmra ré, ma tô we pi'õ hã ãzé, 'ri para u. Wedewa'u zadaze hã ëtë 'manharĩ 'remhã, ma siré ãwisi. Wedewa'u zadaze hã, nadu na ãsisi hã, i'wa'ãbã za'ëne hã. Tawamhã ãsë hã ma tô sô pru. Taha pari, ma Zezusihi 'rã nhisiwi sa'wa.

⁴ Ni'wam norĩ hã tame ãhâimana za'ra hã ma tô ãma wë'õ za'ra. Taha wa, ma tô sima rowasu'u za'ra:

— E niha, ma taré ãma si'uba, wedewa'u zadaze na hã.

⁵ Te te dama wede 'wa'ãhã, i'wa'ã hã ãsa'ëtë uptabi hã 300 na te aré tihãiba, rob'uiprazé ãsapotore hã, ãsibrob'õ norĩ ma, te te sômri mono da. — ãne ma sima ãma rowaihu'u za'ra, ãtede'wai upana nherë. Pi'õ ãma, ma tô duré wasété za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusi hã te tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Pi'õ hã rowë na hâimana. E marĩ da, ma tô sada asahi za'ra wa'wa. Pi'õ hã ãwë uptabi hã ma tô ãma 'manha.

⁷ ãsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'ãsi 'wa. Nimahã bãtã na, asima 're ãwë za'ra wa'aba mono zëb uwaibaba si, te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo, ãsimarĩ'õ norĩ hã. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ãnhamra u'ãsi aba mono õ di za oto.

⁸ Pi'õ hã ma tô i'uwaibaba tô ãma 'manha, ãwë hã. ã hã ãdã'ã wana ré, ma tô ãma ãhãiba zadaze, da te ãrë ãnherëzëb u.

⁹ Tô sena, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Daro mono bã te za ãwasu'uwë na da te 're dapo're pu'u za'ra. Tawamhã pi'õ hã te te ãma i'manharĩ wë zëm na zama, te za da te dasima 're wasu'u u'ãsi za'ra, ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, ãma ãwë'õ'wa norĩ ma.

*Zudasi hã, Zezusi za te te dama ãhãiba nhomrizé wasu'u
Mateusi 26.14-16; Rucasi 22.3-6*

¹⁰ Tawamhã Zudasi Icarizoti hã te mo, sasedoti ãpire norĩ u. Aibã 12 na Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ siré 're ãmorĩ, Zudasi hã. Zezusihi ãma te te tãma ãma roti za'ra da, te ãtëme timorĩ za'ra, te te tãma ãma rowairébé za'ra da, Zezusi za te te tãma ãhãiba nhomri za'ra zëm na hã.

¹¹ Tawamhã Zudasihi mreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowë uptabi za'ra di. Taha wa, ma tô rob'uiprazëm na tãma ropisutu za'ra, te te tãma wa'ãbã za'ra da. Tawamhã Zudasi hã te oto sima rosa'rata, nimahã bãtã na te te dama ãhãiba nhomri da hã.

Zezusi norĩ hã, dasai 'manharĩzém na, siré ãsaihurizém na rowasu'u

Mateusi 26.17-30; Rucasi 22.7-23; Zuwã 13.21-30; 1 Corĩtu norĩ 11.23-25

¹² Tawamhã bådã ma tô oto ãwa waptãrã, ã'u'ëtê duptoi'õ, da te ãhurizéb da hã. ã båtã na, ãmorĩ'rata na zudezu norĩ hã te za pone'ërebã 'ra hã te te sima 're simro, tisa te te ãma ãhurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã. Tawamhã Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ hã, te ãne siwi sadanha:

— E momo ma tô asima ãwẽ, asõ ãwa'manhipizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na ãwasaihurizéb da hã. — ãne te siwi sadanha.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré. ãne ma tô tãma rob'ru zahuré:

— 'Ri ahã u, ane wa'aba. Tame te za aibã hã ãsõpõtê 'wa, piza'a te te ã'ãri hã, ã ré. Tawamhã ãsarina te za ane wa'wa, 'ri tẽme.

¹⁴ Aibã hã nimomo sébré wamhã, te za 'ri tede'wa hã ãsadanharĩ 'wa: “Rowahutu'wa hã te tinha: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ me, ãwa ãwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã.”

¹⁵ Tawamhã 'ri tede'wa hã, hãimo 'ri 're wa'wa za'ẽne hã te za aima 'mazabui wa'wa. Tame te uburé ãwa romhaimasa wedeza hã, danhamrazé hã. Tame te za wazõ ãrobza'ra pese 'wa. — ãne ma tãma waihu'u zahuré.

¹⁶ Tawamhã te oto tineb zahuré, 'ri ahã u. Tamomo simasisi wamhã, Zezusi te te tãma ãwaihu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sabu zahuré. Tawamhã tinhipi ma tô 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁷ Tawamhã ma'rã wi, ma tô aihutu Zezusi norĩ hã 'ri tẽme, aibã 12 na ãhãiba za'ra norĩ me.

¹⁸ Tawamhã sai ma, si'ubumroi ré, ma tô Zezusi hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, ãne:

— Tô sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ãsiré asaihuri aba nherẽ, misire te za dama ã'maihãiba nhomri 'wa.

¹⁹ Tawamhã ãne te te sina wapari za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra. Taha wa, ma tô siparabãsi si'mahãrã za'ra:

— E wa hã.

²⁰ Tawamhã Zezusi asa ma tãma waihu'u za'ra:

— Misire te za tô dama ã'maihãiba nhomri 'wa. ã'u'ẽne hã ãsiré piza'a 're te te ãdi hã, te za dama ãhãiba nho.

²¹ Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã duréihã ma tô ãdã'ázém na rob'ui'ére sirõmo za'ra ãbahã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. ã'ãma rob'ui'érezéb zarina wa za tô mo, ãdã'ázéb u. Tane nherẽ, aibã ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ãhãiba nhomri'wai ma hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te azãri wamhã, te za sima rosa'rata, ãne: “ãpoto õ 'wa'ãhã, aré wẽ di, ãne na hã te aré 're robzépata

mono õ wa.” ãne te za 'râwi si'ãma rosa'rata, za dama ìhâiba nhomri'wa hã. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, te te waihu'u sirõmo za'ra da.

²² Tawamhã saihuri ré, ma tô ti'â, ì'u'êne hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ì'u'êne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, ma tô te te sõmri. ãne ma tâma sina waihu'u za'ra:

— ã, ì'u'êne hã huri aba. ã hã ìhâiba, te wasu'u.

²³ Taha pari, ma duré ti'â hãsizé hã, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma te duré tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô tâma sõmri za'ra, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. Tawamhã aihĩni ma âhu.

²⁴ ãne ma duré tâma sina waihu'u za'ra, Zezusi hã:

— ã hã ìwapru, te wasu'u. Rob'rãi wa'u za'wari ne, te za ìwapru hã ìwi asa'wa, da'ahâ zada ìdâ'â wamhã. ã hã ìwapru hã ìwi sisa'wari wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ ma, te te tâma ìropisutuzé hã tô sena za te te tâma ãma 're ì'uwaimrami mono zé, te wasu'u.

²⁵ Tô sena wa za aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa. ã hã rob'rãi wa'u hã te 're hãsi mono õ di za oto, a'â. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã za uburé da'ãma ìsib'a'uwẽ zéb ãma si, wa za duré te 're hãsi.

— ãne ma tô tâma siwasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Zezusi norĩ hã tinho're na te oto ãma tiwata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. Taha pari, ma tô wairé, Oriwera na êtẽ 'rãihã nhisi u si'aba'ré da.

Pedru hã za te te dawi ì'udâzém na, Zezusi te te tâma ìwaihu'u sirõmo zé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Rucasi 22.31-34; Zuwã 13.36-38

²⁷ Tawamhã ãne ma Zezusi hã tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, waihu'u za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ìzadawa para õ nherẽ, te za aihĩni asiwi ìrẽme 'wa. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ì'ãma rob'ui'ééré siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na hã: “Pone'ërebã 'madâ'â'wa hã wa za tîwĩ. Tawamhã pone'ërebã hã te za ropé.” ãne ì'ãma rowasu'u na rob'ui'ééré, ìbaihã na hã.

²⁸ Tane nherẽ, ab're hawi apã ìhâiwa'utu parip si, wa za aiwana ìmorĩ 'wa, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tamomo ìnhopêtẽ za'ra wa'aba da.

²⁹ Tawamhã Pedru hã te Zezusihi ma tinha:

— Aihĩni za te te airẽme za'ra nherẽ, wa hã te airẽme õ di za.

³⁰ Tawamhã Pedruhu ma, te Zezusi hã asa tinha, ãne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. ã barana, si'a hã tihârã na te te sahu õ ré, te za si'ubdatõ dawi ì'udã, aima ìza'rese õ na.

— ãne ma tô tâma waihu'u siro.

³¹ Tawamhã mreme tete sina, te asa tâma tinha, Pedru hã:

— Wa hã asiré ĩdâ'â da nherê, te dawí ai'udâ õ di za. — ãne te Zezusihi ma siwasu'u.

Tawamhã uburé ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô õhõ na si tãma siwasu'u za'ra, za te te dawí ĩ'udâ za'ra õ na hã.

Zezusi hã, Zésemani ãma ĩsãmrazém na rowasu'u

Mateusi 26.36-46; Rucasi 22.39-46

³²Tawamhã Zezusi norĩ hã ma tô aihutu, Zésemani na rob're nhisi u. Sihutu wamhã, ãne te tãma nharĩ za'ra:

— ãme ĩzõ asimroi wa'aba. Wa hã wa za a'â asiti ĩmorĩ 'wa, romnhiwasi ĩmama ma, ĩmreme da.

³³Tawamhã Pedru norĩ hã te siré saprõni za'ra, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. Tawamhã te te sina rosa'rata pese wamhã, sina pẽ'êzé uptabi di.

³⁴Taha wa, Pedru norĩ ma, ma ãne sina tãma rowaihu'u za'ra:

— ĩpẽ'êzé hã sa'êtê na te ĩma tihãiba. ĩpẽ'êzé uptabi wa, wa aré dârâ. ãme a'â asimroi wa'aba ĩ'rata, asõtõ za'ra wa'aba ãna. Asõpré u'âsi aba. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

³⁵Tawamhã romhã prã na te ĩsiti timorĩ za'ra. Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra. Sãmra wamhã, ma tô aiwê'ê, ti'ai u. Tawamhã Timama wi, te rowaptê, robzépada hã te te tãma ba'a da.

³⁶ãne ma tô Timama wi rowaptê:

— ĩmama, uburé marĩ hã aima waihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé robzépada hã ĩma ba'a za, te robzépata za'êtê tõ da. Tane nherê, ãne aima ĩsiwasu'uzéb uwaibaba, te ĩsina uwaimrami da, wa hã te ĩsima ĩwêzém na ĩma pisutu õ di za. A hã ĩma ĩwêzéb uwaibaba si, te ĩsina uwaimrami da, te za ĩma ĩpisu. — ãne ma tô Timama wi sina rowaptê.

³⁷Tawamhã Timama ma, mreme pari, te apã mo, si'ubdatõ tisiré 're ĩnomro mono norĩ u. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô siza za'ra. Taha wa, te Pedru 'mahã, utu da:

— Sima, e niha te asõ. E niha asimiza'rese rob'madã'ã waihu'u õ di, syry na.

³⁸Satanasihi zada, asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, asima 're wê za'ra wa'aba mono nherê, asi'uihã na sada 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, asimiza'rese te za ai'ubumroi wa'wa ãhãna hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, asima rowaptêrê za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimiwada'urizé wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

³⁹Tawamhã Pedru norĩ nhiti, te duré apã mo, Timama ma mreme da. Tawamhã õhõ na si, te duré Timama wi rowaptê.

⁴⁰Timama ma, mreme pari, te duré apã ĩtême timorĩ za'ra. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma duré siza za'ra. Tãma aptã'ã uptabi za'ra wa, te tinhotõ pese za'ra, sõpré waihu'u ãna. Tawamhã

utu za'ra da, Zezusi te te 'mahârâ za'ra wamhã, asa te te tâma ïwaihu'u za'ra da hã, mare di.

⁴¹ Tawamhã ïsiti te duré timorĩ za'ra. Taha pari, ma duré apâ sina siri. Si'ubdatõ tinem na, ma tô oto ãma sahu. Tawamhã sõtõ za'ra ré, ma tô duré apâ siza za'ra. Taha wa, te ãne 'mahârâ za'ra:

— E niha bâ te zahadu asõtõ za'ra wa'wa bété. Te duré aiwa'utu za'ra wa'wa. Tôã oto. Bâdâ ma tô oto ïwa waptârã. Ti'ai ãma dasiré ïpodo, te za oto ïhâiba nhomri ni, aibâ ïwasété norĩ ma.

⁴² Oto aiwahutu za'ra wa'aba, wasi'aba'ré da. Ôhõta te wei oto mo, dama ïhâiba nhomri'wa da hã. — ãne te tâma 'mahârâ za'ra.

*Zezusi hã da te oto dasiwi ï'ârizém na rowasu'u
Mateusi 26.47-56; Rucasi 22.47-53; Zuwã 18.3-12*

⁴³ Zezusi hã te te tâma 'mahârâ za'ra ré, ma Zudasi hã ïtême wi, Zezusihi siré aré 're ïmorĩ hã. Da'ahã uptabi na ma tô ïsiré sô aihutu ni, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama. Sasedoti ïpire norĩ zadawa para, duré rowahutu'wa norĩ zadawa para, duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zadawa para zama, ma tô sô aihutu ni.

⁴⁴ Zudasi hã ma tô ãne dama ïpire norĩ ma, roti aré:

— Aibâ hã te tob'rata hârâ wamhã, ta hã te za asiwi ï'âri 'wa. Tawamhã asiptete sina, te za asiwi ïsaprõni 'wa. — ãne ma tô Zudasi hã tâma waihu'u za'ra, te te siwi ï'âri wana ré hã.

⁴⁵ Tawamhã Zudasi hã Zezusihi u oto wisi wamhã, ãne te 'mahâ:

— Rowahutu'wa.

Tawamhã tob'rata hârâ na, ma tô sawi, Zezusi hã.

⁴⁶ Tawamhã ma tô oto dasiwi âri ni.

⁴⁷ Tawamhã Zezusihi siré ïsa hã, ma tô sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizã, sasedoti ïpire uptabi ma romhuri'wa hã.

⁴⁸ Tawamhã Zezusi hã sô ïdasihutu norĩ ma, te tinha, ãne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ïzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroi ré zama.

⁴⁹ Bâtã sidâpâsi wa tô asõ'a za'ra wa'aba te 're da'apawapto, ïnhimirowasu'u na, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé 'wawi, wa'ra 're. Zapre tameb ré asiwi ï'âri aba õ di bété. Tane nherê, te za tô asiwi ï'âri 'wa, ï'ãma rob'ui'érezé hã te ïsina uwaimrami hã. — ãne ma tâma sina waihu'u za'ra.

⁵⁰ Tawamhã ïsiré 're ïnomro mono norĩ hã aihĩni ma siwi tirê. Wara sina, ma dama ropé.

⁵¹ Aibâ hã ïprédupté hã, Zezusihi zarina ïmorĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã siwi ti'â, ï'ubuzém na.

⁵² Tane nherê, ma tô tâma rême za'ra, ti'ubuzé hã. Tawamhã ai'uréwi te oto dawí wara, ïprédupté hã.

Dama roti'wa norĩ hã Zezusihi da, ĩsi'rã'õtõzém na rowasu'u Mateusi 26.57-68; Rucasi 22.54-55, 63-71; Zuwã 18.12-14, 19-24

⁵³ Tawamhã Zezusi hã te oto dasiwi saprõni ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi nhorõwa u, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tame ĩwana ma tã si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré rowahutu'wa norĩ hã.

⁵⁴ Zezusi hã da te dasiwi saprõni ré, te Pedru hã romhã na te te pibu, sasedoti ĩpire uptabi nhorõwa u. Tawamhã 'ri'wawi wa'ra 're, ma âzé. Sébré wamhã, ma tã nhamra unhamã dawa, hã'i'ro da, romhuri'wa norĩ me.

⁵⁵⁻⁵⁶ Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, te ni'wam norĩ zõ tinhopré za'ra, Zezusi hã marĩ te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zém na, sadawa nhipse na te te siwi ãma hiri da, tawapsi romanu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã da'ahã na dazadawa nhipse na, Zezusihi ãma ĩsimiroti wasété na da te ãma sa'ra za'ra nherẽ, ãma dasisaze za'ra õ di.

⁵⁷ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tiwahutu zahuré hãwi, Zezusi hã sadawa nhipse newa, ĩsadawa nhipe te te ãma hiri zahuré da, ãne:

⁵⁸ — Wa norĩ hã wa tã wasi'uihã na ĩsimirowasu'u hã wapari ni. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa hã te za, u, sãmra, êtẽ na da te dasiwi ĩ'ri hã. Tawamhã te za, u, aimawi 'ri duré. Da te dasiwi ĩ'ri da hã, mare di. Te te 'ri ré hã, bãdã hã si'ubdatõ te za, u, ãma ne, te te ãma romhuri ré hã. ãne taré dama siwasu'u ré, wa tã wapari ni, wasi'uihã na. — ãne te Zezusi dama wasu'u zahuré, taré.

⁵⁹ Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa norĩ hã te te siwi sadawa pibu zahuré wamhã, aiwab õ di, te te dama ĩwasu'u zahuré zé hã.

⁶⁰ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã dawa'wa ma hãwi za, Zezusi hã uihã na te te sadanharĩ da, ãne:

— E asadawa na dama ãma wa'rãmi ãna, da te dasiwi ĩ'aiwasu'u wasété na hã. E tã ĩsarina ma tã aiwasédé hã ai'ãma hiri zahuré. E taré. — ãne te sadanha.

⁶¹ Tane nherẽ, te Zezusi hã ari'iwĩ za. Te te ãma wa'rãmi õ di, timreme na. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi hã te duré sadanharĩ na sahu, sasedoti ĩpire uptabi hã:

— E tã sena a hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aipisudu, Danho'reptui'wa da. E tã sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra, a hã.

⁶² Tawamhã Zezusi hã asa te tãma siwasu'u oto:

— ĩhe. Wa hã, Danho'reptui'wa. Wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra. A norĩ wa'wa hã aihĩni te za ĩ'madã'ã za'ra wa'wa,

ti'ai âma dasiré ĩpodo hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ, 're ĩnhamra mono na, ĩwaihu'u pese 'rata. Hâiwa'a na apã we ĩmorĩ wamhã, te za ãne na ĩ'madã'ã za'ra wa'wa. — ãne ma tô tãma siwasu'u sirõmo za'ra.

⁶³ Tawamhã te te sadawa 'rui wa, ma ti'uza hã hãiwazu, sasedoti ĩpire uptabi hã. Tawamhã ãne ma tô ãma da'mahã:

— Tãibã oto. Aibã aimawi norĩ zô, ai'maihãrã aba õ di za, Zezusi te te wama ĩwasu'u za'ra da hã, ĩwasété na.

⁶⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, si'uihã na ma tô tiwaihu'u pe hã sina tihi, wasine 're hãimana mono nherẽ. Si'uihã na ma tô timreme wasété. ĩmreme ma tô ĩwapari za'ra wa'wa. E marĩ tawamhã, ma tô ãma ĩpisutu za'ra wa'wa. — ãne te ãma da'mahã. Tawamhã aihĩni ma tô sima wẽ za'ra, da te dasiwi wĩrĩ da.

⁶⁵ Tawamhã te te siwi wẽ'õ wa, ma tô nasi ni'wam norĩ hã siwi ubu upto, tizadaipro na. Zazahã na ma duré siwi ubu ubu. Taha pari, ma tô duré nasi siwi ahã. ãne ré, te nasi siwi 'mahã:

— E 'wa hã ai'azãri'wa. Ma'ãpé, waihu'u. — ãne te nasi siwi 'mahã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madã'ã'wa norĩ zama, ma tô siwi ti'ã, te te nasi siwi ahãri da.

Pedru hã, Zezusi te te dawĩ ĩ'udãzém na rowasu'u

Mateusi 26.69-75; Rucasi 22.56-62; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁶⁶ ãne ré, te zahadu Pedru hã dame nhamra, 'ri 'wawi wa'ra 're, pi'reba 'ri zahãpã. Tawamhã tame sãmra ré, ma we pi'õ hã datême wi, sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa hã.

⁶⁷ Wisi wi, ma Pedru hã tisã, unhama ãma hãi'ro ré. Tawamhã te te 'madã'ã pese pari, te Pedruhu ma tinha:

— A zama te duré Zezusihi siré 're aimo, Nazaré ãma 're ĩhâimana mono siré.

⁶⁸ Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— Tane na ĩwaihu'u nherẽ, õ hã ĩma sa'rese õ di. — ãne te pi'õi wi ai'udã, Pedru hã.

Tawamhã 'ri nhi'rity u te oto mo, 'ridawa u morĩ da, dapuzizéb u. Tawamhã si'a ma oto hã.

⁶⁹ Tawamhã ma tô romhuri'wa sipi'õ hã tisã Pedru hã, 'ri nhi'rity ãma. Tawamhã ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te wasu'u za'ra:

— ã hã Zezusi norĩ siré, 're ĩmorĩ.

⁷⁰ Tawamhã Pedru te duré tiwi ai'udã. Tawamhã ãma ronometro õ ré, te duré tãma nharĩ za'ra, ĩ'rata ĩsimasa hã:

— Tô sena, a hã Zezusi norĩ siré, te 're aimo. A hã tô, Darireza ãma 're ĩ'aihãimana mono.

⁷¹ Tawamhã Pedru te asa tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Tane na ĩwaihu'u nherẽ, õ hã ĩma sa'rese õ di. Tô sena te aiwi udã za'ra wa'aba di pã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'azãri pé. — ãne te tãma sina waihu'u za'ra.

⁷² Tawamhã si'a hã awa'awi ma tihârâ na sahu. Tawamhã Zezusi te te tâma ïwaihu'uzém na, ma sina po're puru, Pedru hã. ãne ma tô Zezusi hã aré tâma waihu'u siro: "Si'a hã tihârâ na te te sahu ô ré, te za si'ubdatô dawî ï'udâ, ïzadawa para ô nherê."

Tawamhã Zezusihi mreme na sina po're pu'u wa, te oto aiwa'ô, Pedru hã.

15

Apito Piratu, Zezusi te te ïsadawa pibuzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-26; Rucasi 23.1-5, 13-25; Zuwã 18.28-19.16

¹⁻² Tawamhã awëm na mararé, ma duré si'rã'ôtô, sasedoti ïpire norï hã, duré zudezu norï ma roti'wa norï hã, duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norï hã. Zezusihi ãma te te sima roti za'ra da, ma si'rã'ôtô, dama roti'wa ïpire norï me. Taha pari, ma oto siwi pawasisi Zezusi hã, Piratuhu u te te siwi saprõni da. Tawamhã ïtême te te siwi ãwisi wamhã, Piratu te Zezusi sadanha:

— E a hã, zudezu norï nhib'apito.

Tawamhã Zezusi te asa tâma tinha:

— Tahata ma tô tane hã tô ï'ãma ïwaihu. — ãne te tâma tinha.

³ Tawamhã sasedoti ïpire norï hã te Zezusihi ãma ïwasédé hã sa'ra za'ra taré, marï ïwasétére na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norï ïpire za'ra hã.

⁴ Taha wa, Piratu te Zezusi 'mahâ:

— Marï ahâ na ma tô ai'ãma sa'ra za'ra ni. E asadawa na tâma ãma wa'rãmi za'ra ô di za. — ãne te 'mahâ.

⁵ Tane nherê, tizadawa na te te wa'rãmi ô di, Zezusi hã. Taha wa, ma tô Piratu hã ãma titob'uzu, tizadawa na te te ãma wa'rãmi ô wa.

⁶⁻⁷ Wahub sidâpâsi, ma tô apito Piratu hã misi si te te 're da'azani, dazazéb 're, 're ïdasimasa mono norï hã 're dawairébé mono da, misi si. 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te dama ïba'azém na dasa da te dasiwi 're ï'manharï za'ra mono zém na, ma tô te te 're da'azani, da te tiwi 're ïwaptêrê za'ra mono zéb uwaibaba. Aibâ hã dazazéb 're, te dame 're sa, Barabasi na ïsisi hã. Romanu norï da, dasi'wapé watobro wamhã, te te da'mapãrï za'ra wa, ma tô séme ni, dazazéb 're.

⁸ Tawamhã ma duré bâtâ na Piratuhu u tasi'rã'ôtô ni, da te tiwi rowaptêrê za'ra da, te te 're ï'manharï wê mono zéb zarina, misi te te dama 'mairob'ru da, dazazém hawi da'maiwatobro da, apâ morï da.

⁹⁻¹⁰ Tawamhã Piratu te da'a'mahâ:

— Zudezu norï, e asib'apito za'ra wa'aba ma, wa za rob'ru, apâ morï da. — ãne te da'a'mahâ, Zezusihi ãma. Sasedoti ïpire norï hã Zezusi te te sô'ru za'ra wa, ma tô ïtême siwi ãwisi, Piratuhu u. ãne na ma tô Piratu hã ãma dawaihu'u.

¹¹ Piratu hã Zezusi hã apâ morĩ da, te te nasi ãma da'ab'mahârâ nherẽ, te sasedoti ĩpire norĩ hã nasi dawada'uri za'ra, Barabasihi si da te waptẽrẽ za'ra da, tiwi, Zezusihi upana te te wazere da.

¹² Tawamhã Piratu te duré da'ab'mahâ:

— E marĩ, wa za bété aima ãma pisutu za'ra wa'wa, asib'apito na asiwi 're ĩsisi za'ra wa'aba mono ãma hã, te aima ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba zéb da hã.

¹³ — Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da. — ãne te nasi sa'ëtê ãma 'mahârâ za'ra ni, Piratu hã.

¹⁴ — E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. — ãne te ãma da'ab'mahâ, Piratu hã.

Tane nherẽ, hârâ 'rãihâ na te nasi ãma 'mahârâ za'ra, Piratu hã:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

¹⁵ Tawamhã Piratu hã dama rowẽ za'ra da, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, Barabasihi ma si te te tãma rob'ru za'ra da, dazazém hawi watobro da, apâ 're morĩ da. Taha pari, te Zezusi tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, powawẽ hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, taha pari, te te duré siwi sasõmri da, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da oto.

*Da'wapéi'wa norĩ hã Zezusihi ãma ĩto za'ra zé wasu'u
Mateusi 27.27-31; Zuwã 19.1-3*

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô Zezusi hã siwi ãwisi, Piratuhu nhorõwa u, 'ri 're wa'wa nho'õmo u. Tamemhã te oto sitẽme sisô tihârâ za'ra, uburé sitẽme si'rã'õtõ da.

¹⁷ Tawamhã dasi'ubuzém na ma tô Zezusi hã siwi ãma hãiba ubu, ĩhã pré na. 'Wabzéré panhipti na ma duré siwi sõpre.

¹⁸ Tawamhã sisarina te nasi timreme na sawi za'ra, taré:
— Zudezu norĩ nhib'apito, rowẽ na aihãimana.

¹⁹ Tawamhã ĩ'rãĩ wi, ma tô nasi siwi ahã, wedehu waré na. Te duré nasi siwi upto, tizadaipro na. Te duré nasi hi'rãtitõ tãma asimro, Zezusihi papara, ãma wata za'ra da newa.

²⁰ Tawamhã nasi ãma wa'ẽ za'ra parimhã, tisi'ubuzém na te te siwi ãma ĩhãiba ubu hã ma tô apâ tiwi wazere za'ra. ĩ'uuzazém na ma oto apâ siwi uza. Taha pari, te oto rob u siwi saprõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, 'ri nho'õmo nhiti.

Zezusi hã wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-56; Rucasi 23.26-49; Zuwã 19.17-30

²¹ Tawamhã bâdãdi na te te siwi saprõni ré, ma tô aibã hã siwi sõpêtê, Sima na ĩsisi hã, tirom hawi we ĩmorĩ hã, 'ri ahã u. ĩsa'ru nhisi hã, Sireni na. Sima hã Aresãdiri norĩ mama, Rupuhu me. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã, Simahã ma,

ma tô 'ru za'ra, wedepo'o nnonhi'râmi hã te te tãma âri da, Zezusihi ma.

²² Tawamhã Dodota na romnhisi u, ma tô siwi saprõ, Zezusi hã. Dodota na romnhisi hã, da'râihi te wasu'u.

²³ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te aré tãma sômri za'ra, uwa 'ru 'râi wa'u ísê hã te te hã'rêne da, miha na wedepa wa'u nhisi na, ïwazari ré hã. Tane nherê, te te hã'rêne õ di, Zezusi hã.

²⁴ Taha pari, ma tô oto wedepo'o nnonhi'râmi na siwi sasõ. Te te siwi sasõmri pari, ma tô êtê zapotore ï'ui'ééré ré hã nasi sima sãmra da'wapéi'wa norĩ hã, pibu pese na Zezusihi uza hã te te siwi waibu da.

²⁵ Zezusi te te siwi ísasõmrizém na hã, bådâ ma tô oto tinho're za'a.

²⁶ Zezusihi 'râi uwaibaba wedepo'o na rob'ui'ééré hã ma siwi tété, da te dasiwi ïwê'õ za'ra zém na, da te dasiwi âma waihu'u za'ra da. Æne âma ïrob'ui'ééré hã: Æ hã, zudezu norĩ nhib'apito.

²⁷ Zezusihi siré, ma tô duré aibã norĩ hã sasõmri zahuré ni, danhibrob zõ dapãrĩ'wa norĩ hã. Zezusihi âma te aiwa'aba zahuré ísimire niwĩ, duré ísimi'e niwĩ.

²⁸ Æne âma ïromhâimanazé hã ma tô rob'ui'ééré zarina, sina uwaimra, Zezusi hã. Æne duréihã âma ïrob'ui'ééré hã: "Íwasété norĩ zu, te za taré dasiwi wê'õ ni." Æne âma ïrob'ui'ééré hã, ïbaihã na hã.

²⁹⁻³⁰ Tawamhã ïwa'wai baba, da te nasi ro'rahãri za'ra sidãpãsi, te nasi âma tawa'ê za'ra ni, Zezusihi âma. Nasi âma da'rã siwanarĩ za'ra sina, te nasi âma wasété za'ra ni:

— Oro a hã asima roti za, 'ri 'râihã hã sãmra da, 'Re ïhãimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé hã, si'ubdatõ bådâ hã ai'âma si'utõrĩ õ ré, duré apã 'ri da. Ma'ápé, asisõ'reptu na. Wedepo'o nnonhi'râmi hawi we si'ra na, atã'ã tõ da. — Æne te nasi âma tiwa'ê za'ra.

³¹ Duré sasedoti ïpire norĩ hã te nasi âma wa'ê sina, Æne sima nharĩ za'ra âma, rowahutu'wa norĩ me:

— Oro te te 're da'anho'reptui mono za, 'rãwi sisõ'reptui õ di bété.

³² Ma'ápé, Æne ré, wedepo'o nnonhi'râmi hawi we te te si'ra wanho'a, Danho'reptui'wa hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã, wa te wasina ï'umnhasi za'ra zéb da hã. — Æne ma sima âma rowaihu'u za'ra.

Tawamhã ísiré ísa'o zahuré zama, te nasi tãma nharĩ wasété zahuré, Zezusihi ma.

³³ Tawamhã ma tô ti'abzuma. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bã. Bådâ siprazéb u, te oto robra si nomro.

³⁴ Tawamhã si'ubdatõ bãtã âma, te Zezusi hã Timama hã sina 'mahã, hãrã 'rãihã na Æne:

— Eroi, Eroi, rema sabatani.

Ïhãrãzém na hã, âma ísaprĩzé hã, Æne:

— Īnhib'apito, Īnhib'apito, e marĩ da, ma tō oto ĩrē. — Āne āma ĩsaprĩzé hã.

³⁵Tawamhã ni'wam norĩ hã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã Zezusihi hãrã te te wapari za'ra wamhã, ma tō sima rowasu'u za'ra, āne:

— Ōhōta wapari aba. Eriasihi zō te hã, te te we pawaptob da.

³⁶Tawamhã ni'wa hã si'aba'ré na ma tō piza're upsōzém ne hã 'mai'á, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé na te te tãma āma di'i da, Zezusihi ma, ĩwa'ábã syry na. Tawamhã wedewaré 'rãsutu na ma tō āma sapu'u, Zezusihi ma, te te wē da, te te upsōmri da. Taha pari, te āne dama tinha:

— A'ã pé wanhimipari za'ra wa'aba, Eriasi we sō morĩ ō'umnhasite, wedepo'o nthonhi'rãmi hawi, te te si'ra da. — Āne ma dama waihu'u.

³⁷Tawamhã Zezusi hã hãrã 'rãihã na te hã, ĩrēme ma. Taha pari, ma pē'ē hai'utō.

³⁸Zezusi hã dâ'ã wi, zazahã ĩhãpa hã 'ri 're wa'wa nhito-bzé hã ma uihã na hãihaipo'o aiwa, hãimo hawi pi'reba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhorōwa āma hã.

³⁹Zezusi hã hãwi sa'o ré, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ĩsō're te za, ĩpapara, romanu hã. Tawamhã Zezusi hã ĩrēme ma hãrã 'rãihã na hãrã wamhã, te te wapari wamhã, ma āma rowaihu'u:

— Nare ō hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra.

⁴⁰Pi'ō norĩ zama, romhã hawi te Zezusi hã 'madã'ã za'ra. Nima norĩ nhisi hã āne: Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Zuzé norĩ na hã Ti'aduhu me. Ti'adu hã ĩhãiba té.

⁴¹Zezusi hã Darireza āma 're morĩ ré hã, pi'ō norĩ hã ĩsiré te 're nomro. Ma tō duré marĩ na te te siwi 're pawapto. Ta norĩ siré, te duré pi'ō norĩ hã ahã na Zeruzarē u ai'aba'ré, Zezusihi siré. Ta norĩ zama te romhã hawi siwi 'madã'ã za'ra.

Zezusi hã da te ĩsērēzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Rucasi 23.50-56; Zuwã 19.38-42

⁴²⁻⁴³Sabadu u bãdã 're ĩne mono u, te zudezu norĩ hã te te sima 're ropese za'ra, sabadu na hã te te 're romhuri za'ra mono ō na dã'ãsina. Tawamhã sabadu u oto hãiwahã wa, romhuri 'rãsutuzéb āma te Zuzé hã Piratuhu u mo. Arimateza āma te aré 're hãimana, Zuzé hã. Zudezu norĩ ma roti'wa ĩpire, ta hã. Taha wa, te nasi si'rã'ōtō, siré dama roti'wa ĩpire za'ra norĩ me. Zuzé hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zéb zō, te 're simipari u'ãsi. Tawamhã romhuri zahãrizéb u, romhuture wa, ma tō sada aptete Zuzé hã, Piratuhu u morĩ da, Zezusihi hãiba hã te te tiwi waptērē da, ab're sirōmo 're, te te sērē da.

⁴⁴Zuzé hã, Zezusi hã ĩdã'ã na te te tãma rowasu'u wamhã, Piratu hã te āma rosa'rata, dã'ã su'u wa. Tawamhã Piratu hã

da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô te hâ, ãdâ'âzém na te te ãma sadanharĩ da, tô sena zô.

⁴⁵ Tawamhã tô sena Zezusi hã ãdâ'â na te te tãma rowasu'u parimhã, Zuzéhé ma, te oto Piratu hã tãma ti'ru, Zezusihi hãiba hã ab're sirômo 're, te te sêrê da.

⁴⁶ Tawamhã Zuzé hã zazahã, ma sada uipra, ãhãirã hã. Taha pari, Zezusihi hãiba hã ma oto si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi. Tawamhã zazahã ãhãirã na ma ubu. Te te ubu pari, ma tô ab're 're tisê. Sa'a zahâpâ êtê wa, ab're sirômo 're, ma tisê. Taha pari, te êtê tãmo wawê hã te te pizari, ab're te te ãma ãrê sitob da.

⁴⁷ ãne Zezusihi hãiba te te sêrê ré, ma tô pi'ô norĩ hã ãma 'madâ'â zahuré, Mariza Madarena hã Marizaha me. Ta hã Zuzéhé na. Tawamhã ma tô sabu zahuré, nimame Zuzé te te ãsêrêzê hã.

16

Zezusi apã ãhãiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Rucasi 24.1-12; Zuwã 20.1-10

¹ Tawamhã bâdã oto sébré wamhã, tâibã oto sabadu hã romhuri zahãrizé hã zudezu norĩ te hã. Tawamhã pi'ô norĩ hã ãwa'u zadaze hã, ma tô siwi uipra, te te siwi ãma hãiba u'rê da, Zezusi hã. Pi'ô norĩ nhisi hã Mariza Madarena, duré Sarome, duré Mariza, Ti'aduhu na hã.

² Tawamhã pi'ô norĩ hã mararé te ai'aba'rê, sa'a zahâpâ ab're u, bâdã 'rãiwatobro wi, dumidu na.

³ Bãdãdi na si'aba'rêi ré, ma ãne sima waihu'u za'ra:

— E 'wa hã te za êne hã wama sa'rê za'ra, ab're nhitobzé hã.

⁴ Ab're nhitobzé hã êne hã tãmo wawê uptabi wa, ma ãne sima waihu'u za'ra. Tane nherê, sihutu wamhã, êne da te ãsa'rê na ma tô 'madâ'â za'ra.

⁵ Tawamhã ab're 're, sisisi wamhã, ma tô aibã hã siwi sôpêtê ãprêdupté hã, uza hãirã ré ãsãmra hã. ãnomrozé nhimire niwĩ te nhamra. Taha wa, pi'ô norĩ hã ma tãma tipê'êwara za'ra.

⁶ Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra, pi'ô norĩ ma:

— ãma aipahi za'ra wa'aba tã. Zezusi hã Nazaré ãma aré ãprêdu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi ãsasõmri zô robzabu za'ra wa'aba da, te we ai'aba'rêi wa'wa. ãne na, wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. ãme hãimana õ di oto. Apã ma tô hãiwa'udu. Ma'ãpê, ãnomrozé hã sabu za'ra wa'aba. Robaba di.

⁷ Taha wa, te za oto apã ai'aba'rêi wa'wa, Pedru norĩ ma tãma rowasu'u za'ra wa'aba da, ãne: “Zezusi hã aiwana te za, u, timorĩ 'wa, Darireza u. Tame te za, u, ãsôpêtê za'ra wa'wa, aima ãsiwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina.” — ãne ma tô pi'ô norĩ ma waihu'u za'ra.

⁸ Tawamhã ma wairé ab're hawi, wara sina sisa'rei mono da. Tãma pẽ'ẽwara za'ra wa, te tirẽrẽ'ẽ za'ra. Pahi te, ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra õ di a'ã.

ZeZusi hã, Mariza Madarenahã ma, ãsihã'i'rézé wasu'u Mateusi 28.9-10; Zuwã 20.11-18

⁹ ZeZusi hã dumidu na ma tô apã hãiwa'udu, mararé. Tawamhã ãmorĩ'rata na ma tô Mariza Madarenahã ma, sihã'i'ré. Ti'ai baba 're morĩ ré, ma tô taha ma, wa'uburé hã 7 na sãmra.

¹⁰ Tawamhã ZeZusihi siré 're ãnomro mono norĩ u, te mo Mariza Madarena hã, te te tãma rowasu'u za'ra da. Tãma robzei'õ za'ra di. Pẽ'ẽzé uptabi za'ra wa, te aiwa'õ za'ra. ãne ré, ma tô ãtẽme tiwisi za'ra, Mariza Madarena hã.

¹¹ Tawamhã ZeZusi apã 're ãmorĩ na, duré ãtẽme ãwisizém na hã te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, te te ãma saze za'ra õ di.

ZeZusi hã, maparane tizazei'wa norĩ ma, ãsihã'i'rézé wasu'u Rucasi 24.13-35

¹² Taha pari, ma duré ZeZusi hã aimawi tihãiba na sihã'i'ré, maparane tizazei'wa norĩ ma. Rom na bãdãdi na neb ré, ma tô ãtẽme tiwisi zahuré.

¹³ Tawamhã apã te tineb zahuré, ZeZusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma, te te rowasu'u zahuré da. Tane nherẽ, te te tãma rowasu'u za'ra nherẽ, te te ãma saze za'ra õ di duré.

ZeZusi hã tisiré norĩ ma, ãsihã'i'rézé wasu'u, 11 na ãhãiba norĩ ma

Mateusi 28.16-20; Rucasi 24.36-49; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

¹⁴ Tawamhã ZeZusi hã tisiré 're ãnomro mono norĩ u ma duré wi, sai ma, si'ubumroi ré, 11 na ãhãiba za'ra u. Tawamhã timreme ma tô tãma pêtẽ za'ra, siwi ãsabui'wa norĩ nhimirowasu'u hã te te saze za'ra õ wa, apã ãhãiwa'utuzém na da te ãwasu'u na hã.

¹⁵ Taha wa, te ãne oto tãma nharĩ za'ra:

— Daro mono bã te za oto 're ãropéi wa'aba mo, a'uwẽ mono bã, ãwasu'uwẽ na 're dapore pu'u za'ra wa'aba mono da.

¹⁶ Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono wa, ã dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za te te 're da'anho'reptu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te za te te 're da'awẽ'õ.

¹⁷ Da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono wamhã, wa za te 're da'apawapto, ãwaihu'u pese zarina, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono da, ãwasu'u na tô sena na da te 're waihu'u za'ra mono da. ãne te za te te 're dapawaptob za'ra. ãnhisi na te za wa'uburé hã te te dama 're sãmra za'ra, ãzadawa para. Duré 're ãdasisadaihu'u za'ra mono õ na zama, te za 're mreme zusi.

¹⁸ Sa'rese ãna, wahi hã te te 're waibui mono nherẽ, duré dapãrĩzé hã te te 're âhuri mono nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Duré, tinhib'rata na ãhãzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono wamhã, te za 're séptâ'â za'ra, ãhãzé ré norĩ hã. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

*ZeZusi hã hãiwa u ãmorĩzé wasu'u
Rucasi 24.50-53; Atusi 1.9-11*

¹⁹ Wanhib'apito ZeZusi hã te te tãma rowasu'u za'ra pari, ma tô hãiwa u tiwĩ âri za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimire niwĩ oto 're sãmra mono da, pire uptabi na.

²⁰ Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ãsadawa para, ma tô te te ropé daro mono bâ, ãwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Wanhib'apito hã ma tô te te 're pawap-tob za'ra, ãsimi'manharĩ waihu'u pese zarina, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ wẽ mono da, ãsimirowasu'u za'ra na tô sena uptabi, da te 're waihu'u za'ra mono da.

Rucasi Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Rucasi te te ãma ĩrob'ui'érézé Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na rob'ui'éré'wa nhisi hã Rucasi na ĩsisi hã. Duré Atusi na rob'ui'éré'wa, ta hã. Ta hã aré dawede'wa (Corosu. 4.14). Zezusihi wasu'u na rob'ui'éré'wa hãiba amo norĩ hã ta norĩ hã zudezu, Mateusi, duré Marcusi hã, duré Zuwã. Rucasihi si zudezu õ di. Duré Tezopiru hã ĩsiré zudezu'õ ma, ma tô ã ĩbaihã na rob'ui'éré hã tãma tisõ, Rucasi hã.

Tawamhã Rucasi hã ma tô Zezusihi wasu'u na rob'ui'ére, ĩwaptã'ázém hawi sada 're ĩromhãimana mono zém na hã, hãiwa u apã ĩmorĩzéb u hã. Ma tô duré wama ãma rowasu'u za'ëtẽ za'ra, Zezusihi nhimirowahutuzém na hã. Ma tô duré wama wasu'u za'ra, Zezusi hã ti'ai ãma wasine za'ra ĩpoto na hã. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hã a'uwẽ mono bâ te te 're da'anho'reptui mono da, wei ĩmorĩ na hã, duré zudezu norĩ tẽmep si we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tô Zezusi hã dama siwaihu'u, ti'ai ãma dasiré ĩpoto na hã.

Duré Rucasihi nhimi'ui'ére zarina, wa za waihu'u za'ra ni, Zezusi hã ĩhãzé ré norĩ ãma 're ĩpẽ'ézé mono zém na hã, duré ĩsimarĩ'õ norĩ ãma hã, duré da te dasiwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono norĩ ãma, duré samaritanu norĩ ãma, duré wasété na 're ĩnomro mono norĩ ãma.

1-4 Tezopiru, asawi di. Āhãna wa za aima rob'ui'ére, Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na, sena na waihu'u da. Ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi wasu'u na te te 're dapo're pu'u na'rata za'ra, titõmo na te te ãma 're ĩ'madã'ã za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã ma tô ĩwasu'u na'rata hawi wama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩsimirowasu'u zarina, ma tô ĩwasu'u na ãma rob'ui'ére za'ra ni, da'ahã na. Taha wa, wa hã wa duré ĩsima wẽ, te ãma aima rob'ui'ére da. ĩwasu'u na'rata hawi, wa tô rosa'rata pese, te waihu'u pese da. Ni'wam norĩ hã ma tô ĩwasu'u hã aima wasu'u za'ra. Taha wa, wa tô ĩsima wẽ, upsãtã pese na te aima rowasu'u da, rob'ui'ére na, Zezusihi wasu'u hã sena na waihu'u da.

Zuwã Batitaha potozé wasu'u

⁵ Erodĩ hã zudezu norĩ nhipti'ai 're, apito na 're hãimana mono ré hã, aibã hã te 're hãimana, Zacaria na ĩsisi hã. Zacaria hã sasedoti, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma da'ãma romhuri'wa. Abizaha nhihudu norĩ me, te te tãma 're romhuri za'ra. ĩmro nhisi hã, Izabé na ĩsisi hã. Izabéhé hi'rada hã, Arã na ĩsisi hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa, Arã hã.

⁶ Zacaria norĩ hã ma tô 're hâimana wẽ zahuré. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese zahuré. Taha wa, tâma wẽ zahuré di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma.

⁷ Tane nherẽ, 'ra zahuré õ di. Izabé hã 'ra waihu'u õ wa, ma tô 'ra ãna si'ĩhi zahuré.

⁸ Tawamhã nimahã båtã na ma tô Zacaria hã tinhimromhuri hã 'manha, sasedoti te te 're ãmanharĩ za'ra mono hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb 'remhã. Taha te hã båtã wa, ma tô romhuri 'manha.

⁹ ãsiré norĩ hã ma tô tâma pisutu za'ra, 'ri para u sébré da, te te tâma romhuri da. Taha wa, 'ri para u, ma tô oto ãzé Zacaria hã, wedewati ãsadaze hã wedeza ne na te te tâma zata da.

¹⁰⁻¹¹ Tawamhã te te tâma zata ré, te ai'ubumro ni rowi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da. ãne ré, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã ma tô tâma sihã'ré. Wedeza nhimire niwĩ te za, ãsõ're uwaibaba, ro'o ré, wedewati ãsadaze hã.

¹² Tawamhã te te sãmri wamhã, ma tâma pê'ẽwara, Zacaria hã. Te te rosa'rata waihu'u õ di.

¹³ Tawamhã te tâma tinha:

— Zacaria, aipahi tõ. 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô aimreme hã wapa, tiwi ãrowaptẽrẽzém na hã. Aimro te za oto ti'ra. Waptã'ã wapsi, ai'ra te za ãsisi, Zuwã na.

¹⁴ Ai'ra hã aima waptã'ã aba wapsi, aima rowẽ wa'aba di za. Da'ahã norĩ ma zama, rowẽ za'ra di za.

¹⁵⁻¹⁶ Prédu wapsi, ãsimiroti hã pire di za. Taha wa, te za ãsimiroti pire na waihu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Uwa 'rãi wa'u ãsé hã te te 're hãsi mono õ di za. Duré ãzé hã te te 're hãsi mono õ di za. Waptã'ã hawim haré, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'ẽzani ré 're mo. Taha si, te za te te 're wapari pese. Taha wa, te za tisiré Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te 're apawapto tinhimiroti na, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da oto.

¹⁷ 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te za 're mo. Wahi'rada Eriasihĩ ne, te za 're mo, mreme pire na, duré waihu'u pese na. Tawamhã ai'ra nhimiroti zarina, te za damama norĩ hã ti'ra norĩ hã te te 're sawi pese za'ra. Duré dapo're õ wamhã, te za apã 're dasipizari za'ra, 're ãdanomro wẽ mono zarina, oto 're danomro mono da. ãne wamhã, te za danhimiza'rese sô 're danhimipari za'ra, Danhib'apito zô. — ãne ma tô ãwana ré ãma tâma rowasu'u, Zacariaha ma, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

¹⁸ Tawamhã Zacaria asa ma tô sadanha, romhuri'wa hã:

— E niha wa za asaze, tane na hã. Wa hã ãhi uptabire oto. Duré ãmro zama, ãhi uptabire. — ãne hãiwa hawi romhuri'wai ma, te tinha.

¹⁹ Tawamhã te duré asa tâma tinha:

— Wa hã Dabrizé, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Ta hã ma tô we ãzatõ, rowasu'uwẽ hã te aima wasu'u da.

²⁰ Tazahã, ãnhimirowasu'u na ãzazei õ di, sena na. Taha wa, te za aima rob'manha 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, aimreme õ na, ai'ra waptã'ãzẽb u. Ai'ra waptã'ã wapsi, te za apã aima tisõ, aimreme hã. — ãne ma tô tãma rowasu'u, Dabrizé hã.

²¹ Zahadu te rowi sõ mapari za'ra ni, Zacariaha zõ. Sõ danhimipari za'ra wamhã, ma ãma tatob'uzu za'ra ni, sõ ãrowaptã'ãzẽm na hã, 'ri para.

²² Tawamhã Zacaria hã ma tô oto datẽme watobro, rob u. Datẽme watobro wamhã, mreme waihu'u õ di. Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Marĩ hã ma tô sõ'awi sabu Zacaria hã, danhotõ 'rowi, da te 're ãrosawẽrẽ za'ra mono ne hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni. Tawamhã, mreme waihu'u õ wa, ma tô tinhiptõmo na si dama rowasu'u.

²³ Tawamhã Zacaria, te te romhuri pari, te apã mo, ãma 're ãdawata za'ra mono zẽm hawi, tinhorõwa u.

²⁴ Syry na ãma ronomro wi, ma tô tiwasã, Izabé hã. Tawamhã a'amo ãmrotõ na ãma ãsi'utõrĩzẽm na hã watobro õ di, tinhorõwa hawimhã.

²⁵ Tawamhã te sima tinha:

— ãhãna ma tô Wanhib'apito hã ãpawapto. Da te oto ãma 're nharĩ za'ra mono õ di za, ã'ra õ na hã. — ãne te tinha, Izabé hã.

ZeZusi za ãwaptã'ãzẽm na, Dabrizé te te ãwaihu'uzé wasu'u, Marizaha ma

²⁶⁻²⁷ Tawamhã a'amo ãmropã hã Izabéhé ãma oto si'utõrĩ wamhã, ãwasã na hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ma we duré satõ ti'ai u, Dabrizé hã, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa hã. Nazaré u, ma we satõ, pi'õi ubuni ma, te te sadawa wasu'u da. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Nazaré hã. Pi'õ nhisi hã, Mariza na ãsisi hã. Ta hã, azarudu. Niwapsi, Zuzéhé me te za sina timro zahuré, apito Dawihi nhihudu me.

²⁸ Tawamhã ma tô we ãtẽme wi, Marizaha u, hãiwa ãma romhuri'wa hã. ãtẽme wisi wamhã, te tãma tinha:

— Mariza, rowẽ na 're aihãimana mono. 'Re ãhãimana u'âsi mono, ma tô aiwẽsã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za aima tinhopru, ãwẽ uptabi na. — ãne te tãma rowasu'u, Marizaha ma.

²⁹ Tane nherẽ, Mariza hã te te waihu'u õ di, ãsimirowasu'u hã. Taha wa, tipẽ'ẽ na, te sima tinha:

— E niha bã, te õne ãma tinha. — ãne te sima tinha.

³⁰ Tawamhã te duré tãma tinha, hãiwa hawi romhuri'wa hã:

— Mariza, aipahi tõ. 'Re aimorĩ wẽ na, ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã aiwẽsã.

³¹ Taha wa, te za aiwãsã. Ai'ra te za aibã na aima podo. Ai'ra hã poto wapsi, ZeZusi na te za ãsisi.

³² Ai'ra hã prédu wapsi, dama pire na te za 're mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra na ãsisi hã za, danhipai u ãpire uptabi 'ra na. Ta hã uburé Danhib'apito uptabi hã te za ti'ra ma pisutu, tih'i'rata ne, si'apito da, Dawihi ne.

³³ Danhib'apito 're morĩ wa, Zacoho nhihudu sidâpâsi, te za ãsib'apito 're sãmra. Õne u'âsi. Te za ãma 're sib'a'uwẽ u'âsi za'ra. — ãne te Marizaha ma rowasu'u, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

³⁴ Tawamhã asa te tãma tinha, Mariza hã:
— E niha wa za ã'ra, aibã te sa'rese õ nherẽ. — ãne te tãma tinha.

³⁵ Tawamhã asa te tãma tinha:
— 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za we aipawapto, tiwaihu'u pese na aiwasã da, ai'ra da. Taha da, te za Tipẽ'ẽzani hã we atẽme satõ. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra na, te za ai'ra hã da te 're sisi za'ra. — ãne te Marizaha ma rowasu'u.

³⁶ Te duré tãma tinha:
— Ana wapté hã wa za duré aima wasu'u, Izabé hã. Si'ĩhi uptabi nherẽ, ma tô tiwasã. 'Ra waihu'u õ na, ma tô da te 're wasu'u za'ra. Tazahã, wasã ré sãmra ré hã, 6 na ma tô oto ãma ai'utõ, a'amo hã.

³⁷ Uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma. Taha wa, ma tô tiwasã. — ãne ma tô tãma rowasu'u.

³⁸ Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:
— Wa hã, Wanhib'apito ma, romhuri'wa. Ta hã te te ãma pisutu wa, wa tô ãsima wẽ, ãmreme hã. — ãne Mariza te tãma tinha.

Tawamhã te te tãma rowasu'u pari, ma tô mo apã hãiwa u, romhuri'wa hã.

Mariza ãmorizé wasu'u, Izabéhé u

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã bådã umro na ãma si'utõrĩ pari, ma tô Mariza hã sima robza'ra pese, tina waptéb u morĩ da, Izabéhé u. Tawamhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, te ãtẽme mo si'aba'ré na, 'ri ahã u, sa'a u. Tawamhã ma tô oto wi, Zacariaha nhorõwa u. 'Ri para u sébré wamhã, ma tô tina wapté hã sawi.

⁴¹ Tawamhã Izabé hã Mariza te te ãsawizém na te te wapari wamhã, ma tô ãwasã hã 're rési, ãdi'i 'remhã. Tawamhã ma tô ti'ra wapté ma rowasu'u, Izabé hã.

⁴² 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te tãma ãwaihu'uzéb zarina, rowẽ te, te mreme 'rãihã na tãma rowasu'u, ãne:

— A hã pi'õ norĩ nhipai u, ma tô aima tinhopru, ãwẽ uptabi na, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ai'ra ma zama, te za tinhopru, ãwẽ uptabi na, ai'uté norĩ nhipai u.

⁴³ Duré a hã Wanhib'apito na te za 're aimo. Taha wa, ãma aipire di. Tane nherẽ, asisawi õ di, we ãtẽme aimorĩ tõ da. Taha wa, ãma rowẽ di.

⁴⁴ Aimreme na ĩzawi wi, ma tō ĩ'ra hã 're rési, ĩ'di'i 'remhã, rowē te.

⁴⁵ A hã aima rowē di. E tihai wa. Wanhīb'apito hã te te aima ĩnharĭzēm na āma sazei wa, sena na. Taha wa, aima rowē di. — Āne te ti'ra wapté ma tinha, Izabé hã.

Mariza, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma ĩwatazé wasu'u

⁴⁶ Tawamhã Mariza te tinha:

⁴⁷⁻⁴⁹ — Wanhīb'apito āma, wa za 're ĩwata u'âsi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnho'reptui'wa, te 're mo. Tãma ĩwapure nherē, ma tō ĩ'āma rosa'rata. Taha wa, ĩpē'ē na, wa 're ĩto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwaihu'u pē hã, ĩwē uptabi hã ĩwē na ma tō ĩma 'manha. Taha wa, ĩwē na te te ĩma ĩ'manharĭ wē na, te za dasima da te 're ĩwasu'u u'âsi.

⁵⁰ ĩmreme, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te za da'āma 're pē'ēzé u'âsi. Ōne u'âsi.

⁵¹ Tiwaihu'u pese na 'rãwi sina 're ĩwata za'ra mono norĭ hã te za te te wama 're awano'ō.

⁵² Apito norĭ hã te za roti hawi te te 're azani, wapure na oto 're nomro mono da. Tipire na sina 're ĩwata za'ra mono ō norĭ si te za te te 're apisutu, pire na oto 're nomro mono da.

⁵³ Mra, da te 're sépata za'ra mono wamhã, sa'ētē na te za dama 're sōpru. ĩsĭbrob ahã norĭ hã te za sisiti te te 're azatōrĭ, ubana oto 're nomro mono da.

⁵⁴⁻⁵⁵ Duréihã wahi'rata norĭ ma, ma tō ropisutu, ĩsihudu sidâpâsi te te 're apawapto mono da. Taha wa, ma tō wa norĭ hã Izarazéhé nhihudu norĭ hã te te 're wa'apawapto, wa te tãma 're ĩromhuri za'ra mono hã. Simizawi pese wa, ma tō Abra'ãhã āma 're pē'ēzé u'âsi. Tiwi simani ō di. Duré ĩsihudu sidâpâsi, ma tō āma 're pē'ēzé u'âsi za'ra. Tiwi simani za'ra ō di.

Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma te tiwata, Mariza hã.

⁵⁶ Tawamhã Izabéhé 'rata sãmra ré, ma tō a'amo hã si'ubdatō āma ai'utō. Taha pari, te apã mo Mariza hã, tinhorōwa u.

Zuwã Batitaha waptã'ázé wasu'u

⁵⁷ Tawamhã Izabéhé āma ĩ'ra hã ĩsépu'uzé hã ma tō bådã hã ĩwa waptãrã. Tawamhã ma tō tãma podo, 'watébrémi na.

⁵⁸ Poto wamhã, ĩ'rata 're ĩsōrōwa za'ra mono norĭ hã ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra. ĩsisãnwã norĭ zama, ma tō ĩwasu'u hã wapari za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwē hã te te tãma ĩsōmri na hã. Taha wa, te uburé ĩsabãdã 're to za'ra.

⁵⁹ Tawamhã bådã hã ĩwaptã'ázém na hã, 7 na ma tō āma ai'utō. Taha wa, awēm na ma oto sihãiwata nhizãri ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhīb'a'uwē 're morĭ da, ĩpibui pese zéb da,

ma sihâiwata nhizâri ni. Tawamhã ãmama nhisi na, te aré sisi za'ra ai'uté hã, Zacaria na, ãsisânawã norĩ hã.

⁶⁰ Tazahã, ãna hã te tãma nharĩ za'ra:

— Maze di. Zuwã na, te za tinhisi. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁶¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E mahãta ãmama sisânawã, ãma ãsisizéb da hã. E Zuwã na, ma tô ti'manhiš. Mare di. ãmama sisânawã hã ãma 'manhisi õ di, Zuwã na. — ãne te ãna ma nharĩ za'ra ni.

⁶² Tawamhã Zacaria te sadanharĩ za'ra, ã'ra nhisi na.

⁶³ Tawamhã tinhiptõmo na, ma tô dama tinha, ãbaihã te te tãma âri za'ra da, ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére da. Tawamhã wedepo'ore hã ma tô tãma âri ni, ãsryre hã. Tawamhã ãne ma tô rob'ui'ére: “Zuwã na ãsisi hã za.” ãne ma tô tãma waihu'u za'ra. Tawamhã ãsisânawã norĩ hã te ãma titob'uzu za'ra, tinhisi na te te sisi õ wa.

⁶⁴ Tawamhã ti'ra nhisi na te te rob'ui'ére pari, ma oto mreme watobro apã, Zacaria hã. Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma te tiwata, sõpru wa.

⁶⁵ Tawamhã 'ri 'rata 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ãwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tipahi za'ra, õne hã tãma sa'rese za'ra õ wa. Tawamhã sa'a ãma, ma tô ãwasu'u wapari za'ra ni, daro mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.

⁶⁶ Tawamhã, da te wapari za'ra wamhã, ãwasu'u hã wẽ wa, te ãma rosa'rata u'âsi za'ra ni. Te duré ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— Prédu wamhã, e marĩ na te za 're ãhãimana, 'watébrémi hã.

— ãne te dasima nharĩ za'ra ni, ãwẽ na te te sada 'manharĩ wa, Zuwãhã zada, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã.

Zacaria, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma ãwatazé wasu'u

⁶⁷ Tawamhã Zacaria hã 'Re ãhãimana u'âsi mono pê'ezani nhimipawaptom na, ma tô mre, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, ãne:

⁶⁸ — 'Re ãhãimana u'âsi mono hã wẽ di, Wanhib'apito hã. Wẽ wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra. Wa norĩ hã Izarazéhé nhihudu, te za we oto wapawaptob za'ra, wanhitob'ru nhimiwada'uri hã wama wapu za'ra da, rowẽ na 're wasi'ubumroi mono da.

⁶⁹ Ma tô we oto watẽme satõ ãwaihu'u pe hã, Wanho'reptui'wa da hã, apito Dawihi nhihudu hã. Tãma ãromhuri'wa, Dawi hã.

⁷⁰ ãne duréihã, ma tô romhã ré rowa'õtõ za'ra dama, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, te te sima ãpisutu za'ra norĩ hã. Wẽ uptabi za'ra di.

⁷¹ Wazawi'õ'wa norĩ wi, ma tô wama ãma ropisutu, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, te te 're wa'anho'reptui mono

da, wawě'õ'wa norĩ, te te 're wawada'uri tō za'ra mono da.

72 Te za tō te te dama 're ab'manharĩ wě u'âsi, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzéb uwaibaba. Tō sena te te tãma ĩropisutuzé hã, te za te te âma 're a'uwaimrami u'âsi. Tiwi simani õ di za.

73-75 Duréihã ma tō Abra'ãhã ma tinha, tō sena ĩsihudu te te 're wa'apawapto mono da, wawě'õ'wa norĩ wi, te te 're wa'anho'reptui mono da, wapahi ãna, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, duré ti'ai ãma ré, ĩsõ'a 're wanomro mono da, wawě uptabi na.

Ãne Zacaria hã ma tō dama tinha.

76 Te duré tinha, ti'ra ma:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, danhipai u ĩpire uptabi. A hã ĩsadawa wasu'u'wa, te za 're aimo. ĩsadawa wasu'u'wa na, te za aiwaihu'u za'ra ni. Datēme te za 're aimo, Wanhib'apito wana, asimiroti na 're da'apawapto mono da, Wanhib'apito zō danhimipari sina 're danomro wě mono da.

77 Datēme 're aimorĩ wamhã, te za 're ĩda'apo're pu'u mo, ãne: “Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za te te aima 're aparĩ 'wa, marĩ hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Ãne te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa.” Ãne te za 're ĩda'apo're pu'u mo.

78 Wahuré te tãma 're hãimana, ĩpě'ěžézé hã, duré ĩsimizawi pese zé hã. Ãne 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito hã. Taha wa, te za oto te te 're wa'anho'reptu, rowě na 're wanomro mono da. Bãdã 'rãĩ watobro wamhã, tâibã oto robra hã. Tawamhã dama 're rowě za'ra mono di za. Tane, Wanho'reptui'wa hã te te wama 're aparĩ mono wamhã, marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, taha wa, wama 're rowě za'ra mono di za.

79 Tawamhã ab're pipa te, robzei'õ u'âsi, 're wanomro mono õ di za. Te za oto te te 're wa'anhimroi wě, rowě na 're ĩwanomro mono zém na.

Ãne Zacaria hã te ti'ra ma rowasu'u.

80 Tawamhã 'watébrémi hã ma tō tiprédu. ĩhãiba hã siptete di, prédu wamhã. Tiwasété wi siptete wamhã, 're morĩ wě di. A'ubuni wi, te oto 're sãmra. Bãdã ĩwa waptã'ã wapsi, te za datēme 're mo, te te dama 're sadawa wasu'u mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

2

Zezusihĩ waptã'ãzé wasu'u

Mateusi 1.18-25

1-2 Tawamhã Zuwã hã waptã'ã wamhã, ma tō Roma ãma danhib'apito Adusitu hã dama ti'ru, uburé danhisi na, da te

daza'rata za'ra da. Dahâiba te te waihu'u da, ma tô dama ti'ru, daza'ratazé hã. Daza'rui mono bâ danhib'apito uptabi, apito Adusitu hã. Tawamhã ma tô dahâiba za'rata na sãna'rata za'ra ni, Sirenizu hã, ãsadawa para te te dama 're roti mono ré, Siriza na ti'a nhisi âma.

³ Taha wa, dahi'rata za'ru u, ma tô 're danomro daro mono bâ, danhisi na da te 're daza'rata za'ra mono da.

⁴ Taha wa, Zuzé hã te mo, tihi'rata za'ru u. Apito Dawi hã ãhi'rata wa, tihi'rata za'ru u te mo, Berê u. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Berê hã. Nazaré hawi te mo, Berê u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, Nazaré hã.

⁵ Timro me, te tineb zahuré Marizaha me, ãsisi na, da te dame rob'ui'ééré zahuré da. Wasã ré, te saprô.

⁶⁻⁷ Tawamhã Berê u, ma tô aimasisi zahuré. Berê âma simasisi ré, ma tô ãwasã hã âma sépu, te te âma ãrosôwada 'rada hã. Tawamhã ma tô tâma waptãrã, aibã 'rare hã. Waptã'ã wamhã, zazahã pa na ma tô ubu, ãna hã. Te te ubu pari, ma tô tihi, nomro da, danhimizama hã 're ãsaihuri mono zéb 're, wede're wa. 'Re ãdanhimi'wara mono zéb âma hã, 'ri 're baba hã tâma 'maihãimana zahuré ô wa, ma tame tihi.

Pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ ma, romhuri'wa te te ãrowasu'uzé wasu'u

⁸ Tamemhã pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô mara bâre asimro, Berê 'rata. Tinhimizama te 'madã'ã'wa za'ra a'ubuni wi, rom na.

⁹ Tawamhã tinhimizama te te 'madã'ã'wa za'ra ré, misi, ma tâma sihã'i'ré za'ra, hãiwa hawimhã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa hã. Tawamhã aibã norĩ 'rata, rowa'a ma tô tâma rowa'a za'ra. Rowa'a sa'ëtê di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hawimhã. Tawamhã, ãsisiwi rowa'a za'ra wamhã, ma tô tâma tipahi za'ra.

¹⁰ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa, te tâma nharĩ za'ra:

— Aipahi za'ra wa'aba tã. Wa hã wa wei mo, rowasu'uwê hã te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Rowasu'uwê hã da te wapari za'ra wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za.

¹¹ ã bãtã na ma tô waptãrã Berê âma, danho'reptui'wa da hã, Dawihi za'rui âma. Ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu, Danho'reptui'wa da, uburé Danhib'apito da hã.

¹² ãwaptã'ãzé hã tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ai'utê hã ãsabu za'ra wa'wa. Wede're wa, te nomro, zazahã pa na, ubu ré. — ãne te tâma rowasu'u za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa hã.

¹³ Tawamhã awa'awi ma tô tâma sihã'i'ré za'ra romhuri'wa norĩ hã, ahã uptabi na, hãiwa hawimhã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono âma te tiwata za'ra, ãne:

¹⁴ — 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sãprub di, hãiwa âma 're ãsãmra mono hã. Ma tô sima dawê, ãwê hã te te dama 're

anhomri mono da, rowē na 're danomro mono da oto, ti'ai
 āma hã. — Āne te tinho're na āma tiwata za'ra.

¹⁵ Tawamhã romhuri'wa norĩ hã hãiwa u apã si'aba'rei
 wamhã, pone'ērebã 'madã'ã'wa norĩ hã ma tô sima nharĩ za'ra:

— Oto wasi'aba'rei wa'aba Berē u, Wanhib'apito, marĩ te te
 wama ĩwaihu'u za'ra hã wa te sabu za'ra da. — Āne te si'ru za'ra.

¹⁶ Tawamhã si'aba're na te oto ai'aba're, Berē u. Tame ma tô
 sabu za'ra Mariza hã, Zuzéhé me. Ai'uté zama, ma duré sabu
 za'ra. Danhimizama sazé wa, wede're wa, te nomro.

¹⁷ Te te 'madã'ã za'ra wamhã, ma tô Zuzé norĩ ma rowasu'u
 za'ra, hãiwa hawi romhuri'wa norĩ nhimirowasu'u na, ai'uté
 āma hã.

¹⁸ Uburé da te wapari za'ra wamhã, ma tô āma tatob'uzu
 za'ra ni, pone'ērebã 'madã'ã'wa norĩ nhimirowasu'u na hã.

¹⁹ Mariza hã ĩsimirowasu'u na te te 're rosa'rata u'âsi, tip'ē
 na.

²⁰ Taha pari, te apã ai'aba're, pone'ērebã 'madã'ã'wa norĩ hã.
 Morĩ sina, te āma tiwata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma,
 rowasu'u te te ĩwapari za'ra zém na, duré te te ĩ'madã'ã za'ra
 zém na. Hãiwa hawi romhuri'wa nhimirowasu'u zarina, tô
 sena na te te waihu'u za'ra wa, ma tô tinho're na āma tiwata
 za'ra.

Zezusi na, da te ĩsisizé wasu'u

²¹ Romhuri misi āma si'utõrĩ pari, ai'uté ĩwaptã'ázém na hã,
 ma tô oto sihãiwata nhizari ni. Ma tô duré sisi zahuré ĩna
 norĩ hã, Zezusi na. Ā hã ĩsisi hã waptã'ã õ ré, hãiwa hawi
 romhuri'wa te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma sisi zahuré.

²²⁻²⁴ Tawamhã bádã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi
 mono nhimiroti te te āma uwaimrami zahuré da, Zuzé norĩ
 hã, Marizaha me. Te za āma uwaimrami zahuré, ti'ra na, duré
 pi'õ na. Āne Mozésihi nhimi'ui'ére hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
 nhimiroti na: “Aibã 'rare, waptã'ã wamhã, te te āma ĩrosõwada
 'rada hã te za ĩmama norĩ te te tãma 're sõmri za'ra apã, 'Re
 ĩhâimana u'âsi mono ma.” Āne ĩsimiroti hã. ĩsimiroti hãiba amo
 hã, āne: “Pi'õ hã 're 'ra za'ra mono wamhã, te za maparane
 naire hã te te tãma 're sõmri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma.
 Naire õ wamhã, te za maparane utu'ure te te tãma 're sõmri
 za'ra, apã tãma 're hãiba wē za'ra mono da, pi'õ norĩ hã.” Āne
 ĩsimiroti hã. Taha wa, ĩsimiroti zarina, te oto Zuzé norĩ hã tineb
 zahuré ti'ra ré, Zeruzarē u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ti'ra
 te te sõmri zahuré da, duré si te te tãma sõmri zahuré da, da te
 tãma zata zahuré da.

Simi'ãhã wasu'u

²⁵ Tawamhã aibã hã te 're sãmra Zeruzarē āma, Simi'ã na
 ĩsisi hã. Wē na te 're mo, Simi'ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono
 nhimiroti hã te te 're 'madã'ã pese. Danho'reptu'wa zô, te 're
 simipari u'âsi, Izarazéhé nhihudu norĩ te te sõ'reptu za'ra da.

26 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani ré, te 're mo, Simi'ã hã. Ìpē'ēzani hã ma tô tâma ropisutu, âne: "Atâ'â õ ré, te za Danho'reptui'wa da hã ìsabu, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã." Æne ma tô Simi'ãhã ma waihu'u siro.

27 Tawamhã te te tâma ìwaihu'uzéb zarina, te oto mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u, Simi'ã hã. Ìsa'u si, ma tô tizasi zahuré, Zuzé norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te âma uwaimrami zahuré da.

28 Tawamhã Simi'ã, ma tô tipa ti'â ì'ra hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wata da. Æne te âma tiwata:

29 — Æhãna ma tô âma ìma ì'uwaimra, aimreme hã. Taha wa, ìto na, wa za a'ré.

30 Wa hã ìtõmo na, wa tô oto sabu, danho'reptui'wa da hã.

31 Uburé da'udâna zama ìpisudu hã wa tô sabu.

32 Rob'uiwēzé hã te te bâdâdi uiwē wamhã, damorĩ wē di. Tane te za zudezu'õ norĩ ma, te te 're awaihu'u asimiroti hã, âma 're nomro wē mono da. Wa norĩ ma, 're rowē za'ra mono di za, asib'a'uwē norĩ ma, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ìsabâdâ za da te dasima 're wawasu'u wē u'âsi za'ra mono wa.

Æne te 'Re ìhâimana u'âsi mono âma tiwata, Simi'ã hã.

33 Tawamhã Simi'ãhã mreme, 'watébrémi âma te te wapari zahuré wamhã, ma tô âma titob'uzu zahuré, ìmama norĩ hã, ìna me.

34-35 Tawamhã Simi'ã hã te tiwi rowaptē, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, te te 're pawaptob zahuré mono da. Marizaha ma, te duré tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ai'ra hã pisutu, watēme wei morĩ da, Izarazé na warom nhisi u. Tawamhã, watēme wei morĩ wa, te za da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. Tane nherē, da'ahâ na danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Danho'reptui'wa na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, te te pisutu nherē, niwapsi te za ai'ra hã dasiwi wē'õ ni, da'ahâ na. Tawamhã da te dasiwi wē'õ wamhã, dama waihu'u pese di za oto, danhimirosa'rata wasédé hã ai'ra âma hã. Sib'ézé ì'wa pese na, da te 're danhìhâri za'ra mono wamhã, dama 're rowē za'ra mono õ di za. Tane ai'ra hã da te dasiwi wē'õ wamhã, aipē'ézé ahâ di za. — Æne te romhâ ré Zesusihi na ma rowasu'u, Simi'ã hã.

Æna na, pi'õ nhisi wasu'u

36-38 Tawamhã pi'õ hã te 're hâimana, Æna na ìsisi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, pi'õ hã. Ìmama nhisi hã, Panuwé na ìsisi hã. Ìhi'rata nhisi hã, Asé na ìsisi hã. Ma tô oto si'ìhi uptabi, Æna hã. Sahuré 're simasisi zahuré mono ré, ma tô âma tiwahub zahuré, 7 na. Tawamhã ìmro, ma tô dêrâ.

Tiwi ĩdâ'ázém na hã ma tô oto ãma tiwahub ahã, 84 na. Pi'õ hã te 're sãmra u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra ãma. Rowa'a ré zama, te ãma 're wata, barana zama. Nimahã bâtã na si, te sai ãna 're sãmra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, 're mre me mono da. Tawamhã Simi'ã hã Marizaha ma, te te rowasu'u ré, ma tô ĩtê me tiwisi za'ra, ãna hã. Tawamhã ai'uté te te sabui wê te, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma te tiwata, sôpru wa. Tawamhã ma tô te te dama 're wasu'u, Danho'reptui'wa da hã, ai'uté hã. Danho'reptui'wa zô, 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma, ma tô te te 're rowasu'u za'ra. Ta norĩ hã te sô 're simipari za'ra, te te da'anho'reptu da, Zeruzarê ãma.

Nazaré u, apã ĩnebzé wasu'u

³⁹ Zuzé norĩ hã zahadu te aimasisi, Zeruzarê ãma. Tame simasisi ré, ma tô ãma uwaimrami zahuré, uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tawamhã te oto tineb zahuré apã, tirob u. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, te tineb zahuré apã, Nazaré u. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré apã, tinhorõwa u.

⁴⁰ Tawamhã ma tô tiprédu, 'watébrémi hã. Hãiba nhiptete di oto. ĩsimiroti hã wê uptabi di duré. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're pawapto mono wa, wê uptabi di, ĩsimiroti hã.

Ze zusi hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma, ĩsãmrazé wasu'u

⁴¹ Wahup sidâpâsi, te Ze zusihi mama norĩ hã dame 're neb zahuré Zeruzarê u, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pascowa na dato nhisi hã.

⁴² Tawamhã 12 na Ze zusihi ãma wahu wamhã, te duré ĩme timorĩ zahuré oto, dato i u hã.

⁴³ Tawamhã dasi'rã'õtõ pari, ĩmama norĩ hã ma tô dame tipusi zahuré, tirob u apã neb zahuré da. Tazahã, Ze zusi hã te zahadu nhamra, Zeruzarê ãma, timama norĩ za'u. ĩsa'u ĩsãmra zahuré zém na hã te te waihu'u zahuré õ di.

⁴⁴ Dame morĩ newa, te ĩmama norĩ hã dame tineb zahuré apã, tirob u, te te ãma rosa'rata zahuré ãna. Bãtã bã, te dame tineb zahuré. Tawamhã te sô da'ab'madã'ã zahuré. ĩsisãnowã norĩ, te te sô ab'madã'ã zahuré. ĩsiwadi norĩ zama, te duré sô ab'madã'ã zahuré. Tane nherê, ma tô sô amrami zahuré.

⁴⁵ Tawamhã, sô simrami zahuré wamhã, te apã tineb zahuré, sô rĩti zahuré da.

⁴⁶ Tawamhã si'ubdatõ bâdã ãma ne wapsi, ma tô sôpêtê zahuré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa ãma dame sãmra ré. Zudezu norĩ ma, rowahutu'wa norĩ me, te dame nhamra. Tame te Ze zusi hã da'awapa, roti na. Te duré roti na da'azadanha, roti hã te te tãma waihu'u pese za'ra da.

⁴⁷ Zezusi hã roti te te waihu'u pese wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimirowaihu'u na hã.

⁴⁸ Duré ĩmama norĩ hã te te 'madâ'â zahuré wamhã, ma duré ãma titob'uzu zahuré. Tawamhã ĩna te tãma tinha:

— Ĩ'ra, e tiha da, ma tô ãne hã wama ĩ'manha. Taré wa tô asô 're warĩtĩ, aimama me, wapẽ'êzé sina. — ãne te ĩna hã tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã te asa tãma nharĩ zahuré:

— E marĩ da, ma tô ĩzô 're airĩtĩ aba mo. E ĩ'ãma rowaihu'u aba ãna, ĩmama nhorôwa ãma ĩnhamra na hã.

⁵⁰ Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré ô di, te te ĩnharĩzém na hã.

⁵¹ Tawamhã Zezusi te ĩme timorĩ zahuré apã, Nazaré u. Tame timama norĩ mreme, te te 're wapari pese. ĩna hã ĩ'ra tãma ĩsiwasu'uzéb zahuré na, te te 're rosa'rata u'âsi, tipẽ'ẽ na.

⁵² Tawamhã ma tô oto tiprédu, Zezusi hã. ĩsimiroti hã wẽ uptabi di. Wẽ na 're morĩ wa, ma tô wêsã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô duré wêsãmri za'ra.

3

Zuwã Batita te te dama ĩrotizé wasu'u Mateusi 3.1-12; Marcusi 1.1-8; Zuwã 1.19-28

¹ Tawamhã 15 na ma tô ãma tiwahu, Tiberizuhu ãma, danhib'apito na 're hâimana mono ré, Roma ãma. ĩsadawa para, te Pôsi'u Piratu hã te te dama 're roti, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Duré Erodi hã te te dama 're roti ĩsadawa para, Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Duré Erodihi no hã Piripi hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Itureza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, duré Taraconiti na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma. Duré Risãniza hã te te dama 're roti, ĩsadawa para, Abireni na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma.

² Duré Anasi hã, Caipasih me, dama pire uptabi na te 're tineb zahuré, sasedoti na hã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ ma, pire zahuré di. ãne wamhã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã timreme hã Zuwãhã ma tisô, a'ubuni u 're sãmra mono ré. Zacariaha 'ra, Zuwã hã. ĩsadawa para te te dama 're roti mono da, ma tô timreme hã tãma tisô.

³ Taha wa, Zuwã hã te oto datême 're mo, Zodã pa 'rata, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ u. Tawamhã, datême 're morĩ wamhã, ãne te te dama 're roti:

— Ma'ãpé, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, marĩ 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã te te aima pari za'ra wa'aba da. Tawamhã â dawabzuri hã wa za te aima 're ab'manharĩ 'wa. — ãne ma tô te te dama 're roti, Zuwã Batita hã.

⁴ ãne wamhã, ma tô sina uwaimra romhã ré, Iza'iza te te dama ĩrowasu'uzé hã. ãne, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te te dama ĩrowasu'uzém na rob'ui'ééré hã:

“Ni'wa hã te za te te dama 're rob'mahârã, a'ubuni wi:

Bãdãdi hã asiwi ropese aba, Wanhib'apito zô.

Īmana 'rãmi bãdãdi hã sô sa'ra wa'aba, awa'awi da.

⁵ Sa'a wa'wa, rob'rehã hã te za asiwi ĩsito wa'wa, aiwab da. Sa'a zama, te za asiwi ĩhãpã 'wa. Bãdãdi nhi'oto wamhã, ĩmana 'rãmi te za asiwi ĩhiri 'wa, awa'awi da. Roptã wamhã, te za asiwi ĩromhãpã 'wa, aiwab da.

⁶ Tawamhã, watême wei wisi wamhã, te za aihĩni sabu za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã, Danho'reptui'wa da. ãne te za ni'wa hã te te dama 're roti, a'ubuni wi.”

ãne romhã ré, ma tô ãma rob'ui'ééré, Iza'iza hã.

⁷ Tawamhã da'ahã na ma tô Zuwãhã u 're dasihutu, â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono da. Tawamhã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ mono ô ré, te ãne te te dama 're anharĩ:

— A norĩ wa'wa hã wahi ne, te 're anomro aba mo. E 'wa simiroti zarina, te we ĩtême ai'aba'réri wa'wa bété, taré â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra wa'aba wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzé wi, asisõ'reptu za'ra wa'aba da bã, aiwasédé hã rême za'ra wa'aba ô nherẽ.

⁸ Sena na aiwasédé hã ĩrême za'ra wa'aba zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, te za oto 're anomro wẽ wa'aba mo. Duré Abra'ãhã nhihudu wẽ te, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihã za'ra wa'aba mono ô na hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ã êtẽ norĩ ma, te te nharĩ da, tãma si'a'uwẽ za'ra da, Abra'ãhã nhihudu oto 're nomro mono da oto, êne hã.

⁹ Hãtãra hã ma tô ni'wa hã sarõtõ oto, wede te te ãma sari nhihãri da. Uburé wede hã 're ĩ'rãni pese za'ra mono ô hã te za te te ãma 're anhihãri. Tawamhã unhamã u te za te te 're anhamra. — ãne te dama ãma simiré'é Zuwã hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzém na hã.

¹⁰ Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te sadanharĩ za'ra ni, ãne:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, ĩwẽ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tõ da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra ni.

¹¹ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã, ti'uza ĩsõ'utu'u hã maparane wamhã, te za tihãiba amoi ma misi tisõ, uza ô wa. Duré ni'wa hã, tisa hã te za tihãiba amoi ma tisõ, sai ô wa. — ãne te tãma roti za'ra.

12 Tawamhã danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma itême aihutu, â dawabzuri te te tãma 'manharĩ za'ra da. Tawamhã itême sihutu wamhã, te siwi 'mahâ:

— Rowahutu'wa, wa norĩ hã bété e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni iwẽ hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tã da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

13 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Īuwaibaba si, te za dawĩ 're iwaptêrẽ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazé hã. Āma dawĩ 're pararé za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, Zuwã hã.

14 Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te duré siwi 'mahâ:

— Wa norĩ hã bété, e marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, iwẽ hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te wama rob'manharĩ za'ra tã da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Asiptete na, rob'uiprazé hã dawĩ 're waibu za'ra wa'aba mono õ di za. Duré asadawa nhipese na, rob'uiprazé hã dawĩ 're waptêrẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aipawa'âbâ 'wa hã 're ĩwaibui aba mono na hã asima ãma 're rowẽ pese za'ra wa'aba mono. — ãne ma tãma waihu'u za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma.

15 Tawamhã, Zuwã hã ma tã te te dama 're rowasu'u, Danho'reptui'wa, za we ĩmorĩ na hã. Tawamhã te dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Āté wanho'reptui'wa da hã romhutu na, te za wei mo. Āté Zuwã hã, wanho'reptui'wa. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

16 Tazahã, ãne ma tã dama tinha, Zuwã hã:

— Wa hã wa tã â na si â dawabzuri hã te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Īza'u si te za ĩma ĩpire uptabi hã wei wi. Īma pire wa, ĩpara'uza wasisizé, te tãma wasihu waihu'u õ di za. Īma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za Tipê'êzani hã te te aima 're anhomri 'wa, unhama ro'o ne hã.

17 Wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o. Buru nho, da te 're upõrĩ za'ra mono parimhã, te za da te 're sa'wari za'ra, ĩsa'warizéb 're. Tawamhã ĩtomhã te za da te ãma ro'o za'ra. Īro hã sa'êtê nherê, da te wĩrĩ waihu'u õ di za. Tane, ĩma ĩpire hã wei morĩ wapsi, te za da'ãma aipo'o, tridu upõrĩ za'wari ne, ĩtomhã za'wari ne. — ãne ma tã Zuwã Batita hã dama rowasu'u.

18 Īwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, Zuwã Batita hã. Tawamhã marĩ na hã ĩsimirowasu'u hã ahã di, 're danomro wẽ mono da, te te dama 're roti mono ré hã.

19 Tawamhã apito Erodihĩ ma, te duré tinha, wasété na 're morĩ wa. Tinoi mro, ma tã ti'â, Erodi hã. Īnoi mro nhisi hã, Erodiza na. Ma tã duré tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te tãma tinha, Zuwã hã.

²⁰ Taha wa, Erodi hã ma tô Zuwã hã dama ti'ru, dazazéb 're, da te sêrê da. ãne wamhã, ma tô ïsipai u tiwasédé hã 'manha, Erodi hã.

ZeZusi hã, â dawabzuri te te ï'manharîzé wasu'u
Mateusi 3.13-17; Marcusi 1.9-11

²¹⁻²² Tawamhã dazazéb 're, zahadu da te sêrê ô ré, te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharî, Zuwã hã. Te te dama ab'manharî parimhã, ZeZusihi ma zama, ma 'manha. Tawamhã ZeZusi hã te mre, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Mreme ré, hãiwa ma we si'ridawa, ïsisi nho'ômoi baba. Tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma we ïtême wi, utu'u ne. Hãiwa hawi, te we tâma tinha, ãne:

— A hã ï'ra. ïma asawi uptabi di. Aima ïto za'êtê uptabi di.
 — ãne te we tâma tinha, ïmama hã.

ZeZusihi hi'rata norï wasu'u
Mateusi 1.1-17

²³ ZeZusi hã 30 na ãma ïwahub ãma, ma tô romhuri na sãna'rata, Timama zadawa wasu'u na hã. Zuzéhé 'ra newa, ma tô ï'ra na, da te 're sisi za'ra. Zuzéhé potowa nhisi hã, Eri na ïsisi hã.

²⁴ Erihi potowa nhisi hã, Matati na ïsisi hã. Matatihi potowa nhisi hã, Réwi na ïsisi hã. Réwihi potowa nhisi hã, Meti na ïsisi hã. Metihi potowa nhisi hã, Zana'i na ïsisi hã. Zana'ihhi potowa nhisi hã, Zuzé na ïsisi hã.

²⁵ Zuzéhé potowa nhisi hã, Matatiza na ïsisi hã. Matatiza potowa nhisi hã, Amosi na ïsisi hã. Amosihi potowa nhisi hã, Na'u na ïsisi hã. Na'uhu potowa nhisi hã, Eziri na ïsisi hã. Ezirihi potowa nhisi hã, Nada'i na ïsisi hã.

²⁶ Nada'ihhi potowa nhisi hã, Ma'ati na ïsisi hã. Ma'atihi potowa nhisi hã, Matatiza na ïsisi hã. Matatizaha potowa nhisi hã, Seme na ïsisi hã. Semehê potowa nhisi hã, Zuzé na ïsisi hã. Zuzéhé potowa nhisi hã, Zoda na ïsisi hã.

²⁷ Zodaha potowa nhisi hã, Zuwãna na ïsisi hã. Zuwãnahã potowa nhisi hã, Reza na ïsisi hã. Rezaha potowa nhisi hã, Zorobabé na ïsisi hã. Zorobabéhé potowa nhisi hã, Sarati'é na ïsisi hã. Sarati'éhé potowa nhisi hã, Neri na ïsisi hã.

²⁸ Nerihi potowa nhisi hã, Meti na ïsisi hã. Metihi potowa nhisi hã, Adi na ïsisi hã. Adihhi potowa nhisi hã, Cosã na ïsisi hã. Cosãhã potowa nhisi hã, Emadã na ïsisi hã. Emadãhã potowa nhisi hã, Ere na ïsisi hã.

²⁹ Erehe potowa nhisi hã, Zuzuwé na ïsisi hã. Zuzuwéhé potowa nhisi hã, Eri'ézé na ïsisi hã. Eri'ézéhé potowa nhisi hã, Zorï na ïsisi hã. Zorïhï potowa nhisi hã, Matati na ïsisi hã. Matatihi potowa nhisi hã, Réwi na ïsisi hã.

³⁰ Réwihi potowa nhisi hã, Simi'ã na ïsisi hã. Simi'ãhã potowa nhisi hã, Zuda na ïsisi hã. Zudaha potowa nhisi hã,

Zuzé na ĩsisi hã. Zuzéhé poto'wa nhisi hã, Zona na ĩsisi hã. Zonahã poto'wa nhisi hã, Eri'atĩ na ĩsisi hã.

³¹ Eri'atĩhĩ poto'wa nhisi hã, Mereza na ĩsisi hã. Mereza poto'wa nhisi hã, Mena na ĩsisi hã. Menahã poto'wa nhisi hã, Matata na ĩsisi hã. Matataha poto'wa nhisi hã, Natã na ĩsisi hã. Natãhã poto'wa nhisi hã, Dawi na ĩsisi hã.

³² Dawihi poto'wa nhisi hã, Zésé na ĩsisi hã. Zéséhé poto'wa nhisi hã, Obedi na ĩsisi hã. Obedihi poto'wa nhisi hã, Bu'azi na ĩsisi hã. Bu'azihi poto'wa nhisi hã, Sara na ĩsisi hã. Saraha poto'wa nhisi hã, Nasõ na ĩsisi hã.

³³ Nasõhõ poto'wa nhisi hã, Aminadabe na ĩsisi hã. Aminadabehe poto'wa nhisi hã, Ademi na ĩsisi hã. Ademihĩ poto'wa nhisi hã, Arini na ĩsisi hã. Arinihi poto'wa nhisi hã, Ēsirõ na ĩsisi hã. Esirõhõ poto'wa nhisi hã, Perezi na ĩsisi hã. Perezihi poto'wa nhisi hã, Zuda na ĩsisi hã.

³⁴ Zudaha poto'wa nhisi hã, Zaco na ĩsisi hã. Zacoho poto'wa nhisi hã, Izati na ĩsisi hã. Izatihi poto'wa nhisi hã, Abra'ã na ĩsisi hã. Abra'ãhã poto'wa nhisi hã, Tera na ĩsisi hã. Teraha poto'wa nhisi hã, Na'o na ĩsisi hã.

³⁵ Na'oho poto'wa nhisi hã, Serudi na ĩsisi hã. Serudihi poto'wa nhisi hã, Rada'u na ĩsisi hã. Rada'uhu poto'wa nhisi hã, Peredi na ĩsisi hã. Peredihi poto'wa nhisi hã, Ēbé na ĩsisi hã. Ēbéhé poto'wa nhisi hã, Sera na ĩsisi hã.

³⁶ Seraha poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã. Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Apasadi na ĩsisi hã. Apasadihi poto'wa nhisi hã, Sē na ĩsisi hã. Sēhē poto'wa nhisi hã, Nowé na ĩsisi hã. Nowéhé poto'wa nhisi hã, Rameti na ĩsisi hã.

³⁷ Rametihi poto'wa nhisi hã, Matuzarē na ĩsisi hã. Matuzarēhē poto'wa nhisi hã, Enoti na ĩsisi hã. Enotihi poto'wa nhisi hã, Zareti na ĩsisi hã. Zaretihi poto'wa nhisi hã, Marere na ĩsisi hã. Marerehe poto'wa nhisi hã, Ca'ina na ĩsisi hã.

³⁸ Ca'inahã poto'wa nhisi hã, Enosi na ĩsisi hã. Enosihi poto'wa nhisi hã, Sete na ĩsisi hã. Setehe poto'wa nhisi hã, Adã na ĩsisi hã. Adãhã poto'wa hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono.

4

ZeZusi hã a'ubuni wi hãimana ré, Wa'uburé te te ĩpibuzé wasu'u

Mateusi 4.1-11; Marcusi 1.12-13

¹ Tawamhã Zodã pa hawi, te oto mo ZeZusi hã, tirob u apã morĩ da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'ězani ré, te 're mo. Taha si, te te 're wapari pese. Tawamhã ĩpẽ'ězani hã te saprõ, a'ubuni u.

² A'ubuni wi hãimana ré hã, bâdã hã ahã na ma tô ãma ai'utõ, 40 na. Tame hãimana ré, ma tô ĩtẽme wi Wa'uburé hã, te te nasi

pibu da, ĩsimiroti na te te saze da. Taha ré hã, sai ãna te tihãiba, Zezusi hã. Taha wa, ma tô mra hã sépata.

³Tawamhã Wa'uburé hã te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Sena a hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé êtê ma nharĩ, ĩ'u'êtê wapu na aima si'manharĩ da.

⁴Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, ãne: “Dasa na si 're danhiptete za'ra mono õ di za.” — ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u, Wa'uburé ma.

⁵Tawamhã Wa'uburé hã te Zezusi saprõ, sa'a nhisi u. Tawamhã sa'a nhisi sima'wara wamhã, ma tô Zezusihi ma tinha, danhib'apito norĩ nhipti'ai mono bâ, te te rob'madá'â mono da.

⁶⁻⁷Tawamhã te te rob'madá'â mono pari, te duré tãma tinha, Zezusihi ma:

— Uburé danhipti'a hã ma tô ĩma sõmri ni, ĩte da. Tawamhã te ĩsima ĩwézéb uwaibaba, wa za dama tisõ. Aihi'rãtitõ, te za ĩnho're ĩma aime, asib'apito na ĩ'ãma aiwata da. Tawamhã wa za aima tisõ danhipti'ai mono bâ, ate da. Tawamhã danhipai u, dama aipire di za. Duré asibrob ahã uptabi di za. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁸Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô ãne rob'ui'ééré, ĩbaihá na hã: “Uburé Danhib'apito uptabi ãma si, te za 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma si. Taha ma si, te za 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, Asib'apito za'ra wa'aba ma si.” ãne ĩmreme na rob'ui'ééré hã. — ãne te Zezusi hã tãma rob'rãzarõtõ.

⁹⁻¹¹Tawamhã Wa'uburé hã ma tô Zezusi hã saprõ Zeruzarê u, te te duré pibu da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te saprõ, 'ri nhisi u sab da hãimo, 'ri 'rãihã uptabi nhisi. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha:

— Sena a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wamhã, ma'ãpé ã hawi atobro, ti'ai u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, te za, u, hãiwa hawi we atême satõrĩ za'ra, te te ai'madá'â za'ra da, tãma ĩromhuri'wa norĩ hã. Tinhib'rata na te za, u, siwi asapa, êne hã te te ai'u'a õ'umnhasite, aipara wi. ãne 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirob'ui'ééré, ĩbaihá na hã. — ãne ma tô Zezusihi ma sadawa 'rãzarõtõ, wa'rui'wa hã.

¹²Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Mare di. “Asib'apito za'ra wa'wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, marĩ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono õ nherê, 're pibu za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zõ.” ãne ĩmreme na rob'ui'ééré hã. — ãne te Zezusi hã duré tãma rob'rãzarõtõ.

13 Tawamhã Wa'uburé hã taré te te Zezusi hã pibui mono pari, te oto ĩsiti mo, ĩsimiroti na te te sazei õ wa, a'â sadawa utu da.

Zezusi hã, tinhimiromhuri na te te ĩsãna'ratazé wasu'u, Darireza ãma

Mateusi 4.12-17; Marcusi 1.14-15

14 Tawamhã apã te mo Darireza u, Zezusi hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani ré, te 're mo. Īré 're morĩ wa, te waihu'u pese na 're mo. Tawamhã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni, Darireza ãma daro mono bâ.

15 Zezusi hã te te dama 're rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ. Tawamhã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te ãma 're dawata za'ra, ĩsimirowasu'u hã wê uptabi wa.

Zezusi ĩprédubzéb ãma, da te dasiwi ĩwê'õzé wasu'u

Mateusi 13.53-58; Marcusi 6.1-6

16 Tawamhã Nazaré u te mo Zezusi hã, tiprédubzéb u. Sabadu sidâpãsi dame 're zasi mono wa, ma duré dame âzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, romhuri zahãrizém na hã. Tawamhã rowahutuzéb ãma sãmra wamhã, ma wahudu. Hãwi te za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme ui'ére hã te te dama sôré da.

17 Tawamhã ma tô tãma sômri ni, Iza'izaha nhimi'ui'ére hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, Iza'iza hã. Tawamhã ma tô oto sima sôzi, ĩbaihã hã. Te te sôzi wamhã, ma tô tisã, da te ãma ĩrob'ui'ére hã, ãne:

18 "Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô ĩma tisõ, Tipê'êzani hã. Ta hã ma tô ĩpisutu, ĩwasu'uwẽ na, ĩsibrob'õ norĩ hã te 're apo're pu'u mono da. Ma tô we ĩzatõ, dama romhuri'wa da, da te ĩwaibu za'ra norĩ hã te 're apawapto mono da, apã oto 're nomro mono da, robze u'âsi. Duré ĩtob'a hã te 're ato pese mono da, ma tô we ĩzatõ, datõmo wẽ na apã oto 're danomro mono da, robze na. Duré ma tô we ĩzatõ, da te tãma 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém hawi, te 're da'awaibui mono da.

19 Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te sima ĩropisutuzé hã ma tô ĩwa waptãrã, tinhib'a'uwẽ hã te te 're ĩ'anho'reptui mono zéb da hã. Taha wasu'u na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô wẽ ĩzatõ."

Ãne ma tô Iza'izaha nhimi'ui'ére hã dama sôré, Zezusi hã.

20 Tawamhã te te sôré pari, ma tô apã sito, ĩbaihã hã. Tawamhã apã ma tô tãma tisõ, dapawapto'wai ma. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowasu'u da. Uburé rowahutuzéb ãma ĩsi'ubumro norĩ hã tãma rĩtĩ si'ẽ za'ra ãna, ma tô Zezusi hã siwi 'madã'ã pese.

21 Taha wa, ma tô Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wa tô aima sôré za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme ui'ére hã. ĩwasu'u hã ma tô ĩwapari za'ra wa'wa. Ãhãna

ĩwapari za'ra wa'aba ré, ma tô oto we âma uwaimra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã ĩsimirowasu'u hã wẽ wa, aihĩni te âma tawata za'ra ni. Mreme wẽ uptabi wa, ma âma tatob'uzu za'ra ni. Tazahã, te dasima nharĩ za'ra ni, âne:

— E niha õ hã simirowasu'u waihu'u pese di, Zuzéhé 'ra nherẽ. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

²³ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Āté da te dasima ĩnharĩ za'ra zém na, te za ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, âne: “Wawede'wa, ma'ãpé 'rãwi asipese.” Āté te za duré ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa, âne: “Ma'ãpé, âneb zama 're wa'apawapto mono, aiwaihu'u pese na, Capana'u âma 're ĩda'apawapto mono ne. Aiwasu'u hã wa tô wapari za'ra ni.” Āté, âne te za ĩma ĩnharĩ za'ra wa'wa. — Āne te Zezusi tâma nharĩ za'ra.

²⁴ Te duré tâma nharĩ za'ra, âne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zô, 're datob'uzu za'ra mono õ di, ĩsipti'ai âma wa. Mare di. Sô 're datob'uzu za'ra mono õ di za.

²⁵⁻²⁶ ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wahi'rada Eriasi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo. Tawamhã ti'ai âma 're morĩ ré hã, tâi âna hã ma tô da'âma tiwahu, si'ubdatõ. Tãĩ õ wa, mra hã te da te 're sépata za'ra. Tawamhã ĩmrotõ ahã nherẽ, Izarazé na darom nhisi âma, ma tô darob amoi u satõ, zudezu'õ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sido na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô pi'õ mrotõ u satõ, Sarepata na 'ri nho'õmo nhisi u.

²⁷ Duré wahi'rada Erisezu hã 're morĩ ré hã, da'ahã na te 're danomro, ĩ'wa're ré hã, Izarazé na darom nhisi 'remhã. Tane nherẽ, aibã misi, ma tô pese, Na'ama na ĩsisi hã, Siriza na 're ĩhâimana mono hã zudezu'õ hã. — Āne, Zezusi ma tô tâma rob'rãzarõtõ za'ra.

²⁸ Taha wa, ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tazahi za'ra ni, rowahutuzéb âma ĩsi'ubumro norĩ hã.

²⁹ Tawamhã ma tô sô tiwahutu za'ra, rob u te te siwi wazere da. Ma tô te te âma robâdã za'ra, 'ri nho'õmo nhiti. Sa'a na, ma tô âma siwi sai'u, sa'a nhisi hawi, ĩ'rã sipra u te te siwi me da.

³⁰ Tazahã, ma tô dawa'wai baba ro'razã. Dahawi te oto mo.

*Zezusi hã aibã ma, wa'uburé te te ĩsatõrĩzé wasu'u
Marcusi 1.21-28*

³¹ Tawamhã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u, te mo Zezusi hã. Darireza âma, Capana'u hã. Tame sabadu na te dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma.

³² Tawamhã mreme pire na te te dama rowasu'u wamhã, ma âma tatob'uzu za'ra ni.

33 Tame te aibâ hã dame nhamra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. Tawamhã aibâ hã te sa'ětē 'mahâ, âne:

34 — Zezusi, Nazaré nhihudu, e marĩ zô, te we aimo. E wa'uprozi da, te we aimo. A hã ĩma aiwaihu'u pese di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te asatõrĩ na hã. Aiwē uptabi di, a hã. — Āne te 'mahâ.

35 Taha wa, ma tô Zezusi hã wa'uburé ma tinha, âne:

— Tô'ã, we ĩma nharĩ tō. Mo oto aiwatobro, aibâ hawi. — Āne ma tô tãma rob'ru, wa'uburé ma. Tawamhã sisa'u ma tô aibâ hã time ti'ai u, danho'a. Taha pari, ma aibâ hawi watobro. Te te u'a õ di.

36 Tawamhã, da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma âma tatob'uzu za'ra ni, uburé. Taha wa, te âne dasima nharĩ za'ra ni:

— Ô hã mreme pire di. Waihu'u pese di. Dahawi si'aba'rê da, te za tãma rob'ru za'ra. Tawamhã te za dahawi ai'aba'rê. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

37 Taha wa, Zezusihi wasu'u hã wa'uburé te te dama ĩsãmra na, ma tô ĩwasu'u hã ropé, daro mono bâ.

*Zezusi hã, da'ahâ na te te 're ĩda'apese mono zé wasu'u
Mateusi 8.14-17; Marcusi 1.29-39*

38 Tawamhã ma tô watobro rowahutuzém hawi, Zezusi hã. Simahã nhorõwa u, te oto mo. Tame Simahã maprebaba sipi'õ hã, hâzé ré te nomro, wa'ro za'ětē na. Taha wa, ma tô Zezusihi ma wasu'u za'ra ni.

39 Taha wa, ĩsimiwaptâ u te ĩtēme mo. Ĩ'rata te za. Tawamhã ĩwa'ro ma, te tinha, wahâ da. Taha wa, ma tô tiwahâ. Awa'awi ma tô wahudu. Wahutu wamhã, ma tô tãma api za'ra, saihuri da.

40 Tawamhã bâdâ sébrézéb u, ma tô we ĩtēme âwisi za'ra ni Zezusihi u, ĩsiwadi norĩ hã, ĩhâzé sipu'u norĩ hã. Tawamhã tinhib'rada, ma tô te te da'ãma aza'ra, misi si. Taha wa, ma tô tazéptâ'â za'ra ni.

41 Duré wa'uburé hã ma tô dahawi wairé. Da'ahâ na, ĩré 're ĩdanomro mono norĩ hawi, ma tô wairé, wa'uburé norĩ hã. Tawamhã dahawi wairébé sina, te âne 'mahârâ za'ra:

— A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra. — Āne te wa'uburé norĩ hã 'mahârâ za'ra. Zezusi hã, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te waihu'u za'ra wa, ma tô Zezusi hã ĩmreme hã tiwi sisisi za'ra sa'ětē, ari'iwi dahawi wairébé da.

42 Tawamhã awē ma tô watobro, 'ri nho'õmo hawi, a'ubuni u morĩ da, Zezusi hã. Taha wa, ma tô sô danhopré. Da te sôpētē za'ra wamhã, ma tô âma ropti za'ra ni, nimomo danhiti morĩ tō da.

43 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhib'apito uptabi hã, te te dapawapto waihu'u pese di. Ta hã ma tô we ĩzatõ, ĩwasu'uwē

na te 're da'apo're pu'u mono da, daza'rui mono bâ. Taha wa, a norĩ wa'aba si te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ãwasu'uwẽ na hã. Ubure wa za ãwasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u. — Æne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁴ Taha wa, te datẽme 're mo, zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bâ, ãwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u mono da, daro mono bâ.

5

Tepe ahã wasu'u

Mateusi 4.18-22; Marcusi 1.16-20

¹ Tawamhã Zezusi hã te nhamra, ãsõ'u zaihã na. Zenezaré na ãsõ'u nhisi ãma te nhamra, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te dama sadawa wasu'u da. Da'ahã uptabi na ma tô ãtẽme dasito, da te wapari za'ra da.

² Tawamhã uba're maparane ma tô sabu zahuré. ãsõ'u zaihã na, te da'wa. Tepe na romhuri'wa norĩ hã ma tô ãwana wairé. Abazipara, te oto upsõ za'ra.

³ Tawamhã Zezusi ma tô ãzé, uba're wa, Simahã te 're. Tawamhã, uba're wa, sébré wamhã, te Simahã ma tinha, syry na te te ãré sa'ré da, supara'ré nhiti. Tawamhã uba're wa, te oto nhamra, te te dama rowasu'u da.

⁴ Tawamhã, te te dama rowasu'u pari wamhã, te Simahã ma tinha, ãne:

— Uba're hã asiré sari, ã 'rehã u, abazipara hã asiré norĩ me, tepe zõ sãmra aba da. — Æne te Simahã ma tinha.

⁵ Taha wa, ma tô Sima hã asa tãma siwasu'u, ãne:

— Mara bâre, wa tô wei wa te sõ sãmra. Tane nherẽ, wa te 'mai'ãri za'ra õ di. Tepe õ di. Tane nherẽ, ã'ruzéb zarina wa za sõ sãmra ni. — Æne te Zezusihi ma tinha asa. Tawamhã te oto sõ sari za'ra, ã wa'wa u.

⁶ Taha wa, abazipara, ma tô ã wa'wa u sõ sãmra. Tawamhã tebe hã ahã na ma tô waibu za'ra, abazipara na. Taha wa, te aré te te sina sinarĩ, abazipara hã.

⁷ Tawamhã tisiré tepe mrami'wa norĩ zõ ma tô pahamrimi zahuré, uba're ãhãiba amo hã te te ãtẽme sari zahuré da, te te ãma pawaptob za'ra da. Taha wa, te ãtẽme sari zahuré. Tawamhã uba're wa, ma tô sãmra za'ra, aibã norĩ hã. Tebe hã uba're si'uiwa na hã 'masisi zahuré di. Tebe hã ahã uptabi wa, te aré sina 'mazasi zahuré, uba're hã.

⁸⁻¹⁰ Tebe ahã na te te awaibui wamhã, ma tô ãma titob'uzu za'ra. Ti'adu norĩ zama, ma tô ãma titob'uzu zahuré, Zuwãhã me. Ta norĩ hã Zebedehe 'ra zahuré. ãsiré tepe na, te te 're romhuri zahuré, Simahã siré. Tawamhã hi'rãtitõ, ma aime Zezusihi papara, Sima Pedru hã, tebe ahã na te te 'madã'ã wamhã. Æne te Zezusihi ma tinha:

— Ī'rata asāmra ò di za. Te za oto aimo, ĭnhiti. Wa hã ĭwasétére di. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u. Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Asina aipahi ò di za. Tepe na 're ĭromhuri mono ne, te za oto ĭma 're ĭda'awaibui wẽ mo. — Āne te Zezusi hã Simahã ma tinha.

¹¹ Tawamhã uba're, ma tō sani za'ra, rob'ré u. Uburé ma tō marĩ hã rẽme za'ra, tinhimromhuri za'ra zé hã, Zezusihi siré oto 're nomro mono da.

Aibã ĭ'wa're ré hã, Zezusi te te ĭpesezé wasu'u
Mateusi 8.1-4; Marcusi 1.40-45

¹² Tawamhã Zezusi hã te nhamra, 'ri nho'õmo ãma. Tame te aibã hã 're sãmra, ĭ'wa're ré hã. Uburé ĭhãiba na, ĭ'wa're hã. Tawamhã Zezusi te te sōpētē wamhã, ĭ'rãtitō ma aime, Zezusihi papara. Ti'ai u, ma tō ti'ubu na ropto. Tawamhã Zezusihi ma, te tinha, ãne:

— Apito, ĭma aiwaihu'u pese di, asimipese waihu'u pese na hã. Taha wa, te za ĭpe, asima ĭwẽ wamhã. — Āne te tãma tinha.

¹³ Tawamhã tinhib'rada hã ma tō wahutu Zezusi hã, te te ãma upi da. Te te upi wamhã, te tãma tinha:

— Wa tō ĭsima aiwẽ, te aipese da. Tãibã za oto aihãzé hã. — Āne te tãma tinha.

Tawamhã awa'awi ma ĭ'wa're hã tãma apa.

¹⁴ Tawamhã Zezusi ma tō sina sadawa uwati, te te dama sina wasu'u tō da. Te tãma tinha, ãne:

— 'Re ĭhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wai u, te za aimo, aihãiba wẽ zô te te aihãiba 'madâ'â da. Taha parip si, te za tãma asōpru, 'Re ĭhãimana u'ãsi mono ma, Mozésihi nhimiroti zarina, dama aipibu pese zéb da, aipesezém na hã. — Āne te tãma tinha, Zezusi hã.

¹⁵ Tane nherẽ, ma tō Zezusihi wasu'u hã wapari za'ra ni, daro mono bâ. Taha wa, ma tō da'ahã na ĭtẽme 're dasihutu, da te 're wapari za'ra mono da. Duré te te 're da'apese mono da, ma tō ĭtẽme 're dasihutu.

¹⁶ Tane nherẽ, Zezusi hã ma tō dawĩ 're ne, a'ubuni u, 're mreme mono da, Timama ma.

Aibã ĭhi'ré hã, Zezusi te te ĭpesezé wasu'u
Mateusi 9.1-8; Marcusi 2.1-12

¹⁷ Tawamhã apã datẽme wisi wamhã, te nimahã bātã na dama rowasu'u, Zezusi hã. Te te dama rowasu'u ré, te ĭ'rata ai'ubumro, parizezu norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ĭ'rata ai'ubumro, 'Re ĭhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Ta norĩ hã ma tō ĭtẽme sito Darireza hawi, duré Zudeza hawi, duré Zeruzarẽ hawi. Tawamhã 'Re ĭhãimana u'ãsi mono tiwaihu'u pe hã, te te tãma ĭsõmri na, ma tō da'apese, Zezusi hã.

18 Tawamhã aibã norĩ hã, ãhi're hã ma tô siwi ti'ã, ãsimiwaptã wa. Ma tô sima wẽ za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Zezusihi nho're te te siwi hiri da.

19 Tazahã da'ahã wamhã, te te siwi 'mazébré waihu'u õ di. Tawamhã 'ri nhisi hawi, ma tô tãma 'ri 're pu'u za'ra, te te siwi 'mazébré da. Tawamhã dawa'wa ma tô siwi tihi, Zezusihi nho're, ãsa'warizéb ré.

20 Zezusi hã simiwaihu'u pese wa, ma tô ãma saze za'ra. Taha wa, ma tô siwi ti'ã, te te pese da. Zezusi ma tô sina waihu'u siro, te te ãma ãsaze za'ra na. Taha wa, te ãhi're ma tinha, ãne:

— ãsiwadi, aiwasédé hã 're ã'ab'manharĩ wasété mono zé hã te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto. — ãne te ãhi're ma tinha, ãne:

21 Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã te parisezu norĩ me tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na:

— E niha ma tô bété õ hã tãma tinha, ãmorĩ'õ ma. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wẽ õ di, aibã ma, te te ãnharizé hã. Dawasédé hã da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, ni'wa hã te te dama 're apari waihu'u mono õ di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma si, waihu'u pese di, dawasédé hã te te dama 're ã'apari mono da hã. — ãne te Zezusihi ma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

22 Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ãsimirosa'rata za'ra hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te ãne ã'ãma ãrosa'rata za'ra wa'wa.

23-24 Wa hã dawasédé hã te dama 're ã'apari waihu'u pese mono na, e niha te za ãwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ãwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Aibã ma, wa tô tinha, ãne: “ãiwasédé hã 're ã'ab'manharĩ wasété mono zé hã, te ai'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za oto.” ãne hã ãmreme si wamhã, aima pibu prã za'ra wa'aba di tô. ã hã ãmorĩ'õ hã wahutu da, duré oto morĩ da, te tãma nharĩ wapsi, te za ãwaihu'u za'ra wa'wa, ãwaihu'u pese na sena na ãwaihu'u za'ra wa'aba da oto. Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã ãma waihu'u pese di, dawasédé te dama 're ã'apari mono da hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para. ãne na asiwi ãwaihu'u za'ra wa'aba da, wa za ãhi're ma tinha, wahutu da.

Tawamhã ãhi're ma, te oto tinha:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã ãri, asõrõwa u aimorĩ da oto. — ãne te aibã ma tinha.

25 Tawamhã awa'awi ma tô aibã hã wahudu, danho'a. Tiza'warizé, ma tô siré ti'ã. Tinhorõwa u, te oto mo. Morĩ sina, te ãma tiwata, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma.

26 Tawamhã uburé ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma, te tawata za'ra ni. ãne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Aibâ te te ïpesezé hã, wẽ uptabi di. Âhãna, wa tô wasiwi 'madâ'â za'ra ni. — Âne te dasima nharĩ za'ra ni.

Réwihi wasu'u

Mateusi 9.9-13; Marcusi 2.13-17

²⁷ Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, ma aibâ hã 'madâ, danhib'apito ma, dawu rob'uiprazé ubumroi'wa hã, Réwi na ïsisi hã. Ìsimiromhurizéb âma sâmra ré, ma tô 'madâ. Tame te da te tâma 're sômri za'ra rob'uiprazé hã, ï'ubumrozéb âma, danhib'apito nhimiwada'uri zarina. Tawamhã Zezusi hã ma tô âne 'mahâ:

— We aimorĩ, ïsiré 're aimorĩ da oto.

²⁸ Tawamhã ma wahudu. Tinhimiromhurizé, ma tô tirẽ, Zezusihi siré 're morĩ da oto.

²⁹ Tawamhã Zezusi te te sawi da, ma tô tinhorõwa âma dasa hã dama 'manha, sa'êtê na. Zezusihi siré, te za dasa hã huri ni. Taha wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã te ï'rata ai'ubumro, ïsiré saihuri da, da'ahâ na. Ni'wam norĩ zama, te ïsiré tisa tihu.

³⁰ Tawamhã saihuri da, si'ubumroi ré, ma tô 'madâ'â za'ra parisezu norĩ hã, rowahutu'wa norĩ me. Taha wa, te âne tâma nharĩ za'ra, Zezusihi siré 're ïnomro mono norĩ ma:

— E niha bâ, te bété dawazari asaihuri 'wa, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ siré, dawasété na 're ïdanomro mono norĩ siré zama. — Âne te tâma nharĩ za'ra.

³¹ Taha wa, te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Hâzé âna 're ïnomro mono norĩ zô, dawede'wa hã 're siwasutu za'ra mono ô di, te te 're wede za'ra mono da. Ìhâzé ré norĩ zô si te za 're siwasutu za'ra, te te 're pese za'ra mono da.

³² Tane duré wa hã, dawẽ na 're ïdanomro mono norĩ zô, ïsitême 're ïhârâ mono da, we ïmorĩ ô di. Dawasété na 're ïdanomro mono norĩ zô si, 're ïhârâ mono da, wa wei mo, dawasédé hã da te 're rême pese za'ra mono da, 're danomro wẽ mono da oto. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

³³ Tawamhã ni'wam norĩ hã te Zezusihi ma nharĩ za'ra, âne:

— Zuwã Batitaha siré 're ïnomro mono norĩ hã nimahã bâta na si, te sai âna 're si'ubumro, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te 're romhuri za'ra mono da, parisezu norĩ zadawa 'madâ'â pese 'wa norĩ zama. Ânei ô di, asiré 're ïnomro mono norĩ hã. Te 're saihuri u'âsi, asiré. Te duré asiré te te 're âhuri. Âne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Aibâ hã ïmrozéb u, sô ïhârâ za'ra norĩ hã sihutu wamhã, e te za dasa hã tiwi sawi za'ra ni, saihuri âna si'ubumro da, ta norĩ hã. Mare di. Aibâ ïmro da hã, ï'rata sâmra za'ra ré, te za tô ïsiré tisa tihu, to sina.

³⁵ Niwapsi te za bâdâ hã ïwa waptârã, aibâ ïmro da hã ïsiwadi norĩ wa'wa hawi, da te tiwi ï'âri za'ra zéb da hã. Tawapsi te za

tô sai ãna 're si'ubumro, robzei ãna. — ãne ma tô Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra. ãne sô'awib õ nherẽ, te te si'ãma ãsimiré'ézé hã.

³⁶ Tawamhã te duré ãma romnhimiré'é, ãne:

— Zazahã ãhãiwẽ hã e te za sizãri ni, ãhã'ratare hã da te ãma hãiwã'aba da. Mare di. ãne wamhã, te za aiwamna, ãhãiwẽ hã. Duré ãhãtém na da te hãiwã'aba wamhã, aiwab õ di, ãhã hã. Hãiwẽ hã õ di.

³⁷ Duré e romhã 'manharĩ 'rata 're, te za uwa 'rãi wa'u ãsé hã da te 're sé, wa'ui ware õ ré. Mare di. Wa'ui ware õ ré, da te 're séme mono wamhã, oto wa'ui ware wamhã, te za romhã 'manharĩ 'ratare hã sina wazu. Tawamhã uwa 'rãi wa'u ãsé hã te za asa'wa. Romhã 'manharĩ hã te za duré hãihaiwamna.

³⁸ ãtép si'uiwa na si, te za da te 're sé, rob'rãi wa'u zé té hã. — ãne te Zezusi hã tâma rowasu'u za'ra.

³⁹ Te duré tâma ãma simiré'é za'ra:

— Uwa 'rãi wa'u ãsé ã'ratare hã da te 're ãhuri mono pari, e te za da te dasima 're wẽ za'ra, uwa 'rãi wa'u zé ãté hã. Mare di. ãté ãté hã da te dasima 're wẽ za'ra mono õ di za. Te za dasima da te 're nharĩ za'ra: “ãwa'u 'ratare si, wẽ uptabi di.” ãne te za dasima da te 're nharĩ za'ra. — ãne te Zezusi hã tâma ãma simiré'é za'ra, sô'awib õ nherẽ.

6

Sabadu na, Zezusihi nhimirotizé wasu'u

Mateusi 12.1-8; Marcusi 2.23-28

¹ Tawamhã sabadu na, Zezusi norĩ hã ma tô ro'rahãri za'ra, amngo wa'wai baba, zudezu norĩ te, romhuri zahãrizém na. Tawamhã tridu 'rã ne hã ma tô te te sima 'rãnhinarĩ, tinhib'rata na te te sima tomhãiwazu za'ra da, te te huri mono da, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã.

² Tawamhã parizezu norĩ hã te tâma nharĩ za'ra:

— Wahi'rada Mozési hã ma tô wama roti, sabadu na, wa te 're romhuri za'ra mono tõ da. E marĩ da, te bété ãromhuri za'ra wa'wa, ãne te te wama roti õ nherẽ. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

³ Tawamhã Zezusi te asa tâma nharĩ za'ra, ãne:

— E apito Dawihi wasu'u na rob'ui'ére hã 're sôré za'ra wa'aba mono ã bâ, te te ãrob'manharĩzém na hã, tisiré norĩ me.

⁴ Mra te te simroi wamhã, ma tô ãzé 'ri para u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u. Tawamhã sébré wamhã, ma tô 'ma'rẽ ã'u'ëne hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, aré da te ãsa'ra za'ra hã. Duré tisiré norĩ ma, ma tô tâma a za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô aré pisutu, da'ãma romhuri'wa norĩ si, ã'u'ëne hã te te 're ãhuri mono da hã, sasedoti norĩ si. Tane nherẽ, ma tô 'ma'rëne za'ra, Dawi norĩ hã. — ãne Zezusi hã ma tô parizezu norĩ ma Dawihi wasu'u hã 'rãzarõtõ za'ra.

⁵ Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu, dasiré ãpoto da, ti'ai ãma. Taha wa, dama ãpire di, sabadu na roti hã te

dama 're ĩ'apisutu mono zéb da hã. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibâ ĩsimizu'rã're hã, Zezusi te te ĩpesezé wasu'u

Mateusi 12.9-14; Marcusi 3.1-6

⁶ Tawamhã sabadu ĩhâiba amo na, ma tô duré âzé zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, Zezusi hã. Tame te duré aibâ hã dame nhamra, ĩsimire niwĩ ĩsimizu'rã're hã.

⁷ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô siwi 'madâ Zezusi hã, sabadu na te te pese zô, romhuri zahârizém na hã. Parisezu norĩ me, te simiza'rese sina 'madâ'â za'ra. Mozésihi nhimiroti te te 'madâ'â õ wa, te te siwi wẽ'õ da, te 'madâ'â pese za'ra.

⁸ Tawamhã Zezusi ma tô sina waihu'u za'ra, ĩsimirosa'rata za'ra hã. Tawamhã aibâ ma, te tinha:

— Aiwahutu, dawa'wa asab da. — Āne te tâma tinha. Tawamhã aibâ ma tô wahudu. Hâiwi te za.

⁹ Tawamhã Zezusi ma tô âma sadanharĩ za'ra, âne:

— Wa za asadhanarĩ za'ra wa'wa. E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, sabadu na hã, romhuri zahârizé bātâ na roti hã. E ma hã ĩwê, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã sabadu na hã. E ma hã ĩwẽ'õ. E wa te âma 're dapawaptob za'ra mono õ di za. E wa te âma 're danho'reptu za'ra mono õ di za. E niwamhã wa za taré wa te 're da'madâ'â za'ra, 're dadâ'â za'ra mono da. — Āne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

¹⁰ Tawamhã Zezusi te ab'madâ, te te siwi ĩ'uirĩ za'ra norĩ hã. Tawamhã ĩsimizu'rã're ma, te tinha:

— Ma'âpé, asimizu wahutu. — Tawamhã ma tô tinhimizu wahutu, aibâ hã. Tawamhã awa'awi ma tô tinhimizu pese.

¹¹ Tawamhã rowahutu'wa norĩ hã ma tô sada tizahi za'ra, Zezusihi zada. Tawamhã te sima rosa'rata za'ra, marĩ hã te te tâma 'manharĩ za'ra da.

Zezusi hã aibâ 12 na te te ĩpisutu za'ra zé wasu'u, tizadawa wasu'u'wa da

Mateusi 10.1-4; Marcusi 3.13-19

¹² Tawamhã êtẽ 'rãihâ na ma tô Zezusi hã sai'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Tawamhã mara bâ te tâma mre.

¹³ Taha wa, awẽ wi ma tô sô tihârâ za'ra, tizazei'wa norĩ zô. Tawamhã ĩtẽme sihutu wamhã, ma tô pisutu za'ra, 12 na ĩhâiba za'ra hã ĩsiré 're nomro mono da. Ma tô oto sisi za'ra, tizadawa wasu'u'wa na.

¹⁴ Ta norĩ nhisi za'ra hã âne: Sima Pedru, tinoi me, Ādéréhé me. Pedru na te za sisi té, Zezusi hã. Duré Ti'adu norĩ hã ti-sisânawãi me Zuwãhã me, duré Piripi norĩ hã, Batoromezuhu me,

¹⁵ duré Mateusi norĩ hã, Tomehẽ me, duré Ti'adu, Apezuhu 'ra hã, duré Sima Zeroti,

16 duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã, duré Zudasi Icarizoti hã, dama ãhãiba nhomri'wa da hã.

*ZeZusi te te ãrowasu'uzé, duré te te ãda'apesezé wasu'u
Mateusi 4.23-25*

17 Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô sa'a hawi si'ra za'ra. Tawamhã ti'ai haré u sihutu ô ré, te a'ã nhamra, sônhihápã ãma, tizazei'wa norĩ me. Ìsazei'wa norĩ hã ahâ di. Tame duré da'ahâ uptabi na, te sô ai'ubumro ni. Daro mono bâ, ma tô ãwana sô tasi'rã'õtô ni, Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, duré Zeruzarẽ hawi, duré Tiru na 'ri nho'ômo nhisi hawi, duré Sido hawib zama. Â zaihã na Tiru hã, duré Sido hã, 'ri nho'u.

18 ZeZusihi mre me hã da te wapari za'ra da, ma tô ãtẽme dasito. Duré te te da'apese da zama, ma tô ãtẽme ai'aba're ni, duré wa'uburé te te dama anhamra da. Tawamhã ma tô dama anhamra.

19 Simipese waihu'u pese wa, ma tô dasima wẽ za'ra ni, danhib'rata na da te upi za'ra da, rowẽ na oto 're dasi'ubumroi mono da.

Dama 're ãrowẽ za'ra mono zé wasu'u, robzei'õ na 're ãdasi'ubumroi mono zé wasu'u me

Mateusi 5.1-12

20 Tawamhã ZeZusi hã te tisiré 're ãnomro mono norĩ hã 'madã'ã pese za'ra. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Áté asibrob ãna, te oto 're anomro aba mo. Tane nherẽ, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ãsib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

21 — Áté mra, te oto 're ãsé pata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi mra hã, ahâ di za.

— Áté te oto 're ai'ry'ry wa'aba mo, aipẽ'ézé za'ra wa'aba wa. Tane nherẽ, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za aipẽ'ẽ 're, 're ato za'ra wa'aba mo, rowẽ te.

22 — Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo. A norĩ wa'wa hã ãzazei'wa, 're anomro aba mono wa, áté te za da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Áté te za da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Áté te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Áté aiwasédé hã te za taré da te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'wa. ãne wamhã, te za robze na 're aihãimana za'ra wa'aba mo.

23 Rowẽ te, te za 're asarõtô za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'aba ma si, rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Wahi'rata norĩ ma, ma tô rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma. Taha wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherẽ, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Niwapsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te za marĩ ãwẽ hã te te aima 're sôMRI

za'ra wa'wa, hâiwa âma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã. Taha wa, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. — Ãne romhã rê ma tô tâma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

²⁴ Taha pari, te uburé dama tinha oto:

— Áté asibro abâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi tâibâ za oto asibro abâ za'ra wa'wa hã. Tawamhã robzei ô na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo.

²⁵ — Áté asai ahâ na, te a'â 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Niwapsi, te za mra hã 're ĩsépa za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za robzei ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

— Áté rowẽ te, te a'â aipê'ẽ na 're ato za'ra wa'aba mo. Niwapsi te za robzei âna 're asimroi wa'aba mo. Tawapsi te za 're ai'ry'ry wa'aba mo.

²⁶ — Tane duréhã ma tô aibâ norĩ âma 're dawata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, ma tô âma 're dawata za'ra, wahi'rata norĩ hã. Taha wa, a'â ai'âma 're dawata za'ra wa'aba mono nherẽ, niwapsi aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono ô di za. — Ãne ma tô dama rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihi nhimiroti wasu'u, da te 're ĩdazawi pese za'ra mono zém na

Mateusi 5.38-48

²⁷ Te duré dama tinha:

— ĩwapari'wa norĩ, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, âne hã: Asawi'ô'wai wa'aba norĩ hã te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Duré ai'ruiwapari'wa norĩ ma, te za marĩ tâma 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mo, ĩwẽ na.

²⁸ Duré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za da'âma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩwẽ hã te te dama 're anhomri mono da. Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're ĩrowaptêrẽ za'ra wa'aba mo, te te 're da'apawapto mono da.

²⁹ Ai'u'rata wi, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, dama âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono ô di za. Taré te za 're aipizari za'ra wa'aba mo, ai'u'rata amo niwĩ, da te 're aihâ za'ra wa'aba mono da. Duré asi'ubuzé hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono wamhã, dawĩ 're sawi za'ra wa'aba mono ô di za, asô'utu'u zama, da te aiwi 're waibui wa'aba mono da.

³⁰ Marĩ hã da te aiwi 're waptêrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za dama 're ĩsômri za'ra wa'aba mo. Áté ni'wa hã te za asibro hã aiwi âri 'wa. Tawamhã sô aihârâ ô di za, apâ te te aima sômri da.

³¹ Marĩ ĩwẽ si, da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're ĩdawẽ za'ra wa'aba mono ne, te za marĩ ĩwẽ si dama 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩwa'râmi.

³² — Siwa'ru, te za 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ãdanomro mono hã, tizawi pese 'wa si, te te 're sawi pese za'ra. Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã za. ãne wamhã, ãwẽ na te te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, te za uburé 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo.

³³ Duré, uburé te za marĩ hã dama 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. Dawasété na 're ãdanomro mono norĩ hã, tizawi pese 'wa norĩ ma si, te za te te tãma 're ãmanharĩ wẽ za'ra. Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã za. ãne wamhã, e niha te za 're ãumnhasi za'ra wa'aba mo, ãwẽ na te te aima ãma 're ã'auwaimrami aba mono da hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, te za marĩ hã uburé dama 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mo.

³⁴ Duré, uburé te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo. ãté marĩ hã te za da te aiwi 're waptêrẽ za'ra wa'wa, a'ã dama 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za dama 're ãsõmri za'ra wa'aba mo, ãwa'rãmib zõ 're asimnhasi za'ra wa'aba mono ãna. Dawasété na 're ãdanomro mono hã te marĩ hã tisiré norĩ ma si, te te 're sõmri za'ra, te te siwi 're waptêrẽ za'ra mono wamhã. Tawamhã te duré ãwa'rãmib zõ 're simnhasi za'ra. Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã za. ãne wamhã, ãwẽ na te te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, te za uburé dama 're asõprub za'ra wa'aba mo.

³⁵ Dawasété na 're ãdanomro mono ne, 're anomro aba mono õ di za. Uburé te za 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo. Asitob'ru norĩ zama, te za 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé te za marĩ hã tãma 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mo. ãté marĩ hã te za da te aiwi 're waptêrẽ za'ra wa'wa, syry na a'ã dama 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tãma 're ãsõmri za'ra wa'aba mo. ãwa'rãmib zõ 're asimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za. ãne wamhã, te za ãwẽ na te te 're asawi za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. ã'ra te za 're ãihãimana za'ra wa'aba mo, danhipai u ãpire uptabi 'ra hã. Marĩ wẽ na, uburé te dama 're sõpru. ãsõprum na ãma 're ãdawata za'ra mono õ norĩ ma zama, te dama 're sõpru. Dawasété na 're ãdanomro mono ma zama, te 're sõpru.

³⁶ Taha wa, te za Aímama aba ne, 're anomro aba mo, aiwẽ na. — ãne ma tõ Zezusi hã tãma roti za'ra.

³⁷ Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiwi 're dawẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te te aima 're anharĩ aba mono õ di za. Marĩ, da te aima 're ãmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, asina 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di

za. Tawamhã aiwasété'wa hã te te 're ab'madâ'â mono õ di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

³⁸ Asibrom na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, ãsimarĩõ norĩ ma. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za marĩ hã ãwa'rãmi sa'ëtê na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. Marĩ na asima 're asõprub za'ëtê za'ra wa'aba mono ne, te za aima 're sõprub za'ëtê za'ra wa'wa. Sa'ëtê na dama 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za sa'ëtê na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, ãwa'rãmi, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Syry na dama 're sõmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za syry na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã ãne te tãma ãma romnhimiré'é za'ra:

— Ni'wam norĩ hã tob'a zahuré wamhã, nimomo sisaprõni zahuré wamhã, sisaprõni wẽ zahuré õ di za. Te za siré tiwaptã'ã zahuré, ab're u. — ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

⁴⁰ Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Romnhoré'wa norĩ hã te te 're romnhoré za'ra mono ré hã, pire na 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di, tãma ãromnhoré'wa norĩ ma hã. Niwapsi te te 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're waihu'u za'ëtê za'ra, tãma ãromnhoré'wa ne hã. — ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra.

⁴¹ Te duré tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Áté wede wa'õno hã atob 're, te nomro, sabui õ nherẽ. E niha te za bété sô ãtõmo 'madâ, wede nhiprubre wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã.

⁴² Wede wa'õno hã atob 're ãnomro, sabui õ nherẽ, e niha te za tãma ãnha: “Ropru hã a'â te aima wazere, atõmo hawimhã.” Mare di. Wede wa'õno hã te za a'â atõmo hawimhã ãwaze. Tawamhã te za sô airĩtĩ wẽ, wazere da, asisãnawã tõmo hawimhã, wede nhiprubre hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

⁴³⁻⁴⁵ Tawamhã Zezusi ma tô da'ãma ãma romnhimiré'é, rob'rã na, ãne:

— Rowede hã wẽ wamhã, 're 'rãĩ wasété za'ra mono õ di za, wede wẽ wa. Wasété wamhã, 're 'rãĩ wẽ za'ra mono õ di za, wede wasété wa. 'Re 'rãĩ wẽ za'ra mono wamhã, te za ãma waihu'u za'ra ni, rowede ãwẽ na. E wab'ru u, te za 're aimo, rob'rã ãse zõ. Mare di. Wab'ru na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ãse hã. E aptob u, te za 're aimo, rob'rã ãse zõ. Mare di. Aptom na 're simnhatã mono õ di, rob'rã ãse hã. ãne ni'wa hã 're morĩ wẽ wamhã, tipẽ'ẽ 're, tinhimirosa'rata wẽ hawim na, te za 're mre me wẽ u'âsi. Duré ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, tinhimirosa'rata wasété hawim na, te za duré 're mre me wasété u'âsi. Danhimirosa'rata zarina, te za tô õne u'âsi 're damreme zusi. — ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

*'Ri'wa norĩ wasu'u
Mateusi 7.24-27*

46 Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tã Asib'apito na asiwi 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo, ĩnhimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

47 Āté ni'wam norĩ hã te za we ĩtẽme aihutu, ĩnhimiroti hã te te wapari za'ra da. Tawamhã te te wapari za'ra wamhã, te za oto ĩnhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra.

48 Taha wa, wa za ĩnhimiroti 'madâ'â'wai ãma simiré'é, 'ri'wa na. Aibã hã ma tã ab're, 'ri da, ti'ai 'rowi ěne hã ĩnomro u. Tawamhã ma tã ãma tipahã, ab're na. Ab're 'rehã di oto. Tawamhã ětẽ nhisiwi ma tã 'ri, aibã hã. Tawamhã âpré wamhã, â hã ma tã 're praba, 'ri u. Tete na ma tã 'ri hã 'manha, aibã hã. Taha wa, rési ãna te 're sa, 'ri hã.

49 Āté ni'wam norĩ hã te za ĩnhimiroti hã tipo're na te te 're wapari za'ra. Tane nherẽ, te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di za, ĩnhimiroti hã. Taha wa, wa za ĩnhimiroti 'madâ'â'õ'wai ãma simiré'é, 'ri'wa ĩhãiba amo na. Aibã hã 'ri na'rata da, te te ab're õ di. Ti'a nhisiwip si, ma tã sima 'ri. Tawamhã 'ri u, â 're praba mono wamhã, â, ma tã 'marõwĩ, 'ri hã. Tãibã oto. Taha wa, ma tã aipru pese, 'ri hã. — Āne ma tã 'ri'wa na simiré'é dama Zezusi hã, da te waihu'u za'ra da.

7

Romanuhu ma romhuri'wa, Zezusi hã te te ĩpesezé wasu'u Mateusi 8.5-13

1 Tawamhã te te dama roti parimhã, te oto mo Zezusi hã, Capana'u na 'ri rho'õmo nhisi u. Tawamhã ma tã wi.

2 Tame aibã hã te 're hãimana romanu hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa. Tãma ĩromhuri'wa hã te te sawi pese di. Hãzé na te oto nomro, tãma ĩromhuri'wa hã. Hãzé ahã wa, te za oto dârã.

3 Tawamhã hãzé na nomro ré, ma tã Zezusihi wasu'u hã wapa, romanu hã. Taha wa, ma tã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, Zezusihi zõ, ĩhãzé ré hã te te pese da.

4 Tawamhã te te sã ĩsatõrĩ za'ra hã ma tã ĩtẽme aihutu, Zezusihi u. ĩtẽme sihutu wamhã, ma tã tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã hã ĩwẽ, romanu hã. Wẽ wa, pawapto na.

5 Wasiré õ nherẽ, te te 're wa'azawĩ pese. Taha wa, ma tã ĩsiminhimi'ru zarina wama 'ri za'ra ni, wate da, rowahutuzé hã. Ta hã ma tã duré pawã'ãbã za'ra, 'ri'wa norĩ hã. — Āne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

6 Tawamhã Zezusi te ĩsiré timorĩ za'ra. Ma tã oto rosahutu za'ra, 'ri u. Te te rosahutu za'ra wamhã, romanu hã ma tã tisiwadi norĩ hã 'mazatõrĩ za'ra, te te tãma 'mazadawa wasu'u za'ra da, Zezusihi ma. Tawamhã te te uzusi za'ra wamhã, ãne te tãma 'mairowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— Wasiwadi hã zudezu'õ nherẽ, ãté asébré õ di za, u, ãsõrõwa u. A hã, u, aiwẽ di. Õ hã, u, wẽ prã ti. Wẽ prã wa, ãté ãsõrõwa u asébré õ di za, u.

⁷ Wẽ prã wa, si'uihã na we atẽme morĩ õ di za, u, tãma ãromhuri'wa hã tãma pese da. Romhã na nherẽ, aimreme pire wa, te za, u, aimreme na tãma ãpe, rowẽ na tãma 're sãmra mono da.

⁸ Romanu hã, damreme ãpire hã tãma waihu'u pese di, u. ãsib'apito norĩ mreme hã tãma pire za'ra di, u. Duré õ hã, u, ãmreme hã pire di, tinhib'a'uuwẽ norĩ ma, da'wapéi'wa norĩ ma. Tawamhã, te te 'mazatõrĩ wamhã, te za, u, mo, ãsadawa para. Sõ hãrã wa, te za u, ãtẽme wi, ãsadawa para. Duré marĩ hã tãma ãromhuri'wai ma, te te 'rui wamhã, te za, u, tãma 'manha, te te tãma ã'ruzéb uwaibaba. Taha wa, aimreme hã pire wa, te za, u, tãma ãpe, tãma ãromhuri'wa hã, rowẽ na tãma 're sãmra mono da. — ãne te Zezusihi ma sadawa wasu'u za'ra, romanuhu siwadi norĩ hã.

⁹ Tawamhã Zezusi hã ãne hã te te wapari wamhã, ma tõ ãma titob'uzu, ãsimirowasu'u za'ra na, romanuhu ãma hã. Tawamhã ma aipi'ra, datẽme. Da'ahã uptabi na ãsarina ãsi'aba're norĩ u, ma aipi'ra. ãne te dama tinha:

— Tõ sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. ã hã te te sina ã'umnhasizém na hã, niwa te ã'madã'ã õ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma hã. Ta norĩ hã te te ãma siwi wabzu õ di, te te sina ã'umnhasizém na hã. — ãne Zezusi hã te tinha, ãsarina ãsi'aba're norĩ ma.

¹⁰ Tawamhã apã ma tõ ai'aba're, romanu siwadi norĩ hã, ãsõrõwa u. Sihutu wamhã, ma tõ ãhãzé ré hã sabu za'ra. Rowẽ na te oto nhamra, hãzé ãna.

ãmrotõ 'ra hã, Zezusi te te ãhãwa'utuzé wasu'u

¹¹ Tawamhã ãma ronomro õ ré, te Zezusi hã mo, 'ri wa'õtõ u. Na'ĩ na 'ri wa'õtõ nhisi u, te mo. ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te ãsiré ai'aba're. Da'ahã na te duré ãsiré ai'aba're ni.

¹² Tawamhã 'ri wa'õtõ 'wawi wa'ra u, ma tõ rob'uwe za'ra, Zezusi norĩ hã, 'ridawa u. Tawamhã ãwab'rere, ma tõ dasiwi ãri ni, ab're u, ãmrotõ 'ra ãdã hã. Misire aibã ã'ra hã. Da'ahã na te ãsiré ai'aba're ni, ãmrotõ siré, ab're u.

¹³ Tawamhã ãmrotõ te te 'madã'ã wamhã, ma tõ ãma tipẽ'ézé, Zezusi hã. Tawamhã ma tõ tãma tinha, wawa tõ da.

¹⁴ Tawamhã ma tõ oto ãtẽme wi. Te te ãri za'ra ré, ma tinhib'rata na ãré upi. Taha wa, ma ãré mazahãri za'ra. Tawamhã te oto 'mahã:

— Ai'repudu, wa za aima tinha: Ai'utu. — ãne te 'mahã.

¹⁵ Tawamhã ai'repudu hã ma tõ udu. Sahã na te oto nhamra. Tawamhã tãma rowẽ wa, te oto mre. Taha wa, te Zezusi hã ãna ma ti'ru, ãne:

— Ā ai'ra, āma saprōni. — Āne te tāma tinha. Dâ'â zahã, oto sahã na sãmra wa, ma tãma tapẽ'ẽwara za'ra ni.

¹⁶ Āne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Tinhib'a'uwẽ norĩ hã te za we te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. Ma tô we watẽme satõ, tizadawa wasu'u'wa hã. Mreme pire uptabi di. — Āne 'Re ãhãimana u'âsi mono āma, te tawata za'ra ni.

¹⁷ Tawamhã ãwasu'u hã ma tô wapari za'ra ni, daro mono bã, Zezusi te te ãhãiwa'utuzé wasu'u hã. Zudezu norĩ rob 'rata, 're ãdasi'ubumroi mono norĩ zama, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni.

Zuwã Batita hã Zezusihi u, tizadawa wasu'u'wa norĩ te te ãsatõrĩ zahuré zé wasu'u

Mateusi 11.2-19

¹⁸⁻¹⁹ Tawamhã Zezusi te te ãhãiwa'utuzé hã ma tô Zuwãhã ma wasu'u za'ra, ãsadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Tawamhã maparane te sô tihãrã zahuré, Wanhib'apito u neb zahuré da, te te sadanharĩ zahuré da. Āne Zuwã te tãma nharĩ zahuré:

— Ane wa'aba wamhã, te za ãsadanharĩ 'wa, ãne: “E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra.” Āne te za tãma ãzadawa wasu'u wa'wa. — Āne Zuwã hã ma tô tãma nharĩ zahuré.

²⁰ Tawamhã Zezusihi u, te tineb zahuré. Ītẽme simasisi wamhã, ma tô sadanharĩ zahuré:

— E a hã Zuwã Batita te te dama 're aiwasu'u mono, te we aimo. E zahadu aimawi zô, wa za 're wanhimipari za'ra. — Āne te sadanharĩ zahuré.

²¹ Tawamhã ãsõ'a zahuré, te a'ã da'apese da'ahã na, Zezusi hã. Duré wa'uburé ré, 're ãdanomro mono hã ma tô dama anhamra. Duré ãtob'a norĩ hã ma tô ato pese, ahã na.

²² Tawamhã te te da'apese parimhã, te oto tãma nharĩ zahuré, Zuwã Batitaha mreme 'madã'ã pese 'wa norĩ ma, ãne:

— Apã te za ane wa'wa Zuwãhã u, tãma ãwasu'u wa'aba da. Ītob'a norĩ hã to pese za'ra wa, ma tô apã te te 're rob'madã'ã za'ra. Īmorĩ'õ norĩ hã te oto para na 're nomro. Duré ã'wa're ré norĩ hã ma tô 're pese za'ra. Hãiba wẽ na te oto 're nomro. Duré ãpo'reptõ norĩ hã te oto 're simipari za'ra. Duré 're ãdã'ã za'ra mono norĩ hã ma tô duré apã 're hãiwa'utu za'ra. Īwasu'uwẽ hã ma tô duré ãsibrob'õ norĩ hã te te 're wapari za'ra. Āne na te za tãma ãrowasu'u za'ra wa'wa, Zuwãhã ma.

²³ Ni'wam norĩ hã, wa hã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa para we ãmorĩ na, 'rãwi'ãma 're siwawã za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

²⁴ Tawamhã apâ te tineb zahuré Zuwã Batitaha u, aibã norĩ hã. Tawamhã ãsa'u zahuré si, te Zuwã hã dama wasu'u wẽ, Zezusi hã. Da'ahã na ãdasi'ubumroi mono norĩ ma, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— A'ubuni u, ma tô 're anomro aba mo, Zuwã hã sabu za'ra wa'aba da. E tawamhã du teihi 'rãihã hã uware wa, rowa'u te te 're ãhãpã za'ra mono ne, Zuwã Batita hã roti da, sib'ware na 're hãimana mono wa, ma tô ãtẽme 're anomro aba mo. Mare di. Ta hã roti da, siptete na ma tô 're hãimana.

²⁵ E uza wẽ na 're si'uza mono wa, ma tô ãtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Mare di. Uza wẽ na 're si'uza mono õ di. Uza wẽ ré 're ãnomro mono norĩ hã, te apito nhorõwa ãma 're si'ubumro. Uburé marĩ hã ãwẽ uptabi si, te tãma 're hãimana za'ra, ta norĩ ma.

²⁶ Ma'ãpé, ãma wasu'u za'ra wa'aba za. E 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wai wa, te ãtẽme 're anomro aba mo, 're sabu za'ra wa'aba mono da. Tane tô. ãwana ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã, ãpire na te te siwi ãma wabzu za'ra õ di, Zuwã hã.

²⁷ Duréihã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãne ãma rob'ui'ére, Zuwãhã ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na: “ãzadawa wasu'u'wa, wa za aiwana satõ, te te asõ ropese mono da.” ãne duréihã ãma rob'ui'ére hã, ãbahã na hã.

²⁸ Te duré tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Uburé ãwana 're ãnomro mono norĩ hã te te siwi ãma wabzu za'ra õ di Zuwã hã, ãsimiromhuri pire na hã. Tane nheré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'azawi mono zéb zarina, te te 're ãda'apawapto mono zé hã, hãiba ré ré, te te waihu'u õ di za, Zuwã hã. Ni'wam norĩ si, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ si te za te te sina 're waihu'u za'ra, ãuirĩ na. Taha wa, ta norĩ hã te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã, tisiré norĩ ma, wapu na 're hãimana za'ra mono nheré, te za pire na 're hãimana za'ra, Zuwã Batitaha nhipai u, ta norĩ si ãuirĩ na te te sina 're waihu'u za'ra mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãda'apawapto mono zé hã. — ãne ma tô Zezusi hã dama wasu'u, Zuwã hã.

²⁹ Tawamhã uburé ma tô ãsimirowasu'u hã wapari za'ra ni. Danhib'apito ma, rob'ui'prazé ubumroi'wa norĩ zama, ma tô dame wapari za'ra. Ta norĩ hã ma tô oto wapari pese za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã. Taha wa, ma tô Zuwã hã ã dawabzuri hã tãma 'manharĩ za'ra.

³⁰ Tazahã, parisezu norĩ hã rowahutu'wa norĩ me, ma tô siwi wẽ'õ za'ra 'rãwi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima ãda'awéze hã. Taha wa, te te siwi wẽ'õ za'ra wa, ã dawabzuri hã te te tãma 'manharĩ za'ra õ di, Zuwã hã.

³¹ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wam norĩ ãma, wa za ãma simiré'ré za'ra, ã nimosi dapoto tém norĩ ãma hã.

32 Āté ai'uté norĩ āma, wa za āma simiré'é za'ra. 'Ri nhi'riti wa, da te dasina 're ĩ'ubumroi mono zéb āma si'ubumroi ré, āne ai'uté norĩ hã te za si'mahârâ za'ra: "Wa norĩ hã wa tô aima rowamreme za'ra wa'aba ni aré, dasina damro wa, rowamremézém na. Tazahã, āma ato za'ra wa'aba ô di. Duré da te dasina 're ti'a za'ra mono wa, rowamremézém na, wa tô aré aima rowamreme za'ra wa'aba ni. Tazahã, a norĩ wa'wa hã wazu ai'ry'ry wa'aba ô di." Āne te za si'mahârâ za'ra.

33 Tane a norĩ wa'wa hã. Zuwã Batita hã te sai āna nasi aimasisi. Duré uwa 'rãï wa'u ĩsé hã te te 're hãsi mono ô di. Tazahã, āne 're hãimana mono wa, ma tô tãma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo, wa'uburé ré 're ĩmorĩ na.

34 Wa hã ti'ai āma dasiré ĩpodo hã dasazém na, wa 're ĩsa. Uwa 'rãï wa'u ĩsé hã wa duré te dame 're hãsi. Tazahã, ĩsa za'ētē na 're ĩsai mono na, duré uwa 'rãï wa'u zé zei 'wa na, ma tô ĩma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Duré siwa'ru 're ĩdanomro mono norĩ siwadi na, ma tô ĩma 're ĩnharĩ wasété za'ra wa'aba mo.

35 Tane tô. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, wē di. Tawamhã ĩsimiroti hã da te dasima 're wē za'ra mono wamhã, te za ĩwē hã da te 're waihu'u za'ra. Da te 're wē'ô za'ra mono ô di za, ĩwē hã dasiwi. — Āne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra.

Simahã wasu'u

36 Tawamhã aibã parisezu hã ma tô Zezusihi zô hã, ĩme sa da. Taha wa, te Zezusi hã ĩsôrôwa u mo. Tawamhã ma tô nhamra tame, sa da.

37 Tame 'ri wa'ôtô āma hã ma tô ĩwasu'u hã wapa pi'ô hã, siwa'ru 're ĩmorĩ hã. Parisezu nhorôwa āma sa da, ĩsãmra na ma tô wapa. Taha wa, ma tô simhi ti'â, Zezusihi zarina, wedewa'u zadaze ré hã. Simhi hã, êtê'a 'manharĩ. Wa'âbã za'ētē di, wedewa'u zadaze hã.

38 Tawamhã Zezusihi babarã na ma tô nhamra, wawa sina. Wawai wamhã, Zezusihi para nhisiwi, ma tô ti'upĩni a'a. Taha wa, te tizéré na tãma u'ô. Tawamhã da te 're ĩdatob'rata hârâ za'ra mono ne, tizadawa na ma tô para hârâ. Ma tô wedewa'u zadaze hã ĩpara nhisiwi sa'wa, pi'ô na.

39 Tawamhã, parisezu te te 'madâ'â wamhã, ma tô tipê'ê na tãma tinha, Zezusihi ma:

— Tô sena, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u wai 'wa'âhã, te aré ĩwasété na āma waihu'u, pi'ôĩ āma hã. Tawamhã te aré tiwi sisawi, te te upi tō da. — Āne ma tô tipê'ê na tãma tinha.

40 Tawamhã ĩsimirosa'rada hã te te sina waihu'u wa, te aibã ma tinha, Zezusi hã:

— Sima, marĩ, wa za aima waihu'u, waihu'u da. — Āne te tãma tinha.

Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— Ma'âpé, ĩma waihu'u, marĩ hã te waihu'u da.

41 Taha wa, te Zezusi hã tãma rowasu'u oto, ãne:

— Aibã norĩ hã ma tã rob'uiprazéb õ wa, taré a'ã dawi 'maiwaptẽrẽ zahuré. Īmorĩ'rada hã 500 na ma tã dawi waptẽ. Duré ĩhãiba amo hã, 50 na ma tã dawi waptẽ. Niwapsi te za ĩsõwa're're tãma sãmri zahuré, aibã ma.

42 Tawamhã rob'uiprazéb õ wa, ĩsõwa're're te te tãma sãmri zahuré õ di. Sõpru wa, ma tã tãma waihu'u zahuré aibã hã, ĩsõwa're're te te tãma sãmri zahuré tã da. — ãne ma tã Simahã ma rowasu'u, Zezusi hã. Tawamhã te oto ãma sadanha:

— E 'wa hã te za sawi pese, aibã ĩsõpru hã. E 500 na te te tãma ĩsãmri hã te za sawi pese. E 50 na te te tãma ĩsãmri hã te za sawi pese. — ãne Zezusi te sadanha.

43 Tawamhã Sima te asa tãma tinha:

— Āté 500 na te te tãma ĩsãmri hã te za sawi pese. — ãne Sima, te Zezusihi ma tinha.

Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tã. Ī'uwaibaba ma tã ĩma ĩwaihu. — ãne ma tã ãma saze.

44 Tawamhã pi'õi u sipi'rai wamhã, te duré tãma tinha, Simahã ma:

— Āhãta, pi'õ hã. Tãma ĩzawi pese di. A hã we ĩzébré wamhã, â hã dama 'rui õ di, da te ĩpara upsõ da. Pi'õ si ma tã ĩpara upsõ, ti'upĩni na. Ma tã duré tizéré na ĩpara u'õ.

45 A hã we ĩwisi wi, ĩzawi õ di, ĩtob'rata hãrã na. Pi'õ si ĩzébré wi, ma tã ĩpara hãrã.

46 A hã dama ĩ'rui õ di, azeitona 'rãi wa'ui wam na da te ĩzébré u're da, ĩma robze da. Pi'õ hã wedewa'u zadaze pire hã ma tã ĩpara nhisiwi sa'wa.

47 Tãma ĩzawi uptabi wa, ma tã ĩma 'manharĩ wẽ. Marĩ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã ahã nherẽ, wa tã tãma tipa. Taha wa, tãma ĩzawi uptabi di, te tãma apari wa. Dawasété ahã na 're dasisãmri za'ra mono õ wamhã, da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dawasété ahã na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dama sawi prã ti za. Dawasété ahã na 're dasisãmri za'ra mono wapsi, te za da te dasina 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dawasété ahã na te te dama 're ĩ'apari mono zé hã. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, dama sawi uptabi di za. — ãne ma tã Simahã ma waihu'u, Zezusi hã.

48 Tawamhã pi'õi ma, te oto tinha:

— Marĩ hã 're ĩ'ab'manharĩ wasété mono zé hã wa tã oto aima tipa. — ãne te pi'õi ma tinha.

49 Tawamhã Zezusihi mreme, ma tã pi'õi ãma wapari za'ra, ĩsiré ĩsaihuri norĩ hã. Taha wa, ma tã tipẽ'ẽ na tãma nharĩ za'ra:

— E 'wa hã õ hã, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, te te dama 're ĩ'apari mono hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra, tipẽ'ẽ na.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:

— Ìzazei wa, wa tô aipawapto, aiwasédé hã rême pese da. Rowẽ na te za oto 're aimo. — ãne te pi'õi ma tinha, Zezusi hã.

8

Pi'õ norĩ hã, Zezusihi siré ïsi'aba'rézẽ wasu'u

¹ Tawamhã ãma ronomro wapsi, te Zezusi hã datẽme 're mo, daro mono bâ. 'Ri nho'õmo mono bâ, te datẽme 're mo, 'ri wa'õtõ mono bâ. Tawamhã datẽme 're morĩ wamhã, ma tô ïwasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Datẽme 're morĩ wamhã, aibã norĩ hã 12 na ïhâiba za'ra hã, te ïsiré 're nomro.

² Pi'õ norĩ zama, te ïsiré 're nomro, wa'uburé, te te tãma 're ï'anhamra mono norĩ hã. Duré, ïhâzé hã te te tãma 're ï'apari mono norĩ zama, te ïsiré 're nomro. Pi'õ nhisi hã, Mariza Madarena na ïsisi hã, wa'uburé hã, 7 na ïhâiba za'ra hã te te tãma ïsãmra za'ra hã.

³ Duré, Zuwãna na pi'õ nhisi hã. Cuzaha mro hã, apito Erodihĩ ma romhuri'wai mro hã. Duré, Suzana na pi'õ nhisi hã. Aimawi norĩ hã te duré ïsiré 're nomro, pi'õ norĩ hã, ahã na. Ta norĩ hã tinhimarĩ na, te Zezusi norĩ hã te te 're pawaptob za'ra.

Aibã hã amnho poto mono da, te te ï'anhamra mono zé wasu'u
Mateusi 13.1-23; Marcusi 4.1-20

⁴ Tawamhã da'ahã na ma tô ïtẽme aihutu ni Zezusihi u, 'ri ahã mono bâ, da te sabu za'ra da. Tawamhã, ïtẽme dasi'rã'õtõ wamhã, ma tô dama romnhimiré'é, ãne:

⁵ — Aibã hã te buru u mo, ti'ai hãibãdã na, amnho hã te te anhamra mono da, poto mono da. Tawamhã, amnho hã te te anhamra mono wamhã, nima norĩ hã bãdãdi zababa ma rere'e. Taha wa, ma tô dapara na nasi wati'i za'ra ni, tiwi ïrere'e mono hã. Sire hã ma duré te te uprosi, poto mono õ ré.

⁶ Êtẽ nhisiwi, ma duré nima norĩ hã rere'e, amnho hã. Ti'a baihãire di, êtẽ nhisiwimhã. Tawamhã, 'wanhipré wairébé mono wamhã, ti'ai wa'ro wamhã, ma 'wanhipré 'ré.

⁷ Nima norĩ hã ma duré rere'e, wab'ru wazari. Tawamhã siré ma tô 'wanhipré. Siré 'wanhipré mono wamhã, ma te te ubu, wab'ru hã. Taha wa, ma tô te te uprosi.

⁸ Ti'ai wẽ wa, ma duré nima norĩ hã rere'e. Ma tô oto 'rã. 'Rãĩ mono wamhã, 'rãĩ pese uptabi di, rob're hã. — ãne Zezusi ma tô dama rowasu'u.

Te duré dama tinha:

— Asimipari pese za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ïwapari pese za'ra wa'aba ïnhimirowasu'u na hã, waihu'u za'ra wa'aba da. — ãne te dama tinha.

⁹ Tawamhã Zezusihi siré 're ñnomro mono norĩ si, te sadanharĩ za'ra:

— E marĩ na, te ãma ñsimiré, amnho potozém na hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

¹⁰ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ñhâimana u'âsi mono hã ma tô dawĩ sawĩ, a'â da te waihu'u tô za'ra da, da'ãma 're ñsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. A norĩ wa'aba ma si, ma tô oto ñwasu'u hã aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, dama ñwaihu'u'õ hã. Taha wa, wa tô ñnhimiromnhimiré'é na si, te dama 're arowasu'u. Tawamhã dapo're na, da te 're wapari za'ra mono nherẽ, da te waihu'u za'ra õ di za, ãma ñsimiré'ézé hã.

¹¹ — ãhãna, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, te ãma ñsimiré'ézé hã waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho potozé hã, 'Re ñhâimana u'âsi mono mreme, te wasu'u.

¹² Amnho hã bâdâdi zababa ñrere'e mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za ñsadawa wasu'u hã taré tipo're na te te 're wapari za'ra. Tawamhã te za Wa'uburé hã ñtème 're sihutu âté, te te tãma 're roti za'ra mono da, te te 're saze za'ra mono tô da, te te 're sõ'reptu za'ra mono tô da, 'Re ñhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã wa'rui'wa nhimiroti zarina, te te saze za'ra õ di za, 'Re ñhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã.

¹³ Duré amnho hã êtẽ nhisiwi ñrere'e mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za 'Re ñhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te 're wapari za'ra, tipo're na. Tawamhã te za ñwasu'u ma 're to za'ra. Tazahã, õne haré te te 're saze za'ra mono õ di za. Âté, te za te te 're saze hutu za'ra. Âté rowasédé hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ'umhasite, te za apã 're sipizari za'ra.

¹⁴ Duré amnho hã wab'ru wazari ñ'a'a mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za taré tipo're na te te 're wapari za'ra, ñsadawa wasu'u hã. Tazahã, marĩ wamhã, õhõ ãma si 're nomro mono õ di za. Âté, marĩ na si te za te te 're rosa'rata za'ra sima, âté rob'uiprazém na si, âté titozém na si. Tawamhã rob'rã ñ'rã wẽ prã ne, 're hâimana wẽ uptabi za'ra mono õ di za.

¹⁵ Amnho hã ti'ai wẽ wa, te te ñ'anhamra mono hã, aimawi a'uwẽ, te wasu'u. Ta norĩ hã âté te za tipo're na te te 're wapari za'ra, 'Re ñhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Õne haré, te za ñsimiroti na 're nomro. Tawamhã rob'rã ñ'rã wẽ uptabi ne, hâimana wẽ uptabi na, te za oto 're hâimana za'ra. ãne amnho potozé wasu'u na, wa aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. — ãne, Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ñnomro mono norĩ ma.

¹⁶ Tawamhã rob'uiwězém na te duré ãma simiré'é:

— Rob'uiwězé hã da te ro'o wamhã, e piza'a na te za upsibi ni. E daza'warizéb 'rowi, te za sãrĩ ni. Mare di. ñsima'warazém

na si, te za sô'awi da te 're sôré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwêzé hã.

¹⁷ Tane, ïmreme hã a'â te dama ïwaihu'u'ô hã te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa tô rob'uiwêzém na ãne ãma simiré'é.

¹⁸ — Taha wa, ma'âpé ïmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono. Tawamhã ïzadawa wasu'u hã te za te te aima 're waihu'u za'êtê za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ïmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono ô wamhã, te za apâ te te aiwi 're awaibui wa'wa, ïzadawa wasu'u hã. Tawamhã ïmreme waihu'u'wa na, 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherê, te za ïmreme waihu'u'ô'wa ne, oto 're anomro aba mo. — ãne te Zezusi hã tisiré 're ïnomro mono norĩ ma rowasu'u za'ra.

Zezusihi na wasu'u, ïno norĩ wasu'u me

Mateusi 12.46-50; Marcusi 3.31-35

¹⁹ Tawamhã Zezusihi u, te ïna hã mo, ïno norĩ me. Te te sabu za'ra da, te ïtême ai'aba'rê. Tazahã, da'ahâ uptabi wamhã, ïtême sisisi waihu'u ô di.

²⁰ Tawamhã Zezusihi ma, ma tô ni'wa hã rowasu'u, ãne:

— Ano norĩ hã te rowi asô aimasa, ana me. Te sima wê za'ra, te te asabu za'ra da. — ãne ma tô tâma rowasu'u ni.

²¹ Tawamhã Zezusi te uburé dama tinha:

— Ni'wam norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ïna, duré ïno. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zezusi hã rowa'u'u ma, te te ïnharizé wasu'u

Mateusi 8.23-27; Marcusi 4.35-41

²² Tawamhã bâta na, te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra:

— Oto zara u, wa te saprĩ za'ra wa'aba. — ãne te tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma. Tawamhã uba're wa, ma tô asisi, zara u te te saprĩ za'ra da, ïsô'u na.

²³ Tawamhã te te siré sari za'ra ré, te oto Zezusi hã nhono, uba're wa. Sôtô ré, ma tô rowa'u ïsa'êne hã watobro. Taha wa, uba're 're, ma tô â hã âzé. Uba're 'remhã, â hã 'masisi wamhã, simimnhasi di oto.

²⁴ Taha wa, ma Zezusihi u tiwahutu za'ra, te te siwi utu da. Tawamhã ãne te siwi 'mahâ:

— Rowahutu'wa, rowahutu'wa, wa za ai'utôrĩ ni. — ãne te 'mahârâ za'ra. Tawamhã Zezusi ma tô udu. Ma tô wahudu. Rowa'u'u ma, te tinha, te te sazâri da. Duré â ma, te tinha, âtu da. Taha wa, ma tô sazâ, rowa'u hã. Ma tô ti'âtu oto.

²⁵ Tawamhã tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, te tinha:

— E niha bâ asiwi ï'umnhasi aba ô di. — ãne te tâma nharĩ za'ra. Taha wa, te sima nharĩ za'ra:

— E niha ô hã aibâ hã. Rowa'u'u ma, te tinha. Tawamhã rowa'u hã ma tô sazâ. Duré, â nhibzaihã ma, te tinha. Taha

wa, ma tô ti'âtu. Īmreme hã ma tô wapari zahuré. — Āne te sima nharĩ za'ra. Mreme pire wa, ma ãma titob'uzu za'ra. Ōne hã tãma sa'rese za'ra ō wa, ma tô tãma tipahi za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

ZeZusi hã, aibã hawi wa'uburé te te ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u Mateusi 8.28-34; Marcusi 5.1-20

²⁶ Tawamhã Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, te ĩsõ'u na siré sari za'ra, te te saprĩ za'ra da, zara u, ZeZusi norĩ hã. Tawamhã ma tô oto aihutu zara u, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi niwĩ.

²⁷ Tawamhã uba're hawi, ma tô watobro, ZeZusi hã. Watobro wamhã, ma tô aibã hã ĩtẽme wi, wa'uburé ré 're ĩmorĩ hã. 'Re si'uzza mono ō di oto, aibã hã. Ai'uréiwi, te oto 're mo. Duré 'ri 're, 're sãmra mono ō di oto. Adã'ã 'ru ãma si te oto 're sãmra, etẽ wa, ab're sirõmo ãma. Tame 're hãimana mono ré hã, ma tô ãma tironomro pese.

²⁸⁻²⁹ Aibã hã da'rata 're sãmra mono ré, ma tô da te 're 'madã'ã za'ra, 're pusi tō mono da. Ma tô da te dasiwi 're hi wasisi, ĩsi'uwazi nhorō rutu na. Te duré da te dasiwi 're pa wasisi. Tazahã, tihi wasisizé hã te te sina 're anhinari, tipawasisizéb zama. Taha pari, te wa'uburé hã te te siwi 're saprõni, a'ubuni u. Tawamhã aibã hã ZeZusi te te 'madã'ã wamhã, ma tô 're sadari. Taha wa, hi'rãtitō ma aime, ZeZusihi papara. Tawamhã mreme 'rãihã na te tãma tinha, ãne:

— ZeZusi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, e marĩ ĩ'ãma 'manharĩ da, te we aimo. ĩ'azãri ō di za. Āne, wa ĩsina aipa'uwati. — Āne te ZeZusihi ma tinha, wa'uburé ma, te te rob'rui wa, aibã hawi watobro da.

³⁰ Tawamhã ZeZusi hã te sadanha, ĩsisi zô:

— E niha asisi hã.

— Ahã na, ĩnhisi hã. — Āne te aibã hã tãma sisisi, wa'uburé hã ãma ahã wa.

³¹⁻³² Tawamhã romhutu na te uhãbã norĩ hã tisa te te 're huri ahã na, sa'a zahãpã para wi. Tawamhã wa'uburé norĩ hã te ZeZusihi wi rowaptẽrẽ za'ra sina, rob'rehã u te te satõrĩ tō za'ra da. Uhãbã u, te te satõrĩ za'ra da, te sina rowaptẽrẽ za'ra, uhãbã hãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Taha wa, ma tô ZeZusi hã ãma saze za'ra.

³³ Tawamhã aibã hawi ma tô wairé wa'uburé norĩ hã, uhãbã u si'aba're da, ĩhãiba 're, 're si'ubumroi mono da. Tawamhã, ĩtẽme sisisi wamhã, uhãbã norĩ hã te sisa're, wara sina. Sa'a hawi, te pi'reba sisa're, ĩsõ'ui u. Tawamhã ãi ba ma tô rere. Taha wa, ma ai'utõ uburé.

³⁴ Tawamhã uhãbã 'madã'ã'wa norĩ hã te te 'madã'ã za'ra wamhã, te ĩsiti datẽme sisa're, wara sina. 'Ri nho'õmo ãma, ma tô dama rowasu'u za'ra. Rom na, 'ri wa'õtõ ãma zama, ma tô dama rowasu'u za'ra.

³⁵ Tawamhã ïsimirowasu'u hã da te waparĩ za'ra wamhã, te ïtẽme ai'aba're ní, da te sabu za'ra da. Zezusihi u dasihutu wamhã, ma tô aibã hã 'madã'ã za'ra ní, wa'uburé ïhawi ïwairébé hã. Uza ré, te oto nhamra Zezusihi papara, rowẽ na. Tawamhã tãma rowẽ wa, ma tô tãma tipahi za'ra, dama 're ïrowẽ za'ra mono zé hã tãma sa'rese za'ra õ wa.

³⁶ Tawamhã ãma ï'madã'ã za'ra 'wa norĩ hã te aibã wasu'u hã dama wasu'u za'ra, ïsihutu norĩ ma. Aibã, Zezusi te te ïpawaptobzém na, te tãma rowasu'u za'ra.

³⁷ Tawamhã aibã wasu'u te te waparĩ za'ra wamhã, ma tô tãma tipẽ'ẽwara za'ra. Taha wa, te Zezusihi ma rob'ru za'ra, ïrom nhiti morĩ za'ra da. Aihĩni te tãma rob'ru za'ra, Zeraza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ hã.

Tawamhã Zezusi te za oto ãzé, uba're wa, danhiti morĩ da.

³⁸ Tawamhã aibã te sina 'mahã, Zezusihi siré 're morĩ da, te te tãma pisutu da, wa'uburé ïhawi ïwairébé hã.

Tane nherẽ, te Zezusi hã aibã ma tinha, ãne:

³⁹ — Apã aimorĩ, asõrõwa u, 'Re ïhãimana u'ãsi mono, ïwẽ na te te aipawaptobzém na asisãnawã norĩ ma, asiwasu'u da. — ãne te aibã ma tinha.

Tawamhã aibã te oto mo, tinhorõwa u, 'ri baba dama siwasu'u mono da, Zezusi te te ïpawaptobzém na hã.

Zezusi, Zairuhu 'ra te te ïhãiwa'utuzé wasu'u, bådãdi wãi wa, pi'õ hã te te ïpesezé wasu'u me

Mateusi 9.18-26; Marcusi 5.21-43

⁴⁰ Tawamhã ma tô Zezusi norĩ hã apã saprĩ za'ra, zara u. Zara niwĩ, ma tô da'ahã na ïwana sô ropsãmri za'ra ní. Tawamhã apã datẽme wisi wẽ te, ma Zezusi hã sawi za'ra ní, dato sina.

⁴¹⁻⁴² Tawamhã ma tô aibã hã ïtẽme wi, Zairu na ïsisi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma dawada'uri'wa hã. ïtẽme wisi wi, ma tô hi'rãtitõ aime, Zezusihi papara, ti'ra ãma te te sadawa pibu da, ïsõrõwa u morĩ da, ï'ra hã hãzé wa, te te tãma pese da. ï'ra hã pi'õ pisi, azarudu hã 12 na ãma ïwahu. Hãzé ahã wa, te za oto tiwi dãrã. Tawamhã Zezusi te oto mo, ïsõrõwa u. Morĩ ré, te da'ahã na ãma dasi'uirĩ. Ma dasiwi hõti ni.

⁴³⁻⁴⁴ Tawamhã bådãdi na morĩ ré, ma tô pi'õ hã wi, Zezusihi u, ïhãzé ré hã, marĩ te te 're ï'manharĩ mono hã. Hãzé ré, ma tô ãma tiwahub ahã, 12 na ãma ïwahubzé hã. Dawede'wa norĩ ma, ma tô uburé tinhibro hã uprosi, tisiwa'ãbãzém na. Tazahã, dawede'wa norĩ hã te te siwi hõsi õ di, ïwede na hã. Tawamhã pi'õ hã, Zezusihi babarã niwĩ ma tô saprĩ. ï'uza 'rãsudu hã ma tô tiwi upi. Taha wa, ma awa'awi séptãrã. Tãibã oto ïhãzé hã.

⁴⁵ Taha wa, ma tô ãne da'mahã, Zezusi hã:

— E 'wa hã ma ï'uza hã ïwi upi. — ãne te da'mahã.

Tane nherẽ, te tãma amrami za'ra ni. Taha wa, te Pedru hã tãma tinha:

— Rowahutu'wa, oro aihĩni ai'ãma wasi'uirĩ mono za, wa wasiwi aihõti ni. — ãne te tãma tinha.

⁴⁶ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Ni'wa hã ma tô ĩ'uza hã ĩwi upi. ĩwaihu'u pese na, wa tô pese. ãne, wa tô ĩsina waihu'u. — ãne te tãma tinha.

⁴⁷ Tawamhã ma tô pi'õ hã sina wapa, Zezusihi mreme hã. Da te sa'rese ãna, sãmra õ di oto, pi'õ hã. ãne ma tô sina waihu'u. Tawamhã rẽrẽ'ẽ sina, ma tô Zezusihi papara aime hi'rãtitõ. Danho'a te Zezusihi ma siwasu'u pese, ãne:

— ĩhãzé wa, wa ai'uza aiwi upi, ĩpese da. Tawamhã awa'awi wa tô séptârã. — ãne te tãma siwasu'u.

⁴⁸ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— ĩhidiba, za te aipesezém na ĩ'umnhasi wa, ma tô aihãzé hã aima apa. Rowẽ na te za oto 're aimo. — ãne, Zezusi ma tô tãma tinha.

⁴⁹ Tawamhã pi'õi ma, te te rowasu'u ré, ma tô ãma wi, aibã hã. Zairuhu u, ma wi. ĩsõrõwa hawi, ma ĩtẽme wi, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wai u hã. Tawamhã te Zairuhu ma rowasu'u aibã hã, ãne:

— Ai'ra hã ma tô aiwi dârã, azaruture hã. Rowahutu'wai wi, ro'wa'rẽ õ'umnhasite, simiromhuri nherẽ. — ãne te tãma tinha.

⁵⁰ Tawamhã Zezusi ma tô sina wapa. Taha wa, te Zairuhu ma tinha:

— Ai'ra wasu'u ma, aipahi tõ. ĩwétési asina ĩ'umnhasi, te aipawaptob da. ĩwétési ĩ'umnhasi wamhã, rowẽ na te za oto aima 're sãmra. — ãne te Zezusi hã tãma tinha.

⁵¹ Tawamhã Zezusi hã Zairuhu nhorõwa u oto wisi wamhã, ma tô pisutu za'ra, Pedru norĩ si ĩsiré sisisi da, Zuwã hã duré Ti'adu hã, azaruture mama norĩ siré hã.

⁵² Tame da'ahã na te ãma ta'ry'ry ni, dapẽ'ẽzé te. Taha wa, te Zezusi hã dama tinha, ãne:

— ãma ai'ry'ry wa'aba õ di za. Azaruture hã dâ'ã õ di. Taré te nhono. — ãne te dama tinha.

⁵³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra ni:

— Oro taré sõtõ za, te pẽ'ẽzani ãna nomro. — ãne te tãma nharĩ za'ra ni. ĩdã'ázém na, ma tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, ma tô ãne tãma nharĩ za'ra ni.

⁵⁴ Tazahã, te te damreme 'madã'ã õ di, Zezusi hã. Ma tô pa'ã. Mreme 'rãihã na, te tãma tinha, ãne:

— Azaruture, aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

⁵⁵ Tawamhã ma tô apã pẽ'ẽ waze, awa'awi. Hãwi te oto za. Taha wa, mram na te wada'uri zahuré, te te tãma a zahuré da, ĩmama norĩ hã.

⁵⁶ Taha wa, ĩ'ra apâ hâiwa'utu wa, ma tô âma titob'uzu zahuré, ĩmama norĩ hã, timro me. Taha wa, tâma rowẽ zahuré di. Tane nherẽ, te ĩ'ra na sadawa uwati zahuré, te te dama rowasu'u zahuré tã da a'â.

9

*ZeZusi hã, aibã norĩ te te datẽme ĩsatõrĩ za'ra zé wasu'u
Mateusi 10.5-15; Marcusi 6.6-13*

¹ Tawamhã ZeZusi hã ma tô sitẽme sô tihârã za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zô, aibã norĩ hã 12 na ĩhãiba za'ra hã zô. Tawamhã ma tô tâma pisutu za'ra, waihu'u pese na 're nomro mono da, wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra za'ra mono da, duré ĩhãzé ré norĩ hã te te 're pese za'ra mono da, ĩsadawa para.

² Tawamhã ma tô duré satõrĩ za'ra, ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Taha wasu'u na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da, ma tô satõrĩ za'ra. Duré te te 're dapeze za'ra mono da, ma tô datẽme satõrĩ za'ra.

³ Āne te tâma roti za'ra:

— Ai'ubana te za 're anomro aba mo. Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, asiwazusizé hã, duré romramizé hã. Marĩ hã 'wasari aba õ di za, mra hã, duré rob'uiprazé hã, duré ai'uzazé hã, asõ'utu'u wa'wa hã. Datẽme 're aihutu aba mono wapsi, âté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa.

⁴ Tawamhã asô ĩhârã 'rata aba nhorõwa âma si, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, 're aiwairébé aba mono õ ré.

⁵ Datẽme 're aihutu aba mono wamhã, âté asô 're datob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za. Tawamhã dahawi te za 're aiwairébé aba mo, darob amoi u. Dahawi 're aiwairébé aba mono wamhã, aipara'uza zapru hã te za 're ĩtata'a za'ra wa'aba mo, ti'ai u 're rere'e mono da, dawasété ma ropibuma, asimirowasu'u na, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono wa. — Āne ma tô tâma roti za'ra, ZeZusi hã.

⁶ Tawamhã te oto datẽme ai'aba're, 'ri wa'õtõ mono bâ. Daro mono bâ, ma tô ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, ZeZusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Ma tô duré te te 're dapeze za'ra.

*Apito Erodi hã, ZeZusihi âma te te ĩrosa'ratazé wasu'u
Mateusi 14.1-12; Marcusi 6.14-29*

⁷ Tawamhã apito Erodi hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma da'madâ'â'wa hã ma tô ZeZusihi wasu'u hã wapa. Āne ma tô ni'wam norĩ hã âma rosa'rata za'ra, ZeZusihi âma hã:

— Āté Zuwã Batita apâ ĩhãiwa'udu.

8-9 *Āté Eriasi apâ we ĩmorĩ. Āté 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese ĩdâ, apâ ĩhâiwa'udu. — Āne ma tô Zezusihi âma romnomri za'ra ni. Tawamhã Erodi te tinha:*

— *Wa hã te waihu'u õ di. Āté ni'wa hã. Wa hã, Zuwã hã wa tô dama ti'ru, da te 'rã nhizâri da. Tâibã Zuwã hã. E 'wa hã bété ĩwasu'u hã, te ĩwapari hã. Te sabu neza. — Āne te tinha, Erodi hã.*

Zezusi, dasa na te te ĩdapawaptobzé wasu'u

Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Zuwã 6.1-14

¹⁰ *Tawamhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô aihutu apâ, Zezusihi u, ĩsadawa para datême ĩsi'aba're norĩ hã. Sihutu wamhã, ma tô tâma siwasu'u za'ra, te te 're ĩdapawaptob za'ra mono zém na. Zezusi hã te oto te te simro siré, Besada na 'ri nhisi u, hâiba pisutu.*

¹¹ *Tazahã ma tô ĩwasu'u hã wapari za'ra ni. Taha wa, da'ahã na te ĩsarina ai'aba're ni. Ītême dasihutu wamhã, uburé ma tô dazawi, Zezusi hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zém na, te dama rowasu'u, Zezusi hã. Duré, ĩhâzé ré norĩ hã ma tô pese za'ra.*

¹² *Āne ré, ma tô tihâiwahã. Taha wa, ma ĩtême ubumro, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã, 12 na ĩhâiba za'ra hã, te te tâma nharĩ za'ra da, âne:*

— *Āmemhã robaba di, 'ri hã. Ōhõta romhuture di, 'ri wa'õtõ u hã. Duré, re na 'ri ĩsimasa mono u hã, romhuture di. Ma'âpé tamomo dazatõri za'ra na, dasa hã da te huri da, danhotõ za'ra da zama. — Āne te tâma nharĩ za'ra.*

¹³ *Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:*

— *Mare di. A norĩ wa'wa hã te za dama ĩ'a za'ra wa'wa, dasaihuri da. — Āne te tâma nharĩ za'ra.*

Taha wa, te asa tâma nharĩ za'ra:

— *Wasazé hã syryre di. Ī'u'êtê wapu hã 5 na si, ĩhâiba hã. Duré pe'a hã maparanere. E da'ahã uptabi nherẽ, wa za tawamhã ai'aba're ni, dasazé hã wa te dama uipra za'ra da. — Āne te tâma nharĩ za'ra, tame da'ahã uptabi na, dasimasa wa.*

¹⁴ *Aibã norĩ hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã te aimasa. Zezusi hã te duré asa tâma nharĩ za'ra:*

— *Ma'âpé, dama roti za'ra wa'aba, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsâtã pese na. — Āne te tâma nharĩ za'ra.*

¹⁵ *Tawamhã te dama nharĩ za'ra, 50 na si dasi'ubumroi mono da, da'upsâtã pese na.*

¹⁶ *Tawamhã ĩ'u'êtê wapu hã ma oto waibu Zezusi hã, 5 na ĩhâiba hã. Pe'a ma duré timra. Hâiwa u te ĩré rob'madã, timama âma wata da, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĩ'u'êtê wapu hã. Pe'a zama, ma tô te te wẽ'ẽ. Ma tô te te sõmri oto, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, te te dama sõmri mono da.*

¹⁷ Tawamhã dasa hã aihĩni ma tô huri ni. Ma tô da te 'mahâpãrĩ. Da te 'mahâpãrĩ mono parip si, ma tô si'õtô wa, te te apâ ubumro za'ra, danho'rada hã, Zezusihi siré 're ĩnomro mono norĩ hã. Si'õno hã ahâ di, danho'rata ré hã, 12 na ĩhãiba hã.

Pedru hã Zezusi, Danho'reptui'wa na te te ĩwasu'uzé wasu'u Mateusi 16.13-28; Marcusi 8.27-9.1

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã bătâ na te nhamra danhiti, mreme da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Aibâ norĩ hã te ĩ'rata asimro, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã. Timama ma, mreme pari, te sadanharĩ za'ra tisiré norĩ hã, ãne:

— E niha ma tô dasima ĩwasu'u za'ra ni. E 'wa hã wa hã, wa 're mo. — ãne te sadanharĩ za'ra.

¹⁹ Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra:

— Aiwasu'u hã, ahâ di. A hã, u, Zuwã Batita, apâ aihãiwa'udu. A hã, u, Eriasi apâ we aimorĩ. A hã, u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, duréi pese atâ, apâ aihãiwa'udu. ãne, wa tô aiwasu'u hã wapari za'ra ni. — ãne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhã Zezusi te duré sadanharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã bété, e niha ma tô asima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo. — ãne te sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma tinha, ãne:

— A hã Danho'reptui'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aipisudu. — ãne te tãma tinha.

²¹ Tawamhã Zezusi te sadawa uwati za'ra, te te a'â dama wasu'u tō za'ra da, Danho'reptui'wa na.

²² Taha wa, te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, wa za robzépata za'ëtê. Dama roti'wa norĩ hã te za siwi ĩwẽ'õ za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te za siwi ĩwẽ'õ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ zama, te za siwi ĩwẽ'õ za'ra. Taha wa, te za dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tawamhã bådâ maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za hãiwa'udu apâ. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

²³ Tawamhã te uburé oto dama tinha, ãne:

— Ni'wam norĩ hã ĩsiré 're nomro u'âsi mono da, te te sima 're ĩwẽ za'ra mono wamhã, tihãimanazém na te te 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Awẽ sidâpâsi, tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, da te dasiwi uprosi da nherê, te za ĩsiré 're nomro.

²⁴ Ni'wam norĩ hã tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ĩzarina 're nomro mono da, tihãimanazé te te sima 're sawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

²⁵ Āté ni'wa hã te za tinhibro hã te te sima 're a'ubumroi pese, sibrob ahâ uptabi da. Tawamhã te za oto dârâ. Ti'ab ré sibrob ahâ nherê, e tâma 're rowê mono di za, rowê ĩsi'utõrĩ'õ hã te te sina uwaimrami õ wamhã. Mare di. Tâma 're rowê mono õ di za.

²⁶ Ni'wam norĩ hã dapipa te, ĩzazei'wa na, duré ĩmreme 'madâ'â pese 'wa na, âté dama 're siwasu'u za'ra mono õ di za, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite. Āté te za dawĩ 're si'udâ za'ra, ĩzazei'õ'wa newa. Nimahã na, wa hã ti'ai âma dasiré ĩpodo hã wa za wei mo apâ, ĩhâiba na hã rowa'a za'êtê na. ĩmama hã rowa'a ré, te 're hâimana u'âsi. Hâiwa âma tâma ĩromhuri'wa norĩ zama te duré ĩré 're hâimana u'âsi za'ra, hâimana wê na. Tane duré wa hã, wa za duré rowa'a za'êtê ré wei mo apâ. Tawamhã, apâ we ĩmorĩ wapsi, ĩ'udâ'wa norĩ hã ĩzazei'wa na te sisi za'ra õ di za, ta norĩ hã.

²⁷ Tô sena wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Aihĩni õ nherê, ai'matâ'â aba õ ré, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zé hã âma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. — Āne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

*Ētê 'rãihã âma, Zezusihi hãiba na rowa'a za'êtê wasu'u
Mateusi 17.1-13; Marcusi 9.2-13*

²⁸ Romhuri hã misi âma si'utõrĩ pari, ma tô Zezusi hã te te siré simro, Pedru norĩ hã Zuwã norĩ me, Ti'adu norĩ me, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme da. Ētê 'rãihã na, ma tô sai'uri za'ra.

²⁹ Zezusi hã Timama ma, mreme ré hã, aimawi oto ĩ'ubu hã. Duré, ma tô ti'uza hãirã. Hãirã uptabi di, ĩ'uza hã. Ma ai'ubuzi.

³⁰⁻³¹ Tawamhã aibã hã maparane, ma tô ĩtême sihâi'rê zahuré, Mozési norĩ hã, Eriasihi me. ĩhâiba na hã rowa'a sa'êtê zahuré di. Ta norĩ hã Zezusihi me, te sima rowasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutuzéb zarina, za ĩdâ'âzém na Zeruzarê âma.

³² Te te sima rowasu'u za'ra ré, te Pedru norĩ hã tinhotõ za'ra. Sõtõ pese za'ra di. Oto utu za'ra wamhã, ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra. ĩhâiba na hã rowa'a sa'êtê di. Aibã norĩ zama ĩ'raťa ĩsima'wara zama ma tô 'madâ'â za'ra.

³³ Aibã norĩ hã oto apâ tiwi neb zahuré wa za, te Pedru hã Zezusihi ma tinha, âne:

— Rowahutu'wa, âme wama rowê za'ra di. Si'ubdatõ, wa za aima 'ri za'ra wa'aba ni, aihâiba bâ wa'aba, ate da hã, duré Mozésihi te da hã, duré Eriasihi te da hã. — Āne te tâma tinha, te te rosa'rata âna, Pedru hã.

³⁴ Tawamhã Zezusihi ma, te te nharĩ ré, ma hâiwa nhirõtõ'a za'êne hã we hãiba zuwa za'ra, Zezusi norĩ hã. Taha wa, ma tâma tipahi za'ra.

³⁵ Hâiwa nhirõtõ hawi, te we 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— Ā hā ĭ'ra, te ĭpisudu. Ma'āpé ĭsimiroti hā 're wapari pese za'ra wa'aba mono za. — Āne te we tāma nharĩ za'ra, Pedru norĩ ma.

³⁶ We tāma mreme pari wamhā, siwaprosi te oto za, Zezusi hā. Ari'iwī te a'ā tihāimana za'ra, mreme āna, ĭsiré 're ĭnomro mono norĩ hā. Ni'wai ma, te te rowasu'u za'ra ō di a'ā, te te ĭ'madā'ā za'ra zém na hā.

*Zezusi hā, ai'reputu ma, wa'uburé te te ĭmezé wasu'u
Mateusi 17.14-20; Marcusi 9.14-29*

³⁷ Tawamhā awēpsi ma tō étē 'rāihā hawī si'ra za'ra, Zezusi norĩ hā. Taha wa, da'ahā na ma tō danhopētē za'ra, Zezusihi u ĭdasi'aba'ré hā.

³⁸ Aibā hā dawa'wa ĭsa hā ma tō 'mahā, āne:

— Rowahutu'wa, ĭ'ra ma, wa aiwi rowaptē, ĭma pese da. ĭ'ra misire hā, ai'repudu.

³⁹ Wa'uburé hā te za upi. Te te upi wamhā, te za tizadari, ĭ'ra hā. Te za sitete. Te za sadaiproi watobro. Te te 're u'a u'āsi. Te te sazāri ō di. Ōne u'ā.

⁴⁰ Asiré 're ĭnomro mono norĩ ma, wa tō aré tāma 'ru za'ra, wa'uburé te te tāma me za'ra da. Tazahā, te te tāma mei waihu'u za'ra ō di. — Āne te Zezusihi ma rowasu'u, ĭmama hā.

⁴¹ Tawamhā te Zezusi hā tāma nharĩ za'ra, āne:

— E niha bété, ai'rata 're ĭnhamra u'āsi aba mono nherē, asina 're ĭ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di, te 're ĭ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hā. E niha te aiwasété na si 're anomro aba mo. E ĭpé'ézé u'āsi, wa za ai'rata 're ĭmorĩ 'wa, 're ĭ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō wa. — Āne te tāma nharĩ za'ra. Taha wa, te aibā ma tinha, āne:

— We ĭtēme saprōni pé, ai'ra hā.

⁴² Tawamhā te te ĭtēme saprōni ré, ma tō wa'uburé hā 'marōwī. Te sitete. Taha wa, te Zezusi hā tāma rob'ru, ai'reputu hawī watobro da. Taha wa, ma ĭhawi watobro. Rowē na te oto 're sāmra, ai'repudu hā. Taha wa, te Zezusi hā ĭmama ma tinha, āne:

— Āhāta ai'ra hā. Tāma rowē di oto. — Āne ma tō ĭmama ma waihu'u, Zezusi hā.

⁴³ Taha wa, ma āma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese uptabi wa, 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā.

Zezusi te te 're ĭda'apese mono zém na, āma datob'uzu za'ra ré, te tisiré 're ĭnomro mono norĩ ma Zezusi hā tinha, āne:

⁴⁴ — Wa za aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa. Aima ĭsiwasu'u za'ra wa'aba zém na, aipo're si'āri za'ra wa'aba ō di za. Wa hā ti'ai āma dasiré ĭpodo hā te za dasima ĭhāiba nhomri ni. — Āne te tāma siwasu'u za'ra.

⁴⁵ Tane nherē, te te siwi waihu'u za'ra ō di, te te sina ĭrowasu'uzém na hā. Ma tō tiwi sawi za'ra Zezusi hā, te te waihu'u pese za'ra tō da a'ā, te te sina ĭrowasu'uzé hā. Taha wa,

te te sina ĩrowasu'uzé ma, pahi za'ra wa, te te siwi sadanharĩ za'ra õ di, āma. Taha wa, te ari'iwi ai'ubumro.

Dama ĩpire wasu'u

Mateusi 18.1-5; Marcusi 9.33-37

⁴⁶ Tawamhã sima ĩ'maipire zô sôpré wa, āma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'râwi si'wapé za'ra, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

⁴⁷ ĩsimirosa'rada hã ma tô waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, ma tô ai'uté hã sisababa tisã.

⁴⁸ Te duré tãma nharĩ za'ra, āne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĩzawi pese za'ra mono wa, ai'uté zô 're tob'uzu za'ra mono wamhã, ta norĩ u'âbâ te duré ĩzô 're tob'uzu za'ra. Tawamhã, e ĩzô si te 're tob'uzu za'ra. Mare di. We ĩzatõrĩ'wa zô zama te duré sô 're tob'uzu za'ra. Dama ĩwapu norĩ hã 're sawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, asima ai'maipire zô asôpré wa'aba āna, wa za aipire na te 're ai'awaihu'u 'wa. — Āne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihi wẽ'wa norĩ wasu'u

Marcusi 9.38-41

⁴⁹ Tawamhã Zuwã hã te tinha, āne:

— Rowahutu'wa, aibã, wa tô 'madâ'â za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're ĩrob'rui mono hã, dama 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô dama 're wairébé. Ō hã, wasiré 're morĩ õ di. Taha wa, wa tô tiwi sawi za'ra ni, asisi na wa'uburé ma, te te 're arob'ru tō mono da, wasiré 're morĩ õ wa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u, Zuwã hã.

⁵⁰ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, Zuwã norĩ ma:

— Tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. Āté ni'wa hã te te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Tane wamhã, aiwẽ wa'aba 'wa na, te za āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aibã hã aiwẽ wa'aba 'wa, 're morĩ nherẽ, tiwi sawi za'ra wa'aba õ di za, ĩsimiromhuri hã. — Āne, Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Samaritanu norĩ hã, Zezusihi zô ĩtob'uzu za'ra õ zé wasu'u

⁵¹ Zezusi hã hãiwa u za ĩmorizé hã romhuture wa, ma tô sina roti, Zeruzarẽ u morĩ da.

⁵² Taha wa, ma tô aibã norĩ hã sisõwa satõrĩ za'ra, ĩsãmrazéb da hã, te te sô 'maipisutu za'ra da. Si'aba'réri wamhã, ma tô aihutu, 'ri wa'õtõ u. Samaritanu norĩ rob āma, 'ri wa'õno hã.

⁵³ Sihutu wamhã, sô tob'uzu za'ra õ di, samaritanu norĩ hã. Zeruzarẽ u, za morĩ wa, te te sima wẽ za'ra õ di, ĩ'rata sãmra za'ra da, Zezusi hã.

⁵⁴ Tawamhã samaritanu norĩ wasu'u, ma tô wapari zahuré, Ti'adu norĩ hã, Zuwãhã me. ĩwasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, te Zezusi 'mahârã zahuré, āne:

— E aima wẽ di, unhamã zô wahârâ da, hâiwa hawi we te te da'uprozi da. — ãne te 'mahârâ zahuré.

⁵⁵ Taha wa, ma Zezusi hã ãtẽme aipi'ra zahuré. ãmreme hã ma tô tiwi sisisi zahuré.

⁵⁶ Taha pari, ma tô ai'aba're, 'ri wa'õtõ hâiba amoi u.

Zezusi te te dama ãrotizé wasu'u, sena na ãsiré 're danomro mono da

Mateusi 8.18-22

⁵⁷ Tawamhã bâdâdi na si'aba'reí ré, te aibã hã Zezusihi ma tinha, ãne:

— Nimomo 're aimorĩ wamhã, asiré, wa za 're mo. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁵⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— Wapsã wawẽre hã, ab're 're ãsõrõwa hã. Si norĩ hã te duré tizasi hã te te sima 're 'manharĩ za'ra, tinhorõwa da hã. Tanei õ di wa hã, ti'ai ãma dasiré ãpodo hã. Marĩ ãma hâimana õ di, 're ãwa'utu mono zéb da hã. Hâiwi si wa datẽme 're morĩ u'ã. — ãne, Zezusi ma tô tâma siwasu'u.

⁵⁹ Tawamhã Zezusi te aibã hâiba amo 'mahã, ãsiré morĩ da. Taha wa, te asa tâma tinha:

— Apito, a'ã apã ãmorĩ, nimahã bâtã na ãmama hã ãwi dâ'ã wa, ãsisa'u te ãma ti'a da. — ãne te sina 'mahã.

⁶⁰ Tane nherẽ, te aibã ma tinha asa:

— ãdã'ã norĩ hã te za tisiré ãdã'ã norĩ ãma, te te 're ti'a za'ra. A hã te za datẽme 're aimo, 'Re ãhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na, 're da'apo're pu'u mono da. — ãne te aibã ma tinha.

⁶¹ Aibã hâiba amo hã te duré Zezusi 'mahã, ãne:

— Wa hã wa za asiré 're mo. A'ã ãsisanawã norĩ, te sawi za'ra, ãsisa'u. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁶² Taha wa, ma tô tâma ãma romnhimiré'é Zezusi hã, ãne:

— ãté ni'wa hã te za romhuri na sãna'rata, ti'a te te hãibãdã da. Siwa'rãmi te te nasi 'madã'ã wamhã, tinhib'apito ma, romhuri'wa da hã mare di. Tane duré, 'Re ãhâimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zém na romhuri'wa da hã mare di, misi, da te 're pisutu za'ra mono õ wa. — ãne ma tô aibã ma waihu'u, Zezusi hã.

10

Aibã ahã na, Zezusi te te datẽme ãsatõrĩ za'ra zé wasu'u

¹ Taha pari, ma tô Zezusi hã aibã ahã na pisutu za'ra, ãsõwa datẽme 're nomro mono da, ⁷² na aibã norĩ hâiba za'ra hã. Maparane si, ma tô te te apisutu, 'ri wa'õtõ mono bâ ãwana te te datẽme ropéi mono da, za datẽme ãmorizé wana, datẽme si'aba're da.

² Taha wa, si'aba'reí õ ré, te tâma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Amnho hã sa'ětê na 're simi'wara mono wamhã, duré romhuri'wa norĩ hã umrore wamhã, te za buru tede'wai wi waptêrê za'ra, sada dasitob da. Tane a norĩ wa'wa hã ai'umrore wa'aba wa, te za 'Re ãhãmmana u'âsi mono wi 're ãrowaptêrê za'ra wa'aba mo, te te 're da'apisutu mono da, ãsada wa'wa u'wa da hã.

³ Te za oto datême 're ãropéi wa'aba mo. Pone'ërebã 'ra, robzahi wa'wa u 're ãsisisi mono ne, wa za datême asatõrĩ za'ra wa'wa, datême 're ropéi wa'aba mono da oto.

⁴ Marĩ hã asiré 're 'wasari aba mono õ di za, ro'wapézé hã, duré rob'uiprazé nhemezé hã, duré aipara'uzã hã. Duré, 're asimizahãri za'ra wa'aba mono õ di za, bãdãdi wa, 're dazawi za'ra wa'aba mono da.

⁵ Duré, danhorõwa u 're aihutu aba mono wamhã, te za a'ã 're ãdazawi za'ra wa'aba mo, rowê na 're dahãmmana za'ra mono da.

⁶ Simizawi pese wamhã, 'ri tede'wa hã rowê na te za 're hãmmana. Mreme wasété wamhã, rowê na 're hãmmana mono õ di za.

⁷ Datême 're aihutu aba mono wamhã, 'ri baba 're anomro aba mono õ di za. 'Re aihutu aba mono zéb ãma si, te za 're aihãmmana za'ra wa'aba mo. Tame te za danhipi hã da te aima 're ãsõmri za'ra wa'aba mono na 're asaihuri aba mo. Tame te za duré 're ãhãhãri aba mo. Romhuri'wa pawa'ã hã tãma 're ãwairébé mono ne, te za taré asa hã da te aima 're sõmri za'ra wa'wa, wa'ãbã ãna asimirowasu'u wa'rãmi wa'aba.

⁸ — Datême 're aihutu aba mono wamhã, ãté 're aihutu aba mono wi, te za da te 're asawi za'ra wa'wa. Duré danhipi, da te aima 're ãsõmri za'ra wa'aba mono na te za 're asaihuri aba mo.

⁹ Tame 're ai'ubumroi wa'aba mono ré, te za 're ãdapese za'ra wa'aba mo. Duré te za ãne dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo: “Ãhãna bãdã hã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb da hã.” ãne te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁰⁻¹¹ Datême 're aihutu aba mono wamhã, da te 're asawi za'ra wa'aba mono õ di za ãté. Taha wa, te za dahawi 're aiwairébé aba mo. Dahawi 're aiwairébé aba mono õ ré, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo, ãne: “Wanhimirowasu'u na, ma tô asiwi ãwawê'õ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za wapara zapru hã wamirĩ za'ra ni, rere'e da, ti'a hã, aiwasété na ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãhãna bãdã hã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã da'ãma 're ãsib'a'uwê mono zéb da hã. ãne na, te za ãwaihu'u za'ra wa'wa.” ãne te za aiwê'õ'wa norĩ wa'aba ma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo. — ãne te tãma roti za'ra, Zezusi hã.

¹² Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Niwapsi, aiwē'ō'wa norĩ wa'aba ma hã, 're robze za'ra mono õ di za. Niwapsi bâdâ hã ĩwa ĩwaptã'ãzém na, te za dazô nhamra, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, te te 're da'awaihu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Sodoma ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za tô aiwē'ō'wa norĩ wa'aba ma, te te tãma 're arob'manharĩ za'ëtê. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zezusihĩ wē'ō'wa norĩ wasu'u
Mateusi 11.20-27

¹³ Tinhimiroti na ma tô duré ãne ãma uzusi, Zezusi hã:

— Corazi na 'ri wa'õtô nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, Besada na 'ri wa'õtô nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. Marĩ, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã asõ'a za'ra wa'aba, te 're ĩ'ab'manharĩ wē mono ne, Tiru ãma 'ri nho'õmo ãma, duré Sido ãma 'ri nho'õmo ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ nho'a, te dama 're ab'manharĩ mono 'wa'âhã, duréi te aré ta norĩ hã 're sipizari za'ra, tiwasété wi. Tiwasété wi 're ĩsipizari za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da, te aré 'ru'a hã ti'rã ãma te te 're sa'wari za'ra. Te duré aré sa'u ĩhâiro na 're si'uza za'ra.

¹⁴ Tane nherê, tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. Niwapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã, Tiru ãma duré Sido ãma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma, te te ĩrob'manharĩ pipa zém nhipai u, te za te te 're aihã za'ra za'ëtê za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

¹⁵ Capana'u ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, e danhipai u aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô asina 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Ropipa u si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're asãmra 'wa. — ãne Zezusi ma tô tãma nharĩ za'ra, da'ãma pê'êzé uptabi wa.

¹⁶ Tawamhã te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na, te te 're aiwapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩmreme 'madã'â pese 'wa na, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. Duré ni'wam norĩ hã ĩzadawa wasu'u na te te 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono wamhã, ĩwē'ō'wa na, wa za duré ta norĩ hã ĩsina te 're awaihu'u. We ĩzatõrĩ'wai wē'ō'wa na zama, wa za ta norĩ hã te ĩsina 're awaihu'u. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

Aibã norĩ, Zezusihĩ u apã ĩsikutuzé wasu'u

¹⁷ Tawamhã datême 're nomro mono pari, ma tô apã aihutu ĩtême, aibã norĩ hã, 72 na ĩhãiba za'ra hã. Tãma rowê za'ra wa, toi uptabi za'ra di. Taha wa, te ãne siwasu'u za'ra, Zezusihĩ ma:

— Wanhîb'apito, asisi na, wa tô wa'uburé ma, wa te 're rob'ru za'ra, dahawi 're wairébé mono da. Taha wa, ma tô te te 're wawapari za'ra, ta norî hã. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

¹⁸ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Tane tô. 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô Satanasi hã wa'rui'wa hã hâiwa hawi time. Waptã'ã wamhã, wa tô 'madã. Wara sina, ma waptãrã, tãiwapsa'a ne.

¹⁹ Īwapari pese za'ra wa'aba. Wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩzadawa para, wahi norî hã duré apa'apa 'wa nhi'oto norî hã, aipara na 're simroi wa'aba mono da. Wa'rui'wa hã dama siptete nherê, te za asiptete sina tiwi 're anomro aba mo. Tawamhã te te 're aihõsi za'ra wa'aba mono õ di za, wa'rui'wa hã. Niha te te aima 're rob'manharî za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁰ Asimirob'ru zarina wa'aba, wa'uburé hã dama 're wairébé mono wa, ma tô 're ato za'ra wa'aba mo. Tane nherê, taha nhipai u te za 're ato uptabi za'ra wa'aba mo, asisi hã hâiwa ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, asisi ui'éré za'ra wa'wa hã. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

²¹ Tame 'Re ihâimana u'âsi mono p'êzani te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, te 're to, Zezusi hã. Toi uptabi di oto. Taha wa, te Timama ma tinha, ãne:

— Īmama, a hã Danhib'apito uptabi, hâiwa ãma zama, ti'ai ãma zama. ã norî hã marî te te waihu'u za'etê za'ra õ di. Tane nherê, ma tô marî ĩwê hã tãma ĩwaihu'u za'ra. Rowaihu'u pese 'wa norî ma hã, marî hã ĩwê hã tãma waihu'u za'ra õ di. Tane tô, Īmama. Asima ĩwézéb uwaibaba, ma tô ã norî ma si a'ã ĩwaihu'u za'ra, marî ĩwê hã. Taha wa, wa ai'ãma ĩwata, asõpru wa. — ãne te Timama ma tinha, Zezusi hã.

²² Te duré tãma nharî za'ra, aibã norî ma:

— Īmama ma tô ĩma waihu'u, uburé 're ihâimana mono zé hã. Ni'wam norî hã si'uihã na te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di, 're ihâimana mono zém na hã. Īmama si ma tô ti'ra na ĩwaihu'u pese, 're ihâimana mono zém na hã. Duré dasi'uihã na Īmama, da te 're waihu'u za'ra mono õ di za. ĩwétési wa tô Īmama hã waihu'u pese, 're ihâimana mono zém na hã. Te ĩsima 're ĩ'awê mono zéb uwaibaba si, wa za ni'wam norî ma, te 're awaihu'u, ta norî zama Īmama hã te te waihu'u za'ra da, 're ihâimana mono zém na. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²³⁻²⁴ Taha pari, ma tô aipi'ra, tisiré 're ĩnomro mono norî u, siwaprosi te te tãma rowasu'u za'ra da. Taha wa, te ãne tãma nharî za'ra:

— A norî wa'wa hã aima 're rowê za'ra wa'aba mono di. Atõmo na ma tô 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, te dama 're ĩ'ab'manharî wê mono zé hã. Aiwana wa'aba, ma tô da'ahã na 're dasi'ubumro, 'Re ihâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa

norĩ hã, danhib'apito norĩ zama. Ta norĩ hã ma tô aré te te sima 're wẽ za'ra, te te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zé hã. Ma tô duré te te sima 're wẽ za'ra, te te 're wapari za'ra mono da, 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'aba ma si, 're rowẽ za'ra wa'aba mono di. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Samaritanu 're ĩmorĩ wẽ wasu'u

²⁵ Tame ma tô aibã hã wahudu hãwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã. Zezusi te te ĩroti na te te pibu da, ma tô ãne 'mahã:

— Rowahutu'wa, e marĩ, wa za te 're ab'manharĩ ĩwẽ hã, 're ĩhâimana u'âsi mono zéb da hã, te ĩsina uwaimrami da hã, hãwa ãma. — ãne te 'mahã.

²⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— E niha 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na, ĩwasu'u na rob'ui'ére hã. E niha asimirosa'rada hã, ãma. — ãne te sadanha.

²⁷ Taha wa, ma tô aibã hã ãma sada'â asa:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Asib'apito za'ra wa'wa hã 're morĩ wa, te za asiwi 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za ĩsimiroti na ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te za duré asimi'ẽ na tâma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, uburé. Marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé dama zama sô 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô. ãne ĩsimiroti na rob'ui'ére hã. — ãne ma tô aibã hã Zezusihi ma rob'rãzarõtõ.

²⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa duré tâma tinha:

— Tane tô. ĩ'uwaibaba ma tô ĩma ĩwaihu. Tawamhã, taha zarina 're aihâimana mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata te za 're aihâimana u'âsi mo, hãwa ãma. — ãne te aibã ma tinha.

²⁹ Aibã hã, uburé te te 're da'azawi pese mono õ di. Taha wa, te asa Zezusihi ma tinha:

— E 'wam norĩ hã wa za wa te 're sawi pese za'ra. — ãne te Zezusihi ma tinha.

³⁰ Taha wa, te Zezusi hã tâma romnhimiré'é, ãne:

— Aibã hã ma tô si'ra Zeruzarẽ hawi, Zerico u morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô sô wairé, ĩsipsaihuri norĩ hã. ĩ'uza, ma tô tiwi sani za'ra. Te te siwi 're pré'é. Te aré oto siwi tĩwĩ. Te te siwi 're pré'é mono pari, te oto ai'aba'ré.

³¹ Tawamhã ĩsa'u za'ra si te sasedoti hã mo duré, da te ĩ'u'iti wa'wai baba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã. Aibã hã te te sãmri wamhã, bådâdi zada'ré niwĩ, te timorĩ waré, ĩsiti.

³² Tawamhã aibã ìhâiba amo hã te duré ìwa'wai baba mo, Réwihî nhihudu hã, sasedoti norî pawapto'wa hã. Aibã te te 'madâ'â wamhã, te duré bâdâdi zada're niwî mo, ìsiti.

³³ Tawamhã te duré aibã hâiba amo hã ìwa'wai baba mo, darob amoi u morî da. Ta hã, samaritanu. Ta hã ma tô 'madâ, aibã ìhâzé ré hã. Te te 'madâ'â wamhã, ma tô ãma tipê'êzé.

³⁴ Taha wa, ma tô ìtême mo. Ma tô 'wa're upsô, rob'râi wa'u ìsé na. Taha pari, ma tô 'wa're u're, rob'râi wa'u na, ìwab ré na. Te te u'rei parimhã, ma tô 'wa're ubu. Taha pari, ma tô tinhimizama ba nhisiwi tihi, 're ìdanhimi'wara mono zéb u te te hiri da. Tame te 'madâ, a'â.

³⁵ Tawamhã awêmhã, rob'uiprazé hã ma tô 'ri tede'wai ma tisô, maparane ìsapotore hã, êtê'ubuzi'a prata 'manharî hã. Te tãma tinha, ãne: “Ìzô 'madâ'â pese. Apã we ìmorî wapsi, wa za aima wa'âbã 'rãsutu, ìwab ô wamhã, rob'uiprazé hã.” ãne ma tô 'ri tede'wai ma tinha, samaritanu hã. ãne samaritanu wasu'u hã. — ãne ma tô rowasu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

³⁶ Tawamhã Zezusi hã te oto aibã hã ãma sadanha:

— Aibã si'ubdatô, ma tô siparabâsi aibã wa'wai baba ai'aba're, da te aré ìwîrî wa'wai baba. E 'wa hã ìsawi pese 'wa, te 're mo. — ãne te sadanha, Zezusi hã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma tinha:

— Aibã pawapto'wa, ta hã ìsawi pese 'wa. — ãne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Mo oto aimorî, ìsine 're aimorî da. — ãne ma tô tãma waihu'u Zezusi hã, rowahutu'wai ma.

Zezusi te te Mata norî ìsabuzé wasu'u, Marizaha me

³⁸ Tawamhã Zezusi norî hã te duré ai'aba're, ìsiré 're ìnomro mono norî me. 'Ri wa'ôtô u, ma tô aihutu. Sihutu wamhã, ma tô pi'ô hã Zezusihi ma tinha, 'ri para u sisisi da, Mata na pi'ô nhisi hã.

³⁹ 'Ri para u sisisi wamhã, ma tô Mariza hã Zezusihi 'rata nhamra, ti'a, ìsimirowasu'u hã te te wapari da. Mataha no, Mariza hã.

⁴⁰ Mata hã si'wa'rutu di, 'ri paramhã romhuri hã ahâ wa. Taha wa, te Zezusihi u mo, Mata hã. ãne te tãma tinha:

— Ìno hã, ì'ãma sapa'a ô di. Ìsiwaprosi, wa romhu. Romhuri hã ahâ di. Ì'ãma aipê'êzé wamhã, ma'ápé we ìtême satôrî, te te ìpawaptob da. — ãne Mata te Zezusihi ma tinha.

⁴¹ Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã asa tãma tinha:

— Mata, marî hã ahâ wamhã, tô asi'wa'rutu di.

⁴² Marî hã misi ìwê hã asima pisutu ô di. Ta hã ma tô Marizaha si sima pisutu. Taha wa, ni'wa hã ìwê hã te te tiwi âri ô di za, te te ìwaparizé hã. — ãne Zezusi ma tô Mataha ma waihu'u.

11

'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're ìdamreme zusi mono zéb da na, ãma ìsisanhozé wasu'u

Mateusi 6.5-15; 7.7-11

¹ Tawamhã nimahã bâta na, te Zezusi hã nhamra, Timama ma, mreme da. Tãma mreme pari, ma tô misi ìsiré 're ìnomro mono norĩ hã 'mai'mahã:

— Wanhib'apito, ma'âpé wama waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're ìwamreme zusi mono zéb da hã, wa te waihu'u za'ra da. Zuwã hã tinhimi'ubumro norĩ ma, te te ìwaihu'u ne, te za wama ìwaihu, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te tãma tinha.

² Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— ãne te za 're aimreme zusi aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma:

“Wamama, asisi wě na uburé da te 're aiwaihu'u za'ra mono da, wa aima da'ãma 're ìmreme. Uburé da'ãma 're asib'a'uwě mono da, wa duré da'ãma 're ìmreme.

³ Awě sidâpâsi, wei wama 're anhomri mono, wasa hã ãma 're ìwasaihuri mono zéb da hã.

⁴ Dawasédé hã da te wa'ãma 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa te wasina 're ì'madâ'â za'ra mono õ zarina, a hã duré wa'ãma 're ab'madâ'â mono õ di za, wawasédé hã.

Duré, 're wa'ab'madâ'â nhimini mono õ di za, Wa'uburé hã te te 're wa'a'upi mono wa, wawasété u 're warere'e tô mono da.”

ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma.

⁵ Taha pari, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ìnomro mono norĩ ma, ãne:

— Áté, asiwadi te za mara wa'wa atěme ti'maiwisi 'wa, asõrõwa wa'aba u hã. Tawamhã, áté marĩ õ wa, te za ai'maimorĩ 'wa, asiwadi hãiba amo nhorõwa u. Rowi, te za tãma ì'manharĩ 'wa: “Wa we atěme mo, ì'u'ětě wapu hã ìma 'manhomri da a'â taré. Taha wa, te za si'ubdatõ ìma ìsõ a'â.

⁶ Nimosi ma tô we ìtěme wi, ìsiwadi hã, romhã hawimhã. Tane nherě, marĩ õ di, te tãma ìsõmri da hã.” Áté, ãne te za tãma ì'manharĩ 'wa, 'ri tede'wai ma.

⁷⁻⁸ — Taha wa, te za áté asa aima 'manharĩ 'wa: “Tane nherě, ì'utu zeĩ õ di. Taha wa, ì'u'ětě wapu hã te aima sõmri neza. Wa tô 'rinhito. ì'ra norĩ me, wa oto wanhotõ za'ra ni.” Áté, ãne te za aima 'manharĩ 'wa, asiwadi wa'wa hã. Tazahã, te za sõ wahudu, ì'u'ětě wapu zõ, tiwi ìwaptěrězéb uwaibaba, te te aima 'manhomri da. E marĩ wa, te za aima 'manho. E asiwadi wa, te za aima 'manho. Mare di. Taha wab õ di. Marĩ õ wa, nasi tiwi waptěrě wa, te za aima 'manho.

⁹⁻¹⁰ Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, te za ìwě hã 're ìwaptěrě u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za tô te te aima 're anhomri 'wa. ìwě zõ si te za duré asima 're asõpré u'âsi

aba mo. Tawamhã taha zarina te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da. Duré ni'wa hã 'ri tede'wa zô, te te 're ã'ridawa ta'a mono ne, te za ãwê hã tiwi 're ãwaptêrê za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'ri tede'wa te te tãma ã'ridawa ne, te za tô te te aima 're anhomri 'wa, ãwê hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

¹¹ ãne, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Damama na 're ai'maihâimana aba mono wamhã, ãté ai'ra hã pe'a hã te za aiwi waptê. E tawamhã, te za wahi hã tãma ãsô. Mare di. Pe'a si, te za tô tãma ãsô, te te 'rêne da.

¹² Duré ai'ra hã, si'a're hã te te aiwi waptêrê wamhã, e te za apa'apa 'wa nhi'odo hã tãma ãsô. Mare di. Si'a're si, te za tô tãma ãsô.

¹³ Tane duré, a nori wa'wa hã 're anomro wê uptabi aba mono ô nherê, te za marã ãwê si tô ai'ra nori ma 're ãsôMRI za'ra wa'aba mo. Aimama 'wa hã hãiwa ãma 're ãhâimana mono hã, te za asôpru wa'aba zém nhipai u, ãwê hã te te aima 're sôMRI za'etê za'ra wa'wa, tiwi 're rowaptêrê za'ra wa'aba mono wamhã. Tipê'êzani hã te za te te aima 're anhomri 'wa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono nori ma.

*Bezebu na, wa'uburé nori wada'uri'wa nhisi wasu'u
Mateusi 12.22-32; Marcusi 3.20-30*

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã aibã ma, ma tô wa'uburé hã time. ãpê'ê 're, sãmra wa, mreme waihu'u ô di aré, aibã hã. Oto aibã hawi watobro wamhã, ma tô mreme watobro, aibã hã. Taha wa, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni.

¹⁵ Tazahã, ni'wam nori hã dame ãsimasam nori hã, te Zezusihi ma nharã wasété za'ra, ãne:

— Bezebuhu zadawa para, ma tô wa'uburé hã te te dama 're anhamra, wa'uburé nori nhib'apito zadawa para. — ãne te tãma nharã wasété za'ra.

¹⁶ ãhãiba amo nori hã te duré wada'uri za'ra, ãne:

— Ma'ãpé wanho'a, marã dama ã'manharã waihu'u'ô hã wama 'manharã za'ra na, aiwaihu'u pese na, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, wa'uburé, dama 're ã'anhamra mono na, wa te aiwaihu'u za'ra da. — ãne te wada'uri za'ra.

¹⁷⁻¹⁹ Taha wa, ma tô sina waihu'u za'ra, te te ãma ãrosa'rata wasété za'ra na, Zezusi hã. Taha wa, te tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Danhib'apito nhib'a'uwê nori hã 'rãwim nherê, oto sisada 're simasa mono wamhã, te aré 're si'uprosi. Duré, dasisãnawã nherê, dasisada 're dasimasa mono wamhã, te aré 're dasi'uprosi. Tane duré, Satanasihi nhib'a'uwê nori hã sisada 're simasa mono wamhã, e niha te za sina 're sapa'a za'ra. Waihu'u ô di, ta nori hãimanazé hã. Ma tô ãma ãnharã

za'ra wa'wa, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé te dama 're ĩ'anhamra mono na. Asiré norĩ hã bété. E 'wa sadawa para, te bété wa'uburé norĩ hã te te dama 're sãmra, ta norĩ hã. E Bezebuhu zadawa para. Mare di. Āne, wasu'u za'ra wa'aba ō di. Taha wa, ma tō ĩwasu'u za'ra wa'wa, ĩ'upa na, Bezebuhu zadawa para, wa'uburé, te dama 're ĩ'anhamra mono na.

20 Tō sena, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para si, te dama 're anhamra, wa'uburé hã. Taha zarina si, te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ai'âma 're ĩsib'a'uwē za'ra wa'aba mono zéb da, te te âma ĩsâna'rata na hã. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

21 Te duré tãma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Āté, aibâ ĩsiptede hã te za 're 'manhamra. Tawamhã si'wa'rutu ré, te za tinhorōwa te te dawĩ 're 'madâ'â pese. Taha wa, te za rowē na sa 're romnhimi'wara, ĩsibro hã, da te upi âna.

22 Āté aibâ ĩsiptete u te za oto wi, ĩsipai u ĩsiptete uptabi hã. Tãma siptete wa, te za 'marōwĩ. Te za tiwi waibu ĩsi'wa'rudu hã, te te ĩ'umhasizé hã. Uburé ĩsibro zama te za tiwi waibu. Tawamhã te za oto dama âma aipé. — Āne te tãma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

23 Te duré tinha:

— Ni'wam norĩ hã ĩwē'wa 're nomro mono ō wamhã, ta norĩ hã te ĩzada 're hâimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã te te 're ĩpawaptob za'ra mono ō wamhã, ĩtēme te 're ĩda'ubumroi mono na hã ta norĩ hã ĩnhiti dazatōrĩ'wa na te za 're hâimana za'ra. — Āne ma tō tãma waihu'u za'ra, tiwē'ō'wa norĩ ma.

24 Te duré tãma âma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã, âne:

— Āté wa'uburé hã te za aibâ hawi 'maiwatobro. Te za duré a'ubuni wi 're mo, â'ō wa'wai baba. Te za dazō 're rĩtĩ. Dazō 're rĩtĩ baba mono wa, nimomo wa'utu ō wa, te za sima tinha: “Īnhorōwa 'rata u, wa za apâ mo, âma 're ĩnhorōwa u'âsi mono da, ĩpē'ē 'remhã.” Āne te za sima tinha.

25 Tawamhã te za apâ mo aibâ u, ĩpē'ē 're, apâ sébré da. Tawamhã ĩhawi watobro haré, te aré hâiba baba na 're hâimana, 'ri hã baba na 're simasa mono wa, 'ri 're wa'wa su'u na 're ĩsimasa mono ne, duré 'ri paramhã robza'ra wē u'âsi, 're ĩromnhimi'wara mono ne. Taha wa, wa'uburé ma, wē di, aibâ hã apâ âma 're ĩsōrōwa mono da hã.

26 Tawamhã te za rob u watobro, tisiré norĩ zô morĩ da, wa'uburé hã. Tawamhã te za ĩtēme âwisi za'ra, 7 na ĩhâiba hã ĩsipai u ĩwasété uptabi za'ra hã, si'u âma 're sōrōwa za'ra mono da, aibâ âma. Tãma rowē prã ti aré, wa'uburé misi, âma 're sōrōwa mono ré hã, ĩpē'ē 'remhã. Ahâ na oto âma 're sōrōwa za'ra mono wa, tãma rowē'ō uptabi di oto. — Āne, Zezusi ma tō tãma rowasu'u za'ra.

27 Taha wasu'u te te dama wasu'u pari, te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, dawa'wa ãsa hã:

— Asépatá'wai ma, 're rowẽ mono di za, aiprédu'wai ma. A hã ãsimiprédu wa, tãma 're rowẽ mono di za. — ãne te pi'õ hã Zezusihi ma tinha, mreme 'rãihã na.

28 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tane tã. Tãma 're rowẽ mono nherẽ, ãsipai u ni'wam norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Ni'wam norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã tipo're na te te 're wapari za'ra mono wamhã, duré te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — ãne ma tã pi'õi ma waihu'u, Zezusi hã.

Zonahã wasu'u, apito Saromahã wasu'u me

Mateusi 12.38-42; 16.1-4; Marcusi 8.11-13

29-30 Tawamhã Zezusihi tẽme ma oto dasina tahã'ã ni. Taha wa, te dama tinha:

— E niha ã nimosi dapoto té mono hã ã'ãihãimana wasété za'ra wa'wa. Ma tã ãma ã'ru za'ra wa'wa, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te 'manharĩ da, asõ'a za'ra wa'aba, ãwaihu'u pese na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãwẽsãmri na, ãwaihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, taré 'madã'ã za'ra wa'aba da, niha te 'manharĩ õ di za. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, tiwaihu'u pese na niha Zonahã ma, te te ã'manharĩ wẽ ne, te za niwapsi 'manha, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã. Duréihã, Zonahã ma, te te 'manharĩ wẽ wamhã, ãsada para datẽme ãmorĩ na, ma tã waihu'u za'ra, Niniwé ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã. Tane, wa hã ti'ai ãma dasiré ãpoto ma, te za niha ãma 'manharĩ wẽ, ãsada para atẽme ãmorĩ aba na, ãwaihu'u za'ra wa'aba da.

31 Niwamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã, duréihã danhib'apito sipi'õ hã Saba na romnhisi ãma te te 're ãda'ab'madã'ã mono hã, te za duré asada tihãimana 'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a. E marĩ wa. Ta hã duréihã romhã uptabi nherẽ, ãwi, apito Saromahã u, ãsimiroti hã te te wapari da, ãsimiroti hã dahãimanazém na rowaihu'u na hã wẽ uptabi wa. Taha nhimiroti hã pire nherẽ, ãsipai u ãnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, ãnhimiroti hã aima wapari ze za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te za tã ã'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, danhib'apito sipi'õ hã.

32 Niwamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za da'ãma ãsipo'ozéb ãma hã, duréihã Niniwé na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã te za asada tihãimana za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te ai'ãma sa'ra wa'aba da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a. E marĩ wa. Duréihã Zona hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ma tã te te 're wapari za'ra. Taha wa, ma tã ta norĩ hã tiwasété

wi 're sipizari za'ra. Zonahã nhimiroti hã pire nherẽ, ãsipai u ãnhimiroti si pire uptabi di. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ãzaze za'ra wa'aba õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzéb zarina, we atẽme ãmorĩ aba na hã. Taha wa, te za tô ã'uwaibaba aiwasédé hã ai'ãma sa'ra wa'wa, Niniwé ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ hã. — ãne te dama tinha, Zezusi hã.

Rob'uiwézé wasu'u
Mateusi 5.15; 6.22-23

³³ Taha wa, te duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Rob'uiwézé hã da te ro'o wamhã, e te za nima niwĩ dawi simi'uri ni. E piza'a na, te za upsibi ni. Mare di. ãsima'warazém na si te za sô'awi da te 're sôré, rowa'a na 're danhisisi mono da. Taha da, te za ro'o ni, rob'uiwézé hã.

³⁴ Tane duré dato hã, aiwa rob'uiwézé me. Datõmo wẽ wamhã, dama rob'madâ'â wẽ di. Datob'a wamhã, dama rob'madâ'â waihu'u õ di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za iwẽ hã asimirosa'rata na 're iwaihu'u za'ra wa'aba mo. Duré, asimirosa'rata wasété za'ra wa'aba wamhã, iwẽ hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

³⁵ Taha wa, 'rãwi te za asimirosa'rata na 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo.

³⁶ Wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Rob'uiwézé hã te te aima 're rob'uiwẽ za'ra wa'aba mono wamhã, uburé aihãiba ma hã 're rowa'a za'ra wa'aba mono di za. Aiwĩ 're robra za'ra wa'aba mono õ di za. Tane, asimirosa'rata wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za aiwasédé hã 're iwẽ'õ za'ra wa'aba mo, iwẽ si 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. — ãne ma tô dama waihu'u, Zezusi hã.

³⁷ Tawamhã tame te te dama rowasu'u pari, ma tô aibã hã tãma tinha, ãsõrõwa u morĩ da, ãsiré sa da. Aibã hã, parisezu. Taha wa, ma tô Zezusi hã ãma saze. Tawamhã 'ri para u sébré wamhã, te nhamra, sa da.

³⁸ Tane nherẽ, sai õ ré, simisõi õ di Zezusi hã, dahi'rada hã 're ãsimisõ za'ra mono zéb zarina hã. Taha wa, te parisezu hã tãma tinha, tipẽ'ẽ na, simisõi õ wa.

³⁹ Tawamhã ma tô Wanhib'apito hã tãma tinha, Zezusi hã:

— Parisezu norĩ, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: Hãsízé hã duré pratu hã ãmana wawip si, da te 're upsõ za'ra mono wamhã, ãwa'wamhã wasété di, zahadu upto wa. Tane, a norĩ wa'wa hã 're anomro wẽ wa'aba mono newa, da te 're ai'madâ'â wẽ za'ra wa'aba mono da, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti ãpire prã norĩ si 're ãmadâ'â pese za'ra wa'aba mo, danho'a. Tane nherẽ, aipẽ'ẽ remhã asimirosa'rata wasété na te zahadu ãré 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo. Danhibrob na si te duré 're ãda'ruiwaparĩ za'ra

wa'aba mo. Aihâimana nhipese zarina, te duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.

⁴⁰ E niha waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Uburé Dapoto'wa hã e wahâiba na si, ma tô te te 're wa'awaihu'u. Mare di. Wanhimirosa'rata na zama, ma tô te te 're wa'awaihu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

⁴¹ Taha wa, ma'ãpé ãsibrob'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono. ãne dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, asimirosa'rata wẽ na, te za te te 're ai'awaihu'u 'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

⁴² — Parisezu norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ma tô asimiromhuri wa'ã hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're ãpo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, wesuirã zapore wa'ã hã, syry na tãma 're sõmri za'ra wa'aba mono da. Uburé danhipi wazarizé wa'ã hã tãma 're po'o nhimini za'ra wa'aba mono õ di. Ta hã, wẽ di. Tazahã, ãsimarĩ'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono õ di. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono õ di. Ma tô tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo. ãbãre aré ãsimarĩ'õ norĩ ma, 're asõprub za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã. Tazahã, ma tô 're ãmararé za'ra wa'aba mo. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za.

⁴³ — Parisezu norĩ, ai'ãma ãpẽ'ẽzé za'ra wa'aba di. Aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Dama ãpire norĩ simasisizém na, 're asimro zei wa'aba mono di, rowahutuzéb ãma. Duré 'ri nhi'rity wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb ãma asisi pire na, da te 're asawi za'ra wa'aba mono wamhã, asina 're dawapari ze za'ra wa'aba mono di. Taha wa, niwapsi aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za.

⁴⁴ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Taha wa, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne. ãté ni'wa hã adã'ã 'ru uwaibaba te za mo, sa'rese ãna, ti'ai haré newa. Taha wa, te za siwasété. Tane aiwẽ za'ra wa'aba newa, asirã za'ra wa'aba zarina 're danomro mono wamhã, te za 're dasiwasété za'ra. Taha wa, aiwẽ prã za'ra wa'aba wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne Zezusi te tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma.

⁴⁵ Tawamhã aibã hã te Zezusihi ma tinha:

— Rowahutu'wa, parisezu norĩ, wẽ'õ za'ra wa, ma tô ta norĩ zu, wa norĩ zama ãwa'awẽ'õ. — ãne te Zezusihi ma tinha, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa hã.

⁴⁶ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Rowahutu'wa norĩ, ai'ãma ãpẽ'ẽzé za'ra wa'aba di. A norĩ wa'aba ma zama, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ãne: ãté marĩ ãpire uptabi hã te za ni'wa hã dama sibu, te te sõihi waptob ãna. Tane a norĩ wa'wa hã. Dama asimiroti za'ra wa'aba zé

hã ahâ uptabi na ma tô dama 're ïpisutu za'ra wa'aba mo, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono ãna. Taha wa, te robzei'õ na oto 're danomro. Taha wa, aima 're robze za'ra wa'aba mono di za.

⁴⁷⁻⁴⁹ — A norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. Aihi'rata aba norĩ hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simro, ïsadawa wasu'u na te te 're wê'õ za'ra mono wa. A norĩ wa'wa hã ïsadawa wasu'u na, 're wê za'ra wa'aba mono newa, ma tô êtê tōmo wawê hã 're ïsōré za'ra wa'aba mo, ab're 'wawi, dama ïpibu pese zéb da, ï'ru hã. Tazahã, aihi'rata aba ne, ma tô ïsadawa wasu'u hã 're ïwê'õ za'ra wa'aba mo. E marĩ, te bété wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawê, 're ïsōré za'ra wa'aba mono hã. Aihi'rata 'wa, ïsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te 're ïsimroi mono zé, ma tô 're ïsaze za'ra wa'aba mo. ãne te wasu'u, ab're 'wawi êtê tōmo wawê, 're ïsōré wa'aba mono hã. Aiwana wa'aba, ma tô romhâ ré dapo're pu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Datême, wa za te 're da'azatorĩ, da te dama 're ïzadawa wasu'u za'ra mono da. Tazahã, ïzadawa para õ nherê, te za da te 're simro, ni'wam norĩ hã. Rowasédé hã te za duré da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ni'wam norĩ ma. ãne, tãma waihu'u pese sirõmo wa, ma tô romhâ ré dapo're pu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁵⁰⁻⁵¹ Ropoto na'rata hawi, ma tô ãma dasiwi sãna'rata ni, ïsadawa wasu'u 'rata 'wai pãrĩ na hã. Ìmorĩ'rada hã ma tô Abé hã wĩrĩ 'rata ni. Abéhé za'u si, ma tô ïsadawa wasu'u'wa sidápasi, da te 're simro. Zacariaha zama, ma duré wĩrĩ ni, 'ri nho're ãma. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zém nho're ãma, ma wĩrĩ ni. Ìbabarã na te 'ri hã za, 'ri ïwê hã. Ô niwĩmhã, tãma danhoprubzé nomrizé te za, wedeza ne hã. Tame sab ré, ma wĩrĩ ni, Zacaria hã. Taha wa, te za 'ruiwa'ábã za'ra, uburé tizadawa wasu'u'wa norĩ hã, da te 're ïsimroi mono norĩ hã. Taha wa, ã nimosi dapoto té mono hã ï'aihâimana za'ra wa'wa hã, te za aima rob'manharĩ za'ra wa'wa, ïsadawa wasu'u'wa norĩ, ïsimirowasu'u na 're wê'õ za'ra wa'aba mono 'ru te.

⁵² — Rowahutu'wa norĩ, a norĩ wa'aba ma, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. Wa za ãma romnhimiré'é, ãne: ãté, aibã hã te za 'manhamra, 'ridawa tétézéb ré. Ta hã 're zasi mono õ di, 'ri para u hã. Duré, 'ri para u 're danhisi mono õ di, te te dawĩ 're azawi mono wa, 'ridawa tétézé hã. Tane, a norĩ wa'wa hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ma tô duré dawĩ 're ïsawi za'ra wa'aba mo, ïsimiroti mono bâ, da te 're waihu'u za'ra mono tō da. — ãne ma tô Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

⁵³⁻⁵⁴ Tawamhã rob u, ma tô watobro, Zezusi hã. Watobro wamhã, te rowahutu'wa norĩ hã tãma nharĩ za'ra, parisezu

norĩ me. Te te sadawa 'ru za'ra wa, te duré sadanharĩ na sima tirē, timreme na te te ãma upa zô, te te ãma upai wa, te te siwi wē'õ za'ra da. Tazahã, timreme na te te ãma upai õ di, Zezusi hã.

12

Dahâimanazé tô senai õ wasu'u
Mateusi 10.26-33; 12.31-32; 10.19-20

¹⁻³ Tawamhã ma tô dasina tahâ'â ni. Da'ahâ uptabi di oto. Da'ahâ uptabi wa, ma tô 're dasipara wati'i za'ra. ãhã wa, te Zezusi hã a'ã tâma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ãne:

— Parisezu norĩ hâimanazé hã, tô senai õ di. Taha wa, te za tiwi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, i'u'ëtē wapuzém nhiti 're anomro aba mono da, parisezu norĩ nhimi'manharizém nhiti. Wa za ãma simiré'é, ãne: Até te za marĩ hã da te dawĩ 're sahâri za'ra, da te 're waihu'u tō za'ra mono da, danhimirowasu'uzé hã, danhimi'manharizé hã. Tane nherē, te za niwapsi waihu'u za'ra ni. Tane barana, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã te za rowa'a ré dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Duré 'ri nhitob ré, aihâiba pisutu dama asimirowasu'uzé hã, te za sō'awi dama asimirowasu'uzém na aiwasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, parisezu norĩ hâimanazéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da, tô senai õ wa, 're ãhâimana za'ra mono zé hã, ta norĩ hã.

⁴⁻⁵ — ĩsiwadi norĩ, tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Da te 're ai'uprosi aba mono da nherē, asima 're dapipa za'ra wa'aba mono õ di za. Da te 're ai'uprosi aba mono pari, niha oto da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aipãri'wa norĩ hã ropipa u, te te 're asãmra waihu'u aba mono õ di za oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ropipa u dawabzurizé hã. Taha wa, taha si te za tô 're ĩpipa za'ra wa'aba mo.

⁶⁻⁷ — Wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Sire wa'ã hã wa'ãbã syryre nherē, ãma po're si'ãri waihu'u õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Tane duré, aséré za'rata aba zama, tâma waihu'u pese di. Sire hã tâma sawi pese za'ra nherē, sire zawĩ nhipai u, tâma asawi uptabi za'ra wa'aba di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, te za asina aihâtã'ã ãna 're anomro aba mo. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

⁸ Te duré tâma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã ĩzazei'wa na danho'a dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã wa za duré ĩzazei'wa na te 're awasu'u, hãwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

⁹ Tanei õ di za, ni'wam norĩ hã ãzazei'õ'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã. ãne wamhã, ãzazei'õ'wa na wa za duré te 're awasu'u, hãwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ nho'a.

¹⁰ — ãté ni'wam norĩ hã dasiré ãpoto ma, te za ãma nharĩ wasété za'ra. Tane nherẽ, tiwasété na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma 'madã'ã za'ra õ di za oto, ãwasédé hã. Tazahã, ni'wam norĩ hã, ãpẽ'ẽzani hã te te 're wẽ'õ u'ãsi za'ra mono wamhã, te za te te ãma 're 'madã'ã u'ãsi za'ra ãwasédé hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

¹¹ — ãté ãzazei'wai wa, te za taré da te 're aiwẽ'õ za'ra wa'wa. Taha wa, ãté te za rowahutuzéb u, da te 're asimroi wa'wa, ãzazei'wa na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. ãté roti'wa norĩ u, te za da te 're asimroi wa'wa, ãté danhib'apito norĩ u. Tane nherẽ, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Tãma asiwasu'u za'ra wa'aba zéb zõ, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za.

¹² Nimahã bãtã na, da te aiwaihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Tipẽ'ẽzani na aima waihu'u za'ra wa'wa, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. — ãne ma tõ tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Aibã ãsimarĩ ahã wasu'u

¹³ Tawamhã aibã hã dawa'wa ãsa hã te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Rowahutu'wa, ãdub'rada hã ma'ãpé ããma wada'uri, te te ãma po'o da, wamama hã wawi dã'ã õ ré, te te wama ãpisudu hã. — ãne te tãma tinha.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. E 'wa hã ma tõ ãpisutu, te aiãma wada'uri da, te te aima po'o da hã. Ni'wa te te ãpisutu õ di. — ãne te aibã ma tinha.

¹⁵ Tawamhã te uburé dama tinha:

— Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba. 'Rãwi te za 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo, asimarĩ ahã zõ, 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono tõ da. Danhimarĩ ahã uptabi nherẽ, robze u'ãsi, ãma 're danomro mono õ di za. Rowẽzéb õ di, ta hã. — ãne ma tõ Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

¹⁶⁻¹⁷ Te duré ãma romnhimiré'é, ãne:

— Aibã hã te 're hãimana, ãsimarĩ ahã hã. Buru nho ahã wamhã, 'rãwi te sima rosa'rata, ãne: “Ri hã 'ri 're sy'yre di, buru nho za'warizéb da hã. E marĩ wa za 'manha.

¹⁸ ãté ri wa za sãmra, te 'ri za'ëtẽ da, buru nho za'warizéb da hã. Tamomo, wa za ubumro buru nho hã, 'ri za'ëtẽ u. ãnhimarĩ zama, wa za sa'ra, buru nho zu hã.

¹⁹ Taha parip si, wa za ãsima tinha, ãne: ‘ãhãna ãma rowẽ di. Marĩ hã ahã na, te ãza daba'wara, ãwẽ hã. ãwi ãropsi'utõrĩ

da hã, mare di. Wahub ahâ na, te za ããma tiwahu, ãsa hã ãma 're hãimana mono ré hã. Wa za oto 're ãwa'utu u'âsi. Áté, te 're romhuri mono õ di za oto. Áté ãhãna si, wa za oto 're ãsa. Wa za te 're zãsi u'âsi. Marĩ na, wa za 're ãto, ãtozém na.' ” Áne te aibã hã sima rosa'rata.

²⁰ Taha wa, te 'Re ãhãimana u'âsi mono hã tãma tinha: “A hã ma tô ãma ãupa za'ê, asimirosa'rata na. Á barana te za atã. Atã'ã wamhã, e 'wa te hã za oto asimarĩ hã, asima si 're ã'ubumroi pese mono hã.” Áne te aibã ma tinha.

²¹ — Tane, danhimarĩ hã dasima si, da te 're ubumroi pese za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're danho-prub za'ra mono ãna, te za taré da te dasima 're ubumroi pese za'ra, danhimarĩ hã. — Áne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

Marĩ na 're dahãtã'ã za'ra mono ãna, 're ãdanomro mono zé wasu'u

Mateusi 6.25-34

²² Tawamhã Zezusi te tinha, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, ãne:

— Taha wa, wa za duré ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Asazé wa'aba na asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, ai'uzã õ na zama asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di za.

²³ Wasazém nhipai u pire uptabi di, wahãimanazé hã. Duré, wa'uzazém nhipai u pire uptabi di, wahãiba hã.

²⁴ Ôhõta, si norĩ hã. Ma'ãpé, 'madã'ã za'ra wa'aba. Si norĩ hã te te sima 're robzuri mono õ di. Te te duré sima 're rob'rãihãri za'ra mono õ di. Duré robza'warizéb õ di, ãsazéb za'warizéb da hã. Tane nherê, te ãsa hã te te tãma 're anhomri u'âsi, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. E si norĩ si, te te 're azawi pese. Mare di. Si hã tãma sawi pese za'ra nherê, si zawi nhipai u, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba di.

²⁵⁻²⁶ Duré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, e asibãtã na 're atã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. E asibãtã nhipai u, te za 're anomro siroptu wa'aba mo. Mare di. Asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina, asibãtã nhipai u 're anomro siroptu wa'aba mono õ di za. E marĩ da, te za bété marĩ na 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mo.

²⁷ Ma'ãpé, romnhirãrã 're ãhãimana za'ra mono zém na rosa'rata za'ra wa'aba a'ã, rom na 're ãsimasa mono na hã. Ta norĩ hã ti'uzazéb da hã, te te sisada 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're romhuri za'ra mono õ di, zazahã da hã. Tane nherê, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã. Apito Saroma hã uza wẽ uptabi na 're si'uzã mono nherê, taha nhipai u, dama 'madã'ã zeĩ uptabi di, romnhirãrã hã.

²⁸ Romnhirãrã hã hãiwi 're simnhatã mono ré, te za du hã ãré da te 're wazãri za'ra, unhama da, da te 're ub'rã za'ra mono

da. Taha wa, 're simasam hâ mono dai ò nherê, ma tô wê uptabi na te te 're ab'manharĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. E tawamhã, ai'uzazé hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ò di za bété. Te za tô te te aima 're anhomri 'wa. E niha Aimama 'wa hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono ò di bété, taha si ai'uzazé hã za te te aima 're ã'anhomri aba mono na hã.

²⁹⁻³¹ Taha wa, marĩ na asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ò di za. Asazéb zô si, duré â zô si, 're asôpré wa'aba mono ò di za. Taha zô si, te za ãsazei'ô'wa norĩ hã 're sôpré. Aimama 'wa hã ma tô aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ hã aiwi sô 're ãrowaptâ'â za'ra wa'aba mono na. Aimama 'wa hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, Danhib'apito uptabi. Taha wa, ôhõ si, te za 're ãpisutu za'ra wa'aba mo, ôhõ ãma si 're anomro aba mono da. Tawamhã marĩ hã aiwi sô 're ãrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're anhomri 'wa, Aimama 'wa hã. — ãne, ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

³² Te duré tâma nharĩ za'ra:

— ãsiré norĩ, ai'umrore wa'aba nherê, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ò di za. Aimama 'wa hã Danhib'apito uptabi hã, te za aima pisutu za'ra wa'wa, ãsiré dama 're roti za'ra wa'aba mono da. ãne ma tô sima aiwê za'ra wa'wa.

³³⁻³⁴ Taha wa, te za uburé asimarĩ hã dama ãwede za'ra wa'wa, ãwa'âbâ zô, ãsimarĩ'ô norĩ ma, sômri aba mono da. Tawamhã asimarĩ hã ãsi'utôri'ô hã te za hãiwa ãma asô 're hãimana u'âsi za'ra wa'wa, wê u'âsi na. Tame, ãsipsaihuri norĩ hã sô 're sisisi waihu'u mono ò di za. Tame duré, da'uza hãzapu'u'wa hã 're hãimana za'ra mono ò di. Ti'ai ãma asimarĩ ahâ zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za aipê'ê 're, asima 're ãrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa ãma ãwê hã ãsi'utôri'ô upana. Duré hãiwa ãma ãwê uptabi zô si, asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si te za asima 're ãrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwê hã te te asô 're ã'apisutu aba mono zô si. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Romhuri'wa norĩ, hãimana nhimiza'rese sina, 're ãhâimana za'ra mono wasu'u

³⁵⁻³⁶ Tawamhã Zezusi hã te duré tâma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Romhuri'wa norĩ hã hãimana nhimiza'rese sina, te za tinhib'apito zô 're simipari za'ra. Tane, te za aihãimana nhimiza'rese sina, 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Áté dasina damrozéb u, te za ãsib'apito hã tiwi timorĩ za'ra, dame sa da. Tawamhã apâ wisi ô ré, te za si'uza za'ra, tâma ãromhuri'wa norĩ hã, te te tâma romhuri za'ra da. Te za sô ro'o za'ra rob'uiwêzé hã, rowa'a na sébré da, ãsib'apito za'ra hã. Tawamhã 'ri tême wisi wi, te za ãsib'apito za'ra hã 'ridawa ta'a, te te tâma 'ridawa za'ra da. Taha wa, te za awa'awi tâma 'ridawa za'ra.

37-38 Tãma ãromhuri'wa norĩ hã sôtõ ãna, sô simipari za'ra wamhã, tãma rowẽ za'ra di za. Tawamhã ãté mara wa'wa, te za apã wi, ãsib'apito za'ra hã. Áté si'a hãrã wi, te za apã wi. Hãimana nhimiza'rese sina, sô 're simipari za'ra mono ré, apã wisi wamhã, tãma rowẽ za'ra di za, tãma ãromhuri'wa norĩ ma hã. Tawamhã apito nherẽ, sai õ ré, te za a'ã ti'uzana ãma saprĩ, ãsa te te tãma sômri mono da, tãma ãromhuri'wa norĩ ma. Te za duré tãma nharĩ za'ra, tisai ma, si'ubumro da. Taha pari, te za duré tãma sômri za'ra, ãsa hã.

39 Wa za duré ãma simiré'é, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. Dahãimana nhimiza'rese ãna, 're dahãimana za'ra mono ré, te za ãsipsaihuri norĩ hã danhibrob zô 're sisisi, 'ri para u hã. Bãdã hã we ãsébrézé hã 'ri tede'wa te te waihu'u wamhã, te za tiwi 'madã'ã pese, sébré tã da, 'ri para u.

40 Tane te za a norĩ wa'wa hã aihãimana nhimiza'rese ãzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã, wa za wei mo apã, ãzô asimipari za'ra wa'aba õ zém na, nimahã bãtã na. Taha wa, te za aihãimana nhimiza'rese ãzô 're asimipari u'ãsi za'ra wa'aba mo. — ãne te Zezusi hã tãma roti za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Romhuri'wa ãumhãsi wasu'u, romhuri'wa ãumhãsi'õ wasu'u me

Mateusi 24.45-51

41 Tawamhã Pedru te 'mahã:

— Apito, e 'wai udãna, te ãne ãma ãsimiré. E uburé da'udãna zama, te ãma ãsimiré. — ãne te sadanha.

42 Taha wa, te Wanhib'apito hã asa ãma romnhimiré'é, Zezusi hã ãne:

— Dama romhuri'wa ãumhã hã duré ãsimiroti wẽ hã, e niha 're ãhãimana mono zé hã. ãne hã 're hãimana mono wamhã, te za ãsib'apito hã nimomo tiwi morĩ õ ré, tãma pisutu, uburé tãma ãromhuri'wa norĩ hã ãsa'u nherẽ, te te sô 'madã'ã za'ra da. Te za duré tãma pisutu, bãtã pisutuzém na ãsazéb da hã, te te tãma ãma uwaimrami za'ra da, tãma ãromhuri'wa norĩ ma.

43-44 Tawamhã apã we ãmorizéb u, tinhib'apito nhimiroti hã te te tãma ãma uwaimrami wamhã, tãma rowẽ di za, romhuri'wai ma hã. Taha ma, tãma rowẽ uptabi di za tã. E marĩ wa. ãsib'apito hã apã wisi wapsi, te za tãma pisutu, uburé ãsimarĩ hã te te tãma 're 'madã'ã u'ãsi mono da oto, tãma umhãsi uptabi wa.

45 Tazahã, tinhib'apito za're'ra, dama 're hãimana wẽ mono õ wamhã, tãma 're rowẽ mono õ di za. Áté apito za're'ra, te za 'rãwi sima tinha, ãne: “ãnhib'apito hã simahudu õ di.” Áté, ãne te za sima tinha. Taha wa, sô rowaptã'ã wẽ te, te za oto tizapari romhuri'wa norĩ hã te te 're ahã za'ra ãté, aibã norĩ hã pi'õ norĩ zama. Áté, te za taré tisa zô si 're hãimana. Áté te

za âzé hã te te 're hãsi. Õne u'âsi, te te 're hãsi mono wa, te za 'rãi wasété na 're hãimana.

⁴⁶ Tawamhã rosa'rese ãna hãimana ré, te za ãsib'apito hã ãtẽme wi apã, sô ãsimipari õ zẽm na nimahã bãtã na, siwa'ru. Taha wa, te za sa'ëtẽ azã, tãma ãromhuri'wa hã. Sib'ézẽ 'wa pa na, te za te te wa'õtõ. Taha wa, te za dapo're'õ norĩ zu robzei'õ te te sina 're sô'õtõ, tãma ãromhuri'wa hã.

⁴⁷ — Áté, ni'wa hã te za waihu'u pese, tinhib'apito nhimiroti hã, tãma ãromhuri'wa hã. Tane nherẽ, wa'a te, ãsimiroti hã te te 're uwaimrami mono õ di za. Taha wa, te za sa'ëtẽ azãri ni, powawẽ hãiwaré na, apito zadawa para.

⁴⁸ Áté, ni'wai ma, waihu'u pese õ di za, ãsib'apito nhimiroti hã. Tawamhã marĩ te za upa. Taha wa, te za syry na si azãri ni, tãma waihu'u pese õ wa, ãsib'apito nhimiroti hã. Áté te za ni'wai ma waihu'u pese, tinhimiroti hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. Te te tãma waihu'u pese wamhã, te za sô 're simipari, danhipai u te te tãma ãma 're uwaimrami mono da, ãsimiroti hã. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ti'ai u, wa wei mo, ti'a na te sazu da, zata da. Zata sirõmo 'wa'ãhã, aré ãma wẽ di.

⁵⁰ Wa za a'ã robzépata za'ëtẽ. Te robzépata õ ré hã, rosa'rata ahã di za.

⁵¹ E datẽme we ãmorĩ wa, te za ti'ab ré rowẽ na si dasiré 're dahãimana za'ra, simisutu. Mare di. ãne hã ããma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Rosa'rata na te za ããma dasima aipo'o za'ra ni.

⁵² Áté, 5 na ãhãiba hã te 'ri ãma siré 're si'ubumro. Ta norĩ hã te za rosa'rata na ããma sima aipo'o za'ra. Áté, si'ubdatõ te za ãwẽ'wa, 're hãimana za'ra. Áté maparane te za ãwẽ'õ'wa, 're hãimana zahuré. Áté, maparane te za ãwẽ'wa hã 're hãimana zahuré. Áté duré si'ubdatõ te za ãwẽ'õ'wa hã 're hãimana za'ra.

⁵³ Áté, damama hã te za ti'ra norĩ hã wẽ'õ za'ra, ãzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ãra si'aibã hã. Áté, da'ra norĩ hã te za timama hã siwi wẽ'õ za'ra, ãzazei'wa, 're hãimana mono wa, ãmama hã. Áté, dana hã te za ti'ra norĩ hã wẽ'õ za'ra, ãzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ãra sipi'õ hã. Áté, pi'õ norĩ hã te za tina hã siwi wẽ'õ, ãzazei'wa, 're hãimana mono wa, ãna hã. Áté, damaprewa hã te za tisan'aba norĩ hã wẽ'õ za'ra, ãzazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ãsani'aba norĩ hã. Áté, pi'õ norĩ hã te za timaprebaba norĩ hã wẽ'õ za'ra, ãzazei'wa, 're hãimana za'ra mono wa, ãmaprebaba norĩ hã. — ãne ma tã tãma waihu'u za'ra Zezusi hã, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

⁵⁴ Uburé te oto dama tinha:

— Āté, te za hâiwa nhirõno ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, bātâ pu-sizém niwĩ. Taha wa, te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, āne: “Tā, te za we tita'a.” Āté, āne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, awa'awi. Tawamhã tã hã te za we tita'a tō.

⁵⁵ Āté, rowa'u hã te za wei watobro, hâiwa'a're nhimi'e hawi. Taha wa, te za āne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa, “Te za oto tirowa'ro.” Āne te za asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã te za tō tirowa'ro.

⁵⁶ Marĩ hã ti'ai āma hã, duré hâiwa na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã. E niha bété tane aiwa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, marĩ te te ĩwasu'u hã, te dama 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zé hã, āma 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono nherē. — Āne ma tō dama tinha, Zezusi hã.

⁵⁷⁻⁵⁸ Uburé ma, te duré dama tinha:

— E marĩ wa, asina 're roti wē za'ra wa'aba mono õ di, ĩwē hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Wa za āma simir'é, āne: Āté, ni'wa hã te za asaprõ, dama 're ĩrowairébé mono 'wa, 're ĩsāmra mono zéb u. Marĩ 'manharĩ wa, te za asaprõ, te te tãma aiwasu'u da. Taha wa, te za bādâdi na ane wa'aba ré, tãma asiwasu'u aiwasété na, rowairébé'wai u te te asaprõni tō da, damrami'wai ma, te te ai'ru tō da, dazazéb 're, te te asērē tō da.

⁵⁹ Te te asērē wamhã, asiwa'âbâ 'rāsutu pese õ nherē, ta hawi aiwatobro waihu'u õ di za. Āne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, asina 're roti wē za'ra wa'aba mono da, ĩwē hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. — Āne, ma tō tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

13

Dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono zé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi te te dama rowasu'u ré, ma tō ni'wam norĩ hã ĩtēme aihutu. Taha wa, te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi ma:

— A'uwē norĩ hã ma tō simro ni, Darireza tede'wa norĩ hã. Piratuhu nhimiwada'uri zarina, ma tō simro ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, tinhimizama te te simroi ré, ma tō uprosi ni.

— Āne te Zezusihi ma rowasu'u za'ra.

² Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— E Darireza norĩ hã ma tō danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. E taha wa, ma tō tidâ'â za'ra. E āne, ma tō āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa.

³ Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherē, ma tō tidâ'â za'ra. Tane, te za tō a norĩ wa'wa hã ĩsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã.

⁴ A'uwē norĩ hã, Siro'é na 'ri sipo'o āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ nhisiwi, ma tō 'ri 'râihã hã waptârã, da'madâ'âzé hã. Taha wa, ma da'ahã na ai'utõri ni. 18 na ma 'ri hã da'uprosi. Ta

norĩ hã bété, e ma tô danhipai u tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ upana. E taha wa, ma tô tidâ'â za'ra.

⁵ Mare di. Taha wab õ di. Ta norĩ hã danhipai u, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ma tô tidâ'â za'ra. Tane, te za tô a norĩ wa'wa hã ãsine 're atâ'â za'ra wa'aba mo, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Pidera wede ãrã'õ wasu'u

⁶ Tawamhã te tãma ãma romnhimiré'é za'ra ãne, Zezusi hã:

— Aibã hã te 're 'maihâimana, buru tede'wa hã. Ìburu ãma hã, rob'ru hã te 're hâimana za'ra, uwa 'ru hã. Pidera wede hã te duré tame 're sa. Tawamhã bātã na te mo, pidera 'rã zô. Tane nherẽ, ãrã hã te te 'masãmri õ di. 'Rã ãna te za.

⁷ Taha wa, te buru 'madã'ã'wai ma tinha, ãne: “Si'ubdatõ, ma tô ã'ãma tiwahu oto, taré nasi we sô ãneb ré hã, pidera 'rã zô. Wa tô 'madã'ã wa'a. Te za ãsizã. E marĩ da, te za taré 're sab u'ãsi, 're 'rã mono ãna.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

⁸ Tawamhã romhuri'wa hã te asa tãma tinha: “Apito, misi ãma wahu a'ã. Wa hã wa za ab're, powawẽ nhana na te uirĩ da, wẽ na sab da.

⁹ Wahub amo na 'rã wamhã, wẽ di za. 'Rã õ wapsi, te za ãma ã'ru, te sizãri da.” ãne, romhuri'wa te tinha, buru tede'wai ma. — ãne ma tô tãma ãma romnhimiré'é za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, romhuri zahârizém na pi'õ ãsihãpãre te te ãpesezé wasu'u

¹⁰ Tawamhã romhuri zahârizém na ma tô dama rowasu'u Zezusi hã, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma.

¹¹ Tame te pi'õ hã ãhãzé ré hã dame nhamra. Hãzé ré ma tô ãma tiwahub ahã, 18 na, wa'uburé te te 're upi u'ãsi mono wa. Sihãpã u'ãsi, te 're mo, wã wahu tu ãna.

¹² Tawamhã Zezusi te te sabui wamhã, te 'mahã:

— Pi'õ, ãhãzé hã te za oto aima apa.

¹³ Taha pari, ma tô tinhib'rada hã ãma tihi. Tawamhã ma tô awa'awi wã wahu du. Wã wahu tu wamhã, te ãma tiwata, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma, te te pese wẽ te.

¹⁴ Tane nherẽ, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã ma tô sada tizahi, Zezusi hã zada, sabadu na te te pese wa. Taha wa, te uburé dama tinha:

— Bãdã hã, 6 na ãhãiba hã, wa te 're ãromhuri za'ra mono zéb da hã. Taha bātã na si, te za we 're anomro aba mo, da te 're aipese za'ra wa'aba mono da. Sabadu na hã mare di za, romhuri zahârizém na hã. — ãne ma tô dama waihu'u, rowahutuzé 'madã'ã'wa hã.

¹⁵⁻¹⁶ Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:

— Oro sabadu na te dapese wa, ĩma nharĩ za, te za powawě hã awaru po'repore zama, 're ĩwasihu za'ra wa'aba mo, âi ba, 're simroi wa'aba mono da, te te 're âhuri mono da. Āhãta pi'õ hã, Abra'ãhã nhihudu hã. Satanasi hã te te 're pibui mono ré hã, ma tô 18 na âma tiwahu. Sabadu na nherë, wa tô pese, hâzé âna oto 're hâimana mono da. E niha bâ bété, aima wë za'ra wa'aba ô di, sabadu na te ĩpesezé hã rowë na pi'õ hã oto 're ĩmorĩ da hã. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u, dawasété na dasisãmri ma ropibuma.

17 Tawamhã, Zezusihi mreme hã te te wapari za'ra wamhã, ma tô ĩwë'õ'wa norĩ hã aséb za'ra, Zezusihi mreme ma. ĩwë'wa norĩ ma, rowë za'ra di. Marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ wë mono wa, te 're to za'ra, tipë'ë na.

*Motada nhamare wasu'u, ĩ'u'ëtë wasu'u me
Mateusi 13.31-33; Marcusi 4.30-32*

18-19 Tawamhã Zezusi hã te dama tinha, âne:

— E niha, wa za âma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zém na hã. Motada nhamare na, wa za âma simiré'é. Motada nhamare hã aibã hã ma tô a're. Tawamhã ma tô tiwa'ru. Wa'ruĩ wamhã, papo za'ëtë di oto. Tawamhã si hã te ĩsu 'rowi, te te sima 're sasi za'ra. Āne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zé hã. — Āne ma tô âma simiré'é, Zezusi hã.

20 Te duré dama tinha:

— E marĩ na, wa za duré âma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zém na hã.

21 ĩ'u'ëtë wapuzém na, wa za âma simiré'é. Pi'õ hã te za ĩ'u'ëtë wapuzé hã syry na sa'wa, tridu 'rã zu pese wazari. Tridu zup si, sa'ëtë uptabi di. Tawamhã te te wazari pese wamhã, te za tidupto, ĩ'u'ëne hã. Sa'ëtë uptabi di za oto. Āne duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zé hã. — Āne ma tô âma simiré'é, Zezusi hã.

*'Ridawa, 're sy'yre wasu'u
Mateusi 7.13-14, 21-23*

22 Tawamhã Zezusi norĩ hã te oto ai'aba're, Zeruzarë u. 'Ri nho'õmo mono bâ, te te dama 're rowasu'u u'âsi Zezusi hã, 'ri wa'õtõ u zama.

23 Tawamhã te ni'wa hã sadanha:

— Apito, e da'umro na si, te za danho'reptuzé hã da te dasina 're waihu'u za'ra. — Āne te sadanha.

Taha wa, ma tô Zezusi hã asa uburé dama tinha:

24 — Tô sena, te za niwapsi da'ahã na da te dasima 're wë za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're danhisisi mono da. Tazahã, ĩtëme 're danhisisi mono ô di za. Taha wa, 'ri para u 'ridawa 're sy'yre na 're danhisisi mono da, sada 're ĩdanhiptete za'ra

mono ne, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono u 're asisisi aba mono da.

²⁵ Nimahã na te za 'ri tede'wa hã wahudu, te te siré 'rinhitop tete da. Tawamhã te za ì'ridawa ta'a za'ra wa'wa, rowi 're ai'ubumroi wa'aba mono hã. 'Ri tede'wa hã te za ì'mahârã za'ra wa'wa, âne: “Apito, ma'âpé we wazô 'ridawa za'ra na, âma atême wanhisisi da.” Âne te za 're ì'mahârã za'ra wa'aba mo. Tazahã, te za asa aima nharĩ za'ra wa'wa, âne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di. E ma hawimhã, a norĩ wa'wa hã.”

²⁶ Tawamhã âne te za asa tâma asiwasu'u za'ra wa'wa: “Wa norĩ hã, wa tô asiré wasaihuri ni. Asiré, wa tô duré âhuri ni. Warob âma hã ma tô duré dama 're ìrowahutu mo, waza'ru âma hã.” Âne te za 'ri tede'wai ma asiwasu'u za'ra wa'wa.

²⁷ Taha wa, te za asa duré aima nharĩ za'ra wa'wa, âne: “Te aiwaihu'u za'ra wa'aba ô di, ìzazei'wa na hã. Aiwasédé hã ma tô 're ì'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Mo oto ai'aba'réri wa'aba, ìnhiti.” Âne te za aima rob'ru za'ra wa'wa.

²⁸ Tawamhã rowē uptabi âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìsi'ubumroi mono hã te za ì'madâ'â za'ra wa'wa, Abra'ã norĩ hã, duré Izati, duré Zaco, duré uburé ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tazahã, a norĩ wa'wa hã te za rowi 're ai'ubumroi u'âsi aba mo. Taha wa, te za asina 're ai'ry'ry aba mo. Te za duré 're ai'wasitete za'ra wa'aba mo, 're robzépata za'êtê za'ra wa'aba mono wa.

²⁹ Daro mono bâ, te za ìtême 're dasihutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're dasaihuri mono da, Danhib'apito uptabi na 're ìhâimana mono zéb u. Bâtâ pusizém hawi, te za ìtême 're dasihutu, bâtâ zasizém hawib zama, duré hâiwa'a're nhimire hawib zama, duré hâiwa'a're nhimi'e hawib zama.

³⁰ Tawapsi, te za dama ìwapu ma nharĩ za'ra, dama pire na 're hâimana za'ra mono da oto. Duré, dama ìpire ma, te za nharĩ za'ra, dama wapu na 're hâimana za'ra mono da oto. — Âne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirômo za'ra.

Zeruzarê âma Zezusi hã ìpě'êzézé wasu'u

Mateusi 23.37-39

³¹ Tawamhã Zezusi hã te te apo're pu'u parip si, awa'awi ma tô ìtême 'maihihutu, parisezu norĩ hã. Taha wa, ma tô Zezusihi ma rob'ru za'ra, âne:

— Mo oto ã hawi aimorĩ. E marĩ wa. Apito Erodi hã ma tô sima aiwē, da te dasiwi aiwĩrĩ da. — Âne te tâma rob'ru za'ra.

³² Tawamhã Zezusi hã apâ te tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ìtême ai'aba'réri wa'aba apâ, tâma ìzadawa wasu'u za'ra wa'aba da, wapsã wawē ne 're ìmorĩ ma. Wa'uburé hã wa tô te dama 're anhamra. Wa duré te 're da'apese, ã bâtâ na duré awēm na. Awē amo na, wa za ìnhimiromhuri hã uprosi. Âne te za tâma ìzadawa wasu'u za'ra wa'wa, Erodihi ma.

33 — Zeruzarê âma, ma tô da te 're simro, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Ône u'âsi. Taha wa, wa za âma mo, ãhãna, awêb zama, awê amo na zama, tame, da te dasiwi ãwĩrĩ da, ãsadowa wasu'u'wa hã. — ãne ma tô Zezusi tâma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

34 Tawamhã ma tô sisõwa tinha, Zezusi hã:

— Zeruzarê âma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ âma, ai'âma ãpê'êzé za'ra wa'aba di. Aihi'rata norĩ wa'wa hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã te te 're simroi u'âsi, êtê na. Datême te te 're ãsatõrĩ za'ra mono norĩ zama, ma tô duré te te 're simroi u'âsi, êtê na. Si'a hã ti'ra zawi te, 're ãpapo za'ra mono ne, wa aré te ãsima 're aiwê u'âsi za'ra wa'wa, ãsitême te 're ai'awaibui wa'aba mono da. Tane nherê, asima 're ãwê za'ra wa'aba mono õ di asa.

35 Taha wa, tinhorõwa hã te za oto tirê, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, âma 're ãaiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré a norĩ wa'wa hã, ãhãiba 'madâ'â na sahu za'ra wa'aba õ di za a'â. Niwapsi duré ãhãiba 'madâ'â za'ra wa'aba wa, te za ãne asima ãwasu'u za'ra wa'wa: “'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para we ãmorĩ ma, 're rowê za'êtê mono di za.” ãne te za asima ãwasu'u za'ra wa'wa, ãhãiba 'madâ'â na duré sahu za'ra wa'aba wa. ãne na aipê'ê 're asina ãwaihu'u za'ra wa'aba wapsi, te za ãhãiba 'madâ'â na duré ãsahu za'ra wa'wa. — ãne ma tô sisõwa tinha, Zezusi hã.

14

Zezusi hã romhuri zahârizém na, aibã te te ãpesezé wasu'u

1 Zudezu norĩ te, romhuri zahârizém na ma tô Zezusi hã ãzé, aibã nhorõwa u, ãsiré sa da. Aibã hã, parisezu. ãsiré parisezu norĩ ma, pire di, aibã hã. Tame 'ri para, ãsi'ubumro norĩ hã ma tô Zezusi hã 'madâ'â za'ra.

2 Tame sãmra ré, ma aibã ãhãzé ré hã ãtême wi, Zezusihi u. Hãzé wa, te dupto zahuré di. Duré, paihi dupto zahuré di.

3 Taha wa, ma tô Zezusi hã rowahutu'wa norĩ hã azadanha, parisezu norĩ me:

— E romhuri zahârizém na, wa za wa te 're dapesa za'ra, sabadu na hã. E ma tô wawi sawi, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, sabadu na, wa te 're dapesa tõ za'ra mono da. E niha ãsimiroti na rob'ui'éré hã. — ãne te Zezusi hã azadanha, rowahutu'wa norĩ hã.

4 Tane nherê, asa te te ãma sada'âbã za'ra õ di. Tawamhã Zezusi hã ma tô aibã hã pa'â. Ma tô pese. Taha pari, ma tô tâma rob'ru, morĩ da oto, 'ri tême.

5 Tawamhã aibã za'u si, te tâma nharĩ za'ra, ãne:

— ãté ai'ra hã te za aiwi ti'maiwaptã'ã 'wa, ã zô ab're u, ãté powawê hã. Tawamhã e ã zô ab're hawimhã asiwi wazere

aba õ di za, romhuri zahârizém na nherẽ. — ãne ma tô Zezusi hã asa ãma azadanha.

⁶ Tazahã asa te te ãma sada'âbâ waihu'u za'ra õ di.

Dama dawapu wasu'u, dama dapire wasu'u me

⁷ Tawamhã wedeza na dasi'ubumroi wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama ãpire norĩ te na ai'ubumro, dame sô ãdahârâ za'ra norĩ hã. ãne ma tô ãma da'madâ, Zezusi hã. Taha wa, ma tô tâma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

⁸ — Ni'wa hã asô hârâ wamhã, dasina damro u dame asa da, aimorĩ wamhã, dama ãpire norĩ te na, asãmra õ di za. E marĩ wa. Áté, aima ãpire hã te dame tihâiba, dame sô ãdahârâ hã.

⁹ Tawamhã te za aima tinha, 'ri tede'wa hã, õ niwĩ asãmra da, asãmrazém na sãmra da, aima ãpire hã. Taha wa, te te aima ãnharĩ ma, asiséb di za. Da'rãsutu u, te za oto asã.

¹⁰ Taha wa, ãne tõ da, dame asa da, asô dahârâ wamhã, da'rãsutu u, te za a'ã asã. E marĩ da. 'Ri tede'wa hã si'uihã na si te te aima pisutu da, dama ãpire norĩ 'rata asãmra da, asa da. Danho'a te te aima pisutu wamhã, aima rowẽ uptabi di za.

¹¹ Tane, ni'wa hã pire wẽ te, 'rãwi sina 're wata mono wamhã, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono, te za tâma pisutu, wapu na 're hãmmana mono da oto. Duré ni'wa hã, tipire na 'rãwi 're si'madâ'ã mono õ wamhã, te za tâma pisutu, dama pire na 're hãmmana mono da oto. — ãne ma tô tâma waihu'u, Zezusi hã.

¹² Tawamhã dame sa da, sô ãhârâ ma, te tinha, Zezusi hã:

— Dasaihurizé, dama 're 'manharĩ mono wamhã, áté sô aihârâ za'ra õ di za, asiwadi norĩ zô hã duré asisãnawã norĩ zô hã, duré aimama norĩ zô hã duré ãsibrob ahã norĩ zô hã, aiwaptoma 're ãsi'ubumroi mono norĩ zô hã. Ta norĩ zô aihârâ wamhã, asiré saihuri da, te za asa asô tihârâ za'ra, te te asa aima ãma wa'rãmi za'ra da.

¹³ Taha wa, dasaihurizé hã dama 'manharĩ wamhã, te za ãsibrob'õ norĩ zô aihârâ za'ra, duré ãmorĩ'õ norĩ zô, duré ãrãtẽire norĩ zô, duré ãtob'a norĩ zô.

¹⁴ ãne wamhã, aima 're rowẽ mono di za. E marĩ wa. Ta norĩ hã simarĩ õ di, marĩ na te te aima ãma ãwa'rãmi za'ra zéb da hã. 'Re ãhãmmana u'ãsi mono si, te za asõprubzé wa'rãmi aima tisõ. 'Re ãnomro wẽ mono norĩ te te ahãiwa'utu wapsi, te za aima ãma uwaimra. — ãne ma tô 'ri tede'wai ma waihu'u, Zezusi hã.

Dasaihuri za'ëtẽ zé wasu'u

Mateusi 22.1-14

¹⁵ Tame ma tô aibã hã dame nhamra, 'ri para, sa da. Tawamhã Zezusi te te dama ãwaihu'uzé hã ma tô dame wapa. Taha wa, te Zezusihi ma tinha:

— 'Re ãhãmmana u'ãsi mono, Danhib'apito uptabi na 're ãhãmmana mono zéb ãma, ãrata 're ãsaihuri mono norĩ ma, 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. — ãne te Zezusihi ma tinha.

¹⁶ Tawamhã Zezusi hã te asa aibã wasu'u hã tãma wasu'u, ãne:

— Aibã hã dasa hã sa'ëtẽ na te te dama 'manharĩ da, ma tã sina roti. Tawamhã te te dama 'manharĩ õ ré, ma tã da'apo're pu'u siro, da'ahã na ãtẽme dasihutu da, ãsiré dasaihuri da.

¹⁷ Sipi pari wamhã, tãma ãromhuri'wai ma, te tinha, ãne: “Mo oto aimorĩ dazô, we dasi'aba'ré da. Dasa hã te oto dazô aimasa.” ãne te tãma tinha. Taha wa, romhuri'wa hã ma tã datẽme mo, dazô hãrã da.

¹⁸ — Tane nherẽ, te nasi aibã norĩ hã siparabãsi niha tãma nharĩ za'ra, romhuri'wai ma, te te sima wẽ za'ra õ wa. Sô ãhãrã 'rada hã te tãma tinha, ãne: “ãma ãmorĩ neza. Tane nherẽ, ti'a hã wa 'mai'uipra. Tamomop si wa za mo, te sabu da. ãne asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za.” ãne te tãma ãromhuri'wai ma tinha.

¹⁹ — Tawamhã ãhãiba amo hã te duré tãma tinha: “ãma ãmorĩ neza. Tane nherẽ, powawẽ hã wa 'mai'uipra, 10 na ãhãiba za'ra hã. Tamomop si wa za mo, te sabu za'ra da, te te romhuri wẽ za'ra zô. ãne, asib'apito ma, ãzadawa wasu'u na za.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

²⁰ — ãhãiba amo hã te duré tãma siwasu'u: “Nimosi, wa ãmro. Taha wa, dame ãsa da, ãma ãmorĩ waihu'u õ di.” ãne te romhuri'wai ma tinha.

²¹ — Taha wa, te apã mo romhuri'wa hã, tinhĩb'apito ma, te te sadawa wasu'u za'ra da. Te te wapari wamhã, ma tã ab'ruĩ pese, ãsib'apito hã. Taha wa, te ãne tãma tinha: “Ai'aba'ré na dazô 're aimorĩ, 'ri nhi'riti na we danhimroi mono da, ãsibrob'õ norĩ hã, duré ãmorĩ wẽ'õ norĩ hã, duré ãtob'a norĩ hã, duré ãrãtẽire norĩ hã.” ãne te tãma rob'ru. Taha wa, te ta norĩ zô si mo, we te te simroi mono da.

²² — We te te danhimroi mono pari, te tinha, tinhĩb'apito ma: “Apito, wa tã aimreme hã ãma uwaimra, aima. Zahadu da'masisi õ di.” ãne te tãma tinha.

²³ — Taha wa, te ãsib'apito hã duré asa tãma tinha: “Tane wamhã, dazô airĩtĩ mono pé, bãdãdi na. Da'manhopẽtẽ wamhã, ta norĩ hã te za we ãsimroi mo, ãnhorõwa hã da te dasiwi 'masisi da.

²⁴ Tã sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Sô ãhãrã 'rata norĩ hã, ãsa na saihuri õ di za.” ãne te ãsib'apito hã tãma tinha. — ãne te aibã ma rowasu'u, Zezusi hã.

Zezusihi zazei'wa, 're ãnomro mono zé wasu'u

Mateusi 10.37-39

²⁵ Tawamhã Zezusi norĩ hã si'aba'réi ré, te da'ahã na ãsarina ai'aba'ré ni. Tawamhã ma tã Zezusi hã datẽme aipi'ra. ãne te dama tinha:

²⁶ — ãté, ni'wam norĩ hã te za we ãtẽme ai'aba'ré, ãzazei'wa, 're nomro mono da. Tawamhã te za te te 're ãzawi pese za'ra,

timama zawi nhipai u, duré tina zawi nhipai u, duré timro zawi nhipai u, duré ti'ra norĩ zawi nhipai u, duré tisisānawā norĩ zawi nhipai u, duré tihāimanazém nhipai u.

²⁷ Tiza'ozéb ré, ĩzarina 're ĩnomro mono ne, da te 're uprosi za'ra mono da nherē, te za ĩsiré 're nomro. Ānei ō wamhā, ĩzazei'wa na te 're waihu'u za'ra mono ō di za. — Āne ma tō dama waihu'u, Zezusi hā.

²⁸ Te duré dama tinha:

— 'Ri'wa na, wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Āté, a norĩ wa'wa hā te za asima ĩ'mairosa'rata 'wa, asima 'mai'ri wa'aba da, rob'madâ'ázéb da. Taha wa, te za a'â ĩ'mairosa'rata 'wa, 'ri wa'âbâzéb da, rob'uiprazé hā, ĩwab zô.

²⁹⁻³⁰ Ānei ō wamhā, áté ōne haré te za ĩsāna'rata si ĩ'manharĩ 'wa. 'Ri 'rāihā hā 'mai'uprosi aba ō di za. Da te sabu za'ra wamhā, te za ai'āma 're dawa'ē za'ra wa'wa: “Oro te te 'ri 'ru za, te ōne haré za.” Āne te za ai'āma 're dawa'ē za'ra wa'wa. Āne, 'ri'wa na te aima āma ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hā.

³¹⁻³³ — Duré apito na, wa za aima āma simiré'é za'ra wa'wa. Āté danhib'apito te za dama 're 'manhamra. ĩsib'a'uwē norĩ hā dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hā te ahā na 're si'ubumro, 10 miu na ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā ma tō apito hāiba amoi wasu'u wapa, danhib'apito hā. Dasi'wapé 'manharĩ'wa hā te we, u, ahā uptabi na te te simro tinhib'a'uwē hā, 20 miu na, u, ĩhāiba za'ra hā. Tawamhā dazô wairébé ō ré, te za a'â nhamra, ĩsib'a'uwē hā, dazada siptete za'ra zô. Dazada ĩsiptete za'ra ō na, te te waihu'u za'ra wamhā, te za tinhitob'ru norĩ u da'mazatō, te te tāma 'mazadawa wasu'u da, ĩsib'apito za'ra ma. ĩsitob'ru norĩ hā zahadu romhā ré, te za ĩtēme da'mazatō, we dasihutu tō da, dasi'wapé za'ra tō da. Āne, apito na te aima āma ĩsimiré'é za'ra wa'aba zé hā. Tane ĩzazei'wa, 're anomro aba mono da, marĩ hā asima 're sawi za'ra wa'aba mono ō di za, aipē'ē 're. Marĩ hā aipē'ē 're, asima 're sawi za'ra wa'aba mono wamhā, ĩzazei'wa na te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono ō di za. — Āne ma tō dama waihu'u, Zezusi hā.

Dasai warĩrĩzé wasu'u

Mateusi 5.13; Marcusi 9.50

³⁴ Te duré dama tinha, Zezusi hā:

— Sa na hā dasa hā āma se ti, dasai warĩrĩzé wa. Tane nherē, oto 're se si'utōrĩ mono wamhā, niha da te 're 'manharĩ waihu'u mono ō di, apā se da.

³⁵ Sei ō wamhā, ti'a hā wē da, ti'ai wa, da te 're sa'wari za'ra mono ō di za. Duré powawē nhana ubumro nhisiwi, da te 're sa'wari za'ra mono ō di za. Taré, te za rob u, da te 're sa'wari za'ra, marĩ dai ō wa oto. Āne romnhimiré'ézé hā. Asimipari pese za'ra wa'aba wamhā, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. — Āne te Zezusi hā dama si'ru.

15

*Pone'ērebâ ĩsimanizé wasu'u
Mateusi 18.10-14*

¹ Tawamhã Zezusihi u ma tô aihutu ni, da'ahâ na, ĩmreme hã da te wapari za'ra da. Danhib'apito ma, rob'uiprazé ubumroi'wa norĩ hã ma tô duré ĩtēme aihutu, siwa'ru 're ĩnomro mono norĩ zama.

² Tawamhã parisezu norĩ hã te âne tãma nharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me:

— Ô hã ma tô âma 're siwadi za'ra, siwa'ru 're ĩnomro mono âma hã. Ta norĩ siré, te nasi tisa. — Âne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

³ Taha wa, Zezusi hã ma tô tãma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

⁴ — Asimizama hã ahâ wamhã, âté misi te za aiwi aimani, 100 na ĩhâiba za'ra wamhã. E tawamhã, sô airĩtĩ mono ô di za, aiwi 'masimani wamhã. Te za tô sô airĩtĩ mo, apâ âri da. Asimizama zô airĩtĩ mono ré, te za 99 na ĩhâiba za'ra hã asa'u daba'wara, ĩtehutu wa.

⁵ Tawamhã aiwi ĩsimani hã oto sãmri wamhã, atoi uptabi di za. Taha wa, te za asisé we ĩ'â apâ, sãmri wẽ te.

⁶ 'Ri tēme âwisi wamhã, te za sô aihârâ za'ra, asiwadi norĩ zô. 'Râwi ai'rata 're ĩsôrôwa za'ra mono norĩ zô zama, te za sô aihârâ za'ra. Tawamhã te za tãma ĩrowasu'u za'ra, âne: “Âhãna ĩma rowẽ di. ĩnhimizama hã wa tô tisã, ĩwi ĩsimani hã. ĩzabâdâ te za 're ato za'ra wa'aba mo.” Âne te za tãma ĩrowasu'u za'ra.

⁷ — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ĩmorĩ hã tiwasédé hã te te oto rēme pese wamhã, hãwa âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te za tãma 're to za'ra, misi nherẽ. Ôhõ âma si, te za 're toi uptabi za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ nhipai u hã, 99 na ĩhâiba za'ra nhipai u hã. Ta norĩ hã 're nomro wẽ mono wa, tiwasété na 're ĩsiwẽ'õ za'ra mono da hã, mare di. — Âne ma tô tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma, Zezusi hã.

Rob'uiprazé ĩsapotore simanizé wasu'u

⁸ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma âma romnhimiré'é za'ra, âne:

— Pi'õ te, rob'uiprazé hã ahâ wamhã, âté misi te za tiwi 'maihamani, 10 na hâimana za'ra wamhã, ĩsapotore hã. E tawamhã sô 're rĩtĩ mono ô di za, tiwi 'masimani wamhã. Te za tô sô 're rĩtĩ. ĩro'ore hã te za duré sô ro'o, sô rĩtĩ da. Te za duré sô 'ri 're wamro. Sô 're rĩtĩ pese mono wamhã, te za oto tisã.

⁹ Tawamhã te te sãmri wẽ te, tisiwadi norĩ zô te za oto tihârâ za'ra. ĩ'rata ĩsôrôwa za'ra norĩ zô zama, te za tihârâ za'ra. Tawamhã, te za oto tãma rowasu'u za'ra, âne: “Âhãna, ĩma rowẽ di. Rob'uiprazé ĩsapotore hã wa tô tisã, ĩwi ĩsimani hã.

Īzabâdâ te za 're ato za'ra wa'aba mo duré, a norĩ wa'aba zama.” Āne te za tâma rowasu'u za'ra.

10 — Tane duré, ni'wa hã siwa'ru 're ĩmorĩ hã, tiwasédé hã te te oto rême pese wamhã, hãiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te za ãma 're to za'ra, tiwasédé hã te te rême pese wẽ te, misi nherẽ. — Āne ma tô tâma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

Ai'repudu, timama te te ĩrẽmezé wasu'u

11 Zezusi hã te duré tâma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Aibâ 'ra hã maparane.

12 Tawamhã te bātâ na ĩno hã timama wi waptẽ, tinhibrom na ãma tâma siwanhizari zahuré da.

— Taha wa, ma ĩmama hã ãma tâma aipo'o zahuré.

13 Āma ronomro õ ré, te uburé tinhibro hã sima ubumro, darob amo u morĩ da, ĩno hã. Darob amoi u wisi wamhã, wasété ahâ na te 're mo. Marĩ na si, ma taré tinhibro hã uprosi, ĩmama te te tâma ĩpo hã.

14 — Tawamhã tinhibro hã ma uburé uprosi pese oto, ai'repudu hã. Tawamhã tame darob ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ma tô duré mram na 're dasi'ubumro. Dasai õ di. Taha wa, ma tô ai'repudu hã mra hã dame sépata.

15 Taha wa, te aibâ u mo, te te tâma 're romhuri mono da, tame. Taha wa, ma tô aibâ hã satõ tibururu u, buru ãma uhâbâ te te tâma 're 'madâ'â mono da.

16 Mrap te, ma tô sima wẽ, uhâbâ sa na 're sai mono da. Mra, te te 're sépata mono nherẽ, ai'reputu ma hã, da te 're ai mono õ di.

17 Taha wa, ma tô si'ãma rosa'rata, ãne: “Īmama ma, romhuri'wa norĩ hã ahâ nherẽ, ma tô dasa hã 're si'azahâri. Wa hã wa ãme mra hã te 're sépata za'êtẽ.

18 Taha wa, wa za oto mo, ĩmama u apâ. Īwisi wamhã, wa za ĩmama ma ĩsiwasu'u, ãne: “Īmama, ĩwasété na wa tô 're mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tô upa. Asimiroti zama, wa duré upa.

19 Īwasété wa, âté ĩ'ãma 're ai'ra mono õ di za oto. Aima romhuri'wa da, oto 're ĩmorĩ da, te za ĩma ĩpisu.’ ” Āne ma tô rosa'rada hã sima 'manha, ai'repudu hã.

20 — Tawamhã aré 're ĩsãmra mono zém hawi te oto mo, timama nhorõwa u. Tawamhã zahadu romhâ ré, ma ĩmama hã tisã ti'ra hã. Taha wa, te ĩtẽme wara, ĩ'ra hã te te sina pẽ'ẽ tari wa. ĩtẽme wisi wamhã, tinho'utu ma tô ti'â, ti'ra hã. Tob'rata hârâ na, ma duré sawi.

21 Tawamhã te timama ma tinha, ai'repudu hã: “Īmama, ĩwasété na, wa tô 're mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa tô upa. Asimiroti zama, wa duré upa. Īwasété wa,

ãté ĩ'ãma 're ai'ra mono õ di za." ãne te timama ma siwasu'u, ai'repudu hã.

22 — Wasété na 're morĩ nherẽ, te te wẽ'õ õ di, ti'ra hã, ĩmama hã. Tãma ĩromhuri'wa norĩ hã te oto 'mahârã za'ra sa'êtẽ, zazahã ĩhãiwẽ we te te siwi 'mai'ãri da, te te siwi ãma uza da. Duré ĩsiptõmohi wasisizé, te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tô 'mahârã za'ra. Duré ĩpara'uza zama te te tãma sêrẽ za'ra da, ma tô 'mahârã za'ra.

23 Taha wa, te duré tãma nharĩ za'ra: "Powawẽ zapu zama, we ãwisi aba, wĩrĩ aba da, ĩhãipe hã.

24 E marĩ wa. ĩ'ra hã dã'ã newa. Tane nherẽ, dã'ã õ di. Ma tô aré ãma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tô we apã wi. Taha wa, wasa hã wa za oto wasiré huri ni, rowẽ te." ãne ĩmama te tãma nharĩ za'ra, te te tãma 're ĩromhuri za'ra mono norĩ ma. Taha na ma tô dasa hã dama 'manha.

25 — Tawamhã ĩno hã wisi wamhã, ĩdub'rada hã te buru ãma nhamra. 'Ri tẽme te oto mo. Te te oto rob'umhutu wa, ma tô rowamreme hã wapa, te te ĩrowamreme za'ra hã. Dapara 'rasi zama, ma tô wapa, rowẽ te, dasima 're ĩdato za'ra mono zé hã.

26 Taha wa, te romhuri'wa hã 'mahã, ãne: "E marĩ, te 'manharĩ za'ra ni." ãne te sadanha.

27 — "Ano hã rowẽ na ma tô wei wi. Taha wa, wei wisi wẽ te, ma tô wama ti'ru aimama hã, powawẽ ĩhãipe hã wa te wĩrĩ da, wasaihuri da." ãne te ĩdub'rata ma rowasu'u, romhuri'wa hã.

28 — Tawamhã ma ĩdub'rada hã tizahi. 'Ri para u sébré da hã, te te sima wẽ õ di. Tawamhã ĩmama, ma ĩtẽme watobro, te te tãma nharĩ da, sébré da. Tane nherẽ, sébré zeĩ õ di.

29 Tane nherẽ, te timama ma tinha: "Wa hã wa tô te aima 're romhuri pese. ĩ'ãma wahub ahã di, te aima 're romhuri mono ré hã. Niwa, aimreme hã te simini õ di. Tane nherẽ, marĩ ĩma sõmri õ di, pone'ẽrebã hã, dasa hã te ĩsiwadi norĩ ma 'manharĩ da.

30 ãhãna ai'ra hã ma tô wi. Asibro hã tãma ĩpo hã ma tô pi'õ na uprosi. Tane nherẽ, ma tô wisi wi, dama ĩ'ru, powawẽ ĩhãipe hã da te tãma wĩrĩ da." ãne te timama ma tinha, ĩdub'rada hã.

31 — Tawamhã ĩmama te asa tãma tinha: "ĩ'ra, a hã ĩ'rata, te 're asãmra u'ãsi mo. Marĩ hã ĩnhibro hã, uburé ate hã.

32 Uburé wama rowẽ za'ra wa, wa tô dasa hã dama 'manha, ĩ'ra hã ĩwisizém na. Ano hã dã'ã newa. Tane nherẽ, dã'ã õ di. Ma tô aré ãma ropsisa'rese'õ. Tane nherẽ, ma tô we apã wi." ãne ma tô ti'ra ma waihu'u. — ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, rowahutu'wa norĩ ma.

16

Aibã hãimana nhipese wasu'u

¹ Zezusi hã te duré ãne tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— Aibã hã te 're hãimana, ãsibrob ahã hã. Tãma ãromhuri'wa hã te duré 're sãmra, tãma rob'madã'ã'wa hã. Tawamhã ma tã tãma 'maïrowasu'u ni, ãne: “Rob'ui'prazé hã te te aiwi 're anhimini, aima rob'madã'ã'wa hã.” ãne te tãma 'maïrowasu'u ni.

² Taha wa, te sô hã, tãma ãrob'madã'ã'wa zô. Te tãma tinha, ãne: “Aïwasu'u hã wa tã wapa. ãma 're ãrob'madã'ã mono zé hã, tãibã za oto. Te za rob'ui'éré hã oto ãma ãsô, uburé ãnhimarĩ na 're ãrob'ui'éré mono zé hã.” ãne te tãma tinha, tãma ãrob'madã'ã'wai ma.

³ — Tawamhã te 'rãwi sima tinha, tãma ãrob'madã'ã'wa hã: “ãnhib'apito, ma tã ãma tinha, te tãma 're romhuri mono tã da oto. E marĩ, wa za oto te 're 'manharĩ. ãnhiptete uptabi ô di, buru na te dama 're ãromhuri mono zéb da hã. Duré ãnhiséb di za, rob'ui'prazém na te 're da'awari mono wamhã.

⁴ ãhe, wa tã ãsima waihu'u, marĩ te ã'manharĩ da hã, ã'ãma 're dasiwadi za'ra mono da. Tawamhã, apito te te ãmei wamhã, ãté ãsiwadi norĩ hã te za te te siwi 're ãmrami, tinhorôwa u, ãsiré 're ãsa za'ra mono da.” — ãne te 'rãwi sima tinha.

⁵ — Tawamhã te sô hã, apito ma, marĩ te te ãwa'ãbã za'ra ô norĩ zô. Tawamhã ãtême ãwisi 'rada hã te sadanha: “E niha tãma ãwa'ãbã'ô hã zahadu, rowa'rãmimhã.”

⁶ — “Piza'a, 100 na ãhãiba za'ra hã, azeitona 'rãi wa'ui wab ré hã.” — ãne te tãma rowasu'u.

Taha wa, te asa tãma tinha: “ãhãta ãwa'ãbã'ô na, rob'ui'éré hã. Asãmra. 50 na ãma rob'ui'éré, rowa'rãmimhã, tãma wa'ãbã da.” — ãne te aibã ma ti'ru, tãma ãrob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tãma ã'ru zarina, ma tã ahã prã na ãma rob'ui'éré.

⁷ — Tawamhã aibã hãiba amo hã ma duré ãtême wi. Tawamhã te sadanha: “A hã bété, e niha tãma ãwa'ãbã'ô hã zahadu, rowa'rãmimhã.”

— “Sa'u hã, miu na ãhãiba hã, tridu ré hã te tãma ãwa'ãbã'ô hã.” — ãne te tãma rowasu'u.

— Tawamhã te asa tãma tinha: “Ma'ãpé, 800 na ãma rob'ui'éré, rowa'rãmimhã tãma ãsômri da.” — ãne te tãma ti'ru, rob'madã'ã'wa hã. Taha wa, te te tãma ã'ru zarina, ma ahã prã na ãma rob'ui'éré.

⁸ — Te te dama ã'ru wasu'u, te te wapari wamhã, te tinha, ãsib'apito hã: “Pra. E niha rosa'rada tãma ãwaihu'u pe.” ãne te ãsa'u tãma tinha. — ãne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Ma tã duré tãma waihu'u za'ra:

— Marĩ zô si, da te 're ãrosa'rata za'ra mono norĩ ma, waihu'u pese di, rosa'rada hã, rowa'a nhib'a'uwé norĩ nhipai u.

⁹ Taha wa, ti'ab ré te za asimarĩ na 're ãdazawi za'ra wa'aba mo, ãma 're asiwadi za'ra wa'aba mono da. Asimarĩ hã asipara 're rēme za'ra wa'aba mono wapsi, hãiwa u, asōrōwa u 're asisisi aba mono wi, te za asō 're tob'uzu za'ra wa'wa, asawi'wa norĩ wa'wa hã. — ãne Zezusi te tãma roti za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

¹⁰ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Áté ni'wam norĩ hã te za danhibrob 'rare hã, dazô te te 're 'madâ'â wē za'ra. Tawamhã dama umnhasi wa, te za da te tãma 're pisutu za'ra, danhibrob ahã na, te te dazô 're 'madâ'â za'ra mono da oto. Tane, danhibrob 'rare, dazô te te 're 'madâ'â wasété za'ra mono wamhã, te za da te 're waihu'u za'ra, ãsa'ētē na zama, za dawu 're ãsipsaihuri za'ra mono na.

¹¹ Ti'ai ãma danhimarĩ hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za marĩ ãwē uptabi hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, sô 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Mare di. Ni'wa, te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono ò di za.

¹² Marĩ hã date hã, dazô 're 'madâ'â wasété za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za marĩ ãwē hã da te aima 're sōmri za'ra wa'wa, ate da. Mare di. Ni'wa te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono ò di za. — ãne Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra.

¹³ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Dama romhuri'wa hã ãsib'apito maparane wamhã, aiwa te te tãma 're romhuri wē zahuré mono ò di za. Duré sahuré te te 're sawi pese zahuré mono ò di za. Misi te za te te 're sawi pese. ãhãiba amo si te za te te siwi 're wē'ō. Duré sahuré te te 're wapari pese zahuré mono ò di za, romhuri'wa hã. Misi te za te te 're wapari pese. ãhãiba amo si te za te te 're ruiwapari. Tane, a norĩ wa'wa hã rob'uiprazéb zô si asima 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, e aiwa asimirohuri za'ra wa'wa hã za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri me. Mare di. Aiwab ò di. — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

Zezusihi nhimirowasu'u hãiba amo

Mateusi 11.12-13; 5.31-32; Marcusi 10.11-12

¹⁴ Tawamhã parizezu norĩ hã ma tō Zezusihi mreme hã wapari za'ra. Tawamhã rob'uiprazé ze 'wa, 're nomro mono wa, ma tō Zezusihi ma nharĩ za'ra.

¹⁵ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã aiwē newa, te ai'ãma 're dawata za'ra wa'wa. Tazahã asimirosa'rata 'wa hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, waihu'u pese di. Áté, marĩ na te za dasima ãma 're dawata za'ra, ãwē newa. Tazahã tãma wē ò wamhã, te za te te 're awē'ō, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

¹⁶ — Uburé marĩ hã Mozési te te dama 're ãapisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti hã ma tō

dasipara bâ si, da te 're pese za'ra, Zuwã Batita datême morĩ õ ré. Tawamhã ïwasu'uwẽ hã te oto da te 're wapari za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, da'ãma 're ïsib'a'uwẽ mono zé wasu'u hã. Taha wa, marĩ zô dasima ïwêzéb uwaibaba, da te 're ïrob'ruiwapari za'ra mono ne, te za oto da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra, ïtême 're dasihutu mono da.

17 — Pire u'âsi, te za dama 're hâimana za'ra, uburé marĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama 're ï'apisutu mono hã, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, ïsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Hâiwa hã si'utõrĩ nherẽ, duré ti'a hã si'utõrĩ nherẽ, te za pire u'âsi dama 're hâimana u'âsi. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

18 — Ni'wa hã aibã hã timro te te rême wamhã, duré pi'õ aimawi na mro wamhã, te za tiwasédé hã 'manha, aibã hã. Duré, pi'õ, da te ïme na aibã mro wamhã, te za duré 'manharĩ wasété. — ãne, Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Ïsibro pese wasu'u, ïsibrob'õ me

19 Tawamhã Zezusi hã te duré tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma, ãne:

— Aibã hã te 're mo, ïsibro pe hã. Zazahã ïwa'âbã za'ëtê na si, te 're si'uza. Duré dasa ïwẽ uptabi na si, te 're sa.

20 Tawamhã aibã ïhâiba amo hã te 're sãmra, ïsibrob'õ hã, ï'wa're ré hã, Razaru na ïsisi hã. Ïsiwadi norĩ hã te te siwi 're mrami, ïsibro pese nhorõwa u, te te siwi 're simizusi mono da, 'ridawa u.

21 Dasai rere'e na si, te 're sa. Wapsã si ma tô ï'wa're hã te te 're upsõmri siwi.

22 Tawamhã ma tô oto dêrã, ïsibrob'õ hã. Dâ'â wamhã, hâiwa u ma tô siwi ti'â, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Abra'ãhã 'rata, te oto 're sãmra, dame 're sai mono da. Ïsibro pe hã ma tô duré dêrã. Dâ'â wamhã, ma tô dasiwi sêrê ni, ab're 're.

23 Tawamhã ropipa hã te te oto 're sépata za'ëtê, adã 're ïsi'ubumroi mono zéb ãma hã. Ta hawi ma tô rob'madã, ïsibro pe hã. Te te rob'madã'â wamhã, ma tô Abra'ã hã tisã, romhã na. ï'rata te Razaru hã nhamra, ïsibrob'õ hã.

24 Te te 'madã'â wamhã, ma tô tãma si'mahã, ãne: "Wahi'rada Abra'ã, ï'ãma aipê'ézé na. Ma'ãpé, Razaru hã we ïtême satõrĩ, â we te te ïma âri da, te te ãma ïnhoto di'i da, tinhiptõmo na, ïnhoto wahã da. ãme ropipa, wa oto te 're sépata za'ëtê, unhamã ãma." ãne te Abra'ãhã ma siwasu'u.

25 — Taha wa, ma tô Abra'ã hã asa tãma tinha, ïsibro pese ma: "Ïnhihudu, aihãiba ré ré, aima 're rowê mono di. Uburé marĩ ïwẽ hã ma tô asô 're simi'wara. Razaru hã, marĩ hã ïwasétére si, ma tô da te tãma 're sõmri za'ra. ãhãna hã rowê na te oto 're hâimana. A hã te oto ropipa, 're ïsépata mo.

²⁶ Duré, ab're 'rehâ hã ãsa'êne hã te 're sa'wari, wawa'wa. Taha wa, wa te ãma 're saprĩ waihu'u za'ra mono õ di, atême wa'aba hã. Duré a norĩ wa'wa hã we 're saprĩ waihu'u za'ra wa'aba mono õ di, watême hã.” ãne te tãma tinha, Abra'ã hã.

²⁷ — Tawamhã ãsibro pe hã te asa tãma tinha: “Wahi'rada Abra'ã, tane wamhã, ma'ãpé Razaru hã satõrĩ, ãmama nhorõwa u.

²⁸ Tame te ãsisãnawã norĩ hã 're si'ubumro, 5 na ãhãiba za'ra hã. Ropipa, wa oto te 're sêpata. Taha wa, te za ãsatõ, ãtême morĩ za'ra da, te te tãma rowasu'u za'ra da, ãzarina we 're sisisi tõ mono da, ropipa u.” ãne te Abra'ãhã ma tinha.

²⁹ — Taha wa, ma tõ duré Abra'ã hã asa tãma tinha: “Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'ééré hã te nomro, ano norĩ 'ratamhã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré zama, te ãrata tinomro za'ra. Ta hã te za te te 're wapari za'ra za, ti'ai ãma ré.” ãne ma tõ ãsibro pese ma rowasu'u, Abra'ã hã.

³⁰ — ãsibro pe hã te duré asa tãma tinha: “Tane nherẽ, te te saze za'ra õ di, ãsimiroti na hã. Ni'wa hã dã'ã nherẽ, hãiwa'utu wamhã, ãtême morĩ za'ra wamhã, te za ãsimirowasu'u na saze za'ra, ãsisãnawã norĩ hã. ãne wapsi, te za tiwasédé hã rême pese za'ra, rowẽ na oto 're nomro mono da.” ãne te Abra'ãhã ma tinha.

³¹ — Tawamhã Abra'ã hã te duré asa tãma tinha: “Ano norĩ hã Mozési nhimiroti hã te te saze za'ra õ di. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiroti zama, te te saze za'ra õ di. ãne wamhã, ni'wa hã dã'ã nherẽ, apã hãiwa'utu wamhã, e te aré ãma saze za'ra. Te te ãma saze za'ra õ di aré, ãsimirowasu'u na hã.” ãne Abra'ã hã ma tõ tãma waihu'u, ãsibro pese ma.

17

¹ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— ãté ni'wa simiroti zarina, te za ni'wam norĩ hã 're hãimana wasété za'ra. Tawamhã roti wasété'wai ma, 're ropipa za'ra mono di za.

² ãhãta, ai'uté norĩ hã. ãté, ni'wa simiroti zarina, te za ai'uté hã 're 'maihãimana wasété. Tawamhã tãma ãroti wasété'wai ma, 're ropipa mono di za. ãbutu na ãtẽ tõmo wawẽ hã da te ãma wasisi pari, dã'ã da, ãi ba da te mei wamhã, tãma ropipa di, tãma ãroti wasété 'wai ma hã. Tane nherẽ, ãsimiroti wasété zarina, ai'uté te te ãrême wamhã, taha nhipai u hã tãma ropipa uptabi di za, roti wasété'wai ma hã.

³ Taha wa, te za 'rãwi asina 're asõpré wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono zéb zõ. ãté asisãnawã hã te za asada 're wasété za'ra wa'wa. ãne wamhã, aimreme wẽ na, te za tãma

're ĩroti za'ra wa'aba mo, asada 're wasété za'ra wa'aba mono tō da. Tiwasété na aima 're siwē'ō za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “Te ĩsina 'madâ'â õ di, ĩzada aiwasétézê hã.” ãne te za tãma 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo.

⁴ Áté, ã bātã na te za bātã bã asada 're wasété za'ra wa'wa, asisãnawã norĩ hã. Áté 7 na asada ĩwasétézê hã za. Tane nherê, tiwasété na aima siwē'ō wa'aba da, apã atême nasi simasisi aba wamhã, te za nasi tãma ĩnharĩ 'wa: “Te ĩsina 'madâ'â õ di, ĩzada aiwasétézê hã.” — ãne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Wanhib'apito, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

⁵ Tawamhã ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tō tiwi rowaptêrê za'ra, ãne:

— Wanhib'apito, wama 're aza'ëtê u'âsi mono, wa te wasina 're ĩ'ai'umnhasi za'ra mono zé hã. — ãne te tiwi rowaptêrê za'ra.

⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma ãma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Motada nhamare hã syryre nherê, da te 're wamhã, oto poto wamhã, wede za'ëtê uptabi di. Tane, a norĩ wa'wa hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã, syryre na nherê, aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wamhã, te aré pidera wede ma ĩnharĩ za'ra wa'wa, ãne: “Ma'ãpé asi'uihã na asisa'o'o, â 're, asi're da.” Tawamhã te aré asadawa zamarĩ za'ra wa'wa, pidera wede hã. — ãne, Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁷ Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Áté aima romhuri'wa hã te 're 'manhamra, áté buru na te te aima 're ĩromhuri mono hã, áté pone'ërebã 'madâ'â'wa. Tawamhã bātã na te za atême wi, romhuri hawimhã. 'Ri para u sébré wamhã, e te za ãne tãma ĩnha: “We oto asãmra, asa da.” E ãne, te za tãma ĩnha.

⁸⁻⁹ Mare di. ãne te za tãma ĩnha: “A'â ĩma asipi na. Asipi parip si, zazahã wa'õtō na asi'usisi, ĩsa hã we ĩma ĩré âri da, â zama. ĩsai parip si, te za asa. Te za duré ĩhã'rê.” ãne te za tãma ĩnha. Tawamhã te za aima ãma uwaimra, tãma ĩ'ru zarina. Asiminhimi'ru hã te te ãma aima uwaimrami wa, e te za sô amnhasi, ãma aiwata zô. Mare di. Sô simnhasi õ di za.

¹⁰ Tane a norĩ wa'wa hã, asib'apito nhimiwada'uri 'wa, ĩma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: “Sô 're wanhimnhasi za'ra mono õ di za, wa'ãma 're aiwata za'ra mono zô hã. Taré aima romhuri'wai wa, wa tō wa te ãma aima 're uwaimrami za'ra, asimiwada'uri hã.” ãne te za 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. — ãne, Zezusi ma tō tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

ZeZusi hã ĩ'wa're ré norĩ hã te te ĩpese za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhã ZeZusi norĩ hã te oto ai'aba'ré, Zeruzarẽ u. Darireza hã Samariza me 're ĩsiwaptob zahuré mono wa'wai baba, te ai'aba'ré, bådâdi na.

¹² 'Ri wa'õtõ u sihutu õ ré, ma tô aibã norĩ me si'uzusi za'ra. Aibã norĩ hã ĩ'wa're ré hã, 10 na ĩhãiba za'ra hã. Romhã prã na ma tô tãma 'mazahãri za'ra.

¹³ Tame ma tô sina 'mahãrã za'ra, ãne:

— ZeZusi, rowahutu'wa, wa'ãma aipẽ'êzé za'ra na, wapese za'ra da. — ãne te sina 'mahãrã za'ra.

¹⁴ Taha wa, te ZeZusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Õwa te za ai'aba'réi wa'wa, sasedoti norĩ u, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ u, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, aséptã'ã za'ra wa'aba zém na hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra. Taha wa, te ai'aba'ré, ĩ'wa're ré norĩ hã. Bådãdi na si'aba'réi ré, ma tô tizéptã'ã za'ra.

¹⁵ Tawamhã ma tô misi apã mo ZeZusihi u, tihãiba hã te te 'madã'ã wa. Ta hã samaritanu. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma wata sina, te apã mo, mreme 'rãihã sina.

¹⁶ ZeZusihi u wisi wamhã, ĩsahãpã ma aime, hi'rãtitõ. Te te ĩpesezém na te ãma tiwata, aibã hã.

¹⁷ Taha wa, te ZeZusi hã tinha, ãne:

— Aibã hã 10 na ĩhãiba za'ra hã, wa tô pese za'ra. E mahãta aibã norĩ hã, 9 na ĩhãiba za'ra hã.

¹⁸ Wasiré zudezu'õ nherẽ, e niha te we ãhã si mo apã siwaprosi. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma wata da, ĩsimipese waihu'u pese na.

¹⁹ Tawamhã ZeZusi hã te aibã ma tinha, ãne:

— Hãiwi asa na, asõrõwa u aimorĩ da oto. A hã ma tô ĩzaze, te aipesezém na. Taha wa, ma tô aséptã, ĩzazei wa. — ãne ma tô aibã ma waihu'u, ZeZusi hã.

*'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u
Mateusi 24.23-28, 36-44*

²⁰ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ZeZusi hã siwi sadanha, ãne:

— E niwa te za bådã hã ĩwa waptãrã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb da hã. — ãne te siwi 'mazadanha. Taha wa, ZeZusi te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, marĩ hã datõmo na a'ã, da te 're 'madã'ã za'ra mono õ di za.

²¹ Taha wa, ãne da te 're romnhoré za'ra mono õ di za: “Ãhãta, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Õhõta, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã.” ãne, da te 're romnhoré za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Dapẽ'ẽ 're, 're hãimana mono wa, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. — ãne, ZeZusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

²² Tawamhã te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma, ãne:

— Niwapsi te za asima ĩwẽ za'ra wa'wa, bãdã ĩwa waptã'ã da, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te te dama 're ĩroti mono zé hã. Āté ãne te za asima ĩnharĩ za'ra wa'wa: “Misi bãtã na nherẽ, Wanhib'apito na, wa te wasina waihu'u za'ra neza.” Āne te za asima ĩnharĩ za'ra wa'wa. Tawamhã a'ã asina waihu'u za'ra wa'aba õ di za.

²³ Īzadawa para õ nherẽ, te za ni'wam norĩ hã te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré: “Āhãta ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã te nhamra. Ōhõta, te nhamra.” Āne te za te te aima 're romnhoré za'ra wa'wa, taré. Āne wamhã, danhimirowasu'u zarina, ĩzõ 're rob'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁴ Tã si'ubuzi, te te 're rowa'a mono wamhã, dama rob'madã'ã pibu pese di, hãiwa mono bã hã. Tane, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã apã wei ĩmorĩ wamhã, aihĩni te za ĩ'madã'ã za'ra ni.

²⁵ Tazahã, wa za a'ã robzépata za'ëtẽ, ã nimosi dapoto tém norĩ hã te te siwi ĩwẽ'õ za'ra wa.

²⁶ Tawamhã ĩzõ 're ĩdanhimipari za'ra mono õ zém na, wa za wei mo apã. Apã we ĩmorĩzéb u hã Nowé 're hãimana mono ré, 're ĩdahãimana za'ra mono ne, te za 're dahãimana za'ra za.

²⁷ Ta norĩ hã daré âpusi mono õ ré hã, ma tô simiza'rese ãna tisa te te 're huri, rowẽ na 're nomro u'ãsi mono da newa. Simiza'rese ãna te duré te te 're âhuri. Rowẽ na te duré sina 're mro za'ra. Āne, 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã, Nowé hã 'ri ne 'manharĩ 're, sébré õ ré. Sébré parip si, ma tô oto tã hã we tita'a. Ti'ai hawib zama, ma â pu'u. Taha wa, ma uburé â na dasi'utõrĩ.

²⁸ Duré, Ro hã 're hãimana mono ré, 're ĩdahãimana za'ra mono zém ne, te za 're dahãimana za'ra, apã we ĩmorĩzéb u hã. Ta norĩ hã ma tô 're saihuri. Ma tô duré te te 're âhuri. Marĩ hã ma tô da te dasiwi 're uipra za'ra duré. Ma tô da te dasima 're rowede za'ra. Daburu ãma, ma tô da te 're robzuri. Ma tô duré da te dasima 're 'ri za'ra. Āne, 're ĩdahãimana za'ra mono zé hã.

²⁹ Tawamhã bãtã na, Sodoma hawi Roho watobrozém na hã ma tô dasi'utõrĩ. Tã we ĩta'a ne, ma we uzã hã asa'wa ti'ai u, êtẽ ro'o nhizédé uzé pire zama. Taha wa, ma uburé dasi'utõrĩ.

³⁰ Tane, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã apã we ĩmorĩzéb u hã te za 're dahãimana za'ra. Īzõ 're danhimipari za'ra mono õ di za.

³¹ Apã we ĩmorĩ õ ré, áté te za ni'wam norĩ hã ai'ubumro, 'ri nhisi hãpã na. Tawamhã, apã we ĩmorĩ wamhã, tinhibrob zõ te te si'ra za'ra õ di za. Mare di. Awa'awi te za tinhorõwa hawi ai'aba'ré, tinhibrob zõ sisisi ãna. Duré tibururu hawi, apã 'ri tẽme si'aba'rúi õ di za. Mare di. Ōne haré te za duré ta norĩ hã êtẽ 'rãihã u dame sisa're.

³² Ma'ápé Roho mro wasu'u na 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono, ïsine 're anomro aba mono tō da.

³³ Ni'wam norĩ hã si'uihã na tihâimanazép si te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowẽ ïsi'utõrĩ'õ hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Ni'wam norĩ hã ïzarina 're nomro mono da, 're sihâiba zawi za'ra mono õ wapsi, te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowẽ hã.

³⁴ Taha barana te za ni'wam norĩ hã siré tinhotõ zahuré, âté. Siré sôtõ zahuré ré, ïhâiba amo hã te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ti'â, hâiwa u. ïhâiba amo si te za tirẽ.

³⁵ Âté, pi'õ norĩ hã te za siré ti'ru'u zahuré. Siré 'ru'u zahuré ré, te za ti'â, ïhâiba amo hã. ïhâiba amo si te za tirẽ, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tõ sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa.

³⁶ Âté, aibã norĩ hã te za siré romhuri zahuré, buru âma. Tawamhã ïhâiba amo hã te za ti'â hâiwa u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. ïhâiba amo si te za duré tirẽ. — Æne, ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma.

³⁷ Tawamhã te sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame te za ãne tiromhâiba. — Æne te âma sadanharĩ za'ra.

Taha wa, te Zezusi hã asa tâma âma romnhimiré'é za'ra, ãne:

— Sipahudu hã marĩ dâ'â u 're si'rã'õtõ mono wamhã, dama pibui pese di, marĩ hã 're dâ'â za'ra mono wa, 're ïsimi'wara mono zé hã. — Æne ma tô tâma rowasu'u za'ra.

18

Ïmrotõ wasu'u, dama rowairébé'wai me

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô tâma âma romnhimiré'é za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ ma, wa'a ãna 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, te te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra mono da, te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da. Æne te âma simiré'é:

² — Aibã hã te 're hâimana, 'ri nho'õmo âma, dama rowairébé'wa hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'õ'wa ta hã, duré danhimiroti na zama ïsimiwazéb õ.

³ Tame ma tô pi'õi mrotõ hã 're sãmra. Te ïtẽme 're neb u'âsi, te te tâma 're rowairébé mono da ne. Æne te te tiwi 're rowaptẽrẽ: “Ï'ãma aime na. Ma'ápé ïzawi'õ'wai ma roti na, te te ïma 'manharĩ waseté tō da.” Æne te nasi tâma tinha.

⁴⁻⁵ — Tane nherẽ, duréi nherẽ, te te pawaptob õ di. Tawamhã ïtẽme 're neb u'âsi mono wa, te oto 'rãwi sima tinha, dama rowairébé'wa hã: “Wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, te 'madã'ã õ nherẽ, duré danhimiroti na ïnhimiwazéb õ nherẽ, te te sina ïwa'a wa, wa za oto tâma rowairébé, marĩ te te sima ïwẽ na. Te tâma rowairébé õ wamhã, ïtẽme 're neb u'âsi mono wamhã, te za te te 're ïwasutu u'âsi, timreme na. Æne õ'umnhasite, wa za oto

pawapto.” Āne te sima tinha, tipē'ē na. — Āne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

⁶ Te duré tãma nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã āne:

— Ma'āpé, āma rosa'rata za'ra wa'aba, dama rowairébé'wa, te te sina ĩrotizém na hã.

⁷ Wē prã zahã, te za, u, ĩmrotõ hã pawapto. E bété tinhib'a'uwē hã te te 're pawaptob za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Āté rowa'a na, āté barana te za sô 're hãsi, te te 're pawaptob za'ra mono da. E bété te te 're pawaptop su'u za'ra mono õ di za.

⁸ Mare di. Te te sima 're ĩwē za'ra mono zarina, te za tô te te 're pawaptob za'ra. Te za te te 're pawaptop su'u za'ra. Te te 're pawaptob za'ra mono nherē, e niha za, ti'ai āma dasiré ĩpodo hã, apã we ĩmorĩ wapsi. E te za da te 're ĩzaze za'ra. E ti'ai āma te za dama tihãiba, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zé hã. — Āne te Zezusi hã āma sadanharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã.

Parisezu norĩ wasu'u, danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wai me

⁹ Tawamhã Zezusi hã te za duré dama āma romnhimiré'é, ni'wam norĩ udãna. Ta norĩ hã 're hãimana wē za'ra mono newa, ma tô 'rãwi sina 're wata za'ra. Tihãiba amo norĩ hã te duré te te siwi 're wē'õ za'ra, wasété za'ra newa. Taha wa, ma tô tãma āma simiré'é za'ra, āne:

¹⁰ — Aibã norĩ hã ma tô tizasi zahuré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono āma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, tãma mreme zahuré da. Aibã norĩ hã, parisezu, duré danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wa.

¹¹ Zasi wamhã, hãwi te oto za, parisezu hã, rob'uiprazéb ubumroi'wa nhiti. Āne ma tô mre: “Re ĩhãimana u'âsi mono, āhãna, wa za ai'ãma ĩwata. E marĩ wa. Wa hã ĩsiré aibã norĩ ne, ĩwasété na 're ĩmorĩ õ di. Danhibrob zô, te 're rob'ruiwapari mono õ di. Wa hã rob'uiprazém na, dawi 're ĩnhipsaihuri mono õ di. Duré pi'õ na zama, dawi 're ĩnhipsaihuri mono õ di. Taha wa, wa za duré ai'ãma ĩwata, õhõ ne, rob'uiprazéb ubumroi'wa ne, 're ĩmorĩ õ wa.

¹² Maparane bātã na romhuri sidãpãsi, wa ĩsai āna 're ĩnhamra, te aima 're romhuri mono da, ĩmreme na. ĩpawa'ã hã wa duré te aima 're po'o, syry na.” Āne ma tô parisezu hã tiwē hã sina tihi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma.

¹³ — Tanei õ di, rob'uiprazéb ubumroi'wa hã. Hãwi te za, romhã na. Te ti'rã po. 'Rãwi siwē'õ wa, 'rãĩ wahutu õ di. Āne te tãma siwasu'u: “Re ĩhãimana u'âsi mono, wa hã ĩwasété di. ĩwasété wa, ĩ'ãma aipē'ēzé na, ĩwasédé hã ĩma pari da.” Āne te tãma siwasu'u, tiwasété na.

¹⁴ Taha wa, ma tô Zezusi hã dama tinha, āne:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Rob'uiprazéb ubumroi'wa si, rowē na te apâ mo tinhorōwa u, parisezu upana. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wēsâmri wa, tâma ãsiwasu'uzém na, duré wasété nherē, marĩ te te 're ãmanharĩ wasété mono na, te te 're 'madâ'â mono õ wab zama. Ni'wam norĩ hã danhipai u wē newa, tiwē na sina 're wata za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za tâma pisutu za'ra, wapu na dama 're hâimana za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã tiwē na sina 're wata za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za tâma pisutu za'ra, pire na dama 're hâimana za'ra mono da. — ãne Zezusi ma tô dama waihu'u.

Zezusihi u, ai'uté, da te ãwisi za'ra zé wasu'u
Mateusi 19.13-15; Marcusi 10.13-16

¹⁵ Taha pari, ma duré ni'wam norĩ hã ai'uté hã ãwisi za'ra, Zezusihi u, ai'uté ãma mreme da, ãwē hã te te tâma 're anhomri mono da, ai'uté ma. Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te te da'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tâma nharĩ za'ra.

¹⁶ Tawamhã ma tô Zezusi hã ai'uté norĩ zô hã, ãtēme si'aba're da. Te duré tisiré 're ãnomro mono norĩ ma tinha, ãne:

— Tô'ã. Dawi rosawi za'ra wa'aba õ di za. A'ã we ãtēme da te simroi mono, ai'uté norĩ hã. ã ai'uté norĩ hã õne haré simizazei pese na 're ãhâimana za'ra mono ne, tane ni'wam norĩ hã 're hâimana za'ra mono wapsi, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwē za'ra, ta norĩ ãma hã.

¹⁷ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ai'uté hã simizazei pese na 're ãhâimana za'ra mono ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're si'apito za'ra mono da, te te sina 're saze za'ra mono õ wamhã, ãma 're sib'a'uwē za'ra mono õ di za. — ãne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

Aibã ãsibrob ahã wasu'u
Mateusi 19.16-30; Marcusi 10.17-31

¹⁸ Tawamhã roti'wa hã te Zezusi sadanha, zudezu hã:

— Rowahutu'wa, aiwē di. E marĩ ãwē hã wa za 'manha, 're ãdanomro u'âsi mono zé hã te ãsina ã'uwaimrami da hã. — ãne te Zezusi sadanha.

¹⁹ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha:

— E niha te ã'ãma aiwa, ãwē na. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ãwē uptabi hã, õhõ si.

²⁰ Aima waihu'u pese di, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ãne, dama ãsimiroti hã: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré, danhibrom na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré, dahãiba na dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Duré aimama hã te za 're ãwazé pese mo, ana zama.” — ãne ma tô Zezusi hã tâma rob'rãzarõtõ, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã.

²¹ Tawamhã aibã hã te duré asa tâma tinha, ãne:

— Īprédu wi, wa tô te 're wapari pese, ĩsimiroti hã. Ōne u'âsi. Te 'madâ'â nhimini ō di. — Āne te Zezusihi ma sihâimanazéb 'rãzarõtõ, roti'wa hã.

²² Īsihâimanazéb 'rãzarõno hã te te wapari wamhã, te asa tâma tinha, Zezusi hã:

— Tane nherẽ, misi te zahadu aihâimanazéb zô aiwi rowaptâ. Ma'ãpé, uburé asibro hã dama wede mono, ĩwa'âbâ zô, ĩsibrob'õ norĩ ma, sômri mono da. Tawapsi, asibro pese di za, hãiwa âma hã. Asibro hã dama wede mono parip si, te za apâ we ĩtẽme aimo, ĩsiré 're aimorĩ da oto. — Āne te roti'wai ma tinha, Zezusi hã.

²³ Āne aibâ ma, te te roti wamhã, sibrob ahâ uptabi wa, ma tô tiwi tirobzei'õ, tinhibrob zawi te.

²⁴ Tawamhã Zezusi hã tiwi ĩrobzei'õ na ma tô waihu'u. Taha wa, te âma simiré'é, âne:

— Īsibro pese norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u 're ĩsisisi mono da hã, pire di. Tâma pire uptabi za'ra di za.

²⁵ E niha te za awaru ba'õmore hã ĩsi'uwazi para'õtõ zapu'u 're âzé. Sébré waihu'u ō di. Tane, ĩsibro pese norĩ hã si'uihã na 're sisisi waihu'u mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zéb u hã. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Taha wa, te ĩwapari'wa norĩ hã sadanharĩ za'ra, âne:

— Īsibro pese norĩ ma, waihu'u za'ra õ wamhã, e 'wam norĩ hã te za bété danho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra, dadâ'â âna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Āté ni'wai ō di. — Āne te siwi sadanha.

²⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tô asa tâma nharĩ za'ra:

— Dasi'uihã na danho'reptuzé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono ō di za. Dama waihu'u ō di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si siminho'reptu waihu'u pese di. — Āne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u za'ra.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te sadanha:

— Wa norĩ hã wa tô wanhorõwa hã wasipara rẽme za'ra ni, asiré 're wanomro mono da oto. — Āne te Zezusihi ma tinha.

²⁹ Taha wa, te asa tâma tinha, Zezusi hã:

— Tane tô. Tô sena wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté, ni'wam norĩ hã te za tinhorõwa hã rẽme za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Āté timro hã te za a'ã te te 're rẽme za'ra, âté, tisisânawã norĩ hã, âté timama hã, âté tina hã, âté ti'ra norĩ hã.

³⁰ Tawamhã ti'ab ré, te za tô marĩ hã te te tâma 're anhomri za'ëtê, ĩwa'rãmimhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te za tô duré tâma pisutu za'ra, niwa, rowẽ hã te te sina 're ĩuwaimrami za'ra mono zéb da hã, hãiwa âma. — Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, Zezusi hã.

*ZeZusi hã tidã'ázém na ĩsiwasu'uzé, tihãiwa'utuzém na zama
Mateusi 20.17-19; Marcusi 10.32-34*

³¹ Tawamhã ZeZusi hã hãiba pisutu ma tô sani za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã, aibã 12 na ĩhãiba za'ra hã. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Īwaparĩ pese za'ra wa'aba. Āhãna, wa Zeruzarẽ u ai'aba'ré ni. Tame te za marĩ hã ĩzô watobro. 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto ãma, te te ĩ'ãma ĩrob'ui'ééré za'ra zéb zarina, te za marĩ hã ĩzô watobro.

³² Te za, u, dasiwi ĩ'ári ni, zudezu'ô norĩ ma, da te dasiwi ĩhãiba nhomri da. Te za, u, ĩ'ãma tawa'ẽ za'ra ni, zudezu'ô norĩ hã. Te za, u, ĩ'ãma wasété za'ra. Tizadaipro na te za, u, nasi siwi ĩ'uptob za'ra.

³³ Te za, u, da te dasiwi 're ĩpré'é. Taha pari, te za, u, dasiwi ĩwĩrĩ ni. Tane nherẽ, bãdã maparane ĩ'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za, u, apã hãiwa'udu. — Āne ma tô sina tãma rob'rãzarõtõ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

³⁴ Tazahã, tãma pibu prã za'ra di, te te tãma sina ĩrob'rãzarõtõ za'ra zé hã. Tãma waihu'u za'ra õ di, te te tãma ĩwaihu'u za'ra zé hã.

*Ītob'a te te 're ĩda'awari mono hã, ZeZusi te te ĩto pesezé wasu'u
Mateusi 20.29-34; Marcusi 10.46-52*

³⁵ Tawamhã ZeZusi norĩ hã ma tô rob'umhutu za'ra oto, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã ĩtob'a hã nhamra, bãdãdi zababa te te 're ĩda'awari mono hã.

³⁶ Aibã hã ma tô da'awapa, da'ahã na da te ĩro'rahãri za'ra hã. Taha wa, te anha:

— E niha bã.

³⁷ Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra ni:

— ZeZusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, ma ro'razã. — Āne te tãma rowasu'u za'ra ni.

³⁸ Tawamhã te ĩtob'a hã nasi 'mahã:

— ZeZusi, Dawihi nhihudu, ma'ãpé ĩ'ãma aipẽ'ézé na. — Āne te nasi 'mahã.

³⁹ Tawamhã danhowa ĩsi'aba'ré, te tãma nharĩ za'ra, ari'iwi sãmra da. Tazahã, te te waparĩ za'ra õ di. Taha wa, te nasi 'mahã:

— Dawihi nhihudu, ĩ'ãma aipẽ'ézé na. — Āne te nasi 'mahã.

⁴⁰ Taha wa, ma tô ZeZusi hã mazazã. Te dama ti'ru, ĩtob'a hã da te saprõni da, ĩtẽme. Ītẽme da te saprõni wamhã, ZeZusi te sadanha:

⁴¹ — E marĩ te asima ĩwẽ, te ãma aima ĩ'uwaimrami da hã. — Āne te ZeZusi sadanha.

— Apito, ĩto pese da, wa ĩsima aiwẽ, apã te 're rob'madã'ã mono da. — Āne te asa tãma tinha, ĩtob'a hã.

⁴² Tawamhã te ZeZusi hã tãma tinha:

— Rob'madâ'â. Asina ĩ'umnhasi wa, ma ato pe. — Āne te Zezusi tãma tinha.

⁴³ Tawamhã awa'awi ma tô rob'madâ'â wẽ, aibã hã. Zezusihi siré te oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wata sina. Uburé, ãma ĩ'madâ'â'wa norĩ zama, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tiwata za'ra. Āne Zezusi, ĩtob'a te te ĩto pesezé wasu'u hã.

19

Zateuhu wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã Zerico u, ma tô wi. Wisi wamhã, 'ri nho'õmo wa'wai baba, ma ro'razã.

² Zerico ãma, te aibã hã 're hâimana, ĩsibro pe hã, Zateu na ĩsisi hã. Danhib'apito ma, rob'uiprazéb ubumroi'wa norĩ 'madâ'â'wa, Zateu hã.

³ Ta hã ma tô sima wẽ, Zezusi hã te te sabu da, te te hâiba pibu da. Tane nherẽ, da'ahã uptabi wamhã, te te 'madâ'â waihu'u õ di Zezusi hã, sapore wa, Zateu hã.

⁴ Taha wa, ma tô danho'a wara, wede u, te te sai'uri da, sipapara te te 'madâ'â da, ĩwa'wai baba za wei morĩ wa, Zezusi hã.

⁵ Tawamhã Zezusi hã wede u oto wisi wamhã, hâimo te rob'madã. Taha wa, te 'mahã Zateu hã, ãne:

— Zateu, ai'aba'rẽ na si'ra na. Ā bātã na hã asõrõwa ãma ĩhâimana hã.

⁶ Taha wa, ma si'aba'rẽ na si'ra. To sina, ma tô tãma tinha, ĩsõrõwa u ĩsiré morĩ da, ĩ'rata a'ã sãmra da.

⁷ Tawamhã ĩsõrõwa u sébré wamhã, te dasima nharĩ za'ra ni, Zezusihi za'u, ãne:

— Zapre, ma bété ĩsõrõwa u ãzé, aibã ĩwasété nhorõwa u. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

⁸ Zateu hã hãwi te oto za, Wanhib'apito ma, siwasu'u da. Tawamhã ãne te tãma tinha:

— Āhãta, ĩnhibro hã wa za ãma aipo'o, ĩsibrob'õ norĩ ma, te sõmri mono da. Duré, dawĩ ĩnhipsaihuri wamhã, wa za, te ĩsimi'uri nhowa're're, dama ãma 'rãnhipa, ĩwa'rãmi. Rob'uiprazé misi wamhã, wa za maparane si'uiwa na dama ãma 'rãnhipa. — Āne te Zezusihi ma siwasu'u.

⁹⁻¹⁰ Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— Āhãna hã rowẽ di oto, ĩsõrõwa ãma hã. Ā hã aibã hã ma tô tinho'reptuzé hã sina waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, te za tô oto 're mo. Taha da, wa tô we datẽme mo, te 're da'anho'reptui mono da, dawẽ na oto 're danomro mono da. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo. — Āne ma tô dama siwasu'u, Zezusi hã.

Romhuri'wa norĩ, 10 na ĩhãiba za'ra wasu'u

Mateusi 25.14-30

¹¹ Tawamhã ma tô wapari za'ra ni, Zezusihi mreme hã. Taha wa, te za duré tãma ãma romnhimiré'é za'ra. E marĩ wa.

Zeruzarē u, ĩwisizéb u hã, romhuture di oto. Āne wamhã, te dasina rosa'rata za'ra ni:

— Āté, bådâ te za oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwē mono zéb da hã. — Āne te dasina rosa'rata za'ra ni.

¹² Taha wa, te ãma simiré'é Zezusi hã, ãne:

— Aibã hã dama ĩpire hã darob amoi u ma tô mo, tinhib'apito hã te te sabu da. ĩsib'apito hã te za pisutu, apito na dama 're hâimana mono da, ĩrob ãma. Taha da, te za mo, si'apito da. Taha parip si, te za wei mo apã, tirob u.

¹³ Taha wa, te morĩ õ ré, sitēme sô tihârã za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô, 10 na ĩhãiba za'ra norĩ zô. Misi si, ma tô te te tãma sômri, rob'uiprazé ĩsapotore hã. Êtē'ubuzi ĩpré 'manharĩ, ta hã, oru 'manharĩ. Tawamhã te ãne tãma 'ru za'ra: “Marĩ hã te za 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, rob'uiprazém na ãma atob za'ra wa'aba da, apã we ĩmorĩ õ ré.” Āne te tãma 'ru za'ra. Taha pari, te oto tiwi timorĩ za'ra.

¹⁴ — Dama si'apito da nherē, ĩrob 're, 're ĩdahâimana za'ra mono hã te siwi 'ruiwapa, dama si'apito tô da. Taha wa, te ĩsarina siwi da'mazatõ, ĩsib'apito ma, te te ãma dazadawa wasu'u za'ra da.

¹⁵ — Tane nherē, ma tô aibã hã ĩsib'apito hã pisutu, dama si'apito da. Taha wa, ma tô wi apã, tirob u. Wisi wi, ma tô sitēme sô tihârã za'ra, tãma ĩromhuri'wa norĩ zô hã, niha ãma sitob za'ra wamhã, te te waihu'u da.

¹⁶ Tawamhã ĩtēme ĩwisi 'rada hã te tãma tinha, ãne: “Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô ĩma ĩsõ, misi. 10 na ĩhãiba za'ra hã, wa tô ãma ato.” Āne te tãma siwasu'u, ĩtēme ĩwisi 'rada hã.

¹⁷ — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: “Wē di tô. A hã, romhuri wē 'wa. Marĩ hã 'rare nherē, ma tô ĩma 're ĩ'manharĩ wē u'âsi mo. ĩma ai'umnhasi di. Taha wa, wa za oto aipisutu, 're da'ab'madã'ã mono da. 'Ri ahã, wa za aima pisutu za'ra, 10 na 'ri ĩhãiba za'ra hã tame 're da'ab'madã'ã mono da.” — Āne te tãma tinha.

¹⁸ — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we duré ĩtēme wi. Ta hã te duré tinhib'apito ma tinha: “Apito, rob'uiprazé ĩsapotore hã ma tô ĩma ĩsõ. ĩmrotõ na ĩhãiba za'ra hã, wa tô ãma ato.” Āne te tãma wasu'u, tinhib'apito ma.

¹⁹ — Taha wa, te ĩsib'apito hã asa tãma tinha: “Tane tô. 'Ri ahã hã ĩmrotõ na, wa za aima pisutu za'ra, tame 're da'ab'madã'ã mono da.” Āne te tãma tinha.

²⁰ — Tawamhã ĩsãna'remhã, ma we duré ĩtēme wi. Tinhib'apito ma, te tinha: “Apito, ãhãta rob'uiprazé ate hã, ĩma ĩsômri hã. Zazahã na, wa tô ubu, te asõ 'madã'ã pese da.

²¹ A hã, da'ãma aipē'ezé õ di. Date hã te dawĩ asima 're ĩ'apisutu mo, ate da. Duré asimirob're õ nherē, te za asima

're ĩrob'rāihāri mo, ate da, danho hã. Āne na, wa tō aiwaihu'u. Taha wa, aipipa di." Āne te tãma tinha.

22 — Tawamhã ĩsib'apito te asa tãma tinha: "A hã ĩma romhuri wasété 'wa, te 're aimo. Aimreme wē ō wa, wa za aimreme hã aima sizusi, aimreme zarina te aiwē'ō da. ĩte na, ma tō u, ĩwaihu, da'ãma ĩpē'ēzé ō na. Wa hã wa za date hã te ĩsima 're apisutu, u, ĩte da. Duré wa za, u, te ĩsima 're a'rāihāri, ĩte da, danho hã. Āne ma tō ĩma ĩnha.

23 Āne na 're ĩhāimana mono wamhã, e marĩ wa bété rob'uiprazé hã ĩzō sērē ō di, wedehâpâ 're. Āne we apâ ĩmorĩ wapsi, te aima ĩsōmri nhipai u, wa aré ĩsima waze, ĩzō sina hã'ã wa." Āne te romhuri'wai ma tinha.

24 — Taha wa, te ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma ti'ru: "Ma'ãpé, tiwi âri aba rob'uiprazé hã, 10 na te te ĩhâiba ma, sōmri aba da." Āne te ti'ru, ĩsib'apito hã.

25 — Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra: "Oro ōhō te hã, 10 na ĩhâiba za." Āne te tãma nharĩ za'ra, tinhib'apito ma.

26 — Asa te duré tãma nharĩ za'ra: "Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã marĩ ahâ nherē, simi'ē na te te 're romhuri za'ra mono wamhã, te za ãma tãma 're dasito, marĩ na. Tane nherē, ni'wam norĩ hã marĩ na syryre nherē, simi'ē na te te ãma 're romhuri za'ra mono ō wamhã, te za syryre nherē, tiwi sani za'ra ni.

27 Oto ĩ'rui'wa norĩ hã we ĩtēme āwisi za'ra wa'aba. Ma tō siwi ĩwē'ō za'ra, tãma ĩsi'apito za'ra tō da. Taha wa, te za ĩnho'a asiwi ĩsimroi wa'wa." Āne ma tō ĩsib'apito tãma 'ru za'ra. — Āne te dama ãma romnhimiré'é, Zezusi hã.

*Zezusi hã Zeruzarē u ĩwisizé wasu'u
Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Zuwã 12.12-19*

28 Tawamhã te te dama rowasu'u pari, te oto danhowa mo, Zeruzarē u, Zezusi hã.

29-30 'Ri wa'ōtō u, ma tō rob'umhutu oto, Betazé u hã, duré Betanha u hã. Oriwera na étē 'rāihâ nhisi 'rata, 'ri wa'ono hã. Tisiré 're ĩnomro mono norĩ hã ma tō sisōwa satōrĩ zahuré, maparane. Āne te tãma rob'ru zahuré, Zezusi hã:

— Ōwa te za datēme ane wa'wa, 'ri wa'ōtō u, asō're uwaibaba wa'aba. Aimasisi aba wi, te za awaru po'repore ĩsāmri 'wa, ĩprédupté hã, zahadu ni'wa ãma ĩmorĩ'ō hã. Butu wazi na te za, da te ãma wasisi haré. Tawamhã te za ĩwasihui wa'wa, we saprōni aba da.

31 Ni'wa hã āne te te asadanharĩ aba wamhã: "E marĩ da, te ĩwasihui wa'wa," tawamhã, āne te za asa tãma ĩnharĩ 'wa: "Wanhib'apito hã ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni." Āne te za asa tãma ĩnharĩ 'wa. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u zahuré.

³² Tawamhã te oto tineb zahuré. Zezusi te te tãma ãwasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô sãmri zahuré, awaru po'repore hã.

³³ Te te wasihu zahuré wamhã, ãtede'wa norĩ hã te sadanharĩ zahuré:

— E marĩ da, te asapa'abã ãwasihui wa'wa ari'iwi. — ãne te tãma nharĩ zahuré.

³⁴ Taha wa, te asa tãma nharĩ zahuré:

— Wanhíb'apito, marĩ õ wa, ãma morĩ da, wa tãma wasihu ni. — ãne ma tô tãma waihu'u zahuré.

³⁵ Tawamhã te oto saprõni zahuré, awaru po'repore hã, Zezusihi ma. Te te tãma ãwisi zahuré wamhã, ma tô tisi'ubuzém na tãma ba'ubu zahuré. Tawamhã ma tô Zezusi pawaptob zahuré, ãma sarõtõ da.

³⁶ ãma morĩ ré, ma tô dasi'ubuzém na bådãdi hã da te waptã za'ra.

³⁷⁻³⁸ Tawamhã ma tô rob'umhutu, Zeruzarẽ u hã. Oriwera na te za oto si'ra, Zeruzarẽ u wisi da. Tamomo, te da'ahã na Zezusihi zarina ai'aba'rẽ ni, ãsazei'wa norĩ hã. Ma tô te te ãma 're 'madã'ã za'ra aré, Zezusi te te 're ãda'apawapto mono zém na, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, te oto damreme 'rãihã na dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Uburé Danhíb'apito te we oto mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para. Tãma 're rowẽ za'ëtẽ mono di za. Rowẽ hã hãiwa ãma 're ãsa'wari u'ãsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

³⁹ Taha wa, parisezu norĩ hã dawa'wa ãsi'aba'rẽ hã, te Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Rowahutu'wa, ma'ãpé asazei'wa norĩ hã sadawa uwati za'ra na, ari'iwi si'aba'rẽ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴⁰ Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ari'iwi si'aba'rẽi 'wa'ãhã, te aré tô ãne hã mreme 'rãihã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma tiwata za'ra. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

Zezusi hã Zeruzarẽ norĩ ãma ãsiwa'õzé wasu'u

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô rob'umhutu oto, Zeruzarẽ u hã. 'Ri ahã hã te te 'madã'ã wamhã, te aiwa'õ, ãwa 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ãma hã.

⁴² Taha wa, te ãne tinha:

— ãhãna dama 're ãrowẽ za'ra mono zé hã dama waihu'u za'ra 'wa'ãhã, aré dama 're rowẽ za'ra mono di. Tane nherẽ, dama waihu'u za'ra õ di. Taha wa, da'ãma ãpẽ'ézé di.

⁴³ Niwapsi, te za danhitob'ru norĩ hã daré 'ri uirĩ za'ra. Ti'a za'wari na te za te te 're 'ri uirĩ za'ra, ãmana wawi, 're dawairébé tõ mono da, nimomo.

⁴⁴ Danhitob'ru norĩ hã te za 'ri hã daré te te 're sãmra za'ra. 'Ri hã, tãibã za oto. 'Ri tede'wa zama, te za uprosi za'ra. 'Ri

tâibâ wamhã, ãne hã te za oto re na 're simi'wara, 'rizé hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te aré danho'reptu za'ra. Tane nherê, danho'reptui'wa, datême ãwisi na hã da te waihu'u za'ra õ di. — ãne ma tô romhã ré da'ãma rowa'õtõ siro, Zezusi hã.

*Zezusi te te dama ãnharizé, rowede'wa nori ma
Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Zuwã 2.13-22*

⁴⁵ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, ma tô ãzé Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Sébré wamhã, ma tô rowede'wa nori hã te te sate, rob u wairébé da.

⁴⁶ ãne te tâma nharĩ za'ra:

— Duréihã wahi'rada hã ma tô ãne na rob'ui'ééré ãbaihã na hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na: “*ãnhorõwa hã ãwa ãma 're ãdamreme zusi mono zém na, te za da te 're sisi za'ra, 'ri hã.*” ãne te tinha. Tane nherê, ma tô a nori wa'wa hã ãwa asima 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Taha wa, danhibrom na dawi 're ãsipsaihuri za'ra mono nori, 're ãsi'ubumroi mono zém ne, te oto 'ri hã 're sa, wasété uptabi na. — ãne te Zezusi hã tâma nharĩ za'ra.

⁴⁷ Tawamhã bâtã sidãpãsi, te nasi dama rowasu'u Zezusi hã, 'ri 'wawi wa'ra 're. Ni'wam nori hã ma tô Zezusi hã sima 'ru za'ra, te te siwi wĩri da. Ta nori hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire nori hã, duré ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rata na dama rowahutu'wa nori hã, duré roti'wa nori hã.

⁴⁸ Tane nherê, Zezusi te te siwi wĩri da nherê, te te siwi wĩri õ di. E marĩ wa. Te te 're ãwapari za'ra mono nori hã ahã wa, te te siwi wĩri waihu'u õ di.

20

*Zezusihi pisutu'wa zõ, da te ãsadanharizé wasu'u
Mateusi 21.23-27; Marcusi 11.27-33*

¹ Nimahã bâtã na te Zezusi hã nhamra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te te nhamra, te te dama rowahutu da, duré ãwasu'uwê na te te da'apo're pu'u da. Tawamhã aibã nori hã ma ãtême aimasa. Ta nori hã sasedoti ãpire nori hã, duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa nori, duré zudezu nori ma roti'wa nori.

² ãtême simasa wamhã, te siwi sadanha:

— E 'wa sadawa para, te bété ãne hã dama 're ãab'manharĩ mo. E 'wa hã, aipisutu'wa. Ma'ãpé wama asiwasu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te siwi sadanha.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma nharĩ za'ra:

— Wa hã wa za duré a'ã asadanharĩ na ãma aima wa'rãmi za'ra wa'wa.

⁴ E 'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã ã dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. E 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para.

E dazadawa parap si. Ma'âpé, Zuwãhã ãma asimirosa'rada hã, ãma waihu'u za'ra wa'aba. — ãne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

⁵ Taha wa, te 'rãwi sima nharĩ za'ra, ãne:

— E niha, wa za tãma waihu'u za'ra ni, õne wamhã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa para, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma waihu'u za'ra wamhã, te za wazadhanarĩ na sahu za'ra, ãne: “E niha bété, Zuwã Batitaha nhimirowasu'u hã saze za'ra wa'aba õ di, dame.” Áté ãne, te za wama nharĩ za'ra.

⁶ Ma tô da te 're saze za'ra Zuwã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're ãmorĩ na. Tawamhã dazadawa parap si, â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharĩ mono na, wa te tãma nharĩ za'ra wamhã, áté te za êtẽ na dasiwi wa'uprosi ni. — ãne te sima nharĩ za'ra, 'rãwi.

⁷ Tawamhã Zezusihi ma, te oto nharĩ za'ra:

— Ni'wa sadawa para, ma tô Zuwã hã â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ãpisutu'wa hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁸ Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã ãma waihu'u za'ra wa'aba õ nherẽ, wa hã te duré aima waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ni'wa sadawa para, te dama 're ã'ab'manharĩ mono na hã. — ãne te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra.

Buru 'madã'ã'wa norĩ wasu'u

Mateusi 21.33-46; Marcusi 12.1-12

⁹ Tawamhã Zezusi hã te duré dama romnhimiré'é, tin-himirowasu'u na, ãne:

— Aibã hã te 're hãimana, buru tede'wa hã. Tawamhã tiburu ãma ma tô a're, uwa 'ru hã. Taha wa, ma tô ni'wam norĩ hã sisõ'a ré pisutu za'ra, ãburu hã te te sô 're 'madã'ã za'ra mono da. Uwa 'ru 'rã hã 're 'rãĩ prédu za'ra mono wapsi, te za ãwa'rãmi te te tãma 're po'o za'ra, buru tede'wai ma hã. Taha pari, te oto mo, buru tede'wa hã darob amoi u, tamomo a'ã hãimana da. Tame te a'ã 're hãimana hã.

¹⁰ Tawamhã oto 'rãĩ prédu mono wa, ma tô buru tede'wa hã tãma ãromhuri'wa hã 'mazatõ tiburu u, uwa 'ru 'rã hã buru 'madã'ã'wa norĩ te te tãma ãpo'o za'ra zõ. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma tô romhuri'wa hã siwi azã, buru 'madã'ã'wa norĩ hã. Taha wa, te ubana siwi satõ apã, ãsib'apito u.

¹¹ ãtẽme wisi wamhã, ãwa'rãmimhã te duré sô 'mazatõ. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã, buru 'madã'ã'wa norĩ hã. Ma tô tãma rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, te duré ubana apã siwi satõ, ãsib'apito u.

¹² ãwa'rãmi ma tô duré sô 'mazatõ, buru tede'wa hã. Si'ubdatõ oto te te ãsatõrĩ za'ra zé hã. Tazahã, buru u wisi wamhã, ma duré siwi azã. Ma siwi u'a. Buru hawi, te duré siwi satõ apã.

13 Taha wa, te 'râwi sima tinha, buru tede'wa hã, ãne: "E marĩ, wa za 'manha. Até ĩ'ra hã wa za oto satõ, buru 'madâ'â'wa norĩ u hã, ĩma sawi pese nherẽ, ĩ'ra hã. ĩburu u te satõrĩ wamhã, até te za siwi hãiba wazé." ãne te 'râwi sima tinha, buru tede'wa hã. Tawamhã ti'ra si'aibã hã te oto satõ, tiburu u.

14 — Tawamhã buru u oto morĩ wamhã, buru 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô romhã ré sima sãmri za'ra. Taha wa, te sima 'mahârã za'ra, ãne: "Õhõta buru tede'wai 'ra hã te wei mo, timama uirĩ na buru tede'wa da hã. Oto wa te wasiwi wĩrĩ aba, buru hã wate za'ra da oto." ãne te sima 'ru za'ra.

15 — Tawamhã buru hawi ma siwi time. Ma tô siwi tĩwĩ. ãne, buru 'madâ'â'wai 'ra wasu'u hã.

— ãne wamhã, e marĩ te za 'manha, buru tede'wa hã.

16 Te za sô timorĩ za'ra, uburé te te uprosi da. Tawamhã te za duré aimawi da'maipisutu, tiburu 'madâ'â'wa da hã. — ãne, Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra.

Tawamhã ĩsimirowasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, te nharĩ za'ra ni, ãne:

— Rowasédé hã watobro õ neza. — ãne te nharĩ za'ra ni.

17 Tawamhã Zezusi te da'ab'madâ'â pese. Te dama tinha, ãne:

— Êtẽ wasu'u na rob'ui'ééré hã, ãne: Êtẽ tomhãpã wẽ hã 'ri na'ratazéb da hã, wẽ uptabi nherẽ, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwẽ'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na." ãne, êtẽ wasu'u na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

18 Duré, êtẽ tomhãpã nhisiwi, zé'a 'manharĩ hã 're rere'e mono wa, 're ĩsiprub za'ra mono ne, te za ĩwẽ'õ'wa norĩ hã hã za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Duré êtẽ tomhãbã hã zé'a 'manharĩ nhisiwi, 're rere'e mono wa, te te 're ĩpru pese za'ra mono ne, te za ĩwẽ'õ'wa norĩ hã hã za'ra, sa'êtẽ uptabi na. Ta norĩ ãma hã 're sib'a'uwẽ za'ra mono õ di za. — ãne te Zezusi hã sina ãma simiré'ê.

Rob'ui'prazé hã Roma ãma danhib'apito uptabi ma, da te tâma 're ĩpo'o za'ra mono zé wasu'u

Mateusi 22.15-22; Marcusi 12.13-17

19 Buru 'madâ'â'wa norĩ wasu'u te te dama wasu'u wamhã, ma tô sina waihu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã. Sasedoti norĩ hã sima ĩpire za'ra norĩ me, ma tô sina waihu'u za'ra. Taha 'ru te, te aré sima wẽ za'ra, te te siwi âri da, Zezusi hã, awa'awi. Tane nherẽ, dama pahi za'ra wa, ma tô siwi ãma rosazã a'ã.

20 Taha wa, ma tô taré a'ã ãma 're sõpré. ãne te aibã norĩ ma tâma ãma roti za'ra:

— Zezusihi u te za ai'aba'rúi wa'wa, marĩ na asiwi sadanharĩ za'ra wa'aba da, tô sena, marĩ asiwi waihu'u za'ra wa'aba dai õ nherẽ, ĩsimirowasu'u na hã. Tawapsi te za asiwi ĩsadanharĩ

za'ra wa'wa, tinhimirowasu'u na te te āma upa zô, te te āma upai wa, wanhîb'apito u, wa te wasiwi saprõni da, marî te te tãma 'manharî wasété da. — Āne te aibâ norî ma roti za'ra. Tawamhã ma tô rob'uprazém na tãma wa'âbâ za'ra, Zezusi za te te siwi ĩsadanharî'wa norî ma.

²¹ Ītēme simasa wamhã, te āne siwi sadanha, aibâ norî hã:

— Rowahutu'wa, aimreme hã tô sena na, wa tô aiwaih'u'ua za'ra ni. Asimirowahutu zama wē di. Asimiroti na 're da'ab'mairēme mono õ di. Sena na te dama 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirotizéb zarina.

²² Āne wa, a hã ma'âpé, marî hã wama waih'u'ua za'ra na, marî hã wa te waih'u'ua za'ra da. E Roma āma danhib'apito uptabi ma, wa za rob'uprazé hã wa te tãma 're po'o za'ra, ĩsimiwada'urizéb zarina. E 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, wē di. E tãma wē õ di. Āne niha ĩsimiroti hã āma. — Āne te siwi sadanha.

²³ Tazahã ma tô sina waih'u'ua, Zezusi hã. Tinhimirowasu'u na te te tãma āma upa za'ra da newa, ma tô āne siwi sadanharî za'ra. Taha wa, te tãma nharî za'ra, aibâ norî ma:

²⁴ — Rob'uprazé ĩsapotore hã we ĩma 'maiwē wa'aba, te 'madâ'â da. E 'wai hãibarî, rob'uprazé ĩsapotore na hã. E 'wa sisi ui'ééré duré, āma hã.

Tawamhã ma asa āma sada'âbâ za'ra, āne:

— Roma āma danhib'apito hãibarî ā hã, duré taha nhisi ui'ééré, ā hã. — Āne te asa tãma nharî za'ra.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharî za'ra:

— Roma āma danhib'apito ma, te za ĩsimiwada'uri zarina rob'uprazé hã tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te za marî hã ĩsimiwada'uri zarina tãma 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo apâ, ĩte wa. — Āne ma tô tãma waih'u'ua za'ra, Zezusi hã.

²⁶ Tinhimirowasu'u na te te tãma āma upa za'ra da newa, ma tô danho'a siwi sadanha, aibâ norî hã. Tazahã, tinhimirowasu'u na te te tãma āma upa za'ra õ di, Zezusi hã. ĩsimirowasu'u hã, wē uptabi di. Wē uptabi wa, ma āma titob'uzu za'ra, aibâ norî hã. Taha wa, te ari'iwî tihãimana za'ra oto.

Zezusi hã, da te ĩsadanharizé wasu'u, dahãiwa'utuzém na Mateusi 22.23-33; Marcusi 12.18-27

²⁷⁻²⁸ Tawamhã ma we aibâ norî hã ĩtēme aimasa, Zezusihi u. Aibâ norî hã, sadusezu. Ta norî hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, ab're hawi apâ 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono õ na, te te dama 're ĩroti za'ra mono. Zezusihi u simasa wamhã, ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra, āne:

— Rowahutu'wa, wahi'rada Mozési hã ma tô āne dama roti: “Aibâ ĩmro ré hã 'ra õ ré, dâ'â wamhã, tizédé'aba mro na, te za timro ĩsisãnawã hã, ai'uté hã te te 'maipoto da, ĩwa ĩsédé'aba 'ra ne, 're morî da.” Āne, wahi'rata nhimiroti na rob'ui'ééré hã. — Āne te Zezusihi ma sadawa 'rãzarõtõ za'ra, sadusezu norî hã.

²⁹ Te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Aibã hã Ìsisãnwã si hã te 're hãimana za'ra, 7 na Ìhãiba za'ra hã. Tawamhã Ìpoto'rada hã ma tô timro oto. Tazahã, 'ra õ ré, ma tô dârã, aibã hã.

³⁰ Taha wa, ma tô Ìsõsi hã duré ãma timro, tizédé'aba mro na. Tane nherê, ma duré dârã, 'ra õ ré.

³¹ Taha wa, ma tô taha nhosi hã duré ãma timro. Tane nherê, ma duré dârã, 'ra õ ré. Æne siparabãsi, ma tô aré sisõwa're're nasi ãma timro za'ra. Tawamhã ma tô oto uburé sisarina ai'utõ, 'ra õ ré.

³² Tawamhã pi'õ zama ma tô oto dârã, timro norĩ zarina.

³³ Ìmro 7 na Ìhãiba za'ra wamhã, e 'wai mro za bété pi'õ hã, ab're hawi apã te te 're da'ahãiwa'utu mono wamhã, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã. — Æne te siwi sadanha, sadusezu norĩ hã.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ti'ab ré si, te za dasina 're damro za'ra.

³⁵ Hãiwa ãma hã, dasina 're damro za'ra mono õ di za oto. Niwapsi, te za ab're hawi ahãiwa'utu, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã te te 're Ì'awêsãmri mono norĩ hã, hãiwa ãma Ì'rata 're si'ubumroi u'ãsi mono da.

³⁶ 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ ne, te za dâ'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra, dâ'ã waihu'u ãna. 'Re Ìhãimana u'ãsi mono 'ra, te za 're dahãimana za'ra, ab're hawi za te te da'ahãiwa'utu wa.

³⁷⁻³⁸ Mozési hã ma tô dama waihu'u, ab're hawi 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te 're Ìda'ahãiwa'utu mono zém na hã. Wede zapore Ìro'o na, te te dama ãma rob'ui'ére wamhã, ma tô 'Re Ìhãimana u'ãsi mono dama wasu'u, tihi'rata norĩ nhib'apito na. Abra'ãhã nhib'apito, te, u, 're hãimana, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã. Duré Izatihi nhib'apito, te, u, 're hãimana. Duré Zacoho nhib'apito te, u, 're hãimana. Æne te dama rowasu'u, Mozési hã. 'Re Ìdahãimana u'ãsi za'ra mono nhib'apito, te 're mo, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã. Dahãiba hã nhib'apito, 're morĩ õ di. Aihĩni te Ìsõ'a 're dahãimana za'ra. 'Re Ìdadã'ã za'ra mono norĩ zama, te Ìsõ'a 're hãimana za'ra. Æne, Mozési te te dama Ìrowasu'uzéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni. — Æne ma tô tãma sadawa 'rãzarõtõ za'ra, sadusezu norĩ ma, Zezusi hã.

³⁹ Tawamhã te rowahutu'wa norĩ hã Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Asimirowasu'u hã wẽ di, rowahutu'wa. — Æne te ãma tiwata za'ra.

⁴⁰ Taha wa, ma tô roti wẽ na sõwada za'ra, sadusezu norĩ hã. Taha wa, marĩ na te te siwi sadanharĩ waihu'u õ di oto, te te sina mreme wazéb za'ra wa, ta norĩ hã.

*Danho'reptui'wa na, Zezusi te te Ìda'azadhanharĩzé wasu'u
Mateusi 22.41-46; Marcusi 12.35-37*

⁴¹ Tawamhã Zezusi hã te da'azadhanha, ãne:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. E marĩ wa, te ãsihudu na wasu'u za'ra ni.

⁴²⁻⁴³ Apito Dawi hã ma tô tinhib'apito na danho'reptui'wa hã sisi, tinho're na. ãNe, Dawihi nho're na rob'ui'ére hã:

“Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô ãnhib'apito ma, tinha: ‘Ï'rata te za 're asãmra mo, ãnhimire niwĩ dama aipire na ãsire 're aihâimana u'âsi mono da. Wa hã wa za te tãma 're nharĩ za'ra, asitob'ru norĩ ma, aima 're sib'uwa za'ra mono da.’ ”

ãNe Dawihi nho're wasu'u na rob'ui'ére, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma danho're na, Saumusi na ãbaihã nhisi na hã.

⁴⁴ Dawi hã tinhib'apito na te te sisi nherẽ, e niha te za ãsihudu si 're hâimana, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã. — ãNe ma tô Zezusi hã da'azadanha.

Zezusi te te dama ãroti mono zé wasu'u, rowahutu'wa norĩ ne, 're dahâimana za'ra mono tô da

Mateusi 23.1-36; Marcusi 12.38-40

⁴⁵ Tawamhã uburé, da te wapari za'ra ré, te Zezusi hã tinha, tisire 're ãnomro mono norĩ ma:

⁴⁶ — Ma'ãpé, rowahutu'wa norĩ hã waihu'u za'ra wa'aba, ãhâimanazém na hã. Ta norĩ hã uza pa ré, 're nomro mono da si, tãma ãwẽ za'ra hã. Duré 'ri nhi'riti wa, da te dasina 're ãubumroi mono zéb ãma dama pire wa, da te 're wazéb za'ra mono da, ma tô te te sima 're wẽ za'ra. Duré dama ãpire norĩ simasisizém na 're ãsi'ubumroi mono da si, tãma ãwẽ za'ra hã, rowahutuzéb ãma duré 'ri para dasiré 're ãdasaihuri mono zéb ãma hã.

⁴⁷ Rowahutu'wa zahã, te za pi'õi mrotõ norĩ wi, ãsibro hã te te tiwi 're uprosi za'ra. Tane nherẽ, te ta norĩ hã danho'a 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi hã, 're hâimana wẽ up'tabi za'ra mono newa. Taha wa, te te dama 're ãarob'manharĩ mono zém nhipai u, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te tãma 're rob'manharĩ za'ëtẽ za'ra. — ãNe ma tô tãma waihu'u za'ra, tisire 're ãnomro mono norĩ ma.

21

Pi'õi mrotõ nhoprubzé wasu'u

Marcusi 12.41-44

¹ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma, ma tô da'ab'madã Zezusi hã, danhoprubzé, da te 're ãsême mono zéb 're, ãsibro pese norĩ hã te te sême ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma. ãNe na ma tô da'ab'madã, 'ri 'wawi wa'ra 're, Zezusi hã.

² Pi'õi mrotõ zama ma duré 'madã, ãsibro'õ hã. Ta hã ma tô rob'ui'prazé ãsapotore hã dame tiza, marĩ te te ãma ãuipra da hã aré, syyre nherẽ.

³⁻⁴ Taha wa, te Zezusi hã tinha, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma:

— Tô sena, ã hã pi'õi mrotõ hã sibrob õ nherẽ, ma tô tinhoprüm na uburé da'a'rãnhipa. Ìsiré norĩ hã rob'uiprazé hã nasi tãma ãsi'atarẽme za'ra si, te nasi sé. Tanei õ di, pi'õi mrotõ hã. Simarĩ õ nherẽ, tihãimanazéb da, te te aré ítédé hã ma tô ãbãre tãma tisõ. ãne wamhã, ma tô tinhoprüm na uburé da'a'rãnhipa. — ãne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé wasu'u, za ãsi'utõrĩzém na

Mateusi 24.1-2; Marcusi 13.1-2

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô 'ri 'rãihã ãma tiwata za'ra, ãne:

— ãne hã wẽ uptabi di, 'ri 'manharĩzé hã. Duré waipo wẽ di, danhibzari hã. — ãne te 'ri ãma tiwata za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhorõwa ãma.

Taha wa, te Zezusi hã tinha:

⁶ — Niwapsi te za dasiwi prüm ni, êtẽ na 'ri hã. Tawamhã misi si te za oto simi'wara, ãne hã. Sisisiwi 'manomro waihu'u õ di za oto, ãne hã. Tãibã za oto. — ãne ma tô romhã ré ãma rowa'õtõ, Zezusi hã.

⁷ Tawamhã te siwi sadanha:

— Rowahutu'wa, e niwa te za ãne na hã ãma tiromhãiba. E marĩ te za watobro, ãsõwa, wa te ãma ãwaihu'u sirõmo za'ra zéb da hã. — ãne te sadanharĩ za'ra.

⁸ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na sisarina datẽme 're nomro, ahã na. Wa hã ne, te za taré ãnhisi na dama 're siwasu'u za'ra, danho'reptui'wa na. Taré te za duré te te dama 're rowasu'u za'ra, ãne: “Bãdã te za oto ãwa waptãrã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã.” ãne te za taré te te dama 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za aihãimana nhimiza'rese tiwi 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sadawa nhipese sina datẽme 're ãnomro mono norĩ ãma, 're sasõmri za'ra wa'aba mono tõ da.

⁹ 'Re dasi'wapé za'ra mono wa, da te dasina 're ãropupu'u za'ra mono zé hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Duré ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, da te 're ãsani za'ra mono zé wasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Dasi'wapé hã te za a'ã 're wairébé. Danhib'apito hã te za a'ã da te 're sani za'ra, tõ. Tane nherẽ, rob'rãsutu uptabi õ di za a'ã. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

¹⁰ Ma duré tãma waihu'u za'ra, ãne:

— Danhipti'ai amoi u te za dasisô 're dapra a'â, 're dasi'wapé za'ra mono da. Tawamhã daro mono bâ te za tô 're dasiwasutu za'ra.

¹¹ Nima niwĩmhã te za duré ti'a hã daré 're popo'o za'ra, sa'êtê. Nima niwĩmhã, danho ô wa, te za da te 're robzépata za'ra, dasa syryre wa. Nima niwĩmhã te za duré dahâzé ĩpire uptabi hã te te 're daduri. Marĩ ĩpipa hã te za duré hãiwa nho're na danho'a 're wairébé.

¹² — Āne na romhâimana ô ré, te za da te 're aiwaibui wa'wa. Rowasédé hã te za duré da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Rowahutuzéb u, te za da te 're ai'mazasi za'ra wa'wa, aihâimanazém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za taré da te 're aiwẽ'ô za'ra wa'wa. Taha pari, te za da te 're aséme 'wa, dazazéb 're, 're aimasa wa'aba mono da. Īzazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, te za duré da te 're asimroi wa'wa, danhib'apito norĩ u. Roti'wa, si'upana te te ĩpisutu norĩ u zama, te za da te 're asimroi wa'wa.

¹³ Āne wamhã, ĩwasu'uwẽ na te za 're ĩdapo're pu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁴ Duré asisôwa, asina aihâtâ'â te, asiwasu'uzéb zô 're rosa'rata hã za'ra wa'aba mono ô di za.

¹⁵ Wa hã wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, danhib'apito norĩ ma, 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āne wa, aimreme wẽ na te za aiwẽ'ô'wa norĩ hã 're ĩsôwada za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Ni'wam norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, dazazéb 're, da te 're aséme aba mono da. Āté aimama norĩ hã te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa, âté asisânawã norĩ hã, âté asiwadi norĩ hã. Āté asawi'wa norĩ zama te za te te dama 're ai'ru za'ra wa'wa. Taha zarina, te za ai'mai'uprozi aba ni.

¹⁷ Īzazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te za uburé da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa.

¹⁸ Tane nherê, aihâimanazé hã aiwi 're si'utôrĩ uptabi za'ra wa'aba mono ô di za.

¹⁹ Taha wa, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo, ĩ'ãma 're anomro u'âsi aba mono da. Tawapsi, te za asô'reptuzé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. — Āne ma tô tãma waihu'u sirômo za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

Zeruzarẽ ãma, za ĩropsisa'wari mono na rowasu'u

Mateusi 24.15-28; Marcusi 13.14-23

²⁰ Tawamhã Zezusi hã ma duré tãma waihu'u sirômo za'ra, ãne:

— Niwapsi te za dasi'wapéi 'manharĩ'wa norĩ hã Zeruzarẽ u aihutu, 'ri 'wawi wa'ra, te te siwi uirĩ da. Ta norĩ hã 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ĩwaihu'u sirômo za'ra wa'wa, za te te daré ĩ'ri nhamra mono na hã.

²¹ Zudeza ãma, dame 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za êtê 'rãihã u asa'rei wa'aba mo, aiwara sina. 'Ri ahã ãma

're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, te za aiwairébé su'u 'wa, 'ri ahã nhiti. Rom na 're ai'ubumroi wa'aba mono wamhã, 'ri ahã u 're asisisi aba mono õ di za.

²² 'Re ãhãimana u'âsi mono te te dama 're arob'manharĩ mono wa, te za rowasété si a'â 're sa'wari. Taha ré, te za marĩ hã uburé dazô pusi, romhã ré, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te ãma ãrob'ui'ééré za'ra zéb zarina.

²³ Tawamhã ãne hã rowasédé hã daré romhãimana wamhã, ãwasã ré norĩ ma hã tãma ropipa uptabi za'ra di za, ã'ra pré ré norĩ ma zama. 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te dama 're ã'arob'manharĩ pipa mono zé båtã na hã, tãma 're ropipa za'ra mono di za, zudezu norĩ ma.

²⁴ Sib'ézé 'wapa na hã da'ahã na te za tadã'ã za'ra ni. Duré, ni'wam norĩ hã daro mono bâ, te za da te simro. Te za da te ãma ropé, daro mono bâ. 'Re ãhãimana u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ hã sahi sina te za a'â te te dama 're roti za'ra, Zeruzarẽ ãma, zudezu'õ norĩ hã. Bådã hã ãwa tãma ãwaptã'ã za'ra zéb u, te za da'madã'ã rãsutu za'ra. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma.

*Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã apã za we ãmorizé wasu'u
Mateusi 24.29-31; Marcusi 13.24-27*

²⁵ Romhã ré, ma tô duré ãne hã tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã:

— Niwapsi te za marĩ aimawi hã 'madã'ã za'ra ni, båtã na hã, a'amo na zama, wasi norĩ na zama. ã poré a'a 'reptã'ã ma, te za tapahi za'ra ni, ã poré nhibzaihã ma zama. Daro mono bâ, dama robzei'õ uptabi za'ra di za.

²⁶ Marĩ hã hãiwa na 're ãsimasa mono hã, tizabzéb ãma 're simasab u'âsi mono õ di za. Taha wa, te za daro mono bâ dawitirobra za'ra, rowasédé hã dazô ãwatobrozém na te te rosa'rata pipa za'ra wa.

²⁷ Tawamhã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã hãiwa'a na, wa za wei apã mo, danho'a. ãwaihu'u pese uptabi na, wa za wei mo apã, duré ãhãiba na hã rowa'a sa'ëté uptabi na.

²⁸ ãne wana ré, marĩ hã pusi mono wamhã, te za asiptete na 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré 're ai'rãiwahutu za'ra wa'aba mono. E marĩ wa. Romhutu na te za asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã asina ã'uwaimrami za'ra wa'wa. — ãne ma tô romhã ré tãma waihu'u sirõmo za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma, Zezusi hã.

*Pidera wede wasu'u
Mateusi 24.32-35; Marcusi 13.28-31*

²⁹ Zezusi hã te duré romnhimiré'é, pidera wede na, ãne:

— Ma'ãpé pidera 'rã na rosa'rata za'ra wa'aba, wede ãpoto mono bâ.

³⁰ Īsu té hã 're wairébé mono wamhã, te za ãma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, tã 're ĩta'a mono zéb u, 're ĩrob'umhutu mono zém na hã.

³¹ Tane duré, marĩ hã 're ĩromhâimana mono zéb da, te aima ĩwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 'madâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ãma ĩrowaihu'u za'ra wa'wa, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwê mono zéb u hã.

³² Tô sena, wa ãne na aima waihu'u sirômo za'ra wa'wa. Ā hã uburé rowasédé hã dazô 're wairébé mono ré, ti'ai ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã ta norĩ hã 're dâ'â za'ra mono ô ré, te za ĩsô'a za'ra ti'rãsutu, rowasédé hã.

³³ Nimahã na te za hãiwa norĩ hã ai'utôřĩ zahuré, ti'ai me. Si'utôřĩ zahuré nherẽ, ĩnhimiroti hã si'utôřĩ ô di za. Pire na te za dama 're hâimana u'âsi. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

³⁴⁻³⁵ Tawamhã Zezusi hã tinhimiroti na ma tô tãma 'rãsutu za'ra, ãne:

— Asimiza'rese sina, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Datoi u hã âsipãrĩ na 're asapa'a za'ra wa'aba mono ô di za. Marĩ na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di za. E marĩ wa. Rosa'rese ô ré, bâdâ ĩpire, ĩwa waptã'ã ô'umnhasite. Rosa'rese ô ré, te robzari hã ĩtede'wa hã te te 're waibu, wedenhorô na. Tane, duré rosa'rese ô ré, te za bâdâ ĩpire hã ĩwa waptãrã, uburé ti'ai ãma hã.

³⁶ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. Te za duré asima 're ĩrowaptêřẽ u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Marĩ hã 're wairébé mono wamhã, asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, apã we ĩmorĩ wa, ĩnho're asisép te, ai'rãipo tã za'ra wa'aba da, ti'ai ãma dasiré ĩpoto nho're. — Āne ma tô Zezusi hã tãma waihu'u za'ra.

³⁷ Tawamhã Zezusi hã bâtã sidãpãsi, te nasi dama rowasu'u, 'ri'wawi wa'ra 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Barana hã te nasi ne, Oriwera na êtẽ 'rãihã nhisi u. Tame ma tô nasi ãma ti'awẽ.

³⁸ Awẽ wi, te nasi ĩtẽme dasito, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorôwa u, ĩmreme hã da te nasi wapari za'ra da.

22

Zezusihĩ ãma, da te ĩrosa'rata za'ra zé, da te dasiwi wĩrĩ da Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Zuwã 11.45-57

¹ Ī'u'êtẽ duptoi'ô, da te 're ĩhuri mono zéb u hã, romhuture di oto, Pascowa na dato nhisi u hã.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, te rowahutu'wa norĩ me sima ãma rosa'rata za'ra, pi'uriwi te te siwi wĩrĩ da, Zezusi hã. Dama pahĩ za'ra wa, te ãne sima ãma rosa'rata za'ra.

Zezusi te te dama hâiba nhomri da, Zudasi hã te te ãrosa'ratázé wasu'u

Mateusi 26.14-16; Marcusi 14.10-11

³ Tawamhã Satanasi hã ma tô oto Zudasihî pẽ'ẽ 're ãzé. Icarizoti na, Zudasihî nhisi hâiba amo hã. Zezusihi me dame 're ãmorĩ, Zudasi hã, 12 na ãhâiba za'ra siré hã.

⁴ Tawamhã te oto mo, sasedoti ãpire norĩ u. Duré, 'Re ãhâimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ u, te mo, ãpire norĩ u, Zezusihi ãma te te sadawa pibu za'ra da, te te dama hâiba nhomri da.

⁵ ãmreme te te wapari za'ra wamhã, tãma rowẽ za'ra di. Taha wa, te tãma ropisutu za'ra, rob'uiprazé te te tãma sômri za'ra da.

⁶ Taha wa, ma tô Zudasi hã ãma saze za'ra, rob'uiprazé te te tãma sômri za'ra da, sasedoti ãpire norĩ hã. Taha wa, te oto rosa'rata, nimahã bâtã na Zezusi te te dama hâiba nhomri da, danhimiza'rese õ ré.

⁷ Tawamhã bâdã hã ma tô ãwa waptãrã oto, ã'u'êtẽ duptoi'õ, da te 're ãhuri mono zé hã. Zudezu norĩ hã te za pone'ẽrebã 'ra hã simro, tisaihurizéb da, Pascowa na dato nhisi na da hã.

⁸ Taha wa, te Zezusi hã Pedru norĩ ma rob'ru zahuré, Zuwãhã me, ãne:

— Mo oto ane wa'aba, wazô asipi wa'aba da, Pascowa te bâtã na ãwasaihurizéb da hã. — ãne te tãma rob'ru zahuré.

⁹ Tawamhã te Pedru norĩ hã sadanharĩ zahuré, ãne:

— E momo ma tô asima ãrowẽ, asô ãwanhipi za'ra zéb da hã. — ãne te sadanharĩ zahuré.

¹⁰ Taha wa, te Zezusi asa tãma nharĩ zahuré:

— ãwapari pese aba. 'Ri ahã u aimasisi aba wamhã, aibã hã te za ãsõpõtẽ 'wa, piza'a ã ré, te te ã'ãri hã. Sõpõtẽ aba wamhã, pibui wa'aba mono za, 'ri para u ãsẽbrézéb u.

¹¹ Tame te za 'ri tede'wa hã ãsadanharĩ 'wa, ãne: "Rowahutu'wa hã te wama tinha, wa te asadanharĩ da: E ma niwĩ 'ri 're wa'wa hã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ me, ãwa ãwasaihurizéb da hã, Pascowa na dato nhisi na hã."

¹² Tawamhã 'ri tede'wa, te za hãimo 'ri 're wa'wa za'ẽne hã aima pisutu 'wa, marĩ ã'ubumro sirõmo ãma. Tame te za wazô ãrobza'ra pese 'wa. — ãne te Zezusi hã tãma roti zahuré.

¹³ Tawamhã 'ri ahã u simasisi wamhã, Zezusi te te tãma ã'awasu'u zahuré zéb uwaibaba, ma tô uburé anhopõtẽ zahuré. Tame ma tô dasa hã 'manharĩ zahuré, Pascowa na dato nhisi na da hã.

¹⁴ Tawamhã te za oto tasaihuri ni. Taha wa, te oto Zezusi norĩ hã ai'ubumro, saihuri da, tizadawa wasu'u'wa norĩ me.

¹⁵ Tawamhã te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa tô ãsima wẽ upta, aime ãsa za'ra wa'aba da, te robzépata õ ré, Pascowa na 're ãdasaihuri mono zém na.

16 Āne, ĭsa na 're ĭsai mono õ di za oto. Bâdâ ĭwa waptâ'ã wapsi, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi, wa za duré 're ĭsa. Tawapsi, dasaihurizé hã marĩ te te ĭwasu'u hã te ĭsina uwaimrami wapsi, wa za duré 're ĭsa. — Āne ma tô tãma siwaihu'u za'ra.

17 Tawamhã ma hãsizé hã ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'ui ré hã. 'Re ĭhâimana u'âsi mono ãma te tiwata, sôpru wa. Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ā, âhuri aba, uburé.

18 Ā hã te 're hãsi mono õ di za oto, a'â. Niwapsi, wa za duré te 're hãsi, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're sib'a'uwẽ mono wapsi. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

19 ĭ'u'ẽne hã ma duré ti'â. 'Re ĭhâimana u'âsi mono ãma te duré ĭré ãma tiwata, sôpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ĭ'u'ẽne hã. Te te wẽ'ẽi mono parimhã, ma tô te te tãma sômri, tisiré 're ĭnomro mono norĩ ma. Te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ā, ĭ'u'ẽne hã huri aba. Ā hã ĭhâiba, te wasu'u, za asada ĭsisômri aba zé hã. Ā hã te za 're ĭhuri aba mo, ĭ'ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

20 Tawamhã saihuri pari, ma duré hãsizé hã ti'â, uwa 'ru 'rãi wa'u ĭsé ré hã. Te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te dama ĭropisutuzép té, te wasu'u, rob'rãi wa'u hã. Rob'rãi wa'u za'wari ne, asada ĭdâ'â za'ra wa'aba wamhã, te za ĭwi puru, ĭwapru hã. Tô sena, te za te te dama ãma 're a'uwaimrami, te te dama ĭropisutuzép té hã. Āne na waihu'u za'ra wa'aba da, te za ĭwi puru, ĭwapru hã.

21 Ma'ãpé, asiwi waihu'u aba. Ni'wa hã ĭzawi'wa newa, te ĭme nhamra, wedeza na, dama ĭnhomri'wa da hã.

22 Wa hã ti'ai ãma dasiré ĭpodo hã wa za dârâ, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te ĭma ĭpisutuzéb zarina. ĭdâ'â da, te te ĭma pisutu nheré, aibâ ma, tãma 're ropipa uptabi mono di za, za te te dama ĭhâiba nhomri'wai ma hã. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

23 Taha wa, te 'rãwi sisadanharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa hã te za dama tisõ. — Āne te 'rãwi sisadanharĩ za'ra.

24 Tawamhã sima ĭ'maipire zô sôpré wa, ãma sisaze za'ra õ wa, te timreme na 'rãwi si'wapé za'ra, ĭsiré 're ĭnomro mono norĩ hã.

25 Taha wa, te Zezusi tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ti'ai ãma danhib'apito norĩ hã, simiwada'uri pese za'ra di. Duré, ĭsiwaihu'u zarina, te za dama marĩ 'manharĩ wẽ 'wa na, da te 're sisi za'ra.

26 Tane asima 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, a norĩ wa'wa hã. Asiré norĩ ma, aipire wa'aba nheré, te za tãma 're asidai'uté za'ra wa'aba mo. Duré dawada'uri'wa, 're

anomro aba mono nherë, aiwapu na te za dama 're ïromhuri za'ra wa'aba mo.

²⁷ E 'wa hã, dama ïpire. E tisa da, wedeza na ïsãmra, dama ïpire. E dama dasai 'wapéi'wa hã dama ïpire. Tisa da, wedeza na ïsãmra hã, tô dama ïpire. Tazahã, wa hã dama dasai 'wapéi'wa ne, wa 're mo.

²⁸ — A norĩ wa'wa hã marĩ te 're sépata mono ré, ma tô ïsiré 're anomro u'âsi aba mo.

²⁹ Taha wa, roti'wa da, dama ïpire na 're ïhâimana mono da, ïmama te te ïma ïpisutu ne, tane wa za duré wa hã aipisutu za'ra wa'wa, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, dama roti'wa da.

³⁰ A norĩ wa'wa hã niwapsi, te za ïsiré 're asimroi wa'aba mo, wedeza na wasiré 're wasaihuri mono da, wa te 're âhuri mono da zama. Danhib'apito simasisizém na, te za 're ai'ubumroi wa'aba mo, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, 're roti za'ra wa'aba mono da. Wahi'rada Izarazé hã, 12 na ï'ra si'aibã norĩ hã. Taha nhihudu norĩ hã te za 're ï'madâ'â za'ra wa'aba mo. — Æne ma tô Zezusi hã tâma waihu'u sirômo za'ra, te te waihu'u za'ra da.

Zezusi hã, Pedru te te ïpo're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Zuwã 13.36-38

³¹ Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha, ãne:

— Sima, ïwapari pese. Satanasi hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono wi aiwaptêrë za'ra wa'wa, tô sena ïzazei uptabi 'wa zô, te te aipibu za'ra wa'aba da. Tridu hã ï'rã uptabi zô, da te 're ï'upôrĩ za'ra mono ne, te za te te 're aipibu za'ra wa'wa, ïzazei uptabi 'wa zô.

³² Sima, tane nherë, ïmama wi, wa tô te 're rowaptêrë aima, te te 're aipawaptob u'âsi mono da, ï'ãma 're aimorĩ u'âsi da. Apã ïtême aipi'rai wapsi, te za asisãnawã norĩ hã 're ïpawaptob za'ra mo, hâimana nhiptete na 're nomro mono da. — Æne te Pedruhu ma tinha.

³³ Tawamhã Pedru hã te asa tâma tinha, ãne:

— Apito, wa tô ïsima wë, asiré ãma ïmorĩ da, asiré, da te ïnherë da nherë, duré asiré ïdâ'â da nherë. — Æne te Pedru hã tâma siwasu'u.

³⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa tâma tinha, ãne:

— Pedru, ïwapari pese. ïzadawa para ô nherë, ã bâta na si'a hârã ô ré, te za si'ubdatô dawi ï'udã, aima ïza'rese ô na. — Æne ma tô romhã ré tâma waihu'u siro, Pedruhu ma.

Zezusi hã, tisiré 're ïnomro mono norĩ te te ïpo're pu'u za'ra zé wasu'u

³⁵ Tawamhã Zezusi te sadanharĩ za'ra, tisiré 're ïnomro mono norĩ hã, ãne:

— Datême te asatõrĩ za'ra wa'aba wamhã, wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'wa, marĩ hã asiré 'wasari aba tã da, rob'uiprazém nhemezé hã, duré ro'wapézé hã, duré aipara'uzazé wa'wa hã. E tawamhã marĩ hã aiwi sô rowaptã'â aba õ di. — ãne te Zezusi hã sadanharĩ za'ra.

— Marĩ zô, wawi rowaptã'â za'ra õ di. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra.

³⁶ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Rob'uiprazém nhemezé, ate wamhã, te za oto ã'â, duré ro'wapézé, ate wamhã. Duré sib'ézé 'wapa õ wamhã, te za asi'upsibizé dama ãwe, ãwa'âbã na sib'ézé 'wapa, asima uipra da.

³⁷ E marĩ wa, wa ãne aima 'ru za'ra wa'wa. ãwasété newa, te za rowasété 'manharĩ'wa norĩ zu ãma rob'manharĩ za'ra ni. ãne, duréihã ma tô romhã ré ã'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra ãbaihã na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za ã'ãma rob'ui'ére zarina, tô ã'ãma uwaimrami za'ra ni. — ãne ma tô Zezusi hã romhã ré sina tãma rowaihu'u sirõmo za'ra.

³⁸ Tawamhã ãne te asa tãma nharĩ za'ra, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã:

— Wanhib'apito, ãhãta sib'ézé 'wapa maparane.

— Wẽ di tô. Taha si. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã.

*Zezusi norĩ hã, êtẽ 'rãihã ãma ãsi'ubumrozé wasu'u
Mateusi 26.36-46; Marcusi 14.32-42*

³⁹ Tawamhã Zezusi hã ma oto rob u watobro, êtẽ 'rãihã u morĩ da, Oriwera u. Tamomo 're ãne mono zéb u te duré mo, Oriwera u. ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã te ãme ai'aba'ré.

⁴⁰ Tawamhã te te sima ãwézéb u, ma tô ãma aihutu. Tame Zezusi te tãma roti za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, asima rowaptẽrẽ za'ra wa'aba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wa'uburé nhimi-wada'uri wi. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã ãsiti za'ra te mo, siwaprosi sãmra da, romhã prã na. Tame ma hi'rãtitõ nhamra, Timama ma, mreme da.

⁴² ãne te Timama ma mre:

— ãmama, asima wẽ wamhã, ãma ba'a ãdã'ázé hã, te robzépata tã da. Tane nherẽ, te ãsima ãwézéb uwaibaba, ãma pisutu õ di za. Aima ãwézéb uwaibaba, te 'manharĩ da hã ãma wẽ di. — ãne te Timama wi rowaptẽ.

⁴³ Tawamhã ma ãtẽme sihã'ré, hãiwa ãma romhuri'wa hã, te te pawaptob da, siptete na 're morĩ da, Zezusi hã.

⁴⁴ Tiwi robzei'õ uptabi nherẽ, ma tô duré mre, Timama ma, mreme 'rãihã na. Taha wa, ma tô 're su'u a'a, dawapru ne, ti'ai wa.

⁴⁵ Tawamhã Timama ma, mreme pari, ma tô wahudu, tisiré 're ñnomro mono norĩ u morĩ da apâ. Sõtõ za'ra ré, ma siza za'ra. Pê'êzé uptabi za'ra wa, te tinhotõ za'ra.

⁴⁶ Taha wa, te tâma nharĩ za'ra, âne:

— E marĩ wa, te asõtõ za'ra wa'wa. Aiwahutu za'ra wa'aba. 'Re ñhâimana u'âsi mono wi, rowaptêrê za'ra wa'aba asima, Wa'uburé nhimiwada'uri wi, te te aipawaptob za'ra wa'aba da. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

ZeZusi hã, da te ñârízé wasu'u

Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-52; Zuwã 18.3-12

⁴⁷ Tawamhã ZeZusi te te tâma nharĩ za'ra ré, ma ñtême aihutu ni, da'ahã na. Zudasi hã 12 na ZeZusihi siré 're ñnomro mono norĩ me hã aré, ta hã 're ñmorĩ, te te sô danhimro, ZeZusihi zô. Tawamhã ZeZusihi u, ma ai'ré, 'rãwi te te sawi da, tob'rata hãrã na.

⁴⁸ Taha wa, te ZeZusi hã tâma tinha, âne:

— Zudasi, oro ñzawi pese 'wa zahã, ma ñtob'rata hãrã na taré dama ñzawi, ti'ai ãma dasiré ñpodo hã da te ñwaihu'u za'ra da. — ãne te tâma tinha.

⁴⁹ Tawamhã ñsiré 're ñnomro mono norĩ hã ma tô oto waihu'u za'ra, da te oto dasiwi ñ'ãri da na hã. Taha wa, te siwi sadanha, âne:

— Wanhib'apito, e wa te da'wapé za'ra õ di za, wanhi'wa na, sib'ézé 'wapa na. — ãne te sina sadanharĩ za'ra.

⁵⁰ Taha wa, ZeZusihi siré hã ma da'u'a ni, sib'ézé 'wapa na. Sasedoti ñpire uptabi ma romhuri'wa hã ma po're nhizãri ni, ñsimire niwĩ.

⁵¹ Tawamhã ma tô ZeZusi hã tâma tinha, âne:

— Tô'ã. Tane hã 'manharĩ tõ. — ãne te tâma tinha.

Tawamhã ma po're upi, tinhib'rata na. Taha wa, ma tipo're wê apâ.

⁵² ZeZusihi zô ñsihudu hã ta norĩ hã sasedoti ñpire norĩ, duré 'Re ñhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ, ñpire norĩ, duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ. Taha wa, ma tô ZeZusi hã tâma nharĩ za'ra, âne:

— E wa hã danhibrob zô dapãrĩ'wa pâ, ma bété we ñzô aihutu 'wa, sib'ézé 'wapa ré, uibroĩ ré zama.

⁵³ Bãtã sidãpãsi, wa tô asõ'a wa'aba nasi aimasisi, 'Re ñhâimana u'âsi mono ãma 're ñdawata za'ra mono zéb ãma. E niha bã tameb ré, asiwi ñ'ãri aba õ di bété. ãhãna ma tô bãdã hã ñwa waptãrã, asiwi ñ'ãri aba zéb da hã, robra tede'wa hã pire na 're ñmorizéb da hã. — ãne ma tô ZeZusi hã tâma waihu'u za'ra.

Pedru hã, ZeZusi te te dawĩ ñ'udãzé wasu'u

Mateusi 26.69-75; Marcusi 14.53-54, 66-72; Zuwã 18.15-18, 25-27

⁵⁴ Tawamhã ma tô oto siwi ti'â, Zezusi hã. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprõ, sasedoti u, ĩpire uptabi nhorõwa u. Pedru hã te romhã na te te dapibu.

⁵⁵ 'Ri 'wawi wa'ra 're, da te dasima ĩpré za'ra u, ma wi, Pedru hã. Tame te nhamra Pedru hã, uzâ, da te dasiwi ĩ'uirĩ norĩ 'rata.

⁵⁶ Unhama ãma sãmra ré, ma tô pi'õ hã 'madâ, romhuri'wa hã. Taha wa, te 'madâ'â pese, te te waihu'u da. Te te waihu'u wamhã, te oto dama 'mahã, ãne:

— ãhã zama, te Zezusihi siré 're mo. — ãne te pi'õ dama wasu'u.

⁵⁷ Tane nherê, ma tô tiwi ai'udã, ãne:

— Mare di. ĩma sa'rese õ di, ta hã. — ãne te pi'õi ma tinha asa.

⁵⁸ Tawamhã ãma ronomro pari, te duré aibã hã Pedru 'madã, sãmra ré.

Taha wa, te Pedruhu ma tinha, ãne:

— A zama, te dasiré 're aimo. — ãne te tãma tinha. Tazahã, Pedru te asa tãma tinha, ãne:

— Mare di. Wa hã, õ norĩ siré hãĩ õ di. — ãne te aibã ma tinha.

⁵⁹ Tawamhã bâta pibuzé hã misi te te sa'oto wi, te duré ni'wa hã tãma tinha, ãne:

— A hã te tô ĩsiré 're aimo. A hã, Darireza hawimhã duré. — ãne te tãma tinha.

⁶⁰ Taha wa, te duré Pedru hã asa tãma tinha, ãne:

— Mare di. Tane ĩma ĩnharĩ hã, te waihu'u õ di. Sa'rese õ di. — ãne te aibã ma tinha. ãne na timreme hã te te 'rãsutu wi, ma awa'awi si'a hã hã.

⁶¹ Taha wa, ma tô Wanhib'apito hã aipi'ra. Sipi'rai wamhã, te Pedru hã 'madã'â pese. Te te 'madã'â wamhã, ma Wanhib'apito mreme na po're puru, Pedru hã. Romhã ré, ma tô tãma waihu'u siro, te te dawĩ ĩ'udâzém na, Zezusi hã. ãne ma tô tãma tinha: “ã bâta na si'a hã hãrã õ ré, te za si'ubdatõ dawĩ ĩ'udã, ĩzadawa para õ nherê.” ãne ma tô romhã ré, Pedruhu ma waihu'u siro.

⁶² ãne na oto ĩmreme na sina po're pu'u wamhã, ma tô watobro rob u, Pedru hã. Taha wa, te oto aiwa'õ, sina pẽ'êzẽ uptabi wa.

⁶³ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô Zezusihi ma nharĩ wasété za'ra, siwi ĩ'madã'â'wa norĩ hã. Te duré nasi siwi ahã.

⁶⁴ Zazahã na ma duré siwi 'rã ubu. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma'ãpé wama waihu'u zara na, ni'wa hã ai'azãri'wa hã. E niha ĩsisi hã. — ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, te te nasi siwi ahãri sina.

⁶⁵ Te duré tãma nharĩ wasété za'ra, ĩwasété na.

⁶⁶ Tawamhã mararé ma tô zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã si'rã'õtõ, duré sasedoti ĩpire norĩ hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi

mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã. Si'rã'õtô wamhã, ma tô dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te we dasiwi saprõni za'ra da, ãtẽmeb za'ra.

⁶⁷ Da te ãtẽme dasiwi ãwisi wamhã, te siwi sadanha, Zezusi hã, ãne:

— E a hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãaipisudu, Danho'reptui'wa da. Ma'ãpé, wama asiwasu'u za'ra na.

Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Danho'reptui'wa na aima ãsiwasu'u za'ra wa'aba wamhã, e te za ãma ãzaze za'ra wa'wa. ãtẽ ãma ãzaze za'ra wa'aba õ di za.

⁶⁸ Duré, ãzadanhari za'ra wa'aba wa'rãmi, te asadanhari za'ra wa'aba wamhã, e marĩ te za ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba õ di za.

⁶⁹ Tane nherẽ, wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã, wa za oto dama ãpire na 're ãnhamra, dama ãpire uptabi 'rata. Wa za oto ãsimire niwĩ 're ãnhamra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata. — ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁷⁰ Tawamhã te duré siwi sadanha, ãne:

— E tawamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra na, ma tô 're asi'madã'ã mo. — ãne te siwi sadanha.

Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— A norĩ wa'wa hã te ãnharĩ za'ra wa'wa, tane na hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁷¹ Tawamhã te sima nharĩ za'ra:

— Tãibã oto. Da te wama ãwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari za'ra õ di za oto. Wasi'uihã na wa tô ãsiwasu'uzé hã wapari za'ra ni. — ãne te sima nharĩ za'ra, dama ãpire norĩ hã.

23

Zezusi hã Piratuhu uiwada ãsabzé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Zuwã 18.28-38

¹ Taha pari, ma tô aihĩni tiwahutu za'ra, Zezusi hã te te siwi saprõni da, Piratuhu u.

² Tawamhã te te ãtẽme siwi ãwisi wamhã, ma tô siwi wasu'u wasété, ãne:

— ã hã ma tô dawi ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na. Roma ãma danhib'apito ma, rob'uiprazé hã da te tãma 're po'o za'ra mono tõ da, ma tô te te 're da'apa'uwati. Danhib'apito na te duré dama 're siwasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na, Danho'reptui'wa da. — ãne te taré Zezusi wasu'u za'ra, Piratuhu ma.

³ Tawamhã Piratu te Zezusihi ma tinha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito. — ãne te sadanha.

Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:

— Tahata ma tô tane hã ããma ãwaihu tô. — ãne ma tô tizadawa na tãma wa'rã, Zezusi hã.

4 Tawamhã Piratu te dama tinha, ãne:

— Īwasété na te waihu'u õ di, wasété wa, te ĩwê'õzéb da hã. — ãne te sasedoti ĩpire norĩ ma nharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ me, uburé dama zama.

5 Tane nherê, te mreme tete na asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Tinhimirowasu'u na, ma tô te te dawĩ 're ro'wa'rutu, tinhimirowasu'u na, daza'rui mono bâ, Zudeza ãma. Darireza ãma, ma tô roti na sãna'rata. Āhãta ma tô wei wi oto. — ãne te taré wasu'u za'ra, Piratuhu ma, Zezusi hã.

6-7 Tawamhã te Piratu hã da'azadanha, damreme te te wapari wa:

— E ã hã, Darireza hawi te wei mo. — ãne te da'azadanha.

— Īhe. Ta hawi te wei mo, tiza'rui hawi. — ãne te asa tãma rowasu'u za'ra ni.

Apito Erodi te te dama 're ĩroti mono zé, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hã. Taha wa, Piratu te te wapari wamhã, te tãma 'ru za'ra, Erodihi u te te siwi saprõni da, tame za a'ã sãmra wa, Zeruzarê ãma.

8 Erodi hã Zezusihi wasu'u hã ma tô te te 're wapari. Taha wa, ma tô te te sima 're wê u'âsi, Zezusi te te sabu da. Tawamhã, ĩtême da te dasiwi ãwisi wamhã, toi uptabi di Erodi hã, titõmo na te te oto 'madâ'â wa. Īsõ'a, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã tiwaihu'u pese na te te 'manharĩ da, ma tô aré sima wê, Erodi hã.

9 Taha wa, ma tô Erodi hã marĩ na sadanharĩ ahã, Zezusi hã. Tazahã, te te sada'âbã õ di asa.

10 Taha wa, te oto Erodihi u aimasa, sasedoti ĩpire norĩ hã. Rowahutu'wa norĩ me, te ĩtême aimasa. Mreme tete sina, ma taré siwi pisutu za'ra, Zezusi hã.

11 Tawamhã Erodi norĩ hã ma tô Zezusihi ãma tiwa'ê za'ra, taré. Tinhib'a'uwê norĩ me, ma ãma tiwa'ê za'ra, da'wapéi'wa norĩ me. Ma tô ãma tito za'ra. Dasi'ubuzém na ma tô siwi ãma hãiba ubu, ĩwê na. Tawamhã Erodi hã te oto dama ti'ru, apã da te dasiwi saprõni da, Piratuhu u. Taha wa, te apã siwi saprõ.

12 Piratu norĩ hã Erodihi me, te aré 're si'ruiwapari zahuré. Āhãna, ma tô oto sisawi zahuré.

Zezusi hã da te dasiwi wĩrĩ da, Piratu te te ĩdazazezé wasu'u Mateusi 27.15-26; Marcusi 15.6-15; Zuwã 18.39-19.16

13 Tawamhã Piratu te sitême dazô hã, sasedoti ĩpire norĩ zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ zô. Duré roti'wa norĩ zô, te tihârã za'ra, ĩsib'a'uwê norĩ me, te te ĩtême ubumro da.

14 ĩtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— We ĩtême asiwi ãwisi aba wi hã, ma tô ãne ĩma ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Āhã nhimirowasu'u zarina, te oto ro'wa'rutu na 're dahâimana za'ra.” ãne ma tô ĩma ĩwasu'u za'ra wa'wa. Taha

wa, wa tô asõ'a za'ra wa'aba, sadanharĩ pese aré, ïwasété zô, ïwasédé hã ãma sa'ra za'ra wa'aba wa. Tazahã, marĩ hã ãma hãimana õ di, ïwasédé hã.

15 Erodi hã te te duré sadanharĩ wamhã, marĩ hã te te ïmanharĩ wasété zé hã te te duré ãma sôpētē õ di. Taha wa, ma tô we apã watēme satõrĩ za'ra, marĩ hã ãma hãimana õ wa. Marĩ te te 'manharĩ wasété õ nherē, e niha wa za dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di.

16 Taré wa za da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da. Taha parimhã, wa za satõ, apã morĩ da. — ãne te Piratu hã tãma nharĩ za'ra.

17 Pascowa na dasaihurizép sidâpâsi, ma tô Piratu hã dazazém hawi te te 're da'azani, misi si.

18 Tawamhã aihĩni te damreme 'rãihã na tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Da te dasiwi wĩrĩre. Barabasihi si, wama wazere za'ra na apã. — ãne te ãma 'mahârã za'ra ni, Piratu hã.

19 Barabasi hã dazazéb 're, te dame 're sa. ïsimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro, romanu norĩ zada, Zeruzarē ãma. Ma tô duré da'maiwĩ, Barabasi hã. Taha wa, ma tô dasiwi sērē ni, dazazéb 're, sab da.

20 Piratu hã ma tô sima wē, Zezusi hã apã te te satõrĩ da. Taha wa, te ãne duré dama tinha.

21 Tane nherē, damreme 'rãihã na te nasi 'mahârã za'ra ni, ãne:

— Wedepo'o ngonhi'rãmi na, da te dasiwi sasõmri, dâ'ã da. — ãne te nasi 'mahârã za'ra ni.

22 Tawamhã te Piratu hã duré dama tinha:

— E marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono bâ. ïwasété zô, te sadanharĩ wamhã, marĩ hã ãma hãimana õ di. E niha wa za bété taré dama ti'ru, da te dasiwi wĩrĩ da. Mare di. Taré wa za ti'ru, da te dasiwi 're pré'é mono da. Taha parip si, te za mo, ïzadawa para. — ãne Piratu te dama tinha. Si'ubdatõ oto ïmreme hã.

23 Tane nherē, te aihĩni norĩ hã ãma sé za'ra, mreme 'rãihã na, ãne:

— Wedepo'o ngonhi'rãmi na sa'o, dâ'ã da. — ãne te nasi 'mahârã za'ra ni. Taha wa, Piratu ma tô oto dawapa.

24 Da te tiwi ïwaptērēzéb uwaibaba, ma tô pisutu, wedepo'o ngonhi'rãmi na sa'o da, Zezusi hã, dâ'ã da.

25 Da te dasima ïwē za'ra zéb uwaibaba, ma tô dama ti'ru, aibã, da te wazere da, dazazém hawi watobro da, apã morĩ da. Aibã nhimiroti zarina, ma tô dasi'wapé hã watobro aré, romanu norĩ zada hã. Ma tô duré da'maiwĩ, aibã hã. Taha wa, ma tô sērē ni, dazazéb 're, sab da. Tawamhã Piratu te oto ti'ru, Zezusi hã te te siwi âri da da'wapéi'wa norĩ hã, da te dasima ïwē za'ra zéb uwaibaba, te te tãma 'manharĩ za'ra da, Zezusihi ma.

ZeZusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Zuwã 19.17-27

²⁶ Tawamhã ZeZusi hã te oto siwi saprõ, ĩdâ'ázéb u. Te te siwi saprõni ré, ma tô buru hawimhã aibã hã da'razã. Aibã nhisi hã, Sima na ĩsisi hã. Simahã za'ru nhisi hã, Sireni na. Te te da'razãri wa, ma tô siwi pa'ã, da'wapéi'wa norĩ hã. ĩsisé ma tô tãma hiri za'ra wedepo'o nhonhi'rãmi hã, ZeZusihi zarina te te âri da. Taha wa, te ĩsarina ti'ã.

²⁷ Tawamhã da'ahã na te ZeZusihi zarina ai'aba'ré ni. Pi'õ zama, te dame ai'aba'ré, wawa sina. ZeZusihi ãma pẽ'ézé uptabi za'ra wa, te 'ry'ry.

²⁸ Taha wa, ZeZusi hã ma tô ĩtẽme aipi'ra za'ra, pi'õ norĩ u, te te tãma nharĩ za'ra da, ãne:

— Pi'õ norĩ, Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã, ĩzõ ai'ry'ry wa'aba tõ. Áté asisõ si, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo, ai'ra norĩ zõ zama.

²⁹ Niwapsi dama 're rowasété za'ra mono di za. Taha wa, te za nharĩ za'ra ni, ãne: “Pi'õi 'ra'õ norĩ ma si, 're rowẽ za'ra mono di za, duré niwa ai'uté te te ĩwapsõmri za'ra õ norĩ ma zama.” ãne te za nharĩ za'ra ni.

³⁰ Duré dama rowasété wapsi, êtẽ 'rãihã ma, te za tasi'ru za'ra ni, danhisiwi waptã'ã da, te te da'uprozi da. Duré sa'a ma, te za tasi'ru za'ra ni, te te dazuwa za'ra da.

³¹ E marĩ da, wa tô romhã ré aima rowa'õtõ za'ra wa'wa. ãhãna, mi wapti'i ré, te za oto rowasédé hã ĩma 'manharĩ za'ra ni. Mi hã 'ré wamhã, e niha za bété. Dama 're rowasété uptabi za'ra mono di za. — ãne te ZeZusi hã pi'õ norĩ ma nharĩ za'ra.

³² ZeZusihi me, te aibã norĩ hã dasiwi saprõni zahuré ni, ĩsiré dâ'ã zahuré da, ta norĩ hã. Rowasété 'manharĩ'wa zahuré, aibã norĩ hã.

³³ Tawamhã ma tô oto ãwisi za'ra, Da'rãihi na romnhisi u. Tame ma tô siwi sasõ ZeZusi hã, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da. Ma duré rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã ĩsiré sasõmri zahuré ni. Te ãma aiwa'aba zahuré, ĩsimire niwĩ, duré ĩsimi'e niwĩ.

³⁴ Tawamhã ZeZusi hã te Timama ma tinha, ãne:

— ĩmama, da'ãma 'madã'ã õ di za, da te ĩma ĩ'manharĩ wasété za'ra zé hã. Da te dasiwi ĩwaihu'u ãna, ma tô ĩma 'manharĩ wasété za'ra ni. — ãne te Timama ma tinha, ZeZusi hã.

Tawamhã êtẽ zapotore ĩ'ui'ééré ré hã ma tô nasi sima sãmra, ZeZusihi uzazéb zõ. Taha zarina, ma tô sima ãma aipé.

³⁵ ZeZusi norĩ hã simnhatã ré, te zudezu norĩ hã ĩ'rata asimro, te te 'madã'ã za'ra da. Taha wa, te roti'wa norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:

— Ma tô te te 're da'anho'reptu aré. Tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te pisutu wamhã, ma'âpé sisô'reptu. — ãne ma tô ãma tiwa'ê za'ra.

³⁶ Da'wapéi'wa norĩ zama, ma tô ãma tiwa'ê za'ra. Tawamhã ma ìtême ai'ré za'ra, te te tãma wê za'ra da, uwa 'ru 'rã wa'u ìsé hã, ìwa'âbã syry hã.

³⁷ ãne te tãma nharĩ za'ra:

— A hã zudezu norĩ nhib'apito wamhã, ma'âpé asisô'reptu na. — ãne te tãma nharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

³⁸ Zezusihi 'rã uwaibaba, te ãma ìrob'ui'ééré ré hã da'o. “ã hã, zudezu norĩ nhib'apito.” ãne ãma ìrob'ui'ééré hã.

³⁹ Tawamhã rowasété 'manharĩ'wa hãiba amo hã te tãma tinha, ãne:

— A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'âpé asisô'reptu na. Wa norĩ zama, wanho'reptu na. — ãne te Zezusihi ma tinha, wa'ê sina.

⁴⁰ Taha wa, ma ìsiré hã ãma sadapsisi, ãne:

— Tô'ã. E 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimihâzé, asima pipa ã bâ, ma tô tane tãma ìnha. Wa norĩ hã wa wasiré waza'o ni, apito nhimiwada'uri zarina. Taré, da te wama rob'manharĩ ô di, dasiwi.

⁴¹ Wa norĩ hã wawasété wa, ma tô wama rob'manharĩ ni. Tazahã, ã hã marĩ hã te te dama 'manharĩ wasété ô di. — ãne te tãma tinha.

⁴² Taha wa, te Zezusihi ma tinha, ãne:

— Zezusi, ì'ãma aipo're pu'u za, Danhib'apito na apã we aimorĩ wamhã. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha, ãne:

— Tô sena wa za aima waihu'u. ã bâta na te za ì'rata 're asãmra mo, rowê uptabi ãma. — ãne ma tô aibã ma ropisutu, Zezusi hã.

Zezusihi dâ'âzé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Zuwã 19.28-30

⁴⁴ Tawamhã ma tô ti'abzuma oto. Abzuma wamhã, ma tô tirobra, daro mono bâ. Bãdã siprazéb u, te oto robra si nomro.

⁴⁵ Bãdã supra wi, ma tô zazahã hã hãihaipo'o, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb ãma hã.

⁴⁶ Taha wa, ma tô Zezusi hã Timama ma tinha, mreme 'rãihã na:

— ìmama. ãhãta, wa za ìpê'êzani hã aima tisô, asib'rata. — ãne te si'mahã, mreme 'rãihã na. Tawamhã awa'awi ma pê'ê hai'utô oto.

⁴⁷ Tawamhã aibã hã ma tô ãma rob'madã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, romanu hã. Te te ãma rob'madã'ã wamhã, te ãma tiwata, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. ãne te tinha:

— Nare õ hã, aibã 're ãmorĩ wẽ tõ. — ãne te tinha.

⁴⁸ Tawamhã da'ahã na ma tõ tasi'rã'õtõ ni, da te ãma rob'madã'ã za'ra da. Tawamhã Zezusi hã dã'ã wi, te 'ri tõme apã ai'aba'rẽ ni, dawawa sina. ãma dapẽ'ẽzẽ uptabi za'ra di.

⁴⁹ Zezusihi zawi pese'wa norĩ hã, romhã na ma tõ ãma 'madã'ã za'ra. Pi'õ norĩ zama, te romhã na ãma 'madã'ã za'ra, Darireza hawi ãsarina ãsi'aba'rẽ norĩ hã.

Zezusi da te ãsẽrẽzẽ wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Zuwã 19.38-42

⁵⁰⁻⁵¹ Aibã hã te 're hãimana, Zuzẽ na ãsisi hã. Arimateza na ãsa'ru nhisi hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Aibã hã ãwẽ. Hãimana wẽ uptabi di, dama. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dã'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zẽb zõ, te 're simipari u'ãsi. Ta hã, roti'wa ãpire. Zudezu norĩ ma roti'wa ãpire norĩ sirẽ, te 're simasisi. Tazahã, Zezusi te te siwi ãri da, te te sima ãma roti za'ra wamhã, te te ãma dazazei õ di.

⁵² Zezusi hã dã'ã wamhã, te oto Piratuhu u mo Zuzẽ hã, Zezusihi hãiba hã te te tiwi waptẽrẽ da.

⁵³ Taha wa, ma tõ ãma saze, Piratu hã. Taha wa, ma tõ si'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi hawi, Zuzẽ hã. Te te si'rai wamhã, ma tõ hãiba ubu, zazahã ãhãirã na. Taha pari, ma tõ tisẽ, ab're wa, ẽtẽ zahãpã ab're sirõmo wa. Tame ma tõ Zezusihi hãiba hã tisẽ, da te ãwa ãda'manherẽ'õ wa.

⁵⁴ ãhã romhuri 'rãsutu na ma tisẽ. Romhutu na te za zudezu norĩ hã romhuri zahãrizẽ hã 'madã'ã za'ra.

⁵⁵ Tawamhã Zuzẽ hã ab're u morĩ wamhã, ma tõ pi'õ norĩ hã ãsarina ai'aba'rẽ. Zezusihi zarina, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi we ãsi'aba'rẽ, pi'õ norĩ hã. Tawamhã ab're hã ma tõ sabu za'ra. Durẽ Zezusihi hãiba, Zuzẽ te te ãsẽrẽzẽ hã ma tõ sabu za'ra.

⁵⁶ Tawamhã 'ri tõme te apã ai'aba'rẽ. Taha wa, ma tõ marĩ hã sada wa'u za'ra, wedewa'u ãsadaze hã, te te siwi ãma hãiba u'rẽ da. Romhuri zahãrizẽm na hã ma tõ tiwa'utu za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutuzẽb zarina.

24

Zezusi hã, ãmama te te ãhãiwa'utuzẽ wasu'u

Mateusi 28.1-10; Marcusi 16.1-10; Zuwã 20.1-10

¹ Dumidu na rowa'a wi, te pi'õ norĩ hã ai'aba'rẽ, ab're u. Marĩ wa'u te sirẽ ãri za'ra, ãsadaze hã.

² Ab're u sihutu wamhã, ẽne ma tõ 'madã'ã za'ra, ab're nhitobzẽ hã. Sitob õ di oto. Ni'wa hã ma tõ ab're nhiti pi'ra.

³ Tawamhã sisisi wamhã, te te sãmri za'ra õ di, Wanhib'apito Zezusihi hãiba hã. Robaba di.

⁴ Te te waihu'u za'ra õ wa, te ãne sima rosa'rata za'ra:

— E niha ab're hã baba di. E mahãta ãhãiba. — Æne te sima sô amrami za'ra. Tawamhã aibã norĩ hã maparane ma ãtẽme aima'wa. Æ'uzã hã ma ai'ubuzi zahuré.

⁵ Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã tãma tipahi za'ra. Pahi te, ma tô aiwẽ'ẽ za'ra, ti'ai u. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, pi'õ norĩ ma:

— E niha da, te ãhãiba zô ãrob'madã'ã za'ra wa'wa, adã'ã 'ru ãma. Apã ma tô hãiwa'udu.

⁶⁻⁷ Æme nomro õ di oto. Ma tô hãiwa'udu. Darireza ãma 're sãmra mono ré, ma tô romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa aré, ãne: “Wa hã ti'ai ãma dasiré ãpodo hã te za dama ãnhomri ni, aibã ãwasété norĩ ma. Wedepo'o nhonhi'rãmi na te za dasiwi ãzasõmri ni, ãdã'ã da. Bãdã maparane ã'ãma si'utõrĩ õ ré, wa za apã hãiwa'udu.” Æne ma tô romhã ré aima siwasu'u sirõmo za'ra wa'wa. — Æne ma tô Zezusihi mremerã na ãma po're pu'u za'ra, aibã norĩ hã.

⁸ Taha wa, ma tô pi'õ norĩ hã ãma tipo're pu'u za'ra, Zezusihi mremerã na.

⁹ Taha pari, te ab're hawi apã ai'aba'ré, ãsazei'wa norĩ u. Aibã 11 na ãhãiba za'ra norĩ ma, ma tô rowasu'u pese za'ra, Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ ma. Æsiré ãsi'ubumro norĩ ma zama, ma tô tãma rowasu'u pese za'ra.

¹⁰ Pi'õ norĩ nhisi hã, ãne: Mariza Madarena, duré Zuwãna, duré Mariza, Ti'aduhu na. Ta norĩ hã ãsiré pi'õ norĩ me, ab're u ãsi'aba'ré hã, te Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma rowasu'u pese za'ra.

¹¹ Tane nherẽ, ãsimirowasu'u na te te saze za'ra õ di, taré newa.

¹² Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahudu, ab're u warã da, te te sabu da. Ab're u wisi wamhã, ma tô sô aiwẽ'ẽ, te te sô rob'madã'ã da. Sô siwẽ'ẽi wamhã, ã'ubuzéb si, ma tô sabu. Taha wa, ma tô apã mo 'ri tẽme, tob'uzu sina, marĩ hã ãhãimana na.

*Emausi u, ãsazei'wa norĩ nebzé wasu'u
Marcusi 16.12-13*

¹³ Tawamhã tô taha bãtã na te tineb zahuré, Emausi na 'ri wa'õtõ nhisi u, Zezusihi zazei'wa norĩ hã. Zeruzarẽ hawi te tineb zahuré, 'ri wa'õtõ u. Zeruzarẽ hawimhã, 10 na ti'ai pibuzé hã, Emausi u hã.

¹⁴ Nep sina, ma tô te te sima rowasu'u zahuré, uburé marĩ hã ãwairébé mono na.

¹⁵ Te te sima rowasu'u zahuré mono ré, duré ãma sisada'ãbã zahuré mono ré, ma tô Zezusi hã ãma tiwisi zahuré. Te oto ãme timorĩ zahuré.

¹⁶ Titõmo na ma tô 'madã'ã zahuré. Tane nherẽ, te te waihu'u zahuré õ di, ni'wa newa.

¹⁷ Tawamhã Zezusi te sadanharĩ zahuré, ãne:

— E marĩ, te asima ãwasu'u wa'aba mo, bådâdi na ane wa'aba sina. — Æne te sadanharĩ zahuré. Taha wa, ma tō mazahâri zahuré. Ubu pire zahuré di.

¹⁸Tawamhã ma tō ãhâiba amo hã sadanha, Tezopasi na ãsisi hã:

— Zeruzarẽ ãma 're asãmra mono nherẽ, e aiwétési aima ãsa'rese õ, ã nimosi marĩ hã ãwairébé mono hã. — Æne te sadanha, Tezopasi hã.

¹⁹Taha wa, ma tō Zezusi hã asa sadanharĩ zahuré:

— E marĩ, wairébé mono bâ bété. — Æne te sadanharĩ zahuré.

— Zezusi, Nazaré hawi ãmorĩ ma, ma tō rob'manharĩ wasété za'ra ni. 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo aré. Tiwaihu'u pese na ma tō marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ aré, ãwẽ hã. Duré mre me pire na, te 're mo. Æne na ma tō waihu'u, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã. Æne na hã uburé ma tō waihu'u za'ra ni.

²⁰Tane nherẽ, wa'madâ'â'wa norĩ hã sasedoti ãpire norĩ hã ma tō danhib'apito u siwi saprõ. Roti'wa norĩ dama ãpire norĩ me, ma tō ãtẽme siwi saprõ, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi wĩrĩ da. Taha wa, ma tō ãsimiwada'uri zarina, dasiwi sasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da.

²¹Izarazéhé nhihudu norĩ hã, danhimiwada'uri na oto 're wahâimana za'ra mono tõ da, te te 're wa'apawapto mono da ne, wa tō 're wanhimnhasi za'ra aré. Æhãna bådâ maparane ma tō ãma ne, da te ãwĩrízẽm na hã.

²²⁻²³Ni'wam norĩ hã pi'õ norĩ hã ma tō ai'aba're ab're u, wasiré ãsazei'wa norĩ hã. Tane nherẽ, te te siwi sãmri za'ra õ di, ãhâiba hã. Ab're hã baba na, ma tō sô sabu za'ra. Apã sihutu wamhã, ãne te wama rowasu'u za'ra: “'Re ãhâimana u'ãsi mono ma romhuri'wa norĩ si, wa tō wasiwi 'madâ'â za'ra ni, hãiwa hawi we ãne hã. Zezusi hã, u, dâ'â õ di. Te u, oto 're mo. Æne ma tō wama rowasu'u zahuré.” Æne te pi'õ norĩ hã wama rowasu'u za'ra. Taha wa, wa tō ãma watob'uzu za'ra ni, ãsimirowasu'u za'ra na hã.

²⁴Taha wa, ma tō wasiré norĩ hã 'mane, pi'õi wa'rãmi, ab're u. Te te robzabu zahuré wamhã, ab're hã baba na ma tō duré sabu zahuré, pi'õ norĩ nhimirowasu'u zarina. Te duré wama rowasu'u za'ra, Zezusihi hãiba hã te te ãsãmri zahuré õ na. — Æne te tãma rowasu'u zahuré, Zezusihi ma, Tezopasi norĩ hã.

²⁵⁻²⁶Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ zahuré, ãne:

— E niha bété, waihu'u su'u aba õ di, sazei aba da, 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u mono bâ, Danho'reptui'wa na rob'ui'ére hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã te za a'ã robzépata, rowasédé, da te tãma 'manharĩ wamhã. Taha parip si, te za rowẽ ãma 're sãmra, 'Re ãhâimana u'ãsi

mono te te tãma ĩpisutuzéb uwaibaba. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u zahuré, sō'awi tãma siwasu'u zahuré ò nherë, Danho'reptui'wa na.

²⁷ Romhã ré, ma tō ĩwana Danho'reptui'wa na rob'ui'ééré za'ra ni. Tawamhã Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré na, te oto tãma rob'rãzarõtō zahuré. Taha pari, uburé 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, te te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra na, te tãma rob'rãzarõtō zahuré.

²⁸ Tawamhã ma tō rob'umhutu za'ra oto, 'ri wa'õtō u hã, Emausi u hã. Zezusi hã te aré tiwi timorĩ waré zahuré.

²⁹ Taha wa, ma tō tãma nharĩ zahuré, tiwi morĩ zahuré tō da:

— Wa'rata asãmra a'â. Ma tō wawi tihãiwahã. Te za wawi tirobra. — Āne te tãma nharĩ zahuré.

Taha wa, ma tō âzé 'ri para u, ĩ'rata sãmra zahuré da, a'â.

³⁰ Tawamhã ĩ'rata te tinhamra zahuré, siré saihuri da. Sãmra wamhã, ma tō ĩ'u'ëne hã ti'â, Zezusi hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma te tiwata, sōpru wa. Taha pari, ma tō te te wë'ë, ĩ'u'ëne hã. Ma tō tãma sōmri zahuré.

³¹ Taha wa, ma tō oto waihu'u zahuré, Zezusi hã. Tazahã, ma tō tiwi aimani zahuré.

³² Taha wa, te ĩsa'u sima rowasu'u zahuré, ãne:

— Bãdãdi na we te te wama rowasu'u mono ré hã, e watoi òre, wapë'ë 'remhã. Wato sina, wa we wa te wapari. Wapari ze ti. — Āne te sima rowasu'u zahuré.

³³ Tawamhã awa'awi, ma tō tiwahutu zahuré, Zeruzarë u neb da apã. Simasisi wamhã, ma tō Zezusihi siré norĩ hã sabu za'ra, 11 na ĩhãiba za'ra hã. 'Ri para, te siré ai'ubumro, ĩsazei'wa norĩ me.

³⁴ — Tō sena, ma tō Wanhib'apito hã hãiwa'udu. Simahã ma, ma tō sihãiré. — Āne te tãma rowasu'u za'ra, datëme ĩsimasisi norĩ ma.

³⁵ Tawamhã Wanhib'apito, bãdãdi na ĩtëme ĩwisi zahuré na, ma tō asa dama rowasu'u zahuré, ĩsazei'wa norĩ ma. Duré, Wanhib'apito te te ĩwaihu'u zahuré zém na, ma tō siwasu'u zahuré. ĩ'u'ëne te te tãma ĩwë'ë zahuré na, ma tō duré Wanhib'apito hã waihu'u zahuré. Āne na ma tō siwasu'u zahuré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma.

Zezusi hã, tizazei'wa norĩ ma, ĩsihãiréze wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Zuwã 20.19-23; Atusi 1.6-8

³⁶ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u zahuré ré, ma tō Zezusi hã ĩwa'wa tizab za'ra. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Rowë na 're aihãimana za'ra wa'aba mono. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

³⁷ Tawamhã dahãiba warõ newa, ma tō tãma tipë'ëwara za'ra.

³⁸ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô ĩma aipě'ẽwara za'ra wa'wa. E marĩ da, ma tô ĩwawã za'ra wa'wa, ĩhãwa'utuzém na.

³⁹ ĩnhib'rada, 'madâ'â za'ra wa'aba. Duré ĩpara hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Ma'ápé oto ĩzaze za'ra wa'aba. Wa hã tô, Zezusi. Dahãiba warõ hã nhi õ di, duré hi õ di. Wa hã ĩnhi ré hã, duré ĩhi ré hã. Ma'ápé asib'rata na ĩ'upi za'ra wa'aba, tô sena ĩzaze za'ra wa'aba da.

⁴⁰ — Āne ma tô Zezusi hã tãma si'ru za'ra. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã tãma sõ'a za'ra, duré ĩpara hã.

⁴¹ ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, te 're to za'ra, tipě'ẽ na. Tãma rowě uptabi za'ra di. Tane nherě, Zezusi hã hãwa'utu õ newa, te te ãma saze za'ra õ di. Taha wa, mrab zô te sadanharĩ za'ra oto, Zezusi hã:

— E mra, te aima tihãimana za'ra wa'wa. — Āne te sadanharĩ za'ra.

⁴² Tawamhã syry na ma tô tãma sõmri za'ra, tepe zebre hã.

⁴³ Tawamhã ma ti'â, te te 'rêne da, ĩsõ'a za'ra.

⁴⁴ Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Romhã ré wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ai'rata 're ĩnhamra za'ra wa'aba mono ré hã, marĩ hã za ĩzô ĩwairébé mono na, Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré zarina, duré ĩsõ're na rob'ui'ééré zarina. — Āne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

⁴⁵⁻⁴⁶ Tawamhã ma tô ãne tãma waihu'u za'ra, ĩbaihã na rob'ui'ééré zarina:

— Romhã ré ma tô ãne ĩ'ãma rob'ui'ééré za'ra ni: “Danho'reptui'wa te za robzépata za'ětě, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã. Tane nherě, bådã maparane ãma si'utõrĩ õ ré, te za hãwa'udu apã, ab're hawi.

⁴⁷ Duré, te za ĩwasu'uwě na ĩsadawa para te te 're dapo're pu'u za'ra, ãne: ‘Dawasédé hã te za da te 're rême pese za'ra. Tawamhã te za te te dama 're aparĩ dawasédé hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.’ Āne te za ĩwasu'uwě na uburé te te ãma 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ. Zeruzarě ãma ĩsãna'rada hã za.” Āne ma tô duré romhã ré ãma rob'ui'ééré za'ra, ĩbaihã na hã.

⁴⁸ A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ'ãma ĩ'madâ'â za'ra wa'wa, ĩdã'ázé hã. Duré ĩhãwa'utuzé hã ma tô ĩ'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za ĩwasu'u wě'wa, 're anomro aba mo.

⁴⁹ Wa hã wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa, ĩmama te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Taha wa, te za a'ã 'ri ahã ãma sô asimipari za'ra wa'wa, hãwa hawi te we atême ĩsatõrĩ za'ra wa'aba zéb u, ĩwaihu'u pese na 're ĩmorĩ ne, 're anomro aba mono da. — Āne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ĩnomro mono norĩ ma.

*Zezusi hã, hãwa u ĩmorizé wasu'u
Marcusi 16.19-20; Atusi 1.9-11*

⁵⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô tisiré 're ãnomro mono norĩ hã te te simro, 'ri ahã nhiti, Betãnha na 'ri wa'õtõ nhisi u. Tamomo te te rob'umhutu za'ra wamhã, ma tô tinhib'rada hã wahutu, tisi hawimhã, ãwẽ hã te te tãma sãmri za'ra da, Zezusi hã.

⁵¹ Tawamhã taha ré, ma tô tiwi timorĩ za'ra. ãmama hã ma tô tiwi âri za'ra, hãiwa u.

⁵² Tawamhã ãsa'u, te Zezusihi ãma tiwata za'ra, hi'rãtitõ. To sina, te apã ai'aba'ré, Zeruzarẽ u.

⁵³ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma, te 're si'ubumroi u'ãsi, 'ri 'wawi wa'ra 're, ãma 're wata u'ãsi za'ra mono da.

Zuwā Zezu Cristuhu wasu'uwē na, Zuwā te te āma ĩrob'ui'érézé Ībaihā wasu'uzé

Ā ĩbaihā na rob'ui'éré'wa nhisi hā, Zuwā na ĩsisi hā. Ā hā Zezusihi siré 're ĩmorĩ, Ti'aduhu sisānawā. Ta norĩ hā tepe mrami na aré romhuri'wa zahuré. Duré Zuwā hā ĩhâiba amo hā te duré 're hâimana, â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono hā. Taha nhisi hā, Zuwā Batita. Tazahā ā ĩbaihā na rob'ui'éré'wa hā ta hāi ō di.

Zuwā hā ma tô wama wasu'u za'ra, Zezusi hā tô sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hā. Zuwā 20.31 āma te āhā wasu'u hā tihâiba. Ma tô duré wama waihu'u za'ra, Zezusi hā Danho'reptui'wa na ni'wam norĩ hā te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono hā rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hā za ta norĩ si te te sina 're ĩ'uwaimrami za'ra mono na hā. Zuwā hā ma tô duré wama āma romnhimiré'é za'ra, marĩ mono bâ, wahâimanazém na wa te āma 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb da hā. Ā na ma tô wama āma romnhimiré'é za'ra, duré ĩ'u'ētē wapu na, duré rowa'a na, duré pone'ërebâ na, duré pone'ërebâ 'madâ'â'wa na zama, duré uwa 'ru na zama.

'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hā ĩsihâibazé wasu'u

¹ Duréihā ti'ai ō ré hā, marĩ ō uptabi di. Ropoto na te te sâna'rata ō ré, te 're mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hā. Ta hā te siré 're simasisi u'âsi zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono me. Duré ta hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono.

² Ti'ai ō ré hā, te siré 're simasisi zahuré, marĩ ō uptabi ré hā.

³ Ta hā ma tô uburé te te ro'apoto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutuzéb zarina. Te te ro'apoto mono ō 'wa'âhā, aré marĩ ō uptabi di.

⁴ Ta hā rowē na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, te dama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hā. Dama rob'uuiwē'wa ne, rowa'a na damorĩ wē na 're danomro mono da, te za roti wē na te te dama 're awaihu'u.

⁵ Robra na ne, dawasété na 're danomro mono nherē, te za dama rob'uuiwē'wa ne 're ĩmorĩ hā te te 're da'apawaptob u'âsi, tinhimiroti na. Niwa da te dawu uprosi waihu'u ō di za ĩsimiroti hā, dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hā.

⁶ Tawamhā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ma tô aibâ hā satō, te te dama 're sadawa wasu'u mono da. Aibâ nhisi hā Zuwā na ĩsisi hā.

⁷ Ta hā ma tô te te dama 're wasu'u, rob'uuiwē'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u hā.

⁸ Zuwā hã rob'u iwē'wa ne 're ĩmorĩ hã 're hãimana mono õ di. Rob'u iwē'wa ne 're ĩmorĩ wasu'u na te te 're da'apo're pu'u mono da si, ma tō we datēme wi, Zuwā hã.

⁹ Rob'u iwē'wa ne 're ĩmorĩ hã tō sena ĩsimiroti hã. Ta hã ti'ai u ma we datēme wi, aihĩni ĩsimiroti hã da te waihu'u pese za'ra da.

¹⁰⁻¹¹ Ta hã te oto ti'ai āma 're hãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hã. Tazahã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para, te te ro'apoto mono nherē, ro'apoto mono 'wa na da te waihu'u za'ra õ di. Tisiré zudezu norĩ rob u, ma tō wei mo. Tane nherē, sô 're tob'uzu za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

¹² Ni'wam norĩ si ma tō sô 're tob'uzu za'ra. Ma tō te te āma 're sasōmri za'ra. Taha wa, ma tō ta norĩ si pisutu za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra, 're hãimana za'ra mono da.

¹³ E ĩ'ra siro, ma tō ta norĩ hã 're rere'e, ti'ai āma timama sipoto na. Mare di. Taha zarina, ĩ'ra siro, 're rere'e mono õ di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono si ma tō āma 're 'ra za'ra.

¹⁴ Dama 'Re ĩhãimana u'âsi mono wasu'u'wa da hã, wa'rata 're sãmra mono da, ma tō sihãiba. Simizawi pese uptabi di. ĩsimiroti hã wē uptabi di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra wa, õhõ si 're morĩ wē uptabi di. Misire ĩ'ra hã. Õhõ si, waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã wa tō wasiwi waihu'u za'ra ni, 're ĩmorĩ wē uptabi na. ĩwaihu'u pese na zama, wa tō waihu'u za'ra ni.

¹⁵ Ta hã ma tō Zuwā Batita hã te te dama 're wasu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Āne ĩtēme wisi wamhã, te dama 'mahã, Zuwā Batita hã:

— Õhõta aibã hã te wei mo. ĩwana, wa tō te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: “Õ hã ĩza'u si wei morĩ nherē, ĩma pire di. E marĩ wa. ĩpoto õ ré, 're morĩ u'âsi wa.” — Āne ma tō dama rowasu'u, Zuwā Batita hã.

¹⁶⁻¹⁷ Duréhã wahi'rada Mozési hã ma tō te te dama 're roti, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'uzéb zarina, ma tō te te dama 're roti, āma 're danomro wē mono da. Zezu Cristu hã ma tō õhõ si te te dama 're waihu'u, dawasété nherē, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém na. Simizawi pese uptabi wa, te te 're wa'apawaptob u'âsi, āma 're wanomro wē mono da, Zezu Cristu hã.

¹⁸ Ti'ai āma 're ĩdanomro mono hã datõmo na da te 're 'madã'ã za'ra mono õ di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Õhõ si, ma tō Timama hã 'madã, siré 're simasisi u'âsi zahuré mono wa, Timama me. ĩ'ra hã misire, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã ma tō te te dama 're wasu'u u'âsi Timama hã, da te 're waihu'u za'ra mono da.

*Zuwā Batita te te dama 're ĩrowasu'u mono zé wasu'u
Marcusi 1.1; Rucasi 3.2-3*

¹⁹ Tawamhã aibã norĩ hã ma tō aihutu, Zuwā Batitaha u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'āma romhuri'wa norĩ hã.

Tipawapto'wa norĩ me, ma tō ãtēme aihutu, réwita norĩ me. Zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã te te satōrĩ za'ra wa, ma ãtēme aihutu, Zeruzarē hawi.

Tawamhã ãtēme sihutu wamhã, te siwi sadanharĩ za'ra, ãne:
— E 'wa hã, a hã.

²⁰ Taha wa, te ãne tãma siwasu'u za'ra:

— Wa hã Cristu õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu hã,

Danho'reptui'wa da.

²¹ Te duré siwi sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã bété, a hã. E a hã, Eriasi apã aihãiwa'udu.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Ta hã ã di, wa hã.

Taha wa, te duré siwi sadanha:

— E a hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ãdanhimipari za'ra mono, te 're aimo.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã, ta hã ã di.

²² Tawamhã te duré siwi sadanha:

— E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé wei wama asiwasu'u su'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da, wei wazatōrĩ'wa norĩ ma, wa te aiwasu'u za'ra da.

²³ Taha wa, te oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã a'ubuni wi, dama roti'wa. ãne, wa tō te dama 're rob'mahârã: “Wanhib'apito zô, te za bãdãdi hã ãmana 'rãmi asiwi ãsa'ra wa'aba mo, awa'awi da.” ãne ma tō wahi'rada Iza'iza hã te te dama 're roti aré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Tane wa tō duré wa hã te dama 're roti, ãsimiroti zarina. — ãne te Zuwã Batita hã tãma siwasu'u za'ra, aibã norĩ ma.

²⁴⁻²⁵ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma tō wama asiwasu'u za'ra. A hã, Cristu õ di. A hã, Eriasi õ di. A hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ãdanhimipari za'ra mono õ di. E marĩ da, te bété â dawabzuri hã dama 're ã'ab'manharĩ mo, a hã ã nherē. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²⁶⁻²⁷ Tawamhã Zuwã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Â na si, wa tō â dawabzuri hã te dama 're ab'manharĩ. Tane nherē, ãza'u si we ãmorĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama 're sadawa wasu'u mono da, ma tō wei wi. Zahadu sa'rese za'ra wa'aba õ di, a norĩ wa'wa hã. Ta hã ãma pire wa, ãpara'uza wasisizé te tãma wasihu waihu'u õ di. — ãne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

²⁸ ãne romhãimanazé hã Betãna na 'ri wa'õtõ nhisi ãma Zodã zara niwĩ â dawabzuri te te dama 're ã'ab'manharizéb ãma hã.

*'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra wasu'u
Marcusi 1.10; Rucasi 3.22*

²⁹ Tawamhã awē ma tō Zuwã Batita hã Zezusi hã tisã, ãtēme morĩ ré. Te te sãmri wi, te dama 'mahã, ãne:

— Ōhōta te we oto mo, Pone'ērebâ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã dawasédé hã te te dama 're apari mono da.

³⁰ Ìwana wa tô âne hã aima wasu'u za'ra wa'wa: “Ìza'u we ìmorî hã ìma pire di. Ìpoto ô ré, 're morî u'âsi wa, ìma pire di.” Æne, wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa.

³¹ Wa hã te duré waihu'u ô di aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu na hã Danho'reptui'wa da. Tazahã, wa norî hã Izarazéhé nhihudu hã wa te waihu'u za'ra da, wa â dawabzuri hã te dama 're ab'manharî.

³²⁻³³ — Ìsi'uihâ na, wa hã te duré waihu'u ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô ìma waihu'u, te te ìpisudu hã. Æne te ìma wasu'u: “Ìtême wa za satô Ìpě'ězani hã, te ìpisutu u. Ìhawi morî ô di za. Ìrata te za 're sãmra u'âsi. A hã te za âma ì'madâ. Æma 'madâ'â wamhã, te za oto ìwaihu, ô hã te ìpisutu na, Ìpě'ězani te te dama 're anhomri mono da.” Æne ìzatôrî'wa hã te ìma wasu'u. Tô sena ma tô ìma rowasu'u. Wa hã wa tô âma 'madâ. Ma tô we ìtême mo, hâiwa hawi utu'u ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono pě'ězani hã. Ìhawi morî ô di.

³⁴ Wa hã wa tô âma 'madâ. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ô hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. — Æne te dama wasu'u, Zuwã Batita hã.

Aibâ norî hã, Zezusihi âma te te ìsasômri na'rata zahuré zé wasu'u

³⁵ Tawamhã awê te duré Zuwã Batita hã wasiré tihâiba. Wa norî hã ìsiré 're wane wa, wa ìsiré aima'wara ni. Tawamhã wasiré wasimasab ré, ma Zezusi hã ro'razâ.

³⁶ Tawamhã, Zuwã Batita hã te te 'madâ'â wamhã, te dama 'mahâ:

— Ōhōta Pone'ērebâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hawi we ìmorî.

³⁷ Tawamhã Zuwã Batitaha mreme hã wa te wapari wa, wa tô oto wanem ni, Zezusihi zarina.

³⁸ Taha wa, Zezusi hã ma wei wazô aipi'ra. Te wei wa'madâ. Tawamhã te wama tinha, âne:

— E marî zô, te we ane wa'wa.

Tawamhã asa wa tâma nharî ni:

— Rowahutu'wa, asãmrazé hã wa te waihu'u da, wa wei wanem ni.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã Zezusi te wama tinha:

— Oto pé ìzaprôni aba, ìnhamrazé hã sabui wa'aba da. Taha wa, wa oto ìme wanem ni, ìsãmrazéb u. Wasihutuzéb u ma tô bâdâ hã we tinho're za'a. Tawamhã bâtâ na wa ìrata aimasisi ni, Ædéréhé me. Simahã no, Ædéré hã.

⁴¹ Tawamhã tidub'rata zô te mo, Ædéré hã. Te te sãmri wamhã, âne te tâma rowasu'u:

— Danho'reptui'wa hã wa tô sôpětê ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisudu hã. Danho'reptui'wa hã ta hã “Cristu”, damreme amo na hã.

42 Tawamhã ma tô Zezusihi u we saprõ apâ. We te te itême awisi wamhã, Zezusi te Sima hã 'madâ. Te tãma tinha:

— A hã Sima, Zuwãhã 'ra. ãhãna wa za asisi na saprĩ. Sepasi na asisi hã za oto. — ãne te tãma tinha. ãma isaprĩ hã Pedru na isisi hã.

Zezusi hã, Piripi norĩ te te ipisutu na'rata zahuré zé wasu'u

43 Tawamhã awẽ Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, te Zezusi hã sina ropisutu. Taha wa, wa isiré oto ai'aba're ni. Wasi'aba'rei ré, wa tô aibã hã sõpêtẽ za'ra ni, Piripi na isisi hã. Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— We aimorĩ, isiré 're aimorĩ da oto.

Taha wa, te oto isiré mo.

44 Piripihĩ za'ru hã Besada na 'ri nhisi hã. Tame te duré Adéré norĩ hã 're simasisi zahuré, Pedruhu me.

45 Tawamhã Piripi te Natãna'éhé zô mo. Te te sãmri wamhã, ãne te tãma tinha:

— Aibã hã wa tô sabu za'ra ni, wahi'rada Mozési te te ãma ĩrob'ui'ééré siro hã romhã ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zama ĩsa'u te te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra hã. Ta hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ hã, Zuzéhé 'ra hã. — ãne te Piripi hã tãma rowasu'u.

46 Tawamhã te Natãna'é hã asa tãma tinha, ãne:

— Oro Nazaré hawi ĩwẽ hã wei morĩ õm ne.

Tawamhã Piripi asa te tãma tinha:

— We aimorĩ, wanem hã, sabu da.

Taha wa, te apâ itême saprõ.

47 Tawamhã te te sãmri wi, te Zezusi hã tãma tinha, Natãna'éhé ma, ãne:

— Õhõta te wei mo, Izarazéhé nhihudu uptabi hã 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã. Sadawa nhipese ãna te 're mo.

48 Taha wa, te Natãna'é hã asa tãma tinha:

— E niha ma tô ĩwaihu.

Taha wa, te duré Zezusi asa tãma tinha:

— Piripi hã te te ai'mahãrã õ ré, wa tô ai'madã, pidera wede 'rowi asãmra ré.

49 Tawamhã Natãna'é asa te duré tãma tinha:

— Rowahutu'wa, a hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra. A hã uburé Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito.

50-51 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Tane tô. Wede 'rowi asãmra ré, te aiwaihu'u wa, ma tô asina ĩwaihu, asina ĩwapari wa. ĩwaihu'u pese wa, ma tô ĩãma atob'uzu. Niwapsi te za marĩ hã ĩ'madã, ĩwaihu'u pese na marĩ hã te aima ĩwaihu'uzém nhipai u. Asõ'a wa'aba, te za hãwa hã we 'ridawa, ĩnho'õmoi baba. Tawamhã siwa'rãmi te za nasi we itême ai'aba're hãwa hawi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, dasiré ĩpoto u hã. — ãne ma tô tãma waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

2

Cana ãma dasina damrozé wasu'u

¹ Tawamhã maparane ma tô wa'ãma timara. Taha pari, dasaihurizé hã ma tô 'manharĩ za'ra ni, dasina damrozém na hã. Cana na 'ri wa'õtõ nhisi ãma, ma tô 'manharĩ za'ra ni. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Cana hã. Zezusihi na hã te tame dame tihãiba.

² Zezusihi zô zama, te tahârâ ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ zô zama, dasina damro u wasi'aba'ré da. Taha wa, wa duré wa norĩ hã dame asimro ni.

³ Tawamhã, ma tô uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré. Taha wa, te Zezusihi ma ĩna hã tinha, ãne:

— Uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te 'mahâpãrĩ mono õ ré.

⁴ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Āté a hã ĩma waihu'u õ di za, marĩ te ĩ'manharĩ da hã. Bâdâ zahadu ĩwa waptã'ã õ di, ãne te ĩ'manharĩ da hã.

⁵ Taha wa, te ĩna hã romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Tiha te te aima waihu'u za'ra wa'aba wamhã, ma'ãpé ĩmreme hã 'madâ'â pese za'ra wa'aba za. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tame te piza hã 're simasa êtê 'manharĩ hã, â ré hã 6 na ĩhãiba hã. Nima norĩ hã 80 na â za'ratazé hã, duré nima norĩ hã 120 na â za'ratazé hã. 'Re wasaihuri mono õ ré hã, wahi'rata norĩ nhimiroti zarina, wa 're wanhimisõ za'ra, wa norĩ hã zudezu wa. Taha da, te 're simasa, piza ĩsa'êne hã.

⁷ Tawamhã Zezusi te romhuri'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Ā hã nasi amrami za'ra wa'aba, piza 're sa'wari za'ra wa'aba da. 'Masisi za'ra wa'aba.

Tawamhã ma tô siwi 'masisi, piza 'remhã â hã.

⁸ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Ma'ãpé, â hã oto amrami za'ra wa'aba, danhipi na dawada'uri'wai u 'wasari aba da, te te téiwa pibu da.

⁹⁻¹⁰ Tawamhã ma tô ĩtême 'wasa, te te téiwa da. Te te téiwa wamhã, â si õ di oto. Ma tô sirob'rãĩ wa'u. Nima hawi uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé hã te te waihu'u õ di, danhipi na dawada'uri'wa hã. Romhuri'wa norĩ si ma tô waihu'u za'ra. Tawamhã te te téiwa wamhã, sina ĩmro zahuré zô, te hã, aibã zô. Taha wa, te ãne tãma tinha:

— E niha ma bété ĩsei uptabi si dawĩ ĩté, wasaihuri na'rata hawi, wa te âhuri tõ da. Dasaihuri na'rata hawi, te ĩsei uptabi hã da te dama 're sômri za'ra, da te 're âhuri mono da. Sa'êtê na da te 're âhuri mono wapsi, te za ĩwa'u zeĩ prã hã da te dama 're sômri za'ra. Tanei õ di, a hã. Nimosi ma tô ĩsei uptabi hã dama ĩ'ru, da te âhuri da. — Āne te aibã ma tinha, danhipi na dawada'uri'wa hã.

¹¹ Āne hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama ĩ'manharĩzém na ma tô Zezusi hã dapawaptom na sãna'rata, tiwaihu'u pese na, Cana na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã, Cana hã. Taha wa, waihu'u pese wa, wa tô wasina umnhasi za'ra ni, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.

¹² Tawamhã Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo, Zezusi hã. Īna zama te ĩsiré mo. Īno norĩ zama te ĩsiré ai'aba're. Wa norĩ zama, wa ĩsiré ai'aba're ni, ĩsiré 're wanomro mono wa. Tawamhã, wasihutu wamhã, syry na wa tame asimro ni.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa hawi, Zezusi te te ĩdazate mono zé wasu'u

Mateusi 21.12-17; Marcusi 11.15-19; Rucasi 19.45-48

¹³ Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Ezitu hawi te te ĩdawaibuzém na ãma dasipo're pu'u za'ra da, Pas-cowa na dato nhisi hã. Tawamhã romhuture wa, datoi u te oto mo Zeruzarē u, Zezusi hã. Wa norĩ zama, wa duré ĩsiré ai'aba're ni.

¹⁴ Zeruzarē ãma te 'ri za'ëne hã 're sa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã. 'Ri 'wawi wa'ra 're, te aibã norĩ hã 're si'ubumro. Ta norĩ hã powawē te te dama 're wede za'ra, duré pone'ërebã, duré utu'u. Īhãiba amo norĩ hã te duré rob'uprazém na te te dawi ãma 're saprĩ za'ra.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã aibã norĩ hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô marĩ hã sada 'manharĩ za'ra, wedenhorõ na te te ãma sate mono da, rob u. Tawamhã ma tô te te sate, ĩsimizama ré. Wedeza hã ma tô duré tiwi pizari za'ra, rob'uprazé hã te te tiwi sãmra za'ra da, te te dawi ãma 're ĩsaprĩ za'ra mono norĩ wi.

¹⁶ Te duré tãma rob'ru za'ra, utu'u wede'wa norĩ ma, ãne:

— Mo oto rob u sani za'ra wa'aba. 'Ri hã ã hã, ĩmama ãma 're ĩdawata za'ra mono zé. Āme dama 're rowede za'ra wa'aba mono õ di za oto. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

¹⁷ Taha wa, wa tô ãma wapo're pu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wai mreme ui'ére na. Āne duréihã ma tô wahi'rada hã tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma: “Asõrõwa da hã marĩ na te romhuri za'ëtē wa, wa tô ĩwa ãma waze, asawi te.” Āne ĩmreme na wa tô wapo're pu'u za'ra ni.

¹⁸ Taha wa, te dama ĩpire norĩ hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E 'wa sadawa para, ma tô ĩdazate mo, rob u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, sate mono wamhã, e marĩ te za ĩ'manha, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wa te ãma aiwaihu'u za'ra da.

¹⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Marĩ hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, ãma ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ā hã 'ri hã asiwi sãmra aba wamhã,

wa za apâ 'ri su'u. Bâdâ misi te za ĩ'ãma mo, apâ te 'ri ré hã. —
 Āne te tãma siwasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— E niha te za ĩ'ri su. E niha bâdâ misi te za ai'ãma mo, apâ
 'ri ré, a hã. Ā hã da te dasiwi 'ri su'u õ di, 'ri za'êtẽ wa. Wahub
 ahâ na ma tô da'ãma tiwahu, da te dasiwi 'ri za'ra ré hã. 46 na
 ma tô ãma dawu tiwahu. — Āne asa te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

²¹ 'Ri te te wasu'u wamhã, tihâiba te wasu'u, Zezusi hã.
 Sõ'awi siwasu'u õ wa, ĩmreme hã dama pibu præ za'ra di.

²² Ab're hawi hâiwa'utu wapsi, wa za ãma wapo're pu'u za'ra
 ni, apâ za te te ĩ'ri wasu'u na hã. Wa za wasima rowasu'u za'ra
 ni, ãne: “Tô sena na ma tô Zezusi hã tihâiwa'utuzém na dama
 siwasu'u. Tô sena na ma tô duré wahi'rata norĩ hã romhâ ré
 ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'ééré sirõmo za'ra ĩbaihâ na, 'Re ĩhâimana
 u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã.” Āne, wa za wasima
 rowasu'u za'ra ni.

*Zezusihi ma, uburé danhimirosa'rata na tãma ĩdawaihu'u pese
 zé wasu'u*

²³ Tawamhã Zezusi hã zahadu Zeruzarẽ ãma hâimana ré, ma
 tô Pascowa na dato nhisi hã dasiwi 'manharĩ ni. Tame sãmra
 ré, ma tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're
 ab'manharĩ wẽ, tiwaihu'u pese na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we
 te te ĩsatõrĩ na, da te waihu'u za'ra da. Taha wa, marĩ dama
 ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã danho'a te te dama 're ab'manharĩ
 mono wẽ te, ma tô da'ahâ na saze za'ra ni.

²⁴⁻²⁵ Tane nherẽ, da te dasina ĩ'umnhasi za'ra na, te te sina
 damreme zazei õ di, Zezusi hã. E marĩ wa. Uburé dan-
 himirosa'rada hã tãma waihu'u pese wa. Ni'wa ĩ'upana te te
 tãma 're da'awaihu'u mono õ di, Zezusihi ma. Si'uihã na ma tô
 te te 're da'awaihu'u, danhimirosa'rata na. Taha wa, tô sena
 da te dasina umnhasi za'ra õ wa, te te sina damreme zazei õ
 di, Zezusi hã.

3

Zezusi hã, Nicodemosihi ma, te te ĩnharizé wasu'u

¹ Aibã hã te 're hâimana, Nicodemosi na ĩsisi hã. Ta hã
 roti'wa, wasiré zudezu. Parisezu na, wa tô wa te 're sisi za'ra,
 wahi'rata norĩ nhimiroti, parisezu norĩ siré te te 're 'madã'ã
 pese mono wa.

² Ta hã ma tô Zezusihi u wi, barana. ĩtẽme wisi wamhã, ãne
 te tãma tinha:

— Rowahutu'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wei
 watẽme asatõ, wama 're rowasu'u mono da. Āne wa tô ai'ãma
 waihu'u za'ra ni. Taha zadawa para, ma tô marĩ hã dama
 ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ u'âsi mo, da
 te ãma aiwaihu'u za'ra da, we te te asatõrĩ na. Ta hã te te
 aima 're waihu'u mono õ 'wa'ãhã, a hã ĩwaihu'u'õ hã dama 're
 ab'manharĩ mono õ di aré. — Āne te Zezusihi ma tinha.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u. Dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê 're danomro mono õ di za.

⁴ Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za aibã hã si'ĩhi nherê, tipoto té. E niha te za tina dub're apã âzé, duré apã poto téb da. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁵⁻⁶ Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Ai'uté hã dama 're poto za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê, 're nomro sirõmo mono õ di za. Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za 're dapoto téb za'ra, dapê'ê 're. Tawapsi te za oto ãsib'a'uwê si 're danomro. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã 're ãdanomro wasété mono hawi te te 're da'a'upsõi mono wa, duré Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri mono wapsi, te za oto dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra. Tawapsi te za oto duré ãsib'a'uwê 're danomro. Dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê, 're danomro mono õ di za.

⁷ A hã, aipoto tém neza. ãne te aima nharĩ wa, ãma nharĩ õ di za, ãne: “E niha wa za ãpoto té.”

⁸ Rowa'u wa za aima wasu'u, waihu'u da. Rowa'u hã te te 're rowapõrĩ mono wamhã, ãpupu'u si wa wa te 're wapari za'ra. ãpupu'u na si wa za wa te 're waihu'u za'ra, 're ãwairébé mono zém na hã. Uihã na te rowa'u hã 're wairébé, nimomo 're wa'u'u 'rãsutu za'ra mono da. E ma hawi te rowa'u hã 're wairébé na'rata. E momo te duré 're wa'u'u 'rãsutu za'ra. Wama waihu'u pese za'ra õ di. Tane dama waihu'u pese õ di, dapê'ê 're, 're ãdapoto téb za'ra mono zé hã. Dama waihu'u pese õ nherê, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're anhomri, Tipê'êzani hã dapê'ê 're, 're ãdapoto téb za'ra mono zém na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. — ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u.

⁹ Tawamhã Nicodemosi te duré asa tãma tinha:

— E niha te za Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri, dapê'ê 're, 're dapoto téb za'ra mono da.

¹⁰ Taha wa, te duré Zezusi hã asa tãma tinha:

— A hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, rowahutu'wa. Tane nherê, ãnhimirowasu'u hã aima pibui prã ti. E niha waihu'u õ di bété.

¹¹ Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa norĩ hã marĩ hã wama waihu'u pese wa, duré wa te 'madã'ã wa, wa ãne wa te dama 're wasu'u. Tane nherê, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherê, ãma 're wazaze za'ra wa'aba mono õ di.

¹² Ti'ai ãma romhãimanazé hã, wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, te aima wasu'u za'ra wa'aba nherê, ãma ãzaze za'ra wa'aba õ di. E niha te za tawamhã hãiwa ãma da te

're ĩwaih'u za'ra mono zéb da hã te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, ãma ĩzaze za'ra wa'wa. Áté ãma ĩzaze za'ra wa'aba õ di za.

¹³ Ni'wa hã hãwi u sébré õ di, apã wei morĩ da, hãwi ãma romhãimanazé hã te te dama 're wasu'u mono da. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã ĩsiwaprosi, wa we hãwi hawi mo, te dama 're rowasu'u mono da.

¹⁴⁻¹⁵ — Duréihã Mozési hã ma tô a'ubuni wi wahi ne 'manharĩ hã sasõ, ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ hã, wedewaré na sa'o da. Ta hã wahi te te ĩsari za'ra hã te te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô tizéptâ'â za'ra. Dâ'â za'ra õ di. Tane te za duré wa hã dasiwi ĩzasõmri ni, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĩza'o da. Tawamhã wa za dazada dârâ. E marĩ da. Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãwi ãma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata.

¹⁶ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're da'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra hã misi nherẽ, we tisõ, dazada dâ'â da. Tawamhã ĩ'ra, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dadâ'â ãna te za hãwi ãma ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi. Ropipa ãma ĩsiti 're dasi'ubumroi mono õ di za.

¹⁷ Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te te 're da'ahã za'ra mono da, we te te satõrĩ õ di ti'ra hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. 'Re ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da si, ma tô we satõ, ti'ai u.

¹⁸⁻¹⁹ — Ni'wam norĩ hã ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, e 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za te te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: "Aiwẽ'õ za'ra wa'aba wa, wa za te 're aihã za'ra wa'wa." ãne na hã te te tãma 're nharĩ za'ra mono õ di za. Tizazeĩ'õ'wa norĩ ma si te za ãne na te te tãma 're nharĩ za'ra, ĩ'ra te te sina 're umnhasi za'ra mono õ wa. Duré tiwasédé te te sima 're sawi pese za'ra mono wa, te za ãne na te te tãma 're anharĩ. 'Re ĩmorĩ wẽ uptabi hã ti'ai u ma tô wei mo, rowa'a ĩwẽ hã. Ta hã wẽ nherẽ, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono õ di. Dapo're'õ u'âsi 're danomro mono wa, te robra si da te dasima 're sawi pese za'ra.

²⁰ Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété u'âsi mono wamhã, te za 're ĩmorĩ wẽ uptabi hã te te 're 'ruiwapari za'ra, rowa'a ĩwẽ hã. Tawamhã ĩtẽme 're nomro mono õ di za, ĩsimirosa'rata wasété na te te 're awaihu'u mono wa, 're siséb za'ra mono õ'umnhasite.

²¹ 'Re ĩnomro wẽ mono norĩ si te za ĩtẽme 're nomro, rowa'a u. E marĩ da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're ĩ'madâ'â pese mono na, te te 're awaihu'u mono da. — ãne ma tô Zezusi hã Nicodemosihi ma waihu'u.

Zezusi norĩ wasu'u, Zuwã Batitaha wasu'u me

²² Tawamhã Zezusi hã te mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Wasihutu wamhã,

tame wa a'â wahâimana za'ra ni. Tame te Zezusi hã â dawabzuri hã dama ab'manha.

²³⁻²⁴ Zuwã Batita hã te duré te te dama 're ab'manharĩ â dawabzuri hã, wanhiti. Sarĩ na 'ri nhisi 'rata â hã, sa'êtê di. Taha wa, te tame a'â nhamra, Eno na â nhisi 'rata, Zuwã Batita hã. Tawamhã te nasi ãtême dasito, â dawabzuri hã te te dama 'manharĩ da. Zahadu Zuwã hã danhib'apito te te 'rui õ di, da te dasiwi sêrê da, dazazéb 're. Taha wa, te zahadu te te dama 're ab'manharĩ.

²⁵ Tawamhã aibã me te timreme na ai'wapé, Zuwãhã siré 're ãnomro mono norĩ hã. Â dawabzuri wasu'u na te ai'wapé za'ra.

²⁶ Taha wa, ma Zuwã Batitaha tême aimasa, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã. Æne te tãma wasu'u za'ra:

— Rowahutu'wa, Zodã zara niwĩ aihâimana ré, ma tô Zezusi hã we atême wi. Wisi wi, ma tô dama ãwasu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na Danho'reptui'wa da. E niha te bétê õ hã te te duré dama 're ab'manharĩ, â dawabzuri hã. Zezusihi u si te oto aihĩni 're danomro. — Æne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁷⁻²⁸ Tawamhã Zuwã asa te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're apisutu romhuri hã, da te tãma 're romhuri za'ra mono da. Wa tô aré aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: “Ta hã ma tô datême ãzatõ ãwana, Danho'reptui'wa te dama 're wasu'u mono da. Wa hã, Cristu õ di. Danho'reptui'wa da, te te ãpisutu õ di.” Æne na hã aima ãsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã ma tô aré ãwapari za'ra wa'wa. — Æne Zuwã Batita hã te tãma siwasu'u za'ra.

²⁹ Tawamhã aibã ãmro siwadi na ma tô sina simiré'é, ãne:

— Dasina 're damro za'ra mono wamhã, aibã hã oto mro wa, ãsiwadi hã toi uptabi di. Aibã hã ãmro hã tito na siwasu'u wamhã, toi uptabi di, ãsiwadi hã. Tane duré wa hã, ãtoi uptabi di. E marĩ wa. Da'ahã na oto 're danomro mono wa, Zezusihi u.

³⁰ Taha wasu'u hã, wasu'u za'êtê uptabi di za oto, dama. Wa hã oto ãwasu'u syryre di za. Tane nherê, ãma rowê uptabi di. — Æne te tãma siwasu'u za'ra, Zuwã Batita hã.

Hãiwa hawi we ãmorĩ si, uburé dama ãpire uptabi wasu'u

³¹ Hãiwa hawi we ãmorĩ hã, uburé dama pire uptabi di. Wa norĩ hã ti'ai ãma a'uwê wa, marĩ hã ti'ai ãma, wa te 're ã'madã'ã za'ra mono si, wa wa te dama 're wasu'u za'ra. Hãiwa hawi we ãmorĩ si, uburé dama pire uptabi di.

³² Hãiwa ãma uburé te te 're ã'ab'madã'ã mono na, duré te te 're ã'awapari mono na, te za sena na te te dama 're wasu'u. Taha wa, te te dama ãma 're arowasu'u mono wamhã, mreme pire uptabi di. Tane nherê, aihĩni ãmreme hã da te 're saze za'ra mono õ di.

³³ Da te 're saze za'ra mono wamhã, ãne te za da te dasima 're wasu'u za'ra: “Tô sena, ma tô ti'ra na te te dama 're wasu'u, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã." Āne te za ĩsazei'wa norĩ hã te te sima 're rowasu'u za'ra.

³⁴ Ti'ra we te te satõrĩ wamhã, ma tô Tipẽ'ẽzani hã tãma tisõ, ĩré 're morĩ u'âsi da. Taha wa, te Timama nhimiroti si te te dama 're wasu'u.

³⁵ Ti'ra te te 're sawi pese uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã ma tô pisutu, uburé dama pire uptabi da. Duré uburé marĩ ma pire da, ma tô ti'ra hã pisutu, hãiwa ãma ti'ai ãma zama.

³⁶ ĩ'ra hã Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. 'Re dadâ'â za'ra mono ãna, te za 're dasi'ubumroi u'âsi ĩ'rata, hãiwa ãma. ĩmreme, da te 're wapari za'ra mono õ wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiãháze hã te za da te dasina 're waihu'u u'âsi za'ra, ĩ'ra mreme hã da te 're wapari za'ra mono õ wa.

4

ZeZusi hã pi'õi wi, â te te ĩwaptẽrẽzé wasu'u

¹ Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô ZeZusihi wasu'u hã wapari za'ra. Āne ma tô dasima wasu'u za'ra ni: "Da'umro na si te oto 're dahâimana za'ra, Zuwã Batitaha nhimiroti 'madâ'â'wa hã. Da'umro na si te â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. ZeZusihi nhimiroti 'madâ'â'wa si te oto da'ahã na 're dahâimana za'ra."

² Āne, da te dasima rowasu'u za'ra nherẽ, si'uihã na te te dama 're ab'manharĩ mono õ di, ZeZusi hã. Wa norĩ si, wa ĩsadawa para wa te dama 're 'manharĩ za'ra, â dawabzuri hã.

³ Tawamhã ZeZusihi ãma danhimirowasu'u hã parisezu norĩ u ĩwaptã'ã na te te waihu'u wamhã, te ĩsiti timorĩ za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Apâ te mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni, ĩsiré 're wanomro mono wa.

⁴⁻⁶ Tawamhã Darireza u morĩ wamhã, ma tô sima wẽ, awa'awi dawa'wai baba te te ro'razãri da. Taha wa, wa tô samaritanu norĩ ro wa'wai baba, ro'rahãri za'ra ni, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Wa tô oto rob'umhutu za'ra ni, 'ri nho'õmo u, Sica u hã. Tawamhã â zõ ab're u, wa tô aihutu ni, abzumazéb u. Zuzéhé nhipti'ai ãma te â zõ ab're hã 're hãimana, Zaco hã ti'ra ma, ti'a hã te te ĩsõmri wa. Tame te ZeZusi hã nhamra, â zõ ab're ãma. Te te ãma wazere wa, te tame nhamra.

⁷⁻⁸ Tawamhã 'ri nho'õmo u, wa tô ai'aba'ré ni, wasa hã wa te wasisa 'mai'uipra za'ra da. ZeZusihi si te waza'u tinhamra za'ra, â zõ ab're ãma. Tame sãmra ré, te we pi'õ hã mo, â zõ, samaritanu na ĩwaptẽrẽ hã. Tawamhã â zõ ab're u wisi wi, te ZeZusi hã 'mahã, ãne:

— Ā we ĩma a'âri, te hâ'rêne da. 'Rubu di.

⁹Tawamhã te pi'õ hã asa tãma tinha:

— E niha te â hã ĩwi ĩwaptẽ, wasiré samaritanu õ nherẽ. A hã zudezu. — Zudezu norĩ hã duré samaritanu norĩ hã siré 're hâimana za'ra mono õ wa, te âne pi'õ hã tãma tinha.

¹⁰Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã waihu'u 'wa'âhã, duré ĩwaihu'u 'wa'âhã, te aré â hã ĩwi ĩwaptẽ. Tawamhã â u'â hã wa aré aima tisõ.

¹¹Taha wa, te duré pi'õ hã asa tãma tinha:

— Ā zô ab're hã, ab're 'rehâ di. A hã ai'ubana te asã. Tiha na â hã a'âri õ di za. E niha te za tawamhã ĩ'a'â, â u'â hã.

¹²Wahì'rada Zaco hã ma tô dama tisõ ã hã, â zô ab're hã. Tì'ra norĩ me te te 're ĩ'âhuri mono zé, ã hã wanhib'â hã. ĩsimizama zama te te 're ĩ'âhuri mono zé. Wahì'rada hã wama pire za'ra di. E a hã tãma aipire wa, te za bété â u'â hã ĩma ĩsõ.

— Āne te pi'õ hã asa tãma tinha.

¹³Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Ā hã da te 're âhuri mono wamhã, apâre 'rubu di.

¹⁴Īnhib'â hã te dama 're anhomri mono wa, da te 're âhuri mono wamhã, 'rubu ãna te za ĩré 're dasi'ubumroi u'âsi. Ub're 're ĩsidototo u'âsi za'ra mono ne, dawi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ di za, da te 're âhuri mono wamhã. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono ãna, te za 're dasi'ubumroi u'âsi, hâiwa ãma.

¹⁵Taha wa, te pi'õ hã oto tiwi waptẽ, ĩsib'â hã:

— Ta hã asib'â hã te za ĩma ĩsõ, te 're 'rubu u'âsi tã mono da, we sô 're ĩneb u'âsi tã mono da.

¹⁶Taha wa, te Zezusi hã tãma rob'ru, ãne:

— Mo oto aimorĩ aimro zô, we ĩtẽme saprõni da.

¹⁷Tane nherẽ, ma tô pi'õ hã ãne tãma siwasu'u:

— Wa hã ĩmro õ di.

Taha wa, te Zezusi hã oto tãma rowasu'u:

— Tane tô. Āhãna oto aimro õ di.

¹⁸A hã 5 na aimro hã aré. Āhãna hã aimro uptabi õ di. Taré te asiré 're aimasisi aba mo, aibâ me. Tô sena ma tô ĩma asiwasu'u, aimro õ na hã.

¹⁹Pi'õ hã te duré asa tãma tinha:

— Wa tô oto aiwaihu'u. A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're aimo.

²⁰E mame te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra. E ã etẽ 'rãihã ãma. E Zeruzarẽ ãma. Ā etẽ 'rãihã hã ma tô wahì'rata norĩ hã pisutu za'ra, ãme ãma 're dawata za'ra mono da. Asiré zudezu norĩ hã ma tô Zeruzarẽ hã pisutu za'ra, tame ãma 're dawata za'ra mono da.

²¹Tawamhã Zezusi te duré pi'õi ma tinha:

— Niwapsi, ãne da te dasima 're wasu'u za'ra mono õ di za oto: “Ā etẽ 'rãihã ãma si, te za Wamama ãma 're dawata

za'ra.” Duré āne da te dasima 're wasu'u za'ra mono õ di za: “Zeruzarē āma si te za āma 're dawata za'ra.”

22-24 Āhāna te za oto daro mono bâ āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norĩ hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tô sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisõmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. Ta norĩ si ma tô te te sima 're awē, āma 're wata u'āsi za'ra mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā waihu'u pese uptabi di. Hāiba õ nherē, te daro mono bâ 're sāmra, ĩpē'ēzani hā. Taha wa, te za oto daro mono bâ āma 're wata za'ra, ĩsazei uptabi 'wa norĩ hā. ĩpē'ēzani ré 're nomro mono wa, te za tô sena āma 're wata za'ra. Te za tāma 're sisõmri u'āsi za'ra, ĩsimiroti zarina si 're nomro mono da. A norĩ wa'wa hā te āma 're aiwata za'ra wa'aba mo. Tane nherē, waihu'u za'ra wa'aba õ di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Wa norĩ hā wa tô waihu'u za'ra ni. Taha wa, wa āma 're wawata u'āsi za'ra. 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā Danho'reptui'wa da, ta hā zudezu. Āne na hā wama waihu'u pese za'ra di. — Āne Zezusi te pi'õi ma rowasu'u.

25 Tawamhã pi'õ te duré tãma tinha:

— Niwapsi te za we datēme wi, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu hā, Cristu na da te 're ĩsisi za'ra mono hā. Wei wisi wapsi, te za uburé 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti hā te te wama 're awaihu'u, wa te 're waihu'u za'ra mono da. Āne na hā ĩma waihu'u pese di, ĩwasu'u hā.

26 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Wa hā wa tô we datēme wi. Wa hā te aima ĩrowasu'u hā Danho'reptui'wa, wa 're mo. — Āne te pi'õi ma siwasu'u, Zezusi hā.

27 Tawamhã pi'õi ma siwasu'u ré, wa tô ĩtēme aihutu ni. Pi'õi ma nherē, siwasu'u wa, wa āma watob'uzu za'ra ni, wanhimirosa'rata na si. Tane nherē, pi'õ hā wa te wasiwi sadanharĩ õ di, āne: “E marĩ zõ te ĩ'rata asa.” Duré Zezusi hā āne wa te wasiwi sadanharĩ õ di: “E niha te pi'õi ma nherē, asiwasu'u. E marĩ da, te pi'õi ma nherē, ĩrowasu'u.” Āne, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di.

28-29 Taha pari, te pi'õ hā oto mo, 'ri tēme. Sisa'u ma piza hā tirē. Wisi wamhã, ma tô dazõ hā awa'awi, āne:

— Oto wasi'aba'rúi wa'aba, aibã hã sabu za'ra wa'aba da. Uburé te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã ma tô ĩma waihu'u. Āté õ hã 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩpisudu, Danho'reptui'wa da.

30 Taha wa, te we oto awa'awi ĩtēme ai'aba'rúi ni, da'ahã na.

31 Wa norĩ hã pi'õ morĩ za'u si, wa ĩsa hã tãma 'ru za'ra ni, sa da.

32 Tawamhã Zezusi te wama nharĩ za'ra, āne:

— ĩsa hã te ĩma tihãiba, aima ĩwaihu'u'õ za'ra wa'wa hã.

³³ Āne hã te te wama waihu'u za'ra wa, wa tô wasima nharĩ za'ra ni:

— Āté ĩsa hã ma we tãma 'mai'ãwisi ni, nima hawi.

³⁴ Tawamhã te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re dasaihuri mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane, wa hã. We ĩzatõrĩ'wa te te ĩ'ãma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami wamhã, ĩma rowẽ di za. ĩnhimiromhuri hã te tãma uprosi wamhã, ĩma rowẽ di za duré. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

³⁵ Te duré wama rowasu'u:

— Daburu hã ma tô ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. 'Madâ'â za'ra wa'aba wa, ma tô ãne ĩrowasu'u za'ra wa'wa: "Zahadu romhã di, danho hã da te 're ĩ'rãihãri za'ra mono zéb u hã. Maparane si'uiwa na a'amo hã ãma 're si'utõrĩ mono parip si, te za amho hã da te 're rãihãri za'ra. Tawapsi dama romhuri ahã di za oto." Āne te a norĩ wa'wa hã ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Āne, wa za wa hã aima rowasu'u za'ra wa'wa oto, waihu'u za'ra wa'aba da. Buru hã 'madâ'â za'ra wa'aba. Ōhõta te we oto ai'aba'ré ni. Romhuture di oto, da te ĩzaze za'ra zéb u hã. Aima romhuri ahã za'ra wa'aba di za, da te 're ĩzaze za'ra mono zém na da hã. — Āne te wama siwasu'u, Zezusi hã.

³⁶ Te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— Danho hã dama 're rãi'ré za'ra mono wapsi, te za da te 're rãihãri za'ra, buru tede'wai ma. Da te tãma 're uprosi za'ra mono wapsi, te za te te 're da'apawa'ãbã, buru tede'wa hã. Romhuri te te 're uprosi za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za oto, rob'rãihãri'wa norĩ ma hã. Robzuri'wa norĩ ma zama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane wa hã buru tede'wa ne, wa za te tãma 're wa'ãbã za'ra, ĩzadawa wasu'u'wa norĩ ma. Ta norĩ ma zama tãma 're rowẽ za'ra mono di za. E marĩ wa. Te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono ré, da te 're ĩzaze za'ra mono wa. Duré dadâ'â ãna hãiwa ãma 're dasi'ubumroi u'ãsi mono wa za, taha wa, tãma 're rowẽ za'ra mono di za.

³⁷⁻³⁸ Daburu na da te 're robzuri za'ra mono wamhã, te za duré da te 're rãihãri za'ra. Tawamhã ni'wa hã te te rob're nherẽ, te te rãihãri õ wamhã, te za wasu'u ni, ãne: "Ō hã ma rob're 'rata. Tane nherẽ, te te rãihãri õ di, si'uihã na. ĩ'upana sô ĩromhuri'wa si ma ĩsimiromhuri hã uprosi." Āne te za wasu'u ni. Tane ma tô aibã norĩ hã aiwana te te dama 're ĩwasu'u 'rata za'ra. Taha wa, te za oto da te 're ĩzaze za'ra, a norĩ wa'aba zama 're ĩzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, datême te 're asatõrĩ za'ra wa'aba mono wamhã. — Āne Zezusi ma tô wama rowasu'u za'ra, ĩsiré 're wanomro mono wa.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã ahã na ma tô ĩtême aihutu samaritanu norĩ hã, 'ri nho'õmo hawi. Pi'õ nhimirowasu'u hã da te saze sirõmo za'ra wa, ma tô we ĩtême aihutu ni. Āne 'ri tême wisi wi, ma tô aré pi'õ hã dama rowasu'u: "Ō hã aibã hã uburé te 're

ĩ'ab'manharĩ mono zé hã ma tô ĩma waihu'u." Āne ma tô aré dama rowasu'u.

Tawamhã ĩtême dasihutu wamhã, te ãma ropti za'ra ni, a'â da'rata sãmra da. Taha wa, te syry na da'rata nhamra, 'ri nho'ômo ãma. Tame sãmra ré, te bádã hã maparane ãma ne.

⁴¹ Taha wa, da'ahã na ma tô dasina umnhasi za'ra ni, dasi'uihã na ĩmreme hã da te wapari za'ra wa. Danho'reptui'wa na ma tô saze za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

⁴² Tawamhã te ãne pi'õi ma nharĩ za'ra, pi'õ nhimirowasu'u wapari'wa norĩ hã:

— Asimirowasu'u hã wa te wapari za'ra wa, wa tô saze za'ra ni. Āhãna wasi'uihã na wa tô ĩmreme hã wapari za'ra ni. Taha wa, wa oto waihu'u za'ra ni, õ hã Danho'reptui'wa te 're mo. — Āne te samaritanu norĩ hã tãma nharĩ za'ra, pi'õi ma.

ZeZusi hã, dama ĩpire zadawa zapari'wai 'ra te te ĩpeseze wasu'u

⁴³ Tame sãmra pari, te oto apã mo Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi u, ZeZusi hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba're ni.

⁴⁴⁻⁴⁵ ZeZusi hã ma tô ãne nasi wama rowasu'u za'ra aré: "Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩrob ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ si, ĩsimiroti na wazép sina sô 're datob'uzu za'ra mono õ di." Āne ZeZusi hã ma tô wama sina wasu'u za'ra aré. Taha wa, te apã mo, Darireza u. Apã wasihutu wamhã, ma tô dasima wẽ za'ra ni, da'rata 're sãmra mono da. E marĩ wa. Ta norĩ hã ma tô aihutu Zeruzarẽ u, Pascowa na datoi wa, dame si'rã'õtõ da. Tame ma tô ãma 'madã'ã za'ra, ZeZusi hã tiwaihu'u pese na te te ĩdapawaptobzém na. Taha wa, ma tô sô tatob'uzu za'ra ni, Darireza ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã.

⁴⁶ Tawamhã ZeZusi hã ma tô apã wi, Cana na 'ri wa'õtõ nhisi u. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, Cana hã. Tame ma tô ZeZusi hã á na uwa 'ru 'rãĩ wa'u ĩsé 'manha aré, te te 're ĩromhõsi mono na. Cana ãma sãmra ré, ma tô aibã hã ĩtême wi, Capana'u na 'ri nho'ômo nhisi hawi. Ta hã apito zadawa zapari'wa.

⁴⁷ ZeZusihi wasu'u hã te te wapari sirõmo wa, ma ĩtême wi, ĩ'ra hã hãzé wa. Āne te dasima wasu'u za'ra ni: "Zudeza hawi ma tô ZeZusi hã wi, Darireza u." Tawamhã ĩtême wisi wamhã, ãne te ti'ra hã tãma wasu'u, wawa sina: "Ĩ'ra hã hãzé ahã wa, wa we asô mo, ĩma pese da. Te za oto ĩwi dârã."

⁴⁸ Tawamhã ZeZusi te asa tãma tinha:

— E niha te za marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb zarina si 're ĩzaze za'ra wa'aba mo.

⁴⁹ Taha wa, te asa tãma tinha, aibã hã:

— ĩ'ra hã ĩwi dã'ã õ ré, ĩsiré ãma aimorĩ, ĩtême.

⁵⁰ Tawamhã ZeZusi te duré asa tãma tinha:

— Te za oto apâ aimo, ãtême. Ai'ra hã aiwi dâ'â õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo. — ãne te tãma tinha, Zezusi hã.

Tawamhã ma aibã hã ti'ra na mreme zaze. Taha wa, te apâ mo, ti'ra u. Tane nherẽ, bātã na ti'ra u wisi sirõmo õ di. Misi ma a'â nhono. Awẽpsi te za wi, ti'ra u hã.

⁵¹ Tawamhã tãma ĩromhuri'wa norĩ hã 'ri tême wisi õ ré, ma tô sina uzusi za'ra. Ma tô tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ai'ra hã hãzé õ di. Rowẽ na te oto nhamra.

⁵² Taha wa, ma tô ĩmama hã asa ãma sadanharĩ za'ra, ãne:

— E mame bātã na ma tô séptârã.

Tawamhã te ãne asa tãma rowasu'u za'ra:

— Bãdã sipra wi ma tô tiwahã.

⁵³ Tawamhã ĩmama te tãma rowasu'u za'ra oto:

— Tane tô. Ahãmhã bãdã sipra wi, ma tô Zezusi hã ãne ĩma tinha: “Ai'ra hã aiwi dâ'â õ di za. Rowẽ na te za aima 're mo.” — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Zezusihi mreme na. Taha wa, ma tô Zezusi hã sazei pese, aibã hã. ĩmro zama ma tô saze. Aihĩni ma tô saze za'ra Zezusi hã, ti'ra norĩ me. Tãma ĩromhuri'wa norĩ zama ma duré saze za'ra.

⁵⁴ ãne Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ma tô tiwaihu'u pese na marĩ ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã dama 'manha Zezusi hã, Zudeza hawi wisi wi. ãne dapawaptom na ma tô ãma sahu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono we te te ĩsatõrĩ na, da te waihu'u za'ra da.

5

Zezusi hã aibã ĩhi'ré te te ĩpesezé wasu'u

¹ Tawamhã daro mono bâ ma tô Zeruzarẽ ãma tasi'rã'õtõ ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma dawata za'ra da. Taha wa, ma tô Zeruzarẽ u dame mo Zezusi hã, dame ãma wata da. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni duré, ĩsiré 're wanomro mono wa.

²⁻⁵ Tawamhã Zeruzarẽ ãma te aibã hã 're sãmra, ĩhãzé ré hã. 38 na ma tô oto ãma tiwahu, tihãzé te te 're sépata mono ré hã. Ta hã te dame nomro, ĩhãzé ré norĩ me, ĩtob'a norĩ me, duré ĩ'rãtẽire norĩ me, duré ĩhi'ré norĩ me zama. Pu'u 'rata te ta norĩ hã 're simi'wara, pu'u wawẽ 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma, pu hã. Tame 'ridawa hã pone'ẽrebã 'mazasizé hã. Wamremezém na Betezata na 'ridawa nhisi hã. Pu'u 'rata te uridi hã 're simasa, 5 na ĩhãiba hã. Tame te da'ahã na 're danhimi'wara uriti wa, ĩhãzé ré hã. Hãiwa ãma Danhib'apito uptabi ma romhuri'wa zõ, te dasina 're danhimipari za'ra. Ta hã te we 're ne hãiwa hawi, â hã te te 're upi mono wa, 're âsisasisi mono da. Tawamhã ni'wa hã â sisasisi ré, te te ĩsi'rai 'rada hã te za séptârã.

⁶ Tawamhã Zezusi hã ma tô oto datême wi, ĩhãzé ré norĩ u. Wisi wi, ma aibã hã tisã. Hãzé ré ãma ĩwahub ahã na ma tô waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, te aibã ma tinha:

— E aséptâ'â da hã te asima ĩwẽ.

⁷Tawamhã aibã ma asa sada'â:

— Apito, ni'wa hã hâimana õ di, 're âsisasisi mono ré, ĩãma ĩsi'rai'wa da hã pu'u u. Âi ba atãma hâire nasi ĩsi'rúi mono ré, te nasi ĩwana si'ra za'ra ni, âi ba. — ãne te aibã hã Zezusihi ma siwasu'u.

⁸Taha wa, ma tô Zezusi hã tãma tinha, ãne:

— Ma'ãpé, aiwahutu. Asa'warizé hã âri, aimorĩ da oto.

⁹Taha wa, ma awa'awi tipesé, aibã hã. Pese wamhã, tiza'warizé hã ma tô ti'â. Tawamhã para na te oto 're mo. ãne na hã sabadu na ma tô tiromhãiba, romhuri zahârizém na.

¹⁰Taha wa, ma tô zudezu norĩ nhib'apito norĩ hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô dama roti, da te 're romhuri za'ra mono tõi da, sabadu na hã. A hã ĩsimiroti 'madã'â ãna te asa'warizé hã 're ĩ'â, romhuri zahârizém na hã.

¹¹Taha wa, te aibã hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Aibã hã ĩpese'wa hã ma tô ĩza'warizé hã ĩma ti'ru. ĩpara na oto 're ĩmorĩ da, te duré ĩma tinha.

¹²Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E 'wa hã ma tô asa'warizé hã aima ti'ru. E 'wa hã ma tô duré aima tinha, aipara na 're aimorĩ da hã oto.

¹³Taha wa, ma tô duré aibã hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Me. Te waihu'u õ di, wa hã. — ãne te tãma nharĩ za'ra. Zezusi hã te te pese pari, ãma sapa'a õ di. Da'ahã wa, te awa'awi ĩsiti mo. ãne wa, Zezusihi nhisi hã te te waihu'u õ di, aibã hã.

¹⁴Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 're, ma tô aibã hã sõpêtê Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Te te sõpêtê wamhã, ãne te aibã ma tinha, Zezusi hã:

— Ma tô oto aséptâ, ãhãna hã. Taha wa, aiwasédé hã 're 'manharĩ mono õ di za oto, 're 'manharĩ u'âsi mono wa, marĩ ĩwasété uptabi hã aima romhãimana õ'umnhasite. — ãne te tãma tinha.

¹⁵Tawamhã aibã te mo, dama ĩpire norĩ u. ãne te tãma siwasu'u za'ra:

— ĩpese'wa hã, wa tô waihu'u. Zezusi hã ma tô ĩpese.

¹⁶Taha wa, dama ĩpire norĩ hã te oto sada tihãimana za'ra, romhuri zahârizém na te te pese wa, sabadu na.

¹⁷Tawamhã Zezusi hã ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— ĩmama hã te za te te 're da'apawaptob u'âsi. ĩzama wa za duré te 're da'apawapto. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

¹⁸Taha wa, te ãma sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, romhuri zahârizé hã ĩsimiroti za'ra zarina, te te 'madã'â õ wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Timama na te te wasu'u wa, aiwa ĩwaihu'u pese zahuré na hã.

ZeZusi hã, Timama zadawa para dama pire na 're ihâimana mono zé wasu'u

¹⁹ Tawamhã ZeZusi hã te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Wa hã ĩsi'uihã na dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te 're da'apawapto waihu'u mono õ di. ĩmama zadawa para, wa tô te 're da'apawapto. ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, wa tô te 're da'apawapto.

²⁰ Wa hã ĩ'ra wa, te te 're ĩzawi pese. Ta hã ma tô ĩpisutu, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te duré 're da'apawapto mono da. Wa hã te 're da'apese mono wa, ma tô ĩ'ãma 're datob'uzu za'ra. Zahadu wapsi, ĩmama te za duré ĩma tinha, tiwaihu'u pese na te te 're da'apawapto mono zarina, te 're da'apawapto mono da. Tawamhã te za duré ĩ'ãma 're datob'uzu za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi wa.

²¹ 'Re dadâ'â za'ra mono wa, te ĩmama hã ab're hawi te te 're da'ahâiwa'utu, apâ 're danomro u'âsi mono da. ĩzama te ĩsima 're ĩ'awê mono norĩ ma, wa za duré te 're anharĩ, apâ 're hâiwa'utu za'ra mono wa, 're nomro u'âsi mono da, wa hã ĩ'ra wa. Tawapsi te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese uptabi na.

²²⁻²³ ĩmama hã 'râwi sipisutu õ di, ti'ai ãma dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé mono da. Taha da, ma tô ti'ra wa, ĩpisutu. E marĩ da. ãma 're ĩdawata za'ra mono ne, ĩsine ĩwaihu'u pese wa, ĩ'ãma zama 're dawata za'ra mono da. ĩ'ãma 're dawata za'ra mono õ wamhã, we ĩzatõrĩ'wai ãma zama duré 're dawata za'ra mono õ di za, ĩmama ãma.

²⁴⁻²⁵ — ĩmreme hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, duré we ĩzatõrĩ'wa hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, te za tipê'ê na sina uwaimrami sirõmo za'ra, rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã. 'Re ihâimana u'âsi mono nhimihâzé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono õ di za. Te za tipê'ê na ãma saprĩ sirõmo za'ra, dapê'ê 're, dadâ'â u'âsi 're ĩdahâimana za'ra mono zém hawi, dapê'ê 're rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zéb u hã.

²⁶ ĩmama hã dapê'ê 're, dadâ'â ãna rowê na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa dama. ĩ'ra wa, ma tô duré ĩpisutu, ĩzama 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa na dama 're ihâimana mono da.

²⁷ Ta hã ma tô duré ĩma tinha, ti'ai ãma dahâimanazéb zarina, te dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã 're ihâimana mono wa.

²⁸⁻²⁹ — ĩmreme na atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za. Niwapsi te za 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni. ĩhârâ hã da te wapari za'ra wa, te za ab're hawi tawairébé

ni. Tawamhã 're ñomro wẽ mono norĩ hã te za apã hãwa'utu za'ra, rowẽ u'âsi 're hãimana u'âsi za'ra mono da oto, 'Re ñhãimana u'âsi mono 'rata. 'Re ñomro wasété mono norĩ zama, te za duré apã hãwa'utu za'ra, 'Re ñhãimana u'âsi mono nhimiházé hã te te sina 're waihu'u za'ra mono da.

ZeZusi hã, Timama zadawa para datême 're ñmorizém na dama ñsiwasu'uzé

30 — Ñnhimipisutu zarina si, marĩ na te dama 're arowairébé mono õ di za. Ñmama nhimipisutu zarina si, wa za ti'ai ãma 're ñdahãimana za'ra mono zéb zarina, te dama 're arowairébé. Ñnhimipisutu zarina, marĩ na te dama 're arowairébé mono da, te ñsima 're da'awẽ mono õ di, wa hã. We ñzatõrĩ'wa nhimipisutu zarina si, te dama 're arowairébé mono da, wa ñsima te 're da'awẽ u'âsi. Taha wa, te dama 're arowairébé mono wamhã, te dama ãma upa za'ra õ di za. Duré ropipa hã 're ñomro wasété mono norĩ ma, te 're apisutu mono wamhã, te tãma ãma upa za'ra õ di za.

31 — Ñsiwaprosi uptabi, aima ñsiwasu'u za'ra wa'aba õ di. Ni'wa te te ñzadawa waptob õ wamhã, áté te za ñzadawa nhipese na ñma 're ñnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, ñsiwaprosi uptabi, aima ñsiwasu'u za'ra wa'aba õ di.

32 Ñhãiba amo hã ma tô ñzadawa wapto. Tô sena ma tô aima sina ñwasu'u za'ra wa'wa. ãne na wa tô waihu'u.

33-37 — Æ ro'ore hã te te dama rob'uiwẽ wamhã, dama rowẽ di. Tane Zuwã Batita hã ma tô simi'ẽ na te te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ñhãimana u'âsi mono hã. Tawamhã te te dama 're sadawa wasu'u mono ré, dama rowẽ di. A norĩ wa'wa hã ma tô ñtême ñda'mazatõrĩ za'ra wa'wa, te te siwi sadanharĩ za'ra da, ñsimirowasu'u na. Tô sena ñsimirowasu'u hã. E marĩ da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, Zuwã Batita te te ñãma ñrowasu'uzém na hã. 'Re ñzaze za'ra wa'aba mono da, te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, wa ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ñsimirowasu'u na hã ñsina. Zuwã Batita hã ma tô mreme pire na te te dama 're ñwasu'u wẽ. Mreme pire nherẽ, ti'ai ãma ñpoto si, õ hã. Ti'ai ãma 're ñpoto za'ra mono zô si, 're ñnhimipari mono õ di, te te dama 're ñwasu'u wẽ za'ra mono wa, da te 're ñzaze za'ra mono da. E marĩ wa. Ñmama hã te te dama 're ñwasu'u wẽ mono wa, 'Re ñhãimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô ñpisutu, te te 're ñromhõsi mono zarina, te 're da'apawapto mono da, we te te ñzatõrĩ na da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã niwa atõmo na 'madã'ã za'ra wa'aba õ di, Ñmama hã. Duré niwa aipo're na ñmreme hã wapari za'ra wa'aba õ di.

38 Duré ñmreme hã aipẽ'ẽ 're, 're hãimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, te te we atême ñzatõrĩ za'ra wa'aba nherẽ, asina 're ñ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di.

39-40 A norĩ wa'wa hã te ãne asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã wa wa te 're sōré u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ére hã. Taha wa, wa za âma wasina uwaimrami za'ra ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã." ãne te asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo. Ta hã te ĩwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ére hã. 'Re sōré u'âsi za'ra wa'aba mono nherê, asima 're ĩwê za'ra wa'aba mono ô di, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩzaze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, wa aré aima pisutu za'ra wa'wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da.

41 — Wa hã ĩ'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono ô di.

42 E marĩ wa. Te ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'aba wa, asimirosa'rata na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're sawi pese za'ra wa'aba mono ô di.

43 ĩzama asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mono ô di. ĩmama zadawa para we atême ĩmorĩ za'ra wa'aba nherê, âma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di. Áté te za ni'wam norĩ nhimirowasu'u si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te we datême 're satōrĩ za'ra mono ô nherê, ta norĩ hã.

44 A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da, asima 're wê uptabi za'ra wa'aba mono ô di. Ma tô asima 're ĩdawê uptabi za'ra wa'aba mo, ti'ai âma 're ĩdanomro mono si te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da. E niha te za tawamhã, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Wa hã ĩ'ra nherê, áté asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ô di za.

45 E ĩmama ma, wa za aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô na. Mare di. Mozési hã te za tâma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô na, aima ĩ'umnhasi za'ra wa'wa hã.

46 Duréhã Mozési hã ma tô ĩwana ĩ'ãma rob'ui'ére siro dama. Tane nherê, ĩsimi'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono ô di. 'Re saze za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo.

47 ĩ'ãma rob'ui'ére hã sena na 're saze za'ra wa'aba mono ô wamhã, e niha te za tawamhã ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Áté ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ô di za. — ãne Zezusi ma tô tâma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

6

Zezusi hã da'ahâ uptabi nherê, te te ĩda'asaihurizé wasu'u Mateusi 14.13-21; Marcusi 6.30-44; Rucasi 9.10-17

1 Tawamhã Zezusi hã ma tô uba're na saprĩ, ĩsô'ômo na. Darireza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma, ĩsô'u hã. Tiberizadi na ĩsô'ômo nhisi hãiba amo hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré saprĩ za'ra ni, ĩsiré 're wanomro mono wa.

² Da'ahâ na te duré ĩsarina ai'aba'ré ni. E marĩ wa. Ti-waihu'u pese na, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama ab'manharĩ wẽ mono wa, danho'a.

³ Tawamhã sa'a nhisi u, wa hãimo ai'aba'ré ni, Zezusihi siré. Sa'a nhisi ãma, wa oto ĩsiré asimro ni.

⁴ Romhuture di oto, zudezu norĩ te, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã.

⁵ Tawamhã ĩtẽme dasi'aba'réi wamhã, ma tã da'ab'madã, Zezusi hã. Da'ahâ uptabi na te ĩtẽme ai'aba'ré ni. Te te da'ab'madã'ã wamhã, Piripihi ma, te tinha, ãne:

— E mame dasa hã te 're simi'wara, wa te dama ĩ'uipra za'ra da hã, aihĩni ãma dasaihuri da hã.

⁶ Taré ma sadawa pibu Piripi hã, 'rãwi te te sina roti sirõmo nherẽ, te te ĩda'apawaptobzéb da hã.

⁷ Taha wa, te Piripi hã asa tãma tinha:

— Da'ahâ uptabi wamhã, wa aré dasa na rob'uiprazé hã ahâ uptabi nherẽ, uprosi za'ra ni, 200 na ĩhãiba nherẽ. Tane nherẽ, te aré da'ãma ai'utõ, ĩ'u'ětẽ wapu hã. Syry na dasa hã da te huri da nherẽ, aihĩni dasa hã da te huri õ di aré. — ãne Piripi te tãma tinha.

⁸⁻⁹ Taha wa, wa ĩsiré 're ĩwanomro mono hã misi Zezusihi ma 'manharĩ ni. Ādéré hã Sima Pedruhu no hã te tãma tinha, ãne:

— 'Watébrémi te, ĩ'u'ětẽ wapu hã te tihãiba, arozum ne u'ẽne hã. 5 na ĩhãiba hã. Duré pe'a hã maparanere. Tawamhã ãne aihĩni dasaihuri õ di za. — ãne te Ādéré hã Zezusihi ma wasu'u.

¹⁰ Tawamhã ma tã Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Te za dama ĩnharĩ za'ra wa'wa, ti'ai wa, dasi'ubumro da. — ãne te wama nharĩ za'ra. Tame du hã sa'ětẽ di. Taha wa, ma tã ti'ai wa asimro ni. Da'ahâ uptabi di. Aibã si, wa te wasiwi sa'rata wamhã, 5 miu na ĩhãiba hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi ma tã waibu, ĩ'u'ětẽ wapu hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tã wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Pe'a zama ma duré wama sõmri za'ra, wa te dama sõmri za'ra mono da. Tawamhã ĩ'u'ětẽ wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Pe'a zama maparane nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ di. Taha wa, ma tã aihĩni dasa hã huri ni. Ma tã da te 'mahãpãrĩ, da'ãma si'utõrĩ ãna.

¹² Da te 'mahãpãrĩ mono wamhã, Zezusi hã te wama 'ru za'ra, apã wa te ubumroi mono da, danho'rada hã taré simi'wara tã mono da.

¹³ Taha wa, wa tã apã wa te ubumro za'ra. Si'õtõ wa, wa tã wa te sé. Si'õno hã ahã di, danho'rata ré hã, wa te ĩ'ubumro za'ra hã ĩ'u'ětẽ wapu wẽ'ei ré hã. 12 na si'õno hã.

¹⁴ ĩ'u'ětẽ wapu hã umrore nherẽ, da'ãma si'utõrĩ õ wa, ma tã ãma tatob'uzu za'ra ni, waihu'u pese wa, Zezusi hã. Tawamhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni, dasaihuri wẽ te:

— Tô sena õ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, we datême ãmorĩ zô 're ãdanhimipari za'ra mono. Oto wa te wasiwi saprõni aba, ãma wanhib'apito za'ra da. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁵ Tawamhã Zezusi hã danhimiroti hã ma tô sina waihu'u. Taha wa, te siwaprosi sa'a nhisi u mo apâ, danhiti.

*Zezusi hã â nhisi baba ãmorĩzé wasu'u
Mateusi 14.22-33; Marcusi 6.45-52*

¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã mara simeiwamhã, wa tô si'ra za'ra ni âi ba, uba're na wa te saprĩ za'ra da, zara u, Capana'u na 'ri nho'õmo nhisi u. Robra di oto. Zahadu watême wisi za'ra õ di, Zezusi hã.

¹⁸ Tawamhã ma rowa'u hã wawi tiwatobro za'ra, rowa'u'u za'ene hã. Taha wa, âsisasi hã sa'êtê di.

¹⁹ Wa norĩ si, wa tô wasiré sari za'ra ni uba're hã, Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ si. Sa'a hawi wasi'aba'rei wamhã, â wa'wa u ma tô uba're hã waré tihâimana za'ra. 5 na ti'ai pibuzém na, wa tô oto wasina wapahã za'ra ni, niha wamhã, âté 6 na ti'ai pibuzém na. Tawamhã Zezusi hã wa tô wasiwi sãmri ni. Â nhisi baba te wei watême timorĩ za'ra, uba're u. Romhuture di oto. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa tâma wapê'êwara za'ra ni.

²⁰ Taha wa, Zezusi te wama si'mahârâ za'ra, ãne:

— Wa hã wa we atême ãmorĩ 'wa. ãma aipahi za'ra wa'aba tõ.

²¹ Tawamhã ãne wama si'mahârâ za'ra wa, tâma wapahi za'ra ãna, wa tô sô wahârâ za'ra ni, uba're u watême sébré za'ra da, wama rowê za'ra wa. Watême sébré za'ra wi, ma tô uba're hã â zadaré u sina ropto, wa te wasima ãma ãrotizéb u.

Zezusihi zô ãdanhoprézé wasu'u

²² Tawamhã da'ahã na te waza'u asimro ni, ãsõ'u zaihã na bâtã pusizém niwĩ. Taha wa, awêmhã te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Ahâmhã hã uba're hã misire te nomro, âmhã. Zezusihi siré 're ãnomro mono norĩ si ma tô asisi uba're wa, te te siré sari za'ra da. Zezusi hã ãsiré sébré za'ra õ di. E momo te bété mo. — ãne te tasişadanharĩ za'ra ni.

²³ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô uba're na datême saprĩ za'ra wawa'rãmi, zara u. Tiberizadi hawi ma tô datême saprĩ za'ra, 'ri nho'õmo hawi. Wanhib'apito hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma ãwatazéb u, ma tô ãma roptob za'ra, dasa hã da te ãhurizéb u.

²⁴ Tawamhã Zezusi hã sãmra õ wa, duré wa norĩ zama wasi'ubumroi õ wa, ma tô uba're wa, asisi ni, tisa te te ãhuri norĩ hã zara u te te ãma saprĩ za'ra da apâ. Tawamhã Zezusihi zô ãdanhopré da, ma tô uba're na saprĩ za'ra ni, Capana'u u.

Zezusi hã dasai uptabi na dama ãsiwasu'uzé

25 Tawamhã Zezusi hã ma tô sãmri za'ra ni, Capana'u ãma ãsõ'u zara niwĩ. Da te dasiwi sãmri wamhã, ãne te sadanharĩ za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niwa ma tô we aiwi, ãwa.

26 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— E marĩ da, te we ĩzô asõpré wa'aba mo. E marĩ dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã ĩwaihu'u pese na te aima 'manharĩ za'ra wa'aba wa, ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩzatõrĩ na. E taha wa, te we ĩzô asõpré wa'aba mo. Mare di. Taré ĩ'u'ẽne hã 'mahâpãrĩ za'ra wa'aba mono wẽ te, te we ĩzô asõpré wa'aba mo.

27 Dasa hã dawĩ wasété su'u di. Taha wa, asa zô si 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Dasa ne zô si, te za 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, wẽ na 're ĩhâimana u'âsi mono ne zô si. Ta hã rowẽ u'âsi dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpoto wa, ma tô ĩmama hã ĩpisutu, ĩsadowa para te dama 're anhomri mono da, rowẽ u'âsi 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

28 Tawamhã ma tô asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— E marĩ na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima 're da'awẽ, te te sima 're ĩwẽ mono zéb uwaibaba, wa te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. Ma'ãpé wama waihu'u za'ra na, wa te waihu'u za'ra da.

29 Tawamhã te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô we ĩzatõ, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono da. Tawamhã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tãma ãma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, te te sima 're ĩwẽ mono zéb uwaibaba, 're ĩzaze za'ra wa'aba mono wa.

30-31 Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô te te 're huri mana na dasa nhisi hã. ãne ma tô daza'u ãma rob'ui'ére ĩbaihã na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: “Ma tô te te dama 're anhomri, hãiwa hawi dasazé hã.” A hã bété. E marĩ te za wanho'a duré wama ĩmanha, dama ĩmanharĩ waihu'u'õ hã, wa te ãma aiwaihu'u pese za'ra wa, wa te asaze za'ra da.

32 Taha wa, te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Mozési hã hãiwa hawi te te dama 're anhomri mono õ di, dasazé hã. ĩmama si hãiwa hawi dasa nhomri'wa te 're hãimana, ate wa'aba da, dasai uptabi hã.

33 Dasa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhibzari hã hãiwa hawi we ĩmorĩ te wasu'u, dadâ'â ãna 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te dama 're anhomri mono da. — ãne te Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

34 Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wama 're anhomri u'âsi mono, wasai uptabi hã.

35 Taha wa, te Zezusi hã oto tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã dasai uptabi na, wa ĩsiwasu'u. Mra wa, dasa hã da te 're 'mahâpãrĩ za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. 'Rubu wa, â hã da te 're âhuri mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za. Tane duré, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'êtẽ za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za.

³⁶ A norĩ wa'wa hã ma tô ĩ'madâ'â za'ra wa'wa. Tane nherẽ, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono õ di. ãne wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa aré.

³⁷ ĩmama ma tô da'apisutu, ĩnhib'a'uwẽ si 're danomro mono da. Ta norĩ si te za te te 're ĩzaze za'ra, te te ĩpisutu za'ra norĩ hã. Te te 're ĩzaze za'ra mono nherẽ, e wa za ĩsiwi te 're awẽ'õ. Mare di. Te ĩsiwi 're awẽ'õ mono õ di za.

³⁸ Wa hã hãiwa hawi wa wei mo. E marĩ da. E rãwi ĩnhiroti si te ĩsima 're 'madâ'â mono da. Mare di. 'Rãwi ĩnhiroti si te ĩsima 're 'madâ'â mono da, we ĩmorĩ õ di. We ĩzatõrĩ'wa nhiroti si te 're 'madâ'â mono da, wa wei mo.

³⁹ E marĩ, ma tô te te sima 're wẽ, ĩmama hã. ĩzazei'wa norĩ te 're ab'madâ'â pese u'âsi mono wa, ĩte u'âsi 're nomro mono da, ma tô te te sima 're wẽ, ĩte da, te te ĩma 're apisutu sirõmo mono wa. Ma tô duré te te sima 're ĩwẽ, ĩzazei'wa norĩ na hã 're dâ'â za'ra mono wa, bâta na te ahãiwa'utu da, apã 're hãimana u'âsi za'ra mono da oto, ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma.

⁴⁰ ĩmama ma tô duré te te sima 're da'awẽ, da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wa, rowẽ na 're dahãimana u'âsi za'ra mono da, hãiwa ãma. Tawamhã 're dâ'â za'ra mono wa, wa za bâta na hãiwa'utu za'ra, ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma. — ãne te Zezusi hã tãma siwasu'u za'ra.

⁴¹⁻⁴² Dasa hã hãiwa hawi we ĩmorĩ na siwasu'u wa, te ãne sima rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Oro hãiwa hawi wei morĩ za. Õ hã Zezusi, Zuzéhé 'ra. ĩna zama wama waihu'u pese za'ra di. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

⁴³ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô'ã. Tane ĩma nharĩ za'ra wa'aba õ di za.

⁴⁴ Dasi'uihã na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono õ di za. ĩmama si te za te te 're da'apisutu we ĩzatõrĩ'wa hã, da te 're ĩzaze za'ra mono da. Tawapsi te za da te 're ĩzaze za'ra. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bâta na ab're hawi da'ahãiwa'utu ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma, apã 're dahãimana u'âsi za'ra mono da oto.

⁴⁵ Duréhã ma tô ãne na rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã: “Timreme te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.” ãne ma tô ãma rob'ui'ééré. Tawamhã ĩmama, timreme te te dama 're awaihu'u mono wamhã, da te ãma 're sazei pese za'ra mono wamhã, ĩmreme na zama te za duré da te 're ĩzazei pese za'ra.

46 Īmama hã datōmo na da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di. Īwétési wa tô te 're 'madâ'â, ĩhawi we ĩmorĩ wa.

47 — Tawamhã Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono wamhã, rowẽ u'âsi te za dadâ'â ãna 're dahâimana u'âsi za'ra hãiwa ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Tô sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.

48 Wa hã dasa na, wa ĩsiwasu'u, rowẽ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé nhomri'wa, 're ĩmorĩ wa, dama.

49 Wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô mana na te te 're huri. Tane nherẽ, dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di, ta norĩ hã. Ma tô tidâ'â za'ra.

50 Hãiwa hawi dasa na 're dasaihuri mono wamhã, rowẽ u'âsi te za dadâ'â ãna ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma.

51 Wa hã dasa na wa tô ĩsiwasu'u, hãiwa hawi we ĩmorĩ wa. Ni'wam norĩ hã ĩ'ãma 're saihuri u'âsi mono wamhã, te za dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma. Taha da, wa za ĩhãiba hã dama tisõ, dazada ĩdâ'â da. — Āne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

52 Taha wa, te sima rowasu'u za'ra:

— E niha te za õ hã tihãiba hã wama sõmri za'ra, ãma 're wasaihuri u'âsi mono da.

53 Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo. ĩhãiba na 're asaihuri aba mono õ wamhã, duré ĩwapru, 're âhuri aba mono õ wamhã, rowẽ u'âsi ĩ'ãma 're anomro aba mono õ di za.

54 ĩ'ãma 're dasaihuri mono wamhã, duré ĩwapru, da te 're âhuri mono wamhã, rowẽ u'âsi te za ĩ'ãma 're danomro. Tawamhã 're dadâ'â za'ra mono wa, wa za bātâ na ab're hawi da'ahãiwa'utu ti'a ĩsi'utõrĩzéb ãma, apâ 're dahâimana u'âsi za'ra mono da.

55 ĩhãiba hã dasai uptabi. Duré ĩwapru hã, â uptabi.

56 ĩhãiba na 're dasaihuri mono wamhã, duré ĩwapru, da te 're âhuri mono wamhã, te za ĩsiré 're dahâimana u'âsi za'ra. Wa hã wa za duré ĩsiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra.

57 Īmama hã ma tô we ĩzatõ, 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã 're hâimana u'âsi mono wa, wa za duré wa hã 're ĩhâimana u'âsi. Taha wa, ĩ'ãma 're dasaihuri mono wamhã, te za ĩsine 're dahâimana u'âsi za'ra hãiwa ãma, 're dadâ'â za'ra mono ãna.

58 Wa hã dasa na, wa tô ĩsiwasu'u, Īmama, hãiwa hawi te te we dama ĩnhomri na. Wahi'rata norĩ hã ma tô duréihã hãiwa hawim na tisa hã te te 're huri. Tane nherẽ, dâ'â ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di. Ma tô tidâ'â za'ra. ĩ'ãma 're dasaihuri mono wapsi, dadâ'â ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma.

59 Āne Zezusi ma tô tãma siwaihu'u za'ra, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma, Capana'u ãma.

Zezusi hã tisiré norĩ te te sina ĩsadanharĩ za'ra zé wasu'u, za te te ĩrẽme za'ra zéb zô

⁶⁰ Tawamhã Zezusihi nhimirowasu'u hã ma tô dame wapari za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, ãne te ahã na sima rowasu'u za'ra:

— ĩsimirowasu'u hã wama pire di, wa te ãma ĩsaze za'ra zéb da hã.

⁶¹ Ta norĩ hã sima si te te rowasu'u za'ra nherẽ, ma tô ĩmreme hã sina waihu'u za'ra, Zezusi hã. Taha wa, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E ĩmreme hã asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba wa, te za ĩrẽme za'ra wa'wã.

⁶² Wa hã ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã, apã hãiwa u ĩmorĩ ré, ĩ'madã'ã za'ra wa'aba wamhã, e niha te za tawamhã asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

⁶³ Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani si te za te te dama 're anhomri, dadã'ã ãna 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã. Dasi'uihã na da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Marĩ na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za ĩpẽ'ẽzani hã te te dama 're anhomri, 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé hã.

⁶⁴⁻⁶⁵ ãne, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, ãne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherẽ, aihĩni ĩmreme na ĩzaze za'ra wa'aba õ di za, ãté. Dasi'uihã na da te 're ĩzazei waihu'u za'ra mono õ di za. ĩmama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra. ãne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré.

— ãne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra. E marĩ wa. Da'ahã na ĩsiré 're danomro mono nherẽ, aihĩni te te sazei uptabi za'ra õ wa. Ta norĩ hã tô senai õ na, ma tô Zezusi hã sina waihu'u za'ra. Duré te te dama ĩhãiba nhomri da hã ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã.

Taha wa, ma tô aré dama rowasu'u:

— Dasi'uihã na da te 're ĩzaze za'ra mono õ di za. ĩmama si te te dama 're anharĩ mono wapsi, te za da te 're ĩzaze za'ra. — ãne ma tô dama rowasu'u aré, da te waihu'u za'ra da.

⁶⁶ Tawamhã da'ahã na oto ĩsiré 're danomro mono õ di, ĩsazei'wa norĩ hã. ĩmreme te te wapari ze za'ra õ wa, ma tô oto rẽme za'ra ni.

⁶⁷ Taha wa, te Zezusi hã wazadanharĩ za'ra:

— E a norĩ wa'aba zama te za ĩrẽme za'ra wa'wa. — ãne te wazadanharĩ za'ra, 12 na wahãiba norĩ hã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã.

⁶⁸ Tawamhã Sima Pedruhu si te asa tãma tinha:

— Mare di. Wa te airẽme za'ra õ di za. Wa te airẽme za'ra wamhã, e 'wa tẽme, wa za 're wanomro, rowasu'u wẽ hã wa te 're ĩwapari za'ra mono da hã. Aimreme si wama pire za'ra di. Aimreme na si da te 're asaze za'ra mono wamhã, rowẽ u'ãsi te za ai'ãma 're danomro. Te za duré hãiwa ãma 're dadã'ã za'ra

mono ãna 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata.

⁶⁹ Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô we asatõ. Wa norĩ hã wa tô asaze za'ra ni. A hã 're aimorĩ wẽ uptabi di. ãne na wa tô aiwaihu'u za'ra ni. — ãne te Zezusihi ma tinha.

⁷⁰ Tawamhã Zezusi asa te wama nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã 12 na aihâiba za'ra wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, ãsiré 're anomro aba mono da, dama 're ãzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, misire Wa'uburé nhib'a'uwẽ te 're mo, asiré wa'aba. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra.

⁷¹ Wa'uburé nhib'a'uwẽ hã te te wama wasu'u za'ra wamhã, Zudasi te wasu'u, Sima Icarizotih'i 'ra hã. Ta hã 12 na Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ siré 're morĩ nherẽ, te za niwapsi dama hãiba nho, Zezusi hã.

7

Zezusi hã ãsisãnawã norĩ, Zudeza u te te siwi ãsatõrĩzé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã te datẽme 're mo, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma si. Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma oto datẽme 're morĩ õ di. E marĩ wa. Te te siwi wĩrĩ da, te te sima ãma roti za'ra wa, dama ãpire norĩ hã. Taha wa, te oto ãsiti 're timorĩ za'ra datẽme si, Darireza ãma si.

² Romhuture di oto bâdã hã dasi'rã'õtõzéb u hã, ãma ãdasipo're pu'u za'ra da hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãdanhimroi wẽ mono zém na a'ubuni wi, darop téb u.

³ Tawamhã ãno norĩ hã te apã siwi satõ Zezusi hã, Zudeza u morĩ da. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Apã te za oto aimo, Zudeza u asazei'wa norĩ u, marĩ ãwẽ hã dama ab'manharĩ ré, te te ãma ai'madã'ã za'ra da, asazei'wa norĩ hã.

⁴ Ni'wam norĩ hã te te sima 're dawẽ za'ra mono wamhã, dama marĩ 'manharĩ wẽ na da te 're waihu'u za'ra mono da, pi'uriwi ãwẽ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Sõ'awi te za te te dama 're ab'manharĩ. Taha wa, ma'ãpé sõ'awi dama 're ab'manharĩ u'âsi mono za, da te ãma 're aiwaihu'u za'ra mono da. — ãne ma tô ãno norĩ hã tãma waihu'u za'ra, Zezusihi ma.

⁵ Ta norĩ hã tidub'rada hã zahadu te te saze za'ra õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono, we te te ãsatõrĩ na Danho'reptui'wa da.

⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zahadu bâdã hã ãwa waptã'ã õ di, ãma ãmorĩzéb da hã. Niwam na ãma ai'aba'rúi wa'aba wamhã, aima rowẽ za'ra wa'aba di za.

⁷ Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. ãwétési te da te dasiwi 're ãruiwapari. E marĩ wa. Da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zé hã te dama 're awaihu'u mono wa.

⁸ A norĩ wa'aba si te za ai'aba'rúi wa'wa, dasi'rã'õtôzéb u hã. Āhãna ĩmorĩ õ di za. Zahadu bâdâ hã ĩwa waptã'ã õ di, âma ĩmorĩzéb da hã. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

⁹ Taha wa, te a'â nhamra Darireza âma, Zezusi hã.

Zezusi hã dasi'rã'õtôzéb âma ĩsãmrazé wasu'u

¹⁰ Tawamhã ĩno norĩ hã datozéb u si'aba'rúi za'u si, te oto Zezusi hã mo pi'uriwi.

¹¹ Dasi'rã'õtô wamhã, te sô rob'madã'â za'ra, dama ĩpire norĩ hã. Te nasi sô anharĩ za'ra:

— E mahãta Zezusi hã. — Āne te nasi sô anharĩ za'ra.

¹² Dasi'rã'õtôzéb u ĩdasito mono norĩ hã te duré dasima rowasu'u za'ra ni. Misire damreme õ di âma. Ni'wam norĩ hã te âne dama rowasu'u za'ra:

— Ō hã te 're timorĩ wẽ, Zezusi hã.

Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Sadawa nhipese na te õ hã te te dama 're rowasu'u. — Āne te dama rowasu'u za'ra. Tawamhã ĩwasu'u na âma dasisaze za'ra õ di.

¹³ Pi'uriwi te âne dasima wasu'u za'ra ni, Zezusi hã. Sõ'awi da te dasima rowasu'u za'ra õ di, dama ĩpire norĩ pipa te.

¹⁴ Tawamhã dasi'rã'õtô ré, ma tô Zezusi hã wi, 'ri za'ëtẽ u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. 'Ri 'wawĩ wa'ra 're, te dama rowahutu.

¹⁵ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ĩmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô âma titob'uzu za'ra. Āne te sima rowasu'u za'ra:

— Ō hã watẽme 're zasi mono õ di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti, wa te tãma 're waihu'u za'ra mono da. E niha ma tô waihu'u pese, te te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

¹⁶ Taha wa, te Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— ĩsi'uihã na te dama 're rowasu'u mono õ di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô we ĩzatõ, te dama 're rowasu'u mono da. Taha zadawa para, wa tô te dama 're rowasu'u.

¹⁷ E niha te za da te 're ĩwaihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono na hã, niha wamhã, ĩsi'uihã na ĩnhimiroti na si te dama 're ĩrowasu'u mono õ na hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti si, da te 're 'madã'â pese za'ra mono wamhã, te za da te âma 're ĩwaihu'u za'ra.

¹⁸ Dasi'uihã na danhimirosa'rata na da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za sô 're simnhasi za'ra, mreme wẽ wa, âma 're dawata za'ra mono zô. Datẽme dazatõri'wai âma si 're dawata za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono wamhã, tô sena na si danhimirowasu'u hã. Dazadawa nhipese õ di.

¹⁹ Duréihã Mozési hã ma tô aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, aihĩ'rata norĩ wa'aba ma hã. Tane nherẽ, ĩsimiroti hã 're 'madã'â pese za'ra wa'aba

mono õ di. E marĩ wa, te bété asima ĩwě za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ aba da. — Āne te Zezusi hã tãma nharĩ za'ra.

²⁰ Tawamhã āne hã da te wapari za'ra wamhã, te asa tãma nharĩ za'ra ni:

— E 'wam norĩ hã ma tô bété sima aiwě za'ra, te te siwi aiwĩrĩ da. Wa'uburé te te aima nharĩ wa, te asimiza'rese āna wama ĩnharĩ za'ra. — Āne te Zezusihi ma nharĩ za'ra ni.

²¹⁻²³ Tawamhã te Zezusi hã asa dama tinha:

— Misi dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wě nherě, te dama 'manharĩ 'ru te, ma tô ĩ'ama atob'uzu za'ra wa'wa. Duréihã Mozési hã ma tô dama ĩsutu danhĩhĩwata nhĩhĩrizé hã, ĩwana wahi'rata norĩ hã te te dama ĩpisutuzéb zarina. Taha wa, bádã te te ĩpisutuzém na te za aibã 'rare hã 're ĩsihĩwata nhĩhĩri za'ra wa'aba mo, sabadu na. Āne na te za tãma āma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, Mozési te te dama ĩpisutuzé hã. Tawamhã e marĩ da, ma bété ĩzada asahi za'ra wa'wa, romhuri zahĩrizém na aibã te pese wa, sabadu na.

²⁴ Ma'āpé atõmo na dahãiba mana wawi, asiwi 're ĩda'madã'ã za'ra wa'aba mono zéb zarina si, asiwi 're dawě'õ za'ra wa'aba mono tõ, ĩ'uwaibaba si 're dawaihu'u za'ra wa'aba mono da. — Āne Zezusi te dama tinha.

Zezusi hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩpisutu na rowasu'u

²⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma tô Zezusihi mreme hã wapari za'ra, Zeruzarě āma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Taha wa, te āne āma sima rowasu'u za'ra:

— Ni'wai āma te sima roti za'ra, te te siwi wĩrĩ da, wama ĩpire norĩ hã. Āté õ hã da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã.

²⁶ Ni'ã. Sõ'awi te te dama 're rowasu'u mono nherě, da te tãma nharĩ za'ra õ di, rowahutu na te te sazãri da. E Danho'reptui'wa na ma tô siwi waihu'u za'ra, wama ĩpire norĩ hã.

²⁷ Danho'reptui'wa wei morĩ wamhã, ĩsa'ru hã dama waihu'u za'ra õ di za. Ōhõ za'ru hã wama waihu'u pese za'ra di. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

²⁸ Tawamhã ma tô sina damreme waihu'u, Zezusi hã. Taha wa, 'ri za'ětě 'wawi wa'ra 're, zahadu te te dama rowahutu ré, te āne da'mahã, mreme 'rãihã na:

— Oro asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba za. Oro ĩza'ru hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za duré. Tô sena ĩwaihu'u za'ra wa'aba õ di. ĩza'ru uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba õ di duré. ĩsi'uihã na we ĩmorĩ õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para, wa wei mo. Tô sena ĩsimiroti hã we ĩzatõrĩ'wa nhimiroti hã. Tane nherě, ta hã asiwi waihu'u za'ra wa'aba õ di.

²⁹ Wa hã ĩma waihu'u pese di we ĩzatõrĩ'wa hã, ĩhawi we ĩmorĩ wa. — Āne te Zezusi hã dama siwasu'u.

³⁰ Tawamhã ma tô duré sima āma roti za'ra, te te siwi ģri da, dama ĩpire norĩ hã. Tane nherě, te te siwi ģri õ di. E marĩ wa.

Zahadu bâdâ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãma ãpisutuzé hã, ãwa waptã'ã õ wa.

³¹ Tawamhã ta norĩ hã sada hâimana za'ra nherê, ma tô da'ahã na saze za'ra ni, Zezusi hã. Taha wa, te ãne dasima rowasu'u za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã oto wei morĩ wamhã, e te za te te dama 're ab'manharĩ, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã, Zezusi te te dama 're ã'ab'manharĩ mono nhipai u hã. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

Parisezu norĩ hã, Zezusihi zô te te ãdazatõrĩ za'ra zé wasu'u

³² Tawamhã parisezu norĩ hã ma tô Zezusihi ãma dawapari za'ra. Taha wa, ma tô sô da'mazatõrĩ za'ra, Zezusi hã te te siwi ãri da, 'ri 'madã'ã'wa norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire norĩ me, ma tô sô satõrĩ za'ra, sasedoti ãpire norĩ me.

³³ Tawamhã ãtême sihutu wamhã, Zezusi te tãma nharĩ za'ra:

— Syry na wa za oto ai'rata ãnhamra 'wa. Taha pari, wa za apã mo, we ãzatõrĩ'wai u.

³⁴ ãzô rob'madã'ã za'ra wa'aba nherê, asiwi ãsãmri za'ra wa'aba õ di za. Nimomo wa za mo. Nimomo ãmorĩ wamhã, ãma ãtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

³⁵ Taha wa, te sima rowasu'u za'ra, dama ãpire norĩ hã:

— E momo te za bété mo, wa te wasiwi sãmri za'ra tã da hã. E darob amoi u te za mo, wasiré zudezu norĩ u deredu norĩ 'rata, 're ãsi'ubumroi mono norĩ u. E tamomo te za oto mo, deredu norĩ rob ãma te te 're rowahutu mono da.

³⁶ Ma tô wama rowasu'u za'ra, wa te sô rob'madã'ã za'ra nherê, za wa te wasiwi ãsãmri õ na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, nimomo morĩ wamhã, za ãtême ãwasihutu waihu'u õ na hã. Wa te wasiwi waihu'u za'ra õ di, te te wama ãnharĩ za'ra zé hã. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

Zezusi hã â u'âsi na dama ãsiwasu'uzé wasu'u

³⁷ Tawamhã ãrême ma dasi'rã'õtõ mono wa, ma tô Zezusi hã hãwi za, te te dama rowahutu da, datozém na bâdâ ãpire uptabi na. ãne te dama tinha:

— 'Rubu wamhã, ma'ãpé we ãtême 're anomro aba mono za, â u'â hã te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono wa, 're âhuri aba mono da.

³⁸ Duréihã ma tô ãne â u'âsi na rob'ui'ééré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã: “Â u'â hã 're sidototo u'âsi mono wamhã, dama rowézé hã te za dama 're hâimana u'âsi, ãsipti hã. Tane Danho'reptui'wa na da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono wamhã, taha zarina te za rowê nhomri'wa hã dama 're

hâimana za'ra.” Āne ma tô âma rob'ui'ééré, ĩbaihâ na hã. — Āne te Zezusi hã dama rowasu'u.

³⁹ Ā u'â te te dama wasu'u wamhã, Tipê'êzani te wasu'u, Zezusi hã. Niwapsi te za te te tâma 're anhomri, tizazei'wa norĩ ma. Dâ'â wa, hâiwa'utu parip si, te za Tipê'êzani hã te te tâma 're anhomri.

Zezusihi âma ĩdasisadanharĩ za'ra zé wasu'u

⁴⁰ Tawamhã Zezusihi mreme, da te wapari za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Tô sena õ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono.

⁴¹ Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu.

Ni'wam norĩ hã te duré dama rowasu'u za'ra:

— Oro õ hã Darireza hawi wei morĩ za. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã Darireza hawi wei morĩ õ di za.

⁴² Danho'reptui'wa da hã apito Dawihi nhihudu te za, u, 're mo. Berê âma te za, u, podo, tihirata za'ru âma, Dawihi za'ru âma. Āne duréihã ma tô âma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴³ Taha wa, ĩwasu'u na dasisaze za'ra õ di.

⁴⁴ Ni'wam norĩ si te sima wê za'ra, te te siwi âri da. Tane nherê, te te siwi âri õ di.

Dama ĩpire norĩ hã, Zezusi, Danho'reptui'wa na te te dame 're ĩsaze za'ra mono õ zé wasu'u

⁴⁵ Tawamhã Zezusihi zô ĩsihutu norĩ hã te apâ ai'aba'ré, sasedoti ĩpire norĩ u, parisezu norĩ u zama. Ubana ĩtême sihutu wamhã, te sadanharĩ za'ra, âne:

— E marĩ da, we asiwi saprõni aba õ di, watême.

⁴⁶ Tawamhã te asa tâma nharĩ za'ra:

— Ni'wa te te âma wabzu õ di, ĩsimiroti wê na hã. Taha wa, wa te wasiwi âri õ di, wa te wei wasiwi saprõni da, atême za'ra wa'aba.

⁴⁷ Taha wa, te parisezu norĩ hã asa tâma nharĩ za'ra, âne:

— E niha a norĩ wa'aba zama ma tô ĩmreme hã dame ĩsaze za'ra wa'wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono newa.

⁴⁸ E Danho'reptui'wa na ma tô 'mazaze dama ĩpire hã, duré parisezu hã. Mare di. Ni'wa te te âma sazei õ di.

⁴⁹ Õ norĩ hã ma tô saze za'ra, tâma waihu'u pese za'ra õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te âma ĩrob'ui'éérézê hã. Taha wa, te za õ norĩ hã te te siwi 're wê'õ pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne te parisezu norĩ hã 'ri za'êtê 'madâ'â'wa norĩ ma nharĩ za'ra.

50-51 Tawamhã parisezu norĩ siré hã ma tô oto rowasu'u, Nicodemosi hã, Zezusihi u aré ĩmorĩ hã barana. ãne te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma:

— E marĩ te te ĩmanharĩ zô, wa te wasiwi waihu'u ãna, wa za wasiwi wẽ'õ za'ra ni. E ãne wahi'rada Mozési ma tô dama roti, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina. Mare di. ãne te te dama roti õ di. — ãne Nicodemosi te tãma rowasu'u za'ra, tisiré parisezu norĩ ma.

52 Taha wa, te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— E a zama Darireza hawi we aimorĩ wa, te ãne wama ĩwaihu'u za'ra. Darireza hawi te te 're da'azatorĩ mono õ di, te te dama 're ĩsawata wasu'u za'ra mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩreme ui'ére hã robaba di, ãma. Ma'ãpé sôré na za, ãma ĩrob'ui'ére õ na waihu'u da. — ãne te tãma nharĩ za'ra, Nicodemosihi ma.

53 Taha pari, tinhorõwa u te te ropé da, ma oto wairé.

8

Pi'õ hã aibã aimawi ré nomro wa, Zezusihi u da te dasiwi ĩsaprõnizé wasu'u

1 Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba'ré ni, êtẽ 'rãihã u, Oriwera u.

2 Awẽmhã mararé, wa apã ai'aba'ré ni 'ri za'êtẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Wasihutu wamhã, 'ri 'wawi wa'ra u, wa asisi ni. Tamomo da'ahã na ma tô Zezusihi u ubumro ni. Tawamhã ma tô nhamra, te te dama rowahutu da, Zezusi hã.

3 Te te dama rowahutu ré, ma tô we ĩtẽme aihutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu norĩ me. Pi'õ hã te we ĩtẽme siwi saprõ. Mro ré nherẽ, aibã aimawi ré nomro ré, da te 'madã'ã wa, te we ĩtẽme siwi saprõni za'ra, niha ĩsimiroti hã te te ãma waihu'u za'ra da. Tawamhã dawa'wa u ma tô siwi 'mazé pi'õ hã, Zezusihi nho're sab da.

4 Tawamhã Zezusi te siwi 'mahã, ãne:

— Rowahutu'wa, ã hã pi'õ hã mro ré nherẽ, aibã aimawi ré nomro ré, ma tô dasiwi 'madã'ã ni. Taha wa, wa we atẽme wasiwi saprõni ni, asimiroti hã wa te ãma waihu'u za'ra da.

5 Damro ré nherẽ, aibã aimawi ré 're danhimi'wara mono wa, êtẽ na da te dasiwi 're simroi mono da, ma tô te te dama 're a'ru, wahi'rada Mozési hã. A hã bété, e niha asimiroti hã pi'õ ãma hã. — ãne te siwi ãma sadanha.

6 Mozésihi nhimiroti zarina te te dama 'rui õ wa, te te siwi wẽ'õ za'ra da, ma tô ãne siwi ãma sadanha. Tane nherẽ, Zezusi hã asa te te ãma sada'ãbã za'ra õ di. Ti'a zô ma tô aiwẽ'ẽ, tihiptõmo na te te ui'ére da.

⁷ Īmreme zô, te te nasi 'mahârâ za'ra wamhã, ma tô apâ wahudu. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Ni'wa hã wasété ãna 're morĩ wamhã, te za simrimi 'rata, êtẽ na.

⁸ Tawamhã ma tô duré aiwẽ'ẽ, ti'a zô te te ui'ére da.

⁹ Tawamhã Īmreme te te wapari za'ra wamhã, dawana ĩhãiba prédub 'rata, uimrehẽne ma tô watobro. Īsa'u si te nasi wairé, misi si siwi ĩsaprõni'wa hã Īmreme te te sina wapari za'ra wa, sisép te. Zezusi hã siwaprosi te oto za. Pi'õ si te dawa'wa za, Zezusihi nho're.

¹⁰ Tawamhã Zezusi hã ma tô apâ wahudu. Pi'õ siwaprosi sa wa, te oto sadanha:

— E mahãta aiwasu'u'wa norĩ hã. E 'mazab õ di, te te dama ai'ru za'ra da, da te dasiwi aiwĩrĩ da, aiwasédé hã te te ai'ãma ĩsa'ra za'ra norĩ hã.

¹¹ Taha wa, te pi'õ hã asa tãma tinha:

— Maze di. Ni'wa hã sab õ di, te te dama ĩ'ru da, da te dasiwi ĩwĩrĩ da.

Taha wa, Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Wa hã te duré dama ai'rui õ di za, da te dasiwi aiwĩrĩ da. Mo oto aimorĩ. Aiwasédé hã 'manharĩ na sahu õ di za. — Āne te pi'õi ma tinha.

Zezusi hã dama rob'uiwẽ'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusi te duré dama tinha, ãne:

— Wa hã dama rob'uiwẽ'wa na wa ĩsiwasu'u. Īnhimiroti zarina 're danomro mono wamhã, dawasété na 're danomro mono õ di za, robra na. Rowa'a na si te za ĩ'ãma 're danomro u'ãsi, rowẽ na si.

¹³ Tawamhã parisezu norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Asiwaprosi wama asiwasu'u wamhã, tô sena wama asiwasu'u õ di.

¹⁴ Taha wa, te Zezusi hã asa duré tãma nharĩ za'ra:

— Tane nherẽ, ĩsiwaprosi aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba nherẽ, tô sena, wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Nima hawi we ĩmorizé hã waihu'u za'ra wa'aba õ di. Īwétési, wa tô ĩsina waihu'u. Nimomo ĩmorizé hã duré waihu'u za'ra wa'aba õ di. Īwétési wa tô ĩsina waihu'u siro. Taha wa, tô sena te ĩsina waihu'u pese wa, te za ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo.

¹⁵ Danhimirosa'rata zarina si, te 're ĩdawaihu'u za'ra wa'aba mo, dawẽ na dawasété na zama. Tanei õ di, wa hã.

¹⁶ Tô sena, wa za te 're da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama. ĩsiwaprosi te 're da'awaihu'u mono õ di za. We ĩzatõrĩ'wai me, wa za wa te 're da'awaihu'u, dawẽ na dawasété na zama.

¹⁷ Duréihã ma tô Mozési hã ãne na te te dama 're roti, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa para: "Ni'wa hã siwaprosi te te 're da'awasuu'u mono wamhã, 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, ĩsimirowasu'u na. Siwaprosi wamhã, mreme wapure di.

Maparane wapsi, 're ãne wẽ hã ãma 're sisaze zahuré mono wamhã, te za ãsimirowasu'u zahuré na 're ãsaze za'ra wa'aba mo. Sahuré wamhã, mreme pire zahuré di." ãne Mozésihi nhimiroti na rob'ui'ééré hã.

¹⁸ Wa hã wa ãsiwasu'u. We ãzatõrĩ'wa hã te duré ãwasu'u, ãmama hã. Taha wa, ãsiwaprosi ãsiwasu'u õ wa, te za wamreme hã tô sena na 're ãsaze za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Tawamhã parisezu norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E mahãta tawamhã, aimama.

Taha wa, ma tô duré Zezusi hã asa tãma nharĩ za'ra:

— ãmama te aima wasu'u za'ra wa'aba nherẽ, asiwi ãwaihu'u za'ra wa'aba õ di. ãmama zama, asiwi waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena ãwaihu'u za'ra wa'aba 'wa'ãhã, ãmama zama te aré ãwaihu'u za'ra wa'wa.

²⁰ ãne te tãma rowasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma, 'ri 'wawi wa'ra 're, te te dama rowahutu ré. Rob'ui'prazé, da te 're ãséme mono zéb 'rata sab ré, te ãne tãma rowasu'u za'ra. Taha wa, te te siwi ãri ze za'ra nherẽ, te te siwi ãri õ di, dama ãpire norĩ hã. E marĩ wa. Zahadu bádã hã ãwa waptã'ã õ wa, te te sima ãma ãrotizé hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

"E 'wa hã a hã," ãne Zezusi da te dasiwi ãsadanharĩ za'ra zé wasu'u

²¹ Tawamhã Zezusi hã te duré tãma nharĩ za'ra, parisezu norĩ ma:

— Aihawi wa za ãmorĩ za'ra wa'wa. Tawamhã aiwasété ré, te za 're atãã za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono ãna. Aiwasété ré, 're atãã za'ra wa'aba mono wamhã, nimomo ãmorĩ wamhã, ãzarina ãma 're anomro waihu'u aba mono õ di za. — ãne te Zezusi tãma rowasu'u za'ra.

²² Taha wa, ma tô ãne sima rowasu'u za'ra:

— Õ hã ma tô wama nharĩ za'ra, nimomo morĩ wamhã, ãsarina 're wanomro waihu'u mono õ di za. E 'rãwi siwĩrĩ da bã, te ãne wama nharĩ za'ra. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

²³ Tawamhã ma tô Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã ti'ai ãma si te 're anomro aba mo. Wa hã hãiwa hawi, wa wei mo. A norĩ wa'wa hã ti'ai ãma a'uwẽ te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tanei õ di, wa hã.

²⁴ A norĩ wa'wa hã aiwasété ré, te za 're atãã za'ra wa'aba mo. ãne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tawamhã wa hã aima ãsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, 're ãhãimana mono na 're ãzaze za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za tô aiwasété ré 're atãã za'ra wa'aba mo. — ãne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

²⁵ Tawamhã ma tô siwi sadanha:

— E 'wa hã bété, a hã.

Tawamhã ma duré ãma sada'ãbã za'ra asa:

— Rowahutu na te dama āma 're ĩsāna'rata mono hawi, wa tō aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ĩhāimana mono zém na hã.

²⁶ Zahadu uburé marĩ hã te aima waihu'u za'ra wa'aba õ di, 're anomro wasété aba mono zém na hã. We ĩzatõrĩ'wa hã tō sena ma tō te te ĩma 're da'awaihu'u. Taha wa, duré wa hã te te ĩma 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina si, wa za te dama 're awaihu'u, ĩsine. — Āne ma tō Zezusi hã tãma rowasu'u za'ra.

²⁷ We tizatõrĩ'wa hã te te tãma wasu'u za'ra wamhã, Timama te wasu'u, 'Re ĩhāimana u'âsi mono hã. Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra õ wamhã, ĩmreme tãma pibu prã za'ra di, dama ĩpire norĩ ma.

²⁸ Taha wa, te Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra, āne:

— Wa hã dasiré ĩpodo hã niwapsi te za asiwi ĩzasõmri za'ra wa'wa, hãwi ĩza'o da. Tawapsi te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩhāimana mono zém na hã. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩsi'uihã na te dama 're ĩrowasu'u mono õ na hã, ĩmama te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina si, te dama 're ĩrowasu'u mono na hã.

²⁹ We ĩzatõrĩ'wa hã te te ĩma 're ĩroti mono zéb zarina si, wa tō te tãma āma 're uwaimrami u'âsi. Taha wa, ĩ'rata te 're sãmra u'âsi. Te te 're ĩrēme mono õ di. — Āne Zezusi ma tō tãma siwasu'u za'ra.

³⁰ Tawamhã ĩmreme hã da te wapari za'ra wamhã, ma tō da'ahã na Danho'reptui'wa na saze za'ra ni.

Īsazei uptabi 'wa, za 're ĩdanomro mono zé wasu'u

³¹ Tawamhã Zezusi te tãma nharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã:

— ĩmreme 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzazei uptabi 'wa, te za 're anomro aba mo.

³² Tawamhã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za, 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhimiroti hã. Ta hã tō sena uptabi. Taha zarina te za asõ'reptuzé hã asina 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, wada'uri āna si'uihã na 're ĩhāimana za'ra mono norĩ ne, rowé na 're aihāimana za'ra wa'aba mono da oto. — Āne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.

³³ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma:

— Wa norĩ hã Abra'āhã nhihudu, wa 're wanomro. Niwa dama romhuri'wa da, danhimi'uipra na 're wahāimana za'ra mono õ di. E niha wa za tawamhã wanho'reptuzé hã wasina wa te 're waihu'u za'ra.

³⁴ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Tō sena wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Dawasété na 're danomro u'âsi mono wamhã, dawasédé, da te 're sahãri waihu'u za'ra mono õ di za, danhimi'uipra norĩ hã titede'wai hawi 're ĩwairébé waihu'u mono õ ne.

³⁵ Apito ma, romhuri'wa norĩ hã, apito 'ra me, aiwab õ di. Apito 'ra, te za timama nhorōwa āma 're sãmra u'âsi, ĩ'ra

wa. Tāma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsõrõwa āma 're si'ubumroi u'āsi mono õ di za.

³⁶ Wa hã wa aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'āsi mono 'ra na. Aiwaseté hawi te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za rowē na ĩāma 're anomro aba mo.

³⁷ A norĩ wa'wa hã Abra'āhã nhihudu te 're anomro aba mo. Āne na ĩma aiwahu'u pese za'ra wa'aba di. Tane nherē, ĩsihudu nherē, ma tô asiwi ĩwē'õ za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ za'ra wa'aba da. E marĩ wa. ĩnhimiroti hã taré asiwi 're wē'õ za'ra wa'aba mono wa.

³⁸ Wa hã ĩmama, te te ĩma 're ĩwahu'u mono zéb zarina si, wa tô aima te 're waihu'u za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã aimama te te 're ĩ'aiwada'uri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te 're ĩmanharĩ za'ra wa'aba mo. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

³⁹ Tawamhã Zezusihi ma, te duré asa nharĩ za'ra, āne:

— Wa norĩ hã, Abra'āhã nhihudu.

Tawamhã asa te duré Zezusi hã tãma nharĩ za'ra:

— Abra'āhã nhihudu uptabi 'wa'āhã, te aré 're anomro wē wa'aba mo, ĩsine.

⁴⁰ 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi. Taha si, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, te te ĩma 're ĩ'awahu'u mono zéb zarina. Tane nherē, ma tô ĩāma asima ĩroti za'ra wa'wa, asiwi ĩwĩrĩ za'ra wa'aba da. Āne dama 're hâimana mono õ di, Abra'ā hã. A norĩ wa'wa hã aimama ne, te 're anomro aba mo. — Āne Zezusi te tãma nharĩ za'ra.

⁴¹ Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Misire Wamama hã, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã. Wa norĩ hã ĩ'ra uptabi, wa 're wahâimana za'ra.

⁴² Tawamhã Zezusi hã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena 'Re ĩhâimana u'āsi mono hã, Aimama za'ra wa'aba 'wa'āhã, te aré asiwi 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. ĩhawi we ĩmorĩ wa, atēme za'ra wa'aba. ĩsi'uihã na we ĩmorĩ õ di. Ta hã ma tô we ĩzatõ.

⁴³ E niha aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di, ĩnhimirowasu'u hã. Wē nherē, aima wapari ze za'ra wa'aba õ wa, aima pibu prã za'ra wa'aba di.

⁴⁴⁻⁴⁵ Aimama za'ra wa'wa hã, Wa'uburé. A norĩ wa'wa hã ĩ'ra te 're anomro aba mo. Te te sima 're ĩwē mono zém na si, te asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, tãma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Ta hã dapoto na'rata hawi dapārĩ'wa te 're mo. Sadawa nhipese u'āsi wa, tô sena te te dama 're rowasu'u mono õ di. Tizadawa nhipese na ma tô sãna'rata. Simirosa'rata wasété u'āsi wa, sadawa nhipese u'āsi di. Taha wa, ĩ'ra 're anomro aba mono wa, ĩnhimirowasu'u hã tô sena nherē, āma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di.

⁴⁶⁻⁴⁷ Tô sena na wa aima te 're wasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'āsi mono nhimiroti hã. Tane nherē, ĩnhimirowasu'u na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ

wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ si te za te te 're wapari pese za'ra, ĩsimiroti hã. A norĩ wa'wa hã ĩsib'a'uwě 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ĩsimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono õ di. — Āne Zezusi ma tô tãma waihu'u za'ra.

Zezusihi wasu'u, Abra'ãhã wasu'u me

⁴⁸Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã, samaritanu. Wa'uburé ré, 're aimorĩ wa, te asimiza'rese ãna ãne na hã wama ĩrowasu'u. Tô sena, wa tô nasi ãne na aima nharĩ za'ra ni. — Āne te taré tãma nharĩ za'ra, Zezusihi ma.

⁴⁹Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're ĩmorĩ õ di. Wa hã ĩmreme wazép sina, wa ĩmama hã te aima 're wasu'u wě za'ra wa'wa. Tazahã a norĩ wa'wa hã asiséb ãna te ãne ĩma ĩnharĩ wasété za'ra wa'wa.

⁵⁰Īãma 're dawata za'ra mono zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di, wa hã. Misire ma tô te te sima 're da'awě, ĩãma 're dawata za'ra mono da. Tô ĩ'uwaibaba te te ĩãma sima 're ĩda'awě mono zé hã.

⁵¹Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna te za 're dahâimana u'âsi za'ra. — Āne te tãma rowasu'u za'ra.

⁵²Sõ'awi te te tãma rowasu'u za'ra õ wa, ĩmreme hã tãma pibu prã za'ra di. Taha wa, asa te duré Zezusihi ma nharĩ za'ra:

— Wa'uburé ré, 're aimorĩ na, wama aiwaihu'u pese za'ra di oto. Wahi'rada Abra'ã hã ma tô dêrã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma duré tidâ'â za'ra. Tane nherê, ma tô ĩnha, da te 're asaze za'ra mono wamhã, 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono na hã.

⁵³E Abra'ãhã nhipai u aipire bâ, te ãne wama ĩnharĩ za'ra. Ma tô dêrã, ta hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ zama ma tô duré 're dê'â za'ra. E 'wa hã bété, a hã. Ma'ãpé asina asimirosa'rata na wama waihu'u za'ra na, wa te aiwaihu'u za'ra da.

⁵⁴Tawamhã Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã, ĩpire na ĩsina 're ĩwata mono õ di. ĩpire na ĩsina 're ĩwata mono 'wa'ãhã, aré dama ĩwapure di. ĩmama si te ĩpire na te te dama 're ĩwasu'u. Ta hã Asib'apito na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁵⁵Tane nherê, Asib'apito na 're sisi za'ra wa'aba mono nherê, waihu'u za'ra wa'aba õ di. Taha wa, te taré Asib'apito na 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Wa hã wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Aima sô 're ĩnhimrami za'ra wa'aba mono 'wa'ãhã, aré ĩzadawa nhipese di wa hã, asine za'ra wa'aba. Tô sena wa tô waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsimiroti hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese.

⁵⁶ Aihirata 'wa, Abra'ã hã ma tô ïwaihu'u siro, we datême ïmorîzém na hã ti'ai u. Taha wa, Abra'ãhã ma, rowê di. Te 're to. — ãne Zezusi te tãma rowasu'u za'ra.

⁵⁷ Tawamhã te asa tãma nharĩ za'ra, dama ïpire norĩ hã:

— E niha ma tô Abra'ã hã ïwaihu, duréi pese dawi dâ'â nherê. Te aré ãne wama ïwasu'u za'ra, ai'ãma wahub ahâ uptabi 'wa'ãhã. Zahadu a hã, ai'ãma wahub ahâ õ di. 50 na zahadu ai'ãma wahub õ di. — ãne te Zezusihi ma, nharĩ za'ra.

⁵⁸ Taha wa, Zezusi te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena, wa aima ïsiwasu'u za'ra wa'wa. Abra'ã hã potô õ ré, wa 're ïhâimana u'âsi. — ãne Zezusi ma tô tãma siwasu'u za'ra, dama ïpire norĩ ma.

⁵⁹ Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, ma êne hã sada waibu za'ra, te te siwi ãma wĩrĩ da. Tane nherê, te te siwi wĩrĩ õ di, rob u watobro da, tiwi si'wahi za'ra wa, 'ri 'wawi wa'ra hawi.

9

Zezusi hã aibã ïpotozém hawi ïtob'a te te ïpesezé wasu'u

¹ Tawamhã morĩ ré, ma tô aibã hã tisã Zezusi hã, ïwaptã'ázém hawi ïtob'a hã.

² ïsiré, wa te wasiwi sãmri za'ra wa, wa tô ãne wasiwi sadanharĩ ni:

— E marĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E tiwasédé te te 'manharĩ wa, ma tob'a na waptãrã. E ïmama norĩ hã timro me tiwasédé te te 'manharĩ zahuré wa, ma ï'ra hã tob'a na waptãrã.

³ Taha wa, te Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— Mare di. Tiwasédé te te 'manharĩ õ di. ïmama norĩ zama, tiwasédé te te 'manharĩ zahuré õ di. Rowê na 're morĩ wa za, ma tob'a na podo, ïwaihu'u pese na da te waihu'u za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁴ Ta hã ma tô we ïzatõ, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Rowa'a ré, te za da te 're romhuri za'ra. 'Re mara mono wa, da te 're romhuri waihu'u za'ra mono õ di. Tane rowê ré, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra.

⁵ Tawamhã ti'ai ãma 're ïnhamra mono ré, dama rob'uiwê'wa ne, wa hã dama rowê nhomri'wa, wa 're ïhâimana. — ãne te wama siwasu'u.

⁶⁻⁷ Tawamhã Zezusi hã ma tô tizadaipro hã oto time ti'ai u, ti'a te te ãma wai'o da, te te ãma tomhã u'rê da. Tawamhã tinhiptõmo na ma tô sada a'ã. Te te ãma tomhã u'rêi pari wamhã, te tãma tinha:

— Mo oto aimorĩ pu'u u, asitõmo upsõ da, Siro'é na pu'u nhisi u. — ãne te satõ. Siro'é na pu'u nhisi hã dazatõrĩ, te wasu'u.

Taha wa, te mo, sitõmo upsõ da. Sitõmo upsõi wamhã, tõmo wê di oto aibã hã. Tawamhã te wei mo apã.

⁸ Tawamhã da te 'madã'ã za'ra wamhã, te dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— E õ hã rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're ãsãmra mono. — Æne te dasima rowasu'u za'ra ni, ãsõõwa 'rata 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã. Tob'a ré, te te siwi 're ãmadã'ã za'ra mono norĩ me, te ãne sima rowasu'u za'ra.

⁹Tawamhã ni'wam norĩ hã te sima rowasu'u za'ra:

— Tô õ hã, tob'a na aré 're ãsãmra mono.

Ni'wam norĩ hã te duré sima rowasu'u za'ra:

— Mare di. Ta hã ã di. Taré ãtob'a ne, õ hã.

Tawamhã te te sina dawapari wamhã, te oto dama sina wasu'u, tito pese'wa hã:

— Wa hã ãtob'a di aré tô.

¹⁰Tawamhã te sadanharĩ za'ra:

— E niha ma tô atõmo wê.

¹¹Taha wa, te asa tãma siwasu'u za'ra:

— Aibã hã ma tô tizadaipro na waza ti'a hã, te te ãma ãtomhã u'rê da, Zezusi na ãsisi hã. Pu'u u ãmorĩ da, te ãma rob'ru, ãsitõmo upsõ da. Taha wa, wa tô mo. ãsitõmo upsõi wamhã, ãtõmo wê di oto. — Æne te aibã hã sina dama wasu'u.

¹²Tawamhã ma tô sô sadanharĩ za'ra:

— E mahãta tawamhã, Zezusi hã.

Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. — Æne te asa tãma rowasu'u za'ra, aibã hã.

Parisezu norĩ hã aibã ãtob'a, Zezusi te te ãpe, te te siwi ãsadanharĩzé wasu'u

¹³Tawamhã parisezu norĩ u te siwi saprõ, aré tob'a na 're ãsãmra mono hã.

¹⁴Romhuri zahãrizém na te ãtẽme siwi saprõ, Zezusi hã tizadaipro na ti'a te te ãwazarizém na, duré te te ãto pesezém na, sabadu na.

¹⁵Tawamhã te te ãtẽme siwi ãwisi za'ra wamhã, te siwi sadanha, parisezu norĩ hã, niha te te ãto pesezéb zõ. Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:

— Tizadaipro na ti'a hã te te ãwai'o na, ma tô ãtõmo u'rê. Taha pari, wa tô ãsitõmo upsõ. Æhãna hã wa oto rob'madã'ã wê.

¹⁶Tawamhã ni'wam norĩ si, te Zezusihi ma nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã:

— Õ hã sabadu na te te pese nherẽ, te te 'madã'ã pese õ di, romhuri zahãrizém na roti hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã we te te satõrĩ õ di. We te te satõrĩ 'wa'ãhã, te aré te te 're 'madã'ã pese, ãsimiroti hã. — Æne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

Tawamhã ãhãiba amo norĩ hã te rowasu'u za'ra duré:

— 'Re morĩ wasété 'wa'ãhã, aré waihu'u pese õ di, marĩ dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 'manharĩ da hã. — Æne Zezusihi ãma ma tô tasãsada 'rãmi za'ra ni.

¹⁷Taha wa, te duré siwi sadanha, parisezu norĩ hã:

— Õ hã te te ato pese nherẽ, e niha asimirosa'rada hã ãma hã.

Tawamhã ma tô duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Ô hã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, te 're mo.
— ãne te tãma rowasu'u za'ra.

¹⁸Tômo wê u'âsi, 're morĩ newamhã, te te ãto pesezém na ma tô wawã za'ra, dama ãpire norĩ hã. Taha wa, ma tô aibã mama zô tihãrã za'ra, te te ãma sadanharĩ za'ra da. ãna zô zama te tihãrã za'ra.

¹⁹⁻²¹Tawamhã ãtême simasisi zahurê wamhã, te ãma siwi sadanharĩ za'ra:

— E ô hã ai'ra. Ma tô dama ãwasu'u wa'wa, tob'a na ãwaptãã na. E niha ma ãhãna titômo wê, tob'a nherê. Rob'madãã wê di oto.

Tawamhã ãmama te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ta hã tô wa'ra, te 're mo. Tob'a na ma tô waptãã. ãne na wama waihu'u pese di. Niha oto te te ãrob'madãã wê na wa te waihu'u ô di. Duré ãto pese'wa hã wa te waihu'u ô di. A norĩ wa'wa hã te za ãra hã asiwi ãsadanharĩ 'wa, ãto pese'wa zô te te aima wasu'u za'ra wa'aba da. Ma tô tiprédu oto. Si'uihã na te za aima siwasu'u za'ra wa'wa.

²²ãne ãmama te tãma nharĩ za'ra, dama ãpire norĩ mreme pipa te. ãne ma tô sima ãma roti za'ra aré: “Ni'wam norĩ hã Zezusi, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ãpisutu na te te saze za'ra wamhã, wa za wa te tiwi 're rosawi za'ra, rowahutuzéb u dame 're sisisi tã mono da.” ãne na ma tô te te sima 're roti za'ra.

²³Taha wa, te te tãma wasu'u za'ra ô di, ti'ra to pese'wa hã. ãra si te te siwi sadanharĩ za'ra da, ãra hã oto prédu wa, te ti'ra si tãma 'ru za'ra.

²⁴Tawamhã parisezu norĩ hã te sô tihãrã za'ra, te te ãto pese zô, apã ãtême sébré za'ra da. ãtême sébré za'ra wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Zezusi hã 're morĩ wasété di. ãne wama waihu'u pese za'ra di. Ma'ãpé 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si aiwata, taha si te te ato pese wa.

²⁵Tawamhã ma tô asa tãma nharĩ za'ra:

— Áté tô sena 're morĩ wasété di, Zezusi hã. Áté 're morĩ wê di. Wa hã te waihu'u ô di. ãtômo wê zép si, wa tô ãsina waihu'u. ãtob'a u'âsi, wa aré 're ãnhamra. ãhãna ãtômo wê di oto. — ãne te tãma siwasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

²⁶Tawamhã asa te te ãto pese ma, te nharĩ za'ra:

— E niha ma tô ato pese.

²⁷Taha wa, te aibã hã asa duré tãma nharĩ za'ra:

— Wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherê, ãma ãwaparĩ ze za'ra wa'aba ô di. E marĩ da, wa za bété aima ãsiwasu'u na sahu za'ra wa'wa. E Zezusi hã saze za'ra wa'aba da bâ, wa za ãsiwasu'u na aima sahu za'ra wa'wa. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²⁸ Tawamhã te te sadawa 'ru za'ra wa, te asa tãma nharĩ za'ra:

— A hã ĩsazei'wa, te 're aimo. Wa norĩ hã Mozésihi zazei'wa, wa 're wanomro.

²⁹ Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô Mozésihi ma pisutu, ĩsadawa para datême 're morĩ da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã. Ō hã bété, Zezusi hã e ma hawi te wei mo. Wa norĩ hã āne na hã wa te waihu'u za'ra ō di.

³⁰ Tawamhã te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— E niha bété, Zezusi te te ĩto pese nherẽ, waihu'u za'ra wa'aba ō di, we ĩsatōrĩ'wa hã.

³¹ Ni'wa hã 're morĩ wasété wamhã, ĩmreme te te 're wapari mono ō di za, te te tãma āma 're a'uwaimrami mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Ni'wa hã ĩsimiroti te te 're 'madâ'â pese mono wamhã, te za ĩmreme hã te te 're wapari u'âsi, te te tãma āma 're uwaimrami u'âsi mono da. Āne wama waihu'u pese za'ra di, wa norĩ hã.

³² Ropoto na'rata hawi 're datob'a za'ra mono wa, ni'wa hã te te 're da'ato pese mono ō di. ĩwasu'u hã robaba di aré.

³³ Ō hã aibã hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi wei morĩ ō 'wa'ãhã, aré ĩto pese ō di. Tãma waihu'u ō di aré. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

³⁴ Tawamhã parisezu norĩ, te asa tãma nharĩ za'ra:

— Aiwasété ré, ma tô ana dub're asa'ẽ. Taha wa, ma tô atob'a na aipo. E niha te bété wama ĩrowasu'u za'ra, aiwasété nherẽ. Mo oto aimorĩ. Rowahutuzéb u dame 're azasi mono ō di za oto. — Āne Zezusi te te ĩto pese ma, te nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

Sõ'awib ō nherẽ, Zezusi hã datob'a na tizazei'õ'wa norĩ āma ĩsimiré'ézé wasu'u

³⁵ Tawamhã te te ĩto pese wi, te te tiwi ĩrosawi za'ra zé hã ma tô wapa, Zezusi hã. Taha wa, te sô rob'madã, tinhimito pese zô. Te te sãmri wamhã, te tãma tinha:

— E dasiré ĩpodo hã, ma tô ĩsaze.

³⁶ Tawamhã asa te Zezusihi ma tinha:

— E 'wa hã dasiré ĩpodo. Ma'ãpé ĩma wasu'u na, te waihu'u da, duré te saze da.

³⁷ Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha:

— Wa hã dasiré ĩpodo, ĩ'madã hã wa aima ĩsiwasu'u.

³⁸ Tawamhã ma tô aibã hã Zezusihi ma tinha:

— Apito, wa za oto asaze.

Taha wa, hi'rãtitõ ma tô tãma nhamra, Zezusihi āma wata da.

³⁹ Tawamhã Zezusi te dama tinha:

— Ti'ai u, wa we datême mo, te da'ãma 're arowairébé mono da. E marĩ da. Tipê'ẽ 're, tob'a na 're ĩsiwaihu'u za'ra mono norĩ hã tob'a āna oto 're nomro mono da, duré tipê'ẽ 're, tob'a ō

na taré 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ hã tob'a u'âsi 're nomro mono da. — Āne Zezusi ma tô dama rowasu'u.

⁴⁰ Tawamhã parisezu norĩ ĩ'rata ĩsimasa, te tãma nharĩ za'ra:
— Wa norĩ hã bété. E wapē'ē 're, watob'a na wa 're wanomro. E wa norĩ hã te ĩwawasu'u za'ra.

⁴¹ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:
— Aipē'ē 're, atob'a na 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te te 're aiwē'ō za'ra wa'aba mono ō di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã aipē'ē 're, atob'a ō na 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, te za te te 're aiwē'ō za'ra wa'wa. — Āne Zezusi ma tô tãma rowasu'u za'ra, parisezu norĩ ma.

10

Pone'ērebâ 'madâ'â'wa na, Zezusi hã te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi te duré pone'ērebâ tede'wai wasu'u hã dama wasu'u. Āne te dama wasu'u:

— Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, pone'ērebâ tede'wai wasu'u na. Pone'ērebâ hã wa'ra 're, 're simi'wara mono wamhã, ĩsimisaihuri hã 'ridawa u, sô 're sisisi mono ō di. Wa'ra na si te za sô 're sarōtō za'ra.

² Ītede'wa si te za 'ridawa u sô 're ne, 're zasi mono da, wa'ra 're.

³ Ta hã 'ridawa u, sô 're simasisi mono wamhã, te za te te tãma 're 'ridawa, 'ridawa 'madâ'â'wa hã. Sô 're simasisi mono wamhã, ĩmreme te za waihu'u za'ra, pone'ērebâ hã. ĩsisi mono bâ, te za sitēme sô 're hârâ, rob u te te 're sani za'ra mono da.

⁴ Tinhimizama hã rob u te te 're simroi mono wamhã, ĩsōwa te za 're ne. Titede'wai mreme te te waihu'u pese za'ra wa, te za ĩsarina 're nomro, ĩsimizama hã.

⁵ Pone'ērebâ tede'wai upana nherē, e te za dazarina 're nomro. Mare di. 'Re nomro mono ō di za, dazarina. Te za tiwi 're sisa're, ĩmreme te te 're waihu'u za'ra mono ō wa. — Āne Zezusi, ma tô dama rowasu'u, pone'ērebâ tede'wai wasu'u na.

⁶ Tane nherē, marĩ te te ĩwasu'u hã da te waihu'u za'ra ō di.

Zezusi hã 'ridawa na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— Tô sena wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã wa 'ridawa na ĩsina simiré'é, pone'ērebâ 'mazasizém na wa'ra u.

⁸ Pone'ērebâ hã, titede'wai upana norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono ō di za, ĩsipsaihuri norĩ mreme hã, danhibrob zô dapārĩ'wa norĩ mreme hã. Tane 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei uptabi 'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono ō di za, aimawi te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ mreme hã, ĩwana datēme 're ĩnomro mono norĩ mreme hã.

⁹ Wa hã, 'ridawa na wa tô ĩsina simiré'é, ĩsiwaprosi Danho'reptui'wai wa. 'Ridawa na te za wa'ra u 're sisisi,

pone'ërebâ hã. 'Re sisisi mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Tane, da te 're ïzaze za'ra mono wamhã, dama 're rowẽ za'ra mono di za, wa hã te 're da'anho'reptui u'âsi mono wa. Wa'ra hawi, te za pone'ërebâ hã tisa zô 're wairébé. Īsa zô, tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ nherẽ, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Tane ïzazei'wa norĩ wi, ïwẽ zô tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za.

¹⁰ E marĩ da, te ĩsimisaihuri norĩ hã wa'ra u 're sisisi. Pone'ërebâ zô te 're nomro, te te dawĩ 're waibui mono wa, te te dawĩ 're simroi mono da. Tanei õ di, wa hã. Wa hã wa tô we datẽme mo, robzei u'âsi ĩ'ãma 're danomro mono da, duré 're dadâ'â za'ra mono ãna, 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, hãiwa ãma.

Zezi hã pone'ërebâ tede'wa na te te sina ĩsimir'é'ézé wasu'u

¹¹ — Wa hã pone'ërebâ tede'wa na, wa ĩsina simir'é'é, tinhimizama te te 're ĩ'azawi pese mono na. E marĩ wa. ĩsisawi ãna, ïzazei'wa norĩ zada, ĩdâ'â wa za, te 're anho'reptui mono da.

¹² Tite wa, te te 're azawi pese, tinhimizama hã, pone'ërebâ tede'wa hã. Tãma ĩromhuri'wa hã tite õ wa, te te 're azawi pese mono õ di. Taré rob'uiprazéb zô si, te te 're romhuri. Robzahi hã we sô morĩ wamhã, te za tiwi wara. Pone'ërebâ, te za rẽme za'ra. Taha wa, te za 'mai'â, robzahi hã. Te te 'mai'âri wamhã, te za ãma ropé.

¹³ E marĩ wa, te za tiwi wara, romhuri'wa hã. Ītede'wai õ wa, te za tiwi wara, te te 're azawi pese mono õ wa.

¹⁴⁻¹⁵ Wa hã pone'ërebâ tede'wa, ĩsimizawi pese na, wa tô ĩsina simir'é'é, ïzazei'wa norĩ te 're azawi pese mono wa. Īmama hã ma tô ĩwaihu'u, ti'ra na. Wa hã wa duré õ hã waihu'u, Īmama na. Tane duré ïzazei'wa norĩ hã wa tô te 're awaihu'u u'âsi, ĩnhib'a'uwẽ na. Īzazei'wa norĩ hã ma tô duré ĩwaihu'u za'ra, tinhib'apito na. Ta norĩ zada, wa za ĩsisawi ãna dârâ, te 're anho'reptui mono da.

¹⁶ Ni'wam norĩ hã te duré 're nomro, ĩnhib'a'uwẽ 're hãimana za'ra mono da hã. Ta norĩ ãma, wa za pone'ërebâ na simir'é'é za'ra, ĩnhimiwa'ra 're, 're ĩsi'ubumroi mono õ na hã. Ta norĩ zama wa za ĩsitẽme ubumro. Tawamhã te za ĩmreme hã te te 're waparĩ pese za'ra. Pone'ërebâ norĩ hã maparane danhimi'ubumro hã siré oto 're ĩsi'ubumroi mono ne, te za simisutu ĩnhib'a'uwẽ 're nomro, misi ĩ'madâ'â'wa, tãma 're ĩhãimana za'ra mono wa za.

¹⁷ — Taha wa, Īmama te te 're ïzawi pese, ĩsisawi ãna, sada ĩdâ'â za'ra wa za, apâ ĩhãiwa'utu pari, 're ĩmorĩ u'âsi da.

¹⁸ Dasi'uihã na da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã mare di. ĩsi'uihã na, wa za dârâ, dazada. Wa za duré hãiwa'udu, ĩsi'uihã na. Āne wa

za 'manha, Īmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. — Āne Zezusi te dama siwasu'u.

¹⁹⁻²¹ Tawamhã ĩmreme, te te wapari za'ra wamhã, ma tô ni'wam norĩ hã dama rowasu'u za'ra, āne:

— Wa'uburé ré, 're morĩ wa, te āne simiza'rese āna wama siwasu'u. E marĩ da, te za bété ĩmreme hã ĩwapari za'ra wa'wa.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. Wa'uburé ré, 're morĩ 'wa'āhã, aré mreme wē ō di. Mreme wē di, ō hã. E wa'uburé, ma tô pawapto, ĩtob'a te te ĩto pese da hã. Mare di. Ta hã waihu'u ō di. — Āne Zezusihi āma ma tô tasisada'rãmi za'ra ni.

Zudezu norĩ hã, Zezusi te te siwi ĩwē'ō za'ra zé wasu'u

²²⁻²³ Tawamhã wasiré zudezu norĩ hã daro mono bâ ma tô duré si'rã'õtō, Zeruzarē āma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma dawata za'ra da. E marĩ wa. Apâ 'ri za'ēne hã te te tãma pisutu za'ra wē te, āma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã ma tô tasi'rã'õtō ni, bādâ dama ĩpire na, āma dasipo're pu'u za'ra da, rowa'u'u wahâ, 're sa'wari mono ré. Tawamhã Zezusihi me, wa ai'aba're ni, 'ri za'ētē u. 'Ri 'wawi wa'ra wa'wai baba, wa 're wanomro, Apito Saromahã nhib'uriti na uriti nhisi wa'wai baba.

²⁴ Tamomo ma tô ĩtēme si'rã'õtō, dama ĩpire norĩ hã, Zezusihi u. Tawamhã te tãma nharĩ za'ra:

— E niwa te za wama asiwasu'u za'ra. Wama asiwasu'u za'ra zéb zô, wanhimipari wa'a za'ra di. A hã, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aipisutu wamhã, ma'āpé sō'awi wama asiwasu'u za'ra na, wa te ai-waihu'u za'ra da. — Āne te Zezusihi ma nharĩ za'ra.

²⁵ Tawamhã Zezusi hã te asa tãma nharĩ za'ra:

— Wa tô aima ĩsiwasu'u pari za'ra wa'wa. Tane nherē, ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono ō di. Īmama zadawa para, wa tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã te dama 're ab'manharĩ wē, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da.

²⁶ Tane nherē, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono ō di, ĩnhib'a'uwē 're anomro aba mono ō wa.

²⁷ ĩnhib'a'uwē si te za ĩmreme hã te te 're wapari pese za'ra. Pone'ērebâ tede'wa, tinhimizama hã te te 're ĩ'awaihu'u mono ne, wa tô ĩnhib'a'uwē norĩ hã waihu'u za'ra. Ta norĩ si te za ĩnhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra.

²⁸ Ta norĩ ma, wa za pisutu za'ra, 're dâ'â za'ra mono āna, 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Ni'wa hã te te ĩwi 're waibui mono ō di za, ĩzazei'wa norĩ hã.

²⁹ Īmama, ma tô ĩma pisutu za'ra, ĩnhib'a'uwē si 're nomro mono da. Ta hã danhipai u, uburé dama pire di, Īmama hã. Uburé marĩ ma, pire di, hâiwa āma ti'ai āma zama. Taha wa, ni'wa hã te te tiwi 're waibui waihu'u mono ō di za.

³⁰ Wa norĩ hã aiwa wawaihu'u pese di, Īmama me. — Āne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma.

³¹ Tawamhã ta norĩ hã ma duré ěne hã sada waibu, te te ãma siwi wĩrĩ da.

³² Taha wa, te Zezusi hã duré tãma nharĩ za'ra:

— Wa hã Īmama te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, wa tô marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ na te 're da'apawaptob u'âsi. E ma hã ĩnhimipawaptobzé hã aima wẽ za'ra wa'aba õ wa, te za asiwi ĩwĩrĩ 'wa, ětẽ na. Ma'ãpé, ĩma waihu'u za'ra wa'aba.

³³ Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— 'Re da'apawapto mono wa, wa te wasiwi aiwĩrĩ õ di za. Aimreme wasété wa, wa za wasiwi aiwĩrĩ ni. Ti'ai ãma aipoto nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono me, aiwa aiwaihu'u pese aba na siwasu'u wa, wa za wasiwi aiwĩrĩ ni, aimreme wasété wa.

³⁴⁻³⁶ Tawamhã Zezusi asa te tãma nharĩ za'ra:

— E ĩ'ra na ĩsiwasu'u wa, ma tô ĩmreme hã asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u, da te dasima ãma 're roti za'ra mono da. Ti'ra na ma tô roti'wa norĩ hã te te 're sisi za'ra. Āne ma tô ĩbaihã na ãma rob'ui'ééré, ĩsada wa wasu'u'wa hã. Tô sena, ĩmreme ui'ééré hã. Roti'wa norĩ hã, ti'ra na te te 're sisi za'ra mono wamhã, e wa hã ĩmreme wẽ'õre di, ĩ'ra na ĩsiwasu'u wamhã, ti'ai u we te te ĩzatõrĩ nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

³⁷⁻³⁸ Īmama hã tiwaihu'u pese na, te te 're da'apawapto. Īzama, wa tô ĩsine te 're da'apawapto. Taha wa, te za ĩ'ra na ĩwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsine, te 're da'apawapto mono õ wamhã, ĩ'ra na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di za. ĩ'ra na wa tô aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'wa aré. Tane nherẽ, ĩmreme na 're ĩzaze za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, Īmama hã tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono ne, te 're da'apawapto mono nherẽ, te za ĩ'ra na 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã te za ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩ'ãma 're ĩhâimana mono na, Īmama hã. Te za duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa, Īmama ãma 're ĩhâimana mono na. — Āne Zezusi te tãma siwasu'u za'ra.

³⁹ Tawamhã ma tô duré sima wẽ za'ra, te te siwi âri da, dama ĩpire norĩ hã. Tane nherẽ, tiwi simani za'ra wa, te te siwi âri za'ra õ di.

⁴⁰ Tawamhã apã ma tô mo, Zodã pa u Zezusi hã. ĩsiré, wa ai'aba're ni. Tawamhã wasihutu wi, wa saprĩ za'ra ni, zara u. Zuwã Batita hã â dawabzuri te te dama 're ĩ'ab'manharĩ 'rata mono zéb u, wa saprĩ za'ra ni. Tame te a'â nhamra, Zezusi hã.

⁴¹ Tame sãmra ré, te da'ahã na nasi ĩtẽme aihutu ni. Nasi ĩtẽme dasihutu wamhã, ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Zuwã Batita hã, ĩmreme na da te 're saze za'ra mono da, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono õ di. Tane nherẽ, tô sena ma tô Zezusi hã te te dama 're wasu'u. — Āne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁴² Taha wa, tame wasi'ubumroi ré, ma tô da'ahâ na Zezusi hã saze za'ra ni, Danho'reptui'wa na.

11

Razaru ïdâ'âzé wasu'u

¹⁻³ Tawamhã aibâ hã te 're hâimana, Razaru na ïsisi hã. Betãna na 'ri wa'õtõ nhisi ãma te 're sãmra. Tame te duré ïhidiba norĩ hã 're simasisi zahuré Mariza norĩ hã, Mataha me. Mariza hã niwapsi te za Zezusihi para u'ré, wedewa'u zadaze na, tãma rowê da. Taha parip si te za para u'õ, tizéré na.

Tawamhã ma tô tihâzé, Razaru hã. Hâzé wa, ma tô ïhidiba norĩ hã da'mazatõ, Zezusihi zõ da'maimorĩ da, ïhitébré hã te te tãma 'maiwasu'u da. Ìtême wisi wamhã, ãne te Zezusihi ma sadawa wasu'u:

— Apito, aibâ 're ïsawi pese mono hã ma tô tihâzé.

⁴ Tawamhã Zezusi hã te te wapari wamhã, te tinha:

— Tane tô. Dâ'â u'âsi nomro õ di za. Taha wa, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra, waihu'u pese wa. Ì'ãma zama te za duré 're dawata za'ra. Wa hã ï'ra wa, te za duré Ì'ãma 're dawata za'ra. — ãne te Zezusi hã tinha.

⁵ Mata norĩ hã Zezusihi ma, sawi pese za'ra di, Razaru norĩ hã.

⁶ Tane nherë, ïwasu'u te te wapari wamhã, awa'awi ïtême morĩ õ di. Maparane ma tô ãma tímara, tame sãmra ré.

⁷ Taha pari, te oto wazatõrĩ za'ra, apâ wa te wasiwi saprõni da, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Ìsiré 're wanomro mono wa, te wazatõrĩ za'ra.

⁸ Taha wa, wa tô asa tãma nharĩ za'ra ni:

— Rowahutu'wa, e niha te za apâ aimo. Nimosi dama ïpire norĩ hã te aré siwi aiwĩ, êtë na.

⁹ Tawamhã ãne te wama rowasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Bâtâ pusizém hawimhã bâdâ sébrézéb u hã rowa'a di. Tawamhã, ni'wa hã rowa'a na morĩ wamhã, simeĩ õ di za. E marĩ wa. Rowa'a na hã rob'madâ'â pibui pese wa.

¹⁰ Robra na morĩ wamhã, te za aime. — ãne sõ'awib õ nherë, te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô tãma pisutu, 're ïmorizé hã a'â 're morĩ da. Taha wa, te sina hâtâ'â ãna 're mo.

¹¹ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiwadi te nhono, Razaru hã. Wa za ïtême mo, te utu da.

¹² Tawamhã wa tô duré asa tãma nharĩ za'ra ni:

— E marĩ da, te za ïtême aimo. Séptâ'â wa, te oto tinhotõ wë. — ãne wa tô tãma nharĩ za'ra ni.

¹³ Zezusihi si ma tô ïdâ'â uptabi na waihu'u. Ìsõtõ na te te wama wasu'u za'ra wamhã, ïdâ'âzé te wasu'u. Taré sõtõ newa, wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di, ïdâ'âzé hã.

¹⁴ Wa te waihu'u za'ra õ wa, sõ'awi te oto wama rowasu'u za'ra:

— Razaru hã ma tô dêrã.

¹⁵ Hãzé ré ãrata ãnhamra õ nherẽ, ãma rowẽ di. E marĩ wa. Romhãimanazéb zarina, ãwaihu'u pese na ãzaze za'ra wa'aba wa za, ãma rowẽ di. Oto ãtẽme wasi'aba'rúi wa'aba. — ãne te wazatõrĩ za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ Taha wa, Tome hã ãsi'ubza na da te 're ãsisi za'ra mono hã te wama nharĩ za'ra, ãne:

— Oto ãme wasi'aba'rúi wa'aba, ãsu da te wa'uprosi da nherẽ.

— ãne te tinha, Tome Didimo hã. Didimo na ãsisi hã dasi'ubza, te wasu'u.

Tawamhã wa tô ãtẽme wasiwi saprõni ni, Betãnha na 'ri nhisi u.

Zezusi hã apã dahãiwa'utu'wa na ãsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷⁻¹⁹ Tawamhã Betanha u wasihutu wamhã, ma tô ni'wa hã Zezusihi ma rowasu'u, ãne:

— Razaru hã ma tô dêrã. Ma tô dasiwi sêrẽ ni. Maparane si'uiwa na ma tô ãma timara oto, da te dasiwi ãsêrêzém na hã.

— ãne te tãma rowasu'u. Betanha u hã romhuture wa, ma da'ahã na wawana aihutu ni, Zeruzarẽ hawimhã. Si'ubdatõ ti'ai pibuzé hã Betãnha u da hã. Mata norĩ hã da te pê'etété zahuré da, ma ãtẽme aihutu ni, ãhitébré hã tiwi dê'ã zahuré wa.

²⁰ Tawamhã ni'wa hã ma tô Mata norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Zezusi hã te we oto mo.

Taha wa, ma tô Mata hã awa'awi watobro rob u, Zezusi hã te te sina uzusi da. Marizaha si te ãsa'u nhamra, 'ri para.

²¹ Tawamhã Mata hã Zezusi te te sina uzusi wamhã, ãne ma tô tãma tinha:

— Wanhib'apito, wahitébré hã hãzé ré wa'rata asãmra 'wa'ãhã, wawi dê'ã õ di aré.

²² Dê'ã nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, aimreme wamhã, te za aima ãma uwaimra.

²³ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane tô. Dê'ã nherẽ, te za hãiwa'udu, aihitébré 'wa hã.

²⁴ Mata te duré asa tãma tinha:

— Tane tô. Bãdã ma tô sima pisutu 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, adã hã te te ã'ahãiwa'utuzéb ãa hã. Tawapsi te za wahitébré hã dazu hãiwa'utu.

²⁵⁻²⁶ Tawamhã Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Wa hã 're dadã'ã za'ra mono nherẽ, te 're da'ahãiwa'utu mono pari, 're ãdanomro u'ãsi mono zé te dama 're ãapisutu mono, wa 're mo. Ni'wam norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ãumnhasi za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. 'Re dê'ã za'ra mono wamhã, dê'ã ãna te za 're hãimana u'ãsi za'ra, hãiwa ãma. E tô sena ma ãmreme hã ãsaze.

²⁷ Tawamhã Mata asa te tãma tinha:

— ãhe. Tô sena, wa aimreme hã saze. A hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aipisudu. A hã 'Re ãhãimana

u'âsi mono 'ra. Wahi'rata norĩ hã asô 're ĩsimipari za'ra mono, a hã, ti'ai u we aimorĩ da hã. — Āne te Zezusihi ma tinha.

Zezusi ĩsiwa'ôzé wasu'u

²⁸ Tawamhã apâ te mo Mata hã, 'ri tême. Ti'awi pesere ma tô tinoi ma rowasu'u, Marizaha ma:

— Rowahutu'wa te we asô hã, ĩtême aimorĩ da.

²⁹⁻³⁰ Taha wa, ma si'aba'rê na wahudu, Zezusihi u wei morĩ da, Mariza hã. Zahadu 'ri tême, wasihutu ô di. Mata te te ĩwa'uzusizéb âma, wa zahadu aimasam ni.

³¹ Tawamhã Mariza hã watobro wamhã, ma ĩsarina wairé rob u, ĩtême ĩsihutu norĩ hã. Āne te sima âma romnomri za'ra: “Āté tihitébré 'ru u te mo, âma wawa da.” Tane nherê, tihitébré 'ru u morĩ ô di, Mariza hã. Zezusihi u te wei mo. Taha wa, ma tô we ĩsarina ai'aba'rê ni.

³² Mariza hã we ĩtême wisi wamhã, hi'rãtitô ma ĩpapara nhamra, Zezusihi ma wapu wa. Tawamhã âne te tãma tinha:

— Wanhíb'apito, wahitébré hã hâzé ré, wa'rata asãmra 'wa'âhã, aré wawi dâ'â ô di. — Āne te tãma tinha, wawa sina.

³³ Tawamhã Mariza hã pê'êzé te, siwa'ô wa, duré we ĩsarina ĩsihutu zama 'ry'ry wa, pê'êzé di, Zezusi hã. Pê'êzé ahâ di.

³⁴ Āne ma tô sadanharĩ za'ra:

— E mame ma tô asiwi ĩsêrê 'wa.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u za'ra:

— We aimorĩ wasiré, sabu da.

³⁵ Tawamhã pê'êzé ahâ wa, te aiwa'ô, Zezusi hã.

³⁶ Taha wa, te dasima nharĩ za'ra ni:

— Ô hã te te sawi pese uptabi di. Te te sawi pese uptabi wa, te sô tiwawa.

³⁷ Tawamhã da'umro na te tãma nharĩ za'ra ni, âne:

— Ô hã aibâ ĩtob'a, ma tô to pese. E niha bété hâzé ré te te pese ô di, dâ'â tō da, Razaru hã. — Āne te tãma nharĩ za'ra ni.

Zezusi hã Razaru te te ĩhãwa'utuzé wasu'u

³⁸ Tawamhã ĩsiré, wa ai'aba'rê ni, ab're u. Sa'a zahâpâ, ab're hã. Pê'êzé ahâ di, Zezusi hã. Pê'êzé uptabi na te mo. Tawamhã, ab're u wasihutu wamhã, da te dasiwi âma sitom haré, te êne hã za. Tōmo za'êtê di, êne hã.

³⁹ Tawamhã ma tô Zezusi hã êne hã dama ti'ru, ĩsitobzé hã da te dasiwi sa'rê da.

Taha wa, ma tô Mata hã Zezusihi ma tinha:

— Wanhíb'apito, da te dasiwi ĩsêrêzém na hã, maparane si'uiwa na ma tô âma timara. Taha wa, ma tô ti'ro. E 'ro nherê, te za ĩsitobzé hã dasiwi sa'rê ni.

⁴⁰ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— Tane nherê, te za dasiwi sa'rê ni. Āma ĩzazei wamhã, dama ĩwaihu'u'ô te za ĩ'madâ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩ'manharizé hã. E âne na hã te aima rowasu'u ô di. Wa tô aima rowasu'u.

41-42 Tawamhã ĩsitobzé ma tô dasiwi sa're ni. Tawamhã hâimo te oto rob'madâ, Timama ma mreme da, Zezusi hã. Āne te tãma tinha:

— Īmama, da'ãma aima 're ĩmreme mono wamhã, ĩmreme te ĩma ãma 're ĩ'a'uwaimrami u'âsi mo. Āhãna te za duré ĩmreme hã ĩwapa. Taha wa, ĩma rowê di. Danho'a, wa ãne aima rowasu'u, aima ĩmreme ré, da te ĩwapari za'ra da. E marĩ da. Aibã ãma aima ĩmremezé hã ãma ĩma uwaimrami wamhã, a hã we ĩzatõrĩ'wa na dama 're ĩsiwasu'u mono zém na, da te 're ĩzaze za'ra mono da. — Āne te Timama ma tinha.

43 Timama ma mreme pari, te oto Razaruhu zô hã, mreme 'rãihã na:

— Razaru, ab're hawi we aiwatobro, rob u.

44 Tawamhã sô hãrã pari, ma watobro, dâ'â nherê, sib'rata ubu ré, duré para ubu ré, duré 'rã ubu ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dama ti'ru:

— Ī'ubuzé hã asiwi wasihui wa'aba, 're morĩ da.

Taha wa, ma tô siwi wasihu, ĩ'ubuzé hã.

Zezusi, da te dasiwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ te te ãma ĩrosa'rata za'ra zé wasu'u

Mateusi 26.1-5; Marcusi 14.1-2; Rucasi 22.1-2

45 Tawamhã da'ahã na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Marizaha u ĩsihutu norĩ hã. Razaru hã danho'a te te hãiwa'utu wa, ma saze za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono we te te ĩsatõrĩ na.

46 Tane nherê, ni'wam norĩ hã ma tô apã ai'aba're, Zeruzarê u parisezu norĩ u, Razaru te te ĩhãiwa'utuzém na te te tãma rowasu'u za'ra da.

47 Tawamhã ĩsimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tisiré norĩ zô te sitême tihãrã za'ra, dama ĩpire norĩ zô. Taha wa, ma sitême si'rã'õtõ, sasedoti ĩpire norĩ hã, duré parisezu norĩ hã duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Sitême si'rã'õtõ wamhã, ãne te sima rowasu'u za'ra:

— E marĩ, wa te ĩ'manharĩ za'ra da hã. Ō hã te marĩ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ u'âsi, tiwaihu'u pese na.

48 Marĩ, wa te tãma 'manharĩ za'ra õ wamhã, aihĩni te za da te 're saze za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na Danho'reptui'wa da. Tawamhã romanu norĩ hã te za wei wazô aihutu. 'Ri za'êne hã te za wawi sãmra za'ra. Te za duré wa'uprosi za'ra, uburé wasiré zudezu norĩ zu. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

49-50 Ā wahum na hã te Caipasi hã 're hãimana, sasedoti ĩpire uptabi na hã. Tawamhã ta hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, rosa'rada hã waihu'u aba õ di bété. Aibã misire wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, aré wama 're rowê za'ra mono di. Aré aihĩni wasi'utõrĩ õ di. — Āne ma tô Caipasi hã tisiré norĩ ma waihu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã.

⁵¹ Āne te te tãma rowasu'u za'ra wamhã, ã wahum na sasedoti ĩpire uptabi na 're ĩhãimana mono zéb zarina, si'uihã nai õ nherẽ, te tãma rowaihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã dazada ĩdã'ázém na hã.

⁵² Zudezu norĩ zada si, dâ'â õ di za, Zezusi hã. Daro mono bâ 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ti'ra da, uburé te te 're ĩ'apisutu mono norĩ zada, te za dârâ, simisutu ĩ'ra si 're danomro mono da.

⁵³ Tawamhã Caipasihi nhimiroti hawi te sima ãma roti zahi u'âsi za'ra oto, te te siwi wĩrĩ da, dama ĩpire norĩ hã.

⁵⁴ Taha wa, ĩrob ãma 're morĩ õ di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusi hã. Darob amoi u te mo, Epraĩ na 'ri nho'õmo nhisi u. Ti'a 'ré u'âsi 'rata, Epraĩ hã. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame wa a'â 're wasi'ubumro.

⁵⁵ Romhuture di oto, dato hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb u hã, Pascowa na dato nhisi hã. Taha wa, da'ahã na te Zeruzarẽ u 're danomro daro mono bâ, zudezu norĩ hã. Dato hã sãna'rata õ ré, te za dawasété na tasiwasu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, dawẽ na dato i u danhisisi da. Taha da, ma tô Zeruzarẽ u aihutu ni, bâdã hã romhuture wa oto, dato i u hã.

⁵⁶ Dasihutu wamhã, Zezusihi zô te tanhopré ni. Āne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— E dato i u te za wei mo, 're ĩdasi'rã'õtõ mono zéb u hã. Āté wei morĩ õ di za. — Āne 'ri za'ëtẽ 'wawi wa'ra 're, dasimasab ré, te dasima ãma romnomri za'ra ni.

⁵⁷ E marĩ wa. Zezusihi ãma te dama roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ hã:

— Ma'ãpé nimame ĩsãmra na 'mai'madã'â aba wamhã, wei wama wasu'u za'ra wa'aba za, wa te waihu'u za'ra da. — Āne ma tô dama ãma roti za'ra aré, sasedoti ĩpire norĩ hã, parisezu norĩ me. Te te siwi âri da, ma tô ãne dama ãma roti za'ra.

12

Mariza hã Zezusi te te ĩpara upsõzé wasu'u

Mateusi 26.6-13; Marcusi 14.3-9

¹ Romhuri misi da'ãma si'utõrĩ parip si, te za dato hã dasiwi 'manharĩ ni, Pascowa na dato nhisi hã. Tawamhã Zezusi hã te apã mo, Betãna u. Wa norĩ hã wa ĩsiré ai'aba'ré ni. Tame Razaru hã te 're sãmra, ab're hawi Zezusi te te ĩhãiwa'udu hã.

² Tawamhã, wasihutu wamhã, ma tô wama api za'ra ni, wasa hã wa te huri da, Zezusi hã sawi te. Mata hã ma tô wasa hã te te wama sé. Razaru hã te wame tisa.

³ Tawamhã Mariza hã ma tô we ti'ã, wedewa'u ĩsadaze hã. Nadu na wedewa'u nhisi hã. Ta hã ĩwa'ãbã wawẽ. Zezusihi zô te we ti'ã, te te ãma para u'rẽ wa, tãma rowẽ da. Tawamhã, te te ãma para u'rẽ pari wamhã, ma tô para u'õ, tizéré na. Sadazei pire wa, ma tô 'ri 're zadaze sina.

4-5 Tawamhã Zudasi Icarizoti hã tãma toi õ di, Marizaha ma. Zezusihi siré 're ïmorĩ Zudasi hã, Zezusi hã te te dama ïhãiba nhomri da hã. Taha wa, te Marizaha ma tinha, Zudasi hã:

— E marĩ da bété, te te dama wede õ di wedewa'u zadaze hã, rob'uprazéb zô ïsibrob'õ norĩ ma, ãma sipé da, ïwa'â hã. — ãne te Zudasi hã tãma tinha.

6 E marĩ wa. E ïsibrob'õ norĩ hã te te pawaptob zeĩ wa. Mare di. Te te pawaptob ze za'ra wab õ di. Ta hã sipsaihuri di. Rob'uprazé hã te te wama 're ï'madâ'â mono hã, te pi'uriwi te te sima 're 'mazani.

7-8 Tawamhã Zezusi hã ma tô Zudasihi ma tinha:

— Tô'â. Tãma nharĩ tõ. ïdâ'â wapsi, da te dasiwi ïnherẽ õ ré, te te ãma ïhãiba u'ré da, te aré ïzada tété. ïsibrob'õ norĩ hã te ai'rata 're si'ubumroi u'âsi 'wa. Nimahã aima wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za 're ïpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. Tanei õ di, wa hã. Ai'rata 're ïnhamra u'âsi aba mono õ di za oto. Taha wa, ai'rata ïnhamra aba ré, ïma sõpru wa, ïma rowẽ di. — ãne ma tô wama waihu'u za'ra, Zezusi hã.

Sasedoti ïpire norĩ hã, Razaru te te siwi wĩrĩ da, te te ãma ïrosa'rata wasété za'ra zé wasu'u

9 Tawamhã ma tô dasima rowasu'u za'ra ni, ãne:

— Betãna ãma te nhamra, Zezusi hã. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni. Taha wa, da'ahã na ma tô we ïtẽme ai'aba'ré ni, da te sabu za'ra da. Zezusihi u si, we dasi'aba'réi õ di. Razaruhu u zama te we ai'aba'ré ni, ab're hawi te te ïhãiwa'utu u zama, da te sabu za'ra da.

10-11 Tawamhã Razaru hã da te sabu za'ra wamhã, da'ahã na ma tô Zezusi hã Danho'reptui'wa na saze za'ra ni. Ta norĩ ma, oto wapu za'ra di, 'Re ïhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ïpire norĩ mreme hã, sasedoti ïpire norĩ mreme hã. Taha wa, Zezusi, da te saze za'ra 'ru te, te sima ãma roti za'ra Razaruhu ãma, taha zama te te siwi wĩrĩ da.

Zezusi hã Zeruzarẽ u ïwisizé wasu'u

Mateusi 21.1-11; Marcusi 11.1-11; Rucasi 19.28-40

12-18 Tawamhã awẽ wa duré Zezusihi siré ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u. Zezusi hã Razaru ab're hawi te te hãiwa'utu wamhã, ma tô ãma 'madâ'â za'ra ni aré. Tawamhã ãma ï'madâ'â'wa norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aré, Zeruzarẽ ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ ma. Zeruzarẽ u dasi'rã'õtõ wamhã, daro mono bâ ma tô Razaruhu wasu'u hã wapari za'ra ni, ïdasi'rã'õtõ mono hã. Zezusihi wasu'u, ma duré wapari za'ra ni, Zeruzarẽ u ïmorĩ na hã. Taha wa, te ïtẽme ai'aba'ré ni, Zeruzarẽ u ïdasi'rã'õtõ mono hã bâdâdi wa, da te uzusi za'ra da. Wa'asu te dasiré 'wasari ni, dama rowẽ wa, Zezusi da te ãma sawi za'ra da.

Tawamhã Zezusi hã da te uzusi za'ra wamhã, te dasima 'mahârã za'ra ni, ãne:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra wa'aba mono. Ôhõta Wanhîb'apito, te we oto mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ si te te tãma 're pisutu u'âsi mono da si, wa wasima wẽ za'ra ni, Izarazéhé nhîhudu norĩ nhîb'apito ma hã. — Āne te dasima 'mahârâ za'ra ni.

Tawamhã wasi'aba'rêi ré, ma tô awaru po'repore hã tisã Zezusi hã, ĩprédupté hã. Tawamhã ma tô âma darõno, âma morĩ da. Āne wamhã, ma tô sina uwaimra, âma rob'ui'ééré hã. Duréhã ma tô âma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Āne ma tô âma rob'ui'ééré, Zeruzarẽ âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ ma:

“Si'ã na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, aipahi za'ra wa'aba õ di za. Ôhõta te we atẽme timorĩ za'ra wa'wa, Asib'apito za'ra wa'wa hã awaru po'repore na ĩpréduptém na.”

Āne duréhã ma tô âma rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

Āma rob'ui'ééré te te sina uwaimrami nherẽ, wama waihu'u pese za'ra õ di, âma rob'ui'ééré hã. Zezusi hã ab're hawi hãiwa'utu wa, hãiwa u rowẽ uptabi u apã morĩ parip si, wa za âma wasipo're pu'u za'ra ni, rob'ui'ééré na. Tawapsi wa za wasima rowasu'u za'ra ni, âne: “Tô sena ma tô sina uwaimra, âma rob'ui'ééré hã. Āma dawata za'ra ré, ma tô datẽme mo, awaru po'repore na ĩpréduptém na.” Āne wa za wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ Tawamhã da'hã na da te uzusi za'ra da, ĩtẽme dasi'aba'rêi wamhã, âne te sima rowasu'u za'ra, parisezu norĩ hã:

— Aihĩni te Zezusihi niwĩ 're danomro. Taré, wa nasi âma wasima roti u'âsi za'ra ni. — Āne te sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã.

Deredu norĩ, Zezusi te te 'madâ'â za'ra da, Piripihî wi te te ĩwaptẽrẽ za'ra zé wasu'u

²⁰ Tawamhã deredu norĩ zama ma tô aihutu, Zeruzarẽ u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma dame wata za'ra da, zudezu'õ norĩ hã.

²¹ Tawamhã tame si'ubumroi ré, te ai'aba'rê, Piripihî u. Darireza hawimhã Piripihî hã. Besada na ĩsa'ru nhisi hã. Piripihî u sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra:

— Wa wasima wẽ za'ra ni, wa te 'madâ'â za'ra da, Zezusi hã.

²² Taha wa, te Piripihî hã mo Ādéréhé u, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da. Zezusihi u te sisaprõni zahuré, te te tãma sadawa wasu'u za'ra da.

²³ Tawamhã ĩmreme te te wapari wamhã, âne te Zezusi hã tãma siwasu'u zahuré:

— Wa hã dasiré ĩpodo. Romhuture di oto bâdã hã, ĩ'ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u hã.

24 Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa, amnho potozé wasu'u na hã. E niha te za amnho hã ti'rã ahâ. Ai'uréiwi nomro wamhã, poto ô di za. Ab're 're, 're rere'e mono wa, îtomhã, 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're poto za'ra. 'Re poto za'ra mono wapsi, 'rãihã di za. Misire nherê, poto wamhã, nhama wamhã, zâb ahâ di za. — ãne Zezusi te sina simiré'é, sô'awib ô nherê.

25 Te duré tâma rowasu'u zahuré, ãne:

— Ni'wam norĩ hã tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono wamhã, rowê îsi'utõrĩ'ô hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono ô di za. Ni'wam norĩ hã îzarina 're nomro mono da, tihâimanazé te te sima 're sawi za'ra mono ô wapsi, tawapsi te za te te sina 're uwaimrami za'ra, rowê hã.

26 Ni'wam norĩ hã te te îma 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're îwê za'ra mono wamhã, 're îmorizém na si te za 're nomro, îzarina si. Tawamhã î'rata te za 're hâimana u'âsi za'ra, hâiwa âma. Te te îma 're romhuri pese za'ra mono wa, Îmama te za âma 're wata za'ra. Te za duré te te tâma 're wa'âbã za'ra, Îsimiromhuri hã.

Zezusi hã za tidâ'âzém na îsiwasu'uzé wasu'u

27 — ãhãna te îsina rosa'rata ahâ di. E Îmama ma, wa za îsi'ru, te te dawĩ înhoreptu da, îdâ'â ô ré, te robzépata tã da. Mare di. Tãma îsi'rui ô di za, te te dawĩ înhoreptu da. Dazada îdâ'â da si, wa wei mo.

28 Îmama, ma'âpé we îpawapto na, î'âma îrotizém na te îsina uwaimrami da, ai'âma 're dawata za'ra mono hã. — ãne te Timama ma mre. Tawamhã hâiwa hawi ma tô tâma tinha:

— Wa tô te 're aipawapto u'âsi, î'âma 're dawata za'ra mono da. Wa za duré aipawapto, î'âma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

29 Tawamhã ma tô sima rowasu'u za'ra, î'rata îsimasa hã:

— Ôhõta te wei rãrã, tâ hã.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te dama rowasu'u za'ra:

— Mare di. 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, te we tâma mre, hâiwa hawi.

30 Taha wa, te Zezusi hã dama tinha:

— Î'udâna wei mre me ô di. Ai'udâna wa'aba zama wapari za'ra wa'aba da, te we îma mre.

31 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô âma roti siro, dawasété na. Romhuture di oto bâdã hã te te âma îrotizém na, te te âma î'uwaimramizéb da hã. Romhutu na te za duré tinha Wa'uburé ma, dama sib'uwa wa, oto te te 're dawada'uri tã mono da.

32 Hâiwi îza'o da, da te dasiwi îzasõmri wapsi, wa za îsitême te 're da'a'ubumro, înhib'a'uwê 're dahâimana za'ra mono da, daro mono bâ. — ãne te Zezusi hã dama siwasu'u.

33 E marĩ da. Wedepo'o nhonhi'rãmi na îdâ'âzém na da te waihu'u sirõmo za'ra da.

34 Tawamhã te ãne asa tâma nharĩ za'ra ni:

— Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã dâ'â õ di za. Te za 're morĩ u'â. ãne duréihã ma tô ãma rob'ui'ére za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã. E niha tawamhã te ãnha, hãwi da te dasiwi ãsasõmri na, ti'ai ãma dasiré ãpodo hã. E 'wa hã dasiré ãpoto na ãsisi hã. — ãne te Zezusi hã siwi sadanha.

³⁵ Tawamhã Zezusi hã sõ'awib õ nherẽ, te rowa'a na siwasu'u, ãne:

— Rowa'a hã te za syry na aima 're hãimana za'ra wa'wa oto. Tawamhã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're anomro aba mo, aiwi 're robra za'ra wa'aba mono õ ré hã. Robra na damorĩ wamhã, nimomo damorĩ da hã dama waihu'u õ di.

³⁶ Ai'rata 're ãnhamra za'ra wa'aba mono ré, te za asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mo, ã'ãma 're anomro wẽ uptabi aba mono da. — ãne Zezusi te dama roti.

Zudezu norĩ hã, Zezusi Danho'reptui'wa na te te 're ãsazei õ za'ra mono zé wasu'u

Taha pari te danhiti mo, da te dasiwi 'madâ'â tõ da, Zezusi hã.

³⁷ Marĩ hã dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wẽ u'âsi, Zezusi hã, tiwaihu'u pese na. Tane nherẽ, Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na, da te saze za'ra õ di.

³⁸ Da te saze za'ra õ wamhã, ma dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha mreme hã. Duréihã ma tô ta hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma dawasu'u, ãsadowa wasu'u 'rata 'wa hã. ãne ma tô tãma dawasu'u:

“Wanhib'apito, wa te dama 're asadowa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô ai'ãma da te 're wazaze za'ra. Mare di. Ai'ãma, da te 're wazaze za'ra mono õ di. Duré aiwaihu'u pese na 're da'apawapto mono wamhã, e ma tô aiwaihu'u pese na da te 're aiwaihu'u za'ra. Mare di. Da te 're aiwaihu'u za'ra mono õ di.”

ãne ma tô tãma dawasu'u Iza'iza hã, wawa sina. ãne ma timreme na rob'ui'ére.

³⁹⁻⁴⁰ Tawamhã da te 're saze za'ra mono da, da te dasima 're wẽ za'ra mono õ wa, da te 're sazei waihu'u za'ra mono õ di oto. ãne ma tô duré rowasu'u Iza'iza hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono zazei'õ'wa norĩ ãma:

“‘Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô oto dama tinha, ãsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono ãna oto 're danomro mono da, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono tõ da, te te 're da'anho'reptui mono tõ da.”

ãne duréihã ma tô rowasu'u Iza'iza hã, wahi'rada hã. Zezusi, da te 're saze za'ra mono õ wamhã, ma tô oto dasina uwaimrami za'ra ni, Iza'izaha nhimirowasu'u zarina.

41 Duréihã Iza'iza hã sôtõ 'rowi te te ïrosawêrê ne, ma tô Wanhîb'apito 'madâ, Zezusi hã. Ìhâiba na hã rowa'a za'êtê di. Te te 'madâ'â wa, te ãne na rowasu'u siro.

42 Tawamhã da'ahâ na Zezusi, da te saze za'ra õ nherê, ma tô ni'wam norî hã saze za'ra, dama ïpire norî hã, ahâ na. Tane nherê, te te saze za'ra nherê, ïsazei'wa na sô'awi dama 're siwasu'u za'ra mono õ di, parisezu norî mreme pipa te. Zudezu norî te, rowahutuzéb u dame 're sisisi tõ mono da, te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ'umnhasite, te ari'iwî 're si'ubumroi u'âsi.

43 Parisezu norî si te te 're wêsâmri za'ra mono da, ma tô te te sima 're wê za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te 're wêsâmri za'ra mono da, te te sima 're wê za'ra mono õ di. Taha wa, te ari'iwî 're si'ubumroi u'âsi, 're siwasu'u za'ra mono ãna, ïsazei'wa na.

Timreme wê'õ'wa norî ãma, Zezusi te te ãma ïrowasu'uzé

44 Tawamhã Zezusi te da'ab'mahâ:

— Ni'wam norî hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono wamhã, ïzazei'wa si 're nomro mono õ di za. Ì'u'âbâ te za we ïzatõrî'wa zazei'wa 're nomro.

45 Duré ni'wam norî hã te te ï'madâ'â za'ra wamhã, Ì'u'âbâ te za we ïzatõrî'wa zama 'madâ'â za'ra.

46 Wa hã wa tô we datême mo, dama rob'uiwê'wa ne 're ïmorî da. E marî da. Da te dasina 're ï'umnhasi za'ra mono wa, robra na ne, dawasété na oto 're danomro tõ mono da.

47 Áté ni'wam norî hã te za taré ïmreme hã te te 're wapari za'ra. E tawamhã wa za ta norî hã awa'awi te 're ahâ za'ra. Mare di. Awa'awi te 're dahâ za'ra mono da, we ïmorî õ di. Te 're da'anho'reptui mono da si, wa wei mo.

48 Ni'wam norî hã te te 're ïwê'õ za'ra mono wamhã, duré ïmreme te te 're wê'õ za'ra mono wamhã, zahadu wapsi te za oto siwaihu'u za'ra, tiwasété na. Ti'a ïsi'utõrîzéb ãma ïmreme na po're pu'u za'ra wa, te za bâtâ na siwaihu'u za'ra, tiwasété na.

49-50 — Ìmama hã ma tô ïzazei'wa norî ma pisutu sirõmo za'ra, robzei u'âsi ãma 're nomro mono da. Duré ï'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, hâiwa ãma 're dâ'â za'ra mono tõ da, ma tô tâma pisutu sirõmo za'ra. ãne si ma tô Ìmama hã ïma waihu'u, te dama 're awaihu'u mono da. Wa hã ïsi'uihã na ïnhimirosa'rata si te dama 're awaihu'u mono õ di. We ïzatõrî'wa, te te ïma ïwaihu'uzéb zarina si, wa tô te dama 're awaihu'u. — ãne te dama siwasu'u Zezusi hã.

13

Zezusi hã, tisiré 're ïnomro mono norî te te ïpara upsõ za'ra zé wasu'u

1 Awê te za oto dato hã dasiwi 'manharî za'ra ni, Pascowa na dato nhisi hã. Zezusi hã ma tô sina waihu'u, romhuture di

oto apâ ĩmorĩzé hã, Timama u. Ōne u'âsi te te 're wa'azawi pese Zezusi hã, ĩsiré 're wanomro mono wa.

² Tawamhã wasa, wa te huri da, wa tô asimro ni, barana. Wasa hã wa te huri ô ré, ma tô Zudasi Icarizoti hã rosa'rata, Zezusihi zô te te danhimroi mono da, te te dama hãiba nhomri da. Wa'uburé nhimirosa'rata hawim na, te âne âma rosa'rata. Simahã 'ra, Zudasi hã.

³ Zezusi hã ma tô Ĩmama hã pisutu, dama pire da. Uburé marĩ ma, pire da, ma tô pisutu, ti'ai âma hãiwa âma zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, ma tô wei mo. Apâ te za oto ĩtême mo. Āne ma tô sina waihu'u siro, Zezusi hã.

⁴ Tawamhã wasa hã wa te huri ô ré, ma tô Zezusi hã wahudu. Ti'uza, ma tô sani. Tisi'u'ôzém na ma tô si'awasisi.

⁵ Tawamhã â, ma tô sa'wa, piza'a 're nho'a wa, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã te te âma wa'apara upsô da. Te te ĩwa'apara upsô na ma tô sãna'rata, wa'âma. Te te wa'apara upsô pari, te za duré te te wa'apara u'ô, tisi'u'ôzém na.

⁶ Sima Pedruhu 'rata te oto za. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, e te za ĩpara upsô. Mare di. ĩpara upsôĩ ô di za.

⁷ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Te aipara upsô za'ra wa'aba zé hã, marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Zahadu waihu'u ô di, a hã. Zahadu wapsi te za ĩwaihu.

⁸ Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— ĩpara upsôĩ ô di za.

Zezusi te duré asa tãma tinha:

— Te aipara upsôĩ ô wamhã, ĩnhib'a'uwě ô di za, a hã.

⁹ Tawamhã Sima Pedru te tãma tinha:

— Wanhib'apito, ĩpara si upsôĩ ô di za. ĩnhib'rata zama te za ĩ'upsô, ĩ'rã zama.

¹⁰ Taha wa, ma tô Zezusi hã asa tãma tinha:

— Mare di. 'Re dasisôĩ mono wapsi, dahãiba hã wě di za. Dapara si 're uptob za'ra mono wa, te za apâ da te 're upsô za'ra. A norĩ wa'wa hã aiwě za'ra wa'aba di, ĩma. Misire ĩma ĩwě ô hã. — Āne te Zezusi hã wama rowasu'u za'ra.

¹¹ Aibã hã ma tô sina waihu'u siro, te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã. Taha wa, ma wama waihu'u za'ra, misire ĩwě'ô na hã.

¹² Tawamhã te te wapara upsô za'ra pari, ma tô apâ si'uza. Ti'a ma tô nhamra. Sãmra wapsi, te wama nharĩ za'ra:

— E marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa, te aipara upsô za'ra wa'aba zé hã. E ma tô asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

¹³⁻¹⁵ A norĩ wa'wa hã rowahutu'wa na te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Asib'apito na zama te 're ĩnhisi za'ra wa'aba mo. Wa hã rowahutu'wa na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wě di. E marĩ wa. Wa hã rowahutu uptabi 'wai wa. Duré

Asib'apito na 're ĩnhisi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wẽ di. E marĩ wa. Wa hã, Asib'apito uptabi aba wa. Wa hã Asib'apito wa'aba nherẽ, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra wa'aba tõ da. Duré rowahutu'wai uptabi 'wa nherẽ, aiwi ĩsisawi za'ra wa'aba õ di, te aipara upsõ za'ra wa'aba tõ da. Taha wa, te za ĩsine ĩnhirã zarina 're asipara upsõ za'ra wa'aba mo, ĩnhirã zarina 're anomro aba mono da, ĩsine 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna, 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁶ Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Danhib'apito norĩ hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, tãma ĩromhuri'wa norĩ zama, te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna. Duré te te 're ĩsatõrĩ za'ra mono hã 're sisawi za'ra mono ãna, te te 're dapawaptob za'ra mono wamhã, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama te za ĩsine te te 're dapawaptob za'ra, 're sisawi za'ra mono ãna.

¹⁷⁻¹⁸ — ãne wa tõi aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za, uburé aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono õ nherẽ. Asimirosa'rata na, wa tõi aiwaihu'u za'ra wa'wa. ĩsiré 're anomro aba mono da, te aipisutu za'ra wa'wa hã, misire ma tõi ĩ'maiwẽ'õ wa'wa. Ta hã wa tõi pisutu, ĩsiré 're morĩ da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme u'éré te te sina uwaimrami da. ãne ma tõi wahi'rada hã tinha, aré: “Wasiré 're ĩwasai mono, ma tõi ĩwẽ'õ.” ãne ma tõi duré ĩwẽ'õ'wa na rob'u'éré siro, poto õ ré, wahi'rada hã. Taha wa, te za oto sina uwaimrami su'u, ĩwẽ'õ'wa hã.

¹⁹ Taha õ ré, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, te te sina uwaimrami wapsi, te ĩsina ĩwaihu'uzém na, 're ĩzazei u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

²⁰ ĩwapari pese za'ra wa'aba. Zahadu wapsi, wa za ĩzazei'wa norĩ hã datẽme te 're satõrĩ za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da. Tawamhã ĩmreme za'ra hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, da te dasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ u'ãbã te za ĩzama da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra. Da te dasiwi 're ĩzawi pese za'ra mono wamhã, ĩ'u'ãbã te za duré we ĩzatõrĩ'wa da te dasiwi 're sawi pese. — ãne ma tõi wama siwasu'u zara, Zezusi hã.

Zezusi hã Zudasi te te ĩwasu'uzé wasu'u, za te te dama ĩhãiba nhomri'wa da hã

Mateusi 26.17-25; Marcusi 14.17-21; Rucasi 22.7-13, 21-23

²¹ Tawamhã pê'ẽzé uptabi di, Zezusi hã. Taha wa, te duré wama siwasu'u za'ra, ãne:

— Tõi sena, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa. Misire te za dama ĩ'maihãiba nhomri 'wa. — ãne te wama nharĩ za'ra.

22 Tawamhã aibã te te sina ïwaihu'uzém na, wa te waihu'u za'ra õ wa, wa taré wasi'madâ'â za'ra ni.

23 Wa hã, Zezusi te te 're ïzawi pese mono, wa ï'rata nhamra.

24 Tawamhã Sima Pedru te Zezusihi ãma ïwada'u, te sadanharĩ da, sadawa 'rasi sina:

— Ma'ãpé sadanharĩ. E 'wa hã te za we te te sô danhimro, te te dama hãiba nhomri da.

25 Tawamhã ï'rata ïnhamra wa, wa oto sadanha, Zezusi hã:

— Wanhib'apito, e 'wa hã te za we asô te te danhimro, te te dama aihãiba nhomri da hã. — ãne wa sadanha, Zezusi hã.

26 Taha wa, te ãne asa ïma tinha:

— ï'u'ëtê wê'ê, wa za di'i, te tãma sômri da. Taha na te za ïwaihu, dama ïhãiba nhomri'wa da hã.

Tawamhã ma tô di'i, te te tãma sômri da, Zudasih ma. Sima Icarizotih ma, Zudasih hã.

27 Te te tãma sômri pari, ma oto Satanasih nhimiroti hã wapari pese Zudasih hã, ïpê'ê 're oto sébré wa. Taha wa, te Zezusi hã Zudasih ma tinha:

— Marĩ hã 'manharĩ su'u pé. — ãne te tãma tinha.

28 E marĩ da, te ãne tãma roti. Wa norĩ hã wa te waihu'u za'ra õ di.

29 Ni'wam norĩ hã te ãma rosa'rata za'ra, ãne: “Rob'uiprazé hã te te 're 'madâ'â mono wa, ãté marĩ hã wasazéb da, te te wama uipra za'ra da, te ãne tãma roti.” ïhãiba amo norĩ hã te duré ãma rosa'rata za'ra: “Ãté ïsibrob'õ norĩ ma, syry na te te sômri mono da, te tãma roti.” ãne, wa ïmreme na wasima ãma romnhoré za'ra ni.

30 Tawamhã te te 'rêne pari, rob u ma tô watobro Zudasih hã, robra u.

Zezusihi nhimirotizép tém na rowasu'u

31 Tawamhã rob u watobro za'u si, te ãne wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã:

— Wa hã dasiré ïpodo. Romhuture di oto bâdã hã ï'ãma 're ïdawata za'ra mono zéb u hã. ï'ãma 're dawata za'ra mono wamhã, 'Re ïhãimana u'ãsi mono ãma te za duré 're dawata za'ra, ïsiré.

32 ïsiré ãma 're dawata za'ra mono wamhã, te za duré ï'ãma tiwata, 'Re ïhãimana u'ãsi mono hã. Te za ï'ãma tiwata su'u.

33 ïno norĩ, syry na wa za oto ai'rata ïnhamra 'wa. Ai'rata 're ïnhamra u'ãsi aba mono da, te za asima 're ïwê za'ra wa'aba mo. Tane nherê, wa za mo. Nimomo ïmorĩ wamhã, ãma ïtême 're anomro waihu'u aba mono õ di za a'â. ãne wa tô dama waihu'u aré.

34 ïnhimiroti tém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Wa hã te 're asawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

Pedru hã, Zezusi za te te dawĩ ĩ'udâzém na te te ĩ'po're pu'uzé wasu'u

Mateusi 26.31-35; Marcusi 14.27-31; Rucasi 22.31-34

35-36 Tawamhã Sima Pedru te sadanha:

— Wanhĩb'apito, e momo te za aimo.

Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Nimomo wa za mo. Āma ĩzarina, aimorĩ waihu'u õ di za a'â. Zahadu wapsi te za ĩzarina āma aimo.

37 Tawamhã Sima Pedru te asa tãma tinha:

— E marĩ wa, āhãna asarina āma ĩmorĩ waihu'u õ di. Te asõ'reptu da, asada ĩdâ'â da hã ĩma wẽ di.

38 Tawamhã ma tō Zezusi hã asa duré tãma tinha:

— E tō sena asiwasu'uzé hã. Tō sena wa aima rowasu'u. ĩzadawa para õ nherẽ, si'a hârâ õ ré, te za si'ubdatō dawĩ ĩ'udâ, aima ĩza'rese õ na. — Āne ma tō Zezusi hã tãma waihu'u siro, Pedruhu ma.

14

Zezusi hã, Timama u bādâdi na te te dama sina ĩsimiré'ézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra, āne:

— ĩ'āma aipẽ'ézé za'ra wa'aba õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te za asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. ĩzama te za duré asina 're ĩ'umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, Danho'reptui'wa na.

²⁻³ ĩmama nhorōwa āma hã rob're za'ëtê di, 're ĩdasi'ubumroi mono zéb da hã. Tame 're ĩdasi'ubumroi mono zéb õ 'wa'âhã, te aré aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa, 're asimroi wa'aba mono zéb da hã, te asõ pisutu za'ra wa'aba da. Te asõ pisutu za'ra wa'aba parip si, wa za wei mo apâ, te āma asimroi wa'aba mono da, 're ĩnhamra mono zéb u, tame ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

⁴ Nimomo aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba zé hã ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Bādâdi hã ma tō duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa. — Āne te wama rowasu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Tome te tãma tinha, āne:

— Wanhĩb'apito, nimomo wawĩ aimorizé hã wa te waihu'u za'ra õ di. E niha wa za tawamhã bādâdi hã waihu'u za'ra ni, āma 're ĩwanomro mono zéb da hã.

⁶ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Wa hã bādâdi na, wa ĩsina simiré'é. E marĩ wa. Da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, amo ĩzarina 're dasihutu mono wa za, ĩmama tẽme. Wa hã tō sena roti na'rata 'wa. Wa hã 're ĩdanomro u'âsi mono zé, te dama 're ĩ'apisutu mono, wa 're mo. Taha wa, da te 're ĩzaze za'ra mono wapsi, te za amo 're dasihutu, ĩmama u ĩ'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da.

⁷ 'Re ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Taha wa, ĩmama na 're waihu'u za'ra wa'aba

mono õ di aré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Wa hã 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, te aré ĩmama hã 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo. Ma tô oto ĩ'ra na ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ma tô duré ĩmama hã ĩwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩmama ma tô oto ĩ'madâ'â za'ra wa'wa.

⁸ Tawamhã Piripi te duré tãma tinha:

– Wanhib'apito, ma'ãpé Aimama zô aihârâ, wa te 'madâ'â za'ra da. Wa te 'madâ'â za'ra wamhã, marĩ zô wawi 're rowaptâ'â za'ra mono di za, wama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.

⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

– Piripi, e zahadu ĩwaihu'u õ di, ai'rata 're ĩnhamra hã za'ra wa'aba mono nherẽ. Ni'wam norĩ hã te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono wamhã, ĩ'u'âbâ te za ĩmama hã te te 're 'madâ'â za'ra. E niha te bété a hã ĩma ĩnha, ĩmama zô ĩhârâ da, 'madâ'â za'ra wa'aba da.

¹⁰ Wa hã ĩmama ãma, wa 're ĩhâimana. Õ hã te duré ĩ'ãma 're hâimana, ĩmama hã. E te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na, ãma ĩzazei õ di. ĩsi'uihã na te ĩsina aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. ĩmama hã ĩ'ãma 're ĩhâimana mono hawi, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã. ãne ĩsimiromhuri hã.

¹¹ ĩmama ãma, wa 're ĩhâimana. ĩ'ãma te duré 're hâimana, ĩmama hã. Te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, te za ãma 're ĩzazei u'âsi za'ra wa'aba mo. Te ĩsina aima ĩwasu'u za'ra wa'aba na si, ãma 're ĩzazei waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, te za ĩ'ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u õ hã te dama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono na, taha zarina te ĩsina aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono na, ãma 're ĩzaze za'ra wa'aba mono da.

¹² Tô sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, te za ĩwaihu'u pese zarina 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, ĩnhimipawaptobzé ma, sa'etẽ di za. E marĩ wa. Wa hã ĩmama u za oto apã ĩmorĩ wa.

¹³⁻¹⁴ Taha wa, uburé marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, ĩmama wi, ĩzadawa para. Tawamhã wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. ĩwi zama ĩzadawa para, ĩwi 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa. E marĩ da. ĩmama ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa hã ĩ'ra te aima ãma 're a'uwaimrami aba mono wa za.

Zezusi hã tisiré norĩ ma, Timama pẽ'ězani na te te tãma ĩropisutu za'ra zé wasu'u

¹⁵ Tawamhã Zezusi te duré wama rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ĭzawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, ĭnhimiroti si te za 're ĭ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo.

16-17 Tawamhã ĭmama wi, wa za waptẽ, Tipẽ'ẽzani hã te te aima sômri za'ra wa'aba da, ĭsine te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're sãmra u'âsi za'ra wa'aba mono da. Tô sena na te za ĭnhimiroti hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa, ĭpẽ'ẽzani hã. ĭzazei'õ'wa norĩ hã te te waihu'u za'ra õ di, ĭmama pẽ'ẽzani hã. Taha wa, te te sima 're wẽ za'ra mono õ di, ĭ'rata 're sãmra u'âsi za'ra mono da. A norĩ wa'aba si ma tô ĭwaihu'u za'ra wa'wa, ĭpẽ'ẽzani hã ai'rata 're sãmra aba mono wa. Zahadu wapsi te za aipẽ'ẽ 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa.

18 — Damama norĩ hã timro me 're dâ'â za'ra mono wa, waptép si 're ĭdasi'ubumroi mono ne, asiwaprosi 're asimroi wa'aba mono õ di za. Wa hã wa za we apâ atẽme ĭmorĩ 'wa.

19 Syry na, wa za oto ai'rata ĭnhamra 'wa, ĭrẽme ma. Taha ré hã te za duré a'â dasiwi ĭ'madâ'â ni. Taha parip si, da te dasiwi ĭzabu na sahu õ di za oto. A norĩ wa'aba si, te za duré ĭzabu za'ra wa'wa. ĭdâ'â nherẽ, ab're hawi ĭhâiwa'utu wa, wa za oto ĭdâ'â âna 're morĩ u'â. Taha wa, te za duré a norĩ wa'wa hã atâ'â âna 're asimroi u'âsi aba mo, hâiwa âma.

20 Apâ we atẽme ĭwisi za'ra wa'aba wapsi, te za ĭwaihu'u za'ra wa'wa, ĭmama âma 're ĭhâimana mono na. ĭ'âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, te za asina 're ĭwaihu'u za'ra wa'aba mo. Wa hã ai'âma wa'aba 're ĭhâimana mono na te za duré asina 're ĭwaihu'u za'ra wa'aba mo.

21 — Ni'wam norĩ hã ĭnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si ĭzawi pese 'wa, te za 're nomro. Te te 're ĭzawi pese za'ra mono wamhã, te za asa ĭmama hã te te 're sawi pese za'ra. Wa hã wa za duré te 're sawi pese za'ra, ĭzawi pese 'wa norĩ hã. Ta norĩ ma si, wa za 're ĭhâimana mono zém na tãma 're ĭsiwaihu'u za'ra. — ãne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

22 Tawamhã Zudasi te oto sadanha:

— E marĩ da, te za bété wa norĩ ma si 're asiwaihu'u mo. E marĩ wa, asazei'õ'wa norĩ ma, 're asiwaihu'u za'ra mono õ di bété. — ãne Zudasi te sadanha. Zudasi aimawi hã. Icarizoti õ di.

23 Tawamhã Zezusi asa te duré tãma tinha, ãne:

— Ni'wam norĩ hã te te 're ĭzawi pese za'ra mono wamhã, te za ĭnhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã ĭmama, te za asa te te 're sawi pese za'ra. Wa norĩ hã wa za ĭtẽme 're wasimasisi za'ra, ĭ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da.

24 Ni'wam norĩ hã te te 're ĭzawi pese za'ra mono õ wamhã, ĭnhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za. ãne, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĭsi'uiahã

na ĩmreme na te aima rowasu'u za'ra wa'aba ō di. ĩmama mreme na si, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, we ĩzatōrĩ'wai mreme na.

²⁵ — Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tō āne aima rowasu'u za'ra wa'wa.

²⁶ Zahadu wapsi ĩmama wi, te waptērē wa, te za Tipē'ēzani hā we atēme satōrĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hā. Wē uptabi di ĩpē'ēzani hā. Ta hā te za uburé marĩ hā te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Uburé marĩ hā te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na te za te 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'wa.

²⁷ — Rowē na si 're anomro aba mono zéb si, wa za oto aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ'āma 're aipē'ēzé za'ra wa'aba mono tō da, duré asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna, 're anomro aba mono da. Taré te aima pisutu za'ra wa'aba ō di. ĩzazei'ō'wa norĩ nhimipisutuzém nei ō di, ĩnhimipisutuzé hā.

²⁸ Wa za oto aiwi ĩmorĩ 'wa. Niwapsi wa za duré we apâ atēme ĩmorĩ 'wa. Āne ma tō te ĩsina ĩrotizé hā ĩwapari za'ra wa'wa aré. ĩmama u wa za oto apâ mo, ĩma ĩpire u. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono 'wa'āhā, te aré 're ato za'ra wa'aba mo, ĩmama u za oto ĩmorĩ wa, wa hā.

²⁹ Apâ ĩtēme ĩmorĩ ō ré, wa aima ĩsiwasu'u sirōmo za'ra wa'wa. E marĩ da. Te ĩsina ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami wapsi, āma ĩzaze za'ra wa'aba da.

³⁰⁻³¹ Aima ĩmreme syry aba di za oto. E marĩ wa. ĩzazei'ō'wa norĩ wada'uri'wa, we ĩzô morĩ wa, Wa'uburé hā. Ta hā ĩma pire ō di. ĩma pire ō nherē, ĩtēme wasi'aba'rēi wa'aba, ĩmama te te ĩ'āma ĩrotizé hā te ĩsina uwaimrami da. Tawamhā te ĩsina uwaimrami wapsi, ĩmama te 're ĩsawi pese mono na te za da te 're ĩwaihu'u za'ra. — Āne Zezusi te wama siwasu'u za'ra.

15

Zezusi hā uwa 'ru uptabi na te te sina ĩsimiré'ézé wasu'u

¹ Tawamhā Zezusi te duré wama siwasu'u za'ra, āne:

— Rob'ru na, wa za ĩsina simiré'é, uwa 'ru na. Uwa 'ru 'madâ'â'wai āma, wa za ĩmama āma simiré'é.

² Uwa 'ru panhipti sisa'ridi hā wē ō di, 're ĩ'rā za'ra mono ō hā. Taha wa, uwa 'ru 'madâ'â'wa hā te za ĩpanhipti hā te te 're anhihâri ĩ'rāi'ō hā, te te 're anhamra mono da. Tane te za ĩmama hā ĩzazei'ō'wa norĩ hā te te 're azatōrĩ, ĩnhiti 're hāimana za'ra mono da. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hā wē za'ra di, 're 'rā za'ra mono wa. Taha wa, wa za 're ĩ'rā za'ra mono na simiré'é, ĩzazei'wa norĩ āma 're nomro wē mono wa. ĩ'wanhipré te te 're ĩ'anhihâri mono hā, wa za āma simiré'é, ĩzazei'wa norĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na. 'Re ĩ'rā za'ra mono hā ĩpanhipti wāi wa, ĩ'wanhipré ahā wamhā, te

za misi si te te 're anhihâri ĩ'madâ'â'wa hã, 're 'rãĩ pese za'ra mono da. Tane te za ĩmama hã ĩzazei'wa norĩ wi ĩwasédé hã te te 're anhihâri, 're nomro wẽ uptabi mono da oto.

³ A norĩ wa'wa hã te oto 're anomro wẽ wa'aba mo, ĩnhimiroti si 're 'madâ'â' pese za'ra wa'aba mono wa.

⁴ Ma'ãpé ĩ'ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za. Tawamhã wa za 'rãwi ai'rata 're ĩhâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uwa 'ru panhipti sisa'riti amo hã 're sab u'âsi mono õ wamhã, 're 'rãĩ mono õ di za, ta hã. Tane a norĩ wa'wa hã ĩ'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono õ wamhã, 're anomro wẽ waihu'u aba mono õ di za.

⁵ — Uwa 'ru na wa za ĩsina simiré'é. Uwa 'ru panhipti sisa'riti na wa za duré ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. ĩ'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, wa za te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, 're anomro wẽ uptabi aba mono da. Asiwaprosi 're anomro wẽ waihu'u aba mono õ di za.

⁶ Ni'wam norĩ hã ĩ'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono õ wamhã, 're nomro wẽ mono õ di za. Ta norĩ ãma, wa za uwa 'ru panhipti nhihâri hã ãma simiré'é. Uwa 'ru panhipti nhihâri hã te te 're ĩ'anhamra mono hã, te za 're 'ré za'ra. 'Re 'ré za'ra mono wapsi, te za simisutu te te 're aza'ra ĩ'madâ'â'wa hã, te te 're asui mono da, 're zata za'ra mono da.

⁷ A norĩ wa'wa hã te za ĩ'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono da. Tawamhã ĩmama hã te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa, tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mono zém na hã. Tawamhã tiwi 're ĩwaptêrê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.

⁸ 'Re anomro wẽ uptabi aba mono wamhã, ĩzazei uptabi 'wa na te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhã ĩmama ãma te za 're dawata za'ra. E marĩ wa. 'Re anomro wẽ wa'aba mono da, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono wa.

⁹ ĩmama, te te 're ĩzawi pese mono ne, wa tô te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ma'ãpé ĩ'ãma 're anomro u'âsi aba mono, te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Wa hã ĩmama nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â' pese. Taha wa, ĩmama te te 're ĩzawi pese mono zém na wa tô ĩsina te 're waihu'u u'âsi. Tane duré a norĩ wa'wa hã ĩnhimiroti si 're 'madâ'â' pese za'ra wa'aba mono wamhã, te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono zém na, te za asina 're ĩwaihu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹¹ — ãne wa tô aima roti za'ra wa'wa, ĩsine robzei u'âsi 're anomro aba mono da, duré ĩsine aipê'ê 're, 're atoi uptabi za'ra wa'aba mono da.

¹² Wa hã te 're ĩ'asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono ne, te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Āne wa aima roti za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.

¹³ Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, te za te te 're danho'reptu za'ra. 'Re dadâ'â za'ra mono da nherẽ, te za te te 're danho'reptu za'ra, dawĩ 're sisawi za'ra mono āna.

¹⁴ Īnhimiroti si 're 'madâ'â pese uptabi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzawi pese 'wa, te za 're anomro aba mo.

¹⁵ Danhib'apito norĩ hã uburé tinhimiroti hã te te tãma 're waihu'u za'ra mono õ di, tãma ĩromhuri'wa norĩ ma hã, tãma ĩromhuri'wa norĩ si 're hãimana za'ra mono wa. Tanei õ di, wa hã. Uburé, wa tō ĩmama nhimiroti hã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, ĩma romhuri'wa na si te 're asisi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono na zama, wa za oto te 're asisi za'ra wa'wa.

¹⁶ A norĩ wa'wa hã asima ĩwẽ na'rata za'ra wa'aba õ di, ĩsiré 're anomro aba mono da. Wa hã wa tō ĩsima aiwẽ na'rata za'ra wa'wa, ĩsiré 're anomro aba mono da. Wa tō duré aipisutu za'ra wa'wa, datẽme 're anomro aba mono da, da'ãma asimiromhuri 'wa hã ĩma āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Tawamhã ašimiromhuri za'ra wa'aba na hã robaba õ di za. Āne wamhã, ĩmama te za te te 're aiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Tawamhã uburé marĩ hã te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, tiwĩ 're rowaptẽrẽ za'ra wa'aba mono wamhã, te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa.

¹⁷ Āne wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Ma'ãpé, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono za.

Zezusihĩ siré 're ĩnomro mono norĩ, da te 're ĩruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁸ – ĩzazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, asõwa wa'aba, da te dasiwi 're ĩruiwapari 'rata mono na, te za āma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ 're anomro u'âsi aba mono 'wa'ãhã, te aré da te dasiwi 're asawi pese za'ra wa'wa. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ 're anomro aba mono õ di oto. Wa hã wa tō aipisutu za'ra wa'wa, ĩniwĩp si 're anomro aba mono da. Taha wa, te za tō ĩzazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro u'âsi aba mono õ wa.

²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba, āma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩmreme na. Danhib'apito norĩ ma, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, te za duré tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, da te 're 'manharĩ za'ra. Wa hã Asib'apito za'ra wa'wa hã da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono

ne, te za duré aima wa'aba da te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Duré ĩnhimiroti hã da te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, asimiroti za'ra wa'aba zama te za da te 're 'madâ'â pese za'ra.

²¹ We ĩzatõrĩ'wa na da te 're waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, ĩzazei'wa 're anomro aba mono wab zama.

²² Tawamhã wa hã we datême ĩmorĩ wa, te za oto te te siwi 're da'awẽ'õ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're ĩzaze za'ra mono õ wa. Tawamhã ari'iwi te za 're dasi'ubumro, da te 're ĩzaze za'ra mono õ na, da te dasiwi 're udã waihu'u za'ra mono õ wa za.

²³ Wa hã da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari mono wamhã, ĩ'u'âbã te za ĩmama hã da te dasiwi 're 'ruiwapari.

²⁴ Wa hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã wa tô te dama 're ab'manharĩ wẽ aré, danho'a, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono we te te ĩzatõrĩ na. Ni'wa ĩsine hã te te 're da'apawapto mono õ di aré. Tane nherẽ, da te dasiwi 're ĩzaze za'ra mono õ di, we te te ĩzatõrĩ na. Marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, te dama 're ab'manharĩ mono õ 'wa'âhã, te te aré 're da'awẽ'õ mono õ di, da te 're ĩzaze za'ra mono õ zém na hã. Tane nherẽ, danho'a te dama 're ab'manharĩ wẽ mono nherẽ, ma tô ĩmama me da te dasiwi 're wa'ruiwapari.

²⁵ "Marĩ hã te dama 're ab'manharĩ wasété mono õ nherẽ, ma tô taré da te dasiwi 're ĩ'ruiwapari." ãne duréihã ma tô wahi'rada hã ĩ'ãma rob'ui'ére siro, romhã ré. ĩzazei'õ'wa norĩ hã ma tô oto sina uwaimrami za'ra, te te siwi 're ĩ'ruiwapari mono zém na hã.

²⁶ — Zahadu wapsi wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa, ĩmama pẽ'ëzani hã, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. Tô sena uptabi ĩsimirowasu'u hã. ĩmama hawi te za we atême timorĩ za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁷ A norĩ wa'wa hã ma tô ĩsire 're anomro aba mo, ĩmama nhimiroti na te dama ãma ĩsãna'ratazém hawi. Taha wa, te za a norĩ wa'aba zama ĩnhimiroti na 're ĩdapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo. — ãne ma tô Zezusi hã sina wama roti za'ra.

16

¹ ãne te duré wama nharĩ za'ra, Zezusi hã:

— ĩnhimiroti hã 're rême za'ra wa'aba mono tõ da, wa tô ãne aima roti za'ra wa'wa.

² Dama ĩpire norĩ hã te za aiwi te te 're rosawi za'ra wa'wa, rowahutuzéb u dame 're asisisi aba mono tõ da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma pisutu za'ra newa, te za ai'uprosi aba ni.

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasiwi 're waihu'u mono õ di, ĩmama na. ĩzama we te te ĩzatõrĩ na, da te dasiwi 're ĩzaze

za'ra mono õ di. Taha wa, ĩzadawa wasu'u'wa 're anomro aba mono nherẽ, te za da te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa.

⁴ Āne, wa aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa, da te dasiwi 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wapsi, ĩmreme na 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da, marĩ zô asipibu ma, 're asõpré wa'aba mono tõ da. — Āne ma tõ wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezusi hã.

Zezusi hã, Timama pẽ'ẽzani na te te dama ĩropisutuzé wasu'u, dapawapto'wa da

Tawamhã ãne ma tõ duré wama waihu'u za'ra:

— Āne na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di aré, zahadu ai'rata 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono wa.

⁵⁻⁶ Apâ wa za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'wa, we ĩzatõrĩ'wai u. Taha wa, ãhãna si wa tõ uburé aima rowasu'u za'ra wa'wa, asina waihu'u sirõmo za'ra wa'aba da. Āne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa, aipẽ'ézé ahâ za'ra wa'aba di, we ĩzatõrĩ'wai u za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba wa. “E momo te za aimo,” ãne asiwi ĩzadanhari na sahu za'ra wa'aba õ di za, te aima waihu'u pese za'ra wa'aba da.

⁷ Tõ sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa za oto aiwi ĩmorĩ za'ra wa'wa, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã we te atême satõrĩ za'ra wa'aba hã, rowẽ u'âsi 're anomro aba mono da. Aiwi ĩmorĩ za'ra wa'aba õ wamhã, we atême morĩ za'ra wa'aba õ di za, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã. ĩmorĩ wapsi, ĩsiwa'rãmi wa za we atême satõrĩ za'ra wa'wa.

⁸⁻¹¹ We atême wisi za'ra wa'aba wapsi, te za marĩ hã te te dama 're awaihu'u, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. ĩmreme na da te 're ĩzaze za'ra mono õ wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawẽ õ na te za te te dama 're awaihu'u. 'Re ĩmorĩ wẽ u'âsi na zama te za duré te te dama 're ĩwasu'u, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono da. 'Re ĩmorĩ wẽ u'âsi wa, wa za apâ mo, ĩmama u. Apâ ĩmorĩ wamhã, asiwi 're ĩzabui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tõ sima âma roti siro, ti'ai âma dawada'uri waseté 'wa te te azâri da, Wa'uburé hã. Āne na te za duré te te dama 're awaihu'u, aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã.

¹² — Uburé marĩ hã ĩnhimirowasu'u na te aima wasu'u ze za'ra wa'aba nherẽ, te aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di za a'â. E marĩ wa. Zahadu aima pibu pese za'ra wa'aba õ wa.

¹³ Zahadu wapsi aipawaptob za'ra wa'aba 'wa da hã, te za we atême timorĩ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã. Tõ sena uptabi, ĩsimiroti hã. We atême wisi za'ra wa'aba wapsi, te za uburé roti tõ sena uptabi hã te te aima 're waihu'u pese za'ra wa'wa. Si'uihã na te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za. ĩnhimirowasu'u zarina si te za te

te aima 're waihu'u za'ra wa'wa. Romhâ ré te za duré za romhâimanazé hã te te aima 're waihu'u sirōmo za'ra wa'wa.

¹⁴ Īnhimiroti si te za te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. Īnhimiroti te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, ĩnhisi za'êtē di za, ĩzazei'wa norĩ ma.

¹⁵ Aiwa wanhimiroti hã, Īmama me. Taha wa, te za ĩnhimiroti si te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, Īmama pē'ēzani hã.

ZeZusihī siré norĩ hã za tiwi ĩrobzei'ō za'ra zé wasu'u, duré apã za tãma ĩrowē za'ra zé wasu'u me

¹⁶ — Syry na, wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhã parip si, ĩzabu za'ra wa'aba ō di za a'â. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa. — Āne ZeZusi te wama siwasu'u za'ra.

¹⁷⁻¹⁸ Tawamhã ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hã wa wasima rowasu'u za'ra ni, ti'a wi:

— Wa'rata te za nhamra. Syry na wa'rata sãmra parip si, wa te sabu za'ra ō di za a'â, Timama u za apã morĩ wa za oto. Taha parip si, wa za duré sabu za'ra ni. E niha, syry na ĩmreme hã. Āne wamhã, wama pibu prã za'ra di. — Āne aihĩni ō nherē, wa wasima rowasu'u za'ra ni.

¹⁹ ZeZusihī mreme hã wa te wasiwi waihu'u ō wa, wa te wasiwi sadanharĩ ze ti oto. Āne ma tō sina wawaihu'u za'ra, ZeZusi hã. Taha wa, te wama nharĩ za'ra, āne:

— Wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, āne: “Syry na wa oto ai'rata ĩnhamra 'wa. Āhã parip si, ĩzabu za'ra wa'aba ō di za a'â. Taha parip si te za duré ĩzabu za'ra wa'wa.” Āne wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. E ĩmreme hã aima pibu prã za'ra wa'aba di. E aima pibu prã za'ra wa'aba wa, te āne asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa.

²⁰ Asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. A norĩ wa'wa hã aiwawa ahã za'ra wa'aba di za. ĩzazei'ō'wa norĩ si te za 're to za'ra. Aipē'ēzé ahã za'ra wa'aba nherē, aipē'ēzé u'âsi 're anomro aba mono ō di za. Zahadu wapsi, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za.

²¹ Pi'ōi āma te za ĩwasã hã 're sépu'u za'ra, tãma 're ĩrere'e mono zéb u hã, romhuture wa oto. Tãma 're rere'e mono parip si, tãma 're rowē za'ra mono di za oto, ĩna ma. Taha wa, tiházē na hã te te 're rosa'rata u'âsi za'ra mono ō di za oto.

²² Tane duré a norĩ wa'wa hã, te za aipē'ēzé hã a'â ĩsépata za'ra wa'wa. Apã atēme ĩwisi aba wapsi, aima 're rowē za'ra wa'aba mono di za. Robzei u'âsi te za 're anomro aba mo.

²³ — Niwapsi, Īmama hã te za we Tipē'ēzani hã atēme satōrĩ za'ra wa'wa. Tawapsi asiwi 're ĩzadanharĩ za'ra wa'aba mono ō di za, marĩ hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tō sena wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Marĩ hã te aima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, te za Īmama wi 're ĩwaptērē

za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Tawamhã te za te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa.

²⁴ Zahadu marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're waptērẽ za'ra wa'aba mono õ di. Te za oto tiwi 're ĩrowaptērẽ za'ra wa'aba mo, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi 're anomro aba mono da.

Zezusi hã sisa'u za te te ĩdarẽme na, duré Timama u za ĩmorĩzẽm na ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁵ — Āhãna sô'awi, ĩmama hã te aima wasu'u za'ra wa'aba õ di. Romnhimiré'é na si wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi, wa za sô'awi te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, romnhimiré'é ãna.

²⁶⁻²⁷ Tawapsi te za marĩ hã te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, ĩmama wi 're ĩwaptērẽ za'ra wa'aba mo, ĩmreme zarina. Wa hã ĩmama wi, marĩ hã te aima 're waptērẽ za'ra wa'aba mono õ di za. Asi'uihã na te za tiwi 're ĩwaptērẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã ĩmama si te za si'uihã na te te aima 're sômri za'ra wa'wa, ta hã te te duré 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa. E marĩ wa, ma tô ĩmama hã te te 're asawi pese za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ma tô 're ĩzawi pese za'ra wa'aba mo. ĩmama hawi we ĩmorĩ na ma tô duré 're ĩzaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tô te te 're asawi pese za'ra wa'wa, ĩmama hã.

²⁸ ĩmama hawi wa we datẽme mo. Apã wa za duré dahawi ĩtẽme mo, ĩmama u. — Āne te wama siwasu'u za'ra, Zezusi hã.

²⁹⁻³⁰ Taha wa, wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Sô'awi ma tô oto wama asiwasu'u za'ra, romnhimiré'é ãna. Wanhimirosa'rata za'ra hã ma tô asina ĩwaihu'u siro. Taha wa, wa te wasiwi asadhanarĩ da, asina wazô asimipari õ di. Āne wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha wa, wa tô asaze za'ra ni, tô sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi we aimorĩ na. — Āne wa tô tãma nharĩ za'ra ni.

³¹⁻³² Taha wa, ma tô Zezusi hã asa wama nharĩ za'ra:

— E tô sena ma tô oto ĩzaze za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hawi we ĩmorĩ na hã. Āté tô sena ĩzaze za'ra wa'aba õ di. Romhuture di oto bâdã hã, ĩhawĩ ĩropéi wa'aba mono zéb u hã, asõrõwa wa'aba u. Tane nherẽ, asiwi ĩrẽme za'ra wa'aba nherẽ, ĩsiwaprosi ĩhãimana õ di za. ĩmama, te ĩsiré 're hãimana u'âsi.

³³ Āne na wa tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, ĩãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, rowẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, ĩzazei'õ'wa norĩ hã te za tô te te 're ai'ruiwapari u'âsi za'ra wa'wa. Taha wa, te za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, te za asiptete sina ĩãma 're anomro aba mo. Wa hã ĩzazei'õ'wa norĩ ma, ĩnhiptete uptabi

wa, wa tô ãma ai'uté za'ra. — Āne te Zezusi hã wama siwasu'u za'ra.

17

Zezusi hã Timama ma ĩmremezé wasu'u

¹ Tawamhã wama siwasu'u za'ra pari, Timama ma mreme da, te hãimo rob'madã, Zezusi hã. Āne te Timama ma tinha:

— Īmama, bådã ĩma ĩpisutuzé hã ma tô ĩwa waptãrã. Ma'ãpé, we ĩpawapto na, ĩãma ĩrotizé hã te dama ĩsina uwaimrami da, ai'ãma 're dawata u'ãsi za'ra mono da.

² A hã ma tô ĩma 're ĩda'apisutu mo, ĩzazei'wa 're danomro mono da. Wa hã ma tô duré ĩpisu, uburé dama ĩpire uptabi da. E marĩ da. ĩzazei'wa norĩ ma, te 're apisutu mono da, robzei u'ãsi ĩãma 're nomro u'ãsi mono da, duré 're dâ'ã za'ra mono ãna, ai'rata 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, hãiwa ãma.

³ A hã misire Danhib'apito uptabi. Wa hã Zezu Cristu Danho'reptui'wa da, ĩpisudu, we datême ĩzatõrĩ. Āne na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, da te 're wazazei pese za'ra mono wamhã, robzei u'ãsi te za ĩãma 're danomro. 'Re dadã'ã za'ra mono ãna, te za duré 're dasi'ubumroi u'ãsi, hãiwa ãma.

⁴ Romhuri hã ĩma ĩpisudu hã wa tô oto ĩsina uwaimra. Te ĩsina uwaimrami wa, te za oto ai'ãma 're dawata u'ãsi za'ra.

⁵ Ti'a õ ré hã, wa tô aiwa wawaihu'u pese na wasiré 're wasimasisi u'ãsi, marĩ õ uptabi ré hã. Taha wa, rowê uptabi di, wama. Ma'ãpé, we ĩma nharĩ, aiwa wasiré 're wasimasisi u'ãsi mono da duré apã.

⁶ — Ā norĩ hã te asib'a'uwê 're nomro. Asib'a'uwê si 're nomro mono wa, ma tô oto ĩma ĩpisutu za'ra, ĩnhib'a'uwê 're nomro mono da. Wa tô te tãma 're aiwasu'u u'ãsi za'ra, 're aihãimana mono zém na. Asimiroti hã ma tô te te 're 'madã'ã pese za'ra.

⁷⁻⁸ Marĩ hã ĩma 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, wa tô te tãma 're waihu'u za'ra. Āne na ma tô ã norĩ hã te te 're ĩzaze za'ra. Ā norĩ ma, asimiroti hã wê za'ra di. Tô sena aihawi we ĩmorĩ na ma tô ĩzaze za'ra. A hã we ĩzatõrĩ'wa na ma tô duré ĩzaze za'ra.

⁹ — Āhãna wa aima ãma wasu'u za'ra, 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da. ĩzazei'õ'wa norĩ hã te aima ãma wasu'u za'ra õ di. We ĩma ĩpisutu za'ra norĩ si, wa ãma aima wasu'u za'ra, asib'a'uwê 're nomro mono wa, duré 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da.

¹⁰ ĩnhib'a'uwê norĩ hã uburé asib'a'uwê te 're nomro. Asib'a'uwê norĩ hã uburé ĩnhib'a'uwê te duré 're nomro. Tawamhã ĩãma 're ĩnomro wê mono zéb zarina, te za ĩãma 're dawata u'ãsi za'ra.

¹¹ Āhãna ãme 're ĩnhamra u'ãsi mono õ di za oto. Atême wa za oto ãma mo. Ā norĩ si te za ĩza'u 're si'ubumro, ĩzazei'õ'wa

norĩ 'rata. Īmama, a hã aiwē uptabi na te 're asāmra mo. Ma'āpé, we ĩma ĩpisutu za'ra hã we 're apawaptob u'âsi mono, aiwaihu'u pese na, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese u'âsi za'ra mono da.

12 Ī'rata 're ĩnhamra za'ra mono ré, wa tô uburé te 're 'madâ'â pese za'ra, aiwaihu'u pese zarina, ĩwi 're si'utōrĩ za'ra mono tō da, duré ĩnhib'a'uwē u'âsi 're nomro mono da. Misire ma tô simini. ĩnhib'a'uwē uptabi hã 're morĩ õ wa, ma tô asimiroti hã tirē. Duréihã poto õ ré, ma tô õhõ āma ĩbailhã na rob'ui'ééré siro, wahi'rada hã. Āhãna ma tô oto sina uwaimra, õ hã.

13 Āhãna bâdâ hã romhuture di oto, āma atēme ĩmorĩzé hã. Āme ĩnhamra ré, wa āne aima mre, te te ĩwapari za'ra wa, ĩsine robzei u'âsi 're nomro mono da.

14 ĩsiré 're nomro mono ré, wa tô te tãma 're asadawa wasu'u za'ra, uburé. Wa hã ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ 're ĩmorĩ õ di. Tane ā norĩ hã ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ, 're nomro mono õ di duré. Taha wa, ma tô ĩzazei'õ'wa norĩ hã ĩsiré te te 're 'ruiwapari za'ra.

15 Āne te āma aima wasu'u za'ra õ di, ĩzazei'õ'wa norĩ wi, āma asitēme waibu da. Wa'uburé wi, ĩwasété uptabi wi, āma 're asisaprĩ u'âsi za'ra mono da, wa āne āma aima wasu'u za'ra.

16 Wa hã ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ, 're ĩmorĩ õ di. Tane ā norĩ hã ĩzazei'õ'wa norĩ niwĩ 're nomro mono õ di duré.

17 Asimiroti hã tô sena uptabi. Tawamhã te za asimiroti na 're ĩpawaptob u'âsi za'ra mo, ai'āma si 're nomro wē uptabi mono da.

18 A hã we datēme ĩzatōrĩ ne, wa za oto datēme satōrĩ za'ra, te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra mono da.

19 Wa hã wa tô ĩsina asaze, ĩ'āma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami da. E marĩ da. Ā norĩ zama āma 're ĩroti za'ra mono zé hã te te sina 're asazei pese za'ra mono da, taha zarina, te te āma 're uwaimrami za'ra mono da.

20-21 — Īmama, 're wasisawi pese mono wa, wa tô wanhimirosa'rata na 're wasisazei pese u'âsi. Ma'āpé, uburé ĩzazei'wa norĩ hã 're apawaptob u'âsi mono, wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra mono da. Ā norĩ si 're pawaptob za'ra mono õ di za. Ā norĩ nhimirowasu'u zarina, za te te 're ĩzaze za'ra mono norĩ zama te za 're ĩ'apawaptob u'âsi mo. Tawamhã wasine 're sisawi pese za'ra mono wa, te za duré tinhimirosa'rata na 're sisazei pese za'ra. Āne wamhã, tô sena datēme we ĩzatōrĩ na, te za da te 're ĩzaze za'ra.

22 A hã 're ĩzawi u'âsi mono wa, ĩma 're rowē u'âsi mono di. A hã 're ĩzawi pese mono ne, wa za ĩzazei'wa norĩ hã õne u'â te 're azawi pese. E marĩ da. Wasine 're sisawi u'âsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama 're sisazei pese u'âsi za'ra mono

da, ta norĩ ma zama 're rowě u'âsi za'ra mono da.

²³ Īsiré 're aimorĩ ne, wa za duré wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra. Tawamhã wasine 're sisawi u'âsi za'ra mono wa, tinhimirosa'rata na zama te za 're sisazei pese u'âsi za'ra. Āne wamhã, te za da te 're ĩzaze za'ra, tô sena datēme we ĩzatōrĩ na. Duré 're ĩzawi pese mono ne, ĩzazei'wa norĩ hã 're ĩ'azawi pese mono na, te za da te 're aiwaihu'u za'ra.

²⁴ — Ti'ai ō ré te 're ĩzawi pese mo, marĩ ō uptabi ré. 'Re ĩzawi pese mono wa, ma tô ĩma ĩpisu, ĩ'āma 're dawata u'âsi za'ra mono da, duré ĩhâiba na rowa'a za'ētē ré, 're ĩhâimana u'âsi mono da. ĩmama, āne na hã te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono da hã, wa tô ĩsima wě za'ra, za 're ĩhâimana mono zéb āma, ĩ'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da, ĩma ĩpisutu za'ra norĩ hã.

²⁵ ĩmama, a hã aiwě uptabi na te 're asāmra mo. A hã we datēme ĩzatōrĩ na te te 're asaze za'ra mono ō di, ĩzazei'ō'wa norĩ hã. Tazahã, ĩma aiwaihu'u pese di, we ĩzatōrĩ'wa na. Āne na hã ĩzazei'wa norĩ ma zama, tāma aiwaihu'u pese za'ra di.

²⁶ Taha wa, wa tô te tāma 're aiwasu'u u'âsi za'ra, 're ĩda'azawi pese mono zém na, te te siwi 're aiwaihu'u u'âsi za'ra mono da. Ōne u'âsi, wa za duré te tāma 're aiwasu'u za'ra, 're ĩzawi pese mono zarina, duré 're sisawi pese za'ra mono da. — Āne te Timama ma rowasu'u, Zezusi hã.

18

*Zezusi hã da te dasiwi ĩ'ârizé wasu'u
Mateusi 26.47-56; Marcusi 14.43-50; Rucasi 22.47-54*

¹ Tawamhã Timama ma mreme pari, wa tô rob u wawairébé ni oto, ĩsiré âi ba wasi'aba'réd da. Séderō pa zara u, wa saprĩ za'ra ni, wede 're ĩsimasa mono zéb u.

² Tamomo wa tô nasi wasi'rã'ōtō ni Zezusihi me, wede 're ĩsimasa mono zéb āma. Nasi ĩwasi'rã'ōtōzé hã Zudasihhi ma, waihu'u pese di.

³ Tawamhã te te oto sô danhimro, tamomo. Da'wapéi'wa norĩ hã te sô te te simro, ahâ na. Zeruzarē āma 'ri za'ētē 'madâ'â'wa norĩ zama te sô te te simro, sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, duré parisezu norĩ zadawa para. Tawamhã 'rāsītō ré, te sô ai'aba'réd ni, uzi ré zama. Danhiwāi ré zama te sô ai'aba'réd ni, sib'ézé 'wapa ré zama.

⁴ We oto sô dasihutu wamhã, Zudasihhi zama ma we dame wi. Romhã ré ma tô uburé sina waihu'u siro, Zezusi hã da te tāma ĩmanharĩ za'ra zém na. We sô dasihutu wamhã, ma datēme watobro. Āne te dama tinha:

— E 'wa sô, te asōpré wa'wa.

⁵ Tawamhã asa te āne tāma nharĩ za'ra:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.

Tawamhã Zezusi te dama siwasu'u oto:

— Wa hã Zezusi. Āhãta wa za.

⁶ Tawamhã ĩmreme ma, ma tō ai'marōpārĩ za'ra ni.

⁷ Tawamhã Zezusi te duré dama tinha:

— E 'wa sô, te asōpré wa'wa.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zezusihi zô, wa wanhopré ni, Nazaré hawi we ĩmorĩ zô.

⁸ Taha wa, te duré Zezusi hã asa dama siwasu'u:

— Wa hã Zezusi. Wa tō aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Īzô si asōpré wa'aba wamhã, ma'ãpé ã norĩ hã satōrĩ za'ra wa'aba, si'aba're da. — Āne te tãma nharĩ za'ra, timreme, Timama ma, te te wa'ãma ãma uwaimrami za'ra da.

⁹ Āne Zezusi hã ma tō Timama ma siwasu'u, aré: “Īma ĩpisutu za'ra norĩ hã wa tō te 're 'madâ'â pese za'ra, ĩwi si'utōrĩ tō da.” Āne ma tō tãma siwasu'u aré. Tawamhã da'wapéi'wa norĩ, te te siwi wawaibui ō wamhã, timreme, Timama ma, ma tō wa'ãma ãma uwaimra.

¹⁰ Tawamhã Sima Pedru ma tō sib'ézé 'wapa hã waze. Te te wazere wi, ma romhuri'wa hã ãma po're nhizâ, ĩpo're nhimire niwĩ. Sasedoti ĩpire uptabi ma romhuri'wa, ta hã. Romhuri'wa nhisi hã, Macu na ĩsisi hã.

¹¹ Tawamhã Zezusi hã te Pedruhu ma tinha:

— Sib'ézé 'wapa hã apâ sērē. E wa za dawi ĩsisawi, ĩmama te te ĩãma ĩrotizé hã te ĩsina uwaimrami tō da. Mare di. Te robzépata da nherē, wa za oto ĩsina uwaimra. — Āne te Pedruhu ma tinha, Zezusi hã.

Anasihi u, Zezusi da te dasiwi ĩsaprōnizé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusi hã da'wapéi'wa norĩ hã ma tō siwi ti'â, tinhib'apito me. 'Ri za'ëtē 'madâ'â'wa norĩ me zama ma tō siwi ti'â. Ma tō dasiwi pawasisi ni oto.

¹³ Tawamhã Anasihi u te oto siwi saprōni za'ra. Ta hã Anasi hã, Caipasihi maprewa. Sasedoti ĩpire uptabi, Caipasi hã.

¹⁴ Ta hã ma tō ãne tisiré norĩ ma roti za'ra aré, dama ĩpire norĩ ma: “Misire, wa te wasiwi wĩrĩ wamhã, wama rowē za'ra di. Wama pire za'ra ō di.” Āne ma tō tãma roti za'ra aré.

Pedru hã Zezusi te te dawi ĩ'udâzé wasu'u

Mateusi 26.69-70; Marcusi 14.66-68; Rucasi 22.54-57

¹⁵⁻¹⁷ Tawamhã Zezusi hã da te dasiwi saprōni wamhã, Pedru hã te Zezusihi zarina mo. Īzama wa duré ĩsarina mo, sasedoti ĩpire uptabi nhorōwa u. Īwétési, wa ĩsarina âzé 'ri 'wawi wa'ra u, tãma ĩwaihu'u pese wa, 'ri tede'wai ma. Pedru hã te rowi za, 'ridawa 'rata. 'Ri 'wawi wa'ra ãma 'ridawa te pi'ō hã 'madâ. Tawamhã wa hã wa mo, 'ridawa u. Pi'ōi ma, wa tinha, Pedruhu wi te te rosawi tō da. Taha wa, te te tãma wē wa, wa tō 'mazé Pedru hã, 'ri 'wawi wa'ra u. Taha wa, te pi'ō hã Pedru sadanha:

— E a hã, Zezusihi siré te 're aimo.

Tawamhã Pedru asa te tãma tinha:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ õ di. — Āne te tãma tinha.

18 Tame romhuri'wa norĩ hã te sima ro'o za'ra, hã te, hã'ro za'ra da. 'Ri za'ëtê 'madâ'â'wa norĩ me, te sima ro'o za'ra. Pedruhu zama te dame tihã'ro.

Sasedoti ĩpire uptabi hã, Zezusi te te ĩsadanharĩzé wasu'u

Mateusi 26.57-68; Marcusi 14.53-65; Rucasi 22.54, 66-71

19 Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã te Zezusi sadanha, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ na. ĩsimiroti na zama te sadanha.

20-21 Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— Sõ'awi wa tô te dama 're rowahutu u'âsi, rowahutuzé mono bâ. Āme dasi'rã'õtõzéb ãma zama, wa tô nasi dama rowahutu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma hã. Pi'uriwi te dama 're rowahutu mono õ di. E marĩ da, te ĩzadanha. ĩwapari'wa norĩ hã te za ĩsadanharĩ za'ra wa'wa, te te aima ĩzadawa wasu'u za'ra da. Ta norĩ ma, waihu'u pese za'ra di, ĩnhimirowasu'u hã. — Āne Zezusi te tãma tinha.

22 Tawamhã Zezusihi 'rata aibã ĩsa, ma tinhib'rata na 'rãime. Te tãma tinha:

— E niha te ãne tãma ĩnha, sasedoti dama ĩpire uptabi ma nherẽ.

23-24 Taha wa, te Zezusi hã asa tãma tinha:

— ĩmreme na te ãma upai wamhã, ma'ãpé we ĩma waihu'u. E marĩ da, ma ĩ'rãime, ĩmreme wẽ nherẽ. — Āne Zezusi te aibã ma tinha. Tawamhã Anasi hã ma tô Zezusi hã dama ti'ru, Caipasihĩ u da te dasiwi saprõni da.

Tawamhã pawasisi ré, ma tô ĩtẽme dasiwi saprõni ni, sasedoti ĩpire uptabi u.

Pedru hã Zezusi te te duré dawĩ ĩ'udã na ĩsahuzé wasu'u

Mateusi 26.71-75; Marcusi 14.69-72; Rucasi 22.58-62

25 Tawamhã Sima Pedru te zahadu za, unhama ãma hã'ro da. Taha wa, te ãne sadanharĩ za'ra:

— E a hã te Zezusihi siré 're aimo.

Tawamhã Pedru hã ma tô dawĩ ai'udã. Te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Wa hã ĩsiré 're ĩmorĩ õ di.

26 Tawamhã aibã te duré sadanha Pedru hã, sasedoti ĩpire uptabi ma, romhuri'wa hã. Taha sisãnawã, ma tô Pedru po're nhizã. Āne te Pedru sadanha:

— E a hã, wede, 're ĩsimasa mono zéb ãma, wa tô ai'madã.

27 Taha wa, ma tô duré Pedru hã tiwi ai'udã.

Tiwi si'udã parip si, ma tô si'a hã awa'awi hã.

Zezusi hã Piratuhu u da te ĩsaprõnizé wasu'u

Mateusi 27.1-2, 11-14; Marcusi 15.1-5; Rucasi 23.1-5

28 Tawamhã Caipasihĩ nhorõwa hawi ma tô Zezusi hã siwi saprõni za'ra, wasiré zudezu norĩ hã, romanu nhorõwa u robza'rã ré. Roti'wa dama ĩpire uptabi romanu hã, Piratu na

Īsisi hã. Te te ĩtẽme siwi ãwisi wamhã, 'ri para u te te siwi 'mazébré õ di, Piratuhu u. Rowi te ĩré aimasa. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai wa, Piratu hã. Tawamhã Pascowa na dato nhisi bātã na, dasi'rã'õtõ ré, sisisi õ di za, siwasété za'ra tõ da. Siwasété za'ra 'wa'ãhã, aré dame saihuri waihu'u õ di.

²⁹ Tawamhã Piratu hã ma tō datẽme watobro. ãne te dama tinha:

— E marĩ wa, te we bété asiwi ĩsaprõni 'wa. E marĩ, ma 'manha.

³⁰ Tawamhã te asa tãma rowasu'u za'ra:

— Tiwasédé te te 're 'manharĩ u'ãsi mono õ 'wa'ãhã, aré wa te aima hãiba nhomri za'ra õ di.

³¹ Tawamhã Piratu te asa tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asi'uihã na aihirata norĩ nhimi'manharĩzéb zarina, marĩ hã tãma 'manharĩ za'ra wa'aba da, tiwasédé hã asõ'a za'ra wa'aba, te te 're 'manharĩ u'ãsi mono wamhã.

Taha wa, ma tō asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Mare di, wa te wasiwi saprõni õ di za. Asib'apito, ma tō wawi sawi za'ra, ni'wa hã tiwasédé te te 'manharĩ wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ tõ da. — ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

³² Romhã ré ma tō Zezusi hã siwasu'u tidã'ázém na, wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizém na. Tawamhã Piratu te te dama 'rui wapsi, te za 're ĩsiwasu'u mono zéb zarina, dasiwi sasõmri ni.

³³ Tawamhã Piratu, ma tō 'ri para u apã ázé. 'Ri para u sébré parip si, te Zezusihi zõ hã, 'ri para u ĩtẽme sébré da, te te sadanharĩ da, Piratu hã. Tawamhã ãne te sadanha:

— E a hã, zudezu norĩ nhib'apito.

³⁴ Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— E apito na da te aima ĩwasu'u za'ra wa, te ĩzadanha. E asi'uihã na te ĩzadanha, wa hã apito zõ.

³⁵ Tawamhã Piratu hã te duré asa tãma tinha:

— E wa hã zudezu na 're ĩhãimana mono bã, ĩsi'uihã na te asadhanarĩ da hã. Asiré zudezu norĩ hã ma tō siwi ĩma aihãiba nho, sasedoti ĩpire norĩ me. E marĩ, ma bété ĩ'manha.

³⁶ Tawamhã ma tō Zezusi hã asa tãma siwasu'u:

— Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩhãimana mono õ di. Danhib'apito na 're ĩhãimana mono 'wa'ãhã, wa aré ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã wada'uri za'ra, te te da'wapé za'ra da, da te dasiwi ĩhãiba nhomri tõ da, dama ĩpire norĩ u. Wa hã ti'ai ãma danhib'apito na 're ĩhãimana mono õ di. — ãne ma tō Zezusi hã tãma siwasu'u.

³⁷ Taha wa, ma tō Piratu hã asa duré sadanha:

— E a hã danhib'apito.

Zezusi te duré tãma tinha:

— Tahata ma tō tane hã ĩ'ãma ĩwaihu. Taha da, wa tō ti'ai ãma podo. Taha da, wa tō we ti'ai u datẽme mo, roti tō sena uptabi

hã te dama 're wasu'u mono da. Ni'wam norĩ hã roti tô sena uptabi hã te te sima 're wē za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're ĩwapari ze za'ra. — Āne Zezusi te tãma tinha.

³⁸ Piratu te duré asa tãma tinha:

— E ma hã, roti tô sena uptabi hã.

Piratu hã Zezusi da te dasiwi wĩrĩ da, te te dama ĩhãiba nhomrizé wasu'u

Mateusi 27.15-31; Marcusi 15.6-20; Rucasi 23.13-25

Tawamhã Piratu hã apã ma datēme watobro, rob u. Āne te dama tinha:

— Wa tô sadanha. Ma tô ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.

³⁹ Āme ma tô asi'rã'õtõ 'wa, Pascowa na datozé nhibâtã na. Ma tô asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, 're asi'rã'õtõ aba mono ré, misi si dazazém hawi te dama 're arob'rui mono da, apã 're dawairébé mono da. Zudezu norĩ, e tawamhã wa za asib'apito za'ra wa'aba ma rob'ru, apã morĩ da. — Āne te Piratu hã dama tinha.

⁴⁰ Tawamhã hãrã 'rãihã na te 'mahãrã za'ra:

— Mare di. Taha ma, rob'ru õ di za, morĩ da. Barabasihi ma si te za ĩrob'ru, apã morĩ da. Taha si. — Āne te Piratuhu ma nharĩ za'ra. Rowasété 'manharĩ'wa, Barabasi hã.

19

¹ Tawamhã Piratu ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, powawē hã waré na te te siwi 're pré'é mono da, Zezusi hã.

² Te te siwi 're pré'é mono pari, ma tô 'wabzéré na siwi āma sōpre za'ra. Tisi'ubuzém na ma duré siwi āma hãiba ubu, ĩhã pré na.

³ Siwa'rãmi te nasi ĩtēme ai'ré za'ra, tô sena te te nasi sawi za'ra da newa. Āne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ nhib'apito, rowē na aihãimana. — Āne te tãma nharĩ za'ra, āma wa'ē za'ra sina.

Tawamhã te te nasi sawi za'ra pari, te nasi siwi 'rãi wabzu, sisa'u.

⁴⁻⁵ Tawamhã Piratu, ma apã datēme watobro. Āne te dama tinha:

— Āhãta wa we atēme saprõni za'ra wa'wa. Wa tô sadanha. Ma tô ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di. Āne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô we atēme saprõni za'ra wa'wa. — Āne te dama tinha.

Tawamhã Zezusi ma ĩtēme watobro, 'wabzéré na sōpre ré. Zazahã pré na ubu ré zama ma ĩtēme watobro.

Taha wa, te Piratu hã dama 'mahã, āne:

— Ōhõta aibã hã. 'Madã'ã za'ra wa'aba.

⁶ Tawamhã te 'madã'ã za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã, sasedoti ĩpire norĩ hã. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ zama te 'madâ'â za'ra. Te te 'madâ'â za'ra wamhã, hãrã 'rãihã na te nasi 'mahãrã za'ra, ãne:

— Wedepo'o nhonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dã'ã da.

Tawamhã te Piratu asa tãma nharĩ za'ra:

— Asi'uihã na te za asiwi ĩsaprõni za'ra wa'wa, asiwi sasõmri za'ra wa'aba da. Wa hã wa tũ sadanha. Ma tũ ĩma siwasu'u. Marĩ hã te te 're ab'manharĩ wasété mono õ di.

⁷Taha wa, te asa tãma nharĩ za'ra, dama ĩpire norĩ hã:

— Ti'ai ãma poto nherẽ, ma tũ dama 're siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na. Mreme wẽ'õre di. Wahi'rata norĩ hã ma tũ dama roti za'ra, ãne ni'wa, 're siwasu'u mono wamhã, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁸⁻⁹Tawamhã Zezusi dama 're ĩsiwasu'u mono zém na ma tũ Piratu hã damreme wapa. Taha wa, ma tũ pẽ'ẽwara. Tawamhã 'ri para u ma duré ãzé. Zezusi hã ĩsarina ma duré ãzé. Taha wa, te duré Zezusi sadanha, Piratu hã:

— E ma hawi te we aimo bété. — ãne te sadanha. Tane nherẽ, tizadawa na te te wa'rãmi õ di, Zezusi hã. Ari'iwi te za.

¹⁰Tawamhã Piratu te tãma tinha:

— E marĩ da, ĩma siwasu'u õ di. E aima ĩpire na asina ĩwaihu'u õ di. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré aipawasisizé hã aima wasihu ni apã, dawĩ aimorĩ da. Wa hã te dama ai'rui wamhã, te aré dasiwi asasõmri ni, atã'ã da. E ãne aima ĩmreme pire na asina ĩwaihu'u õ di. — ãne Piratu te Zezusihi ma tinha.

¹¹Tawamhã Zezusi asa te tãma tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tũ aipisutu, ĩma aipire da. ĩma aipire da, te te aipisutu õ 'wa'ãhã, aré ĩma aipire õ di. Tawamhã ĩma aipire da, te te aipisutu nherẽ, ĩãma asimiroti wasété wamhã, tãma aiwẽ õ di za, aiwasédé hã ĩãma 'manharĩ wa. Tane nherẽ, aibã hã si'uihã na te te aima ĩhãiba nhomri hã aiwasété nhipai u wasété uptabi di, õ hã. — ãne Zezusi te Piratuhu ma siwasu'u.

¹²Tawamhã Zezusihi mreme te te sina waihu'u wa, ma tũ sima wẽ, Zezusi te te satõrĩ da, apã dawĩ morĩ da. Tane nherẽ, hãrã 'rãihã na te nasi ĩsadawa wa'rãmi 'mahãrã za'ra, dama ĩpire norĩ hã, ãne:

— Õ hã danhib'apito na ma tũ 're siwasu'u. Ni'wa hã danhib'apito na 're siwasu'u mono wamhã, apito Séza hã danhib'apito na te te dã'ãma waihu'u õ di za. Apã morĩ da, tãma rob'rui wamhã, apito Séza hã aima toi õ di za. — ãne te nasi tãma nharĩ za'ra, sa'ëtẽ.

¹³⁻¹⁴Tawamhã damreme te te sina wapari wa, ma tũ Zezusihi zõ ãzé, te te tãma nharĩ da, rob u ĩsarina watobro da. Taha wa, ma tũ ĩsarina watobro, rob u. Tawamhã

ētē 'manharĩ nhisiwi, te wedeza na nhamra 'ridawa, Piratu hã. Wasimremezém na êtē 'manharĩ nhisi hã, Dabata na. Tame danhib'apito, te 're simasisi u'âsi, dawasété na te te 're da'awaihu'u mono da, dawê na zama te te duré 're da'awaihu'u mono da. Tame sãmra ré, ma tô abzumazéb u za bádâ hã, sabadu ô ré hã, duré Pascowa na dato nhisi ô ré hã. Tawamhã Zezusi hã rob u ĩsarina watobro wamhã, Piratu te tinha, wasiré zudezu norĩ ma:

— Ôhõta asib'apito za'ra wa'wa.

¹⁵ Tawamhã dahârâ 'rãihã na te nasi 'mahârâ za'ra ni asa:

— Wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri, dâ'â da.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— E asib'apito za'ra wa'wa, wa za dama ti'ru, wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi sasõmri da, dâ'â da.

Tawamhã sasedoti ĩpire norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Piratuhu ma:

— Ôhõ si wanhib'apito hã, Roma ãma apito Sézaha si. — ãne te tãma nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã.

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, te oto ti'ru Piratu hã, wedepo'o nnonhi'rãmi na te te siwi sasõmri da, dâ'â da, Zezusi hã.

Zezusi hã wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ĩsasõmrizé wasu'u

Mateusi 27.32-44; Marcusi 15.21-32; Rucasi 23.26-43

¹⁷⁻¹⁸ Tawamhã 'ri nhiti te oto siwi saprõ, Zezusi hã. Wedepo'o nnonhi'rãmi hã te sisada ti'â, Da'rãihi na romnhisi u. Wasimremezém na Dodota na romnhisi hã.

Tamomo te te siwi ãwisi za'ra wamhã, wedepo'o nnonhi'rãmi na ma tô oto siwi sasõ, da'wapéi'wa norĩ hã. Aibã norĩ wa'wa, ma tô siwi sasõ. Aibã maparane te ãma aiwa'aba zahuré, da te dasiwi ĩsasõmri zahuré hã.

¹⁹ Tawamhã Piratu, ma tô ãne ãma rob'ui'ére: “ã hã Zezusi, Nazaré hawi we ĩmorĩ, zudezu norĩ nhib'apito.” ãne ma tô ãma rob'ui'ére. Tawamhã te te ãma rob'ui'ére pari, te dama ti'ru, ĩ'rãi uwaibaba te te siwi 'mzasõmri da, rob'ui'ére hã. Si'ubdatõ damreme na rob'ui'ére hã. Wasiré zudezu norĩ mremezém na, duré romanu norĩ mremezém na, duré deredu norĩ mremezém na.

²⁰ ĩsa'ozém hawimhã 'ri nho'õmo u hã, romhuture di. Taha wa, wasiré zudezu norĩ hã te ahã na te te 're sõré za'ra, ãma rob'ui'ére hã.

²¹⁻²² Tawamhã Piratuhu ma, te nharĩ za'ra, sasedoti ĩpire norĩ hã:

— Rob'ui'ére na ãma saprĩ na. “ã hã zudezu norĩ nhib'apito,” ãne tõ da. ãne ãma saprĩ na. “ãne te ã hã 're siwasu'u: Wa hã zudezu norĩ nhib'apito.” ãne ãma saprĩ na. — ãne te Piratuhu ma nharĩ za'ra.

Tawamhã Piratu asa te tãma nharĩ za'ra:

— Mare di. Te ãma saprĩ õ di za. Ôhõ u'âsi za. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²³Tawamhã te te siwi sasõmri pari, ma ã'uzazém na sima ãma aipé, misi si da'wapéi'wa norĩ hã. Maparane si'uiwa na ãhãiba hã. Misire ãhãpa hã, te tihãiba, ãhã're'õ hã. Õne haré ã'manharĩ hã.

²⁴Taha wa, te ãne sima nharĩ za'ra:

— Wasima ãma wasipé na, wa te wasima hãnhãhari mono tõ da. Êtère hã misi, wanhisi ui'ére ré hã wa te wasiwi mei wa'aba, ãtede'wa hã wa te wasiwi ãma waihu'u za'ra da. — ãne te sima nharĩ za'ra.

Tawamhã ma tõ sima me za'ra. Duréihã wahi'rada, ma tõ ãne ãma rob'ui'ére siro, 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“ã'uzazé hã ma tõ sima ãma aipé. Êtère, ma duré siwa'wa sima me za'ra, ãtede'wa hã te te siwi ãma waihu'u za'ra da.”

ãne ma tõ ãma rob'ui'ére siro, ãbahã na hã. Tawamhã rob'ui'ére zarina, ma tõ 'manharĩ za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

²⁵Tame te pi'õ norĩ hã aimasa, Zesusihi za'ozéb 'rata ãna hã duré ãna wapté hã, duré Mariza hã Coropasihi mro hã, duré Mariza Madarena hã.

²⁶⁻²⁷Tawamhã Zesusi te tina hã 'madã. Wa hã te te 're ãzawi pese mono zama te duré ã'madã, ãpapara ãza wa.

Tawamhã ãne te tina ma tinha:

— ãhãta ai'ra. Te za oto ãma 're ai'ra mo.

Tawamhã ãma zama te duré tinha:

— ãhãta ana. Te za oto ãma 're ana mo.

Tawamhã te te ãma ãrotizéb zarina, wa za ãnhorõwa u saprõ, ã'rata 're sãmra u'âsi mono da.

Zesusihi dã'ázé wasu'u

Mateusi 27.45-56; Marcusi 15.33-41; Rucasi 23.44-49

²⁸Tawamhã Zesusi hã sa'o ré, ma tõ sina uwaimra, ãmama te te ãma ãrotizé hã. ãne na ma tõ sina waihu'u, Zesusi hã. Tawamhã ãma ãrob'ui'ére 'rata zéb zarina, te tinha:

— Wa hã 'rubu di. — ãne te tinha, Zesusi hã.

²⁹Piza'a 're nho'a hã te ãpapara za, uwa 'rã wa'u ãsé ré hã. Tawamhã ma tõ marĩ hã wedehu na siwi ãma 'rã'ubu da'wapéi'wa norĩ hã, uwa 'rã wa'u ãsé na te te ãma siwi di'i da, ãwa'ãbã syry na, Zesusihi ma, te te siwi wẽ da, ãsadawa u. Taha wa, te oto upsõ Zesusi hã, tizadawa na.

³⁰Te te upsõmri parip si, te tinha:

— Tãibã oto. Wa tõ oto ãsina uwaimra.

Taha pari, ma tõ oto 'rã waptãrã. Tawamhã si'uihã na ma pẽ'ẽ hai'utõ.

Da'wapéi'wa hã Zesusi ã'a're wi te te ãwa'rézé wasu'u

31 Tawamhã dama ĩpire norĩ hã te Piratuhu u ai'aba'ré, ĩsõrõwa u. Ītẽme sihotu wamhã, te ãma sadanharĩ za'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi na ĩsimnhana hã te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi hi'ẽ za'ra da. E marĩ da. Dâ'â su'u za'ra da, wedepo'o nnonhi'rãmi hawi da te dasiwi wamirĩ hã. Āne te ãma sadanharĩ za'ra. E marĩ wa. Romhuri zahârizém na simnhatâ u'âsi wamhã, dama wẽ prã ti. Hâiwahâ pesere si te za bâdâ hã ĩwa waptãrã, romhuri zahârizé hã. Tawamhã romhuri zahârizéb u simnhatâ ré, ãma hâiwahâ pese tõ za'ra da, te ãne ãma sadanharĩ za'ra, bâdâ hã dama pire uptabi wa, romhuri zahârizé hã.

32 Tawamhã Piratu hã te tãma 'ru za'ra, da'wapéi'wa norĩ ma, te te siwi hi'ẽ za'ra da. Te te tãma 'ru za'ra wa, ma tõ aibã norĩ hã siwi hi'ẽ zahuré, Zezusihi siré ĩsa'o zahuré hã.

33 Taha pari, ma tõ Zezusihi zõ ai'ré za'ra. Īwana dâ'â zahuré wamhã, te te siwi hi'ẽi õ di.

34 Īwana dâ'â zahuré nherẽ, ma tõ ĩ'a're wi wa'ré da'wapéi'wa hã, si'uwazi 'rã'wa pa na. Te te wa'réi wi, ma ĩwapru hã puru. Ā zama ma ĩsu asa'wa.

35 Wa hã 'rãwi ĩ'madâ'â'wa, wa aima wasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, 're saze za'ra wa'aba mono da. Tõ sena, wa aima rowasu'u za'ra wa'wa.

36 Duréhã ma tõ 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãma rob'ui'ééré siro, da te dasiwi ĩhi'ẽi õ na hã. Tawamhã ãma ĩrob'ui'ééré zarina, te te siwi hi'ẽi õ di, da'wapéi'wa norĩ hã.

37 Ma tõ duré ãne ãma rob'ui'ééré siro, ĩsadawa wasu'u'wa hã, ãne: “Da te ĩwa'rézé hã te za 'madâ'â za'ra ni.” Tawamhã ãma ĩrob'ui'ééré zarina, ĩwa'rézé hã ma tõ 'madâ'â za'ra ni.

Zezusi dâ'â pari, da te dasiwi ĩsẽrẽzé wasu'u

Mateusi 27.57-61; Marcusi 15.42-47; Rucasi 23.50-56

38-39 Tawamhã Zuzé hã ma tõ Piratuhu u mo, Zezusihi hãiba na te te tãma rowairébé zõ, te te âri da, ab're 're, te te sêrẽ da. Arimateza na romnhisi hawimhã, Zuzé hã. Zezusihi zazei'wa, 're morĩ nherẽ, ĩsazei'wa na siwasu'u õ di, dama ĩpire norĩ mreme pipa te. Tawamhã Zezusihi hãiba na ma tõ ãma saze, Piratu hã. Tawamhã te oto sõ mo, Zuzé hã. Nicodemosihi me, ma tõ âri zahuré, te te hãiba u'ré zahuré da. Marĩ u wazari, ma tõ Nicodemosi hã we sada âwisi ĩsadaze hã ahã na, 35 na ĩpire pibuzé hã. Wede nhinihã hã zum ne hã, 'rém nhana'ré ne hã, ĩwazarimhã. Nicodemosi hã ta hã Zezusihi u barana ĩmorĩ, ĩsimiroti te te wapari da.

40 Tawamhã zazahã ĩhã pa na ma tõ hãiba ubu zahuré. Zazahã hã te nasi ãma hãzub zahuré, ĩsadaze na te te ãma hãiba ubu zahuré ré. Ōne u'â wasiré zudezu norĩ hã 're dadâ'â za'ra mono wamhã, te te dama 're 'manharĩ za'ra, da te danherẽ õ ré.

⁴¹ Zezusihi za'ozéb āma te wede hā 're simasa, rob'rere wede hā. Tame sa'a zahâpâ, te ab're hā 're sa'wari, ab're siro hā, ĩ'ubuni hā, ni'wa ĩwa da te ĩsērē ō hā.

⁴² Tawamhā romhuri zahârizéb u oto romhuture wa, duré ab're siro hā ĩsa'ozéb 'rata hâimana wa, ma tô ĩwa siwi tisē, Zuzé norĩ hā.

20

Zezusi hā ab're hawi apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u

Mateusi 28.1-8; Marcusi 16.1-8; Rucasi 24.1-12

¹ Tawamhā pi'ō hā robza'rā ré te ab're u mo, Mariza Madarena hā, dumidu na. Ab're u morĩ wamhā, ab're nhito-bzé hā ĩne hā, baba di. Ni'wa ma tô ĩwana ĩsiti sa'rē.

² Taha wa, te apâ wara, Sima Pedruhu u. ĩtēmeb zama ma duré wi, Zezusi te te ĩzawi pese u hā. Āne te wama rowasu'u:

— Wanhib'apito hā ma tô dasiwi wazere ni, ab're hawi. Da te dasiwi ĩhirizé hā wa te wasiwi waihu'u za'ra ō di. — Āne te wama rowasu'u.

³ Tawamhā te te wama rowasu'u pari, wa tô awa'awi wanem ni, ab're u, Pedruhu me.

⁴ Wa oto asamro ni. Te rēme wamhā, ĩwana wa wi, ab're u.

⁵ ĩwisi wi, wa ab're u sô aiwē'ē, te sô rob'madâ'â da. ĩzébré ō di. ĩ'ubuzéb si wa tô 'madâ'â za'ra, ĩhâirā hā. ĩ'ubuzéb si te daba'wara.

⁶ Sima Pedru hā ma tô we ĩzarina wi. Wisi wi, ma taha si ab're u āzé. Sébré wamhā, ma duré ĩ'ubuzéb si 'madâ'â za'ra.

⁷ Romhâ na te ĩ'ubuzém nhiti ĩ'rā ubuzé hā nomro. Hâ nhinhai haré te nomro.

⁸ Tawamhā ab're u ĩwisi 'rada hā wa tô duré ĩsarina āzé. ĩ'ubuzé hā wa tô duré 'madâ'â za'ra. ĩ'rā ubuzé hā ĩsiti ĩnomro hā wa duré 'madâ, hâ nhinhai haré. Te 'madâ'â wamhā, wa tô saze Zezusi hā, ĩhâiwa'utuzém na.

⁹ Duréihā ma tô ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'ééré sirōmo za'ra ĩbaihā na hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hā. Tane nherē, ĩhâiwa'utuzém na rob'ui'ééré hā zahadu wama waihu'u pese ō di.

¹⁰ Tawamhā ab're, wa te sabui pari, wa oto apâ wanem ni, wanhorōwa u.

Zezusi hā Mariza Madarenahā u ĩsihâi'rézé wasu'u

Mateusi 28.9-10; Marcusi 16.9-11

¹¹ Tawamhā Mariza Madarenahā si te waza'u za ab're 'rata, wawa sina. Wawa sina ma ab're u aiwē'ē, te te duré sô rob'madâ'â da.

¹² Siwē'ēi wa, ma tô aibâ hā sāmri zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hā, hâiwa hawi we ĩne hā. Zazahâ ĩhâirā ré te aimasisi zahuré, siwanhizari. Zezusihi 'rā nomrozéb āma te ĩhâiba amo hā nhamra. ĩhâiba amo hā ĩte nomrozéb āma te duré nhamra.

¹³ Tawamhã hâiwa hawi romhuri'wa norĩ hã te Mariza Madarena sadanharĩ zahuré, âne:

– Pi'õ. E marĩ wa, te aiwawa.

– Wanhib'apito, da te dasiwi wazere wa, da te dasiwi ïhirizé hã te waihu'u õ wa, wa ïwawa. – Âne te tãma siwasu'u zahuré.

¹⁴ Tawamhã tãma siwasu'u zahuré pari, ma aipi'ra. Sipi'rai wi, ma tô aibâ hã tisã, Mariza Madarena hã. Tane nherê, Zezusi te te waihu'u õ di, ni'wa newa.

¹⁵ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

– Pi'õ, e marĩ wa, te aiwawa. E 'wa sô, te ïrob'madâ.

Tawamhã Mariza te asa tãma tinha:

– A hã wazere wamhã, ïma wasu'u na ïhirizé hã te waihu'u da, nimomo sô ïmorĩ da, apâ te we âri da. – Âne te tãma tinha. Rob'rere wede 'madâ'â'wa newa, te te waihu'u õ di, Zezusi hã.

¹⁶ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

– Mariza.

Tawamhã tinhisi te te wapari wamhã, ma ïtême aipi'ra, Mariza hã. Tawamhã wasimremezém na ebreusi mreme na te tãma tinha, âne:

– Raboni. (Ã hã damreme hã ãma ïsaprĩ na hã “Rowahutu'wa.”)

¹⁷ Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

– ïtété õ di za. Zahadu apâ ïmorĩ õ di, ïmama u hã. Mo oto aimorĩ, ïsisânawã norĩ u tãma ïzadawa wasu'u za'ra da. ïmama u, wa za oto mo apâ hâiwa u, Aimama aba u. ïnhib'apito u, wa za oto mo, Asib'apito za'ra wa'aba u. – Âne tãma ïzadawa wasu'u za'ra na za.

¹⁸ Tawamhã Mariza Madarena te oto watême mo, Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ u, te te wama sadawa wasu'u za'ra da. Watême wisi wamhã, te wama rowasu'u za'ra, âne:

– Wanhib'apito, wa tô sabu. Timama u te za, u, oto mo, hâiwa u Wamama u. Tinhib'apito u te za, u, oto mo, Wanhib'apito u. – Âne te wama sadawa wasu'u za'ra, Mariza Madarena hã.

Zezusi hã tisiré norĩ u ïsihâi'rézé wasu'u

Mateusi 28.16-20; Marcusi 16.14-18; Rucasi 24.36-49

¹⁹ Tawamhã tô taha bātâ na dumidu na bādâ sébré wi, wa tô wasi'rã'õtõ ni, Zezusihi siré 're ïwanomro mono norĩ si. Dama ïpire norĩ pipa te, wa tô wasiré 'rinhitop tete za'ra ni. Tame wasi'rã'õtõ ré, ma tô Zezusi hã wama sihâi'ré za'ra wawa'wa. Wawa'wa te tizab za'ra. Tawamhã te âne wama nharĩ za'ra:

– Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.

²⁰ Tawamhã tinhib'rada, ma tô wama wê za'ra, wa te 'madâ'â za'ra da. Ti'a're ãma ti'wa're hã ma duré wama urĩĩ za'ra. Tawamhã Wanhib'apito, wa te sabu za'ra wamhã, wa 're wato za'ra.

²¹ Tawamhã Zezusi te duré wama nharĩ za'ra:

— Rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono. Īmama we te te datēme ĩzatōrī ne, wa za duré datēme asatōrī za'ra wa'wa.

²² Tawamhã tizadawa wa'u'u na ma tô waza'uri za'ra. Āne te wama nharī za'ra:

— Wa za oto Īpē'ēzani hã aima sômri za'ra wa'wa. Wē uptabi di, ta hã.

²³ Taha zarina te za ĩzadawa para dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zém na hã. Tawamhã dama 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za te te dama 're apari, dawasédé hã. Āne na dama 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ wamhã, dawasédé hã te te dama 're apari mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. — Āne ma tô wama waihu'u za'ra.

Tome hã Zezusi te te ĩwawãzé wasu'u

²⁴⁻²⁵ Tawamhã wasi'rã'õtõ wamhã, Tome hã wame sãmra õ di, ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono hã. Taha wa, wa tô tãma rowasu'u za'ra ni:

— Wanhīb'apito, wa tô sabu za'ra ni.

Tawamhã Tome te wama nharī za'ra, āne:

— Wa hã ĩsib'rata zapu'uzé, te 'madâ'â õ wamhã, duré ĩsib'rata zapu'uzéb 're, ĩnhipto te sērē õ wamhã, duré ĩ'a're wa're 're, ĩnhīb'rada te sērē õ wamhã, ĩhâiwa'utuzém na te sazei õ di za, wa hã. — Āne te Tome hã wama nharī za'ra.

²⁶ Tawamhã romhuri hã misi wa'âma si'utōrī pari, wa duré wasi'rã'õtõ ni, dumidu na. Tome hã te oto wame tinhamra za'ra. Tawamhã 'ri nhitop tete nherē, ma tô duré wei watēme tizébré za'ra, Zezusi hã. Wawa'wa te duré tizab za'ra. Āne te wazawī za'ra:

— Rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mono.

²⁷ Tawamhã Zezusi te Tomehē ma tinha:

— We ĩtēme aimorī, ĩnhīb'rada 'madâ'â da. ĩnhīb'rata zapu'uzéb 're, asipto hã sērē. Duré ĩ'a're 'wa're 're, asib'rada hã sērē. ĩhâiwa'utuzém na ĩwasu'u na, ĩwawã tō. Te za oto ĩzaze, ĩhâiwa'utuzém na hã. — Āne te tãma tinha.

²⁸ Tawamhã Tome te asa tãma tinha:

— A hã, ĩnhīb'apito uptabi. A hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono. Ai'âma si, wa za 're ĩwata u'âsi.

²⁹ Tawamhã Zezusi te asa tãma tinha:

— ĩzabui wapsi, ma tô oto ĩzaze, ĩhâiwa'utuzém na. Ni'wam norī hã te te 're ĩzabu za'ra mono õ nherē, te te 're ĩzaze za'ra mono wamhã, tãma 're rowē za'ra mono di za. — Āne ma Tomehē ma waihu'u, Zezusi hã.

Rowasu'u rãsutuzém na rowasu'u

³⁰ Zezusi hã dâ'â õ ré, ma tô tiwaihu'u pese na marī dama ĩ'manharī waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharī wē u'âsi, wanho'a. ĩsimipawaptobzé hã ahâ di. Wa hã wa tô âma

rob'ui'ééré, uburé te āma rob'ui'ééré ō nherē, ĩsimipawaptobzém na hã.

³¹ E marĩ da, wa tô āma rob'ui'ééré. Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na, Zezusihi si 're saze za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na 're saze za'ra wa'aba mono da. E marĩ da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Rowē u'âsi āma 're anomro aba mono da, duré 're atâ'â za'ra wa'aba mono āna 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata, hâiwa āma. Taha da, te za Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo.

21

ZeZusi hã tisiré norĩ 7 na ĩhâiba za'ra norĩ u, ĩsihâi'rézé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ma tô duré wama sihâi'ré za'ra, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u. ĩsõ'u zaihâ u ma tô watēme sihâi'ré za'ra. Tiberizadi na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ĩsõ'u hã. Āne duré watēme ĩsihâi'ré za'ra zé wasu'u hã.

² Wa norĩ hã wa tô wasiré asimro ni, Sima Pedruhu me, duré Tomehē me ĩsi'ubza na da te 're ĩsisi za'ra mono me hã, duré Natâna'éhé me, duré aibâ maparane ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ me hã. Cana na 'ri nhisi āma 're ĩhâimana mono, Natâna'é hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi āma, Cana hã. Wa norĩ hã Zebedehe 'ra, Ti'aduhu me.

³ Tawamhã Sima Pedru te wama nharĩ za'ra:

— Tepe zô, wa za mo, wa hã.

Tawamhã wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Asiré, wa za amo ai'aba'ré ni, tepe zô.

Tawamhã wa tô oto wawairébé ni rob u, tepe zô wasi'aba'ré da. Tawamhã âi ba wasihutu wamhã, uba're wa, wa tô asisi ni, abazipara hã wa te nasi wasiwi wabzuri da, tepe zô. Tane nherē, wa te wasiwi 'mai'âri ō di, ā barana hã.

⁴ Tawamhã awē u hâiwa pré wi te aibâ hã za, ĩsõ'u zaihâ na. Wa te wasiwi sãmri wamhã, wa te wasiwi waihu'u za'ra ō di, Zezusi hã.

⁵ Tawamhã ma tô wa'mahârâ za'ra, āne:

— ĩsisânawã norĩ, e ma tô ĩ'mai'âri za'ra wa'wa, tebe hã.

Tawamhã asa wa tô tãma nharĩ za'ra ni:

— Mare di. Wa te 'mai'âri za'ra ō di. Ā baba di.

⁶ Tawamhã te wama 'ru za'ra:

— Ma'âpé, abazipara hã asimire niwĩ asiwi mei wa'aba, tebe hã 'mai'âri za'ra wa'aba da.

Taha wa, wa tô oto abazipara hã wanhimire niwĩ wasiwi me ni, âi ba. Wa te wasiwi mei wamhã, â hawi wa te wasiwi wazere waihu'u ō di, uba're u hã, tebe hã ahâ uptabi wa, ĩremhã.

⁷ Taha wa, wa Pedruhu ma tinha:

— Ō hã, Wanhîb'apito. — Āne wa tô tãma tinha, Zezusihi siré 're ĩmorĩ hã te te 're ĩzawi pese mono hã.

Tawamhã ĩmreme te te wapari wi, awa'awi ma tô si'uza, Sima Pedru hã. Te te romhuri da, ma tô aré ti'uza hã sani. Tawamhã si'uza pari, ma tô uba're hawi tobros, âi ba, Zezusihi u morĩ da.

⁸ Wa norĩ hã wa uba're na abazipara hã wasiwi sari ni. Romhuture di oto, â zadaré u hã.

⁹ Ā zadaré u, wa te wasiwi ãma ropto wamhã, wa tô oto wawairébé ni, rob u. Tawamhã uzâ, wa tô wasiwi sãmri ni. Pré'a nhisiwi, te tebe hã daba'wara. Ĩ'u'êtê wapu zama te ĩsu daba'wara.

¹⁰ Tawamhã ãne te wama nharĩ za'ra:

— Tebe hã asiwi ĩ'mai'ârĩ za'ra wa'wa hã we 'mai'ârĩ aba.

¹¹ Tawamhã Sima Pedru uba're wa, ma tô âzé abazipara zô, â zadaré u te te sari da, tepe ré hã. Tebe hã 'masisi uptabi di. 153 na ĩhãiba hã, ĩsa'êtê si. Tebe hã ahã uptabi nherê, abazipara hã te te sina tari õ di.

¹² Tawamhã Zezusi te wazô tihârâ za'ra:

— We ai'aba'rêi wa'aba, asaihuri aba da.

Tawamhã ãne wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di: “E 'wa hã a hã.” Wanhîb'apito, wa te waihu'u za'ra wa, wa te wasiwi sadanharĩ za'ra õ di.

¹³ Tawamhã Zezusi hã ma tô ĩ'u'êtê wapu hã wama sômri za'ra. Tepe zama, ma duré wama sômri za'ra, wa te ĩhuri da hã.

¹⁴ Ab're hawi hãiwa'utu pari, te nasi watême sihãiré za'ra, Zezusi hã. Āhãna watême wisi wamhã, si'ubdatõ oto watême ĩsihãiré za'ra zé hã, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ u hã.

Zezusi hã Pedru te te sina ĩsadanharĩzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã wasaihuri pari, Zezusi hã te Sima Pedruhu ma tinha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, ma'ãpé, ĩma waihu'u. Ā norĩ ma, ĩzawi pese za'ra di. A hã bété, e ta norĩ nhipai u aima ĩzawi pese di.

Tawamhã Pedru te asa tãma tinha:

— ĩhe. Ma tô asina ĩwaihu'u siro, te 're ĩ'asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Pone'ërebã 'madã'ã'wa, tinhimizama te te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono ne, ma'ãpé ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madã'ã pese mono za.

¹⁶ Tawamhã te duré sadanha:

— Sima, Zuwãhã 'ra, e aima ĩzawi pese uptabi di.

Pedru te duré asa tãma tinha:

— ĩhe. Ma tô asina ĩwaihu'u siro, te 're asawi pese mono zém na.

Tawamhã Zezusi te tãma tinha:

— Ma'ãpé ĩzazei'wa norĩ hã 're ab'madã'ã pese mono za, pone'ërebã 'madã'ã wê 'wa ne hã.

17 Te duré sadanha:

— Sima, Zuwāhā 'ra, e aima ĭzawi pese uptabi di. — Āne te Pedru sadanha. Si'ubdatō oto te te ĭsadanharĭzé hā.

Tawamhā si'ubdatō te te sadanharĭ wa, pē'ēzé di oto, Pedru hā. Tawamhā Zezusihi ma, te duré tinha, āne:

— Uburé marĭ hā aima waihu'u pese di. A hā ma tō asina ĭwaihu'u siro, te 're ĭ'asawi pese mono zém na.

Tawamhā Zezusi te tãma tinha:

— Ma'āpé, ĭzazei'wa norĭ hā 're ab'madâ'â pese mono za, pone'ērebâ 'madâ'â wē 'wa ne hā.

18 Te duré tãma tinha:

— Tō sena wa aima rowasu'u: Aipréduptéb ré, ma tō 're asi'uza mo, nimomo 're ane mono da, asima 're ĭrowē mono zéb uwaibaba. Niwapsi, ānei ō di za. Asi'ĭhi wapsi, te za aipano hā ĭwē zahuré, da te ai'awasisi da, nimomo asima rowē ō nherē, da te asaprōni da.

19 Āne sō'awib ō nherē, ma tō tãma rowaihu'u siro, ĭdâ'âzém na hā, za tãma ĭromhâimanazém na hā. Sihâiba zawi āna, za dâ'â wa, te za 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma 're dawata za'ra.

Tawamhā Zezusi te duré Pedruhu ma tinha:

— 'Re ĭmorĭzém na te za 're aimo, ĭzarina. — Āne te tãma roti.

Zezusi hā Pedruhu ma, te te ĭrotizé wasu'u, Zuwāhā āma

20-21 Tawamhā nimomo simisutu wasi'aba'réri ré, ma tō Pedru hā aipi'ra. Sipi'rai wamhā, ma tō ĭ'madâ, Zezusihi siré 're ĭmorĭ hā te te 're ĭzawi pese mono hā. Barana wasi'ubumroi ré wasaihuri da, wa tō ĭsō're āma nhamra aré. Wa hā wa tō sadanha aré: “Wanhib'apito, e 'wa hā te za asô te te danhimro, te te dama aihâiba nhomri da.” Āne wa tō sadanha aré. Tawamhā Pedru te te ĭ'madâ'â wamhā, te Zezusi sadanha, ĭ'āma:

— Wanhib'apito. Ā hā bété, e niha za tãma ĭromhâimanazé hā.

22 Tawamhā Zezusi asa te tãma tinha:

— Apâ we ĭmorĭ ō ré, ĭdâ'â'ôzé te tãma pisutu wamhā, taha si āma 're 'madâ'â mono ō di za, 're aimorĭ da, ĭzarina. Asi'āma si te za 're ĭrosa'rata mo, 're ĭmorĭzém na si 're aimorĭ da. — Āne te Pedruhu ma roti.

23 Tawamhā ĭdâ'â āna 're ĭhâimana u'âsi mono na rowasu'u hā ma tō te te ropé, Zezusihi zazei'wa norĭ u. Zezusi hā te te ĭma pisutu ō di, ĭdâ'â'ôzé hā. Taré ma tō Pedruhu ma waihu'u aré: “Apâ we ĭmorĭ ō ré, ĭdâ'â'ôzé te tãma pisutu wamhā, taha si āma 're 'madâ'â mono ō di za.” Āne si ma tō tãma tinha aré.

24 Ta hā Zezusihi wasu'u na aima rowasu'u za'ra wa'aba 'wa hā, Zezusihi siré 're ĭmorĭ. Ta hā duré āma rob'ui'ééré'wa. Zezusihi wasu'u na ĭsimirowasu'u hā sena uptabi na wa tō wasina waihu'u za'ra ni.

*Zuwā te te ĭrob'ui'ééré 'rāsutu zé
Zuwā 20.30-31*

²⁵ Zezusi hã te te dama 're ã'arob'manharĩ wẽ mono zé hã ahâ uptabi di, da te ãma ãrob'ui'éré za'ra õ hã. Da te ãma rob'ui'éré za'ra 'wa'ãhã, aré tãma rob're syryre di ãbahã ma hã, ti'ai ãma hã. Nimame 're ãsima'wara mono zéb da hã mare di.

Atusi Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhuri na rob'ui'ééré Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na Rucasi hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusihi mreme wapari'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã za we te te ĩtême ĩsi'ra za'ra zéb zô, ĩsimipari za'ra na hã ma tô âma rob'ui'ééré. Zezusi hã ti'ai âma oto 're morĩ ô di.

Capituru 1 âma hã Rucasi ma tô wasu'u, Zezusi hã hãwa u apâ ĩmorĩzém na hã. Capituru 2 âma ma tô duré wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ĩsazei'wa norĩ pê'ê mono bâ oto âma 're ĩsôrôwa za'ra mono na hã. Capituru 3 hawimhã ĩbaihâ 'rãsutu u hã ma tô wama rowasu'u za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimiromhurizém na hã, daro mono bâ Zezusihi wasu'uwê hã te te dama 're wasu'u za'ra mono ré, marĩ hã sada 're ĩhâimana za'ra mono zém na hã.

Cristuhu wasu'uwê na hã Zeruzarê 're, ma tô zudezu norĩ ma âma rowasu'u na'rata za'ra ni. Taha pari, ma tô samaritanu norĩ nhipti'ai u hã âma ropé ni. Ta hawimhã zudezu'ô norĩ u, ma tô duré te te ropé oto, Zezusi hã zudezu norĩ u si we morĩ ô wa.

1-2 Tezopiru, wa hã Rucasi, ĩnhimi'ui'ééré 'rata na wa tô aima rob'ui'ééré pa, Zezusi 're ĩmorĩzém na. Ti'ai âma 're morĩ ré hã ma tô te te 're da'apawapto. Ma tô duré te te dama 're arowahutu. ĩsãna'rata hawimhã, ĩ'rãsutu u wa tô aima âma rob'ui'ééré. Hãwa u ĩmorĩzé wasu'u na wa tô duré aima rob'ui'ééré pa.

Tawamhã hãwa u morĩ ô ré, ma tô tizadawa wasu'u'wa norĩ ma rob'ru za'ra, te te sima ĩwê za'ra zéb uwaibaba, sô ĩhârâ za'ra norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré, 're morĩ wa, ma tô ĩsadawa para tãma rob'ru za'ra, te te duré âma 're dapawapto za'ra mono da, duré ĩwasu'uwê te te dama 're wasu'u za'ra mono da, ĩsine. Āhãna wa za duré aima rob'ui'ééré, hãwa u morĩ za'u si, te te 're ĩpawapto za'ra mono zé wasu'u na hã.

Zezusi hã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, nasi ĩsihâi'rézé wasu'u

³ Zezusi hã dâ'â nherê, hãwa'utu wamhã, tihãiba na u'âsi te nasi tãma sihâi'ré za'ra, tizadawa wasu'u'wa norĩ ma hã. Nasi ĩtême ĩsihâi'ré za'ra zém na hã, 40 na ma tô bâdâ hã âma ne. Tô sena, Zezusi hã hãiba ré za oto apâ 're ĩmorĩ na te te âma waihu'u za'ra da, te nasi ĩtême sihâi'ré za'ra, taré newa, te te siwi âma wawã tô za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwê mono zém na ma tô duré tãma rowasu'u za'ra.

⁴ Tawamhã nimahã bâtâ na ï'rata sãmra za'ra ré, te tãma roti za'ra, Zeruzarẽ ãma simipari sina a'â hâimana za'ra da. ãne te tãma roti za'ra, Zezusi hã:

— Ìmama, te te aima ïropisutu za'ra wa'aba zéb zô asimipari za'ra wa'aba za a'â. Te te ïropisutuzé hã wa tô aima wasu'u za'ra wa'wa.

⁵ Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. ãnei ô di za oto, a norĩ wa'wa hã. Ai'ãma 're ronomro za'ra wa'aba mono ô ré, te za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipë'ëzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ïré 're anomro u'âsi aba mono da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã siré si'ubumroi ré, te siwi sadanha, ïsadawa wasu'u'wa norĩ hã:

— Wanhíb'apito, e tawamhã, ãhãna te za wama asi'apito za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã warob 're duré wama 're roti mono da, wahi'rada Dawi hã te te dama 're ïroti mono ne hã, romanu norĩ te te 're wawada'uri za'ra mono tã da. — ãne te siwi sadanha.

⁷ Tawamhã Zezusi te asa tãma nharĩ za'ra:

— Ìmama ma si waihu'u pese di. Taha si ma tô bâdâ hã sima pisutu pese, te te dama ãma ï'uwaimramizéb da hã. A norĩ wa'wa hã bâdâ hã waihu'u za'ra wa'aba da, Ìmama te te aima pisutu za'ra wa'aba ô di, te te dama ãma ï'uwaimramizéb da hã.

⁸ Tane nherẽ, te za Tipë'ëzani hã we aima sômri za'ra wa'wa. Tawapsi, te za tiwaihu'u pese na asiptete za'ra wa'wa, dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za tô dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, Zeruzarẽ na 'ri nho'ômo nhisi ãma. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma te za duré dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, daza'ruĩ mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma zama. Uburé daza'ruĩ mono bâ romhã na zama te za oto dama 're ïzadawa wasu'u za'ra wa'aba mo. — ãne te tãma roti za'ra.

Zezusi hã hãiwa u ïmorizé wasu'u

⁹⁻¹⁰ Tawamhã tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, te te tãma roti za'ra pari, ma tô Ìmama hã tiwi âri za'ra, ïsô'a za'ra, hãiwa u morĩ da oto, Zezusi hã. Morĩ ré, te te siwi sawërẽ za'ra. Tawamhã hãiwa'a 'rowi ma tô tiwi tizébré za'ra oto. Te te siwi sãmri za'ra ô di oto. Tawamhã hãimo te te siwi sawërẽ mono ré, aibã norĩ hã ma tô sa'rese ãna aima'wara zahuré, ïsababab za'ra, uza hãirã ré.

¹¹ Tawamhã ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Darireza ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, e marĩ da, te aimasap sina, hãimo ãma ïsawërẽ za'ra wa'aba mo. Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, hãiwa u te te aiwi ï'âri za'ra wa'wa hã, ta hã te za wei apã mo. Hãiwa u ãma morĩ ré, ma tô ïsawërẽ za'ra wa'aba mo. Hãiwa u ãma aiwi ïmorĩ aba ne, te

za wei apâ mo. — Āne ma tô tâma rowasu'u za'ra, hâiwa hawi romhuri'wa norĩ hã.

Zeruzarē āma Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, nasi ĩsi'rã'õtōzé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te oto apâ ai'aba're, Oriwera na êtê 'râihâ nhisi hawi, Zeruzarē na 'ri nho'omo nhisi u. Ta hawimhã, Zeruzarē u hã misi na ti'ai pibuzé hã.

¹³ Ma tô oto aihutu, Zeruzarē u. Sihutu wamhã, 're ĩdanhimi'wara mono zéb u te oto ai'aba're. Hâimo te sai'uri za'ra, tisi'ubumrozéb u sisisi da, 'ri nhisi u. ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã āne ĩsisi za'ra hã: Pedru hã, duré Zuwã hã, duré Ti'adu hã, duré Ādéré hã, duré Piripi hã, duré Tome hã, duré Batoromezu, duré Mateusi, duré Apezuhu 'ra Ti'adu na ĩsisi hã, duré Sima hã zeroti norĩ me aré 're ĩmorĩ hã, duré Zudasi Ti'aduhu 'ra hã. Ta norĩ hã ma tô hâimo sai'uri za'ra.

¹⁴ Tawamhã awê sidâpâsi te nasi si'rã'õtô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, mreme zusi da nasi, Zezusihi no norĩ me, duré ĩna zama Mariza na ĩsisi hã aimawi pi'ô norĩ me zama.

Mati'asi hã Zudasihi nhowa're're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzé wasu'u

¹⁵ Tawamhã bâdâ hã siwaptom na āma ne pari, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã si'rã'õtô, 120 na ĩhâiba za'ra hã. Tawamhã Pedru hã ma tô wahudu hâiwi, te te tâma rowasu'u za'ra da. Āne te tâma rowasu'u za'ra:

¹⁶⁻²⁰ — Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Zudasihi wasu'u na wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô Zudasi hã waihu'u siro, romhã ré. Taha wa, Dawihi ma, ma tô tinha, dama roti'wai ma, te te ĩwaihu'u sirômo zém na te te āma rob'ui'ére da. Tawamhã Dawi hã ma tô Zudasihi āma rob'ui'ére siro, poto ô ré. Āne ĩbaihã na āma ĩrob'ui'ére hã: "ĩsôrôwa āma hã 'ri baba di za oto. 'Ri baba na te za oto 're sa. Ni'wa hã ĩwa 're sãmra mono ô di za oto." Āne Zudasihi dâ'ázé wasu'u na ma tô wama rob'ui'ére.

— Rob'ui'ére na ĩwasu'u hã ma tô sina uwaimra Zudasi hã, tidâ'ázé wasu'u hã te te sina waihu'u āna. Siwi ĩwê'ô'wa norĩ hã ma tô te te sô simro, Zezusihi zô. ĩsiré 're wanomro mono nherê, wasiré romhuri, Zezusi te te tâma pisutu nherê, ma tô te te sô danhimro, te te dama hâiba nhomri da. Te te dama hâiba nhomri parip si, ma tô sima uipra ti'a hã, Zezusi te te dama ĩsômrisé wa'âbâ na. Tawamhã tame ma tô dârâ, tinhipti'ai 're, Zudasi hã. Ma tô waptârã, ti'ai wa. Waptã'ã wamhã, ma tô nomohaipo'o. Nomosipo'o wamhã, uburé ĩsâna ma tiwi asa'wa. Āne ma tô Zudasi hã sina uwaimra, za ĩdâ'ázé wasu'u na rob'ui'ére zarina.

— Tawamhã ãwasu'u hã 'ri baba, ma tô te te ropé, Zeruzarẽ ãma. Taha wa, Asédama na ma tô ãsupti'a hã da te 're sisi za'ra, dasimremezém na. Wamreme na ãma ãsaprĩzé hã, dawapru za'warizém na darom nhisi hã.

— Duré ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono, te te ãwaihu'u sirõmo zéb zarina ma tô rob'ui'ééré siro, Dawi hã Zudasihî wasu'u na: “Romhuri hã, ãtei õ di oto. Ni'wa te hã za oto, ãsõwa're'remhã.” ãne ma tô ãma rob'ui'ééré siro, Dawi hã.

²¹⁻²² — Taha wa, wa norĩ hã wa za aibã hã wasiwi 'maipisutu ni, Zezusi apã ãhãwa'utuzém na wasiré te te dama 're rowasu'u mono da, Zudasihî nhowa're're. Zuwã Batita, â dawabzuri hã te te dama 're ã'ab'manharĩ mono zém hawi, ti'ai ãma 're morĩ ré, Wanhib'apito Zezusihi siré 're ãwanomro mono norĩ zô, wa za wanhopré ni, duré hãwa u morĩ ré, wasiré wa te ã'madã'ã za'ra norĩ zô. — ãne te dama rowasu'u, Pedru hã.

²³ Tawamhã aibã maparane ma tô ãsisi na pisutu zahuré ni, Zuzé Zusitu na ãsisi hã, duré ãhãiba amo hã, Mati'asi na ãsisi hã. Zuzé Zusitu hã, Basaba na ãsisi amo hã.

²⁴⁻²⁵ Taha pari, te oto tiwi rowaptêrẽ za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, ãne:

— Wanhib'apito, a hã aima dawaihu'u pese di. Taha wa, ma'ãpé wei wama waihu'u za'ra na. E niha aibã hã te asima ãwẽ, ãpisutu da hã, wasiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa da hã. Zezusihi ma, te te 're ãromhuri mono zéb da hã Zudasihî ma tô tirẽ. Taha wa, a hã tãma ãpisutuzéb u, ma tô mo. E 'wa hã te za ãpisu, Zudasihî nhowa're're, wasiré ãsadawa wasu'u'wa da hã. — ãne ma tô tiwi rowaptêrẽ za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te ãpisudu hã te te waihu'u za'ra da, ma tô marĩ hã sima me za'ra, te te siwi ãma uwaimrami da. Tawamhã ma tô siwi ãma uwaimra oto. Mati'asi hã ma tô oto siwi waihu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na hã, Zudasihî nhowa're'reb da hã. Tawamhã Mati'asi hã aibã 11 na ãsadawa wasu'u'wa da hã, Zezusi te te ãpisutu za'ra norĩ me, te za oto 're mo. Taha wa, 12 na ãhãiba za'ra hã oto apã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã.

2

'Re ãhâimana u'âsi mono hã Tipê'ẽzani we te te dama ãsõmrizé wasu'u

¹⁻⁵ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô 're sihutu Zeruzarẽ u, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa 'madã'ã'wa norĩ hã, tisiré norĩ u. Daro mono bâ ma tô 're dasihutu, Pêtecoti na bâtã nhisi u, 're danho ahã za'ra mono wẽ te, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da.

Tawamhã Pêtecoti na bâtã nhisi na Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sina ubumro. Siré si'ubumroi ré, awa'awi ma

tô marĩ hã wapari za'ra, hãiwa hawimhã. Rowa'u'u wawẽ pupu'u ne hã 'ri 're wa'wa mono bâ ma tô marĩ hã wapari za'ra, aihĩni. Unhama ro'o ne hã ma tô marĩ hã sina sãmri za'ra. Ìhãiba mono bâ ma tô te te ropé, ìtẽme, unhama ro'o ne hã. Tawamhã ì'rãi mono bâ, ma tô simasa. 'Re ìhãimana u'âsi mono pẽ'ězani hã ma tô ìtẽme tiwisi za'ra, ìsazei'wa norĩ u. Ìhãiba mono bâ, ma tô ìpẽ'ẽ 're sisisi, Ìpẽ'ězani hã. Taha na si ma tô oto damreme mono bâ dama rowasu'u za'ra, timreme nai õ nherẽ, Ìpẽ'ězani te te tãma ìwaihu'u za'ra zéb zarina.

⁶ Tawamhã Zeruzarẽ u 're ìdasi'rã'õtõ mono norĩ hã ropupu hã da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tô ìtẽme dasito, Pedru norĩ u. Ìdasito mono hã, damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni, ìmreme za'ra na hã.

⁷⁻⁸ Tawamhã ãne te dasima rowasu'u za'ra ni:

— Pra. E niha, wa bété wamreme mono bâ wapari za'ra ni, õ norĩ hã, Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're hãimana za'ra mono nherẽ. E niha, ma tô bété õ norĩ hã wamreme hã waihu'u za'ra. — ãne te dasima rowasu'u za'ra ni.

⁹ Taha pari, te duré dasima nharĩ za'ra ni, ãne:

— Wa norĩ hã darob amoi hawimhã wa we aihutu ni, Patiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mediza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Erã na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Capadosiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã,

¹⁰⁻¹¹ duré Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, duré Ezitu na romnhisi hawimhã, duré Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawimhã, tame Sireni na 'ri nhisi 'rata daza'rui hawimhã. Nima norĩ hã Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawimhã ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Cereta na romnhisi hawi ma tô we aihutu. Duré nima norĩ hã Arabiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, ma tô we aihutu. Nima norĩ hã zudezu norĩ hã. Duré nima norĩ hã zudezu'õ norĩ, 'Re ìhãimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono norĩ hã. E niha bété, wa wapari za'ra ni, wamreme mono bâ, aibã norĩ hã te te wama ìrowasu'u za'ra na hã, 'Re ìhãimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te dama 're ì'ab'manharĩ wẽ uptabi mono wasu'u na hã. — ãne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹² Tawamhã damreme mono bâ da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni. Da te ãma rosa'rata waihu'u za'ra õ di. Taha wa, te ãne ãma tasisadanharĩ za'ra ni:

— E niha te te wama ĩrowasu'u za'ra zém na wa za wasina rosa'rata za'ra ni. Wa te waihu'u za'ra ô di, wa te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã. — Āne te dasima nharĩ za'ra ni.

¹³ Tawamhã ni'wam norĩ si ma tô Pedru norĩ ãma tiwa'ẽ za'ra. Taha wa, te ãne sima rowasu'u za'ra:

— Oro ô norĩ hã wamreme mono bâ, te te waihu'u za'ra za, ma uwa 'rãĩ wa'u ĩsé na si'uihã idi'iti za'ra. — Āne te sima rowasu'u za'ra.

Pedru te te dama ĩrowasu'uzé wasu'u

¹⁴ Tawamhã Pedru hã ma tô hãwi za. ĩsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô duré ĩsiré hãwi aimasa, 11 na ĩhãiba za'ra hã. Tawamhã mreme 'rãihã na te dama rowasu'u Pedru hã, da te wapari za'ra da. Āne te dama tinha:

— Wasiré zudezu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za, duré uburé Zeruzarẽ ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ zama, ĩnhimirowasu'u hã waihu'u za'ra wa'aba da.

¹⁵ A norĩ wa'wa hã te ĩsiré ĩsimasam norĩ ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Uwa 'rãĩ wa'u ĩsé na wasi'uihã idi'iti za'ra newa, te wa'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa. Mare di. Ānei ô di. Rob'rãĩ wa'u zé na wa'uihã idi'iti za'ra ô di. Zahadu bâdâ we sô're za'a ô di. Āne ré, da te 're âhuri mono ô di, rob'rãĩ wa'u ĩsé hã.

¹⁶ Āhãna ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã ma tô wama ãma uwaimra oto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Zuwéhé mreme hã ma tô wama ãma uwaimra, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wai mreme hã. Taha wa, te ãne wa'ãma asôpré wa'wa. Taha wa, te duré ãne ĩwapari za'ra wa'wa. Duréihã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme hã ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u, Zuwé hã. Āne 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme hã:

¹⁷ “Rob'rãsutu u ti'a si'utõrĩ ô ré, wa za ĩpẽ'êzani hã te dama 're anhomri, daro mono bâ. Tawamhã asihudu za'ra wa'wa hã, aibã norĩ hã pi'õ norĩ zama te za te te 're ĩzadawa wasu'u za'ra. ĩhi norĩ ma, sôtõ 'rowi te te 're ĩrosawêrẽ za'ra mono na wa za tâma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na. Duré, ĩpréduptém norĩ ma zama 're sôtõ za'ra mono ô nherẽ, sôtõ 'rowim ne te te 're ĩrosawêrẽ za'ra mono ne, wa za tâma 're ĩsiwaihu'u za'ra, ĩnhimiroti na.

¹⁸ ĩma romhuri'wa norĩ ma, wa za te tâma 're anhomri, ĩpẽ'êzani hã aibã norĩ ma, pi'õ norĩ ma zama. Tawamhã te za te te dama 're ĩzadawa wasu'u za'ra.

¹⁹ Hãwa na wa za marĩ dama ĩwaihu'u'õ hã 'manha, ãma ĩdatob'uzu za'ra zéb da hã. Ti'ai ãma zama wa za duré marĩ hã dama ĩwaihu'u'õ hã 'manha. Dawapru te za puru. Duré uzâ te za ãro. Tawamhã ĩsized sa'êtê na watobro wamhã, te za rob'utõ.

20 Bâdâ te te rob'uuiwẽ õ di za. Te za tirobra. A'amo zama te za titõmo wapru. Âne wa za 'manha, uburé Danhib'apito nhibâdâ hã ãwa waptã'ã õ ré, ãpire uptabi hã.

21 Tawamhã te dapawaptob da, da te ãwi waptẽrẽ za'ra wapsi, wa za tô sena da'anho'reptu."

Âne Zuwé hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're awaihu'u. — Âne ma tô Pedru hã Zuwéhé nhimirowasu'u na dama rob'rãzarõtõ.

22 Tawamhã Pedru hã ma tô duré ãma uzusi, tinhimirowasu'u na, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ãsãmra mono hã, ta hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, ma tô te te 're da'apawapto, danho'a. Marĩ ãwẽ hã dama ãmanharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Tô sena, õ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para, te te dama 're ãab'manharĩ mono zém na da te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Timama waihu'u pese zarina marĩ ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ. Ai'rata 're ãhâimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ãne na hã asiwi ãwaihu'u za'ra wa'wa.

23 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na waihu'u siro romhã ré, Zezusihi dãâzé hã. Te te ãwaihu'u sirõmo zéb uwaibaba, duré te te sima ãwézéb uwaibaba, ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Zezusi hã dama 'ru za'ra wa'aba da, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wa norĩ ma, ai'upana za'ra wa'aba, te te siwi wãrĩ da. Taha wa, ma tô siwi sasõ, wedepo'o nhonhi'rãmi na. Taha na ma siwi tãwĩ.

24 Tane nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô hãiwa'utu, ab're hawi watobro da, dãâ uptabi nherẽ. Ma tô duré pawapto, dãâ u'âsi nomro tõ da. ãdãâzé tãma wapure wa, dãâ u'âsi nomro waihu'u õ di, Zezusi hã.

25 Taha wa, wahi'rada Dawi hã ma tô Zezusi wasu'u duréhã, ãne:

"Wanhib'apito, te za ã'rata 're asãmra u'âsi mo. Taha wa, ãpahi õ di za.

26 Taha wa, ãto sina, wa 're ãhâimana, ãpẽ'ẽ 'remhã. ãmreme toi u'âsi na, wa 're ãmreme. ãhãiba ré 're ãmorĩ u'âsi dai õ nherẽ, ãpahi ãna wa za asõ ãsina 're ãnhimipari u'âsi.

27 ãdãâ nherẽ, ãrẽme õ di za, adã 're ãhâimana za'ra mono zéb ãma hã. Wa hã te aima 're romhuri wẽ u'âsi mono wa, ãdãâ wamhã, ãhãiba 'roi õ di za. Taha wa, wa hã ãdãâzé hã te pipa õ di za.

28 'Re ãmorĩ wẽ u'âsi da, ma tô ãma ãwaihu. Taha wa, ãto sina wa za 're mo, asõ'a 're ãmorĩ wa."

Âne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma, Zezusi wasu'u siro. — Âne ma tô Pedru hã dama sadawa 'rãzarõtõ.

29 Taha pari, te duré dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wahi'rada Dawi hã wa za aima wasu'u za'ra wa'wa oto sô'awi. Tô sena, ma tô dêrã, Dawi hã. Dã'ã wamhã, êtê zahãpã wa, ab're 're, ma tô dasiwi sêrê ni. Da te ãsêrêzê hã wama waihu'u pese za'ra di, ãhãna hã.

³⁰ Ta hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa, te 're hãimana. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô tãma ropisutu, ãsihudu hã ãsine dama si'apito da, zahadu wapsi, ã'uirĩ na te te dama 're aroti mono da.

³¹⁻³² Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãwaihu'uzêb zarina, ma tô wasu'u siro Dawi hã, Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã apã za ãhãiwa'utuzêm na hã, ãne:

“Dã'ã nherê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te rême ô di za. ãhãiba hã 'roi ô di za.”

ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma rowasu'u za'ra, apã za ãhãiwa'utuzêm na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Zezusi hã hãiwa'utu. Apã te te hãiwa'utu wamhã, wa norĩ hã wa tô sabu za'ra ni. Taha wa, wa wa te dama 're wasu'u za'ra, ãhãiwa'utuzêm na hã.

³³ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô sitême ti'ã apã, ãsimire niwĩ oto 're sãmra u'ãsi mono da. Tawamhã Tipê'êzani hã ma tô ti'ra ma tisô, te te tãma ãma ãropisutu siro hã, te te sima 're ãda'awê mono zêb uwaibaba, te te dama 're anhomri mono da. ãhãna, Zezusi hã ma tô wama sômri za'ra, Tipê'êzani hã. Taha wa, ma tô ãne wa'ãma asôprê wa'wa. Ma tô duré ãne ãwawapari za'ra wa'wa, aimreme mono bâ wa'aba.

³⁴ Dawi hã dã'ã wamhã, hãiba wahuré morĩ ô di, hãiwa u hã. Cristuhu si ma tô hãiba wahuré mo, hãiwa u apã. Taha wa, ãne ma tô duré wahi'rata norĩ ma Cristu wasu'u wê, Dawi hã:

“'Re ãhãimana u'ãsi mono te roti, ãnhib'apito ma: 'We aimorĩ, ã'rata 're asãmra mono da, ãnhimire niwĩ.

³⁵ Zahadu, wa za aipawapto. Siwi aiwê'ô'wa norĩ ma, asiptete di za. Taha wa, a hã tô sena Danhib'apito uptabi na te te siwi aiwaihu'u wa, te za aima 're 'rã po za'ra. Asisiti te za duré 're ã'azatôrĩ mo.' ”

ãne ma tô Dawi hã wahi'rata norĩ ma waihu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme hã.

³⁶ Taha wa, wa hã wa aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ te te waihu'u pese za'ra da. Zezusi hã da te dasiwi sasômri da, dama ã'ru za'ra wa'wa hã, ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisudu, uburé Danhib'apito da hã, duré Danho'reptui'wa da hã. Ma'ãpé ãhã wasu'u hã tô sena na waihu'u pese za'ra wa'aba. — ãne ma tô dama rowasu'u, Pedru hã.

³⁷ Tawamhã Pedruhu mreme, da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapê'êwara za'ra ni. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra ni, Pedru norĩ ma, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma hã:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e niha za, tawamhã. E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni. — ãne te tãma nharĩ za'ra ni asa.

³⁸ Tawamhã Pedru te duré asa dama tinha:

— Aiwasété wi, te za aipizari za'ra wa'wa, rême pese za'ra wa'aba da, Zezusihi nhimiroti na si oto 're anomro aba mono da. Zezu Cristuhu zazei uptabi 'wa na asiwasu'u za'ra wa'aba sina, te za â dawabzuri hã ì'manharĩ za'ra wa'wa. Aihãiba mono bâ te za ãne ì'manharĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã te te aima pari za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã Tipê'êzani hã te za aima sômri za'ra wa'wa.

³⁹ ãne ma tô aima ropisutu sirõmo za'ra wa'wa, te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, asihudu norĩ ma zama. Wasiré'õ norĩ ma zama ma tô tãma ropisutu sirõmo za'ra. Wanhib'apito, 'Re ìhâimana u'âsi mono, za sitême sô 're ìhârâ za'ra mono norĩ ma, ma tô ropisutu sirõmo za'ra, Tipê'êzani na hã.

⁴⁰ — Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ 're ìhâimana wasété za'ra mono zém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za. ãhãna tiwi aipizari za'ra wa'aba, 're ìdanomro wẽ mono zém niwĩ oto 're anomro aba mono da, asisõ'reptu za'ra wa'aba da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dasiré aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba tõ da. — ãne ma tô dama rowasu'u pese, Pedru hã. Simiroti za'êtê uptabi di.

⁴¹ Tawamhã da'ahã na ma tô Zezusi hã saze za'ra ni, Pedru te te dama ìsadawa wasu'uzém na hã. Taha wa, ma oto â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni, 3 miu na dahãiba hã. Tawamhã Zezusihi zazei na'rata 'wa norĩ me, ma tô oto sitême atob za'ra. Tawamhã ahã uptabi di oto, ìsazei'wa norĩ hã.

Ìsaze na'rata 'wa norĩ 're ìhâimana za'ra mono zé wasu'u

⁴² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ìsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're waparĩ pese za'ra. Te te rême za'ra õ di. Ma tô 're sisawi pese za'ra. Ma tô 're si'rã'õtõ, tisa da, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono da.

⁴³ Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã marĩ ìwê hã ahã na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ì'manharĩ waihu'u'õ hã. Taha wa, ma tô ãma 're datob'uzu za'ra.

⁴⁴ Tawamhã ìsazei'wa norĩ hã te oto siré 're hâimana za'ra, aihĩni. Tinhibrom na tite da si, te te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di oto.

⁴⁵ Ni'wam norĩ hã ma tô tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, duré tinhibroba zama, ìwa'âbã zô. Tawamhã ìwa'â hã ma tô te te sima 're po'o za'ra, marĩ zô tiwi 're ìro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina.

⁴⁶ Awê sidâpâsi ma tô duré 're si'rã'õtõ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra 're, 're mreme zusi mono da, tãma. Tinhorõwa mono bâ, ma tô duré

're si'rã'õtõ, ì'u'ëtē wapu na siré 're saihuri mono da. Sima 're sōprub za'ra mono wa, ma tô to sina tisa na siré 're saihuri.

⁴⁷'Re ìhâimana u'âsi mono âma te duré siré âma 're wata za'ra, uburé ìsōprubzém na hã. Tawamhã aihîni, ma tô ìsazei'wa norĩ hã wēsãmri za'ra ni. Tawamhã awē sidâpâsi, ma tô ìsazeté'wa sidâpâ dasina tahâ'â ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã rowasété hawi te te 're ì'anho'reptui mono norĩ hã.

3

Pedru hã ìhi'rê te te ìpesezé wasu'u

¹Tawamhã nimahã bâtâ na ma tô Pedru norĩ hã dame tineb zahuré, Zuwãhã me, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb u hã. Bâdâ sipi'rai wi, te dame tineb zahuré, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé bâtâ na.

²Tame te aibâ hã nhamra, ìpotozém hawi ìmorĩ'õ hã. Ì'madâ'â ze na 'ridawa nhisi u te ta hã nasi dasiwi mrami ni, rob'uiprazém na te te 're da'awari mono da, 're danhisisi mono sidâpâsi.

³Tawamhã Pedru norĩ hã 'ri 'wawi wa'ra u zasi zahuré õ ré, ìhi'rê hã ma tô sãmri zahuré. Te te sãmri zahuré wamhã, te nasi 'mahârâ zahuré, marĩ te te tãma sômri zahuré da.

⁴Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô 'madâ'â pese zahuré, Zuwãhã me. Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Wei wa'madâ'â. — Âne te tãma tinha.

⁵Tawamhã ma tô 'madâ'â zahuré, marĩ te te tãma sômri zahuré da newa.

⁶Tawamhã Pedru te duré tãma tinha:

— Wa hã ìnhimarĩ õ di. Rob'uiprazé hã robaba di, ìte hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma ìsômri na wa za aipawapto. Zezu Cristu, Nazaré âma aré 're ìsãmra mono zadawa para, wa za aima tinha: Aiwahutu, aipara na 're aimorĩ da oto. — Âne te tãma tinha, Pedru hã.

⁷Taha pari, Pedru hã ma tô pa'â ìsimire niwĩ, ìhi'rê hã te te wahutu da. Te te wahutu wamhã, awa'awi ma tô parahaptete, ìpara'õtõ zama.

⁸Tawamhã ma tô darõno. Hâiwi te oto za. Tame ma timorĩ na sãna'rata oto. Tawamhã Pedru norĩ me, ma tô siré asisi, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zé 'ri 'wawi wa'ra u. Tawamhã morĩ sina te sarõtõ, rowê te. 'Re ìhâimana u'âsi mono âma te duré tiwata.

⁹Tawamhã aihîni ma tô 'madâ'â za'ra ni, aibâ hã sarõtõ mono ré hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono âma wata ré hã.

¹⁰Morĩ wê wa, ma tô duré âma tatob'uzu za'ra ni. Tawamhã âne te dasima nharĩ za'ra ni:

— Oro õ hã ìhi'rê hã sãmra sina, rob'uiprazém na te te nasi da'awari za, morĩ wê di oto. Ì'madâ'â ze na 'ridawa nhisi âma 're ìsãmra mono aré. — Âne te dasima nharĩ za'ra ni, morĩ wê wa oto.

'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma, Pedru te te dama ãrowasu'uzé wasu'u

¹¹ Tawamhã aibã hã ma tô Pedru norĩ hã te te 're patété zahuré, Zuwãhã me, Saromahã nhisi na 'ri zahãpã nhisi ãma. Te te 're patété zahuré mono ré, da te 'madã'ã za'ra wa, ma tô aihĩni ãtẽme dasisa're. Tawamhã ma tô ãma tatob'uzu za'ra ni.

¹² Tawamhã Pedru te te da'madã'ã wamhã, te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, e marĩ wa, ma wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Wasi'uihã na ãhi're hã wa te morĩ wẽ newa, te wei wa'ãma asõpré wa'wa. Wasi'uihã na wa te pese õ di, wa norĩ hã. 'Re wane wẽ wa, wa te pese newa, te wei ãwa'madã'ã za'ra wa'wa. Mare di. ãne wab õ di.

¹³ 'Re ãhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito. Ta hã ma tô Zezusi hã wẽsã, tãma ãromhuri wẽ 'wa hã. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô asiwi ãwẽ'õ za'ra wa'wa. Ma tô asiwi ãsõmri 'wa, Piratuhu ma. Taha nho'a, ma tô asiwi ãwẽ'õ za'ra wa'wa, te te sima wẽ nherẽ Piratu hã, morĩ da apã, dazazém hawi.

¹⁴ Zezusi hã 're morĩ wẽ uptabi nherẽ, ma tô asiwi ãwẽ'õ za'ra wa'wa. Rob'manharĩ wasété'wa si ma tô asima ãwẽ za'ra wa'wa, dazazém hawi da te dasiwi wazere da, Zezusihi upana.

¹⁵ Dahãimana wẽ zéb da, dapẽ'ẽwẽ hã za te te dama 're ã'anhomri mono 'wa hã, aima za'ra wa'aba, da te dasiwi wĩri da, ma tô dama ã'ru za'ra wa'wa. Tazahã 'Re ãhâimana u'âsi mono, ma tô apã hãiwa'utu, dã'ã uptabi nherẽ. Wa norĩ hã Zezusi apã hãiwa'utu wa, wa te ãsabu za'ra hã wa tô wa te dama 're wasu'u za'ra.

¹⁶ Zezusi hã tiwaihu'u pese na ma tô ãhi're hã pese, ãmreme te te sazei wa. Taha wa, ma tô aptete oto. Ma tô ã'madã'ã za'ra wa'wa. Ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa oto. Tô sena te te sazei wa, morĩ wẽ di oto wanho'a.

¹⁷ — Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã wa tô aiwaihu'u za'ra wa'wa. Asiwu waihu'u aba ãna, ma tô dama ã'ru za'ra wa'wa, Zezusi hã. Aima ãpire za'ra wa'aba norĩ zama te te siwi waihu'u ãna, ma tô ta norĩ zama dama 'ru za'ra, Zezusi hã da te dasiwi wĩri da.

¹⁸ Taha zarina, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã timreme hã ãma uwaimra, duréihã ãsadowa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãma 're ã'awaihu'u sirõmo mono zéb zarina, Cristu hã za te te ãrobzépatazém na hã, Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã.

¹⁹⁻²⁰ Taha wa, te za aiwasédé hã 're ãrẽme za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono u 're aipizari za'ra wa'aba mono da, aiwasédé hã te te aima 're pari za'ra wa'aba mono da. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're, asiptete u'âsi ãma 're anomro aba

mono da. Zezusi hã te za we apã satõ, Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te aima ìpisutu za'ra wa'wa hã.

²¹ Tane nherẽ, te za hãiwa ãma 're hãimana a'â, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te a'â ropese da, duréihã ìsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ, wahi'rata norĩ ma, te te 're ì'awaihu'u mono zéb zarina.

²² Duréihã, Mozési ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u siro, ãne: "Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ìpisutu, tizadawa wasu'u'wa da, Asib'apito za'ra wa'wa hã. ãne ni'wa hã asiré wa'wa hã te za ìza'u si aima pisutu za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, ìsine te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da. Tawamhã te za ìsimirowasu'u na 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo.

²³ Ni'wa hã ìmreme te te wapari õ wamhã, te za dasiwi wẽ'õ ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ nhiti, te za satõrĩ ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono zama te za siwi wẽ'õ pese." ãne ma tô rowasu'u, Mozési hã.

²⁴ Duréihã uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tô ãne na te te tãma 're ì'apisutu mono zéb uwaibaba, te te dama ãma 're rowasu'u za'ra. Samuwé hã uimrehẽne ma tô ìsadawa wasu'u na ãma sãna'rata, wahi'rata norĩ ma. Taha za'u si ma tô duré ìsadawa wasu'u'wa sidâpãsi te te dama ãma 're rowasu'u sirõmo za'ra. Uburé ma tô duré ã nimosi ìromhâimanazém na zama, te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra.

²⁵ A norĩ wa'wa hã, wasiré wahi'rata norĩ nhihudu te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, wahi'rata norĩ ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'apisutu mono zé hã te duré wama 're hãimana za'ra. Abra'ãhã ma, uimrehẽne ma tô tãma ropisutu 'rata. ãne ma tô tãma ropisutu: "Romhutu'õpsi te za ni'wa hã asihudu hã te te 're da'apawapto, daro mono bâ rowẽ na 're danomro mono da." ãne ma tô taha ma ropisutu na'rata.

²⁶ — Taha wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tin-himiropisudu hã ãma uwaimra. Ti'ra hã ma tô we atême uimrehẽne satõrĩ za'ra wa'wa, te te 're aipawapto za'ra wa'aba mono da. Te te tãma 're ìromhuri mono da hã te te pisutu wamhã, ma tô we atême satõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zé hã 're rême za'ra wa'aba mono da, rowẽ na ãma 're anomro aba mono da. — ãne ma tô Pedru hã dama rowasu'u.

4

Pedru norĩ hã Zuwãhã me dama roti'wa norĩ nho're ìsima'warazé wasu'u

¹ Tawamhã Pedru norĩ hã Zuwãhã me, zahadu te te dama rowasu'u zahuré ré, ma tô sasedoti norĩ hã aihutu, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb 'madâ'ã'wa

norĩ nhib'apito me, sadusezu norĩ zama. Sadusezu norĩ hã apâ dahâiwa'utuzé wasu'u wě'ô'wa norĩ.

² Ta norĩ hã ma tô sada ab'ru za'ra, Pedru norĩ zada, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zém na te te dama rowasu'u zahuré wa. Āne ma tô dama rowasu'u zahuré: “Dadâ'â nherē, te za apâ te te 're da'ahâiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Zezusi te te ĩhâiwa'utu ne.” Āne na te te dama rowasu'u zahuré 'ru te, ma tô sada tizahi za'ra.

³ Tawamhã ma tô dasiwi mrami zahuré ni. Hâiwahâ pesere wa, ma a'â siwi tiza, dazazéb 're, awěpsi te te siwi sani zahuré da, ĩwasété na te te dama rowasu'u zahuré ré ne, te te tãma nharĩ za'ra da.

⁴ Tane nherē, da'ahâ na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwě hã da te ĩwapari za'ra norĩ hã. Ĩsazei'wa norĩ hã ahâ uptabi di oto. Aibâ norĩ za'rata si hã 5 miu na ĩhâiba za'ra hã.

⁵ Tawamhã ma tô da'ãma ti'awě za'ra. Da'ãma awě za'ra wamhã, ma tô si'rã'õtô, Zeruzarē ãma sasedoti ĩpire norĩ hã. Zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ hã ma tô ĩme si'rã'õtô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ me zama.

⁶ Anasi norĩ hã ma tô duré datēme aimasisi zahuré, Caipasihĩ me. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire uptabi Anasi hã, sasedoti ĩpire uptabi. Duré ni'wam norĩ hã ma tô dame aimasisi zahuré, Zuwã hã Aresãdirihi me. Anasihi sisãnawã zahuré, ta norĩ hã. Duré Anasihi sisãnawã hãiba amo norĩ hã ma tô ĩsiré ubumro, Zeruzarē ãma dama ĩpire za'ra norĩ hã.

⁷ Tawamhã dama ĩpire norĩ hã ma tô dama 'ru zahuré, Pedru norĩ hã da te sani zahuré da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ĩsô'reb za'ra da te dasiwi simizusi zahuré da.

Tawamhã ma tô sadanharĩ zahuré ni, ãne:

— E niha ma tô bété ãne ĩ'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma bété a norĩ wa'wa hã ĩhi'ré hã ĩpese 'wa. — Āne te sadanharĩ zahuré ni.

⁸⁻⁹ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ězani na ma tô Pedru hã aptete, dama pahi tō da, te te dama rowasu'u wě da. Taha wa, te ãne tãma rowasu'u za'ra, dama ĩpire norĩ ma hã:

— Dama ĩpire norĩ, ãne te ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa: “E niha, ma tô bété ãne hã ĩ'manharĩ 'wa. E 'wa sadawa para, ma tô bété a norĩ wa'wa hã ĩhi'ré hã ĩpese 'wa.” Āne ma tô ĩwazadanharĩ za'ra wa'wa. Taha wa, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa.

¹⁰ Tawamhã a norĩ wa'wa hã te za ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, aihâiba mono bâ wa'aba. Uburé wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ zama te za duré waihu'u pese za'ra. Zezu Cristuhu zadawa para, wa tô pese ni, ĩhi'ré hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono hã asiwi wĩrĩ aba da, ma tô dama ĩ'ru za'ra wa'wa. Tawamhã ma tô dasiwi sasômri ni, wedepo'o

nhonhi'râmi na. Ma tô dârâ. Dâ'â nherê, 'Re îhâimana u'âsi mono, ma tô apâ hâiwa'utu. Taha zadawa para, te aibâ îhi're hã âme za, rowê na. Ma tô tipesse oto.

¹¹ Durêihã ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'ére siro, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. Êtê na ma tô âma simiré'é, âne:

“Êne hã wê nherê, ma tô 'ri'wa norĩ hã siwi wê'õ za'ra, taré nomro da. Tane nherê, te te siwi wê'õ nherê, taré nomro õ di, êne hã. Ni'wa hã ma tô ti'â, 'ri uparizéb da hã, wê uptabi wa.”

Âne ma tô Zezusihi wasu'u na wahi'rata norĩ ma rob'ui'ére siro, îbaihã na hã.

— A norĩ wa'wa hã êtê wê'õ'wa norĩ ne hã. Duré Zezusi hã êtê ne hã.

¹² Tane nherê, Zezusihi si Danho'reptui'wa hã. Ni'wa hã, aimawi hã 'Re îhâimana u'âsi mono te te dama pisutu õ di, ti'ai âma te te 're îda'anho'reptui mono da hã. Taha wa, Zezusihi si uburé Danho'reptui'wa hã. — Âne te dama îpire za'ra norĩ ma rowasu'u, Pedru hã.

¹³ Pedru norĩ hã mreme pahi zahuré õ di. Te te datõmo pipa zahuré õ di. Taha wa, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã ma tô âma titob'uzu za'ra. Rowahutu'wa da, te te dame 're romnhoré zahuré mono õ nherê, mreme pahi zahuré õ di. Tawamhã ma tô âma tipo're pu'u za'ra oto, Zezusihi siré 're îneb zahuré na, ti'ai âma 're morĩ ré hã.

¹⁴ Aibâ îhi're hã, Pedru norĩ te te îpese zahuré hã te îsiré tizab zahuré, danho're. Taha wa, dama îpire za'ra norĩ hã asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto.

¹⁵ Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, dasi'rã'õtõzém hawi pusi da. Pusi za'u si, ma tô âma sisadawa pibu za'ra, dama roti'wa norĩ hã.

¹⁶ Âne te sisadanhari za'ra:

— E marĩ, wa za 'manharĩ za'ra ni, aibâ norĩ ma hã. Tô sena, marĩ hã dama î'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô 'manharĩ zahuré, danho'a. Îhi're hã ma tô pese zahuré. Aihĩni Zeruzarê âma 're îdahâimana za'ra mono hã ma tô wapari za'ra ni, îhi're wasu'u hã. Taha wa, wa norĩ hã îwasu'u, wa te dawĩ 're udâ waihu'u za'ra mono õ di za.

¹⁷ Tane nherê, îwasu'u hã daza'rui mono bâ te te ropé tã da, wa za tãma amhâzépa za'ra ni, te te dama 're rowasu'u zahuré mono tã da oto, Zezusi 're îmorizém na hã. — Âne ma tô âma sisaze za'ra, dama îpire za'ra norĩ hã.

¹⁸ Tawamhã ma tô sô tihârâ za'ra, apâ îtêmeb za'ra neb zahuré da. Îtêmeb za'ra zasi zahuré wamhã, ma tô sadawa uwati zahuré ni, Zezusihi hâimanazém na te te dama 're rowasu'u zahuré mono tã da, duré îsadawa para te te dama 're rowahutu zahuré mono tã da.

19-20 Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, Zuwãhã me:

— E ma hã bété, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìwê. E ìmreme, wa za waparĩ ni. E aimreme za'ra wa'wa, wa za waparĩ ni bété. 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme si, wa za waparĩ ni. Ma'ãpé, asima ãma rosa'rata za'ra wa'aba, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã wa za wa te dama 're rowasu'u u'âsi za'ra, uburé wa te 're ì'madâ'â za'ra mono zém na hã, wa te 're ìwapari za'ra mono zém na zama. Wa te dawi 're udã waihu'u za'ra mono ô di za. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

21-22 Aibã ìhi'rê hã pese ô ré hã, 40 na ma tô ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma te tawata za'ra ni, aibã ìhi'rê hã morĩ wê wa oto. Taha wa, da te dasiwi ahãri da, te te dama 'ru waihu'u za'ra ô di, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã. Taha wa, te taré duré tãma amhãzépa zahuré ni, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me, te te dama rowasu'u zahuré tô da oto, Zesusihi wasu'u na. Taha parimhã, ma tô tãma rob'ru zahuré ni, neb zahuré da oto.

Zesusihi zazei'wa norĩ hã ìmreme zusi zé wasu'u

23 Tawamhã Pedru norĩ hã zudezu norĩ ma, ìpire za'ra norĩ hawi pusi wamhã, ma tô tineb zahuré, tisiré ìsazei'wa norĩ u, Zuwãhã me. Tawamhã ma tô tãma rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire norĩ mreme na, dama ìpire za'ra norĩ mreme na zama.

24 ãne hã da te waparĩ za'ra wamhã, aihĩni ma tô dasiré ãma tawata za'ra ni, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. Te oto tiwi rowaptêrê za'ra ni, ãne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, a hã Wanhib'apito uptabi. A hã Ropoto na'rata 'wa. Uburé, ma tô marĩ hã ì'apoto mo, hãiwa hã, duré ti'a hã, duré âporé hã. Uburé ìwa 're ìdanomro mono da hã ma tô duré ìpo.

25 A hã ma tô Aipê'êzani hã Dawihi ma ìsô, wahi'rata ma, aima romhuri'wai ma, aimreme hã wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u mono da. ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra Dawi hã, wahi'rata norĩ ma:

“E marĩ wa, zudezu'ô norĩ hã ma tô sada tizahi pese za'ra, daro mono bâ. E marĩ wa, ìsimirosa'rata za'ra hã tô senai ô di.

26 Roti'wa norĩ hã te sada aimasa. ìsadawa para da'uwati'wa norĩ me, ma sada atob za'ra, Wanhib'apito 'Re ìhâimana u'âsi mono zada, duré Danho'reptui'wa da, te te ìpisutu zada.”

ãne te tãma rowasu'u za'ra, Dawi hã.

27 — ãhãna, tô sena Zeruzarê ãma ma tô tasi'rã'ôto ni, aima romhuri wê 'wa zada, Zesusihi zada, Danho'reptui'wa da ìpisutu zada. Erodi norĩ hã ma tô sitême ubumro, Pôsi'u Piratuhu me. Ta norĩ hã zudezu'ô norĩ me duré Izarazéhé nhihudu norĩ me, ma tô sada si'rã'ôto, te te siwi wĩri da.

²⁸ A hã romhâ ré, ãma ãropisutuzéb zarina ma tô si'uihã na ãma siwi uwaimra tô, te te waihu'u za'ra õ nherẽ, Erodi norĩ hã.

²⁹ ãhãna dama ãpire za'ra norĩ hã te duré wama amhãzépa za'ra. Wa norĩ hã aima romhuri'wa norĩ. Wei wapawaptob za'ra na, ai'umnhasi sina aimreme hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, wapahi ãna.

³⁰ Zezusihi zadawa para, wa te 're dapese za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. Zezusi hã aima romhuri wẽ 'wa, taha zadawa para, marĩ ãwẽ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, wei wapawaptob za'ra na. — ãne ma tô tãma mreme zu, ãsazei'wa norĩ hã.

³¹ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, mreme zusi pari, 'ri ma tô ãré sãã'ã za'ra. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na ma tô aptete za'ra, ãpẽ'ẽ mono bâ. Pahi ãna, ma tô dama sadawa wasu'u za'ra oto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

ãsazei'wa norĩ hã, sõprum na 're ãhãimana za'ra mono zé wasu'u

³² Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã uburé, ma tô sisaze za'ra, tinhimirosa'rata za'ra na hã. Ni'wam norĩ hã tinhibro te te sima 're sawi za'ra mono õ di, tite da si. Uburé, ma tô ãsibrob'õ norĩ udãna te te 're po'o za'ra.

³³ Mreme prédup sina, ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, Wanhib'apito Zezusi apã ãhãiwa'utuzé wasu'u na. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ ma 're sõprub za'ra, ãwẽ na si.

³⁴⁻³⁵ Tawamhã 'ri tede'wa norĩ hã duré ti'a tede'wa norĩ hã ma tô tinhorõwa hã duré tinhipti'a hã te te dama 're wede za'ra, ãwa'ãbã zô. Tawamhã ãwa'ã hã ma tô te te 're sõmri za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma. Tawamhã, ãsazei'wai mono bâ marĩ zô tiwi 're ãro'wanhi'riti za'ra mono zéb zarina, ma tô te te tãma 're po'o za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, ni'wa hã simarĩ ãna 're hãimana mono õ di oto.

³⁶⁻³⁷ Tawamhã aibã hã Zuzé na ãsisi hã ma tô tinhipti'a hã dama wede, ãwa'ãbã zô. Roti wẽ 'wa, ta hã. Taha wa, Banabé na ma tô siwi sisi, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. (Banabéhé nhisi hã dama rowẽ zani'wa, te wasu'u, ãsisi hã.) Réwihi nhihudu, ta hã. Sipri na rob're za'iti nhisi ãma ãpotozé hã. Tinhipti'a hã te te dama wede wamhã, ãwa'ã, ma tô uburé ti'ã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u.

5

Ananizaha wasu'u, Sapiraha me

¹ Aibã hã Ananiza na ãsisi hã tinhipti'a hã ma tô ãwa'ãbã zô dama wede zahuré timro me, Sapiraha me.

² Tawamhã ti'ai wa'â hã ma tô sima po'o zahuré, pi'uriwi. Īrãsutu si ma tô Ananiza hã ti'â uburé newa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, wahuré newa.

³ Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ananiza, e marĩ da, ma tô Satanasihĩ nhimiwada'uri zarina ĩ'manha. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani ma, asadawa nhipe. Asipti'ai wa'â hã pi'uriwi ma tô asima ĩpo'o 'wa.

⁴ Asipti'a, da te aiwi uipra õ ré hã, ate hã. Duré, da te aiwi uipra wamhã, ĩwa'âbã zama ate hã. E marĩ da, ma tô bété wama asadawa nhipe. E wama si ma tô asadawa nhipe. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma zama ma tô asadawa nhipe. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

⁵⁻⁶ Tawamhã Pedruhu mreme te te wapari wi, ma tô waptãrã ti'ai wa, Ananiza hã. Waptã'ã wamhã, ma tô dârã. Tawamhã ĩpréduptém norĩ hã ma tô sô tiwahutu za'ra. Ma tô siwi ubu. Taha pari, ma tô siwi ti'â, te te siwi sêrẽ da. Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapẽ'ẽwara za'ra ni.

⁷ Tawamhã ĩsa'u si, te duré ĩmro hã mo, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u. Timro dâ'âzé te te waihu'u ãna, ma ãzé, 'ri para u.

⁸ Sébré wamhã, Pedru te 'mahã:

— We ĩma wasu'u na. E niha ma tô asipti'ai wa'wa hã dama ĩwede 'wa. E õhõ na si ĩwa'â hã tô. — Āne te sadanha, Pedru hã.

Tawamhã asa te tãma rowasu'u:

— Ĩhe, tô õhõ na si ĩwa'â hã. — Āne te tãma wasu'u.

⁹ Tawamhã Pedru te tãma tinha, ãne:

— Te asima ĩrosa'rata wasété 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani hã tô sena ĩwaihu'u pese zô pibui wa'aba da. E marĩ da, ma bété ãne hã ĩ'manharĩ 'wa. Ōhõta, wapari. Aimro nherẽ'wa norĩ hã te we para'rasi za'ra. Ta norĩ hã te za siwi ai'â. — Āne te tãma tinha, Pedru hã.

¹⁰ Tawamhã awa'awi ma duré waptãrã, pi'õ hã, Pedruhu papara. Ma tô duré dârã. ĩpréduptém norĩ hã ma tô duré apã asisi. Ma tô duré sabu za'ra, pi'õ idã hã. Ta hã ma tô duré siwi tisẽ, ab're 're ĩmro zu.

¹¹ Tawamhã uburé pese, ma tô tapẽ'ẽwara za'ra ni oto, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Duré ĩwasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô tapahi za'ra ni.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩwaihu'u'õ te te dama 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, marĩ ĩwẽ hã ahã na ma tô te te dama 're 'manharĩ za'ra, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô 're si'rã'õtõ u'âsi

aihĩni, Saromahã nhisi na 'ri zahâbâ, da te 're ĩsisi za'ra mono u hã.

¹³ Tawamhã ĩsazei'õ'wa norĩ hã, ĩsazei'wa norĩ me 're hãimana za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono nherẽ, pahi za'ra di oto. Tazahã te oto ĩsazei'wa norĩ hã da te 're wẽsãmri za'ra, 're hãimana wẽ za'ra mono wa.

¹⁴ Taha wa, ma tô da'ahâ uptabi na saze za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ 're danomro mono da oto. Aibã hã ahã uptabi na ma tô saze za'ra, pi'õ zama. Taha wa, ĩsazei'wa norĩ hã ma tô sina hã.

¹⁵ Āne hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tô ĩhãzé ré norĩ hã da te 're sa'ra, 'ri nhi'rity wa, 're simi'wara mono da, ĩsa'warizé wa, duré wetenhamri wa. Pedru hã ĩwa'wai baba za'ra te te ro'razâri wa, ĩ'awã hã te te hãiba upsibi za'ra da, te tame 're simi'wara, te te pese za'ra da.

¹⁶ Zeruzarẽ 'rata 'ri wa'õtõ mono hawi, ma tô da'ahâ na dasito, Zeruzarẽ u. ĩhãzé ré norĩ hã ma tô dasiré 'wasari ni. Duré wa'uburé ré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ zama, ma tô 'wasari ni, dasiré. Tawamhã aihĩni ma tô tapese za'ra ni oto.

Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ nho're ĩsimasabzé wasu'u

¹⁷ Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, duré uburé ĩsiré sadusezu norĩ me, ma tô ta norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ãma sõ'ru za'ra. Tawamhã ma tô sima ãma roti za'ra, niha te te tãma rob'manharĩ za'ra da.

¹⁸ Taha wa, ma tô dama 'ru za'ra, da te dasiwi waibu da, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã dazazéb 're, ma tô dasiwi sême ni.

¹⁹ Tawamhã barana Wanhib'apito ma, hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ĩtẽme si'ra za'ra, te te tãma 'ridawa za'ra da. Te te tãma 'ridawa za'ra wamhã, ma tô sani za'ra, rob u. Āne te tãma nharĩ za'ra:

²⁰ — Mo oto ai'aba'réri wa'aba, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, 're ĩdanomro mono zép tém na dama rowasu'u za'ra wa'aba da. — Āne te tãma nharĩ za'ra.

²¹ Tawamhã, ãne hã te te wapari za'ra wamhã, bâdã 'rãiwatobro wi, ma tô asisi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa ãma 'ri 'wawi wa'ra u. Tame ma tô rowahutu na dama ãma sãna'rata za'ra.

Tawamhã sasedoti ĩpire uptabi hã, ĩsiré 're ĩnomro mono norĩ zama ma tô zudezu norĩ ma ĩpire za'ra norĩ zô da'mazatõ, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ zô. Tawamhã ma tô ĩtẽme ubumro uburé. Tawamhã dazazéb u ma tô Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô tihârâ za'ra, da te ĩtẽme simroi mono da.

²² Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba'ré, dazazéb u. Sô sisisi wamhã, 'ri 're

baba di. Taha wa, te apâ ai'aba're ubana, dama roti'wa norĩ u.

²³ Ìtēme sihotu wamhã, te ãne tãma rowasu'u za'ra:

— Pra. E niha bã. Dazazé hã, baba di. 'Ridawa nhitop tete uptabi nherē, duré dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã 'ridawa ãma simasam nherē, wa te 'ridawa za'ra wamhã, 'ri 're baba di. Ni'wai ò di. Robaba na wa sô rob'madâ'â za'ra ni. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁴ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ nhib'apito hã, duré sasedoti ìpire norĩ hã ãne hã te te wapari za'ra wamhã, te te waihu'u za'ra ò di oto. Taha wa, ma tô sô amrami za'ra, tinhimirosa'rata na, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô.

²⁵ Taha ré, ni'wa hã te wei mo, aibã hã. Ta hã ma tô tãma rowasu'u za'ra, ãne:

— Ìwapari pese za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã dazazéb 're, ìséme 'wa hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, te dama rowahutu za'ra. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìdawata za'ra mono zé 'madâ'â'wa norĩ hã ma tô sô ai'aba're tinhib'apito norĩ me, apâ te te simroi mono da. Ìsimroi mono 'wa norĩ hã ètē na da te hã za'ra mono ò'umnhasite, ma tô pawasisi ãna te te simro.

²⁷ Te te simroi mono wamhã, te tãma nharĩ za'ra, dama roti'wa norĩ nho're simasab da. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ìpire uptabi hã te tãma nharĩ za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ ma:

²⁸ — Wa tô aré aiwi sawi za'ra wa'aba ni, Zezusihi nhimiroti na dama 're rowahutu tō za'ra wa'aba mono da. Tazahã dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, ìwasu'u hã ma tō te te ropé 'ri pã, ãme Zeruzarē ãma hã. Taha wa, ma tō da te dasima 're wawasu'u za'ra. Wa norĩ hã, u, Zezusihi wĩrĩ'wa. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²⁹ Tawamhã Pedru norĩ hã te asa tãma nharĩ za'ra, tisiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme si wa za wa te 're 'madâ'â pese za'ra. Aimawi mreme hã wa te 're 'madâ'â za'ra mono ò di za.

³⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ nhib'apito hã ma tō hãwa'utu Zezusi hã, asadawa para wa'aba, da te dasiwi ìwĩrĩ hã. Wedepo'o nnonhi'rãmi na asiwi ìsasõmri 'wa hã ma tō hãwa'utu.

³¹ Ta hã ma tō 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ti'â apã, ìsimire niwĩ 're sãmra u'âsi mono da oto, dama ìpire na 're hãimana mono da, duré tiwaihu'u pese zarina te te 're da'anho'reptui mono da. Taha wa, te za te te 're wapawaptob za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu mono bã, wawasédé hã wa te 're rēme za'ra mono wa, te te wama 're aparĩ mono da.

³² Wa norĩ hã wa tô ãne na hã watõmo na 'madâ'â za'ra ni. Taha wa, wa za wa te dama 're wasu'u u'âsi za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã da te 're wapari za'ra mono wamhã, te za Tipê'êzani hã te te dama 're anhomri. Taha zama te za duré ãne uburé te te dama 're awaihu'u, Zezusihi wasu'uwê hã. — ãne te tâma nharĩ za'ra, Pedru norĩ hã.

³³ Tawamhã dama roti'wa norĩ hã ãne te te wapari za'ra wamhã, ma tô sada tizahi za'ra. Taha wa, ma tô sima ãma roti za'ra, te te dama 'ru za'ra da, da te dasiwi simro da.

³⁴ Tane nherê, aibã ãwê hã Damarizé na ãsisi hã ma tô hãiwi za. Ta hã parisezu norĩ niwĩ te 're mo, dama ãwazé pe hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa, te 're hãimana. Tawamhã ta hã ma tô oto dama 'ru za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã da te sani za'ra da, dama ãpire norĩ nhiti si'ubumro da, syry na.

³⁵ Taha pari, ma tô dama roti'wa norĩ ma tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari pese za'ra wa'aba, ãma asõpré wa'aba da, aibã norĩ ãma. E marĩ te za tâma ãmanharĩ za'ra wa'wa. ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba.

³⁶ Aibã hã Te'udasi na ãsisi hã duréihã, waihu'u pese newa, ma tô dama ãpire na dama siwasu'u. Tawamhã aibã ahã na ma tô ãsiré 're nomro, 400 na ãhãiba hã. Tane nherê, da te wĩri wamhã, ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô te te ropé. Robaba di oto.

³⁷ Te'udasihĩ uirĩ na si ma tô duré Zudasi hã datême wi, Darireza ãma aré 're ãsãmra mono hã. Romanu norĩ nhĩb'apito hã dahãiba za'rada hã te te waihu'u da, danhisi mono bã da te tâma ubumro za'ra ré, ma tô Zudasi hã datême wi. Tawamhã da'ahã na ma tô duré ãsiré 're danomro, Te'udasihĩ ne. ãsine, ma tô duré wĩri ni, Zudasi hã. Tawamhã ãsiré 're ãnomro mono norĩ hã ma tô duré te te ropé.

³⁸⁻³⁹ Taha wa, ãhãna hã wa te hãiba upi za'ra wa'aba tõ, Pedru norĩ hã. Tô'ã. Ta norĩ hã si'uihã na te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, ãsimirowahutu za'ra hã te za ãsarina 're si'utõri za'ra. Tazahã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa para te te 're rowahutu za'ra mono wamhã, tiwi uprosi waihu'u za'ra wa'aba õ di za, ãsimirowahutu za'ra hã. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã 'wapé za'ra wa'aba õ'umnhasite, te za aibã norĩ ma ãwaprosi waré za'ra wa'wa, si'aba'ré da. — ãne te dama roti'wa norĩ ma roti, Damarizé hã.

Tawamhã ãsimiroti hã ma tô saze za'ra.

⁴⁰ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zô ma tô sitême tihãrã za'ra apã. Ma tô dama hãiba 'ru za'ra, taré da te dasiwi hã za'ra da. Taha pari, ma tô duré sadawa uwati za'ra, te te duré dama 're rowasu'u tõ za'ra mono da, Zezusihi wasu'u na hã. Taha parip si, ma tô tâma rob'ru za'ra, apã si'aba'ré da.

⁴¹ Tawamhã ma tô dawî wairé, dama roti'wa norĩ hawî. Da te hã za'ra nherẽ, to za'ra di, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Īsazei'wai wa, Zezusihi ne te te 're robzépata za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tãma ĩpisutu za'ra zém na hã ma tô sina waihu'u za'ra. Taha wa, tãma rowẽ za'ra di.

⁴² Tawamhã awẽ sidâpâsi ma tô te te dama 're rowahutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawî wa'ra 're. 'Ri baba, ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zezusi hã tô sena, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutu na ma tô duré te te dama 're rowasu'u za'ra.

6

Aibã norĩ hã 7 na ĩhâiba za'ra hã dapawapto'wa da, da te dasiwi ĩpisutu za'ra zé wasu'u

¹ Tawamhã ahũ uptabi na ma tô zudezu norĩ hã saze za'ra, deredu norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã, duré ebreusi norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ zama. Tawamhã deredu norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã ma tô aiwapsari za'ra, dazari'wa norĩ hã deredu norĩ ĩmrotõ norĩ ãma 're po're simrami u'âsi za'ra mono wa. Awẽ sidâpâsi, ĩsazei'wa norĩ hã ro te te sima 're waibui mono wamhã, te ãma 're po're simrami u'âsi za'ra. Taha wa, ma tô dama nharĩ za'ra, aibã norĩ hã deredu norĩ mreme na 're ĩmreme zusi mono norĩ hã.

² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, 12 na ĩhâiba za'ra hã ma tô sô tihârã za'ra, tisiré ĩsazei'wa norĩ zô. Hâiba mono bâ ĩtême si'aba'ré da, te sô tihârã za'ra. ĩtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Zezusihi zazei'wa norĩ, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã wa za dawî wasu'u zazâri za'ra ni, taha upana wa te 're ĩdazari za'ra mono da si. Mare di. Wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're arowaré mono õ di za.

³ Ma'ãpé, sô asõpré wa'aba mono, aibã 7 na ĩhâiba norĩ zô. Aibã norĩ hã da te ĩwêsãmri za'ra zô, te za sô asõpré wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ězani na si 're ĩnomro mono norĩ zô, hâiwa hawî dahâimanazém na rowaihu'u ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zô. Ta norĩ ma, wa za romhuri hã pisutu za'ra ni, awẽ sidâpâsi te te 're dazari za'ra mono da.

⁴ Tawamhã wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa za 're wamreme zusi u'âsi. ĩmreme na wa za wa te 're dapawapto'b u'âsi za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

⁵ Tawamhã ĩsimiroti za'ra hã aihĩni ma tô saze za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, ma tô aibã norĩ zô rob'madã'ã za'ra. Tawamhã ma tô sãmri za'ra, Esitéwã hã. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma te te ĩsasõmri. ĩpẽ'ězani na si te 're hâimana.

Tawamhã ma tô duré sãmri za'ra Piripi hã, duré Procoru hã, duré Nicano hã, duré Timo hã, duré Pamenasi hã, duré Nicorazu hã. Ātizotiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãsãmra mono aré, Nicorazu hã. Zudezu'õ aré, ma tô sizudezu, 'Re ãhãmmana u'ãsi mono ãma oto dame 're wata mono da.

⁶Tawamhã ã norĩ hã ma tô oto te te simro, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u, tinhib'rada te te ãma sa'ra za'ra da, ĩrã nhisiwi, ãma mreme zusi da. Āne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô romhuri hã tãma pisutu za'ra.

⁷Tawamhã 'Re ãhãmmana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tô duré te te ropé, 'ri baba. Zezusihi nhirã zarina 're ĩnomro mono norĩ hã ma tô sina hã, Zeruzarẽ ãma hã. Sasedoti norĩ hã ahã na ma tô duré Zezusi hã saze za'ra oto.

Esitéwã, da te dasiwi ĩ'ãrizé wasu'u

⁸'Re ãhãmmana u'ãsi mono hã ma tô Esitéwã hã te te 're pawapto pese, tiwaihu'u pese na. Taha wa, ĩwaihu'u pese na si te 're hãmmana, Esitéwã hã. Taha zarina ma tô marĩ ĩwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ, dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã, danho'a.

⁹Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô sada 're hãmmana za'ra, ĩmreme te te 're wẽ'õ za'ra mono wa. Ta norĩ hã darob amoi hawi, Zeruzarẽ u 're ĩsihutu mono aré, Sireni na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, duré Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Ta norĩ hã ma tô 're si'rã'õtõ u'ãsi, rowahutuzéb u dasi'uihã na 're ĩdahãmmana za'ra mono zém na rowahutuzém nhisi u hã. Tawamhã ta norĩ hã, Esitéwãhã mreme te te siwi wẽ'õ za'ra wa, te nasi aimawi na tãma nharĩ za'ra.

¹⁰Tawamhã 'Re ãhãmmana u'ãsi mono pẽ'ezani hã ma tô tite hã rowaihu'u pese zé hã tãma tisõ, Esitéwãhã ma, mreme waihu'u pese da. Taha wa, aibã norĩ ma, te te asa tãma ãma wa'rãmi za'ra wamhã, ma tô nasi mreme nhihãri za'ra.

¹¹Taha wa, ta norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã sada wada'uri za'ra pi'uriwi, Esitéwã te te siwi wasu'u wasété za'ra da, dama. Rob'uiprazé ma tô tãma sãmri za'ra, sada simasab da. Āne te tãma roti za'ra:

— Āne te za Esitéwã hã dama ĩwasu'u za'ra wa'wa: “Esitéwã hã wa tô wapari za'ra ni. Mozési hã te te dama 're wasu'u wasété. 'Re ãhãmmana u'ãsi mono ãma, te te duré 're wasété.” Āne te za dama ĩwasu'u wasété za'ra wa'wa, Esitéwã hã. — Āne ma tô aibã norĩ hã sada wada'uri za'ra.

¹²Taha wa, ma tô ãne hã dama wasu'u wasété za'ra, Esitéwã hã. Duré 'Re ãhãmmana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére na dama rowahutu'wa norĩ ma zama, ma tô ãne wasu'u wasété za'ra, dama roti'wa norĩ ma zama. Aihĩni sada danhiti'rui wairébé da, ma tô ãne dama wasu'u wasété za'ra. Tawamhã ma tô oto sô ai'aba'ré, Esitéwãhã zô. Taha wa, ma tô

siwi ti'â. Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi saprõ, zudezu norĩ ma, ãpire za'ra norĩ u.

¹³ Tawamhã, Esitéwãhã mreme te te siwi ãwẽ'õ za'ra norĩ zõ, ma tô sô tihârã za'ra, taré te te siwi ãwasu'u wasété 'wa norĩ zõ, Esitéwã te te tãma wasu'u wasété za'ra da. ãne te dama ãpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã taré wasu'u za'ra:

— Õ hã aibã hã, rowasu'u wasédé hã te te sazãri õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zém na hã. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti wẽ wa'rãmi, ma tô te te dama 're rowasu'u wasété u'ãsi.

¹⁴ Wa norĩ hã wa tô wapari za'ra ni, ãmreme hã. Zezusi hã Nazaré ãma aré 're ãsãmra mono hã te za, u, 'ri hã uprosi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã. Duré, roti hã Mozési te te aré wama ãsõmri hã 're ãwahãimana za'ra mono zéb da hã te za, u, wawi ãma saprĩ. — ãne ma tô Esitéwãhã wasu'u wasété za'ra taré.

¹⁵ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã, duré aihãni ãsi'ubumrozéb ãma ãhãimana za'ra norĩ hã te ãma tinhopré, Esitéwãhã ubu ãma hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wai ubu ne, Esitéwãhã ubu hã.

7

Dama ãpire norĩ nho're, Esitéwã dama ãsiwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi hã te tãma tinha, Esitéwãhã ma:

— E tô sena aiwasu'u hã.

²⁻³ Tawamhã Esitéwã ma tô tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wamama norĩ zama, ãwapari za'ra wa'aba. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, rowa'a na 're ãsãmra mono hã duréihã ma tô Abra'ãhã ma sihãire, wahi'rata ma. Mesapotamiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're sãmra mono ré, ma tô ãtẽme wi, zahadu Harã na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ õ ré. ãne te tãma tinha: “Ma'ãpé airom nhiti aiwatobro, asisãnawã norĩ nhiti aimorĩ da. Airop téb u wa za asaprõ, tamomo 're aihãimana mono da oto.” ãne ma tô tãma roti.

⁴ Taha wa, tisiré cadeza norĩ nhipti'ai hawi ma tô watobro. Harã na 'ri nho'õmo nhisi ãma te oto 're sãmra, Abra'ã hã. Tame, ãmama hã ma tô tiwi dãrã. Tiwi dã'ã parip si, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã saprõ, ãroptéb u, Abra'ã hã. Taha wa, te oto a norĩ wa'wa hã ãwa 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ãsipti'ai ãma.

⁵ Tane nherẽ, we te te saprõni nherẽ, te te tãma sõmri uptabi õ di, ti'a hã ãte da hã. Taha wa, te ãne hã tãma tinha: “Tõ sena, ti'a, wa za aima tisõ, ate da, asihudu sidãpãsi, asihudu norĩ te da.” ãne ma tô tãma ropisutu, Abra'ãhã ma, 'ra õ ré.

⁶ Te duré tãma tinha: “Apto'oré hã asihudu norĩ hã te za dasiré 're si'ubumro, darob amoi ãma tinhipti'ai ãmai õ nherẽ, tisiré'õ norĩ siré. Tawamhã ti'a tede'wa norĩ nhimiwada'uri zarina si te za 're hãimana za'ra, te te tãma 're romhuri pese za'ra mono da taré, wa'âbâ ãna. Si'uihã na si'ãma 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di za. Da te 're ãhã za'ra mono zé hã te za duré te te 're sépata za'ra. ãne te te 're robzépata za'ra mono ré hã, te za ãma tiwahub ahã za'ra, 400 na.

⁷ Tawamhã wa za te 're 'ruiwa'âbâ za'ra. Marĩ, wa za asa te 're ab'manharĩ, daza'ru tede'wa norĩ ma hã asihudu norĩ wi, 're robzei'õ za'ra mono wa. Taha parip si, asihudu norĩ hã te za wei wairé apã. Tawamhã ãme te za ã'ãma 're dawata za'ra oto.” ãne te tãma ropisutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

⁸ — Te duré tãma roti, ãne: “Te za 're asisihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mo, ãzazei'wa na aipibui pese aba zéb da hã.” ãne ma tô tãma roti. Taha wa, Izati hã waptã'ã wamhã, ma tô sihãiwata nhizã, ãmama hã, Abra'ã hã. 8 na ãma mara wapsi, ma tô sihãiwata nhizã. Izati hã ma duré ti'ra hã sihãiwata nhizã, Zaco hã. Zaco hã ãsarina ma duré ti'ra hã te te 're anhihãiwata nhihãri, poto sidãpãsi, 12 na ãhãiba norĩ hã. Ta norĩ hã Zaco ho 'ra norĩ hã, wahi'rata na'rata uptabi. — ãne te Esitéwã hã rob'rãzarõtõ, dama ãpire za'ra norĩ ma.

⁹ Tawamhã Esitéwã hã ma tô duré tinhimirob'rãzarõtõ na tãma ãma uzusi za'ra, ãne:

— Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô tinoire hã dama wede za'ra, Zuzé na ãsisi hã. ãhãimanazém na te te siwi 're 'ruiwapari za'ra mono wa, ma tô dama wede za'ra. Taha wa, ã'uipra'wa norĩ hã ma tô siwi saprõni za'ra, Ezitu u, tame danhimiwada'uri zarina si te te dama 're romhuri mono da, pawa'âbâ ãna. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãsiré 're hãimana u'ãsi.

¹⁰ Taha wa, te te ãrobzépata mono zéb sidãpãsi ma tô nasi pawapto, tiwi robzei'õ tõ da. Tawamhã apito Para'oho ma, sihãiré wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma tô tiwaihu'u pe hã tãma tisõ, ãhãimana wẽ zéb da hã. Taha wa, apito Para'õ hã ma tô wêsã, Zuzé hã. Taha zarina ma tô tãma pisutu, Ezitu ãma roti'wa da oto, ãsada para. ãsibro hã duré ãsõrõwa zama te te tãma 're 'madã'ã mono da zama, ma tô duré pisutu.

¹¹ Tawamhã nimahã wahum na dasa hã poto õ di, Ezitu ãma hã duré wahi'rada 're ãhãimana za'ra mono zéb ãma hã, Cana'ã na romnhisi ãma hã. Taha zarina, ma tô oto mra hã da te 're sépata za'ra. Marĩ õ di, te te 're ãhuri mono da hã, wahi'rata norĩ hã.

¹² Tawamhã wahi'rada Zaco hã ma tô dasai wasu'u hã wapa, Ezitu ãma buru nho wasu'u hã, tamep si da te 're ãsa'wari mono na hã. Taha wa, ma tô ti'ra norĩ hã wahi'rata norĩ hã satõrĩ za'ra, Ezitu u si'aba'ré da, mra hã te te 'mai'uipra za'ra

da. Tawamhã ãmorĩ'rata na si'aba'reí wamhã, ma tô aihutu apâ, timama u. Mra hã ma tô te te ãwisi.

¹³ Taha parip si, ma tô duré sô ai'aba're, Ezitu u, maparane ãma. Tawamhã Zuzé hã ma tô tãma siwasu'u za'ra oto, tidub'rata norĩ ma. Tawamhã apito Para'o hã ma tô wapa, Zuzéhé sisãnawã norĩ wasu'u hã. Taha wa, ma tô oto waihu'u za'ra, ãsisãnawã za'ra na hã.

¹⁴ Taha wa, ma tô Zuzé hã timama zô hã, Zacoho zô, aihĩni pese ãtẽme si'aba're da, ãmro norĩ hã ã'ra norĩ zama, duré uburé ãsiré 're ãdahãimana za'ra mono norĩ zama. ãne dahãiba za'ra hã, 75 na.

¹⁵⁻¹⁶ Tawamhã Zaco norĩ hã te oto zãmo, Ezitu u, tame 're si'ubumroi mono da oto. Tame ma oto Zaco hã dârã. Tame ma tô duré ã'ra norĩ hã 're dâ'ã za'ra. Tawamhã ãmama hã tiwi dâ'ã za'ra wamhã, ãhi hã ma tô siwi ti'ã apâ, ãrob u, Sitẽ na danhipti'a nho'õmo nhisi u, tame te te siwi sême da. Ti'a hã Abra'ã hã dâ'ã õ ré, Hamohõ nhihudu norĩ wi, te te sisada ã'uipra sirõmo ãma, ma siwi sé, ãhi hã. 'Re dâ'ã za'ra mono sidãpãsi, ma tô wahi'rata norĩ hi zama apâ da te 're 'wasari tamomo, Zacoho 'ra norĩ hi hã, tame da te 're sême mono da, etẽ zahãpã wa, ab're 're.

¹⁷ — Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzé hã te te tãma ãma ã'uwaimramizéb u hã, romhuture di oto. ãsihudu norĩ hã wahi'rata norĩ hã ma tô oto sina hã, Ezitu ãma. Da'ahã uptabi di oto.

¹⁸ Tawamhã roti'wa aimawi hã ma tô oto ãzé, si'apito da, Ezitu ãma, Zuzéhé waihu'u'õ'wa hã.

¹⁹ Tawamhã tizadawa nhipese na si ma tô wahi'rata norĩ ma 're hãimana ta hã. Ma tô te te tãma 're rob'manharĩ wasété u'ãsi za'ra. Ma tô damama norĩ ma roti za'ra, rowi te te 're sa'ra za'ra mono da, ai'uté hã, 're dâ'ã za'ra mono da.

²⁰ Taha ré, ma tô Mozési hã podo, ai'utépré ãwẽ uptabi hã. A'amo si'ubdatõ ma tô ãma ai'utõ, ãmama norĩ te te ã'madã'ã zahuré zém na hã, 'ri para.

²¹ Tawamhã 'ri nhiti ma tô ãna hã tihi. Taha wa, apito Para'oho 'ra sipi'õ hã ma tô ãma ti'ra, Mozésihi ãma. Ti'ra uptabi newa, ma tô prédu.

²² Taha wa, Ezitu ãma danhimirowaihu hã ma tô uburé dawi waihu'u, Mozési hã. Oto prédu wamhã, te te waihu'u pese wa, uburé te te rob'manharĩ wẽ di. ãsimiroti hã wẽ wa, dama mreme pire di. — ãne te dama ãpire za'ra norĩ ma, rob'rãzarõtõ, Esitéwã hã, dahi'rata wasu'u na hã.

²³ ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:

— Tawamhã Mozési hã 40 na ãma wahu wamhã, ma tô sima rosa'rata, tisiré norĩ hã te te waimrami mono da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.

24 Tawamhã te te ab'madâ'â mono wamhã, ma tô 'maiũaba pibu tisiré hã, ezipsiu hã te te 're pré'é mono ré hã. Taha wa, ma tô ítẽme mo, ãma sisapri da. Tawamhã te te 're pré'é mono 'ru te, ma tô tiwĩ, i'azãri'wa hã, tisiré hã te te 'ruiwa'ãbã da.

25 Mozési hã ma tô tisiré norĩ ãma rosa'rata, ãne: “Ísiré norĩ hã átẽ te za siwi iwaihu'u, 'Re ihãimana u'âsi mono te te tãma ipisutu za'ra zẽm na Ezitu hawi te dawu ubumroi mono da.” ãne te tisiré norĩ ãma rosa'rata. Tane nherẽ, te te siwi waihu'u õ di, ísiré norĩ hã.

26 Tawamhã awẽm na hã ma tô duré mo, tisiré norĩ u. Morĩ wamhã, te duré ísiré norĩ hã isõ'a si'wapé zahuré, maparane. Taha wa, ma timreme hã tãma 'marõwĩrĩ zahuré, ãne: “Tõ'ã. Asi'wapéi wa'aba tõ. Oro asiré 're anomro aba mono za, te asi'wapéi wa'wa.” ãne ma tô timreme hã tãma 'marõwĩrĩ zahuré.

27 — Tawamhã ãma isãna'rata'wa hã ma tô Mozésihi mreme hã wẽ'õ. Taha wa, ma tô mreme sina sa're, ãne: “E 'wa sadawa para we aimorĩ bã, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da hã.

28 E izama te za iwĩ, ezipsiu hã iwĩrĩ ne, ahãmhã.” ãne te tãma tinha, Mozésihi ma.

29 Tawamhã imreme hã te te wapari wamhã, ma tô Ezitu hawi aimani Mozési hã, Midi'ã na romnhisi u, tame 're hãimana mono da oto. Tame ma timro. I'ra maparane oto, aibã norĩ hã.

30 — Midi'ã ãma 're sãmra mono ré hã, ma tô ãma tiwahu, 40 na. Tawamhã nimahã bãtã na ma tô 'Re ihãimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ítẽme sihãiré, hãwa hawimhã. Sina'i na etẽ 'rãihã nhisi 'rata, ma tô ítẽme sihãiré, a'ubuni u, wede zapore ro'o wa'wa.

31 Tawamhã Mozési ma tô ãma titob'uzu, te te sãmri wa. Taha wa, ma tô ítẽme ai're, 'rãwi te te sabu da. Tawamhã 'Re ihãimana u'âsi mono mreme ma tô wapa. ãne te tãma tinha:

32 “Wa hã 'Re ihãimana u'âsi mono, aihirata norĩ nhib'apito, Abra'ãhã nhib'apito, duré Izatihi nhib'apito, duré Zacoho nhib'apito.” ãne ma tô tãma si'mahã, Mozésihi ma. Tawamhã Mozési hã imreme te te wapari wamhã, te tãma rẽrẽ, pipa te. Tãma pahĩ wa, te te 'madâ'ã waihu'u õ di.

33 Tawamhã Wanhib'apito te duré tãma tinha: “Inho'a asabzẽ hã wẽ uptabi di, ti'a hã. Aima ipire uptabi wa, imã asiséb zarina te za aipara'uza hã isani.

34 Wa hã wa tô inhib'a'uwẽ norĩ hã te 're 'madâ'ã za'ra. Romhuri pire na te te 're rob'ma'wamarĩ mono wa, te robzei'õ u'âsi 're hãimana za'ra, Ezitu ãma hã. Taha wa, ma tô romhuri pire te, 're 'wab'etẽ u'âsi za'ra. I'wab'etẽ za'ra hã wa tô te 're wapari u'âsi za'ra. Taha wa, wa we oto ítẽme si'ra za'ra, te

sõ'reptu za'ra da, Ezitu hawi. A hã wa za oto asatõ, Ezitu u apâ aimorĩ da." ãne ma tô tãma rob'ru, Mozésihi ma.

35 — Tawamhã te oto mo apâ, Mozési hã Ezitu u, tisiré norĩ te te sõ'reptu za'ra da. Tane nherê, Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô aré siwi watawa, ãne: "E 'wa sadawa para we aimorĩ bâ, wanhib'apito da, duré wama rowairébé'wa da." ãne ma tô aré siwi wê'õ. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô apâ ìtème satõrĩ za'ra, Mozési hã. Tawamhã hãwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, wedezapore ro'o wa'wa sô ìsãmra hã ma tô Mozési hã pawapto, Ezitu hawi te te danhimroi mono da apâ, danhipti'ai u.

36 Taha wa, ma tô Mozési hã te te danhimro tô, Ezitu hawi. Duré Ezitu ãma zahadu 're sãmra mono ré, ma tô marĩ hã dama ìmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ. Â pré na â poré nhisi ãma, ma duré dama rob'manha, ìwaihu'u'õ na. A'ubuni wi siwa'ru 're danomro mono ré, ma duré marĩ dama ìmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ, 40 na da'ãma wahub za'ra ré.

37 Ta hã ma tô tisiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma rowasu'u, ãne: "'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za ni'wa hã asiré wa'wa hã we aima pisutu za'ra wa'wa, ìsine, te te aima 're ìsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono 'wa da hã." ãne te tãma rowasu'u za'ra, Mozési hã. — ãne ma tô Esitéwã hã dahi'rata wasu'u na tãma rob'rãzarõtõ za'ra, dama ìpire za'ra norĩ ma.

38 ãne te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra:

— Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, ma tô Mozési hã dasiré 're mo, wahi'rata norĩ siré. Nimahã bâtã na siré si'rã'õtõ wamhã, ma tô hãwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã tãma rowasu'u, Mozésihi ma, Sina'i na êtê 'rãihã nhisi ãma. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, robzei u'âsi ì'rata 're ìdanomro u'âsi mono zé wasu'u hã ma tô tãma tisõ, Mozésihi ma, ta hã te te wama 're anhomri mono da, ìsipai u.

39 Tazahã wahi'rata norĩ hã te te wapari ze za'ra õ di, Mozésihi mreme hã. Ezitu u apâ ìsi'aba'ré da si, ma tô tinhimirosa'rata na sisaze za'ra.

40 Taha wa, te Arãhã ma nharĩ za'ra, ãne: "Ma'ãpé, marĩ hã romhãiba hã wama 'ma'manharĩ za'ra na, 'Re ìhâimana u'âsi mono ne ìwaihu'upe hã, te te ìwanhimroi mono da hã." ãne ma tô tiwi waptêrê za'ra, romhãiba hã te te 'manharĩ za'ra da. Te duré ãne tãma nharĩ za'ra: "Mozési hã ma wawi aimani, Ezitu hawi we ìwanhimroi mono 'wa hã. Wa te sa'rese za'ra õ di oto." ãne te wahi'rata norĩ hã tãma nharĩ za'ra, Arãhã ma.

41 Taha wa, tame ma tô powawê 'ra hãiba ne hã tãma 'manharĩ za'ra, ãma 're ìwata za'ra mono zéb da hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono upana. Tawamhã ma tinhimizama hã oto siwi simro,

tinhimirob'manharĩ ãma wata za'ra da. Aimawi te te sima rob'manharĩ za'ra wẽ te, ma tô duré dasa hã siwi 'manha.

⁴² Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô tiwi aipi'ra za'ra, aimawi na si si'uihã na za 're wata za'ra mono da, ì'upana. Bâtã ãma ì'upana 're wata za'ra mono da, ma tô duré tiwi aipi'ra za'ra, duré a'amoi ãma, duré wasi ãma zama. Taha na ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'ééré, duréihã ìmreme na:

“Izarazéhé nhihudu norĩ, e ì'ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ìnhimipodo hã asiwi 're ìsimroi wa'aba mo, a'ubuni wi 're anomro aba mono ré hã. Mare di. ì'upana aimawi ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô ãne hã 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mo. ãne 're anomro aba mono ré, ma tô 40 na ai'ãma tiwahub za'ra wa'wa.

⁴³ ì'upana ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, ma tô romhãiba hã asima ì'manharĩ za'ra wa'wa, waihu'u pese newa, Moroti ìhãiba'õ na romhãiba 'manharĩ nhisi ãma. Duré Rẽpã na wasi nhisi ãma ma tô 're aiwata za'ra wa'aba mo, waihu'u pese newa ìhãiba'õ ãma hã. Ta hã ma tô asiwi 're ìmrami aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, a'ubuni wi. Taha wa, wa za oto airom nhiti asatõrĩ za'ra wa'wa, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi nhipai u ai'aba'rúi wa'aba da.”

ãne ma tô wahi'rata norĩ ma rowasu'u, ìsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ééré na, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme zarina. Timreme, ma tô wahi'rata norĩ ãma uwaimra. — ãne te Esitéwã hã zahadu dama ìpire norĩ ma rob'rãzarõtõ za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

⁴⁴⁻⁴⁵ Te duré tãma rob'rãzarõtõ za'ra, ãne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tãma pisutu, Mozésihi ma, wahi'rata norĩ hã te te siwi ì'ri mono zéb da hã, a'ubuni wi. Tawamhã Mozésihi ma, te te ìpisutuzéb zarina ma tô da te dasiwi simizusi romhã 'manharĩ na 'ri hã, dasiré ìwa simasisi mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô 'rizé hã te te siwi 'wapé siré, danhimizahãri sidãpãsi te te siwi simizusi mono da. Tawamhã ta norĩ uirĩ na si ma tô wahi'rata norĩ hã siwi ãwisi, tirop téb u sihutu wamhã, Zuzuwéhé siré. Sihutu wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô wahi'rata norĩ hã pawaptob za'ra, dasi'wapé na. Ma tô te te tãma dazate za'ra, tame 're ìdahãimana za'ra mono norĩ hã. Tawamhã wahi'rata norĩ hã ma tô asisi oto, tirop téb u. Sisisi wamhã, ma tô siwi tisã 'ri hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ìwa 're ìsãmra mono zéb da hã. Tame te oto 're sab u'âsi, Dawi za ìpotozéb u hã.

⁴⁶⁻⁴⁷ Tawamhã Dawi hã ma tô tiprédu. Prédu wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô wësã. Taha wa, Dawi hã ma tô tiwi waptẽ, 'ri ité hã te te tãma sãrĩ da, ìwa 're ìsãmra mono zéb

da hã. ãne te tiwi waptẽ: “E te za ãma ãru, 'ri té, te aima sãrĩ da. A hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Zacoho nhib'apito. Taha wa, wa ãsima wẽ, 'ri hã te aima sãrĩ da.” ãne ma tô tiwi waptẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi. Tane nherẽ, Dawi hã te te tãma 'ri õ di. ãra si, ma tô tãma 'ri, Saroma hã tipoto'wa uirĩ na si.

48 — E tawamhã 'ri hã da te dasiwi ãsãrĩ 'rep si te 're sãmra u'ãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. 'Ri 'rep si 're sãmra mono õ di. ãne ma tô duréhã ãma rob'ui'ére, ãsadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

“Wanhib'apito, ma tô ãne ãma siwaihu'u:

49-50 Wa hã hãiwa nhipai ãma, Apito. Ti'ai ãma zama, Apito. ãwaihu'u pese wa, wa hã uburé Apito. ãwétési uburé marĩ hã te 'manharĩ waihu'u pese di. E niha te za tawamhã ãnhorõwa hã ãma ãri za'ra wa'wa, ãwa 're ãnhamra u'ãsi mono zéb da hã. Mare di. 'Re ãnhamra u'ãsi mono zéb da hã ãma 'ri waihu'u za'ra wa'aba õ di za.”

ãne ma tô Wanhib'apito mreme hã wama wasu'u, ãsadawa wasu'u'wa hã. — ãne ma tô Esitéwã hã dama ãpire za'ra norĩ ma rob'rãzarõno hã 'rãsutu za'ra, dahi'rata norĩ wasu'u na hã.

Esitéwãhã dâ'ázé wasu'u

51 Tawamhã Esitéwã hã te duré tãma nharĩ za'ra, dama ãpire za'ra norĩ ma:

— A norĩ wa'wa hã aipo're za'ra wa'aba õ di. Aipẽ'ẽ tete za'ra wa'aba di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã aipo'reptõ newa, 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã 're ãhãimana za'ra mono zém ne, te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'èzani hã te asiwi 're ãwẽ'õ za'ra wa'aba mo, aihĩ'rata norĩ wa'aba ne hã.

52 Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã ma tô sada 're sib'ru za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ zada. 'Re ãmorĩ wẽ uptabi hã za we ãwisi wana, ma tô aré te te dama 're wasu'u za'ra, ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Tane nherẽ, ma tô aihĩ'rata norĩ wa'wa hã te te 're simro, ta norĩ hã. Aihĩ'rata norĩ wa'wa hã ãne te te 're ãmanharĩ za'ra mono ne, ma tô duré a norĩ wa'aba zama dama ãsa're za'ra wa'wa, 're ãmorĩ wẽ uptabi hã da te dasiwi wĩrĩ da.

53 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ, ãsimiroti hã te te aima 're sãmri za'ra wa'aba mono nherẽ, ãsimiroti na 're wapari za'ra wa'aba mono õ di. — ãne te tãma nharĩ za'ra, dama ãpire za'ra norĩ ma, Esitéwã hã.

54 Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ hã Esitéwãhã mreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô sadawa 'ru za'ra. Taha wa, te 'wasitete za'ra, Esitéwãhã ãma.

55 Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'èzani na ma tô aptete, Esitéwã hã. Taha wa, hãimo ma tô 'mazawẽ. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hãiba na rowa'a za'ène hã ma tô 'madã.

ZeZusi hã ma duré tisã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ te za.

⁵⁶ Tawamhã Esitéwã te 'mahã, ãne:

— 'Madã'ã za'ra wa'aba. Ôhõta hãiwa, ma we 'ridawa. Ti'ai ãma dasiré ãpodo hã wa tô sabu. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimire niwĩ te za. — ãne te tãma 'mahãrã za'ra.

⁵⁷ Taha wa, tinhib'rata na ma tô tiwi sipo're nhidã za'ra, dama roti'wa norĩ hã. Asa tãma 're sipari za'ra mono sina, ma tô sô rere, te te siwi ãri da.

⁵⁸ Sa'ëtê te siwi 'mapra, 'ri nho'õmo babarãi u, ëtê na te te siwi wĩrĩ da. Tawamhã ti'uza ãsisiwimhã, ma tô sada sani za'ra, Esitéwãhã 'ruiwapari'wa norĩ hã te te nasi siwi ahãri pibuĩ pese da. Saru na aibã ãpréduptém nhisi 'rata, ma tô ti'uza hã sa'ra za'ra, ta hã te te sa 'madã'ã za'ra da.

⁵⁹ Tawamhã ëtê na te te nasi siwi ahãri ré, ma tô Esitéwã hã mre, ZeZusihi ma. ãne ma tô sina 'mahã:

— Wanhib'apito ZeZusi, ãpë'ëzani te za ãwi ã'ã, ãma atême ãmorĩ da.

⁶⁰ Tawamhã hi'rãtitõ ma tô nhamra, Esitéwã hã. Mreme 'rãihã na ma tô duré tãma mre, ãne:

— Wanhib'apito, tiwasédé te te ã'ãma 'manharĩ za'ra nherê, tãma pisutu za'ra õ di za, rowasédé hã.

Tawamhã mreme pari, ma tô dãrã oto, Esitéwã hã.

8

Saru hã ãsazei'wa norĩ ãma te te ãrowasutu na'rata zé wasu'u

¹⁻³ Esitéwã hã da te ãwĩrĩzém na hã ma tô Saru hã dapa'uze.

Tawamhã aibã norĩ hã ma tô Esitéwã siwi tisê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa 'madã'ã pese 'wa norĩ hã. Te te siwi sêrê wamhã, te ãma ti'ry'ry, wawai 'rãihã na. Tawamhã Esitéwã dã'ã parimhã, bãtã na ma tô awa'awi sada tazahi za'ra ni, ãsazei'wa norĩ zãda. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã Zeruzarê ãma 're ãsi'ubumroi mono zõ, ma tô rowasédé hã sô tiwatobro na'rata za'ra, sada dazahi za'ra wa. Saru hã ZeZusihi zazei'wa norĩ ãma ma tô rowasutu, ãsazei'wa hãimanazé hã si'utõrĩ da. 'Ri baba te nasi zãsi, ãsazei'wa norĩ zõ. Tawamhã rob u te te nasi da'anhamra, aibã hã duré pi'õ zama. Taha pari, te nasi te te da'ãma arobãdã, te te nasi da'a'maza da, dazazéb 're. Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tô te te siwi ropé, Zeruzarê hawi. Ta hawimhã Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tô te te ropé, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u zama, daza'rui mono bã. ZeZusihi zadawa wasu'u'wa norĩ si te zahadu 're si'ubumro, Zeruzarê ãma hã.

Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Piripi hã ãwasu'uwê na te te dama ãrowasu'u za'ra zé wasu'u

⁴ Tawamhã daro mono bâ, ãsazei'wa norĩ te te ãropéi mono hã sihutu sidâpâsi, ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Cristuhu wasu'uwẽ na.

⁵ Tawamhã Piripi hã Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô mo. Tame ma tô Cristu hã te te dama 're wasu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisudu hã, Danho'reptui'wa da.

⁶ Marĩ ãwẽ hã dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ. Piripihĩ mreme hã da te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ãmreme na 're danhopré, marĩ ãwẽ hã te te 're ã'ab'manharĩ mono hã da te sabu za'ra wamhã.

⁷ Wa'uburé ré 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã ahã na ma tô apese. Sadari sina te nasi wairé, wa'uburé hã. ãmorĩ waihu'u'õ hã ahã na ma duré pese za'ra, Piripi hã. ãhi'ré zama ma tô ahã na apese.

⁸ Taha wa, datoi uptabi za'ra di, 'ri nho'õmo ãma 're ãdahâimana za'ra mono norĩ hã.

⁹ Tame te aibã hã 're sãmra, Sima na ãsisi hã. Romhõsi pese 'wa, ta hã. Taha ãma ma tô aré 're tob'uzu za'ra, samaritanu norĩ hã. Sima hã ãwaihu'u pese newa, te dama 're siwasu'u u'âsi, dama ãpire na.

¹⁰ Aihĩni ma tô Simahã mreme na 're danhopré aré. ãne te da te dasima 're rowasu'u za'ra, õ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono newa:

— “Õhõ ma hã, aibã ma hã ãwaihu'upe te tãma tihãiba. 'Re ãhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã sa'ëtẽ na te tãma tihãiba.”

— ãne te da te dasima 're wasu'u za'ra.

¹¹ Wahub ahã na ma tô ãma 're datob'uzu za'ra, te te dama 're ã'romhõsi mono zém na hã. Taha wa, te ãma 're danhopré pese.

¹² Tane nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na, duré Zezu Cristuhu wasu'u na, Piripi hã te te dama rowasu'u wamhã, ma tô saze za'ra ni. ãsimirowasu'u hã da te saze za'ra wamhã, ã dawabzuri ma tô 'manharĩ za'ra ni, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ zama.

¹³ Simahã zama ma tô saze. ã dawabzuri ma duré dame 'manha. Te te 'manharĩ parimhã, te oto Piripihĩ siré 're mo. Tawamhã te nasi ãma titob'uzu, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te nasi dama ab'manharĩ wa, Piripi hã.

¹⁴ Tawamhã Zesusihĩ zadawa wasu'u'wa norĩ hã zahadu Zeruzarẽ ãma hâimana za'ra ré, ma tô samaritanu norĩ wasu'u hã wapari za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, da te ãsaze za'ra zém na rowasu'u hã. Taha wa, ma tô Pedru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Zuwãhã me. Samariza u datẽme neb zahuré da, ma tô satõrĩ zahuré ni.

¹⁵ Tawamhã ma tô datẽme aimasisi. Simasisi wi, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono ma timreme zahuré, da'ãma, Tipẽ'ẽzani hã te te dama sãmri da.

16 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'êzani hã zahadu datême wisi ò di, tamomomhã. Wanhìb'apito Zesusihi nhisi na si ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.

17 Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô tinhib'rata na da'a'rã upi zahuré. Te te âma da'a'rã upi zahuré mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô Tipẽ'êzani hã dama sômri za'ra.

18 Tawamhã Sima hã ma tô sabu, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ, da'rã nhisiwi tinhib'rada hã te te nomri zahuré mono ré hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani te te dama ì'anhomri mono zé hã. Taha wa, ma tô sima wẽ, rob'uiprazé hã te te tâma sômri zahuré da.

19 ãne te tâma nharĩ zahuré:

— ã. Rob'uiprazé, wa za aima sômri 'wa, asine wa'aba, ìnhìb'rada hã da'rã nhisiwi te 're aza'ra mono da, aiwaihu'u pese 'wa hã we ìma sômri aba da, asine wa'aba te 're da'a'rã upi mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani te te dama 're anhomri mono da. — ãne te tâma nharĩ zahuré, Sima hã.

20 Tawamhã Pedru te asa tâma tinha, ãne:

— E niha ma tô ìrosa'rata wasé, rob'uiprazém na asima uipra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pe te te wama ìsômri hã. Mo oto aimorĩ ropipa u, ate rob'uiprazéb ré.

21 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô aiwaihu'u, asima asimirosa'rata wasété na hã. Taha wa, a hã wanhimromhuri zarina, romhuri waihu'u ò di za. Ta hã atei ò di.

22 Aiwasété wi aipi'ra na. Wanhìb'apito ma, aimreme. Tâma asiwasu'u na asimirosa'rata wasédé hã te te aima pari da.

23 Wa tô ìsina aiwaihu'u. Zahadu asimi'ru hã sa'êtê di. Zahadu te Satanasi hã atété, aiwasété hawi aiwatobro tã da. — ãne te Simahã ma tinha, Pedru hã.

24 Tawamhã Sima te asa tâma tinha:

— A norĩ wa'wa hã te za ì'ãma aimreme 'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ropipa hã uburé ìma ìrowasu'u na te te ìma ãma uwaimrami tã da. — ãne te Sima hã asa tâma nharĩ zahuré, Pedru norĩ ma, Zuwãhã me.

25 Tawamhã Pedru norĩ hã Wanhìb'apito mreme na te te dama rowahutu zahuré pari, ma tô apã tineb zahuré, Zeruzarê u. Neb zahuré wamhã, te sipa zahuré, daza'rui mono bâ, Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zesusihi wasu'uwẽ na te te dama rowasu'u zahuré mono da.

Piripi hã aibã te te ìsõpêtêzé wasu'u, Etizopizaha nhihudu hã

26-28 Tawamhã aibã hã ma tô mo, Zeruzarê u. Eti-zopiza na darom nhisi ãma Cãdasi na pi'õ siroti'wa nhisi ma, rob'madã'ã'wa hã. Etizopiza ãma dama dama pire di, ta hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma wata da, ma tô mo. ãma wata pari, te oto mo apã tirob u, awaru na wedewara zapore na. Morĩ

sina te te romnhoré, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ééré na, Iza'izaha nhimi'ui'ééré na.

Tawamhã hâiwa âma Wanhib'apito ma, romhuri'wa hã ma tô Piripihi ma rob'ru, âne:

— Aiwahutu, pi'reba aimorĩ da, Daza na 'ri nho'õmo nhisi u bådâdi tum na aimorĩ da, Zeruzarẽ hawi. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, te Samariza hawi oto mo Piripi hã, Daza u bådâdi na morĩ da. Tawamhã morĩ ré, ma tô tisã aibã hã, Zeruzarẽ hawi apã ìmorĩ hã.

²⁹ Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô tãma tinha Piripihi ma, ìtême si'ré da, ìsababa morĩ da, awaru na wedewara zapore zababa.

³⁰ Tawamhã ma tô ìtême sina rotété, Piripi hã. Tawamhã ma tô te te wapari, te te romnhoré mono ré, aibã hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa nhimi'ui'ééré hã te te söré, Iza'izaha nhimi'ui'ééré hã. Tawamhã Piripi te âma 'mahã, aibã hã:

— E ìwasu'u hã ma tô ìwaihu, ì'ui'ééré, ìsöré mono hã. — ãne te âma 'mahã.

³¹ Tawamhã asa te tãma tinha:

— E 'wa te te ìma waihu'u bâ, wa za waihu'u. — ãne te asa tãma tinha.

Tawamhã ma tô 'mahã, ìtême sarõtõ da, awaru na wedewara zapore 're, siré neb da.

³² Rob'ui'ééré te te ìsöré mono hã âne:

“Pone'ërebã, da te wĩrĩ da, da te dasiwi ìsaprõni ne, ma tô dasiwi saprõni ni, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã dawi sisawi âna ma tô dama mo. Duré pone'ërebã 'ra hã da te séré nhihãri wamhã, ìsadari õ ne, ari'iwi ma tô tihãiba.

³³ Wẽ nherẽ, ma tô dasiwi wĩrĩ ni, wasété newa. Ni'wa hã te te dawi sawi õ di, da te dasiwi wĩrĩ tõ da. Ti'ai âma 're morĩ õ di oto. 'Ra âna ma tô dârã. Sihudu õ di. Sihudu õ wamhã, da te wasu'u waihu'u õ di, ìsihudu wasu'u hã.”

ãne ìbãihã na rob'ui'ééré, aibã te te ìsöré mono hã.

³⁴ Tawamhã aibã te oto sadanha, Piripi hã:

— ìsadawa wasu'u 'rata 'wa hã e 'wa hã te wasu'u. E te siwasu'u. E aimawi hã te wasu'u. Ma'ãpé, ìma wasu'u na. — ãne te sadanha.

³⁵ Tawamhã Piripi, rob'ui'ééré te te ìsöré mono zém na ma tô tãma rowasu'u na'rata. Zezusihi wasu'uwẽ hã ma tô tãma waihu'u, aibã ma.

³⁶ Tawamhã bådâdi na neb zahuré ré, ma tô â u aimasisi zahuré. Tawamhã aibã hã ma tô â hã tãma 'mahã, Piripihi ma:

— ãhãta â. E wanhimizahãri õ di za a'â, â dawabzuri hã ìma 'manharĩ da. — ãne te aibã hã sina 'mahã.

³⁷ Taha wa, te Piripi hã asa sadanharĩ pese:

— E tô sena, ma tô ãsazei pe. Sazei pese wamhã, â dawabzuri te za tô ĩ'manha. — ãne ma tô Piripi hã tãma tinha asa.

Tawamhã aibã, te duré tãma tinha:

— Tô sena wa saze, Zezu Cristu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra hã. — ãne te tãma tinha.

³⁸Taha wa, aibã hã ma tô tãma ĩromhuri'wai ma tinha, awaru na wedewara zapore hã a'ã simizazãri da. Taha wa, ma tô ĩré mazazãri za'ra. Āi ba, ma tô oto si'ra zahuré. Tawamhã â dawabzuri, ma tô Piripi hã tãma 'manha, aibã ma. Tawamhã apã ma tô pu.

³⁹Ā hawi pusi wamhã, Wanhib'apito pẽ'ẽzani hã awa'awi ma tô Piripihi ãma aimani. Te te sãmri õ di oto, aibã hã. Tane nherẽ, ma tô rowẽ na tirob u hã wara apã, to sina.

⁴⁰Tawamhã Piripi hã sisa'rese ãna ma tô wi, Azotu na 'ri nho'õmo nhisi u hã. Siwaihu'u õ di. Tawamhã ta hawi te oto mo, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tamomo morĩ ré, 'ri nho'u hã te te anhopêtẽ mono sidãpãsi ma tô sipa, Zesusihi wasu'uwẽ hã te te dama wasu'u mono da. Tawamhã ma tô oto wi, Sézareza u.

9

Saru hã tihãimanazẽm na te te ĩsaprĩzẽ wasu'u

Atusi 22.6-16; 26.12-18

¹Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã Zesusihi wasu'uwẽ na daro mono bã te te siwi ãma 're ropéi mono ré, te zahadu Saru hã te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma. Wanhib'apito Zesusihi nhirã zarina 're nomro mono 'ru te, te te tãma 're amhãzẽpa za'ra, te te uprosi da. Tawamhã nimahã bãtã na sasedoti ĩpire uptabi u ma tô mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa hã ĩpire uptabi u, rob'ui'ére hã te te tiwi waptẽrẽ da.

²Ta hã rob'ui'ére hã Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u te te âri da, ma tô tiwi waptẽ, tame zudezu norĩ te, rowahutu'wa norĩ ma, te te sãmri za'ra da, sasedoti ĩpire zadawa para ĩtẽme ĩmorĩ za'ra na rob'ui'ére hã. Tawamhã Wanhib'apito 're ĩhãimana mono zẽm na 're ĩnomro mono norĩ hã, rob'ui'ére'wa zadawa para te za Saru hã we te te simro, Zeruzarẽ u pawasisi ré, aibã hã, pi'õ zama.

³Tawamhã Damasitu u te te rosahutu wamhã, waptu na ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ẽne hã tãma ai'ubuzi, Saruhu ma. ĩhãiba nho'õmo, ma rob'uuiwẽ.

⁴Taha wa, ma tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã ma tô wapa. ãne te 'mahã:

— Saru. Saru. E marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'ãsi mo. — ãne te 'mahã.

⁵Tawamhã Saru hã te asa 'mahã:

— Apito, e 'wa hã, a hã. — ãne te sadanha.

Asa te duré tãma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa ai'mahã. Te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo.

6 Ma'ãpé ãhãna aiwahutu, 'ri nho'õmo u aimorĩ da. Tame te za ni'wa hã aima roti, marĩ 'manharĩ da. — ãne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

7 Tawamhã aibã ãsiré ãsi'aba're norĩ hã õne haré ma mazahãri za'ra. Ari'ãwi te aimasa. Sadaihu'u ãna ma tô ni'wa hã ãma mreme wapari za'ra. Tane nherẽ, ni'wa hã te te ãma sãmri za'ra õ di, ta norĩ hã.

8 Tawamhã Saru, ma tô wahudu oto. Wahutu wamhã, ma tô toporo. Tane nherẽ, te te rob'madã'ã waihu'u õ di. Tob a di. Taha wa, ãsiré ãsi'aba're norĩ hã ma tô te te siwi patété, te te siwi saprõni da, Damasitu u.

9 Tame bãdã hã si'ubdatõ te ãma ne, te te rob'madã'ã waihu'u ãna hãimana ré hã. Marĩ na si'upari õ di. Sai ãna te nasi da'wa. Te te hã'rẽne õ di duré.

10 Tawamhã Damasitu ãma aibã hã te 're sãmra, Zezusihi nhirã zarina 're ãmorĩ hã, Ananiza na aibã nhisi hã. Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ãrowẽrẽ ne, ma tô Wanhib'apito hã tãma sihãire. ãne te 'mahã:

— Ananiza.

Tawamhã asa ma sada'ã:

— E marĩ, ãnhib'apito.

Tawamhã Wanhib'apito te tãma tinha:

11 — Aiwahutu, Zudasihĩ nhorõwa u aimorĩ da, “Awa'awi” 'ri nho'õmo nhi'riti nhisi ãma ãsõrõwa u. Tame te za aibã zõ asinha, Saru na aibã nhisi zõ, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãpoto zõ. ãhãna te we ãma mre.

12 Sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ãrowẽrẽ ne, ma tô ai-waihu'u, ãtẽme aiwisi õ ré. Te te rob'madã'ã hã. Asib'rada ã'rã ãma hiri da, tõmo wẽ da, ãtẽme ãaimorĩzẽm na hã ma tô waihu'u siro. — ãne te Ananizaha ma tinha, Wanhib'apito hã.

13 Tawamhã Ananiza te asa tãma tinha:

— ãnhib'apito, da'ahã na ma tô ãma wasu'u za'ra ni. Õ hã, u, Zeruzarẽ ãma ma tô ãwasédé hã te te ãma 're ab'manharĩ, asazei'wa norĩ ãma.

14 ãne te za oto, u, sasedoti ãpire norĩ zadawa para dapawasisi za'ra, ai'ãma 're ãdawata za'ra mono norĩ hã apã te te simroi mono da. — ãne te asa tãma tinha.

15 Tawamhã Wanhib'apito te asa tãma tinha:

— Mo oto ãtẽme aimorĩ. Õ hã, Saru hã wa tô ãsima pisutu, ãzadawa wasu'u'wa da. Zudezu'õ norĩ ma, te za te te 're ãzadawa wasu'u, duré dama roti'wa norĩ ma, duré Izarazéhẽ nhihudu norĩ ma zama.

16 Tawamhã, te te dama 're ãzadawa wasu'u mono wamhã, te za oto te te 're robzẽpata. Uburé za te te 're ãrobzẽpata mono

zém na wa za tãma awaihu'u siro, Saruhu ma. — ãne te tãma tinha, Wanhib'apito hã.

¹⁷ Taha pari, ma tô mo Ananiza hã, Zudasihî nhorõwa u. Tawamhã ma tô 'ri para u âzé. Sébré wamhã, ma tô tinhîb'rada hã tino, ï'rã nhisiwi, Saruhu 'rãî âma. ãne te tãma tinha:

— Ìsisãnawã Saru, Wanhib'apito hã ma tô we atême ïzatõ, tô õ hã Zezusi hã, Damasitu u we aimorî ré, bâdâdi wa, aima ïsihâi'rê hã. Ta hã ma tô we atême ïzatõ, atõmo wê da, apâ rob'madâ'â hã, duré Ïpê'êzani ré si 're aihâimana mono da, aipê'ê wê na si. — ãne te tãma tinha.

¹⁸ Tawamhã awa'awi pe'a hã ne hã ma tô tizarõtõ zahuré, ïtõmo hawi. Ma tô apâ tãma tiromnho'a. Tômo wê di oto. Tawamhã ma tô wahudu. Wahutu wamhã, â dawabzuri ma tô tãma 'manharî ni awa'awi.

¹⁹ Â dawabzuri te te 'manharî parip si, ma tô ai'upa. Taha wa, apâ ma tô aptete oto.

Saru hã Damasitu âma ïsãmrazé wasu'u

Tawamhã bâdâ umro na ma tô âma ne, Damasitu âma ïsazei'wa norî 'rata sãmra ré, Saru hã.

²⁰ Tawamhã awa'awi ma tô ïwasu'uwê na dama âma sãna'rata oto, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra, 're ïhâimana mono na hã.

²¹ Da te wapari za'ra wamhã, aihîni, ma tô âma tatob'uzu za'ra ni. Taha wa, te ãne dasima nharî za'ra ni:

— Oro õ hã Zezusihi zazei'wa te te 're 'mapãrî mono za, Zeruzarê âma hã. Oro we wisi za duré âwa, Zezusihi zazei'wa norî zõ, pawasisi ré apâ te te simroi mono da, sasedoti ïpire norî u. — ãne te dasima nharî za'ra ni.

²² Saru hã te te rowasu'u waihu'u pese di. Simirowasu'u pire di duré. Tawamhã tinhimirowasu'u pire na ma tô te te âma rosa'rê. Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu wasu'u na ma tô mrepe pire na tãma rowasu'u za'ra, zudezu norî ma. Tawamhã te te rowasu'u pire wa, zudezu norî hã te te sada'âbâ waihu'u za'ra õ di.

²³⁻²⁴ Tawamhã Damasitu âma hâimana ré, bâdâ ahã na âma ne pari, ma tô zudezu norî hã sada si'rã'õtõ, Saruhu da. Tawamhã ma tô dama âma rowairébé za'ra, te te siwi dama hãiba 'ru za'ra da, da te dasiwi wîrî da. Taha wa, bâtâ bâre ma tô sô tinhopré, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa âma, te te siwi wîrî da. Barana zama, te duré sô rob'madâ'â za'ra. Tawamhã da te dasima ï'ru za'ra zé wasu'u hã ma tô sina wapa, Saru hã.

²⁵ Taha wa, nimahã mara na Saruhu siré 're ïnomro mono norî hã ma tô Saru hã si'õtõ 're siwi âma si'ra 'ri zadazâri hawi, 'ri nho'õmo uirîzém na'rata âma 'ri mana u te te siwi hiri da, dawi.

Saru hã Zeruzarẽ ãma ãsãmrazé wasu'u

²⁶ Tawamhã Zeruzarẽ u te oto mo, Saru hã. Tamomo oto wisi wamhã, Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ siré 're hãimana mono neza. Tane nherẽ, ta norĩ hã te te pipa za'ra di. Saru hã ãsazei uptabi 'wa na tãma siwasu'u za'ra wamhã, te te ãma saze za'ra õ di, ãsiwasu'uzém na hã.

²⁷ Tawamhã Banabé hã ma tô Saruhu ãma aime. Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ u ma tô saprõ, te te tãma wasu'u za'ra da, bâdâdi wa Wanhib'apito te te ãsabuzém na hã. Duré Saruhu ma, Wanhib'apito te te ãrowasu'uzém na ma tô tãma wasu'u za'ra. Damasitu ãma pahi ãna Zezusi te te dama ãwasu'uzém na, te duré tãma rowasu'u za'ra.

²⁸ Taha parip si, ma tô dasiré 're mo oto Saru hã, Zeruzarẽ ãma ãsazei'wa norĩ siré. Pahi ãna, ma tô Wanhib'apito hã te te dama 're sadawa wasu'u, Zeruzarẽ 're, 'ri wa'õno 're ãhãimana za'ra mono 'remhã.

²⁹ Zudezu norĩ, reedu norĩ mre me na 're ãmreme zusi mono norĩ ma, ma tô duré te te 're rowasu'u. Ta norĩ hã ma tô nasi asa tãma nharĩ za'ra, ãsimirowasu'u wa'rãmi. Tawamhã ta norĩ hã te sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da.

³⁰ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã da te dasima ã'ru za'ra zé hã te te waihu'u za'ra wamhã, ma tô Saru hã siwi saprõ, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta hawi ma tô duré siwi satõ, Tasu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da.

³¹ Tawamhã ãsazei'wa norĩ ma, rowẽ di oto, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma zama. Uburé tãma rowẽ za'ra di oto, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã daro mono bâ. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'èzani nhimipawaptobzém na ma tô ãsazei'wa norĩ hã 're hãimana nhiptete za'ra. Taha zarina, ma tô duré ãsazei'wa norĩ za'rada hã sina hãimo. Ta norĩ hã ma tô Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wazé pese za'ra.

Pedru hã Rida ãma ãhi'ré te te ãpesezé wasu'u

³² Tawamhã Pedru hã ma tô 're mo, daza'ruí mono bâ. 'Re morĩ wamhã, nimahã bâtã na ma tô wi, Rida na 'ri nho'õmo nhisi u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te te waimrami mono da.

³³ Tame ma tô aibã hã sõpõtẽ ãmorĩ'õ hã, Ene'asi na ãsisi hã. 8 na ma tô ãma tiwahu, waptãp si 're sa'wari mono ré hã.

³⁴ Tawamhã Pedru te tãma tinha:

— Ene'asi, Zezu Cristu ma tô aipese. Aiwahutu. Asa'warizé hã sa'ra pese. — ãne te tãma tinha.

Tawamhã awa'awi ma tô wahudu, Ene'asi hã.

³⁵ Tawamhã uburé Rida ãma 're ãdahãimana za'ra mono hã, duré Sarõ na romhãpã nhisi ãma 're ãdahãimana za'ra mono hã te 'madã'ã za'ra ni, ãhi'ré pesezé hã. Taha wa, ma tô aipizari za'ra ni, Wanhib'apito niwĩ oto 're danomro mono da.

Pedru hã Zopi ãma pi'õ te te ihãiwa'utuzé wasu'u

³⁶ Tawamhã pi'õ hã Zezusihi nhirã zarina 're ãmorĩ hã te 're hãimana, Zopi na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Tabita na pi'õ nhisi hã. Deredu norĩ nhiminhisizém na Docasi na ãsisi amo hã. ãsibrob'õ norĩ ãma te 're siwãrĩ u'ãsi, Docasi hã. Marĩ ãwẽ si te te dama 're ab'manharĩ u'ãsi.

³⁷ Tawamhã Rida ãma Pedru hã zahadu sãmra ré, ma tã tihãzé, Docasi hã. Hãzé pire wa, ma tã dârã. Taha wa, ma tã dasiwi hãiba upsõ ni. Da te dasiwi hãiba upsõi pari, ma tã dasiwi hiri ni, 'ri 're wa'wa u hãimo.

³⁸ Tawamhã Pedru hã Rida ãma zahadu ihãimana na ma tã ãwasu'u hã wapari za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ hã. Rida u hã, romhuture di, Zopi hawimhã. Taha wa, ãwasu'u te te wapari za'ra wamhã, ma tã aibã norĩ hã 'mazatõrĩ zahuré ni sã, te te tãma sadawa wasu'u zahuré da, Zopi u ãtẽme morĩ su'u za'ra da.

³⁹ Tawamhã Pedru te sima rowẽ, ãme morĩ zahuré da. Tawamhã tamomo wisi wi, ma tã siwi saprõ hãimo, 'ri 're wa'wa u. Tame, uburé pi'õi mrotõ norĩ hã ma tã siwi uirĩ Pedru hã, siwa'õ za'ra sina. 'Ry'ry sina, te nasi zazahã hã tãma wẽ za'ra, te te 'madã'ã za'ra da, hãiba ré ré te te dama 're ã'ahã're mono hã, Docasi hã.

⁴⁰ Taha wa, ma tã Pedru hã tãma rob'ru za'ra, aihĩni wairébé da. Wairébé za'u si, ma tã hi'rãtitõ nhamra, 'Re ihãimana u'ãsi mono ma, mreme da. Tawamhã ma tã aipi'ra, pi'õ ãdã'ã u. Te tãma tinha, ãne:

— Tabita, ai'utu. — ãne te 'mahã.

Tawamhã pi'õ hã ma tã toporo. Pedru te te 'madã'ã wamhã, ma tã udu.

⁴¹ Taha wa, Pedru hã ma tã pa'ã, te te pawaptob da, para na sab da hãiwi. Tawamhã, wahuu wamhã, Pedru ma tã dazõ hã, uburé Zezusihi zazei'wa norĩ zõ, duré ãmrotõ norĩ zõ zama, ihãiwa'udu hã te te sabu za'ra da. Taha wa, ma tã sabu za'ra ihãiwa'udu hã, tihãibazém na apã hãimana wa.

⁴² Tawamhã 'ri pã ma tã pi'õi wasu'u hã te te ropé, Zopi ãma hã. ãwasu'u da te wapari za'ra wamhã, da'ahã na ma tã saze za'ra ni, Wanhib'apito hã.

⁴³ Tawamhã Pedru hã bãtã ahã na ma tã tame tihãiba a'ã, Zopi ãma. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nhamra.

10

Conerizu hã, Pedruhu zõ ihãrãzé wasu'u

¹ Sãzareza na 'ri nho'õmo nhisi ãma te aibã hã 're sãmra, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã, Conerizu na ãsisi hã. Ta hã romanu. Da'wapéi'wa norĩ hã, ãsimi'ubumro norĩ hã Itarianu na ãwaptẽrẽ zara hã. Ta norĩ zama romanu.

² 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa te 're hâimana Conerizu hã, duré ìsôrôwa âma ìsiré 're ìhâimana za'ra mono norĩ zama. Zudezu norĩ, ìsibrob'ô norĩ âma ma tô 're siwãrĩ u'âsi ta hã, zudezu ô nherê. Te duré 're mreime u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma.

³ Tawamhã nimahã bâta na bâda supra wi, ma tô marĩ hã sabu, sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ìrosawêrê ne. Hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã ma tô sabu. Ma tô we ìtême sina rotété. Taha wa, te oto 'mahã:

— Conerizu. — ãne te 'mahã.

⁴ Tawamhã tâma pê'êwara nherê, te te 'madâ'â pese sina, ma sada'â asa:

— E marĩ na te we ì'mahã.

Tawamhã asa te tâma tinha, hâiwa âma romhuri'wa hã:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aiwapari ze, tiwi 're ìrowaptêrê mono zém na hã. Duré da'âma 're aiwãrĩ pese mono na zama ma tô aiwaihu'u. Taha wa, te ai'âma 're po're pu'u u'âsi.

⁵ Taha wa, te za ìda'mazatô, Zopi u Sima Pedru na aibã nhisi zô.

⁶ Tinhipsara 'rata te a'â nhamra, romhã su'u 'wai 'rata. ìsôrôwa hã âporé zaihã na te 're sa, 'ri hã. — ãne te tâma tinha.

⁷ Tawamhã âne na te te tâma rowasu'u pari, ma tô apã mo ìhawi, hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã.

Taha wa, te Conerizu hã sitême sô tihârã zahuré, ìsôrôwa 're, tâma ìromhuri'wa norĩ zô. Tizadawa zapari'wa zô zama te hã, da'wapéi'wa zô. 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa 'madâ'â'wa, da'wapéi'wa hã.

⁸ Marĩ te te ì'madâ'âzém na te tâma rowasu'u za'ra. Taha parimhã, ma tô satôrĩ za'ra, Zopi u si'aba'ré da.

⁹ Tawamhã si'aba'réi ré, ma tô tiwi ti'awê za'ra. Awê bâta na te duré ai'aba'ré, Zopi u. Tawamhã tamomo ma tô oto rosahutu za'ra.

Tawamhã ta norĩ hã, Conerizu te te ìsatôrĩ za'ra norĩ hã ìtême sihutu ô ré, abzuma ma tô Pedru hã sai'u 'ri nhisi hãpã u hâimo, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, mreime da.

¹⁰ Tawamhã mra hã ma tô tĩwĩ. Sa neza. Tawamhã sô danhipi ré, ma tô duré marĩ hã sabu, sôtô ô nherê, sôtô 'rowi te te ìrosawêrê ne.

¹¹ Hâiwa 'ridawa, ma tô sabu. Marĩ hã te we si'ra ti'ai u, zazahã hã wawê ne hã. ìhã nhipti na ma we 'rã'ôtô.

¹² Abaze hã te ì're daba'wara, ìnhize hã ìnhi ze'ô zama siwazari, ti'ai baba di'i na te te sina 're ìrobâda za'ra mono norĩ zama. Si zama te siwazari daba'wara.

¹³ Tawamhã Pedru, ma tô wapa, ni'wai mreime hã. ãne te 'mahã:

— Pedru, aiwahutu, asima 'maiwĩrĩ da, asai hã. — ãne te 'mahã.

14 Tawamhã asa te tãma tinha:

— Ìnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ ìwasétére hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ìwẽ'õ hã.

15 Tawamhã tãma ìrowasu'u'wa te duré tãma tinha:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono, marĩ hã ìwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ õ di za.

16 Tô õhõ na si ma duré tãma ãma sahu, maparane. Taha pari, ma tô ti'â apâ, hãiwa u zazahã hãi wawẽ ne hã.

17 Tawamhã Pedru te zahadu ãma rosa'rata, te te ì'madá'ázém na hã marĩ te te tãma ìwasu'u hã te te waihu'u õ wa. Te te ãma rosa'rata ré, Conerizu te te ìsatõrĩ za'ra norĩ hã ma tô aihutu, 'ri rho'õmo u. Tawamhã Simahã nhorõwa zõ ma tô dazadanharĩ za'ra. 'Ridawa, te aimasa oto.

18 Tawamhã te sô da'mahãrã za'ra:

— E Sima Pedru hã te nhamra. — ãne te dazadanharĩ za'ra.

19 Zahadu te Pedru hã ãma rosa'rata, te te ì'madá'ázém na. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'ézani na tãma waihu'u, ãne:

— Õhõta, aibã norĩ hã te we asõ sinharĩ za'ra, si'ubdatõ ìhãiba norĩ hã.

20 Taha wa, ma'ãpé aiwahutu, ìtẽme si'ra za'ra da. Ta norĩ hã zudezu'õ na 're hãimana za'ra mono nherẽ, tiwi aiwairĩ za'ra õ di za, wa hã te we atẽme ìsatõrĩ za'ra na dã'âsina. — ãne ma tô Pedruhu ma waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'ézani hã.

21 Tawamhã Pedru, ma tô si'ra oto, aibã norĩ u. Te tãma siwasu'u za'ra, ãne:

— Wa hã Sima Pedru na ìnhisi hã. E marĩ da, te ìzõ asinharĩ za'ra wa'wa. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

22 Tawamhã asa te tãma nharĩ za'ra:

— Da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô wei wazatõrĩ za'ra atẽme, Conerizu na ìsisi hã. Ta hã aibã ìwẽ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma 're ìwata u'âsi mono. Duré zudezu norĩ te te 're ì'awẽsãmri mono. Hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô po're pu'u Conerizu hã, asõ hãrã da, asimirowasu'u hã te te wapari da. — ãne ma tô tãma sadawa wasu'u za'ra, Pedruhu ma.

23 Tawamhã Pedru te tãma rob'ru za'ra, 'ri para u sisisi da, sõtõ za'ra da a'ã.

Tawamhã ma tô ãma ti'awẽ za'ra. Awẽpsi, te ìme timorĩ za'ra, aibã norĩ me. Zezusihi zazei'wa norĩ zama te duré umro na ìsiré ai'aba'ré, Zopi ãma 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã.

24 Awẽpsi te za aihutu, Sézareza u hã. Tame Conerizu hã te zahadu sô mapa. Sô ìhãrã za'ra norĩ hã te duré ìsiré sô mapari za'ra, ìsisãnawã norĩ hã, duré ìsiwadi norĩ zama.

Tawamhã Pedru norĩ hã ma tô aihutu. Sihutu wi, Pedru hã te 'ri tẽme mo.

²⁵ 'Ri para u sébré ò ré, ma tô sina uzusi 'ridawa u, Conerizu hã. Tawamhã Conerizu hã 'rã po sina, ma tô aime ĩpapara hi'rãitõtõ, Pedruhu papara, tãma wapu wa, ãma wata da.

²⁶ Tane nherẽ, Pedru hã ma tô wahutu. ãne te tãma tinha:

— Aiwahutu. Wa hã asine hã a'uwẽ. — ãne te tãma tinha, Pedru hã.

²⁷ Tawamhã te te sima rowasu'u zahuré sina, ma tô oto si'mazasi zahuré, 'ri para u. Da'ahã na ma tô sô tasi'rã'õtõ ni.

²⁸ Tawamhã Pedru hã te te da'madã'ã wamhã, te dama tinha, ãne:

— A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, 're ĩwahãimana za'ra mono zém na hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ nhorõwa u 're wanhisisi waihu'u mono õ di. Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ 're wahãimana za'ra mono wa, wa tiwi 're wasi'uwati pese za'ra, zudezu'õ norĩ wi. ãne 're ĩwahãimana za'ra mono zé hã. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô ĩma waihu'u pese oto, ni'wa, ĩwẽ na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma wasu'u wamhã, zudezu'õ nherẽ, te ĩsiwi wẽ'õ tõ da. ãne ma tô ĩma waihu'u.

²⁹ Taha wa, ãma ĩzô aihãrã za'ra wa'aba wa, awa'awi wa tô we atême ĩmorĩ za'ra wa'wa, ĩsiwairĩ ãna. Ma'ãpé, ĩma rowasu'u za'ra wa'aba. E marĩ da, te ãma ĩzô ĩda'mazatõrĩ za'ra wa'wa, we ĩmorĩ da, atême za'ra wa'aba. — ãne te dama tinha, Pedru hã.

³⁰ Tawamhã Conerizu te asa tãma rowasu'u oto, ãne:

— Bãdã si'ubdatõ ma tô ĩ'ãma ai'utõ, aibã ĩtême ĩwisizém na hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, ĩmreme ré, ma tô ĩtême wi, bãdã sipra wi. Ti'uzã hãirã na ma tô rob'uiwẽ, rowa'a nherẽ.

³¹ Tawamhã te ĩma tinha, ãne: “Conerizu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme mono ré, ma tô te te 're aiwapari ze. Duré da'ãma 're aiwãrĩ pese mono na ma tô aiwaihu'u.

³² Ma'ãpé da'mazatõrĩ, Zopi u. Sima Pedruhu zô aihãrã. Sima na romhã su'u'wa nhisi nhorõwa ãma te nasi da'wa. Â poré zaihã na te ĩsõrõwa hã 're sa, 'ri hã.” ãne te ĩma tinha.

³³ Taha wa, wa tô ĩsi'aba'ré na ãma asô da'mazatõ, we aimorĩ da. Taha wa, ma tô we oto watême aiwi. Rowẽ di oto. ãhãna wa tô ãme wasi'rã'õtõ ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nho'a, Wanhib'apito te te aima ĩpisutuzéb zarina, wa te wapari za'ra da, ĩsimiroti hã. — ãne te Conerizu hã tãma rowasu'u, Pedruhu ma.

Pedru hã Conerizu norĩ ma, te te ĩrowasu'uzé

³⁴⁻³⁵ Tawamhã Pedru hã timreme na ma oto ãma tãma sãna'rata za'ra, ãne:

— Tô ta, ãhãna wa tô waihu'u. Tô sena 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô si'ãma ropisutu, dawĩ 're sisawi tõ mono da, zudezu nherẽ, duré zudezu'õ nherẽ. Daro mono bã, ĩwẽ si da te 're 'manharĩ za'ra mono da, ĩmreme, da te 're wapari za'ra

mono wamhã, te za tô te te sima 're da'awẽ aiwapsi. Misi, ma tô te te da'ãma sima 're rosa'rata, dawi 're sisawi tã mono da.

³⁶ Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa. Tizadawa wasu'u hã ma tô wama waihu'u za'ra, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma. Zezu Cristu hã ma tô watẽme satõrĩ za'ra, te te wama rowasu'u za'ra da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma rowẽ na 're ãdanomro mono zém na hã. Zezu Cristu hã, uburé Danhib'apito uptabi. Taha wasu'u ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa.

³⁷ Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma 're ãhãimana mono zém na hã ma tô duré ãwaihu'u za'ra wa'wa, Zezu Cristu hã. Zuwã Batita hã ma tô dama rowasu'u, â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da. Taha parip si, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai mono bâ, ma tô 're mo, Zezu Cristu hã. Darireza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãmorizém na ma tô sãna'rata.

³⁸ Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Tipẽ'ëzani hã tãma tisõ, Zezusihi ma, Nazaré ãma aré 're ãsãmra mono ma. Tiwaihu'u pese zama ma tô tãma tisõ. Taha wa, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai wa'wai baba, ma tô 're mo, marĩ ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã. Duré, Wa'uburé nhimiwada'uri nhiptete zarina 're ãhãimana siwamnarĩ za'ra mono norĩ hã ma tô te te 're apese. ãne ma tô ãwẽ hã te te dama 're ab'manharĩ, ãmama hã ãsiré 're morĩ u'ãsi wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. ãne Zezu Cristu 're ãhãimana mono zém na ma tô ãwaihu'u za'ra wa'wa.

³⁹⁻⁴⁰ Wa norĩ hã Zeruzarẽ ãma duré daza'rui mono bâ, Izarazéhé nhihudu norĩ nhipti'ai ãma uburé Zezusi te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono na watõmo na wa te 're ã'madã'ã za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

Te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Ta hã, Zezu Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na da te dasiwi ãsasõmrizém na ma tô dasiwi wĩrĩ ni. Tane nherẽ, bãdã maparane ãma si'utõrĩ õ ré, ma tô apã hãiwa'utu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha pari, ma tô tãma pisutu Zezusihi ma, wama sihãiré za'ra da.

⁴¹ Aihĩni, da te sabu za'ra õ di. Wa norĩ si wa tô wahãiba pisutu sabu za'ra ni. Romhã ré, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sima wawẽ za'ra, Zezusihi hãiwa'utuzém na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Taha wa, watẽmep si ma tô satõ, Zezusi hã hãiwa'utu parimhã. Wa tô ãsiré wasaihuri ni. Wa tô duré ãsiré ahuri ni, apã hãiwa'utu parimhã.

⁴² Taha wa, ma tô wama pisutu za'ra, ãwasu'uwẽ na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da. Ma tô duré wapisutu za'ra, Zezusi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãpisutu na, wa te dama 're wasu'u u'ãsi za'ra mono da, dama rowairébé'wa da hã. Tawamhã dahãiba ré 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ma, te za

te te dama 're arowairébé, duré 're ïdadâ'â za'ra mono norĩ ma zama.

⁴³ Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa sidâpâsi, ma tô Zezusi za te te dama 're ï'ab'manharĩ wê mono zém na wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u sirõmo za'ra, ãne: “Õ hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé hã te za te te dama 're aparĩ, te te da'ãma 're ab'madâ'â mono tã da oto.” ãne ma tô wahi'rata norĩ ma, te te 're wasu'u za'ra, ïsadawa wasu'u'wa norĩ hã. — ãne ma tô tãma rowasu'u za'ra, Pedru hã.

'Re ïhâimana u'âsi mono hã zudezu'õ norĩ ma, Tipê'êzani te te tãma ïsõmri za'ra zé wasu'u

⁴⁴ Tawamhã Pedru hã zahadu te te tãma rowasu'u za'ra ré, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tãma sõmri za'ra, Pedruhu mreme wapari'wa norĩ ma hã. Taha wa, ïpê'ê mono bâ ma tô sisisi, hãiwa hawimhã.

⁴⁵⁻⁴⁶ Tawamhã zudezu norĩ, Zezusihi zazei'wa 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, Pedruhu siré, Zopi hawi ïsi'aba'ré norĩ hã ma tô ãma titob'uzu za'ra, zudezu'õ norĩ ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani hã ta norĩ ma zama, te te oto sõmri za'ra wa. Taha wa, te zudezu'õ norĩ hã damreme amo na sima robzanhamri za'ra, timreme nai õ nherê. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, te duré tiwata za'ra, ïwaih'u pese na. ãne hã te te wapari za'ra wamhã, te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra, ãne:

— Oro õ norĩ hã zudezu'õ za, ma 'Re ïhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã tãma sõmri za'ra. — ãne te zudezu norĩ hã sima nharĩ za'ra.

Taha wa, te Pedru hã tãma nharĩ za'ra, ãne:

⁴⁷ — 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã tãma sõmri za'ra, te te wama ïsõmri za'ra ne hã. E 'wa hã te za tawamhã â hã tiwi sawi za'ra, â dawabzuri hã te te 'manharĩ tã za'ra da, ïwa. Mare di. Te za tô 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. — ãne ma tô tãma nharĩ za'ra.

⁴⁸ Tawamhã ma tô tãma 'ru za'ra, Zezu Cristuhu nhisi na, ïsadawa para â dawabzuri hã te te 'manharĩ za'ra da, zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã Pedru te siwi waptê, ï'rata sãmra za'ra da a'â.

11

Pedru hã zudezu'õ norĩ u timorizém na ïsiwasu'uzé

¹ Tawamhã ïsazei'wa norĩ hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ïhâimana za'ra mono norĩ hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, ma tô wapari za'ra, ãne: “Zudezu'õ norĩ zama ma tô, u, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã saze za'ra, Zezusihi wasu'uwê hã.” ãne ma tô ïsazei'wa norĩ hã rowasu'u hã wapari za'ra, daza'rui mono bâ.

2 Tawamhã Pedru hã ma tô apâ mo, Zeruzarẽ u. Wisi wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô tãma nharĩ za'ra. Zudezu'õ norĩ ãma te ãne sima rosa'rata za'ra, ta norĩ hã: “Zezusi hã da te saze za'ra nherẽ, danhihãiwata nhihãri õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're da'anho'reptui mono õ di za.” ãne te sima rosa'rata za'ra.

3 Taha wa, ma tô tãma nharĩ za'ra, Pedruhu ma, ãne:

— Zudezu'õ norĩ ãma te nasi asõ, ãsihãiwata nhihãri'õ norĩ nhorõwa ãma. Ma tô duré nasi ãsiré asa za'ra. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

4 Tawamhã Pedru hã ma tô tãma siwasu'u za'ra, ãsãna'rata hawi uburé ãma ãromhãimana mono zém na hã. ãne te tãma siwasu'u za'ra:

5 — Zopi ãma ãnhamra ré, wa tô marĩ hã 'madã, ãnhotõ õ nherẽ, ãnhotõ 'rowi te ãrosawẽrẽ ne. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãnreme ré, wa tô 'madã. Zazahã hã wawẽ ne hã ma tô we ãtẽme si'ra, hãiwa hawi. ãhã nhipti wahuré na ma tô we ãma wasisi. Tawamhã ãnho're ma tô nomro.

6 ãremhã te 'madã'ã wa, wa tô ropodo hã ab'madã, ãpoto mono bã. Abaze hã siwazari, wa tô ab'madã, ãsahi zama. Ti'ai baba di'i na te te sina 're ãrobãdã za'ra mono norĩ zama, duré hãiwi 're ãsisa'rei mono zama, si hã wa tô ab'madã, siwazari.

7 Ni'wai mreme hã wa tô duré wapa. Te ãma tinha, ãne: “Pedru, aiwahutu. Asima 'maiwãrĩ da, asai hã.” ãne ma tô ãma tinha.

8 Tawamhã wa tô asa tãma tinha: “ãnhib'apito, mare uptabi di. Marĩ hã ãwasétère hã te 're 'masi mono õ di, wahi'rada Mozési hã te te wawi ãwẽ'õ hã.” ãne wa tô asa tãma tinha.

9 Tawamhã hãiwa hawi te we duré ãma tinha, ãne: “'Re ãhãimana u'ãsi mono, marĩ hã ãwẽ na te te aima wasu'u wamhã, wasété õ nherẽ, asiwi wẽ'õ õ di za.”

10 Tô õhõ na si si'ubdatõ ma tô ãma tinha. Tawamhã apâ ma tô ti'ã, hãiwa u.

11 Apâ te te ãri parip si, aibã norĩ hã si'ubdatõ ma tô ãzõ 'maihaihu, ãza'warizéb u hã. Sézareza hawi da te ãma ãtẽme ãsatõrĩ za'ra hã ma tô ãzõ aihutu.

12 Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ezani hã ma tô ãma waihu'u, awa'awi ãme ãmorĩ za'ra da. Taha wa, wa tô ãme ãmorĩ za'ra. ãsazei'wa norĩ hã, Zopi hawi ãsiré we ãsi'aba're norĩ hã 6 na ãhãiba hã, ta norĩ hã ma tô duré ãsiré ai'aba're, Sézareza u. Wasihutu wamhã, aibã hã ãzõ ãhãrã nhorõwa u wa tô asisi ni, 'ri para u, Conerizuhu nhorõwa u.

13 Ta hã ma tô wama rowasu'u za'ra, hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa 'ri para u ãtẽme ãsihã're na. ãtẽme wisi wamhã, ma tô ãne tãma rowasu'u: “Ma'ãpé, da'mazatõrĩ, Zopi u da'maimorĩ da, Sima Pedruhu zõ.

14 Ta hã te za Zezusihi wasu'uwẽ na aima rowasu'u za'ra wa'wa, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba da, aihĩni asõrõwa ãma 're ìsi'ubumroi mono norĩ zama." Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa nhimirowasu'u hã, aibã ma.

15 — Tawamhã wa hã wa tô tãma rowasu'u na sãna'rata oto. Te rowasu'u ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'êzani hã tãma sômri za'ra, ìsãna'rata hawi te te wama ìsômri za'ra ne hã.

16 Tawamhã Wanhib'apito mreme na wa tô po're puru, ìwana te te wama ìrowasu'u za'ra hã, ãne: "Zuwã Batita hã ma tô â uptabi na si te te 're da'ahâiba ubu, â dawabzuri te te dama 're ab'manharĩ mono wamhã. Tanei õ di za oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za oto Tipẽ'êzani na te te 're aihâiba ubu za'ra wa'wa, ìré 're anomro u'âsi aba mono da." Æne ma tô wama rowasu'u.

17 Wanhib'apito Zezu Cristu, wa te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipẽ'êzani hã wama sômri za'ra. Misire õhõ si we te te wama ìsômri za'ra ne, ma tô tãma sômri za'ra, ta norĩ ma. E marĩ, wa za tawamhã wa hã 'manha. E 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'manharĩ, wa za ìsiwi wẽ'õ. E wa za ìsiwi dawẽ'õ, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te sima dawẽ nherẽ. Mare di. Te dawẽ'õ õ di za. — Æne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

18 Æne hã te te wapari za'ra wamhã, asa te te tãma nharĩ waihu'u za'ra õ di oto. Taha wa, ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma. Tawamhã te oto sima rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu'õ norĩ zama pisutu za'ra, tiwaseté wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono siré, rowẽ na 're hâimana u'âsi za'ra mono da. — Æne te sima rowasu'u za'ra, zudezu norĩ, ìsazei'wa norĩ hã.

Ãtizotiza ãma Zezusihi zazei'wa norĩ 're ìhâimana za'ra mono zé wasu'u

19 Tawamhã Esitéwã da te dasiwi ìwĩrĩzéb zarina, ìsazei'wa norĩ ãma da te rowasété za'ra wa, ma tô da te ropé, ìsazei'wa norĩ hã Zeruzarẽ hawi. Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, ma tô da te ropé, duré Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi u, duré Ætizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u zama. Si'aba'réri ré, zudezu norĩ ma si ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rowasu'u za'ra, Zezusihi wasu'uwẽ na. Zudezu'õ norĩ ma, zahadu te te ãma rowasu'u za'ra õ di.

20 Tane nherẽ, ìhâiba amo norĩ hã, Sipri na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma aré 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, duré Sireni ãma danhipti'a nho'õmo amoi ãma aré 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tô ai'aba'ré, Ætizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Ta norĩ hã zudezu norĩ ma si, te te rowasu'u za'ra õ di,

Wanhib'apito Zezusihi wasu'uwē na hã. Zudezu'õ norĩ ma zama, ma tô ãma rowasu'u za'ra.

²¹ Tawamhã Wanhib'apito hã ma tô õ norĩ hã pawaptob za'ra, tiwaihu'u pese na. Taha wa, da'ahã na ma tô saze za'ra ni oto, Wanhib'apito niwĩ 're dahâimana za'ra mono da oto.

²² Tawamhã taha wasu'u hã ma tô ãsazei'wa norĩ hã wapari za'ra, Zeruzarē ãma siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã. Te te wapari za'ra wamhã, Banabé hã ma tô satõrĩ za'ra, ãtizotiza u morĩ da.

²³ Tamomo wisi wamhã, ma tô waihu'u, 'Re ãhâimana u'ãsi mono hã ãwē na dama 're ãsõpru mono zém na hã tame. Taha wa, toi uptabi di, Banabé hã. Tawamhã ma tô dama roti, ãne:

— Aihĩni, aipē'ē na sada 're asimi'ē za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito niwĩp si 're aihâimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. — ãne te dama roti, ãtizotiza ãma hã.

²⁴ Banabé hã, aibã ãwē. 'Re ãhâimana u'ãsi mono pē'ēzani na si 're ãmorĩ u'ã, ta hã. Wanhib'apito te te sina 're ã'umhãsi u'ãsi mono, ta hã. Taha wa, ma tô Wanhib'apito zazei'wa hã dasina tahã'ã ni, Banabéhé nhimirowasu'u zarina.

²⁵ Banabé hã te oto mo Tasu u, Saruhu zô te te robzabu da.

²⁶ Tawamhã tamomo wisi wamhã, ma tô sõpētē. Ta hawi, ma tô apã saprõ, ãtizotiza u. Tame te aimasisi zahuré oto. ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ 'rata te 're simasisi zahuré, te te dama 're rowahutu zahuré mono da. Misi ma tô ãma tiwahub zahuré, te te 're da'apawaptob zahuré mono ré hã. Tame ma tô Cristuhu nhib'a'uwē na da te 're sisi na'rata za'ra, Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ hã, ãtizotiza ãma hã.

²⁷ Tawamhã 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã, ni'wam norĩ hã te ai'aba'ré, Zeruzarē hawi, ãtizotiza u.

²⁸ Adabu na aibã nhisi hã te ãme timorĩ za'ra, tisiré ãsadawa wasu'u'wa norĩ me. Tawamhã ãtizotiza u sihutu wamhã, Adabu hã ma tô hãwi za. 'Re ãhâimana u'ãsi mono pē'ēzani te te tãma ãwaihu'uzéb zarina, ma tô dama waihu'u siro romhã ré, amho hã daro mono bâ za dawĩ ãsi'utõrĩ mono na hã. (Roma ãma danhib'apito Caradiu hã te te dama 're roti mono ré, ma tô ãne hã tô da'ãma tiromhãiba, amho õ na hã.)

²⁹ Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô sima roti za'ra, ãsibro hã ãhãiba mono bâ tãma 're ãhâimana za'ra mono zéb zarina, te te po'o mono da, Zudeza ãma ãsazei'wa norĩ ma, te te tãma sõmri za'ra da.

³⁰ Tawamhã ma tô te te tãma po'o. Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô ãré satõrĩ zahuré ni Zeruzarē u, Saruhu me, tame da'madã'ã'wa norĩ ma, te te sõmri zahuré da, ãsibzari za'ra hã.

12

Pedru hã dazazém hawi 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìsô'reptuzé wasu'u

¹ Tawamhã apito Erodihi zadawa para ma tô ìsazei'wa norĩ ma, da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra.

² Taha wa, Zuwãhã dub'rada hã, Ti'adu hã ma tô dasiwi wĩrĩ ni, ìsi'uwazi 'wa pa na, apito Erodihi zadawa para.

³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô siwi wēsãmri za'ra, Ti'adu da te dasiwi ìwĩrízé hã. Taha wa, Erodi hã ma tô Pedruhu zama dama ti'ru, da te dasiwi âri da, dazazéb 're, da te sêrê da. Ì'u'êtê duptoio'õ na dasa, da te 're ìhuri mono zé bātã na ma tô siwi ti'ã.

⁴ Te te siwi âri wamhã, ma tô siwi tisê, dazazéb 're. Pas-cowa na dato nhisi hã si'utõrĩ parip si, dama rowairébé'wa norĩ nho're sab da, ma tô a'ã siwi tisê, dazazéb 're, dama rowairébé'wa norĩ hã da te ìwĩrízéb da hã, te te siwi ãma rowairébé da. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ hã te nasi 'madã'ã za'ra siwa'rãmi. Maparane si'uiwa na si mararé te ìtême ai'aba'rê. Abzuma zama te nasi siwa'rãmi ai'aba'rê, barana zama, mara wa'wab zama, te te nasi 'madã'ã za'ra da. Uburé hã 16 na ìhãiba za'ra hã, da'wapéi'wa norĩ hã.

⁵ Pedru hã dazazéb 're, sãmra nherê, ìsazei'wa norĩ hã te sa'êtê ãma mreme zusi u'ã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, siré 're ìsi'rã'õtõ mono norĩ hã.

⁶ Pedru hã Erodi te te dama ì'ruzé hã romhuture di oto, dama rowairébé'wa nho're sab da hã oto. Awêpsi te za dasiwi wazere ni, danho'a te te siwi ãma rowairébé da, niha wamhã, da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã Pedru hã te oto nhono, barana. Da'wapéi'wa norĩ wa'wa, maparane ìsi'uwazi nhorõ rutu ré te nhono, pawasisi ré. 'Ridawa ì'madã'ã'wa norĩ hã te duré aima'wara zahuré.

⁷ Tawamhã hãiwa ãma Wanhíb'apito ma, romhuri'wa hã awa'awi ma tô ìtême wi, mara wa'wa. Mara wa'wam nherê, dazazéb 'remhã oto robrã di, 'ri 're wa'wa ãma hã. Hãiwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedru hã rési ìsisé ãma, utu da. Te tãma tinha, ãne:

— Ai'aba'rê na aiwahutu. — ãne te tãma tinha.

Taha wa, ìpawasisizé hã si'uihã na ma tô tãma asisina, ìsi'uwazi nhorõ rudu hã.

⁸ Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa hã te duré tãma tinha:

— Ai'uza hã ai'usisizém na asima wasisi. Aipara'uza zama asima za na. — ãne te duré tãma tinha.

Tawamhã Pedru, ma tô ãma saze, te te 'manharĩ da. Te duré tãma tinha:

— Ai'ubuzé ìhãpa ré, we ìzarina aimorĩ. — ãne ma tô duré tãma tinha.

⁹ Tawamhã sôtõ 'rowim newa, ma tô ãsarina watobro Pedru hã, te te ãrosawẽrẽ newa. Te te waihu'u õ di, tô sena 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa, ãtẽme ãwisi na hã, hãiwa hawi.

¹⁰ Tawamhã 'ridawa 'madã'ã'wa ãmorĩ'rada hã ma tô sa're zahuré. Taha nhana're ãsa hã ma duré sa're zahuré, Pedru norĩ hã. Tawamhã ma tô aimasisi zahuré oto, dazazé 'wawi wa'ra 'ridawa u si'uwazi 'manharĩ na 'ridawa nhito pese u. Tawamhã uihã na ma tô 'ridawa nhitobzẽ hã tãma aiwanhizari zahuré. Õne haré ma tô oto tipusi zahuré. Bãdãdi na ma tô tineb zahuré. Tawamhã hãiwa hawi romhuri'wa hã ma tô Pedruhu wi aimani, awa'awi.

¹¹ Taha wa, Pedru hã ma tô 'rãwi sina rosa'rata:

— E niha. Te rosawẽrẽ newa. Tane nherẽ, tô sena ma tô Wanhib'apito hã we ãtẽme satõ, hãiwa hawi tãma ãromhuri'wa hã Erodihĩ wi, te te ãnho'reptu da, zudezu norĩ te te sima ãwẽ za'ra zẽb zarina, ãdã'ã tõ da. — ãne ma tô sima tinha.

¹² Tawamhã, ãma ãromhãimanazẽm na tô sena te te oto sina waihu'u wamhã, Marizaha nhorõwa u ma tô mo, Pedru hã. Zuwã Marcusihĩ na, Mariza hã. Tame da'ahã na ma tô tasi'rã'õtõ ni, ãma damreme zusi da. Tamomo te oto mo, Pedru hã.

¹³ Wisi wi, ma tô 'ri 'wawi 'ridawa nhitobzẽ hã ta'a. Tawamhã dama romhuri'wa hã ma tô ãtẽme wahudu pi'õ hã, Rodi na ãsisi hã 'ridawa ta'a'wa, te te waihu'u da.

¹⁴ Tawamhã Pedruhu mreme te te waihu'u wamhã, ma tô tãma rowẽ watobro. Rowẽ te, si'aba'rẽ na apã sipi'rai wa, ma tô 'ridawa na po're ha'ã. Te te tãma 'ridawa ãna, te tisiré norĩ ma te te wasu'u da, wara. ãne ma tô tãma wasu'u za'ra:

— Pedru hã te za, 'ridawa. — ãne te tãma wasu'u za'ra.

¹⁵ Taha wa, te pi'õi ma nharĩ za'ra:

— Mare di. A hã asimiza'rese õ di.

Te duré asa tãma nharĩ za'ra:

— Tô sena te za, Pedru hã.

Tawamhã te oto nharĩ za'ra, ãne:

— ãtẽ Pedruhu 'madã'ã'wa te za, hãiwa hawi 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, romhuri'wa hã.

¹⁶ ãne ré, te Pedru hã nasi 'ridawa ta'a. Taha wa, ma tô oto tãma 'ridawa za'ra. Te te sabu za'ra wamhã, uihã na ma tô ãma titob'uzu za'ra, tô sena na.

¹⁷ Tawamhã Pedru hã ma tô tinhib'rada hã tãma wẽ za'ra hãimo, ari'iwi si'ubumro da. Taha pari, ma tô tãma siwasu'u za'ra, Wanhib'apito hã dazazẽm hawi, te te ãwazere na. Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Ti'aduhu ma, te za ãwasu'u za'ra wa'wa, duré ãsiré ãsazei'wa norĩ ma zama. — ãne te tãma sihãiba 'ru za'ra. Taha pari, ma tô tiwi timorĩ za'ra nimomo.

18 Tawamhã ãma awẽ wamhã, awẽ wi, da'wapéi'wa norĩ hã Pedru te te siwi sa'rese za'ra õ wa, ma tô tâma tipê'ẽwara za'ra, da'wapéi'wa norĩ hã.

19 Pedruhu zô sôpré pese da, ma tô Erodi hã tâma sô rob'ru za'ra. Sô sôpré pese nherẽ, te te siwi sãmri õ di. Taha wa, Erodi hã ma tô ì'madâ'â'wa norĩ hã sadanharĩ pese za'ra, Pedruhu ãma. Taha pari, ma tô dama 'ru za'ra, da te simro da, dazazé 'madâ'â'wa norĩ hã.

Apito Erodihi dâ'ázé wasu'u

Tawamhã apito Erodi hã ma tô mo, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi, Sézareza na 'ri nho'õmo nhisi u, tame sãmra da a'â.

20 Tawamhã apito Erodi hã ma tô sahi u'âsi dazada hâimana, Tiru na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ zada, duré Sido na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ zada zama. Taha wa, Tiru hawi ma tô da'madâ'â'wa norĩ hã ai'aba're, apito Erodihi u, Sido hawib zama. Erodi hã te te siwi sadaihu'u da, ma ìtême sito. Tawamhã Barasitu na Erodihi nhibrob 'madâ'â'wa nhisi u uimrehêne, ma aihutu. Tawamhã te ãne tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma:

— Ma'ãpé, wa'ãma aime za'ra na, Erodihi me apâ wa te wasima ropese za'ra da, wasazé hã wa te duré wasima 're uipra za'ra mono da, ìsib'a'uwẽ norĩ wi apâ. — ãne te tâma siwasu'u za'ra, Barasituhu ma. Tawamhã Barasitu hã ma tô ãma saze za'ra, ãma sime za'ra da. Taha pari, ma tô Erodihi u aihutu duré, te te sadawa pibu za'ra da duré ta hã, tisazé hã te te 're ì'uipra za'ra mono zéb da hã apâ.

21 Taha wa, Erodi hã bâdâ te te sima ìpisutuzém na ma tô ti'uza wẽ ìhâpa hã sima tisẽ. Danhib'apito 're ìsimasisi mono zéb ãma ma tô nhamra, tinhimirotizéb ãma, te te dama roti za'ra da.

22 Tawamhã te te dama roti za'ra pari, ma tô ãne ãma tawata za'ra ni, damreme 'rãihã na:

— Õhõ mreme hã, aibã mreme õ di. Ìhãiba'õ mreme, ìwaihu'upese mreme. — ãne te ãma tawata za'ra ni, ìwaihu'upese newa.

23 Tawamhã awa'awi ma tô hãiwa ãma Wanhib'apito ma romhuri'wa hã azã, ìhãzé pire na, Erodi hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma si 're ìdawata za'ra mono zé hã te te sima sawi wa, ma tô azã. Marĩ hã ìsãna wai'u ne hã ãma sépu'u wa, ma tô dârã, Erodi hã.

24 Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô ropé, 'ri pâ. Sadawa wasu'u za'êtê di oto.

Banabé norĩ hã Saruhu me, ãtizotiza u apâ ìnebzé wasu'u

25 Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô apâ tineb zahuré, Saruhu me, Ātizotiza na 'ri nho'ōmo nhisi u. Īsazei'wa norĩ nhibzari te te ĩ'wapé zahuré hã te te dama sōmri zahuré pari, ma tô apâ tineb zahuré, Zeruzarē hawi. Zuwã Marcusi hã te ĩsiré timorĩ zahuré.

13

Banabé norĩ hã tinhimromhuri na te te ĩsãna'rata zahuré zé wasu'u

1 Tawamhã Ātizotiza ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré dama rowahutu'wa norĩ hã te 're si'ubumro, ĩsazei'wa norĩ wazari. Āne ĩsisi za'ra hã: Banabé hã, duré Simi'ã hã, ĩsisi amo hã Hãira na; duré Rusizu, Sireni ãma aré 're ĩsãmra mono hã; duré Saru hã, duré Mana'ẽ hã, apito Erodihi siwadi aré, Mana'ẽ hã, Erodihi nhorōwa ãma siré prédub zahuré wa.

2 Tawamhã nimahã bātã na ma tô ta norĩ hã saihuri ãna asimro a'ã, Wanhĩb'apito ãma wata za'ra da. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ãne tãma waihu'u za'ra:

— Banabé norĩ ma, wa tô romhuri hã pisutu zahuré, Saruhu me. Te te ĩma 're romhuri zahuré mono da, wa tô ĩsima pisutu zahuré, ta norĩ hã. Taha wa, te ĩpisutu zahuré zéb zarina, te za oto tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, asiti wa'aba oto neb zahuré da. — Āne ma tô tãma waihu'u za'ra.

3 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te duré mre me zu, saihuri ãna. Tinhĩb'rada ma tô ĩ'rãĩ ãma sa'ra za'ra, Banabé norĩ 'rã nhisiwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, te te tãma pisutu za'ra da, romhuri hã. Taha parip si, ma tô siwi satōrĩ zahuré, neb zahuré da oto.

Sipri ãma Banabé norĩ te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

4 Tawamhã Banabé norĩ hã ma tô tineb zahuré, Saruhu me. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani ré, ma tô tineb zahuré, Sere'usiza na 'ri nho'ōmo nhisi u. Ta hawi, te duré tineb zahuré, Sipri na rob'ré za'iti nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na ma tô saprĩ zahuré, dame.

5 Tawamhã ma tô aimasisi zahuré, Saramina na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame ma tô tinhimromhuri na sãna'rata zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã, ma tô tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama sadawa wasu'u zahuré. Zuwã Marcusi hã ma tô ĩme timorĩ zahuré, romhuri na te te pawaptob zahuré da.

6-8 Sipri na rob'ré za'iti nhisi wa'wai baba, si'aba'rúi wamhã, ma tô aihutu, Paposi na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame abzé tede'wa hã ma tô sōpētē za'ra, zudezu norĩ siré hã, Barezusi na ĩsisi hã. Deredu norĩ nhiminhisi na hã Erima na ĩsisi amo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa, te taré te te dama 're rowasu'u. Danhib'apito siwadi, Barezusi hã.

Sézi'u Paru na danhib'apito nhisi hã. Ta hã, rosa'rata waihu'u pese 'wa. Tawamhã ma tô sô tihârâ zahuré, Banabé norĩ zô Saruhu me, te te wapari pese da, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã. Tawamhã Erima hã abzé tede'wa hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã tiwi wê'ô zahuré, danhib'apito hã Zesusihi wasu'uwẽ te te saze tã da.

⁹ Tawamhã Saru, Paru na ãsisi amo hã ma tô aptete, 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na. Taha wa, abzé tede'wa te te 'madã'ã sina,

¹⁰ ma tô tãma tinha, ãne:

— Wa'uburé 'ra, a hã. Uburé ãwẽ nhitob'ru, a hã. Aihâimana nhipese di. ãwasété si, te asima 're ã'azawi pese mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wẽ nherẽ, te dawĩ ãma 're ã'azaprĩ u'âsi mo, ãwasétére na.

¹¹ ãhãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za ai'azã. Tawamhã te za a'ã atob'a. Bãtã nhimirowa'a hã 'madã'ã õ di za a'ã. — ãne te tãma tinha, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma tô titõmozazu, Erima hã. Ma tô tiwi tirobra duré, tob'a wa. Taha wa, ma tô te te nasi rob'upi dazõ, ni'wa hã te te saprõni da.

¹² Tawamhã danhib'apito hã aibã ãtob'a na te te 'madã'ã wamhã, ma tô saze, sena na Zesusihi wasu'uwẽ hã. Wanhib'apito nhimiroti na ma duré titob'uzu.

Ãtizotiza amoi ãma Paru norĩ te te ãromhuri zahuré zé wasu'u

¹³ Tawamhã Paru norĩ hã te ai'aba'rẽ, Paposi hawi, Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Rowa'u'u na uba'renem na te ai'aba'rẽ, dame. Tane nherẽ, Zuwã Marcusi, ãme morĩ zahuré õ di. Ma rẽme zahuré, Zeruzarẽ u morĩ da apã. Pãpiriza u sihutu wamhã, Peredi na 'ri nho'õmo nhisi u te ai'aba'rẽ, Paru norĩ hã.

¹⁴ Ta hawi, te duré ai'aba'rẽ, Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Tawamhã ma tô aihutu, ãtizotiza na 'ri nho'õmo nhisi u. Sihutu wamhã, sabadu na ma tô asisi, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame te asimro ni.

¹⁵ Tawamhã ma tô ni'wa hã dama sõré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãrob'ui'érézém na hã. ãsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'éré hã te duré dama sõré. Te te sõré za'ra parimhã, rowahutuzéb ãma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tô Paru norĩ hã ãne 'mahãrã za'ra, te te dama rowasu'u za'ra da:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, asima wẽ za'ra wa'aba wamhã, te za wama ãrowasu'u za'ra wa'wa, wama robze za'ra da. — ãne ma tô 'mahãrã za'ra.

¹⁶ Taha wa, Paru hã hãwi ma tô za. Tinhib'rada, ma tô dama wẽ, arĩ'iwĩ dasi'ubumro da. Tawamhã te dama tinha, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ãwapari za'ra wa'aba. Duré zudezu'õ norĩ, a norĩ wa'aba zama wasiré õ nherẽ, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono âma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ hã, ĩwapari za'ra wa'aba.

17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ nhib'apito hã ma tō wahi'rata norĩ hã sima pisutu za'ra, âma sib'a'uwē za'ra da. ĩsihudu sidâpâsi, ma tō te te 're apawapto, sitébré da, Ezitu âma tisiré'ō norĩ 'rata 're si'ubumroi mono ré hã. Ta hawi, ma tō sani za'ra, tiwaihu'u pese na.

18 A'ubuni wi, 're dahâimana za'ra mono ré, ma tō te te 're da'ab'madâ'â pese, âma 're dazaihâ popo'o za'ra mono nherē. 40 na ma tō da'âma tiwahu, a'ubuni wi te te 're da'ab'madâ'â mono ré hã.

19 Cana'ã na romnhisi âma ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'uprosi. 7 na dapoto mono bâ ma da'uprosi, a'uwē norĩ hã, ĩwa 're ĩdasi'ubumroi mono hã. Tawamhã tinhib'a'uwē ma, ma tō sômri za'ra ti'a hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

20 ĩwa dawī 're rob za'ra mono ré hã, 450 na ma tō âma tiwahub za'ra.

— Tawamhã dama ĩmreme pire norĩ hã misi sidâpâsi ma tō dama pisutu za'ra, ĩsadawa para dama rowairébé'wa 're hâimana za'ra mono da, Samuwé hã ĩpotozéb u. Tawamhã ma tō podo, Samuwé hã. Prédu wamhã, ta hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u. Ta hã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa, Samuwé hã.

21 Tawamhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tō tiwi waptērē za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, ni'wa hã danhib'apito ne, te te 're ĩda'uwati mono da hã, te te pisutu da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō tâma hâiba nhomri za'ra, Sau hã da'uwati'wa da. Sauhu mama hã, Tisi na ĩsisi hã. Bêzamihi nhihudu ta hã, Tisi hã. Sau hã te te 're da'uwati mono ré hã 40 na ma tō âma tiwahu.

22 Tawamhã te te oto 're da'uwati mono tō da, ma tō waze, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsa'u hã ma tō Dawi hã dama hâiba nho, da'uwati'wa da oto. Ta hã ma tō duré wēsã oto. Āne te te ĩwēsãmrizé hã: “Dawi hã Zéséhé 'ra hã ĩma wē di. ĩnhimiroti te te âma uwaimrami da, te za te te 're ĩwapari u'âsi.” Āne ma tō Dawi hã wēsã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

23 Dawihi nhihudu uwaibaba, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ nho'reptui'wa da hã. Wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, ma tō pisutu.

24 Zezusi hã tinhimiromhuri na te te dama sãna'rata ō ré, ma tō Zuwã Batita hã te te dama 're rowahutu, wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ ma, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, duré â dawabzuri hã da te 're 'manharĩ za'ra mono da.

25 Tawamhã tinhimiromhuri te te ĩsazârizéb u romhutu wapsi, te dama siwasu'u, âne: “Cristuhu zô te 're asimipari za'ra wa'aba mo. Tawamhã te ĩ'âma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, Cristuhu newa, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu newa. Tazahã, ta hã ĩ di, wa hã. ĩza'u si

ĩma ĩpire hã te za wei mo. Wei wisi wapsi, wa hã tãma ĩwapure di za. Tãma ĩwapure wa, ĩpara'uza wasisizé, te apã tiwi wasihu waihu'u õ di za, ĩnhisé wa.” Āne te dama siwasu'u, Zuwã Batita hã. — Āne ma tō Paru hã dama rob'rãzarõtō, dahi'rata nhihudu uwaibaba, Zezusi we ĩmorizém na hã.

26 Te duré dama tinha:

— Wasiré Abra'ãhã nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba, duré zudezu'õ norĩ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono norĩ zama. Uburé wa'udãna ma tō ĩwasu'uwẽ hã wei watẽme satõrĩ za'ra, wahãiba mono bã, danho'reptuzé wasu'u hã.

27 Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã, duré tame dama ĩpire norĩ zama, Zezusi hã Danho'reptui'wa na te te waihu'u za'ra õ di. Sabadu sidãpãsi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã da te dasima 're sõré za'ra mono nherẽ, ĩwasu'u hã te te waihu'u za'ra õ di, ta norĩ hã. Taha wa, Zezusi hã dã'ã da, te te siwi ãma roti wamhã, te te waihu'u za'ra ãna, ma tō 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã siwi ãma uwaimra, si'uihã na.

28 Zezusi hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ nherẽ, ma tō õ norĩ hã siwi waptẽ, Piratuhu wi, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, wasété ré ne.

29 Tawamhã Zezusihi ãma uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreme ui'ére 'rada hã te te siwi ãma uwaimrami parip si, ma tō siwi si'ra, wedepo'o nnonhi'rãmi hawi. Ma tō siwi tisẽ, êtẽ zahãpã wa, ab're 're.

30 Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tō apã hãiwa'utu, dã'ã uptabi nherẽ.

31 Tawamhã apã hãiwa'utu pari, ma tō nasi dama sihãire, bãtã ahã na, Zezusi hã. Darireza hawi, Zeruzarẽ u aré ĩsiré ĩsi'aba're norĩ ma, ma tō nasi sihãire. Ta norĩ hã te oto te te dama 're wasu'u wẽ za'ra Zezusi hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ma.

32 — Wa norĩ zama ĩwasu'uwẽ hã wa te aima sõmri za'ra wa'aba da, wa ai'rata wahãimana za'ra wa'aba ni.

33 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisudu hã ma tō wama ãma uwaimrami za'ra oto, wasiré ĩsihudu norĩ ma. Zezusi hã ma tō apã hãiwa'udu. Apã ĩhãiwa'utuzé wasu'u na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma danho're na rob'ui'ére, ĩsãna'remhã, te wama wasu'u, ãne:

“A hã ĩ'ra. Ā bãtã na aihãiwa'utuzé bãtã na wa za Aimama na aima 're ĩhãimana.”

34 — Duré ãma rob'ui'ére 'rata hãiba amo hã te duré wama wasu'u 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, Zezusi dã'ã uptabi nherẽ, apã za te te ĩhãiwa'utuzém na, dã'ã u'ãsi nomro tō da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te tinha:

“Dawihi ma, tô sena marĩ ĩwẽ na te tãma ĩropisutuzém na wa za taha u'âbâ aima âma uwaimrami za'ra wa'wa.”

Ãne ĩmreme na rob'ui'ééré hã.

³⁵ Ĩhãiba amo na rob'ui'ééré ĩsãna'remhã, te duré wama wasu'u: “Te te aima 're ĩromhuri wẽ u'âsi mono hã dâ'â wamhã, rẽme õ di za, hãiba 'ro tã da.”

Ãne te wama wasu'u. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ, rowasu'u 'rata na hã.

³⁶ Te duré dama rowasu'u:

— Dawi hã ti'ai âma 're morĩ ré, ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma sina uwaimra, te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Te te sina tãma uwaimrami pari, ma tô dârâ, Dawi hã. Ĩhi'rata norĩ 'ru âma êtẽ zahâpâ wa ab're wa, ma dasiwi sêrẽ ni. Da te dasiwi sêrẽ wamhã, ĩhãiba hã ma ti'ro.

³⁷ Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono apâ te te ĩhãiwa'udu hã, 'roi õ di. Hãiba wẽ na ma tô apâ hãiwa'utu.

³⁸⁻³⁹ Wasiré norĩ, ma'âpé aihĩni ĩwapari pese za'ra wa'aba, tô sena na waihu'u za'ra wa'aba da. Danho'reptuzé wasu'u hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zezusi hã, dawasété pari'wa. Duréihã, Mozési hã ma tô wahi'rata norĩ ma âma rowasu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti na. ĩsimiroti zarina 're dahãimana za'ra mono nherẽ, dawasédé da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, âma. Tane nherẽ, ãhãna Zezusi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, dawasédé te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina, te za oto te te 're da'awêsãmri.

⁴⁰⁻⁴¹ Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na âma rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na, ãne:

“Re aihãimana za'ra wa'aba mono ré, wa za niha dama rob'manha, ĩpipa na. Tawamhã za te dama ĩrob'manharĩzém na te za âma 're asiwawã za'ra wa'aba mo, ni'wa hã te te âma 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono nherẽ.

'Madâ'â za'ra wa'aba. A norĩ wa'wa hã ĩ'ãma aiwa'ẽ za'ra wa'aba norĩ hã, te za tãma 're a'rãmi za'ra wa'aba mo, ĩnhimirob'manharĩ pipa ma. Tawamhã ĩzadawa para te za ai'utõrĩ 'wa.”

Ãne 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme hã. Ma'âpé âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za ãne na hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirob'manharĩ pipa zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba tã da. — Ãne te Paru hã dama rob'rãzarõtõ.

⁴² Tawamhã Paru norĩ hã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi pusi zahuré wi, ma tô waptêrẽ zahuré ni, sabadu amo na te te dama rowasu'u na sahu zahuré da.

⁴³ Tawamhã rowahutuzém hawi dawairébé wamhã, da'ahã na te Paru norĩ siré ai'aba'ré ni, Banabéhé me, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, zudezu norĩ hãimanazéb zarina 're

ĩhâimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã ma tô tãma roti za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na siptete sina âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

⁴⁴ Tawamhã sabadu amo na aihĩni ma tô tasi'rã'õtõ ni, 'ri nho'õmo âma 're ĩdasi'ubumroi mono hã, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã da te wapari za'ra da. Da'umro di, da te ĩwapari za'ra õ hã.

⁴⁵ Tane nherẽ, da'ahã na ĩdasi'rã'õno hã zudezu norĩ hã te te da'madãã za'ra wamhã, ma tô âma da'ruiwapari za'ra. Tawamhã Paruhu mreime hã ma tô dawĩ wẽ'õ za'ra, zudezu norĩ hã. Taha wa, timreme na ma tô nasi âma tãma wa'rãmi za'ra, Paruhu mreime wa'rãmi. Ma tô duré âma tiwa'ẽ za'ra.

⁴⁶ Tane nherẽ, pahi âna ma tô Paru norĩ hã tãma nharĩ za'ra, zudezu norĩ ma, âne:

— A norĩ wa'aba ma, uimrehẽne wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tane hã tô, wẽ di. Tane nherẽ, taré newa, ma tô asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'wa, ĩwasu'uwẽ hã. Taha wa, ĩbãĩ õ di, hãiwa âma rowẽ âma 're ĩ'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata. Taha wa, wa za airẽme za'ra wa'aba ni, zudezu'õ norĩ ma, wa te tãma 're rowasu'u za'ra mono da oto.

⁴⁷ Wanhib'apito hã ma tô âne na wama roti za'ra oto:

“A norĩ wa'wa hã wa tô aipisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ norĩ ma, 're rob'uiwẽ za'ra wa'aba mono da, ĩwẽ na, taha zarĩna te 're ĩda'anho'reptui mono zém na daro mono bâ âma 're ropéi wa'aba mono da, dama.”

Ãne te wama roti za'ra, Wanhib'apito hã. — Ãne ma tô Paru norĩ hã tãma rowasu'u za'ra, Banabéhé me.

⁴⁸ Tawamhã zudezu'õ norĩ hã Paruhu mreime te te wapari za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di. Wanhib'apito zadawa wasu'u na ma tô tiwata za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã ma tô saze za'ra, Zezusi hã.

⁴⁹ Tawamhã Wanhib'apito zadawa wasu'u hã ma tô ropé, daza'rui mono bâ, tame danhipti'a nho'õmo âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ u.

⁵⁰ Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tô tame dama ĩpire norĩ hã wada'uri wasété za'ra, Paru norĩ zada hâimana za'ra da. Pi'õ norĩ hã ĩmreme pire norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata za'ra mono norĩ, zudezu'õ norĩ, ta norĩ zama ma tô wada'uri wasété za'ra, sada hâimana za'ra da. Tawamhã ma tô âma rowasété zahuré ni, Paru norĩ âma, Banabéhé me. Ma tô tãma rob'ru zahuré ni, ta hawĩ danhipti'a nho'õmo hawĩ neb zahuré da, danhiti.

⁵¹ Tawamhã Paru norĩ hã ma tô tipara zapru hã wamirĩ zahuré, da'ãma dãã zahuré tõ da. Taha wa, õne haré ma tô tineb zahuré, Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u.

⁵² Tawamhã Zezusihi zazei'wa norĩ hã Ãtizotiza ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã te 're to za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na ma tũ aptete za'ra, ĩpẽ'ẽ mono bã.

14

Paru norĩ hã Iconizu ãma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

¹ Tawamhã Iconizu na 'ri nho'õmo nhisi u ma tũ aimasisi zahuré, Paru norĩ hã, Banabéhé me. Tamomo simasisi zahuré wamhã, Ãtizotiza ãma sada ĩromhãimana zahuré ne, ma tũ duré sada tiromhãimana zahuré. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb u ma tũ tizasi zahuré, te te dama rowasu'u zahuré da. Tawamhã simirowasu'u wẽ wa, mreme wapari ze zahuré di, dama hã. Taha wa, da'ahã na ma tũ saze za'ra ni, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ zama.

² Tane nherẽ, zudezu norĩ te te 're ĩsaze za'ra mono õ hã ma tũ zudezu'õ norĩ hã wada'uri wasété za'ra, sada hãimana za'ra da, Paru norĩ zada, uburé siré ĩsazei'wa norĩ zada zama.

³ Tane nherẽ, Paru norĩ hã te Iconizu ãma aimasisi hã zahuré. Pahi ãna ma tũ Wanhib'apito hã dama wasu'u wẽ zahuré. Tawamhã ĩwasu'uwẽ hã tũ sena na da te waihu'u za'ra da, Wanhib'apito hã ma tũ Paru norĩ pawaptob zahuré, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã, marĩ ĩwẽ hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ zahuré mono da tame.

⁴ Tane nherẽ, õhõ na si misi da te dasima ãma rosa'rata za'ra õ di, 'ri nho'õmo ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã. Ma tũ dasima aipo'o ni. Ni'wam norĩ hã ma tũ zudezu norĩ niwĩ 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ hã te Paru norĩ niwĩ 're hãimana za'ra, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ niwĩ.

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, ma tinhib'apito norĩ me ãma sisaze za'ra, Paru norĩ ãma te te rowasété za'ra da, duré êtẽ na te te siwi pãri da.

⁶ Tawamhã damreme te te sina wapari zahuré wamhã, ma tũ dawi tipusi zahuré, wara sina, Paru norĩ hã. Rica'oniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u ma tũ tineb zahuré. Tamomo neb zahuré wamhã, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tũ aimasisi zahuré, duré Derebi na 'ri nho'õmo nhisi amoi u.

⁷ Tame ma tũ oto dama rowahutu zahuré, Zezusihi wasu'uwẽ na hã.

Paru norĩ hã Risitira ãma duré Derebi ãma te te ĩromhuri zahuré zé wasu'u

⁸ Tawamhã Risitira ãma te aibã hã 're sãmra, ĩhi'ré hã, ĩpotozém hawi ĩmorĩ'õ hã para uwa zahuré wa.

⁹ Paru hã te te dama rowasu'u ré, ma tũ ĩhi'ré hã mreme wapa. Tawamhã Paru, ma tũ ĩtẽme rob'madã. Te te 'madã'ã wamhã, ma tũ sina waihu'u, tũ sena Wanhib'apito te te ĩsaze na hã, duré te te pese da, te te sina ĩ'umnhasi na hã.

¹⁰ Taha wa, te mreme 'rãihã na tãma tinha:

— Aiwahutu. Hâiwi asa na, aipara na. — Āne te tãma tinha.

Tawamhã ĩhi'ré, si'aba'ré na ma tô hâiwi za. Ma tô timorĩ wẽ.

¹¹ Taha wa, Paru te te ĩwahudu hã da te 'madâ'â za'ra wamhã, ma tô dasima 'mahârâ za'ra ni, âne:

— Ĩhâiba'õ norĩ, ĩwaihu'upese norĩ hã ma tô wei watẽme 'manhi'ra zahuré. Ma tô si'aibã zahuré, âma 're ĩwawata za'ra mono norĩ hã. — Āne ma tô dasima 'mahârâ za'ra ni, dasimremezém na, Rica'oniza âma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ mreme na.

¹² Tawamhã Paru norĩ hã ma tô sisi zahuré ni, Banabéhé me. Ĩhâiba'õ norĩ hã waihu'u pese newa da te dasima 're ĩsisi za'ra mono zém na ma tô sisi zahuré ni. Banabé hã Zupité na ma sisi ni. Duré Paru hã Mecuriu na ma tô sisi ni, rowahutu'wai wa.

¹³ Zupitéhé âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa 'rata, 'ri hã. Taha wa, aibã hã Zupitéhé ma da'âma 're ĩmreme mono hã ma tô powawẽ hã saprõni zahuré, âma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra 'ridawa u hã. Tawamhã romnhirãrã na ma tô sõ'rebzu zahuré, tãma 'madâ'â ze zahuré da. We ĩsaprõni zahuré 'wa hã ma tô dasine sima wẽ, powawẽ hã te te pãrĩ zahuré da, âma dawata za'ra da, Paru norĩ âma, waihu'u pese zahuré newa.

¹⁴ Tawamhã te te ĩ'manharĩ wasu'u hã Paru norĩ hã te te wapari zahuré wamhã, wara sina ma tô dawa'wa u tizasi waré zahuré. Ti'uza hã ma tô hâiwazu zahuré, tinho'utu nho'õmoi baba, rob'ru te. Te te hâiwazu zahuré sina, ma tô hãrã 'rãihã na da'mahârã zahuré, âne:

¹⁵ — Aibã norĩ, e marĩ da, te za tane ĩ'manharĩ za'ra wa'wa. Tô'ã. 'Manharĩ za'ra wa'aba tõ. Wa norĩ hã aibã, asine wa'aba hã. Zezusihi wasu'uwẽ na wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô we wanem ni, atẽme za'ra wa'aba. Wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, taré romhãiba na âma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém hawi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'upese newa âma 're aiwata tõ za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono niwĩ 're anomro aba mono da oto. Ta hã ropoto na'rata 'wa, duré hãiwa nhirõtõ 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré âporé 'manharĩ'wa. Uburé ti'ai âma 're ĩdanomro mono da hã, ma tô te te da'apoto, hãiwa nhirõtõ âma 're ĩdahãimana za'ra mono da zama, duré â 'rãwi 're ĩnomro mono da zama.

¹⁶ Duréhã, dahi'rata sidãpãsi da te dasima ĩwẽzéb uwaibaba te 're danomro. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're da'ahã za'ra su'u mono õ di.

¹⁷ Tane nherẽ, ma tô dama 're siwaihu'u u'âsi, tinho-prubzém na sena 're ĩhãimana mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Tã hã ma tô pisutu, we aima 're ta'a za'ra wa'aba mono da, te te aima 're robdi'i za'ra wa'aba mono da. Buru nho hã te duré te te aima 're sõmri za'ra wa'wa, 're ĩrã

za'ra mono zéb da hã, te te ĩpisutu zarina, ãma 're asaihuri aba mono zéb da hã, aima ãma 're ĩrobzei u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. — ãne ma tô Paru norĩ hã dapo're pu'u zahuré, Banabéhé me.

¹⁸ ãne Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã te te dawí sawi zahuré nherẽ, da te ãma rosahâri waihu'u za'ra õ di aré. Powawẽ hã te aré tô dasiwi pãrĩ ni, Paru norĩ ãma ĩdawata za'ra zéb da hã. Tane nherẽ, dama mreme pire zahuré wa, ma tô ãma rosahâri za'ra ni oto, da te dasiwi pãrĩ tã da, ĩwaihu'upese zahuré newa, ãma dawata tã zahuré da, Paru norĩ ãma hã.

¹⁹ Tawamhã zudezu norĩ hã Ātizotiza hawi te ai'aba'ré, Paru norĩ zarina, Iconizu hawib zama. Sihutu wamhã, ma tô ãma dawada'uri wasété za'ra, aihĩni sada danhiti'ru za'ra da. Tawamhã, ma tô ãma tasisaze za'ra ni. Taha wa, êtẽ na ma tô dasiwi hã ni, Paru hã da te dasiwi wĩrĩ da. Tawamhã, dâ'â newa, ma tô ãma rosa'rata za'ra ni. Taha wa, ma tô da te ãma robâdá, 'ri ahã nhiti.

²⁰ Tawamhã ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã ma tô siwi uirĩ. Ĩ'rata simasab ré, ma tô udu, Paru hã. Tawamhã 'ri nho'õmo u te apã mo. Tame awẽm na te oto ne Paru norĩ hã, Banabéhé me. Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u te tineb zahuré.

²¹ Tame ma tô dama rowahutu zahuré, ĩwasu'uwẽ na. Tawamhã da'ahã na ma tô saze za'ra ni, Zezusihi nhirã zarina 're danomro mono da. Taha pari, te oto apã tineb zahuré dahawi, siwa'rãmi.

Paru norĩ hã Ātizotiza u, siwa'rãmi ĩneb zahuré zé wasu'u

Tawamhã Paru norĩ hã Risitira wa'wai baba te apã tineb zahuré siwa'rãmi, duré Iconizu wa'wai baba, duré Ātizotiza wa'wai baba.

²² 'Ri nho'õmo wa'wai baba neb zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra, hãimana nhiptete na 're nomro mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma te te 're sasõmri u'âsi za'ra mono da. ãne te duré tãma nharĩ za'ra:

— A norĩ wa'wa hã Zezusihi zazei'wai wa, marĩ ĩwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. ãne na hã te za tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono wa, te za niwapsi hãiwa ãma ĩ'rata 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mo, rowẽ na. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

²³ Tawamhã 'ri nho'õmo mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã siré 're ĩsi'rã'õtõ mono sidãpãsi ma tô da'madã'ã'wa da hã te te 're apisutu zahuré, Paru norĩ hã. Sai ãna, te duré ta norĩ hã timreme zahuré, Wanhib'apito ma, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ma, ĩwasété wi da'wawi 're ĩsimapa za'ra mono zém na te te 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, da'madã'ã'wa norĩ hã.

²⁴ Pisidiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te oto tineb zahuré Paru norĩ hã, Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

²⁵ Tame, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ na dama rowahutu zahuré, Peredi na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Taha pari, ma tô duré tineb zahuré, Atariza na uba're nhimizahârizém nhisi u.

²⁶ Ta hawi te duré tineb zahuré, rowa'u'u na uba'renem na, dame. Tawamhã apâ ma tô aimasisi zahuré Âtizotiza u, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma timorĩ na te te ãsãna'rata zahuré zéb u. Ta hawi neb zahuré õ ré, ma tô Paru norĩ ãma tamreme zusi ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Te te tãma 're romhuri wẽ zahuré mono da, te te 're pawaptob u'ãsi zahuré mono da, ma tô ãma tamreme zusi ni, Âtizotiza hawi neb zahuré õ ré. Te te dama 're rowahutu zahuré mono parimhã, ma tô apâ aimasisi zahuré.

²⁷ Âtizotiza u apâ simasisi zahuré wamhã, ma tô ãsazei'wa norĩ zô tihârã zahuré, te te ãtẽme ubumro da. Taha wa, ma tô dama siwasu'u zahuré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipawap-tobzém na. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô wapawapto, marĩ ãwẽ hã wa te dama 're 'manharĩ mono da, ãwasu'uwẽ hã wa te dama ãwisi da, zudezu'õ norĩ ma zama. Tawamhã ta norĩ zama ma tô te te 're sazei pese za'ra. — ãne te tãma rowasu'u za'ra, ãsazei'wa norĩ ma.

²⁸ Âtizotiza ãma te oto aimasisi hã zahuré, Zezusihi nhirã zarina 're ãnomro mono norĩ 'rata, Paru norĩ hã.

15

Zeruzarẽ ãma ãdasi'rã'õtõzé wasu'u

¹ Tawamhã aibã norĩ hã ma tô aihutu Âtizotiza u, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Tawamhã ãsazei'wa norĩ ma, te roti za'ra, ãne:

— Zudezu'õ norĩ hã, Mozési hã wahi'rata norĩ ma, te te ãpisutu zarina, 're sisihãiwata nhihãri za'ra mono õ nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za. — ãne te tãma nharĩ za'ra, aibã norĩ hã.

² Tawamhã Paru norĩ hã Banabéhé me, ma tô wẽ'õ zahuré, ãsimirowasu'u za'ra hã. Taha wa, te simreme wa'rãmi sa'ëtẽ ãma sima nharĩ za'ra. ãne wa, ãsazei'wa norĩ hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, Paru norĩ siré si'aba're da, Zeruzarẽ u, tame da'madá'ã'wa norĩ me duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ me, te te sima ãma romnhoré za'ra da.

³ Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã ma tô ãma ana, ãsi'aba'rézém na hã. Ma tô si'mazatõrĩ za'ra, ãme 'masi'aba'rúi hutu da. Tawamhã Paru norĩ hã Zeruzarẽ u si'aba'rúi ré, Penisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, te ai'aba're, duré Samariza na danhipti'a nho'õmo nhisi

wa'wai baba zama. Taha wa'wai baba, si'aba'reí ré, ma tô ĩsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, 're ĩsipizari za'ra mono na hã. Tawamhã aihĩni ma tô dama âma rowẽ zani za'ra, tame ĩsazei'wa norĩ ma.

⁴ Tawamhã Zeruzarẽ u ma tô oto aihutu. Sihutu wamhã, ĩsazei'wa norĩ hã, duré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, duré da'madâ'â'wa norĩ hã ma tô siwi waibui wẽ, Paru norĩ hã. Tawamhã Paru norĩ hã ma tô dama rowasu'u za'ra aihĩni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina uburé ĩsadawa para te te dama 're ĩ'ab'manharĩ zahuré mono zém na hã.

⁵ Tawamhã ni'wam norĩ hã ma hãiwĩ aimasa, parisezu norĩ hã te te dama rowasu'u za'ra da. Tawamhã te dama nharĩ za'ra, âne:

— ĩsazei'wa norĩ ma, wa te roti za'ra wa'aba, zudezu'õ norĩ hã, dame 're sisihãiwata nhihãri za'ra mono da, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're nomro mono da. — Âne te dama nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô si'rã'õtõ, da'madâ'â'wa norĩ me, te te sima âma romnhoré za'ra da niha.

⁷ Tawamhã te te sima âma romnhoré hã za'ra pari, ma tô Pedru hã hãiwĩ za. Âne te tãma nharĩ za'ra:

— Wasisânawã norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima ĩpisutu, ĩhãiba pisutu zudezu'õ norĩ ma, Zezusihi wasu'u'wẽ na te tãma 're rowasu'u za'ra mono da, te te 're wapari za'ra mono wa, te te 're saze za'ra mono da. Âne na ma tô ĩ'ãma ĩwaihũ'u za'ra wa'wa.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dapẽ'ẽ 'remhã danhimirosa'rada hã te te waihu'u pese di. Zudezu'õ norĩ hã te te 're saze za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwẽsãmri za'ra mono zéb zarina, ma tô Tipẽ'ẽzani hã ta norĩ ma zama te te 're anhomri, ĩsãna'rata hawi te te wama 're ĩ'anhomri mono ne.

⁹ Ta norĩ hã Zezusi te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô ĩwasédé hã te te tãma 're apari, wa norĩ hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono ne hã aiwa. Aimawĩ hã te te tãma 're apisutu mono õ di, zudezu'õ wa.

¹⁰⁻¹¹ E marĩ da, ma tô bété asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra wa'aba da, niha te te aima ĩrob'manharĩ za'ra wa'aba õ zéb zõ. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'ére hã wa te tãma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di, taha zarina 're ĩwasisõ'reptu za'ra mono da hã. Wahi'rata norĩ zama te te tãma âma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di duré. Taha wa, e marĩ da, wa za bété wasiré ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti za'ra, Mozésihi nhimi'ui'ére zarina 're nomro mono da, zudezu'õ nherẽ. Ni'wa hã marĩ ĩpire uptabi hã te te danhoihi waptob âna, te te dama ĩsibu 'rãihã ne, ma tô a norĩ

wa'wa hã ĩpire uptabi hã tãma ĩpisutu za'ra wa'wa, zudezu'õ na ĩsazei'wa norĩ ma hã. Tane nherẽ, tinhoprubzém na si ma tô Wanhib'apito Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu. Õhõ na si te duré ta norĩ zama te te 're anho'reptu, zudezu'õ norĩ hã. — Æne te tãma nharĩ za'ra, Pedru hã.

¹² Tame ĩsi'ubumro norĩ hã te ari'iwu asimro, Banabé norĩ mreme hã te te wapari za'ra da, Paruhu me. Uburé zudezu'õ norĩ ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa para, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã te te 're ĩ'ab'manharĩ zahuré mono zém na te dama siwasu'u zahuré.

¹³ Ta norĩ hã te te dama rowasu'u zahuré parimhã, te duré Ti'adu hã dama rowasu'u, ãne:

— Wasisãnawã norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba.

¹⁴ Sima Pedru, ma tô wama rowasu'u pari za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, tinhoprurum na zudezu'õ norĩ ãma ĩsime na'rata zém na. Tinhib'a'uwẽ da, ma tô ni'wam norĩ si te te 're awaibu, zudezu'õ norĩ hã.

¹⁵ Æne na ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ãma rob'ui'ééré, tô ĩsarina. Æne duréihã rob'ui'ééré hã, uburé Danhib'apito mreme na hã:

¹⁶ “Zahadu wa za apã ĩsina siri, Dawi na aih'i'rata nhisi nhimirotizéb zarina ni'wa hã ĩsihudu uwaibaba hã siroti'wa da.

'Ri siprum nherẽ, ti'ai u'ẽne hã te za ubumro ni, da te dasiwi ãma 'ri téb da apã. Tane duré, Dawi hã duréihã pire na te te 're ĩda'ab'madã'ã mono zé hã si'utõrĩ nherẽ, wa za ĩsihudu hã pisutu, apã Dawihi nhimiroti zarina te te 're 'mairoti mono da.

¹⁷ Tawamhã zudezu'õ norĩ zama te za ĩzõ 're sõpré, ĩnhib'a'uwẽ da, te ĩsima ĩpisutu za'ra norĩ hã te te 're ĩzaze za'ra mono da.

¹⁸ Wa hã uburé Danhib'apito, wa tô ãne hã ĩsãna'rata hawimhã dama waihu'u pa.”

Æne ĩsadawa wasu'u ui'ééré 'rada hã. — Æne ma tô Ti'adu hã tãma rob'rãzarõtõ za'ra.

¹⁹ Te duré tãma nharĩ za'ra:

— Æhãna ĩnhimirosa'rada hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Zudezu'õ norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono u 're ĩsipizari za'ra mono norĩ wi, wa te tiwi 're ro'wa'rutu za'ra mono õ di za.

²⁰ Æne si wa za 'manharĩ za'ra ni. Wa za tãma rob'ui'ééré za'ra ni, marĩ ĩwasété uptabi si, wa te tiwi sawi za'ra da, romhãiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, abaze da te 're simroi mono wamhã, taha nhi hã te te 're huri tõ mono da, duré siwa'ru tihãimanazé ĩwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da, pi'õ na aibã na zama, duré danhimizama hã da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã wapruĩ ré te te 're huri tõ mono

da, duré danhimizama waprũ hã te te duré 're âhuri tũ mono da. ãne si wa za dawi sawi za'ra ni.

²¹ Rowahutuzé mono bâ, sabadu sidâpâsi Mozésihi nhimi'ui'ére hã da te 're sõré za'ra mono ré hã, ma âma tiwahub ahâ. Te duré da te dasima âma 're rowahutu u'âsi za'ra, 'ri nõ'õmo mono bâ. Taha wa, Mozésihi nhimi'ui'ére hã dama waihu'u pese za'ra wa, te za ã norĩ hã roti hã te te wama 're 'madâ'â za'ra, zudezu'õ norĩ hã, rowē na wasiré 're wahâimana za'ra mono da. — ãne ma tũ Ti'adu hã dama rowasu'u 'rãsutu.

Zudezu'õ na, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, da te ĩrob'ui'ére za'ra zé wasu'u

²² Tawamhã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, da'madâ'â'wa norĩ me, ma tũ aihĩni âma sisaze za'ra, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ me, Ātizotiza u tisiré norĩ hã te te siwi 'mazatõrĩ zahuré da, Paru norĩ siré 'maneb zahuré da, Banabéhé me. Tawamhã Zudasi hã ma tũ siwi pisutu, Basaba na ĩsisi amo hã, ĩsiré neb zahuré da, Siraha me. Ta norĩ hã simiroti prédub zahuré di, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

²³ Tawamhã ĩsiré neb zahuré wamhã, rob'ui'ére, ma tũ siré âri zahuré. ãne rob'ui'ére hã:

“Wasiré ĩsazei'wa norĩ, zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mono hã, wa âma asawi za'ra wa'aba ni, Ātizotiza na 'ri nõ'õmo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Siriza na danhipti'a nõ'õmo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré Sirisiza na danhipti'a nõ'õmo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã duré âme da'madâ'â'wa norĩ zama wa tũ wasisãnawã na wa te 're asisi za'ra wa'wa, wasiré Zezusihi zazei'wai wa.

²⁴ Wa norĩ hã wa tũ romreme hã wapari za'ra ni. Aibã norĩ hã, aré wasiré 're ĩsi'ubumroi mono hã ma tũ, u, âma ai'aba're, atēme za'ra wa'aba, wazadawa para õ nherē. Si'uihã na ma te u, tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa. Ma duré asimirosa'rada hã aiwi 'wa'rutu za'ra wa'wa.

²⁵ Taha wa, aihĩni wa tũ âma wasisaze za'ra ni, aibã norĩ hã maparane wasi'upana wa te wasiwi âma satõrĩ zahuré da, atēme za'ra wa'aba. Aibã norĩ hã Banabé norĩ siré te za âma tineb zahuré. Banabé norĩ hã Paruhu me, wama ĩsawi pese zahuré.

²⁶ Ta norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu te te dama 're wasu'u wē zahuré mono da, 're neb zahuré ré, ma tũ da te dasima 're 'ru zahuré, da te dasiwi pãrĩ da. Tane nherē, ma tũ Zezusi hã te te dama 're sadawa wasu'u u'âsi zahuré.

²⁷ Āhãna, wa Paru norĩ me wasiwi âma satõrĩ zahuré ni Zudasi norĩ hã, Siraha me. Wanhimi'ui'ére zarina te za 'rãwi aina wazadawa wasu'u za'ra wa'wa.

28 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô wanhimirosa'rata waihu'u pe hã wama sômri za'ra, ãsimirosa'rada hã wa te waihu'u za'ra da. Tawamhã wa tô ãma saze za'ra ni, wanhimiroti ahã na wa te aima 're roti za'ra wa'aba mono tô da. ãne si wa za aima roti za'ra wa'aba ni:

29 'Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ãsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ãwapru hã 're âhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ãsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré siwa'ru aihãimanazé ãwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibã na zama.' ãne na si wanhimiroti za'ra hã, aima za'ra wa'aba hã. ãne na wanhimiroti zarina 're anomro aba mono wamhã, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. Wa ãma asawi za'ra wa'aba ni, ãrême ma." — ãne ma tô tãma rob'ui'ééré za'ra, Zeruzarê ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

30 Tawamhã Zeruzarê hawi, dasi'upana da te ãsatõrĩ zahuré hã ma tô tineb zahuré, ãtizotiza u. Paru norĩ me te tineb zahuré. Sihutu wamhã, ãsazei'wa norĩ zô hãrã za'ra wa, ma tô ubumro. Rob'ui'ééré, ma tô tãma sômri za'ra.

31 Taha wa, ma tô sôré za'ra. Te te sôré za'ra wamhã, toi uptabi za'ra di, roti hã wê wa.

32 Zudasi norĩ hã Siraha me, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa zahuré. Tawamhã ta norĩ hã ma tô ãsazei'wa norĩ ma roti zahuré. Simiroti hã zahuré di, ta norĩ hã. Taha wa, ma tô ãsazei'wa norĩ hã ãma aptete za'ra, ãsimiroti zahuré na. Marĩ ãwê hã te te 'manharĩ ze za'ra di.

33-34 Taha wa, ma tô bâdã hã nasi ãma si'utõrĩ zahuré, Sira norĩ ãma ãtizotiza ãma simasisi zahuré ré hã. Tawamhã ãsazei'wa norĩ hã ma tô apã siwi satõrĩ za'ra, rowê na apã neb zahuré da, te te siwi ãsatõrĩ za'ra norĩ u.

35 Paru norĩ hã te a'ã aimasisi zahuré, ãtizotiza ãma, Banabéhé me. Tame ni'wam norĩ me te te dama 're rowahutu zahuré mono da, duré Wanhib'apito zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré mono da, ma tô a'ã aimasisi zahuré.

Paru norĩ hã siwi ãsiwanhizarizé wasu'u

36 Tawamhã ãma ronomro pese zahuré pari, te Paru hã Banabéhé ma tinha:

— Oto wane na apã, 're ãwanebzé na'rata niwĩ. 'Ri nho'õmo u datême 're ãwaneb na'rata zéb uwaibaba, Wanhib'apito, wa te dama ãsadawa wasu'u na'rata zéb u, wa za wanem ni, ãsazei'wa norĩ hã wa te duré sabu na sitéb za'ra da, rowê na 're hãimana za'ra mono zô. — ãne te tãma tinha.

37 Tawamhã Banabéhé hã ma tô sima wê, Zuwã Marcusi hã ãsiré morĩ zahuré da.

38 Tane nherê, Paru hã ma tô wê'õ, ãsiré morĩ zahuré tô da, ãwana wamhã, Zeruzarê u Pãpiriza hawi apã morĩ sirõmo da,

te te rême zahuré wa, Zuwã Marcusi hã. Timorĩ hã te te ãme 'rãsutu zahuré õ wa, ma tõ siwi wẽ'õ.

³⁹ Tawamhã te sima ãma nharĩ zahuré, Zuwã Marcusihi hãiba na. Siwapari zahuré õ di. Taha wa, ma tõ siwi aiwanhizari zahuré, ãma sisaze zahuré õ wa. Tawamhã Banabé hã ma tõ Zuwã Marcusi hã saprõ. Rowa'u'u na uba'renem na te tineb zahuré dame, Sipri na rob're za'iti nhisi u.

⁴⁰ Tawamhã Paru hã ma tõ Sira hã pisutu, ãsiré morĩ da. ãsazei'wa norĩ hã ma tõ ãma mreme zu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ta hã te te pawaptob zahuré da, ãneb zahuré zém na hã.

⁴¹ Taha parimhã, ma tõ tineb zahuré Paru norĩ hã, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tinhimiroti na ma tõ te te 're da'apawapto, ãsazei'wa hãimanazém na danhiptete na 're dahãimana za'ra mono da, dasiré 're ãdasi'rã'õtõ mono bâ.

16

Timotiu hã ãme morĩ zahuré da, Paru te te sima ãwẽzé wasu'u

¹ Tawamhã Derebi na 'ri nho'õmo nhisi u ma tõ aimasisi zahuré, Paru norĩ hã. Taha pari, ma tõ duré aimasisi zahuré, Risitira na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te aibã hã 're sãmra, Zesusihi zazei'wa hã, Timotiu na ãsisi hã. ãna hã zudezu, Zesusihi zazei'wa, ta hã. Tane nherẽ, ãmama hã zudezu õ di, deredu norĩ siré hã, ta hã.

² ãsazei'wa norĩ hã uburé ma tõ Timotiu hã wẽsãmri za'ra, Risitira ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã, duré Iconizu ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

³ Tawamhã Paru hã ma tõ sima wẽ, Timotiu hã ãsiré morĩ da. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã uburé tãma waihu'u pese za'ra di, Timotiuhu mama hã deredu norĩ siré na hã. Taha wa, Paru hã ma tõ Timotiu sihãiwata nhizã, sizudezu da, te te ãma siwi wẽ'õ tõ da, zudezu norĩ hã.

⁴ Tawamhã Paru norĩ hã daza'rui mono bâ ma tõ te te dawaimrami za'ra, Zesusihi zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirosa'rata na, te te dama rowasu'u za'ra mono da, duré Zeruzarẽ ãma da'madã'ã'wa norĩ nhimirosa'rata na zama. Ma tõ duré dama roti za'ra, ta norĩ nhimirosa'rada hã da te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, ãsazei'wa norĩ hã.

⁵ Taha zarina, ma tõ Wanhib'apito te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono zém na 're siptete za'ra, ãsazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ siré 're ãsi'rã'õtõ mono hã. Awẽ sidãpãsi ma tõ sina hã, ãsazei'wa hã.

Paru hã Torowadi ãma marĩ hã sõtõ 'rowim ne te te ãsabuzé wasu'u

⁶ Tawamhã Paru norĩ hã ma tõ ai'aba're, Prizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana

u'âsi mono pẽ'êzani hã ma tô sadawa uwati za'ra, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ïwasu'uwẽ na te te dama rowasu'u za'ra tã da a'â.

⁷ Tawamhã ma tô aihutu, ti'a nhizârizéb u, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Bitinha na danhipti'a nho'õmo nhisi u sisisi neza. Tane nherẽ, Zezusi hã ma tô Tipẽ'êzani na tiwi rosawi za'ra, tamomo si'aba'rê tã da.

⁸ Taha wa, Mizi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'rahâri waré za'ra. Tawamhã Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u, ma tô aihutu, uba're za'êtê nhimizahârizéb u.

⁹ Tawamhã sõtõ õ nherẽ, sõtõ 'rowi te te ïrosawẽrẽ ne, ma tô marĩ hã sabu Paru hã, barana. Aibã hã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ïsãmra mono hã te ï'rata za, sa'êtê te te waptẽrẽ da, ãne:

— Wei watẽme aimorĩ, Masédoniza u wa'ãma aime za'ra da.
— ãne te tãma tinha.

¹⁰ Tawamhã ãne hã Paru hã sõtõ 'rowim ne te te 'madâ'â wamhã, wa tô wasima ro'ubumro za'ra ni, Masédoniza u wasi'aba'rê da. E marĩ wa. Zezusihi wasu'uwẽ na tame wa te dama rowasu'u za'ra da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïwapisutu za'ra na wa te wasina waihu'u za'ra wa.

Paru norĩ hã Piripu ãma te te ïromhuri na'rata za'ra zé wasu'u

¹¹ Tawamhã Torowadi hawi, wa tô ai'aba'rê ni, rowa'u'u na uba'renem na. Samotarasisa na rob'rê za'iti nhisi u, ma tô waré tiwara waré za'ra. Ta hawimhã awẽpsi wa tô saprĩ za'ra ni zara u, Ne'apuri na 'ri nho'õmo nhisi u hã.

¹² Tawamhã Ne'apuri hawi, wa tô aihutu ni, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi u, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 'ri nho'õmo u hã. Tame te romanu norĩ hã 're si'ubumro. Tame wasi'ubumroi ré, ma tô bådã hã umro na wa'ãma ai'utõrĩ za'ra.

¹³ Tawamhã sabadu na wa tô wawairébé ni, 'ri nho'õmo hawi, pazaihã u 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wamreme zusi da. Tame, zudezu norĩ hã tãma 're ïmreme zusi mono zém na wa te wasima rosa'rata za'ra wa, wa tamomo ai'aba'rê ni. Tame ma tô pi'õ norĩ hã ubumro, âdawa. Tawamhã wa norĩ hã wa tô ï'rata asimro ni, pi'õ norĩ 'rata, wa te wasima rowasu'u za'ra da.

¹⁴ Tame te pi'õ hã nhamra, Ridiza na ïsisi hã. Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ïsãmra mono aré ta hã, Ridiza hã. Zazahã ïwẽ hã te te dama 're ï'awede mono, ïhâpré pe hã. Ta hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïwata mono duré. Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u te te wapari wamhã, Wanhib'apito hã ma tô pawapto, te te ãma saze da.

¹⁵ Taha wa, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, Ridiza norĩ hã ïsiré ïsõrõwa ãma 're ïsi'ubumroi mono norĩ me. Taha pari, te duré wazõ tihârã za'ra, ï'rata wasi'ubumro da a'â. ãne te wazõ tihârã za'ra:

— Wa hã, Wanhîb'apito zazei'wa na sena na ïwaihû'u za'ra wa'aba wamhã, ïnhorõwa ãma te za asimroi wa'wa a'â. — ãne ma tô wazô tihârã za'ra, pi'õ hã. ãne wama siwaihû'u za'ra zawi te, wa tô ïtême ai'aba'rê ni, ï'rata wasi'ubumro da a'â.

Paru nori hã dazazéb 're, da te ïsitob zahuré zé wasu'u

¹⁶ Tawamhã nimahã bâtã na 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're ïdamreme zusi mono zéb u wasi'aba'rêi ré, azarudu hã ma tô wawa'rãmi mo, pawa'âbã ãna dama romhuri'wa hã. Wa'uburé ré 're hâimana mono wa, te marî hã romhã ré te te dama 're awaihû'u siro, ta hã. Tawamhã azarutu wada'uri'wa nori hã ma tô rob'uiprazé hã ahã na ï'upana te te sima 're waibu, marî hã romhã ré te te dama 're ï'awaihû'u mono zé wa'â hã.

¹⁷ Tawamhã azarudu hã ma tô Paruhu zarina mo, wazarina zama. Mreme 'rãihã na te nasi te te wa'mahârã za'ra, ãne:

— Õ hã aibã nori hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa nori, ïwaihû'u pese uptabi ma romhuri'wa za'ra. Niha te za aima waihû'u za'ra wa'wa, asisõ'reptu za'ra wa'aba da. — ãne te nasi te te wa'mahârã za'ra, dama.

¹⁸ Awê sidâpâsi te nasi ãne te te wa'ab'mahârã. Te te nasi wa'ab'mahârã u'âsi mono wa, wapari a te, nimahã bâtã na ma tô Paru hã sô aipi'ra, wa'uburé ma, te te nharî da. ãne te tâma tinha:

— Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima rob'ru. Mo oto aimorî, azarutu nhiti. — ãne te tâma tinha, wa'uburé ma, Paru hã.

Tawamhã awa'awi, ma azarutu hawi watobro. Ma tô ïsiti mo oto.

¹⁹ Taha wa, azarudu hã marî hã romhã ré te te oto dama 're awaihû'u mono õ di. Taha wa, ïwada'uri'wa nori hã ma tô Paru nori zãda tinhiti'ru za'ra, ïwa'ã te te sima 're waibui mono õ wa oto. Taha wa, ma tô siwi pamra, Paru nori hã. Taha pari, ma tô siwi sari zahuré, dama ïpire nori u 'ri nho're u.

²⁰ Tawamhã, apito siromanu nori nho're te te siwi simizusi wamhã, te ãne tâma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã nori hã, zudezu nori siré hã 're ïwanomro mono zém na ma tô wawi ro'wa'rê zahuré, ãme waza'rui 'remhã.

²¹ 'Re ïdanomro mono zép tém na te dama rowasu'u zahuré, 're ïwahâimana za'ra mono zéb upana. Wa nori hã, romanu. Taha wa, ïsarina ãma 're ïwanomro mono da hã, wa te waihû'u za'ra õ di. — ãne te tâma rowasu'u za'ra.

²² Tawamhã õhõ na si ma tô da'ahã na ãma tasisaze za'ra ni, Paru nori ma, rowasédé hã da te dasiwi 'manharî za'ra da. Tawamhã apito nori hã ma tô da'wapéi'wa nori ma 'ru za'ra, Paru nori uza hã te te tiwi hãiwazu za'ra da, Siraha me. Taha wa, ma tô sa'êtê tiwi hãiwazu zahuré ni, ï'uza hã. Wedehu na te duré da te 're pré'é zahuré.

23 Da te 're pré'é zahuré mono parimhã, ma tô 'mazasi zahuré ni, dazazéb u. Taha pari, dazazé 'madâ'â'wai ma, ma tô 'ru zahuré ni, te te 'madâ'â' pese zahuré da, pusi õ'umhasite.

24 Taha wa, ãne, da te tãma 'ru za'ra wa, ma tô 'mazasi zahuré, dazazé 'ri 're wa'wa amo nhipai u. Tame wedepo'o zapu'u 're, ma tô ãpara hã za zahuré ni, da te paraõ'tõ tété zahuré da.

Paru norĩ hã dazazéb 're ãsima'wara zahuré zé wasu'u

25 Tawamhã mara wa'wa, ma tô Paru norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma timreme zahuré, Siraha me. Tinho're na te duré ãma tiwata zahuré. Tawamhã 'ri 're wa'wa amo niwĩ ãsimasam norĩ hã te wapari za'ra, ãsõ're zahuré hã.

26 Tawamhã te awa'awi ti'a hã 're wara. Ti'ai 'rowi, 'ri na'rata tétézé hã te sãsã'ã, dazazéb 'ri hã. Tawamhã awa'awi ma uburé 'ridawa nhitobzé hã si'ridawa za'ra. Dapawasisizé hã duré daparatétézé hã ma tô sisinarĩ, dazazéb 're ãsimasam norĩ ma, ãsi'uwazi nhorõ rudu hã.

27 Taha wa, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô udu. Utu wamhã, ma tô 'ridawa hã 'madâ. 'Ridawa haré te za, dazazé hã. Taha wa, ma tô tinhi'wa hã sisada waze, ãma siwĩrĩ da aré, ãsimasam norĩ hã wairébé newa.

28 Taha wa, te Paru hã hãrã 'rãihã na 'mahã:

— Tô'ã. Asiwĩrĩ tõ. ãhãta wa aihĩni aimasam ni. — ãne te 'mahã.

29 Tawamhã ma tô dazazé 'madâ'â'wa hã rob'uiwězéb zô hã. Wara sina, ma tô ãtème tizébré zahuré, Paru norĩ u. ãpara, ma tô aime zahuré hi'rãtitõ, rërẽ'ẽ sina.

30 Taha pari, ma tô sanĩ zahuré, rob u. Te tãma nharĩ zahuré, ãne:

— Aibã norĩ, e marĩ wa za 'manha, danho'reptuzé hã te ãsina uwaimrami da hã. — ãne te sina sadanharĩ zahuré.

31 Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u zahuré:

— Wanhĩb'apito Zezusi asina umhasi. Tawamhã te za asõ'reptu, asõrõwa ãma asiré 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ me.

32 Tawamhã Wanhĩb'apito zadawa wasu'u na te duré tãma rowasu'u za'ra, dazazé 'madâ'â'wai ma, duré ãsiré 're ãsi'ubumroi mono norĩ ma zama.

33 Mara wa'wam nherẽ, dazazé 'madâ'â'wa hã ma tô a'ã Paru norĩ hã hãiba upsõ zahuré, da te dasiwi 're ãpré'é zahuré mono zém na da te ãhãnhinarĩ zahuré mono zé hã. Te te upsõ zahuré parĩp si, ma tô ã dawabzuri hã 'manha, dazazé 'madâ'â'wa hã. ãsiré 're ãsi'ubumroi mono norĩ zama ma tô 'manharĩ za'ra.

34 Taha pari, tinhorõwa u te oto saprõni zahuré. ãsa hã ma tô tãma sõmri zahuré, sa zahuré da. Dazazé 'madâ'â'wa hã, toi uptabi di oto. ãsõrõwa ãma ãsiré 're ãsi'ubumroi mono norĩ zama toi uptabi za'ra di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te saze za'ra wa.

Paru norĩ hã dazazém hawi ãpusizé wasu'u

³⁵ Tawamhã awẽ mararé romanu na danhib'apito norĩ hã ma tô damrami'wa norĩ hã sô 'mazatõrĩ za'ra, Paru norĩ hã da te dasiwi sani da, Siraha me. ãne te tãma 'ru za'ra:

— Aibã norĩ hã sani wa'aba, neb zahuré da oto. — ãne te tãma 'ru za'ra.

³⁶ Tawamhã dazazé 'madã'ã'wa hã ma tô Paru norĩ ma rowasu'u, ãne:

— Danhib'apito norĩ hã ma tô ai'rui wa'wa, da te asani wa'aba da, ane wa'aba da oto. Rowẽ na ane wa'aba za. — ãne ma tô Paru norĩ ma tinha, dazazé 'madã'ã'wa hã.

³⁷ Tawamhã te Paru hã asa tãma nharĩ za'ra, damrami'wa norĩ ma:

— Marĩ hã wa te 'manharĩ wasété õ nherẽ, ma tô dama wa'ru, danho'a da te 're wapré'é mono da, wa norĩ hã romanu norĩ siré nherẽ. Ma tô wamrami ni, dazazéb 're, wasima'wara da. Tawamhã e pi'uriwi te za wazatõrĩ za'ra. Mare di. Apito norĩ hã te za wei wazô ai'aba'ré, si'uihã na danho'a te te siwi wazani da, waneb da. — ãne te Paru hã tãma nharĩ za'ra.

³⁸ Tawamhã damrami'wa norĩ hã ma tô Paru norĩ hã tãma sadawa wasu'u za'ra, danhib'apito norĩ ma. Romanu norĩ siré na siwasu'u zahuré wa, ma tô tipê'ẽwara za'ra.

³⁹ Taha wa, ma tô ãtẽme ai'aba'ré, tãma siwasu'u za'ra da, Paru norĩ ma, ta norĩ hã te te sina 'ruiwapari za'ra tõ da. Taha pari, ma tô siwi sani zahuré dazazém hawi, neb zahuré da. Tawamhã ma tô tãma rob'ru za'ra, 'ri nho'õmo hawi neb zahuré da oto.

⁴⁰ Tawamhã, dazazém hawi da te sani zahuré wamhã, ma tô tineb zahuré, Ridizaha nhorõwa u. Tame ma tô ãsazei'wa norĩ me sisõpêtê za'ra. Tawamhã tinhimirowasu'u na ma tô tãma rowẽ zani za'ra. Taha pari, te oto tineb zahuré, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi.

17*Paru norĩ hã Tesaronita ãma te te ãromhuri za'ra zé wasu'u*

¹ Tawamhã Paru norĩ hã te oto ai'aba'ré, ãpipori na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba, duré Aporoniza na 'ri nho'õmo nhisi wa'wai baba zama. Tawamhã ma tô oto aihutu, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame te rowahutuzé hã 're sa, zudezu norĩ te hã.

² Paru hã nimomo 're simasisi mono sidãpãsi, te rowahutuzéb u 're zasi, 're ãhãimana mono zéb zarina. Taha wa, Tesaronita u wisi wamhã, ma tô duré ãzé, rowahutuzéb u. Tawamhã si'ubdatõ romhuri 'rãsutu na ma tô dama rowasu'u sabadu na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rata na, tame 're ãsi'ubumroi mono norĩ ma.

³ ãne ma tô dama rob'rãzarõtõ:

— “Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te wama ãpisudu hã te za robzépata. Te za duré dârâ. Dâ'â uptabi nherê, te za apâ hãiwa'udu.” ãne te wama ãma rowasu'u, ãrob'ui'ére' rata na hã. Zezusi hã te aima ãwasu'u za'ra wa'wa hã wa tô waihu'u pese za'ra ni, tô õ hã Cristu, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te wama ãpisudu, Danho'reptui'wa da.

— ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra.

⁴Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô saze za'ra, Paru norĩ te te tãma ãrowasu'u za'ra zéb zarina. Taha wa, ma tô ãsiré tihãimana za'ra, Paru norĩ siré, Siraha me. Duré deredu norĩ zudezu'õ norĩ hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãwata za'ra mono norĩ hã, ahã na ma tô duré saze za'ra. Pi'õ norĩ zama ma tô saze za'ra, dama ãmreme pire za'ra hã. Ta norĩ zama ma tô oto ãsiré tihãimana za'ra.

⁵Tane nherê, zudezu norĩ, ãsazei'õ'wa norĩ hã ma tô ãma 'madâ'â wê'õ za'ra, Paru norĩ hã. Taha wa, ma tô 'ri nhi'riti na aibã ãwasété norĩ ma si'upana 'ru za'ra, ãwa'a norĩ ma hã. Tawamhã ta norĩ hã ma tô sitême sito, Paru norĩ zada hãimana za'ra da. Ta norĩ hã ma tô ãma siwi ro'wa'rutu pese, 'ri nho'õmo ãma. Aibã nhorõwa hã ma tô duré siwi uirĩ, Zasãhã nhorõwa hã. Paru norĩ zô sisisi da, ma ãré siwi uirĩ. Taha pari, ma sô asisi, te te siwi sani da, danho're u.

⁶Tane nherê, oto sô sisisi wamhã, robaba zahuré di, Paru norĩ hã. Te te sa'rese za'ra õ di. Taha wa, Zasã norĩ hã ma tô Paru norĩ upana pawaiibu ni, ãsiré ãsazei'wa norĩ me. Tawamhã dama ãpire norĩ nho're u ma tô te te simro. Tawamhã mreme 'rãihã na te 'mahãrã za'ra, ãsaprõni'wa norĩ hã:

— Õ hã, aibã norĩ hã daro mono bã, 're ãdahãimana za'ra mono zém na ma tô ãma dawĩ saprĩ za'ra. Ma tô dawĩ ro'wa'rutu za'ra. ãhãna ma tô duré we aimasisi, waza'ru u.

⁷Zasã hã ma tô tinhorõwa u 'mazasi zahuré, ãrata simasisi zahuré da a'ã. Roma ãma danhib'apito nhimiroti wa'rãmi, te 're hãimana za'ra. ãne te wama nharĩ za'ra: “Zezusi hã, taha si danhib'apito uptabi hã.” ãne te wama nharĩ za'ra. — ãne ma tô 'mahãrã za'ra, apito norĩ ma.

⁸Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô dazahi sina nharĩ za'ra ni. Dama ãpire norĩ zama ma tô sada tizahi za'ra.

⁹Taha wa, dama ãpire norĩ ma, ma tô Zasã norĩ hã rob'uiprazé hã sômri za'ra, ãsisani za'ra zéb da hã. Taha pari, ma tô satõrĩ za'ra, tinhorõwa u si'aba're da apâ.

¹⁰Tawamhã mara simeĩ wi, ma tô ãsazei'wa norĩ hã Paru norĩ hã siwi satõrĩ zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u neb zahuré da.

Paru norĩ hã Bereza ãma te te ãromhuri za'ra zé wasu'u

Tawamhã Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u sihotu wamhã, ma tô Paru norĩ hã ai'aba're, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u.

¹¹ Bereza âma 're ïsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rada hã, wê di. Tesaronita âma 're ïsi'ubumroi mono norĩ nhimirosa'rata nei ô di. Zesusihi wasu'uwê hã ma tô waparĩ pese za'ra. Awê sidâpâsi, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na rob'ui'ére 'rada hã da te 're sôre za'ra, Paru norĩ nhimirowasu'u hã tô sena zô te te âma rosa'rata pese za'ra da.

¹² Taha wa, zudezu norĩ hã ahã na ma tô saze za'ra. Deredu norĩ si'aibã norĩ hã ma tô duré saze za'ra, ahã na. Deredu norĩ sipi'ô norĩ zama ma duré ahã na saze za'ra, ïsibro pese norĩ hã.

¹³ Tawamhã taha wasu'u hã ma tô waptârã apã Tesaronita u, âne: "Bereza âma te duré u, dama rowahutu Paru hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã." Âne hã zudezu norĩ hã te te waparĩ za'ra wamhã, ma tô Paru norĩ zarina ai'aba'rê, Bereza u siti'ru sina. Tame ma tô duré timreme waseté na dawĩ ro'wa'rutu za'ra, sada dazahi za'ra da.

¹⁴ Tawamhã ïsazei'wa norĩ hã awa'awi ma tô oto Paru hã satôri za'ra, âporé zaihá u morĩ da. Sira norĩ si Timotiuhu me te ïsa'u aimasisi zahuré, Bereza âma.

¹⁵ Paru hãiba wapto'wa da hã ma tô duré si'mazatôri za'ra, ïsazei'wa norĩ hã ïsiré 'masi'aba'rê da, Atena na 'ri nho'ômo nhisi u te te siwi saprôni za'ra da. Taha pari, ma tô apã ai'aba'rê, Bereza u. Paruhu mreme hã te apã siwi ti'â, Sira norĩ ma, Timotiuhu me, ïtême nep su'u zahuré da, Atena u hã.

Paru hã Atena âma te te ïromhurizé wasu'u

¹⁶ Atena âma, Paru hã te oto sô maparĩ zahuré, Sira norĩ zô Timotiuhu me. Tame romhãiba 'manharĩ hã ahã na te 're simasa, âma 're ïdawata za'ra mono zéb da hã. Taha wa, da'âma pê'ézé uptabi di, Paru hã.

¹⁷ Taha wa, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma ma tô awê sidâpâsi marĩ wasu'u na te te azada'âbã, zudezu norĩ hã duré zudezu'ô norĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïwata za'ra mono norĩ zama. 'Ri nhi'riti nho'ômo na da te 're ï'ubumroi mono zéb u te te da'anhopêtê mono sidâpâsi, ma tô duré marĩ wasu'u na te te da'azada'âbã, Paru hã.

¹⁸ Zesusihi wasu'uwê na ma tô dama rowasu'u. Dâ'â nherê, apã ïhãiwa'utuzém na ma tô duré dama rowasu'u. Taha wa, Epiturezuhu nhimirowahutu zarina, duré etozitu norĩ nhimirowahutu zarina dama rowahutu'wa norĩ hã ma tô duré âma sada'âbã za'ra, Paru hã. Tawamhã nima norĩ hã ma tô âne sisadhanarĩ za'ra âma:

— E marĩ na te wama rowasu'u. Simiza'rese bâ. — Âne te sima âma rowasu'u za'ra, dama rowahutu'wa norĩ hã.

Nima norĩ hã te duré âne sima nharĩ za'ra:

— Áté ïhãiba'ô norĩ wasu'u na te wama rowasu'u, ïwaihu'upese hãiba amoi wasu'u na, wa te âma 're saze za'ra mono da. — Âne te sima nharĩ za'ra.

19 Tawamhã Paru hã ma tô siwi saprõ, Are'opadu na rosa'rata'wa norĩ si'rã'õtözém nhisi u. Tame ma tô tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E te za wama ïwaihu, asimirowahutuzép té hã. E marĩ, te wama ïwasu'u za'ra.

20 ïwasu'u hã wa te waihu'u za'ra õ di. Duré wama ãma sahu na pé, wa te waihu'u za'ra da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

21 Atena ãma 're ïsi'ubumroi u'âsi mono norĩ hã, duré darob amoi hawi ïtême 're ïsihutu mono norĩ hã marĩ hã rowasu'u té hã te te 're wapari ze za'ra mono di. Te te sima ãma 're rowasu'u ze za'ra mono di duré. Taha wa, te ãne tãma nharĩ za'ra, Paruhu ma.

22 Taha wa, Paru hã hãwi ma tô za, danho're te te tãma rowasu'u za'ra da, Are'opadu ãma. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Aibã norĩ, ãne Atena ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ hã ma'ãpé ïwapari pese za'ra wa'aba. 'Re aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã wa tô waihu'u. Romhãiba hã ahã na te 're simasa, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono zéb da hã.

23 'Ri baba 're ïmorĩ wa, wa tô te azabu, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono zé hã. Nimame, wa tô wedeza ne hã sabu, romhãiba 'manharĩ ma, marĩ hã ïsisiwimhã da te 're ïsa'ra za'ra mono zé hã. Taha ãma rob'ui'ééré hã wa tô duré sabu. ãne rob'ui'ééré hã: “ïwaihu'upe hã wa te waihu'u za'ra õ nherẽ, ãma 're ïwawata za'ra mono zé, ã hã.” Waihu'u õ nherẽ, ãma 're ï'aiwata za'ra wa'aba mono hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa sõ'awi.

24 — 'Re ïhãimana u'âsi mono hã ma tô ti'a hã 'manha, duré uburé marĩ hã ïwa 're ïhãimana za'ra mono da hã. Ta hã Danhib'apito uptabi, hãwi ãma, ti'ai ãma zama. Taha wa, ãma 're ïdawata za'ra mono zéb da, 'ri hã danhib'rata na da te 're ï'manharĩ za'ra mono ãma hã, 're sãmra mono õ di.

25 Õhõ si ma tô dapẽ'ëzanizé hã te te dama 're anhomri. Taha zarina si te 're dapẽ'ëzani za'ra. Taha si, ma tô uburé marĩ hã te te dama 're anhomri, ãma 're ïdahãimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptã'ã mono õ di, da te 're ïpawaptob za'ra mono zéb da hã.

26 ïsãna'rata hawimhã, aibã misire nherẽ, ma tô ta hawimhã atébré dapoto mono bâ, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã. Taha wa, dapoto mono bâ ma tô dasitébré. Ma tô da'ãma ropé, ropã 're dasi'ubumroi mono da. 'Re ïdahãimana za'ra mono sidãpãsi, ma tô te te dama 're apisutu, ti'a hã, ïwa 're ïdasi'ubumroi mono zéb da hã. Niha wahum na ïwa 're ïdahãimana za'ra mono zéb da hã, ma tô duré te te dama 're apisutu.

27 ãne ma tô te te dama 're ab'manharĩ, sô 're danhopré mono da, niha wamhã, até te te 're sôpêté za'ra mono da. Romhã na wanhiti 're hãimana mono õ di tô, 'Re ïhãimana u'âsi mono hã.

²⁸ Ta hã 're morĩ u'âsi õ 'wa'âhã, ãne aré 're wahâimana za'ra mono õ di. Duré waihu'u pese õ 'wa'âhã, ãne aré, 're wanomro mono õ di. Asõ're za'ra wa'aba na te rosawẽrẽ'wa norĩ hã ãne wama rowasu'u za'ra: "Wa norĩ hã ĩsimipodo, ĩ'ra."

²⁹ Taha wa, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wamhã, e marĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã. E êtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. E êtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ na, e êtẽ 'manharĩ na wa za wa te ãma 're rosa'rata za'ra. Mare di. ãne, wa te ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Danhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono nei õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

³⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama waihu'u ãna 're danomro mono ré, te te dahã za'ra sirõmo õ di, ta hã. Tane nherẽ, ãhãna ropã 're ĩdasi'ubumroi mono hã te za te 're da'awada'uri, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, ĩsiniwĩ 're danomro mono da.

³¹ Bãdã hã ma tô sima pisutu siro, romhã ré, danho'a te te dama ĩ'arowairébézéb da hã. Taha wa, te ãne dama roti, 're dasipizari za'ra mono da. Ni'wa hã ma tô pisutu, sena na dama rowairébé'wa da hã. Dã'ã uptabi nherẽ, apã te te ĩhãiwa'udu, ma tô pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Apã te te ĩhãiwa'utuzéb zarina, ma tô ãne hã dama waihu'u za'ra, õ hã dama rowairébé'wa na hã. — ãne ma tô Paru hã dama rowaihu'u siro.

³² Tawamhã dadã'ã nherẽ, apã dahãiwa'utuzé wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô ãma tato za'ra ni. Tane nherẽ, ĩhãiba amo norĩ hã te ãne tãma nharĩ za'ra:

— Nimahã bãtã na wa za duré aiwapari za'ra ni, apã 're ĩdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u na. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

³³ Tawamhã Paru ma tô tiwi timorĩ za'ra.

³⁴ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ma tô Paruhu ãma sasõmri za'ra. Zezusi hã ma tô saze za'ra. Aibã hã, Dizonizi'u na ĩsisi hã ma tô saze, dama rowairébé'wa norĩ siré Atena ãma, dama ĩpire uptabi hã. Pi'õ hã Damarisi na ĩsisi hã ma duré saze. Duré ni'wam norĩ hã tamemhã umro na ma tô siré saze za'ra.

18

Paru hã Corĩtu ãma te te ĩromhurizé wasu'u

¹ Tawamhã Paru hã ma tô watobro, Atena hawi. Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi u te oto mo.

² Tawamhã, Corĩtu u wisi wamhã, ma tô zudezu norĩ siré hã sõpêtê aibã hã, ĩmro me. Atira na aibã nhisi hã. Põtu na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩwaptã'ãzé hã. Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi ma tô ĩwana aimasisi zahuré, timro me, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Pi'õ nhisi hã Prisira na. Caradiu na danhib'apito uptabi nhisi hã ma tô zudezu

norĩ hã satõrĩ za'ra, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi, ĩsiti si'aba're da. Taha wa, ma tõ Corĩtu u aimasisi zahuré, Atira norĩ hã. Ta norĩ hã te te sabu zahuré da, ma tõ ĩtẽme timorĩ zahuré, Paru hã.

³ Tawamhã, tame te oto ĩ'rata tinhamra zahuré, ĩsimiromhuri za'ra hã aiwa wa. Romhã 'manharĩ na 'ri'wa, ta norĩ hã. Taha wa, ma tõ siré tihãimana za'ra a'â, siré te te romhuri za'ra da.

⁴ Tawamhã sabadu sidâpâsi, ma tõ nasi dama rowahutu, zudezu norĩ te, rowahutuzéb âma, Zezusi hã da te 're saze za'ra mono da, zudezu norĩ hã, deredu norĩ zama.

⁵ Tawamhã tamomo ma tõ Sira norĩ hã ĩtẽme aimasisi zahuré, Masédoniza hawi, Timotiuhu me. ĩtẽme simasisi wamhã, Paru hã ma tõ Zezusihi wasu'uwẽ na si romhuri u'âsi oto. Zudezu norĩ ma, te Zezusi hã tãma wasu'u za'ra, õ hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na hã.

⁶ Tane nherẽ, ĩwasu'u hã ma tõ tiwi wẽ'õ za'ra. Timreme wasété na ma tõ siwi azâ, Paru hã. Taha wa, Paru hã ma tõ ti'uza zapru wami, damreme wasété na âma dâ'â tõ da. Te tãma nharĩ za'ra:

— E ĩnhimirowahutuzéb zarina te za ropipa u 're anomro aba mo. Mare di. Asi'uihã na te za 're asisimini za'ra wa'aba mo. Zudezu'õ norĩ u si wa za oto 're ĩne, ta norĩ ma si te 're rowasu'u za'ra mono da oto, ĩwasu'uwẽ na hã. — Āne te tãma siwasu'u za'ra.

⁷ Tawamhã zudezu norĩ te, rowahutuzém hawi, ma tõ oto watobro. Aibã nhorõwa u ma tõ âzé, Tisizu Zusituhu nhorõwa u. Ta hã zudezu'õ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono âma 're ĩwata mono. Zudezu norĩ te, rowahutuzéb zababa, te 're sa, Tisizuhu nhorõwa hã.

⁸ Tawamhã rowahutuzéb âma 're da'anhimi'rui mono 'wa hã ma tõ saze Wanhib'apito hã, Crisipu na ĩsisi hã. Duré, uburé ĩsõrõwa âma ĩsiré 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma duré saze za'ra. Corĩtu âma 're ĩdasi'ubumroi mono zama ma tõ da'ahã na saze za'ra ni, Zezusihi wasu'uwẽ hã da te wapari za'ra wamhã. Taha wa, ma tõ â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra ni.

⁹ Tawamhã nimahã barana, Paru hã ma tõ Wanhib'apito hã sabu, danhotõ 'rowi da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Te tãma tinha, âne:

— Aipahi tõ. Dama 're rowasu'u u'âsi mono. Sazâri tõ.

¹⁰ Wa hã wa ai'rata 're ĩnhamra. Āmemhã, ĩnhib'a'uwẽ hã ahã di. Taha wa, ni'wa hã rowasédé te te ai'âma 'manharĩ waihu'u õ di za. — Āne te tãma tinha.

¹¹ Taha wa, te Paru hã tame 're sãmra, te te dama 're rowahutu mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Tame 're sãmra mono ré, ma tõ âma tiwahu, misi wahum na duré ĩhãiba amoi wãiwab u.

¹² Tawamhã Darizu hã ma tô si'apito, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma. Romanu norĩ ma, roti'wa zadawa para, ma tô si'apito, tame te te dama 're roti mono da. Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paruhu zada si'rã'õtõ. Taha wa, ma tô siwi ti'â, dama rowairébé'wai u.

¹³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô Paru hã tãma wasu'u za'ra, Darizuhu ma. ãne te tãma rowasu'u za'ra:

— ã hã aibã hã te sima wẽ, rosa'rata na te te dama ãma azaprĩ mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zẽm na hã. Wanhimiroti 'rata zarina 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata tõ za'ra mono da, te za da'ãma azaprĩ, aibã hã. — ãne te tãma rowasu'u za'ra.

¹⁴ Tawamhã Paru hã te arẽ timreme hã waze, tãma siwasu'u za'ra da. Tane nherẽ, mreme õ ré, ma tô danhib'apito Darizu hã ãma sõzã, zudezu norĩ ma, te te rowasu'u da. ãne te tãma nharĩ za'ra:

— Zudezu norĩ, marĩ ãpire hã te te 'manharĩ wasété 'wa'ãhã, wa arẽ asadaihu'u za'ra wa'wa.

¹⁵ Tane nherẽ, ãnei õ di. Tarẽ ãmreme zõ te pibu da, ma tô we ãtẽme asiwi ãsaprõni 'wa. Asimirowasu'u za'ra wa'aba zarina, durẽ danhisi na, durẽ asimiroti za'ra wa'aba zarina ãmreme zõ te ãpibu da si, ma tô we ãtẽme asiwi ãsaprõni 'wa. Taha wa, te ãma rowairébé õ di za. A norĩ wa'wa hã asi'uihã na te za ãma ãrowairébé za'ra wa'wa. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

¹⁶ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô 'ru za'ra, rob u te te sate mono da, zudezu norĩ hã.

¹⁷ Tawamhã ma tô aibã hã siwi ti'â, rowahutuzéb ãma 're ãda'anhimi'rui mono 'wa hã, Sõtẽni na aibã nhisi hã. Tawamhã ma tô siwi azã, dama rowairébézé nho're ãma. Te te siwi azãri nherẽ, te te ãma rosa'rata õ di, apito Darizu hã.

Paru hã ãtizotiza u apã ãmorĩzé wasu'u

¹⁸ Tawamhã Paru hã bãtã ahã na ma tô nhamra, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Tawamhã ma tô oto ãsazei'wa norĩ ma siwasu'u za'ra, morĩ da oto, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Prisira norĩ hã ma tô ãme tineb zahuré, Atiraha me, Sõtireza na 'ri nho'õmo nhisi u. Sõtireza ãma sãmra ré, ma tame 'rã pari ni Paru hã, marĩ na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te te ãropisutuzẽm na, te te sina tãma uwaimrami wa, te te ãma ãuwaimrami na ãwaihu'uzéb da. Ta hawi rowa'u'u na uba'renem na ma tô dame ai'aba'rẽ, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

¹⁹ Tamomo si'aba'rẽi wamhã, ma tô aihutu, Épẽzu na 'ri nho'õmo nhisi u. Prisira norĩ hã te za oto ãsa'u aimasisi zahuré tame, Atiraha me. Tawamhã tame sãmra ré, ma tô Paru hã ãzé, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u. Tame ma tô zudezu norĩ me marĩ wasu'u na sima ãma rowasu'u za'ra.

²⁰ Tawamhã ma tô siwi ãma ropti, a'ã hãimana da, ãratab za'ra. Tane nherẽ, te te sina saze za'ra õ di, Paru hã.

²¹ Taha wa, ma tô tâma nharĩ za'ra asa, âne:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãma waihu'u wapsi, wa za we atême ãmorĩ 'wa apâ. — ãne te tâma nharĩ za'ra.

Tawamhã rowa'u'u na uba'renem na ma tô mo, Épézu hawi.

²² Sézareza u, ma tô oto wi. Ta hawi, te duré mo, Zeruzarê u awa'awi. Tame, ma tô si'aba're na sawi za'ra, ãsazei'wa norĩ hã. Tawamhã ta hawi, ma tô duré mo, ãtizotiza na 'ri nho'ômo nhisi u, Siriza na danhipti'a nho'ômo nhisi 're, 'ri nho'ômo u. Tame te a'â nhamra oto.

²³ Tawamhã ãtizotiza ãma sãmra parimhã, ma tô duré mo Paru hã, Darasiza na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba, duré Prizi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi wa'wai baba zama. Daza'ruí wa'wai baba 're morĩ ré, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã te te 're apawapto, hãimana nhiptete na si 're nomro mono da.

Aporu hã Épézu ãma duré Corĩtu ãma te te ãromhurizé wasu'u

²⁴ Tawamhã aibã hã, zudezu norĩ siré hã ma tô wi, Épézu u, Aporu na ãsisi hã. Aresãdiriza na 'ri nho'ômo nhisi ãma ãpodo, ta hã. Mreme wabzuri waihu'u pese di. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na ãbaihã na da te ãma 're ãrob'ui'éré za'ra mono hã tâma waihu'u pese di.

²⁵ Wanhib'apito 're ãmorĩ wê zém nã ma tô da te tâma 're romnhoré za'ra. Taha wa, mreme nhiptete na ma tô ã'uwaibaba si te te dama 're rowahutu, Zezusihi wasu'u na hã. Tane nherê, uburé Zezusihi wasu'u hã zahadu te te waihu'u ô di. Dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, Zuwã, ã dawabzuri te te dama 're ãwasu'u mono si ma tô waihu'u, Aporu hã.

²⁶ Tawamhã pahi ãna ma tô dama rowahutu na sãna'rata, zudezu norĩ te, rowahutuzéb ãma. Tawamhã Prisira norĩ hã Atiraha me ãsimirowasu'u hã te te wapari zahuré wamhã, tinhorõwa u ma tô saprõni zahuré, Zezusihi wasu'uwê hã te te tâma waihu'u pese zahuré da, 're ãdanomro mono zép tém na 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na.

²⁷ Tawamhã Aporu hã ma tô sima rowê, Ataza na danhipti'a nho'ômo nhisi u morĩ da. Taha wa, Épézu ãma ãsazei'wa norĩ hã ma tô ãma ana, Aporuhu ãma. Rob'ui'éré hã ma tô tâma sãmri za'ra, Ataza u te te siré âri da. ãsazei'wa norĩ hã te te siwi âri wê da, ma tô ãma wada'uri za'ra. Tawamhã Aporu hã Ataza u wisi wamhã, ma tô ãsazei'wa norĩ hã pawapto pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina te te 're ãsaze za'ra mono norĩ hã.

²⁸ Tawamhã mreme nhiptete na te nasi zudezu norĩ ma tâma ãma wa'rãmi za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, ma tô nasi tâma rowasu'u za'ra danho'a, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãpisutu na sena na da te 're waihu'u za'ra mono

da. Zudezu norĩ hã te te ãma wa'rãmi za'ra neza, Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã. Tane nherẽ, Aporu hã ma tô aiwétési ãma ai'uté za'ra, zudezu norĩ ãma, tinhimirowasu'u na.

19

Paru hã, Épézu ãma romhuri na te te ãsãna'ratazé wasu'u

¹ Aporu hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi ãma sãmra ré, ma tô Paru hã ro'razâ, Épézu u sa'a nhisi baba. Tame ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã sôpētē za'ra.

² Taha wa, ma tô sadanharĩ za'ra:

— E saze za'ra wa'aba wamhã, ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã Tipē'ēzani hã aima sômri za'ra wa'wa. — ãne ma tô sadanharĩ za'ra.

Tawamhã asa te tãma siwasu'u za'ra:

— Mare di, zahadu wa te wapari za'ra õ di, ãpē'ēzani 're ãhãimana mono zé wasu'u hã.

³ Taha wa, ma tô duré sadanharĩ za'ra, Paru hã:

— E 'wa simirowahutu zarina ma tô â dawabzuri hã ãmanharĩ za'ra wa'wa bété.

Tawamhã asa te duré tãma nharĩ za'ra:

— Zuwãhã nhimirowahutu zarina wa tô 'manharĩ za'ra ni.

⁴ Tawamhã ma tô duré Paru hã tãma nharĩ za'ra:

— Zuwã hã dawasété wi 're ãdasipizari za'ra mono norĩ ma si, ma tô â dawabzuri hã te te dama 're ab'manharĩ. Izarazéhé nhihudu norĩ ma, ma tô te te 're roti, ãsa'u datēme ãwi hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Danho'reptui'wa na, tô Zezusi hã. — ãne ma tô tãma waihu'u za'ra.

⁵ Tawamhã Paruhu nhimirowasu'u hã te te wapari za'ra wamhã, tô sena Wanhib'apito Zezusihi zazei uptabi 'wa na ãsiwasu'u za'ra zéb zarina, ma tô â dawabzuri hã 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã.

⁶ Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rata na 'rã upi za'ra. Te te 'rã upi za'ra wamhã, ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã Tipē'ēzani hã tãma sômri za'ra. Taha wa, te oto damreme tãma ãwaihu'u za'ra õ na dama rowasu'u za'ra, hãiba mono bâ. Timreme nai õ nherẽ, 'Re ãhãimana u'âsi mono, Tipē'ēzani na te te tãma ãwaihu'u za'ra zéb zarina, te oto mreme zu. 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te duré dama rowasu'u za'ra.

⁷ Ta norĩ hã, até 12 na ãhãiba za'ra hã.

⁸ Tawamhã Paru hã te nasi ãza, zudezu norĩ te, rowahutuzéb u, te te dama rowahutu da. A'amo si'ubdatõ, ma tô ãma ai'utõ, tame te te dama 're rowahutu mono ré hã. Da te tãma 're nharĩ za'ra mono nherẽ, pahĩ ãna ma tô te te dama 're rowasu'u, da te 're saze za'ra mono da. 'Re ãhãimana u'âsi mono, za da'ãma 're ãsib'a'uwē mono zém na da te 're saze za'ra mono da, ma tô te te dama 're roti. Taha wa, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra.

⁹ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te te saze za'ra õ di, pẽ'ẽ tete za'ra wa. Wanhib'apito 're ãmorízéb zarina 're ãdanomro mono zép té wasu'u hã ma tô tiwi wẽ'õ za'ra, danho'a, mreme wasété na. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi timorĩ za'ra, rowahutuzém hawi. Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te simro, Tiranuhu na aibã nhisi te, romnhorézéb u. Awẽ sidâpâsi, ma tô tame te te tãma 're rowahutu za'ra oto.

¹⁰ Tame te te dama 're rowahutu mono ré hã, maparane ma tô ãma tiwahu. Taha wa, aihĩni Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono hã, ma tô Wanhib'apito nhimiroti hã wapari za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

Sewaha 'ra norĩ wasu'u

¹¹ 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô Paru hã pawapto, marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're ab'manharĩ mono da, ãwẽ hã.

¹² Romhurizéb da, ã'uza wẽ nhisiwi, te te sima 're ã'mazai mono hã ma tô da te 're waibu, ãhãzé ré norĩ ma, te te 're 'wasari mono da. ãsu'u u'õzéb zama ma tô duré da te 're waibu, ãhãzé ré norĩ hã te te 're upi za'ra mono da. Te te 're upi za'ra mono wamhã, ma tô 're séptã'ã za'ra. Wa'uburé norĩ hã ma tô duré dahawi 're wairébé.

¹³ Tawamhã ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da, 're ãnomro mono norĩ hã ma tô si'ãma rosa'rata za'ra, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para, wa'uburé te te dama 're sãmra za'ra mono da oto, Paruhu ne. Ta norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa nherẽ, Zezusihi zadawa para newa, te oto tãma rob'ru za'ra, wa'uburé ma, ãne:

— Zezusi hã Paru te te dama ãwasu'u hã taha zadawa para, wa aima rob'ru za'ra wa'aba ni, dahawi aiwairébé aba da. — ãne te nasi tãma rob'ru za'ra.

¹⁴ Aibã norĩ hã 7 na ãhãiba hã ma tô ãne hã 'manharĩ za'ra. Séwa na ãmama nhisi za'ra hã. Sasedoti ãpire aré, ãmama hã.

¹⁵ Tawamhã, nimahã bãtã na Sewaha 'ra norĩ hã te te tãma rob'ru za'ra wamhã, wa'uburé te asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Zezusi hã wa tô waihu'u. Paruhu zama wa tô duré waihu'u. E 'wam norĩ hã bété, a norĩ wa'wa hã. Te aiwaihu'u za'ra wa'aba õ di. — ãne te asa tãma nharĩ za'ra, Sewaha 'ra norĩ ma.

¹⁶ Tawamhã, wa'uburé ré 're ãmorĩ hã zahadu wa'uburé te te rẽme õ wa, sa'ëtẽ, ma tô sô sime za'ra, Sewaha 'ra norĩ zô. ã'uza hã ma tô tiwi hãiwazu za'ra. Ma tô duré te te hãiba hãpré za'ra. Taha wa, Sewaha 'ra norĩ hã ai'uréwi ma tô sisa're, wa'uburé ré 're ãmorĩ wi hã.

¹⁷ Tawamhã taha wasu'u hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tapahi za'ra ni, Zezusihi zadawa para newa, marĩ hã duré da te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. Aihĩni, ma tô ãwasu'u hã wapari za'ra ni, Épézu ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ

hã, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã. Tawamhã da te sazei uptabi za'ra õ nherê, ma tô aihĩni ãma tawata za'ra ni, Wanhib'apito Zesusihi ãma.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ ré, abzé te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém na ma tô siwasu'u za'ra danho'a, tiwasédé te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém hawi ãsipizari za'ra na hã.

¹⁹ Duré ahã na abzé 'manharĩ'wa norĩ hã ma tô ãbaihã mono bã siwi sa'wa simisutu, abzé 'manharĩ na rob'ui'ére ré hã. Tawamhã ma tô ãma ro'o za'ra, danho'a. Wa'ãbã za'ëtê nherê, ma tô ãma ro'o za'ra. 50 miu na ëtê'ubuzi'a prata zapotore na ãwa'ã hã, simisutu hã.

²⁰ Wanhib'apito mreme hã dama pire di oto. Daro mono bã ma tô da te ãma ropé. Taha wa, da'ahã na ma tô da te 're wapari za'ra oto.

Épézu ãma ro'wa'rutuzé wasu'u

²¹ Tawamhã ãne na romhãimana pari, ma tô Paru hã 'rãwi sima waihu'u, Zeruzarê u morĩ da, Masédoniza wa'wai baba, duré Ataza wa'wai baba. Taha wa, te sima tinha, ãne: "Zeruzarê u ãmorĩ parip si, Roma na 'ri nho'õmo nhisi u ãmorĩ da, wa duré ãsima wê, te dazabu da." ãne ma tô sima waihu'u.

²² Tawamhã tipawapto'wa norĩ hã ma tô satõrĩ zahuré, Timotiu norĩ hã, Erasituhu me, ãwana neb zahuré da, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Neb zahuré za'u hã Paru hã te a'ã nhamra, Azi'a ãma.

²³ Tame sãmra ré, Wanhib'apito 're ãmorĩzéb zarina 're ãdanomro mono zép té wasu'u hã da te wapari za'ra wa, ma tô ro'wa'rudu hã dawi watobro, Épézu ãma hã.

²⁴ Aibã hã Demetirizu na ãsisi hã ëtê'ubuzi'a prata na rob'manharĩ'wa hã ma tô ro'wa'rutu na sãna'rata. Rob'manharĩ ãsyryre te te 're ab'manharĩ, Demetirizu hã. Di'ãna na romhãiba nhisi 're ãsimasa mono zém ne hã 'ri ãsyryre te te 're ab'manharĩ, ëtê'ubuzi'a prata na. Tãma ãromhuri'wa norĩ hã pawa'ãbã za'ëtê di, rob'manharĩ ãsyryre wa'ãbã zarina.

²⁵ Tawamhã Demetirizu hã ma tô tãma ãromhuri'wa norĩ zô tihãrã za'ra. Siré ã'manharĩ'wa norĩ zô zama te duré sô tihãrã za'ra. ãtême sihutu wamhã, te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— A norĩ wa'wa hã te za ãwapari pese za'ra wa'wa. Wanhimromhuri wa'ãbã na wa tô aré wanhibro pese za'ra ni.

²⁶ ãhãna, asi'uihã na ma tô Paruhu nhimiroti hã ãwapari za'ra wa'wa. ãsimromhuri hã ma tô duré ã'madã'ã za'ra wa'wa, ãne Épézu ãma hã duré uburé Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. Ta hã ma tô te te dama 're anharĩ, 're ãwahãimana za'ra mono zém hawi, 're dasipizari za'ra mono da. Da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ãsimrowahutu na hã. Marĩ hã danhib'rata na da te 're ã'manharĩ za'ra mono hã tô sena ãwaihu'u pese õ di, u,

ãma 're ãdawata za'ra mono da hã. ãne te te dama 're rowahutu, ta hã.

²⁷ Taha wa, romnhimimnhasi di, wanhimiromhuri za'ra hã da te dasiwi wẽ'õ za'ra õ'umnhasite. Tawamhã e wanhimiromhuri si te za dasiwi wẽ'õ za'ra ni. Mare di. Di'ãna ãwaihu'u pese te, 'ri wamri hã te za duré dasiwi wẽ'õ za'ra ni. Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma uburé 're ãdasi'ubumroi mono hã, ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã te za da te dasima 're wasu'u wasété za'ra, daro mono bâ ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã, tô õ hã Di'ãna na ãwaihu'u pese wamri hã. Ta hã dama tarére wa, te za tô da te dasiwi 're wẽ'õ pese. — ãne te tãma nharĩ za'ra, Demetirizu hã.

²⁸ ãne hã ãmreme te te wapari za'ra wamhã, ma tô ab'ru za'ra ni. Ma tô 're hãsi, hãrã 'rãihã na:

— Di'ãna hã, ta hã ãwaihu'upe. Danhipai u, dama siptete uptabi di. ãme, Épézu ãma 're ãwasi'ubumroi mono hã ãma 're ãwawata za'ra mono hã, wẽ uptabi di. — ãne ma tô 're hãsi.

²⁹ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma ma tô dazahi hã te te ropé, 'ri wa'õtõ mono bâ. Uburé ro'wa'rutu di oto. 'Ri nho'õmo ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã te nasi tihãrã na ai'rahãri za'ra. Tawamhã Paru norĩ siré 're ãneb zahuré hã ma tô dasiwi pamrami ni, Da'izu norĩ hã, Aritacuhu me. Masédoniza ãma 're ãsimasisi zahuré mono aré, ta norĩ hã. Tawamhã dasi'aba'ré na ma tô ãpano na dasiwi sari zahuré ni, dasi'rã'õtõzéb u, da'ahã uptabi na.

³⁰ Paru hã datême morĩ neza, te te dama nharĩ da. Tane nheré, Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô siwi wairĩ, morĩ tô da.

³¹ Duré ãsiwadi norĩ hã tame danhib'apito norĩ hã ma tô duré ãtême da'mazatõrĩ za'ra, te te tiwi rosawi za'ra da, dasi'rã'õtõzéb u morĩ tô da, dazahi wa.

³² Marĩ u newa, sisatõrĩ wa, ma tô tamomo ubumro ni. Tawamhã dasi'rã'õtõzéb ãma ma tô 're dahãsi, damreme aimawi na. Damreme aiwab õ di. Siwa'ru te nasi ãma ai'rahãri za'ra ni, dahãrã na.

³³ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô aibã ma rob'ru za'ra, Aresãdiri na ãsisi ma, danho're sab da. Ma tô siwi wada'u aré Aresãdiri hã, timreme na te te dawĩ robzãri da. Taha wa, ma tô tinhib'rada hã hãiwi dama wẽ, ari'iwi dasi'ubumro da, te te dama rowasu'u da.

³⁴ Tane nheré, zudezu na 're ãhãimana mono na da te waihu'u za'ra wamhã, ma tô sa'ëté tihãrã 'rãihã na 'mahãrã za'ra. ãne te õhõ si 'mahãrã za'ra:

— Di'ãna, ta hã ãwaihu'upe. Danhipai u, siptete uptabi di, ãma 're ãwawata za'ra mono hã, ãme Épézu ãma hã. — ãne te nasi sa'ëté 'mahãrã za'ra ni. Dahãrã hã da te sahãri su'u za'ra õ di. Maparane bãtã pibuzé hã ma tô da'ãma ai'utõ, da te nasi 'mahãrã za'ra ré.

³⁵ Tawamhã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito pazapari'wa hã ma tô dazadawa uwati, ari'iwidi dasi'ubumro da. Tawamhã dawarõtã'ã wapsi, te oto dama roti, ãne:

— Épézu ãma 're ai'ubumroi wa'aba mono norĩ, ïwapari pese za'ra wa'aba. Wa norĩ hã ãme Épézu ãma 're ïwasi'ubumroi mono hã Di'ãna hã ïwaihu'upe 're ïsa mono zé hã wa wa te 're 'madã'ã pese za'ra, 'ri hã. Di'ãnahã hãiba ne êtê 'manharĩ hã hãiwa hawi watême we ïwaptã hã taha zama, wa wa te 're 'madã'ã za'ra, ãme.

³⁶ Tawamhã ãne hã ni'wa te te wawi sawi waihu'u za'ra õ di za. Taha wa, te za aiwaimri aihãimana za'ra wa'wa, marĩ na wa te rosa'rata pese za'ra ãna, wa te 'manharĩ za'ra tã da.

³⁷ Aibã norĩ hã we asiwi ïpamrami 'wa hã, Di'ãna ïsabzém hawi, marĩ na sipsaihuri zahuré õ di. Pi'õ hã ãma 're ïwawata za'ra mono hã te te wasu'u wasété zahuré õ di duré.

³⁸ ãne wamhã, Demetirizu hã, duré tãma ïromhuri'wa norĩ zama marĩ ïwasété na te te tãma nharĩ za'ra da, ãwa wei wama siwasu'u za'ra õ di za. Dama rowairébé'wa norĩ u si te za wasu'u za'ra. Tamep si dawasété na dama ïnharizé hã.

³⁹ Wazadawa pibu za'ra wa'aba da, wazô aihãrã ze za'ra wa'aba wamhã, wa za ãme wasi'rã'õtõ waré ni, rowẽ na 're ïwahãimana za'ra mono zéb zarina, wawaimri na.

⁴⁰ ã bãtã na wasi'rã'õtõ waré õ wa, romnhimimnhasi di, wanhib'apito nhimiroti, wa te ï'madã'ã za'ra õ zarina, wazada sahi õ'umnhasite. Marĩ hã hãimana õ nherẽ, ma ro'wa'rudu hã watobro. Wasi'rã'õtõzém na ni'wa te te wazadanharĩ za'ra wamhã, e niha wa za asa tãma rowasu'u za'ra ni. Asa wa te tãma rowasu'u waihu'u za'ra õ di za. — ãne te dama roti, danhib'apito pazapari'wa hã.

⁴¹ ãne na te te dama roti parimhã, ma tô dama rob'ru, dawairébé da oto.

20

¹ Tawamhã damreme 'wa'rudu hã ma tô sahãri za'ra ni. Rowẽ di oto. Rob u'ãsi nomro wamhã, Paru hã ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ zõ tihãrã za'ra. Taha wa, ma tô tãma roti za'ra, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Tawamhã, ma tô oto tãma siwasu'u za'ra, za oto ïmorĩ na hã. Taha pari, te oto mo, Masédoniza u.

Paru hã Zeruzarẽ u apã ïmorizé wasu'u, Masédoniza wa'wai baba

² Tawamhã Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi wa'wai baba, ma tô ro'razã, Paru hã. Daza'ruĩ mono bâ 're morĩ ré, ma tô ïsazei'wa norĩ hã pawaptob za'ra ïsimiroti na, siptete sina 're hãimana za'ra mono da. Taha parip si, ma tô mo, Deresiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

³ Tame sãmra ré, ma tô a'amo si'ubdatõ ãma ai'utõ. Tawamhã ma tô sima rosa'rata, Siriza na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da. Tane nherẽ, rowa'u'u na uba'renem na sébré õ ré, ma tô wapa, zudezu norĩ te te sima ãhãiba za'ré zé wasu'u hã. Taha wa, ma tô sima ãma saprĩ, ti'ai babap si apã morĩ da oto, Masédoniza wa'wai baba.

⁴ Morĩ wamhã, aibã norĩ hã ma tô ãsiré ai'aba'ré. Ta norĩ nhisi za'ra hã, ãne: Sopaturu hã Pirõhõ 'ra hã, Bereza ãma 're ãsãmra mono, duré Aritacu norĩ, Seduduhu me, Tesaronita ãma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Da'izu, Derebi ãma 're ãsãmra mono hã, duré Titicu hã Toropimuhu me, Azi'a ãma 're ãsimasisi zahuré mono hã, duré Timotiu hã.

⁵ Ta norĩ hã ma tô wawana ai'aba'ré, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame ma tô wazõ mapari za'ra.

⁶ Tawamhã ã'u'ëtẽ duptoi'õ na dasa da te huri parip si, Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi wa tô wanem ni, Torowadi u rowa'u'u na uba'renem na. Bãdã 5 na ma tô wa'ãma ai'utõ, tamomo wasi'aba'réi ré. Tame, wa tô wasi'ãma aihutu ni apã, aibã norĩ hã wawana ãsi'aba'ré norĩ ãma. Romhuri misĩ, ma tô wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, tame wasi'ubumroi ré.

Paru hã Torowadi ãma te te ãromhurizé wasu'u

⁷ Tawamhã sabadu barana wa tô wasi'rã'õtõ ni, tame ãsazei'wa norĩ hã 're ãsi'ubumroi mono norĩ me, ã'u'ëtẽ wapu hã wa te huri da. Tawamhã Paru hã sisa'u ma tô wama roti za'ra, awẽ za oto morĩ na dã'ãsina. Simiroti za'ëtẽ na te mara wa'wam nherẽ, zahadu wama roti za'ra.

⁸ Tamemhã rob'uiwewẽzẽ hã ahã di, hãimo ãwasi'ubumrozéb ãma hã, si'ubdatõ 'ri 're si'uzusi ãma hã.

⁹ Tawamhã 'ritéi'wa hã, Eticu na ãsisi hã ma tô 'ri zadazãri ãma nhamra, Paru hã te te wama roti za'ra ré. Simiroti za'ëtẽ wamhã, aptã'ã di, 'ritéi'wai ma hã. Aptã'ã uptabi wa, ma tô nhono. Sõtõ pese ré, ma tô waptãrã ti'ai u, hãimo 'ri zadazãri hawi. Tawamhã dã'ã sirõmo, ma tô siwi ti'ã.

¹⁰ Taha wa, Paru hã ma tô ãtẽme si'ra. Te te ãtẽme si'rai wamhã, ma tô tãma aiwẽ'ẽ. Tawamhã ma tô ãré pahato, te te sa'ra da. Tawamhã ãne ma tô dama tinha:

— Aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba tõ. Hãiba ré, te nomro. — ãne te dama tinha.

¹¹ Taha pari, ma tô apã sai'u. ã'u'ëtẽ wapu hã ma tô te te wẽ'ẽ oto. Taha pari, ma tô te te tãma sãmri, ãsiré ãsi'ubumro norĩ ma. Tawamhã te ãme tisa za'ra. Taha pari, te duré tãma roti za'ra. Te te tãma roti za'ra ré, ma tô tiwi tirowa'a. Rowa'a wamhã, ma tô oto tiwi timorĩ za'ra.

¹² Tawamhã 'ritéi'wa hã hãiba ré ma tô siwi saprõ, ãsõrõwa u. Ta hã ma tô tãma rowẽ wazere za'ra, ãsazei'wa norĩ ma hã.

Paru hã Torowadi hawi Miretu u ãmorizé wasu'u

13 Tawamhã wa norĩ hã wa tô asisi ni, rowa'u'u na uba'renem na. Taha na wa tô ai'aba're ni, Asôsi na 'ri nho'ômo nhisi u, Paruhu zô tame wanhimipari za'ra da. Paru hã ma tô sima pisutu aré, ti'ai baba âma morĩ da. Taha wa, tamomo te za wa'âma tiwisi za'ra.

14 Tawamhã Asôsi u wisi wi, ma tô watême tizébré za'ra, rowa'u'u na uba'renem na.

15 Tawamhã taha na wa oto ai'aba're ni, Mitireni na 'ri nho'ômo nhisi u. Awêpsi, ma tô duré uba'rene hã waré wara, Ti'osi na rob're za'iti nhisi wa'wai baba. Tawamhã awê amo na ma tô wi, Samo na rob're za'iti nhisi u hã. Tawamhã awêm na si wa tô oto aihutu ni, Miretu na 'ri nho'ômo nhisi u hã, uba're nhimizahârizéb u.

16 Paru hã ma tô aré sima rosa'rata, Épézu u hã sipa tō da, Zeruzarē u wisi su'u da. Taha wa, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi âma sãmra zeĩ õ di oto. Pêtecoti na bêtâ wana, Zeruzarē u ĩwisi su'u da si, ma tô sima wê, Paru hã.

Paru hã Épézu âma da'madâ'â'wa norĩ ma, te te ĩrotizé wasu'u

17 Tawamhã Paru hã Miretu âma sãmra ré, ma tô da'mazatō, Épézu u, ĩsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ zô ĩtême si'aba're da.

18 ĩtême sihutu wamhã oto, ma tô âne tãma rowasu'u za'ra, Paru hã:

— A norĩ wa'wa hã ma tô ĩnhimiromhuri na ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ré hã. Azi'a u âma ĩwisi na'rata zém hawim haré, duré aihawi wa'aba za ĩmorĩzéb u hã ma tô âne na hã ĩ'âma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

19-21 ĩsina 're ĩwata mono âna, wa tô Wanhib'apito ma si te 're romhuri u'âsi. Zudezu norĩ hã nasi ĩzada siwada'uri za'ra wa, ĩma ropire uptabi di. Taha wa, ĩwawa sina, wa tô te tãma 're romhuri, Wanhib'apito ma. Tane nherē, ĩwasu'uwē hã te aiwi wasu'u zazâri za'ra wa'aba õ di. Āne na ma tô ĩ'âma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Danho'a wa tô te aima âma 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'ri baba zama. Zudezu norĩ ma, duré zudezu'õ norĩ ma zama, wa tô te tãma 're roti pese za'ra, tiwasété wi 're sipizari za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono niwĩ 're nomro mono da, Wanhib'apito Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da.

22 Āhãna Zeruzarē u wa za mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina. Tame za marĩ hã ĩzô ĩwatobro hã te waihu'u õ nherē, wa za mo. Tane nherē, wa za mo tō.

23 'Ri nho'ômo mono bâ 're ĩmorĩ ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã te te ĩma 're awaihu'u, âne: Tame, te za dazazéb 're ĩnherē ni. Ropire hã wa za tô te 're sépata.

24 Tane nherē, ĩhâiba ré 're ĩmorĩ da hã, ĩhâiba hã te ĩsima sawi õ di. Wanhib'apito Zezusi hã ma tô ĩnhimiromhuri hã ĩma tisō, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Īnhimiromhuri hã te tãma ãma uwaimrami da, wa ĩsima wẽ, taha si.

25-27 — Airo mono bã, te 're aiwaimrami aba mono ré hã, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã. Tawamhã niwamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã te aiwi wasu'u zazãri aba õ di. Mare di. Āhãna, wa hã Paru, wa ĩsina waihu'u, za ĩzabu na sahu za'ra wa'aba õ na dâ'ãsina. E tawamhã ĩnhimiromhuri na te ai'ãma upa za'ra wa'aba bã, te za asõ'reptuzé hã asiwi ĩ'manhimini wa'wa. Mare di. Asi'uihã na te za asisimini za'ra wa'wa 'rãwi. Āne na hã tô sena wa tô waihu'u.

28 Taha wa, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 're anomro wẽ wa'aba mono da. Duré ĩsazei'wa norĩ hã te za 're ĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ hã tãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono da. Ti'ra wapru na ma tô ĩsazei'wa norĩ hã wa'ã, tite da. Taha wa, pone'ërebã 'madã'ã'wa norĩ ne, te za 're ĩda'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã.

29 Aihawi ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, ni'wam norĩ hã te za we asõ ai'aba'rëi wa'wa. Abaze zahi, pone'ërebã da, 're ĩsahi za'ra mono ne, te za asada tizahi za'ra wa'wa. Tin-himirowahutu wasété na te za asada tihãimana za'ra wa'wa. Ai'ãma pẽ'ëzé za'ra wa'aba õ di za. Āne wa tô ai'ãma waihu'u sirõmo za'ra wa'wa.

30 Duré ni'wam norĩ hã asiré wa'aba nherẽ, te za aima sadawa hapese za'ra wa'wa, ĩsiniwĩ 're anomro aba mono da, ĩsazei'wa norĩ hã uburé ĩsiniwĩ 're nomro mono da.

31 Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ta norĩ wi. Te aima 're roti za'ra wa'aba mono ré hã, ma tô si'ubdatõ ĩ'ãma tiwahu. Rowa'a na wa tô aihãiba mono bã te aima 're roti za'ra wa'wa, barana zama, ĩwawa sina. Roti hã niwa te aiwi sazãri za'ra wa'aba õ di. Taha wa, ma'ãpé ĩnhimiromhurizém na 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono za.

32 — Āhãna hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wa za oto airëme za'ra wa'wa, taha si te te 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono da oto. ĩsimizawi pese zé wasu'u na te za 're asõpré u'ãsi aba mo. Ta hã te za te te 're aipawaptob u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsaze za'ra wa'aba zém na aiprédup sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ĩwẽ hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩ'anhomri mono hã te za duré aima sòmri za'ra wa'wa, ate za'ra wa'aba da oto.

33 Wa hã danhibrob zõ, te 're rob'ruiwapari mono õ di, rob'uiprazém na duré da'uza na.

34 Duré ĩhãimanazéb da, wa tô ĩnhib'rata na te 're romhuri, ĩsiré norĩ hãimanazéb da zama. Āne na ma tô a norĩ wa'wa hã

asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

³⁵ ĩnhimiromhuri pese na wa tō aima āma asanho za'ra wa'wa, sib'uwere na 're ĩhāimana za'ra mono norĩ hā wanhiromhuri na wa te āma 're pawaptob za'ra mono da. Wanhib'apito Zezusihi mreme na te za 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mo. Āne ma tō wama waihu'u za'ra: “Ni'wa hā marĩ na te te dawari wamhā, da te tāma sōmri wamhā, tāma rowē di. Tane nherē, te te 're ĩda'azari mono ma hā ĩsipai u tāma rowē uptabi di.” Āne Wanhib'apito Zezusihi mreme hā. — Āne ma tō Paru hā da'madā'ā'wa norĩ ma waihu'u za'ra.

³⁶ Tawamhā Paru hā mreme parimhā, ma tō da'madā'ā'wa norĩ me hi'rātītō asimro, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, mreme zusi da.

³⁷ Mreme zusi pari, wawa sina ma tō Paru hā nasi tinho'utu awaibu, te te sawi za'ra da, āma pē'ēzé za'ra wa. Ma tō duré nasi tob'rata hārā za'ra.

³⁸ Za niwamhā te te ĩhāiba pibui za'ra ō na tāma siwasu'u za'ra wa, āma pē'ēzé uptabi za'ra di. Tawamhā ma tō ĩme ai'aba'ré, rowa'u'u na uba'reneb u.

21

Paru hā Zeruzarē u ĩmorĩzé wasu'u rāsudu

¹ Tame wa tō oto wasisawi za'ra ni. Taha parip si, wa tō wasima wapā za'ra ni. Tawamhā rowa'u'u na uba'rene hā ma tō oto waré tiwara za'ra awa'awi, Cosi na rob'ré za'iti nhisi u. Tamomo wasihutu wamhā, awēpsi, wa tō duré ai'aba'ré ni, Rodisi na rob'ré za'iti nhisi u, uba're nhimizahārízéb u hā. Tawamhā ta hawi, wa tō ai'aba'ré ni, Patara na 'ri nho'ōmo nhisi u.

² Tame, wa tō wasiwi sōpētē ni, rowa'u'u na uba'rene hā, Penisiza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u ĩwara da hā. Tawamhā taha na wasi'aba'ré da, wa tō asisi ni.

³ Uba'rene hā waré wara ré, wa tō Sipri na rob'ré za'iti nhisi hā 'madā'ā za'ra ni, wanhimi'e niwĩ. Ōne haré ma tō waré wara, Siriza na danhipti'a nho'ōmo nhisi u. Taha wa, wa tō Tiru na 'ri nho'ōmo nhisi u oto aihutu ni, tamomo da te ĩro'wasari hā da te sa'ra za'ra da. Tame wa tō wawairébé ni, uba're hawi.

⁴ Tame wa tō Zezusihi zazei'wa norĩ hā sōpētē za'ra ni. Wasisōpētē za'ra wamhā, romhuri misi, ma tō wa'āma ai'utōrĩ za'ra, wasiré wasi'ubumroi ré hā. Tawamhā ĩsazei'wa norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani te te tāma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, ma tō Paruhu ma roti za'ra, Zeruzarē u morĩ tō da.

⁵ Tawamhā bādā hā wasi'aba'rézéb da hā ĩwa waptā'ā wamhā, ĩsazei'wa norĩ hā ma tō wasiré ai'aba'ré, ā zaihā u, 'ri nho'ōmo nhiti. Aihĩni ma tō wasiré ai'aba'ré, aibā norĩ hā duré

ĩmro norĩ hã, duré ĩ'ra norĩ me, te te wazawi za'ra da. Tame wa tũ wahi'rãtitũ asimro ni, supara 'ré wa, wamreme zusi da.

⁶ Wasisawi za'ra pari, wa tũ asisi ni apã uba're wawẽ neb 're, wasi'aba'rẽ da. Ta norĩ hã 'ri tẽme ma tũ apã ai'aba'rẽ.

⁷ Tawamhã Tiru hawi, wa tũ ai'aba'rẽ ni. Wasi'aba'rẽi wamhã, Patorema'ida na 'ri nho'õmo nhisi u, wa tũ aihutu ni. Tame ĩsazei'wa norĩ hã wa tũ sawi za'ra ni. Tame ma tũ bãdã hã misi wa'ãma ai'utõrĩ za'ra, ĩ'rata wasi'ubumroi ré hã.

⁸ Tawamhã awẽpsi, wa tũ ai'aba'rẽ ni, Sézareza u. Tame wa tũ asimro ni, Piripihĩ nhorõwa ãma. Piripi hã Zezusihi wasu'uwẽ na ĩsazei'õ'wa norĩ ma rowasu'u'wa, ta hã. ⁷ na ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, da te ĩpisutu za'ra norĩ me, aré 're ĩhãimana mono, Zeruzarẽ ãma.

⁹ ĩ'ra norĩ sipi'õ norĩ hã ĩmro'õ za'ra hã maparane si'uiwa na ĩhãiba hã, te 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra.

¹⁰ Tame ma tũ bãdã hã nasi wa'ãma si'utõrĩ za'ra. Tawamhã aibã hã ma tũ watẽme tiwisi za'ra, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi. Aibã hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa, Adabu na ĩsisi hã.

¹¹ Watẽme wisi wi, ma tũ Paruhu usisizé hã tiwi waze. Ma tũ ãma sipara'õtũ wasisi. Ma tũ duré ãma sipawasisi. Taha pari, ma tũ wama rowasu'u za'ra, ãne:

— 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã ãne ma tũ ĩma waihu'u: "Ã da'usisizép tede'wai ma, te za zudezu norĩ hã ãne 'manharĩ za'ra, Zeruzarẽ ãma 're ĩsi'ubumroi mono hã. Zudezu'õ norĩ ma, te za hãiba nhomri za'ra." — ãne ma tũ wama waihu'u sirõmo za'ra, Adabu hã.

¹² Tawamhã ĩmreme wa te wapari za'ra wamhã, tame ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ me, wa tũ Paruhu wi rosawi za'ra ni aré, Zeruzarẽ u morĩ tũ da.

¹³ Tawamhã asa te wama nharĩ za'ra:

— E niha da, ma aiwa'õ na ĩwi ĩrobzei'õ za'ra wa'wa. Zeruzarẽ u hã ĩmorĩ da si, wa tũ ĩsima rowẽ upta. Zezusi hã, Wanhib'apito na te 're sisi mono wa, áté te za dasiwi ĩnherẽ ni, dazazéb 're. Áté, wa za dãrã. Tane nherẽ, ĩma wẽ di tũ, tamomo ĩmorĩ da hã. — ãne ma tũ wama siwaihu'u za'ra asa, wa te waihu'u za'ra da.

¹⁴ Taha wa, Zeruzarẽ u morĩ tũ da, wa te oto tiwi rosawi waihu'u za'ra õ di. Taha wa, wa tũ tãma nharĩ za'ra ni oto:

— Wẽ di tũ. Mo oto aimorĩ. Wanhib'apito te te aima ĩwẽzéb uwaibaba, te za tũ ĩ'manha. — ãne wa tũ tãma rob'ru za'ra ni.

¹⁵ Tame wahãimana za'ra ré, syry na ma wa'ãma ronomro. Tawamhã wanhibro hã wa oto wasima ubumro za'ra ni, Zeruzarẽ u wasi'aba'rẽ da. Taha pari, wa tũ wawairébé ni oto.

¹⁶ Sézareza ãma ĩsazei'wa norĩ hã ma tũ wame si'mazatõrĩ za'ra, umro na wame 'masi'aba'rẽi hutu da. Tawamhã Menasõhõ nhorõwa u ma tũ wame ai'aba'rẽ, tame

wasi'ubumro da a'â. Duréihã ãsazei'wa, Menasõ hã. Ìpotozé hã Sipri na rob're za'iti nhisi hã.

Paru hã Zeruzarẽ ãma 're ãsãmra mono zé wasu'u na'rada

¹⁷Tawamhã Zeruzarẽ u wasihutu wi, ma tô ãsazei'wa norĩ hã to sina wazawĩ za'ra.

¹⁸Tawamhã awẽpsi ma tô Paru hã wame timorĩ za'ra, Ti'aduhu u. Tame, ma tô uburé pese ubumro, ãsazei'wai 'madâ'â'wa norĩ hã.

¹⁹Tawamhã Paru hã ma tô uburé sawi za'ra, timreme na. Te te sawi za'ra parimhã, ma tô tinhimiromhurizém na tãma siwasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono, zudezu'õ norĩ ma, uburé te te 're ã'ab'manharĩ mono zéb zarina.

²⁰Paruhu mreme te te wapari za'ra wamhã, aihĩni ma tô ãma tiwata za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma. Taha wa, te asa tãma rowasu'u za'ra, Paruhu ma:

— Wasisãnawã, ãhãna wa za aima wasiwasu'u za'ra ni. Zudezu norĩ hã, wasiré norĩ hã ahã uptabi na ma tô Zezusi hã te te sina 're umnhasi za'ra, Danho'reptui'wa na. Aihĩni, te simi'ẽ na 're hãimana za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina.

²¹Ta norĩ hã ma tô aiwasu'u wapari za'ra, wasiré zudezu norĩ ma, asimirowahutu wasété newa. Mozésihi nhimi'ui'éérézé hã, te wasiré zudezu norĩ wi ãsawi za'ra, u, daro mono bâ 're ãhãimana za'ra mono wi, ãma 're hãimana za'ra mono tã da. Duré Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina, ti'ra norĩ te te 're sihãiwata nhihãri za'ra mono tã da, ma tô, u, wasiré zudezu norĩ wi ãsawi. ãne ma tô aiwasu'u hã wapari za'ra, ta norĩ hã.

²²Ãhãna aihĩni, te za aiwaihu'u za'ra ni, we aiwisizém na hã. E marĩ, wa za tawamhã 'manharĩ za'ra ni, ãne aiwasu'u hã tô senai õ na da te waihu'u za'ra da.

²³Tawamhã ãne wa za aima roti za'ra ni, marĩ 'manharĩ da, 're aihãimana wẽ mono zé hã da te waihu'u za'ra da. Wawa'wa, aibã maparane si'uiwa na ãhãiba hã marĩ na ma tô tãma ropisutu za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma.

²⁴Tawamhã te za asiré ãsimroi mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u, marĩ hã Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina asiré 'manharĩ za'ra wa'aba da, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, aihãiba wasété ãna aihãimana za'ra wa'aba da, tãma. Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, pone'ërebã te te siwi ãsimro hã te za tãma ãma ã'uwaimrami za'ra. Tawamhã te za oto si'rãpari za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, te te ãropisutu za'ra zéb zarina, te te tãma ãma ã'uwa'imrami za'ra na da te ãwaihu'u za'ra zéb da hã. ãne hã 'manharĩ wamhã, aihĩni te za aiwaihu'u za'ra ni oto, aiwasu'u hã tô senai õ na hã. Te za duré aiwaihu'u za'ra ni, 'Re ãhãimana u'âsi nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina 're ã'aihãimana mono zém na

hã. ãne hã 'manharĩ da, wa aima roti za'ra ni, wasiré ĩsazei'wa zudezu norĩ, te te aiwaihu'u za'ra da.

²⁵ E niha tawamhã zudezu'õ nherẽ, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zéb da hã. ãne wa tô tãma roti pari za'ra ni: “Danhimizama hã romhãiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, da te 're ĩsimroi mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré ĩwapru hã 're âhuri aba mono õ di za. Duré danhimizama da te 're ĩsõ'reti za'ra mono nhi hã 're huri aba mono õ di za. Duré aihãiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.” ãne wa tô tãma rob'ui'ére za'ra ni. — ãne te Paruhu ma rowasu'u za'ra.

²⁶ Tawamhã Paru hã ma tô ãma saze za'ra, aibã norĩ siré morĩ da. Tawamhã awẽpsi, ma tô Paru hã te te simro, aibã norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. Marĩ hã ma tô ĩsiré 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, hãiba wasété ãna tãma hãimana za'ra da. Taha pari, ma tô ãzé, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa u. Sébré wamhã, ma tô dama pisutu bâdã hã, marĩ te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb da hã. Te te siwi 'manharĩ parimhã, te za marĩ hã ĩhãiba mono bâ tãma sõmri za'ra, sasedoti norĩ ma, si'udãna za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, te te ĩ'manharĩ 'rãsutu za'ra zém na hã.

Zudezu norĩ hã, Paruhu zada ĩsiti'ru za'ra zé wasu'u

²⁷ Tawamhã bâdã 7 na zahadu ãma si'utõrĩ õ di, te te siwi ĩ'manharĩ 'rãsutu zéb u hã, Paru norĩ hã. Romhuture di oto. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a hawi ĩsihudu ma tô Paru hã sima sãmri za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma. Izarazéhé nhihudu norĩ te, 'ri 'wawi wa'ra ãma sãmra ré, ma tô siwi 'madã. Taha wa, ma tô sada dawada'uri wasété za'ra, Paruhu da. Tawamhã ma tô oto siwi pa'ã, Paru hã.

²⁸ Taha wa, te si'mahãrã za'ra zudezu norĩ hã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wei wa'ãma ana wa'aba. ã hã aibã hã ma tô daro mono bâ te te dama 're rowahutu, da te dasiwi wawẽ'õ za'ra da, duré Mozésihi nhimiroti hã da te dasiwi wẽ'õ za'ra da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa zama da te dasiwi wẽ'õ za'ra da. Ma tô duré zudezu'õ norĩ hã we te te simro, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u. ĩsõrõwa hã wẽ nherẽ, ma tô wawi wasété za'ra. — ãne ma tô da'mahãrã za'ra, tame ĩsi'rã'õtõ norĩ hã, aihĩni Paruhu zada dazahi za'ra da.

²⁹ Ta norĩ hã ma tô aibã hã 'madã'ã za'ra aré, Toropimu na ĩsisi hã, Épézu ãma 're ĩsãmra mono hã. 'Ri nho'õmo nhi'riti na Paruhu siré morĩ ré, ma tô 'madã'ã za'ra. Taha wa, ma tô ãma romnomri za'ra, zudezu'õ nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhorõwa u Paru te te sãprõni 'ru te. Taha wa, te ãne da'mahãrã za'ra, zudezu norĩ hã.

³⁰ Taha wa, Zeruzarē 'remhã 'ri wa'õtõ mono bâ ma tô ro'wa'rudu hã te te ropé. Tawamhã Paruhu zô ma tô dasitême dasisa're, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u. Ma tô dasiwi pa'ãri ni 'ri para, rob u da te dasiwi wazere da. Da te dasiwi wazere parip si, ma tô oto tiwi 'ri nhitom ni.

³¹ Tawamhã te aré dasiwi wĩrĩ ni. Tawamhã da te aré dasiwi ãwĩrĩzé wasu'u hã ma tô wapa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi hawi da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã, Zeruzarē ãma 're ãdasi'ubumroi mono norĩ ãsib'ru za'ra zé wasu'u hã.

³² Tawamhã awa'awi ma tô tinhib'a'uwẽ norĩ zô hãrãhai'aba'ré za'ra, tiwada'uri'wa norĩ me siré sisa'rei mono da, datême. ãtême ãsisa'rei mono hã da te 'madãã za'ra wamhã, ma tô ãma rosahãri za'ra ni, Paruhu ãma hã.

³³ Tawamhã apito hã ma tô Paruhu u ai'ré 'rãwi. Ma tô pa'ã. Taha pari, ma tô duré da'wapéi'wa norĩ ma ti'ru, te te siwi pawasisi da, maparane ãsi'uwazi nhorõ rutu na. Taha pari, ma tô ãma da'azadanha, ãne:

— E'wa hã ã hã aibã. E marĩ ma tô 'manha. — ãne ma tô ãma da'azadanha.

³⁴ Tawamhã dasiwa'rãmi te nasi tãma 'mahãrã za'ra ni, dasimãna'rãmi hawi. Da te tãma wasu'u waré za'ra õ di. Dahãrã si'rahãri ahã wamhã, ãwasu'u uptabi hã te te waihu'u õ di, apito hã. Taha wa, da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô ti'ru, Paru te te siwi saprõni da, tinhorõwa u.

³⁵ Tawamhã hãimo 'ri para u sai'urizéb u sihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ hã ma tô te te siwi upari, Paru hã, zudezu norĩ hã sahi sina, ãsarina si'aba'réri wa.

³⁶ Taha wa, ma tô nasi tãma 'ru za'ra, ãne:

— Wĩrĩ aba. Wĩrĩ aba. — ãne te nasi tãma 'ru za'ra.

³⁷ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã apito nhorõwa u te te siwi 'mazébré õ ré, Paru hã ma tô apito ma tinha, ãne:

— E aima wẽ õ di, aima ãsiwasu'u da hã. — ãne te tãma tinha, deredu norĩ mreme na.

Tawamhã apito hã te asa tãma tinha:

— E nare aima waihu'u pese di, deredu norĩ mreme hã.

³⁸ Wa tô aré ai'ãma romno, a hã ezipsiu newa. Nimosi ni'wa hã ezipsiu hã ma tô aibã norĩ ãma aiwanhizari za'ra. Ta hã 4 miu na ma tô te te simro, rowasété 'manharĩ'wa norĩ hã a'ubuni u. Roma ãma apito wi sipizari za'ra da, dapãrĩzéb ré, ma tô te te simro. 'Wazé, a hã simroi mono õ di. — ãne te tãma tinha, apito hã.

³⁹ Tawamhã Paru hã te asa tãma tinha:

— Wa hã zudezu. Tasu na 'ri nho'u ãsa'etẽ nhisi ãma ãpotozẽ hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma hã. 'Wazé za ãma ãwẽ, te dama ãrowasu'u da hã. — ãne te asa tãma tinha, Paru hã.

⁴⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô tãma wẽ tô, te te dama rowasu'u da.

Paru hã si'uihã na dama ãsiwasu'uzé wasu'u na'rada

Tawamhã te te dama rowasu'u da, apito te te tãma wẽ wa, ma tô Paru hã sai'u hãimo, 'ri para u sai'urizém na hã. Tame ma tô tinhib'rada hã dama wẽ hãimo, ari'iwí dasi'ubumro da. Taha wa, ma tô tawarõtã'ã za'ra ni. Dawarõtã'ã za'ra wamhã, Paru hã ma tô timreme na dama rowasu'u, ebreusi norĩ mreme na.

22

¹ ãne te Paru hã dama siwasu'u:

— ãsiré norĩ, duré wamama norĩ, ma'ãpé ãwapari pese za'ra wa'aba za. Wa za oto aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ãhãimana mono zém na hã ãwaihu'u za'ra wa'aba da. — ãne ma tô tisiwasu'u na tãma sãna'rata za'ra.

² Tawamhã ebreusi mreme na te te dama ãrowasu'u za'ra zé hã da te wapari za'ra wamhã, ma tô tãma tawarõtã'ã pese za'ra ni oto. Tawamhã te duré tãma siwasu'u za'ra, ãne:

³ — Wa hã, zudezu. Tasu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãpotozé hã, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. ãme Zeruzarẽ ãma wa tô ãprédu. Damarizé hã ma tô te te ãma 're rowahutu, wahi'rata norĩ nhimiroti na hã. ãnhimi'ẽ na wa tô te 're romhuri pese, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. A norĩ wa'wa hã asimi'ẽ na tãma 're ãromhuri za'ra wa'aba mono ne, wa tô õhõ ma si 're ãsisõmri u'ãsi, ãnhimi'ẽ na te tãma 're romhuri pese mono da, asine wa'aba.

⁴ Wa tô te da'ãma 're rowasété aré, 're ãdanomro mono zép tém na 're ãdanomro mono norĩ ãma hã. ãzadawa para ma tô aibã norĩ hã da te 're pawasisi za'ra, pi'õ norĩ zama. ãzadawa para, ma tô duré da te 're simro, dazazéb u hã. 'Re dá'ã za'ra mono da, wa tô ãne hã te tãma 're 'manharĩ za'ra, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã.

⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire uptabi hã ma tô ãne na hã ãwaihu'u, sasedoti ãpire uptabi hã, duré uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ zama. Ta norĩ hã ããma sadanharĩ za'ra wa'aba wamhã, te za ãne na hã aima ãwasu'u za'ra wa'wa, sena na. Ta norĩ hã ma tô tinhimi'ui'ére hã ãma sõmri za'ra, Damasitu u te ãri da, ãsiré dama ãpire norĩ ma. Taha zarina, wa tô mo, Damasitu u te we simroi mono da, ãzazei'wa norĩ hã. ãsi'uwazi nhorõ rutu na pawasisi ré, Zeruzarẽ u we te simroi mono da, wa tô sô ãmorĩ za'ra, ãme da te hã za'ra da.

⁶ — Tawamhã Damasitu u te rosahutu wapsi, abzuma wa'wa ma tô hãiwa hawi rowa'a za'ëne hã ãma ai'ubuzi, waptu na ãhãiba nho'õmoi baba.

⁷ Taha wa, wa tô waptãrã, ti'ai wa. Ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ãmahã: “Saru. Saru. E marĩ wa, te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo.” — ãne te ãmahã.

⁸ — Tawamhã wa tô asa sada'ã: “Apito, e 'wa hã, a hã.”

— Tawamhã te duré asa ãma tinha: “Wa hã Zezusi, Nazaré ãma aré 're ãnhamra mono. Te ãwi 're ãrowasutu u'ãsi mo.” — ãne te ãma siwasu'u.

9 — Rowa'a za'ëne hã ãma si'ubuzi wamhã, ãsiré ãsi'aba're norã hã ma tô 'madâ'â za'ra, rowa'a hã. Tane nherê, ta norã hã ãmreme hã te te wapari waihu'u za'ra ô di, ãma ãnharã'wai mreme hã.

10 Tawamhã wa tô duré 'mahâ, ãne: “Apito, e marã, wa za 'manha.”

— Tawamhã Wanhib'apito te ãma tinha: “Aiwahutu, Damasitu u aimorã da. Tame te za ni'wa hã aima roti, uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aima ãpisutuzé hã 'manharã da.” — ãne te ãma tinha.

11 — Tawamhã rowa'a za'ëne hã ma tô ãtob'a. Taha wa, ãsiré ãsi'aba're norã hã ma tô ãpano na siwi ãzaprô. Taré ta norã hã te te siwi ãzaprôni na wa tô wi, Damasitu u.

12 Tame aibã hã te 're hãimana, Ananiza na ãsisi hã. Ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata wapari pese 'wa. Zudezu norã hã tame 're ãsi'ubumroi mono hã ma tô Ananiza hã te te 're wêsãmri za'ra.

13 Ta hã ma tô we ãzô rãtã. Tawamhã, ãtême wisi wamhã, ma tô ãma tinha, ãne: “ãsisãnawã Saru, apã rob'madâ'â.” — ãne te ãma tinha, aibã hã.

— Tawamhã awa'awi, wa tô duré apã rob'madã. Taha wa, Ananiza hã wa oto 'madã.

14 Tawamhã ta hã te duré ãma tinha: “'Re ãhãimana u'ãsi mono hã wahi'rata norã nhib'apito hã ma tô sima aipisutu, te te ai'ãma sima 're ãroti mono zé hã waihu'u da. Ma tô duré aima pisutu, Wanhib'apito Zezusi hã ãwê uptabi 'manharã'wa hã bãdãdi wa, sabu da, duré ãmreme hã wapari da.

15 A hã te za dama 're ãsadawa wasu'u mo, dahãiba mono bã. Ta hã atômo na ãsabu hã, duré aipo're na ãmreme hã ãwapari hã te za dama 're ãwasu'u mo.

16 E marã zô te bété asimipa, ãhãna hã. Ma'ãpé aiwahutu, ã dawabzuri hã da te aima 'manharã da, duré Wanhib'apito wi rowaptêrê da, te te asô'reptu da. Tawamhã aiwasédé hã te za aima tipa.” — ãne ma tô ãma roti, Ananiza hã.

'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Paruhu ma, romhuri te te ãpisutuzé wasu'u

Tawamhã Paru hã dama siwasu'u 'rãsutu da, ma tô ãne dama rowasu'u:

17-18 — Tawamhã, Zeruzarê u apã ãwisi wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb u wa tô mo, tãma ãmreme da. Tawamhã tãma ãmreme sina, ãnhotô ô nherê, ãnhotô 'rowi te ãrosawêrê ne, wa tô Wanhib'apito hã sabu. ãmreme hã wa tô wapa. Te ãma tinha, ãne: “Ai'aba're na

aiwatobro Zeruzarẽ hawi, ãmemhã da te aiwapari za'ra õ wa za, ãwasu'u na hã.”

19 — Tawamhã wa tô asa tãma ãsiwasu'u: “Ãme 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô ãhãimanazém na siwi ãwaihu'u. Rowahutuzé mono bã wa tô asazei'wa norĩ zô 're ãzasi, dazazéb 're te 're 'mazai mono da, duré te 're ahã za'ra mono da.

20 Duré Esitéwã, dama aiwasu'u'wa hã da te dasiwi wĩrĩ wamhã, wa tô dasiré ãhãiba. Wa hã wa tô ãma da'ab'madã. ãma wẽ di, idã'ázé hã. ãwĩrĩ'wa norĩ uza, ãsisiwimhã ã'ubuzé hã, wa tô sa 'madã'ã za'ra.” ãne wa tô asa tãma ãsiwasu'u, Wanhib'apito ma.

21 — ãne na Wanhib'apito ma, ãsiwasu'u wamhã, ma tô ãma rob'ru, ãne: “Mo oto aimorĩ. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za asatõ, romhã na.” ãne ma tô ãma rob'ru, Wanhib'apito hã. — ãne ma tô Paru hã tisiré zudezu norĩ ma hã siwasu'u.

22 Tawamhã Paru hã zudezu'õ norĩ hã te te sisi wamhã, ma tô sada tizahi za'ra, zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ te te sisi õ ré hã te te aré wapari wẽ za'ra nherẽ. Taha wa, te sa'ëtẽ sima 'mahãrã za'ra, zudezu norĩ hã, ãne:

— Wĩrĩ aba. Õ hã wasétére di. Dã'ã hã.

23 ãne ma tô zudezu norĩ hã ãma si'mahãrã za'ra, hãrã 'rãihã na, ãsisiwimhã ti'ubuzé hãimo te te 're wanarĩ za'ra mono sina. Ropru te duré hãimo sãmra za'ra, sada siti'ru za'ra wa.

Paru hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, ãsiwasu'uzé

24 Tawamhã romanu hã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra, 'ri para u te te siwi 'mazébré da, Paru hã. Te duré tãma 'ru za'ra, te te siwi 're pré'é mono da, siwasu'u da, zudezu norĩ te te sima ã'ruzém na te te waihu'u da.

25 Tawamhã ma tô siwi hiwasisi, ãsi'uwazi nhorõ rutu na te te siwi 're pré'é mono da. Tawamhã Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ nhib'apito zadawa para dawada'uri'wai ma tinha, ãne:

— E ãwasété na asiwi ãwaihu'u aba wa, ma tô asiwi 're ãpré'é aba mo. E tô ã'uwaibaba ãne hã, wa hã romanu nherẽ. — ãne te Paru hã tãma tinha, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma.

26 Tawamhã Paruhu mreme te te wapari wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô tinhib'apito ma wasu'u:

— E marĩ ãma 'manharĩ da bã. Ni'ã. Õ hã romanu. — ãne ma tô tãma wasu'u.

27 Taha wa, apito hã ma tô mo Paruhu u, te te sadanharĩ da. Tawamhã ãne te sadanha:

— ãma asiwasu'u na, te waihu'u da. E nare a hã romanu.

— ãhe. Wa hã, romanu.

28 Tawamhã apito hã te duré tãma siwasu'u, ãne:

— Wa hã duré, romanu. Īpoto'wa hã romanu õ nherẽ, wa'âbâ za'êtẽ uptabi na wa tô ĩsiwa'â romanu norĩ ma, ĩsiromanu da.

Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Tazahã ĩpoto'wa hã romanu wa, wa hã duré romanu u'â.

— ãne te asa tãma tinha.

²⁹ Tawamhã Paru hã romanu na siwasu'u wa, awa'awi ma tô da'wapéi'wa norĩ hã tãma ai're za'ra, te te siwi sadanharĩ za'ra ãna. Duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ãne na te te waihu'u wamhã, ma tô pê'ẽwara, ĩsimiwada'uri zarina, te te siwi hiwasisi wa.

Paru hã dama roti'wa norĩ nho're ĩsiwasu'uzé

³⁰ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô sima wẽ, zudezu norĩ hã Paruhu ãma ĩwasédé hã te te siwi ãma ĩhirizé hã sena na te te waihu'u da. Taha wa, awẽpsi ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ ma 'ru za'ra, uburé zudezu norĩ ma roti'wa norĩ ma zama, Paruhu zada si'rã'õtõ da. Da'wapéi'wa norĩ ma, ma tô duré 'ru za'ra, Paruhu pawasisizé hã te te tãma wasihu za'ra da, dama ĩpire norĩ nho're sab da.

23

¹ Tawamhã zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme, te rob'madâ'â pese, Paru hã. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, wa hã wa tô 're ĩsi'madâ'â u'âsi, 're ĩmorĩ wẽ u'âsi da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩpê'ẽ wapu na wa 'rãwi 're ĩsisaze. — ãne te tãma siwasu'u za'ra.

² Tawamhã Ananiza hã sasedoti ĩpire uptabi hã ma tô ti'ru, ĩ'rata ĩsimasam norĩ ma, te te siwi sadawa pré'é da, Paru hã.

³ Taha wa, te Paru hã asa tãma tinha:

— Oro wama roti'wa za a hã, ma aiwasédé hã ĩ'ãma ĩ'manha. A hã ãme te asã, ĩpibu da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina 're ĩmorĩzéb zô. Tane nherẽ, ĩsimiroti hã ma tô ĩ'upa. Da te ĩzadawa pré'é da, ma tô dama ĩ'ru. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarinaĩ õ di. Taha wa, te za ai'azã. — ãne te tãma tinha, Paru hã.

⁴ Tawamhã ĩ'rata ĩsimasam norĩ hã te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— E marĩ da, ma tô sasedoti ĩpire uptabi ãma ĩwasé.

⁵ Tawamhã Paru te asa tãma nharĩ za'ra:

— E nare ta hã sasedoti dama ĩpire. Te waihu'u õ di. Te waihu'u 'wa'ãhã, te tãma nharĩ õ di aré. 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme ui'ére 'rata na wa tô ãne hã waihu'u za'ra ni: "Ni'wa hã dama ĩpire wamhã, tãma 're aimreme waseté za'ra wa'aba mono õ di za." ãne ma tô wama waihu'u za'ra. — ãne Paru te asa tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã Paru hã ma tô waihu'u, dama roti'wa norĩ, sina ĩsipo'o za'ra zé hã. Ni'wam norĩ hã sadusezu, duré ni'wam norĩ hã parisezu. Tawamhã, ma tô dama si'mahã, ãne:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari za'ra wa'aba. Wa hã parisezu. ĩmama norĩ zama parisezu. Dadâ'â nherê, apâ dahâiwa'utuzé wasu'u hã te sazei wa, wa asô're ĩzab za'ra wa'wa, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, taha zô si 're ĩnhimipari u'âsi mono wa. — ãne ma tô dama si'mahã.

⁷ Tawamhã mreme pari, tame ĩsi'rã'õtô norĩ hã ma tô sina ĩsipo'ozéb zarina sima nharĩ za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

⁸⁻⁹ Parisezu norĩ nhimizazezé hã, ãne: 'Re dadâ'â za'ra mono nherê, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono na, duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã tô sena na 're ĩhâimana za'ra mono na, duré dapê'êzani hã dawi 're wairébé mono wamhã, nimomo 're ĩdanomro mono na hã. ãne parisezu norĩ nhimizazezé hã. Tane nherê, sadusezu norĩ hã ãne na simizaze za'ra ô di, ta norĩ hã. 'Re ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hã, mare di, u. Duré hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã, mare di, u. Duré dapê'êzani, dawi 're wairébé mono wamhã, nimomo 're danomro mono ô di za, u. ãne sadusezu norĩ nhimizazezé hã. Taha wa, ma tô 're sisadawa 'rui u'âsi za'ra, parisezu norĩ hã, sadusezu norĩ me.

Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na dama rowahutu'wa norĩ hã, parisezu na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã hâiwi ma tô aimasa, Paru, da te dasiwi ĩ'ârízé hã te te siwi wê'ô wa. ãne te mreme 'rãihã na nasi ãma si'mahãrã za'ra:

— Aibã hã, ô hã wa tô waihu'u za'ra ni. Tiwasédé hã te te âri ô di. Áté hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, ma tô tâma rowasu'u. Áté ni'wai pê'êzani, ma tô nima hawi tâma rowasu'u. — ãne te parisezu norĩ hã nasi ãma si'mahãrã za'ra.

¹⁰ Tawamhã damreme tete na dasi'wapé za'ra wa, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô ãma hâtãrã, Paruhu ãma, da te dasiwi hãiba'êi mono ô'umhasite. Taha wa, ma tô da'wapéi'wa norĩ ma 'ru za'ra:

— Sô ai'aba'rêi wa'aba, asiwi wazere aba da, dawa'wa hawi. Tawamhã wanhorôwa u te za we asiwi ĩsaprôni 'wa apã. — ãne te tâma 'ru za'ra.

¹¹ Tawamhã taha mara na Wanhib'apito hã ma tô tâma sihãi'rê, Paruhu ma. Te tâma tinha, ãne:

— Aipahi tô. ãme Zeruzarê ãma ma tô dama ĩwasu'u pa. Roma na 'ri nho'ômo nhisi ãma te za duré ôhõ na si dama ĩwasu'u, niwamhã.

Zudezu norĩ hã Paru te te sima ĩ'ru za'ra zé wasu'u

¹² Tawamhã awẽ rowa'a wi, zudezu norĩ hã ma tô pi'uriwi si'rã'õtõ. Te sima 'ru za'ra, Paru hã te te siwi wĩrĩ da. ãne te sima ãma roti za'ra:

— Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ aba. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wa za wasi'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ õ wamhã, te te wa'uprosi da, wa te wasima ã'ruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra õ wamhã. Wa te wasima ã'ruzé hã wa te ãma uwaimrami za'ra õ ré, wasaihuri õ di za. Duré wa te áhuri õ di za. — ãne ma tô sima roti za'ra, Paruhu ãma.

¹³ Aibã hã 40 nhipai u ãhãiba hã ma tô ãne sima 'ru za'ra.

¹⁴ Tawamhã zudezu norĩ hã ma tô ai'aba'ré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ãpire norĩ u, dama ãpire norĩ u zama. Te tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã wa tô wasima 'ru za'ra ni, wa te wasiwi wĩrĩ da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wa tô duré wasi'ru za'ra ni, te te wa'uprosi da, Paru hã wa te wasiwi wĩrĩ õ wamhã. Tawamhã wa te wasiwi wĩrĩ õ ré hã, wasaihuri õ di za.

¹⁵ Áhãna, ma'ãpé da'wapéi'wa norĩ nhib'apito ma, waihu'u za'ra wa'aba, asi'rã'õtõ aba zém na. Dama roti'wa norĩ me, uburé asi'rã'õtõ aba zém na tãma waihu'u za'ra wa'aba, Paru te te ãmanharizé hã waihu'u pese za'ra wa'aba da newa, Paru hã te te we atême saprõni za'ra wa'aba da. Tawamhã wa norĩ hã bãdãdi wãi wa, wa za sô asimro ni, atême wisi za'ra wa'aba õ ré, wa te wasiwi wĩrĩ da. — ãne te tãma nharĩ za'ra.

¹⁶ Tawamhã 'ritéi'wa hã ma tô wapari za'ra, sô ãdanhimipari za'ra na hã. 'Ritéi'wa hã Paruhu 'ra wapté, ãhidiba 'ra. Taha wa, te Paruhu u mo, da'wapéi'wa norĩ nhorõwa u te te po're pu'u da.

¹⁷ Tawamhã Paru hã ma tô sô hã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa zô. Te tãma tinha, ãne:

— Á hã 'ritéi'wa hã ãma saprõni, asib'apito u te te tãma rowasu'u da. Marĩ hã te te ãwaihu'uzém na te za tãma rowasu'u. — ãne te tãma tinha.

¹⁸ Tawamhã ãwada'uri'wa hã ma tô saprõ, apito u. Te tãma tinha, apito ma:

— Paru hã da'wapéi'wa norĩ te te 'madã'ã za'ra da, wanhorõwa ãma ãsa hã ma tô ãzõ hã. Ta hã ma tô ãma tinha, 'ritéi'wa hã te we atême saprõni da. Ta hã, marĩ hã te te ãwaihu'uzém na te te aima rowasu'u da, ma tô ãma tinha, te we atême saprõni da. — ãne te tãma wasu'u.

¹⁹ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã ma tô 'ritéi'wa hã pa'ã. Danhiti ma tô saprõ, te te tãma rowasu'u da, ãne:

— E marĩ te za bété ãma ãwasu'u. — ãne te sadanha.

²⁰ Tawamhã ma tô asa tãma rowasu'u:

— Zudezu norĩ hã ma tô sima 'ru za'ra, Paru hã awẽpsi te te aiwi waptêrẽ za'ra da, dama roti'wa norĩ nho're sab da, ãtême

satõrĩ za'ra da. Paru te te ĩ'manharĩzé hã te te waihu'u pese za'ra da newa, te za aiwi waptẽrẽ za'ra.

²¹ Tawamhã ĩtẽme satõrĩ za'ra da, saze za'ra õ di za. Tô'ã. Aibã norĩ hã 40 nhipai u ĩhãiba hã ma tô sima 'ru za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Te te siwi wĩrĩ õ ré hã, saihuri õ di za, u. Duré â hã te te âhuri õ di za, u. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ma tô duré si'ru za'ra, te te uprosi da, te te sima ĩ'ru za'ra zé hã te te âma uwaimrami za'ra õ wamhã. Te za, u, sô aima'uri za'ra. Asa tãma ĩrowaihu'u za'ra zéb zô si, te âhãna hã mapari za'ra. — ãne te tãma rowasu'u.

²² Tawamhã apito hã te sadawa uwati, 'ritéi'wa hã, ãne:

— Ni'wai ma, ĩma ĩrowasu'uzém na hã rowasu'u tõ za. — ãne te sadawa uwati, apito hã. Taha pari, te tãma rob'ru, morĩ da.

Apito Perihi u, Paru da te ĩsaprõnizé wasu'u

²³ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã te oto sô tihârâ zahuré, tizapari da'wapéi'wa wada'uri'wa norĩ zô. ãne te tãma rob'ru zahuré:

— Ma'ápé sô aihârâ aba, da'wapéi'wa norĩ zô, para na 're ĩnomro mono hã 200 na ĩhãiba norĩ zô, duré awaru na 're ĩnomro mono hã 70 na ĩhãiba norĩ zô, duré ĩsi'uwazi'wa na dapãrĩ'wa norĩ hã 200 na ĩhãiba norĩ zô. Mara sime na te za aiwairébé 'wa, Sézareza u ai'aba'rúi wa'aba da.

²⁴ Awaru hã te za ĩ'ubumroi wa'wa, Paru hã âma ĩmorĩzéb da. Awaru na te za asiwi ĩsaprõni waré wa'wa, Peri na danhib'apito nhisi u, asiwi âwisi wẽ wa'aba da. — ãne te tãma rob'ru zahuré.

²⁵ Tawamhã da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã Zeruzarẽ âma 're ĩsãmra mono hã ma tô Perihi ma rob'ui'éré. ãne ĩsimi'ui'éré hã:

²⁶ “Peri, wanhib'apito, uburé na da'madâ'â'wa, wa âma asawi.

“Wa hã, Caradiu Risi'asi.

²⁷ “Ã hã aibã hã ma tô zudezu norĩ hã siwi ti'â. Te aré siwi tĩwĩ. Tawamhã wa hã wa tô ĩtẽme wi, da'wapéi'wa norĩ me. Wa tô dawi âma wasisaprĩ za'ra ni, romanu na 're ĩhãimana mono na te waihu'u wa oto.

²⁸ Wa tô ĩsima wẽ, ĩwasédé hã da te âma ĩsa'razé hã te waihu'u da. Taha wa, wa tô saprõ, zudezu norĩ ma roti'wa norĩ tẽme.

²⁹ Taha wa, wa tô waihu'u oto. Marĩ ĩwasédé hã te âma waihu'u õ di, da te ĩwĩrĩzéb da hã, duré dazazéb 're, da te dasiwi ĩsẽrẽzéb da hã. Mare di. Zudezu norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zé wa'rãmi, 're ĩhãimana mono zém na si ma tô ĩwasédé hã siwi âma sa'ra.

³⁰ Zudezu norĩ hã te te siwi wĩrĩ da, te te sima ĩ'ru za'ra zé hã ma tô duré ĩma waihu'u ni. Te waihu'u wi, wa tô âma atẽme satõ, sa'ëtẽ. ĩwasété na tãma ĩnharĩ'wa norĩ ma, wa tô duré âma

rob'ru za'ra, âma atême si'aba'r  da, as 'a te te  was d  h   ma sa'ra da.  ne si, wa  ma aima rob'ui' r ."

³¹ Tawamhã da'wap i'wa nor  h  te te t ma  'ru za'ra z m na ma t   ma uwaimrami za'ra. Paru h  ma t  siwi sapr . Tawamh  t    mara na ma t  aihutu,  tipatiridi na 'ri nho' mo nhisi u.

³² Tawamh  aw psi, da'wap i'wa nor , para na  si'aba'r  nor  h  ma t  ap  ai'aba'r , tinhor wa u. Paru h  ma t  r me za'ra, awaru na 're  nomro mono nor  si te te siwi sapr ni da oto.

³³ Tawamh  ta nor  h  ma t  siwi sapr , S zareza u. Tamomo sihutu wi, ma t  awa'awi siwi sapr  Paru h , apito u. Tawamh  ma t  apito ma rob'ui' r  h  s mri za'ra.

³⁴ Apito, ma t  s r , rob'ui' r  h . Te te s r  parip si, ma t  Paru sadanha:

— E niha asipti'a nhisi h .

Tawamh  te asa t ma tinha:

— Sirisiza na  nhipti'a nhisi h .

³⁵ Tawamh  te te waihu'u wamh , apito h  te t ma tinha:

— Aiwas d  h  te te ai' ma  sa'ra nor  h  we sihutu wapsi, wa za aiwapa, ta nor  sir . —  ne te t ma tinha.

Tawamhã ma t  da'wap i'wa nor  ma Paru h  'ru za'ra, Erodihini nhor wa  ma te te siwi s r  da. Te te dur  siwi 'mad '  pese da zama, te t ma 'ru za'ra.

24

Zudezu nor  h  Paruhu  ma  was d  te te siwi  ma  hiriz  wasu'u

¹ Tawamhã b d  h  5 na ma t   ma ne, Erodihini nhor wa  ma h imana r  h , Paru h . Tawamhã Ananiza h , 'Re  h imana u' si mono ma da' ma romhuri'wa  pire uptabi h  ma t  S zareza u wi, sasedoti  pire uptabi h . Ni'wam nor  h , da'mad ' 'wa nor  h  ma t  sir  te te simro. Danhimirob'manhar z m na dawasu'u'wa zama te sir  sapr ni za'ra, T turu na  sisi h . Ta nor  h  apito Perihini ma, ma t   was d  h  siwi  ma tihi, Paruhu  ma.

²⁻³ Tawamh  apito Peri h  ma t  Paruhu z  h , danho're sab da. Taha pari, T turu h  ma t  oto Paruhu  ma  was d  h   ma tihi. Apito ma, te rowasu'u,  ne:

— Roti'wa, a h  aiw  uptabi di. A h  wama 're roti w  u' si mono wa, wa row  na si 're wah imana za'ra  h na h . Wa'mad ' 'wa nor  ma, ma t  're  roti w  u' si mo, daro mono b  te te 're wa'mad '  w  za'ra mono da, mar   was d  h  te te wama 're pese za'ra mono da. Tawamh  waro mono b , asimipawaptobz m na wama 're as pru mono wa, wa wa te 're aiw s mri u' si za'ra.

⁴ Tane nherẽ, ĩwapari wa'a õ'umnhasite, ĩmreme syry na wa za aima rowasu'u. Asõpru wa, da'upana te aima rowasu'u wamhã, ãté aima wẽ di za, ĩwapari da hã.

⁵ Õ hã aibã hã wa tô waihu'u za'ra ni, timreme na daré ro'wa'rutu'wa na hã. Duré daro mono bã zudezu norĩ hã te te ĩropéi mono tẽme 're morĩ wamhã, ma tô te te da'ãma 're aro'wa'rutu. Duré nazarenu na dasina dasipo'ozém nhisi niwĩ, 're ĩnomro mono ma hã pire di, õ hã.

⁶ 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zé hã te aré wawi wasété, 'ri hã. Tazahã wa tô wasiwi âri ni.

⁷ Tawamhã apito Risi'asi hã ma tô watẽme wi. Sa'ëtẽ ma tô wawi ti'ã, Paru hã.

⁸ Ta hã ma tô ĩwasété na tãma ĩnharĩ'wa norĩ ma 'ru za'ra, asõ'a simasab da, te te aima wasu'u za'ra da. Taha wa, ã hã aibã hã sadawa pibui wamhã, tô sena na te za ĩwaihu, ĩwasédé hã wa te wasiwi ãma ĩsa'razém na hã. — ãne te Téturu hã apito sada wada'u.

⁹ Tawamhã zudezu norĩ, tame ĩsimasam norĩ hã te duré sadawa waptob za'ra, ĩwasu'u tô sena na.

Paru hã, Perihi uiwada ĩsiwasu'uzé

¹⁰ Tawamhã apito hã ma tô Paruhu ma tinhib'rada sarõtõ, timreme hã te te oto wazere da. Taha wa, Paru hã timreme hã ma oto waze, ãne:

— Ma tô ai'ãma tiwahub ahã, ãme dama rowairébé'wa na 're aihãimana mono ré hã. ãne hã ĩma waihu'u pese di. Taha wa, asõ'a ĩsi'uihã na aima ĩsiwasu'u da hã, ĩma wẽ di.

¹¹ ĩmreme hã sena na te za ĩwaihu. Nimosi, wa tô wi, Zeruzarẽ u hã. Bãdã 12 na ma tô ĩ'ãma ne, tame ĩnhamra ré hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma ĩwata da, wa tô wi. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, ĩnhamra ré, ĩsiré zudezu norĩ hã ma tô ĩsãmri za'ra.

¹² Tane nherẽ, ĩmreme na te ĩdazadawa 'razãri na hã te te ĩwapari za'ra õ di. Zudezu norĩ te, rowahutuzé mono bã ĩmreme na te dazada'rãmi õ di. Duré 'ri babab zama te da'azada'rãmi mono õ di.

¹³ Taha wa, ĩwasété newa, tô sena na te te siwi ĩ'ãma sa'ra waihu'u õ di. Mare di.

¹⁴⁻¹⁵ ãne wa za aima ĩsiwasu'u. 'Re ĩdanomro mono zép téb zarina, wa tô te 're romhuri, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. 'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u hã te zudezu norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, senai õ newa. Tane nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti hã, wahi'rata norĩ nhib'apito nhimiroti hã wa tô uburé saze, Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére hã. ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ére hã wa tô duré saze. ĩwasédé hã te te siwi ĩ'ãma ĩsa'ra norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma te te ĩsasõmri za'ra ne, wa duré wa hã ãma sasõ. Dadã'ã nherẽ, aihĩni apã te

te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na wa tô âma sasô, ĩwě hã duré ĩwasédé hã apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zém na hã.

16 Taha wa, ĩwě hã te 'manharĩ tō da hã, ĩwa'a ô di, ĩpě'ě wapu na 're ĩsi'madâ'â u'âsi mono da si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, duré danho'a zama. — Āne te Paru hã tãma siwasu'u, apito Perihĩ ma.

17 Te duré tãma siwasu'u, âne:

— Zeruzarē nhiti 're ĩmorĩ ré, ma tô ĩ'âma tiwahub ahâ. Tawamhã tamomo wa tô apâ mo, danhibzari hã te âri da, ĩsiré norĩ ma, te sômri da. Duré danhimizama hã da te ĩsimro hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te sômri da, âma ĩwata da, wa tô apâ mo.

18-19 Āne te 'manharĩ da, wa tô ĩsipese, wasiré zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarĩna, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ĩwěsãmri da. Tawamhã zudezu norĩ hã Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi ĩsihudu hã ma tô ĩ'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb âma 'ri 'wawi wa'ra 're. Tame te te ĩ'madâ'â za'ra wamhã, ĩ'rata dasi'rã'ôto ô di. Da te ĩmreme 'razâri ô di. Rowě si. Ta norĩ hã te te ĩ'madâ'â za'ra norĩ hã marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'âma waihu'u za'ra wamhã, we si'aba'rėi 'wa'âhã, aré wě di, asô'a ĩwasédé hã te te ĩ'âma sa'ra da.

20 Ta norĩ hã we si'aba'rėi ô wamhã, até asô'a ĩsimasam norĩ si te za aima ĩwasu'u za'ra. Dama roti'wa norĩ nho're ĩzab ré, marĩ ĩwasédé hã te te ĩ'âma ĩwaihu'u za'ra zém na, te za ĩwasu'u za'ra, âme ĩzab ré.

21 Wa hã wa za aima ĩsiwasu'u, te ĩ'mahârâzém na, dama ĩpire norĩ nho're ĩzab ré, âne: “Ā bātã na wa asô'a ĩzab za'ra wa'wa, ĩpibui pese za'ra wa'aba da. Dadâ'â nherē, apâ dahâiwa'utuzé, te sazei wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're ĩmorĩzéb zô te za ĩpibu za'ra wa'wa.” Āne si wa tô ĩsi'mahã, dama ĩpire norĩ nho'a ĩzab ré. Até âne ĩmreme wamhã, te ĩ'âma rosa'rata za'ra, ĩwasété na. — Āne te Paru hã siwasu'u, apito Perihĩ ma.

22 Tawamhã apito Peri te tãma tinha:

— Zahadu, apito Risi'asi wei wisi wapsi, wa za niha hã aima rowairébé. — Āne te tãma tinha.

Apito Peri hã ma tô waihu'u pese, 're ĩdanomro mono zép té hã. Tane nherē, te te âma wapari 'rãsutu ô di.

23 Tawamhã apito Peri hã ma tô da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wai ma waihu'u, âne:

— 'Madâ'â pese za'ra wa'aba za, ã hã aibã hã aiwi simani za'ra wa'aba tō da. Tazahã, marĩ hã te te 'manharĩ da, te te sima wě wamhã, syry na te za tãma ĩrowairébé 'wa. Duré, ĩsiré norĩ hã ĩhâimanazéb da, te te pawaptob za'ra da, we ĩtēme sisisi wamhã, wě'ô za'ra wa'aba ô di za, tiwi. — Āne ma tô tãma waihu'u, apito hã.

Paru hã Apito Perihi nho're ĩsabzé wasu'u, Durusiraha nho're me

²⁴ Bãdã hã siwaptom na ãma ne pari, ma tô apito Peri hã Paruhu zô hã, timro me, Durusiraha me. Durusira hã, zudezu. Tawamhã Cristu Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na ma tô Paru hã tãma rowasu'u zahuré. Apito Peri hã ma tô ĩsimirowasu'u hã wapari pese.

²⁵ ĩwē na si 're ĩdanomro mono zém na ma tô tãma rowasu'u, marĩ hã ĩwasédé hã da te dasiwi ĩwē'özém na zama. 'Re danomro wasété mono wa, rob'rãsutu u 'Re ĩhãimana u'âsi mono, za niha te te dama ĩrob'manharĩ pipa zém na ma tô duré tãma rowasu'u. Āne hã te te tãma awasu'u wa, ma tô apito Peri hã tipahi. Taha wa, te tãma tinha, Paruhu ma:

— Āhãna te za aimo a'â. Niwa te ĩsima wē wapsi, wa za duré asô hã apã, te aiwapari da.

²⁶ Tawamhã Paruhu ãma te rosa'rata, rob'uiirazém na tãma siwa'âbã da newa, dazazém hawi watobro da. Taha wa, te nasi sô hã, te te sima rowasu'u zahuré da.

Paru hã Pesituhu ma, ĩsiwasu'uzé wasu'u

²⁷ Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Sezariza ãma sãmra ré, dazazéb 're, Paru hã. Tawamhã Posi'u Pesitu hã te za oto si'apito, Perihi nhowa're're. Taha wa, apito Peri hã sisa'u ma tô tizadawa ãma tirē, dazazéb 're, hãimana u'âsi da Paru hã, ĩsa'u hã. Zudezu norĩ ma, rowēzéb da, ma tô ãne hã tizadawa hã ãma tirē.

25

¹ Tawamhã Pesitu hã tame si'apito wamhã, bãdã si'ubdatô ãma ne pari, te oto mo Zeruzarē u, Sézareza hawi.

² Zeruzarē u wisi wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma, roti'wa norĩ zama ma tô tãma wasu'u za'ra Paru hã, wasété ré ne.

³ Ma tô tiwi waptērē za'ra, Paru hã te te tãma satōrĩ za'ra da, Zeruzarē u. Ta norĩ hã bãdãdi wãi wa, te te siwi wĩrĩ da, aré ãma siwada'uri za'ra na dã'ãsina, ma tô tiwi waptērē za'ra, Zeruzarē u te te satōrĩ da.

⁴ Tawamhã apito Pesitu hã ma tô asa tãma nharĩ za'ra, ãne:

— Paru hã Sézareza ãma te nhamra dazazéb 're, da'wapéi'wa norĩ hã te te siwi 'madã'â pese za'ra da tame. Tamomo wa za apã morĩ su.

⁵ Taha wa, dama ĩmreme pire norĩ hã asiwa'wa hawi, asiwi satōrĩ za'ra wa'aba za, ĩme si'aba'ré da. ĩwasédé hã te te ãma hiri ze za'ra wamhã, tamep si te za tãma nharĩ za'ra, ĩnho'a. — Āne te apito Pesitu hã tãma nharĩ za'ra.

⁶ Tawamhã bãdã hã 8 na áté niwamhã 10 na ma tô ãma ne, Zeruzarē ãma sãmra ré hã, apito Pesitu hã. Taha pari, ma tô mo apã, Sézareza u. Wisi wamhã, awē te oto nhamra,

dapa'uwati'wa simasisizém na. Tawamhã Paruhu zô ma tô da'mazatô, te te itême siwi saprôni da.

⁷ Tawamhã Paru hã itême wisi wamhã, zudezu norĩ hã Zeruzarẽ hawi'isi'aba're norĩ hã ma tô siwi uirĩ. Taha wa, apito ma, ma tô wasu'u wasété uptabi za'ra, Paru hã. Tane nherẽ, tô sena na iwasédé hã te te siwi âma sa'ra waihu'u ô di, zudezu norĩ hã.

⁸ Tawamhã Paru hã ma tô apito ma siwasu'u, âne:

— Zudezu norĩ nhimiroti wa'rãmi, iwasédé hã te 'manharĩ ô di. Mare di. 'Re ihâimana u'âsi mono âma 're idawata za'ra mono zéb âma duré iwasédé hã te 'manharĩ ô di. Duré Roma âma apito Sézaha ma, marĩ hã te 'manharĩ ô di, danhipai u danhib'apito ma hã. — Âne ma tô Paru hã si'wawi aimapa.

⁹ Tawamhã apito Pesitu hã te asa tâma tinha:

— E Zeruzarẽ u aimorĩ da hã, aima wẽ di, tame da te asadhanarĩ za'ra da, iñho'a. — Âne te sadanha, zudezu norĩ ma, imreme te te tâma âma uwaimrami za'ra da, tâma irowẽ za'ra zéb da.

¹⁰ Tawamhã Paru, te asa tâma tinha:

— Mare di. Imorĩ da hã, te isima rowẽ ô di. Roma âma apito Sézaha zadawa para, te âme 're ida'apa'uwati mo. Taha wa, âmep si te za siwi izadanha, ihâimanazém na. Marĩ iwasédé hã te 'manharĩ ô di, zudezu norĩ ma hã. Âne na hã aima iwaihu'u pese di, a hã.

¹¹ Marĩ iwasédé hã te 'manharĩ 'wa'âhã, da te dasiwi iwĩrĩ da hã, aré isisawi ô di. Tane nherẽ, iwasédé hã te te siwi i'âma isa'ra hã tô senai ô wamhã, ni'wa hã te te tâma i'za'rei waihu'u za'ra ô di. Taha wa, Roma na 'ri nho'ômo nhisi u si te za izatô, apito Sézaha nho're izab da, taha ma si isiwasu'u da, tame. — Âne te tâma si'ru, Paru hã.

¹² Tawamhã Paruhu mreme hã te te wapari wamhã, apito Pesitu hã isimiroti na âma isime za'ra norĩ me, ma tô sima âma roti za'ra. Taha parip si, ma tô asa Paruhu ma tinha, âne:

— Ma tô ima asi'ru, Roma âma apito Sézaha u te asatõrĩ da. Tane tô. Te za tô itême aimo. — Âne ma tô tâma rowairébé, apito Pesitu hã.

Paru hã Apito Adaripaha nho're isabzé wasu'u, Berenisihĩ nho're me

¹³ Tawamhã, syry na âma ronomro pari, apito Adaripa norĩ hã ma tô tihidiba me aimasisi zahuré, Sézareza u. Berenisi na ihidiba nhisi hã. Apito Pesitu hã te te sabu zahuré da, ma tô itême aimasisi.

¹⁴⁻¹⁵ Tawamhã tame simasisi ré, bâdâ hã umro na âma ne pari, ma tô apito Pesitu hã apito Adaripaha ma wasu'u, Paru hã. Te tâma tinha, âne:

— Āme aibâ hã te za, dazazéb 're, apito Peri hã sisa'u te te dama i'ru hã, dazazéb 're, hâimana u'âsi da, ĩsa'u hã. Tawamhã Zeruzarẽ u ĩmorĩ wamhã, sasedoti ĩpire norĩ hã duré zudezu norĩ ma roti'wa norĩ me, ma tô ĩma wasu'u za'ra, Paru hã waseté ré ne. Te dama hãiba 'ru da, ma tô ĩwasédé hã siwi āma tihi.

¹⁶ Tane nherẽ, wa tô asa tãma nharĩ za'ra, āne: “Mare di. Wa norĩ hã, romanu norĩ hã āne wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Dasi'wawĩ 're dasimapa za'ra mono õ ré, wa te 're dahãiba za'reĩ waihu'u za'ra mono õ di. Te te dama 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ nho'a 're dasimasa mono wapsi, te za a'â 're dasiwasu'u za'ra, sena zô.” Āne wa tô asa tãma nharĩ za'ra, sasedoti norĩ ma.

¹⁷ Tawamhã ta norĩ hã ma tô we ĩsire ai'aba'ré. Tawamhã awẽm na hã awa'awi wa tô sô nhamra, dapa'uwatizéb āma. Wa tô dama ti'ru, da te we ĩtẽme saprõni da, aibâ hã.

¹⁸ Tawamhã tãma ĩnharĩ'wa norĩ hã ma tô sada aimasa. Tane nherẽ, marĩ na te te wasu'u waseté za'ra õ di. ĩwaseté uptabi newa, wa tô aré āma rosa'rata. Tane nherẽ, ānei õ di oto, ĩnhimirosa'rada hã.

¹⁹ Zudezu norĩ nhimizazém na sisada'âbâ za'ra wa, marĩ hã ĩwasété na te te āma hiri za'ra neza. Aibâ hã Zezusi na ĩsisi hã dâ'â nherẽ, apâ ĩhãwa'utu na te te dama 're wasu'u u'âsi mono wa, ma tô ĩwasété na tãma nharĩ za'ra.

²⁰ Taha wa, wa hã ĩsimi'manharizéb zô te pibui waihu'u õ di, āmemhã. Taha wa, wa tô sadawa pibu aré, Zeruzarẽ u morĩ da, te te sima rowẽ zô, tame da te dasiwi sadanharĩ da.

²¹ Tane nherẽ, ma tô ĩwi rowaptẽ, Roma āma apito Sézaha u si te satõrĩ da, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'rata sãmra da a'â, tamomo te satõrĩ õ ré. Taha wa, wa tô dama ti'ru, da te dasiwi āma ropti da, āme sãmra da a'â Paru hã, apito Sézaha u te satõrĩ õ ré. — Āne apito Pesitu hã ma tô tãma rowasu'u, apito Adaripaha ma.

²² Tawamhã mreme parip si, Adaripa te tãma tinha, Pesitu ma:

— Aibâ mreme hã te wapari hã, wa ĩsima wẽ.

Tawamhã Pesitu te asa tãma tinha:

— Tane tô, awẽpsi te za ĩwapa.

²³ Tawamhã awẽpsi apito Adaripa norĩ hã Berenisihĩ me, ma tô tizasi zahuré, apito te, dasi'rã'õtözéb u. Uza wẽ ré, duré sima sipese na, ma tizasi zahuré, dama pire wẽ te, āma datob'uzu za'ra da. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ me ma tô asisi, 'ri nho'õmo āma dama ĩpire norĩ me zama. Tawamhã apito Pesitu hã ma tô Paru hã dama ti'ru, te te ĩtẽme siwi saprõni da.

²⁴ Te te ĩtẽme siwi saprõni wamhã, Pesitu hã ma tô dama tinha, āne:

— Apito Adaripa, duré ãme 're asimroi wa'aba mono norĩ, ïwapari za'ra wa'aba. ãhãta te za, aibã hã. Zeruzarẽ ãma ïnhamra ré hã zudezu norĩ hã aihĩni ma tô siwi ãma ïwasutu. ãmeb zama te siwi ãma ïwasutu, dá'ã da. ã hã hãiba ré 're morĩ u'ãsi wamhã, te za, u, te te da'ãma 're rowasété.

²⁵ Tane nherẽ, marĩ na hã te waihu'u õ di, da te dasiwi ïwĩrĩzéb da hã. Tawamhã õ hã si'uihã na ma tô ïwi rowaptẽ, Roma ãma apito Sézaha u te satõrĩ da. Taha wa, wa tô ãma saze tô, te ïtẽme satõrĩ da.

²⁶ E niha, wa za tawamhã bété ïwasété na tãma rob'ui'ééré, Roma ãma wanhib'apito ma. Marĩ na sena na ïwasédé hã da te ãma ïsa'razém na hã te waihu'u õ di, wa hã. Baba di. Taha wa, wa tô sô hã, asõ're sab za'ra wa'aba da, apito Adaripaha nho'reb zama. Marĩ zô te za asiwi ï'madã'ã 'wa pé, marĩ na pé te ãma rob'ui'ééré da, wanhib'apito ma.

²⁷ ïwasédé hã da te ãma ïsa'razém na te tãma rob'ui'ééré waihu'u õ di. E niha da, wa za bété taré ïtẽme satõ, aibã hã da'wapéi'wa norĩ me morĩ da, Sézaha nho're sab da, si'uihã na tãma siwasu'u da. Marĩ hã ïwasédé hã da te ãma ïsa'razé hã hãimana õ nherẽ, te ïtẽme satõrĩ waihu'u õ di. — ãne te apito Pesitu hã dama tinha.

26

Paru hã apito Adaripaha nho're, dama ïsiwasu'uzé wasu'u

¹ Tawamhã apito Adaripa ma tô Paruhu ma tinha, ãne:

— ãhãna, asi'uihã na te za wama asiwasu'u, aihãimanazém na.

Taha wa, Paru hã ma tô tinhib'rada hã dama wẽ, apito Adaripaha ma siwasu'u da. Taha pari, te ãne tãma siwasu'u oto danho'a:

² — Apito Adaripa, ïto ti ãhãna hã, asõ'a za oto aima ïsiwasu'u wa. Zudezu norĩ hã ïwasédé hã te te ï'ãma ïhiri za'ra zém na wa za ïsiwasu'u na wa'rã.

³ Zudezu norĩ hã 're ïnomro mono zé hã aima waihu'u pese di. ïsada'rãmi za'ra zé hã, aima waihu'u pese di duré. Taha wa, wa aiwi rowaptẽ, asimi'ẽ na ïwapari da.

⁴ — ïprédu wi, 're ïhãimana mono zém na ma tô uburé zudezu norĩ hã ïwaihu'u za'ra. ïrob ãma 're ïhãimana mono ré, ma tô ïwaihu'u za'ra, 're ïhãimana mono zém na hã. Zeruzarẽ ãma ma tô duré ïwaihu'u za'ra, tame 're ïhãimana mono ré hã.

⁵ Parisezu norĩ siré, wa tô 're ïhãimana. Wasiré zudezu norĩ hã Mozésihi nhimi'ui'ééré zarina sipai ãna 're ïhãimana za'ra mono zém nhipai u 're ïwahãimana za'ra mono zé hã, wasiré parisezu norĩ hã. ãne ïsãna'rata hawimhã, 're ïhãimana mono zé hã. Zudezu norĩ hã sena na te te aima ïwasu'u ze za'ra 'wa'ãhã, ãne na hã te aré aima ïwasu'u wẽ za'ra.

⁶ Dadâ'â nherê, apâ te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zéb zô, wa 're ĩnhimipari u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wahi'rata norĩ ma, te te ĩropisutu zô. Taha zarina, ma tô zudezu norĩ hã ã bâta na ĩwasédé hã ĩ'ãma hiri za'ra.

⁷⁻⁸ Wahi'rata norĩ, 12 na ĩhâiba norĩ nhihudu mono bâ, wa wanhimi'ê na ãma 're wawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã. Rowa'a na wa ãma 're wawata za'ra, barana zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩropisutu zô, wa wanhimipari sina ãma 're wawata u'âsi za'ra. Ôhõ zô 're ĩnhimipari mono wa, te zudezu norĩ hã ĩwasédé hã ĩ'ãma sa'ra. ĩwapari'wa norĩ, e marĩ wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩrosa'rata upa za'ra wa'aba mo, te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono zéb da hã, tâma ĩwaihu'u õ newa.

⁹ — Wa tô aré ĩsina rosa'rata, Zezusihi zazei'wa norĩ ãma te 're rowasutu u'âsi mono da, Nazaré ãma aré 're ĩsãmra mono zazei'wa norĩ ãma.

¹⁰ Tawamhã Zeruzarê ãma ma, wa tô ãne hã te tâma 're 'manharĩ za'ra. Sasedoti ĩpire norĩ zadawa para, wa tô te 're 'maza, dazazéb 're, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ hã. Duré da te dasiwi 're simroi mono da, da te dasima 're hâiba za'rê za'ra mono wamhã, wa tô te ãma 're dazaze za'ra.

¹¹ Taha wa, wa tô te ãma 're arowasété, rowahutuzé mono bâ, Zezusi hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ hã. Ta norĩ zada ĩzahi uptabi wa, wa tô 'ri nho'õmo mono bâ te ãma 're rowasété za'ra, darob amoi ãma zama.

¹² — Taha da, nimahã bâta na wa tô duré mo Damasitu u, ĩsazei'wa norĩ zô, ãne hã te tâma 'manharĩ za'ra da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ĩpire norĩ hã ma tô ĩzatõrĩ za'ra. Rob'ui'éré ma tô ĩma sômri za'ra, ĩsazei'wa norĩ ãma te 're rowasété za'ra mono da, ĩsadawa parab za'ra.

¹³ Apito, tane nherê, ma tô aimawi ĩma tiromhâiba. Damasitu u ĩmorĩ ré, abzuma wa'wa ma tô rowa'a za'êtê uptabi hã ĩma ai'ubuzi, hâiwa hawi. Bâta nhimirowa'a nhipai u, rowa'a za'êtê uptabi di. ĩsiré ĩsi'aba'rê norĩ uwaibaba zama ma tô ai'ubuzi.

¹⁴ Tawamhã aihĩni wa tô warere'e ni, ti'ai wa. Wa hã ni'wai mreme hã wa tô wapa. ãne te ĩma tinha, ebreusi norĩ mreme na: “Saru, Saru, e marĩ wa, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo. Aipê'ê 'remhã ma tô 're asi'u'a u'âsi mo, powawê hã wedehu 'rã'wa na da te zusi wa, te te sina mei wa, ĩsi'u'a ne.”

¹⁵ — Tawamhã wa tô asa 'mahâ: “Apito, e 'wa hã a hã.”

— Tawamhã Wanhíb'apito te asa ĩma tinha: “Wa hã Zezusi, te ĩwi 're ĩrowasutu u'âsi mo.

¹⁶ Ma'ãpé aiwahutu, hâiwi asab da. Wa we aima ĩsihâi'rê, te ĩsima aipisutu da, ĩma romhuri'wa da. ã bâta na ĩzabuzém na te za dama 're ĩwasu'u u'âsi mo. Duré zahadu wapsi te aima ĩwaihu'uzém na zama, te za dama 're ĩzadawa wasu'u u'âsi mo.

17 Wa hã wa za te 're ai'madã'ã, asiré zudezu norĩ, Ìsahi norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da, duré zudezu'õ norĩ wi, te 're asõ'reptui mono da zama. Zudezu'õ norĩ tẽme, wa za oto asatõ.

18 Datob'a ne 're danomro mono wa, da te 're Ìdato pese za'ra mono ne, te za 'Re Ìhãimana u'ãsi mono nhimiroti na 're Ìpo're pu'u za'ra mo, zudezu'õ norĩ hã. Robra na 're Ìnomro mono hã te za 're Ì'awaibui mo, rowa'a na oto 're nomro mono da, ta norĩ hã. Satanasihhi nhiptetezém hawi te za 're Ì'apizari mo, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono niwĩ 're nomro mono da oto, te te sina 're Ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã Ìwasédé hã te te tãma 're aparĩ mono da, duré ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da oto dame." ãne ma tô Wanhib'apito hã Ìma pisutu, zudezu'õ norĩ hã. — ãne ma tô Paru hã siwasu'u, apito Adaripaha ma, tihãimanazém na te te ãma Ìsaprĩzém na hã.

Paru hã tinhimiromhuri na Ìsiwasu'uzé

Tawamhã Paru te duré siwasu'u, ãne:

19 — Apito Adaripa, Ìwapari. Hãiwa hawi te Ìsabui mreme hã wa hã te sadawa rẽme õ di.

20 Damasitu ãma uimrehẽne wa tô Zesusihhi zadawa wasu'u na hã dama ãma sãna'rata. Taha parip si, Zeruzarẽ ãma wa tô duré dama ãma rowasu'u. Taha parip si, wa tô duré Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma dama sadawa wasu'u, zudezu norĩ ma, zudezu'õ norĩ ma zama. Ta norĩ hã tiwasédé hã te te 're rẽme za'ra mono da, duré 'Re Ìhãimana u'ãsi mono niwĩ 're nomro wẽ mono da, wa tô te tãma ãma 're rowasu'u za'ra, tô sena tiwasété wi 're Ìsipizari za'ra mono na, da te 're waihu'u za'ra mono da.

21 Taha 'ru te, ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã ma tô siwi Ì'ã, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono ãma 're Ìdawata za'ra mono zéb ãma 'ri 'wawi wa'ra 're, Ìnhamra ré. Te aré siwi Ìwi.

22 Tane nherẽ, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono hã ma tô te te 're Ìpawaptob u'ãsi. Taha wa, ã bãtã na Ìhãiba ré, wa zahadu 're Ìhãimana. Taha wa, zahadu wa nasi dama sadawa wasu'u, dama Ìwapu norĩ ma, duré dama Ìpire norĩ ma zama. Uburé Mozésihhi nhimirowasu'u zarina, duré 'Re Ìhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u zarina, wa tô te dama 're sadawa wasu'u. Ìnhimizadawa wasu'uzém na ãma Ìsipai õ di. Romhã ré ma tô ta norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra, ãne:

23 "Danho'reptui'wa da, 'Re Ìhãimana u'ãsi mono te te Ìpisudu hã te za robzépata za'ëtẽ. Te za dasiwi wĩrĩ ni. Dadã'ã nherẽ, apã te te 're Ìdahãiwa'utu mono zéb da na te za sãna'rata. Tawamhã te za dama waihu'u za'ra, rowa'a na 're Ìdanomro wẽ mono zé hã. Apã Ìhãiwa'utuzéb za'u si, te za ãne hã zudezu norĩ ma waihu'u za'ra, zudezu'õ norĩ ma zama." ãne ma tô romhã ré dama sadawa wasu'u za'ra. Taha na wa tô duré wa hã

dama rowasu'u. — Āne te siwasu'u Paru hã, apito Adaripaha ma.

²⁴ Āne siwasu'u ré, ma tô apito Pesitu hã sadawa 'razâ. Mreme 'rãihã na te tãma tinha, āne:

— Paru, ma tô aiwamna, ai'rãzadã'ã wa. Asimirosa'rata ahã wa, ma tô ai'rãsiwamna.

²⁵ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īnhib'apito, mare di. Īsiwamnarĩ õ di. Īmreme hã tô sena. Īmreme wẽ di. — Āne te asa tãma tinha, apito Pesituhu ma.

²⁶ Tawamhã apito Adaripaha ma, te duré tinha:

— Apito Adaripa, Zezusi hã ti'ai ãma 're morĩ ré hã uburé marĩ hã tãma 're ĩromhãimana mono zém na hã aima waihu'u pese di, idã'ázém na hã duré ĩhãiwa'utuzém na zama. Da'ahã na ma tô ãma 're danhopré. Taha wa, apito Adaripa, a zama ma tô ĩwaihu, uburé Zezusihi wasu'u hã te aima ĩwasu'u hã. Taha wa, sena na, wa aima ĩsiwasu'u ĩpahi ãna, waihu'u da.

²⁷ Apito Adaripa, e 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã sena na ma tô ĩsaze. Ma ĩsaze tô. Āne na wa tô ĩsina aiwaihu'u.

²⁸ Tawamhã apito Adaripa, ma tô mreme to na Paruhu ma tinha:

— E tane na duréi ĩma rowasu'u bâ, wa za bété ãma asaze, Cristu hã te saze da.

²⁹ Tawamhã Paru te asa tãma tinha:

— Īmreme 'rutu na niha wamhã, ĩmreme pa na te aima rowasu'u wamhã, tô marĩ õ di. Āhã si ĩpire hã, ĩsine 're ĩsazei pese mono da hã. Taha da, wa 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi, uburé ã bãtã na ĩwapari'wa norĩ ãma zama, te ĩsima wẽ õ nherẽ, Cristu hã saze za'ra wa'aba 'ru te, ĩsine da te aipawasisi za'ra wa'aba da hã. — Āne te asa tãma tinha, Paru hã.

³⁰ Tawamhã apito Adaripa hã duré apito Pesitu hã duré Berenisi hã, duré uburé ĩsire ĩsi'ubumro norĩ zama ma tô tiwahutu za'ra aihĩni.

³¹ Te oto tiwi ai'aba'rẽ. Tiwi si'aba'rẽ za'u si, ma tô sima ãma nharĩ za'ra, āne:

— Ō hã aibã hã marĩ ĩwasédé hã te te 'manharĩ õ di, da te dasiwi ĩwãrĩzéb da hã, niha wamhã, dazazéb 're, da te dasiwi ĩsẽrẽ da hã.

³² Tawamhã Adaripa te tãma tinha, Pesituhu ma:

— Ō hã, aibã hã Roma ãma apito Sázaha nho're sab da, te te rowaptêrẽ õ 'wa'ãhã, wa aré tãma rowairébé za'ra ni, apã 're morĩ da. Tane nherẽ, waihu'u õ di oto. — Āne te tãma tinha, Pesituhu ma.

27

Paru hã Roma u morĩ da, timorĩzém na te te ãsãna'ratázé wasu'u

1 Tawamhã apito Pesitu hã ma tô oto tãma ropibu, Paruhu ma, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi u morĩ da, rowa'u'u na uba'renem na hã. Tawamhã wa hã, Rucasi hã wa tô ãme mo. Zuri'u na da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa nhisi hã ma tô duré wame satõ, Paruhu 'madâ'â'wa da hã, duré pawasisi ré ãsiré ãsi'aba're norĩ 'madâ'â'wa da hã. Da'wapéi'wa wada'uri'wa nhimi'ubumro norĩ hã Danhipai u, Apito te na ãwaptêrê hã.

2 Tawamhã rowa'u'u na uba'reneb 're, wa tô asisi ni, Adaramitu hawi we ãsimizazãri na, wasi'aba're da. Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi u â zada'rei baba wara ré, uba'rene nhimizahãrizé mono bâ te za simizahãri. Aibã hã Arítacu na ãsisi hã te wame mo, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãsãmra mono hã, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi 'remhã. Tawamhã ma tô oto waré tiwara za'ra.

3 Tawamhã awêpsi, wa tô aihutu ni, Sido na 'ri nho'õmo nhisi u. Tame, Zuri'u hã ãwê na te te pawaptob da, ma tô Paruhu ma waprozi, tame ãsazei'wa norĩ u morĩ da a'â, ta norĩ hã Paruhu ãma sime za'ra da, ãhãimanazéb da hã.

4-5 Tawamhã Sido hawi ma tô oto waré wara, uba'rene hã. Wasi'aba'rei wamhã, rowa'u hã te we wawa'rãmi rowapõ, sa'êtê. Taha wa, Sipri na rob're za'iti nhisi uwaibaba, rowa'u'u syry niwĩ, te waré wara, â poré wa'wai baba, Sirisiza na danhipti'a nho'õmo nhisi uwaibaba. Pãpiriza na danhipti'a nho'õmo nhisi uwaibaba ma tô duré wara. Tawamhã wa tô aihutu ni, Miha na 'ri nho'õmo nhisi u. Risiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma te za, Miha hã.

6 Tame da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô rowa'u'u na uba'reneb amo hã tisã, Aresãdiriza na 'ri nho'õmo nhisi hawi ãwara hã, Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi u ãwara da hã. Tawamhã ma tô wama rob'ru za'ra, ã're wanhisisi da.

7 Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô si'ãsi, waré za'ra, wara pire wa. Bãdã ahã na te ãma si'utõrĩ, si'ãsi mono ré hã. Tawamhã Sinidu na 'ri nho'õmo nhisi 'rata, ma tô waré mazazã a'â. Tawamhã rowa'u hã te zahadu wei wawa'rãmi rowapõ. Taha wa, uba'rene hã Cereta na rob're za'iti nhisi u ma tô waré wara. Tawamhã Saramona na romnhisi uwaibaba rowa'u'u syry niwĩ ma tô waré uirĩ za'ra.

8 Â zada'rei baba te wara u'â. Wara pire di. Wara pire nherê, wa tô aihutu ni, Uba're nhimizahãri wê zém na 'ri nho'õmo nhisi u, Raséza na 'ri nho'õmo nhisi 'ratamhã.

9 Tamemhã wa tô asimroi hã ni. Dawasété parizém na 're ãdasipo're pu'u za'ra mono zé bãtã za'u si, te rowa'u'u wawê hã 're pusi, wahup sidãpãsi. Taha wa, â wa'wai baba, 're

danomro mono õ di oto, rowa'u'u wawẽ nhimimnhasi te. Taha wa, Paru hã ma tô dama roti, ãne:

¹⁰ — Aibã norĩ, ïwapari za'ra wa'aba. ãhãna â nhisi baba wasi'aba'rêi wamhã, wama romnhimimnhasi za'ra di za. Uba'rene hã te za waré aiprub za'ra. Taha wa, ï're ïromnhimi'wara hã te za rere'e, âi ba. Duré wa norĩ hã âté wa za ai'utõrĩ ni. ãne wa tô waihu'u. — ãne te tâma nharĩ za'ra, Paru hã.

¹¹ Tane nherẽ, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã Paruhu nhimirowasu'u hã te te sazei õ di. Uba'rene tede'wa norĩ mre me si ma tô saze, ï'maprabawai mre me zama.

¹² Tame uba'rene nhimizahârizéb âma, rowa'u'u wawẽ hã 're pusi mono ré, rowa'u'u na uba'rene hã nomro wẽ waihu'u õ di. Taha wa, da'ahã na ma tô dasima wẽ za'ra ni, õ hawi dasi'aba'rê da, Cereta âma Penisi na uba're nhimizahârizém nhisi u sihutu hã, tame uba'rene hã nomro wẽ da, rowa'u'u wawẽ hã tamemhã te te 're rowapõrĩ mono õ wa.

Á poré âma rowa'u'ũsa'êne hã te te ïrowapõrĩzé wasu'u

¹³ Tawamhã rowa'u'ũsryre hã hãiwa'a're nhimi'e hawi ma tô watobro. Syry na ma tô rowapõ. Taha wa, ma tô âma rosa'rata za'ra, te te sima ïwẽ za'ra zéb uwaibaba si'aba'rê da, sihutu waré da newa. Uba're tétézé hã ma tô wazere za'ra, â 'rowi ïsimi'wara hã. Tawamhã rowa'u'u na uba'rene hã ma tô waré wara, â zada'rêi baba, Cereta na rob'rê za'iti nhisi zababa.

¹⁴ Tane nherẽ, zahadu wasina wapahã za'ra õ ré, ma tô rowa'u'u za'êne hã awa'awi wei watême rowapõrĩ za'ra, rob'rê za'iti hawi. Rowa'u'u za'êne hã, Nodesiti na da te 're ïsisi za'ra mono, bâtâ pusizém nhimire hawimhã 're pusi u'âsi mono wa.

¹⁵ Tawamhã â zada'rêi baba awa'awi wara da, wa aré wa te si'oto pibu za'ra. Tane nherẽ, te wawi tiwara u'âsi za'ra. Taha wa, wa tô tâma 'marême za'ra ni, si'uihã na wara da oto, rowa'u'u zarina.

¹⁶⁻¹⁷ Tawamhã Cazuda na rob'rê za'iti 'rare nhisi uwaibaba ma tô wara, rowa'u'u syry niwĩ. Tamomo wara ré, uba're 'rare hã ïna're na wa te wasiwi ïsi'u hã wa tô wasiwi wazere ni, â hawi, siprup tã da. Pire uptabi nherẽ, ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã siwi sarõtõ, uba're ïsa'êtê 're, te te siwi sêrê da. Uba're za'êne hã ma tô duré te te siwi wasisi, wedenhorõ rutu na sipo'o tã da. Ribiza na danhipti'a nho'õmo nhisi âma â zaihã uwaibaba supara uwa niwĩ, wara õ'umnhasite, ma tô âma tihâtã'ã za'ra. Taha wa, ma tô zazahãi wawẽ hã ï'maprabazé hã siwi si'ra, tamomo wara tã da. Tawamhã rowa'u'u wawẽ zababa ma tô uba'reneb za'êne hã wara.

¹⁸⁻¹⁹ Rowa'u'u za'êne hã pupu'u za'êtê di. Ropupu'u za'êtê uptabi di. Tawamhã wa'âma awẽ wamhã, te te dama wede za'ra da, âma ïsihãiba waptob za'ra hã ma tô siwi sãmra na'rata za'ra, âi ba, rowa'u'u na uba'rene hã wapu na waré wara da

oto. Ma duré âma ti'awê, rowa'u'u za'êtê na hã. Tawamhã ïmapraba'wa norĩ hã ma tô ïpru hã uba're na romhurizé hã syry na siwi sãmra, âi ba.

²⁰ Awê sidâpâsi te hâiwarutu u'âsi. Taha wa, bådâ hã te te urĩrĩ õ di. Wasi zama te te urĩrĩ za'ra õ di. Rowa'u'u wawê si te zahadu nomro. Tã hã pĩni za'êtê di duré. Tawamhã wasisõ'reptu za'ra zéb zô, wa te rosa'rata za'ra õ di oto. Sô wanhimipari za'ra õ di oto.

²¹ Tawamhã wasaihuri âna wahâimana za'ra ré, wa'âma ropsi'utõrĩ za'ra wamhã, ma tô Paru hã hâiwi za, ïwa'wab za'ra. Æne te tãma rowasu'u za'ra:

— Aibâ norĩ, ïwapari za'ra wa'aba. E marĩ da, ïmreme hã saze za'ra wa'aba õ di bété. ïmreme hã saze za'ra wa'aba 'wa'âhã, aré Cereta hawimhã wawairébé õ di. Taha 'wa'âhã, aré wama rowê za'ra di, âhãna hã. Aré âma wasi'uba za'ra õ di.

²² Tane nherê, sada asib'ru za'ra wa'aba. Ni'wa hã dâ'â õ di za. Uba'renep si te za wawi aiprub za'ra.

²³ Wa hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê, te tãma 're ïromhuri u'âsi mono hã. Barana, hâiwa âma tãma ïromhuri'wa hã ma tô we ïtême wi.

²⁴ Te ïma tinha, âne: “Paru, aipahi tõ. Tô sena Roma âma apito Sézaha nho're te za asa, asi'uihã na tãma asiwasu'u da. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aima ïsõprubzéb zarina ma tô pisutu, aihĩni asiré ïsi'aba'ré norĩ hã aiwi dâ'â za'ra tõ da.” Æne ma tô ïma tinha.

²⁵ Taha wa, âhãna aipahi za'ra wa'aba õ di za. Sada asib'ru za'ra wa'aba. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïma umnhasi uptabi di. Uburé te te ïma ïwaihu'u zarina, te za tô wama âma uwaimrami za'ra.

²⁶ Tazahã nimomo, rob're za'iti u uba'rene hã te za waré time, rowa'u hã. — Æne ma tô Paru hã po're pu'u za'ra.

²⁷ Tawamhã 14 na ma tô wa'âma timara za'ra, rowa'u'u za'êne hã wawi nomro za'ra ré hã. Taha wa, te rowa'u'u na uba'rene hã zahadu waré si'âsi za'ra siwa'ru, Mediteranizu na âporé nhisi wa'wai baba. Tawamhã mara wa'wa ma tô uba're na romhuri'wa norĩ hã waihu'u za'ra, â zadaré u ïropsi'utõrĩ na hã.

²⁸ Taha wa, wedenhorõ na êtê nhi'õmore hã ma tô siwi time, âi ba, â 'reptõ zô te te siwi âma pibu da. Tawamhã ma tô waihu'u za'ra, 36 na â 'rehâ pibuzé hã. Tawamhã syry na âma ronomro pari, ma duré siwi pibu. 27 na â 'rehâ pibuzé hã oto.

²⁹ Tawamhã uba'rene hã êtê wa'wai baba wara õ'umnhasite, te sima simimnhasi za'ra, êne hã te te prub õ'umnhasite. Taha wa, ma tô ïna're hawi ïtétézé hã maparane si'uiwa na siwi wabzu âi ba, simi'wara da, uba're hã wara tõ da. Tawamhã rowa'a zô te te rob'madâ'â za'ra.

³⁰ Tawamhã uba're na romhuri'wa norĩ hã ma tô sisawi za'ra, uba'renem hawi siwaprosi wairébé da. Uba're 'rare hã ma tô sisada si'ra za'ra âi ba, uba'renep tétézé hã ïwata âma zama te te siwi wabzuri da newa.

³¹ Tane nherê, Paru hã ma tô da'wapéi'wa norĩ ma âne hã waihu'u, ïwada'uri'wa norĩ ma zama:

— Ô norĩ hã wa'rata si'ubumroi ô wamhã, asisô'reptui waihu'u za'ra wa'aba ô di za. — Âne ma tô Paru hã tâma waihu'u za'ra.

³² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã ma tô wedenhorô hã siwi sizâ, uba're 'rare nhi'ômozé hã. Baba na ma tô wawi tiwara za'ra, uba're 'rare hã.

³³ Tawamhã hâiwaza wi, ma tô Paru hã tâma roti za'ra, tisa hã te te huri da oto, siptete za'ra hã. Âne te tâma roti za'ra:

— Bâdâ hã 14 na ma tô ai'âma ai'utôrĩ za'ra wa'wa, asaihuri aba âna hã, rowa'u te te ïsazârizéb zô asimipari za'ra wa'aba ré hã.

³⁴ Âhãna wa za aima roti za'ra wa'wa, asaihuri aba da oto, asiptete sina aihâimana za'ra wa'aba da. Ni'wa hã dâ'â ô uptabi di za. Aihĩni te za aihâiba ré ré aiwairébé 'wa. — Âne te tâma roti za'ra, Paru hã.

³⁵ Tawamhã mreme pari, ma tô ti'â, ï'u'êne hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ma tô mre danho'a, ïsôprum na âma wata da. Taha pari, ma tô ï'u'êne hã sima wê'ê, te te 'rêne da.

³⁶ Tawamhã aihĩni ma tô oto sada aptete za'ra ni. Taha wa, ma tô tisa hã tihu oto.

³⁷ 276 na wahâiba za'ra hã uba'reneb 'remhã.

³⁸ Tawamhã wasaihuri pari, uburé amnho hã uba'reneb 're ïsimi'wara hã ma tô oto siwi sa'wa âi ba, uba'rene hã wapu na waré wara da oto.

Rob u aihĩni dahâiba ré ïdawairébézé wasu'u

³⁹ Tawamhã rowa'a pese wamhã, ro hã te te waihu'u za'ra ô di, uba're na romhuri'wa norĩ hã. Taré ma tô supara hã siwi tisã, êtê 'râihâ papara ïnomro hã, â zaihâ na. Tawamhã ma tô âma siwada'uri za'ra, rowa'u'u na uba'rene hã tame te te siwi hiri da.

⁴⁰ Tawamhã uba're tétézé hã â 'rowi ïsimi'wara hã ma tô siwi sihâri za'ra, ïsa'u 're simi'wara mono da oto, â 'rowi. Uba're wabzurizé hã ma tô siwi wasihu, te te siwi pi'ra da. Uba're wata âma ma tô zazahâi wa'ôno hã siwi sasô, rowa'u hã te te âma saprôni da, supara u. Tawamhã â zaihâ u te oto waré wara, uba'rene hã.

⁴¹ Tazahã sitême â wara sitob u ma tô uba're hã âzé, supara ahâ u, â 'rowi 're ïnomro mono u. Taha wa, supara hã ma tô ïwada hã ti'â. Rési waihu'u ô di oto, uba'rene hã. Tawamhã, â sisasisi za'êtê wamhã, te te nasi ïwabzuri na ma tô na'rehaipo'o.

⁴² Tawamhã da'wapéi'wa norĩ hã te ãma siwada'uri za'ra, ãpawasisi ré norĩ ãma, te te siwi simro da, tiwi zâribi za'ra wa, tiwi simani za'ra õ'umnhasite.

⁴³ Tane nherẽ, ãwada'uri'wa hã te ãma pa'uwati za'ra, Paru te te sõi' reptu da, te te sima wẽ wa. Tawamhã te tãma rob'ru za'ra, ãzâribi waihu'u pese norĩ hã ãi ba rere'e da, zâribi uimrehẽne za'ra da, rob u,

⁴⁴ duré ni'wam norĩ hã, ãzâribi waihu'u'õ norĩ hã wede hãpã na duré uba're ãsiprum na te te tété za'ra mono sina ãsarina zâribi za'ra da. Tawamhã aihĩni ma tô rob u wairé. Ni'wa hã dâ'ã õ di. Ni'wa hã u'a õ di duré. Rowẽ na ma wairé.

28

Maruta ãma Paru norĩ ãsi'ubumrozé wasu'u

¹ Tawamhã rob u wawairébé wẽ wamhã, wa tô rowaihu'u za'ra ni oto. Maruta na rob'ré za'iti nhisi u wa tô wawairébé ni, rowẽ na.

² Tame 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô siwi wawaibui wẽ. Tã hã wawi ta'a za'ra wa, duré rowahã zé wa, ma tô uzã hã wama ro'o za'ra, wahã'i'ro za'ra da. Taha wa, ma tô wama tirowẽ za'ra oto.

³ Tawamhã Paru hã ma tô mi hã waibu, unhama nhisiwi te te sa'ra da. Te te sa'ra wamhã, wahi hã ma tô mimi hawi watobro. Watobro wamhã, ma ãsib'rata wi tisa, unhama wa'ro zé te. ãsib'rata na te ãma 're sipra.

⁴ Tawamhã tame 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã, Paruhu nhib'rata na wahi hã te te sãmri za'ra wamhã, te sima rowasu'u za'ra, ãne:

— Õhõta aibã hã wahi ma te tisa, ãsib'rata wi. Te za oto dârã. ãté tô dapãr'i'wa. Taha wa, ã hawi sisõ' reptu nherẽ, te za ãté tô dârã. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

⁵ Tane nherẽ, Paru hã ma tô wahi ré 're sib'ratai wẽrẽ. 'Re sib'ratai wẽrẽ mono wamhã, unhama wa'wa ma waptãrã, wahi hã. ãma sépu'u õ di.

⁶ Te ãma rosa'rata wasété za'ra, ãté sib'rata dupto da newa, ãté dâ'ã sirõmo da newa, õne haré. Tane nherẽ, te te siwi 'madã'ã hã nherẽ, marĩ hã ãma hãimana õ di. Rowẽ na te tihãiba, Paru hã. Tawamhã Paru hã dapãr'i'wa na ãma ãsimirosa'rata za'ra zé hã ma tô rẽme za'ra. Taha wa, te ãne sima wasu'u za'ra oto:

— Ta hã ãhãiba'õ, ãwaihu'upe. — ãne te sima rowasu'u za'ra.

⁷ Taha 'rata te Pubiri'u na 're hãimana, rob'ré za'iti ãma danhib'apito hã. ãsipti'a hã romhuture di. Ta hã ma tô wawaibui wẽ, ã'rata wasi'ubumro da a'ã, ãsõrõwa ãma. Tawamhã bãdã si'ubdatõ ma tô wa'ãma ne, tame wasi'ubumroi ré hã.

⁸ ãmama hã hãzé ré te nomro, waptã. Wa'ro za'ëtẽ di, ãsãnapru zama. Tawamhã Paru hã ma tô ãtẽme ãzé, te te sabu da. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono ma, ma tô âma mre. Âma mre me pari, ma tô tinhib'rada hã âma tino. Taha wa, ma tô séptârâ.

⁹ Taha parinhã, uburé ĩhâzé ré norĩ hã ma tô Paruhu tême we si'ré. Tawamhã ma tô uburé apese.

¹⁰ Âne hã Paru te te apese pari, ma tô wama tinhoprub za'ra, marĩ ahã na. Tame wasi'ubumroi ré, a'amo si'ubdatô ma tô wa'âma ai'utô, rob'ré za'iti âma hã. Tawamhã, wasi'aba'rê da wamhã, ma tô wasazéb da hã te te wama sé, uba'reneb 're.

Roma u ĩwasihutuzé wasu'u

¹¹ Tawamhã tame a'amo si'ubdatô wa'âma si'utôrĩ pari, wa tô uba'reneb 're asisi ni oto, ta hawi âma wasi'aba'rê da. ĩhâiba'ô si'ubza na uba're nhisi hã. Aresãdiriza hawi ma tô wei mazazã, rob'ré za'iti u, tame nomro da a'â, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré.

¹² Tawamhã Siracusa na 'ri nho'ômo nhisi u wa tô aihutu uimrehêne ni. Tame wasi'ubumroi ré, bádã si'ubdatô ma wa'âma ne.

¹³ Ta hawi, ma tô waré si'âsi rowa'u'u na uba'rene hã, rowa'u'u wa'rãmi. Tawamhã Rezi'u na 'ri nho'ômo nhisi u, wa tô aihutu ni. Awêpsi, rowa'u ma tô we rowapô, hãiwa'a're nhimi'e hawi, wasi'aba'rézéb zarina. Tawamhã bádã maparane wa'âma ne parip si, wa tô duré aihutu ni, Pozu'ori na 'ri nho'ômo nhisi u. Tame uba'rene hã wa tô rême za'ra ni.

¹⁴ Tame wa tô sôpêtê za'ra ni, ĩsazei'wa norĩ hã. Ma tô wahâiba waptêrê za'ra, misi romhuri na ĩ'rata wahâimana za'ra da a'â. Taha parip si, wa tô Roma na 'ri nho'ômo nhisi u ai'aba'rê ni, wapara na.

¹⁵ Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã, Roma âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô wawas'u hã wapari za'ra. Taha wa, Apizu âma rowedezém na 'ri wa'ôtô nhisi u wasihutu wamhã, Roma hawi ĩsazei'wa norĩ me wa tô wasi'uzusi za'ra ni. Duré, Si'ubdatô Daza'warizém na 'ri wa'ôtô nhisi u wasihutu wamhã, ĩsazei'wa hãiba amo norĩ hã ma tô duré ĩsa'u hã wa'uzusi za'ra, Roma hawi. Tawamhã Paru hã te te dazabui wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te tiwata, ĩsôprum na. Ma tô duré tâma rowê watobro.

Paru hã, Roma âma oto 're ĩsãmra mono zé wasu'u

¹⁶ Tawamhã Roma u wasihutu wamhã, da'wapéi'wa norĩ wada'uri'wa hã ma tô Paruhu ma pisutu, hãiba pisutu 're hâimana mono da, danhorôwa âma. Da'wapéi'wa si te za ĩ'rata 're hâimana, te te 're 'madã'â mono da.

¹⁷ Tawamhã bádã si'ubdatô âma ne pari, ma tô dazô hã Paru hã, zudezu norĩ ma ĩpire norĩ zô, ĩtême si'rã'ôtô da. ĩtême si'rã'ôtô wamhã, te tâma nharĩ za'ra:

— Wasiré Izarazéhé nhihudu norĩ, ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wasiré norĩ ma, ĩwasédé hã te 'manharĩ ô nherê, duré wahi'rata norĩ nhimiroti zarina 're ĩwahâimana za'ra

mono zéb âma ĩsipai õ nherẽ, ma tô Zeruzarẽ âma siwi ĩ'â, wasiré norĩ hã. Romanu norĩ ma, ma tô ĩnhomri za'ra.

¹⁸ Tawamhã romanu norĩ hã ĩwasété zô ma tô siwi ĩzadanha. Tane nherẽ, ĩwasédé hã te te ĩ'âma sãmri za'ra õ di, da te dasiwi ĩwĩrízéb da hã. Taha wa, ðazazém hawi te te ĩwazere za'ra ða, te sima ĩ'ru za'ra.

¹⁹ Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ĩwatobro tõ da, ma tô siwi ĩwẽ'õ. Taha wa, wa tô rowaptẽ, we ĩmorĩ da, apito Sézaha nho're ĩzab da, tâma ĩsiwasu'u da. Tane nherẽ, apito Sézaha ma, ĩsiré norĩ wasété na te ĩnharĩ da hã, we ĩmorĩ õ di.

²⁰ Taha wa, wa tô asô ĩhârâ za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. Izarazéhé nhi-hudu norĩ hã sô ĩsimipari za'ra âma te sasõmri wa, wa ĩpawasisi ré're ĩnhamra. — ãne ma tô tâma waihu'u za'ra.

²¹ Tawamhã te asa tâma nharĩ za'ra, Paruhu ma:

— Zudeza hawi rob'ui'ére na aiwasu'u hã da te wei watẽme 'mai'ãwisi za'ra õ di. Duré wasiré norĩ hã we watẽme nasi sihutu nherẽ, aiwasu'u wasédé hã we te te 'mai'ãwisi õ di.

²² Tane nherẽ, wa tô wasima aiwẽ za'ra ni, asimirosa'rada hã wa te wapari za'ra da, duré wa te waihu'u za'ra da. A hã dasima ĩdasipo'ozép tém niwĩ, te 're aihâimana mo. Ta niwĩ 're ĩdahâimana za'ra mono hã, te ĩwasété na da te dasima 're rowasu'u za'ra, daro mono bâ. ãne hã wa te waihu'u za'ra wa, wa tô wasima aiwẽ za'ra ni, wa te aiwapari za'ra da. — ãne te asa tâma nharĩ za'ra.

²³ Tawamhã ma tô sima pisutu za'ra, nimahã bâtâ na ĩtẽme dasi'rã'õtõ da. Taha wa, ma tô ða'ahâ na ĩtẽme tasi'rã'õtõ ni, Paru hã ĩsãmrazéb u hã. Bâtâ bâ ma tô dama romhu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ða'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na. Mozésihi nhimi'ui'ére zarina, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ nhimi'ui'ére 'rata zarina, ma tô tâma âma rowasu'u pese za'ra, Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu na da te saze za'ra da.

²⁴ Tawamhã, ĩmreme da te wapari za'ra wamhã, ni'wam norĩ hã ma tô saze za'ra. Aimawi norĩ hã te te âma saze za'ra õ di.

²⁵ Tawamhã tiwi si'aba'rúi õ ré, ma tô Paru hã duré tâma nharĩ za'ra:

— Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã ma tô ti-zadawa wasu'u'wai ma waihu'u, Iza'izaha ma, aih'i'rata norĩ ma, te te sadawa wasu'u za'ra da.

²⁶ ãne ma tô Iza'izaha ma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã:

“Aimorĩ oto, asiré norĩ tẽme, tâma ĩzadawa wasu'u za'ra da.

ãne te za tâma ĩzadawa wasu'u za'ra: 'ĩnhimiroti hã aipo're na 're wapari u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, taré te za 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, âma 're waihu'u za'ra wa'aba mono âna. Duré ĩnhimirohmuri hã atõmo na 're 'madâ'a u'âsi za'ra wa'aba mono nherẽ, taré te

za 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo, ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna.' ãne te za tãma ĩzadawa wasu'u za'ra.
 27 E marĩ wa, te za ãne hã tãma ĩzadawa wasu'u za'ra. Ta norĩ hã tipẽ'ẽ 're, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hã te sitom haré ĩré 're hãimana u'âsi za'ra, te te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ wa. Po're sitom haré, te duré 're hãimana za'ra, ĩnhimiroti hã te te 're wapari ze za'ra mono õ wa. Duré tõmo sitom haré te 're hãimana za'ra, ĩnhimiromhuri hã tãma 'madâ'â ze za'ra õ wa.

ãnei õ 'wa'ãhã, te aré ĩnhimiromhuri hã te te 're 'madâ'â ze za'ra, titõmo na. Te aré duré te te 're wapari ze za'ra, ĩnhimiroti hã. Te aré duré te te 're ĩwaihu'u pese za'ra, tipẽ'ẽ 're, te te ĩ'ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono wa. Taha zarina si, te aré duré ĩtẽme 're sipizari za'ra, tiwaseté wi hã. Tawamhã dahâzé wa, da te 're ĩdapese za'ra mono ne, wa aré ĩwasédé hã te tãma 're apari, te ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto."

ãne ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono pẽ'êzani hã Iza'izaha ma waihu'u, sena na, ĩsiré zudezu norĩ ãma hã. — ãne ma tô Paru hã tãma rowasu'u za'ra, zudezu norĩ ma.

28 Tawamhã Paru te duré tãma rowasu'u za'ra:

— Taha wa, ma'ãpé waihu'u pese za'ra wa'aba. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za oto zudezu'õ norĩ ma waihu'u, tinhiminho'reptuzé wasu'u hã. Ta norĩ hã te za oto te te 're wapari za'ra. — ãne ma tô Paru hã timreme hã tãma 'rãsutu za'ra.

29 Tawamhã ãne na te te tãma rowasu'u za'ra pari, zudezu norĩ hã ma wairé, si'aba're da oto. Tawamhã si'aba're sina, ma tô Paruhu mreme na sa'ëté sisada'rãmi za'ra.

30 Tawamhã maparane ma tô ãma tiwahu, Paruhu ãma, danhorõwa hã taré te te sima ĩwa'ãbã mono zéb 'remhã. Tame, da'ahã na ma tô ĩtẽme 're dasihutu. Dasihutu sidãpãsi, ma tô te te 're da'awaibui wẽ, ĩtẽme 're danhisisi mono da.

31 Pahi ãna, duré da te tiwi 're sadawa uwati za'ra mono ãna, ma tô te te dama 're rowasu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé wasu'u na hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wasu'u na zama.

Roma norĩ

Roma norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'ééréé

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi âma sãmra ré, ma tô ã ĩbaihâ na hã âma rob'ui'ééré. Ma tô sima rosa'rata, Roma u tisiré ĩsazei'wa norĩ hã te te sabu za'ra da, te te po're pu'u za'ra da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma siptete sina 're nomro mono da. Morĩ õ ré hã, rob'ui'prazé hã te za a'â ti'â Zeruzarê u, ĩsazei'wa norĩ ma, Masédoniza hawi danhoprubzé hã. Paru hã ma tô wama waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sa'êtê na wama 're ĩsõpru mono zéb zarina, ĩ'ra hã wazada dâ'â da, te te we ĩsõmrizém na hã. Paru hã ma tô duré wama waihu'u za'ra, âne: Zezusi hã da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, dawasédé hã te te oto da'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina. ĩsimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te te 're da'awêsãmri mono õ di.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

¹ Wa hã Paru, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa, wa âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u na te tâma 're romhuri mono da, Zezusihi wasu'uwê hã te te wama 're ĩ'awaihu'u mono hã te dama 're wasu'u u'âsi mono da, ĩsadawa para.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duréihã dama ropisutu siro, ĩwasu'uwê na hã. Duréihã ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ma tô âne na âma rob'ui'ééré sirõmo za'ra, ĩbaihâ na hã.

³ E 'wai wasu'uwê, ã hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, Wanhíb'apito Zezu Cristuhu wasu'uwê. Ta hã Zezusi hã ti'ai âma dahâiba na dasine 're ĩhâimana mono na, wama waihu'u pese za'ra di, apito Dawihi nhihudu 're morĩ wa.

⁴ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na, wama waihu'u pese za'ra di, dâ'â uptabi nherê, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te hâiwa'utu wa. Duré Timama hawi we ĩmorĩ na hã wama waihu'u pese za'ra di. Duré 're ĩmorĩ wê na zama, wama waihu'u pese za'ra di.

⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina ma tô Cristuhu ma ĩhâiba na roti, te te ĩpisutu da, ĩpire na te dama 're sadawa wasu'u mono da. Cristuhu ma, te 're romhuri wê mono da, ma tô ĩpisutu, ĩnhimiromhurizéb zarina dapoto mono bâ, da te 're sazei pese za'ra mono da, duré da te 're sazei pese za'ra mono wa, ĩsimiroti si, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.

⁶ A norĩ wa'aba ma zama, te 're sadawa wasu'u mono da, ma tô ĩpisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, wasiré Zezu Cristuhu nhĩb'a'uwẽ oto 're anomro aba mono da, te te 're ĩ'apisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma hã.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asawi pese za'ra wa'aba di. Taha si ma tô aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, tãma. Taha wa, wa ãhãna aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, Roma na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Roma u, Paru hã datẽme ĩsisatõrĩzé wasu'u

⁸ ãhãna, wa za ĩnhĩb'apito ãma uimrehẽne ĩwata, ĩmreme na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, Zezu Cristuhu nhimipawap-tobzéb zarina 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, aiwasu'u za'ra wa'wa hã daro mono bâ da te 're wapari za'ra mono wa.

⁹⁻¹⁰ Wa hã 're ĩsihãiba zawi mono ãna, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te 're romhuri u'âsi, ĩ'ra wasu'uwẽ hã te dama 're ĩwasu'u mono zém na hã. Wa ai'ãma 're ĩsipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa. Wa duré ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tô sena, wa ãne na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ãne hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Taha wi si, wa nasi ĩsima rowaptẽrẽ u'âsi ãhãna hã, te te sima ĩwẽzéb uwaibaba te te ĩma ãma uwaim-rami da, ãma atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba da.

¹¹ Te asabu su'u za'ra wa'aba da si, wa tô ĩsima rowẽ si'aba'ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'ézani na rowẽ te te dama 're ĩ'apisutu mono zém na, te ãma aipawaptob za'ra wa'aba da, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da.

¹² Atẽme ãma ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, wa za aihĩni wasi-pawaptob za'ra ni, Zezusi wa te 're ĩsazei pese za'ra mono zém na, wanhiptete na ãma 're wanomro mono da.

¹³ ĩsisãnawã norĩ, ãne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩsima wẽ, waihu'u za'ra wa'aba da. Wa tô te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, atẽme ãma ĩmorĩ su'u aba da nherẽ, te marĩ hã ĩma 're hâimana u'âsi, õne u'âsi. Zudezu'õ norĩ hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono hã, ĩwasu'uwẽ hã te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zém na, te te 're saze za'ra mono wa, wa tô te 're awaibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Tane da, wa tô duré te ĩsima 're rowẽ, airo wa'aba ãma asiré zudezu'õ norĩ hã te duré tãma 're awaibui mono da, tame.

¹⁴ E marĩ wa, wa tô ĩsima wẽ, ãne na te aipawaptob za'ra wa'aba da. Wa hã uburé te 're da'apawapto mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu. Taha wa, wa za tô te 're

da'apawaptob u'âsi, 'ri nho'ômo mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré marã 'rowi 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré rowaihu'u pese 'wa norĩ hã, duré rowaihu'u'ô'wa norĩ hã. Ta norĩ hã wa za uburé te 're apawaptob u'âsi, dawaptêrẽ mono bâ.

¹⁵ Taha wa, wa ãma atẽme ïsima rowẽ uptabi za'ra wa'wa, Roma ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, ïwasu'uwẽ na tame te duré aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

Zezihi wasu'uwẽ nhiptede

¹⁶ Wa hã, Zezihi wasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u tã mono da, 're ïnhisé mono ô di. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã siptete uptabi wa, ïwasu'uwẽ na te te ãma 're da'anho'reptui mono da, Zezusi te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono norĩ hã. Zudezu norĩ si ma tô ïsãna'rata hawimhã te te 're sã'reptu za'ra aré. Tane nherẽ, te oto ãhãna hã zudezu'ô norĩ zama te te 're anho'reptu.

¹⁷ Zezihi wasu'uwẽ hã e marĩ, wa za wa te ãma 're waihu'u za'ra. 'Re ïhâimana u'âsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ï'ab'madã'ã mono ô zarina, te te 're ïda'awêsãmri mono zé, taha wasu'u. Duréihã Habatuti hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére:

"Ni'wam norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're saze za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za te te 're awêsãmri, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ïwasédé hã te te oto ãma 're ï'ab'madã'ã mono ô zarina, po're'ô nherẽ, te te 're hã za'ra mono tã da. Ta norĩ si te za duré rowẽ u'âsi, ãma 're hâimana za'ra."

Ãne na ma tô ïwasu'u na ãma rob'ui'ére.

Dapo're ãna 're ïdanomro mono na rowasu'u

¹⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne hã wama waihu'u sirômo za'ra, dapo're'ô na 're ïdanomro mono norĩ hã za te te 're ïda'ahã za'ra mono zém na. Ta norĩ hã te tipê'ẽ na te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Hâimana wasété uptabi na, te duré dama 're hâimana u'âsi za'ra. Ta norĩ hã tiwasété si te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hã te te dawi 're 'wa'rutu za'ra, ãne na roti ïwẽ hã da te 're waihu'u za'ra mono tã da.

¹⁹ 'Re ïhâimana u'âsi mono 're ïhâimana mono zé hã, da te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã, dama waihu'u pese di. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dawi 're si'udã mono ô wa. Uburé marĩ hã te te ï'apoto mono hã sã'awi da te 're ï'madã'ã za'ra mono zéb zarina, te da te 're waihu'u za'ra, 're ïhâimana mono zé hã. Taha wa, da te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã dama waihu'u pese nherẽ, dapo're ãna 're danomro mono wa, te 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're da'ahã za'ra.

²⁰ Duréihã ïsãna'rata hawimhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ma tô te te ro'apoto, tiwaihu'u pese na. Tiwaihu'u pese na te te

ro'apoto mono wa, ta hawim haré te ĩsimiwaihu'u pese zém na, duré tô sena 're ĩhâimana mono na, da te âma 're waihu'u pese za'ra, ĩhâiba hã da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ nherê. E marĩ zarina tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩhâimana mono na te za tô sena na da te âma 're waihu'u pese za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé marĩ hã te te ĩ'apoto mono hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb zarina, te oto da te âma 're waihu'u za'ra, ĩwaihu'u pese na, duré tô sena õne u'âsi 're ĩhâimana mono na. Taha wa, tô sena 're hâimana mono nherê, da te dasiwi 're udâ waihu'u za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

²¹ Ta hã tô sena 're ĩhâimana mono na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra mono nherê, tô sena da te dasiwi 're ĩhâimana wazé mono na, da te tãma âma 're uwaimrami za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré sõprub uptabi nherê, âma 're dawata za'ra mono õ di. Taha upana, te marĩ na si siwa'ru da te 're rosa'rata wasété za'ra. Dapê'ê 're, robra u'âsi 're dahâimana za'ra mono wa, te danhimirosa'rata na da te 're upa za'ra.

²² Dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã uburé marĩ hã te te 're waihu'u pese za'ra mono newa, te taré sina 're wata za'ra, dama. Tane nherê, te ta norĩ hã simiza'rese âna 're nomro.

²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, te ta norĩ hã rob'manharĩ âma si 're wata za'ra, a'uwe na dahâiba 'manharĩ âma, duré si hâiba ne 'manharĩ âma, duré abaze hâiba ne 'manharĩ âma, duré di'i na 're ĩnomro mono norĩ hâiba ne 'manharĩ âma.

²⁴ Ta norĩ hã simiza'rese'õ uptabi na 're hâimana u'âsi za'ra mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima âma 're aroti, âne: "Ta norĩ hã po're za'ra õ wa, wa za oto rême za'ra. Te tãma 're roti za'ra mono õ di za oto. Si'uihã na te za oto 're hâimana za'ra." Áne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima âma 're aroti, ta norĩ âma hã. Taha wa, te oto marĩ ĩwasété si te te sima 're ĩwê u'âsi za'ra mono zéb zarina, te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, ta norĩ hã. Tihâiba na zama te duré 're siwasété uptabi za'ra oto, si'uihã na.

²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena nherê, te ĩmreme upana aimawi si te te 're wapari za'ra, tô senai'õ hã. Ropoto'wai upana, te ĩsimipoto âma si 're wata za'ra, ta norĩ hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si, 're dawata u'âsi za'ra mono za. Õhõ si, tô sena hã.

²⁶ Tawamhã dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã, Ropoto'wa nhimipoto âma si 're dawata za'ra mono wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'arême, dawasété si da te dasima 're ĩwê za'ra mono zéb zarina si, dahâiba na 're dasiwasété za'ra mono da, dasi'uihã na. Áne da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're apisutu mono õ nherê, te dasi'uihã na pi'õ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra.

27 Tane aibâ norĩ hã pi'õ na dasina 're ãdamro za'ra mono zéb upana, te aibâ si'uiwa na si te te sina 're rosa'rata wasété uptabi za'ra, pi'õi upana, aibâ si'uiwa 're ãsi'ruiwapari za'ra mono na. Dasi'uihã na te aibâ si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'ahã za'ra, dapo're'õ si, da te dasi'ãma 're ã'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro mono wa.

28 Dapo're'õ na 're ãdanomro mono norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti tô sena hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're arẽme, si'uihã na te te sima 're ãrosa'rata wasété za'ra mono zéb uwaibaba si, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra mono da.

29 Ta norĩ hã wasété uptabi na te 're hãimana za'ra. Marĩ zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra. Te duré te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Marĩ na te te 're da'ruiwapari u'ãsi za'ra. Te duré te te 're danhimro. Siti'ru sina, te ta norĩ hã dazô 're nomro, te te dama 're nharĩ za'ra mono da. Sadawa nhipese uptabi na, te 're hãimana za'ra. Niha te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, te da'ãma te te sima 're rosa'rata wasété u'ãsi za'ra. Taré te te sima 're dabãsi wasété u'ãsi za'ra duré.

30 Daza're'ra nherẽ, te duré ta norĩ hã te te sima 're dabãsi wasété za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te duré siwi 're 'ruiwapari. Te duré te te dama 're nharĩ wasété u'ãsi za'ra. Danhipai u dama pire na dama 're hãimana za'ra mono newa, te 'rãwi tipẽ'ẽ na sina 're wata za'ra. Taha wa, te sõ'awi timreme na dama 're siwasu'u za'ra, marĩ tãma ãwaihu'u pese za'ra na. Marĩ te te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb zarina si te te 're 'manharĩ za'ra, marĩ ãwasétére hã. Timama norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di duré.

31 Marĩ ãwasété zô si, te ta norĩ hã sima 're sõpré. Simiroti na saprĩ ahã na te 're hãimana za'ra. Da'ãma 're pẽ'ẽzé za'ra mono õ di. Duré da'ãma 're siwamri za'ra mono õ di.

32 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô ãne na da'ãma sima roti siro, dapo're'õ na 're danomro mono wa, ãsiré ãrata za 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono õ na hã. Dapo're'õ norĩ ma hã, ãne hã tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherẽ, te tihãimana wasété si te te sima 're 'ruiwapari u'ãsi za'ra, te te 're rẽme za'ra mono ãna. Tane nherẽ, uburé tiwasédé hã te te 're ã'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te duré marĩ ãwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã ãsine 're hãimana wasété za'ra mono wa, te ta norĩ si te te 're wẽsãmri za'ra.

2

Ïpo're'õ norĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te siwi 're ãawẽ'õ mono zé wasu'u

1 A norĩ wa'wa hã, dapo're'õ na 're ãdanomro mono norĩ ãma, ãwasédé hã ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're

aiwasété za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dasine aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, aiwa. Taha wa, dasine 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, dawasédé hã da'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono wamhã, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwê'õ pese za'ra wa'wa dasiré. Taha wa, aiwasété ãna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na 're asi'madá'ã waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

² 'Re ãhâimana u'âsi mono hã dapo're'õ na 're ãdanomro mono norĩ hã te te 're ã'awaihu'u mono zéb zarina, te tó te te 're awê'õ pese, ã'uwaibaba si. ãne hã, uburé wama waihu'u pese za'ra di.

³ Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã dawasédé hã da'ãma 're ãsa'ra za'ra wa'aba mono na, te aiwasédé hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo. E 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimihâzé wi, 'rãwi 're asisõ'reptu za'ra wa'aba mono da bâ, te ãne 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo.

⁴ Áté te za ãne asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo: “'Re ãhâimana u'âsi mono hã simizawi pese uptabi di. Dasi'uihã na dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherẽ, da'ãma 're wa'a su'u mono õ di. Taha wa, ãwasédé te 're 'manharĩ mono nherẽ, te te 're ã'ahãri su'u mono õ di.” ãne hã asi'uihã na asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da si, te simi'ẽ na te te 're ai'madá'ã za'ra wa'wa, simizawi pese uptabi na. E ãne hã zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

⁵ A norĩ wa'wa hã aipẽ'ẽ tete u'âsi, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za ropsi'utõrízéb u hã nimahã na bâdã hã ãwa ãwaptã'ãzéb ãma, dazu aihã za'ra wa'wa, dawasété wa, za te te ãda'awê'õzéb ãma hã. Tame te za oto tinhimihâzé hã dama ãma uwaimra, ã'uwaibaba si.

⁶ Marĩ hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono zéb uwaibaba, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te dama 're awa'ãbã, ãwê na hã duré ãwasété na hã.

⁷ Ni'wam norĩ si te marĩ hã simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ u'âsi za'ra, ãwê hã. Ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te 're wêsãmri za'ra mono da, te sina 're simipari za'ra, duré ã'rata 're ãsi'ubumroi u'âsi mono zé, te te tãma 're apisutu mono da. Ta norĩ ma si, te za tó 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, 're ãsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, ã'rata.

⁸ Duré ni'wam norĩ hã sima si te marĩ na te te 're rosa'rata za'ra, hãiba pisutu ãma 're hãimana za'ra mono da. Ta norĩ hã uburé marĩ ãwê hã te te siwi 're wê'õ za'ra, marĩ ãwasété na si 're hãimana za'ra mono da. Ta norĩ si te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã sa'ëté te te 're ahã za'ra, po're õ wa.

⁹ Uburé dawasété si, da te 're ã'manharĩ za'ra mono norĩ hã te za te te 're robzépata za'ëté za'ra, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

¹⁰⁻¹¹ E ni'wam norĩ hã taré zudezu na 're hãimana za'ra

mono wa, te za tinhimihâzé hã te te tãma 're ba'a za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha zarina, tinhimihâzé hã te te tãma 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré e ni'wam norî hã taré zudezu na 're hâimana za'ra mono wa, te za ìwê hã te te tãma 're anhomri, danhipai u. Mare di. Uburé aiwapsi 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã, dapoto mono bâ. Tane nherê, uburé ìwê si te te 're ì'manharî za'ra mono norî ma si, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwê hã te te tãma 're anhomri, zudezu norî ma, duré zudezu'õ norî ma zama. Rowê uptabi si, te za ta norî ma si te te 're apisutu. Ta norî si te za te te 're awêsãmri.

12 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na, duréhã Mozési te te ìrob'ui'érezé hã zudezu'õ norî ma, tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherê, tiwasété na si 're hâimana za'ra mono wamhã, e 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, te za te te sina 're uwaimrami za'ra. Mare di. Te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã zudezu norî ma si, te 're hâimana za'ra. Taha wa, ta norî hã tiwasédé te te 're 'manharî za'ra mono wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti na rob'ui'ére zarina, te te tãma 're arowairébé, ìwasété na te te 're ì'awaihu'u mono zéb uwaibaba.

13 E 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã, taré dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherê, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri. Mare di. Ìsimiroti zarina 're dahâimana wê za'ra mono wapsi, te za te te 're da'awêsãmri, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

14 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érezé hã zudezu'õ norî ma, tãma 're hâimana za'ra mono õ di. Tãma 're hâimana za'ra mono õ nherê, si'uihã na ìsimiroti zarina 're hâimana wê za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te za te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra, tãma 're hâimana za'ra mono õ nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na ìbaihã hã.

15 Ta norî hã si'uihã na 're hâimana wê za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ìpê'ê 're, tãma 're ìhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ìwê hã te te dama 're 'manharî za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tipê'ê na 're sisaze za'ra. Duré marî ìwasédé hã te te 're 'manharî za'ra mono wamhã, 'rãwi te za tiwasété na 're sisãmri za'ra. Taha wa, tipê'ê na 'rãwi 're sisaze za'ra mono wamhã, duré 'rãwi tiwasété na 're sisãmri za'ra mono wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, ìpê'ê 're, tãma 're ìhâimana u'âsi za'ra mono zé, te wasu'u.

16 Æne hã ìwasu'uwê na te dama 're ìrowasu'u mono zéb zarina, te za tô nimahã na tiromhãiba, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina, Zezu Cristu hã da'ãma ìsipo'ozéb da hã. 'Rãwi dasima si da te 're ìrosa'rata za'ra mono na te za oto da'awaihu'u. Taha zarina te za dama arowairébé oto, Cristu hã.

Mozési hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na te te ãrob'ui'érezém na rowasu'u

17 Zudezu norĩ, ãhãna wa za ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã, danhipai u 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese uptabi za'ra wa'aba mono na, te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, ãsib'a'uwẽ 're anomro aba mono wẽ te. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãrob'ui'érezé hã, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono wẽ te, te ato sina 're anomro aba mo, aima wa'aba si 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono da newa, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ã'ab'madâ'ã za'ra wa'aba mono õ zarina.

18 'Re ãhâimana u'âsi mono te te aima 're ã'apisutu aba mono zéb zarina 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã ma tô 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da.

19 ãÑe na te duré asi'ãma si 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ si datob'a ne 're ãdanomro mono norĩ hã, wa wa te 're simro, tô sena. Robra u'âsi 're ãdanomro mono norĩ ma, wa wa te 're rowa'a za'ra.

20 Duré 're ãdahâimana wẽ za'ra mono zéb da hã, da te 're ãwaihu'u za'ra mono õ norĩ ma hã, wa wa te 're roti za'ra ãwẽ na, duré ai'uté ne hâimana nhimiza'rese ãna 're ãhâimana za'ra mono norĩ ma zama." ãÑe na te asi'ãma 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wẽ te, te duré ãne na asi'ãma 're ãrosa'rata upa za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ ma si, wama waihu'u pese za'ra di, uburé roti ãwẽ hã tô sena uptabi hã." ãÑe na te duré asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

21 E marĩ wa, a norĩ wa'wa hã dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, 'rãwi duré asima zama 're roti za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na dawĩ 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te a norĩ wa'aba zama marĩ na dawĩ 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo.

22 Duré damro na dasiwi 're danhipsaihuri za'ra mono tô da, dama 're roti za'ra wa'aba mono nherẽ, te duré a norĩ wa'wa hã aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo. Duré uburé romhãiba 'manharĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono upana, ãma 're ãdawata za'ra mono zé hã asiwi 're wẽ'õ pese za'ra wa'aba mono nherẽ, te 'ri para 're ãsimasa mono zéb u 're asisisi aba mo, marĩ, 're simi'urĩ za'ra wa'aba mono da.

23 A norĩ wa'wa hã zudezu na da te 're aiwaptêrẽ za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã aima wa'aba si 're hâimana mono wẽ te, te dama asina 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ãsimiroti si 're 'madâ'ã za'ra wa'aba mono õ di. Duré asiwi 're wazéb za'ra wa'aba

mono õ di. Taha zarina, zudezu'õ norĩ ma hã tãma wẽ za'ra õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

²⁴ ãne ma tô durẽihã ai'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã:

“A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihãimana za'ra wa'aba mono, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti zarina si 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wa, te zudezu'õ norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te te 're waseté za'ra.”

ãne ma tô durẽihã ai'ãma rob'ui'ére za'ra wa'aba ni, ãbaihã na hã.

²⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono wamhã, ã'uwaibaba te za 're asihãiwata nhihãri za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, ãsimiroti si 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ wamhã, sihãiwata nhihãri ãna 're ãnomro mono norĩ ne, te za tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã aiwa.

²⁶ Zudezu'õ norĩ hã sihãiwata nhihãri ãna 're nomro mono nherẽ, ãsimiroti 'rata na si 're hãimana wẽ za'ra mono wamhã, ãsib'a'uwẽ ne, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're 'madã'ã za'ra, zudezu norĩ ne.

²⁷ A norĩ wa'wa hã zudezu na 're aihãimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're 'madã'ã pese za'ra wa'aba mono õ di, ãbaihã na rob'ui'ére hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, durẽ asihãiwata nhihãri ré 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã zudezu'õ norĩ hã sihãiwata nhihãri ré, 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã te te 're 'madã'ã pese za'ra. Taha zarina te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, te te 're aihã za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ norĩ si ãsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese za'ra mono wa, ai'upana za'ra wa'aba.

²⁸⁻²⁹ A norĩ wa'wa hã, e asihãiwata nhihãri ré 're anomro aba mono wa, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. E danho'a uburé marĩ hã zudezu hãimanazéb zarina si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ uptabi hã 're anomro aba mo. Mare di. ãne hã ã'uwaibaba nherẽ, ã'uwaibaba õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã. 'Rãwi aipẽ'ẽ 're, ãsimiroti hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ãsib'a'uwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptob zarina si. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã danho'a 're ãwãpari za'ra wa'aba mono zém na, tawamhã, ãsib'a'uwẽ uptabi na 're anomro aba mono õ di za. 'Rãwi aipẽ'ẽ 're, ãsimiroti hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono wapsi, tawapsi te za ãsib'a'uwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ãsib'a'uwẽ uptabi na 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã

ti'ai âma ré, da te 're wēsâmri za'ra mono dai õ nherê, te 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sima 're wasu'u wê za'ra.

3

'Re ìhâimana u'âsi mono hã, tô sena na te te dama 're ì'aropisutu mono zém na rowasu'u

¹ Tawamhã zudezu na 're ì'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e taré, te bété asihâiwata nhihâri ré 're anomro aba mo. E taré, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã.

² Mare di. Tô sena tâma hã, zudezu na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Tâma wê di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. E niha, wa za tawamhã âne hã waihu'u za'ra ni, zudezu norî 're ìhâimana za'ra mono zé hã. Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norî si te te sima 're awê, Ìsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã uburé da'udâna te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, dawî simani tô da.

³ Tane nherê, ni'wam norî hã zudezu norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ìnomro mono na hã te te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ di. E tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã asa te te tâma âma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, uburé marî na te te tâma âma 're ìropisutu za'ra mono zéb zarina.

⁴ Te za tô te te tâma âma 're uwaimrami u'âsi za'ra, te te tâma 're ì'aropisutu mono zéb zarina. Uburé ti'ai âma dazadawa nhipese na dasima 're dahâimana za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, sadawa nhipese õ di, tô sena. Duréihã ma tô âne na âma rob'ui'ééré Dawi hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono âma hã:

“A hã marî na dama 're roti mono wamhã, tô sena asadawa nhipese õ na te za da te 're aiwaihu'u za'ra, tô sena asimiroti hã. Duré ni'wam norî hã asadawa nhipe te te ai'âma 're sa'ra mono wamhã, ta norî si ìsadawa nhipese na te za da te dasiwi 're waihu'u za'ra, ai'upana.”

Âne na ma tô duréihã rob'ui'ééré Dawi hã, ìbaihã na hã.

⁵ Ni'wam norî hã te âne na te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norî hã wahâimana wasété na si, wa za oto 're wahâimana za'ra, 're ìwanomro wasété uptabi mono na, da te 're wawaihu'u za'ra mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono si wasété âna 're ìmorî wê uptabi na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wanhipai u. Tawamhã, wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, e te za te te 're wa'ahã za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Te te 're wa'ahã za'ra mono õ di za.” Âne te ni'wam norî hã te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra.

⁶ E tawamhã ì'uwaibaba te ta norî hã âne na hã te te 're rosa'rata za'ra. Mare di. Ì'uwaibaba õ di. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te tô ì'uwaibaba si te te 're da'ahã za'ra. Ì'uwaibaba na si te marî na te te dama 're arowairébé. Âne zarina te te dama

're arowairébé mono õ 'wa'âhã, aré te te da'awẽ'õ waihu'u õ di, za da'âma ãsipo'ozéb âma hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Áté ni'wam norĩ hã te za duré ãne na te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra: “Wa norĩ hã wawasédé, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, áté te za ãne na da te wa'âma 're rosa'rata za'ra: ‘Õ norĩ hã wasété uptabi na te 're nomro. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, te wẽ uptabi na 're hâimana, õhõ si siwaprosi.’ Áne na te za 'Re ãhâimana u'âsi mono si 're ãmorĩ wẽ uptabi na, da te dasiwi 're waihu'u za'ra, wawasété si, wa te 're ã'manharĩ za'ra mono na, da te 're ãwawaihu'u za'ra mono zém na hã. E tawamhã ã'uwaibaba, 'Re ãhâimana u'âsi mono, wawasédé te te wa'âma 're ã'aza'ra mono zéb da hã. Mare di. ã'uwaibaba õ di.” Áne na te duré ni'wam norĩ hã te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra.

⁸ Taha zarina te duré te te sima 're nharĩ za'ra: “Wawasété si, wa za tô wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono si ãwẽ uptabi na, da te dasiwi 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã.” Ni'wam norĩ hã ma tô ãne na ãnhimiroti wasédé hã ã'âma sa'ra, ãsi'uihã na ãne hã te ãma ãwaihu'u za'ra newa. Ma tô ã'âma wasété za'ra. Taha wa, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ta norĩ si siwi wẽ'õ pese za'ra, ã'uwaibaba.

Dahâimana wasété na 're ãdahâimana za'ra mono na rowasu'u

⁹ Tawamhã wa norĩ hã zudezu norĩ hã e taré zudezu na 're wahâimana za'ra mono wa, te za, zudezu'õ norĩ hâimanazém nhipai u, te te 're wa'awêsãmri, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Uburé aiwapsi tâma 're ãdahâimana za'ra mono zé hã. Uburé dahâimana wasédé hã da te 're ã'manharĩ za'ra mono na si te 're dahâimana za'ra, zudezu norĩ hã duré zudezu'õ norĩ zama. Dawasété hawi, dasi'uihã na 're dawairébé waihu'u mono õ di, dama siptete wa, dawasédé hã. Áne, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'wa.

¹⁰ Duréihã ma tô ãne na ni'wam norĩ hã ãma rob'ui'ére za'ra: “Ni'wam norĩ hã si'uihã na 're ãnomro wẽ mono zém na, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãwasu'u wẽ za'ra mono zéb da hã, robaba di. Uburé 're ãdanomro wasété mono na si, te 're dahâimana za'ra.

¹¹ Duré ni'wam norĩ hã ãne te te waihu'u za'ra õ di, dawẽ na 're ãdanomro mono zé hã. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono zõ 're sõpré mono õ di, ãhâimanazém na te te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Áne hã tâma robaba uptabi di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã.

¹² A'uwẽ mono bâ ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, 're dasipizari za'ra.

Dasi'uihã na marĩ ãwẽ hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Taré ma tô 're ãanomro. Ni'wam norĩ hã marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Mare uptabi di.

¹³ Uburé danhoto hã wasété di. Wasété uptabi di.

Danhoto wasété na te dazadawa nhipese na, da te dasima 're nharĩ wasété za'ra.

Duré wahi hã te te 're dahâzu mono wa, ti'wa wa'u na te te 're ĩdanhimroi mono ne, te damreme na da te dasima 're nharĩ wasété za'ra, rowê hã da te dasiwi 're uprosi za'ra mono da.

14 Damreme ĩwasété uptabi na si te dasi'ãma da te 're wasété za'ra.

15 Dasi'aba're na te duré 're dasi'u'a za'ra. Dasi'aba're na te duré 're dasisimro.

16 Daro mono bâ 're danomro mono sidâpâsi, te da te dasiwi 're rowamnarĩ u'âsi za'ra. Taha wa, te dasisa'u hã robzei'õ u'âsi 're dahâimana za'ra.

17 Rowê na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã, marĩ hã ĩwê hã da te dasima 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di.

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, da te dasiwi 're hâimana wazé mono õ di."

Ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na da'ãma rob'ui'ére sirõmo za'ra.

19 Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na ma tô Mozési hã rob'ui'ére, zudezu norĩ ma, õhõ na si ãma 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã 're hâimana sirõmo mono wa, ni'wa hã tiwê na 're ĩmorĩ wasété õ na dama 're siwasu'u waihu'u mono õ di. Uburé dawasété na 're dasisãmri za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ére 'rada hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dawasété na te te 're ĩda'awê'õ mono zé hã da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

20 E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére zarina, marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wê za'ra mono na, te za te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te oto 're da'awêsãmri mono da, dapo're'õ nherê, te te 're da'ahâ za'ra mono tõ da. Mare di. Taha nai õ di. Uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono na, 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da si, te dama 're hâimana, rob'ui'ére 'rada hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na rowasu'u

21 Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tô oto dama waihu'u, te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na hã, sõ'awi da te oto 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, uburé marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wê za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ĩda'awêsãmri mono zéb da hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére'wa norĩ hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'awêsãmri mono zém na hã.

22 Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima da'ãma 're aroti, dawasédé hã te te oto da'ãma 're

ab'madâ'â tō mono da, taha zarina si te te oto 're da'awēsāmri mono da, dawasété na 're danomro mono nherē, te te oto 're da'ahâ za'ra mono tō da. Uburé Zezu Cristu te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te te oto 're awēsāmri. Āne hā aiwapsi te uburé tāma 're hāimana za'ra, zudezu norĩ hā, duré zudezu'ō norĩ zama.

²³ A'uwē mono bâ te uburé dawasété na 're danomro. Taha wa, te 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhiti 're dahāimana za'ra, 're ĩmorĩ wē uptabi nhiti.

²⁴ Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhiti 're dahāimana za'ra mono nherē, Zezusi te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hā te te 're awēsāmri, da'āma 're ĩpē'ēzé mono zéb zarina, asa tāma 're ĩdasiwa'ābâ za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono āna. Cristu Zezusi hā tidâ'ázém na ma tō da'awa'â. Taha wa, ma tō dawasété hawi te te 're da'awaibu. Taha na si te oto 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā te te 're da'awēsāmri, dawasédé hā za oto te te da'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zéb zarina.

²⁵ 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā ma tō Zezusi hā pisutu, dazada ĩdâ'ázém na dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hā te te dama 're aparĩ mono da, taha zarina tiwi 'rusimani da, ĩwa'rāmi da'āma 're pē'ēzé mono da. Duré taha na si te te 're ĩda'awēsāmri mono zé hā, râwi da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tō āne da pisutu, Zezusi hā. Zezusi hā da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, te za dawasédé hā te te dama 're aparĩ. 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā da'āma 're wa'a su'u mono ō wa, dawasédé hā te te da'āma 're ab'madâ'â mono ō di aré.

²⁶ Tane nherē, āhāna hā dawasédé hā da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, te te da'āma 're ab'madâ'â mono āna 're hāimana mono ō di oto. Te oto te te āma 're da'ab'madâ'â u'âsi, uburé marĩ hā ĩ'uwaibaba si te te 're ĩ'ab'manharĩ wē mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, duré uburé Zezusi hā da te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ hā te te 're ĩda'awēsāmri mono na, da te dasina 're waihu'u za'ra mono da.

²⁷ E tawamhā wasi'uihā na, wa za wawē na wasina 're wawata za'ra, 'Re ĩhāimana u'âsi mono te te 're ĩwa'awēsāmri mono na hā. Mare di. E marĩ wa. 'Re ĩhāimana u'âsi mono nhimiroti si, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono na, te te sima wa'āma 're aroti mono ō na dâ'āsina, taha zarina wawasédé hā te te wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da. Taré, Zezusi hā wa te 're ĩsazei pese za'ra mono na, te te sima wa'āma 're aroti, taha zarina wawasédé hā te te oto wa'āma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina te te 're wa'awēsāmri mono da.

²⁸ Āne hā wa tō wasina waihu'u pese za'ra ni oto. Tō sena, Zezusi hā da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za tō 'Re ĩhāimana u'âsi mono hā te te sima da'āma 're aroti, dawasédé hā te te oto da'āma 're ĩ'ab'madâ'â mono ō zéb zarina, te te oto 're ĩda'awēsāmri mono zéb da hā. Ta hā te te sima da'āma 're aroti mono ō di, ĩsimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina, marĩ hā uburé da te 're ĩ'manharĩ wē za'ra mono na, dawasédé

hã te te oto da'ãma 're ì'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te duré 're ìda'awêsãmri mono zéb da hã. ãne wasu'u zarina, wa tô wa norĩ hã wasina waihu'u pese za'ra ni oto.

²⁹ E zudezu norĩ nhib'apito si, te 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 're hâimana. E zudezu'õ norĩ ma hã, 're hâimana mono õ di bété. Ta norĩ ma zama te duré 're hâimana.

³⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tô sena, misire uburé Danhib'apito uptabi hã. Zezusi hã te te 're ìsazei pese za'ra mono zéb zarina si, te za te te sima ãma 're aroti, ìwasédé hã te te oto ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina si te te oto 're awêsãmri mono da, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ zama.

³¹ Zezusi hã da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na si, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, te te sima da'ãma 're aroti mono wamhã, e tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, wama hã taré hã. E wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za. Wa za tô taha zama, wa te 're 'madâ'â pese za'ra, tô sena wa.

4

Abra'ãhã wasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìsazei pese mono zém na

¹ ãhãna hã wasiré zudezu norĩ hi'rada, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, Abra'ã hã.

² Ta hã uburé marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â mono tõ da, te te sima ãma roti 'wa'ãhã, duré taha zarina Abra'ã hã 'rãwi tiwẽ na sina 're wata mono 'wa'ãhã, te aré tõ sena 'rãwi sina 're wata. Tane nherẽ, marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'rãwi sina 're wata waihu'u mono õ di Abra'ã hã, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te sima ãma roti õ wa, ìwasédé hã te te oto ãma 're ì'madâ'â mono õ zarina, te te ìwêsãmrizéb da hã.

³ Duréihã Abra'ãhã wasu'u na, ma tô ni'wa hã ãma rob'ui'éré, ãne na hã:

“Abra'ã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tãma ìropisutuzém na hã. Taha ãma si, ma tô sasõ. Taha wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, ìwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina si te te oto wêsãmri da. Taha wa, tãma wẽ uptabi di, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã.”

ãne ma tô Abra'ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré ni'wa hã, ìbaihã na hã. ã hã Abra'ã hã, marĩ hã te te 're ì'ab'manharĩ wẽ mono na, 'rãwi sina 're ìwata mono õ zé wasu'u.

⁴ Ni'wam norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, da te 're ìpawa'ãbã za'ra mono ré, te 're hâimana za'ra. E sõpru wa, te za taré ìsib'apito hã rob'ui'prazé hã te te tãma 're sõmri za'ra. Mare di. Sõpru wa, te te tãma 're sõmri za'ra mono õ di.

Te te tãma 're ïromhuri za'ra mono zé wa'rãmip si, te za te te tãma 're sômri za'ra, ïpawa'â hã.

⁵ Tanei õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã da te 're ï'manharĩ wẽ za'ra mono na, te 'rãwi 're dasi'madâ'â ze za'ra, taha na si 'Re ïhâimana u'âsi mono hã dawasédé hã te te oto da'ãma 're ï'ab'madâ'â mono õ na, te te sima da'ãma 're aroti mono newa. Tane nherẽ, te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, taha na dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, taha zarina te te oto 're ïda'awësãmri mono zéb da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wapsi, te za te te sina 're da'awësãmri, dawasédé hã za oto te te da'ãma 're ab'madâ'â mono õ wa, duré dawasété na 're danomro mono nherẽ, te te 're da'ahã za'ra mono tõ da.

⁶ 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma 're aroti mono õ di tõ, uburé marĩ hã da te 're ï'manharĩ wẽ za'ra mono zéb zarina, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ï'ab'madâ'â mono õ zéb da hã, taha zarina te te oto 're ïda'awësãmri mono zéb da hã. Da te 're ïsaze za'ra mono zém na si te oto te te 're da'awësãmri tõ. Taha zarina, dama 're ïrowẽ uptabi za'ra mono zém na hã, ma tõ Dawi hã ãne na ãma rob'ui'ééré, duréihã:

⁷ "Ni'wam norĩ ma hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwasédé te te oto ãma 're 'madâ'â za'ra mono õ wamhã, ta norĩ ma si, tãma 're rowẽ za'ra mono di za, ïwasété na oto ãma 're po're pu'u za'ra mono õ wa, ta norĩ ãma hã.

⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwasédé hã te te oto ãma 're sa'rata za'ra mono õ wa, tãma 're rowẽ za'ra mono di."

Ãne na ma tõ Dawi hã ãma rob'ui'ééré, dama 're ïrowẽ uptabi za'ra mono zém na.

⁹ Ãne hã, e sihâiwata nhihâri ré 're ïnomro mono norĩ si, te za rowẽ uptabi na 're nomro. E ã norĩ si, te wasu'u, Dawi hã. Mare di. Sihâiwata nhihâri ãna 're ïnomro mono norĩ zama, te wasu'u. Ãne na, wa tõ aima waihu'u pari za'ra wa'wa, Abra'ãhã wasu'u na rob'ui'ééré hã, duréihã:

"Abra'ã hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si, ma tõ te te sina 're umnhasi u'âsi, te te tãma ïropisutuzém na hã. Taha ãma si ma tõ sasõ. Taha wa, ma tõ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, ïwasédé hã te te oto ãma 're 'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina si te te oto wësãmri da. Taha wa, tãma wẽ uptabi di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã."

Ãne, wa tõ aima waihu'u za'ra wa'wa.

¹⁰ E tawamhã Abra'ã hã sihâiwata nhizâri sirõmo, ma tõ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sima ãma roti, te te wësãmri da. Mare di. Sihâiwata nhizâri õ ré, ma tõ wësã.

¹¹ 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, Abra'ã hã te te sina ï'umnhasi pese zém na si, ma tõ wësã, sihâiwata nhizâri õ nherẽ. Taha wa, sihâiwata nhizâri õ ré, Abra'ã hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïwësãmrizém na hã, te wama wasu'u, tõ sena na uburé da te 're ïwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, Abra'ã hã uburé

'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono norî hi'rada, ta hã. Sihâiwata nhihâri ò nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'awêsâmri mono norî hi'rada.

¹² Duré, ìsiahâiwata nhihâri ré norî hi'rada, zudezu norî hi'rada. E tawamhã sihâiwata nhihâri ré 're hâimana za'ra mono wa, te ta norî hi'rada hã 're hâimana, Abra'ã hã. Mare di. Abra'ã hã sihâiwata nhizâri ò ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìsazei pese ne, ìsine te te 're ìsazei pese za'ra mono norî hi'rata si, te 're hâimana, Abra'ã hã.

Abra'ãhã ma, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, ma tô ropisutu, uburé danhipti'ai mono bâ te te tãma 're anhomri mono da, ìsihudu norî ma ropibu ma, ìsihudu sidâpâsi. E ìsimiroti hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wa, duré nimahã na marî na misi ìsimiroti na te te upai ò wa, ma tô ãne na tãma ropisutu. Mare di. Taha wab ò di. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìsazei pese na, te te wêsâmri wa, ma tô ãne na tãma ropisutu siro.

¹⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa norî hã zudezu norî hã, ìsimiroti te te 're ì'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ta norî ma, uburé danhipti'ai mono bâ te te tãma 're ì'anhomri mono da hã, te te ropisutu 'wa'âhã, taré te aré da te 're saze za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Marî dai ò di aré. Taré te aré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dama ropisutu, daro hã te te dama 're ì'anhomri mono zém na hã. Dama hã, aré marî ò di.

¹⁵ 'Re ìdahâimana wê za'ra mono zéb da hã, dasi'uihã na da te dasima 're ìpisutu za'ra mono zé hã dama 're hâimana za'ra mono ò 'wa'âhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra mono ò di. Tane, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érezé hã dama 're hâimana za'ra mono ò 'wa'âhã, aré da te ãma 're upai waihu'u za'ra mono ò di duré. Tane nherê, te tô dama 're hâimana, ìsimiroti na rob'ui'ére 'rada hã. Taha wa, da te 're waihu'u pese za'ra mono nherê, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono ò wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'ahã za'ra mono zé, te wasu'u.

¹⁶ Tawamhã e marî hawi, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma ropisutu, ìsihudu norî ma ropibu ma. Abra'ã hã te te ìsazei pese zém hawi, ma tô tãma ropisutu. Te te tãma ìropisutuzé wa'rãmi, asa tãma ìsiwa'âbâzéb zô 're ìsimnhasi mono ò na, da te dasina 're ìwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ã te te ìsazei pese zém hawip si, tãma ropisutu. E Mozésihi nhimi'ui'ére 'madâ'â'wa norî ma si, te 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirotisutuzé hã tãma 're hâimana za'ra, zudezu norî te te 're ìsazei pese za'ra mono norî ma si. Mare di. Abra'ã hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina ì'umnhasi ne, uburé 're ìdahâimana za'ra mono norî

ma zama, te tãma 're hãimana za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzé hã. E marĩ wa. Abra'ã hã uburé wahi'rata wa, uburé wasiré ãsazei'wa norĩ hi'rata wa.

¹⁷ Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ééré, Abra'ãhã ãma hã:

“Wa hã wa tô aipisutu, daro mono bâ da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hi'rata na, da te 're asisi za'ra mono da.”

Ãne ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutuzém na ãma rob'ui'ééré. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzé hã, tô sena. Pire uptabi di. E marĩ wa. Ô hã tô sena, 're hãimana mono wa. Taha si, ma tô Abra'ã hã te te sina 're umnhasi u'ãsi. Taha si, 're dadã'ã za'ra mono nheré, dahãiwa'utu'wa hã te 're hãimana. Taha si marĩ ô ré, Ropoto mono 'wa hã.

¹⁸⁻¹⁹ Duréihã Abra'ã hã 100 na ãma ãwahubzéb u hã romhutu na ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tãma ropisutu, ãne: “Asihudu sidãpãsi, da'ahã uptabi di za.” Ãne rob'ui'ééré 'rata na ãwasu'u hã. Abra'ã hã romhutu na ma tô tidã'ázé hã sina waihu'u, ãhãiba sib'uwari na hã oto. Timro zama ma duré waihu'u, 'ra waihu'u ô na, Sara hã. Tane nheré, siptete sina ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono si saze, za ã'ra te te tãma ãsõmrizém na hã. Te te 're wawãi mono ãna, te sô 're simipari u'ãsi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiropisutuzéb zô hã, marĩ hã tãma hãimana ô nheré, sô 're ãsimipari mono zéb da hã. Taha wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã pisutu, daro mono bâ da te 're ãsazei pese za'ra mono norĩ hi'rata na, da te 're sisi za'ra mono da.

²⁰ 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãropisutuzém na hã te te ãma wawãi ô di. ãmreme hã te te ãsazei pese zéb zarina, ma tô siptete uptabi na 're hãimana. Te duré ãma 're wata u'ãsi.

²¹ 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãropisutuzé hã za te te tãma ãma ã'uwaimramizéb zô, te te 're sazei pese u'ãsi. Te te sazei utõrĩ ô di, Abra'ã hã.

²² Taha wa, te te ãsazei pese na ma tô sima ãma roti 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, ãwasédé hã te te oto ãma 're 'madã'ã mono tã da, taha zarina te te wêsãmri da, duré po're'õ nheré, za te te azãri tã da, dame.

²³ Duréihã rob'ui'ééré 'rata na Abra'ãhã wasu'u hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãwêsãmrizém na hã, taha wasu'u si ô di.

²⁴ Wa norĩ zama, wa te wasina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za duré te te 're wa'awêsãmri, Wanhib'apito Zezusihi hãiwa'utu'wa, wa te wasina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

²⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Zezusi hã dama tisõ, da te dasiwi wãrĩ da, wawasété na 're wanomro mono wa. Ma tô duré hãiwa'utu, taha na te te 're wa'awêsãmri mono da, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã tã mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

5

Cristuhu zazei'wa, toi u'âsi 're ĩnomro mono zé wasu'u

1 Wanhíb'apito Zezu Cristu hã ma tô wazada tidâ'â za'ra, wa'upana. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te sima wa'ãma 're aroti, wa te 're ĩsazei pese za'ra mono na, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tō mono da, taha zarina si te te duré 're wa'awēsãmri mono da, wawasété na 're wanomro mono nherē, te te 're wa'ahâ za'ra mono tō da. Taha wa, rowē u'âsi, wa oto ãma 're wanomro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã.

2 Zezusi hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwē si te te wama 're ab'madâ'â. Taha na si, wa oto wa norĩ hã 're wahâimana za'ra. Niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're apisutu, ĩwaihu'u pese zarina ĩhâiba na rowa'a za'ětē na ĩsiré 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowē uptabi na. Taha wa, wato sina, wa sô 're wanhimipari za'ra, wa te 're sazei utōrĩ za'ra mono ãna.

3 Duré Cristuhu zazei'wa, 're wanomro mono 'ru te, da te wama 're rob'manharĩ za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono ré, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra òne haré, wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zéb zarina, òhō ãma si wanhiptete sina 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te wasima ãma 're sa'ětē za'ra mono wa. Æne hã wa te wasina 're waihu'u pese za'ra mono wa, wa za watoi u'âsi 're wahâimana za'ra.

4 Tawamhã wanhiptete sina, ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ãma 're wata za'ra. Tawamhã wa'ãma 're ĩwata za'ra mono zém na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono wamhã, marĩ te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono ãna, wa za wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra.

5 Æne zô si 're wanhimipari za'ra mono wamhã, taré sô 're wanhimipari za'ra mono ò di za. Taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Tipē'èzani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, tinhimizawi pese zé hã te te wama 're awaihu'u mono wa, taré, wa te wasina 're umnhasi baba za'ra mono ò di za. Taha wa, taré sô 're wanhimipari za'ra mono ò di za, marĩ ĩwē hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zô hã.

6 Duréihã 're ĩdahâimana za'ra mono na'rata zém hawimhã, marĩ da te 're ĩ'manharĩ wē za'ra mono zém na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te da'ãma sima 're aroti mono ò di, taha zarina dawasédé hã te te oto da'ãma 're ab'madâ'â tō mono da, duré dapo're'ò nherē, te te 're da'ahâ za'ra tō mono da. Ta hawim haré, dahâimana wē zém na 'rãwi 're dasi'madâ'â waihu'u za'ra mono ò di, dawasédé hã te te da'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono ò zarina, te te 're ĩda'awēsãmri mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana

u'âsi mono hã. Taha ré, ma tô Cristu hã dazada dêrã, uburé dawasété na 're ïdahâimana za'ra mono norĩzãda, 'Re ïhâimana u'âsi mono, bãdã te te ãma ïpisutuzé hã ïwa ïwaptã'ãzém na.

⁷ Ni'wa hã uburé danhimiroti wê hã te te 're 'madã'ã pese mono nherê, taha upana ïda'matã'ã da hã, mare di. Ni'wa hã da'ãma 're ïsiwamri mono, 're 'maihâimana mono wamhã, taha upana si ïda'matã'ã da hã, ãté te za 're si'madã'ã za'ra.

⁸ Tanei ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimizawizé hã. Wa norĩ hã wawasété na 're wahâimana za'ra mono nherê, ma tô Cristu hã pisutu, wazada dã'ã da, wa'upana. ãne hã ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te wama 're awaihu'u, te te 're ïwa'azawi pese mono zém na hã.

⁹ Zezusi wazada ïdã'ãzém na, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awêsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ï'ab'madã'ã mono ô zarina. ãne wa, te za duré Zezusi hã tidã'ãzém na te te 're wa'anho'reptu, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihãzê wi, ro hã za ïsi'utõrĩzêb ãma hã.

¹⁰ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhitob'ru, wa aré 're wanomro. Tane nherê, ti'ra dã'ãzém na ma tô wa'ãma 're siwadi za'ra oto. Tawamhã ïsiwadi oto 're wahâimana za'ra mono wa, te za tô oto Zezusi hã te te 're wa'anho'reptu, dã'ã nherê, apã hãiwa'utu wa, dã'ã ãna 're hãimana u'âsi mono wa za oto.

¹¹ Tane nherê, taha si ô di. 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma, wa duré watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, Wanhĩb'apito Zezu Cristu dã'ãzém na, wa'ãma 're siwadi za'ra mono wa oto.

Adãhã wasu'u, Cristuhu wasu'u me

¹² Tawamhã e ma hawi, ma tô dawasédé hã tinhana'rata. Adã hã ma tô duréhã tiwasété 'rata. Ta hawimhã ma tô dawasédé hã te te ropé, uburé dapoto mono bã. Ta hawim haré, te aihĩni 're dadã'ã u'âsi za'ra, dawasété na 're danomro mono wa.

¹³⁻¹⁵ Dawasété ãna 're ïdahâimana za'ra mono zêb da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dama 're hãimana za'ra mono ô nherê, dawasédé hã te te dã'ãma 're aza'ra mono ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Tane nherê, duréhã Mozésihi ma, tinhimiroti hã te te waihu'u ô ré, duré te te rob'ui'ééré ô ré, te dawasété na si 're dahâimana u'âsi za'ra. ïsimiroti na rob'ui'ééré hã dama 're hãimana za'ra mono ô nherê, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô Adãhã wasété na'rata hawim haré 're dadã'ã u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã dapê'ê 're, dama 're hãimana za'ra mono nherê, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono ô wa. Mozésihi ma, za oto 'Re ïhâimana u'âsi mono, tinhimiroti te te ïwaihu'uzêb u hã, dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô 're dadã'ã u'âsi za'ra. Adãhã wi, 'Re ïhâimana u'âsi mono, rob'rã te te sawi nherê, te te sadawa 'madã'ã ãna, ma tô tiwasédé hã 'manha. ãne hã Adãhã wasété ne, aiwa da te 're 'manharĩ za'ra mono ô nherê, ma tô aihĩni 're dadã'ã u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi

mono te te dama ĩrotizé hã, sô'awi dama 're hâimana za'ra mono õ nherê.

Adã hã wasété na'rata wamhã, ma tô ĩpire uptabi hã 'manha, tiwasédé hã. Taha uirĩ na si, ma tô Zezusi hã marĩ ĩpire uptabi hã 'manha duré ĩwê hã, ti'ai âma 're morĩ ré. Taha wa, Zezusihi ne Adã hã, marĩ ĩsine ĩpire hã te te 'manharĩ wa. Tane nherê, aiwab õ di, ĩsimi'manharĩzé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê te te dama 're ĩ'anhomri mono hã, Adãhã wasété nei õ di. Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém hawi, ma tô oto uburé 're dadã'â u'âsi za'ra, tô sena. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã ĩpire uptabi di, Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém nhipai u. Wê uptabi di. E marĩ tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê hã te te dama 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Zezusi hã sisawi âna tihãiba na te te 're ĩda'azawi pese mono na, ma tô te te dama 're ab'manharĩ wê, tinhoprubzéb zarina.

¹⁶ Adã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém hawim haré, te dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra oto. Taha zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awê'õ pese, dawasédé hã te te da'âma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane nherê, ta hawim haré, dawasédé hã da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono nherê, dama ĩsõprubzém na te oto da'ahã na te te 're da'awêsãmri 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩ'ra dazada ĩdã'âzém na. Âne wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, dama 're ĩsõpru mono zé hã, ĩpire uptabi di, Adãhã nhimi'manharĩzé ma hã.

¹⁷ Tô sena aibã hã misi, tiwasédé te te ĩ'manharĩ na'rata hawi, ma tô oto 're dadã'â u'âsi za'ra. Tane nherê, Zezu Cristu hã aibã misi nherê, ĩsimi'manharĩzé hã ĩpire uptabi di, aibã tiwasédé te te ĩ'manharĩ na'rata zém nhipai u. Wê uptabi di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê uptabi hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono norĩ si, te za hâimana ĩpire na ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra, tinhoprubzé hã te te tãma 're ĩ'anhomri mono norĩ si. ĩsõprubzé hã te te 're ĩda'awêsãmri mono zé, te wasu'u. Cristu ĩdã'âzém na te za hâimana ĩpire na ĩsiré 're hâimana u'âsi za'ra.

¹⁸ Aibã hã misi tiwasédé hã te te ĩ'manharĩzém hawi, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé te te 're da'awê'õ pese, dawasédé hã te te da'âma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina. Tane, misi Zezusihi nhimi'manharĩ wê zém na, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu, dapê'ê 're, dadã'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zém hawi, ĩ'rata 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

¹⁹ Aibã hã misi nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapari õ hawimhã, ma tô oto uburé dawasété na si 're dahâimana za'ra. Tane duré, aibã hã misi nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwapari pese zém hawi te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri, Zezu Cristu te te ĩwapari pese zém hawimhã.

²⁰ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Mozésihi ma tinhimiroti hã waihu'u, te te âma rob'ui'ére da, âma 're dasipo're

pu'u za'ra mono wa, dawasédé hã da te oto dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherẽ, ma tô dawasédé hã da te dasima 're sa'êtê u'âsi za'ra. Tane nherẽ, dawasédé da te dasima 're ĩsa'êtê za'ra mono zém nhipai u, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama 're arob'manharĩ wẽ, da'ãma 're ĩsiwamri u'âsi mono zéb zarina.

²¹ ãne na rowasu'u na, wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Dawasété na si 're danomro u'âsi mono wa, ma tô aré dapê'ẽ 'remhã, dadâ'â ne 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nheti. Tane nherẽ, tinhimizawi pese zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito Zezu Cristu dâ'âzéb zarina te te sima 're wa'awẽ, taha zarina si rowẽ uptabi na 're wanomro u'âsi mono da oto.

6

'Re ĩdanomro mono zép té wasu'u

¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, simizawi pese uptabi di. Te wa'ãma 're pẽ'êzé u'âsi. Taha wa, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, tinhimizawizé hã te te wawi 're azawi mono õ di. Wawasédé, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, te duré te te wama 're apari. E tawamhã, wawasédé, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã te te wama 're apari mono nherẽ, wa za wawasédé hã duré apã wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, apã te te duré wama 're apari zahu mono da. E taha da, wa za wawasété u'âsi 're wahâimana za'ra.

² Mare di. 'Re dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne, wa norĩ hã wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za. Taha wa, wawasédé hã wa te duré 're 'manharĩ zahu za'ra mono õ di za oto.

³ Wa norĩ hã â dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, Cristu Zezusihi siré, 'rãwi oto 're ĩwanomro mono zé, te wasu'u, simisutu. ĩsiré oto 're ĩwanomro mono ne, wa tô duré ĩsiré 're wadâ'â za'ra, simisutu. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

⁴ Tawamhã, â dawabzuri hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, â da te 're ĩwanhamra mono zé, Cristuhu siré 're ĩwadâ'â za'ra mono zé, te wa'ãma simiré'é. Ab're 're, ĩsiré da te 're ĩwanheme mono zéb zama, te wasu'u. E marĩ da, wa tô Zezusihi siré 're wadâ'â za'ra. Cristu hã dâ'â nherẽ, ĩmama hã tiwaihu'u pese na te te ĩhâiwa'utu ne, 're ĩwanomro mono zép tém na si, oto 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wa tô ĩsiré 're wadâ'â za'ra, wa norĩ hã. ãne wa'ãma ĩsimiré'ézé hã.

⁵ Wa norĩ hã Cristuhu siré, wa tô 're wadâ'â za'ra, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ wa, 're dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. ãne hã simisutu ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba na atob za'ra, Cristuhu tême. Duré Cristu hã dâ'â

uptabi nherẽ, Īmama te te ĩhâiwa'utu ne, te za duré wa norĩ hã te te 're wa'ahâiwa'utu. Taha na te za duré Cristuhu tẽme wahâiba na atob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁶ Wawasété na 're ĩwanomro 'rata mono zé hã, tâibâ oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'râmi na ĩdâ'â ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Marĩ ĩwasétére si, wa te wasima 're ĩ'ruiwapari u'âsi za'ra mono zém hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ma tô te te wama 're a'uprosi, 're ĩwanomro 'rata mono zé hã. Wawasédé hã wa te 're sahâri waihu'u za'ra mono ãna, 're wanomro mono tō da, ma tô te te wama 're a'uprosi. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di.

⁷ 'Re dadâ'â za'ra mono wamhã, dawasédé hã da te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Tane, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ ne, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono õ di za oto.

⁸ Taha wa, Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra tô sena na, za ĩsine 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zéb da hã, duré ĩsiré za 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zém na hã.

⁹ Āne na, wa tô duré wasina waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã dâ'â uptabi nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te hâiwa'utu wa, taha wa, niwamhã tidâ'â na te te sahu õ di za, ĩdâ'âzê hã sib'uware wa oto, Zezusihi ma hã.

¹⁰ Dâ'â wamhã, misi haré ma tô dawasété nhiptetezé hã uprosi. Taha wa, oto dâ'â parimhã, Timama ma, te oto 're hâimana u'âsi, Cristu hã.

¹¹ Taha wa, te za ãne na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: "Re dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô, da te oto 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono õ ne, wawasété zô, wa te oto 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za, wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te oto 're ĩromhuri za'ra mono da si, wa za oto 're wahâimana za'ra. Cristu Zezusihi ãma si, wa za oto 're wahâimana za'ra." Āne si te za asima ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.

¹² 'Râwi marĩ na asima 're ĩrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono tō da, te za aiwasété wi asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, aipë'ẽ na.

¹³ Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da, te za aihâiba hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, aihâiba hawim na marĩ 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 're anomro aba mono zép tém na hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, 're asisõmri za'ra wa'aba mo, misi haré. Taha ma si, te za aihâiba hã 're ĩsõmri za'ra wa'aba mo õne haré, marĩ ĩwẽ sí ãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã asina tâma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina,

aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tã da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tinhimizawi pese zém na si, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're pẽ'êzé za'ra wa'wa, aiwasété na 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherẽ. Taha zarina si, ma tô te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa. Taha wa, te za aiwasété wi asina 're asiptete u'ãsi za'ra wa'aba mo oto.

'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're ãdasisõmri za'ra mono zé wasu'u

¹⁵ Tawamhã ãté ãne te za asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo; "Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãrob'ui'érézé hã wa te 're ã'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ di, taha zarina wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tã mono da, taha zarina te te 're wa'awêsãmri mono da. Tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô te te 're wa'awêsãmri, wawasété na 're wahãimana za'ra mono nherẽ, wa'ãma 're pẽ'êzé za'ra mono wa. Taha wa, wa za wawasédé hã duré apã wa te 're 'manharĩ u'ãsi za'ra õne u'ã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasété nherẽ, simizawi pese wa." ãne na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Tô'ã.

¹⁶ A norĩ wa'wa hã dama 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihãiba hã dama 're sãmri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si, te za tô 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane, aihãiba hã aiwasété ma, 're sãmri za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô ãma 're asiwasété za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za atã'ã u'ãsi ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mo, aipẽ'ê 're, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, aihãiba hã 're sãmri za'ra wa'aba mono wamhã, taha nhimiwada'uri na si te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tawapsi te za oto te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa.

¹⁷ Aiwasété na si, ma tô aré 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're sahãri waihu'u za'ra wa'aba mono ãna. Tane nherẽ, ãne 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te aima 're ãroti za'ra wa'aba mono zép si, te oto 're ã'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si, wa za 're wawata za'ra.

¹⁸ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhiptetezé hã ma tô te te aima 're sãmri za'ra wa'wa, aiwasété ãna oto ãma 're anomro aba mono da. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, aiwẽ na si oto tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da.

¹⁹ 'Re ãdahãimana za'ra mono zém na, wa tô aima ãma romn-himiré'é za'ra wa'wa, ãnhimirowasu'u na hã asi'uihã na sada asimirosa'rata nhiptete waihu'u za'ra wa'aba õ wa. Aihãiba hã aiwasété ma, ma tô 're ãsãmri za'ra wa'aba mo aré, taha na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, aihãiba na asina 're aiwasété za'ra wa'aba mono da. Tane nherẽ, aihãiba hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma si, te za oto 're ãsãmri za'ra wa'aba mo,

taha nhimiroti na si oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, aihâimana wē uptabi na.

²⁰ Aiwasédé hã 're sahâri waihu'u za'ra wa'aba mono âna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aima 're ïroti za'ra wa'aba mono zéb zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mono ò di aré.

²¹ Aiwasété na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, e marĩ ma tô aima 're hâimana za'ra wa'wa, 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mono zé wa'rãmimhã, âma aima 're ïrowē za'ra wa'aba mono zéb da hã. Robaba di. Taha na asimi'manharĩ wasété za'ra wa'aba zém na âma 're aséb za'ra wa'aba mono di oto. Âne si, da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, dapē'ē 're, dadâ'â u'âsi ne, te za tô 're dahâimana za'ra.

²² Tane nherē, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã tinhiptezé hã ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa oto, aiwasété âna âma 're anomro aba mono da oto. Ma tô duré aima si'apito za'ra wa'wa, taha ma si oto 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono âna, aihâiba hã tâma 're ïsômri za'ra wa'aba mo. Taha wa'rãmi te za rowē uptabi na ï'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're apisutu 'wa oto.

²³ Dawasété na si 're ïdanomro mono zé wa'rãmi, te za dadâ'â u'âsi ne 're dahâimana za'ra dapē'ē 're, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhiti. Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma si 're danomro mono wapsi, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã sôpru wa, te te dama 're apisutu, ï'rata 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, asa tâma 're ïdasiwa'âbâ za'ra mono zéb zô, sina 're simnhasi mono âna.

7

Ïmro'õ norĩ mrozém na rowasu'u na ïsimiré

¹ Ïsisânawã norĩ, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, âhãna ïnhimi'ui'ééré na te aima ïrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di za duré. Ni'wa hã ti'ai âma 're hâimana mono ré, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na tâma 're hâimana, ti'ab ré 're ïdanomro mono zém na roti hã. Tane nherē, dâ'â wamhã oto, tâma 're hâimana mono ò di za oto, ïsarina 're ïhâimana mono zéb da hã. E marĩ wa. Tô oto dâ'â wa.

² Âne na wa za aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Pi'õ norĩ hã ïmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono ò ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina, te te 're rême waihu'u za'ra mono ò di za. Ïmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, aimawi aibã na, pi'õi wi ïmro 're dâ'â za'ra mono wa, timro na te te 're sahu tã za'ra mono da, te te âma roti ò wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

³ Tane nherê, pi'õ norĩ hã ãmro hã tiwi 're dâ'â za'ra mono õ nherê, aibâ aimawi ré 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana za'ra mono õ wa, te za ãpo're'õ hã da te ãma 're sa'ra, pi'õ norĩ ãma hã, tihâiba na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa. ãmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wapsi, te za oto 're mro za'ra, aibâ aimawi na. Tawapsi tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, apâ 're mro za'ra mono wa. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

⁴ ãsisânawã norĩ, tane duré, a norĩ wa'wa hã. Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na asada dâ'â za'ra wa'aba wa, ma tô ãsiré 're atâ'â za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã asina tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tõ da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tãibã oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ãhãiwa'utu nhib'a'uwê si, wa oto 're wanomro, taha ma si, wa te oto 're romhuri za'ra mono da, ãwê na si. Pi'õ wi, ãmro tiwi 're dâ'â za'ra mono wamhã, ãsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za oto. 'Re mro zahu za'ra mono wapsi, te za duré timro tém nhimiroti hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tane hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã asina tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ãhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te oto ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono tõ da, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za oto, pi'õ wi ãmro 're dâ'â za'ra mono wa, ãsimiroti te te oto 're ã'madâ'â za'ra mono õ ne hã. Tãibã oto. Cristuhu ãma si, te za oto 're anomro aba mo, pi'õ hã apâ 're ãmro zahu za'ra mono norĩ, timro tém nhimiroti te te 're ãwapari pese za'ra mono ne.

⁵ Wahâimana wasété na 're wahâimana za'ra mono ré, wa tô marĩ ãwasété zô si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra aré. Taha ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã, wawasété ãna 're ãwanomro mono zé waihu'uzéb da, wama 're hâimana za'ra mono nherê, duré wama waihu'u pese za'ra nherê, taha upana si, wa tô marĩ ãwasété zô si, wa te 're rob'ruiwapari za'ra, tô õhõ zô si, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wawi 're ã'azawi mono zô si. Taha zarina wa tô aré wapê'ê 're, wadâ'â u'âsi ne 're wahâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhiti.

⁶ Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô te te wama 're apisutu oto, ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're ã'ab'madâ'â mono zéb da, 're wasi'madâ'â za'ra mono tõ da oto. ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rada hã wa te wasina tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra mono zéb zarina, te te 're ãwa'anho'reptui mono zéb zô, 're wanhopré mono sina, wa te oto tãma 're romhuri za'ra mono õ di, 're ãwahâimana 'rata za'ra mono zém na hã. ãpê'êzani hã te te wama 're ã'aroti mono zéb

zarina si, wa oto wa te tãma 're romhuri za'ra, wahâimanazép tém na si.

'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te oto ìwaih'u za'ra zéb zarina, dawasété na 're ìdasiwaih'u za'ra mono zé wasu'u

7 Tawamhã e 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wasété di, Mozési te te âma ìrob'ui'ééré na hã. Mare di. Wasété ô di. ãhã wasu'u hawi, wa tô wa hã ìwasété na ìsiwaih'u, 'rãwi. ãne, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'u hã: “Marĩ ìwē hã dawĩ 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za.” ãne hã te waih'u'u ô 'wa'ãhã, aré ìwasété na ìsiwaih'u'u ô di, marĩ te ìsima ì'ruiwaparizém na hã.

8 ãhã wasu'u na te oto waih'u'u wamhã, marĩ hã te dawĩ 're ì'ruiwapari mono zéb da si, wa tô te ìsima 're rosa'rata u'âsi, 're ìhâimana wasété mono zéb zarina. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã dama waih'u'u za'ra ô wa, dawasété na 're dasisãmri waih'u'u za'ra mono ô di. Wa hã bété. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wasu'uzéb zarina si, wa tô ìsiwaih'u'u, ìwasété na hã.

9-10 Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u hã te waih'u'u ô nherē, wa tô aré ìsi'ãma rosa'rata na te 're upa. ìwasété na 're ìsi'madã'ã mono ãna, wa tô 're ìhâimana. Tane nherē, ìsimiroti 'rata na rob'ui'ééré wasu'u hã te oto waih'u'u wamhã, ãne na te oto ìsi'ãma 're rosa'rata mono ô di. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìwasété na aré 're ìhâimana mono zém na hã wa tô ìsi'ãma waih'u'u. ìdã'ã u'âsi, wa tô aré 're ìhâimana, ìpē'ē 're. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tinhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wama sômri za'ra, wa te wasina tãma 're ì'uwaimrami za'ra mono zéb zarina, rowē uptabi na ãma 're wanomro wē mono da. Tane nherē, te ìsina tãma uwaimrami ô di, wa hã. Taha wa, wa tô aré ìdã'ã u'âsi 're ìhâimana u'âsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti.

11 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata si te 're ì'madã'ã pese mono na, ìwasédé hã te te oto ì'ãma 're 'madã'ã tô mono da, te te sima ì'ãma roti da newa, wa tô aré ìnhimiza'rese ãna 're ìhâimana. Taha zarina, wa tô aré ìpē'ē 're, ìdã'ã u'âsi 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti.

12 Tane nherē, ìsimiroti 'rata na Mozési te te ìrob'ui'ééré hã wē uptabi di. Ìsarina si te wama 're hâimana, ìwē uptabi si.

13 E tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã wē uptabi nherē, e taha zarina, wa tô aré ìpē'ē 're, ìdã'ã u'âsi 're ìhâimana. Mare di. ìwasété na 're ìhâimana 'rata mono zéb zarina si, wa tô aré ìdã'ã u'âsi 're ìhâimana. Taha zarina, wa tô 're ìhâimana wasété mono zém na ìsina waih'u'u. Uburé marĩ ìwasédé hã da te 're ì'manharĩ za'ra mono zé hã ìwasété uptabi na wa tô duré waih'u'u.

Paru hã 'rãwi tinhimirosa'rata wasété na ìsi'wapézé wasu'u

14 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére hã e ma hawimhã. ĩpě'ězani hawip si. Tane nherě, ta hawimhã, wa hã 're ĩhâimana mono õ di. A'uwě hãiba na 're ĩmorĩ wa, wa ĩhâimana nhib'uware na 're ĩhâimana, ĩsi'uihã na ĩsina ĩnhiptete waihu'u õ na hã. 'Re ĩhâimana wasété mono zé ma si, wa ĩhãiba hã te 're sòmri u'âsi.

15 ĩnhimiza'rese ãna, wa duré 're ĩhâimana, ĩwasédé hã te 're ĩmanharĩ mono zém na, te ĩsina waihu'u õ wa, 'rãwimhã. Uburé marĩ ĩwě si te 're ab'madã'ã mono da nherě, taha si te 're 'madã'ã mono õ di. Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩsiwi 're awě'õ mono nherě, wa tõ te te 're ab'manharĩ tõ, ĩwě upana.

16 Uburé marĩ hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩsiwi 're awě'õ mono nherě, ĩwě upana te 're ab'manharĩ mono wamhã, wa ĩsina waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére, ĩwě si 're ĩhâimana mono na hã, ĩsarina si.

17 Uburé marĩ ĩwasédé hã te 're ab'manharĩ mono da, te ĩsima 're awě mono õ nherě, ĩwasédé hã ĩpě'ě 're, ĩma 're ĩhâimana mono zéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ u'âsi tõ, te ĩsiwi 're wě'õ waihu'u mono ãna.

18 Marĩ ĩwě hã ĩpě'ě 'remhã ĩma 're hãimana mono õ di. ãne hã ĩma waihu'u pese di. Uburé marĩ ĩwě si te 're ab'manharĩ mono da, te ĩsima 're awě mono nherě, te ĩsina 're uwaimrami waihu'u mono õ di, ĩsi'uihã na hã.

19 Uburé marĩ ĩwě si te 're ab'madã'ã mono da nherě, taha si te 're 'madã'ã mono õ di. Taha upana, wa ĩwasété si te 're ab'manharĩ, ãne hã te 're ab'manharĩ tõ mono da, te ĩsiwi 're awě'õ mono nherě.

20 Uburé marĩ ĩwasédé hã te ĩsima 're awě'õ mono nherě, te 're ab'manharĩ mono wamhã, e ĩsi'uihã na te ĩsima ĩwězéb zarina, wa te te 're ab'manharĩ. Mare di. ĩwasédé hã ĩpě'ě 're, ĩma 're ĩhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa te te 're ab'manharĩ.

21 ãne hã wa tõ uburé ĩsina waihu'u, 're ĩhâimana mono zém na hã. Marĩ ĩwě si te 're ab'manharĩ u'âsi mono da, te ĩsima 're wě mono nherě, wa ĩ'upana marĩ ĩwasété zõ si 're ĩsipizari, te ĩsiwi 're awě'õ waihu'u mono ãna.

22 Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wě wasu'u na hã 'rãwi wa tõ te ĩsima 're wě u'âsi, ĩpě'ě 'remhã.

23 Tane nherě, aimawi 're ĩhâimana mono zéb da hã, te ĩma 're hãimana u'âsi, ĩpě'ě 'remhã, ĩnhimirosa'rata wasédé hã. ĩpě'ě 'remhã ĩnhimirosa'rata wasédé hã duré ĩnhimirosa'rata wě hã te 'rãwi nherě, 're si'wapé u'âsi zahuré, ĩwasédé hã te 're ĩmanharĩ mono zéb da hã, duré te ĩsima 're ĩwě mono zéb zarina, ĩwě hã te 're ĩmanharĩ mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã danhimiwada'uri zarina si 're hãimana za'ra mono wamhã, marĩ hã te te sima 're ĩwě za'ra mono zéb zarina, te te 're

'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di. Tane duré, wa hã marĩ ïwẽ si te 're ab'manharĩ u'âsi mono da, te ïsima 're wẽ mono nherẽ, marĩ ïwasédé hã ïpẽ'ẽ 'remhã ïma 're ïhâimana mono zarina, wa marĩ ïwasédé hã te 're ab'manharĩ tô.

²⁴⁻²⁵ Wa hã ïwasété u'âsi 're ïhâimana mono zém na, 'râwi 're ïsipo're pu'u mono wa, wa 're ïsiwẽ'õ u'âsi. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si 're ïhâimana u'âsi mono da, te ïsima 're rosa'rata wẽ u'âsi mono nherẽ aré, tane nherẽ, ïpẽ'ẽ 're, ïwasédé hã ïma 're ïhâimana u'âsi mono zéb zarina si, wa 're ïhâimana u'âsi tô. E 'wa hã te za ãne wamhã, ïnho'reptu, ïpẽ'ẽ 're, ïdâ'â u'âsi 're ïhâimana mono zém hawimhã. 'Re ïhâimana u'âsi mono si te za ïnho'reptu, ïdâ'â u'âsi 're ïhâimana mono zém hawi, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina hã. Taha wa, wa oto taha ãma si 're ïwata u'âsi.

8

'Re ïhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te dama 're ï'awẽ mono zéb zarina si, 're ïdanomro wẽ mono zé wasu'u

¹ Taha wa, Cristu Zesusihi ãma 're ïnomro mono norĩ hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te siwi 're awẽ'õ mono õ di za oto. Taha zarina, te te hã za'ra õ di za.

² 'Re ïhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're wa'apisutu, Cristu Zesusihi ãma si 're wanomro wẽ u'âsi mono da. Taha zarina, ma tô ïwasété u'âsi 're ïhâimana mono nherẽ, ïnho'reptu, ïpẽ'ẽ 're, ïdâ'â u'âsi aré 're ïhâimana mono zém hawi. Tiwaihu'u pese na ma tô ãne hawi ïnho'reptu.

³ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ïrob'ui'éérézé hã wa te 're ï'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, te te sima wa'ãma 're aroti mono õ di za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'â tã mono da, taha zarina te te oto 're wa'awêsãmri mono da. E marĩ wa. Wawasété u'âsi wahâimanazém hawi, wanhib'uware na 're wanomro u'âsi mono wa. Taha wa, wa te wasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré hã. Wawasété si, wa te 're ï'manharĩ za'ra mono zé hã ma tô te te siwi 're awẽ'õ pese, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô ti'ra hã we satõ ti'ai u, da'upana dazada dâ'â da, dawasété u'âsi 're ïdahâimana za'ra mono zém hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. Ti'ai ãma dahâiba na ma tô 're mo, Cristu hã. Tane nherẽ, dasine ti'ai ãma hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono õ di, tihâiba na hã.

⁴ ãne ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã 'manha, ïsimiroti na rob'ui'ééré hã wa te wasina 're ïuwaimrami za'ra mono zéb da hã, ïpẽ'ẽzani, wa te 're ï'madâ'â pese za'ra mono zéb zarina, wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rata wasété na 're wahâimana za'ra mono õ wamhã.

⁵ Ni'wam norĩ hã 're ãhâimana wasété za'ra mono ma si, tihâiba te te 're ãsõmri u'âsi za'ra mono norĩ hã ta norĩ hã te siwa'ru 'râwi te te sima 're ãwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'êzani nhimiroti zarina si 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si te te sima 're rosa'rata wê u'âsi za'ra, ãpẽ'êzani te te tâma 're ãwê za'ra mono zéb zarina si.

⁶ Ni'wam norĩ hã tihâimana wasété ma si, tihâiba te te 're sõmri u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tipẽ'ê 're, dá'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhiti. Tane nherê, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te tâma 're ãwê za'ra mono zéb zarina si, 're hâimana wê za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata 're hâimana u'âsi za'ra, robzei u'âsi na.

⁷ Ni'wam norĩ hã siwa'ru 'râwi te te sima 're ãwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za 'Re ãhâimana u'âsi mono nhitob'ru 're hâimana za'ra. Ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di. Te te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ di, tô.

⁸ Ni'wam norĩ hã tihâimana wasété ma, tihâiba te te 're sõmri u'âsi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tâma 're toi waihu'u za'ra mono õ di za.

⁹ Tane nherê, a norĩ wa'wa hã aipẽ'ê 're, aiwasédé hã aima 're ãhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're anomro aba mono õ di oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te aima 're ãpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te oto 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo, ãpẽ'êzani hã sena na aipẽ'ê 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono wamhã. Ni'wam norĩ ma, ãpẽ'êzani, ãpẽ'ê 're, tâma 're hâimana za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã Cristuhu nhib'a'uwê 're hâimana za'ra mono õ di.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã Cristu, aipẽ'ê 're, aima 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, niwamhã te za aihâiba za'ra wa'wa hã aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa. Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ã'awêsãmri za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za ãpẽ'êzani hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ã'rata 're asimroi u'âsi aba mono da.

¹¹ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Zesusihi hãiwa'utu'wa hã, ãpẽ'êzani te aipẽ'ê 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Tô õ hã Cristu te te ãhãiwa'udu hã te za aihâiba hã niwamhã aiwi 're si'utõrĩ pese za'ra wa'aba mono nherê, te te 're aihãiwa'utu za'ra wa'wa, ãpẽ'êzani hã aipẽ'ê 're, 're ãsãmra za'ra wa'aba mono zéb zarina.

¹² ãsisãnawã norĩ, taha wa, wapẽ'ê 'remhã wanhimirosa'rata wasété na 're ãwahâimana za'ra mono zé hã, mare di za oto.

¹³ Aipẽ'ê 'remhã asimirosa'rata wasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za atã'â u'âsi ne 're anomro

aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhiti. 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzém na, uburé aiwasédé 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã asiwi 're uprosi pese za'ra wa'aba mono wapsi, te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata.

¹⁴ Uburé 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani 'madâ'â sina 're ãhâimana za'ra mono norĩ si, te 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro, ãpẽ'ẽzani te te 're ãsimroi wẽ mono norĩ hã.

¹⁵ E marĩ da, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Tipẽ'ẽzani te te aima 're sômri za'ra wa'wa. E ãsimirob'manharĩzé ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono sina, tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono da, ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ô di. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ai'ãma 're 'ra za'ra wa'aba mono da si, ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa, Tipẽ'ẽzani hã. Taha nhimipawaptobzéb zarina, wa 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wa te 're 'mahârâ za'ra, ãne: "Wamama, Wamama." ãne wa te 're ã'mahârâ za'ra mono zé hã.

¹⁶ Wa norĩ hã 'râwi wapẽ'ẽ 're, wa tô wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra oto 're ãwahâimana za'ra mono na. Duré ãpẽ'ẽzani hã te te wama 're ã'awaihu'u mono zéb zarina zama, wa tô 'râwi wa te wasina 're waihu'u za'ra, ã'ra oto 're ãwahâimana za'ra mono na.

¹⁷ 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, marĩ ãwẽ na tinhib'a'uwẽ ma, 're ãsôpru mono zéb da, te te tâma 're ãropisutu za'ra mono zéb ré, wa za 're wahâimana za'ra. Duré uburé marĩ ãwẽ na Cristuhu ma, ãsôprubzéb da, te te tâma ãropisutuzéb ré, wa za ãsiré 're wahâimana za'ra. Zesusihi ne, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, wa za ãsine rowẽ uptabi na 're wahâimana za'ra.

'Re ãhâimana u'âsi mono, tizazei'wa norĩ ma, za ãwẽ te te tâma 're ã'apisutu mono zé wasu'u

¹⁸ Ti'ab ré, wa te 're ãrobzépata za'ra mono zé hã, taré, 'Re ãhâimana u'âsi mono, za ãwẽ hã te te wama 're ã'apisutu mono zé ma hã. Tô sena, wa tô ãne na waihu'u, wa hã.

¹⁹ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã uburé te te ã'apoto mono hã, simisutu te umnhasi sina sô 're simipari za'ra, bâdâ ãwa ãwaptã'ãzéb zô, uburé ti'ra na sô'awi za te te oto dama ãwasu'u hã'ré za'ra zô.

²⁰⁻²¹ 'Re ãhâimana u'âsi mono, marĩ te te ã'apoto mono hã te wasété na 're hâimana za'ra, a'â. Tinhimipotó mono bâ, niha tâma 're ãhâimana za'ra mono zéb da, te te tâma 're ã'apisutu mono nherẽ, te te sina tâma ãma 're uwaimrami za'ra mono ô di. Siwa'ru te a'â 're hâimana za'ra, siwamnarĩ na. Tane nherẽ, ãne na si'uihã na 're hâimana za'ra mono ô di. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tô tâma pisutu za'ra, siwa'ru a'â 're hâimana za'ra mono da. Niwapsi uburé marĩ te te ã'apoto mono hã wasété u'âsi 're ãhâimana za'ra mono hawi, te za anho'reptu.

Taha zô, wa sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, siwamnarĩ âna oto 're hâimana za'ra mono da. Tawamhã wasine, robzei u'âsi te za oto 're hâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, rowẽ u'âsi 're ãwahâimana za'ra mono ne.

²² Pi'õi âma, ãwasã 're sépu'u za'ra mono wamhã, te za 're wab'ëtẽ za'ra, 're séptã'ã za'ra mono hã. Tane te za duré uburé marĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te ã'apoto mono hã a'ã 're wab'ëtẽ za'ra, ti'ab ré, wasété na 're ãhâimana za'ra mono zém hawi 're wairébé mono hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

²³ Tane nherẽ, uburé ropodo hã ta norĩ si 're wab'ëtẽ za'ra mono õ di. Wa norĩ zama, wa 're wawab'ëtẽ u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ãmorĩ'rata na Tipẽ'ëzani, te te wama 're anhomri mono wa, wapẽ'ẽ 're, 're ãsãmra u'âsi mono da hã. 'Rãwi wapẽ'ẽ na, wa 're wawab'ëtẽ u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã uburé ti'ra na sõ'awi za te te oto dama ãwawasu'u hã'ré za'ra zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré. Duré ti'ab ré, wanhíb'uware na wahâimana wasété na 're ãwahâimana za'ra mono zém hawi, za te te 're ãwa'awaibui mono zéb zô, 're wanhimipari za'ra mono ré, wa 're wawab'ëtẽ u'âsi za'ra.

²⁴⁻²⁵ 'Re ãhâimana u'âsi mono, ãwẽ si za te te wama 're ã'apisutu mono zéb zô, wa te 're wawã za'ra mono ãna, sô 're ãwanhimipari za'ra mono zéb zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ti'ab ré, marĩ zô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa te oto 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, e wa za õne u'âsi sô 're wanhimipari za'ra. Mare di. Tãibã oto, sô 're ãwanhimipari za'ra mono zé hã za. Marĩ zô 're ãwanhimipari za'ra mono zé hã, zahadu wa te 're 'madã'ã za'ra mono õ ré si, wa za tô wanhíptete sina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, wa te 're sazei utõrĩ za'ra mono ãna.

²⁶ Tane duré 'Re ãhâimana u'âsi mono, ãwẽ hã za te te wama 're ã'apisutu mono zéb zô, wasina sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono wamhã, ãpẽ'ëzani si te za te te 're wa'apawapto, sô 're wanhimipari wa'a za'ra mono tõ da. Duré, wa norĩ hã niha 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wasi'ãma 're ãwamreme zusi mono zéb da hã, wa te wasina tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherẽ, te za ãpẽ'ëzani si wa'ãma 're mreme u'âsi, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, wahãiba mono bã, wa'ãma 're pẽ'ëzé uptabi mono sina. Wasi'uihã na ãwẽ hã wa te tiwi 're ãwaptẽrẽ za'ra mono zém na, wa te tãma ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono dai õ nherẽ, te õhõ si wa'ãma 're mreme u'âsi, te te 're wa'apawapto mono da, ãpẽ'ëzani hã.

²⁷ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã dapẽ'ẽ 're, uburé danhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese di. Taha wa, ãpẽ'ëzani nhimirosa'rada hã tãma waihu'u pese di duré. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tãma 're ã'awẽ mono zéb uwaibaba si, te

Īpē'ēzani hã ĩsib'a'uwē norĩ ãma 're mreme u'âsi.

²⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ da, marĩ ĩwasédé hã ahâ na sada 're hâimana za'ra mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwē si te te tãma 're apisutu ĩwa'rãmi, te te sima 're ĩ'awē mono zéb zarina, tinhib'a'uwē da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ ma hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto wa norĩ hã.

²⁹ Duréhã marĩ õ ré hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ãma ĩrotizéb zarina, te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ hã, ĩ'ra ne, tô Zezusihi ne, oto 're wahâimana za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apisutu siro. Ta hã uburé ĩsazei'wa norĩ dub'rada, 're hâimana mono da, ma tô ãne te te 're wa'apisutu siro, sima.

³⁰ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ hã ma tô te te sima 're wa'awē, ĩtēme 're wanomro mono da, wa te 're saze za'ra mono da. Tawamhã ĩtēme 're wanomro mono wamhã, ma tô duré te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. Ma tô duré te te wama 're apisutu siro, niwapsi ĩ'ra Zezusi 're ĩmorĩ wē uptabi ne, 're wahâimana za'ra mono da oto.

Cristuhu nhimizawi pese zé hã dawi ĩsi'utõrĩ'õzé wasu'u

³¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãne hã te te wama 're apisutu mono wamhã, e niha za tawamhã. Ta hã, wa niwĩ oto 're hâimana za'ra mono wa, e 'wa hã te za wa'ãma ai'uté. Mare di. Uburé wanhitob'ru norĩ nhiptetezé hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

³² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ra te te wawi sawi za'ra õ di, wazada dâ'â za'ra tõ da. Wa'udâna ma tô wama sãmri za'ra tõ, te te wawi sawi ãna. E tawamhã uburé marĩ ĩwē hã te te wama 're anhomri mono õ di za. Te te wawi 're azawi mono ãna, te za tô te te wama 're anhomri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

³³⁻³⁴ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwē da, te te sima 're ĩwa'apisutu mono norĩ si, ma tô te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. E ni'wam norĩ hã wawasédé te te wa'ãma 're sa'ra mono da bâ bété. Ni'wam norĩ hã, wawasédé te te wa'ãma 're sa'ra waihu'u mono õ di za oto. ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Cristu Zezusi hã ma tô wazada dârâ, wa'upana. Apã ma tô duré hãiwu'udu. Taha wa, te oto Timama nhimire niwĩ 're sãmra, dama pire na. Timama ma, te duré te te 're wa'awasu'u wē u'âsi, wazada ĩdâ'ázéb zarina, wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da oto. ãne wa, e ni'wam norĩ hã wawasété na te te wama 're nharĩ zahu za'ra mono da bâ oto. Mare di.

³⁵ Cristu hã te te 're wa'azawi pese uptabi. E 'wa hã te Cristuhu nhimizawi pese zém nhiti te te 're ĩwa'azani mono da hã, 're hâimana. Ni'wai õ uptabi di. Tane nherē, áté wa za a'â

wa te 're robzépata za'ětē za'ra. Āté marĩ ĩwasédé hã te za a'â wazô 're wairébé. Āté ĩsazei'wa 're wanomro mono wa, te za a'â da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Āté mra hã wa za a'â wa te 're sépata za'ra. Āté wanhibrob āna, wa za a'â 're wahâimana za'ra. Āté te za duré a'â da te wama 're amhâzépa za'ra, da te 're wanhimroi mono da. Āté te za duré da te 're wanhimro. E tawamhã, āne na wa te 're robzépata za'ra mono 'ru te, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã, wawi 're si'utōrĩ za'ra. Mare di. Wawi 're si'utōrĩ waihu'u za'ra mono ō di za.

³⁶ Duréihã apito Dawi hã ma tô āne na wa'āma rob'ui'ééré siro, za wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã:

“Wamama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa norĩ hã asib'a'uwē 're wanomro mono wa, wama romnhimimnhasi u'âsi na, wa 're wahâimana za'ra, da te 're wanhimroi mono ō'umnhasite.

Pone'ërebâi āma 're dapē'ëzé za'ra mono āna, dasazéb da, da te 're ĩsimroi mono ne, te da te dasima 're wawē za'ra, da te 're wanhimroi mono da, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa oto.”

Āne duréihã Dawi hã te te wa'āma ĩrob'ui'ééré sirōmo za'ra hã, te 're hâimana, ĩbaihã na hã.

³⁷ E tawamhã, uburé marĩ ĩwasédé hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, te za Cristu te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã wawi 're si'utōrĩ za'ra. Mare di. Uburé marĩ na da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherē, ta hã te te 're ĩwa'azawi pese mono, te za te te 're wa'apawapto, Cristuhu si, wanhitob'ru norĩ āma wa te āma 're ai'uté pese za'ra mono da.

³⁸ Uburé marĩ hã wazada 're ĩhâimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zé hã te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di. Āne na sena na, wa tô ĩsina waihu'u, wa hã. Wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra mono wamhã, duré oto 're wadâ'â za'ra mono nherē, tinhimizawi pese zé te te wawi 're azani mono ō di za. Duré ĩhâiba'ō norĩ hã ĩsib'apito norĩ zama, te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono zé hã. Duré, ā bātâ na marĩ hã wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're azani mono ō di za, tinhimizawi pese zé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duré niwamhã uburé marĩ hã za wazada 're hâimana za'ra mono 'ru te, te te wawi 're ĩ'azani mono da hã, mare di za tô.

³⁹ Uburé marĩ hã hâiwa na 're ĩsimasa mono hã duré ti'ai 'rowi 're ĩhâimana za'ra mono hã te te wawi 're sawi waihu'u za'ra mono ō di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'apoto mono hã, niwamhã te te wawi 're sani waihu'u za'ra mono ō di za tô, ĩsimizawi pese zé hã. Robaba uptabi di. Wanhib'apito Cristu

Zezusihi ãma si 're wanomro mono wa, te te 're wa'azawi pese uptabi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, õne u'âsi.

9

Izarazéhé nhihudu norĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're ì'apisutu mono zé wasu'u

¹ Tô sena, wa za aima rowasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu te, 're ìmorĩ wa, 're ìzadawa nhipese mono õ di. 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te ìma ìwaihu'uzéb zarina, duré 'rãwi ìpẽ'ê na te ìsi'ãma 're ìrosa'rata mono zéb zarina, wa tô waihu'u, dama 're ìzadawa nhipese mono õ na hã.

²⁻³ Ìsiré zudezu norĩ ãma hã, ãma 're ìpẽ'êzé uptabi za'ra mono di, Cristu hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wa. Taha wa, te duré ìwi 're robzei'õ pese, ìpẽ'ê 'remhã. Ta norĩ ãma 're ìpẽ'êzé uptabi za'ra mono wa, wa aré te ìsima 're rosa'rata u'âsi ìpẽ'ê na, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìsipisutu da, ì'upana za'ra te te 're ìwẽ'õ mono da, duré Cristuhu nhiti, ì'upana 're ìhâimana u'âsi za'ra mono da. Æne hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te ìma 'manharĩ dai õ nherê, wa taré ìsiwaihu'u, ìsiré zudezu norĩ ãma 're ìpẽ'êzé uptabi za'ra mono zém na. Æne na, wa tô aima ìsiwasu'u za'ra wa'wa, 're ìzadawa nhipese mono õ na hã.

⁴ Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisudu, te 're hâimana za'ra. Ta norĩ ãma, ma tô 're 'ra za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ta norĩ ma si, ma tô rowa'a na aré ì'rata 're sãmra za'ra 'rãwi, ìwaihu'u pese zé hã duré ìhâimana wẽ zé hã te te waihu'u za'ra da. Simisutu siré, ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ma tô duré marĩ ìwẽ hã te te tãma 're apisutu. Ìsimiroti na Mozési te te ìrob'ui'érézé hã ma tô duré tãma sõmri za'ra. Ta norĩ ma, ma tô duré 're siwaihu'u za'ra, ì'uwaibaba si ãma 're ìwata za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ ma, ma tô duré ahã na te te tãma 're aropisutu, zudezu norĩ ma, za te te tãma ãma 're ì'a'uwaimrami mono zém na hã.

⁵ Wahi'rata norĩ nhihudu uptabi, te ta norĩ hã 're hâimana za'ra, dama ìpire uptabi za'ra norĩ nhihudu. Cristu hã zudezu hãiba na, ma tô podo, ti'ai ãma. Cristu hã ta hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, uburé marĩ hã te te 're ì'ab'madã'ã mono. Taha ãma uburé 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Tô sena, wa ãne na aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã Cristu te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te tãma 're ìropisutu za'ra mono zém na hã. Ma tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, tô. Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimipisudu hã aihĩni 're hâimana za'ra mono õ di, ìsib'a'uwẽ uptabi, 're nomro mono da.

⁷ Duré Abra'âhã nhihudu sidâpâsi ĩsihudu norĩ hã, ĩsihudu ahã na za 're ĩhâimana za'ra mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzéb zarina, aihĩni uptabi, ãma 're hâimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi hã 're ĩhâimana za'ra mono na hã. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ãne na Abra'âhã ma ropisutu, romhã ré: "Izatihi nhihudu norĩ si, te za ĩnhĩb'a'uwẽ uptabi hã 're hâimana za'ra." ãne ma tô tãma waihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁸ Taha wa, Abra'âhã nhihudu mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, aihĩni 're ĩnomro mono õ na, te wasu'u ã hã, duréhã Abra'âhã ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaihu'uzém na. Abra'ã hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisudu hã te te ãma ĩsaze ne, tane duré ĩsimiropisutu na, da te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te za Abra'âhã nhihudu ne oto 're dahâimana za'ra.

⁹ Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Abra'âhã ma, te te ĩropisutuzé hã, ãne ĩsimiroti wasu'u hã: "Wahub amo na, wa za duré we atême wi, tô ã a'amo za duré ĩwa ĩwaptã'ázém na. Tawamhã apã we atême ĩwisi õ ré, te za Saraha ma ĩ'ra podo, aibã na." ãne duréhã Abra'âhã ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩropisutuzé hã.

¹⁰ Tawamhã Saraha 'ra hã ma tô tiprédu oto, Izati hã. Ta hã wahi'rada. Prédu wamhã, ma tô timro, Rebecaha ãma. Ta hã ma tô duré ti'ra, ĩ'ra maparane ĩsi'ubza hã, aibã zahuré hã.

¹¹⁻¹² Tane nherẽ, ĩdi'i 're, zahadu hâimana zahuré nherẽ, duré marĩ ĩwẽ hã te te waihu'u zahuré õ nherẽ, zahadu marĩ ĩwasédé hã te te duré waihu'u zahuré õ nherẽ, ma tô ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u siro, Rebecaha ma: "Īdub'rada hã te za tinoi ma wapu na 're hâimana." ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩno si sima pisutu, tidub'rata ma, pire na 're hâimana mono da. E marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wẽ zahuré mono zéb zarina, ma tô ĩno si sima pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Taha wab õ di. Si'uihã na te te sima ĩwẽzéb uwaibaba, ma tô sima pisutu, ĩno si.

¹³ ãne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩmreme na rob'ui'éré, ĩbaihã na hã: "Zacoho si, ĩma sawi di. Eza'uhu si, wa tô ĩsiwi wẽ'õ." ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono, si'uihã na te te sima ĩwẽzéb zarina, Zaco te te sima ĩpisutuzé hã, ĩdub'rata upana.

¹⁴ Até ãne na te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo: "Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima ĩwẽzéb zarina, ĩno si te te sima ĩpisutu na hã ma tô ãma upa. ĩ'uwaibaba õ di." ãne na hã asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. ĩ'uwaibaba si te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Te te dama ãma 're a'upai mono õ di.

¹⁵ Duréhã Mozésihi ma, ma tô ãne na siwasu'u: "Ni'wam norĩ ãma 're ĩpẽ'ézé za'ra mono da, te ĩsima 're wẽ za'ra mono

wamhã, wa za tô ãma 're ãpẽ'êzé za'ra, ãma 're ãsiwãrĩ za'ra mono da, ta norĩ ãma hã. Duré ni'wam norĩ ãma 're ãpẽ'êzé za'ra mono da, te ãsima 're wẽ za'ra mono õ wamhã, ãma 're ãpẽ'êzé za'ra mono õ di za tô, ta norĩ ãma hã, te 're apawapto mono da." ãne Mozésihi ma, ãsiwaihu'uzé hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

¹⁶Taha wa, da te dasima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina, te te 're da'apisutu mono õ di, da'ãma 're ãpẽ'êzé mono zém na hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Duré dasi'uihã na sô 're ãdasiwasutu za'ra mono na, te te 're da'apisutu mono õ di, da'ãma 're ãpẽ'êzé mono zém na hã. Si'uihã na te te sima 're ãda'awẽ mono zéb zarina si, te za tô da'ãma 're pẽ'êzé, da'ãma 're ãsiwãrĩ mono zéb da hã.

¹⁷Duréihã ma tô Mozési hã ãne na ãma rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã apito Para'oho ma te te ãrowasu'uzém na, ãne:

"Wa hã wa tô aipisutu, dama asi'apito da. Wa tô duré nasi aĩ'rãnhito, asimirosa'rata nhiptete na aihãimana mono da, a'ã. Wa tô duré nasi aima rob'manharĩ wasété, ãnhimiwaihu'u pese zém na, da te 're ãwaihu'u za'ra mono da, duré daro mono bâ ãnhisi na, da te 're ãwaihu'u pese za'ra mono da oto."

ãne duréihã apito Para'oho ma, ãsiwasu'uzém na ma tô ãbaihã na ãma rob'ui'ééré, Mozési hã.

¹⁸Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ni'wam norĩ ãma 're pẽ'êzé za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za tô ãma 're pẽ'êzé za'ra, ãma 're siwãrĩ za'ra mono da. Duré te te sima 're ãda'awẽ mono zéb uwaibaba, te za te te 're da'a'rãnhito, danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da.

'Re ãhãimana u'ãsi mono, te te sima 're ãda'awẽ mono zéb zarina si, marĩ hã te te dama 're ã'apisutu mono zé wasu'u

¹⁹ãté ni'wam norĩ hã ãne wa'rãmi te za te te ãma 're nharĩ za'ra, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. ãté ãne te za ta norĩ hã te te ãma 're nharĩ za'ra: "'Re ãhãimana u'ãsi mono hã danhimirosa'rata wasété nhiptete na a'ã 're dahãimana za'ra mono da, te te 're da'a'rãnhito mono wamhã, ãne wamhã, e niha te za te te siwi 're da'awẽ'õ. Te te siwi 're da'awẽ'õ waihu'u mono õ di za. E 'wa hã, te 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutu da, hãimana nhiptete na 're hãimana. Robaba di. Ni'wai õ di." ãté, ãne te za ni'wam norĩ hã te te ãma 're nharĩ za'ra, te te 're waihu'u za'ra mono õ nherê.

²⁰E a norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, aipire za'ra wa'aba bâ, te za ãne na ãma 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo. Piza na zé 'manharĩ hã, e ti'manharĩ'wa te za sina sadanharĩ za'ra, ãne: "E marĩ da, ma tô ãne ãwa'ab'manha." ãne na te te sina sadanharĩ waihu'u za'ra õ di za.

21 Īmanharĩ'wa hã te te sima ĩwězéb uwaibaba si, te za zé hã te te 're ab'manharĩ, piza na. Zé hã te te su pese wamhã, misi te za oto sada ub'rã. Tawamhã te za sima rosa'rata, piza maparane te te sima 'manharĩ da, ãma. Tawamhã te te ĩmanharĩ 'rada hã, wē uptabi na te za 'manha, ĩ'madâ'â ze da hã. Duré ĩhãiba amo hã si'aba're na te za 'manha, wē prã na, ta hã marĩ da si 're hãimana mono da, taré.

22 Tane te za duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa'manharĩ'wa hã marĩ hã te te wama 're apisutu, zé 'manharĩ'wa ne. Te te sima 're ĩwē mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã te te dama 're apisutu, ĩwē hã duré ĩwē prã hã. Ta hã te te sima 're wē u'âsi, tiwaihu'u pese na dapo're'õ norĩ hã te te 're ahã za'ra mono da, taha zarina ĩsimihã nhiptetezém na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da. Tane nherē, te te siwi 're ĩ'awē'õ pese mono norĩ ãma hã, 're wa'a su'u mono õ di, za te te 're ĩda'uprosi za'ra mono norĩ ãma hã.

23 Æne hã ma tô duré te te sima 're wē, pire na 're ĩhãimana wē uptabi mono zém na, dama 're siwaihu'u mono da. Uburé wa'ãma 're ĩpě'ézé mono zéb zarina, wa'ãma 're ĩsiwãrĩ za'ra mono norĩ ma, ma tô ãne na wama 're siwaihu'u, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã ma tô oto te te 're wa'apisutu siro, rowē uptabi ãma ĩ'rata 're wahãimana u'âsi za'ra mono da.

24 Wa norĩ hã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē uptabi hã oto 're wanomro mono da. E 'wam norĩ hã tawamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩ'apisutu mono norĩ hã. Wa norĩ hã zudezu norĩ hã aihĩni õ nherē, duré zudezu'õ norĩ hã aihĩni õ nherē, ma tô wasiwazari te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē oto 're wanomro mono da, wasiré.

25 Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ĩmreme na rob'ui'éré, Ozéza na ĩsisi hã. Zudezu'õ wasu'u na ma tô ãne na rob'ui'éré:

“Īnhib'a'uwē'õ, aré 're ĩnomro mono norĩ hã, wa za oto ĩnhib'a'uwē na te 're sisi za'ra.

Aré te 're ĩsawi za'ra mono õ norĩ hã, wa za oto ĩma ĩsawi pese na te 're waptērē za'ra.

26 Tirob ãma 're si'ubumroi mono ré, wa tô aré te tãma 're nharĩ za'ra, ãne: A norĩ wa'wa hã ĩnhib'a'uwē'õ te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tane nherē, tame 're si'ubumroi mono ré, wa za oto ĩ'ra na te 're sisi za'ra, wa hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na.”

Æne Ozéza, ĩmreme na te te ĩrob'ui'érézé wasu'u hã.

27-28 Iza'iza hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'éré, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã:

“‘Re ĩhãimana u'âsi mono hã Wanhib'apito hã te za sa'etē da'ahã za'ra waptu sina, daro mono bâ dawasété na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina. Taha wa, Izarazéhé nhihudu norĩ hã â poré zaihã na supara 're ĩsimi'wara

mono ne, ahâ uptabi nherê, te za umro na si te te 're anho'reptu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã."

Ãne Iza'iza hã, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma te te ãrob'ui'érézé hã.

²⁹ Iza'iza hã ma tô duré ãne na rob'ui'éré:

"Wanhib'apito hã danhipai u ãsiptete uptabi, te 're hâimana. Õ hã uburé wahi'rata norĩ hã zudezu norĩ hã te te wawi 're a'uprosi mono 'wa'âhã, wa aré wasiré zudezu norĩ hã 're wasi'utõrĩ pese, Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi ãma uburé ãdasi'utõrĩ ne, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãdasi'utõrĩ ne. Tane nherê, ma tô ni'wam norĩ ãma tipê'ézé za'ra, te te sô'reptu za'ra da, uburé si'utõrĩ tã da, wasiré zudezu norĩ hã."

Zudezu norĩ hã Cristu te te siwi 're ãwê'õ za'ra mono zé wasu'u

³⁰ E marĩ te wama wasu'u za'ra, tawamhã, ã hã. E niha, wa za tawamhã ãma waihu'u za'ra ni, ãhã wasu'u na hã. ãne, wa za ãma waihu'u za'ra ni. Zudezu'õ norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono, ãwasédé hã te te ãma 're ã'ab'madã'ã mono õ zarina, te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb da hã, te te aré sô're rob'ruiwapari za'ra mono õ nherê, ma tô te te 're awêsãmri, taré te te 're ãsaze za'ra mono zém na si nherê.

³¹ Tane nherê, Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãrob'ui'éré hã te te 're ã'madã'ã pese za'ra mono na, 'Re ãhâimana u'âsi mono, ãwasédé te te oto ãma 're ab'madã'ã tã mono da, duré taha zarina te te 're awêsãmri mono da, te te sima ãma 're aroti mono newa, ma tô ta norĩ hã taré sô're si'wapé za'ra, te te 're ã'awêsãmri mono zéb zô. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, ãwasédé hã te te ãma 're ã'ab'madã'ã mono õ zarina, te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

³² E marĩ wa, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãsazei pese za'ra mono zém na si, te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb da hã, 're si'madã'ã za'ra mono õ wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré na si 're si'madã'ã ze za'ra mono wa. Cristuhu ãma, wa za oto êne hã aima ãma simiré'é za'ra wa'wa. Êtê tãmo wawê hã bãdãdi wa, 're sa'wari mono wa, te za ãma 're dasi'marõpãrĩ za'ra. Taha wa, te za 're dasirême za'ra. Tane duré, zudezu norĩ hã ma tô Cristu te te siwi 're ãwê'õ za'ra mono zém na si'uihã na sima 're simiza'repese za'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ãdã'ãzé hã taré newa, Cristu hã da te te 're ãsaze za'ra mono zém na, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãda'anho'reptui mono õ newa.

³³ Duréhã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na:

“Ma'ãpé, ïwapari pese za'ra wa'aba. Zeruzarê u, wa za ni'wa hã satõ, Si'ã na sa'a nhisi u. Êtê tõmo wawê hã bådâdi wa, dawî 're ïsa'wari mono hã, te te 're da'marõpãrî za'ra mono wa, 're ïdasirême za'ra mono ne, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata 're ïdanomro u'âsi mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, da te dasiwi 're wê'õ pese za'ra mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono Zeruzarê u te te ïsatõrî hã.

Tane nherê, ni'wam norî hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, taré te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. ïwê hã te za tô te te tâma âma 're a'uwaimrami, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tâma 're rowê u'âsi za'ra mono di za.”

Âne ma tô duréihã Iza'iza hã âma rob'ui'ééré siro, Cristu za da te dasiwi ïwê'özém na hã.

10

¹ ïsisãnawã norî, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'anho'reptui mono zé hã, uburé ïsiré zudezu norî hã te te sina tâma 're uwaimrami za'ra mono da, wa tô ïsima wê uptabi za'ra. Taha da, wa ta norî âma 're ïmreme u'âsi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma.

² Ta norî hã te te sima 're wê uptabi za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're sisõmri u'âsi za'ra mono da, õhõ ma si, te te 're romhuri pese za'ra mono da. Âne na, wa tô ïsi'uihã na âma waihu'u pese za'ra, tô sena. Tane nherê, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da te 're ïromhuri pese za'ra mono zé hã te te waihu'u pese za'ra õ wa, te te sina tâma 're uwaimrami za'ra mono õ di.

³ 'Re ïhâimana u'âsi mono, dawasédé te te oto da'âma 're ï'ab'madâ'â mono õ zarina, te te 're ïda'awêsãmri mono zé hã, tâma waihu'u pese za'ra õ di. Te te 're ïda'awêsãmri mono zéb da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tâma 're ïpisutu za'ra mono zé hã, te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di, ta norî hã. Si'uihã na te te sima 're ïpisutu za'ra mono zéb zarina si, ma tô 'rãwi sô 're si'wapé za'ra, taha na te te 're wêsãmri za'ra mono da newa.

⁴ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ïrob'ui'ééré hã da te 're ï'madâ'â pese za'ra mono na, da te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono õ di za oto, taha zarina 'Re ïhâimana u'âsi mono, te te sima da'âma 're aroti mono newa, dawasédé te te oto da'âma 're ab'madâ'â tõ mono da, duré taha zarina te te 're ïda'awêsãmri mono zéb da hã. Tãibã. Âne hã ma tô Cristu hã dawî uprosi. Ta hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono norî si, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're awêsãmri, ïwasédé hã te te oto âma 're ï'ab'madâ'â mono õ zarina, po're'õ nherê, te te 're ahã za'ra tõ mono da.

'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïda'anho'reptui mono zé wasu'u

⁵ Duréihã Mozési hã ma tô ãne na rob'ui'ére:

“Ni'wa hã ĩsimiroti na rob'ui'ére hã uburé te te 're 'madâ'â pese uptabi mono wapsi, nimahã na marĩ na misi ĩsimiroti na te te upai õ wapsi, tawapsi te za rowẽ na 're hãimana u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'rata.”

Ãne ma tô Mozési hã ãma rob'ui'ére.

⁶⁻⁸ Tane nherẽ, ni'wa hã ãne te te 'manharĩ waihu'u õ di, ĩsimiroti zarina uptabi hã. Ni'wa hã ĩsimiroti upai'õ'wa hã 're morĩ õ di. Robaba di. Até ãne na te za 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za hãiwa u mo, Cristu hã apã we te te saprõni da, wa'upana wazada ĩdã'ã za'ra da hã.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, Cristu hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisudu hã wei morĩ õ newa, ti'ai u.

Até te za duré ãne na 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: “E 'wa hã te za mo, adã 're ĩhãimana za'ra mono zéb u, Cristu hã te te hãiwa'utu da apã.” Ãne hã asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za duré, Cristu hã apã hãiwa'utu õ newa, ab're hawi. 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da te 're saze za'ra mono wapsi, te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na, ma tô Mozési hã ãne na ãma rob'ui'ére, duréihã:

“Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ma tô aipẽ'ẽ 're, 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo, 'rãwi. Taha na, ma tô duré dama 're asiwasu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, asadawa na.”

Ãne Mozési te te ãma ĩrob'ui'érezé hã. Taha na, wa tô duré wa norĩ hã wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra, Cristu, da te 're sazei pese za'ra mono wapsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩda'awẽsãmri mono zém na, dawasédé te te oto da'ãma 're ĩ'ab'madã'ã mono õ zarina.

⁹ Zezusi hã Asib'apito uptabi na, asadawa na danho'a 're sisi za'ra wa'aba mono wamhã, duré 'rãwi aipẽ'ẽ 're 'Re ĩhãimana u'âsi mono, Zezusi te te ĩhãiwa'utuzém na, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wamhã, tawapsi te za te te 're asõ'reptu za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

¹⁰ Zezusi hã wapẽ'ẽ 're, wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're ĩwa'awẽsãmri mono zé hã. Zezusi hã Wanhíb'apito na danho'a, wa te dama 're ĩsisi za'ra mono zém na, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé hã.

¹¹ Duréihã Iza'iza hã ma tô duré ãne na ĩbaihã na rob'ui'ére: “Re ĩhãimana u'âsi mono hã, Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, niwamhã te te sina 're umnhasi baba za'ra mono õ di za. Te za te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi.” Ãne Iza'iza hã te te ãma ĩrob'ui'érezé hã.

12 Zudezu norĩ hã zudezu'õ norĩ me, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma hã, tô õhõ si, tãma 're ãhãimana za'ra mono zé hã. Siwanhizari, tãma 're hãimana za'ra mono õ di oto ta norĩ hã. 'Re ãhãimana u'âsi mono, uburé Danhib'apito uptabi, te dama 're hãimana. Taha wa, ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, te za tô te te tãma ãma 're a'uwaimrami, dama 're ãsõpru mono zéb zarina.

13 Duréhã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô duré ãne na rob'ui'ére:

“Ni'wam norĩ hã Danhib'apito uptabi te te 're sõ'reptu za'ra mono da, te te tiwi 're waptêrê za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za tô te te 're anho'reptu, ãhãiba mono bâ.”

Ãne duréhã 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ãma ãrob'ui'érézê hã.

14 E niha te za tawamhã da te tiwi 're waptêrê za'ra, te te 're da'apawapto mono da hã, Cristu, da te dasina 're umnhasi za'ra mono õ nherê. Ãne wamhã, dama waihu'u õ di. Duré Zezusihi wasu'u'wê hã dapo're'õ na da te 're wapari za'ra mono õ ré hã, e niha te za da te dasina 're umnhasi za'ra, Zezusi hã. Da te dasina 're umnhasi waihu'u za'ra mono õ di. E niha te za duré Zezusihi wasu'u'wê na, da te 're dapawaptob za'ra mono õ nherê, da te 're wapari za'ra. Dama waihu'u õ di.

15 Duré, e niha te aré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã daro mono bâ datême 're nomro, ãmreme na te te 're dapawaptob za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te datême 're satõrĩ za'ra mono õ nherê. Ãne wamhã, te te ãma 're dapawapto waihu'u za'ra mono õ di aré. Tane nherê, 'Re ãhãimana u'âsi mono, ma tô te te datême 're satõrĩ za'ra tô. Duréhã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére:

“Rowasu'u wê hã nima hawi da te dama 're ãwisi za'ra mono wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za.”

Ãne ma tô Iza'iza hã romhã ré rob'ui'ére, Zezusihi wasu'u'wê hã ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datême 're ãwisi za'ra mono zêm na hã.

16 Tawamhã Zezusihi wasu'u'wê hã, ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã te te oto datême 're ãwisi za'ra mono nherê, uburé da te ãma 're saze za'ra mono õ di, wê nherê. Iza'iza hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'ére, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, te te ãnharizém na: “Wanhib'apito, wa te dama 're asadawa wasu'u za'ra mono wamhã, e ma tô aiwasu'u na da te 're wazaze za'ra. Mare di. Da te ãma 're wazaze za'ra mono õ di.”

17 Tane nherê, Cristuhu wasu'u'wê na, da te ãma 're dapawaptob za'ra mono õ nherê, da te ãma 're sasõmri waihu'u za'ra mono õ di. Cristuhu wasu'u'wê hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono wapsi, te za da te 're saze za'ra.

18 E zudezu norĩ hã zahadu ãwasu'u'wê hã te te 're wapari za'ra mono ã bâ bété. ãwasu'u'wê hã ma tô te te 're wapari za'ra

aré ta norĩ hã, tô sena. Duréihã Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére:

“Ísadawa wasu'u'wa norĩ mreme hã ma tô daro mono bâ te te 're ropé.

Ta hã ma tô ropã dapo're na da te 're wapari za'ra, daro mono bâ.”

Ãne ma tô Dawi hã ãma rob'ui'ére.

¹⁹ E tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã íwasu'u'uwẽ te te 're wapari za'ra mono wamhã, e te te 're waihu'u za'ra mono õ di. Ma tô te te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, tipê'ẽ na te te sima 're wẽ za'ra mono õ di, te te 're ísaze za'ra mono da hã. Zudezu'õ norĩ si, ma tô te te sima 're wẽ za'ra, te te 're saze za'ra mono da. ãne na, ma tô Mozési hã duréihã ãma rob'ui'ére 'rata, zudezu norĩ ma 'Re íhâimana u'âsi mono te te tâma írowaihu'u za'ra zém na hã:

“Ínhib'a'uwẽ'õ aré 're ínomro mono norĩ hã oto ãma 're ínhib'a'uwẽ za'ra mono wa, te za oto ta norĩ hã asiwi 're íruiwapari za'ra wa'aba mo, ízadawa parab õ nherẽ.

Ta norĩ hã aré te te 're íwaihu'u pese za'ra mono õ nherẽ, wa tô ãma 're ínhib'a'uwẽ za'ra aré. Taha wa, te za asib'ru na sada 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ízadawa parab õ nherẽ.”

Ãne zudezu norĩ ma, 'Re íhâimana u'âsi mono te te írowaihu'u mono zé hã.

²⁰ Iza'iza hã ma tô duré ãne na ísa'u ãma rob'ui'ére, zudezu'õ norĩ wasu'u na hã. Zudezu norĩ hã te te siwi 're íwẽ'õ pese za'ra mono zém na, ma tô siptete sina ãma rob'ui'ére, 'Re íhâimana u'âsi mono mreme na:

“Ni'wam norĩ hã aré ízô 're sõpré u'âsi mono õ nherẽ, ma tô te te siwi 're ísãmri za'ra.

Ízô 're sinharĩ za'ra mono õ nherẽ, wa tô ta norĩ ma 're ísiwaihu'u za'ra.”

²¹ ãne na ma tô duré Iza'iza hã zudezu norĩ ãma rob'ui'ére, 'Re íhâimana u'âsi mono mreme na:

“Wa hã wa tô aré Izarazéhé nhihudu norĩ zô 're ínhimiwẽ u'âsi za'ra, te 're azawi pese mono wa, apâ ítẽme we 're sihutu mono da. Ta norĩ hã po're ãna 're nomro u'âsi mono wa, te te siwi 're íwẽ'õ pese za'ra mono nherẽ, wa tô aré sô 're ínhimiwẽ u'âsi za'ra, te 're ísawi pese za'ra mono zéb zarina.”

Ãne ma tô Iza'iza hã 'Re íhâimana u'âsi mono mreme na ãma rob'ui'ére, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma hã.

11

'Re íhâimana u'âsi mono, Izarazéhé nhihudu norĩ ãma 're ípê'êzé mono zé wasu'u

¹ E tawamhã, 'Re íhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ norĩ hã ma tô te te siwi 're wẽ'õ za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.

Mare di. Te te siwi 're awě'ō mono ō di. Mare uptabi di. Wa hã bété, Izarazéhé nhihudu 're ĩmorĩ hã, duré Abra'ãhã nhihudu 're ĩmorĩ hã. Duré Bězamiĩ nhihudu norĩ siré 're ĩmorĩ wamhã, e ma tō siwi ĩwě'ō, Izarazéhé nhihudu 're ĩmorĩ nherē. Mare di. Te te siwi ĩwě'ō ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

²⁻³ Tinhib'a'uwě norĩ hã, tō sena te te siwi 're awě'ō mono ō di 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duréihã ĩsãna'rata hawimhã, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã. Duréihã Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tō Izarazéhé nhihudu norĩ ãma ĩwasété na ãma sa'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Āne na te te ãma ĩrob'ui'érézé hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Āne ma tō ãma rob'ui'éré:

“Wanhib'apito, asadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã ma tō ta norĩ hã te te 're simro. Duré êtē za'ra 'manharĩ hã, ĩsisiwi aima danhoprubzéb da, marĩ, da te ĩwa 're ĩsa'ra za'ra mono zé hã ma tō uburé te te 're prub za'ra, ěne hã. ĩsiwaprosi uptabi, wa oto 're ĩhâimana, te 're ĩ'asawi pese mono hã. Taha 'ru te, te duré ĩzada 're hâimana za'ra, ĩzama te te siwi ĩwĩrĩ da.”

Āne Eriasi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Izarazéhé nhihudu ãma ĩwasété na te te ĩsa'razém na te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihã na.

⁴ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã e niha ma tō asa tãma waihu'u, Eriasihi ma. Āne ma tō tãma waihu'u:

“Āne ĩnhĩb'a'uwě nhipiti'ai ãma hã, wa tō te ĩsima 're sawi pese za'ra, 7 miu na ĩhãiba za'ra hã, tisiré norĩ wazari si'utōrĩ tō da dame, ĩhãiba'ō na dame ãma 're ĩwata za'ra mono ō norĩ hã, Ba'a na romhãiba nhisi ãma hã. Ta norĩ si, te ĩzarina 're hâimana u'âsi za'ra.”

Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Eriasihi ma, asa te te ĩwaihu'uzém na rob'ui'éré hã.

⁵ Tane te duré ãhãna hã dama 're romhâimana za'ra. Da'ãma 're pē'ézé mono wa, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb zarina, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Izarazéhé nhihudu norĩ hã te te sima 're apisutu, umro na, ĩsib'a'uwě uptabi si oto 're hâimana za'ra mono da.

⁶ E tawamhã, marĩ hã te te 're ĩ'manharĩ wě za'ra mono zéb zarina, ma tō te te sima 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, zudezu norĩ hã. Mare di. Taha zarina te te sima 're apisutu mono ō di. Taré ãma 're ĩpē'ézé za'ra mono zéb zarina, ãma 're siwãrĩ ze za'ra mono wa, ma tō si'uĩhã na te te sima 're apisutu, ōhō ãma si 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Marĩ hã da te 're ĩ'manharĩ wě za'ra mono zéb zarina, te te sima 're da'apisutu mono 'wa'ãhã, ãne zarina 'wa'ãhã, aré senai ō di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'ãma 're ĩpē'ézé mono zéb zarina si, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zé hã.

⁷ Tawamhã e niha, wa za ãne na hã ãma waihu'u pese za'ra ni. ãne, wa za oto ãma waihu'u za'ra ni. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwasédé hã te te oto ãma 're ab'madá'ã tã mono da, duré taha zarina te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb da hã, sô 're sôpré u'ãsi mono nherê, te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, ta norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, umro na te te sima 're ãpisutu za'ra mono norĩ si, ma tã te te sina tãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwêsãmri za'ra mono zém na hã. Tane nherê, ni'wam norĩ hã Izarazéhé nhihudu nherê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ si ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã po're nhitob za'ra, ãmreme hã te te 're waihu'u za'ra mono ãna, a'ã 're nomro mono da.

⁸ Duréihã Mozési hã ma tã ãne na ãma rob'ui'ére:

“‘Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tã ta norĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're po're nhitob za'ra, simipari ãna 're hãimana za'ra mono da a'ã. Ta norĩ hã ma tã duré te te 're 'rãiwamnarĩ za'ra, rosa'rata waihu'u ãna, a'ã 're nomro mono da. Taha wa, te ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te siwi 're waihu'u za'ra mono ãna, siwa'ru 're hãimana za'ra.”

ãne duréihã Mozési hã te te ãma ãrob'ui'érezé wasu'u hã.

⁹ Dawi hã ma tã duré ãne na ta norĩ ãma rob'ui'ére za'ra, zudezu norĩ ãma hã:

“‘Re ãhãimana u'ãsi mono hã ta norĩ ma, ãwê na tãma 're sôprub za'ra mono wê te, ma tã 're si'madá'ã ze za'ra, taha na tãma 're rowê za'ra mono da newa. Taha wa, marĩ wasété pire na 're si'marõpãrĩ za'ra mono neza, 'rãwi. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te hã za'ra neza.

¹⁰ Te te duré 're tãmo nhitob za'ra mono neza, datob'a na 're ãdanomro mono ne, 're nomro mono da oto. Duré ta norĩ hã marĩ pire hã da te 're 'wasari mono wa, ãré 're ãdanhihãpã za'ra mono ne, te te 're robzépata u'ãsi za'ra mono neza.”

ãne duréihã Dawi hã Izarazéhé nhihudu norĩ ãma, te te ãrob'ui'érezé wasu'u hã.

¹¹ E tawamhã, zudezu norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're si'marõpãrĩ za'ra mono nherê, apã ãtême 're wahutu waihu'u za'ra mono õ di za. E tawamhã apã ãtême 're sipizari waihu'u za'ra mono õ di za. Te za tã apã ãtême 're sipizari za'ra. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono wi, 're sipizari za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, ma tã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã zudezu'õ norĩ ma a'ã pisutu za'ra, te te 're ãda'anho'reptui mono zé hã. Zudezu norĩ hã te te ãma 're 'ruiwapari za'ra mono da, ma tã zudezu'õ norĩ ma a'ã pisutu za'ra, te te 're ãda'anho'reptui mono zé hã, zudezu norĩ hã apã ãtême 're sipizari za'ra mono da, te te 're ãda'anho'reptui mono zém niwĩ.

¹² Zudezu norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwẽsãmri za'ra mono zéb da hã, te te sina tãma 're uwaimrami za'ra mono õ wa, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã zudezu'õ norĩ ma, hãiwa hawi marĩ ãwẽ na tãma 're sõprub za'ra, daro mono bã. Tawamhã zudezu norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono niwĩ, ahã uptabi na apã za ãtẽme 're sipizari za'ra mono wamhã, tawapsi, te za oto marĩ ãwẽ uptabi hã te te dama 're anhomri, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã hãiwa hawi, uburé tinhib'a'uwẽ norĩ ma hã.

Zudezu'õ norĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãanho'reptui mono zé wasu'u

¹³ Zudezu'õ norĩ, wa za oto aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa aima 're ãhãimana za'ra wa'wa. Wa hã te aima 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zé hã, taréi õ di. Taha wa, wa za tõ ãnhimi'ẽ na te aima 're romhuri u'ãsi za'ra wa'wa.

¹⁴ Wa hã te aima 're romhuri za'ra wa'aba mono wa, ãsiré zudezu norĩ hã te te ãma 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono da, wa tõ ta norĩ si te ãsima 're wẽ za'ra, ni'wam norĩ hã apã 'Re ãhãimana u'ãsi mono u 're sipizari za'ra mono wa, te te 're anho'reptui mono da.

¹⁵ Ta norĩ hã te te 're saze za'ra mono õ wa, ma tõ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã asa te te siwi 're awẽ'õ, a'ã. ãne wa, ma tõ a'ã ai'ãma si 're siwadi za'ra wa'wa, zudezu'õ norĩ ãma hã. Tane nherẽ, ta norĩ hã niwapsi 'Re ãhãimana u'ãsi mono u, apã 're ãsipizari za'ra mono zéb zarina, te te 're wẽsãmri za'ra mono wa, te za oto rowẽ uptabi na 're hãimana za'ra, ãwasédé hã te te oto ãma 're ã'ab'madã'ã mono õ zarina. 'Re dadã'ã za'ra mono wa, apã 're dahãiwa'utu za'ra mono wa, dama 're ãrowẽ za'ra mono ne, te za oto ta norĩ hã rowẽ uptabi na 're hãimana za'ra.

¹⁶ ãne na, wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. ã'u'ëtẽ wapu hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, sebre õ ré, te za syry na da te 're po'o za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da te 're sõmri za'ra mono da. Misi ã'u'ëtẽ wa'õno hã da te tãma 're sõmri za'ra mono nherẽ, wahuré da te tãma 're ãsõmri za'ra mono zé, te wasu'u. Duré ãté ni'wa hã te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma tinha, ãne: “ã hã wede 're ãsa mono zari hã wa aima pisutu, ate da.” ãne hã wede hã zahadu 're sa mono ré, ni'wa hã wedezari si 'Re ãhãimana u'ãsi mono te da, te te tãma pisutu nherẽ, ãpanhipti zama ãte hã za. ã hã wedezari hã, ãzarazéhé nhihudu norĩ hi'rata norĩ, te wasu'u. Duré ãpanhipti hã ta norĩ nhihudu norĩ, te wasu'u. ãzarazé norĩ hi'rata norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma si, 're hãimana za'ra mono da, te te 're ãpisutu za'ra mono ne, te za duré ãsihudu norĩ zama tãma 're hãimana za'ra, wedezari si 'Re ãhãimana u'ãsi mono te da, da te tãma 're pisutu za'ra mono nherẽ, ãpanhipti zama ãte ne.

17 ãne na, wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Áté azeitona wede hã te a'ubuni wi 're sa, oriwera na ãsisi hã 'madâ'â ãna ãprédu hã, tede'wai õ nherẽ. Ta hã zudezu'õ norĩ, te wasu'u. Duré azeitona wede hãiba amo hã te duré 're sa, danho'a da te dasiwi 're ã'madâ'â pese mono hã. Ta hã zudezu norĩ, te wasu'u. Tawamhã áté azeitona wede hã danho'a 're ãsa mono panhipti hã te za nima niwĩp si panhipti nhi'ẽ za'ra ni, taré simi'wara da, dasiré 're 'rã za'ra mono õ wa. Ta hã, zudezu norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãsaze za'ra mono õ norĩ, te wasu'u. Áté a'ubuni wi azeitona wede 're ãsa mono panhipti hã te za misi wẽ'ẽ ni, azeitona wede hãiba amo hã dama ã'madâ'â pese u ãwede wãi wa, da te ãma wasisi da, dasiré oto 're 'rãni mono da. Ta hã, zudezu'õ norĩ ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, oto ãma 're ãsib'a'uwẽ za'ra mono zé, te wasu'u. Tawamhã azeitona wede, dama ã'madâ'â pese wede wa'u na te za oto tipanhipti prédu, wẽ na, a'ubuni wi azeitona wede 're ãsa mono panhipti hã rob'rãni wede amoi u, da te ãma ãwasi hã. Tane duré, zudezu norĩ ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã marĩ wẽ na tãma 're ãsõprub za'ra mono zé hã, te duré aima 're hãimana za'ra wa'wa oto, zudezu'õ norĩ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono ma hã.

18 Taha wa, rob'rãni wede, dama ã'madâ'â pese panhipti hã 're 'rã za'ra mono õ wa, da te 're ãsi'ẽ za'ra mono ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono a'ã te te siwi 're ã'awẽ'õ mono norĩ ma, aipire na tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, asina 're sa'ra wa'aba mono õ di za. E ãwede panhipti wa'ui hawi, te ãwede zari hã 're prédu za'ra. Mare di. ãwede zari hawip si, te ãwede panhipti hã 're prédu za'ra. Tane, a norĩ wa'wa hã zudezu norĩ ma, aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, aipire na tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi asina 're aiwata waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

19 Zudezu'õ norĩ, áté ãhã wasu'u zarina, te za ãne asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo: "'Re ãhãimana u'ãsi mono hã rob'rãni wede panhipti, da te 're ãsi'ẽ za'ra mono ne, e marĩ da, ma tô te te siwi 're awẽ'õ, zudezu norĩ hã. Wa norĩ hã ãwa'rãmi 're wahãimana za'ra mono da, ma tô ta norĩ hã te te siwi 're awẽ'õ. Rob'rãni wede amo panhipti hã ãwede amo na da te ãma 're ãwasisi za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã 're wahãimana za'ra, ã'upana za'ra."

20 ãne na asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ã'uwaibaba te za tô asima ãma 're ãrowaihu'u za'ra wa'aba mo, ta norĩ ãma hã. Ta norĩ hã ma tô te te 're awẽ'õ tô siwi, te te 're saze za'ra mono õ wa. A norĩ wa'aba si 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te tô ta norĩ wa'rãmi 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za. Tô'ã. Taha wa, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono si asiwi 're ãwazéb za'ra wa'aba mo.

21 E 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã zudezu norĩ ma, tinhimiházé

te te tãma 're ba'a za'ra mono õ nherẽ, te za bété a norĩ wa'aba ma tinhimihâzé hã te te aima 're ba'a za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Mare di. Te za tô te te 're aihã za'ra wa'wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono wamhã. Taha wa, te za 'Re ãhãmãna u'âsi mono si asiwi 're ãwazé pese za'ra wa'aba mo.

²² ãhã wasu'u na, wa za 'Re ãhãmãna u'âsi mono nhimizawi pese zé hã ãma waihu'u za'ra ni. ãsimihâzé pire na zama, wa za duré ãma waihu'u pese za'ra ni. Tiwi 're ãsi'marõpãrĩ pese za'ra mono norĩ si, te za te te 're ahã za'ra za'ëtẽ. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã 'Re ãhãmãna u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ãwẽ na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, tãma asina 're uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô rowẽ hã te te aima 're pisutu u'âsi za'ra wa'wa, hãiwa hawi, ai'ãma 're ãpẽ'ézé za'ra wa'aba mono zéb zarina. ãne na tãma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, a norĩ wa'aba zama te za te te siwi 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'wa, rob'rãi wede panhipti hã 're rã za'ra mono õ wa, da te 're ãsi'ẽ za'ra mono ne.

²³ Duré zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa na 're ãhãmãna za'ra mono norĩ hã, 'Re ãhãmãna u'âsi mono u oto 're sipizari za'ra mono wamhã, te za oto apã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra, ta norĩ ãma. ãne hã 'Re ãhãmãna u'âsi mono ma, waihu'u pese di, zudezu norĩ ma, apã te te 're ã'manharĩ wẽ za'ra mono zéb da hã.

²⁴ ãne na, wa za oto rowasu'u na aima 'rãsutu za'ra wa'wa, azeitona wede panhipti wasu'u na ãma ãsimiré'ézém na hã. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ na 're aihãmãna za'ra wa'aba mono norĩ hã, a'ubuni wi azeitona wede panhipti, da te 'maiwẽ'ei wa, azeitona wede dama ã'madã'ã pese wede u, da te ãma ãwede wasisi ne, te oto simisutu 're aihãmãna za'ra wa'aba mo, zudezu norĩ me. Duré zudezu norĩ hã azeitona wede dama ã'madã'ã pese panhipti ne, te 're hãmãna za'ra. Taha wede panhipti hã da te 're si'ei mono wa, da te 're ãsãmra mono hã ã'madã'ã'wai ma, tãma wapure di, tô ãwede na apã te te ãma 're ã'ato mono da hã. Tane duré, 'Re ãhãmãna u'âsi mono ma hã wapure di, zudezu norĩ ãma apã 're ãsib'a'uwẽ za'ra mono zéb da hã, ta norĩ hã tiwi 're sipizari za'ra mono nherẽ, aré.

Zudezu norĩ hã, ahã na 'Re ãhãmãna u'âsi mono u, za apã 're ãsipizari za'ra mono zé wasu'u

²⁵ ãsisãnawã norĩ, zudezu'õ na da te 're aiwaptẽrẽ za'ra wa'aba mono norĩ hã, marĩ aré dama ãwaihu'u'õ na roti pire wasu'uzém na wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, asimiza'rese ãna 're aihãmãna za'ra wa'aba mono tõ da. Zudezu norĩ upana, 'Re ãhãmãna u'âsi mono hã ai'ãma wa'aba si 're sib'a'uwẽ mono newa, 'rãwi asi'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono tõ da, wa za oto ãne na aima rowasu'u za'ra

wa'wa. Izarazéhé nhihudu norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, pê'ê tete uptabi na 're hâimana za'ra mono nherê, pê'ê tete u'âsi, tiwi 're hâimana za'ra mono õ di za. Duréihã, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima ãpisutu sirõmo zéb zarina, zudezu'õ norĩ hã da'ahã uptabi na Cristu za da te 're ãsaze za'ra mono norĩ za'ratazé hã, oto ãwa waptã'ã wapsi, te za oto zudezu norĩ hã ahã uptabi na ãtême 're sipizari za'ra, õhõ ãma si oto 're nomro mono da.

²⁶ ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãsõ'reptu za'ra mono zéb da hã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. ãne na ma tô duréihã Iza'iza hã ãma rob'ui'ééré siro, ta norĩ ãma hã:

“Danho'reptui'wa da hã, Zeruzarê ãma Si'ã na sa'a nhisi ãma, dasiré za 're ãhâimana mono hã, tame.

Ta hã Zacoho nhihudu norĩ 're ãwasété za'ra mono zé hã te za te te tãma 're aparĩ.

²⁷ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma tin-himirosa'rada hã waihu'u siro, ãne: ‘Ta norĩ ma, te ãropisutuzé hã wa za tô tãma ãma uwaimrami za'ra, ãwasédé te tãma 're ã'aparĩ mono zém na.’ ”

ãne Iza'iza hã ta norĩ ãma te te ãrob'ui'éérézé wasu'u hã.

²⁸ Zudezu norĩ hã Cristuhu wasu'uwê hã ma tô ahã na te te siwi 're wê'õ za'ra. Taha wa, te oto 'Re ãhâimana u'âsi mono nhitob'ru ne 're hâimana za'ra. Taha wa'rãmi, ma tô ai'ãma 're siwadi za'ra wa'wa, asiré zudezu'õ norĩ ãma hã. Tane nherê, ãsib'a'uwê 're nomro mono da, te te pisutu za'ra wa, te ta norĩ hã te te 're azawi pese u'âsi sima, ta norĩ hi'rata ma, te te sina ãropisutu za'ra zéb zarina.

²⁹ 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're da'apisutu mono nherê, duré marĩ ãwê na dama 're sõprub za'ra mono nherê, e te za tinhimirosa'rata na te te ãma 're saprĩ. Mare di. Misi haré, ãsimirosa'rada hã te tãma 're hâimana u'âsi.

³⁰ Duréihã, aihirata norĩ wa'wa hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono ãna, ma tô aré 're hâimana za'ra, zudezu'õ norĩ hã. Tane nherê, zudezu norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te 're sazei pese za'ra mono õ wa, ma tô oto ai'ãma 're pê'êzé za'ra wa'wa, ai'ãma 're sib'a'uwê za'ra wa'aba mono da, zudezu'õ 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê.

³¹ A norĩ wa'wa hã aré asimipari ãna 're anomro aba mono nherê, ai'ãma 're ãpê'êzé za'ra wa'aba mono ne, te za oto duré zudezu norĩ ãma zama 're pê'êzé 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, po're ãna duré ta norĩ hã tiwi 're hâimana za'ra mono nherê.

³² 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, danhimipari ãna 're danomro mono wa, ma tô te te siwi 're da'awê'õ pese, dawasédé hã te te da'ãma 're ãab'madã'ã mono hawi. Dazazéb 're, da te 're danheme mono wa, apã dasi'uihã na 're ãdawairébé waihu'u mono õ ne, dawasété hawi 'rãwi 're dasisõ'reptui waihu'u za'ra

mono õ di. Taha na, dasi'uihâ na da te dasina 're waihu'u za'ra mono da, ma tô te te siwi 're da'awẽ'õ. Uburé da'ãma 're pê'êzé mono da, ma tô ãne hã te te dama 're apisutu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

Ïwaihu'u pese na 'Re ãhâimana u'âsi mono wasu'u

³³ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã uburé da'ãma 're ãsiwamri mono zé hã tãma sa'êtê uptabi di, te te dama 're ã'ab'manharĩ wẽ mono zéb da hã. Ïwaihu'u pe hã tãma sa'êtê uptabi di duré. E 'wa hã te za marĩ hã te te sima 're ã'apisutu mono zé hã tiwi waihu'u. E 'wa hã te za duré tiwi waihu'u, uburé marĩ hã te te 're ã'ab'manharĩ mono zé hã.

³⁴ Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré:

“E 'wai ma, Wanhíb'apito nhimirosa'rada hã waihu'u pese di. E 'wa hã roti na tãma ãwa'rãmi'wa da hã, te 're hãimana. Robaba di.”

³⁵ Wahi'rata hãiba amo hã ma tô duré ãne na ãma rob'ui'ééré, Zo na ãsisi hã:

“‘Re ãhâimana u'âsi mono si, roptede'wa 're hãimana mono nherê, e niha te za ni'wa hã marĩ hã tãma tisõ, ãwa'rãmi marĩ na te te tãma ãwa'ãbã da hã. ãne hã robaba uptabi di, tãma hã.”

ãne ma tô Zo hã rob'ui'ééré, duréihã.

³⁶ 'Re ãhâimana u'âsi mono si ma tô uburé te te aropoto, sima. Taha wa, te uburé marĩ hã te te 're ab'madã'ã, tiwaihu'u pese na. ãne wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma, aihĩni, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

12

'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're ãdasisõmri za'ra mono zé wasu'u

¹ ãsisãnwã norĩ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã e wa'ãma 're pê'êzé mono õ di, wa'ãma 're ãsiwãrĩ mono zéb da hã. Wa'ãma 're ãpê'êzé mono zé hã, tãma sa'êtê uptabi di. Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa, ãne na hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma si, te za 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono ãna. Taha ma si, te za aiwẽ uptabi na tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mo, te te 're ai'madã'ã wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. ãhã zarina, ãma 're anomro wẽ u'âsi aba mono wamhã, taha si tô sena, ãma 're ãaiwata za'ra wa'aba mono zé hã.

² Ti'ai ãma dahãimana wasété na 're ãdanomro mono norĩ ãma hã, 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhâimana u'âsi mono wi si, te za 're ãrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wẽ na si, aipê'ê 're, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zép tém na si, oto 're anomro aba mono da. Tawapsi te za 'Re ãhâimana u'âsi mono, te te aima

're ĩpisutu za'ra wa'aba mono hã asina 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mo, marĩ ĩwẽ si tãma 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã.

³ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ma tō ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa na oto 're ĩhãimana mono da. Taha wa, wa za oto ãne na aima roti pese za'ra wa'wa. Dama aipire na, duré dama aiwẽ na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 'rãwi aipire na 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tō te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa, õhõ ãma si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, aihĩni ĩsazei'wa, asiré 're anomro aba mono nherẽ, ni'wam norĩ si te ĩsazei pese 'wa hã 're hãimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei prãĩ 'wa, te 're hãimana za'ra. ĩsazei prãĩ 'wa norĩ hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono newa, 'rãwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're sazei pese za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

⁴ Dahãiba misi nherẽ, dahãiba na hã marĩ hã dama 're ĩhãimana za'ra mono hã ahã di, tite mono bã te te 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã, dapara hã duré danhib'rada hã, duré dato hã, uburé ĩré 're ĩdahãimana za'ra mono hã.

⁵ Tane hã wa oto wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã Cristuhu ãma, wa'ahã nherẽ, 're wahãimana za'ra, simisutu. Dahãiba misi nherẽ, dahãiba na marĩ hã ahã na dama 're ĩhãimana za'ra mono hã, tite mono bã te te 're ĩromhuri za'ra mono ne, wa oto wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wanhimiromhuri mono bã sipu'u pese na, wa te 're romhuri za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, dahãiba misi 're ĩdahãimana za'ra mono ne, simisutu wasiré 're wahãimana za'ra mono wa oto.

⁶ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã simizawi pese up-tabi wa, romhuri te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, wasipu'u pese na, wa za wa te tãma 're romhuri za'ra, wate mono bã, ãma 're ĩwasipawaptob za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da, te te sima 're wa'apisutu mono wamhã, taha zarina si, wa za tō ãma 're wasipawaptob u'ãsi za'ra. ĩsimiroti zarina si, wa za wa te 're sadawa wasu'u za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ ma.

⁷ Duré ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa da, te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za tō taha zarina si te te tãma 're dapawaptob u'ãsi za'ra. Duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama rowahutu'wa da, te te sima 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te za tō ta norĩ zama ĩsarina si te te ãma 're dapawaptob za'ra.

⁸ Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima 're apisutu mono wamhã, te za ĩsazei'wa norĩ ma, ĩsimiroti zarina si te te 're rowahutu za'ra, te te 're wapari za'ra mono wa, pẽ'ẽ toi u'ãsi, ãma 're hãimana za'ra mono da, siptete sina.

Duré ni'wam norĩ hã tinhibrom na dama 're sôprub za'ra mono da, te te sima 're apisutu mono wamhã, te za tô ta norĩ hã dawĩ 're sôti za'ra mono ãna, dama ãma 're sôprub za'ra, sa'êtê na. Duré ni'wam norĩ hã ãsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da, te te 're apisutu mono wamhã, te za tô simi'ê na te te 're 'madâ'â u'âsi za'ra, ta norĩ zama. Duré ni'wam norĩ hã te te sima 're apisutu mono wamhã, ta norĩ zama te za da'ãma 're pẽ'êzé za'ra, dahâzé ré norĩ ãma, duré dawĩ 're ĩrobzei'ô za'ra mono norĩ ãma. To sina, te za ãne zarina te te 're dapawaptob za'ra, ta norĩ hã. ãne wa za wa te wasima 're rob'ma'wamarĩ, romhuri mono bâ, dahâiba hã misi nherê, dahâiba na marĩ hã ahâ na dama 're ĩhâimana za'ra mono hã tite mono bâ te te sima 're ĩromhuri za'ra mono ne.

⁹ Taré asimizawizé hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono tô da, te za tô sena asimizawi pese zé hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Uburé marĩ wasété nhiti, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'ô pese za'ra wa'aba mono sina. Uburé aihâimanazé ĩwê na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Dasisânawãĩ uptabi hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono ne, te za a norĩ wa'wa hã 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma asisânawã oto asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Te za duré 're asiwazé pese za'ra wa'aba mo.

¹¹ Aiwa'a ãna, te za duré 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo. Wanhib'apito ma si, te za asimi'êi uptabi na 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, aihâiba tiwi 're sawĩ za'ra wa'aba mono ãna.

¹² Uburé marĩ ĩwê hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zô, wa za sô 're wanhimipari za'ra mono sina, 're wahâimana za'ra, wato sina. Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono nherê, te za asiptete sina ãma 're anomro u'âsi aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

¹³ Asiré ĩsazei'wa norĩ wi, marĩ zô tiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono zéb zarina, te za asimarĩ na 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré darob amoi hawi atême 're sihutu aba mono wamhã, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ zô hã, asôrôwa u 're 'mazasi za'ra wa'aba mono da.

¹⁴ Duré Zezusihi zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, ãne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're dahâiba 'ru za'ra wa'aba mono ô di za, te te 're da'ahâ za'ra mono da. Rowê hã te te tâma 're ĩ'apisutu mono da si, te za da'ãma tâma 're aimreme zusi aba mo.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã toi uptabi na 're hâimana za'ra mono wamhã, ĩsine te za 're atoi uptabi za'ra wa'aba mo, ĩsiré. Duré ni'wam norĩ hã pẽ'êzé uptabi na 're hâimana za'ra mono

wamhã, ãsine te za duré aipê'êzé uptabi na ãsarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Duré simisutu te za asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo, asiré ãsazei'wa nherê, asisada 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tã da. Duré aiwê na 'rãwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama ãpire norĩ zapari, marĩ na romhuri wapu na da te dasima 're ãromhuri za'ra mono zé hã asiwi 're wê'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da, ta hã wapu nherê. Duré asiré norĩ nhipai u aiwaihu'u pese na 'rãwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za.

¹⁷ Duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma 're wa'rãmi wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ ãwê si 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono na si, te za asima 're asõpré u'ãsi aba mo, ãsazei'wa 're anomro aba mono wa, da te ai'ãma 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono tã da.

¹⁸ Asada 're dahâimana za'ra wa'aba mono nherê, rowê na si dasiré 're aihâimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, te za asina 're ãrosa'rata wê u'ãsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Duré nimahã na, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono upana asi'uihã na 'rãwi 're asi'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono õ di za. Taha si, tinhimihãzém na te te 're ai'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono da, te za õhõ si 're ã'madã'ã za'ra wa'aba mo. Duréihã ãne na ma tã Wanhib'apito mreme na rob'ui'ééré, Mozési hã:

“Wa hã ãsiwaprosi, wa za te 're da'a'ruiwa'ãbã. ãwétési, wa za te dama ãma 're awa'rãmi, marĩ, da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã.”

ãne duréihã Wanhib'apito mreme na rob'ui'ééré wasu'u hã, ãbaihã na hã.

²⁰ Duré ãne 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti amo na rob'ui'ééré wasu'u hã:

“Asitob'ru norĩ hã mra te te 're sêpata za'ra mono wamhã, ãsa na te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo. Duré 'rubu wamhã, te za tãma 're ã'õb za'ra wa'aba mo. ãne zarina, asitob'ru norĩ ma, 're 'manharĩ wê za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hã 'rãwi 're siwaihu'u za'ra mono wa, te za aima 're siséb za'ra wa'wa.”

ãne duréihã 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré wasu'u hã. ãhã zarina si te za dama 're ã'manharĩ wê u'ãsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã 'rãwi asi'uihã na 're asi'ruiwa'ãbã za'ra wa'aba mono õ di za.

²¹ ãhã wasu'u na, wa za oto ãnhimirowasu'u na hã aima 'rãsutu za'ra wa'wa. 'Rãwi dasi'uihã na 're ãdasi'ruiwa'ãbã za'ra mono zém na hã da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. Marĩ ãwê si te za dama 're ã'manharĩ wê u'ãsi za'ra wa'aba mo, taha na dahâimana wasédé hã dawu 're uprosi za'ra wa'aba

mono da, duré taha zarina, tô sena oto ai'ãma 're dasiwadi za'ra wa'aba mono da.

13

Ti'ai ãma dama ïpire norĩ nhimiroti, da te 're ïwapari pese za'ra mono zéb da na rowasu'u

¹ Ti'ai ãma dama ïpire norĩ hã, roti'wa norĩ hã si'uihã na 're sipisutu za'ra mono õ di, dama 're si'apito za'ra mono da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'apisutu mono zarina si, te dama 're hâimana za'ra uburé. Taha wa, te za uburé aihĩni 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo, ïsimiroti hã.

² Ni'wam norĩ hã dama ïpire norĩ nhimiroti te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono wamhã, taha si te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za. Ì'u'âbã te za duré 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'apisutu mono zé hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra. ãne hã ni'wam norĩ te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, 'rãwi te za si'uihã na te te sisada 're sani za'ra, ti'ai ãma dama ïpire norĩ nhimiházé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para.

³ ãne, marĩ te te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono norĩ si, te za dama ïpire norĩ nhimiházé ma, 're pahi za'ra. Tanei õ di, marĩ te te 're ï'manharĩ wẽ za'ra mono norĩ hã. Dama ïpire norĩ ma, 're pahi za'ra mono õ di za. Taha wa, te za ïwẽ si 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, dama ïpire norĩ ma, tãma 're aipahi za'ra wa'aba mono ãna, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Tawapsi te za te te 're aiwêsãmri za'ra wa'wa, ti'ai ãma dama roti'wa norĩ hã.

⁴ Ta norĩ hã te 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra, ïwẽ na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, rowẽ na 're asimroi wa'aba mono da. Tane nherẽ, marĩ ïwasété si 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, te za tô tãma 're aipahi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Dama ïpire norĩ hã tô sena siptete uptabi wa, te te 're ïdahã za'ra mono zéb da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa para, te ïsimipari'õ norĩ hã te te 're hã za'ra.

⁵ ãne wa, te za uburé ti'ai ãma dama roti'wa norĩ nhimiroti hã 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo, asimipari õ wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're aiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te te 're aihã za'ra wa'aba mono tõ da. Duré 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, tãma ãma 're ï'uwaimrami za'ra wa'aba mono na, aipẽ'ẽ 're asimirosa'rata na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, te za ïsarina dama ïpire norĩ nhimiroti hã 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo.

⁶ Taha wa, dama ïpire norĩ nhimipisutuzéb zarina te za duré rob'uiprazé hã syry na tãma 're ïpo'o za'ra wa'aba mo, ti'ai ãma

dama ĩpire norĩ ma. E marĩ wa. Dama ĩpire norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para, te te 're romhuri za'ra mono wa.

⁷ Taha wa, te za tũ ĩsarina tãma 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo, aipawa'âbâzé hã duré uburé marĩ uiprazé hã. Te za duré tãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mo, dama roti'wa norĩ ma.

'Re ĩdasisawi pese za'ra mono zé wasu'u

⁸ Wa'âbâ âna, dawĩ 're ĩrowaibui wa'aba mono zém na hã, taré dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono õ di za. Te za dama âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo, dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asimizawizém na si te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re dazawi pese za'ra wa'aba mono wamhã, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ĩrob'ui'érézém na te za asina tãma âma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo.

⁹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Mozésihi ma, te te ĩwaihu'uzéb zarina te te âma dama ĩrob'ui'érézé hã, âne:

“Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.

Duré 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré dawĩ

're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ

ĩwê hã dawĩ 're 'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za.”

Âne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, dahâimanazé mono bâ. Â norĩ hã, duré aimawi hã ĩsimiroti hã ahâ uptabi nherê, simisutu haré te wasu'u ĩsimiroti hã, âne:

“Te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo, duré aihâimanazé hã 'rãwi asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono ne.”

Âne ĩsimiroti hã sa'ëtê uptabi nherê, misi ĩsimiroti hã te wasu'u, simisutu haré.

¹⁰ Nĩ'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, marĩ hã ĩwasédé hã te te dama 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di za. Taha wa, nĩ'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã pese 'wa, te za 're hâimana za'ra.

¹¹ Zezusi hã we apã wazõ ĩmorĩzéb u hã romhuture di oto, te te ĩwanho'reptu za'ra zé hã te te oto wama ĩrãsutu za'ra da hã. Cristu hã duréj, wa te wasina 're ĩ'umnhasi na'rata za'ra mono hawim nherê, romhuture di oto, wama hã. Taha wa, te za oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, darési âna 're ĩdanhotõ za'ra mono ne, asimiza'rese âna 're aihâimana tõ za'ra wa'aba mono da. Âne na ti'ai âma 're ĩwahâimana hutu za'ra mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Âne wa, te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo.

¹² Robra ĩsi'utõrĩzéb u hã romhuture di oto, ti'ai âma ré dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã. Tãibã za oto. Cristu hã we apã morĩ wapsi, rowa'a si te za oto 're hâimana u'âsi, robra wa'rãmi. Taha wa, robra 'rowi dawasédé, da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, 're wanomro mono õ di za oto. Wawasédé hã wa za oto wa te 're sahãri pese za'ra. Duré

ZeZusihi nhimirowa'a na si wa za 're wanomro, robra wi wanhiptete sina âma 're îwahâimana za'ra mono zéb da hã, danhimnhi'âsi na dawî 're îdasisõpa za'ra mono ne.

¹³ Wawasété âna, wa za oto 're wanomro wê, rowa'a na 're îdanomro mono ne. Âzé wa te dame 're âhuri mono õ di za, dato îwasété u 're dasi'rã'õtõ mono wa, siwa'ru da te 're îâhuri mono ne, 're wa'rã siwamnarî tõ za'ra mono da. Duré siwa'ru wahâimanazé îwasédé hã wa te 're 'manharî u'âsi za'ra mono õ di za, pi'õ na aibâ na zama. Duré marî na 're îwasiwê'õ za'ra mono hawî, wa te wasima 're nharî za'ra mono õ di za. Duré marî na 're wasi'ruiwaparî za'ra mono õ di za.

¹⁴ Siwa'ru 'râwi asima îwëzéb zarina, aipê'ê 're asimirosa'rata wasété aba na âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristu 're îmorizém na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, îsine.

14

Îsazei'wa nherê, sib'uware na 're înomro mono norî wasu'u

¹ Îsazei'wa nherê, sib'uware na 're înomro mono norî zô, te za asitême sô 're aihâsi aba mo. Îsimirosa'rata za'ra hã aimawi nherê, aiwab õ nherê, tâma 're nharî wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherê, te za sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo.

² Ni'wam norî hã îsazei'wa norî hã uburé tisazéb zô te 're sôpré, te te 're huri mono da, romnhi zô zama, 'Re îhâimana u'âsi mono te te tiwî 're îsawi za'ra mono õ na, 'râwi 're îsisaze za'ra mono zéb zarina. Tane nherê, ni'wam norî hã îsazei'wa nherê, te za romnhi hã te te siwî 're wê'õ za'ra, te te 're huri mono tõ da, 'Re îhâimana u'âsi mono te te tiwî 're sawî za'ra mono newa.

³ Taha wa, ni'wam norî hã uburé romnhi te te 're îhuri mono norî hã te te siwî 're wê'õ za'ra mono õ di za, romnhi na dame 're îsaihuri mono õ norî hã. Duré ni'wam norî, romnhi na dame 're îsaihuri mono õ norî zama, te te siwî 're wê'õ za'ra mono õ di za, uburé siwa'ru romnhi te te 're îhuri mono norî hã. E marî wa. 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're awêsâmri õ norî hã, romnhi na dame 're îsaihuri mono õ norî me.

⁴ E a norî wa'wa hã îsib'apito za'ra wa'aba bâ, te za marî tiwî 're îwê'õ za'ra wa'aba mo, îsib'apito upana. Taha si te za te te 're waihu'u za'ra, îhâimana wasété na, duré îhâimana wê na zama. Tawamhã îsazei'wa norî hã te za siptete u'âsi 're hâimana za'ra. E marî wa. Wanhib'apito 'Re îhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te 're siptete u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Ni'wam norî hã îsazei'wa norî hã te 'râwi te te si'âma 're rosa'rata za'ra, nima hã bâdâ hã romhuri'özé hã îwa 're îrere'le mono sidâpâsi, bâdâ dama 're îpire za'ra mono zém na hã. Duré ni'wam norî, îsazei'wa norî hã te te da'âma 're rosa'rata za'ra asa, aiwapsi bâdâ hã uburé dama 're hâimana za'ra mono

nherẽ, ãma 're ĩdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ate wa'aba mono bâ romhuri'õzé bâtâ mono na asimirosa'rata mono bâ te za asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tó õhõ na si.

⁶ Ta norĩ hã nimahã bådâ hã romhuri'õzé hã dama 're ĩpire za'ra mono zém na te te si'ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hã, Wanhib'apito ãma 're wata za'ra mono da, te ãne te te 're 'manharĩ za'ra. Duré ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru romnhi te te 're ĩhuri mono norĩ hã te ãne te te 're 'manharĩ za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wata za'ra mono da, dasa na dama 're sõpru mono wa. Duré ni'wam norĩ hã romnhi na dame 're ĩsaihuri mono õ norĩ hã, te ãne duré te te 're 'manharĩ za'ra aiwa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wata za'ra mono da, waihu'u pese wa, duré sõprub uptabi wa.

⁷⁻⁸ Wasi'uihã na 'rãwi wahâiba misire nherẽ, wasina 're wahâimana za'ra mono õ di za. Wanhib'apito te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa tãma 're wahâimana za'ra. Duré wasi'uihã na bådâ hã wadâ'ázé hã wa te wasima 're pisutu waihu'u za'ra mono õ di za. Wanhib'apito te te wa'ãma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, wa za 're wadâ'â za'ra, õhõ ma. Taha wa, wahâiba ré 're wahâimana za'ra mono ré, duré oto 're wadâ'â za'ra mono wamhã, ĩsib'a'uwẽ, wa za 're wahâimana u'âsi za'ra, simisutu.

⁹ Cristu hã dâ'â nherẽ, ma tô apã hãiwa'udu, hãiba ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ nhib'apito da hã, duré 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ nhib'apito da zama. Uburé ĩsazei'wa norĩ nhib'apito da, ma tô hãiwa'udu apã. Taha wa, wa ĩsib'a'uwẽ 're wahâimana u'âsi za'ra oto, simisutu.

¹⁰ Tane nherẽ, e marĩ wa, te bété asisãnawã norĩ hã 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa 're anomro aba mono nherẽ. E marĩ wa, te 're ĩ'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, asisãnawã nherẽ. Niwapsi wa za uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wẽ na, wahâimana wasété na zama. Tamep si za te te da'awẽ'õ na dâ'ásina, asi'uihã na 're asiwẽ'õ pese za'ra wa'aba mono õ di za, ti'ab ré.

¹¹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tó ãne na ãma rob'ui'ére, ĩmreme na:

“Wa hã uburé Danhib'apito, tô sena 're ĩhâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré tô sena aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, wa duré tô sena aima ropisutu za'ra wa'wa. ãne, wa aima ropisutu za'ra wa'wa. Niwapsi te za a'uwẽ mono bâ dahi'rãtitõ ĩnho're ĩma ana ni, dama ĩpire uptabi wa. Tawamhã tame dapoto mono bâ te za ĩnhisi za'ra ni, ĩnhisi na 'Re ĩhâimana u'âsi mono na.”

ãne ma tô ĩbahiã na ãma rob'ui'ére, 'Re ĩhâimana u'âsi mono

mreme na rob'ui'ééré'wa hã.

¹² Tamep si, wa za oto wasi'uihã na tãma wasiwasu'u za'ra ni wahãiba mono bâ, ti'ab ré wahâimanazém na, uburé marĩ hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã.

¹³ Taha wa, wasiré ĩsazei'wa nherẽ, 're ĩwasiwẽ'õ za'ra mono zé hã wa za oto rême pese za'ra ni. Āne zô si, te za asina 're asõpré wa'aba mo, marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zô. Marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré, asiré ĩsazei'wa norĩ hã te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da, te za marĩ ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁴ Wa hã Wanhib'apito Zesusihi âma 're ĩhâimana mono wa, wa tô ĩsina waihu'u sena na, uburé dasa hã ĩwẽ na hã, duré ĩwasété õ na si. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te za âne hã te te âma 're rosa'rata upa za'ra: “Ā hã romnhi hã, wasétére di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã wẽ õ di, wa te 're ĩhuri mono da hã.” Āne hã ni'wam norĩ hã te te âma 're rosa'rata za'ra mono wamhã, õ norĩ ma si, romnhi hã wasété di tô. Tane nherẽ, te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te 're huri mono wamhã, dawasédé te wasu'u.

¹⁵ Āté marĩ dasa hã te za 're ĩhuri aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono hã. Tawamhã, 're huri aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're awẽ'õ mono newa, âté te za âne na tiwi 're ĩrobzei'õ za'ra wa'aba mo, tô õ norĩ wi hã. Āne wamhã, asimizawi pese zé hã tãma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Tãma sawi uptabi za'ra wa, ma tô Cristu hã sada tidâ'â za'ra. Taha wa, romnhi hã asiré ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩwẽ'õ za'ra mono hã, 're huri aba mono õ di za, 're huri aba mono wa, ta norĩ hã asa na tiwi 're ĩrobzei'õ za'ra mono zéb zarina, tiwasété na 're ĩsi'marõpãrĩ za'ra mono na 're si'utõrĩ tõ mono da.

¹⁶ Āne hã marĩ hã aima wasété aba õ nherẽ, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, da te 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono tõ da.

¹⁷ E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsazei'wa norĩ âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã, dasa hã da te 're ĩwẽ'õ za'ra mono zé, te te wasu'u õ di. Uburé marĩ hã da te 're ĩ'âhuri mono zéb zama te te wasu'u õ di duré. E marĩ te wasu'u tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwẽ mono zé hã. Ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're ĩdanomro wẽ mono zé, te wasu'u. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipẽ'êzani na te te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina, rowẽ uptabi na 're ĩdanomro mono zé, te wasu'u, dato sina.

¹⁸ Āne na ni'wam norĩ hã Cristuhu ma, te te 're romhuri wẽ za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za te te sina 're rowẽ zani za'ra, uburé 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zém na. Tawamhã te za duré da te 're wẽsãmri za'ra, ti'ai âma ré.

¹⁹ Taha wa, rowẽ na wasiré 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô

si, wa za wasima 're wanhopré. Wanhíb'apito ãma wahâimana nhíptete u'âsi 're wanomro mono da, 're ãwasipawaptob za'ra mono zém na, wa za duré 're wanomro u'âsi.

²⁰ Tawamhã dasa siwa'ru 're huri aba mono wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono, danhíptete sina ãma 're ãdanomro mono zéb da, te te da'ãma 're ãromhuri wẽ mono zé hã tiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono tõ da, ãté 're huri aba mono õ di za, siwa'ru dasa hã, romnhi hã. Tô sena uburé dasa hã ãwẽ si da te 're ãhuri mono da hã. Tane nherẽ, dasa hã siwa'ru 're huri aba mono ré, asiré ãsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ãnomro mono norĩ hã te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa, asarina wa'aba tiwasété na 're si'marõpãrĩ za'ra mono wamhã, tawamhã, aiwasédé te za tô 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo.

²¹ Taha wa, romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za, duré uwa 'rã wa'u ãsé hã 're áhuri aba mono õ di za, taha zarina asiré ãsazei'wa norĩ hã tiwasété na apã 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da. Duré siwa'ru marĩ aimawimhã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ni'wam norĩ hã tiwasété na apã 're si'marõpãrĩ tõ za'ra mono da, 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

²² 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te ãma 're awaihu'u mono da, te za 'rãwi asima si ãma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo, siwa'ru romnhi 're huri aba mono wa, ãma 're ã'upa za'ra wa'aba mono õ zém na hã. Ni'wam norĩ hã uburé siwa'ru, tisa te te sima 're ãwẽ uptabi za'ra mono zéb zarina, te te 're ãhuri mono na, 're siwẽ'õ za'ra mono õ wamhã, ãpẽ'ẽ 're tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Duré ni'wam norĩ hã siwa'ru dasa hã te te siwi 're ãwẽ'õ za'ra mono zéb zarina, te te 're ãhuri mono õ na, 're siwẽ'õ za'ra mono õ wamhã, ãpẽ'ẽ 're tãma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za duré, ãne hã aiwa.

²³ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã romnhi siwa'ru te te 're huri mono nherẽ, 'rãwi ãma 're siwawã za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za te te 're wẽ'õ za'ra, tisa na 're ãsiwawã za'ra mono zéb zarina. Tane hã marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, 'rãwi ãma 're wasiwawã za'ra mono wamhã, taha na wa za wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

15

Ãsazei'wa norĩ, prédup sina 're ãsipawaptob za'ra mono zé wasu'u

¹ Wa norĩ hã wanhíptete sina, Wanhíb'apito ãma, wa te 're ãsasõmri u'âsi za'ra mono norĩ hã, marĩ, wa te wasima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina si, wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za. Wasiré ãsazei'wa nherẽ, hâimana nhíb'uware na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, wa za wa te 're pawaptob za'ra, hâimana nhíptete na wasiré ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

² Wasiré ãsazei'wa norĩ hã marĩ te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb zarina, wa za wa te ãma 're sazei pese za'ra, marĩ ãwẽ na si,

wa te âma 're pawaptob u'âsi za'ra mono da, hâimana prédub sina oto âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

³ Cristu hã bété, ti'ai âma 're morĩ ré hã, e sima si ma tô tihâimanazéb da hã 're si'madâ'â. Mare di. 'Râwi tihâimanazém na si, 're si'madâ'â mono ô di. Âne na duréihã ma tô ni'wa hã ïwasu'u na âma rob'ui'éré siro:

"Ïmama, ni'wam norĩ hã te te ai'âma 're ïwasété za'ra mono norĩ hã ma tô ai'u'âbâ ï'âma zama te te 're wasété za'ra. Tane nherê, aimawi 're ïhâimana mono zéb da hã, te ïsima pisutu ô di, ïsi'uihã na hã."

Âne na ma tô duréihã ïbahiã na âma rob'ui'éré, ïwasu'u na hã.

⁴ Uburé 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã, e taré ma tô tinhimiroti hã te te dama 're apisutu, da te âma 're ïrob'ui'éré za'ra mono zéb da hã. Mare di. Taré te te dama 're apisutu mono ô di. ïsimiroti hã wa te 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô âne hã te te dama 're apisutu. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã wa te 're sôré u'âsi za'ra mono wamhã, wanhiptete sina wa za âma 're wahâimana u'âsi za'ra, marĩ na uburé wa te 're robzépata za'ra mono nherê. Wa te 're sôré u'âsi za'ra mono wamhã, te za wama 're rowê za'ra, wawi 're robzei'ô za'ra mono âna, 're ïwahâimana za'ra mono zéb da hã. Ôhõ umnhasi sina, wa za tô âhã zarina si 're wahâimana za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata 're ïwahâimana u'âsi za'ra mono zéb zô, wasina 're wanhimipari za'ra mono sina.

⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono si dapisutu'wa hã, uburé marĩ na da te 're robzépata za'ra mono nherê, danhiptete sina âma 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono da hã. Taha si te te sina dama 're ï'arowê zani mono hã, dawĩ 're robzei'ô za'ra mono âna, âma 're ïdahâimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wa tô te ïsima 're aiwê za'ra wa'wa, ta hã aihĩni te te 're aipawap-tob za'ra wa'aba mono da, asiré ïsazei'wa norĩ hã simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da oto, Cristu Zezusi 're ïmorĩ wê zéb zarina.

⁶ Asimirosa'rata na 're asisazei u'âsi za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono âma Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama âma simisutu u'âsi, âma 're aiwata za'ra wa'aba mo.

Zudezu'ô norĩ hã, Cristuhu wasu'uwê te te oto ïwaihu'u za'ra zé wasu'u

⁷ Cristu hã sitême te te 're ï'aiwaibui wa'aba mono ne, te za aihâiba zô asisô 're atob'uzu za'ra wa'aba mo, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha zarina, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're dawata u'âsi za'ra mono da, te za âne asima 're ï'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁸ Cristu hã ma tô we ti'ai u datême mo, zudezu norĩ hã te te 're apawapto mono da, duréihã zudezu norĩ hi'rata ma, dama ïpire za'ra norĩ ma, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tâma 're ïropisutu za'ra mono zéb zarina, te te dama âma 're

a'uwaimrami mono da, duré uburé 'Re ihâimana u'âsi mono te te dama âma 're i'a'uwaimrami mono zém na, tô sena na da te âma 're waihu'u pese za'ra mono da.

⁹ Duré zudezu'ô norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono, da'âma 're ipê'êzé mono zé hã te te oto sina 're waihu'u za'ra mono wa, âma 're wata za'ra mono da, ma tô we Cristu hã zudezu norĩ u' satô, 'Re ihâimana u'âsi mono hã. Duréihã âne rob'ui'ére na iwasu'u hã:

“Wa hã zudezu'ô norĩ siré 're ihâimana mono ré, wa za isiré za'ra, ai'âma 're iwata u'âsi.

Inho're na zama, wa za duré ai'âma 're iwata u'âsi.”

¹⁰ Duré rob'ui'ére amo na iwasu'u hã, âne:

“A norĩ wa'wa hã zudezu'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'âpé simisutu asiré atoi uptabi na, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono, 'Re ihâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ me.”

¹¹ Duré rob'ui'ére amo na iwasu'u hã, âne:

“Zudezu'ô na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'âpé Wanhib'apito âma si 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mono, uburé aipoto mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã.”

¹² Iza'iza hã ma tô duré âne na âma rob'ui'ére siro:

“Niwapsi te za Zéséhé nhihudu hã we datême wi, apito Dawihi mama nhihudu hã.

Wei wisi wapsi, te za 'Re ihâimana u'âsi mono hã tâma pisutu, zudezu'ô norĩ nhib'apito, 're hâimana mono da oto, daro mono bâ.

Tawamhã ta norĩ hã te za te te siwi 're umnhasi, marĩ iwê hã te te tâma 're ipisutu za'ra mono zéb zarina, za te te tâma âma 're i'uwaimrami za'ra mono zém na hã.”

Âne duréihã Iza'iza hã te te âma irob'ui'érezé hã, 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiropisutuzém na. Â hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te te dama iropisutuzém na, ma tô oto dama âma uwaimra.

¹³ 'Re ihâimana u'âsi mono hã waihu'u pese wa, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi, marĩ iwê hã te te wama 're ipisutu za'ra mono zéb zarina, za te te wama âma 're i'a'uwaimrami mono zéb zô, wa te wasiwi 're umnhasi za'ra mono sina, sô 're wanhipari u'âsi za'ra mono da. Taha wa, wa ai'âma tâma 're imreme u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi na 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré rowê si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa. Ipê'êzani nhimipawaptobzéb zarina, marĩ iwê uptabi hã 'Re ihâimana u'âsi mono, za te te aima 're isômri za'ra wa'aba mono zéb zô, asiwi 're umnhasi za'ra wa'aba mono sina, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono zém na, 'râwi asima âma 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, wa tô te isima 're aiwê za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na te te 're ãda'apawapto mono zé wasu'u

14 Ìsisãnawã norĩ, wa hã wa tô ai'ãma waihu'u pese za'ra wa'wa, asimizawi pese sina oto 're anomro wê wa'aba mono zém na hã. Duré aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, 're aihãimana wê za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãne hã wa tô duré ai'ãma waihu'u pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito nhimiroti na oto asima 're ãroti waihu'u pese za'ra wa'aba mono zém na zama.

15-16 Tane nherẽ, ãhãna ãnhimi'ui'ére na, wa tô sô'awi aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãsina ãpahi ãna, rowasu'u ahã na te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Te aiwi udã waihu'u za'ra wa'aba ãna, wa tô ãnhimi'ui'ére na hã aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã sôprum na te te ãpisutu wa, Cristu Zesusihi ma si te oto 're romhuri mono da, zudezu'õ norĩ hã te tãma 're apawapto mono da. Sasedoti norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, te te da'ãma 're ãromhuri za'ra mono ne, wa duré wa hã zudezu'õ norĩ ãma te 're romhuri u'âsi, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, Zesusihi wasu'uwê na te 're pawapto za'ra mono wa, te te 're ãsaze za'ra mono zéb zarina, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're wêsãmri za'ra mono da. 'Re ãhãimana u'âsi mono pẽ'ezani nhimipisutuzéb zarina, ta norĩ hã ãsib'a'uwê oto 're nomro mono wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're ãwêsãmri za'ra mono zéb da hã, wa ãne na hã te tãma 're romhuri u'âsi.

17 Cristu Zesusihi ãma si oto 're ãhãimana mono wa, wa 're ãsi'uze, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma si, te 're ãromhuri mono zém na hã oto.

18 Te 're ãrowasu'u wê mono zéb zarina, duré te 're ãromhuri wê mono zéb zarina ma tô zudezu'õ norĩ hã te te 're wapari pese za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. E tawamhã ãsi'uihá na ãwaihu'u pese na te 're ã'ab'manharĩ wê mono na, wa za dama ãsina 're ãwata. Mare di. ãne hã ã'uwaibaba õ di. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tô te tãma 're romhuri u'âsi za'ra, ãwasu'uwê na hã.

19 'Re ãhãimana u'âsi mono pẽ'ezani hã tiwaihu'u pese na te te 're ãpawapto mono zém na si, wa tô marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te dama 're ab'manharĩ, zudezu'õ norĩ hã tô sena te te 're saze za'ra mono da, ta norĩ hã. Zeruzarẽ hawi, Iririza u 're ãmorĩ ré, wa tô daza'rui mono bâ te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwê na hã.

20 Wa hã wa tô ãne hã te ãsima 're rosa'rata u'âsi, Cristuhu wasu'uwê hã zahadu dapo're na da te 're ãwapari za'ra mono õ norĩ u si, 're ãmorĩ da, daza'rui mono bâ ãwasu'uwê na te ãma 're da'apo're pu'u mono da. Wanhib'apito wasu'uwê na danhimi'u'êi 'rata u 're ãzasi tõ mono da, wa tô ãne na te ãsima 're rosa'rata u'âsi.

21 Duréihã Iza'iza hã ma tô ãne na Cristuhu ãma rob'ui'ére:

“Ni'wam norĩ ma, ĩwasu'uwẽ hã da te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono õ norĩ hã te za oto ta norĩ hã 'rãwi ãma 're siwaihu'u za'ra, ĩwasu'uwẽ hã da te oto tãma 're wasu'u za'ra mono wa.

Te te 're wapari za'ra mono ãna, aré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te za oto 'rãwi si'ãma te te 're waihu'u pese za'ra, 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zém na hã.”

Paru hã, timreme te te sisõwa ĩsõmrizé wasu'u, Roma u morĩ da

22-24 Wa hã wahub ahâ na, wa tô te ĩsima 're rosa'rata u'âsi, te ĩsima 're ĩrowẽ mono zéb uwaibaba, atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba da, te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, zahadu ãmemhã ĩma romhuri ahâ di. Taha wa, nimahã na hã ãma atẽme ĩwatobro waihu'u aba õ di. Tane nherẽ, ãhãna hã ĩnhimiromhuri hã ãmemhã te oto 'rãsutu wamhã, atẽme ãma ĩmorĩ aba da si, wa tô ĩsima waihu'u. Taha wa, wa tô ĩsima pisutu pese, Esipãnha na romnhisi u ĩmorĩ ré, te asabu za'ra wa'aba da. ãne wa tô duré ĩsima rosa'rata, atẽme ãma ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, niha bātâ na a'â ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba da, ĩma ĩrowẽ zarina, duré marĩ na asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba da, Esipãnha u ĩmorĩzéb da hã. Taha parip si, wa za oto aihawi ĩmorĩ 'wa.

25 Tane nherẽ, wa za a'â Zeruzarẽ u si mo, ã awa'awi hã, tame 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré pawaptob za'ra da a'â.

26 Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, zudezu'õ na ĩsazei'wa na oto 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ma tô sima wẽ za'ra, rob'uiprazé hã te te siwi ubumro da, Zeruzarẽ ãma ĩsazei'wa norĩ te te siwi ãma pawaptob za'ra da, simarĩ ãna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, zudezu norĩ hã. Ta norĩ nhoprub za'ra zé hã, ĩsi'uihã na te tãma âri za'ra da Zeruzarẽ u, taha da, wa za a'â tamomop si mo.

27 Ta norĩ hã zudezu'õ na ĩsazei'wa norĩ hã si'uihã na ma tô sima pisutu za'ra, te te siwi ãma ĩpawaptob za'ra zéb da hã, zudezu norĩ hã. ãne hã tô ĩ'uwaibaba ma tô siwi ãma pawaptob za'ra. E marĩ wa. Duréhã zudezu norĩ ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tiwasu'uwẽ na tãma siwaihu'u na'rata za'ra, tipê'ẽ na robzei u'âsi ãma 're nomro mono da. Taha na ma tô zudezu'õ norĩ hã te te siwi ãma 're pawaptob za'ra ĩwasu'uwẽ na, aiwapsi oto õhõ ãma si 're hâimana za'ra mono da. ãne wa'rãmi, te za tô zudezu'õ norĩ hã tinhimarĩ na te te siwi 're pawaptob za'ra, zudezu norĩ hã, tô ĩsarina si.

28 Tawamhã ãme ĩnhimiromhuri te 'rãsutu parimhã, rob'uiprazé, da te dasiwi ĩ'ubumro hã ubuni na ĩsazei'wa norĩ ma, te ãwisi wẽ parip si, wa za oto mo, Esipãnha u ĩmorĩ da

hã. Tawapsi, wa za aiwa'wai baba ĩmorĩ aba ré, asabu za'ra wa'wa oto.

²⁹ Tawamhã, atême ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, Cristuhu nhoprubzém na, sa'êtê uptabi na te za aihĩni wama âma tirowê za'ra.

³⁰ ĩsisânawã norĩ, wa za oto aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa ĩsi'âma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, asiptete sina ĩ'âma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã. Wanhíb'apito Zezu Cristuhu zazei'wa, wasiré oto 're wahâimana za'ra mono wa, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'êzani nhimipawaptobzéb zarina, oto 're wasisawi pese uptabi za'ra mono wa, wa âne na aiwi rowaptêrê za'ra wa'wa.

³¹ Ê marĩ da. Zudeza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, niha te te ĩma rob'manharĩ za'ra tō da, te za ĩ'âma tiwi ĩrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré Zeruzarê âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhíb'a'uwê 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã zudezu na ĩwamri za'ra wê te, zudezu'ô norĩ nhoprubzê hã za te âma ĩ'âri hã te te siwi wê'ô za'ra tō da, te za duré ta norĩ âma zama âma aimreme zusi u'âsi 'wa.

³² ĩtoi uptabi na âma atême ĩwisi za'ra wa'aba da, te za ĩ'âma aimreme zusi u'âsi 'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩmorízê hã te te ĩma pisutu wapsi, wa za tō âma atême ĩwisi 'wa. Tawapsi ĩma rowê uptabi di za, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 'râwi wasisabu za'ra wê te. Te âma wazere wamhã, wa za a'â ai'rata ĩwa'utu za'ra wa'wa.

³³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowê nhomri'wa hã 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa tō te ĩsima 're aiwê u'âsi za'ra wa'wa. Tane tō.

16

Paru, tisiwadi norĩ te te ĩ'azawizé wasu'u

¹ Âne, wa za aima wasu'u za'ra wa'wa, wahidiba Pebi na ĩsisi hã. Ta hã simizawi pese di. Sêtireza na 'ri nho'ômo nhisi âma, te ĩsazei'wa norĩ hã te te 're apawaptob u'âsi.

² Da'ahâ na ma tō te te 're da'apawapto pese. ĩzama te duré te te 're ĩpawapto. Taha wa, ma'âpé asiwi âri wê wa'aba za, wasiré Wanhíb'apito zazei'wai wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhíb'a'uwê, 're ĩsiwaibui wê mono zém na. Marĩ zô tiwi rowaptâ'â wamhã, te za duré marĩ na asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa.

³ Ma'âpé, duré ĩma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ hã Ati-raha me, te âma ĩsawi zahuré zéb zarina, rob'ui'ére na.

⁴ Ta norĩ hã ĩsiré te te 're ĩromhuri zahuré mono, Cristu Zesusihĩ wasu'u na. Ta norĩ hã da te pãrĩ da nherê, ma tō sisawi âna te te 're ĩpawaptob u'âsi zahuré, pahi âna. Taha wa, te te 're ĩpawaptob zahuré mono zém na, wa tō te 're uzei u'âsi

zahuré. Tane nherẽ, ãwétési te ãma 're uze zahuré mono õ di. Uburé zudezu'õ norĩ hã ãsazei'wa norĩ hã te duré te te ãma 're uzei u'ãsi za'ra, daro mono bâ siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã.

⁵ Ma'ãpé, duré uburé ãma sawi za'ra wa'aba, Prisira norĩ nhorõwa u ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã, rowahutu u.

Duré asiwi ãma sawi za'ra wa'aba, ãsiwadi ãma ãsawi pe hã, Epenetu na ãsisi hã. Ta hã ma tô saze na'rata Cristu hã, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma.

⁶ Duré Mariza hã asiwi ãma sawi wa'aba. Ta hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'wa, simi'ëi uptabi na.

⁷ Duré asiwi ãma sawi zahuré wa'aba, ãdoronitu norĩ hã, Zuni'asihi me. Ta norĩ hã ãsiré zudezu norĩ, ma tô ãsiré tihâimana zahuré, dazazéb 'remhã. Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ siré te te 're romhuri zahuré mono wa, tâma waihu'u pese za'ra di, ãsiré romhuri'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã ma tô ãwana saze na'rata zahuré, Cristu hã.

⁸ Ma'ãpé duré asiwi ãma sawi wa'aba, ãsiwadi uptabi hã, ãprizatu na ãsisi hã. Ta hã te Cristu ãma si 're hâimana.

⁹ Duré Ubanuhu zama asiwi ãma sawi wa'aba, wasiré romhuri'wa hã Cristuhu ma. Esitati hã ãsiwadi zama te za duré asiwi ãma ãsawi wa'wa, ãma ãsawi pe hã.

¹⁰ Ma'ãpé duré asiwi ãma sawi wa'aba, Aperi hã. Ta hã marĩ na da te 're pibui ahâ mono nherẽ, niwa Cristuhu wi sipi'rai waihu'u õ di. Duré asiwi ãma sawi za'ra wa'aba, Arisitoburuho nhorõwa 're, 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã.

¹¹ Duré, Erodĩ'ã hã asiwi ãma sawi wa'aba, ãsiré zudezu hã. Duré wasiré ãsazei'wa norĩ hã Nasizuhu nhorõwa 're, 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã asiwi ãma sawi za'ra wa'aba duré.

¹² Tiripena norĩ hã te za duré asiwi ãma ãsawi zahuré wa'wa, Tiripozaha me. Ta norĩ hã te Wanhĩb'apito ma, te te 're romhuri zahuré. Duré wahidiba hã ãma ãsawi pe hã asiwi ãma sawi wa'aba, Pezidi na ãsisi hã. Ta hã simi'ë na te duré Wanhĩb'apito ma, te te 're romhuri pese, wa'a ãna.

¹³ Ma'ãpé duré asiwi ãma sawi wa'aba, Rupu hã. Ta hã te duré te te 're romhuri pese, Wanhĩb'apito ma. ãna zama te za duré asiwi ãma ãsawi wa'wa. Ta hã ãna õ nherẽ, ma tô te te 're ãpawapto pese, dana hã ti'ra te te 're ãpawapto pese za'ra mono ne.

¹⁴ Asĩtitu norĩ hã te za duré asiwi ãma ãsawi za'ra wa'wa, Predotihi me, duré Emesi, duré Patorobasi, duré Emasi hã. Duré uburé ãtẽme 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã asiwi ãma sawi za'ra wa'aba, ãsazei'wa norĩ hã.

¹⁵ Ma'ãpé duré asiwi ãma sawi za'ra wa'aba, Pirorodu norĩ hã, Zurizaha me, duré Nere'u norĩ hã ãhidiba me, duré Orĩpasihĩ zama. Duré ta norĩ siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã

te za asiwi ĩma ĩsawi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã.

¹⁶Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

Ãmemhã uburé Cristuhu zazei'wa norĩ hã, ĩ'upsãtã mono bâ sitẽme 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã te duré âma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, roti na za oto te te ĩrãsutuzém na rowasu'u

¹⁷Īsisãnawã norĩ, wa za oto ĩnhimiroti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã te aimawi tinhimirosa'rata na te te âma 're 'wa'rutu za'ra, ĩsazei'wa norĩ wi. Te te tiwi âma 're 'wa'rutu za'ra mono wa, te ĩsazei'wa norĩ hã ĩmreme hã te te 're wapari za'ra. Taha zarina, te duré sima âma 're siwanhizari. Ta norĩ nhimirob'manharĩ wasété zéb zarina, te ĩsazei'wa norĩ hã 're si'marõpãrĩ za'ra, tiwasété na. Zesusihi nhimiroti na, da te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb upana, te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, aimawi na si. Taha wa, te za tiwi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da.

¹⁸Ta norĩ hã Wanhib'apito Cristuhu ma, te te 're romhuri za'ra mono õ di. Te te sima 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te marĩ ĩwasété zõ si 're sõpré. Ta norĩ hã sadawa nhipese nherẽ, te ĩsimiroti hã sena newa da te 're wapari ze za'ra, danhimirosa'rata nhib'uware na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Mreme wapari ze wa, duré asa ĩmreme hã da te dasima 're wẽ za'ra mono da, te taré timreme amo na te te dama 're rowasu'u za'ra, da'âma 're wata za'ra mono sina. Tawamhã taha zarina, te za awa'awi ĩmreme na da te 're saze za'ra.

¹⁹Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. Zesusihi wasu'uwẽ 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zém na, ma tõ daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ hã aiwasu'u za'ra wa'wa hã te te 're wapari ze za'ra. Taha wa, ma tõ âma asina ĩma 're ĩrowẽ zani za'ra wa'aba mo.

Ãne wa, wa za duré aima roti za'ra wa'wa. Asimiza'rese sina, te za marĩ ĩwẽ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da si, asina 're asõpré wa'aba mo. Marĩ ĩwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tiwi 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwasété wi hã.

²⁰Rowẽ na 're ĩdanomro mono zé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawimhã. Ta hã te za rowézé hã te te aima 're anhomri 'wa. Wahi hã dapara na da te 're ĩwati'i za'ra mono ne, te za Satanasihi nhiptetezé hã romhutu na te te tiwi 're a'uprosi 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, tõ õ hã Satanasi hã asahãpã 're hâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Wanhib'apito Zesusihi wi, wa wa te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, tinhimipawaptobzẽ hã te te aima 're sõmri za'ra wa'aba mono da, ai'rata 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

21 Timotiu hã, ãme ĩsiré romhuri'wa hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Duré ĩsiré zudezu norĩ te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Rusizu norĩ hã, Zasãhã me, duré Sosipaturu hã.

22 Wa hã, Tési'u hã wa duré ãma asawi za'ra wa'wa, Wanhib'apito ãma wasiré 're wahâimana za'ra mono wa. Wa hã Paru te te ĩma ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa tô rob'ui'ééré, ã ĩbaihã na hã.

23-24 Wa hã Paru, ãne wa za duré ãma aima waihu'u za'ra wa'wa. Da'izu hã tinhorõwa u te te ĩ'mazébré hã, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Taha nhorõwa ãma, te wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtõ u'âsi. Duré Erasitu hã ãme 'ri nho'õmo ãma danhib'apito ma, rob'ui'prazé za'rata na romhuri'wa hã, te ãma asawi za'ra wa'wa. Wasisãnawã Tu'atu na ĩsisi zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

25-26 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra. Taha ma si, tãma waihu'u pese di, te te 're ĩwa'apawapto mono zéb da hã, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã wa te 're rême za'ra mono ãna, wanhiptete u'âsi ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wasu'uwẽ hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi. Duréihã ĩwasu'uwẽ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're awaihu'u mono õ di. ĩwasu'uwẽ hã dama sa'rese ãna, ma tô aré 're danomro. Tane nherẽ, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasu'uwẽ hã dama waihu'u oto, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimi'ui'ééré hawimhã. Taha wa, te oto ĩsimiwada'urizéb zarina si, da te 're waihu'u za'ra daro mono bâ, da te ãma 're ĩsazei pese za'ra mono zéb da hã, duré da te 're ĩwapari pese za'ra mono zéb da hã oto.

27 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misire te 're hâimana. Õhõ si siwaprosi uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, taha ma si. Taha wa, taha ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, Zezu Cristu te te wama 're ĩ'ab'manharĩ wẽ mono zéb zarina si. Tane tô.

1 Corītu norī

Corītu norī ma, Paru te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

Ībaihâ wasu'uzé

Paru hã Corītu u morī wamhã, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na dama rowasu'u. Taha wa, ĩsa'u hã ma tō ĩsimirowasu'u wē zarina ĩsazei'wa norī hã dasina tahã'â ni.

Ā ĩbaihã na ma tō Paru hã tãma ãma rob'ui'ééré za'ra Corītu ãma ĩsazei'wa norī ma hã, ni'wam norī hã wasété na 're ĩhâimana za'ra mono wasu'u hã te te wapari wa, duré sina 're sipo'o za'ra mono wa, siré ĩsazei'wa nherē. Taha wa, ma tō tãma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norī hã ĩ'uwaibaba si 're ĩnomro mono zém na hã.

Paru hã te te tãma rob'ui'ééré za'ra wana ré hã, ma tō rob'ui'ééré hã tãma me za'ra, Corītu norī hã Paruhu ma. Taha na ma tō siwi sadanha, tinhimi'ui'ééré za'ra na marī hã tãma 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ro'wa'rudu hã. Capituru 7 ãma hã ma tō Paru hã asa tãma ãma rowasu'u za'ra, te te ĩsadanharī za'ra zém na hã. Ma tō duré tãma waihu'u za'ra, ĩsazei'wai mono bâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã romhuri mono bâ te te tãma 're ĩ'apisutu mono zém na hã (capituru 12, 14 ãma hã). Capituru 13 ãma ma tō duré rowasu'u, 're ĩdasisawi za'ra mono zém na hã. Capituru 15 ãma hã te duré rowasu'u, Zezusi hã dâ'â nherē, sena na apâ ĩhâiwa'utuzém na hã, duré taha zarina, wa norī zama apâ 're ĩwahâiwa'utu za'ra mono zém na hã.

Paru te te ĩdazawizé wasu'u

¹⁻² Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corītu na 'ri nho'ômo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī ma. Wasisânawã Sotēni hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩpisutu, te te sima ĩwězéb zarina, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩhâimana mono da, ĩsadawa para. A norī wa'aba zama, ma tō te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto ãma 're anomro wē wa'aba mono da, Cristu Zezusihi ãma. Daro mono bâ, uburé Wanhib'apito Zezu Cristuhu ãma 're aiwãta za'ra wa'aba mono norī ma zama, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Aiwa, wa tō Wanhib'apito na wa te 're sisi za'ra, simisutu.

³ Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina, ĩwē si te te dama 're ĩ'anhomri mono zé wasu'u

4 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, wa 're ĩwata u'âsi, ĩwê hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono wa, Cristu Zezusihi âma si oto 're anomro aba mono zéb zarina.

5 Cristuhu âma 're anomro aba mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwê si te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Ma tô duré te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwasu'uwê na dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da, duré 're ĩhâimana mono zém na, 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da.

6 Cristuhu wasu'uwê hã ma tô 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te oto asiptete sina âma 're anomro aba mo.

7 Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristu apâ we ĩmorĭzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhoprubzéb zarina ĩwê hã te te aima 're ĩsômri za'ra wa'aba mono zéb zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ô di za oto.

8 Wanhib'apito Zezu Cristu te za duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina âma 're anomro aba mono da. Nimahã bâtâ na za we apâ ĩmorĭzéb u, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, ti'ab ré Zezusi hã 're udâ za'ra wa'aba mono wa, tô taha bâtâ na aiwasédé hã te te ai'âma sa'ra za'ra wa'aba tō da.

9 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Ta hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'ra siré 're anomro aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré.

Īsazei'wa norĭ, siwanhizari 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

10-11 ĩsisânawã norĭ, Corowihi nhorōwa âma 're ĩhâimana za'ra mono norĭ hã ma tô we ĩma aiwasu'u za'ra wa'wa, 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mono zém na hã, asiwanhizari âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa za oto aima âma roti pese za'ra wa'wa, simisutu âma 're asisazei pese za'ra wa'aba mono da, asiwanhizari, âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono tō da. Misi haré te za oto 're ĩpisutu za'ra wa'aba mo, simisutu asiré âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

12 Āne wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĭ me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, te âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĭ hã Paruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĭ hã te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norĭ hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĭ hã te 're siwasu'u za'ra, âne: "Wa norĭ hã Pedruhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré ni'wam norĭ hã te âne 're siwasu'u za'ra: "Wa norĭ hã Cristuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madâ'â za'ra." Āne te dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme si'hâ aba na.

13 Tane nherē, Cristuhu zazei'wa norī hã te oto simisutu 're hâimana za'ra. Siwanhizari âma 're hâimana waihu'u za'ra mono ô di. Mare di. E wa hã Paru, wa tô asada idâ'â za'ra wa'wa, wedepo'o nnonhi'râmi na. Mare di. Wa hã ô di. E ĩnhisi na ma tô â dawabzuri hã da te aima 're 'manharī za'ra wa'wa, Zezusihhi nhisi upana. Mare di. Wa hã ô di.

14-15 Ai'rata 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ré, ai'âma 're ĩnhib'a'uwē za'ra wa'aba mono da, te ĩsima 're aiwē za'ra wa'aba mono 'wa'âhã, ai'ahã na wa aré â dawabzuri hã te aima 're 'manharī za'ra wa'wa, ĩnhisi na. Tane nherē, ai'ahã na te aima 're ab'manharī aba mono ô di. Crisipu norī ma si, wa tô â dawabzuri hã tâma 'manharī zahuré, Da'izuhu me. Āne wa, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata u'âsi. Taha wa, a norī wa'wa hã ĩnhisi na â dawabzuri hã te aima 're ĩ'manharī za'ra wa'aba mono na, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za.

16 Āne na wa tô duré ĩsina po're puru, Esitépanasihhi ma zama, â dawabzuri te ĩ'manharīzém na hã. Duré ĩsôrôwa âma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norī ma zama, wa tô tâma 'manharī za'ra ĩsiré. Āma ĩpo're pu'u za'ra ô di oto, ni'wam norī âma hã, â dawabzuri te tâma ĩ'manharī za'ra zém na hã. Ta norī ma si, wa tô 'manharī za'ra.

17 Ā dawabzuri hã te dama 're ab'manharī mono da, te te datēme ĩzatōrī ô di, Cristu hã. ĩwasu'uwē si te dama 're wasu'u mono da, ma tô datēme ĩzatō. Taha wa, ti'ai âma danhimirowaihu'u na da te dama 're ĩroti za'ra mono nei ô di wa hã, te dama 're ĩrowasu'u mono zé hã. Ti'ai âma danhimirowaihu'u na Cristu te dama 're wasu'u mono 'wa'âhã, wedepo'o nnonhi'râmi na dazada idâ'âzé wasu'u hã te aré wapu na dama 're hâimana. Tane 'wa'âhã, Cristuhu wasu'uwē hã marī dai ô di aré, da te âma 're saze za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te âma 're ĩda'anho'reptui mono da hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u

18 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te ĩ'uprosi za'ra norī hã, wedepo'o nnonhi'râmi na Cristuhu dâ'âzé wasu'u na te te âma 're rosa'rata upa za'ra, sima, taré newa. Wa norī si uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono norī si, wa tô wa te 're waihu'u za'ra, Cristuhu dâ'âzé hã ĩpire na hã. Taha wasu'u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe, te wasu'u. Taha si waihu'u pese uptabi di, te te 're ĩda'anho'reptui mono da hã, Cristu hã dazada idâ'âzéb zarina.

19 Āne duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsadawa wasu'u'wa nhimi'ui'ére hã:

“Ni'wam norī hã ĩnhimirowaihu'u pese na te 're pawaptob za'ra mono ô nherē, tinhimirowaihu'u pese na 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhã, wa za ĩsimirowaihu'u pese zé hã te tiwi 're a'uprosi, ta norī wi, ti'ab ré

danhimirosa'rata waihu'u pese na 're ĭdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ na 'rãwi da te dasina 're ĭwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã oto."

Āne na hã duréhã 'Re ĭhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, te wasu'u.

²⁰ Ti'ai āma danhimirowaihu'u pe hã, tarére 'Re ĭhâimana u'âsi mono ma hã. 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te āma ĭrob'ui'ééré zarina, dama rowahutu'wa norĩ nhimirowaihu'u pe hã tarére duré, tãma hã. Duré danhimiroti waihu'u pese na, 'rãwi da te dasima āma 're ĭroti nhipese za'ra mono zé hã tarére tãma hã. Uburé danhimirowaihu'u pese na dahâimanazé hã wapure di tãma hã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono waihu'u pese ma hã. Āne, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã tiwaihu'u pese na te te dama 're ĭ'ab'manharĩ mono zéb zarina, wa tō waihu'u za'ra ni.

²¹ Tinhimirosa'rata waihu'u pese na ma tō 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã sima pisutu, dasi'uihã na danhimirosa'rata waihu'u pese na 'rãwi da te 're waihu'u za'ra mono tō da, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã. Zezusi hã dazada ĭdâ'âzé wasu'u hã, wa te dama 're ĭwasu'u za'ra mono hã taré newa te dasima da te āma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra. Tane nherē, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ma tō sima pisutu, taha wasu'u na si te te 're anho'reptui mono da, te te sina 're ĭ'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

²² Zudezu norĩ hã marĩ dama ĭ'manharĩ waihu'u'õ hã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te 're ĭ'ab'manharĩ mono zéb zô si, te 're sōpré. Duré zudezu'õ norĩ hã uburé marĩ te te 're ĭwaihu'u pese za'ra mono zéb da si, te sima te te 're wē u'âsi za'ra.

²³ Tane nherē, wa norĩ hã Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ĭdâ'âzé wasu'u si, wa tō wa te dama 're wasu'u za'ra. Tane nherē, ma tō taha wasu'uwē hã zudezu norĩ hã te te siwi 're wē'õ za'ra. Zudezu'õ norĩ zama ma tō duré te te sima āma 're rosa'rata upai u'âsi za'ra, taré newa, marĩ da ĭhâimana õ newa, ĭwasu'uwē hã.

²⁴ Ni'wam norĩ si ma tō 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te sima 're pisutu za'ra, tinhib'a'uwē da, ni'wam norĩ hã zudezu, duré ni'wam norĩ hã zudezu'õ. Ta norĩ si te Cristuhu dâ'âzé wasu'u, te te 're wapari za'ra. Tawamhã āne hã, e marĩ te tãma wasu'u za'ra, Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na ĭdâ'âzé wasu'u hã. Danhipai u 'Re ĭhâimana u'âsi mono waihu'u pe, te tãma wasu'u za'ra. Duré ĭsimiroti wē uptabi, te tãma wasu'u za'ra.

²⁵ 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhimiroti si, danhipai u ĭwē uptabi hã tō. Duré danhipai u waihu'u pese uptabi di.

²⁶ ĭsisānawã norĩ, ma'ápé asina aipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, tinhib'a'uwē da, te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, 're aihâimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Ai'umro wa'aba na si ma tō asiré norĩ ma,

asimirosa'rata waihu'u pese na si, aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tô asima aipire na aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'umro wa'aba na si, ma tô dama ĩpire norĩ 'ra na 're aihâimana za'ra wa'aba mo aré. Ai'ahâ wa'aba na ma tô dama aiwapu na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

²⁷ Tane nherē, ni'wam norĩ hã dama hâimana nhimiza'rese'õ na, ĩsazei'õ'wa norĩ te te ãma 're ĩrosa'rata za'ra mono norĩ hã ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sima 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da. E marĩ da, ma tô ta norĩ si te te sima 're pisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. ĩsazei'õ'wa norĩ hã simirosa'rata waihu'u pese newa 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hã, oto sisém na 're hâimana za'ra mono da. Duré ĩsazei'õ'wa norĩ ma ĩwapu za'ra hã, ma tô duré te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da. ĩsazei'õ'wa norĩ ma, ĩpire za'ra hã oto sisém na 're hâimana za'ra mono da, ma tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē 're nomro mono da.

²⁸ ĩsazei'õ'wa norĩ ma 're ĩhâimana wapu za'ra mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si 're nomro mono da, ĩsazei'õ'wa norĩ te te siwi 're ĩwē'õ pese za'ra mono norĩ hã. ĩsazei'õ'wa norĩ ma, pire na 're ĩhâimana za'ra mono zé hã te te tiwi 're a'uprosi mono da, ma tô dama ĩwapu norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩsib'a'uwē si oto 're nomro mono da.

²⁹ E marĩ da, ma tô ãne hã te te dama 're ab'manharĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ni'wam norĩ hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na 'râwi ĩsõ'a, sina 're wata tō za'ra mono da, ma tô ãne te te dama 're ab'manharĩ, duré dama pire wē te, 'râwi dama sina 're wata tō za'ra mono da.

³⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, te oto Cristu Zezusihi ãma 're anomro aba mo. Cristuhu ãma si oto 're anomro aba mono wa, te tinhimirowaihu ĩwē hã te te aima 're waihu'u u'âsi za'ra wa'wa. Cristuhu dâ'ázém na si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awēsãmri, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zarina. Taha zarina si, ma tô duré te te 're wa'apisutu, ĩsib'a'uwē si oto tãma 're wahâimana wē za'ra mono da. Taha zarina si, ma tô duré wawasété hawi wa'anho'reptu, sitēme te te 're wa'awaibui mono da.

³¹ Taha wa, wa norĩ hã ĩsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wato sina 're ĩwahâimana za'ra mono zém na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, Wanhib'apito nhimipawap-tobzém na si, wa za tô dama 're wasiwasu'u wē za'ra, wato sina 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére: "Ni'wam norĩ hã to sina oto 're hâimana za'ra mono wamhã, Wanhib'apito te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za tô dama 're siwasu'u wē za'ra, to sina oto 're ĩhâimana

za'ra mono zém na hã."

Ãne duréihã ìbaihã na ãma rob'ui'ééré hã.

2

Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na dazada ìdâ'âzé wasu'u

¹ Ìsisânawã norĩ, ma'ãpé ì'ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wa hã atême ãma ìmorĩ aba wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aré dama ìwaihu'u'õ hã, wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. E tawamhã ìmreme wapari ze na, 're ìwapari za'ra wa'aba mono da si, wa tô te ìsi'ãma 're rosa'rata, ìnhimiroti wẽ wa, ì'ãma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da. Mare di. E ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ìroti za'ra mono ne, wa tô te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Tanei õ di, ìnhimirowasu'u hã.

² Ai'rata 're ìnhamra aba mono ré, wa tô ìsima pisutu pese, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ si te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono, Danho'reptui'wa da, Zezusi te te ìpisudu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na dazada ìdâ'âzé wasu'u si.

³ Atême ãma ìmorĩ aba wamhã, ìpẽ'ê 'remhã ìnhib'uwere di. Taha wa, wa tô ìpahi te, rêrê, ìnhimiromhuri na 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te ãma 're ì'uwaimrami mono zém na hã te 're 'wanhi'riti mono õ'umhasite.

⁴ Zezusihi wasu'uwẽ, te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese na da te dama 're ìroti za'ra mono ne, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di, ãma 're ìzaze za'ra wa'aba mono da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'êzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba mono na si, ma tô sena na 're ìsazei pese za'ra wa'aba mo, Zezusihi wasu'uwẽ hã.

⁵ Taha wa, ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese zarina, Zezusi hã Danho'reptui'wa na 're saze za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te 're ì'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô ãma 're ìsazei pese za'ra wa'aba mo.

'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese na rowasu'u

⁶ Ti'ai ãma ìsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u zarina, te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono õ di. Hãwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na si, wa tô ìsazei'wa norĩ ma, te tâma 're rowasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'êzani te te tâma 're ìwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, prédub sina ãma 're ìhâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ã hã roti hã ti'ai ãma ìsazei'õ'wa norĩ nhimiroti nei õ di. Daro mono bâ dama roti'wa norĩ nhimiroti nei õ di. Ta norĩ nhimiroti nhiptetezé hã daro mono bâ te za tiwi 're si'utõrĩ za'ra.

⁷ E 'wa ìwaihu'u pese nhimiroti, te dama 're ìwasu'u mono hã bété. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aré dama ìwaihu'u'õ

si, wa wa hã te dama 're wasu'u u'âsi, ĩwaihu'u pese zarina ĩsimiroti wẽ uptabi si. Ta hã ma tô aré dawi udâ, da te 're waihu'u za'ra mono tã da a'â, ĩsimiroti wẽ wasu'u hã. Tane nherẽ, te te aropoto mono õ ré, ma tô te te sima 're wa'apisutu siro, ĩwaihu'u pese siré si oto 're wahâimana u'âsi za'ra mono da, rowẽ uptabi na.

⁸ Tiwaihu'u pese zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu ĩwẽ uptabi hã te te waihu'u za'ra õ di, ti'ai âma dama roti'wa norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ hã. Te te waihu'u za'ra 'wa'âhã, Wanhĩb'apito, danhipai u ĩwaihu'u pe hã te te siwi wĩrĩ õ di aré, wedepo'o nhonhi'rãmi na hã.

⁹ Tane nherẽ, ta norĩ hã te te waihu'u za'ra õ di tô. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'ééré siro:

“Re ĩhâimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ ma, ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'apisutu mono zé hã, te te tãma âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã, dasi'uihã na datõmo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ di. Duré dapo're na da te 're wapari waihu'u za'ra mono õ di. Duré dapẽ'ẽ na dasi'uihã na da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ di, da te dasina âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwẽ hã tinhĩb'a'uwẽ norĩ ma, te te 're ĩ'apisutu mono hã.”

Âne duréihã ĩwasu'u na âma rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

¹⁰ Wama si, ma tô tinhimiroti hã dama ĩwaihu'u'õ hã te te wama 're awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tipẽ'êzani na si ma tô te te wama 're awaihu'u tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani ma si, waihu'u pese di tô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb da hã. E marĩ wa. Uburé marĩ hã tãma waihu'u pese wa, ĩpẽ'êzani ma hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, uburé te te sima 're ĩ'aroti mono zé hã dama ĩwaihu'u'õ hã, tãma waihu'u pese di. Uburé marĩ na 're ĩhâimana mono zém na zama, tãma waihu'u pese di, ĩpẽ'êzani ma hã.

¹¹ Ni'wa hã 'rãwi tipẽ'ẽ na tihâimanazém na, te te sima 're ĩ'awaihu'u mono zé hã, e 'wa hã te za ĩmana'rãmi hawim nherẽ, tiwi waihu'u. ĩ'upana nherẽ, da te tiwi waihu'u õ di za, ĩhâimanazé hã. Marĩ na 'rãwi sima ĩrosa'rata'wai ma si, waihu'u pese di, 're ĩhâimana mono zé hã. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ĩpẽ'êzani ma si, waihu'u pese di. Taha wi hã, ni'wa te te duré waihu'u õ di.

¹² ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina, oto 're wahâimana za'ra mono õ di, wa norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani ré si, wa oto 're wahâimana za'ra, hãiwa hawi te te wei watême ĩsatõrĩ ré si. ĩwẽ hã te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te 're waihu'u za'ra mono da, ma tô Tipẽ'êzani hã wei watême satõrĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

13 Taha wa, wa norĩ hã ti'ai ãma danhimirowaihu'u pese zarina, wa te oto dama 're rowasu'u za'ra mono õ di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si, wa oto wa te dama 're rowasu'u za'ra. Ĩpẽ'ẽ 're, Ĩpẽ'ẽzani tãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma si, wa ĩsimiroti wẽ hã wa te tãma 're wasu'u za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hãimanazé wasu'u wẽ na hã.

14 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani te te wama 're ĩ'aroti mono zé hã, te ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra, taré newa, duré 'rãwi si'uihã na rosa'rada hã te te ãma waihu'u pese za'ra õ wa, ta norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're hãimana za'ra mono õ nherẽ, te te ãma 're waihu'u za'ra mono õ di tã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani na si, te za da te ãma 're waihu'u za'ra.

15 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ si, te oto te te 're waihu'u za'ra, uburé te te tãma 're ĩroti za'ra mono zéb zarina, niha oto 're ãhãimana za'ra mono zéb da hã. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ hã te te oto 're wawaihu'u za'ra mono õ di, aimawi 're wahãimana za'ra mono wa oto.

16 Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã ãhã wasu'u na ãma rob'ui'éré siro, ãne na hã:

“E 'wa hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada hã te te tiwi ĩwaihu'u da bâ bété. E 'wa hã te te duré tãma ĩroti da bâ.”

Ãne duréihã ãhã wasu'u na ãma ĩrob'ui'éré hã, Wanhib'apito nhimirosa'rada, dasi'uihã na da te tiwi 're ĩwaihu'u za'ra mono õ zém na hã. Tane nherẽ, wa tã wa norĩ hã Cristuhu nhimirosa'rada hã waihu'u pese za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani, wapẽ'ẽ 're, oto wama 're hãimana za'ra mono wa, te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na hã.

3

Paru hã Aporuhu me, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, te te 're ĩromhuri zahuré mono zé wasu'u

1 ĩsisãnawã norĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani, ĩpẽ'ẽ 're, tãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma si, wa Zezusihi wasu'u wẽ si, wama ĩpire uptabi si, te tãma 're wasu'u za'ra, dama ĩsa'rese'õ hã. Tane nherẽ, ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, ãne na te aima 're rowasu'u waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. E marĩ wa. ĩsazei'õ'wa norĩ 're ãhãimana za'ra mono ne, zahadu 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, duré ai'uté hã marĩ te te 're ĩsa'rese za'ra mono õ ne, Zezusihi wasu'u wẽ hã 're wapari za'ra wa'aba mono nherẽ, asima 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono õ wa.

2 Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tina hãiwa'u si te te 're wapsõmri za'ra. ĩna hã ĩsai uptabi hã te te tãma 're sõmri waihu'u za'ra mono õ di. Tane, wa tã

wa hã roti ĩwapure na si te aima 're roti za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwẽ na hã, zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã. Āhãna hã bété. Zahadu tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô di.

³ E marĩ wa. Īsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina, zahadu 're anomro aba mono wa. Taha wa, te zahadu 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo, marĩ na. Te duré 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mo.

Āne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te aima wasu'u za'ra wa'wa. Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono ô ré, aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé, zahadu 're ĩrême waihu'u za'ra wa'aba mono ô zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém ne hã.

⁴ Nĩ'wam norĩ me asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te âne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: "Wa norĩ hã Paruhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Duré nĩ'wam norĩ hã te âne 're siwasu'u za'ra: "Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa wa te 're 'madâ'â za'ra." Āne na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e marĩ te wasu'u. Tô ĩsazei'ô'wa norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, zahadu 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa.

⁵ Tazahã, âhã zarina si te za wa'ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo. Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa te 're ĩromhuri mono, wa 're wahâimana. Īwasu'uwẽ na, wa te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã. Ta hã te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa wa te tãma 're romhuri pese. Taha da si, wa wa norĩ hã 're wahâimana.

⁶ Wa hã Paru, buru na da te dasima 're robdi'i za'ra mono ô ré, da te 're ĩrobzuri mono ne, wa tô dawana te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, Cristuhu wasu'uwẽ na hã. Duré, da te 're robzuri mono pari, da te oto 're ĩrobdi'i za'ra mono ne, ma tô Aporu hã ĩza'u hã te te aima ãma 're rowasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, ãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da, Zezusihi si asina 're umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mono da. Buru na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, dama 're ĩro'wanhipré za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're aihâimana prédub za'ra wa'aba mono da.

⁷ Taha wa, robzuri'wa norĩ ne, ĩwasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u 'rata za'ra mono norĩ hã, pire na 're hâimana za'ra mono ô di. Duré robdi'i'wa norĩ ne, daza'u te te dama ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're hâimana za'ra mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, te pire uptabi na 're hâimana u'âsi, taha si te te 're da'apawapto wẽ mono wa,

Zezusihi ne dahâimana prédup sina, oto 're ĭdahâimana za'ra mono zéb da hã.

⁸⁻⁹ Robzuri'wa norĩ hã robdi'i'wa norĩ me, tãma 're ĭrowanhipré za'ra mono da si, te aiwa simisutu te te 're romhuri za'ra. Tane duré, wa hã ĭwasu'uwē na te aima 're rowasu'u 'rata za'ra wa'aba mono wamhã, duré Aporu hã ĭza'u te te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aiwa wa tô wa zahuré, wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, ĭwasu'uwē hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. 'Re ĭhâimana u'âsi mono ma si, wa wa zahuré, wa te tãma 're romhuri, aiwa. Taha wa, wa te tãma 're ĭromhuri mono zéb zarina, te za 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã wapawa'â, ĭwē uptabi na.

Duré daburu hã, e 'wa te hã. E ãma ĭromhuri'wa norĩ te hã, buru hã. Mare di. Misire ĭtede'wa na te 're hâimana, buru tede'wa hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã ĭnhib'a'uwē, 're anomro aba mono õ di. Duré Aporuhu nhib'a'uwē, 're anomro aba mono õ di. Mare di. 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē si, te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

Ãne wa za duré aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 'ri na. 'Ri hã 'ri'wa norĩ tei õ di. 'Ri tede'wa te, 'ri hã. Tane, a norĩ wa'wa hã wanhib'a'uwē, 're anomro aba mono õ di, ĭwasu'uwē na, wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherē. E marĩ wa. 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē si, oto 're anomro aba mono wa.

¹⁰ 'Ri na romhuri'wa norĩ hã 'ri na'rata uimrehēne, te za siwi 'manha, sipese na. Tane duré wa hã, ĭnhimiromhuri wē na, wa tô sãna'rata, te aima 're ĭrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã, Cristuhu wasu'uwē na, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, tiwaihu'u pese na te te oto 're ĭpawapto mono zéb zarina. Duré 'ri na'rada hã da te dasiwi 'manharĩ pari, ĭhâiba amo norĩ hã ĭsisiwi te te oto siwi ĭ'ri ne, tane te duré ni'wam norĩ hã te te aima ãma 're rowasu'u za'ra wa'wa, ĭza'u hã. 'Ri na'rata 'manharĩ nhisiwi, da te dasiwi 'ri wamhã, pibui pese na te za dasiwi 'ri ni, marĩ ĭwē na si. Tane ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, pibui pese na te za oto te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, ĭ'uwaibaba si.

¹¹ 'Ri'wa norĩ hã, 'ri na'rada te te siwi 'manharĩ wamhã, misire ĭwē uptabi si te za tô siwi 'manha. Tane duré, misire ĭwasu'uwē hã te 're hâimana, dawana te aima 're ĭwasu'u za'ra wa'aba mono hã, tô õ hã Zezu Cristuhu wasu'uwē hã. ĭwasu'u aimawi hã 're 'mai'hamana mono õ di, da te ãma 're saze za'ra mono wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te ãma 're ĭda'anho'reptui mono zéb da hã.

¹²⁻¹³ Ni'wam norĩ hã, 'ri na'rata 'manharĩ nhisiwi te te siwi 'ri wamhã, átē marĩ hã unhama ro'o na 're ĭsi'unhama mono õ na si, te za siwi 'ri, ĭwa'âbâ za'ētē na, ētē'ubuzi pré oru na, duré ētē'ubuzi'a prata na, duré ētē waipo na. Átē ĭhâiba amo

norĩ hã te za marĩ ĩwa'âbâ syryre na si siwi 'ri, unhama wa ĩro'o pese na si, wede na hã, duré du na hã, duré amnho teihi na hã. Tawamhã nimahã na 'ri hã ro'o nherẽ, si'unhama õ wamhã, te za waihu'u za'ra ni, marĩ ĩwẽ na si 'ri'wa norĩ hã te te siwi ĩ'manharĩ na hã. Tazahã si'unhama wamhã, te za marĩ ĩwẽ prã na si te te siwi ĩ'manharĩ na waihu'u za'ra ni. Tane te ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na, ĩ'uwaibaba si te te dama 're rowasu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã senai'õ na te te dama âma 're roti za'ra. Tawamhã niwapsi te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pibu za'ra, Zezusihi wasu'u na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, pé tô sena zô. Za da'âma ĩsipo'ozéb âma, te za pibu za'ra. Tawamhã te za waihu'u za'ra, sena na Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, duré senai'õ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ zama.

¹⁴ 'Ri'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata õ wamhã, 'ri tede'wa hã te za waihu'u, tiwi ĩzata õ na hã, tâma 're ĩsab u'âsi mono na hã. Taha zarina, te za 'ri'wa norĩ ma, marĩ ĩwẽ hã tâma sômri za'ra, ĩwa'rãmi. Tane duré, ni'wam norĩ hã ĩwasu'uwẽ na tô sena na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te te waihu'u za'ra wamhã, tawapsi te za ĩwẽ hã tâma sômri za'ra ĩwa'rãmi, za da'âma ĩsipo'ozéb âma hã.

¹⁵ Duré 'ri'wa norĩ hã marĩ ĩwẽ prã na si te te siwi 'ri wa, unhama ro'o na zata wamhã, 'ri tede'wa nhoprubzé hã te te sina uwaimrami za'ra õ di za, 'ri'wa norĩ hã. Te za simini za'ra, 'ri tede'wa nhoprubzé hã. Tane duré, ni'wam norĩ hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ hã te te tâma 're sômri za'ra mono õ di za ĩwa'rãmimhã, za da'âma ĩsipo'ozéb âma hã. Ta norĩ hã te za tô simini za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã za te te simini za'ra nherẽ, tane nherẽ, te za tô sô'reptu za'ra, ropipa hawi.

Áté ni'wa hã 'ri para sãmra ré, te za ĩsôrõwa hã ĩré ãro. Tawamhã áté unhama ro'o za'ëtẽ 'rowi nherẽ, te za watobro rob u, sisõ'reptu da. Tawamhã aré dâ'â da nherẽ, te za 'rãwi sisõ'reptu. Tane, ni'wam norĩ hã taré âma 're datob'uzu za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono norĩ hã, ropipa u si'aba'ré da nherẽ, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sô'reptu za'ra, Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono wa. Tinhoprubzé hã za te te tâma sômri za'ra dai õ nherẽ, te za tô ta norĩ hã sô'reptu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

¹⁶ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, ma tô õ hã dama 're hâimana, 'ri ĩwẽ uptabi wa. Tane te oto aipẽ'ẽ 're, ai'âma 're sôrõwa za'ra wa'wa. ĩpẽ'ẽzani hã te oto aipẽ'ẽ 're, 're sãmra u'âsi za'ra wa'wa. E âne hã 'rãwi asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tite da si, ma tô sima pisutu, ti'ai âma ĩsõrõwa 're, 'ri 're wa'wa hã siwaprosi âma 're hâimana mono da, wẽ uptabi na. Tane ma tô duré a norĩ wa'wa hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, taha âma si 're aihâimana wẽ u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ni'wam norĩ hã apã te te 're aiwasété za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te za ta norĩ hã te te 're a'uprosi.

18 A norĩ wa'wa hã aihâimanazé senai'õ na, taré 'rãwi asima 're asadawa nhipse za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, te rosa'rada hã te te si'âma 're upa za'ra, waihu'u pese newa, ti'ai âma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u pese si te te 're waihu'u za'ra mono nherẽ, te te sima 're ĩruiwapari za'ra mono hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩwẽ uptabi hã ta norĩ hã te te 're waihu'u za'ra mono õ nherẽ, te 'rãwi waihu'u pese newa, te te si'âma 're rosa'rata upa za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti ĩwẽ uptabi zõ si, te za asima 're asõpré u'âsi aba mo, asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. ĩsazei'õ'wa norĩ hã asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, te za te te ai'âma 're rosa'rata upa za'ra wa'wa. Tane nherẽ, te za tô 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo, asimiza'rese sina.

19 Ti'ai âma ĩsazei'õ'wa norĩ hã tinhimirowaihu hã te te sima 're ĩruiwapari u'âsi za'ra mono hã, tarére 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duréihã ma tô âne na ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma rob'ui'ééré siro, ĩbaihã na hã:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu'u na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, te te tãma 're rob'manharĩ za'ra, tinhimirowaihu'u pese na, 'rãwi 're sisimini za'ra mono da.”

20 Apito Dawi hã ma tô duré âne na âma rob'ui'ééré siro, duréihã:

“Ĩnhib'apito ma si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ti'ai âma ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu hã marĩ da, ĩhâimana õ na hã. Tarére tãma hã, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimirowaihu hã.”

Âne duréihã apito Dawihi nhimi'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u na hã.

21-22 Ni'wam norĩ hã asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã te sina 're wata za'ra mono sina, te te sima 're nharĩ za'ra, âne: “Paruhu nhimiroti si, wa za wa norĩ hã wa te 're 'madã'ã za'ra, uburé rowahutu'wa norĩ nhimiroti nhipai u, wẽ uptabi wa.” Ni'wam norĩ hã te duré âne te te sima 're nharĩ za'ra: “Wa norĩ hã Aporuhu nhimiroti si, wa za wa te 're 'madã'ã za'ra, uburé rowahutu'wa norĩ nhimiroti nhipai u, wẽ uptabi wa, wama hã.” Âne na 'rãwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Paru, duré Aporu, duré Pedru, duré uburé

wasiré rowahutu'wa norĩ zama, simisutu wa wasiré wa te aima 're romhuri za'ra wa'wa, Zezusi hã 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono da si. Uburé marĩ hã ti'ai āma 're ĩhâimana za'ra mono hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa. Aihâiba ré ré, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa, Zezusihi āma si 're anomro aba mono zéb da hã. 'Re atâ'â za'ra wa'aba mono zé hã, te duré aima 're hâimana za'ra wa'wa. Āhãna uburé marĩ hã ai'āma 're ĩromhâimana za'ra wa'aba mono zé hã, te aima 're hâimana za'ra wa'wa, za ai'āma 're ĩromhâimana za'ra wa'aba mono zéb zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina, Zezusihi si 're sazei pese za'ra wa'aba mono da. Āne te uburé marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ ma hã.

²³ Duré a norĩ wa'wa hã te Cristuhu ma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwě na hã. Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te pisutu wa, ma tô wei mo ti'ai u, Danho'reptui'wa da hã. Taha wa, Cristuhu nhib'a'uwě na si, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Wanhib'a'uwě na, asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za.

4

Paru hã, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹ Wa hã Paru, duré Aporu, duré ni'wam norĩ me, wa Cristuhu ma si, wa te 're romhuri za'ra. ĩwasu'uwě hã dama ĩwaihu'u'õ hã, ĩ'uiwaibaba si, wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, ma tô wapisutu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha na si, wanhimiromhurizé hã. Taha wa, te za āne na si wa'āma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo.

² Ni'wa hã ĩsibro, da te tãma 're 'madâ'â mono da, te te sima da'maipisutu wamhã, e niha ĩhâimanazé hã za, tãma ĩrob'madâ'â'wa da hã. ĩsib'apito ma, tãma umnhasi na, te za te tãma 're rob'madâ'â wě, te te wēsāmri da.

³ Wa hã bété. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩ'umnhasi na, wa tô te dama 're rowasu'u, Cristuhu wasu'uwě na hã. Tane nheré, a norĩ wa'wa hã ĩ'umnhasi na ĩwasu'uwě na te dama 're ĩrowasu'u mono na asiwi ĩwaihu'u aba zéb zarina, asiwi ĩwēsāmri aba zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di. Mare di. Duré ni'wam norĩ hã te te siwi āma ĩwaihu'u za'ra zô, ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ di. ĩzama, 're ĩsi'umnhasi mono na, ĩwasu'uwě hã te dama 're ĩwasu'u mono na hã 'râwi ĩsi'uihã na ĩsiwaihu'u da hã, mare di.

⁴ Āhãna hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te āma ĩ'upazém na hã marĩ õ di, ĩnhimirosa'rata 'remhã oto. E taha zarina, tãma ĩ'umnhasi sina, ĩwasu'uwě te dama 're ĩwasu'u mono zé, te wasu'u. Mare di. Wanhib'apito si te za ĩwaihu'u, tãma ĩ'umnhasi na hã, duré tãma ĩ'umnhasi õ na hã.

5 Taha wa, bâta na, Wanhib'apito uburé za te te ĭda'awaihu'uzé wana, asiwi ĭwaihu'u aba zarina, asiwi ĭwē'ō za'ra wa'aba da, asima ĭāma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, Wanhib'apito apâ wei morī ō ré hã. Ni'wam norī zama asiwi ĭwaihu'u aba zéb zarina, asiwi wē'ō za'ra wa'aba da, asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, bâta na Wanhib'apito za da'āma ĭsipo'ozé wana. Taha si te za dawi a'upsibi nhamra oto sō'awi, uburé dapē'ē 're, 'râwi da te dasima 're ĭrosa'rata za'ra mono zé hã. Marī hã barana, da te 're 'madâ'â za'ra mono da, da te 're ĭ'uiwē za'ra mono ne, te za Wanhib'apito hã sō'awi oto dawi a'upsibi nhamra, uburé marī hã da te 're 'manharī za'ra mono da, da te dasima 're ĭwē za'ra mono zém na, danhimirosa'rada hã. Tawapsi te za 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã wasu'u wē za'ra ni'wam norī hã, ti'ab ré tihâimana wē zém na te te tãma āma 're uwaimrami za'ra mono wa, te te 're ĭ'awaihu'u mono zéb zarina.

6 ĭsisānawā norī, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, wa tô āne na aima ĭsiwasu'u za'ra wa'wa ĭhâimanazém na hã, Aporuhu hâimanazém na zama. 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô āne na aima roti za'ra wa'wa, wasiré rowahutu'wa norī hã tisiré norī nhimiroti nhipai u, wē uptabi newa, ta norī niwī 're aihâimana za'ra wa'aba mono wē te, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tō da.

7 E asiré norī nhipai u 're aihâimana pire za'ra wa'aba mono bâ, te bété āne na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. E marī te aré aima 're hâimana za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono ō 'wa'âhã. Marī ĭwē hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ō di aré. Uburé ĭwē hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhoprubzéb si, te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa. E marī wa, te bété asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, uburé marī ĭwē hã aima 're ĭhâimana za'ra wa'aba mono hã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhoprubzéb ō newa, aihawim na aima 're wairébé aba mono newa.

8 A norī wa'wa hã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, Tipē'ězani na rowē te te aima 're ĭpisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi sô 're ĭrowaptâ'â za'ra wa'aba mono ō na, te 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, dasa hã da te 're huri mono wa, da te 're ĭ'mahâpārī pese za'ra mono ne. E āne bâ, te 'râwi asi'āma 're ĭrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. Danhibro pese wa, marī zô dawi 're ĭrowaptâ'â za'ra mono ō ne, te asina 're aiwata za'ra wa'aba mo, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, Tipē'ězani na rowē te te aima 're ĭpisutu za'ra wa'aba mono zô, aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono ō newa. Ti'ai āma danhib'apito norī hã tinhib'a'uwē norī ma, pire na 're ĭhâimana za'ra mono ne, te asiré ĭsazel'wa norī ma aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo, wa norī hã 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī hã danhib'apito norī ne wapire

na 're wahâimana za'ra mono õ nherê. E ãne hã ï'uwaibaba bâ. Wê di tô. Tane hã aima wê za'ra wa'aba ze te bâ, taha na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono, aipire na ïsazei'wa norĩ ma ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Niha hã 'wa'âhã, wa arê wa norĩ zama wapire na asirê 're wahâimana za'ra wa'wa, uburé ïsazei'wa norĩ ma hã.

⁹ Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na dama 're ïwahâimana za'ra mono hã, ïsazei'wa norĩ ma, wawapure na damana wawi taré 're ïwahâimana za'ra mono da si, ma tô te te 're wa'apisutu. Wa hã ãne na wa tô rosa'rata na hã ïsina waihu'u. Ni'wam norĩ hã marĩ te te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, te za da te dasima ãma 're roti za'ra, dasisô'a da te 're simroi mono wa, ãma 're dawa'ê za'ra mono da. Tane duré, wa norĩ hã sô'awi wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apisutu, da te dasiwi 're wawê'õ za'ra mono wa, uburé dasisô'a wa'ãma 're dawa'ê za'ra mono da nherê, duré hãiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ nho'a zama.

¹⁰ Cristuhu wasu'uwê na si, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wa, te ïsazei'õ'wa norĩ hã wanhimiza'rese'õ na 're ïwahâimana za'ra mono na te te wa'ãma 're rosa'rata upa za'ra. E a norĩ wa'wa hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti, wanhipai u aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te ãne hã 'râwi asimirosa'rada hã asi'ãma 're ï'manharĩ za'ra wa'aba mo, Cristuhu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Duré wa norĩ hã ïsazei'õ'wa norĩ ma, wawapure na 're ïwahâimana za'ra mono na, te ta norĩ hã te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. E a norĩ wa'aba si, tâma aipire za'ra wa'aba bâ, te bété 'râwi ãne na asi'ãma 're ïrosa'rata za'ra wa'aba mo. Duré wa norĩ hã dama wawapure na 're ïwahâimana za'ra mono na, da te wa'ãma 're rosa'rata za'ra mono wa, da te dasiwi 're wawazéb za'ra mono õ di. Até a norĩ wa'aba si, da te 're aiwazé pese za'ra wa'aba mono na, te 'râwi asi'ãma 're ïrosa'rata ze za'ra wa'aba mo. E ãne hã ï'uwaibaba.

¹¹ Wa norĩ hã bété, ïwasu'uwê na si, wa te dama 're ïrowasu'u za'ra mono norĩ hã. E niha ãhãna wahâimana za'ra zé hã. Nimomo 're wanomro mono wamhã, wa za tô mra hã wa te 're sépata za'ra, 'rubu zama. Wa'uza hã'ratore ré si, wa za tô 're wanomro. Te za duré da te 're wahâ za'ra, danhib'rata na, da te 're ïwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Daro mono bâ 're wanomro mono ré, 're ïwanhimi'wara mono zéb da, da te wama 're pisutu za'ra mono õ di za. Hãiwi si, wa za 're wanomro u'âsi.

¹² Wahâimanazéb da hã, wawasutu nherê, wa wanhib'rata na wa te 're romhuri pese za'ra. Duré da te wa'ãma 're wasété za'ra mono nherê, wa da'ãma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïwê hã te te dama 're anhomri mono da. Duré da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherê, wa wanhiptete na õhõ ãma si 're wahâimana za'ra, asa

wa te dama āma 're wa'rāmi za'ra mono āna.

¹³ Duré da te dasima 're wawasu'u wasété za'ra mono nherē, wa wamreme wē na si, wa te dama āma 're wa'rāmi za'ra, wawaimri na. Duré, ropru hā da te dasiwi 're īsa'wari za'ra mono ne, te da te dasiwi 're wawē'ō pese za'ra. Āne 're īwahāimana za'ra mono zé hā, āhāna hā.

¹⁴ E āne na te aima ĩroti za'ra wa'aba zé ma, asiséb za'ra wa'aba da, wa tô āne na aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Taha dai ō di. Taré ĩnhimiroti hā waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa āne na aima āma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ĩ'ra ne oto ĩma 're aihāimana za'ra wa'aba mono wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

¹⁵ Āté da'ahā na te oto da te aima 're roti u'āsi za'ra wa'wa, Zezusihi nhimiroti wē na hā, taha na si āma 're anomro wē wa'aba mono da. Da'ra hā da te dasisō 're ĩ'madā'ā pese za'ra mono ne, te ta norī hā te te 're ai'madā'ā pese za'ra wa'wa, Zezusi hā 're rēme za'ra wa'aba mono tō da. Tane nherē, ĩsiwaprosi wa aimama uptabi aba ne, aima 're ĩhāimana za'ra wa'wa. Īwasu'u'uwē na te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, Cristu Zezusi hā 're saze za'ra wa'aba mono wa, wa oto aimama uptabi aba ne, 're ĩhāimana, da'ra hā damama nhimromhuri hawi, dama 're ĩpoto za'ra mono ne.

¹⁶ Taha zarina, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Cristuhu nhirā zarina 're ĩmorī wē ne, oto 're anomro wē wa'aba mono da, aima āma 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina.

¹⁷ Taha da, wa tô Timotiu hā atēme satōrī za'ra wa'wa, te te āma 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Ta hā ĩ'ra ne, oto ĩma 're hāimana mono wa, ĩma sawi uptabi di duré. Ta hā te Wanhīb'apito si te te 're 'madā'ā pese, tiwi sipi'rai āna. Ta hā atēme wisi aba wapsi, te za Cristu Zezusihi āma si 're ĩhāimana mono zém na āma aipo're pu'u za'ra wa'wa, daro mono bā ĩsazei'wa norī hā 're ĩsi'rā'ōtō mono norī ma, te 're ĩroti mono zém na zama.

¹⁸ Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na, ĩhipai u te te 're ĩwaihu'u pese za'ra mono na, ma tô 'rāwi 're si'madā'ā pire za'ra, asiré 're aihāimana za'ra wa'aba mono norī hā. Taha wa, ta norī ma ĩpahi za'ra newa, ma tô ĩ'āma rosa'rata za'ra, atēme wa'aba, za āma ĩmorī su'u ō na hā. Taha zarina, ma tô duré 'rāwi sina 're wata za'ra.

¹⁹⁻²⁰ Tane nherē, Wanhīb'apito te te ĩma pisutu wamhā, wa za tô āma atēme ĩmorī su'u za'ra wa'wa, romhutu na. Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're nomro mono wamhā, timreme nhipese na Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u za'ra mono ō di za, da te 're wapari ze za'ra mono da. 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani, tiwaihu'u pese na te te 're ĩpawaptob za'ra mono zém na si, te za te te 're dapawaptob za'ra, da te āma 're saze za'ra mono da. Taha

zarina si, te za āma 're hâimana wē u'âsi za'ra, ta norĩ hã.

Taha wa, āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, aiwaihu'u pese na 'rãwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani, tiwaihu'u pese na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, sena na 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono na, wa za duré ĩsina aiwaihu'u za'ra wa'wa, sena na āma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono ō na zama. Asina 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, aiwaihu'u pese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zép si, te waihu'u tō da, wa za āma atēme ĩmorĩ za'ra wa'wa, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono na si, 'rãwi te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, ĩsi'uihã na.

²¹ Āne, wa tō aima āma roti za'ra wa'wa. Tawamhã, e ma hã te za asima ĩwē za'ra wa'wa. Atēme āma ĩmorĩ aba wamhã, e da'ra, da te 're ĩhã za'ra mono ne, wa za ĩmreme na aihã za'ra wa'wa, ĩnhimiroti hã 're wapari za'ra wa'aba mono ō 'ru te. Āté wa za tō aihã za'ra wa'wa, aihâimanazém na 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ō wamhã. E ĩhâimanazém na atâma na wa za aima ĩhâimana za'ra wa'wa, ĩnhimizawi pese zéb zarina, ĩnhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wē te. Ma'āpé, 'rãwi oto asi'uihã na asima pisutu za'ra wa'aba, niha 're anomro aba mono zéb da hã.

5

Aibã hã ĩsazei'wa norĩ wazari, 're ĩ'maihâimana wasété mono zé wasu'u

¹ Airom hawimhã, wa tō aiwasu'u wasédé hã wapari za'ra wa'wa, ni'wa hã asiré wa'aba nherē, pi'ō na hâimana wasété na 're ĩhâimana mono na hã. Ta hã ma tō, u, timama mro hã ti'â. Taha wa, te oto siré 're hâimana zahuré. Āne hã wasété uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. ĩsazei'ō'wa norĩ hã 're hâimana wasété uptabi za'ra mono nherē, ta norĩ ma zama, wē za'ra ō di, āne hã. Tane nherē, te asiré ĩsazei'wa hã dame 're 'maihâimana wasété, aibã hã. Āne hã wasété uptabi di.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã aima ĩwaihu'u pese za'ra wa'aba na, 'rãwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono nherē, e marĩ wa, asiwi wē'ō za'ra wa'aba ō di bété, asō'a za'ra wa'aba, aibã tina waptém na ĩsipsaihuri hã. Aibã hâimana wasété zarina, aiwi ĩrobzei'ō za'ra wa'aba na, te aré asi-waihu'u za'ra wa'wa, asiré ĩsazei'wa 're hâimana mono wa. Taha zarina, te aré tiwi ĩrosawi za'ra wa'wa, rowahutu u asiré 're hâimana aba mono tō da oto. E āne hã tiwi sizãri za'ra wa'aba ō di bété.

³⁻⁵ Wa hã ai'rata ĩnhamra aba ō nherē, wa tō romhã hawim nherē, te āma 're rosa'rata u'âsi, aibã 're ĩhâimana wasété mono āma hã. Tane nherē, ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ne, wa za

aima āma roti za'ra wa'wa. Āne wa tô waihu'u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para. Taha wa, te za misi bâtâ na asi'râ'õtõ 'wa, aibâ zada. Tawamhã asiré sébré aba wamhã, ĩnhimirosa'rata zarina, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, te za aibâ ĩwasédé hã asiwi ĩsa'rúi wa'wa a'â asisiti, Satanasihi ma, ta hã te te tãma 're rob'manharĩ wasété mono wa, robzei'õ te te sina waihu'u da, tiwasédé hã te te oto rême pese da, tihâimana wasété na ĩsiwaihu'uzém na hã. Āne da, te za asiwi ĩsa'rúi wa'wa a'â, Satanasihi ma, Wanhib'apito hã nimahã bâtâ na apâ wei morĩ wapsi, te te sõ'reptu da.

⁶ Aiwaihu'u pese na 'râwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono zé hã, e wě di. Wě õ di. Āne, wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, asina ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Ĩ'u'ětě wapuzé hã syryre na te za da te āma 're wazari za'ra, ĩduptobzéb da hã, ĩ'u'ěne hã. Syry na da te āma 're wazari za'ra mono nherě, sa'ětě di za oto, ĩ'u'ěne hã. Tane duré, aibâ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono hã misi nherě, te za asiré ĩsazei'wa norĩ hã āma 're hâimana wasété za'ra, te te āma 're sasõmri za'ra mono wa, ĩwasété na hã. E āne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété.

⁷⁻⁸ Āne, wa za duré aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, zudezu norĩ hi'rata norĩ hã Ezitu hawi te te ĩsõ'reptu za'ra zém na, 're sipo're pu'u za'ra mono da, tisa te te 're huri mono wamhã, te za ĩ'u'ětě wapuzé hã rob u te te 're sa'ra a'â, 'ri mono bâ, 'ri para 're ĩsimi'wara mono hã. Taha zarina, te za ĩ'u'ětě duptoi'õ na si tisa hã te te 're huri, Pascowa na dato nhisizém na hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za aiwasédé hã oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, 're aipoto téb za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ĩ'u'ětě wapuzé hã rob u da te dasisiti 're ĩsani za'ra mono ne.

Zudezu norĩ hã, Pascowa na tisa te te 're huri mono wamhã, ĩhi'rata norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimihâzé te te tãma ĩba'a za'ra zém na, āma 're sipo're pu'u za'ra mono wamhã, te za āma 're toi u'âsi za'ra. Tane ma tô duré Cristu hã wazada dârâ, wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, zudezu norĩ hã Pascowa na tito te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, wa za oto wa norĩ zama 're watoi u'âsi za'ra, Cristuhu āma si oto 're wanomro mono wa. Zudezu norĩ hã ĩ'u'ětě wapuzém na tisa te te 're huri mono õ di, Pascowa na tito te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. Ĩ'u'ětě duptoi'õ na si, te tisa hã te te 're huri. Tane, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, wa za wahâimanazéb 'rada ĩwasédé hã wa te 're rême pese za'ra. Wawasédé hã oto wa te 're 'manharĩ za'ra mono āna, wa za 're wahâimana wě u'âsi za'ra, wanhimirosa'rada hã sena na si, duré wahâimanazé sena na si.

⁹ Āne wana ré, ĭnhimi'ui'éré na, wa tô aré aima roti pese za'ra wa'wa, aibâ norĩ, pi'õ na tiwasédé te te 're ĭ'manharĩ za'ra mono norĩ âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tã da, duré pi'õ norĩ, aibâ na tiwasédé te te 're ĭ'manharĩ za'ra mono norĩ âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tã da.

¹⁰ Āne na te aima roti za'ra wa'aba wamhã, ĭsazei'õ'wa norĩ âma, te aima roti za'ra wa'aba õ di, dahâiba na dawasédé, da te 're ĭ'manharĩ za'ra mono norĩ âma hã. 'Re simarĩ ahã za'ra mono da, danhibrom na te te 're ĭda'ruiwapari za'ra mono norĩ âma, te aima roti za'ra wa'aba õ di, duré danhibrom na dawĩ 're ĭsipsaihuri za'ra mono norĩ âma, duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono upana romhâiba 'manharĩ âma 're ĭwata za'ra mono norĩ âma. Ta norĩ nhiti 're aihâimana za'ra wa'aba mono tã da, te aima roti za'ra wa'aba õ di, ĭsazei'õ'wa norĩ nhiti. Mare di. Uburé ĭsazei'õ'wa norĩ nhiti 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di tã.

¹¹ Āne si, wa tô aima roti za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, ta norĩ hâimanazém na âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono tã da. Āté ĭsazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono nherẽ, te pi'õi hâiba na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra, aibâ wamhã. Duré pi'õi wamhã, âté aibâ hâiba na te tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra. Duré âté 're simarĩ ahã za'ra mono da si, te danhibrom na te te 're da'ruiwapari za'ra. Duré âté 'Re ĭhâimana u'âsi mono upana, te romhâiba 'manharĩ âma si 're wata za'ra. Duré âté dawasédé hã taré te te da'âma 're ĭsa'ra mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u wasété za'ra. Āté âzézei'wa te duré 're hâimana za'ra. Āté danhibrom na te duré dawĩ 're sipsaihuri za'ra. Āne hã ni'wam norĩ hã zahadu tihâimana wasété na 're hâimana u'âsi za'ra mono nherẽ, asiré ĭsazei'wa na aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ĭhâimanazém na âma 're asapa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Duré nimahã bâtã na ĭsiré 're asaihuri aba mono da hã, mare di za.

¹²⁻¹³ Wa norĩ hã wasiré ĭsazei'wa norĩ hã, ĭsazei'õ'wa norĩ hâimanazé, wa te wasiwi 're waihu'u za'ra mono wa, wa te wasiwi 're ĭwẽ'õ za'ra mono da hã, 'rãwi 're wasipisutu za'ra mono õ di za. Mare di. 'Re ĭhâimana u'âsi mono si, te za Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã te te 're awaihu'u, te te siwi 're ĭ'awẽ'õ mono da hã. E tawamhã, ni'wam norĩ hã rowahutu u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono nherẽ, marĩ ĭwasédé hã te te 're ĭ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô asiwi 're ĭwẽ'õ za'ra wa'aba mo, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Duréihã 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne na âma rob'ui'éré, ĭbaihã na hã:

“Ni'wam norĩ hã 're nomro wasété mono wamhã, te za oto asisiti tãma 're ĭrob'ru za'ra wa'aba mo, asiré wa'aba 're hâimana za'ra mono tã da.”

Āne duréihã ãma rob'ui'ére hã.

6

Īsazei'wa norĩ hã sisada 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ni'wa hã asiré ĩsazei'wa nherē, marĩ hã te te aiwi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, sada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e ĩsazei'õ'wa norĩ u, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, marĩ te te aiwi 're ĩ'manharĩ wasété aba mono zém na, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da, dama rowairébé'wa norĩ ma. Mare di. Ī'uwaibaba õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē u si, te za 're ĩsimroi wa'aba mo, ta norĩ si te te 're waihu'u za'ra mono da, marĩ hã te te aiwi 're ĩ'manharĩ wasété aba mono zém na hã, tãma 're wasu'u za'ra wa'aba mono da.

² Apto'oré si, da'ãma ĩsipo'ozéb ãma, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ hã, Cristuhu siré, wa za wapire na dama rowairébé za'ra ni, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Oro ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba za. Āne hã Cristuhu siré, wapire na za wa te dama rowairébé za'ra wamhã, e tawamhã ti'ab ré, marĩre hã asiré ĩsazei'wa norĩ wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e aima waihu'u pese za'ra wa'aba õ di bété, ĩ'uwaibaba tô sena asima ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, marĩ asiwi 're ĩ'mai'manharĩ wasété aba mono zém na hã. Āne hã tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãma 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã.

³ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã tiwi ĩsipizari za'ra hã, wa za duré wapire na tãma rowairébé za'ra ni ĩsiré, za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma hã. E ãne hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba di bété. Taha wa, ti'ab ré, marĩ wa, wasisada 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za wawaimri wa te wasima 're rowaihu'u za'ra, apã wama 're rowē za'ra mono da. Āne wamhã, wa za tô wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wasima.

⁴ Taha wa, marĩ hã asiré ĩsazei'wai wi 're 'mai'manharĩ wasété aba mono wa, asisada 're ai'maihâimana aba mono wamhã, e marĩ wa, te ĩsazei'õ'wa norĩ u 're asisimroi wa'aba mo, ta norĩ si aiwasété na te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da hã, ta norĩ hã asiré ĩsazei'wa na 're hâimana za'ra mono õ nherē, dawasété na dawaihu'u'wa norĩ hã.

⁵ Īnhimiroti ma, aséb za'ra wa'aba da nherē, wa ãne na aima rowaihu'u za'ra wa'wa. E asiré ĩsazei'wa, 're 'mai'maihâimana mono ã bâ bété, aiwasété na aiwaihu'u aba 'wa da hã.

⁶ E ãne hã ĩ'uwaibaba bâ, te asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherē, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'õ'wa norĩ u si 're asisimroi wa'aba mono da, ta norĩ si te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, aiwasété aba na. E ãne hã ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.

⁷ Āne zarina, asisada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, dama rowairébé'wa norĩ u, 're asisimroi wa'aba mono wamhã, ĩsazei'wai hâimanazém na asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za. Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa nherë, te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, tâma âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono âna, te za tô õne haré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã asibrom na aiwi 're sipsaihuri za'ra wa'aba mono wamhã, tâma âma 're wa'râmi za'ra wa'aba mono õ di za duré. Tawapsi, te za asina âma 're ĩuwaimrami za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai hâimanazém na hã.

⁸ Tane nherë, a norĩ wa'wa hã asiré ĩsazei'wa nherë, dawasété na dawaihu'u'wai u, 're asisimroi wa'aba mono wa, te tô asima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, 'râwi. Taha wa, te duré asima 're asimiza'repese za'ra wa'aba mo 'râwi, âne na hã, asiré ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherë.

⁹⁻¹⁰ Tiwasété si te te 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zé hã te te dame sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. E âne hã, zahadu waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. Āne na hã taré 'râwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za. Dahâiba na dawasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zém na, dame 're hâimana za'ra mono õ di za, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, romhâiba 'manharĩ âma 're ĩwata za'ra mono norĩ hã, duré damro na dawu 're ĩsimisaihuri za'ra mono norĩ hã, duré aibã si'uiwa na 're ĩsiwasété za'ra mono norĩ hã, duré danhibrom na dawu 're ĩsipsaihuri za'ra mono norĩ hã, duré danhibrom na te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono norĩ hã, duré âzézei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré te te da'âma 're ĩwasété za'ra mono norĩ hã, duré danhibrob zô dapãrĩ'wa norĩ hã. Ta norĩ hã dasiré 're hâimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da'âma 're ĩsib'a'uwë mono zéb âma hã.

¹¹ Āne na si, ma tô ni'wam norĩ hã aré 're aihâimana wasété u'âsi za'ra wa'aba mo, 're saze za'ra wa'aba mono õ ré hã. Tane nherë, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Zezusihi dâ'ázém na, ma tô oto te te 're ai'upsõ za'ra wa'wa, aiwasété hawi. Ma tô duré te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwë si oto âma 're anomro wë wa'aba mono da. Aiwasédé hã te te oto ai'âma 're ĩ'ab'madâ'â aba mono õ zéb zarina, ma tô duré te te 're aiwësãmri za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa para, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ëzani nhimipawaptobzém na hã.

Dahâiba na 're ĩdasiwasété za'ra mono zé wasu'u

¹² Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te âne te te sima 're nharĩ za'ra: "Marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tô da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi

're awē'ō mono ō nherē, wa norī zama, wa te wasiwi 're wē'ō za'ra mono ō di za, wa te 're 'manharī za'ra mono tō da. Wa za tō wa te 're 'manharī za'ra, wa te wasima 're ĩwē za'ra mono zéb uwaibaba." Āne na te ni'wam norī hā te te sima 're nharī za'ra. Tane tō. Ta hā wē di. Tane nherē, marī hā te 're hāimana za'ra, ĩwē prā hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wawi 're ĩ'awē'ō mono ō hā. Tane nherē, taha si, wa te 're 'manharī za'ra mono ō di za. Duré wa hā marī hā te 're 'manharī mono tō da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩwi 're awē'ō mono ō nherē, áté taha zō si, wa za ĩsima te 're rob'ruiwapari u'āsi. Āne tō da, taha zarina 're ĩhāimana mono ō di za.

13 Ni'wam norī hā te duré āne na te te sima 're nharī za'ra; "Wasa hā wadub 'reb da si, te wama 're hāimana za'ra. Duré wadu hā wasai ubumrozéb da si, te wama 're hāimana za'ra. Tane, te duré wahāiba hā misi wama 're hāimana za'ra wahāiba mono bâ, uburé marī hā siwa'ru wa te āma 're ĩ'manharī za'ra mono zéb da hā." Āne te ni'wam norī hā 'rāwi te te si'āma 're rosa'rata wasété za'ra, tihāiba na hā. Tane nherē, dasa hā duré dadu hā niwapsi te za 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā uprosi uburé. Dasa hā da te 're huri mono wamhā, dawasédé, da te āma 're 'manharī za'ra mono ō di. Tane nherē, aihāiba na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono zéb da hā, aihāiba aimawi hā aima 're hāimana za'ra wa'aba mono ō di. Wanhib'apito ma, wa te āma 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, te wahāiba hā wama 're hāimana za'ra. Taha si te wahāiba hā te te wama 're ab'madâ'â pese, Wanhib'apito hā.

14 Wanhib'apito hā dâ'â uptabi nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te ĩhāiwa'utu ne, te za wa'ahāiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha wa, te wahāiba hā pire na wama 're hāimana za'ra oto, taré hāi ō wa.

15 A norī wa'wa hā aihāiba mono bâ, te oto Cristuhu nhib'a'uwē si 're anomro aba mo. Taha siré si, te oto 'rāwi āma 're aihāimana za'ra wa'aba mo. E āne hā 'rāwi asina waihu'u za'ra wa'aba ā bâ bété. E tawamhā, Cristuhu nhib'a'uwē oto 're wanomro mono nherē, wa za pi'ōi wasété hāiba hā wa te wasina 're tob za'ra. Mare di.

16 Duré aibâ hā pi'ōi wasété hāiba hā te te sina hāiba to wamhā, ĩhāiba hā misi ne oto, maparane ĩhāiba nherē. E āne hā zahadu aima waihu'u za'ra wa'aba ō di bété. Duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tō āne na ĩmreme na āma rob'ui'éré, pi'ōi wasu'u na hā:

"Aibâ hā pi'ōi me siré 're simi'wara mono wamhā, ĩhāiba hā misi ne oto, maparane ĩhāiba nherē. Misi tō oto ĩhāiba zahuré hā."

Āne duréihā 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na rob'ui'éré, ĩbaihā na hā.

17 Tane nherē, ni'wam norī hā Wanhib'apito te te sina 're hāiba tob za'ra mono wamhā, 'rāwi te za ĩsiré 're hāimana za'ra, ĩpě'ě

're.

¹⁸ Taha wa, ma'āpé, dahâiba na dawasédé, da te 're ĭ'manharĩ za'ra mono wi, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono. Dawasédé aimawi hã da te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, âma 're dasihâiba wasété za'ra mono õ di. Aibã norĩ hã pi'õ na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za âma 're sihâiba wasété za'ra. Duré, pi'õ norĩ hã aibã na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wapsi, te za duré ta norĩ hã âma 're sihâiba wasété za'ra aiwa.

¹⁹ 'Re ĭhâimana u'âsi mono pẽ'ězani si, te oto aipẽ'ẽ 're ai'âma 're sôrõwa za'ra wa'wa. Aipẽ'ẽ 're, te oto aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã ma tô te te aima 're sômri za'ra wa'wa. Taha wa, aihâiba za'ra wa'wa hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĭhâimana u'âsi mono te si, te aihâiba hã 're hâimana za'ra wa'wa oto. E âne hã zahadu asina waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

²⁰ E marĩ wa, aihâiba hã ate za'ra wa'aba õ di oto. 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ma tô aiwa'âbã za'ra wa'wa, Cristuhu dâ'âzém na. Taha wa, uburé marĩ hã aihâiba na tâma 're ĭ'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na, te za âma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĭhâimana u'âsi mono âma hã.

7

Dasina damrozém na rowasu'u

¹ Rob'ui'ére na we asiwi ĭzadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E aibã norĩ hã 're mro za'ra mono õ nherẽ, tâma 're rowẽ za'ra mono di za. Até tane nherẽ, tâma 're rowẽ za'ra mono di za tô.

² Tane nherẽ, aibã norĩ hã mro âna 're hâimana za'ra mono nherẽ, pi'õ na tiwasédé te te 're ĭ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Pi'õ norĩ hã mro âna 're hâimana za'ra mono nherẽ, aibã na tiwasédé te te 're ĭ'manharĩ za'ra mono zé hã, ahã uptabi di duré. Taha wa, aibã norĩ hã te za tô 're mro za'ra, timro me si 're hâimana za'ra mono da. Âne hã wẽ uptabi di, pi'õ aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. Duré pi'õ norĩ hã te za tô 're mro za'ra aibã na, timro me si 're hâimana za'ra mono da, ta norĩ zama, aibã aimawi na tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono tã da.

³ Aibã norĩ hã pi'õ na oto 're mro za'ra mono wamhã, timro wi, tihâiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ hã aibã na oto 're mro za'ra mono wamhã, duré timro wi tihâiba hã te te 're sawi za'ra mono õ di za oto.

⁴ Pi'õ norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĭhâiba hã ĭtei õ di oto. ĭmro te hã oto, ĭhâiba hã. Tane duré aibã norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĭtei õ di oto, ĭhâiba hã. ĭmro te hã oto, âne hã aiwa.

⁵ Taha wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, aimro wi aihâiba hã 're sawi za'ra wa'aba mono õ di za oto.

Āté nimahã bātã na si te za ãma 're asisaze za'ra wa'aba mo, aimro ma, aihãiba hã a'â 're sômri za'ra wa'aba mono tō da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma si, a'â 're asisômri za'ra wa'aba mono da, tãma 're aimreme zusi aba mono zéb da si. Āne wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono pari, aihãiba hã aimro wi 're sawi za'ra wa'aba mono ãna, te za tō aihãiba na apã asima ãma 're atob za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã aihãiba na 'rãwi nherē, aimro ò ne, asiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tō da, asina 're asiptete za'ra wa'aba mono ò wa, Satanasi hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono tō da.

⁶ A norĩ wa'wa hã uburé asina 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aima 'ru za'ra wa'aba ò di. Asi'uihã na asima 're ĩwē za'ra wa'aba mono zém na si, 're aimro za'ra wa'aba mono da hã, te aiwi wē'õ za'ra wa'aba ò di.

⁷ Tane nherē, wa hã ĩmro ò na 're ĩhãimana mono zéb zarina, aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, ĩma wē di aré. Tane nherē, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã aiwa te te dama 're apisutu mono ò di, dahãiba mono bâ, niha 're ĩdahãimana za'ra mono zéb da hã. Dasisarina si 're ĩdahãimana za'ra mono ò na hã, taha si te za te te dama 're apisutu, damro ré 're dahãimana za'ra mono da, duré damro ãna 're ĩdahãimana za'ra mono da hã.

⁸ Aimro ãna 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, pi'õi mrotō norĩ ma zama. Õne haré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono da hã, wē di, wa hã ĩmro ò na 're ĩhãimana mono ne. Āne hã ĩma wē uptabi di.

⁹ Tane nherē, dahãiba na dawasété wi 're ĩdanhiptete za'ra mono ò si, wē ò di. Taha wa, aihãiba na aiwasété wi, asina 're asiptete waihu'u za'ra wa'aba mono ò wamhã, te za tō asina 're aimro za'ra wa'aba mo, asisô 're rowasutu zahu za'ra wa'aba mono tō da oto.

¹⁰ Aimro ré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Tane nherē, ĩsi'uihã na ĩnhimirosa'rata na te aima roti za'ra wa'aba ò di za. Wanhib'apito nhimiroti na si, wa za aima roti za'ra wa'wa, ãne na hã: Pi'õ norĩ hã timro te te 're rēme za'ra mono ò di za.

¹¹ Tane nherē, áté pi'õ norĩ hã te za timro hã te te 're rēme za'ra. Āne hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, aibã aimawi na 're mro zahu za'ra mono ò di za. Timro 'rata u si, te za apã 're sipizari za'ra. Āne na te te ãma 're sahu ze za'ra mono ò wamhã, mro ãna te za tō 're hãimana u'ãsi za'ra. Duré aibã norĩ hã timro te te 're rēme za'ra mono ò di za, ãne hã tō aiwa.

¹² A norĩ wa'wa hã 're saze za'ra wa'aba mono ò ré, asina 're aimro za'ra wa'aba mono norĩ ma, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã ti'ab ré, ãne na te te dama 're roti mono ò nherē, tane nherē, wa za aima ãma roti za'ra wa'wa, ãne: Aibã norĩ hã ĩsazei'wa na 're hãimana za'ra mono nherē,

Īmro hã ĩsazei'õ'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, duré pi'õ hã timro siré 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, aibã norĩ hã timro hã te te 're rēme za'ra mono õ di za.

¹³ Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'õ'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, duré aibã hã timro siré 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, te te sima 're sawi pese za'ra mono wamhã, ãne wamhã, pi'õ norĩ hã timro hã te te 're rēme za'ra mono õ di za duré.

¹⁴ Duré aibã norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã pi'õ norĩ ma, rowē te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'ãbã, te za tō duré aibã norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowē hã, ĩmro hãiba u'ãbã, ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, aibã norĩ hã. Duré pi'õ norĩ hã ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, ĩmro hã ĩsazei'wa na tãma 're hãimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã aibã norĩ ma, rowē te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zéb u'ãbã, te za tō duré pi'õ norĩ ma, te te tãma 're pisutu za'ra rowē hã, ĩmro hãiba u'ãbã, ĩsazei'õ'wa na 're hãimana za'ra mono nherē, pi'õ norĩ hã. ãnei õ 'wa'ãhã, te aré ĩ'ra norĩ hã ĩsazei'õ'wa norĩ 'ra ne, 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma hã. Tazahã ĩmama norĩ hãiba u'ãbã, te za tō rowē si te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

¹⁵⁻¹⁶ Duré, ni'wam norĩ hã ĩsazei'õ'wa 're hãimana za'ra mono wamhã, timro hã ĩsazei'wa te te 're rēme za'ra mono da, te te sima 're wē za'ra mono wamhã, ĩmro hã te te tiwi 're rosawi za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa si'uiwa sima 're hãimana za'ra mono õ wa. Si'uihã na te za tō 're wairébē, ĩsazei'õ'wa hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tō te te sima 're aiwē za'ra wa'wa, robze sina ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono wamhã, te za tō tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tō 're airēme za'ra wa'aba mono da.

Pi'õ norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, duré aimro hã Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono õ nherē, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bātã na hã, Cristu hã. Áté te za tō te te 're saze za'ra. Áté te te 're saze za'ra mono õ di za. ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di. Duré aibã norĩ, ĩsazei'wa 're anomro aba mono wamhã, aimro hã te te 're saze za'ra mono õ nherē, e te za te te 're saze za'ra, nimahã bātã na hã. ãne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di duré. Taha wa, aimro hã ĩsazei'õ'wa na aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, te te oto 're aiwē'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩhãimanazéb zarina, te za tō tãma 're ĩwaprosi waré za'ra wa'aba mo, te te tō 're airēme za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Wanhib'apito hã te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono

zéb zarina si, te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono õ ré, niha 're ã'aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, 're aiwairébé aba mono zém na, 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di za, zudezu na, duré zudezu õ na. Õne haré te za oto 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na si, wa tô wa hã te dama 're aroti u'âsi, daro mono bâ ãsazei'wa norĩ hã siré 're ãsi'rã'õtõ u'âsi mono norĩ ma hã.

18 Ni'wam norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina te za ta norĩ hã 're si'madâ'â ze za'ra, tinhihâiwata nhihârizé hã te te sima 're pari za'ra mono da, apã sihâiwata nhihâri õ ré, 're ãnomro mono ne, 're hâimana za'ra mono da. Mare di. ãne na hã 're si'madâ'â za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tô 're nomro. Duré ni'wam norĩ hã sihâiwata nhihâri õ nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're pisutu za'ra mono wamhã, e taha zarina, te za ta norĩ hã 're sisihâiwata nhihâri za'ra. Mare di. 'Re sisihâiwata nhihâri za'ra mono õ di za. Õhõ haré te za tô oto 're nomro, ta norĩ hã.

19 Danhahâiwata nhihâri ré si 're ãdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhahâiwata nhihâri õ nherẽ, 're ãdahâimana za'ra mono zé hã marĩ dai õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã, ãne hã tô aiwa. ãne si tâma ãpire hã, 're ãdahâimana za'ra mono zéb da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono sina 're ãdanomro wẽ mono zép si, tâma ãpire hã.

20 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, e niha 're ã'aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã za. Õne haré te za tô aihâimanazém na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, dapoto mono bâ da te 're aiwamri za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, duré aiwapu na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina.

21-22 Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te oto sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wamhã, aipawa'âbã ãna 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zém na, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za. Tane nherẽ, ãté nimahã bâtã na si te za tô oto te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono tõ da oto. ãne zarina si, te za oto 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, tiwi 're aiwairébé aba mono da, romhuri hawi, asi'uihã na oto asima 're romhuri za'ra wa'aba mono da. Ai'uipra'wa norĩ ma, aipawa'âbã ãna tâma 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto robzei u'âsi

na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da te 're ĩ'uipra za'ra mono norĩ, wa'âbâ âna te te oto dama 're romhuri za'ra mono tã da, da te tãma 're ĩpisutu za'ra mono ne, ma tã Cristu hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tã da, aiwasédé hã oto 're rēme pese za'ra wa'aba mono da. Tane duré asi'uihã na asima 're romhuri za'ra wa'aba mono ré, Cristuhu âma 're anomro aba mono da, Wanhib'apito te te 're aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, te oto Cristuhu nhib'a'uwē si 're anomro aba mo. Taha zarina si, te oto ĩsimiroti hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, da te 're ĩ'uipra za'ra mono norĩ hã tinhib'apito nhimiroti si te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne.

²³ Tidâ'âzém na ma tã Cristu hã aiwa'âbâ za'ra wa'wa, aiwasété u'âsi 're anomro aba mono tã da oto. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ ma, 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za oto.

²⁴ ĩsisânawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwē da, te te sima 're aipisutu za'ra wa'aba mono wanhã, õne haré aihâimanazéb u'âsi za'ra wa'aba na si, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si.

Mro âna 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

²⁵ Rob'ui'ére na we asiwi ĩzadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré âma aima roti za'ra wa'wa, mro âna zahadu 're ĩhâimana za'ra mono norĩ na hã. Wanhib'apito hã ti'ai âma 're morĩ ré, âne na te te dama âma 're roti mono õ nherē, wa za aima âma roti za'ra wa'wa. Wanhib'apito hã tinhoprubzéb zarina, ma tã te te 're ĩpawapto, dama ĩ'umnhasizéb zarina, ĩsimiroti zarina si, te dama âma 're roti mono da. Taha zarina, wa za tã oto aima âma roti za'ra wa'wa.

²⁶ Âhãna Zezusihi zazei'wa oto 're wanomro mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra, wa te 're robzépata za'ra mono da. Taha wa, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wanhã, taha haré asima 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré aimro õ nherē, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wanhã, õne haré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

²⁷ Aibã norĩ, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata wasété za'ra wa'aba mono õ di za, 're ĩrēme za'ra wa'aba mono zém na da hã. Duré zahadu aimro âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're aimro za'ra wa'aba mono zéb da hã.

²⁸ Tane nherē, âté te za tã asima 're ĩwē za'ra wa'aba mo, 're aimro za'ra wa'aba mono da. E tawanhã aiwasédé te za 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Mare di. ĩwē si te za tã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Duré pi'õi hãiba préduptém norĩ hã 're mro za'ra mono wanhã, e te za tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra. Mare di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za.

Āne, wa hã wa tô aré te ĩsima 're aiwē za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono tō da. Āne tō da, wa tô aima roti za'ra wa'wa, asina 're aimro za'ra wa'aba mono tō da.

²⁹ Īsisānawã norĩ, tô sena, wa za āne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Romhuture di oto, ĩrob'rãsutuzéb u hã. Taha wa, taha ō ré, Wanhib'apito ma si, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono zéb da si, wa za 'rãwi wasina 're wanhopré u'âsi. Taha wa, aibã norĩ, aimro ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, aimro zawi na si 'rãwi asima āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za.

³⁰ Duré asisô 're aiwa'ō za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Duré aima 're ĩrowē za'ra wa'aba mono zéb zarina, ato sina 're anomro aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Duré marĩ hã asima 're uipra za'ra wa'aba mono wamhã, taha na si 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za, asima.

³¹ Ti'ai āma uburé marĩ na 're romhuri za'ra wa'aba mono nherē, taha si asima 're wē uptabi za'ra wa'aba mono ō di za. E marĩ wa. Uburé marĩ hã ti'ai āma, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono hã te za dawĩ 're si'utōrĩ u'âsi za'ra. Taha wa, hãiwa āma uburé marĩ ĩwē si 're ĩhâimana za'ra mono zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.

³² Wa hã wa ĩsima te 're aiwē za'ra wa'wa, ti'ai āma marĩ zô si asima 're asōpré wa'aba mono zarina, asina 're aihâtâ'â tō za'ra wa'aba mono da. Aibã norĩ hã mro āna 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're ĩromhuri za'ra mono zém na da si, te za sima 're sōpré u'âsi, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're 'madâ'â ze za'ra mono da.

³³ Tane nherē, aibã norĩ hã mro ré 're hâimana za'ra mono wē te, te za ti'ai āma marĩ zô zama sima 're sōpré u'âsi, timro udâna, rowē na tãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã.

³⁴ Taha wa, maparane ĩsimiromhuri te tãma 're hâimana za'ra, aibã norĩ ma hã, te te sima sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono hã, Wanhib'apito ma, duré timro ma zama.

Duré, pi'oi hãiba prédum norĩ, mro āna 're ĩhâimana za'ra mono hã, duré pi'ō préduptém norĩ, mro āna 're ĩhâimana za'ra mono hã ta norĩ hã te za simi'ē na Wanhib'apito ma si, te te tãma 're romhuri za'ra, wa'wa āna. Wanhib'apito ma si, tãma 're sihãiba nhomri u'âsi za'ra mono da, te za tō sena te te sima 're wē za'ra, mro āna 're hâimana za'ra mono wa, ta norĩ hã. Tane nherē, pi'ō norĩ, mro ré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, te za ti'ai āma marĩ zô si sima 're sōpré u'âsi, timro udâna, robze na āma 're hâimana za'ra mono da.

³⁵ Aiwi 're robzei'ō za'ra wa'aba mono wa, aihãiba zei ō na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, āne na te aima roti za'ra wa'aba ō di. Taré ĩwē na si te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa āne na aima roti za'ra wa'wa. Wa duré te ĩsima te 're aiwē

za'ra wa'wa, ĭwě si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, duré asimirosa'rata na Wanhib'apito ma 're asimi'ě za'ra wa'aba mono da, tãma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, tiwi 're asihãiba zawi za'ra wa'aba mono ãna.

³⁶ Āté ni'wam norĩ hã te za sina aiwě zahuré, sina mro zahuré da. Tawamhã sina mro zahuré õ ré, áté aibã hã te za pi'õi hãiba na si te te sima ãma 're rosa'rata u'âsi, za ãma ĭmro hãiba na si, tiwasété wi siptete waihu'u ãna. Āté te za duré te te sô 're rowasutu u'âsi. Āne na siwaihu'u wamhã, te za tô ãma timro su'u, te te sima ĭwězéb zarina. Āma mro da tô. Tawamhã, oto ãma mro wamhã, tiwasédé hã te te ãma 'manharĩ õ di za. Mare di.

³⁷ Duré aibã hã áté si'uihã na te za sima pisutu, mro ãna a'ã 're hãimana mono da. Āne wamhã, áté te za pi'õi wi, tihãiba na sina 're siptete u'âsi. Āne wamhã, te te sima ĭwězéb zarina, mro ãna a'ã 're hãimana mono wamhã, wě di za tô. Āne hã ĭwasété õ di.

³⁸ Taha wa, aibã norĩ hã 're mro za'ra mono wamhã, ĭwě si te za tô te te 're 'manharĩ za'ra. Duré 're mro za'ra mono õ wamhã, ĭwě uptabi si te za tô te te 're 'manharĩ za'ra.

³⁹ Pi'õ norĩ hã ĭmro hã tiwi 're dâ'ã za'ra mono õ ré, te te 're rēme waihu'u za'ra mono õ di za. Tiwi 're dâ'ã za'ra mono wapsi, te za oto pibui pese na timro na te te 're sahu za'ra, aibã aimawi na. Tane nherē, aibã ĭsazei'õ'wa na 're mro za'ra mono õ di za. Aiwa ĭsazei'wa si'uiwa na te za sina 're mro za'ra.

⁴⁰ Tane nherē, pi'õi mrotõ norĩ hã 're mro zahu za'ra mono õ wamhã, tãma 're rowě uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã. Āne ta norĩ ãma ĭnhimirosa'rada hã. 'Re ĭhãimana u'âsi mono pē'ězani te te ĭma ĭwaihu'uzéb zarina, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa, ãne si.

8

Romhãiba 'manharĩ ma, dasazé da te tãma 're ĭsõmri za'ra mono zé wasu'u

¹ Rob'ui'ére na we asiwi ĭzadanharĩ za'ra wa'aba zém na, wa za duré aima ãma roti za'ra wa'wa, waihu'u pese newa romhãiba 'manharĩ ãma 're ĭdawata za'ra mono zéb da, dasa hã da te tãma 're ĭsõmri za'ra mono zém na, romhãiba 'manharĩ ma hã. Āne ma tô we ĭma asiwasu'u za'ra wa'wa, rob'ui'ére na hã: “Wa norĩ hã ĭsazei'wa oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, 'Re ĭhãimana u'âsi mono nhimiroti hã. Taha zarina, wa za marĩ hã dasiré, wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ĭwě za'ra mono zéb zarina.” Āne na ma tô we ĭma asiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Uburé wa norĩ ma hã wama waihu'u pese za'ra di tô, 'Re ĭhãimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherē, marĩ hã da te 're waihu'u pese za'ra mono wě te, te za 're dasi'madã'ã ze za'ra, 'rãwi. Tane nherē,

Īsazei'wa norī hā 're Īsisawi pese za'ra mono zéb zarina si, te za 're sipawaptob u'âsi za'ra, siptete sina siré âma 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

² Ni'wam norī hā rowaihu'u pese 'wa newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono wamhā, sena na ta norī hā, marī te te 're waihu'u za'ra mono õ di za. Mare di.

³ Tane nherē, ni'wam norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're sawi pese za'ra mono wapsi, te za tinhib'a'uwē na te te sina 're awaihu'u u'âsi, ta hā.

⁴ Duré, waihu'u pese newa, romhâiba 'manharī âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da, dasa, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na, wa za oto aima roti za'ra wa'wa. E romhâiba 'manharī ma, dasa, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono na, te za a norī wa'wa hā dame âma 're asaihuri aba mo, ĩsazei'wa 're anomro aba mono nherē. E dame âma 're asaihuri aba mono õ di za. Âne, wa za aima âma waihu'u za'ra wa'wa. Romhâiba 'manharī âma 're ĩdawata za'ra mono hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nei õ di. ĩwaihu'u pese zéb da hā, marī hā tãma hâimana õ di. Robaba uptabi di. Taré ta hā rob'manharī. Âne hā wama waihu'u pese za'ra di. Siwaprosi, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono si 're hâimana, waihu'u pese uptabi na. ĩsine hā marī hā ĩwaihu'upe hā 're 'mai'hâimana mono õ di, aimawi hā. Robaba uptabi di. Âne hā wama waihu'u pese za'ra di duré.

⁵ Tane nherē, ni'wam norī hā ma tô te te 're saze za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nei õ nherē, waihu'u pese uptabi na 're hâimana za'ra mono newa, hâiwa nhirõtõ na, duré ti'ai âma zama, ĩhâiba'õ norī hā. ĩsib'apito za'ra hā ahâ uptabi na tãma 're hâimana za'ra mono õ nherē, ma tô te te âma 're saze za'ra.

⁶ Tane nherē, te siwaprosi wama 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wasiré wa te 're ĩsaze za'ra mono norī ma hā. Ta hā uburé Wamama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā. Taha ma si, wa oto 're wahâimana za'ra. Wanhíb'apito si te duré siwaprosi 're hâimana, Zezu Cristuhu si. Taha si, ma tô Timama zadawa para te te ro'apoto. Taha nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te te 're wa'anho'reptu, õhõ âma si 're wahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

⁷ Tane nherē, ni'wam norī hā ĩsazei'wa na oto 're hâimana za'ra mono nherē, âne na te te waihu'u za'ra õ di ta norī hā, rosa'rata nhíb'uware na si 're hâimana za'ra mono wa. Te te 're saze za'ra mono õ ré, romhâiba 'manharī âma, aré dame âma 're wata u'âsi za'ra mono wa, te zahadu ta hawim haré te te âma 're rosa'rata u'âsi za'ra, romhâiba 'manharī âma hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa. Taha wa, dasa hā romhâiba 'manharī ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono hā te te duré dame 're huri mono wa, te ta norī hā rosa'rata na te te âma 're upa u'âsi za'ra, âne: "Ã hā dasa hā romhâiba 'manharī ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na,

're wasaihuri mono wamhã, wa za wawasédé hã wa te ãma 're 'manharĩ za'ra." ãne te za ta norĩ hã 're siwẽ'õ za'ra, tinhimirosa'rata nhib'uware na 're hâimana za'ra mono wa. Romhâiba 'manharĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ne, waihu'u pese newa, dasa hã da te tãma 're ãsõmri za'ra mono hã te te dasiré 're huri mono wamhã, te za ãne na hã 're siwẽ'õ za'ra, ta norĩ hã.

⁸ Tazahã, dasa hã wa te 're ãhuri mono zéb zarina, duré wa te 're ãhuri mono õ zéb zarina, te te 're wa'awêsãmri mono õ di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Marĩ hã wa te 're huri tõ mono da, wa te wasima 're ãpisutu za'ra mono zéb zarina, te te siwi 're wa'awẽ'õ mono õ di za. Duré marĩ hã wa te 're huri mono da, wa te wasima 're ãpisutu za'ra mono zéb zarina, te te 're wa'awêsãmri mono õ di za.

⁹ ãté te za tõ asima 're ãwẽ za'ra wa'aba mo, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ãsõmri za'ra mono na dame 're asaihuri aba mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã za te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'âsina. Tane nherẽ, te za 're asi'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo, ta hã dasa hã 're huri aba mono wa, asiré ãsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ãnomro mono norĩ hã apã tiwasété u 're rere'e mono tõ da.

¹⁰ ãté dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te tãma 're ãsõmri za'ra mono na, te za 're asaihuri aba mo dasiré, romhâiba 'manharĩ ãma 're ãdawata za'ra mono zéb ãma hã, 'ri paramhã. ãté 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ na dâ'âsina, te za tõ asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono ãna, dasiré ãma 're asaihuri aba mo. Tawamhã ãté asiré ãsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ãnomro mono norĩ hã te za te te 're ai'madâ'â za'ra wa'wa, dame ãma 're asaihuri aba mono ré hã. Tawamhã, dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te tãma 're ãsõmri za'ra mono hã te te 're huri mono tõ da, te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, e te za te te sima 're wẽ za'ra, dame ãma 're saihuri mono da, asine wa'aba. Te za tõ te te sima 're wẽ za'ra. E marĩ wa. Dame ãma 're asaihuri aba mono ré, te te ãma 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wa.

¹¹ Tawamhã taha zarina, oto ãma 're saihuri mono wamhã, te za 'rãwi 're siwẽ'õ za'ra, asiré ãsazei'wa nherẽ, sib'uware na 're ãnomro mono norĩ hã, te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te oto dame 're huri mono wa. Taha wa, te za Cristu te te 're ãsaze za'ra mono zém na si'uihã na 're sisimini za'ra, ta hã sada dâ'â za'ra nherẽ.

¹² ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, asiré ãsazei'wa norĩ wi, te za aiwasédé hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo. Taha zarina, ta norĩ hã marĩ hã te te aré siwi 're wẽ'õ za'ra mono nherẽ, te te oto 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za 're siwẽ'õ pese za'ra. ãne na aiwasédé hã tiwi 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ta norĩ hãiba siré te za Cristuhu wi zama aiwasédé hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo.

¹³ ãté ãsisãnawã norĩ hã te za te te sima 're rosa'rata za'ra,

dasa hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, dasiré ãma 're saihuri mono wa, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na hã. ãne wamhã, taha na wa hã dame 're ĩsa zahu mono õ di za oto, ĩsisãnawã norĩ hã tiwasété u 're sipizari zahu za'ra mono tõ da, apã.

9

Zezihi zadawa wasu'u'wa na, Paru hã dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹⁻² Ni'wam norĩ hã ma tõe te te ĩ'ãma 're rosa'rata za'ra, Zezihi zadawa wasu'u'wa, sena na dama 're ĩhãimana mono õ na hã. Tane nherẽ, a norĩ wa'wa hã ma tõe ĩ'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na ĩsada wasu'u'wa, 're ĩhãimana mono na hã.

Wa hã danhimiroti zarina, 're ĩhãimana mono õ di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono si, ma tõe ĩpisutu, Zezihi zadawa wasu'u'wa, dama 're ĩhãimana mono zéb da hã, ĩsada para. Wanhĩ'apito Zezihi hã wa tõe duré sabu, ĩtõmo na. A norĩ wa'wa hã bété. E 'wa simiroti zarina, ma tõe 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Wanhĩ'apito ma, te ai'ãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tõe 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Tawamhã, e marĩ te wasu'u, ã hã, Zezihi hã te aima 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hã. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhĩpĩsutuzéb zarina, wa hã tõe sena dama Zezihi zadawa wasu'u'wa, te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa.

³ Ni'wam norĩ hã, Zezihi zadawa wasu'u'wa na, tõe sena dama 're ĩhãimana mono õ na hã te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono wa, wa tõe ãne tãma 're ĩsiwaihu'u za'ra.

⁴ Wa norĩ hã Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wasazéb da, duré wahãimanazéb da, wa'ãma 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba, wa za wa'ãbã ãna, wa te 're waibu, wa'ãma 're ana wa'aba mono zé hã. ĩ'uwaibaba, wa za tõe wa te 're waibu.

⁵ Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ, wasiré norĩ hã Zezihi te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, nimomo 're nomro mono wamhã, timro hã te za siré te te 're simro. Duré Wanhĩ'apito no norĩ zama, te za timro hã siré te te 're simro. Pedru hã te za duré timro hã siré te te 're saprõni. Wa hã bété. ĩmro ré, 're ĩhãimana mono 'wa'ãhã, duré ĩsazei'wa si'uiwa 're wahãimana mono wamhã, e ĩ'uwaibaba 're ĩhãimana mono õ di aré, daza'rui mono bã, ĩsiré te 're saprõni mono wamhã. Duré wasazéb da, ĩmro ãma zama, 're ana wa'aba mono wamhã, e ĩ'uwaibaba õ di aré. ĩ'uwaibaba tõe aré, wahãimanazé hã.

⁶ Wa hã Paru, duré ĩsiré romhuri'wa Banabé hã, Zezihi zadawa wasu'u'wa norĩ siré, 're wahãimana mono nherẽ, e wa norĩ si, wa za wanhĩ'rata na wa te wasima 're romhuri pese, wasazéb da hã, ãma 're ĩwahãimana mono zéb da hã. E ãne hã rob'uwaibaba bã bété.

⁷ Da'wapéi'wa norĩ hã bété. E tinhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono ré, te za si'uihã na 're siwa'âbã za'ra, tihâimanazéb da hã. Mare di. Si'uihã na 're siwa'âbã za'ra mono õ di za. Duré uwa 'ru na romhuri'wa norĩ hã te te 're 're za'ra mono pari, uwa 'ru 'rã hã oto 're 'rã prédub za'ra mono wamhã, e misi si te te sima 're suhãri za'ra mono õ di za, te te 're huri mono da. Te za tô misi si te te sima 're suhãri za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Duré dama pone'ërebã 'madã'â'wa norĩ hã, e a'ubuni wi te te 're 'madã'â za'ra mono ré, ãhãwa'u hã te te 're âhuri mono õ di za. Te za tô te te sima 're hãwa'u za'ra, te te 're âhuri mono da.

⁸ ãne na danhimirosa'rata zarina, te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba õ di. Duréhã 'Re ãhãmana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'érezéb zarina si, wa aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. ãsi'uihã na hã, mare di.

⁹⁻¹⁰ ãne duréhã Mozési te te ãma ãrob'ui'érezé hã:
 “Aro 'rã ne hã, powawẽ hã tipara na te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono õ di za, 're saihuri tõ mono da.”

ãne duréhã 'Re ãhãmana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré hã te 're hãmana. E tawamhã, powawẽ si te 'Re ãhãmana u'âsi mono hã te te 're azawi. Mare di. Taha zawi nhipai u, te duré wa norĩ hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, duréhã ãne na te te rowasu'u wamhã, taha wasu'u nhipai u, ma tô duré wa'ãma zama romnhimiré'é. Buru da, ti'a te te 're ãhãibãdã za'ra mono norĩ hã duré oto 're 'rãiré za'ra mono wa, te te 're ãrãihãri za'ra mono norĩ hã, e buru tede'wa te te tãma 're ãpo'o za'ra mono zéb zô, 're simnhasi za'ra mono õ di za. Te za tô sô 're simnhasi za'ra. ãne hã aiwa, te wasu'u.

¹¹ Tane duré, robzuri'wa norĩ hã ro ubuni ré te te 're ãrobzuri za'ra mono ne, wa tô Cristuhu wasu'u wẽ na wa te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa. E tawamhã ãne hã ãbã õ di, aima za'ra wa'aba hã, wanhimipawaptobzé wa'rãmi, marĩ zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono wamhã, wasazéb da hã, ãma 're ãwahãmana za'ra mono zéb da hã. Wa za tô 're wanhimnhasi za'ra, rob'uwaibaba wa.

¹² Ni'wam norĩ hã Cristuhu wasu'u wẽ na te te 're ãdapawaptob za'ra mono norĩ hã, tô ãbãre te marĩ na 're ãpawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, ãma 're ãhãmana za'ra mono zéb da hã. Tawamhã wa norĩ hã Zezusi, wa te aima 're wasu'u 'rata za'ra wa'aba mono nherẽ, e ta norĩ nhipai u, marĩ zô aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di za bété. E ãne hã ãsarinai õ di, aima za'ra wa'aba hã. ãne hã, tô ãsarina.

ãuwaibaba nherẽ, niwamhã marĩ zô, aiwi 're wanhimnhasi za'ra wa'aba mono õ di. Mare di. Duré, wa te aiwi 're rowaptêrẽ za'ra wa'aba mono ãna, wa tô wa te 're robzépata za'ra, ãwasu'u wẽ ré daro mono bã, wa te 're ãropéi mono zé hã, wa te dawĩ ãma 're 'wa'rutu tõ za'ra mono da.

13 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, 'ri 'râihâ 'remhâ sasedoti norĩ hã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, dasa hã da te tâma 're ĩsômri za'ra mono hã, te za te te sima 're po'o za'ra syry na, âma 're saihuri mono da. Danhimizama hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, da te tâma 're ĩsômri za'ra mono nhi zama, te za duré te te sima 're po'o za'ra syry na, da'âma romhuri'wa norĩ hã, wedeza ne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're ĩzata za'ra mono hã. E âne hã aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété.

14 Tane duré, Wanhib'apito hã ma tô te te wama 're pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ hã wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono norĩ ma hã, danhibzari na da te 're ĩwapawaptob za'ra mono na, âma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, wanhimirowasu'u wẽ wa'rãmimhã, dama.

15 Tane nherẽ, nimahã na hã marĩ zô aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba õ di, asibzari na asiwi 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mono da hã, Cristuhu wasu'uwẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono wa'rãmimhã. Mare di. Taha wasu'u na si, wa âma 're ĩtoi uptabi, ĩpẽ'ẽ 'remhã, ĩnhimiromhuri wa'rãmi, marĩ zô aima 're ĩnhimnhasi za'ra wa'aba mono õ wa. Duré marĩ zô aima ĩnhimnhasi za'ra wa'aba zém na, te sãna'rata da, te ĩsina aima âma rob'ui'ére za'ra wa'aba õ di, âhãna hã. Āne 'wa'âhã, aré ĩma 're robzei mono õ di. Īdã'ã da si, aré ĩnhimirosa'rada hã.

16 ĩwasu'uwẽ hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, tô. Tane nherẽ, e taha zarina si, wa za ĩhâimanazém na 'rãwi 're ĩsi'madã'ã ze. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzéb zarina si, wa âne na te tâma 're romhuri u'âsi. ĩsi'uihã na te tâma 're romhuri mono õ di, âne na hã. ĩwasu'uwẽ hã te dama 're wasu'u mono õ 'wa'âhã, aré ĩma 're ropipa uptabi mono di.

17 Āne na te tâma 're ĩromhuri mono zéb da hã, wa hã ĩsi'uihã na ĩsipisutu 'wa'âhã, aré ĩbãre ĩpawa'âbã ré, ĩwasu'uwẽ na te tâma 're ĩromhuri mono zé hã. Tane nherẽ, ĩsi'uihã na ĩsipisutu õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô ĩpisutu, taha ma ĩ'umnhasi zarina, te tâma 're romhuri wẽ u'âsi mono da.

18 E marĩ na tawamhã, ĩpawa'âbãzé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ siré 're ĩhâimana mono nherẽ, marĩ zô dama 're ĩnhimnhasi mono õ zarina, da te 're ĩpawa'âbã mono âna, wa ĩwasu'uwẽ si te dama 're wasu'u. Taha na si, wa 're ĩtoi u'âsi. Taha na si ĩpawa'ã hã, âma 're ĩtoi u'âsi mono zém na si.

19 Wa hã ĩpawa'âbã ré, 're ĩhâimana mono õ di. Taha wa, ĩwada'uri zarina si, te 're romhuri mono õ di. Tane nherẽ, wa tô ĩsima wẽ, dapawa'âbã âna dama romhuri'wa norĩ ne, te dama 're romhuri u'âsi mono da, ĩnhimirowasu'u zarina, Cristu hã

da te 're ĩsaze za'ra mono da si, da'ahâ na.

²⁰ Zudezu norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're pawaptob za'ra mono da, ĩ'rata 're ĩhâimana za'ra mono ré, zudezu hâimanazéb zarina, wa tô 're ĩhâimana, ĩnhimirowasu'u zarina, ta norĩ hã ahâ na te te 're saze za'ra mono da, Cristu hã. Ta norĩ hã duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ĩrob'ui'érézé hã te zahadu te te 're 'madâ'â pese za'ra, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwêsâmri za'ra mono da si. Tane hã, wa hã ĩ'rata 're ĩhâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, wa tô ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ta hã te 're ĩ'madâ'â pese mono zéb zarina, te te 're ĩwêsâmri mono da newa, ĩsine za'ra, âne na ĩsina 're ĩnhimnhasi mono õ nherê. Sõ'awi te tiwi wẽ'õ za'ra õ di, zudezu norĩ hâimanazé hã. Da'ahâ na da te 're saze za'ra mono da si, wa tô âne na si te 're rosa'rata.

²¹ Tane duré, zudezu'õ norĩ 'rata, 're ĩhâimana mono ré, ta norĩ hâimanazéb zarina, wa tô duré 're ĩhâimana. Zudezu norĩ nhimiroti hã te 're 'madâ'â pese mono õ di. E tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te 're 'madâ'â mono õ di, zudezu'õ norĩ 'rata 're ĩhâimana mono ré hã. Wa tô te 're 'madâ'â u'âsi tô. Cristuhu nhimiroti si, wa tô te 're 'madâ'â u'âsi. Âne si, wa tô te 're 'manharĩ, ta norĩ zama ahâ na Wanhib'apito te te 're saze za'ra mono da, zudezu'õ norĩ hã.

²² Duré ni'wam norĩ hã wasiré Zezusihi zazei'wa 're hâimana za'ra mono nherê, sib'uware na âma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ na te 're apawapto mono wamhã, wa za ta norĩ hâimanazéb zarina si 're ĩhâimana, ĩnhimipawaptobzéb zarina, te te 're sazei pese za'ra mono da. Âne hã dapoto mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono zép sidâpâsi, wa za dasine dama 're ĩhâimana, da'ahâ na Cristu hã da te 're ĩsaze za'ra mono zéb da si.

²³ Cristuhu wasu'uwẽ hã daro mono bâ da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da si, wa âne dama 're ĩhâimana. Duré ĩwasu'uwẽ zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsazei'wa norĩ ma, uburé marĩ ĩwẽ hã te te tãma 're ĩ'anhomri mono zém na, dame 're ĩhâimana mono da, wa tô âne dama 're ĩhâimana.

²⁴ Âne, wa za oto aima âma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Dawara na da'ahâ na 're dasipibu za'ra mono nherê, âté misi te za ni'wa hã dawĩ watobro. Tawamhã dawĩ ĩwatobro si, te za marĩ ĩwẽ hã sima ti'â. Âne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za asiptete sina Cristuhu âma si 're anomro wẽ wa'aba mo, marĩ ĩwẽ uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zép si, asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, ni'wa hã dawara na wara tete wa, dawĩ watobro wẽ te, marĩ ĩwẽ hã te te sima ĩ'âri ne.

²⁵ Ni'wa hã dawara na dame hâimana da, te te sima wẽ wamhã, te za nasi sipibu, dazada sihâiba wapu da. Tawamhã

dawi watobro wamhã, ropsu 'manharĩ na te za ãma sõpre ni, te te da'mairẽme wẽ te. Tane nherẽ, te za tiwi tiwaseté su'u, ropsu 'manharĩ hã. Tanei õ di, wa norĩ hã. Īsi'utõrĩ'õ zõ si, wa za Cristuhu ãma si wasina 're wanhiptete u'âsi za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, marĩĩwẽ uptabi hã te te wama 're ĩ'apisutu mono zõ si.

²⁶ Dawara na 're dasipibu za'ra mono wamhã, siwa'ru dasiwi 're dasisa'rei mono õ di. Awa'awi u'âsi te za 're dasisa're, 're dasirẽme za'ra mono da. Tane duré, wa hã siwa'ru 're ĩhãimana mono õ di, Cristuhu ãma hã. Taha ãma si, wa za õhõ haré 're ĩhãimana u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te ĩma ĩpisutuzéb zõ si, ĩ'upana marĩ zõ tiwi 're ĩsipai mono ãna. Æne duré, sib'rata ubu ré, da'wapéi'wa norĩ hã da'ubu wi simi'ahãri waihu'u õ wamhã, taré te za nasi da'ãma pahairĩ siwa'ru, te te da'ãma simirei ãna. Tanei õ di, wa hã. Siwa'ru 're ĩhãimana mono õ di. Cristuhu ãma 're ĩhãimana wẽ mono zém na si, wa ĩsina te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi, Cristuhu ma hã.

²⁷ Ni'wa hã dame wara da, te te sima wẽ wamhã, te za 're siwasutu u'âsi, dazada siptete da. Tane, wa duré wa hã 'rãwi 're ĩsi'wapéi u'âsi, ĩwasété na 're ĩhãimana 'rata mono zéb zarina, 're ĩhãimana tõ mono da oto. Īpẽ'ẽ 're, te ĩsima 're ĩrosa'rata wasété mono zé hã wa tô oto 'rãwi te ĩsima 're a'uprosi. Taha wa, wa tô ãne si te ĩsima 're ab'manharĩ, ĩnhimirowasu'u zarina, da'ahã na da te 're saze za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ĩwẽ uptabi hã te te ĩma pisutu nherẽ, 'rãwi te ĩsiwi simini tõ da.

10

Romhãiba 'manharĩ ãma 're ĩdawata za'ra mono zé wasu'u

¹ Īsisãnawã norĩ, ãne hã wa za oto aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, aima ãma ĩpo're pu'u za'ra wa'aba zém na, ãma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono tõ da. Duréihã wahi'rata norĩ hã Mozési hã Ezitu hawi te te sani za'ra wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã hãiwa'a na te mo ĩsõwab za'ra, bãdãdi te te tãma wasu'u za'ra mono da, te te 'madã'ã pese za'ra mono da. Æ pré na pu'u nhisi wa'wai baba, ma tô duré te te simro, rob'ré na, zara u te te saprĩ za'ra da, ezipsiu norĩ wi, te te sõ'reptu za'ra da.

² Æne na hãiwa'a 'rowi 're danomro mono wa, duré ã wa'wai baba rob'ré na da te saprĩ za'ra wa, ma tô Mozésihi ãma uburé da te ãma 're sasõmri za'ra, wa norĩ hã ã dawabzuri, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, Cristuhu ãma, wa te oto 're ĩsasõmri za'ra mono ne.

³ Duré a'ubuni wi 're danomro mono ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, hãiwa hawi te te 're ĩdapawapto mono na, ma tô dasa da te 're huri, uburé.

4 Ā hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩ'õb za'ra mono na ma tô duré da te 're âhuri, aihĩni pese. Ētē zahâbâ ĩtõmo wawē sipo'ozém hawi 're ĩpu'u mono na, ma tô da te 're âhuri, ĩsimipawaptobzéb zarina. Ētē zahâbâ hã a'ubuni wi 're ĩsa mono na, â hã da te âma 're ĩ'âhuri mono ne, ma tô Cristu hã 'râwi dasiré 're hâimana, te te 're da'apawapto mono da.

5 Tane nherē, âne na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're dapawapto mono nherē, ma tô da'ahâ na siwi da'awē'õ, dapo're âna 're danomro mono 'ru te. Taha wa, a'ubuni wi 're danomro mono ré, ma tô te te 're da'a'uprosi, danhimizahâri mono sidâpâsi.

6 E marĩ, te tawamhã wama wasu'u za'ra, âne na wahi'rata norĩ wasu'u hã. Ta norĩ ne, wawasété si, wa te wasima 're 'ruiwapari za'ra mono tõ da, te wama wasu'u za'ra.

7 Duré ta norĩ ne, romhâiba 'manharĩ âma waihu'u pese newa, âma 're ĩdawata za'ra mono âma, 're wawata za'ra mono tõ da, te duré wama wasu'u za'ra. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, ma tô âne na ĩbaihã na âma rob'ui'ééré:

“Tawamhã dato hã ma tô dasiwi 'manharĩ ni, powawē hâiba ne, oru 'manharĩ âma ĩdawata za'ra zéb da hã. Taha wa, ma tô duré siwa'ru âma apese za'ra ni, dahâimana wasété si dama wē za'ra wa.”

Āne na duréihã dawasédé, da te dasiwi ĩ'manharĩ za'ra zé wasu'u na rob'ui'ééré hã.

8 Ta norĩ hã wahi'rata norĩ hã ahâ na ma tô duré aibâ norĩ hã pi'õ na tiwasédé hã 'manharĩ za'ra. Āne wa, ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'uprosi, 23 miu na dahâiba hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasédé hã âne na wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, wahi'rata norĩ ne.

9 Ta norĩ hã ma tô duré tiwasédé hã 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niha te te tãma rob'manharĩ za'ra õ zõ, te te pibu za'ra da. Āne 'ru te, ma tô duré wahi nhipsari na hã da'ahâ na da'uprosi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Āne na hã wa norĩ zama, wa te 're pibu za'ra mono õ di za, Wanhib'apito hã, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na, niha te te wama 're arob'manharĩ mono õ zõ.

10 Wahi'rata norĩ hã ma tô duré Mozésihi ma nharĩ wasété za'ra. Ma tô tãma aiwapsari za'ra. Taha wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa âma tãma ĩromhuri'wa hã we satõ, dapãrĩ'wa na ĩsisi hã, ta hã te te da'uprosi da. Āne tõ da, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono õ di za.

11 Āne ma tô wahi'rata norĩ ma tiromhâiba duréihã, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩhã za'ra mono zém na, da te 're waihu'u za'ra mono da. Ma tô duré âne na ni'wa hã âma rob'ui'ééré, âma 're

Īwasipo're pu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsine wa te 're 'manharĩ za'ra mono tō da. Romhuture di oto, waré ĩrob'rãsutuzéb u hã. Taha wa, wa za wanhimiza'rese 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹² Taha wa, Cristuhu âma asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono na, 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono wamhã, te za asimiza'rese sina pé 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aiwasété u apâ 're airere'e aba mono tō da.

¹³ Tô sena, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono zô, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhã, aimawi na te te 're aipibu za'ra wa'aba mono õ di za, ĩpire uptabi na hã. Tô õhõ na si te te 're ĩda'apibui mono zém na si, te za tô te te 're aipibu za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé wama umnhasi za'ra di, marĩ na uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zém na hã. E tawamhã, asiptetezém nhipai u, te za ĩpire uptabi na te te aipibu na 're sahu za'ra wa'wa, aiwasété u apâ tiwi 're airere'e aba mono da. Mare di. Tô sena, asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono zô, te te 're aipibu za'ra wa'aba mono wamhã, te za niha te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, rowē ré ĩhawi 're aiwairébé aba mono zéb da hã, õne haré asiptete sina âma 're anomro u'âsi aba mono da.

¹⁴ Taha wa, ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, waihu'u pese newa romhâiba 'manharĩ âma 're ĩdawata za'ra mono zém na, da'âma 're sasõmri za'ra wa'aba mono õ di za. Taha nhiti te za 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵ A norĩ wa'wa hã te oto asimiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tō. Taha wa, âhâna te aima âma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na, te za âma 're ĩrosa'rata pese za'ra wa'aba mo, ĩ'uwaibaba te aima âma uwaimrami za'ra wa'aba zô.

¹⁶ Zezusi hã wazada ĩdâ'âzém na 're ĩwasipo're pu'u za'ra mono zéb da, wasiré 're wasi'rã'õtõ mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata za'ra mono pari, wa za hãsizém na uwa 'rã wa'u ĩsé hã wa te 're âhuri. Âne hã wasiré, wa te 're âhuri mono wamhã, Cristuhu wi ĩwapru hã tiwi pu'u wa, wazada ĩdâ'âzéb zarina, te rowēzé hã wahâiba mono bâ wama 're hâimana za'ra. Duré ĩ'u'êne hã wasiré, wa te 're huri mono da, wa te wasima 're wē'ē za'ra mono wamhã, Cristu hã da te dasiwi ĩhâibapru wa, wazada ĩdâ'âzéb zarina, te duré wahâiba mono bâ rowēzé hã wama 're hâimana za'ra.

¹⁷ Zezusi hã wazada ĩdâ'âzém na 're wasipo're pu'u za'ra mono da, wasiré 're wasi'rã'õtõ mono wamhã, wa'ahâ nherē, wa za ĩ'u'êne hã wa te wasima 're wē'ē za'ra, misi nherē, wa te 're ĩhuri mono da hã. E marĩ te wama wasu'u za'ra, misi ĩ'u'êne hã. Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã wa'ahâ nherē, simisutu Cristuhu siré 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Misi dahâiba ne oto 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra.

18 Izarazéhé nhihudu norĩ hã bété. Ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're sôprub za'ra mono da, tinhimizama te te 're simroi mono wa, wedeza ne na tâma danhoprubzé nomrizé nhisiwi, da te 're zata za'ra mono õ ré, te za syry na te te sima 're po'o za'ra, ãnhi hã, ãma 're saihuri mono da. ãne wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono siré te za 're hâimana za'ra. Tane duré, a norĩ wa'wa hã waihu'u pese newa, romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tâma 're ãsôMRI za'ra mono nhi na, dasiré ãma 're asaihuri aba mono wamhã, te duré dasiré ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, romhâiba 'manharĩ ãma. E ãne hã aima wẽ za'ra wa'aba di. Mare di. Ta hã wẽ õ di, ãma 're ã'aiwata za'ra wa'aba mono hã, dame.

19 ãne na te aima ãma ãrowaihu'u za'ra wa'aba mono zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra. E romhâiba 'manharĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, waihu'u pese na 're ãhâimana mono ne, 're ãhâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Mare di. Duré dasa hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ãsôMRI za'ra mono hã, e pire na te wama 're hâimana za'ra. Mare di. Wama hã, taré hã.

20 ãne si, wa za duré aima ãma rowaihu'u za'ra wa'wa. ãsazei'õ'wa norĩ hã wedeza ne na dasa te te 're zata za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ta norĩ hã ãma 're sôprub za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ ma si, te ta norĩ hã tâma ãma 're sôprub za'ra, ãma 're ãwata za'ra mono da hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dasa, ta norĩ ma, da te 're ãsôMRI za'ra mono na ãma 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma te za ãsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, ãne hã dame 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, wa hã te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Mare di.

21 A norĩ wa'wa hã Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, te tô asiré 're asi'rã'õtõ aba mo, uwa 'rã wa'u ãsé hã asiré 're âhuri aba mono da, hãsizém na, Wanhib'apito wi, ãwapru tiwi pu'u wa, wazada ãdã'ázém na ãma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, wa'uburé norĩ ãma 're dawata za'ra mono da, marĩ hã dasiré da te 're âhuri mono wamhã, ãma dame 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ nhimihãsizém na ãsiré 're âhuri aba mono tô da. Duré Wanhib'apito hãiba, da te dasiwi hãibapru wa, wazada ãdã'ázém na ãma 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono da, te duré ã'u'êne hã asiré 're ãhuri aba mo. E tawamhã ã'uwaibaba, te za tô dame 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo, ãsazei'õ'wa norĩ siré 're asaihuri aba mono wamhã, wa'uburé norĩ ãma 're dawata za'ra mono da, dasa hã da te dasima 're 'manharĩ za'ra mono wamhã. E tô ã'uwaibaba ãne hã aima za'ra wa'aba hã.

22 ãne hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za asada 're hâimana za'ra wa'wa, ã'upana wa'uburé norĩ ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono wa.

Āne zarina, wazada 're hâimana za'ra mono wamhã, e Wanhib'apito nhipitezém nhipai u, wanhiptetezé hã wama 're hâimana za'ra mono bâ, wa za ĩsimihâzé wi 're wawairébé. Mare di. Tiwi 're wawairébé waihu'u mono õ di za.

²³ Ni'wam norĩ hã asiré ĩsazei'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, te âne na te te sima 're nharĩ za'ra: “Marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono tã da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awẽ'õ mono õ nherẽ, wa norĩ zama, wa te wasiwi 're wẽ'õ za'ra mono õ di za, wa te 're 'manharĩ za'ra mono tã da. Wa za tã wa te 're 'manharĩ za'ra, wa te wasima 're ĩwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si.” Āne ma tã ni'wam norĩ hã te te sima 're waihu'u za'ra. Tane hã wẽ di tã. Tane nherẽ, marĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wawi 're awẽ'õ mono õ nherẽ, âté wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, wa za wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, wa te âma 're 'wa'rutu za'ra. Taha wa, marĩ hã dazu wa te 're 'manharĩ za'ra mono õ di za, wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, wa te âma 're 'wa'rutu tã za'ra mono da. Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, Cristuhu âma si siptete sina 're nomro mono da, wa te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, wa za tã uburé marĩ hã ĩwẽ si wa te 're 'manharĩ za'ra.

²⁴ Râwip si 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da si, te za ta norĩ âma si 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

²⁵ Romnhi hã da te dasima 're ĩwede za'ra mono zéb âma, da te 're ĩ'uiupra za'ra mono hã, te za asina aihâtâ'â âna 're ĩhuri aba mo romnhi hã, nima hawib zô asimnhasi aba âna. Romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono na, 're rosa'rata za'ra wa'aba mono âna aipẽ'ẽ 're, âma 're asiwẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di za.

²⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tã âne na âma rob'ui'ére, duréihã:

“Uburé ti'a hã Wanhib'apito te hã. Duré uburé marĩ hã ti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono hã, Wanhib'apito te hã. Taha wa, uburé dasazé hã wẽ di, âma 're ĩwasaihuri mono zéb da hã.”

Āne duréihã âma ĩrob'ui'ére hã te 're hâimana.

²⁷ ĩsazei'õ'wa hã ĩsiré ai'masai wa'aba da, asõ 'maihârâ aba wamhã, te za tã ĩsiré ai'masai wa'wa, asima 'maiwẽ wa'aba wamhã. Tawamhã uburé dasazé hã da te aima ĩ'a za'ra wa'wa hã te za tã ĩhuri 'wa, nima hawi, da te 'mai'ãwisi zô, da'mazadhanharĩ aba âna, 'rãwi aipẽ'ẽ 're wa'aba, asi'maiwẽ'õ wa'aba zarina.

²⁸⁻²⁹ Tane nherẽ, âté ni'wa hã te za âne na aima 'maiwaihu'u 'wa: “Ā hã dasazé hã romhâiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsõmri za'ra mono.” Āne hã ni'wa te te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, taha na ai'masai wa'aba õ di za. E 'rãwi aipẽ'ẽ na asi'maiwẽ'õ wa'aba tã da, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. Taré dasa hã te te aima ĩ'maiwasu'u wa'aba wi,

rosa'rada hã si'wa'rutu tō da, wa āne aima roti za'ra wa'wa, taha na asaihuri aba tō da.

E tawamhã, romnhi hã romhãiba 'manharĩ ma, da te 're ĩsōmri za'ra mono na, wa za 're ĩsa, romhãiba 'manharĩ āma dama 're ĩwata mono ō nherē. Āne, wa 'rãwi te ĩsima āma 're rosa'rata u'ãsi.

³⁰ Re ĩhãimana u'ãsi mono hã sōpru wa, āma 're wawata za'ra mono sina, wasa hã wa te 're huri mono wamhã, e ĩ'uwaibaba te za ni'wa hã te te dama 're wawasu'u wasété za'ra, tō ō hã wa te 're ĩhuri mono na hã. Mare di. Taré te za ni'wa hã te te dama 're wawasu'u wasété za'ra, tō sena newa.

³¹ Āne, wa za duré aima āma 'rãsutu za'ra wa'wa, ā ĩnhimirowasu'u na hã. Uburé marĩ hã te za 're ĩ'manharĩ wē u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're asaihuri aba mono wamhã, duré 're āhuri aba mono wamhã, duré marĩ aimawi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono āma 're dawata za'ra mono da.

³² Marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za oto, da te āma 're ai'madã'ã za'ra wa'aba mono wa, dawasété u 're darere'e mono tō da. Āne hã dazada 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ō di za, zudezu norĩ da, duré zudezu'ō norĩ da, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē 're ĩhãimana za'ra mono norĩ da.

³³ Wa hã bété. E niha dama 're ĩhãimana mono zé hã. Āne si, wa tō te ĩsima 're da'awē, uburé marĩ hã te 're ĩ'ab'manharĩ wē mono zém na, te āma 're da'apawapto mono da. ĩsima si, āne na 're ĩhãimana mono ō di. Uburé, wa dama 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're ĩda'anho'reptui mono zé hã da te dasina 're uwaimrami za'ra mono da, ĩnhimipawaptozbéb zarina.

11

Aibã norĩ hã timro nhipai u 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Wa hã 're ĩmorĩzém na aima āma 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're anomro wē wa'aba mo. Cristu hã ti'ai āma 're morĩ ré, wama āma 're ĩsisanho za'ra mono zéb zarina, wa hã 're ĩhãimana mono ne, te za duré 're anomro wē wa'aba mo.

² A norĩ wa'wa hã te oto ĩ'ãma 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo, 're ĩhãimana mono zém na hã, duré uburé te aima āma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã. ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zém na roti hã da te ĩma 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina, te oto 're anomro u'ãsi aba mo, te aima āma 're ĩroti za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Taha wa, wa ai'ãma 're ĩwata u'ãsi za'ra wa'wa.

³ Tane nherē, aimawi na te aima āma ĩrowasu'u za'ra wa'aba da hã, wa tō ĩsima wē. Cristu hã uburé aibã norĩ nhib'apito, te 're hãimana. Duré aibã norĩ hã uburé timro norĩ nhib'apito,

te 're hâimana za'ra. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ta hã, Cristuhu nhib'apito te 're hâimana.

4 A norĩ wa'wa hã, zudezu'õ na te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, zudezu'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tô uburé marĩ hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo. ãsazei'wa norĩ hã asiré 're ai'rã'õtõ aba mono ré, aibã norĩ hã 'rã ubu ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, duré 'rã ubu ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, e marĩ te ta norĩ hãimanazé hã wama wasu'u za'ra. Ta norĩ hã Cristu te te siwi 're ãwazéb za'ra mono õ zé, te wama wasu'u za'ra, zudezu'õ norĩ hãimanazéb uwaibaba õ wa, ãne hã.

5 Duré pi'õ norĩ hã 'rã ubu ãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, duré 'rã ubu ãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, ta norĩ ma, ãmro hã tãma 're wazéb za'ra mono õ di. E marĩ wa. Pi'õ 'rã ubuzé hã timro zapari 're ãhâimana za'ra mono zé, te te dama wasu'u wa, zudezu'õ norĩ hãimanazéb zarina. Pi'õ norĩ hã marĩ ãwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za da te 're 'rãpari za'ra, sisém na 're hâimana za'ra mono da a'ã. Tane duré, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ãna, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're mreme zusi mono wamhã, pi'õ, da te 're ã'rãpari za'ra mono ne, te za a'ã 're hâimana za'ra ta norĩ hã, sisém na.

6 ãne hã pi'õ norĩ, 'rã ubu ãna 're hâimana za'ra mono wamhã, ãne hã wê te bâ, te za tô 're si'rãpari za'ra, sisém na dama 're ãhâimana za'ra mono zéb da hã õto. Tawamhã 're si'rãpari za'ra mono wa, duré taré 're siséré nhĩhari za'ra mono wa, dama sisém na 're hâimana za'ra mono tõ da, te za 'rã ubu ré, dame 're hâimana za'ra, ãsazei'wa norĩ hã 're si'rã'õtõ mono ré.

7 Tane nherê, ãsazei'wa norĩ, siré 're si'rã'õtõ mono ré, aibã norĩ hã 'rã ubu ré, dasiré 're hâimana za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re ãhâimana u'âsi mono ne, 're hâimana za'ra mono wa, ta norĩ hã. Tane nherê, pi'õ norĩ hã aibã norĩ zapari 're ãhâimana za'ra mono zé hã, pi'õi ma, aibã ãpirezé, te wasu'u.

8 Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, pi'õi hãiba na aibã hã te te poto õ di. Aibã hãiba na si, ma tô pi'õ hã poto.

9 Duré aibã hã pi'õi ma, 're hâimana mono da, te te poto õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Pi'õ si, ma tô tãma poto, aibã ma, 're ãhâimana mono da hã.

10 Taha wa, ãsazei'wa norĩ hã rowahutu u 're si'rã'õtõ mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za tô 'rã ubu ré dasiré 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Timro norĩ zapari 're ãhâimana za'ra mono zém na, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, duré hãiwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã te te ãré 're 'madã'ã za'ra mono wa, te te siwi 're wê'õ za'ra mono tõ da, zudezu'õ norĩ hãimanazé hã te te sina 're uwaimrami za'ra

mono da.

¹¹ Tane nherê, wa norĩ hã Wanhib'apito ãma oto 're wanomro mono wa, aibã norĩ hã pi'õi ãna 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré pi'õ norĩ zama, aibã ãna 're hãimana waihu'u za'ra mono õ di za. ãne hã aiwa te wama wasu'u za'ra.

¹² Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã aibã hãiba na ma tô pi'õ hã potô 'rata tô. Tane nherê, te oto ta hawim haré aibã norĩ hã pi'õi hãiba hawi dama 're potô u'ãsi za'ra. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, ma tô uburé marĩ hã te te apoto, aibã norĩ zama, duré pi'õ norĩ zama.

¹³ E tawamhã ã'uwaibaba, te za pi'õ norĩ hã 'rãĩ ubu ãna, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're mreme zusi, ãsazei'wa norĩ hã siré 're si'rã'õtô mono wamhã. Ma'ãpé, a norĩ wa'wa hã asi'uihã na ãma waihu'u za'ra wa'aba, ãne na hã.

¹⁴ Aibã norĩ hã séré pa ré, 're nomro mono wamhã, wê'õ nherê, te siséb ãna ãré 're hãimana za'ra, tihãimanazéb zarinaĩ õ nherê, zudezu'õ norĩ hãimanazéb zarinaĩ õ nherê. ãne hã 'rãwi wapê'ê na dahãimanazém na, wa te wasina 're ãwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa ãne na aima ãma roti za'ra wa'wa.

¹⁵ Tane nherê, pi'õ norĩ hã séré pa ré, 're hãimana za'ra mono wamhã, dama 'madã'ã ze ti. E marĩ wa. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, ma tô ãséré pa hã te te tãma 're pisutu za'ra, pi'õ norĩ ma hã, ã'rãzuwazéb da hã.

¹⁶ Áté ni'wam norĩ hã asiré 're ãhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te za ãne na sina ãzadawa 'ru za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré 're ãhãimana za'ra mono wasu'u na hã, te te ãzaze za'ra õ wa. ãne wamhã, wa za ãne na si ãzadawa na tãma ãma wa'rãmi za'ra. Wa norĩ hã aimawi na, wa te dama 're roti za'ra mono õ di. Mare di. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê, siré 're ãsi'rã'õtô mono norĩ hã te duré õhõ na si te te ãma 're rosa'rata za'ra, pi'õ norĩ hã 'rã ubu ré, 're ãhãimana za'ra mono wasu'u na si.

Zezusi hã dazada ãdã'ázém na ãma 're dasipo're pu'u za'ra mono da, dasiré 're ãdasaihuri mono zé wasu'u

¹⁷ Aimawi na wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa, aihãimanazém na 're ã'upa za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, ai'ãma ãwata za'ra wa'aba õ di za, ãhã na hã. Rowahutu u asiré 're asi'rã'õtô aba mono wamhã, asiptete sina Cristuhu ãma 're anomro aba mono zéb da, 're asipawaptob za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ na si, ma tô ã'upana asiwi 're ãro'wa'rutu za'ra wa'aba mo.

¹⁸ ãne uimrehêne, wa za a'ã ai'ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Ma tô we ãma aiwasu'u za'ra wa'aba ni, asiré 're asi'rã'õtô aba mono nherê, asima aipo'o aba na hã, 're asisada'ãbã za'ra wa'aba mono 'ru te. ãne na syry na wa tô dazaze, da te we ãma aiwasu'u wasété za'ra wa'aba zém na hã. Áté tô sena, ãne hã.

19 Āne hã wẽ'õ nherẽ, áté wẽ di tô. E marĩ wa. Asiwĩ aipo'o aba wamhã, ni'wam norĩ hã wa za wa te 're waihu'u za'ra, tô sena, Zezusihi zazei uptabi 'wa, 're ãhãmãna za'ra mono na hã.

20 Asiré 're asaihuri aba mono da, 're asirã'õtõ aba mono wamhã, Wanhib'apito hã wazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, tãma ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ aimawi hã 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mono da si, te 're asirã'õtõ aba mo, siwa'ru.

21 Aihĩni, asitẽme 're aihutu aba mono õ ré, te za ni'wam norĩ si dawana tisa hã te te 're huri, si'aba'ré na. Taha wa, te za ni'wam norĩ hã tisa hã te te 're simini za'ra, ãwana 're dasihutu mono wa. Taha wa, te za tô ãwana da te 're uprosi za'ra. Ni'wam norĩ hã te za duré 're rã idi'iti za'ra, uwa rãĩ wa'u ãsẽ hã sa'ëtẽ na te te 're ãhuri mono wa.

22 E niha. E asõrõwa hã aima 're ãhãmãna za'ra wa'aba mono ã bã, asapa'abã asa hã ãwa 're ãhuri aba mono zéb da hã. Asiré 're asirã'õtõ aba mono ré, ãne hã asiwĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asiré 're ãhãmãna u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, 're ãruiwapari za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Āne hã asima 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, te duré ãsimarĩ'õ norĩ hã 're wazéb za'ra wa'aba mono ãna, 're ãhãmãna za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, e niha wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E ãne zarina, wa za duré ai'ãma 're ãwata za'ra wa'wa. Mare uptabi di, ai'ãma 're ãwata za'ra wa'aba mono da hã.

23 Duréihã Wanhib'apito te te ãma ãwaihu'uzém na, wa tô ãne na aima waihu'u pari za'ra wa'wa: Zudasi hã Zezusi te te dama ãhãiba nhomrizém na, tô taha barana ma tô Wanhib'apito Zezusi hã ã'u'ẽne hã ti'ã.

24 Tawamhã 're ãhãmãna u'ãsi mono ãma te tiwata, sõpru wa. Taha pari, ma tô te te wẽ'ẽ, ã'u'ẽne hã. Āne te tãma nharĩ za'ra, tisiré 're ãnomro mono norĩ ma: "Ā hã ã'u'ẽne hã ãhãiba te wasu'u, asada ãsisõmri za'ra wa'aba zé hã. Ā hã te za 're ãhuri aba mo, ã'ãma 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono zéb da hã." Āne ma tô sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

25 Tawamhã saihuri pari, tô õne ma tô duré hãsizé hã ti'ã, uwa 'ru rãĩ wa'ui ré hã. Āne te duré tãma nharĩ za'ra: "Ā hã rob'rãĩ wa'u hã, ãwapru hã asada za'ra wa'aba za ãwi pu'u wamhã, 're ãhãmãna u'ãsi mono te te dama ãropisutuzép té, tô sena za te te dama ãma 're ã'u'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Ā hã 're ãhuri aba mono sidãpãsi, te za ã'ãma 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mono zéb da, 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, õne u'ãsi." Āne ma tô duré sina tãma rowasu'u za'ra, Zezusi hã.

26 Tawamhã, ã'u'ẽne hã 're huri aba mono wamhã, duré rob'rãĩ wa'u hã 're ãhuri aba mono wamhã, ta hã, Wanhib'apito dazada ãdã'ázém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa, za we apã ãmorizéb u

hã.

²⁷ Taha wa, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ãma 're ĩsipo're pu'u za'ra mono zéb da, ĩ'u'ēne hã te te siré 're huri mono wamhã, duré rob'rãĩ wa'u hã te te siré 're âhuri mono wamhã, siséb ãna siré 're si'rã'õtõ mono wamhã, ta norĩ hã te za Wanhib'apito hãiba na, tiwasédé hã te te ãma 're 'manharĩ za'ra, ĩwapru na zama, dazada ĩdâ'âzé hã taré newa, siwa'ru te te 're huri mono wa, ĩ'u'ēne hã, duré siwa'ru te te 're âhuri mono wa, rob'rãĩ wa'u hã.

²⁸⁻²⁹ Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito dazada dâ'â da, ĩsihãiba nhomrizém na, te te 're rosa'rata za'ra mono ãna, ĩ'u'ēne hã te te 're huri mono wamhã, duré rob'rãĩ wa'u hã te te 're âhuri mono wamhã, taha zarina, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ta norĩ hã te te 're hã za'ra. Taha õ'umnhasite, te za a'â aipě'ē na 'rãwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasédé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono zô, taha uimrehēne, a'â asima 're pari za'ra wa'aba mono da. Taha parip si, te za oto ĩ'u'ēne hã asiré 're ĩhuri aba mo. Duré taha parip si, te za oto rob'rãĩ wa'u hã asiré 're ĩâhuri aba mo.

³⁰ Taha wa, ni'wam norĩ hã ãne hã te te a'â 're 'manharĩ za'ra mono õ wa, te ta norĩ hã hãzé u'âsi 're hãimana za'ra ahã na, asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã te duré sib'uwa u'âsi 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ hã ma tô duré 're dâ'â za'ra, ãne wa.

³¹ Wasiré 're wasaihuri mono õ ré, wanhimirosa'rata wasédé hã wama 're hãimana za'ra mono zô, a'â wapě'ē na 'rãwi 're wasi'madâ'â za'ra mono wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're wa'ahã za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re wasiwě'õ za'ra mono wa, 're ĩwahãimana za'ra mono na, marĩ na, wa te 're ĩ'upa za'ra mono na hã.

³² Tane nherē, ti'ab ré te za tô wawasédé hã te te wa'ãma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, te te 're wa'ahã za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. E marĩ wa. Te te 're wa'azawi pese mono wa, taha zarina, apã wa te ãma 're sasõmri pese za'ra mono da. Nimahã na, uburé ĩsazei'õ'wa norĩ zu, za te te siwi wa'awě'õ tõ da, te za tô ãne wa, te te 're wa'ahã za'ra, ti'ai ãma 're wanomro mono ré.

³³ ĩsisãnawã norĩ, ãne na wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, Wanhib'apito dâ'âzém na 're asipo're pu'u za'ra wa'aba mono zéb da, asiré 're asaihuri aba mono zém na hã. Taha wa, te za a'â asisõ 're asimipari za'ra wa'aba mo, aihĩni asitēme 're aihutu aba mono wapsi, asiré ãma 're asaihuri aba mono da. ãne hã wě di.

³⁴ Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, mra te te 're simroi mono wamhã, tinhorõwa ãma si te za a'â tisa hã te te 're huri. Taha parip si, te za oto asitēme 're aihutu aba mo, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te siwi 're aiwě'õ za'ra wa'aba mono tõ da, te

za āne si ĩ'uwaibaba 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo.

Nimahã na, āma atēme ĩmorĩ aba wapsi, wa za aimawi na aima āma roti za'ra wa'wa, rob'ui'ééré na we asiwi ĩzadhanarĩ za'ra wa'aba zém na hã.

12

'Re ĩhâimana u'âsi mono, Tipê'êzani na romhuri mono bâ te te dama 're ĩ'apisutu mono zé wasu'u

¹ ĩsisānawã norĩ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã romhuri mono bâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'êzani nhimipawapto waihu'u pese na, āma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da hã, ta hã te te tãma 're ĩpisutu za'ra mono zém na, wa za oto aima āma roti za'ra wa'wa, sena āma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã, rosa'rata na āma 're upa za'ra wa'aba mono tō da.

² A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tō wa'uburé hã te te 're aiwada'uri u'âsi za'ra wa'wa, tō sena newa, romhãiba 'manharĩ hã tarére nherē, mreme õ nherē, ta norĩ āma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da, waihu'u pese newa. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherē, wa taré āma aipo're pu'u za'ra wa'wa.

³ Tane nherē, wa ĩsima aiwē za'ra wa'wa, aimawi roti hã waihu'u za'ra wa'aba da oto. Āté ni'wam norĩ hã te za āne na Zezusi hã te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusihi ma, marĩ ĩwasétére si tãma 're hâimana mono neza, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirob'manharĩzém na." Āne na hã ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'êzani nhimipawaptobzéb ré, 're ĩnomro mono norĩ hã, te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono õ di. Mare di. Duré áté ni'wam norĩ hã te za āne na te te dama 're wasu'u za'ra, Zezusi hã: "Zezusi hã, taha Wanhib'apito, danhipai u." Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'êzani nhimipawaptobzéb zarinaĩ õ nherē, āne na tō sena te te dama 're wasu'u waihu'u za'ra mono õ di.

⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'êzani hã misi nherē, te ĩsazei'wa norĩ ma, romhuri hã te te 're apisutu, tinhimiromhuri mono bâ sipu'u pese na āma 're sipawaptob za'ra mono da.

⁵ Duré Wanhib'apito hã misire nherē, wasipu'u pese na, wa wa te tãma 're romhuri za'ra, wanhimiromhuri mono bâ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.

⁶ Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã misi nherē, õhõ si te tiwaihu'u pese na te te 're wa'apawapto, romhuri hã sipu'u pese na, wa te tãma āma 're ĩrob'ma'wamarĩ za'ra mono zéb da hã.

⁷ Wahãiba mono bâ, ma tō romhuri hã te te wama 're apisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩpē'êzani hã sena na wapē'ē 're, 're ĩhâimana za'ra mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da, duré wasiré ĩsazei'wa norĩ hã āma 're wasipawapto wē u'âsi za'ra mono da.

⁸ 'Re ĭhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ni'wam norĩ si, te za te te 're pisutu za'ra, tã sena ta norĩ hã tinhimirosa'rata waihu'u pese na te te dama ãma 're roti wẽ za'ra mono da, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u na hã. Ni'wam norĩ si, te za duré te te 're pisutu za'ra, rowaihu dama ĭwaihu'u'õ na, te te dama ãma 're roti wẽ u'âsi za'ra mono da.

⁹ Ni'wam norĩ si, te duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã te te 're pisutu za'ra, ta norĩ hã Cristu hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, tisiré ĭsazei'wa norĩ nhipai u. Ni'wam norĩ si te duré te te 're pisutu za'ra, ĭwaihu'u pese zarina, te te ãma 're dapese za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã.

¹⁰ 'Re ĭhâimana u'âsi mono waihu'u pese na si, marĩ dama ĭmanharĩ waihu'u'õ hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ni'wam norĩ si te duré te te 're pisutu za'ra. Duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na te te dama ãma 're rowasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra. Ni'wam norĩ si, te duré te te 're pisutu za'ra, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĭsadawa wasu'u za'ra mono zé hã te te ãma 're pibu za'ra mono da, tã sena uptabi na hã te te 're waihu'u za'ra mono da, wa'uburé norĩ hawim hãi õ'umnhasite. Damreme dama ĭwaihu'u'õ na zama, 'Re ĭhâimana u'âsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, te duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, timreme nai õ nherẽ, te te dama ãma 're ĭsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã. Ni'wam norĩ si, te duré 'Re ĭhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã te te 're pisutu za'ra, damreme dama ĭwaihu'u'õ na 'Re ĭhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĭsadawa wasu'u za'ra mono zé hã sã'awi te te dama ãma 're wasu'u pese za'ra mono da oto, da te 're ĭwaihu'u za'ra mono zéb da hã.

¹¹ Tã õhõ si te misi nherẽ, 'Re ĭhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã romhuri te te dama 're apisutu, ĭsazei'wai mono bâ, te te sima 're ĭda'awẽ mono zéb zarina, ãma 're ĭdasipawaptob za'ra mono zéb da hã.

Dahâiba misi ne, ĭsazei'wa norĩ hã 're ĭhâimana za'ra mono zé wasu'u

¹² Æne, wa za aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ĭwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Wahâiba hã misi nherẽ, wahâiba na marĩ hã wama 're ĭhâimana za'ra mono hã ahã di, wapara hã duré wanhib'rada hã duré wapo're hã, duré aimawi hã. Tane nherẽ, misi te tã wahâiba hã wama 're hâimana za'ra, wahâiba mono bâ. Tane duré, wa norĩ hã wasiré ĭsazei'wa norĩ hã wa'ahã uptabi nherẽ, wa oto simisutu ãma 're wanomro, wahâiba misi ne.

¹³ Wa norĩ hã wasiré ĭsazei'wa norĩ hã aiwa 're wahâimana za'ra mono õ di. Ni'wam norĩ hã zudezu. Duré ni'wam norĩ hã zudezu'õ. Duré ni'wam norĩ hã pawa'âbã ãna ĭwada'uri zarina si, te te dama 're ĭromhuri za'ra mono. Duré ni'wam norĩ hã wada'uri ãna si'uihã na 're ĭhâimana za'ra mono. Æne

hã aiwa 're wahâimana za'ra mono õ nherẽ, simisutu wa oto 're wahâimana za'ra, wahâiba misi ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ezani na â dawabzuri uburé, wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Tipẽ'ezani, uburé te te wama 're anhomri mono wa, wapẽ'ẽ 're, oto 're ãsamra mono da hã.

14 Wahâiba na marĩ hã misi wama 're hâimana za'ra mono õ di. Marĩ hã ahã na te tã wahâiba na hã wama 're hâimana za'ra, tite mono bâ te te 're ãromhuri za'ra mono zéb da hã, wapara hã, duré wanhib'rada hã, duré wato hã, uburé ãré 're ãwahâimana za'ra mono hã. Tane ma tã duré 'Re ãhâimana u'âsi mono pẽ'ezani hã romhuri hã sipu'u pese na te te wama 're apisutu, ãma 're ãwasipawaptob za'ra mono zéb da hã.

15 ãne, wa za duré aima ãma simiré'é za'ra wa'wa taré, wahâiba na marĩ hã wama 're ãhâimana za'ra mono zém na hã. Áté wapara, te aré wama siwasu'u, ãne: "Wa hã asib'rata õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ãhâimanare. Marĩ dai õre di, wa hã." E ãne hã aré ã'uwaibaba. Mare di. Pire na te tã wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapara hã.

16 Áté wapo're hã te aré duré wama siwasu'u, ãne: "Wa hã atõmo õ di. Taha wa, wa taré aihâiba na ai'ãma 're ãhâimana. Marĩ dai õ di, wa hã." E ãne hã aré duré ã'uwaibaba. Mare di. Pire na te tã wama 're hâimana u'âsi za'ra, wapo're hã.

17 Duré, wahâiba na watõmo si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, e niha wa aré 're wanhimipari za'ra. 'Re wanhimipari waihu'u za'ra mono õ di aré, tã. Duré wahâiba na wapo're si wama 're hâimana za'ra mono 'wa'ãhã, e niha wa aré 're wanhimhã za'ra. 'Re wanhimhã waihu'u za'ra mono õ di tã aré.

18 Tane nherẽ, ãne na hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're wa'apoto mono õ di. Te te sima 're ã'awẽ mono zéb zarina si, ma tã marĩ ahã na te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na ãré 're ãwahâimana za'ra mono zéb da hã.

19 Wahâiba na marĩ hã ahã na wama 're hâimana za'ra mono õ 'wa'ãhã, aré wahâiba hã wama 're hâimana za'ra mono õ di.

20 Tane nherẽ, marĩ ahã na te tã wama 're hâimana za'ra wahâiba na hã, wahâiba misi nherẽ. Taha wa, wa tã 're wahâimana za'ra.

21 Áté wato hã te aré wanhib'rata ma tinha, ãne: "A hã tarére hã. Marĩ dai õ di, ãma hã." E ãne hã aré ã'uwaibaba. Áté wa'rã hã te aré duré wapara ma tinha, ãne: "A hã tarére hã. Marĩ dai õ di, ãma hã." ãne hã ã'uwaibaba õ di tã duré aré.

22 Nima norĩ hã wahâiba na marĩ hã wama 're ãhâimana za'ra mono hã sib'uware na wama 're hâimana za'ra mono newa. Tane nherẽ, te tã pire na wama 're hâimana za'ra.

23 Duré nima norĩ si, wahâiba na wama 're ãhâimana za'ra mono hã wama wapure na, tarére wama 're hâimana za'ra mono newa, wa za ta norĩ ma 're wanhipese za'ra, wa te 're

īhâiba'ubu wě za'ra mono zém na hã, nimahã ma si, rowazéb tō da.

24-25 Nima norĩ ré si, wa ai'uréiwi ĩré 're wahâimana za'ra, rowazéb âna. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō te te sima 're wa'awě, uburé marĩ hã wahâiba na wama 're ĩhâimana za'ra mono hã, si'u te te wama âma 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hã, sima 're siwanhizari za'ra mono âna, aihĩni 're sisawi pese za'ra mono da. Āne da si, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba te te wama 're ab'manharĩ, wahâiba na hã nima norĩ si wama wapu newa, pire na tō uburé wama 're hâimana za'ra mono da, simisutu haré. Tane duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō te te sima 're wa'awě, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, simisutu haré wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wasiwi 're wasiwanhizari za'ra mono âna. Ma tō te te sima 're wa'awě, wapire na wasima 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, aiwapsi.

26 Wapara hã marĩ âma sépu'u wa, te te robzépata wamhã, taha u'ábâ, te za uburé wahâiba hã ĩsabâdâ robzépata za'ra. Tane duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa, marĩ na te te robzépata wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabâdâ robzépata za'ra ni. Duré, ni'wa hã wasiré ĩsazei'wa hã ĩsimiromhuri wě na da te dasima wasu'u wě za'ra wamhã, wa norĩ zama, wa za duré ĩsabâdâ 're wato za'ra.

27 A norĩ wa'wa hã te tō simisutu haré, Cristuhu nhib'a'uwě asiré 're anomro aba mo, aihâiba misi aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ne. Duré dahâiba na marĩ hã tite mono bâ te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb da hã, dama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te a norĩ wa'wa hã aihâiba mono bâ tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Cristuhu ma si, asimiromhuri aba mono bâ, tãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da.

28 Āne ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri hã te te wama 're apisutu, wate mono bâ ĩsimipawapto waihu'u pese na tãma âma 're ĩwasipawapto za'ra mono zéb da hã, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. Romhuri hã danhipai u ĩpire uptabi hã ma tō ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, Zezusi hã te te 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã, ĩsazei'ō'wa norĩ ma, Zezusihi zadawa para. Romhuri aimawi hã ĩpire hã ma tō duré ni'wam norĩ ma si, te te 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĩsazei'wa norĩ ma si te te âma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana wě za'ra mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, te te dama âma 're ĩroti za'ra mono zéb da hã, ma tō duré ni'wam norĩ ma ĩsimiromhurizéb da hã, te te tãma 're apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pese na, marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ō hã te te dama 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tō duré ni'wam norĩ ma si te te 're apisutu, ĩsimiromhurizéb da hã. Ma tō duré ni'wam norĩ si te te 're pisutu za'ra, ĩwaihu'u pese zarina te te âma 're dapese

za'ra mono da, 're dahâzé za'ra mono wamhã. Duré marĩ zô, tiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra mono norĩ âma 're sina u'âsi mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu, ĩsibrob'ô norĩ âma hã, duré ĩhâzé ré norĩ âma hã. Duré ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, dama 're hâimana za'ra mono da, ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're apisutu. Duré damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ma tô ni'wam norĩ si te te 're apisutu, timreme nai ô nherê, te te dama âma 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zéb da hã.

²⁹ E tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã te uburé Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'ô'wa norĩ ma hã. Mare di. Uburé âne na dama 're hâimana za'ra mono ô di. E uburé te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma hã. Mare di. Duré e uburé te 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na dama roti'wa na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhâimana wê za'ra mono zéb da, te te dama 're roti za'ra mono da hã. Mare di. Duré, e uburé te ĩsazei'wa norĩ hã marĩ dama ĩ'manharĩ waihu'u'ô hã te te dama 're 'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u' pese zarina. Mare di.

³⁰ Duré, e uburé te za te te 're dapesa za'ra, 're dahâzé za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u' pese zarina hã. Mare di. Ni'wam norĩ si te za tô âne na hã 're hâimana za'ra. Duré, e uburé te za damreme dama ĩwaihu'u'ô na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Duré e uburé te za sô'awi te te dama 're wasu'u' pese za'ra, damreme dama ĩwaihu'u'ô na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zém na hã. Mare di. Uburé âne na dama 're hâimana za'ra mono ô di. Tite mono bâ, te za misi si ĩsazei'wa norĩ hã romhuri hã te te âma tâma 're 'manharĩ za'ra.

³¹ Tane nherê, romhuri hã danhipai u dama ĩpire norĩ zô si, te za sô 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ hã âma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã.

Aimawi na, wa za oto aima âma rowasu'u za'ra wa'wa, â norĩ wasu'u nhipai u ĩwasu'u wê uptabi na hã, âma 're anomro wê uptabi aba mono zéb da hã.

13

Danhimizawi pese zém na rowasu'u

¹ Ti'ai âma hâiwa âma zama, uburé damreme mono bâ te dama 're arowasu'u wê mono nherê, ĩnhimizawi pese zé hã aré ĩma 're hâimana mono ô wamhã, piza'a 're baihá 'manharĩ tede hã, da te 're tata'a za'ra mono wa, 're wamreme 'râihã za'ra mono wa, da te 're ĩwapari a za'ra mono ne, wa aré taré te dama 're arowasu'u. Âne wamhã, marĩ dai ô di aré, dama 're ĩnhimirowasu'u mono zé hã.

² 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te dama 're sadawa wasu'u wẽ mono nherẽ, duré uburé roti hã ìma waihu'u pese nherẽ, duré uburé rowaihu hã dama ìwaihu'u'õ hã ìma waihu'u pese nherẽ, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono õ wamhã aré, taré, wa aré 're ìhâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã. Marĩ dai õ di aré, 're ìhâimana mono zé hã. Átẽ ìma waihu'u pese di aré, te tãma nharĩ da, êtẽ 'rãihã ma, si'rẽ da, 'Re ìhâimana u'âsi mono si, te 're umnhasi mono wa. Áne da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te 're umnhasi mono nherẽ, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono õ wamhã, aré marĩ dai õ di, 're ìhâimana mono zé hã.

³ Duré uburé ìnhibro hã ìsibrob'õ norĩ ma, te 're anhomri mono nherẽ, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're ìhâimana mono zarinaĩ õ wamhã, tarére aré, dama 're ìnhopru mono zé hã. Duré ìsazei'wa 're ìhâimana mono wa, da te 're ì'ruiwapari mono zéb zarina, da te dasiwi ìzata da, duré dawĩ ìsihãiba zawi õ nherẽ, tane nherẽ, duré tarére aré, ìnhimi'manharĩ wẽ zé hã, ìnhimizawi pese zé hã ìma 're hâimana mono õ wamhã.

⁴ E niha tawamhã, danhimizawi pese na, Cristuhu ãma za 're ìdahâimana za'ra mono zé hã. ìsazei'wa norĩ hã simizawi pese na 're hâimana za'ra mono wamhã, marĩ na da'ãma 're wa'a su'u za'ra mono õ di za. Da'ãma 're ìpẽ'ézé za'ra mono zarina, te za tô te te 're dapawaptob u'âsi za'ra. Duré marĩ na 're si'ruiwapari za'ra mono õ di za. Duré tiwẽ na sina 're wata za'ra mono õ di za. Duré danhipai u'pire na 're ìhâimana za'ra mono na, 're si'madã'ã ze za'ra mono õ di za.

⁵ Duré hâimana nhiséb ãna, da'ãma 're to za'ra mono õ di za. Duré 'rãwi tihâimanazéb da si, te te si'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za. Duré wara sina, dazada 're siti'ru za'ra mono õ di za. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, dawasédé te te da'ãma 're 'madã'ã u'âsi za'ra mono õ di za. Áne ìsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ìhâimana za'ra mono zéb da hã.

⁶ Áne duré, ìsazei'wa norĩ, simizawi pese na 're ìhâimana za'ra mono zéb da hã. Dahâimana wasété na 're ìdahâimana za'ra mono zé wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, te te ãma sima 're rowẽ za'ra mono õ di za, ìsazei'wa norĩ hã. 'Re ìdanomro wẽ mono zé wasu'u na si, te za ãma 're toi uptabi za'ra, tô sena na.

⁷ Duré, da te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra mono nherẽ, tiwi 're robzei'õ za'ra mono õ di za. Duré dawasété wasu'u hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, awa'awi te te siwi 're dawẽ'õ za'ra mono õ di za. ìwẽ si, da te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono da si, te za te te sima 're dawẽ za'ra. Duré da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, duré te te 're robzépata za'ra mono nherẽ, te za siptete sina 're

hâimana u'âsi za'ra, simi'ẽ na. Āne ĩsazei'wa norĩ hã simizawi pese uptabi na, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za.

⁸ ĩsazei'wa norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsawawa wasu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za te te tiwi 're anhihâri, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã te te dama ãma 're sadawa wasu'u za'ra mono tã da oto. Duré ĩsazei'wa norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme amo na te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, te za duré te te tiwi 're anhihâri. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na, da te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, niwapsi te za duré te te dawu 're anhihâri. ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese zép si, si'utõrĩ waihu'u õ di za. Taha si, te za õne u'â 're hâimana u'âsi.

⁹ Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã, wama waihu'u pese za'ra õ di, uburé hã. Syry na, wa tã wa te 're waihu'u za'ra. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, uburé wama waihu'u pese za'ra õ di. Taha zama, wa tã duré syry na wa te 're waihu'u za'ra.

¹⁰ Tane nherẽ, nimahã bātã na Zezusi hã apã wei morĩ wamhã, ĩsine za oto 're wahâimana za'ra mono wa, tãibã za oto syry na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã. Duré tãibã za oto syry na ĩpẽ'ẽzani na, wa te 're ĩrowaihu'u za'ra mono zé hã.

¹¹ Wa hã 'watébrémi ré hã, ai'uté mreime na, wa tã 're ĩmreme aré. Duré ai'uté nhimirosa'rata zarina, wa tã duré te 're rosa'rata aré, ĩpẽ'ẽ 'remhã. Tane nherẽ, oto ĩprédu wamhã, ai'uté hâimanazém na, 're ĩhâimana mono õ di oto. Wa tã oto rême pese, ai'uté ré ĩhâimanazé hã.

¹² Tane duré, wa norĩ hã dasi'madã'ázé ĩ'uzurire na ãma 're ĩdasi'madã'ã pibui prã za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã wama waihu'u prã za'ra di, ti'ai ãma 're wahâimana za'ra mono ré hã. Tane nherẽ, nimahã na si, wa za 'rãwi wa te 're 'madã'ã za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawapsi wama waihu'u pese za'ra di za oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã. 'Re ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te 're ĩwa'awaihu'u pese mono ne, wama waihu'u pese za'ra di za.

¹³ Āne, wa za oto aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ nhimizawi pese hâimanazém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da te dasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zé hã, si'utõrĩ õ di za. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, ĩwẽ zã dasina 're ĩdanhimipari za'ra mono zé hã, si'utõrĩ õ di za. Duré 're ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé hã, si'utõrĩ õ di za. E ma hã tawamhã, danhipai u ĩpire uptabi hã. 'Re ĩdanhimizawi pese za'ra mono zé, ta hã danhipai u, ĩpire uptabi na te za 're hâimana.

14

Damreme dama ĭwaihu'u'ō na, 'Re ĭhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĭsada wa wasu'u za'ra mono zé wasu'u

¹ Asimizawi pese na 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô si, te za uburé dama 're ĭromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, asima sô 're ĭrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĭwē uptabi zô si. Tane nherē, 'Re ĭhâimana u'âsi mono pē'ēzani, romhuri hã sipu'u pese na âma 're sipawaptob za'ra mono da, ĭsazei'wa norĩ ma, te te 're ĭ'apisutu mono zéb zô, te za duré asima sô 're ĭrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ ĭpire uptabi zô, te za tawamhã, asima sô 're ĭrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĭsazei'wa norĩ ma, da te 're ĭrowasu'u za'ra mono zéb zô si, te za asima 're ĭrob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mo, ĭwē uptabi zô si.

² Ni'wam norĩ hã timreme nai ō nherē, damreme dama ĭwaihu'u'ō na te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono ma si, mreme pibui pese za'ra di za, ta norĩ nhimirowasu'u hã damreme dama ĭwaihu'u'ō na hã. Ta norĩ hã te te dama âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra ō wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimipawaptobzéb zarina, marĩ dama ĭwaihu'u'ō na si, 're mreme zusi mono wa, ta norĩ hã.

³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, sena na ĭsazei'wa norĩ ma, te te âma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, taha na si te za ĭsazei'wa norĩ hã 're sipawaptob u'âsi za'ra, Wanhib'apito âma siptete sina 're nomro mono da, pē'ē wē na. Taha zarina si, te za duré tâma 're rowē wairébé apâ, tiwi 're robzei'ō za'ra mono wamhã.

⁴ Ni'wa hã timreme nai ō nherē, damreme dama ĭwaihu'u'ō na te te dama rowasu'u wamhã, 'râwip si te âma sipawapto, Wanhib'apito âma siptete na 're hâimana u'âsi mono da. Te te âma dapawapto waihu'u ō di za, dama sadaihu'u ō wa. Tane nherē, ni'wa hã damreme uwaibaba, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ĭsazei'wa norĩ ma, te te rowasu'u wamhã, aihĩni te za wapari waihu'u za'ra, taha zarina oto âma 're sipawaptob za'ra mono da, Wanhib'apito âma ta norĩ hã siptete sina âma 're hâimana za'ra mono da oto.

⁵ Wa hã wa tô ĭsima te 're aiwē za'ra wa'wa, uburé aimreme aba nai ō nherē, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã dama 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono da, damreme dama ĭwaihu'u'ō na hã. Tane nherē, taha nhipai u, wa tô duré te ĭsima 're aiwē uptabi za'ra wa'wa, 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. 'Re ĭhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ĭrowasu'u za'ra mono

norĩ si, te za danhipai u pire na 're hâimana za'ra, ãsazei'wa norĩ ma. Ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ãwaihu'u'õ na, 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono pari, ta norĩ nhimirowasu'u nhipai u, sõ'awi da te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono wapsi, tawapsi te za oto damreme dama ãwaihu'u'õ na dama ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã pire na 're hâimana za'ra, aiwa 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na damreme uwaibaba, te te dama 're ãrowasu'u za'ra mono norĩ me. Tawapsi te za oto ãsazei'wa norĩ hã ãma 're sipawaptob u'ãsi za'ra, siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro u'ãsi mono da, ta norĩ hã.

⁶ ãsisãnawã norĩ, ãne wa za oto aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa. Niwapsi wa za ãma atẽme ãmorĩ 'wa, te aipawaptob za'ra wa'aba da. Tawamhã, atẽme ãma ãmorĩ aba wamhã, durẽ damreme dama ãwaihu'u'õ na si, 'Re ãhâimana u'ãsi mono te aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba wamhã, e tõ ã'uwaibaba, wa arẽ ãma aipawapto wẽ za'ra wa'wa. Mare di. Marĩ dai õ di arẽ, damreme dama ãwaihu'u'õ na te aima ãsadawa wasu'u za'ra wa'aba zẽ hã. Aimreme aba na, te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba wapsi, te arẽ ãwapari waihu'u za'ra wa'wa, 'rãwi oto ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono da, marĩ dama ãwaihu'u'õ na 'Re ãhâimana u'ãsi mono te te ãma ãwaihu'uzẽm na hã, durẽ 'rãwi 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti te ãwaihu'u na hã, durẽ 'Re ãhâimana u'ãsi mono zadawa wasu'u na hã, durẽ ãsazei'wa norĩ hãimanazẽm na roti na hã.

⁷ ãne, wa za durẽ aima ãma romnhimirẽ'ẽ za'ra wa'wa, ãwaihu'u za'ra wa'aba zẽb da hã. Danhimnhihãrãzẽ ãsyryre hã ãma 're danhimnhihãsi mono wamhã, ãwapari pibui pese na ãma 're danhimnhihãsi mono õ nherẽ, da te 're wãpari waihu'u za'ra mono õ di, danhimnhihãrãzẽ hã. Durẽ, rowamremezẽ hã da te ãma 're rowamreme za'ra mono wamhã, ãwapari pibui pese na, da te ãma 're rowamreme za'ra mono õ nherẽ, da te 're wãpari waihu'u za'ra mono õ di, rowamremezẽ hã.

⁸ Durẽ da'wapẽi'wa norĩ zõ, danhimnhihãrãzẽm na 're danhimnhihãsi mono wamhã, e siwa'ru sõ 're danhimnhihãsi mono nherẽ, te za dasi'wapẽ da hã, sima 're sipese za'ra, da'wapẽi'wa norĩ hã. Mare di.

⁹ Tane durẽ, a norĩ wa'wa hã damreme dama ãwaihu'u'õ na si, dama 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, e niha te za da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'wa, da te ãma 're aiwapari waihu'u za'ra wa'aba mono da hã. Da te ãma 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ di za tõ. Asimirowasu'u za'ra wa'aba na hã, rowa'u'u si te za tarẽ te te ãma 're ropẽ, nimomo.

¹⁰ Daro mono bã, te tõ damreme mono bã ahã uptabi na dama 're hâimana za'ra, 'rãwi ãma 're ãdisasadaihu'u za'ra mono zẽb da hã, damremezẽm na hã.

11 Tane nherẽ, ni'wa hã damreme ãma ãwaihu'u'õ na, te te ãma rowasu'u wamhã, ãsiré a'uwẽ'õ na, wa za ãsina waihu'u, ãma sadaihu'u õ wa. Duré wa hã ãsiré a'uwẽ'õ na, te za duré sina ãwaihu'u, tãma ãzadaihu'u õ wa. Tane duré, ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ãwaihu'u'õ na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, da te ãma 're sadaihu'u za'ra mono õ di za. Taré te za da te 're wapari za'ra, dama sadaihu'u za'ra õ wa, ta norĩ hã.

12 A norĩ wa'wa hã bété. Ma tô sô 're asõpré u'ãsi aba mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Tipẽ'êzani na, romhuri mono bâ te te aima 're ãpisutu za'ra wa'aba mono zéb zô, ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã. Romhuri hã õhõ si 're hãimana za'ra mono õ di, ãpire uptabi na hã. Sisarina si õ di, romhuri hã. Taha wa, romhuri ãwẽ uptabi zô si, te za asima 're ãrob'ruiwapari u'ãsi za'ra wa'aba mo, ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, Wanhib'apito ãma asiptete sina 're anomro u'ãsi aba mono da, taha ãma si.

13 Taha wa, ni'wam norĩ hã timreme nai õ nherẽ, damreme dama ãwaihu'u'õ na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ hã te za duré te te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, ãpẽ'êzani si romhuri te te tãma 're pisutu pese za'ra mono da, ta norĩ ma hã, damreme dama ãwaihu'u'õ na 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã, sõ'awi te te oto dama 're wasu'u pese za'ra mono da.

14 Wasiré ãsazei'wa norĩ hã 're wasi'rã'õtõ mono wamhã, wa hã damreme ãma waihu'u õ nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, ãma 're ãmreme mono wamhã, te ãma 're rosa'rata waihu'u mono õ di, ãma waihu'u pese õ wa. 'Rãwi ãpẽ'ẽ na si, wa tãma 're ãmreme.

15 E niha tawamhã, ã'uwaibaba si te 're ã'manharĩ mono zéb da hã. ãpẽ'ẽ na, wa za tô tãma 're ãmreme 'rãwi, damreme ãma ãwaihu'u'õ na hã. Tane nherẽ, wa za duré wamremezém na tãma 're ãmreme, te ãma 're ãrosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Duré wasiré ãsazei'wa norĩ siré 're ãnho're mono wamhã, wa za tô 'rãwi ãpẽ'ẽ na 're ãnho're, damreme ãma ãwaihu'u'õ na hã. Tane nherẽ, taha nhipai u, wa za duré wamremezém na 're ãnho're, te ãma 're ãrosa'rata pibui pese mono zéb da hã. Taha wa, ãne te za duré a norĩ wa'wa hã 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mo.

16 A norĩ wa'wa hã asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, ãté te za aipẽ'ẽ na si 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, damreme dama ãwaihu'u'õ na si, tãma 're aimreme zusi aba mono ré. ãne wamhã, e niha te za aiwapari'wa norĩ hã ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono zém na, te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa, aimreme na te te 're asadaihu'u za'ra wa'aba mono õ nherẽ, ta norĩ hã.

17 ãne hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're aiwata za'ra

wa'aba mono zé hã wẽ nherẽ, tane nherẽ, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ hã ãma 're sipawapto waihu'u za'ra mono õ di, siptete sina Wanhib'apito ãma 're ĩnomro u'âsi mono zéb da hã.

¹⁸ Wa hã ĩsiwaprosi, wa asipai u wa'aba, damreme ĩma ĩwaihu'u'õ na 're ĩmreme u'âsi. Taha zarina, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩwata u'âsi.

¹⁹ Tane nherẽ, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã 're wasi'rã'õtõ mono ré, damreme dama ĩwaihu'u'õ na, ĩnhimirowasu'u pa uptabi na te dama 're arowasu'u mono wamhã, e ãne hã wẽ di aré, ãma 're ĩdasipawapto za'ra mono zéb da hã. Wẽ prã ti aré, ĩma hã. ĩnhimirowasu'u 'rutu na nherẽ, damreme dama ĩpibui pese na te dama 're rowasu'u mono wapsi, tawapsi wẽ uptabi di aré ĩma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na te dama ãma 're ĩ'aroti mono zéb da hã.

²⁰ ĩsisânawã norĩ, ai'uté norĩ hã siwa'ru te te sima 're ĩrosa'rata za'ra mono ne, asima ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã. Duré ai'utépré norĩ hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono õ ne, te za aiwasété ãna 're anomro aba mo. Aihâimana prédub sina, te za asima ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

²¹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na hã:

“Darob amoi hawi te za ĩnhib'a'uwẽ norĩ ma, da te 're ĩzadawa wasu'u za'ra, dasimremezém na, ĩnhib'a'uwẽ norĩ ma, damreme tãma ĩsa'rese'õ za'ra na. Tane nherẽ, ĩnhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're ĩwapari za'ra mono õ di za, po're ãna 're nomro u'âsi mono wa, ta norĩ hã.”

Ãne duréihã Wanhib'apito, zudezu norĩ ãma te te ĩwaihu'u sirõmo za'ra zé hã, ĩbaihã na hã.

²² Taha wa, damreme dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé, ĩsazei'õ'wa norĩ ma ropibu ma, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono waihu'u pe hã te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai õ di, ã hã. Tane nherẽ, damreme uwaibaba, dama ĩwaihu'u pese na ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã, ĩsazei'wa norĩ ma ropibu ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za ĩwẽ na tãma 're ĩsõprub za'ra mono zém na, te te sina 're ĩwaihu'u sirõmo za'ra mono zéb da hã, ã hã. ĩsazei'õ'wa norĩ ma, rowasu'uzéb dai õ di, ã hã.

²³ Áté asiré ĩsazei'wa norĩ me, te za asiré asi'rã'õtõ 'wa, uburé. Tawamhã áté te za damreme aima ĩwaihu'u aba õ na, ai'ahã wa'aba na asima ĩrowasu'u za'ra wa'wa. Tawamhã áté tane ré, te za ĩsazei'õ'wa norĩ hã asisi, atême wa'aba, ĩsazei'wai hâimanazé, te te waihu'u za'ra õ nherẽ, te te aiwapari za'ra wa'aba da. Ãne wamhã, e niha te za õ norĩ hã ai'ãma rosa'rata

za'ra wa'wa. Āté te za ai'āma rosa'rata wasété za'ra wa'wa, ai'rā siwamnarī za'ra wa'aba newa.

²⁴ Tane nherē, āté asiré asi'rā'ōtō aba ré, te za aimreme aba na si 'Re ĩhāimana u'āsi mono, dama ĩsadawa wasu'u za'ra wa'wa, ai'ahā wa'aba na. Tane ré, ĩsazei'ō'wa norī hā atēme sisisi aba wamhā, ta norī hā te za oto 'rāwi tipē'ē na tiwasété na siwaihu'u za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u hā timremezém na te te oto ĩwapari za'ra zéb zarina, ĩsazei'wa norī 're ĩhāimana za'ra mono zé, te te ĩwaihu'u za'ra ō norī hā. Taha zarina, te za oto siwē'ō pese za'ra, tiwasété na ĩsiwaihu'u za'ra zéb zarina.

²⁵ 'Rāwi sima si, te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zé hā te za oto tiwi waihu'u za'ra ni, ĩmana'rāmi hawi. Tawamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, tāma ĩpire za'ra na te te oto sina waihu'u za'ra wa, te za oto hi'rātītō tāma ana, āma wata za'ra da. Tawamhā āne te za oto ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa: "Re ĩhāimana u'āsi mono hā te nare asō'a wa'aba, aima 're hāimana za'ra wa'wa." Āne te za te te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩsazei'ō'wa norī hā.

Īsazei'wa norī hā 're si'rā'ōtō mono wa, marī ĩ'uwaibaba si te te 're ĩmanharī za'ra mono zé wasu'u

²⁶ Īsisānawā norī, āhā wasu'u na, wa za oto aima 'rāsutu za'ra wa'wa. Asiré 're asi'rā'ōtō aba mono wamhā, ni'wam norī si te za aima 're sō're za'ra wa'wa, ĩsazei'wa nho'rezém na. Ni'wam norī si te za duré ĩsazei'wa norī 're aihāimana za'ra wa'aba mono zém na, te te aima 're roti za'ra wa'wa. Ni'wam norī si te za duré marī ĩwaihu'u'ō hā te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ta norī ma si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina. Timreme nai ō nherē, te za duré ni'wam norī si 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō na hā. Ni'wam norī si te za duré aimreme aba zarina, te te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa sō'awi, aré damreme aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō na 'Re ĩhāimana u'āsi mono, da te aima 're ĩsadawa wasu'u za'ra wa'aba mono zé hā. Asimiromhuri aba mono bâ, te za āma 're asipawaptob u'āsi za'ra wa'aba mo aihāiba mono bâ, Wanhib'apito āma si asiptete sina 're anomro aba mono da.

²⁷ Aihīni 're ai'rā'ōtō aba mono ré, ni'wam norī hā damreme dama ĩwaihu'u'ō na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhā, maparane te za te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatō dahāiba wamhā, wē di duré. Tane nherē, ta norī nhipai u hā asima 're 'mairowasu'u za'ra wa'aba mono ō di za, damreme aima ĩwaihu'u aba ō na hā. Si'ubdatō haré te za asima 're ĩ'mairowasu'u wa'aba mo. Duré sisarina si, te za ta norī hā atāma te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha parimhā, te za oto ni'wa hā sō'awi te te aima āma 're wasu'u pese za'ra wa'wa, aimreme aba na oto 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hā, asi'uiahā na wa'aba.

28 Tane nherẽ, ni'wa hã aimreme aba na aima ãwasu'u pese aba 'wa da hã, asiré 're 'maihamana aba mono õ wamhã, tawamhã, damreme dama ãwaihu'u'õ na 'Re ãhamana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za ari'iwĩ 're si'ubumro. Tipẽ'ẽ na si, te za 're mreme zusi, 'Re ãhamana u'ãsi mono ma, damreme tãma ãwaihu'u za'ra õ na hã.

29 Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono ré, ni'wam norĩ hã aimreme aba na 'Re ãhamana u'ãsi mono te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, maparane te za tõ te te aima 're 'mairowasu'u wa'wa. Si'ubdatõ dahãiba wamhã, wẽ di duré. ãne wamhã, ni'wam norĩ hã asiré ãsazei'wa norĩ hã te za ãsimirowasu'u za'ra zém na te te sima ãma 're rowaihu'u pese za'ra, 'Re ãhamana u'ãsi mono hawib zõ, tõ sena zõ, te te ãma ãwaihu'u pese za'ra zéb da hã.

30 Tawamhã duré, ni'wa hã te te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré, áté ni'wa ãhãiba amoi ma, te za 'Re ãhamana u'ãsi mono hã tãma waihu'u, tizadawa wasu'u hã, taha zama te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da. ãne wamhã, aima rowasu'u 'rata aba 'wa hã te za tinhimirowasu'u hã sazã, õhõ si te te oto aima sadawa wasu'u za'ra wa'aba da.

31 Taha zarina si, te za oto 'Re ãhamana u'ãsi mono hã sisãna'repsi asima 're ãsadawa wasu'u za'ra wa'aba mo, aihĩni oto ãma 're ãwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã asi'uihã na, duré aipẽ'ẽ wẽ wa'aba zarina, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da oto.

32-33 'Re ãhamana u'ãsi mono hã, marĩ hã siwa'ru, wa te 're ãmanharĩ za'ra mono zéb da hã, te te sima 're wa'awẽ mono õ di. Rowẽ na wawaimri wasiré 're wahãimana za'ra mono da si, ma tõ te te sima 're wa'awẽ. Taha wa, ni'wam norĩ hã damreme uwaibaba si, 'Re ãhamana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 're si'madã'ã pese za'ra, siwa'ru te te dama 're rowasu'u za'ra mono tõ da, rowahutu zõ, 're dasi'rã'õtõ mono sidãpãsi, te te 're damreme nhihãri za'ra mono tõ da. Daro mono bã ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ 're ãhamana za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã.

34 ãsazei'wa norĩ, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te za ari'iwĩ dame 're si'ubumro, 're ãwahãimana za'ra mono zéb zarina. Timro norĩ zapari, te za tõ 're hãimana za'ra pi'õ norĩ hã, duréihã 'Re ãhamana u'ãsi mono nhimiroti na, Mozési ãne na te te ãma ãrob'ui'érezéb zarina. Taha wa, asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, pi'õ norĩ hã te te sima 're robzanhamri za'ra mono õ di za, timreme na asima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, te te 're ro'wa'rutu tõ za'ra mono da.

35 Pi'õ norĩ hã dasi'rã'õtõzéb ãma, rowahutu'wa norĩ nhimirowahudu hã te te 're wapari za'ra mono wamhã, tãma ãwaihu'u za'ra õ hã te te oto 're waihu'u pese za'ra mono

da, te te sima 're wě za'ra mono wamhã, 'rip si te za timro hã te te ãma 're sadanharĩ za'ra, waimri si. Īsazei'wa norĩ hã aihĩni 're asi'rã'õtõ aba mono ré, pi'õ norĩ hã timreme na te te dawĩ 're sihãri za'ra mono wamhã, wě õ di za, pi'õ norĩ mreme hã.

³⁶ E 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u hã dawana waihu'u za'ra wa'aba bã, te za ãne 're aihãimana za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono zéb zarinaĩ õ nherẽ. E a norĩ wa'aba ma si, ma tã aima ãma wasu'u za'ra wa'aba ni.

³⁷ Āhãna te aima ãma ĩrob'ui'ééré za'ra wa'aba zé hã, ĩsi'uihã na ĩnhimiroti na hãĩ õ di. Wanhib'apito zadawa para, wa aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ĩsimiroti zarina si. Ma'ãpé, ãne hã asi'uihã na ãma waihu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã, duré aimawi romhuri mono bã, Tipê'êzani na te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zém na asi'ãma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mono norĩ hã.

³⁸ Āne na ĩnhimiroti na, ni'wam norĩ hã te te 're ĩzaze za'ra mono õ wamhã, tawamhã, ĩsazei'õ'wa na te za ta norĩ ãma 're ĩrosa'rata u'ãsi za'ra wa'aba mo. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ta norĩ nhimiroti hã 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto.

³⁹ Īsisãnawã norĩ, ãne wa za ãhã wasu'u na hã aima ãma 'rãsutu za'ra wa'wa. Aimreme aba zém na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, te za 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo. Duré damreme dama ĩwaihu'u'õ na, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, asima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono tã da, 're asisadawa uwati za'ra wa'aba mono õ di za.

⁴⁰ Asiré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, uburé marĩ hã te za ĩ'uwaibaba si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo, ĩpibui pese zarina si, aiwaimri wa'aba.

15

Cristu ĩhãiwa'utuzé wasu'u

¹ Īsisãnawã norĩ, ãne wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Duréihã Zesusihi wasu'uwě na, wa tã te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tã oto asima ĩwě za'ra wa'wa, asiptete sina ãma 're anomro u'ãsi aba mono da oto.

² Āhã wasu'uwě hã te aima ãma 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, asiptete sina 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono õ wapsi, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mo. Tane nherẽ, áté 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, asina 're umnhasi uptabi za'ra wa'aba mono õ wamhã, te te 're ĩ'asõ'reptu za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ di za.

³⁻⁴ Zesusihi wasu'uwě hã danhipai u ĩpire uptabi hã, wa tã te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, da te ĩma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb zarina. Āne, Zesusihi wasu'u hã ĩpire uptabi hã: Cristu

hã ma tô, u, wazada dêrâ, uburé wawasété na 're ãwahâimana za'ra mono norĩ zada. Taha pari, ma tô dasiwi sêrê ni, u, ab're 're. Tawamhã bândâ maparane ãma si'utõrĩ õ ré, ma tô duré Ìmama hã hãiwa'utu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãne ma tô tãma tiromhãiba, durêihã 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ãbaihã na te te ãma ãrob'ui'éré sirõmo za'ra zéb zarina.

⁵ Tawamhã Zezusi hã hãiwa'utu pari, Pedruhu ma, ma tô sihâi'ré. Taha pari, ma tô duré tizadawa wasu'u'wa norĩ ma zama sihâi'ré za'ra, 12 na aré ãsiré 're ãnomro mono norĩ ma hã.

⁶ Taha parimhã, ma duré tizazei'wa norĩ nho'a sihâi'ré, 500 na ãhãiba za'ra norĩ nho'a, aihĩni siré si'ubumroi ré. Ta norĩ hã te zahadu dê'ã ãna 're hãimana za'ra. Ni'wam norĩ si, ma tô tidã'ã za'ra, umro na.

⁷ Taha pari, ma tô duré Ti'aduhu ma sihâi'ré. Taha za'u si, ma duré dama ãsadawa wasu'u'wa da, za daro mono bâ te te ãsatõrĩ za'ra norĩ ma, sihâi'ré za'ra, uburé te te hãiba pibu za'ra da.

⁸ Taha wa, ãma hã robduma si, ma tô duré sihâi'ré, Zezusi hã. Ni'wa hã daza'u si potô wa, marĩ ãwê uptabi hã dasiré te te sina ã'uwaimrami õ ne, wa tô wa hã daza'u si Zezusi hã 'madã, ãtõmo na, ãma sihâi'ré wa.

⁹ Wa hã uburé ãsiré Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ zapari, wa 're ãhâimana, tãma ãwapu za'ra na. E marĩ wa. Te sazei õ ré, wa tô 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê ma, te tãma 're rob'manharĩ wasété u'âsi za'ra. Taha wa, ãbã õ di aré, ãsadawa wasu'u'wa na, da te 're ãwaptêrê za'ra mono zé hã.

¹⁰ Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina si, ma tô ãma tinhopru, tô õhõ na si dama 're ãhâimana mono da oto, Cristuhu zadawa wasu'u'wa na. E tawamhã, taré ma tô ãma tinhopru, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa tô te ãsina tãma 're uwaimrami u'âsi. Uburé ãsiré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wa tô romhuri na te 're 'rãnhipai u'âsi za'ra. Tane nherê, ãsi'uihã na te dama 're romhuri mono õ di. 'Re ãhâimana u'âsi mono si, ma tô te te 're ãpawapto, ãne na te dama 're romhuri mono da, ãma ãsõprubzéb zarina si.

¹¹ ãté, wa hã wa tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa, Zezusihi wasu'uwê hã. ãté ãsiré norĩ si ma tô aima wasu'u na'rata za'ra wa'wa. ãne hã wê di tô, ãma hã. E marĩ wa. Wa norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã, misire Zezusihi wasu'uwê hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wa, tô õhõ si wa. Tô taha wasu'uwê si, ma tô oto 're ãsaze za'ra wa'aba mo, a norĩ wa'wa hã.

'Re dadã'ã za'ra mono nherê, apã 're ãdahãiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

12 Āne, wa za duré āma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, te āne ta norī hā te te sima 're nharī za'ra: “Re dadâ'â za'ra mono wamhā, apâ 're dahâiwa'utu za'ra mono ō di za, niwamhā. Mare uptabi di za.” Āne te ni'wam norī hā te te sima 're nharī za'ra. E āne hā tō sena. Mare di. Cristu hā dâ'â nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono apâ te te ĩhâiwa'utu na, sena na, wa te dama 're wasu'u za'ra mono nherē, e niha te bété āne na te te āma 're rosa'rata upa siroptub za'ra, asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norī hā.

13 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ ĩdahâiwa'utu za'ra zé hā tō senai ō 'wa'âhā, e marī te aré wama wasu'u za'ra. Cristu, apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u hā, tō senai ō na, te aré tō wama wasu'u za'ra. Āne hā aiwa aré tō, wama hā.

14 Duré, Cristu hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sena na te te apâ hâiwa'utu ō 'wa'âhā, aré marī dai ō di, Zezusihi wasu'uwē, wa te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zé hā. Taré 'wa'âhā, aré marī dai ō di duré, Cristuhu āma 're ĩsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā. Taré te aré 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, marī dai ō nherē aré.

15 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé hā tō senai ō 'wa'âhā, Cristu hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono, apâ te te ĩhâiwa'utuzé hā, aré tō senai ō di duré, āne hā aiwa. Senai ō 'wa'âhā, wa norī hā wazadawa nhipese na, wa aré taré wa te dama 're wasu'u za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā, Cristu apâ te te ĩhâiwa'utuzém na, wa te dama 're rowasu'u u'âsi za'ra mono wa. Tarére aré tō, dama wanhimirowasu'u za'ra hā.

16 'Re dadâ'â za'ra mono nherē, apâ ĩdahâiwa'utu za'ra zéb da hā tō senai ō 'wa'âhā, Cristu, apâ ĩhâiwa'utuzé wasu'u hā, tō senai ō na te aré wama wasu'u za'ra tō.

17 Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā Cristu apâ te te ĩhâiwa'utuzé hā tō senai ō 'wa'âhā, aré tarére, Cristuhu āma 're ĩsasōmri za'ra wa'aba mono zé hā, aiwasété wa, asada idâ'â aba zém na, 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zé hā. ĩhâiwa'utuzé hā senai ō 'wa'âhā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwī 're aiwē'ō pese za'ra wa'aba mono haré, te aré tō zahadu aiwasété ré, 're anomro u'âsi aba mo, ōne haré, aiwasédé hā te te aima 're pari za'ra wa'aba mono āna.

18 Duré, Cristuhu hâiwa'utuzé hā senai ō 'wa'âhā, uburé ĩsazei'wa, 're idâ'â za'ra mono norī hā te aré ĩpē'ē 're, dâ'â u'âsi 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti.

19 Cristu hā apâ hâiwa'utu ō 'wa'âhā, tō ĩbâre te aré wa'āma 're dapē'ézé uptabi za'ra, wasiré ĩsazei'wa 're ĩwahâimana za'ra mono norī āma hā. E marī wa. Marī dai ō wa aré, wa te āma 're ĩsasōmri za'ra mono zé hā, marī da ne, wa te 're saze za'ra mono wa, ti'ab ré.

20 Tazahā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ma tō apâ hâiwa'utu tō sena, Cristu hā. E marī te tawamhā, wama wasu'u za'ra,

Cristu apâ ĩhâiwa'utuzé hã. Niwapsi uburé ĩsazei'wa 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, tô sena za apâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩhâiwa'utu za'ra zé, te wama wasu'u za'ra. Taréi õ di, ã hã.

²¹⁻²² Duréihã aibã hã ma tô tiwasété 'rata, Adã na ĩsisi hã. Taha nhirã na, te oto dadâ'âzé hã uburé dama 're hâimana za'ra. E marĩ wa. Taha nhihudu si, 're dahâimana za'ra mono wa. Tane duré, aibã marĩ ĩwẽ hã te te ĩ'manharĩzéb zarina, te oto dahâiwa'utuzé hã dama 're hâimana za'ra, aiwab zahuré, ãne hã. Cristu na ĩsisi hã. Taha ãma si 're ĩnomro mono norĩ ma, te za dahâiwa'utuzé hã tãma 're hâimana za'ra, õne u'âsi.

²³ Cristu hã ma tô tihâiwa'utu na'rata. Niwa ti'ai u, za we apâ dazô morĩ wapsi, te za ĩsib'a'uwẽ norĩ hã tihâiwa'utu za'ra.

²⁴⁻²⁵ Tawapsi, te za oto rob'rãsutuzé hã ĩwa waptãrã. Tawapsi te za uburé dama ĩpire norĩ nhiptetezé hã tiwi a'uprosi Cristu hã, ti'ai ãma uburé dama roti'wa norĩ wi hã, hâiwa nhirõtõ na uburé ĩhâiba'õ norĩ wib zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uburé tinhitob'ru norĩ ãma te te ĩ'ai'utézéb u si, te za Cristu hã te te 're da'ab'madã'â, pire na. Taha parip si, te za oto Timama ma ĩsib'a'uwẽ hã sõmri za'ra, õhõ si te te 're ab'madã'â u'âsi mono da oto, pire uptabi na.

²⁶ Dadã'âzé hã te dazada 're hâimana. Ta hã te za oto Cristu hã uprosi pese, da'rãsutu ãma hã.

²⁷ Duréihã apito Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré siro, Cristuhu ãma:

“Ta hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu, uburé marĩ hã pire na te te 're ab'madã'â mono da, siwaprosi.”

Ãne duréihã Cristuhu ãma, Dawi te te ĩrob'ui'ééré siro hã te 're hâimana. E tawamhã, pire na dama 're ĩhâimana mono zéb da, Cristuhu pisutu'wai ma zama, te za pire na tãma 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Mare di. Taha ma zama, te te wasu'u õ di, ãne hã. Sisapari ma si, ma tô pisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ãhã wasu'u hã wama pibui pese za'ra di oto.

²⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're da'apisutu, Cristuhu nhimi'madã'â si oto 're dahâimana za'ra mono da. Tawapsi, te za oto ti'ra hã pisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsapari 're hâimana mono da oto, ĩmama si te te oto 're da'ab'madã'â u'âsi mono da, danhipai u dama pire uptabi na.

²⁹ Ãne, wa za duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'wa, za ĩdahâiwa'utu za'ra zé wasu'u na hã. Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma tô ã dawabzuri hã da te tãma 're 'manharĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ, ã dawabzuri da te tãma 're 'manharĩ za'ra mono õ ré, 're ĩdã'â za'ra mono norĩ upana, ĩsazei'wa norĩ zu hâiwa'utu za'ra da. E marĩ da, ma tô bété ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hã te te 're sazei uptabi za'ra mono õ nherẽ. Ãne wamhã, e tô ĩ'uwaibaba, aima za'ra wa'aba hã.

³⁰ Wa norī hā bété, Cristuhu ma, wa te 're ĩromhuri pese za'ra mono norī hā. Wama romnhimimnhasi na, wa 're wahâimana u'âsi za'ra bâtâ sidâpâsi, ĩwasu'uwē hā wa te dama 're wasu'u za'ra mono 'ru te, niha da te wama 're rob'manharī za'ra mono ô'umnhasite, da te 're ĩwa'ruiwapari za'ra mono zéb zarina. Tawamhā dahâiwa'utuzé wasu'u hā senai ô 'wa'âhā, e marī da, wa aré bété wa te tâma 're romhuri za'ra Cristuhu ma hā, wama romnhimimnhasi uptabi za'ra nherē. Marī dai ô di tô aré, tâma wanhimiromhuri za'ra hā.

³¹ ĩsisānawā norī, awē sidâpâsi aré 're ĩdâ'â u'âsi mono nherē, wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi, ĩwasu'uwē na. Wa norī hā Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma simisutu oto 're wanomro mono wa, tô sena aima 're ĩtoi uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina, wa tô sena na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âne na hā.

³² Épézu âma, ni'wam norī hā ma tô ĩzada tihâimana wasété za'ra, robzahi hā dazô 're ĩwairébé mono ne. Ta norī 'rata, ĩhâimana ré hā, ĩma romnhimimnhasi uptabi di, te te siwi ĩwĩrī da newa. Tawamhā, dahâiwa'utuzé wasu'u hā taré wamhā, e sena aré ĩnhimiromhuri hā, Cristuhu ma hā, ĩma romnhimimnhasi nherē, te tâma romhuri wamhā aré. Âne hā ĩ'uwaibaba ô di aré, ĩma hā. Taré aré, te 're ĩromhuri mono zé hā. Dahâiwa'utuzé wasu'u hā tô senai ô 'wa'âhā, ti'ai âma 're wahâiba si'utōrī pese za'ra mono 'wa'âhā, ĩ'uwaibaba wa aré danhimiroti wasété na, wa te da'âma 're sasōmri za'ra. Âne danhimiroti wasédé hā: “Âté romhutu na, wa za wasi'utōrī. Âté awēpsi. Taha wa, âhâna hā watozém na si siwa'ru wato za'ra wa'aba, wanhirōiwi da, wasazém na, duré âzé na.” Âne wamhā, wa aré tô ĩbâre, wa te da'âma 're sasōmri za'ra, dahâiwa'utuzé wasu'u hā tô senai ô 'wa'âhā aré.

³³ Âne wa, te za dawī 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, danhimiroti wasédé hā tô sena newa, da'âma 're sasōmri za'ra wa'aba mono tô da. Taha na da'âma 're sasōmri za'ra wa'aba mono wamhā, ta norī ne te za oto 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo.

³⁴ Ni'wam norī hā asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono norī hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā 'râwi te te 're waihu'u za'ra mono ô di. E âne na 're siséb za'ra mono âna. Asimiza'rese âna 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém hawi, te za oto aipizari za'ra wa'wa, aiwasédé hā rēme pese za'ra wa'aba da, aiwē uptabi na si 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hā za te te da'ahâiwa'utu wa, dahâiba té wasu'u

³⁵ Âté ni'wam norī hā asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī hā te za âne 're sisadanharī za'ra: “E niha te za merē 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā da'ahâiwa'utu. 'Re dadâ'â za'ra mono

wa, 're dahâiba si'utõrĩ pese za'ra mono nherẽ, e niha te za merẽ ãne nherẽ, apâ da'ahâiwa'utu."

³⁶ E niha te asimirosa'rata waihu'u ãna, ãne na 're ã'upa za'ra wa'aba mo. Amnho potozém na, wa za pé aima ãma simiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ãtomhã 're si'utõrĩ mono õ nherẽ, 're 'wanhipré za'ra mono õ di.

³⁷ Duré, tridu hã aro 'rã ne hã da te 're zuri mono wamhã, duré aimawi amnho hã da te 're zuri mono wamhã, e ãteihĩ zama te za ãsu da te 're zuri. Mare di. ãnhama uptabi si te za da te 're zuri, pibui pese na 're poto za'ra mono da, amnho hã.

³⁸ Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te ã'aropoto mono hawim haré, te te sima 're ã'apisutu mono zéb zarina si, te za dama 're 'wanhipré wairébé, sipu'u pese na.

³⁹ Duré, ti'ai ãma uburé hãiba ré 're ãhãimana za'ra mono hã aiwapsi õ di. A'uwẽ hãiba hã aimawi. Duré abaze norĩ hãiba hã aimawi. Duré pe'a norĩ hãiba hã, aimawi. Duré si norĩ hãiba hã aimawi.

⁴⁰ Duré, hãiwa ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ hãiba hã aiwab õ di, ti'ai ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hãiba ne hã. Hãiwa ãma si, dahãiba hã wẽ uptabi di. Duré 'madã'ã ze uptabi di. Ti'ai ãma dahãiba hã wẽ nherẽ, duré 'madã'ã ze nherẽ, aiwab õ di, hãiwa ãma dahãiba ne hã.

⁴¹ Bãdã hã bété. Ta hã 'madã'ã ze ti. Wẽ uptabi di. A'amo hã 'madã'ã ze uptabi di duré. Uburé wasi hã hãiwa na 're ãsimasa mono hã, 'madã'ã ze ti duré. Tane nherẽ, uburé aiwapsi 're hãimana za'ra mono õ di, ã'madã'ã ze da hã. Duré uburé wasi norĩ hã aiwapsi 're simasa mono õ di, ã'madã'ã ze da hã.

⁴² Tane duré, za niwa 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãda'ahãiwa'utuzé hã. Amnho hã da te 're zuri mono wamhã, ãtomhã 're si'utõrĩ mono wapsi, te za 're 'wanhipré za'ra. Tane duré, ti'ab ré, 're dadã'ã za'ra mono pari, ab're 're, da te oto 're danheme mono wamhã, te za tõ 're dahãiba si'utõrĩ za'ra. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te oto da'ahãiwa'utu wamhã, dahãiba hã aiwa dama 're hãimana za'ra mono õ di za oto. 'Re dahãiba si'utõrĩ za'ra mono ãna, te za oto ãré 're dahãimana u'ãsi za'ra, õne u'ã.

⁴³ 'Re dadã'ã za'ra mono wa, dahãiba hã ab're 're, da te 're séme mono wamhã, wasété uptabi di oto, dahãiba hã. Duré, marĩ hã te te 'manharĩ waihu'u õ di dahãiba hã, marĩ dai õ wa oto. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te oto da'ahãiwa'utu wamhã, dahãiba hã wẽ uptabi di za oto. 'Madã'ã ze uptabi di za duré. Tawapsi, danhiptete uptabi na te za ãré 're dahãimana u'ãsi za'ra oto.

⁴⁴ 'Re dadã'ã za'ra mono wa, dahãiba hã ab're 're, da te 're ãséme mono hã, ti'ai ãma ré hã, dahãiba si, danhi ré si,

duré dahi ré si. Tazahã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã za te te da'ahâiwa'utu wamhã, dahâiba aimawi ré, te za oto 're dahâimana za'ra, Īpě'ēzani nhimipisutuzéb zarina. Ti'ab ré, te tō dahâiba na 're dahâimana za'ra. Taha zarina, te duré hâiwa ãma dahâiba aimawi ré 're dahâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono pě'ēzani nhimipisutuzéb zarina.

⁴⁵ Duréhã Mozési hã ma tō ãne na ãma rob'ui'éré:

“Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tō aibã hã poto 'rata, Adã na ĩsisi hã. A'uwě hâiba na 're morĩ da, ma tō poto 'rata tō.”

Ãne duréhã ãma ĩrob'ui'éré hã. Tane nherē, Adãhã ne te 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata, dadã'ã ãna 're danomro mono da, te te dama 're ĩ'apisutu mono hã, Īpě'ēzani nhimipisutuzéb zarina. Ta hã Zezusi.

⁴⁶ E tawamhã hâiwa ãma hã dahâiba aimawi ré, ma tō 're dahâimana na'rata za'ra. Mare di. Ti'ai ãma dahâibazém na, te tō a'ã ĩré 're dahâimana na'rata za'ra, ti'ai ãma ré hã. Niwapsi te za hâiwa ãma dahâiba ĩwě uptabi ré si 're dahâimana za'ra.

⁴⁷ Duréhã aibã te te dama ĩpoto 'rada hã ma tō ti'a na 'manha, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tane nherē, taha uirĩ na si, ma tō aibã aimawi hã wei mo hâiwa hawimhã, ti'ai u, Adãhã ma ĩpire uptabi hã, ĩwě uptabi hã.

⁴⁸ Uburé ti'ai ãma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te Adãhã hâiba ne, ĩré 're dahâimana za'ra, ti'ai 'manharĩ na ìhâiba na'rata ne ré. Tane nherē, ni'wam norĩ si hâiwa ãma za 're ìhâimana za'ra mono norĩ si, te za hâiwa ãma 're ĩmorĩ hâiba ne ré 're hâimana u'âsi za'ra, tō Cristuhu hâiba ne ré.

⁴⁹ Wa norĩ hã, aibã ti'ai 'manharĩ na ìhâiba na'rata ne ré, wa ti'ab ré ĩré 're wahâimana za'ra. Tane, wa za duré niwapsi hâiwa hawi we ĩmorĩ hâiba ne ĩré 're wahâimana u'âsi za'ra. Taha wa, wa za oto ĩsine 're wahâimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.

⁵⁰ ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za aima ãma waihu'u za'ra wa'wa, tō sena. Ti'ai ãma ré wahâiba hã wanhi ré hã duré wawapruiré hã, taha ré, hâiwa u ĩré 're wanhisisi waihu'u mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩsib'a'uwě mono zéb u hã. E marĩ wa. Ti'ai ãma ré wahâiba hã za wawi 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono hã, hâiwa ãma ĩré 're wahâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata ĩré 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã.

⁵¹⁻⁵² Marĩ hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã wa za oto aima wasu'u hãiré za'ra wa'wa, sõ'awi. Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã, ti'ab ré uburé wasi'utõrĩ sirõmo õ di za, rob'rãsutuzé wana hã. Rob'rãsudu hã oto ĩwa ĩwaptã'ãzé waihu'uzéb da, danhimnhihãrãzé da'rãsutu'wa, da te oto wapari za'ra wamhã, uburé ti'ai ãma zahadu wahâiba ré ré 're ĩwanomro mono norĩ hã, wa za awa'awi wahâiba na saprĩ za'ra ni, waptu na 're ĩdatõmo si'rãmi za'ra mono ne. Danhimnhihãrã hã da te wapari za'ra wi, ni'wam norĩ hã ĩsazei'wa norĩ hã dawana 're ĩdã'ã za'ra

mono hã te za apã ahãiwa'utu, dãã ãna oto 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, ãhãiba tiwi 're si'utõrĩ waihu'u za'ra mono ãna. Tawamhã wa norĩ zama wahãiba ré ré 're ãwanomro mono norĩ hã, wa za duré wahãiba ãtém na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ãsi'utõrĩ za'ra mono õ na hã.

⁵³ Tĩ'ai ãma ré hã, wahãiba hã si'utõrĩ pese di. Tane nherẽ, wa za tõ niwapsi wahãiba ãtém na saprĩ za'ra ni, za oto wawi 're ãsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ na hã, ãré 're wahãimana u'ãsi za'ra mono da oto, õne u'ãsi.

⁵⁴⁻⁵⁵ ãne hã niwa za wama romhãimana za'ra wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã duréihã te te ãma ãrob'ui'ééré sirõmo zahuré zéb zarina, te za tõ wama ãma uwaimrami za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, za apã ãwahãiwa'utu za'ra zém na hã. ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré siro hã:

“Re ãdadãã za'ra mono zém na, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma ai'uté. Te za uprosi pese oto. 'Re ãdadãã za'ra mono zé hã, e mahãta tawamhã te te dããma ã'ai'uté za'ra zéb da hã. Marĩ õ di oto. Robaba uptabi di. Duré, e mahãta te ãsiptetezé hã tãma 're hãimana oto, te te ãma 're ãda'a'uprosi mono zéb da hã, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne hã. Marĩ õ uptabi di oto, tãma hã.”

ãne duréihã ãma ãrob'ui'ééré siro hã te 're hãimana, za dama ãromhãimanazém na hã.

⁵⁶ E marĩ wa, ma tõ aré 're ãwadãã za'ra mono zé hã siptete na wazada 're hãimana za'ra. Wawasété na 're ãwanomro mono zéb zarina, ma tõ aré tõ siptete na wazada 're hãimana za'ra, te te 're ãwa'a'uprosi mono zéb da hã. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'éérézéb zarina, 're wanomro wẽ mono õ wa, ma tõ aré te te siwi 're wa'awẽõ pese, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

⁵⁷ Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za. E marĩ wa. Õhõ si, ma tõ 're ãwadãã za'ra mono zém na hã wama ãma ai'uté za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu si, ãwẽ uptabi hã te te wazada ãmanharĩzém na hã.

⁵⁸ ãsisãnawã norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, taha wa, te za asiptete u'ãsi Cristuhu ãma si 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna. Wanhib'apito ma, 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zé hã taréi õ di. ãne na asina waihu'u za'ra wa'aba wa, te za tãma 're ãromhuri pese u'ãsi za'ra wa'aba mo, asimi'ẽ na.

16

Zeruzarẽ ãma ãsazei'wa norĩ ma, rob'ui'prazé da te dasiwi ãrã'õtõzé wasu'u

¹ Īsazei'wa norī ma, rob'uiprazé hã asiwi ĩ'rã'õtõ aba zéb da na, wa za oto aima ãma roti za'ra wa'wa. Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norī, daza'rui mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norī ma, te tãma ĩroti za'ra zém na, wa za aima roti za'ra wa'wa, duré a norī wa'aba zama 'manharī za'ra wa'aba da.

² Dumidu sidâpâsi 're sãmra aba mono da, te za rob'uiprazé hã 're ĩpo'o u'âsi za'ra wa'aba mo, aihâiba mono bâ wa'aba. Aipawa'â hã syry na 're waibui wa'aba mono wamhã, syry na te za 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Duré sa'êtê na 're waibui wa'aba mono wamhã, sa'êtê na te za duré 're ĩpo'o za'ra wa'aba mo. Atême ĩwisi aba wapsi, asiwi 'rã'õtõ aba da, asima rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. ĩwana ré, te za asiwi 're ĩ'rã'õtõ u'âsi aba mo dumidu sidâpâsi, ĩzô nomro sirõmo da.

³ Tawamhã atême ãma ĩwisi aba wapsi, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norī hã wa za ĩré satõrī za'ra Zeruzarê u, asõprubzéb za'ra wa'aba ré hã, te te siwi âri da. Rob'ui'ééré ré zama, wa za satõrī za'ra, wa te ĩwêsãmri za'ra norī wasu'u na rob'ui'ééré hã.

⁴ Tawamhã, âté ĩzama wa za ĩsima rowê, Zeruzarê u ĩmorī da hã. Taha wapsi, wa za ĩsiré ĩmorī za'ra, asiwi ĩpisutu za'ra wa'aba norī siré hã.

Paru hã za datême ĩmorizém na dama ĩsiwasu'uzé wasu'u

⁵ Wa tó ĩsima rowairébé, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi u, a'â ĩmorī da, tame ĩsazei'wa norī siré a'â ĩnhamra hutu da. Masédoniza hawip si, wa za oto ãma atême ĩmorī 'wa, tamomo.

⁶ Tawamhã, atême ãma ĩwisi aba wamhã, âté wa za ai'rata ĩhâimana hã za'ra wa'wa. Âté rowa'u'u wahã 're sa'wari mono ré, wa za a'â ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa. Tamep si, te za asiwi ĩpawaptob za'ra wa'wa, nimomo ĩmorizéb da hã, rowê na ĩmorī da, aihawi za'ra wa'aba.

⁷ Âma atême ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, ai'rata ĩnhamra hutu za'ra wa'aba da, te ĩsina roti õ di. Ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'aba da si, wa tó ĩsima wê. Âne na dâ'âsina, awa'awi ãma atême ĩwisi aba õ di za. Nimahã na si, wa za ãma atême ĩmorī za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za ai'rata ĩnhamra hã za'ra wa'wa, Wanhib'apito te te ĩma pisutu pese wapsi.

⁸ Taha wa, wa za a'â ãme nhamra Épézu ãma, Pêtecoti na bâtâ nhisi hã za ĩwa ĩwaptã'ázéb u, datoi 'manharizéb u.

⁹ ĩnhimiromhuri wê'õ'wa norī hã ahâ uptabi nherê, ma tó 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩnhowa ropese ĩma, ãme te tãma 're ĩromhuri mono zéb da hã. Taha wa, ãmemhã ĩma romhuri ahâ uptabi di za, Zezusihi wasu'uwê na te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã.

¹⁰ Duré, Timotiu hã atême ãma wisi za'ra wa'aba wamhã, ma'âpé asiwi sawi wê za'ra wa'aba za, sina hâtâ'â ãna ai'rata sãmra aba da. Wa hã Wanhib'apito ma, te 're ĩromhuri mono

ne, te duré taha zama te te tãma 're romhuri. Taha wa, te za asiwi ĩsawi pese za'ra wa'wa.

¹¹ Mreme wapu na 're hãimana mono newa, duré taré 're ĩhãimana mono newa, asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za, ãma atẽme wisi za'ra wa'aba wamhã. Te za ãma ana wa'wa, rowẽ na aihawi wa'aba wei morĩ da apã, we ĩtẽme wisi su'u da. Taha wa, wa zahadu sô mapari za'ra a'ã, ĩsiré romhuri'wa norĩ zô zama.

¹² Wasisãnawã Aporu hã wa za duré aima ãma wasu'u za'ra wa'wa. Wa tã aré nasi tãma roti u'ãsi, wasiré ĩsazei'wa norĩ siré ãma atẽme morĩ za'ra wa'aba da, te te asabu za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, te te sima rowẽ õ di, ta norĩ siré ãma atẽme ĩmorĩ za'ra wa'aba da hã. Marĩ hã tãma hãimana õ wapsi, te za, u, ãma atẽme timorĩ za'ra wa'wa, te te asabu za'ra wa'aba da.

Paru hã roti na za te te oto dama ĩrãsutuzém na rowasu'u

¹³ Asimiza'rese te za asimirosa'rata na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Cristuhu nhimiroti zarina si 're anomro u'ãsi aba mono da, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo. Aihãimana prédup sina te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, asina 're aihãtã'ã za'ra wa'aba mono ãna. Asiptete sina te za ãma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono ãna.

¹⁴ 'Re asimizawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za uburé marĩ hã dama 're ĩ'manharĩ wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo.

¹⁵⁻¹⁶ Esitépanasihi ãma, wa za oto aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩsõrõwa ãma ĩsiré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ãma zama. Ta norĩ hã ma tã sazei 'rata za'ra, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'u'wẽ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã simi'ẽ na te te 're pawaptob u'ãsi za'ra mono da si, ma tã 're si'madã'ã za'ra. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, ĩsisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti hã te za 're ĩ'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, ĩsiré norĩ hã simi'ẽ na te te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ nhimiroti zama.

¹⁷⁻¹⁸ Esitépanasi norĩ hã we ĩtẽme sihutu wamhã, ma tã ĩma rowẽ watobro, Potunatu norĩ hã Aca'ituhu me. Wa hã ai'rata 're ĩnhamra aba mono õ wa, wa ai'ãma 're ĩpẽ'ézé u'ãsi za'ra wa'wa. Tane nherẽ, ta norĩ hã ai'upana wa'aba we ĩtẽme sihutu wa, ma tã sina ĩma rowẽ wazere za'ra, te te sina aima 're ĩrowẽ zani u'ãsi za'ra wa'aba mono ne. Ta norĩ hã te za asima 're ĩwasu'u wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo.

¹⁹ Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã te ãma asawi za'ra wa'wa. Atira hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Prisiraha me. Uburé ĩsõrõwa ãma rowahutu u siré 're ĩsi'rã'õtõ u'ãsi mono norĩ zama, te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Simisutu, Wanhib'apito ãma oto 're anomro aba mono wa, te ãma asawi za'ra wa'wa.

²⁰ ãme wasisãnawã norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã te duré uburé ãma asawi za'ra wa'wa.

Duré 're asi'rã'õtõ aba mono wamhã, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

²¹ Wa hã Paru, ĩsi'uihã na wa za oto aima rob'ui'ére na 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩnhib'rata na te ãma asawi za'ra wa'aba zéb da hã.

²² Wanhib'apito zawi'õ'wa norĩ ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowẽ'õ te te tãma 're apisutu mono za.

Wanhib'apito, apâ we aimorĩ su'u za.

²³ Wanhib'apito Zezusihi ma, wa ai'ãma tãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Cristu Zezusihi ãma simisutu oto 're wanomro mono wa, wa asawi na ãma 'rãsutu za'ra wa'wa, ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba wa.

2 Corītu norī

Paru hã, maparane ãma te te duré

Īrob'ui'éérézé, Corītu norī ma

Ībaihã wasu'uzé

Īmorī'rata na Paru hã te te Corītu norī ma rob'ui'ééré parimhã, ma tô duré aimawi na tâma rob'ui'ééré za'ra, Ībaihã 're, dama ĩhâimana õ na. Rob'ui'ééré hã ĩtēme wisi za'ra wamhã, ma tô tiwi tirobzei'õ za'ra, tinhimi'ui'ééré na hã ĩwasété na te te tâma nharī za'ra wa, Paru hã. Nima norī hã ma tô duré Paruhu ãma rosa'rata za'ra, sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na 're ĩmorī'õ na hã. Ma tô duré tâma nharī za'ra, ĩsazei'wa norī hã tiwasédé hã te te ĩ'manharī za'ra norī ma, te te rowairébé 'ru te. Taha wa, Paru hã tinhimi'ui'ééré na ma tô asa sa'ētē tâma nharī za'ra, sada ĩhâimana za'ra norī ma. Ma tô duré tâma siwasu'u za'ra, Zezu Cristu hã sena na te te ĩtēme ĩsatōrī za'ra na hã. Ma tô duré wama rowasu'u za'ra, sena na Zezusihi nhirã zarina si 're ĩdanomro mono zém na hã, duré 're ĩwanomro mono zép tém na, Zezusihi nhimi'manharī wě zéb zarina.

¹ Wa hã Paru, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corītu na 'ri nho'õmo nhisi ãma, ĩwasu'u'wē u 're asi'rã'õtõ aba mono norī ma, asiré. Uburé Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're aihâimana za'ra wa'aba mono norī ma zama, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa na ĩsadawa para dama 're ĩhâimana mono da, daro mono bâ, te te sima ĩwězéb uwaibaba.

Wano hã te duré ãma ĩzadawa wapto, uburé te aima ãma ĩrowasu'u za'ra wa'aba zém na hã, Timotiu na wano nhisi hã.

² Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Paru hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si, 're wawata za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama ãma. Ta hã te wa'ãma 're siwamri u'âsi. Te duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, wapē hã ĩ're wama 're simi'wara u'âsi mono da.

⁴ Wa hã, duré Timotiu, uburé marī ĩpire hã wa te 're sēpata mono wamhã, te za tô te te 're wapawapto, wapē ĩ're wama 're sa'wari mono da. Taha wa, wama waihu'u pese di oto duré, ĩsarina, wa te 're ĩdapawapto mono zéb da hã, wasine 're dap'ē nhimi'wara mono da, marī ĩpire hã da te 're sēpata za'ra mono wamhã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwapawapto mono ne,

wa za tô wa norĩ zama wa te 're dapawaptob za'ra, dapẽ hã ĩ're dama 're simi'wara mono da apâ.

⁵ Wa norĩ hã Cristuhu zazei'wa 're wahâimana mono wa, wa wa te 're robzépata, ti'ab ré Cristu hã te te 're ĩrobzépata mono ne. Īsine, wa te 're robzépata mono nherẽ, ta hã te za te te 're wapawaptob u'âsi, wapẽ ĩ're wama 're sa'wari mono da, wato sina duré 're wahâimana u'âsi mono da.

⁶ Wa norĩ hã, Cristu, wa te dama 're sadawa wasu'u mono wa, te da te wama 're rob'manharĩ waseté u'âsi. Taha zarina, wa te 're robzépata mono nherẽ, wama 're rowẽ mono di. E marĩ wa. Wanhimiromhuri zarina 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa, duré ĩsimipawaptobzéb zarina, aipẽ hã ĩ're aima 're simi'wara aba mono wa. Wa norĩ hã wa te 're robzépata mono wamhã, te tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wapawapto, wapẽ ĩ're wama 're sa'wari u'âsi mono da. Āne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, āne: “Paru norĩ hã te te 're robzépata zahuré mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawaptob u'âsi zahuré mono ne, te za duré te te 're wa'apawapto, wapẽ ĩ're wama 're simi'wara u'âsi mono da.” Āne te za 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za asiptete sina āma 're anomro aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma. Tawamhã, te te 're ĩwapawapto mono ne, te za tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, aipẽ ĩ're aima 're simi'wara aba mono da.

⁷ Āne na, wa tô wa te ai'āma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za 're ĩrẽme za'ra wa'aba mono õ na hã. Taha wa, wasine 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, te te 're ĩwapawaptob u'âsi mono ne, apâ 're aipẽ'ẽ nhimi'wara u'âsi aba mono da.

⁸ Wasisānawã norĩ, wa duré wasima wẽ ni, wa te āma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi āma wahâimana ré, rowasédé hã wazada ĩhâimanazém na hã. Tame, wa te robzépata za'ẽtẽ uptabi wa, wa tô aré wasina rosa'rata ni, sena na oto wadâ'â da newa.

⁹ Āne, wa tô wasina rosa'rata ni, 'râwi: “Tô sena, wa za wadâ'â ni, romhutu na.” Tawamhã e marĩ da, ma tô āne hã wazada tiromhâiba bété. 'Râwi wawaihu'u pese na 're wasi'madâ'â tō mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, wa te 're umnhasi pese mono da si, ma tô āne hã wazada tiromhâiba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si waihu'u pese di, te te 're ĩda'ahâiwa'utu mono da hã. Duré tãma dawaihu'u pese di, te te 're ĩda'ab'madâ'â mono da hã, rowasédé hã dazada 're hâimana

mono wamhã.

¹⁰ Ta hã ma tô wanho'reptu tô, wadâ'âzém hawi, wa te wasina romnhimimnhasi uptabi nherê. Taha zarina, te za te 're wanho'reptu duré, wazada 're ĩromhâimana wasété mono zém hawi. Taha wa, wama umnhasi uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwanho'reptui mono da hã.

¹¹ A norĩ wa'wa hã wa'ãma 're aimreme zusi aba mono zém na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za te te 're aiwapari za'ra wa'wa, te te 're wanho'reptui u'âsi mono da. Āne wamhã, ĩwê na si te za tô wama 're sôprub u'âsi. Taha zarina, te za tô da'ahã na ãma 're dawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, ĩwê na si wama 're sôprub u'âsi mono wa.

Paru hã datême morĩ tô da, te te ãma ĩsaprĩzé wasu'u

¹² Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, ma tô wahâimana nhipese na hã wa'ãma siwi tihi. Tane nherê, senai ô di ta hã. Wa norĩ hã 'râwi wapê'ê na 're wasiwê'ô mono ô di. E marĩ wa. Marĩ hã wa te ai'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô wa, 're wahâimana wê u'âsi mono wa. Pi'uriwi aiwi 're wahâimana za'ra wa'aba mono ô di. Marĩ ĩwê si, wa tô wa te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa. Ti'ai ãma ĩsazei'ô'wa norĩ nhimirowaihu'u pese zarina, 're wahâimana mono ô di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina si, wa ãne na hã 're wahâimana oto.

¹³⁻¹⁴ Wa te ãma aima ĩrob'ui'ééré za'ra wa'aba zé hã e pire di, 're sôré za'ra wa'aba mono wamhã, duré ãma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã. Mare di. Aima wapu za'ra wa'aba di. E marĩ wa. Wazadawa nhipese na, marĩ na wa te ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ô wa, aimawi na wa te ãma aima 're roti za'ra wa'aba mono ô wa duré. Āne na hã sena na 're ĩwahâimana mono zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba ô di. Tane nherê, wa tô wa te wasima 're aiwê za'ra wa'wa, nimahã na asiwi wawaihu'u pese za'ra wa'aba da, wazadawa nhipese ô na 're ĩwahâimana mono na hã. Tawapsi te za Wanhib'apito Zezusi hã nimahã bâtâ na apâ we ĩmorĩzéb ãma, wa'ãma atob'uzu za'ra wa'wa, wa norĩ hã za duré ai'ãma ĩwatob'uzu za'ra wa'aba ne, tô taha bâtâ na hã.

¹⁵⁻¹⁶ 'Re ĩhâimana mono zém na, ĩwêsãmri za'ra wa'aba newa, wa tô aré ĩsima rowê, ã hawi Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi hawi, apâ ĩmorĩ wamhã, ãma atême ĩmorĩ aba na, te sahu da duré. Masédoniza u we ĩmorĩ 'rata wa, ãma atême ĩmorĩ aba ne, duré ãma atême ĩwisi aba da, te asabu na sahu za'ra wa'aba da, wa tô ĩsima rowê aré. Āhã wamhã, te aré asiwi ĩpawapto wa'wa, Zudeza u ĩmorĩzéb da hã. Āne 'wa'áhã, aré maparane ĩnhimipawapto wê zé hã aima wa'aba hã, ĩnhimiromhuri na hã.

17 Tane nherē, āma atēme ĭmorĩ aba zém na, te sahu ō di. Masédoniza hawi apâ ĭmorĩ ré, āma atēme ĭsipai waihu'u za'ra wa'aba ō di tō. Marĩ hã ĭma hâimana wa, wa tō ĭnhimirosa'rata na āma saprĩ, āma atēme ĭmorĩ aba tō da a'â. Āne wa, ni'wam norĩ hã asiré 're ĭhâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ma tō ĭāma rosa'rata wasété za'ra, ĭzadawa nhipese na hã, ĭmreme hã tō senai ō newa. E ĭnhimirosa'rata na 'râwi te ĭsiwi ro'wa'rutu wa, wa tō āne hã ĭsima pisutu, āma atēme ĭmorĩ aba tō da hã. Mare di. E ĭsazei'ô'wa norĩ hã sima si 'râwi te te 're ĭrosa'rata za'ra mono ne, wa tō āne hã ĭsima pisutu. Mare di. Āne wab ō di. ĭsazei'ô'wa norĩ hã marĩ na te te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, awa'awi te za te te dawĩ āma 're saprĩ za'ra, simirosa'rata na saprĩ pese wa, ta norĩ hã. ĭsimiropisutu na ropsi'âri ō nherē, te za te te dama 're nharĩ za'ra, siwa'râmi. E āne, 're ĭhâimana mono zé hã, wa hã. Mare di. Ānei ō di.

18 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã, dama umnhasi uptabi di. Niwamhã dama sadawa nhipese ō di. Ta hã ma tō ĭpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da, sena na. Taha wa, wa hã nimahã na hã aima ĭzadawa nhipese za'ra wa'aba ō di. Te aima 're ĭrowasu'u za'ra wa'aba mono zé hã, taréi ō di. ĭnhimirosa'rata waptu na hã te āma 're saprĩ mono ō di.

19 Zezu Cristu hã bété, 'Re ĭhâimana u'âsi mono 'ra hã. Ta hã tinhimiroti ahâ na te te āma 're azaprĩ mono ō di. Tō ōhō si ĭsimiroti hã te tãma 're hâimana. Tane duré, wa norĩ hã ĭsadawa wasu'u'wa norĩ hã, Sira hã duré Timotiu hã, tō ĭ'uwaibaba si, wa tō wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ me, wa tō wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa, Cristu hã.

20 'Re ĭhâimana u'âsi mono, ĭwē na te te dama 're ĭ'aropisutu mono zé hã ahâ uptabi nherē, ma tō Zezu Cristu hã pisutu, uburé te te dama āma 're ĭ'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, Zezusi hã wama umnhasi di oto, uburé te te wama āma 're ĭ'a'uwaimrami mono da hã. Wa norĩ hã wasiré ĭsazei'wa norĩ hã wasiré 're wasi'rã'ô'tō mono wamhã, 'Re ĭhâimana u'âsi mono āma 're wawata za'ra mono wamhã, wa 're wamreme zusi, āne: "Tane tō." E marĩ te wasu'u, ā hã. Cristu, tō sena uburé marĩ na te te wama 're ĭ'a'uwaimrami mono zé, te wasu'u. Tane duré, wa norĩ hã ĭsadawa wasu'u'wa norĩ hã sena na, wa wa te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, ĭwasu'uwē wasu'u na hã.

21 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã ma tō te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, wanhiptete sina Cristuhu āma 're wahâimana za'ra mono da. A norĩ wa'aba zama, te duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, asiptete sina āma 're anomro u'âsi aba mono da. 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã ma tō wapisutu za'ra, ĭwasu'uwē na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da, wa norĩ hã.

22 Tipē'ēzani hã ma tō duré te te wama 're anhomri, wapē'ē 're, wama 're ĭhâimana za'ra mono da hã. E marĩ te tawamhã

wama wasu'u za'ra, Īpē'ēzani hã wapē'ē 're, 're ĩhâimana mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩwahâimana za'ra mono zé, te wama wasu'u za'ra. Duré, Īpē'ēzani hã wapē'ē 're, oto 're sãmra mono wa, wa za wa te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, sena na za te te wama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono zém na hã, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina.

²³ Wa hã apâ ĩmorĩ wamhã, ãma atême ĩsipa za'ra wa'aba õ di tô, Corĩtu u hã. E marĩ wa. Marĩ hã 'manharĩ wasété za'ra wa'aba wa, te aihã za'ra wa'aba tõ da, ãma atême ĩwisi aba õ di tô, apâ. Tô sena, wa ãne hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Taha wa, ĩzadawa nhipese wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te za tô ĩ'azã.

²⁴ E wa norĩ hã asib'apito aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono bâ, te za bété wanhimiroti hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. Asib'apito hã aima 're wahâimana za'ra wa'aba mono õ di. A norĩ wa'wa hã te asiptete sina ãma 're anomro aba mo, Cristuhu ãma, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono ãna. Taré, wa wasiré wa te tãma 're romhuri za'ra, ato sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

2

¹ ãne wa, wa tô ĩsima ãma saprĩ, apâ ãma atême ĩmorĩ aba tõ da a'â, te ĩsina aima ropisutu za'ra wa'aba nherê, ĩmreme na te duré aihã za'ra wa'aba wa, aiwi robzei'õ za'ra wa'aba tõ da. ãma atême ĩmorĩ 'rata za'ra wa'aba wamhã, ĩnhimiroti na te aihã za'ra wa'aba zém na hã ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. ãne tõ da duré, ãma atême ĩmorĩ aba õ di za a'â.

² ãma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba 'wa'âhã, âté te aré aiwi tirobzei'õ pese za'ra wa'wa duré, ai'rata ĩnhamra aba wamhã. ãne wamhã, e 'wam norĩ hã te aré sina ĩma rowē wazere za'ra, ĩwi robzei'õ pese wamhã. Ni'wai õ di aré, âté. E marĩ wa. A norĩ wa'aba wi, aiwi robzei'õ za'ra wa'aba wa.

³ ãne wa, wa tô rob'ui'ééré si ãma aima sãmri za'ra wa'wa a'â, te ĩsina ĩropisutuzém nhibrobro're. Wa tô ĩsima rosa'rata, ãne: “Âté ĩtême ĩmorĩ za'ra wamhã, te za ĩwi tirobzei'õ pese, ĩnhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ wa, ta norĩ hã. ãne wa, wa za rob'ui'ééré si tãma sãmri za'ra a'â. Tawamhã, ĩnhimiroti hã te te saze za'ra wamhã, ĩto sina, wa za ĩtême ĩmorĩ za'ra oto. ãne wamhã, tãma ĩto za'ra zéb zarina, te za duré to sina sima 're hâimana za'ra, ta norĩ hã.” ãne wa tô ĩsima rosa'rata, ai'ãma za'ra wa'aba hã. 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 're ĩtoi mono õ di. E ãne hã ĩ'uwaibaba, ĩma hã. E wē di. Mare di. Taha wa, wa tô a'â rob'ui'ééré si ãma aima sãmri za'ra wa'wa.

⁴ Te ãma aima rob'ui'ééré 'rata za'ra wa'aba wamhã, wa tô ai'ãma robzépata za'ëtē za'ra wa'wa, ĩpē'ē 're. ãne wa, ĩpē'ézé

uptabi di. Taha wa, wa tō aiwa'ō duré. E tawamhã, aiwi robzei'ō za'ra wa'aba da, wa tō ãne na hã ãma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa. Mare di. ãne da hã ã di. Īma asawi uptabi za'ra wa'aba zém na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tō ãne na hã ãma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa.

Aibã ãma, ĩwasédé hã da te oto 're ĩmadã'ã za'ra mono õ zé wasu'u

⁵ Ni'wa hã aibã hã, asiré 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono hã misi ma tō tihãimana wasété na sina ĩwi robzei'ō. Tane nheré, e ĩwi si ma tō tirobzei'ō. Mare di. A norĩ wa'aba wi zama, ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra wa'wa syry na, aibã 're ĩhãimana wasété mono zém na hã. E aiwi robzei'ō pese za'ra wa'aba wa, wa tō ãne na hã aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Syry na ma tō aiwi tirobzei'ō za'ra wa'wa. ĩwi si ma tō tirobzei'ō pese, tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono wa, aibã hã.

⁶ Ō hã aibã hã ma tō asiwi ĩwē'ō za'ra wa'wa. Ai'ahã wa'aba na ma tō asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa ta hã, asiré 're asi'rã'ōtō aba mono wa, asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono tō da a'ã. ãne hã wē di tō.

⁷ Tane nheré, a norĩ wa'wa hã ĩwasédé hã ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tãibã. Ma tō siwē'ō, tiwasété na hã. Apã te za asiwi ĩ'ãri wē wa'wa, robze na asiré 're hãimana aba mono da oto apã. Tiwi robzei'ō pese wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te rēme tō da, te za apã asiwi ĩ'ãri wē wa'wa.

⁸ Taha wa, ma'ãpé asiwi pawapto wē wa'aba, aima ĩsawi pese za'ra wa'aba zém na, te te sina aiwaihu'u pese za'ra wa'aba da, robzei'ō u'ãsi 're hãimana tō mono da, asiti za'ra wa'aba.

⁹ ĩnhimi'ui'ére 'rata na, wa tō aima ãma roti za'ra wa'wa, aibã hã tō õ hã asiwi wē'ō za'ra wa'aba da. ĩnhimiroti si 'madã'ã za'ra wa'aba zō, wa tō aima ãma rob'ui'ére za'ra wa'wa, aibã hãiba na hã.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã, dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã oto da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono tō da, asima 're pisutu za'ra wa'aba mono wamhã, ĩzama te oto da'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za tō. Taha wa, aibã hã tiwasédé ĩpire hã tō sena te te 'manharĩ wamhã, wa za tō ĩsima pisutu, asarina wa'aba, ĩwasédé hã te oto ãma 're 'madã'ã tō mono da, simisutu ato sina asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da apã. Cristuhu nho'a, wa ãne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩwasédé hã za te oto ãma 're ĩ'madã'ã mono õ na hã, aibã ãma hã.

¹¹ Aibã hã tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono zém na hã, wa te oto ãma 're 'madã'ã za'ra mono tō da, wa te wasima pisutu za'ra õ wamhã, Satanasi hã te za tizadawa nhipese zéb zarina, wama 're simiza'repese za'ra. Marĩ na te za te te wawi 're ro'wa'rutu u'ãsi za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, robzei

āna wasiré 're wahâimana za'ra mono da oto. Satanasihî hâimanazé hâ wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za tô wasima pisutu pese za'ra ni, îwasédé hâ wa te oto āma 're 'madâ'â za'ra mono tō da, aibâ āma hâ.

Paru hâ Torowadi āma sāmra ré, hâtâ'â na îsāmrazé wasu'u

¹² Āne wa za duré aima îsiwasu'u za'ra wa'wa. Torowadi na 'ri nho'ōmo nhisi u, wa tô mo, tame Cristuhu wasu'uwē hâ te dama wasu'u da. Tamomo ĩmorĩ wamhâ, Wanhîb'apito hâ ma tô ĩma 'ridawa ĩnhowa, tame te oto tâma romhuri da.

¹³ Tane nherē, wa tô ĩhâtâ'â sina ĩhâimana, wasisānawā Titu hâ ĩzô sāmra ō wa, tame te sōpētē da nherē aré. Taha wa, wa tô ōne haré ta hawi mo, Masédoniza u we ĩmorĩ da.

Wedewa'u îsadazei uptabi hâ dama 're îsadazei pu'u mono ne, Cristuhu wasu'uwē na da te āma 're ĩropéi mono zé wasu'u

¹⁴ Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si, wa za 're ĩwata u'âsi. Ta hâ te za sisarina te te 're wa'anhîmroi u'âsi, Cristuhu āma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zarina, wa'āma 're sib'a'uwē za'ra mono wa. Da'wapéi'wa norĩ nhîb'apito hâ tinhitob'ru norĩ āma te te ai'uté za'ra wē te, da'ahâ nho'a sisarina te te 're ĩsimroi mono ne, taha ma si wa te oto tâma 're romhuri za'ra mono da, te za sisarina si te te 're wanhîmroi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ. Te duré te te 're wapawaptob u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwē si daro mono bâ wa te dama āma 're ropéi mono da, Cristu hâ aihĩni da te oto 're waihu'u za'ra mono da. Wedewa'u îsadaze hâ da te 're zata za'ra mono wa, 're îsadazei pu'u za'ra mono ne, wa za wa te dama āma 're ropé, Cristuhu wasu'uwē hâ.

¹⁵⁻¹⁶ Wedewa'u îsadaze hâ 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwē wairébé mono ne, te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ wama 're toi u'âsi za'ra, Cristuhu wasu'uwē hâ wa te dama 're wasu'u za'ra mono wē te. Tane nherē, aiwa da te dasima 're wē za'ra mono ō di, Cristuhu wasu'uwē hâ. Ni'wam norĩ hâ ĩwasu'uwē te te siwi 're wē'ō za'ra mono wamhâ, ta norĩ hâ te za tipē'ē 're dâ'â u'âsi ne 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti. Marĩ hâ dama uzé pire wa, da te dasiwi 're ĩwē'ō za'ra mono ne, te ta norĩ hâ te te siwi 're wē'ō pese za'ra, ĩwasu'uwē hâ. Ni'wam norĩ si ĩwasu'uwē te te sima 're ĩwē za'ra mono norĩ si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâ te te 're anho'reptu, hâiwa āma ĩ'rata 're si'ubumroi u'âsi mono da. Ta norĩ ma si, tâma 're wē u'âsi za'ra mono di Cristuhu wasu'uwē hâ, marĩ îsadazei uptabi hâ 're sadazei wairébé mono wa, dama 're ĩwē wairébé mono ne. E 'wa hâ 're hâimana mono bâ, si'uihâ na tiwaihu'u pese na Cristuhu wasu'uwē na romhuri na te te āma 're ĩ'uwaimrami mono da hâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ni'wa hâ sada hâimana ō di.

¹⁷ Ni'wam norĩ hâ 're simarĩ ahâ za'ra mono da si, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're romhuri

za'ra. Tane nherē, wa norī hã ta norī ne, 're wahâimana za'ra mono õ di. Marī aimawi zô, wa te wasima 're romhuri za'ra mono õ di wa norī hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na hã. Cristuhu waihu'u pese zarina si, wa tô wa te dama 're rowasu'u za'ra sena na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ãne da, te te wapisutu za'ra wa, ta hã.

3

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

¹ ãne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba wa, te za duré wa'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa áté, 'rãwi wasina ĩwawatazém na hã. E wanhimiromhuri na wawasu'u na rob'ui'ééré ré, wa tô ãma atême za'ra wa'aba hã wanem ni, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na, wa te dama 're ĩromhuri mono zé wasu'u na rob'ui'ééré ré hã. Mare di. Ni'wam norī si te za atême 're sihutu 'wa, nima hawimhã, ĩsimiromhuri wasu'u na rob'ui'ééré ré hã. Duré aihawi wa'aba hã, ĩsimiromhuri na dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mono zéb ré, te za ta norī hã 're nomro, nimomo. Tane hã ĩ õ di, wa norī hã.

² Darob amoi u, 're wane mono wamhã, asimirob'ui'ééré za'ra wa'aba ré, 're wane mono õ di, da te dasiwi 're ĩwawaihu'u mono zéb da hã. Mare di. Cristuhu wasu'uwē na wanhimiromhuri zarina 're saze za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're anomro wē wa'aba mono zém na, da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina si te za da te dasiwi 're wawaihu'u, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa na dama 're ĩwahâimana mono na hã.

³ Wanhimiromhuri zarina si, Cristu hã 're saze za'ra wa'aba mono wa, te taha na si da te 're wawaihu'u, Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono zém na hã, danhimirob'ui'ééré hã da te 're sôré za'ra mono wa, marī hã da te ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono ne. Tane nherē, marī na da te 're ĩrob'ui'ééré za'ra mono zéb zarina, 're saze za'ra wa'aba mono õ di, a norī wa'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsi'utõrĩ'õ pê'ězani nhimipawaptobzéb zarina si, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. E êtē tōmo baihá na rob'ui'ééré zarina, ma tô 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani hã marī hã aipē'ē 're te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo, Cristu hã.

⁴ A norī wa'wa hã wanhimiromhuri zarina, ma tô oto 're ĩsaze za'ra wa'aba mo. Taha zarina te za oto asiwi ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para si, wa te dama 're ĩromhuri mono na hã. Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si, wa tô wa norī hã sena na wasina waihu'u ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a.

⁵ E wa norī hã wasi'uihã na wama waihu'u pese di ãne hã, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama 're ĩrowasu'u mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwapawapto mono

zéb zarina si, wama waihu'u pese di, ĩwasu'uwě na, wa te dama 're ĩromhuri mono zéb da hã, taha zarina, da te 're saze za'ra mono da.

⁶ Taha si ma tō te te 're wapawapto, te te dama ĩropisutuzép téb zarina, wa te dama 're romhuri wě mono da. E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozésihi nhimi'ui'éré, te wasu'u, ã hã. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani nhimipawaptobzéb zarina 're ĩdanomro mono zép té, te wasu'u, ã hã. Mozésihi nhimi'ui'éré zarina 're danomro mono nherě, e taha zarina te za 're dasisō'reptu za'ra, ropipa hawimhã. Mare di. Ni'wa hã te te sina uwaimrami waihu'u ō di, Mozésihi nhimi'ui'éré hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã da te 're saze za'ra mono wapsi, te za ĩpě'ězani hã te te 're da'anho'reptu ropipa hawi, rowě na ĩsiré 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto.

⁷⁻⁸ Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō tinhimiroti na rob'ui'éré, êtē tōmo baihã na, Mozésihi ma, te te sōmri da. Rowa'a za'ētē na ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩtēme wi, Mozésihi u hã. Tawamhã, Mozési hã êtē tōmo baihã na rob'ui'éré te te mrami pari, Izarazéhé nhihudu norĩ u sa'a hawi apã te te ĩtēme ĩré si'ra za'ra wamhã, ĩ'ubu na hã rowa'a hã sa'ētē di. Sa'a hawi, morĩ ré, ĩ'ubu na rowa'a hã syry na sipari nherě, tawamhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã titōmo na te te 'madã'ã hã waihu'u za'ra ō di, Mozési hã. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi wa, rowa'a hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã êtē tōmo baihã na rob'ui'éré hã, ĩsimirowa'a ré, Mozési hã te te datēme āwisi nherě, wě nherě, taha si, da te 're ĩ'madã'ã za'ra mono zéb zarina, 're dasisō'reptu waihu'u za'ra mono ō di. ĩsimiroti 'rada hã wě nherě, taha nhipai u wě uptabi di, ĩpě'ězani nhimipawaptobzé hã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdanomro u'âsi mono zéb da hã, rowě uptabi ãma hã.

⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na êtē tōmo baihã na rob'ui'éré hã Mozésihi ma, te te ĩsōmri hã wě nherě, da te dasina 're uwaimrami waihu'u za'ra mono ō wa, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'awě'ō. Tane nherě, te te dama ĩropisutuzép té hã taha si wě uptabi di. E marĩ wa. Taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te oto 're wa'awēsãmri mono wa, duré taha zarina, wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madã'ã mono ō wa, Wamama hã.

¹⁰ Duréhã Mozési hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré ré êtē tōmo baihã ré, te te si'rai wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, rowa'a na te ĩré mo, wě wa, ĩsimiroti hã. Tane nherě, rowa'a hã ma tō ai'utō. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si, wě uptabi di oto, Cristuhu wasu'uwě na hã.

¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wě wa, ma tō Mozésihi hãiba na tirowa'a, êtē tōmo baihã na rob'ui'éré hã te

te mrami ré hã. Tane nherẽ, ãma ronomro hã õ di, rowa'a na hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép tép si wẽ uptabi di, taha si 're si'utõrĩ waihu'u mono õ wa za, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u wẽ hã.

12 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã, niwamhã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono dai õ wa, wa taha umnhasi sina, wa te 're 'madã'ã u'ãsi. Taha wa, wapahi ãna, wa tô wa te dama 're wasu'u u'ãsi, ta hã.

13 Tawamhã Mozési hã ma tô 'rã ubu ré datẽme simasisi, ĩ'ubu na rowa'a hã tiwi ĩsi'utõrĩ na te te siwi waihu'u za'ra tã da, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Tanei õ di, wa norĩ hã. Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, wanhiséb ãna, wa za tô wa te dama ãma 're rowasu'u za'ra, niwamhã dawi 're si'utõrĩ mono dai õ wa za.

14-15 Duréhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tô 'rãihatob za'ra. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, niha te te sina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Ta hawim haré, te zahadu da'rã ubu ré 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩropisutu za'ra zéb 'rata na rob'ui'ééré hã te te sima 're sõré u'ãsi za'ra, rowahutuzéb ãma, ĩsimiroti 'rada hã te te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono zéb zarina, te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, ta norĩ hã. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma 're nomro mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne 're hãimana za'ra, ta norĩ si.

16 Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwẽ u 're sipizari za'ra mono wapsi, te za da'rã ubu ãna 're ĩdahãimana za'ra mono ne, 're hãimana u'ãsi za'ra, ta norĩ ma si, oto waihu'u pese za'ra wa za.

17 Wanhib'apito si, wa te 're saze za'ra mono wamhã, Tipẽ'ézani ma, te za te te 're wa'apisutu, taha si te te 're wa'apawapto mono da, rowẽ na ãma 're wanomro mono da, marĩ na wasi'uihã na wa te wasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zém na, 'rãwi 're wasi'madã'ã za'ra mono tã da, duré taha zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono da newa.

18 Wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã da'rã ubu ãna ne, wa oto 're wahãimana za'ra. Taha wa, Wanhib'apito 're ĩmorĩ wẽ uptabi zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. ĩpẽ'ézani te te 're ĩwa'apawapto mono zéb zarina, wa za oto 're ĩwanomro wẽ mono zém na, wa te wasima ãma 're sa'ëtẽ za'ra, ĩsine ãma 're ĩwahãimana za'ra mono zéb da hã.

4

Piza na zé'a 'manharĩ na romnhimiré'ézé wasu'u

1 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô tinhimizawi pese zéb zarina wapisutu, ĩsadawa wasu'u na wa te tãma 're romhuri

mono da. Taha wa, wawi 're robzei'ō mono āna, wa tō 're wahâimana u'âsi.

² Ni'wam norī hā asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, ma tō wawasédé hā wa'āma sa'ra za'ra, wahâimana nhipese sina dawi 're wahâimana mono newa. Uburé marī hā pi'uriwi da te 're ĩ'manharī wasété za'ra mono zé hā, wa tō wa te wasiwi 're awē'ō. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hā, wa te dawi āma 're 'wa'rutu mono ō di. Ōhō si, wa tō sō'awi wa te dama 're wasu'u u'âsi, sena na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Āhā zarina, te za 'rāwi dapē'ē na da te 're wawaihu'u za'ra, wazadawa nhipese āna, 're ĩwahâimana mono zém na hā.

³ Cristuhu wasu'uwē hā wa te dama 're ĩwasu'u mono hā suwai haré te ni'wam norī wi 're hâimana zahadu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti, za 're ĩnomro u'âsi mono norī wi.

⁴ Ta norī hā, Cristu te te 're saze za'ra mono ō wa, ma tō Wa'uburé hā ĩpo're'ō norī nhib'apito hā te te 're apo're nhito, tob'a ne 're hâimana za'ra mono da. Taha wa, Cristuhu wasu'uwē hā wē uptabi nherē, rob'uuiwézém ne, te te dama 're rowa'a za'ra mono nherē, te te 're waihu'u za'ra mono ō di, ta norī hā. Cristu hā aiwa Timama ne 're morī wē uptabi nherē, ta norī hā te te siwi 're waihu'u za'ra mono ō di, sena na ĩwasu'uwē na hā.

⁵ Wa norī hā wa'āma si 're atob'uzu za'ra wa'aba mono da, duré wanhimiroti si 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono da, wa te āma aima 're rowahutu za'ra wa'aba mono ō di. Zezu Cristuhu si, wa tō wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, uburé Wanhib'apito na 're waihu'u za'ra wa'aba mono da si. Taré, wa wa norī hā aima romhuri aba 'wa hā 're wahâimana. Zezusihi si 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zéb da si, wa tō wa norī hā wa te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'wa.

⁶ Duréihā ropoto na'rata hawimhā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma tō tinha, āne: “Āhāna hā robra si 're asa'wari mono nherē, oto airowa'a na.” Āne te tinha. Tane ma tō duré wapē'ē 're, te te wama 're arowa'a oto, ĩsadawa wasu'u hā wa te oto āma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hā. Cristu hā ma tō wama waihu'u za'ra, ĩmama 're ĩmorī wē uptabi na hā.

⁷ Āté ni'wa hā te za marī ĩwē uptabi hā ĩwa'ábâ za'ēne hā piza na zé'a 'manharī 're tisē, piza ĩsipo'o pese wa, ĩ'manharī uwa wa. Tane duré, wa norī hā wahâiba nhib'uware nherē, wa marī ĩwē uptabi hā wa te dama 're wasu'u, tō Cristuhu wasu'uwē hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u pese na, da te 're waihu'u za'ra mono da, wawaihu'u pese newa, wa'āma si, da te 're rosa'rata za'ra mono tō da.

⁸ Wa norī hā Cristuhu zadawa wasu'u'wa norī hā marī ahâ na wazada 're hâimana mono nherē, da te wa'āma 're ai'uté waihu'u mono ō di. Duré da te dasiwi 're wa'ruiwapari mono wa, wa'rā 'remhā wama 're ro'wa'rutu mono nherē, wasina 're wahâtâ'â mono wa, wawi 're robzei'ō waihu'u mono ō di.

⁹ Wanhitob'ru norī hã te te wa'ãma 're rob'manharī wasété u'âsi za'ra mono nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwa te te warēme ô di. Ta norī hã te te siwi 're wa'ahãri mono nherē, wazô 're rob'é'é waihu'u mono ô di.

¹⁰⁻¹¹ Da te dasiwi wapãri da si, te da te wa'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra aré, Zezusi hã da te dasiwi ĩwĩri ne da. Zezusihi wasu'uwē hã wa te dama 're wasu'u mono wa, wa wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana. E marī te wasu'u tawamhã, da te wa'ãma 're rob'manharī wasété u'âsi mono nherē, wasi'utōrĩ'ôzé hã. Cristu hã dâ'â nherē, apã ĩhãiwa'utuzé, te wasu'u, sena na ĩwaihu'u pese zéb da hã.

¹² Taha wa, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u mono wa, wa awē sidâpâsi wasina romnhimimnhasi na 're wahâimana u'âsi. Taha zarina te za oto a norī wa'wa hã rowē na 're anomro u'âsi aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré si.

¹³ Duréhã apito Dawi hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré: “'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa tô te ĩsina 're umnhasi, te te 're ĩpawapto mono da. Taha wa, ĩmreme ãna 're ĩhâimana waihu'u mono ô di. Wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, ĩsimiroti hã tô sena wa.” ãne duréhã apito Dawihi nhimi'ui'ééré, ĩbaihã na hã. Tane duré wanhimirosa'rada hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi pese mono wa, duré wa te 're sazei pese mono wa, wa ĩsadawa wasu'u na wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa.

¹⁴ Wanhib'apito Zezusihi hãiwa'utu'wa hã te za duré wahãiwa'utu, Zezusihi ãma si 're wahâimana mono wa. Tawamhã asiré wa'aba te za sitēme wazaprô, hãiwa u. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

¹⁵ Wa norī hã ai'madã'â sina za'ra wa'aba, wa marī hã ahã na wa te 're sêpata. Tawamhã Cristuhu wasu'uwē na daro mono bâ wa te 're da'apawapto mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb zarina, da'ãma 're ĩsiwãri mono zé hã, wa za wa te dama ãma 're aropé, da'ahã uptabi na oto ĩré 're dahâimana za'ra mono da. Taha zarina te za da'ahã na ãma 're dawata za'ra oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma hã, tinhoprubzéb zarina, da'ãma 're siwãri mono wa, te te duré 're da'anho'reptui mono wa oto.

Datômo na dama ĩmadã'â waihu'u'ô zô, da te 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono zé wasu'u

¹⁶ Taha wa, wawi 're robzei'ô waihu'u mono ô di, romhuri hã wa te aré 're ĩsahãri mono zéb da hã. Mare di. Awē sidâpâsi wahãiba prédubzéb u, wahãiba téb ré wanhiptetezé hã wawi 're si'ré u'âsi mono nherē, wa wap'ê'ê 're apã 're wanhiptete u'âsi. Taha wa, wawi 're robzei'ô waihu'u mono ô di tô.

¹⁷ Ti'ab ré, wa za tô wa te 're robzêpata a'â. Tane nherē, ta hã wama wapure di. E marī wa. Taha wa'rãmi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwē uptabi na duré ĩpire uptabi na te te wama

're wa'âbâ, ĩsi'utõrĩ'õ na hã. Ti'ab ré, wa te 're robzépata za'ëtê mono nherê, taha nhipai u wê uptabi di za, ĩwê na te te wama ĩropisutu sirõmo zé hã.

¹⁸ Uburé marĩ hã ti'ab ré, datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono si, si'utõrĩ pese di, ta hã. Hãiwa ãma hã marĩ hã datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ si, 're si'utõrĩ waihu'u mono õ di za. Te za 're hãimana u'âsi za'ra. Taha wa, ti'ab ré datõmo na da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zô si, wa te 're rob'ruiwapari mono õ di za. Datõmo na da te 're ĩ'madâ'â waihu'u za'ra mono õ zô si, wa za wa te 're rob'ruiwapari u'âsi, wa norĩ hã.

5

¹ Wahâiba hã 'ri na, wa za oto ãma aima simiré'é za'ra wa'wa. A'ubuni wi 're dazâmorĩ mono ré hã, romhã 'manharĩ na 'ri hã ĩwa 're dasi'ubumroi hutu mono ré, te za dasisa'u da te dasiwi 're 'ri nhamra. Tane duré, wa norĩ hã. Ti'ai ãma 're wahâimana hutu za'ra mono ré, te za wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra. 'Ri ĩwê uptabi hã dama 're simasam hã mono da, te za duré ĩwê na da te dasima 're 'ri za'ra. Tane te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba té hã te te wama 're ab'manharĩ, ĩwê uptabi hã, hãiwa ãma za wawi 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ hã, taha ré si oto ĩ'rata 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Æne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ ma hã.

² Ti'ai ãma wahâiba ré ré, wa wa te sô 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, hãiwa ãma wahâiba ĩtém na za oto 're ĩwahâimana za'ra mono zéb zô, ãme ti'ai ãma da'uza ĩhã tém na 're dasi'uza za'ra mono da, da te sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra mono ne.

³ Ai'uréiwi 're danomro mono wa, dama 're ĩdanhiséb za'ra mono ne, hãiwa ãma hã wahâiba ãna 're wahâimana za'ra mono õ di za. Wahâiba téb ré si, wa za tô 're wahâimana u'âsi za'ra.

⁴ Ti'ai ãma wahâiba ré u'âsi 're wahâimana za'ra mono õ di za. Ti'ab ré, wa 're wawab'ëtê u'âsi za'ra, wa te 're robzépata za'ëtê za'ra mono wa, wahâiba na hã. E tawamhã wa za wa te wasima 're rosa'rata za'ra, 're wadâ'â su'u za'ra mono da, wahâiba zô 're rob'é'é za'ra mono hã. Mare di. Æne na hã wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di za, wa norĩ hã. Tane nherê, wa za tô sô 're watob'uzu u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahâiba ĩtém na ĩsi'utõrĩ waihu'u'õ na, za te te wama ãma 're ĩ'azaprĩ mono zéb zô. Æne wamhã, ti'ab ré aré wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ za'ra mono da nherê, wa za taha wa'rãmi ĩsi'utõrĩ'õ ré 're wahâimana u'âsi za'ra.

⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô te te wama 're apisutu siro, ãne hã. Tipê'êzani hã ma tô te te wama 're anhomri, sena na wahâiba ĩté hã za te te wama 're ĩ'anhomri mono na, wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da.

⁶ Taha wa, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina 're wahâimana za'ra a'â, wato sina. Wahâiba hã ti'ab ré, za wawi

're ĩsi'utõrĩ za'ra mono ré, 're wanomro mono wa, wa a'â hâiwa âma Wanhib'apito 're ĩsâmra mono zém nhiti 're wahâimana za'ra, za 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zém nhiti zama.

⁷ Wa norĩ hã, uburé marĩ hã hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono, za te te wama 're ĩ'anhomri mono hã, ti'ab ré watõmo na romhã ré, wa te 're ĩ'madã'â za'ra mono zéb zarina, 're wahâimana za'ra mono õ di. Uburé te te sima wa'âma 're ĩ'aropisutu mono zém na, wa te 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina si, wa âma 're wahâimana za'ra, watõmo na wa te wasisõwa 're 'madã'â za'ra mono õ nherẽ, romhã ré.

⁸ Wa norĩ hã wato sina, wa oto 're wahâimana u'âsi za'ra. E marĩ wa. Ti'ab ré, wahâiba hã wawi 're si'utõrĩ pese za'ra mono nherẽ, wẽ uptabi di za, taha nhowa're're, hâiwa âma Wanhib'apito 'rata 're ĩwahâimana u'âsi za'ra mono zé hã.

⁹ Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're ĩwahâimana za'ra mono zém na, wa'âma 're toi u'âsi mono da si, wa za 'rãwi 're wasi'madã'â za'ra, ti'ai âma wahâiba ĩ'ratã ré, duré hâiwa âma wahâiba ĩtéb ré.

¹⁰ E marĩ wa, wa za ãhã zõ si, wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra, ti'ab ré hã. Niwapsi, wa za tã uburé Cristuhu nho're aimasam ni, te te wa'awaihu'u da, wahâimana wẽ na, duré wahâimana wasété na zama. Tame te za oto niha te te wama 're arowairébé, ti'ai âma uburé marĩ, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ĩwẽ na, duré ĩwasété na zama.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'âma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u

¹¹ Wa norĩ hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa norĩ hã, wa tã Wanhib'apito hã wa te wasiwi 're wazéb za'ra. Taha zarina, wa tã duré wa te 're dapawaptob za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u si, 're dasipizari za'ra mono da. Wa norĩ hã marĩ zõ si, wa te 're dapawaptob za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wawaihu'u pese za'ra di, uburé 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã. Taha wa, ĩwẽ si, wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé hã, tãma waihu'u pese di duré. ãne na hã sena na aipẽ'ẽ 're, ãté aima waihu'u pese za'ra wa'aba di duré.

¹²⁻¹³ Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hâimanazéb uwaibaba, danho'a dama 're hâimana za'ra mono wẽ te, te sina 're wata za'ra. Ta norĩ hã ma tã wanhimiromhuri hã te te 're 'madã'â za'ra. Tane nherẽ, wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rada hã, ta norĩ hã te te wawi 're waihu'u za'ra mono õ di. Taha wa, te ta norĩ hã te te dama wa'âma 're romnomri za'ra, ãne: "Paru norĩ hã simiza'rese ãna, te 're hâimana za'ra. Ma tã duré 'rãihaiwamnarĩ za'ra." Wẽ di tã. Tane nherẽ, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, wa za tã wa te 're romhuri u'âsi za'ra, wanhimiromhuri na âma 're wawata za'ra mono da. Ta norĩ hã te duré ãne te te wa'âma dama 're romnomri za'ra: "Paru norĩ hã te simirosa'rata nhipse na te te dama 're rowasu'u za'ra, ĩsimiroti hã sena newa, da te âma 're saze

za'ra mono da.” Wē di tō. Wa'āma romnomri wasété nherē, wa tō wa te aima 're romhuri u'āsi za'ra wa'wa, wanhimi'ē na. E wasina 're wawata za'ra mono da, wa āne hā aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Dama 're wawasu'u wē za'ra wa'aba mono da, wa āne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'rāwi wanhimirosa'rada īwē hā da te wa'āma 're īwaihu'u za'ra mono da si, ĩré 're īwahāimana za'ra mono hā 'rāwi.

¹⁴ Cristu hā te te 're wa'azawi pese mono wa, wa wanhimi'ē na, wa te tāma 're romhuri za'ra, da'āma. Wa norī hā wasima si, 'rāwi 're wasi'madâ'â za'ra mono ō di za. Dawasété wa'ābâzéb da, ma tō Cristu hā uburé dazada dârâ da'upana, dawasété wi 'rāwi 're dasiwa'âbâ za'ra mono da, dasi'uihâ na dasisada 're dadâ'â waihu'u za'ra mono ō wa.

¹⁵ Āma 're ĩnomro té mono norī hā, sima si āma 're hâimana za'ra mono tō da, ma tō dazada dârâ, Cristu hā. Taha zarina, te za sada ĩdâ'â za'ra ma si 're hâimana za'ra, duré sada ĩhâiwa'utu za'ra ma si, Cristuhu ma si.

¹⁶ Āne wa, ti'ai āma ĩsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa te da'āma 're rosa'rata za'ra mono ō di za oto, 're ĩdahâimana za'ra mono zém na hā. Wa hā bété. ĩsazei'ō'wa norī nhimirosa'rata zarina, wa tō te 're rosa'rata aré, Cristu 're ĩhâimana mono zém na hā, taré newa. Tane nherē, taha zarina, te āma 're rosa'rata mono ō di oto, wa hā.

¹⁷ Ni'wam norī hā Cristu te te 're saze za'ra mono wa, simisutu tihâiba na sina 're sitob za'ra mono wamhā, 're ĩdapoto téb za'ra mono zéb ré si, te za oto 're hâimana za'ra. Taha wa, te za 're ĩnomro 'rata mono zé hā tāma 're si'utōrī za'ra. Tâibâ za oto. Taha wa'râmi, te za oto 're ĩdahâimana téb za'ra mono zém na si 're hâimana za'ra, ĩwē na si.

¹⁸ Āne hā ma tō ĩwē si te te wama 're ab'manharī, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā, āma 're ĩwanomro mono zép téb da hā. ĩsitob'ru na, wa tō aré tāma 're wahâimana za'ra. Tane nherē, Cristuhu dâ'âzém na, ma tō wa'āma 're siwadi za'ra oto. Wa norī hā dama ĩsadawa wasu'u'wa norī hā ma tō duré wama pisutu za'ra, wa te da'āma 're ĩromhuri za'ra mono zéb da hā, taha zarina, da'āma zama 're siwadi mono da duré, wasine.

¹⁹ Cristuhu dâ'âzém na 'Re ĩhâimana u'āsi mono, da'āma 're ĩsiwadi mono zé wasu'u na, wa wa te dama 're rowasu'u za'ra, dawasété na oto da'āma 're ĩpo're pu'u mono ō zéb zarina hā. Ma tō oto wama pisutu za'ra, āne na, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono da.

²⁰ Taha wa, ma tō Cristu hā datēme wazatōrī za'ra, ĩsadawa para, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Āne, wa wa te dama 're roti pese za'ra, Cristuhu nhisi na: “Ma'āpé, 'rāwi asi'madâ'â za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā ai'āma siwadi za'ra wa'aba da oto.” Āne na ma tō wa'u'âbâ te te dama 're aroti pese, 'Re ĩhâimana u'āsi mono hā.

²¹ Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô wasété ãna 're hãimana u'âsi. Tiwasédé hã te te 'manharĩ õ nherẽ, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã ma tô uburé wawasédé, wa te 're ãmanharĩ za'ra mono zém na hãiba wati'i, wa'upana za'ra, Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, te te oto 're ãwa'awêsãmri mono zéb da hã.

6

¹ Wa norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi mono siré, wa te tãma 're ãromhuri za'ra mono norĩ hã, wa za oto aima ãma roti pese za'ra wa'aba ni. 'Re ãhãimana u'âsi mono, ma tô tinhimizawi pese zéb zarina, aima 're sõprub za'ra wa'wa, ãwẽ na hã. Taha wa, ãsazei'wa na taré dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ãhãimana za'ra wa'aba mono zém na, te za asa ãwa'rãmi asina tãma 're ã'uwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma hã.

² Duréihã Iza'iza hã ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré, ãne:

“Ai'ãma ãpẽ'ëzézéb da, bâdã te ãsima ãpisutuzém na, wa tô ai-wapa. Te ã'asõ'reptuzéb da, bâdã hã ãwa waptã'ã wamhã, wa tô aipawapto tô.”

Ãne duréihã 'Re ãhãimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré hã. Ma'ãpé, ãwapari pese za'ra wa'aba. Bãdã ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã asi'uihã na asima tiwi waptêrẽ za'ra wa'aba da, duré te te asõ'repto za'ra wa'aba da.

³ Wa norĩ hã wa 're wasi'madã'ã za'ra 'rãwi, 're ãwanomro wẽ mono zô, ni'wam norĩ hã wahãimanazém na te te 're wa'madã'ã za'ra mono wa, taha zarina, tiwasété na oto 're si'marõpãrĩ za'ra mono tõ da, Cristuhu wasu'uwẽ hã duré te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ da. Wa te dama 're ãromhuri za'ra mono zé hã, da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono tõ da, wa ãne na 'rãwi 're wasi'madã'ã za'ra, wa norĩ hã.

⁴ A norĩ wa'wa hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, wa te 're ãromhuri za'ra mono zém na si, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, wa uburé marĩ hã wẽ na wa te 're 'manharĩ za'ra. E niha tawamhã, 're ãwahãimana za'ra mono zé hã. Uburé marĩ na, wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, duré rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherẽ, wa wanhiptete sina ãma 're wanomro u'âsi, wa te 're sazei'õ utõrĩ za'ra mono ãna.

⁵ 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa oto 're wahãimana za'ra mono wa, ma tõ da te dasiwi 're wahã za'ra. Ma tô duré nasi dasiwi wanheme ni, dazazéb 're. Wazada 're dahãimana wasété za'ra mono wa, te da te wawi 're ro'wa'rutu u'âsi za'ra, Wanhib'apito, wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono ré hã. Wanhiromhuri na, wa dama 're wasiwasutu za'etẽ u'âsi za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ na hã. ãne wamhã, wanhotõ ãna ma tô duré wa'ãma 're awẽ za'ra,

nimahã mara na hã. Wasai ãna, wa duré nimahã bâta na hã 're wasi'ubumro.

⁶ ãne na, wa te 're robzépata za'ra mono nherë, wa tô 're wanomro wë u'âsi. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimirowaihu'u si, wa tô oto wa te 're waihu'u pese za'ra. Taha wa, wawara sina dazada 're wazahi za'ra mono ò di oto. Wanhimizawi pese na si, wa oto 're wahâimana za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono pë'ëzani nhimipawaptobzéb zarina si, wa duré wa te dama 're romhuri za'ra. Wazadawa nhipese ãna, wa sena na si, wa te 're dazawi pese za'ra. ãne zarina, te za asiwi ìwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ìwahâimana za'ra mono na hã.

⁷ Ìwasu'uwë hã wa tô, tô sena wa te dama 're wasu'u za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese zarina si, wa tô ãne na wa te dama 're romhuri za'ra. 'Re ìwanomro wë mono zëm na si, wa tô wanhitob'ru nori da, 're wahâimana za'ra, ta nori ãma, wa te 're ai'uté za'ra mono da. Taha na, wa duré ta nori ãma 're wasimanawawi u'âsi za'ra, wanhitob'ru nori ãma hã.

⁸ ãne na te za tô asiwi ìwawaihu'u za'ra wa'wa, sena na 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa, dama 're ìwahâimana za'ra mono na hã. Taha wa, te ni'wam nori hã 're ìwanomro wë mono zëm na te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. Te te duré dama 're wawasu'u wë za'ra. Tane nherë, te ni'wam nori hã te te wa'ãma 're wasété za'ra taré. Te duré te te dama 're wawasu'u wasété za'ra. Sena na dama 're wasiwasu'u u'âsi za'ra mono nherë, te wazadawa nhipe hã te te wa'ãma 're sa'ra u'âsi.

⁹ Wa nori hã daro mono bâ ìsazei'wa nori ma, wawaihu'u pese za'ra nherë, te ni'wam nori hã taré na si te te wa'ãma 're rosa'rata za'ra. Wa te wasina 're romnhimimnhasi u'âsi za'ra mono wa, aré 're wadâ'â za'ra mono da nherë, wa zahadu wahâiba ré ré 're wahâimana za'ra. Da te 're wahâ za'ra mono nherë, da te dasiwi wa'uprosi waihu'u ò di.

¹⁰ Nimahã bâta na, da te dasina 're wapë'ëzé zani za'ra mono nherë, wa watoi u'âsi 're wahâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma si. Duré wanhibrob'ò na 're wahâimana za'ra mono nherë, wa wa te 're dapawaptob za'ra, ìwasu'uwë na si, danhibro pese ne, rowë na 're dahâimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono siré. Wa nori hã wanhimarï ò nherë, 'Re ìhâimana u'âsi mono, uburé te te wama 're ì'anhomri mono ré si, wa oto 're wanomro, ìwë uptabi ré si.

¹¹⁻¹² Corïtu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nori, sô'awi wa tô aima 're wasiwasu'u za'ra wa'wa, 're ìwahâimana za'ra mono zëm na hã. Aiwi 're wasi'udâ waihu'u za'ra wa'aba mono ò di. Wanhimizawizëm na, wa te duré 're ai'mararé za'ra wa'aba mono ò di. A nori wa'aba si te asimizawizëm na 're ìwa'mararé za'ra wa'aba mo.

¹³ Taha wa, ìra ne oto ìma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa za ãne na aima roti za'ra wa'wa, asawi pese za'ra wa'aba sina: Ma'ápé, aipë'ë na asiwi 're wazawi pese za'ra

wa'aba mono, wa norĩ hã wapẽ'ẽ na, wa te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne.

Aiwab õ na 're ĩdahâimana za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Cristuhu zazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ĩsazei'õ'wa norĩ hâimanazém na, ĩsu 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za oto. Rowa'a na 're ĩdanomro wẽ mono zé hã, duré robra na 're ĩdanomro wasété mono zé hã, e aiwa bâ. Mare di. Aiwab õ di. Taha wa, ĩsazei'õ'wa norĩ siré, 'rãwi 're aihâimana waihu'u za'ra wa'aba mono õ di za tô. Tô'ã.

¹⁵ Cristu hã bété. E Satanasihi me, te siré 're hâimana zahuré, aiwa. E tinhimirosa'rata na te duré 're sisaze zahuré, 're siwẽ'õ zahuré mono âna. Mare di. Tane duré, ĩsazei'wa norĩ hã aiwa 're hâimana za'ra mono õ di, ĩsazei'õ'wa norĩ me hã. ãne hã baba uptabi di, wama hã.

¹⁶ Romhãiba 'manharĩ hã âma 're ĩdawata za'ra mono zé hã, e 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩdawata za'ra mono zéb 're, te aré da te 're sa'ra, 'ri 'rãihã wa. Mare di. E marĩ wa. Aiwab õ wa, dama hã. Tane duré, wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata za'ra mono õ norĩ siré, 're wahâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wapẽ'ẽ 're, wa'ãma 're sõrõwa za'ra mono wa oto. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ne, wa oto 're wahâimana za'ra wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, 'ri 'rãihã wam ne, wapẽ'ẽ 're, 're sãmra mono wa oto. Duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ma tô ĩmreme na rob'ui'ére za'ra, romhã ré ĩsib'a'uwẽ norĩ âma hã, ãne:

“Īnhib'a'uwẽ norĩ siré, wa za oto 're ĩhâimana u'âsi za'ra, 'rãwi ĩ'rata. Wa za ĩsiré 're ĩmorĩ u'âsi za'ra.

Īsib'apito, wa za oto tãma 're ĩhâimana za'ra.

Tawamhã ĩnhib'a'uwẽ te za duré ĩma 're hâimana za'ra.”

¹⁷ ãne duré Danhib'apito mreme na rob'ui'ére wasu'u amo hã:

“Dapo're âna 're ĩdanomro mono norĩ hã, te za oto asiwi 're ĩrẽme za'ra wa'aba mo, ta norĩ hâimana wasété zém nhiti, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

Dapo're'õ norĩ hã uburé marĩ hã te te siwi 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, tiwi 're upi zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Tawapsi, wa za oto ĩsitẽme te 're aiwaibui wẽ wa'wa.

¹⁸ Tawapsi, wa za duré Aimama 'wa hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'wa. Tawamhã ĩ'ra te za oto ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo.”

ãne ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhipai u ĩsiptete uptabi hã tinhib'a'uwẽ norĩ ma, ropisutu siro.

7

¹ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'aropisutu

mono zé hã, oto wama 're hâimana za'ra mono wa, uburê marĩ ĩwasété wi, wa za 're wasi'madâ'â pese za'ra, âma 're wasihâiba wasété za'ra mono tō da, duré 'râwi wapê'ê 're, âma 're wasiwasété za'ra mono tō da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa za wa te wasiwi 're wazé pese za'ra. Wa za duré tãma 're wasisōmri u'âsi za'ra, âma 're wanomro wê u'âsi mono da.

Paru hã dama 're ĩtoi u'âsi mono zé wasu'u

² Ma'ápé, asiwi 're wazawi wê za'ra wa'aba mono, apã 're wawaibui wê wa'aba mono da. Ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, ma tō wawasédé hã wa'âma sa'ra. Tane nherê, asiré wa te aima romhuri za'ra wa'aba ré hã, marĩ ĩwasédé hã wa te aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, nimahã na hã. Duré wanhimiromhuri zarina, aihâimana wasété na asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba õ di 'râwi. Duré rob'uiprazéb zô, marĩ hã taré, wa te aima 'manharĩ nhipese za'ra wa'aba õ di. Mare uptabi di.

³ E aiwasédé hã te ai'âma sa'ra wa'aba da, wa âne âma aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Âne da hãĩ õ di. A norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di. Taha wa, niha wama 're romhâimana za'ra mono wa, 're wadâ'â za'ra mono da nherê, wama 're rowê za'ra mono di za. Âne na, wa tō aima wasiwasu'u pari za'ra wa'aba ni.

⁴ A norĩ wa'wa hã ĩma ai'umnhasi za'ra wa'aba di oto. Wa aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa. Aiwasu'u wê wa'aba na, ma tō asina ĩma 're ĩrowê zani za'ra wa'aba mo. Rowasédé hã wazada 're wairébé u'âsi mono nherê, wa ĩtoi uptabi na 're ĩhâimana u'âsi.

⁵ Masédoniza u, we wasimasisi wamhã, wa te âma âpusi waihu'u õ di. Âmemhã wazada hã ro'wa'rutu uptabi di, da'ahã na wazada dahâimana za'ra wa. Duré ai'âma wahâtâ'â za'êtê za'ra wa'aba di. E marĩ wa. Wanhib'apito wasu'u wê nhiti, aipizari za'ra wa'aba õ'umnhasite.

⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, taha si dapê'ê nomri'wa hã te 're hâimana, dawĩ 're robzei'õ za'ra mono nherê. Ta hã ma tō wapê'ê hi, Titu hã aihawi wa'aba, nimosi wei watême wisi wa.

⁷ E tawamhã, Titu wei watême ĩwisizém na si, ma tō wapê hã ĩ're wama da'wa. Mare di. Taha na si õ di. Aiwasu'u wê wa'aba na zama, ma tō wapê hã ĩ're wama da'wa, duré Titu hã asiwi ĩpê'ê hiri aba na aiwasu'u wê za'ra wa'aba na zama. Ta hã Titu hã ma tō wama aiwasu'u wê za'ra wa'wa, âne: "Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi âma ĩsazei'wa norĩ hã te sima aiwê za'ra, 'râwi te te duré asabu za'ra da, tãma asawi uptabi za'ra wa. Ta norĩ hã ma tō duré 'râwi sina tipê'êzé za'ra, marĩ hã ĩwasétére hã te te siwi ĩ'manharĩ za'ra zém na hã. Te duré sima aiwê za'ra, te te siwi ai'upari wê za'ra da, asitob'ru norĩ wi." Âne na ma

tô wama aiwasu'u wē za'ra wa'wa, Titu hã. Taha wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di, âhãna hã.

⁸ Rob'ui'ére te aima ĩsõmri 'rata za'ra wa'wa hã sõré za'ra wa'aba wamhã, ma tô aiwi tirobzei'õ pese za'ra wa'wa, te âma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tô wa hã ĩsiwi âma robzei'õ, te aiwi âma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na hã. Tane nherê, te âma ĩsiwi robzei'õ na sahu õ di oto. E marĩ wa. Te aiwi âma ĩrobzei'õ za'ra wa'aba zém na, âma aihâimana za'ra wa'aba õ wa oto.

⁹ Taha wa, wa hã ĩtoi uptabi di, âhãna hã. E ĩnhimi'ui'ére na te aiwi robzei'õ pese za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina ĩhâimana. Mare di. Aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zéb zarina, aiwasété wi aipizari za'ra wa'aba wa, wa ĩto sina ĩhâimana. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina si, ma tô aiwi tirobzei'õ za'ra wa'wa. Taha wa, wa hã marĩ ĩwasédé hã te âma aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di, ĩnhimi'ui'ére na te âma aima ĩnharĩ za'ra wa'aba zém na hã.

¹⁰ ĩsazei'õ'wa norĩ hã 're ĩnomro wasété mono zéb zarina, robzei'õ u'âsi 're hâimana za'ra mono wa, te ta norĩ hã dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipê'ê 're. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si, dawĩ 're robzei'õ pese za'ra mono wamhã, tawapsi te za dawasété wi 're dasipizari za'ra. Taha zarina si, te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'anho'reptu. Âne wamhã, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na 're dasiwē'õ za'ra mono õ di za oto.

¹¹ Ma'âpé, âne na âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima aiwē za'ra wa'aba zéb zarina, aiwi ĩrobzei'õ pese za'ra wa'aba zém na hã. Taha zarina, ma tô oto asiwaihu'u za'ra wa'wa, uburê ĩwasédé hã 'râwi asiwi wē'õ pese za'ra wa'aba da. Taha wa, ma tô oto asima ĩwē uptabi za'ra wa'wa, aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na ĩma asiwasu'u za'ra wa'aba da, apâ asima ropese za'ra wa'aba da. Ma tô duré asiwē'õ pese za'ra wa'wa, aiwasédé hã aima ĩhâimana za'ra wa'aba zém na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiházém na, ĩsadawa para ĩmreme na te aihã za'ra wa'aba õ'umnhasite, ma tô ĩma aipahi za'ra wa'wa. Tane nherê, ma tô asima ĩwē za'ra wa'wa oto, apâ âma atême ĩmorĩ aba da, wasisabu su'u za'ra da. ĩ'uwaibaba na si, niha âma rosa'rata za'ra wa'aba da, ma tô asi'madâ'â za'ra wa'wa, aibã hã tiwasédé te te ĩ'manharĩzém na hã asiwi wē'õ za'ra wa'aba da. Taha wa, aiwasédé hã âma 'manharĩ za'ra wa'aba õ di. Âne, wa tô âma aiwaihu'u za'ra wa'wa.

¹² Taha wa, e taré aibã hã tiwasédé te te da'âma ĩ'manharĩ âma, ĩpê'ézé wa, wa tô âne na âma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, taha hãiba na te âma aima nharĩ za'ra wa'aba da. Mare di. Duré e taré aibã hã te pawaptob da, wa tô âma aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, âne na hã. Mare di. A norĩ wa'wa hã aima wazawi pese za'ra wa'aba wa, ĩnhimiroti hã 're ĩ'madâ'â

za'ra wa'aba mono na 'Re ĭhâimana u'âsi mono nho'a 'râwi asiwaihu'u za'ra wa'aba da si, wa tô âne na hã âma aima rob'ui'ééré 'rata za'ra wa'wa.

13 Æne hã wa te ai'âma waihu'u za'ra wa'aba wa, ma tô apâ wapê hã ĭ're wama da'wa. Tane nherê, taha zarina si ô di, aima wato za'ra wa'aba zé hã. Titu hã we watême wisi wamhã, ma tô wama aiwasu'u wê za'ra wa'wa. Ai'rata sãmra aba ré hã, ma tô, u, asiwi ĭpê'ê hiri 'wa, asiwi ĭpawapto wê wa'aba zém na hã. Æne wa, ma tô, to sina we watême wi, aihawi wa'aba hã. Æne wa, wa duré wa norĭ hã watoi uptabi na wahâimana, ĭsabâdã hã.

14 Titu hã âma atême morĭ aba ô ré, wa tô tâma aiwasu'u wê za'ra wa'wa, ĭsôwa, te te aiwaihu'u sirômo za'ra wa'aba da. Taha wa, taré te âma tâma ai'umnhasi baba za'ra wa'aba ô di, ĭsôwamhã. Wa norĭ hã wazadawa nhipese âna, wa tô wanhimirowasu'u wê na si, wa te aima 're rowasu'u u'âsi za'ra wa'wa, tô sena na âma 're ĭwawaihu'u za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha zarina, Tituhu ma, wa te ĭ'aiwasu'u wê za'ra wa'aba zém na hã, tô sena na te za taha zarina si oto da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, a norĭ wa'wa hã.

15 Titu hã ai'rata sãmra aba ré, ma tô ĭsimiroti hã asiwi ĭwapari pese za'ra wa'wa. Ma tô duré asina aihâtâ'â za'ra wa'aba nherê, asiwi ĭ'âri wê wa'wa, marĭ na tâma âma asina uwaimrami za'ra wa'aba ô wa, te te siwi aiwê'ô za'ra wa'aba ô'umnhasite. Taha wa, tâma asawi pese za'ra wa'aba di, âne na ai'âma po're si'âri za'ra wa'aba ô wa.

16 Taha wa, wa hã duré, aima ĭto za'êtê za'ra wa'aba di. E marĭ wa. ĭma ai'umnhasi za'ra wa'aba wa, âne na hã oto.

8

ĭsibrob'ô norĭ ma, 're ĭdanhoprub za'êtê za'ra mono zé wasu'u

1 Wasisânawã norĭ, wa wasima aiwê za'ra wa'aba ni, 'Re ĭhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĭsazei'wa norĭ ma, 're ĭsôpru mono zé wasu'u hã, waihu'u za'ra wa'aba da, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi âma rowahutu u, siré 're ĭsi'rã'ôto mono norĭ ma, 're ĭsôpru mono zé wasu'u hã.

2 Ta norĭ hã da te âma 're ĭrowasété za'ra mono na, te te 're robzépata za'êtê za'ra mono nherê, duré sibrob'âna 're hâimana za'ra mono nherê, ma tô to sina, dama tinhoprub za'êtê za'ra, tite rob'uiprazém na hã.

3-4 Marĭ hã sa hâimana za'ra ô nherê, ma tô sa'êtê na dama sômri za'ra, tinhoprubzém na te te âma dazawi za'ra da. Si'uihã na ma tô sima pisutu za'ra, âne na wa te âma saze za'ra wa, Zeruzarê âma 'Re ĭhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĭ te te siwi âma pawapto za'ra da, te te sima ĭwê uptabi za'ra zéb zarina. Taha wa, wê di âne hã, dama âma ĭsôprub za'ra zé hã, Masédoniza âma ĭsazei'wa norĭ nhoprubzê hã.

⁵ Wa norī hã ãne zô, wanhimipari ô nherẽ, ma tô Wanhib'apito ma uimrehẽne sisômri za'ra ta norī hã, taha ma si 're hâimana za'ra mono da. Taha zarina, ma tô duré wama sisômri za'ra, te te wapawaptob za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutu za'ra zéb zarina hã.

⁶ Titu hã ãma atême morī 'rata aba wamhã, ma tô rob'uiprazé ubumro na sãna'rata, asôprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa tô tâma roti pese ni, duré ãma atême morī aba wamhã, rob'uiprazé ubumro na te te ãma sizusi da, romhuri hã wê uptabi na te te uprosi da.

⁷ A norī wa'wa hã te Cristu hã aima umnhasi za'ra wa'aba wa, ãma 're ìsasômri pese za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na, te aimreme wẽ na dama 're ìrowasu'u za'ra wa'aba mo. Ìsimiroti hã ma tô duré 're ìwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, asimi'ẽ na te 're ìromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te aima 're ìwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te duré asiwi 're ìwazawi pese za'ra wa'aba mo. ãne hã aima sa'ëtẽ uptabi za'ra wa'aba di, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te za sa'ëtẽ na dama asôprub za'ra wa'wa duré.

⁸ ãne hã wa hã te ãma aima 'ru za'ra wa'aba ô di. Taré wa aima ãma roti za'ra wa'wa, ìnhimiroti zarina, 'manharī za'ra wa'aba wamhã, 're ìdazawi pese za'ra wa'aba mono zém na, sena na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da. Masédoniza ãma ìsazei'wa norī hã simi'ẽ na te te 're ìdapawaptob za'ra mono ne zô pé, wa ãne na taré ãma aipibu za'ra wa'wa.

⁹ Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto. Ta hã Timama siré robze na 're hâimana u'âsi mono nherẽ, ma tô hâiwa ãma tihâimanazé hã we tiré a'â, ti'ai ãma si'a'uwẽ da, te te a'â dame 're robzépata mono da. Asada za'ra wa'aba, ma tô dawazari si'a'uwẽ, taha zarina, a norī wa'aba zama 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata 're asimroi u'âsi aba mono da, hâiwa ãma hã. Taha wa, Wanhib'apito hã sisawi ãna 're ìhâimana mono ne, te za asisawi ãna dama asôprub za'ra wa'wa, ate rob'uiprazé wa'aba na hã.

¹⁰⁻¹¹ Ìnhimirosa'rada hã wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, rob'uiprazé asiwi ì'ubumroi wa'aba zém na hã. Wahub 'rata na ma tô dawana asima ìpisutu za'ra wa'wa, rob'uiprazé hã asiwi ì'rã'õtô aba zéb da hã. Dawana ma tô duré rob'uiprazé ubumro na ãma ìsãna'rata za'ra wa'wa. Taha wa, ma'ãpé asiwi uprosi wẽ wa'aba, rob'uiprazé ubumro hã. Ato sina, ãma asisaze za'ra wa'aba ne, te za oto ãhãna hã ãma ìuwaimrami za'ra wa'wa duré, rob'uiprazém na hã, aihâiba mono bâ aima 're ìhâimana za'ra wa'aba mono zéb zarina, niha wamhã, ìsa'ëtẽ zarina, niha wamhã, ìsyry zarina.

¹² Ato sina, ãma asôprub za'ra wa'aba wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za asôprubzém na aiwêsãmri za'ra wa'wa.

Asimarĩ aba õ wa, tõ syry na ĩsõmri za'ra wa'aba zéb zarina, te za duré ãma aiwēsãmri za'ra wa'wa, ato sina ãma asõprub za'ra wa'aba wa.

13-14 E a norĩ wa'aba si, sa'ētē na ĩsõmri za'ra wa'aba na, da'upana ãma robzépata za'ra wa'aba da, wa ãne na aima roti za'ra wa'wa. Mare di. Taré ãhãna hã sa'ētē na aima hãimana za'ra wa'aba wa, te za ãma ĩpawaptob za'ra wa'wa, Zeruzarē ãma ĩsazei'wa norĩ hã, marĩ zõ tiwi 're rowaptâ'ã za'ra mono wa. Tawamhã, nimahã na marĩ zõ, aiwi 're rowaptâ'ã za'ra wa'aba mono wamhã, te za duré ta norĩ hã marĩ na te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, asa, sa'ētē na tãma hãimana za'ra wamhã. ãne wamhã, aiwa te za asõprubzém na asima ãma 're ĩwa'rãmi za'ra wa'aba mo.

15 Duréihã Mozési ma tõ ãne na ãma rob'ui'ééré, Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi simizahãri mono sidápãsi, mana na dasazém nhisi hã te te siwi ĩ'ubumroi mono na hã:

“Ni'wam norĩ hã sa'ētē uptabi na te te sima ubumro za'ra mono nherē, tãma si'atarēme za'ra mono õ di, tisiré norĩ hã te te ãma pawaptob za'ra mono wa. Taha wa, ni'wam norĩ hã syry na te te sima ubumro za'ra nherē, ta norĩ wi tiwi sõ rowaptâ'ã za'ra õ di, ĩsazéb zõ hã.”

ãne duréihã ãhã wasu'u na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'éérézē hã, ĩbaihã na hã. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za 're asipawapto pese za'ra wa'aba mo, aiwa 're aihãimana za'ra wa'aba mono da.

Titu hã to sina datēme ĩmoržé wasu'u

16 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõ Tituhu ma pisutu, tãma asawi pese za'ra wa'aba zéb zarina, te te aipawaptob za'ra wa'aba da, wa norĩ hã wa te duré 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Taha wa, wa ãma wawata ni, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma hã, tõ sena wa, õ hã.

17 Tawamhã õne haré ma tõ Titu hã sina wazaze, ãma atēme ĩmorĩ aba zém na da hã. Taha wa, si'uihã na te te ãma sima ĩrowēzéb zarina, to sina te za tõ ãma atēme timorĩ za'ra wa'wa ãhãna hã, atēme za'ra wa'aba.

18 Wasisãnawã hã wa za duré ĩsiré ãma atēme satõrĩ za'ra wa'aba ni, aibã hã. ãme ĩsazei'wa norĩ hã ma tõ te te sima 're wasu'u wē za'ra, Cristuhu wasu'uwē na simiromhuri wē uptabi wa, ta hã.

19 Duré dama simiromhuri wē uptabi wa, ma tõ ĩsazei'wa norĩ hã siwi pisutu, Zeruzarē u ĩsazei'wa norĩ nhoprubzéb ré, za wasi'aba'rēi wa, ãma wasiré morĩ da. Tawamhã Wanhib'apito ãma wawatazéb da, wa za tõ ãne hã 'manharĩ ni, duré wato sina, wa te 're ĩda'apawapto mono zém na, da te wawaihu'u za'ra da.

²⁰ Wanhimisaihuri hã da te wa'ãma nomri tō da, wa za asōprub za'ra wa'aba zé hã wasitēme wa te wasiwi 'madâ'â pese za'ra, wasi'aba'rúi wamhã.

²¹ Ī'uwaibaba, wa te ãma Ī'uwaimrami za'ra da si, wa tō ĩré wasima rob'madâ'â za'ra ni, Wanhib'apito nho'a, duré uburé danho'a zama.

²² Wasisãnawã hãiba amo hã wa za duré ãma atēme satōrĩ za'ra wa'aba ni, Titu norĩ siré, ãma morĩ da. Ta hã wa tō nasi pibu za'ra ni, simi'ē na te te 're romhuri mono zō, Wanhib'apito ma. Taha wa, wa tō waihu'u za'ra ni, tō sena ĩsimi'ē na hã, duré to sina te te 're ĩromhuri mono na hã. Ta hã aiwasu'u wē za'ra wa'wa hã te te wapari wa, tãma ai'umnhasi uptabi za'ra wa'aba di, za rob'uiprazém na dama asōprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, toi uptabi di ãhãna hã, rob'uiprazé ubumro na za te te ãma aipawaptob za'ra wa'aba wa.

²³ Titu hã bété. Ta hã ĩsiré Wanhib'apito ma romhuri'wa te 're hãimana, Cristuhu wasu'uwē na ĩsiré te te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono. Duré wasisãnawã hãiba amo norĩ hã za ĩsiré ãma ĩneb zahuré da hã, ta norĩ hã te za tisiré ĩsazei'wa norĩ zadawa para, ãma atēme ĩne wa'aba na siwasu'u zahuré, aima za'ra wa'aba hã. Ta norĩ hã simiromhuri wē uptabi wa, te za Cristuhu ãma si 're dawata za'ra.

²⁴ Taha wa, ma'ãpé ĩwē na si uburé marĩ na hã ãma tãma uwaimrami za'ra wa'aba za, asimizawi pese aba zém na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, duré sena na, wa te dama 're ĩ'aiwasu'u wē za'ra wa'aba mono zém na, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da. Duré ãme ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ hã, ãne na te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da, te za ĩwē na si tãma ãma ĩ'uwaimrami za'ra wa'wa.

9

Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ ma, ĩdanhoprub za'ra zé wasu'u

¹ E wa hã wa za ãne na aima ãma roti na sahu za'ra wa'wa, ĩnhimi'ui'ére na hã, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwē norĩ ma, asōprub za'ra wa'aba da, dame. Mare di. ãne na, te aima ãma roti na sahu za'ra wa'aba õ di za, ãhãna hã.

² E marĩ wa. Zudeza ãma ĩsazei'wa norĩ hã asiwi pawaptob za'ra wa'aba da, asi'uihã na ato sina, ãma asima rosa'rata za'ra wa'aba wa. ãne na, wa tō wa hã ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa, tō sena na. ãme Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ma, wa tō aiwasu'u wē za'ra wa'wa. ãne, wa tō ta norĩ ma hã tãma aiwasu'u wē za'ra wa'wa: "Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ hã ma tō rob'uiprazé ubumro na sãna'rata za'ra, wahub 'rata na hã." ãne na, wa tō tãma aiwasu'u wē za'ra wa'wa.

Rob'uiprazé hã ato sina, asiwi ĩ'ubumro sirõmo za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ta norĩ zama sima ãma rosa'rata za'ra, to sina, aiwa asine wa'aba, te te siwi 'manharĩ wē da, aiwab da.

³ ãne na, wa tō dama aiwasu'u wē za'ra wa'wa. Tane nherē, wa za ĩsisōwa ãma atēme satōrĩ za'ra wa'wa, wasisānawã norĩ hã, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, ĩwana ré asiwi 'rã'õtō pari aba da, te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zéb zarina. Duré te dama aiwasu'u wē za'ra wa'aba zém na, taré te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba tō da, wa za tō ãne hã 'manha.

⁴ Áté Masédoniza hawimhã, wasisānawã norĩ hã te za ãma ĩsiré ai'aba'ré, atēme za'ra wa'aba. Tawamhã, ãma atēme wasihutu aba wamhã, rob'uiprazé hã asiwi 'rã'õtō pari aba õ wamhã, áté wa aré aima aséb za'ra wa'aba ni, taré wa te ai'umnhasi baba za'ra wa'aba wa. A norĩ wa'wa hã bété. Te aré tō aséb za'ra wa'wa, tō sena ĩ'ubumro na, ãma uwaimrami za'ra wa'aba õ wa.

⁵ Taha wa, wa tō ãne rosa'rata ĩsima, wasisānawã norĩ hã ĩsisōwa te ãma atēme satōrĩ za'ra wa'aba da, rob'uiprazé ubumro na te te aipawaptob za'ra wa'aba da, asiwi 'rã'õtō pari aba hã ĩzô, ĩma ĩropisutu za'ra wa'aba zéb zarina. Tawamhã, ãma atēme ĩwisi za'ra wa'aba wamhã, õne haré wa za ti'â, asi'uihã na ato sina, dama asõprub za'ra wa'aba zém na, da te dasiwi aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

⁶ ãne na, wa za duré ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa, ãma rosa'rata za'ra wa'aba da. Amnho hã syry na da te 're ĩzuri mono zéb zarina, te za syry na da te 're ubumro za'ra, dama 're 'rã prédub za'ra mono wamhã. Sa'ětē na, da te 're zuri mono wapsi, te za oto sa'ětē na da te 're ubumro za'ra. Tane duré, dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're sõpru, ĩwa'rãmi.

⁷ Rãwi aipē'ē 're, asima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zéb zarina si, te za aihâiba mono bâ dama asõprub za'ra wa'wa, áté sa'ětē na, áté syry na. Robzei'õ nherē, dama asõprub za'ra wa'aba õ di za. Duré taré da te aima ĩ'ru za'ra wa'aba zéb zarina, dama asõprub za'ra wa'aba õ di za. Mare di. Asi'uihã na si te za asima ĩwē za'ra wa'aba zéb zarina, dama asõprub za'ra wa'wa, ato sina. ãne si ĩwē uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, dato sina dasima 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã waihu'u pese uptabi di, uburē marĩ ĩwē hã te te aima 're ĩ'anhomri aba mono da hã, marĩ zô aiwi 're rowaptâ'â za'ra wa'aba mono tō da, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, duré ãma 're ĩdapawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã.

⁹ Duréihã ni'wa hã ma tō ãne na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã: 'ĩsibrob'õ norĩ ma, te 're sõprub u'âsi, sa'ětē na. ĩsimizawi pese zé hã dawĩ 're si'utōrĩ waihu'u za'ra mono õ di za. Te za

dama 're hâimana u'âsi za'ra."

Āne duréhã rob'ui'ére wasu'u hã.

¹⁰E 'wa hã te robzã hã robzuri'wa norĩ ma, te te 're anhomri. E 'wa hã, te dasazé hã te te dama 're anhomri. Ta hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono. Tane te za duré ãsôprubzé hã aima 're sa'êtê za'ra wa'wa, dama 're asôprub za'ra wa'aba mono zé wa'rãmi, sa'êtê uptabi na oto dama ãma 're asôprub za'ra wa'aba mono da, nimahã na hã.

¹¹Sa'êtê na te za tô ãwê hã te te aima 're sômri u'âsi za'ra wa'wa, taha zarina, oto a norĩ wa'wa hã sa'êtê na ãma 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aiwab da. Taha wa, da'ahã na te za oto 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, asôprub za'ra wa'aba zé hã za wa te datême ãwisi za'ra wê te.

¹²Ãwê hã te za tô ã'manharĩ za'ra wa'wa, ãne na dapawaptob za'ra wa'aba wamhã. E marĩ wa. Ta norĩ wi hã, marĩ zô tiwi 're rowaptã'ã za'ra mono õ di za oto, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ wi hã, Zudeza ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ wi hã. Taha zarina, te za duré ahã na oto ãma 're wata za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma hã.

¹³A norĩ wa'wa hã tãma asôprub za'ra wa'aba zém na, pawaptob za'ra wa'aba wa, te za tãma ãma ã'uwa'imrami za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, ahã na te za tô 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma tiwata zara, Cristuhu wasu'uwê zarina 're anomro wê wa'aba mono na, duré asôprub uptabi na pawaptob za'ra wa'aba wa, ta norĩ hã, duré darob amoi ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, pawaptob za'ra wa'aba wa.

¹⁴Ta norĩ hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te za ai'ãma 're mreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, ta hã tinhimizawi pese zéb zarina, te te aipisutu za'ra wa'aba wa, asimarĩ na tãma asôprub za'ra wa'aba da, ãsimarĩ'õ norĩ ma hã.

¹⁵'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, ti'ra na wama ãsôprub za'ra zé wa'rãmi. 'Re ãhãimana u'âsi mono nhoprubzé hã wê uptabi nherê, damreme na ã'uwaibaba, da te dasima ãma 're ãrowasu'u za'ra mono da hã, da te dasima ãma 're uwa'imrami waihu'u za'ra mono õ di.

10

'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa para, Paru te te dama 're ãsadawa wasu'u mono zé wasu'u

¹Ni'wam norĩ hã asiré wa'aba, 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te ãne te te sima 're ãbãsi za'ra: "Paru hã wa'rata sãmra ré hã, wama pahi za'ra di, marĩ na te te wama ãnharĩ za'ra da hã, wanho'a. Wanhiti 're hãimana mono wapsi, te mreme pahi ãna te te wama 're anharĩ, tinhimi'ui'ére na si." E ãne hã ãma 're hãimana mono bã. Mare di. Wa hã Paru, wa za oto aima ãma

roti za'ra wa'wa. Īwapari pese za'ra wa'aba za. Cristuhu nhisi na, wa za āma aima roti za'ra wa'wa āhāna hā, ta hā simizawi pese wa, duré atāma na 're hāimana u'āsi mono wa. Marī da, 're sisapētē waihu'u mono ō di, ta hā.

² Ni'wam norī hā ma tō āne na ĭma nharī za'ra, ĭhāiba na: “Paru hā ĩsazei'ō'wa norī ne, te 're hāimana.” Āne te ni'wam norī hā ĭāma rosa'rata za'ra. Taha wa, apā āma atēme ĭmorī aba wamhā, āté ĭmreme tete na, wa za tō aima roti za'ra wa'wa, ĭpahi āna, āne hā te ĩsima wē ō nherē. Taha wa, ĭwasu'u wasédé hā wapari za'ra wa'aba ō di za, āne na te aima nharī za'ra wa'aba tō da, asō'a za'ra wa'aba.

³ Wa norī hā ti'ai āma, wa dawazari 're wahāimana tō, uburé ĩsazei'ō'wa norī wazari. Tane nherē, ti'ai āma 're ĩdahāimana za'ra mono zéb zarina, wa te 're a'wapéi mono ō di, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhitob'ru norī hā. Mare di.

⁴ Ti'ai āma 're ĩdasi'wapé za'ra mono zém na, wa te 're a'wapéi mono ō di duré. 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na si, wa tō wa te 're a'wapéi u'āsi, ĭwaihu'u pese zarina. ĩsitob'ru norī nhiptetezē hā wa te tiwi āma 're ĩ'a'uprosi mono zéb da hā, wa āhā na si wa te 're a'wapéi u'āsi, ta norī hā, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na si.

⁵ Taha na si, wa duré danhimiroti tō senai'ō hā wa te dawi 're a'uprosi. Ni'wam norī hā tiwē na sina 're wata za'ra mono wa, te 'Re ĭhāimana u'āsi mono hā tāma waihu'u āna, 're hāimana za'ra. Āne na danhimirosa'rata wasédé hā, wa duré wa te dawi 're a'uprosi u'āsi, 'Re ĭhāimana u'āsi mono nhimnhi'āsi na, ĭwaihu'u pese zarina. Uburé Cristuhu nhitob'ru norī nhimirosa'rata wasédé hā wa duré wa te tiwi 're awaibui u'āsi, Cristuhu nhimiroti zarina si, te te oto 're rosa'rata za'ra mono da, ta norī hā ĭwē na si.

⁶ A norī wa'wa hā te oto Cristuhu āma 're ĩsasōmri pese za'ra wa'aba mo. Tane nherē, ni'wam norī hā asiré 're hāimana za'ra wa'aba mono nherē, Cristuhu wī, apā tihāimana wasété zō 're sipizari za'ra mono wa, wa za ta norī zada 're wahāimana, wa te wasiwi ĭwē'ō za'ra zéb zarina, niha wa te dama āma roti za'ra da, ta norī hāiba na hā.

⁷ Atōmo na wahāiba mana wawi, asiwi 're ĭwa'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, ma tō asiwi 're ĭwawē'ō za'ra wa'aba mo. Ni'wam norī hā asiré wa'aba, 're ĭhāimana za'ra mono norī hā te āne na te te si'āma 're rosa'rata upa za'ra 'rāwi: “Wa norī si, wa Cristuhu zadawa para, wa te 're romhuri za'ra.” Āne na asi'āma rosa'rata za'ra wa'aba ze te bâ, ma'āpé apā asi'āma rosa'rata pese za'ra wa'aba. E marī wa. Wa norī zama, Cristuhu zadawa para dama romhuri'wai wa.

⁸ Wanhib'apito hā ma tō wapisutu, ĩsadawa para, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. E tawamhā, wanhimipawaptobzéb zarina, āma 're anomro wē wa'aba mono zé hā,

wa te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hã wama pisutu. Mare di. Īsadawa para, wa te 're ĩ'aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tô wapisutu, Wanhīb'apito hã. Āhã zarina si, aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âma 're ĩnhisé mono õ di, tô sena aima 're ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, âne na hã.

⁹ Īnhimi'ui'ére na te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zé ma, aipahi za'ra wa'aba da hã, te amo ĩsima aiwē za'ra wa'aba õ di.

¹⁰ Ni'wam norĩ hã te duré te te sima 're ĩwasu'u za'ra, âne: "Paruhu nhimiroti hã pire uptabi di, tinhimi'ui'ére na si te te wama 're ĩroti za'ra mono zém na hã. Mreme tete sina, te za duré âma wama roti pese za'ra, tinhimi'ui'ére na hã. Tane nherē, wa'rata sãmra wamhã, marĩ dai õ di. Wama mreme wapu za'rare di." Āne te ni'wam norĩ hã te te sima 're ĩbâsi za'ra, ĩza're'ra si.

¹¹ Tane nherē, asiti wahâimana za'ra wa'aba ré, wanhimi'ui'ére na wamreme tete sina, wa te aima âma ĩroti za'ra wa'aba zéb zarina, wa za duré wahâimana pire na ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ni, apâ âma wane wamhã, atēme za'ra wa'aba. Āne hã ma'âpé wa'âma waihu'u za'ra wa'aba, rosa'rata na wa'âma ĩ'upa za'ra wa'aba norĩ hã.

¹² Ta norĩ hã danhipai u 're ĩhâimana wē za'ra mono na, ma tô 're si'madâ'â ze za'ra. Tane nherē, wa norĩ hã aiwab da hã, wa te wasina rosa'rata waihu'u õ di, wawē na hã. Tane nherē, te ta norĩ hã ĩsimiza'rese'õ ne 're hâimana za'ra. Tihâimana wē zéb zô si, te ta norĩ hã 'râwi sina 're sôpré, taha na si danhipai u 're hâimana wē za'ra mono da newa.

¹³ Tane nherē, wa norĩ hã tô ĩbâre, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzém nhipai u, aima wasiwasu'u za'ra wa'aba õ di. Romhuri hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô wa te dama 're romhuri, a norĩ wa'aba ma zama. Taha na si, wa aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, wa te dama 're ĩromhuri wē mono zém na si.

¹⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si, wa tô âma wanem na, atēme za'ra wa'aba, dawana ĩsadawa para, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da. Te te wama ĩpisutuzém nhipai u, wa te tiwi âma upai õ di, Cristuhu wasu'uwē hã wa te aima wasu'u 'rata za'ra wa'aba wamhã.

¹⁵ Duré, danhimirohuri na nherē, taré wa norĩ hã da'upana wazadawa nhipese na 're wasiwasu'u mono õ di, aima za'ra wa'aba hã. Taré, wa wa norĩ hã wa te wasima 're aiwē za'ra wa'wa, Cristuhu âma 're ĩsasômri za'ra wa'aba mono zém na, asima âma 're sa'êtē za'ra wa'aba mono da, taha zarina, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zém na si,

wa te aima āma 're sa'ētē za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te wama ĩpisutuzéb zarina si.

¹⁶ Tawapsi, wa za datēme 're wane, darob amoi u, airom nhiti za'ra wa'aba 're ĩdahāimana za'ra mono norĩ ma, ĩwasu'uwē hā wa te dama 're wasu'u mono da. Cristuhu wasu'uwē na ni'wa hā te te dama 're ĩromhuri mono ō zéb u si, wa za oto 're wane, darob amoi u hā, ĩwasu'uwē na, da te dama āma 're romhuri za'ra mono nherē, taré wazadawa nhipese na, da'upana dama 're wasiwasu'u tō mono da.

¹⁷ Āne na ma tō duréihā ni'wa hā ĩbaihā na āma rob'ui'éré, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na:

“Ni'wam norĩ hā to sina oto 're hāimana za'ra mono wamhā, Danhib'apito te te 're ĩpawapto wē za'ra mono zém na si, te za tō dama 're siwasu'u wē za'ra, to sina oto āma 're ĩhāimana za'ra mono zém na hā.”

Āne duréihā rob'ui'éré hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono mreme na hā.

¹⁸ Ni'wam norĩ hā tiwē na 'rāwi 're ĩsi'madâ'â ze za'ra mono norĩ hā, Wanhib'apito te te 're wēsāmri za'ra mono ō di, ta norĩ hā. E marĩ wa. Te te sima 're ĩ'awasu'u wē mono norĩ si, te za te te 're awēsāmri, Wanhib'apito hā.

11

Cristuhu wasu'uwē upana, roti senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ wasu'u

¹ Āhāna, wa za ĩsisōwa āma ĩsina aipo're pu'u za'ra wa'wa, ĩāma aiwa'a za'ra wa'aba tō da, ĩnhimiza'rese'ō na ĩāma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherē.

² Wa hā te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono ne. Ni'wa hā aibā ma, ti'ra ubuni hā mro da, te te tāma ĩpisutu ne, wa tō aipisutu za'ra wa'wa, Cristuhu ma si oto 're aihāimana za'ra wa'aba mono da.

³ Tane nherē, wa oto ĩhâtâ'â sina, te ai'āma 're rosa'rata u'āsi za'ra wa'wa. E marĩ wa. Cristuhu āma si, 're sasōmri pese za'ra wa'aba mono nherē, áté ni'wam norĩ hā roti tō senai'ō na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu wasu'uwē hā ĩrēme za'ra wa'wa. Duréihā Wa'uburé hā wahi na sihāiba wa, Ewaha ma, sadawa nhipese na te te ĩrowasu'u ne, te za tō áté ni'wam norĩ hā te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, roti tō senai'ō na hā.

⁴ Zezusihi wasu'uwē tō sena uptabi si, wa tō aré aima wasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhā taha wasu'u na, wa te aima ĩrowasu'u za'ra wa'aba zéb zarina, ma tō ĩsaze za'ra wa'wa. Taha zarina, ma tō duré asima ĩwē za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ézani hā aipē'ē 're, aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da. Tane nherē, ni'wam norĩ hā Zezusihi wasu'uwē upana, tō senai'ō na te te aima 're rowasu'u za'ra

wa'aba mono nherẽ, Wanhib'apito wasu'uwẽ ne, tô senai õ nherẽ, 'râwi asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono õ di. Õne harẽ ma tô ãma 're ĩsasõmri za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani upana, ma tô ĩhâiba'õ mreme si asima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mo.

⁵ E ta norĩ hã Cristuhu zadawa wasu'u'wa pâ, ma tô bété ĩsimirowasu'u na ãma ĩsaze za'ra wa'wa. E ĩnhimiromhuri hã tâma wapu bâ, ta norĩ nhimiromhuri ma hã.

⁶ Até ĩmreme hã, ĩma pibu prã ti tô, da'ahâ nho'a te dama 're ĩrowahutu mono zéb da hã. Tane nherẽ, Cristuhu wasu'uwẽ si, tô sena hã ĩma waihu'u pese di. ãne na ma tô oto ĩ'ãma ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, a norĩ wa'wa hã.

⁷ Asiwĩ ĩpawa'âbâ aba ãna, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwẽ na si te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Taha wa'rãmi, a norĩ wa'aba si, ĩma aipire na aihâimana za'ra wa'aba da, wa tô ĩhâimanazéb da hã, ĩsi'uihã na nasi wa'â, ĩpire na aima ĩhâimana za'ra wa'aba tã da. E ãne wamhã, ĩwasédé wa tô 'manha. E tô 're ĩhâimana mono zéb zarina, ma tô ãne na ĩ'ãma ĩrosa'rata wasété za'ra wa'wa, asima.

⁸ Cristuhu wasu'uwẽ na te aipawaptob za'ra wa'aba da, ai'rata ĩnhamra aba ré, rob'uiirazém na ĩma asõprub za'ra wa'aba õ nherẽ, ma tô ai'upana za'ra wa'aba, ĩsazei'wa norĩ hã ĩpawaptob za'ra, darob amoi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã. Ta norĩ hã Wanhib'apito wasu'uwẽ na te pawaptob za'ra dai õ nherẽ, ma tô tite rob'uiirazém na ĩpawaptob za'ra, aima wa'aba si, te ãma ĩromhurizéb da hã.

⁹ Ai'rata ĩnhamra aba ré, asimarĩ zô, te aiwasutu za'ra wa'aba da, te nasi aiwi rowaptêrẽ za'ra wa'aba õ di, marĩ zô ĩwi rowaptâ'â wamhã. Wasisânawã norĩ si, ma tô uburé marĩ na siwi ĩpawapto, ãma ĩhâimana mono zéb da hã, Masédoniza hawi, ãma ĩsiré ĩsi'aba'ré norĩ hã. Taha wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã, ĩnhiwari na hã te nasi ropire hã aima 'manharĩ za'ra wa'aba õ di. Tane, wa za duré ĩhâimana, apã ĩmorĩ na te sahu wamhã, ãma atême za'ra wa'aba.

¹⁰ Ni'wa hã marĩ na te wari ãna, wa tô aipawaptob za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã, asiwi ĩpawa'âbâ aba ãna. ãne hã ĩma wẽ uptabi di tô. ãhã wasu'u hã da te ĩwi pari waihu'u õ di, Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Cristuhu nhimiroti hã tô sena uptabi, te 're hâimana. Tane duré, wa hã tô sena, wa ãne na aima ãma rowaihu'u za'ra wa'wa.

¹¹ E marĩ wa, wa tô ĩnhiwari ãna aima romhuri za'ra wa'wa. E ĩma asawi za'ra wa'aba õ wa. Mare di. ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba di. ãne na ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono si ĩwaihu'u, 're ĩhâimana mono zém na hã.

¹² Zesusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'õ na te te

dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã, aiwa ĩsine hã te te dama 're ĩromhuri za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono tã da, wa za tã ĩpawa'ãbã ãna te 're da'apawaptob u'ãsi.

¹³ Ta norĩ hã Zesusihi zadawa wasu'u'wa na, tã sena 're hãimana za'ra mono õ di. Sadawa nhipese na, te tã te te 're romhuri za'ra, Zesusihi zadawa wasu'u'wa newa, da te ãma 're rosa'rata wẽ za'ra mono da, dasima.

¹⁴ Tã ĩbãre, te ta norĩ hã ãne hã te te 're 'manharĩ za'ra. E marĩ wa. Satanasihĩ nhimiroti na si, te te dama 're romhuri za'ra mono wa, ta norĩ hã. Duré Satanasihĩ ma hã waihu'u pese di, tihãiba na rowa'a na dama 're ĩsihãire' mono da hã, hãiwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa newa, da te ãma 're saze za'ra mono da.

¹⁵ Taha wa, tã ĩbãre te za tãma ĩromhuri'wa norĩ hã ĩsadawa para, sadawa nhipese na dama 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, romhuri wẽ 'wa, 're hãimana za'ra mono newa, da te ãma 're ĩrosa'rata wẽ za'ra mono zéb da hã, dasima. Taha wa, ta norĩ hã tiwasédé te te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb zarina, te za tã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te 're ahã za'ra.

Paru hã te te 're ĩrobzépata mono zé wasu'u

¹⁶ ãne wa za ĩsiwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'wa. ĩnhimirohuri wẽ na, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩnhimiza'rese ãna 're ĩhãimana mono zém na, ĩãma rosa'rata za'ra wa'aba õ di za. Tane nherẽ, ãté te za tã ãne na ĩãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, ĩnhimiza'rese õ na 're ĩhãimana mono zém na hã. ãne wa, te za tã asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'aba ãna, ĩwapari pese za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa norĩ, aima 're siwasu'u pari za'ra wa'aba mono nherẽ, wa za tã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa.

¹⁷ Áté Wanhib'apito te te ĩma ĩwaihu'uzéb zarina, aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba õ di, ãhã na hã. Áté danhimiza'rese ãna 're ĩdahãimana za'ra mono zéb zarina si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimirohuri wẽ na hã.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã te Wanhib'apito wasu'uwẽ na te te dama 're ĩromhuri wẽ za'ra mono zém na hã aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, ãma 're ĩwẽsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã. Tane, wa za duré wa hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're ĩromhuri wẽ mono zém na hã, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da.

¹⁹ A norĩ wa'wa hã asimiza'rese sina 're ĩaihãimana za'ra wa'aba mono zém na, 'rãwi 're asi'madãã ze za'ra wa'aba mono nherẽ, e niha te bété simiza'rese ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ nhimiroti si, 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, asiwi 're wẽ'õ za'ra wa'aba mono ãna. Tane duré, wa hã

īnhimiza'rese āna 're īhâimana mono di pâ, te za pé īzama asiwi īwapari pese za'ra wa'wa duré.

²⁰ Ni'wam norī hā ma tô 're īhâimana za'ra mono zéb za-rina, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te aima 're 'rui u'âsi za'ra wa'wa, ta norī zadawa para si, uburé marī hā 're ī'manharī za'ra wa'aba mono zéb da si. Tane nherē, asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono ō di, ta norī hā. Sadawa nhipese na, aiwi 're sipsaihuri u'âsi za'ra wa'aba mono nherē, duré ta norī ma si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, te te 're aiwaibui wa'aba mono nherē, e niha bâ bété, asiwi wē'ō za'ra wa'aba ō di. Ta norī si, aima pire na 're hâimana za'ra wa'aba mono newa, 'râwi 're si'madâ'â ze za'ra mono nherē, duré te te ai'āma 're wasété za'ra wa'aba mono da, atob'rata wi te te 're aihâ za'ra wa'aba mono nherē, e asiwi 're wē'ō za'ra wa'aba mono āna bété.

²¹ Wa hā āne, te aima 're ī'manharī za'ra wa'aba mono da hā, āté aré sada īnhib'uware di. Ta norī si tinhimirosa'rata na sina 're siptete za'ra mono di, āne te te aima 're īrob'manharī wasété za'ra wa'aba mono zéb da hā. E āne da, 're īhâimana mono bâ, wa hā. Mare di.

Ta norī hā marī wasu'u wē na, dama 're īsiwasu'u za'ra mono zém na hā te te siwi āma īwabzu za'ra ō di, Wanhib'apito wasu'uwē na te dama 're īromhuri wē mono zém na hā. Tane nherē, wa hā āne na aima īsiwasu'u za'ra wa'aba wa'āhā, āté tô īnhimiza'rese'ō ne, wa aré aima 're īhâimana za'ra wa'wa.

²² Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'ō na te te aima 're īroti za'ra wa'aba mono norī hā te sina aima 're wata za'ra wa'wa, ebreusi na 're īhâimana za'ra mono na hā, duré Izarazéhé nhihudu 're īhâimana za'ra mono na hā, duré Abra'āhā nhihudu 're īhâimana za'ra mono na hā. Tane, wa duré wa hā ebreusi na 're īhâimana, duré Izarazéhé nhihudu, duré Abra'āhā nhihudu, āne hā aiwa tô wama za'ra hā.

²³ Cristuhu ma romhuri'wa na, te duré ta norī hā aima 're siwasu'u u'âsi za'ra wa'wa. Tane nherē, wa wa hā ta norī nhipai u, Cristuhu ma romhuri'wa na 're īhâimana. (Āté īnhimiza'rese ō na 're īhâimana mono na, ī'āma rosa'rata za'ra wa'aba da nherē, wa za tô āne na aima īsiwasu'u za'ra wa'wa.) E marī wa, wa ta norī nhipai u Cristuhu ma romhuri wē 'wa na 're īhâimana. Wa tô te tāma 're romhuri pese uptabi, ta norī nhipai u. Dazazéb 're, ma tô da te dasiwi 're īzai u'âsi, ta norī 're īhâimana za'ra mono zém nhipai u. Ma tô duré da te dasiwi 're ī'ahâri u'âsi, powawē hânhorō na, senai'ō na rowasu'u'wa norī hā da te dasiwi 're īhâ za'ra mono zém nhipai u. Āne wa, wa tô aré 're īdâ'â u'âsi, te īsina 're romnhimimnhasi za'ēté mono wa.

²⁴ Īsiré zudezu norī hā ma tô duré nimahā na hā te te siwi 're īpré'é. Āne hā nimahā bātâ na ma tô 5 na īzada tiromhâiba. Misi bātâ na, 39 na da te dasiwi 're īpré'é mono zé hā, zudezu

norī hã te te sima 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina.

²⁵ Romanu norī hã ma tô duré te te siwi 're ĩpré'é, wedehu na. Āne hã nimahã bâta na si'ubdatō oto, ĩzada ĩromhâimana wasété zé hã. Ētē na ma tô duré dasiwi ĩhã ni, da te dasiwi āma ĩwĩrĩ da. Duré, uba're hã ma tô ĩré āzē, â 'rowi, â sisasi hã sa'ētē wa. Āne, taha na si'ubdatō te ĩrobzépatazé hã duré. Āne hã uba're hã misi â na ĩré sipo'o pese wamhã, bâta na wa tô â poré wa'wa ĩhâimana, bâta bâre, mara bâre duré.

²⁶ Daro mono bâ 're ĩmorĩ ré hã, ĩma romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô âpré na te 're saprĩ, panho'ōmo na hã. Duré danhipsaihuri ahã di, bådâdi na hã, danhibrob zô dapãrĩ'wa norī hã. Ni'wam norī hã ĩsiré zudezu norī 're hâimana za'ra mono nherē, ma tô ĩzada 're hâimana wasété u'âsi za'ra, zudezu'ō norī zama. 'Ri nho'ōmo mono bâ, ma tô duré da te dasima 're ĩru za'ra, niha da te ĩma 're rob'manharĩ za'ra mono da. A'ubuni wi 're ĩmorĩ ré hã, ĩsina romnhimimnhasi na, wa tô duré 're ĩhâimana, â poré na zama 're ĩmorĩ ré hã. Ni'wam norī hã tô sena Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, ma tô duré ĩzada 're hâimana za'ra, ta norī zama. Taha wa, ĩsina romnhimimnhasi uptabi nherē, wa tô 're ĩhâimana u'âsi.

²⁷ Duré āma 're ĩhâimana mono zéb da hã, wa tô te ĩsima 're romhuri pese, ĩnhib'rata na. Bâta ahã na ma tô duré ĩnhotō āna ĩ'āma 're awē. Mram na zama te robzépata ahã di, 'rubu na zama. ĩsai āna te 're ĩromhuri mono zém na hã, wa tô duré te 're robzépata. ĩ'uza āna 're ĩhâimana mono zém na zama, wa tô duré te 're robzépata.

²⁸ Tane nherē, taha si ō di, te 're ĩrobzépata mono zé hã. Awē sidápâsi, wa ĩpē'ē na te 're robzépata u'âsi, daro mono bâ ĩsazei'wa norī, siré 're ĩsi'rã'ōtō mono norī āma, te āma 're rosa'rata u'âsi za'ra mono wa. Ta norī āma 're ĩhâtâ'â za'ētē za'ra mono di duré.

²⁹ Ni'wam norī hã ĩsazei'wa norī hâimanazéb 're, sib'uware na 're ĩhâimana za'ra mono norī āma hã, e niha wa za te āma 're rosa'rata za'ra. Ta norī āma hã wa za tô āma 're ĩpē'ēzé za'ra. Duré ni'wam norī hã tisiré nhimi'manharĩ wasété zarina, tiwasété na 're si'marõpãrĩ za'ra mono 'ru te, wa za sada 're ĩhâimana za'ra, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ 'rata za'ra mono norī zada hã, ta norī hã po're āna 're hâimana za'ra mono wa.

³⁰ Āté niwapsi, wa za tô āne na hã aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, uburé marĩ na te 're ĩrobzépata mono zém na si, taha zarina, marĩ da hã, ĩsi'uihã na ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da.

³¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezusihi mama hã, taha ma si ĩwaihu'u pese di, ĩzadawa nhipese āna aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba zém na hã za. Taha āma si, wa za 're wawata u'âsi za'ra, wa norī hã.

³² Uburé marī da, ĩsi'uihâ na ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na hã wa za aima ãma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩnhamra ré, apito Aretaha zapari da'madâ'â'wa hã ma tô damrami'wa norĩ ma ĩ'ru, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra, 'ridawa nhitob za'ëtē mono bâ, te te ĩzô rob'madâ'â za'ra mono da, te te siwi ĩsãmri wa, te te siwi ĩ'âri da.

³³ Tane nherē, ni'wam norĩ hã ma tô si'õtō na siwi ĩ'ãma si'ra, 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra zadazâri hawi. Taha wa, wa tô rowē na dawi watobro rob u, da'wapéi'wa norĩ wi hã.

12

Paru hã, sôtō 'rowim ne, marī hã te te ĩ'ab'madâ'âzé wasu'u

¹ Marī dai õ nherē, wa za duré ãne na aima ãma ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiromhuri wē na hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're ĩhâimana mono na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da. Zezusihi zadawa wasu'u'wa newa, tô senai'õ na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ hã te sina 're wata za'ra, sôtō 'rowim ne, marī hã ta norĩ si te te 're sabu za'ra mono newa, danhotō 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne. Tane nherē, wa tô duré ĩzama marī ĩwaihu'u'õ hã te 're azabu, ĩnhotō 'rowim ne, Wanhib'apito te te ĩma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si.

² Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô ĩzaprõ, hãiwa u, 're ĩsãmra mono zéb u hã. Wa hã Cristuhu zazei'wa. ĩnhotō 'rowim ne, hãiwa u ĩmorízém na hã 14 na ma tô ĩ'ãma tiwahu oto. Áté ĩhâiba u'âsi na, wa tô wi. Áté ĩpē'ēzani na si. Wa hã ĩsiwaihu'u õ di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, ãne hã.

³⁻⁴ ãne na hã 'rãwi ãma ĩsiwaihu'u õ di tô, wa hã. Áté ĩpē'ēzani na si, wa wi, tô. Áté ĩhâiba wahurē. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, ãne hã tãma waihu'u pese di. ãne si, wa tô wa hã ĩsiwaihu'u. Rowē uptabi u hã wa tô wi, tô. Tame rowasu'u ĩwē uptabi hã wa tô te awapari, ĩsi'uihâ na. Rowasu'u wē uptabi wa, damreme na ĩ'uwaibaba da te dasima ãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, da te dasima ãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ di.

⁵ ãne na ĩma romhâimana wamhã, áté ĩbâre, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwēsãmrizém na hã. Tane nherē, taha na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba õ di za. ĩsi'uihâ na marī da, ĩnhib'uware na 're ĩhâimana mono zém na si, wa za aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, asiwi ãma ĩwaihu'u za'ra wa'aba da hã.

⁶ ãne na ĩma ĩromhâimanazém na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba da, te ĩsina rosa'rata 'wa'ãhã, e ĩnhimiza'rese'õ ne, wa aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa. Mare di. E marī wa. Tô sena, ãne na aré aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba wa. Tane nherē, taha

na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'aba ō di za. Īnhimiromhuri hā 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mono zéb zarina si, duré ĩnhimiroti hā aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za ĩhâimanazém na ĩ'âma 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, asima.

⁷ Danhotō 'rowi, da te 're ĩrosawērē za'ra mono ne, wa tō marī ĩwē uptabi hā te ab'madâ'â tō, ĩnhotō 'rowi te ĩrosawērē ne. Taha wa, danhipai u dama ĩpire newa, 'râwi âma 're ĩsi'madâ'â zei mono tō da, ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā ĩma pisutu, ĩhâiba na te tō 're robzépata mono da, marī na, ro'wa hā te te 're dahâzu mono wa, da'âma 're 'wasi'ē za'ra mono wa, da'âma 're ĩsépu'u siroptub za'ra mono ne. Taha zarina, te tō Satanasi hā te te 're ĩpibui u'âsi, te âma 're ĩrobzépata u'âsi mono zéb da hā. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā te te tiwi 're ĩzawi mono ō di, âne na te te 're ĩpibu tō mono da hā. E marī wa. Dama ĩpire newa, 'râwi te ĩsina 're rosa'rata tō mono da.

⁸ Taha wa, wa tō si'ubdatō Wanhīb'apito wi hā ĩsima rowaptē, tō ōhō na te 're ĩrobzépata mono zém na hā ta hā simisaré te te ĩ'âma sizâri da, te âma 're robzépata zahu tō mono da.

⁹ Tane nherē, âne si ma tō nasi ĩma waihu'u asa, te tiwi rowaptērē wamhā: “Te ai'âma sizâri ō di za. Īnhimizawi pese zéb zarina si, te za 're aihâimana mo. Asi'uihâ na marī da hā, asib'uware na 're aihâimana mono nherē, te za asiptete sina ĩ'âma 're aihâimana mo, ĩnhimipawaptobzéb zarina.” Āne si, ma tō nasi ĩma waihu'u na wa'rā asa, Wanhīb'apito hā. Taha wa, ĩsi'uihâ na marī da hā, ĩnhīb'uware na 're ĩhâimana mono zém na si, wa za tō ĩto sina aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, taha wa'rāmi Cristuhu nhiptetezéb ré si, 're ĩhâimana u'âsi mono da.

¹⁰ ĩsi'uihâ na marī da hā, ĩnhīb'uware na 're ĩhâimana mono nherē, duré Cristuhu ma, te 're romhuri mono wa, da te ĩ'âma 're wasété za'ra mono nherē, duré ĩma ropire na 're ĩhâimana mono nherē, duré da te ĩma 're rob'manharī wasété za'ra mono nherē, duré marī na te 're robzépata mono nherē, wa ĩto sina 're ĩhâimana u'âsi. E marī wa. ĩsi'uihâ na marī da hā, ĩnhīb'uware na 're ĩhâimana mono nherē, wa za taha wa'rāmi, ĩnhiptete sina 're ĩhâimana, Cristuhu nhimipawaptobzém na si.

Corĭtu âma ĩsazei'wa norĭ âma, Paru hā ĩhâtâ'â za'ra zé wasu'u

¹¹ Cristuhu zadawa wasu'u'wa na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō wa, wa tō ĩnhimiromhuri wē na si aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, âne hā te ĩsima wē ō nherē. Āté ĩnhimiza'rese'ō ne, wa tō âne na aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, a norĭ wa'wa hā dama 're ĩwasu'u wē za'ra wa'aba mono ō 'ru te. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩpawapto mono ō 'wa'âhā, aré marī dai ō di, 're ĩhâimana mono zé hā tō. Tane nherē, Zezusihi zadawa

wasu'u'wa newa, senai'ō na te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norī ma, ĩwapu na tãma 're ĩhãimana za'ra mono ō di.

¹² Ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tō ĩnhimi'ē na marī dama ĩmanharī waihu'u'ō hã aima 'manharī za'ra wa'wa, Zezusihi zadawa wasu'u'wa norī nhimiromhuri na. Āne zarina, te za sena na Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

¹³ E tawamhã ai'upana wa'aba si, wa tō darob amoi āma ĩsazei'wa norī 're ĩhãimana za'ra mono norī hã te 're apawapto pese, ta norī si ĩma sawi pese za'ra wa. Mare di. E marī na, wa tō bété a norī wa'wa hã ai'mararé za'ra wa'wa, sena Zezusihi zadawa wasu'u'wa na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba ō zéb da hã. Āté asimarī aba zô, te 're aiwasutu za'ra wa'aba mono ō zém na si, wa tō ai'mararé za'ra wa'wa, ai'rata ĩnhamra aba ré hã. Ma'ãpé, āne na ĩwasédé hã te aima 'manharī wasété za'ra wa'aba ze te bâ, ĩma pari za'ra wa'aba.

¹⁴ Si'ubdatō āma, wa za oto āma atēme ĩmorī 'wa, te duré asabu na sahu za'ra wa'aba da. Tawamhã, āma atēme ĩmorī aba wamhã, asiwi ĩpawa'ãbã aba da, te aiwi rowaptērē za'ra wa'aba ō di za, asimarī zô, āma atēme ĩmorī aba ō wa za. Taré Cristuhu wasu'uwē na te aipawapto za'ra wa'aba da si, wa za tō āma atēme ĩmorī 'wa. E damama norī ma, te za da'ra norī hã te te 're ubumroi pese za'ra, dasazé hã. Mare di. Damama norī si, te za te te 're rob'ubumroi pese za'ra, ti'ra sazéb da hã. Tane duré wa hã, aimama aba ne, aima 're ĩhãimana za'ra wa'aba mono wa, te 're aipawapto za'ra wa'aba mono da si, wa tō te ai'āma 're rosa'rata u'ãsi za'ra wa'wa, ĩsima. Taha wa, asiwi ĩpawa'ãbã aba ō di za.

¹⁵ Tawamhã, āma atēme ĩmorī za'ra wa'aba wamhã, ĩto sina, wa za uburé ĩnhimarī hã uprosi, te āma aipawapto za'ra wa'aba da, te āma ĩ'ãri hã za. Taha da, wa za duré aima romhuri pese za'ra wa'wa, ĩwasutu uptabi nherē. Āne na hã ĩma asawi pese za'ra wa'aba nherē, e te za duré ĩzawi za'ra wa'aba zém na hã ĩwi asisawi za'ra wa'wa, aiwétési.

¹⁶ Asiwi ĩpawa'ãbã za'ra wa'aba da, te aiwi ĩrowaptērē za'ra wa'aba ō na, ma tō asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa tō. Tane nherē, ma tō ni'wam norī hã rosa'rata na ĩ'ãma upa za'ra, rob'uiprazé hã ĩzadawa nhipese na te aiwi ĩ'ubumroi wa'aba na hã. E āne hã ĩ'uwaibaba. Mare di. ĩ'uwaibaba ō di.

¹⁷ Wasisãnawã norī hã, ĩzadawa para āma atēme si'aba'rúi wa'aba da, te āma ĩsatōrī za'ra hã e ma tō aima sadawa hapese za'ra wa'wa, rob'uiprazém na. Mare di. Āne na hã aima sadawa nhipese za'ra wa'aba ō di, ta norī hã.

¹⁸ Titu hã bété. Ta hã wa tō duré āma atēme satōrī 'wa, āma atēme morī aba da. Wasisãnawã hãiba amo hã wa tō duré āma ĩsiré satō. E Titu hã ma tō tawamhã aima sadawa hapese 'wa, asimarī aba zô hã. Mare di. Tane duré, wa hã 're ĩhãimana

mono zé hã. Aiwapsi wahâimanazé hã, rob'uiprazém na aiwi 're ĩwanhimisaihuri aba mono ô na hã.

¹⁹ E taré wa'âma 're rosa'rata wê za'ra wa'aba mono da, wa âne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni. Mare di. Cristuhu zazei'wa oto 're wahâimana mono wa, wa âne na aima wasiwasu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a. Wasisânawã norĩ, wama asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da si, wa tô uburé marĩ hã wa te 're ab'manharĩ, asiptete sina Cristuhu âma si 're anomro aba mono da oto.

²⁰ Ai'âma 're ĩhâtâ'â za'ra wa'aba mono sina, wa tô ai'âma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, za âma atême ĩmorĩ aba na dâ'âsina, duré 're aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, za te aiwêsãmri za'ra wa'aba ô na dâ'âsina. Áté a norĩ wa'wa hã te za duré asiwi ĩwê'ô za'ra wa'wa, za âma atême ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã. Áté âhãna hã te 're asisada'âbâ u'âsi za'ra wa'aba mo 'râwi. Áté te duré marĩ na 're asi'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Áté te duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mo. Áté asi'âma si te duré 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Áté te duré asi'âma 're ĩwasété za'ra wa'aba mo. Áté te asima 're ĩdabâsi wasété za'ra wa'aba mo. Áté dama aipire newa, te duré 'râwi 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mo. Áté siwa'ru te duré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne na 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô'umhasite, wa ai'âma 're ĩhâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa.

²¹ Âma atême ĩwisi aba wamhã, âté ĩpê'êzé te, wa za aiwa'ô, ai'âma ĩpê'êzé uptabi za'ra wa'aba wa. Duréihã ai'ahã na ma tô aiwasédé hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo aré. Ma tô duré asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo, pi'ô na, aibã na zama. Asiséb âna, ma tô marĩ ĩwasétére zô si asima 're asôpré wa'aba mo. Âne na aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherê, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono ô wa, âté te za ĩwi tirobzei'ô pese. Taha wa, âté ĩnhiséb di za, ĩnhib'apito ma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, ai'âma za'ra wa'aba hã.

13

Paru hã roti na te te ĩrãsutuzém na rowasu'u

¹ Si'ubdatô âma, wa za oto ĩmorĩ na âma atême sahu za'ra wa'wa, te asabu za'ra wa'aba da. Duréihã Mozési hã ma tô âne na ĩbahiã na rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã: "Ni'wam norĩ da, 're dawasété za'ra mono wamhã, maparane dahâiba ma, te za 're siwasu'u za'ra, ta norĩ hã danho'a te te 're sadawa waptob za'ra mono da, tâma 're ĩsiwasu'u za'ra mono zém na hã." Âne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré hã. Tawamhã, wa hã âma atême ĩmorĩ aba wamhã, taha zarina, wa za tô sena zarina, aiwasété za'ra wa'aba na hã aiwaih'u'u za'ra wa'wa.

² Maparane âma, atême âma ĩmorĩ aba wamhã, wa tô aima waih'u'u sirômo za'ra wa'wa, aiwasédé 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra

wa'aba mono norī, za te ī'aihâ za'ra wa'aba zém na hã. Īnhimi'ui'ére na, wa za oto âne na aima âma sahu za'ra wa'wa, asiti wa'aba ĩhâimana nherē. Āma atēme ĩmorī aba wamhã, ĩnhimi'ahârizé hã te aima ba'a za'ra wa'aba ô di za, aiwasédé 're ī'manharī u'âsi za'ra wa'aba mono norī ma hã, duré ĩza'u si tiwasété zô 're ĩsipizari za'ra mono norī ma zama.

³ Sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na, asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, ma tô âne na asima ĩ'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tô wē di, ĩma hã. Āma atēme ĩmorī aba wamhã, Cristuhu zadawa para, wa za tô aihâ za'ra wa'wa. Tawamhã, âté te za oto asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa, sena na Cristuhu zadawa para, te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono na hã. Cristu hã niha te te aima ĩrob'manharī za'ra wa'aba zéb da hã, e sib'uware di, asada za'ra wa'aba hã za. Mare di. Siptete uptabi di ta hã, te te ī'aihâ za'ra wa'aba zéb da hã.

⁴ Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na, da te dasiwi sasômri wamhã, ĩhâiba hã sib'uware di. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na ma tô apâ hãiwa'udu, 're hãimana u'âsi mono da oto. Tane, wa tô duré wa norī hã wanhib'uware na 're wahâimana. Tane nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiptetezém na, wa duré 're wahâimana, Cristuhu ne. Taha zarina, wa za niha aima rob'manharī za'ra wa'aba ni, wasi'uihã nai ô nherē.

⁵ Aipē'ē 're, te za a'â 'rãwi asi'madâ'â za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norī hãimanazéb zarina, tô sena 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Āne na asina tãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, Zezu Cristu, aipē'ē 're, 're ĩsãmra aba mono na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa. E âne hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono ô di bété. Tane nherē, Cristu hã aipē'ē 're, 're sãmra aba mono ô wamhã, asina tãma 're ĩ'uwaimrami za'ra wa'aba mono ô na, te za asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, asi'uihã na.

⁶ Wa hã wa âma ĩsima aiwē za'ra wa'wa, âma atēme ĩmorī aba wamhã, asiwi wawaihu'u za'ra wa'aba da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norī 're ĩhâimana za'ra mono zém na, wa te wasina âma ĩ'uwaimramizém na hã.

⁷ Wa duré 're wamreme u'âsi, ai'âma za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ta hã te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, marī ĩwasétére hã 're 'manharī za'ra wa'aba mono tō da. E ai'âma za'ra wa'aba, wa te 're ĩromhuri mono na, da te dasiwi 're wawēsãmri mono da, wa âne hã ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Taré a norī wa'wa hã ĩwē si oto 're 'manharī u'âsi za'ra wa'aba mono da si, wa ai'âma 're wamreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. ĩwē si tô 're 'manharī za'ra wa'aba mono wamhã, wa te aihâ za'ra wa'aba ô di za. Āne wamhã, âté te za âne na wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, asima: “Oro Paru norī hã,

Zezusihi zadawa wasu'u'wa, tô sena 're hâimana zahuré mono za, te te wahâ za'ra ô di." Áté âne na te za wa'âma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane nherê, wama wê di tô, ĩwê si tô 're 'manharĭ u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã.

⁸ Cristuhu wasu'uwê hã tô sena uptabi hã, ni'wa hã te te dawi pari waihu'u ô di, dama siptete uptabi wa, ĩwasu'uwê hã. Taha zarina si, wa za tô 're wahâimana, wa norĭ hã, râwi wa te wasiwi 're wê'ô mono âna.

⁹ A norĭ wa'wa hã tô sena Cristuhu âma asiptete sina 're anomro wê wa'aba mono wamhã, wa za tô aima 're wato za'ra wa'wa. Áne wamhã, Cristuhu zadawa para, wa te aihã za'ra wa'aba ô di za. Wa te aihã za'ra wa'aba ô wamhã, áté ni'wam norĭ hã te za wa'âma sima rosa'rata wasété za'ra, wawê'ô'wa norĭ hã, aima wapahi za'ra wa'aba na hã. Tane nherê, wê di tô wama hã, tô sena Cristuhu âma si oto 're anomro wê wa'aba mono wamhã.

¹⁰ Áne wa, wa asiti ĩnhamra aba ré, aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za âma atême ĩwisi aba wa, asô'a te aima nharĭ za'ra wa'aba tō da, Wanhib'apito zadawa para te te ĩma ĩpisutuzéb zarina. Ma tô ĩma pisutu tô, ĩsadawa para si te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono da. E tawamhã ĩnhimipawaptobzéb zarina, âma 're anomro wê wa'aba mono zé hã te aiwi 're uprosi za'ra wa'aba mono da, ma tô âne hã ĩma pisutu. Mare di. Taré ĩsadawa para si, te 're aipawapto wê za'ra wa'aba mono zéb zarina, asiptete sina âma 're anomro aba mono da si, ma tô ĩma pisutu tô, Wanhib'apito hã.

¹¹ ĩsisānawã norĭ, ĩnhimi'ui'ééré na wa za oto aima âma 'rãsutu za'ra wa'wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã te za oto ĩrême pese za'ra wa'wa. Te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za simisutu asimirosa'rata na 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Rowê na si asiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za duré asina 're ĩrosa'rata wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Áne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsimizawi pe hã, te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa, dama rowê nhomri'wa hã.

¹² Taha wa, te za uburé asiré ĩsazei'wa na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asô'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârã za'ra wa'aba mo.

Áme, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ĩsi'ubumroi mono norĭ hã te âma asawi za'ra wa'wa, uburé.

¹³⁻¹⁴ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'aba mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimizawi pese zéb zarina, ĩwê si te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'âma tâma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩpê'êzani hã te te

're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, simisutu ãma 're anomro wē wa'aba mono da, taha ãma si.

Darasiza norĩ

Darasiza norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

Ībaihâ wasu'uzé

ZeZusi hã hãwa u apã ĩmorĩzéb u hã, zudezu norĩ si ma tŃ ĩsimirowasu'u na te te 're saze za'ra. Ta norĩ si te uburé sihãiwata nhihãri ré 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ĩpisutuzéb zarina. ZeZusi hã hãwa u apã morĩ za'u si, ma tŃ ĩwasu'uwẽ hã datẽme ropé, zudezu'Ń norĩ u hã, ĩsihãiwata nhihãri'Ń norĩ u hã.

Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hã Darasiza na danhipti'a nho'Ńmo nhisi ãma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hã ma tŃ Paru hã zudezu'Ń norĩ ma wasu'u za'ra, ĩsimiroti na te te ãma ĩ'uwaimrami Ń na hã. Ta norĩ hã ma tŃ ãne hã dama roti za'ra: 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré zama te za da te 're 'madã'ã pese za'ra, te te 're da'awẽsãmri mono da. Taha da, te za duré 're dasihãiwata nhihãri za'ra. ãne na roti hã Paru hã ma tŃ siwi wẽ'Ń pese. ZeZusi hã wazada dã'ã wa, duré taha zarina wawasédé hã te te wama 're apari mono wa, dasihãiwata nhihãrizé hã marĩ dai Ń di. ZeZusihi wapru na si te za te te 're da'a'upsŃ, dawasété wi. ãne wa, ma tŃ Paru hã tãma rob'ui'éré za'ra, Darasiza norĩ ma hã, aimawi hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tŃ da, ZeZusihi si te te sina 're umnhasi pese za'ra mono da, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ězani hã ĩpẽ'ẽ 're, 're sãmra za'ra mono da.

1-2 Wanhib'apito nhib'a'uwẽ norĩ, daza'rui mono bã Darasiza na danhipti'a nho'Ńmo nhisi 'remhã 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ, wa hã Paru, wa ãma asawi za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, ĩ'rata ĩsi'ubumro norĩ hã. ãne wa za ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa. Wa hã ZeZu Cristuhu zadawa wasu'u'wa, wa 're mo, ĩsadawa para. Ni'wam norĩ hã te te siwi ĩpisutu Ń di, dazadawa para ĩsadawa wasu'u'wa na 're ĩhãimana mono da. Mare uptabi di. ZeZu Cristuhu si ma tŃ Wamama me si, sima ĩpisutu zahuré, ab're hawi ti'ra hãwa'utu'wai me.

3 Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'ãsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, duré Wanhib'apito ZeZu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'ãsi, ãma 're anomro aba mono da.

4 Wanhib'apito 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te tãma ĩwězéb uwaibaba, ma tŃ ZeZu Cristu hã wazada sisŃ, wazada dã'ã da, te te wa'awa'ãbã da, 're wanomro wasété mono wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wahã za'ra tŃ da, rob'rãsutuzéb ãma

hã, duré dapo're'õ na 're ìdanomro mono norĩ ne, 're wanomro u'âsi tõ mono da.

⁵ Wamama hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.

Aimawi rowasu'u hã Wanhìb'apito wasu'uuwẽ ne, aiwa 're 'mai'hâimana mono õ na rowasu'u

⁶ ãhãna wa ai'ãma ìtob'uzu za'ra wa'wa. E marĩ wa. Tãma asawĩ uptabi za'ra wa'aba wa, ma tõ Cristu hã asõ'reptu za'ra wa'wa. Taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tõ sima aipisutu za'ra wa'wa, ìsib'a'uuwẽ si oto 're anomro aba mono da. Tane nherẽ, ma tõ aiwara sina, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na, aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uuwẽ me aiwam newa.

⁷ Aimawi rowasu'u hã Cristuhu wasu'uuwẽ me, aiwa 're hâimana mono õ di. Mare uptabi di. E marĩ wa, wa tõ ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ma tõ sima wẽ za'ra, Cristuhu wasu'uuwẽ upana te te ãma saprĩ za'ra da, aimawi rowasu'u u. Ta norĩ hã ma tõ aimawi tinhimirowasu'u na aiwi ro'wa'rutu za'ra wa'wa.

⁸ Wa norĩ hã wa tõ aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, Zezu Cristuhu wasu'uuwẽ na. Tane nherẽ, nimahã na Cristuhu wasu'uuwẽ upana, wa te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'awẽ'õ pese. Tane duré nimahã na hãiwa ãma tãma ìromhuri'wa norĩ hã ìwasu'uuwẽ upana, we te te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za duré te te siwi 're awẽ'õ pese.

⁹ ãne hã wa tõ aima waihu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, wa te aima ìwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Ni'wam norĩ hã wanhimirowasu'u zarina si, Zezu Cristuhu wasu'uuwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wamhã, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're awẽ'õ pese.

¹⁰ E ìnhimiroti na ì'ãma 're ìdawata za'ra mono zéb zô, wa ìsina 're ìnhimipari. Mare di. 'Re ìhâimana u'âsi mono si ì'ãma 're ìwata mono zéb zô si, wa ìsina 're ìnhimipari. Ti'ai ãma ì'ãma 're dawata za'ra mono da, 'rãwi ìsi'uihã na te ìsina 're rosa'rata mono 'wa'ãhã, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, 're ìhâimana mono õ di aré.

¹¹ ìsisãnawã norĩ, ma'ãpé niha we ì'ãma waihu'u za'ra wa'aba. Ti'ai ãma 're ìdahâimana za'ra mono norĩ nhimirowasu'u zarina ò di, Zezu Cristuhu wasu'uuwẽ te dama 're ìwasu'u mono hã.

¹² Ni'wa ãne na hã te te ãma 're ìpo're pu'u mono õ di, ti'ai ãma wasiré 're ìwahâimana za'ra mono norĩ hã. Ni'wa hã te te duré ìma 're rowasu'u mono õ di, te ìwaihu'u pese zéb da hã. Mare di. Si'uihã na ma we hãiwa hawi ìma siwaihu'u Zezu Cristu hã, ìwasu'uuwẽ na te ìwaihu'u pese zéb da hã.

Paru hã Wanhîb'apito zadawa wasu'u'wa na te te ãsãna'ratazém na ãsiwasu'uzé wasu'u

13-14 Wa hã wasiré zudezu norĩ nhimizazezéb zarina 're ãmorĩ ré, wa tô ãsima wẽ upta, wasiré ãwaprédu mono norĩ nhîpai u, wahi'rata norĩ nhîmiroti zarina si, 're ãmorĩ da. ãne 're ãmorĩ ré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhîb'a'uwẽ norĩ ma, ãwasété na wa tô te 're arob'manharĩ aré, Wanhîb'apito zazei'wa norĩ ma hã. Wa tô te ãsima 're awẽ, te 're uprosi mono da. ãne ma tô ãwasu'u wasédé hã 're ãwari za'ra wa'aba mo.

15-16 Tawamhã bâdâ ma tô oto ãwa waptãrã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ti'ra te te ãma ãwaihu'uzém na, ã'ra wasu'uwẽ na si, zudezu'õ norĩ ma, te 're wasu'u mono da. Taha da, ãpoto õ ré, ma tô sima ãpisutu siro, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, tâma ãzawi uptabi wa, ma tô oto ãzõ hã, tâma ãromhuri'wa na oto 're ãhâimana mono da.

Tawamhã e 'wa hã wa tô sadawa pibu, ãne zarina te dama 're ãsadawa wasu'u mono da hã. Mare di. Ni'wa hã ãne na te sadawa pibui õ uptabi di.

17 Duré Zeruzarẽ u, a'â ãmorĩ õ di, Cristu hã tizadawa wasu'u'wa da, ãwana te te sima ãpisutu za'ra norĩ u, te sabu za'ra da. Mare di. Daza'rui amoi u si, wa tô a'â mo, Arabiza u. Tame ãnhamra pari, wa tô apã mo, Damasitu na 'ri nho'õmo nhisi u.

18 Si'ubdatõ ma tô oto ããma tiwahu, Wanhîb'apito ãma te ãsasõmrizém na hã. Tawamhã Zeruzarẽ u wa tô oto mo, Pedru hã te hãiba pibu da. Tame ma tô romhuri hã maparane ããma ai'utõ, ã'rata ãnhamra ré.

19 Pedruhu siré norĩ hã aihĩni te sõpõtẽ za'ra õ di, Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã. Ti'aduhu si, wa tô sõpõtẽ. Wanhîb'apito sisémehã ta hã.

20 Tô sena, wa rob'ui'éré na aima rowasu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nho'a.

21 Tawamhã Zeruzarẽ hawi wa tô oto watobro, daza'rui u ãmorĩ da, Siriza u, duré Sirisiza u.

22 Zahadu te te siwi ãhãiba pibu za'ra õ di, Zezusihi zazei'wa norĩ hã daza'rui mono bâ, Zudeza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ hã.

23 Taré ma tô ãwasu'u wẽ si te te 're wari za'ra, ta norĩ hã. ãne ãwasu'u wẽ hã: "Paru hã ma tô te te wa'ãma 're arowasété aré, Wanhîb'apito ãma, wa te 're sasõmri tõ za'ra mono da. Tane nherẽ, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na te oto te te 're da'apawapto, Wanhîb'apito ãma da te 're sasõmri za'ra mono da." ãne na si ma tô ãwasu'u wẽ hã te te 're ropé.

24 Taha wa, Wanhîb'apito zazei'wa norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si, te 're wata u'âsi za'ra, te te ãnho'reptui wẽ te.

2

Ti'adu norĩ u, Paru norĩ ĩsihutuzé wasu'u

¹ Tawamhã 14 na ĩãma wahu pari, wa tō apã mo, Zeruzarẽ u. Tamomo ĩmorĩ wamhã, Banabé hã te ĩsiré mo. Titu hã wa duré ĩsiré saprõ.

² Re ĩhãimana u'âsi mono hã za apã ĩmorĩzém na, te te ĩma waihu'u sirõmo wa, wa tō apã mo. Tawamhã 'ri nho'õmo u wasihutu wamhã, aibã dama ĩpire na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ me, wa tō wahãiba pisutu wasi'rã'õtõ ni. Taha wa, wa tō ta norĩ ma ĩsiwaihu'u, zudezu'õ norĩ ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zém na. Te te ãma ĩzaze za'ra zõ, wa tō ĩnhimiromhurizém na tãma ĩsiwasu'u za'ra, te te ãma ĩzaze za'ra õ wa, taré 're hãimana mono tõ da, ĩnhimiromhurizé hã.

³ Tawamhã ma tō ta norĩ hã ãma ĩzaze za'ra, zudezu'õ norĩ ma, te tãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na. Taha wa, te te siwi pisutu za'ra õ di, Titu hã ĩsiré 're ĩmorĩ hã, sizudezu da. Titu hã deredu na ĩpodo, zudezu'õ. Tane nherẽ, te te siwi pisutu õ di, sihãiwata nhizãri ré 're morĩ da, tawapsi sizudezu da. Mare di.

⁴ Ni'wam norĩ si, zudezu norĩ hã ma tō ĩ'upana sima wẽ za'ra, Titu hã sihãiwata nhizãri ré 're morĩ da. Ta norĩ hã wasiré Wanhib'apito zazei uptabi 'wa 're nomro mono newa, ma tō hãimana nhipese sina wasiré 're si'rã'õtõ, wapsã'a ne wahãimanazé ma, te te 're ropibu za'ra mono da, rowẽ na 're ĩwahãimana za'ra mono zéb zõ, Cristu Zezusihi ãma. Ta norĩ hã zudezu norĩ hã, ma tō sima wawẽ za'ra, ĩsine 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, wa te 're rob'manharĩ u'âsi za'ra mono da, taha zarina wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono da newa.

⁵ Tane nherẽ, ta norĩ nhimirosa'rata na, wa te ãma saze za'ra õ di. Mare uptabi di. Wa tō wasima wẽ za'ra ni, Zezu Cristuhu wasu'uwẽ uptabi si, aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ta norĩ nhimirosa'rata na hã wa te ãma saze za'ra õ di.

⁶ Dama ĩpire za'ra norĩ ma, ĩnhimiromhurizém na tãma ĩsiwaihu'u za'ra parimhã, marĩ asa te te ĩma waihu'u za'ra õ di, ĩsadawa nhipai u, zudezu'õ norĩ ma te tãma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Ta norĩ hã pire na dama 're hãimana za'ra mono nherẽ, ĩpire na te 're rosa'rata mono õ di, wa hã. E marĩ wa. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã dapire na te te da'ãma 're rosa'rata mono õ wa. Tãma taré hã.

⁷ ãne si ma tō aibã norĩ hã siwi ĩwaihu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono tō sena te te ĩpisutu na, zudezu'õ norĩ ma, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã te tãma 're wasu'u za'ra mono da, Pedru hã te te ĩpisutu ne, tisiré zudezu norĩ ma, te te 're rowasu'u mono da.

⁸ Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô Pedru hã te te 're pawapto tiwaihu'u pese na, tisiré zudezu norĩ ma, Cristu hã te te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te satõrĩ wa. Tane duré wa hã tiwaihu'u pese na ma tô te te 're ĩpawapto, zudezu'õ norĩ ma, Cristu te tãma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb da hã, ta norĩ u si te te ĩzatõrĩ wa, wa hã.

⁹ Taha wa, ma tô oto Ti'adu norĩ hã ĩ'ãma waihu'u za'ra, tãma ĩzawi pese wa, 'Re ihâimana u'âsi mono te te sima ĩpisutuzém na hã. Õ norĩ hã ĩsimiroti pire na ma tô Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra, Ti'adu hã, Pedru hã, duré Zuwã. Tawamhã ta norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzém na te te ĩ'ãma waihu'u za'ra wa, ma tô tinhib'rata na siwi wazawi za'ra, Banabéhé me. Wama wẽ za'ra di, wa norĩ hã zudezu'õ norĩ u si 're waneb da, Cristuhu wasu'uwẽ na, wa te tãma 're romhuri za'ra mono da. Duré wama wẽ za'ra di, Ti'adu norĩ si, tisiré zudezu norĩ u si 're nomro mono da, Pedru norĩ me. ãne na wa tô wanhimirosa'rata na wasisaze za'ra ni.

¹⁰ ãne si ma tô wama waihu'u za'ra, Ti'adu norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ĩsimarĩ'õ norĩ hã wanhimarĩ na wa te 're pawapto u'âsi za'ra mono da, 're wapo're simrami za'ra mono ãna. ãne zô, wa ĩsima te 're rosa'rata u'âsi, ĩwẽ na si te 're da'apawapto mono da.

Paru hã Pedruhu ma te te ĩrowaihu'uzé

¹¹⁻¹² Tawamhã Ātizotiza ãma ĩnhamra ré, ma tô wi Pedru hã, ĩzarina. Tawamhã zudezu'õ norĩ ãma tinhimirosa'rata na te te upai wa, wa tô danho'a tãma rowaihu'u. ãne tinhimirosa'rata na te te ĩ'upazé hã. Ātizotiza u wisi wamhã, ma tô aré zudezu'õ norĩ me 're sa, Wanhib'apito zazei'wa norĩ me hã. Tawamhã ĩsarina si ma duré aibã norĩ hã aihutu, Ti'aduhu hawimhã. Ta norĩ hã ma tô te te sima 're wẽ za'ra, Wanhib'apito zazei'wa norĩ zudezu'õ hã, sihâiwata nhihãri ré si 're nomro mono da, tawapsi sizudezu za'ra da. Tawamhã zudezu'õ norĩ hã, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahâimana za'ra mono nherẽ, ma tô Pedru hã tiwi sisawi za'ra, oto dasiré 're sa tã mono da. E marĩ wa. Zudezu'õ norĩ siré 're sai u'âsi mono wa, te te siwi wẽ'õ za'ra õ'umnhasite, we ĩsihutu norĩ hã.

¹³ Tawamhã Pedruhu ne dazadamnhasi te, te oto ĩsiré zudezu norĩ hã tiwi sisawi za'ra, zudezu'õ norĩ wi, Wanhib'apito zazei'wa oto wasiré 're wahâimana za'ra mono nherẽ. Banabéhé zama ma tô dazadamnhasi te, tiwi sisawi za'ra.

¹⁴ ãne na ma tô Pedru norĩ hã tinhimirosa'rata na upa za'ra, zudezu'õ norĩ ãma. Tô sena Cristuhu wasu'uwẽ zarĩna si oto dama 're hãimana za'ra mono õ di, Pedru norĩ hã. ãne wa tô ãma waihu'u za'ra. Taha wa, wa tô Pedruhu ma tinha, uburé Wanhib'apito zazei'wa norĩ nho'a, ãne: "A hã zudezu nherẽ,

ma tô zudezu'õ norĩ siré 're asai mo aré, a hã zudezu'õ 're aihâimana mono newa. E niha ma tô bété oto tiwi asisawi za'ra, zudezu'õ norĩ wi, a'â sizudezu za'ra da, ãsazei'wa norĩ hã." Áne wa tô tâma tinha.

¹⁵ Wa norĩ hã zudezu na wa tô wapoto ni. Zudezu'õ na wapoto õ di, siwa'ru 're ãnomro mono norĩ ne.

¹⁶ Wa norĩ hã wa tô oto marĩ hã waihu'u ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're ãda'awêsãmri mono zém na hã. Zezu Cristu, Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, dawasédé hã te te da'ãma 're ãab'madâ'ã mono õ zéb zarina, te oto te te 're da'awêsãmri. Taha zarina, dawasété 'ru te, te te dahã za'ra õ di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. ãsimiroti na Mozési te te ãrob'ui'ééré 'rata zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherê, taha zarina te te dama 're apari mono õ di za, dawasédé hã. Áne na wa tô oto waihu'u ni, wa norĩ hã.

¹⁷ Taha wa, Cristu Zezusi hã wa tô wasina umnhasi za'ra ni, taha zarina si wawasédé hã te te oto wa'ãma 're ab'madâ'ã tõ mono da, tawapsi te te 're wa'awêsãmri mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãsimiroti na rob'ui'ééré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherê, taha zarina te te dama 're awaihu'u mono õ di za, dawasédé te te da'ãma 're ãab'madâ'ã mono õ na. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, wa te 're ãrob'manharĩ mono zém na wa te 're 'madâ'ã mono õ di oto, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ãab'madâ'ã mono õ zéb zarina, te te 're wa'awêsãmri mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Wa norĩ hã Cristu, Danho'reptui'wa na wa tô wasina saze ni, taha zarina si wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'ã tõ mono da, tawapsi te te 're wawêsãmri mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãsimiroti na rob'ui'ééré 'rata zarina wa te 're ãrob'manharĩ mono zém na, wa te 're 'madâ'ã mono õ di oto, taha zarina, te te wanho'reptu dai õ wa. Áne wa, ma tô ni'wam norĩ hã wama nharĩ za'ra, zudezu norĩ hã, wanhimirosa'rata na wa te ãma upa newa, aimawi na. E niha tawamhã. Cristu te te wama ãwaihu'uzéb zarina, wanhimirosa'rata na wa te ãma upai 'wa'ãhã, te aré Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata, te te wama ãwaihu'uzém na hã. E tô sena, ma tô Cristu hã wanhowa ãma upa na'rata. Mare di. Te te ãma upai waihu'u õ di. Robaba upatabi di.

¹⁸ Wa hã wa oto te dama 're awaihu'u u'âsi, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherê, taha zarina, 'Re ãhâimana u'âsi mono za te te 're ãda'anho'reptui mono õ na. Tawamhã nimahã na ãnhimirosa'rata na te saprĩ wamhã, wa za tô tâma ãma upa. Tawapsi ãwẽ'õre di za.

¹⁹⁻²⁰ Áne te aré ãnhimirosa'rata 'rada hã ãma 're hâimana:

'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina te 're rob'manharĩ mono wamhã, taha zarina si ìwasédé hã te te ì'ãma 're 'madâ'â mono õ di za. Tawapsi te za oto te te 're ìwêsãmri. Taha zarina ìwasété 'ru te, rob'rãsutuzéb ãma te te ì'azãri õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Æhãna ìnhimirosa'rata 'rada hã te oto ìza'u 're simi'wara. Ta hã wa tô oto rême pese ìsipara, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìma ìwaihu'uzéb uwaibaba si 're ìmorĩ da. Zezu Cristu, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wa, ìsiré ìdâ'â ne, ìsi'uihã na te ìsima 're ìrosa'rata mono zém na 're ìhâimana mono õ di oto, Cristuhu si oto ìpě'ë 're, 're hãimana mono wa, 're ìwada'uri wë mono 'wa da hã. Cristu hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra. Ta hã te te 're ìzawi pese mono wa, ma tô ìzada sisõ, ìzada dâ'â da. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra umnhasi sina, wa oto 're ìhâimana.

²¹ Wa hã te ìsiwi 're wë'õ mono õ di oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìzawi pese mono zé hã, Cristu te te ìwa'ãbãzém na dazada ìdâ'ãzém na hã. Taha wa, ìsi'uihã na ìsisõ'reptu dai õ wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina te 're ìrob'manharĩ mono zém na, te 're ab'madâ'â mono õ di oto, taha zarina, ìwasédé hã te te ì'ãma 're ab'madâ'â tõ mono da, te te 're ìwêsãmri mono da oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Dasi'uihã na dasisõ'reptu dai õ wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, da te 're rob'manharĩ za'ra mono nherë, taha zarina te te dama 're aparĩ mono õ di dawasédé hã, da te 're ì'manharĩ za'ra mono zé hã. Æne 'wa'ãhã, aré marĩ dai õ di, Zezu Cristu dazada ìdâ'ãzé hã. Taha wa, te oto ìsiwi 're wë'õ mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìzawi pese mono zé hã, Cristu te te ìwa'ãbãzém na, dazada ìdâ'ãzém na hã. Mare uptabi di. Æne Pedruhu ma, te ìrowaihu'uzé hã.

3

'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'awêsãmri mono zém na rowasu'u

¹ Darasiza nhihudu norĩ, e niha te rosa'rata waihu'u ãna 're anomro aba mo. Zezu Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ìdâ'ãzém na, wa tô te aima ãma 're rowasu'u pese za'ra wa'wa aré. E 'wa hã ma tô aiwi udã za'ra wa'wa, taré waihu'u zawã za'ra wa'aba da.

² Ma'ãpé we ìma waihu'u za'ra wa'aba. E marĩ wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Tipě'ëzani hã we aima sãmri za'ra wa'wa, aipě'ë 're. E ìsimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, 're ìrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô we Tipě'ëzani hã aima sãmri za'ra wa'wa. Mare di. E Zezu Cristuhu wasu'uwë hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, tô sena ìwasu'uwë na asina 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma tô we aima sãmri za'ra wa'wa. Taha wa, ma tô we Tipě'ëzani

hã aima sômri za'ra wa'wa tô, aipê'ê 're, 're sãmra za'ra wa'aba mono da oto.

³ E niha bété rosa'rata waihu'u âna, te oto 're anomro aba mo. 'Re ãhãmmana u'âsi mono, Tipê'êzani te te aima ãsômri za'ra wa'aba zarina, ma tô aihãmmanazép tém na ãma ãsãna'rata za'ra wa'wa, ãwê na. E niha te bété oto 'rãwi 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo asi'uihã na, asina uwaimrami za'ra wa'aba da newa, asisõ'reptu za'ra wa'aba zé hã.

⁴⁻⁵ E taré ma tô ãwê hã asina 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo, marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba ãna. 'Re ãhãmmana u'âsi mono si, ma tô we Tipê'êzani hã aipê'ê 're aima sômri za'ra wa'wa. Ma tô duré marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te aima 're 'manharĩ wê za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. E marĩ wa. E ãsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wa. Mare di. Taha zarinaĩ õ di. Zezu Cristuhu wasu'uwê hã aipo're na wapari za'ra wa'aba pari, Cristu Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa, ma tô we Tipê'êzani hã aima sômri za'ra wa'wa, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã. Taha zarina si, ma tô duré marĩ dama ã'manharĩ waihu'u'õ hã te te aima 're 'manharĩ wê za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na.

⁶ Tane Abra'ã hã. Ta hã ma tô 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã te te sina 're umnhasi pese, te te tãma ãropisutuzé za te te tãma ãma ã'uwaimrami na hã. Taha wa, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã ma tô te te 're wêsãmri, Abra'ã hã. Duréihã ãne Abra'ãhã wasu'u na ma tô rob'ui'éré ãbaihã na, 'Re ãhãmmana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã.

⁷ Tawamhã Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, simisutu Abra'ãhã nhihudu na, te za oto te te 're da'anhisi, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã. ãne hã wa tô aima waihu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da asina.

⁸ Zahadu romhã uptabi nherê, ma tô zudezu'õ norĩ ãma sima roti, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã. ãne ãsimiroti hã: Zudezu'õ norĩ hã, Cristu Danho'reptui'wa na te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ ma zama te za duré tãma 're ãrowê za'ra mono zéb da hã te te tãma 're apisutu, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã. ãwasédé hã te te oto ãma 're ã'ab'madã'ã mono õ zéb zarina, te za te te 're awêsãmri. Taha zarina dawasété 'ru te, te te ahã za'ra õ di za, rob'rãsutuzéb ãma hã. ãne ãsimiroti hã zudezu'õ norĩ ãma hã. Taha wa, ma tô ãne Abra'ãhã ma waihu'u siro, 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã: "Aima te ãropisutuzém na asina ãzazei pese zéb zarina, wa za dama 're ãrowê za'ra mono zéb da hã te dama 're apisutu, daro mono bã." ãne ma tô ãwasu'uwê na romhã ré ãma po're pu'u siro.

⁹ Abra'ã hã ma tô 'Re ãhãmmana u'âsi mono hã te te sina 're sazei pese, te te tãma ãropisutuzém na. Taha wa, rowê te te tãma ãpisutuzéb zarina, ma tô rowê uptabi na 're hãmmana. Tane duré

Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're saze za'ra mono wamhã, Abra'ãhã ma te te ãpisutu ne, te za dama 're ãrowẽ za'ra mono zẽb da hã te te dama 're apisutu, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.

¹⁰ Tane nherẽ, ãsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, da te 're ãrob'manharĩ za'ra mono zẽm na 're danhopré mono wamhã, taha zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're da'anho'reptui mono da newa, e niha te za tawamhã dama 're romhãimana za'ra. Õne haré, ãsimiroti mono bã da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wa, te za tõ te te siwi 're da'awẽ'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Duréihã ma tõ ãne na rob'ui'éré ni:

“‘Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã, taha na rob'ui'éré hã te ãbahã na dama 're hãimana, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono da. ãne zarina, ãsimiroti mono bã, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ wamhã, te za te te siwi 're da'awẽ'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã.”

ãne ma tõ ãhã wasu'u na rob'ui'éré, ãsadawa wasu'u'wa hã.

¹¹ E ãne te za te te dama 're awaihu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã: “‘ãnhimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, 're ãrob'manharĩ za'ra wa'aba mono zẽb zarina, te ai'ãma 're ab'madã'ã aba mono õ di za oto, aiwasété 'wa hã. Wa za oto te 're ai'awẽsãmri 'wa. Taha zarina, aiwasété 'ru te, te aihã za'ra wa'aba õ di za.” E ãne te za te te dama 're awaihu'u. Mare di. Duréihã ma tõ ãne na rob'ui'éré ni:

“‘Re ãhãimana u'ãsi mono, Danho'reptui'wa na da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zẽb zarina si, dawasédé hã te te da'ãma 're ab'madã'ã mono õ di za. ãne wamhã, te za rowẽ uptabi na 're dahãimana u'ãsi za'ra.”

ãne na da te ãma rob'ui'éré wa, wa tõ waihu'u za'ra ni tõ.

¹² Duréihã ma tõ duré ãne na rob'ui'éré ni:

“‘Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã, da te dasina tãma ãma 're uwaimrami u'ãsi za'ra mono wamhã, rowẽ uptabi na te za 're dahãimana u'ãsi za'ra.”

ãne ãwasu'u na rob'ui'éré hã. Tane nherẽ, Cristuhu wasu'u zõ, te zahadu 're rob'é'é, Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, dama 're ãrowẽ za'ra mono zẽb da hã.

¹³ Wa norĩ hã wa te dame wasina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã. Taha wa, te aré siwi wa'awẽ'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tawapsi wawasété 'ru te, te aré wahã za'ra. Tane nherẽ, te te 're wahã za'ra mono tõ da, ma tõ Cristu hã wẽ nherẽ, wazada sisõ, wa'upana 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te azãri da. Taha na ma tõ wa'awa'ã, Cristu hã. Duréihã ma tõ ãne na ãma rob'ui'éré ni:

“Ni'wa hã wasété uptabi wa, te za dasiwi wĩrĩ ni. Taha pari, wede na te za dasiwi sasõmri ni, da te ãma waihu'u za'ra da, wasété uptabi wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma ãwẽ õ na.”

Ãne ãwasu'u na rob'ui'ééré hã. Tawamhã ãma ãrob'ui'éérézéb zarina, Cristu hã wẽ nherẽ, wedepo'o nhonhi'rãmi na sa'o ré, ma tô siwi wẽ'õ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Wa'upana ma tô azã, wasété õ nherẽ.

¹⁴ ãne ma tô Cristu Zezusi hã wa'awa'ãbã pa. E marĩ da. Simisutu ãsib'a'uwẽ oto 're wanomro mono wa, zudezu'õ norĩ ma zama, ãwẽ na 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da, Abra'ãhã ma te te ãropisutuzéb zarina, duré wahãiba mono bã wapẽ'ẽ 're, Tipẽ'ëzani hã te te wama 're anhomri mono da, te te wama ãropisutu za'ra zéb zarina, Zezu Cristu hã Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rowasu'u, Abra'ãhã ma ãwẽ na te te tãma ãropisutuzém na rowasu'u me

¹⁵ ãsisãnawã norĩ, ãne wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, 're ãwahãimana za'ra mono zém na. Áté ni'wam norĩ hã te za marĩ ãwẽ na sima roti zahuré. Tawamhã tô sena za te te sima ãma ã'uwaimrami zahuré pibu ma, te za danho'a rob'ui'ééré zahuré tinhisi na, da te ãma waihu'u zahuré da. Taha parimhã, te te sima ãma uwaimrami zahuré tô da, ni'wa hã te te tiwi ãsizãri zahuré da hã, mare di. Duré, ni'wa hã tinhimiroti na te te ãma 'rãnhipa zahuré õ di za. Ma tô ãma sisazei pari zahuré.

¹⁶ Tane Abra'ãhã ma, ãsipai u ãsihudu na zama, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãropisutuzé hã. ãhã wasu'u na, da te ãma rob'ui'ééré wamhã, ãsihudu norĩ hã da te wasu'u za'ra õ di. ãsihudu norĩ hã da te wasu'u za'ra 'wa'ãhã, te aré ãsihudu ahã na wasu'u ni. ãsihudu misi, te wasu'u. Ta hã Cristu.

¹⁷ Wa za oto aima rowasu'u pese za'ra wa'wa, te aima ãma ãsimiré'é aba zém na. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Abra'ãhã ma ãwẽ na ropisutu. Tô sena te te tãma ãma uwaimrami da, ma tô tãma siwasu'u. Taha pari, te te tãma ãropisutuzém na hã ma tô da'ãma tiwahub ahã uptabi, 430 na. Tawamhã ma tô tinhimiroti mono bã dama waihu'u 'rata. E taha wa, ãwẽ na te te dama ãma uwaimrami õ di za, Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzém na hã. E taha wa, te za tinhimiroti na ãma saprĩ, te te dama ãma uwaimrami tô da. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'ãsi, Abra'ãhã ma, te te ãropisutuzéb zarina.

¹⁸ Abra'ãhã ma, ãwẽ na te te tãma ropisutu wa, taha zarina ma tô ãma tãma uwaimra. Tane ãwẽ na te te dama ropisutu wa, taha zarina si, te za tô te te ãma dama 're a'uwaimrami,

sô 're simipari mono ãna, marĩ na ĩsimiroti hã a'â da te dasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb zô.

¹⁹ Abra'ã hã 're hâimana mono ré, ma tô ĩwê na tãma ropisutu siro 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsipai u ĩsihudu ma, te te tãma ãma 're a'uwaimrami mono da. Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Dawasété na 're danomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, dawasété na 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono da. Taha da, ma tô tinhimiroti hã dama waihu'u. Abra'ãhã nhihudu, ti'ai u we ĩmorízéb u si, te za pire na 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina, zudezu norĩ te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti hã te te dama 're awaihu'u mono da, ma tô tinhimiroti na rob'ui'ére hã hãwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma tisô, aibã ma te te siwi sômri da, ĩsipai u.

²⁰ Ni'wa hã ti'ai ãma si'uihã na tinhimiroti hã te te dama waihu'u wamhã, ni'wa hã ĩsãna'remhã hâimana ô di, ĩsimiroti hã te te dama ĩwaihu'u da hã. Tane 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Si'uihã na ma tô Abra'ãhã ma waihu'u, ĩwê na za te te tãma ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te ãma ĩrob'ui'érézé wasu'u

²¹ Abra'ãhã za'u si, ma tô oto tinhimiroti mono bâ dama waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E taha wa, te te dama ãma uwaimrami ô di za ĩwê na, Abra'ãhã ma, aré te te ĩropisutuzéb zarina. Mare di. Te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi. Uburé marĩ hã ĩsimiroti zarina, da te dasina tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, dama waihu'u za'ra 'wa'ãhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te aré te te dama 're apisutu, rowê uptabi na 're dahâimana za'ra mono da.

²² Tane nherê, daro mono bâ te dawasété na 're danomro. Dasi'uihã na dawasété wi 're dasipizari waihu'u za'ra mono ô di tô. ãne, da te ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ãma rob'ui'ére. E marĩ da. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, tawapsi 'Re ĩhâimana u'âsi mono ĩwê hã te te dama ãma 're uwaimrami mono da, te te dama ĩropisutuzéb zarina.

²³ Bãdã ĩwa waptã'ã ô ré, Zezu Cristu Danho'reptui'wa na da te dasina 're umnhasi za'ra mono ô ré hã, ãne aré dahâimanazé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô zudezu norĩ hã tinhimiroti 'rata na te te 're a'uwati, Cristuhu wasu'uwê hã sô'awi te te wama waihu'u za'ra ô ré hã, Cristu Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb da hã oto.

²⁴ 'Re daprédub za'ra mono ô ré, da'madã'ã'wa hã te te dama 're ĩroti mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti 'rata na te te 're wa'a'uwati aré, Cristu hã datême wei morĩ ô ré. Ta hã te we oto datême mo, te te dawa'ãbã da, Danho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩsaze za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã

te te wa'âma 're ab'madâ'â tō mono da oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, taha zarina te te 're wa'awësãmri mono da oto.

²⁵⁻²⁶ Ma tō oto bâdâ hã ãwa waptãrã, Cristu hã wa te wasina 're ã'umnhasi za'ra mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré zarina, wa te 're ãrob'manharĩ za'ra mono zéb da hã, pire na wama 're hãimana za'ra mono õ di oto, Mozési te te ãma ãrob'ui'éré hã. E marĩ wa. A norĩ wa'wa hã ma tō Cristu Zezusi hã Danho'reptui'wa na asina 're ãsaze za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto simisutu 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, 're anomro aba mo, aihĩni.

²⁷ Ma tō duré â dawabzuri hã ã'manharĩ za'ra wa'wa, Cristu 're ãmorízém na si oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono da, simisutu Cristuhu nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa.

²⁸⁻²⁹ Taha zarina, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're da'aba'a waihu'u mono õ di, zudezu norĩ hã, duré zudezu'õ norĩ hã, ãwada'uri zarina si, pawã'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ hã, duré wada'uri ãna si'uihã na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, aibã norĩ hã, duré pi'õ norĩ hã. Simisutu Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ si, te 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. ãhã wa, ãwẽ na si, Abra'ãhã ma te te ãropisutuzéb zarina, te za ãwẽ na si te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

4

¹⁻² ãne wa za duré marĩ hã aima waihu'u za'ra wa'wa, romnhimire'é na ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Até ai'uté mama tō hã te 're 'maihãimana, 'watébrémi hã. Prédu wapsi, ãte hã za, ãmama hã dá'ã õ ré, tinhibrom na te te tãma ãma ãropisutuzé hã. Tane nherẽ, uburé timama nhibrobré, za 're hãimana mono nherẽ, prédu õ ré te za danhimarĩ ãna te te dama 're ãromhuri za'ra mono norĩ ne, 're hãimana. Te za a'ã da te dasiwi 're 'madã'ã, hãimana wẽ na 're hãimana mono zô. ãmama nhibro hã te za duré da te tãma 're 'madã'ã pese, 'watébrémi ma. ãne te za a'ã ã'ra hã 're hãimana, ãma ãwahubzé hã bâdã hã ãwa waptã'ã õ ré, ãmama tinhibrom na te te tãma ãropisutuzé hã.

³ Tane wa norĩ hã, ai'uté ne, roti tō sena wama ãwaihu'u pese za'ra õ zarina, wa tō aré 're wahãimana za'ra, roti da te wama 're ãwaihu'u 'rata za'ra mono zéb zarina.

⁴ Tawamhã bâdã hã ma tō ãwa waptãrã oto, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ti'ra ãma te te ãrotizéb zarina, ti'ai u we te te ãsatõrĩ da hã. We te te satõrĩ wamhã, ma tō pi'õi ma ã'ra hã podo oto, zudezu na. Zudezu na poto wa, pire na ma tō tãma 're hãimana, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozésihi ma te te 're ãwaihu'u mono hã.

⁵ E marĩ da, ma tō ti'ra hã we satõ, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Wanho'reptuzé hã wa te wasina 're uwaimrami

za'ra mono da, ĩsimiroti na rob'ui'éré 'rata zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono na 're ĩwanhopré za'ra mono norĩ hã te te wa'awa'ábã da, ma tô we satõ, wa'ãma 're 'ra za'ra mono da oto, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã.

⁶ Tawamhã ĩ'ra oto 're ĩwanomro mono na 'rãwi 're wasi-waihu'u za'ra mono da, ma tô we ti'ra pẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri, wapẽ'ẽ mono bã wama 're hãimana za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã Wamama na, wa te 're sisi za'ra mono da oto.

⁷ Taha wa, robzei'õ na danhimiwada'uri zarina si, dapawa'ábã ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra si, te oto 're anomro aba mo. ãne wa, uburé marĩ wẽ na ti'ra norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, te za tô te te aima ãma 're a'uwaimrami 'wa, Aimama 'wa hã.

⁸ Zudezu'õ norĩ, aima sa'rese za'ra wa'aba õ di aré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, ma tô ĩ'upana aimawi nhimiwada'uri na 're aihãimana za'ra wa'aba mo danhimiwada'uri zarina si, pawawa'ábã ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ne, robzei'õ na.

⁹ 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ma tô oto Aimama na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di oto. Taha nhipai u, ti'ra na te te oto sina ai'awaihu'u aba wa, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di. ãne wamhã, e niha te za bété apã aipizari za'ra wa'wa, asimizazezéb 'rata u, taha zarina asina uwaimrami za'ra wa'aba õ nherẽ, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã, duré taha zarina rowẽ si aima 're hãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ. E niha te za bété asima ĩwẽ za'ra wa'wa, danhimiwada'uri zarina si pawawa'ábã ãna 're ĩhãimana za'ra mono norĩ ne, apã 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, robzei'õ na.

¹⁰ Bãdã ĩpire hã marĩ 'manharĩzéb da hã, te oto zudezu norĩ zarina 're ĩ'madã'ã za'ra wa'aba mo, a'amo zama, wahub zama.

¹¹ ãne wa, wa ai'ãma 're ĩhãtã'ã za'ra wa'wa. E marĩ wa. Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ĩsiwasutu wẽ mono nherẽ, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã, e taré te za 're hãimana.

¹² ĩsisãnawã norĩ, wa hã zudezu nherẽ, ai'rata ĩnhamra aba ré, wa tô zudezu'õ newa asine 're ĩmorĩ 'wa. Taha wa, ma'ãpé ĩsine 're anomro aba mono. Atẽme amo ĩmorĩ 'rata aba wamhã, marĩ hã ĩma 'manharĩ wasété za'ra wa'aba õ di, ĩhãiba na hã.

¹³ ĩhãzé si ĩ'ãma watobro wa, wa tô ai'rata ĩnhamra za'ra wa'wa. ãhã wa, wa tô Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na aima rowasu'u na'rata za'ra wa'wa. ãne na ma tô ĩ'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa aré.

14 Tawamhã ĩhâzé ré, atême ĩwisi za'ra wa'aba nherẽ, ĩhâzé wa, asiwi ĩwẽ'õ za'ra wa'aba õ di. Mare di. Hãwa ãma 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wẽ na asiwi ĩ'âri aba ne, niha wamhã, Cristu Zezusi, wẽ na asiwi ĩ'âri aba ne, ma tô wẽ na asiwi ĩ'âri 'wa.

15 E niha bété oto ãhãna hã. Aré aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di, ai'rata ĩnhamra aba wa. Áhã wa, aima waihu'u pese za'ra wa'aba 'wa'áhã, te aré ato hã ĩsani za'ra wa'wa, ĩma sômri za'ra wa'aba da, ato hã.

16 E niha te bété oto ãhãna hã ĩ'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. E aiwẽ'õ wa'aba 'wa na si, te za oto ĩ'ãma ĩrosa'rata za'ra wa'wa, rowasu'u tô sena na si te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ.

17 Aibã norĩ, aimawi rowasu'u'wa norĩ hã te sima aiwẽ za'ra wa'wa, ta norĩ nhimirowasu'u si asima 're wẽ za'ra wa'aba mono da, tô sena tinhimirowasu'u wẽ na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da newa. E marĩ da. ĩnhimirowasu'u nhiti, asina 're aipahã za'ra wa'aba mono da ĩtême, ĩnhimiroti nhipai u, õ norĩ nhimiroti si asima 're wẽ uptabi za'ra wa'aba mono da oto.

18 Roti ĩwẽ na si, da te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, da te dasima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono wamhã, ĩma wẽ di tô, ai'rata ĩnhamra aba ré, duré ĩhãiba za're'ra zama.

19 ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, pi'õ tiwasã te te 're ĩsépata za'ra mono ne, wa tô wa hã ĩpẽ hã te ai'ãma 're sépata za'ra wa'wa, Zezu Cristu 're ĩmorízém na 're anomro aba mono õ wa. Áma 're anomro wẽ wa'aba mono wapsi, ĩma rowẽ di za.

20 Áhãna ai'ãma ĩhâtâ'â za'ra wa'aba di. Áhã wa, ĩnhimirosa'rada hã áhã di, ai'ãma za'ra wa'aba hã. Ai'rata ĩhãimana za'ra wa'aba neza, ĩwaimri te oto aima rowaihu'u za'ra wa'aba da.

Sara norĩ wasu'u hã, Adaha wasu'u me

21 Uburé õ nherẽ, ma tô asima ĩwẽ za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina si 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa. E aima waihu'u za'ra wa'aba õ di, 'Re ĩhãimana u'âsi mono wasu'uwẽ hã, Abra'áhã 'ra norĩ ãma hã.

22 Áne ta norĩ wasu'u na, rob'ui'ééré hã: Abra'áhã 'ra norĩ hã, maparane aibã hã. ĩmorĩ'rada hã Adaha 'ra, ĩwada'uri zarina si pawa'ábã ãna 're ĩhãimana mono 'ra. Duré ĩhãiba amo hã Saraha 'ra hã wada'uri ãna 're ĩhãimana mono 'ra, te 're hãimana.

23 Dasi'uihã na dahãimanazém na 're ĩda'ra za'ra mono na ma ĩ'ra hã tãma podo, romhuri'wai ma. Abra'áhã 'ra hãiba amo hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzéb zarina, ma ĩ'ra

hã tâma podo, wada'uri ãna 're ìhâimana mono ma hã, Saraha ma. ãne Abra'ãhã 'ra norĩ wasu'u hã.

²⁴ Marĩ te te ìwasu'uzé hã, te pi'õ norĩ hã wasu'u zahuré. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma ìrotizé hã te pi'õ norĩ wasu'u zahuré. Maparane te te sima da'ãma ìrotizé hã. Ìmorĩ'rada hã Sina'i na êtê 'rãihã nhisi ãma, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima da'ãma ìrotizé. Ta hã, Ada te wasu'u. Adaha 'ra hã ma tô tina zabâdâ danhimiwada'uri zarina 're hâimana, robzei'õ na. Tane Sina'i ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono, te te sima da'ãma ìrotizém niwĩ 're ìdanomro mono norĩ hã, Adaha 'ra ne, danhimiwada'uri zarina pawa'âbâ ãna 're ìdahâimana za'ra mono ne, te robzei'õ na 're dahâimana za'ra, ãhãna hã.

²⁵ Arabiza na daza'ru nhisi ãma, Sina'i na êtê 'rãihã nhisi hã, Ada te wasu'u. Zeruzarê na 'ri nho'õmo nhisi, Ada te duré wasu'u. E marĩ wa. Zeruzarê 're, 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã danhimiwada'uri zarina, dapawa'âbâ ãna 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ne, te robzei'õ na 're dahâimana za'ra.

²⁶ ãnei õ di, Zeruzarê ìhâiba amo hã, hâiwa ãma 're ìsa mono hã. Rowê na si, te ìwa 're dahâimana za'ra. Zeruzarê hã hâiwa ãma 're ìsa mono hã, wana Sara hã te wasu'u.

²⁷ Duréihã, ma tô pi'õ ì'ra õ na ãma romnhimiré'é 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, Zeruzarê 're, 're ìhâimana za'ra mono norĩ ãma. ãne te 'mahâ:

“Pi'õ, ai'ra hã niwa aima 'maipoto õ nherê, ma'ãpé 're atoi u'âsi mono, aipé'ê 're. Aimro hã te te airême nherê, ai'ra ahã di za. Pi'õ timro ré, 're ìsãmra mono zém nhipai u, ai'ra ahã di za. Taha wa, te za rowê te, 're atoi u'âsi mo.”

ãne te 'Re ìhâimana u'âsi mono hã 'ri nho'u hã 'mahâ.

²⁸ Ìsisânawã norĩ, ãhã wasu'u zarina, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Izati hã ma tô podo, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ìropisutuzéb zarina. Tane te te tâma ìropisutuzéb zarina, te oto Abra'ãhã nhihudu na te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

²⁹ Abra'ã hã 're morĩ ré, ma tô Izatihi ma nharĩ wasété, dasi'uihã na dahâimanazém na 're ìda'ra za'ra mono na ìpodo hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono pè'êzani, te te ìpawaptobzém na ìpoto ma, ma tô nharĩ wasété. Tane duré ãhãna hã te za 're romhâimana.

³⁰ E niha tawamhã duréi wasu'u na rob'ui'ére hã. ãne ìwasu'u hã:

“Ì'ra ré satõrĩ, pi'õ hã romhuri'wa hã. Ìmama, tinhibrom na tâma ãma sipo'o zahuré õ di za, danhimiwada'uri zarina 're ìhâimana mono õ 'ra me.”

ãne ìwasu'u na rob'ui'ére hã.

³¹ ãhã wa, Ìsisânawã norĩ, wa za oto marĩ hã ìwasu'u na waihu'u za'ra ni. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Adaha nhihudu na te

te 're wa'anhisi mono õ di za oto, danhimiwada'uri zarina 're ĩmorĩ nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. Mare di. Danhimiwada'uri zarina 're ĩhâimana mono õ nhihudu, 're ĩwahâimana za'ra mono na, te oto te te 're wa'anhisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Sarahâ nhihudu uptabi na. Taha wa, wa norĩ hã wama 're rowẽ uptabi za'ra mono di oto.

5

Wanhib'apito ãma rowẽ na 're ĩdahâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Zezu Cristu hã ma tô wa'anho'reptui pa, rowẽ na ãma 're wahâimana za'ra mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina, wa te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém na, 're wanhopré mono õ di za oto, taha zarina te te 're wa'anho'reptui mono õ wa. ãne wamhã, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ wi 're asiptete za'ra wa'aba mono za, ĩsimiroti na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, apâ robzei'õ na 're anomro aba mono tõ da.

² Ma'ápé asina ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hã Paru, marĩ hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Da te 're asihâiwata nhihâri za'ra wa'aba mono da, asizudezu za'ra wa'aba da, asina dazaze za'ra wa'aba wamhã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da newa, e niha za tawamhã. Cristu hã wazada dá'â nherẽ, te te 're wa'anho'reptui mono da, taré te za 're sa'wari, asada ĩdâ'â za'ra wa'aba zé hã.

³ Wa za duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã. Ni'wam norĩ hã da te sihâiwata nhihâri za'ra da, te te sina dazaze za'ra wamhã, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da newa, e niha te za tawamhã 're hâimana za'ra, ta norĩ hã. Danhĩhâiwata nhihâri siré, te za õne haré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ te te sina tâma ãma 're uwaimrami za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te siwi 're awẽ'õ tõ mono da.

⁴ Zudezu norĩ ne, ma tô 'râwi 're asi'mai'madâ'â aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré zarina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, aiwasédé hã te te ai'ãma 're ab'madâ'â aba mono õ wa, te te 're aiwêsâmri za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina aiwasété 'ru te, te te aihâ za'ra wa'aba tõ da, rob'râsutuzéb ãma hã. ãne taré 'mairosa'rata aba wamhã, ma tô Zezu Cristuhu wi asina ai'maipahâ wa'wa, asimirosa'rata na. ãhã wa, ma tô 'râwi asiwi ĩ'maiwẽ'õ wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhoprubzé hã Cristu tidâ'âzém na, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã.

⁵ ãnei õ di, wa norĩ hã. Cristu Danho'reptui'wa na, wa tô wasina wa te 're saze za'ra. Taha zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra, rob'râsutuzéb ãma hã, 'Re ĩhâimana u'âsi

mono te te wama ĩwaihū'u za'ra zéb zô, wawasédé te te oto wa'ãma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, te te 're ĩwa'awêsãmri mono zém na. ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina, wa wasina sô 're wanhimipari za'ra oto.

⁶ Simisutu Cristu Zezusihi nhib'a'uwê oto 're wanomro mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'aba'a mono õ di za, ĩsihâiwata nhihâri ré norĩ hã, ĩsihâiwata nhihâri õ norĩ me. Zudezu na duré zudezu'õ na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã, te te oto 're wa'awaihu'u mono õ di za. Zezu Cristu Danho'reptui'wa na, wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wa, wanhimizawi pese na 're ĩwahâimana za'ra mono zém na si, te za oto te te 're wa'awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁷ A norĩ wa'wa hã ma tô aré tô sena rowasu'u na 're anomro aba mo. E 'wa simirowasu'u hawĩ, ma tô sena rowasu'u na asima ãma apa za'ra wa'wa.

⁸ E asima ãma apa za'ra wa'aba da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aima waihu'u za'ra wa'wa, sima asô ĩhârâ za'ra wa'wa hã. Mare di.

⁹ ĩ'rada hã wa za aima sadawa wahutu za'ra wa'wa, ãne: "Ī'u'êtē wapuzé hã syryre na da te ahiri nherē, te za timapu, ĩ'u'êtē wapu hã." Tane duré aimawi na, da te dama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, te za da te ãma 're ropé, rowasu'u senai'õ na hã.

¹⁰ Tane nherē, simisutu Wanhib'apito nhib'a'uwê 're wanomro mono wa, wa za te 're ai'umnhasi za'ra wa'wa, te aima ĩwaihū'u za'ra wa'aba zéb zarina si, za apâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono na. Aibã hã dama pire na 're hâimana mono nherē, aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono wa, tãma 're rowê mono õ di za, ta hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si za te te azâri wa.

¹¹ ĩsisânawã norĩ, wedepo'o nnonhi'rãmi na Zezu Cristu dazada idâ'ázé hã wa tô te dama 're wasu'u u'âsi, da te ãma 're saze za'ra mono da. Taha wa, ma tô zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩwê'õ za'ra, ĩmreme zarina te dama 're rowasu'u mono õ wa. Ta norĩ hã te duré taré te te dama 're ĩwasu'u za'ra, danhahâiwata nhihâri wapsi, 're dasizudezu za'ra mono da, te dama 're awaihu'u mono newa. ãne zahadu zudezu'õ norĩ ma, te 're arowaihu'u mono 'wa'ãhã, e te aré zudezu norĩ hã te te siwi 're ĩwê'õ za'ra, te dama 're ĩrowasu'u mono zém na hã. Mare di. Te te siwi 're ĩwê'õ za'ra mono õ di aré ãma.

¹² Aimawi tinhimirowasu'u na te te aiwi 're ĩro'wa'rutu za'ra wa'aba mono norĩ hã, tinhihâiwata nhihâri siré, te za pé 're si're zani za'ra, wê te bâ.

¹³ ĩsisânawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, rowê na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti na rob'ui'ére 'rata zarina, 're ĩrob'manharĩ

za'ra wa'aba mono zém na 're asõpré wa'aba mono tõ da, taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono dai õ wa. Tane nherê, rowê na 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wê te, marĩ ìwê'õ na aipê'ê 're, asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, asina âma 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. ãne te za oto 're anomro aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba zéb zarina si, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo asib'rata na, asimarĩ na zama, asimiroti na zama.

¹⁴ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã ahâ uptabi nherê, simisutu haré te wasu'u, ìsimiroti hã ãne: "Ma'ãpé, 're dazawi pese za'ra wa'aba mono za. Marĩ ìwê na asima 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono ne, te za duré dama zama sô 're asõpré wa'aba mo." ãne si ìsimiroti hã.

¹⁵ Tane nherê, abaze zahi 're ìsisimroi mono ne, asisada 're asiti'rui u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, asina asapa'a za'ra wa'aba õ di za.

Wamama pê'êzani nhimiwada'uri zarina si, rowê na 're ìdanomro mono zém na rowasu'u

¹⁶⁻¹⁷ Wa norĩ hã marĩ ìwê'õ na áté 'râwi wapê'ê 're, wa za wasima wa te 're rosa'rata za'ra. ãne na te te sima 're wa'awê mono õ di, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã. Marĩ ìwê na si 'râwi wapê'ê 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono da, te za te te sima 're wa'awê. Tawamhã marĩ ìwê'õ na 'râwi wapê'ê 're, wa te wasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, te za te te 're wa'a'uwati, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã, wa te wasina âma 're rob'manharĩ za'ra mono tõ da. Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Ma'ãpé, 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiwada'uri zarina si, 're anomro aba mono za oto. Tawamhã siwa'ru marĩ ìwê'õ na aipê'ê 're asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono nherê, asina 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

¹⁸ ãne 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani nhimiwada'uri zarina si, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, ìsimiroti na rob'ui'ére'rata zarina 're ìrob'manharĩ 'rata za'ra wa'aba mono zém na, 're asõpré wa'aba mono õ di za oto, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono dai õ wa.

¹⁹ Dasi'uinhã na danhimirosa'rata wasété zarina 're ìdanomro mono zé wasu'u hã, wa tô waihu'u za'ra ni. ãne te 're danomro wasété. Siwa'ru te tiwasédé hã pi'õ na te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra, aibã na zama. Siwa'ru te dasina 're dahâimana za'ra. Danhiséb ãna, te marĩ ìwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra.

²⁰ Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono upana, te romhãiba 'manharĩ âma 're dawata za'ra. Te duré tâma 're damreme zusi. Duré abzé 'manharĩ'wa, te 're danomro. Duré te 're dasi'ruiwapari za'ra. Te duré 're dasisada'ãbã za'ra. Duré

marĩ na te 're dasi'ruiwapari za'ra. Dasi'aba're na te 're dazahi za'ra. Duré marĩ ĩwě zô, te dasima si 're danhopré. Te duré 're dasirême za'ra, 'râwi dasi'rata 're dahâimana za'ra mono tō da.

²¹ Marĩ na te 're dasisō'ru za'ra. Duré da'rã siwamnarĩ na te 're dahâimana za'ra, âzézei'wa 're dahâimana za'ra mono wa. Datoi wasétère u, te 're dasi'rã'õtô, siwa'ru da te 're âhuri mono da, âzé hã. Tane te duré 're hâimana, da te 're ĩmanharĩ wasété za'ra mono zé hã. Taha wa, wa za âma sahu, te aima ĩwaihu'u za'ra wa'aba zém na. Āne 're danomro wasété mono wamhã, hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u 're ĩdanhisisi mono da hã mare di, Danhib'apito uptabi u, ĩwě uptabi si, tinhib'a'uwě norĩ ma, te te tãma 're ĩ'anhomri mono da hã.

²² Āne 're danomro wasété mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani nhimiwada'uri zarina 're danomro mono wamhã. Te za da te 're dazawi pese za'ra. Duré dapē'ě 're datoi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dapē'ě toi u'âsi, te za 're dahâimana za'ra. Duré dawara sina dasisada 're dazahi za'ra mono ô di za. Duré danhimizawi pese na te za 're dahâimana za'ra. Duré marĩ ĩwě na te za dama 're danhoprub za'ra. Duré tō sena wa, ropisutu wě, te za da te dama âma 're rob'manharĩ za'ra.

²³ Duré dawaimri te za dama 're dahâimana za'ra. Duré dawasété wi, dasina 're danhiptete za'ra mono sina, te za 're dahâimana za'ra. Āne 're dahâimana za'ra mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã robaba di.

²⁴ Cristu Zezusihi nhib'a'uwě 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã, tiwasédé hã aré te te 're 'manharĩ ze za'ra mono nherě, duré tiwasété zô aré te te 're rowasutu za'ra mono nherě, 'râwi te za te te siwi 're wě'ô pese za'ra, te te 're 'manharĩ za'ra mono tō da oto.

²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani hã ma tō wama tisō, wahâimanazép té hã ĩwě hã. Taha wa, ma'âpé ĩsimiwada'uri zarina si, 're wanomro wě wa'aba mono.

²⁶ Danhipai u, wapire na 're wahâimana za'ra mono newa, 'râwi wapē'ě na wasina 're wawata za'ra mono ô di za, da te wama 're nharĩ za'ra mono tō da. Duré wanhipai u, dapire na 're ĩdahâimana za'ra mono na, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono ô di za.

6

Roti ĩwě na 're ĩdasipawaptob za'ra mono zém na rowasu'u

¹ ĩsisānawã norĩ, âne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté ni'wa hã te za tihâimanazém na upa. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pē'ězani nhimiwada'uri zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwaimri 're ĩpawapto pese za'ra wa'aba mo, apã 're hâimana wě mono da,

ni'wa hã. 'Re pawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé 'rãwi a'â asina 're asõpré wa'aba mono za, a norĩ wa'aba zama, wa'rui'wa nhimiwada'uri zarina, aihâimanazém na 're upa za'ra wa'aba mono tõ da.

² Marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã, ma'ãpé 're asipawapto pese za'ra wa'aba mono za, roti ìwē na si. Æne wamhã, Cristuhu nhimiroti wē 'madâ'â'wa te za tō 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

³ Áté ni'wa hã simiroti pire newa, te za 'rãwi tinhimiroti pire na 're si'madâ'â ze. Æne wamhã, 'rãwi te za tipē'ē na sima 're sadawa nhipese.

⁴⁻⁵ Romhuri hã te wama 're hâimana za'ra wahâiba mono bâ, wa te wasina 're ì'madâ'â pese za'ra mono da hã. Æne wa, wa za aihĩni 'rãwi wa te wasima 're rosa'rata pese za'ra, wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono da, wanhimiromhuri hã. Wa te wasina 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, wa za 'rãwi wapē'ē 're wasima 're wato za'ra. Danhimirohuri hã wanhimiromhuri me aiwab õ na, wa te da'ãma 're rosa'rata za'ra mono õ di za.

⁶ Áté ni'wa hã Zezu Cristuhu wasu'uwē na, te za te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. Æne wamhã, te za asimarĩ na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo asa.

⁷ Ma'ãpé ìwapari pese za'ra wa'aba za. 'Re ìhâimana u'âsi mono wĩ, simani õ di za, dahâimana wē wa'rãmimhã, ìwē na te te dama ãma 're ì'a'uwaimrami mono da hã, duré dahâimana wasété wa'rãmimhã, ìwasété na te te dama ãma 're ì'a'uwaimrami mono da hã. Æhã wasu'u hã tō sena wa, senai õ na ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 'rãwi aipē'ē 're asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tõ da.

⁸ Danhimirosa'rata wasété zarina 're danomro u'âsi mono wamhã, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowē ìsi'utõrĩ'õ nhiti. 'Re ìhâimana u'âsi mono pē'ēzani nhimiwada'uri zarina si 're danomro mono wamhã, te za rowē ìsi'utõrĩ'õ ãma 're dahâimana u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata.

⁹ Taha wa, ma'ãpé wawa'a ãna marĩ ìwē na, wa te 're dapawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono za, wa norĩ hã. Tawamhã bâdã ìwa waptã'ã wapsi, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wa'ãma sima ìrotizé hã te za ìwa'rãmi marĩ ìwē hã te te wama 're anhomri.

¹⁰ Æne wa, wama ìwaihu'u pese zarina, wa za dahâiba mono bâ marĩ ìwē na, wa te 're dapawaptob za'ra. Wa te 're ìdapawaptob za'ra mono zém nhĩpai u, wa za wasiré ìsazei'wa norĩ hã marĩ ìwē na 're wasipawapto pese za'ra.

Paru hã roti na te te ì'rãsutuzé wasu'u

¹¹ Æhãta ìnhimi'ui'ére ìsa'ëtē na, wa aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, ìsi'uihã na ìnhib'rata na.

¹² Ni'wam norĩ hã ma tô te te aima 're roti zadawa za'réi'õ za'ra wa'wa, asihâiwata nhihâri ré, 're anomro aba mono da, tawapsi asizudezu za'ra wa'aba da. E marĩ da. Īsiré zudezu norĩ si ãma 're wata za'ra mono da, te te aima ĩroti za'ra wa'aba zém na hã. Cristu wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô wa'awa'âbã pa. Tane nherẽ, taha wasu'u si te te aima 're wasu'u za'ra wa'aba mono õ di, ĩsimirowasu'u na te te siwi 're wẽ'õ za'ra mono tã da, ĩsiré zudezu norĩ hã.

¹³ Ta norĩ hã sihâiwata nhihâri ré, 're nomro mono nherẽ, uburé marĩ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te te sina tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, ĩsimiroti zarina, aipibu pese na 're anomro aba mono da, ĩré 're anomro aba mono wa, tisiré zudezu norĩ ma, sina 're wata za'ra mono da, ĩsimiroti zarina oto 're ĩaihâimana za'ra wa'aba mono na hã.

¹⁴ Tanei õ di, wa hã. Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ãma si, wa za 're ĩwata u'âsi, wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ĩdâ'â ãma. Taha wa, tiza'ozém na wazada dâ'â wa, ĩwi 're ĩdadâ'â za'ra mono ne, duré wa hã dawĩ ĩdâ'â ne, ti'ái ãma danhimirosa'rata na 're ĩhâimana mono õ di oto.

¹⁵ Danhĩhâiwata nhihâri ré si, 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã, marĩ dai õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã. Duré danhĩhâiwata nhihâri ãna 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zama marĩ dai õ di, tãma hã. Dahâimanazép tém na, ĩwẽ na si oto 're dahâimana za'ra mono wamhã, taha si tãma wẽ uptabi di.

¹⁶ Ōhõ wasu'u zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, wa ĩsima te 're da'awẽ, rowẽ na 're danomro mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono da'ãma 're ĩpẽ'ézé mono zéb zarina. Taha da, wa za da'ãma te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ ãma.

¹⁷ Wa hã Zesusihi ma romhuri'wa, wa 're ĩhâimana, ĩsimiwada'uri na. Da te ĩma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono zéb zarina, ĩhâiba hã'êtẽ ré, 're ĩmorĩ wa, ĩpibui pese di, tãma ĩromhuri'wa 're ĩmorĩ na hã. Te te oto saharĩ za'ra, aimawi tinhimiroti na te te ĩwi 're ĩro'wa're za'ra mono norĩ hã.

¹⁸ Īsisãnawã norĩ, Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu wi, wa za te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aihâiba za'ra wa'aba na hã, tãma asawi za'ra wa'aba wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Tane tô.

Épézu norĩ

Épézu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éérézé

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hā Paru hā ma tō Zezusihi zazei'wa norĩ ma sōmri za'ra, Épézu na 'ri nho'ōmo nhisi u. Tame ma tō Paru hā aré 're sāmra. Maparane ma tō āma tiwahu, 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono ré hā. Āma ronomro wapsi, ma tō ā ĩbaihâ na tāma āma rob'ui'ééré za'ra, 'ri nho'ōmo amoi hawi, dazazéb 're hāimana sirōmo. Capituru 1-3 āma hā Paru hā ma tō dama waihu'u, Zezusihi zazei'wa norĩ hā misi haré simisutu 're ĩhāimana za'ra mono na hā, zudezu norĩ hā duré zudezu'ō norĩ zama, sina 're siwanhizari za'ra mono āna, Zezusi hā uburé zada dá'â za'ra wa, duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā ĩpē'ē 're 're sāmra za'ra mono wa, aiwa. Capituru 4-6 āma ma tō duré dama waihu'u, 're danomro mono zép tém na hā. Ma tō duré tāma roti za'ra, damama norĩ ma hā, duré da'ra norĩ ma, duré damro norĩ ma hā, dama romhuri'wa norĩ ma zama, ĩ'uwaibaba tisiré norĩ ma, 're ĩhāimana za'ra mono zéb da hā.

¹ Wa hā Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhāimana, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te sima ĩwēzéb zarina. Taha wa, wa āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Épézu na 'ri nho'ōmo nhisi āma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, 're ĩ'aihāimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. A norĩ wa'wa hā ma tō ōne u'â Zezusihi āma si 're anomro aba mo, aihāimana nhiptete sina.

² Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'āsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hā ai'āma 're hāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'āsi, āma 're anomro aba mono da.

Cristuhu āma 're ĩdanomro mono norĩ ma, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhoprubzé wasu'u

³ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā sōpru uptabi di, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama hā. Ta hā Cristuhu āma 're wanomro mono wa, ma tō marĩ mono bâ wama 're sōpru, uburé marĩ wē na, hāiwa hawi. Taha wa, wama 're sōprub za'ra mono wa, āma 're wawata u'āsi za'ra wa'aba mono za.

⁴ Ta hā ti'a te te poto ō ré, ma tō romhâ ré te te 're wa'apisutu siro, tinhib'a'uwē da, Cristuhu āma za 're wanomro mono wa, wawē uptabi na āma 're wanomro mono da, marĩ, wa te 're 'manharĩ wasété za'ra mono āna. Ta hā te te 're wa'apoto mono ō ré, ma tō romhâ ré te te 're wa'azawi pese.

⁵ Tãma rowẽ wa, ma tô wa'ãma sima roti siro, wa'ãma 're 'ra za'ra mono da, Zezu Cristu za te te ïwawa'âbâzéb zarina. Te te sima 're wa'awẽ uptabi mono wa, ma tô ãne sima roti siro, wa'ãma za'ra.

⁶ Wamama hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô oto wa'ãma uwaimrami wẽ za'ra, ï'ra tãma ïsawi hã te te ïwa'awa'âbâzéb zarina. Taha wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

⁷⁻⁸ Cristu hã wedepo'o nnonhi'rãmi na wazada dâ'â wamhã, ma tô tidâ'ázém na wa'awa'â. Marĩ, wa te 're ï'manharĩ wasété za'ra mono zé hã ma tô te te wama 're aparti, wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'â tã mono da oto. ãne wamhã, ma tô Wamama hã wa'ãma uwaimrami wẽ, sa'ëtẽ na tãma 're hãimana mono wa, te te 're ïwa'azawi pese mono zé hã.

⁹⁻¹⁰ Te te da'ãma sima ïrotizé hã dama waihu'u pese ãna ma tô dawi 're hãimana aré. Tane nherẽ, rosa'rata wẽ waihu'uzé hã sa'ëtẽ na tãma 're ïhãimana mono zéb zarina, ma tô oto wama waihu'u za'ra, Cristu za te te da'ãma tãma ï'uwaimramizém na. Tawamhã niwapsi bâdâ te te sima ïpisutuzém na te za da'ãma uwaimra, te te da'ãma sima ïrotizé hã. Tawapsi te za uburé tinhimipoto ma nharĩ za'ra, hãiwa ãma, ti'ai ãma zama, simisutu Cristuhu nhimiroti na 're dahãimana za'ra mono da, ta hã da'madâ'â'wai uptabi, dama 're hãimana mono wa.

¹¹⁻¹² 'Re ïhãimana u'âsi mono hã marĩ na te te sima 're aroti mono wamhã, te za tô te te ãma 're a'uwaimrami. Ta hã ma tô wa'apisutu siro, ïsib'a'uwẽ 're wanomro mono da, Cristuhu ãma za 're wanomro mono wa. ãne duréihã te te wa'ãma sima ïrotizéb zarina, ma tô wa'ãma uwaimrami za'ra, danho'reptui'wa zô 're ïwanhimipari 'rata za'ra mono norĩ ma, ãma 're ïwawata u'âsi za'ra mono zéb da hã.

¹³ A norĩ wa'aba zama te oto wasiré Cristuhu ãma 're anomro aba mo. Danho'reptui'wai wasu'uwẽ hã ma tô ïwapari za'ra wa'wa, asi'uihã na. Tô sena Cristuhu wasu'uwẽ hã. Tawamhã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô Danho'reptui'wa na asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha zarina ma tô 'Re ïhãimana u'âsi mono hã Tipê'ézani hã we aima sômri za'ra wa'wa, 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, ïsib'a'uwẽ oto 're anomro aba mono na. ãne ma tô ai'ãma uwaimrami wẽ za'ra wa'wa, te te dama ïropisutuzéb zarina.

¹⁴ Tawamhã niwapsi te za uburé marĩ ïwẽ hã te te wama 're anhomri, tizazei'wai mono bâ. Duré ïsib'a'uwẽ 're wahãimana za'ra mono wa, te za rowasété hawi wa'awaibui pese. Tawapsi wama 're rowẽ za'ra mono di za. ãne tô sena za te te wama ãma ï'a'uwaimramizém na, wa te ãma waihu'u za'ra da, ma tô Tipê'ézani hã te te wama 're anhomri. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

Īsazei'wa norĩ ma, Paru te te ĩrowaptērēzé wasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi

¹⁵ Aiwasu'u wē za'ra wa'wa hã ma tô we ĩtēme waptārã, Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa oto 're anomro aba mono na, duré asiré ĩsazei'wa norĩ 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono na zama.

¹⁶ Taha zarina, wa õne u'âsi 're ĩto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'ãma za'ra wa'aba. Duré tãma 're ĩmreme mono wanhã, aima za'ra wa'aba zama wa tô te tiwi 're rowaptērē u'âsi, hãiwa u ai'ãma 're ĩpo're si'ãri za'ra wa'aba mono ãna.

¹⁷ Wamama hã waihu'u pese za'ētē dâ'â sina, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'âsi, hãiwa hawi dahâimanazém na rowaihu hã Tipē'ēzani na te te aima 're sômri u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré Wamama hã ĩhâimanazém na 'rãwi 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu 'madâ'â'wa hã.

¹⁸⁻¹⁹ Wa hã wa ĩsima wē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da, duré rowē uptabi zô te te ĩ'aipsisutu za'ra wa'aba zé wasu'u hã, 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ ĩwē uptabi na wama 're ĩsôprub za'ra mono zéb da hã tinhib'a'uwē norĩ ma, te te ĩropisutuzéb zarina, taha wasu'u zama 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ĩsima aiwē za'ra wa'wa.

²⁰ Wa duré aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptērē u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩwaihu'u pe hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Tiwaihu'u pese na ma tô Cristu hã ab're hawi hãiwa'utu, dâ'â nherē. Taha pari, ma tô pisutu, pire na ĩsimire niwĩ 're sãmra mono da, hãiwa ãma.

²¹ Tame te pire uptabi na dama 're hãimana, pire na hãiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma, duré tame siptete na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama. Ti'ai ãma duré hãiwa ãma zama tipire na te te ãma wabzu za'ra õ di, dama ĩpire za'ra norĩ hã. Õne u'â te za tipire na te te 're da'a'rãhipai u'âsi.

²²⁻²³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Cristu hã pisutu, dama pire na 're hãimana mono da, ĩsimipoto mono bâ. Ma tô duré Cristu hã pisutu, ropã tinhib'a'uwē norĩ 'madâ'â'wa da, õhõ si uburé Danhib'apito dama 're hãimana mono wa. Wahãiba hã misi nherē, wahãiba na marĩ mono bâ wama 're ĩhâimana za'ra mono ne, te Cristuhu hãiba wasu'u, ĩsib'a'uwē norĩ hã. ĩsib'a'uwē norĩ hã tãma 're hãimana za'ra mono wa, marĩ zô tiwi 're rowaptâ'â mono õ di, Cristuhu wi hã. Ta hã te ropã 're hãimana u'âsi, uburé marĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono zéb da hã, ĩsadawa para.

2

Dapē'ē 're dadâ'â u'âsi 're ĩdanomro mono zém hawi,

danho'reptuzé wasu'u

¹ Duréihã a norĩ wa'wa hã aipě'ě 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, te 're anomro aba mo aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're anomro aba mono õ wa, duré aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wab zama.

² Ìsazei'õ'wai hâimanazém na ma tô aré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, wa'uburé norĩ nhib'apito nhimiroti na zama. Hâiwa nho're ãma te ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Ìsimiroti hã tâma pire za'ra di, ìpo're'õ norĩ ma hã. Taha wa, te ta norĩ hã ìsimiroti na si 're nomro, 'Re ìhâimana u'âsi mono wapari'õ'wa norĩ hã.

³ Tane wa norĩ hã wanhimirosa'rata wasété zarina, wa tô aré 're wanomro. Wa te wasima 're ìwě za'ra mono zéb zarina, wa tô aré wa te wasima ãma 're uwaimrami za'ra. Ìne 're wahâimana wasété za'ra mono wa, te aré dazu wahã za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

⁴⁻⁵ Tane nherě, wawasété na 're wanomro mono wa, 're ìwadâ'â za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono nherě, ma tô Cristu te te ìhâiwa'utuzém ne wapě'ě 're te te 're wa'ahâiwa'utu, rowě na si oto ãma 're wanomro mono da. Ìne ma tô wama ãma uwaimrami wě za'ra 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, ìpě'ězézé hã sa'ětě na tâma 're hâimana mono wa, duré tâma wazawi uptabi za'ra wa. Taha wa, te te 're ìwa'anho'reptui mono zé wa'rãmi, marĩ zô 're simipari mono ãna, ma tô te te 're wa'anho'reptu.

⁶ Ta hã Cristu ab're hawi te te ìhâiwa'utu ne, ma tô wapě'ě 're te te 're wa'ahâiwa'utu, hâiwa ãma 're wasi'ubumroi u'âsi mono da, Cristu Zezusihi 'rata.

⁷ E marĩ da. Da te waihu'u za'ra da, ìsimizawizé hã sa'ětě na tâma 're ìhâimana mono hã, wa'uiri na 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã. Ìne te za da te 're waihu'u za'ra, Cristu Zezusi te te 're ìda'azawi pese mono zéb zarina.

⁸ 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô asõ'reptu za'ra wa'wa, Wa'anho'reptui'wa hã asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Asi'uihã na 're asisõ'reptui waihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Sõpru wa, ma tô Wamama hã aima ãma uwaimrami za'ra wa'wa, asõ'reptu za'ra wa'aba zé hã.

⁹ Marĩ hã ahã na 're 'manharĩ wě za'ra wa'aba mono nherě, taha zarina te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono õ di 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, 'rãwi asi'ãma wa'aba 're a'maiwata aba mono tô da, asi'uihã na asi'manho'reptui wa'aba da newa.

¹⁰ Cristu Zezusihi ãma 're wanomro mono wa, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wama sômri za'ra wahâimanazé ìté hã, wa te ãma dama 're rob'manharĩ wě za'ra mono da, duré ìwě na wa te 're dapawaptob za'ra mono da, te te wa'ãma ìroti sirõmo zéb zarina.

Zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me aihĩni Cristuhu ãma oto 're ãnomro mono zé wasu'u

11-12 A norĩ wa'wa hã ma tô zudezu'õ na 're aipoto za'ra wa'aba mo. Taha wa, ma tô asihãiwata nhihãri aba õ na te te 're asisi za'ra wa'wa, zudezu norĩ hã. Ta norĩ si ma tô tinhihãiwata nhihãri ré na 're sisisi za'ra, tihãiba na te te sima 're ãmanharĩ za'ra mono zéb zarina. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba, 're aihãimana 'rata za'ra wa'aba mono zém na. Cristu hã Danho'reptui'wa na waihu'u za'ra wa'aba õ wa, ãma 're anomro aba mono õ di aré. A norĩ wa'wa hã zudezu'õ wa, Izarazéhé nhihudu norĩ siré 're anomro aba mono õ di duré. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhĩb'a'uwẽ norĩ ma si, ãwẽ na te te ãropisutuzém na 're waihu'u za'ra wa'aba mono ãna, ma tô aré 're aihãimana za'ra wa'aba mo. ãne wa, rowẽ uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono ãna, ma tô 're anomro aba mo. Duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono hãimanazém na sena na waihu'u za'ra wa'aba ãna, ma tô 're anomro aba mo aré.

13 Tane nherẽ, dasisiti 're ãdahãimana za'ra mono ne, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti, romhã na 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di oto, asimirosa'rata aba na. Cristu hã wazada ãdã'ãzéb zarina, ma tô Wamama hã sitẽme ai'ãwisi za'ra wa'wa, Cristu Zezusihi ãma oto 're anomro aba mono da, 'rãwi ãrata 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto, asimirosa'rata aba na.

14 Cristu hã ma tô wawi uprosi za'ra, 're ãwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã. Taha wa, aihĩni wa oto ãsib'a'uwẽ 're wahãimana za'ra, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me. 'Re wasisawi pese za'ra mono sina, wa oto 're wanomro.

15 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã sa'ëtẽ na ma tô zudezu norĩ ma si 're hãimana za'ra, marĩ hã te te tãma ãma 're ãuwaimrami za'ra mono zéb da hã, taha zarina ãwasédé hã te te tãma 're ãapari mono zéb da hã duré. Cristu hã wazada ãdã'ãzéb zarina, tãibã oto 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'rada hã, marĩ na dawasédé hã te te dama 're ãapari mono zéb da hã. Misi dahãiba ne, aiwapsi wa oto 're wahãimana za'ra, zudezu norĩ, zudezu'õ norĩ me, wahãimanazép tém na si, ãwẽ na si ãma 're wanomro mono da, duré wasisawi pese sina oto 're wahãimana za'ra mono da wasiré.

16 Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na wazada ãdã'ãzém na ma tô wawi uprosi za'ra, 're ãwasi'ruiwapari za'ra mono zé hã, aihĩni tizazei'wa norĩ hã te te 're wa'anhimroi mono da si oto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u.

17 Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, ma tô rowasu'uwẽ na te te 're da'apo're pu'u, rowẽ na 're ãdahãimana za'ra mono zém na hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono oto te te 're ãda'awẽsãmri mono zéb zarina. E marĩ da. Zudezu'õ norĩ hã rowẽ na ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti ré, 're anomro aba mono õ norĩ hã, duré zudezu norĩ, rowẽ na

ãma 're wahâimana za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti ré, 're ìwanomro mono norĩ hã.

¹⁸ Cristu hã wazada dâ'â wa, duré wama 're hâimana za'ra mono wa, te za oto Ìpě'ězani hã simisutu te te 're wa'apawapto, Wamama u 're ìwasihutu mono zéb da hã wanhimirosa'rata na. Tawamhã tâma 're wamreme zusi mono wamhã, te za te te 're wa'awapari u'âsi, zudezu norĩ hã, zudezu'õ norĩ me.

¹⁹ Taha wa, zudezu'õ nherẽ, dasiré'õ ne 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ te oto dame 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te duré dame ì'ra 're aihâimana za'ra wa'aba mo oto.

²⁰ Êtẽ 'manharĩ na wa za 'ri na ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Êtẽ na'rata nhisiwi, da te dasiwi 're ì'ri za'ra mono ne, ma tô Cristuhu wasu'uwẽ na te te 're aipawaptom na'rata za'ra wa'wa, ìsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Duré Wamama pẽ'ězani, marĩ hã te te tâma ìwaihu'u za'ra zéb zarina, duréhã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama 're ìsadawa wasu'u za'ra mono norĩ zama ma tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa. 'Ri uparizéb da, 'ri na'rata wẽ'ězéb ãma, êtẽ tómo hâpâ wawẽ na, wa za Zezu Cristuhu ãma simiré'é, wapawapto uptabi 'wa wama 're hâimana za'ra mono wa, ta hã.

²¹ Êne hã misi 'ri na simisutu 're ìsими'wara mono ne, te za te te 're wa'apawapto Cristu hã, wa'ãma 're ìsõrõwa za'ra mono da hã, aiwapsi 're wahâimana za'ra mono da.

²² Tane a norĩ wa'wa hã, êtẽ ahâ na 'ri misi da, da te dasiwi ì'ri ne, te za te te aima 're nharĩ u'âsi za'ra wa'wa, simisutu Wanhib'apito ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ìsõrõwa misi tâma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, Ìpě'ězani hã aipě'ẽ za'ra wa'aba 're, 're ìhâimana mono zéb zarina.

3

Paru hã zudezu'õ norĩ ãma te te 're ìromhuri mono zé wasu'u

¹ Taha wa, wa hã Paru, wa 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aima za'ra wa'aba. Zudezu'õ norĩ, Cristu Zesusihi zadawa wasu'u'wa wa 're mo, ìwasu'uwẽ na te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Taha 'ru te, ma tô dasiwi ìnherẽ ni, dazazéb 're, ìzab da.

² 'Re ìhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô romhuri hã ìma tisõ, aima 're ìrowẽ za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãne na ma tô ìwapari za'ra wa'wa, tô.

³⁻⁴ Duréhã te te sima da'ãma ìrotizé hã aré dama ìwaihu'u'õ hã ma tô ìma waihu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Nimosi wa tô syry na ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da.

⁵ Zudezu'õ norĩ ãma te te sima ìrotizé hã te te dama waihu'u õ di aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Ahãna nimosi ma tô Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ ma waihu'u, te te sima

da'âma ĩrotizé hã, Tipê'êzani na ta norĩ ma te te ĩwaihu'uzéb zarina. Duré marĩ hã te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, dama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ ma zama, ma tô tãma waihu'u za'ra, te te sima da'âma ĩrotizé hã.

⁶ Rowasu'u wê hã aré dama ĩwaihu'u'ô hã 're ĩhâimana mono hã, âne. Zudezu'ô norĩ hã Cristuhu wasu'uwê te te 're saze za'ra mono wa, marĩ ĩwê na zudezu norĩ ma 're ĩsôpru mono zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩropisutu za'ra mono zéb ré, te za 're hâimana za'ra. Simisutu te za oto 're hâimana za'ra, dahâiba misi ne. Cristu Zezusihi âma oto 're nomro mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwê norĩ ma, marĩ ĩwê na te te tãma ĩropisutuzéb zarina, te za zudezu'ô norĩ ma zama te te tãma âma 're a'uwaimrami, zudezu norĩ zu. Âne zudezu'ô norĩ âma te te sima ĩrotizé hã.

⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô ĩpisutu, tãma ĩromhuri'wa 're ĩmorĩ da, Cristuhu wasu'uwê hã te dama 're wasu'u mono da, tiwaihu'u pe hã te te ĩma sômri wa.

⁸ ĩwana ĩsazei'wa norĩ hã ĩwê na te sipa za'ra ô di. Ta norĩ si ma tô tiwê na ĩnhipa za'ra. Tane nherê, ma tô ĩpisutu, zudezu'ô norĩ ma te tãma 're wasu'u za'ra mono da, ĩwê hã sa'êtê na Cristuhu ma 're ĩhâimana mono hã dama âma 're ĩsôpru mono zéb da hã.

⁹ Ropoto mono 'wa hã ma tô aré pisutu, ropoto na'rata hawimhã dama waihu'u âna a'â 're hâimana mono da, te te da'âma sima ĩrotizé hã. Nimosi ma tô ĩpisutu, te dama 're rowasu'u mono da, za oto te te dama âma ĩ'uwaimramizém na hã te te sima da'âma ĩrotizéb zarina.

¹⁰⁻¹¹ Ta hã ma tô sima wê, hâiwa âma pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã te te waihu'u za'ra da oto, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu'u wê hã ahâ na tãma 're ĩhâimana mono na hã. Simisutu ĩsib'a'uwê norĩ hã oto tãma 're hâimana za'ra mono wa, te za oto âne na waihu'u za'ra, duréihã te te sima da'âma ĩrotizé hã te te da'âma uwaimrami wa, Wanhib'apito Cristu Zezusi te te ĩda'anho'reptuzéb zarina.

¹² Taha wa, Wanhib'apito âma oto 're wanomro mono wa, duré ĩsimipawaptobzém na wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za wasina wapahi âna ĩtême 're wasihutu wanhimirosa'rata na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, robze na tãma 're wamreme zusi mono da.

¹³ Âne wa, wa hã te ĩrobzépata na ĩ'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono ô di za. Cristuhu wasu'uwê hã wa tô te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, aima 're ĩrowê za'ra wa'aba mono zéb da hã. Taha wa, Cristuhu wasu'uwê hã te dama 're wasu'u mono 'ru te, rowasédé hã da te ĩma 're 'manharĩ za'ra mono nherê, ĩma 're rowê mono di. Âne wa, te ĩrobzépata na ĩ'âma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa, aiwi 're robzei'ô za'ra wa'aba mono ô di za.

Cristuhu nhimizawi pese zé wasu'u

¹⁴ Taha wa, *īhi'rātītō*, wa 're *īsimasisi*, Wamama wi te tiwi 're rowaptērē u'âsi mono da, aima za'ra wa'aba.

¹⁵ Ōhō si Wamama wa, wa *ī'ra* 're wahâimana za'ra *īsazei'wai* mono bâ, hâiwa âma ti'ai âma zama 're *īwahâimana* za'ra mono norī hâ.

¹⁶⁻¹⁹ Wamama te hâ *īwaihu'u*pe hâ, te sa'ētē na 're hâimana tâma. Āne wa, wa tiwi te 're rowaptērē u'âsi, aima za'ra wa'aba, *Tipē'ēzani* na te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina, âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, *Cristu hâ aipē'ē* 're, 're *sāmra* u'âsi za'ra wa'aba mono da, *īwaihu'u* pese na asina 're *ī'umnhasi* za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wa duré aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptērē u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, *dazawizé hâ* aima 're *īhâimana* za'ra wa'aba mono zéb zarina, dama 're 'manharī wē u'âsi za'ra wa'aba mono da. *Dazawizé hâ* sa'ētē uptabi na, te *Cristuhu* ma 're hâimana. Āne wamhâ, uburé asiré *īsazei'wa* norī me, te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'râwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa *īsima aiwē* za'ra wa'wa, ti'ab ré wa te wasina 're waihu'u uptabi za'ra mono ō nherē, *Cristu* te te 're *īwa'azawi* pese mono zé hâ. E marī da. Uburé marī *īwē* si, 'Re *īhâimana* u'âsi mono ma 're *īhâimana* za'ra mono ne, aima zama 're hâimana za'ra wa'aba mono da, *dazawizé hâ*, *dahâimanazém* na rowaihu'u wē zama.

²⁰ 'Re *īhâimana* u'âsi mono hâ waihu'u pese di, te te wama âma 're *ī'a'uwaimrami* mono zéb da hâ, marī *īwē zō* wa te 're *īrosa'rata* za'ra mono zém nhipai u, duré marī *īwē hâ* wa te tiwi 're *īwaptērē* za'ra mono zém nhipai u zama. *Tiwaihu'u* pese na te te 're *īwa'apawapto* mono zéb zarina, tâma waihu'u pese di, *īwē* na te te wama âma 're *ī'a'uwaimrami* mono zéb da hâ.

²¹ Taha wa, *īsazei'wai* mono bâ *Zezu Cristuhu* âma 're *īwanomro* mono norī, Wamama âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

4

Misi Cristuhu hâiba ne, aihīni īsazei'wa norī 're īhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, *Wanhib'apito* ma romhuri'wa 're *īmorī* 'ru te, 're *īza* mono ré, *dazazéb* 're. *Ma'âpé* dama 're aihâimana wē za'ra wa'aba mono za, 'Re *īhâimana* u'âsi mono te te sima 're *ī'aiwē* za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba. Taha da, ma tō te te sima 're aipisutu za'ra wa'wa.

² Āne te za 're anomro aba mo. Aipire na asina 're asōpré wa'aba mono ō di za. Duré aiwamri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aihâimana wē na.

3 Wamama hã ma tô Tipê'êzani na te te wama 're anharĩ, rowẽ na oto wasiré 're wanomro mono da. Taha wa, ãne 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 'râwi asina 're asõpré wa'aba mo.

4 Cristuhu nhib'a'uwẽ mono bâ misi dahâiba ne, wa simisutu 're wahâimana za'ra. Misi te Ĩpê'êzani hã 're hâimana. Taha si te wama 're hâimana za'ra, wapê'ẽ mono bâ. Duré õhõ zô si wa 're wanhimipari za'ra oto, rowẽ uptabi zô. Taha zô 're asimipari za'ra wa'aba mono da, ma tô tinhib'a'uwẽ da, aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

5 Õhõ si, Danhib'apito te 're hâimana. Õhõ si, te Wanhib'apito wasu'uwẽ hã 're hâimana, wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã. Õhõ zadawa para si, wa tô â dawabzuri hã wa te 're 'manharĩ za'ra.

6 Õhõ si uburé Damama te 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Õhõ si danhipai u te ropâ 're hâimana. Te duré wapê'ẽ mono bâ 're sãmra.

7 Cristu hã ma tô marĩiwẽ na ĩ'madâ'â waihu'u õ na wama 're sõprub za'ra, wahâiba mono bâ, te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, wa te tãma 're ĩdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

8 Duréihã ma tô ãne na rob'ui'ére ni, ĩbaihã na hã:

“Hâimo morĩ wamhã, dawi watobro wa, ma tô sisarina da'ahã na te te danhimro. Marĩ iwẽ na ma tô duré dama 're sõpru.”

Ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa nhimirowasu'u na rob'ui'ére hã.

9 E marĩ te wasu'u, hâimo ĩmorĩzé hã. A'â ti'ai u ĩmorĩzé te wasu'u, ta hawi hâimo morĩ wa.

10 Ti'ai u we ĩmorĩ hã ma tô apâ mo, hâiwa nhipai u ropâ uburé da'madâ'â'wa dama 're hâimana mono da.

11 Cristu hã ma tô ni'wam norĩ hã pisutu za'ra, ĩsadawa wasu'u'wa 're nomro mono da. Ni'wam norĩ ma hã ma tô duré pisutu za'ra, marĩ te te tãma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're sadawa wasu'u za'ra mono da, ĩsazei'wa norĩ ma. Duré ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, ĩwasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã ma tô pisutu za'ra, dama rowahutu'wa da, ĩsimiroti na te te 're dapawaptob za'ra mono da, ãma 're dahâimana wẽ za'ra mono da.

12 ãne ma tô Cristu hã da'apisutu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ te te 're pawaptob za'ra mono da, taha zarina 're sipawapto pese za'ra mono wa, siptete sina 're hâimana za'ra mono da.

13 Tawamhã aihĩni wa za oto wanhimirosa'rata na wasina wa te 're sazei pese za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zém na hã. Duré aihĩni wa za oto 'râwi wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã, niha

're ãhâimana mono na. ãne wamhã, wahâimana wẽ zé, wa za wasima wa te 're sa'êtê za'ra. Tawamhã wa za oto wasina wa te 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã.

¹⁴ ãne wamhã, ai'uté ne wanhimiza'rese ãna 're wanomro mono ô di za oto. Tawamhã dazadawa nhipese na da te wama 're roti za'ra mono nherê, roti tô senai'ô hã wa te 're wapari za'ra mono ô wa, roti tô senai'ô niwĩ 're wasipizari za'ra mono ô di za.

¹⁵ Wa norĩ hã roti tô sena na si, wa za wasima wa te 're roti za'ra, 're wasisawi pese za'ra mono sina. ãne wamhã, wahâimana wẽ na, wa za wa te 're sa'êtê za'ra. Tawamhã wa za oto wa te wasina 're uwaimrami za'ra, Cristuhu ne 're ãwanomro wẽ uptabi mono zé hã, Wanhib'apito ne.

¹⁶ Marĩ mono bâ wahâiba bâ wama 're hâimana za'ra mono nherê, wa za wa'rã zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra. Tane wa norĩ hã Wanhib'apito zadawa para si marĩ hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, rowẽ na wa za wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã 're ãwasisawi pese za'ra mono zéb zarina, wa za 're wasipawaptob za'ra, wa te wasima 're sa'êtê za'ra mono da, wahâimana wẽ zé hã.

Cristuhu ãna oto 're ãdanomro mono zép té wasu'u

¹⁷ Taha wa, tô sena Wanhib'apito zadawa para wa za oto aima roti za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'ô'wa norĩ ne 're anomro aba mono tã da, ta norĩ nhimirosa'rada hã tô senai ô wa.

¹⁸ Tob'a na 're ãnomro mono norĩ ma, rob'madã hã tãma ãwaihu'u za'ra ô ne, 'Re ãhâimana u'ãsi mono nhimiroti uwaibaba rosa'rada hã tãma waihu'u za'ra ô di, ãsazei'ô'wa norĩ ma hã. Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra mono ô wa, ãsimiroti hã te te 're wapari za'ra mono da, te za tiwasété na siwaihu'u ãna 're hâimana za'ra. Taha wa, rowẽ na ãna 're ãdahâimana za'ra mono zéb ré, 're hâimana za'ra mono ô di za.

¹⁹ Siséb ãna te ta norĩ hã te te sina 're rob'manharĩ wasété za'ra, tihâimana wasété na. Tiwasété zô si te duré sima 're sôpré, marĩ ãwasété na si 're hâimana za'ra mono da.

²⁰ E ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, ma tô Cristu hã ãhâimanazém na 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mo. Mare di.

²¹ A norĩ wa'wa hã ma tô Cristuhu wasu'uwẽ hã aipo're na 're ãwapari za'ra wa'aba mo. Oto ãsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, Zesusihi hawi roti tô sena hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

²² 'Re anomro wasété aba mono da si, te aré asima 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo. Taha wa, te aré aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba mono zé hã. Tane nherê, te za oto ãrême pese za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã.

²³ Asimirosa'rata wě na si te za oto 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, taha zarina 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono da oto.

²⁴ Da'uza hã ĩhã tém na 're ĩdasi'uza za'ra mono ne, te za oto aihâimanazép tém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwě na si. Taha da, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipoto téb za'ra wa'wa aipě'ě 're, ĩsine 're anomro wě wa'aba mono da, tô sena dama 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono da oto.

²⁵ Taha wa, dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto. Aihâiba mono bâ te za tô sena na si asima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mo.

²⁶⁻²⁷ Nimahã na 're asiti'ru za'ra wa'aba mono wanhã, 're aiwasété za'ra wa'aba mono õ di za, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Duré asiti'rui ré bâdã hã wahuré ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tô da, te za asiwi 're ĩwě'õ za'ra wa'aba mo, Wa'uburé nhimiwada'uri zarina aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da dama.

²⁸ Danhibrom na dawĩ 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono hã 're asimisaihuri za'ra wa'aba mono õ di za oto. Te za oto asib'rata na 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, aihâimana wě na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asimiromhuri na ĩsibrob'õ norĩ hã 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, ãne si wě wa.

²⁹ Aimreme wasété na dama 're aimreme zusi aba mono õ di za oto. Aimreme wě na si te za oto dama 're aimreme zusi aba mo, asimiroti wě na si 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da ãma.

³⁰ 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimanazém na Wamama pě'ězani wi 're robzei'õ tã za'ra wa'aba mono da. E marĩ wa. ĩpě'ězani hã te wapě'ě 're, wama 're hâimana za'ra, wapibui pese zéb da hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te, tãma 're ĩwahâimana za'ra mono na, bâdã ĩwa waptã'ã õ ré, te te ĩwa'anho'reptuzéb da hã.

³¹ Taha wa, te za oto 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, aipě'ě na 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Asiti'ru zama te za 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo, asahi zama duré. Aimreme 'rãihã sina, duré dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Da'ãma 're wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré. Dama 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré.

³² Marĩ ĩwě na te za dama 're asõprub za'ra wa'aba mo, aipě'ézé sina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Cristu dazada dâ'ã wa, te te ai'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di oto, 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ĩwasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherě, ĩsine dawasédé hã da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za oto.

5

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na oto 're ĩdanomro mono zé wasu'u

¹ A norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra oto 're anomro aba mono wa, tãma asawi za'ra wa'aba di. Taha wa, te za ãsirã zarina si oto 're anomro aba mo.

² Cristu te te 're ãwa'azawi pese mono zéb zarina, te za oto 're ãdazawi pese za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tã sisawi ãna sisõ, wazada dã'ã da. Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma 're ãdanhoprub za'ra mono zéb zarina, sisawi ãna sisõmri wa, Wamama ma wẽ uptabi di, wazada ãdã'ãzé hã.

³ A norĩ wa'wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono nherẽ, siwa'ru aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, pi'õ na aibã na zama. Duré aihãimana nhiséb'õ na 're anomro aba mono õ di za. Duré danhibrom na 're da'ruiwaparĩ za'ra wa'aba mono õ di za, ta hã ã'uwaibaba õ wa 're ãdahãimana wasété za'ra mono zé hã.

⁴ Duré aimreme nhiséb'õ na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za. Aimreme to na asima 're rowasu'u wasété za'ra wa'aba mono õ di za duré, ãne hã ã'uwaibaba õ wa, Wamama nhib'a'uwẽ 're ãwanomro mono zéb da hã. Wama 're ãsõpru mono zém na si, te za asima 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo oto, Wamama ãma si 're aiwata za'ra wa'aba mono da.

⁵ Taha wa, te za oto ãwaihu'u za'ra wa'wa, ãne: Sina 're ãsipsaihuri za'ra mono norĩ hã, duré dahãimana nhiséb'õ na 're ãnomro mono norĩ hã ãtẽme 're sisisi mono õ di za, 'Re ãhãimana u'ãsi mono u hã, duré Cristuhu u hã, dã'ãma 're ãsib'a'uwẽ zahuré mono zéb u hã. Duré danhibrom na te te 're ãda'ruiwaparĩ za'ra mono norĩ zama ãtẽme 're sisisi mono õ di za, marĩ zõ si te te sima 're rosa'rata u'ãsi za'ra mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana. Taha wa, ta norĩ hã marĩ ãwẽ na tinhib'a'uwẽ norĩ ma te te ãropisutuzéb ré, 're hãimana za'ra mono õ di za.

⁶ Ta norĩ hã po're'õ u'ãsi 're nomro mono wa, te za nimahã na tãma rob'manharĩ pipa za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Tane nherẽ, ãté ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, za te te ãdahã za'ra õ na hã. ãne te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono nherẽ, 're waparĩ za'ra wa'aba mono õ di za, ãsimirowasu'u tã senai'õ wa, ta norĩ hã.

⁷ Taha wa, ãpo're'õ norĩ siré hã 're anomro wasété aba mono õ di za oto.

⁸⁻⁹ A norĩ wa'wa hã roti sena hã aré waihu'u za'ra wa'aba õ di, Cristuhu nhimiroti hã. Taha wa, datob'a na 're ãdanomro mono ne, ma tã aré robra na 're anomro aba mo, aiwasété na. Cristuhu ãma oto 're anomro aba mono wa, rowa'a na damorĩ wẽ na 're ãdanomro mono ne, te oto ãsimiroti ré 're anomro aba mo. Taha wa, te za oto ãma 're anomro wẽ wa'aba mono sina, 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito nhimiroti na 're nomro mono wamhã, te za te te dama 're rob'manharĩ wẽ za'ra. Te za duré 're nomro wẽ. Duré tã

sena na si te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Dahâimanazé tô sena na si te za dama 're hâimana za'ra. Taha wa, a norĩ wa'wa hã roti sena zarina si te za oto 're anomro wê wa'aba mo, Cristuhu nhimiroti na.

10 ãne te za 'râwi asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na: "E niha wa za 're mo, Wanhib'apito te te ãwêsãmrizéb da hã." ãne te za 'râwi asima 're ãnharĩ za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wê wa'aba mono da.

11 Ìsazei'õ'wa norĩ siré, marĩ ãwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto, ãpě'ê 're, robra u'âsi 're ãnomro mono norĩ siré hã. Ta norĩ ma, te za 're ãroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahâri za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé hã.

12 Ìpo're'õ norĩ hã te marĩ ãwasédé hã pi'uriwi te te 're 'manharĩ za'ra. Ta norĩ nhimi'manharĩ wasété zé hã wasété uptabi wa, taha na si ãma wanhiséb uptabi za'ra di, wa te ãma wasima 're ãrowasu'u za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norĩ ma 're ãroti pese za'ra wa'aba mo, te te 're sahâri za'ra mono da, tinhimi'manharĩ wasété zé hã.

13-14 Robra wa, wa te ro'o wamhã, wa za marĩ hã wa te 're waihu'u za'ra, tô sena ãhâimanazém na. Tane bâdâ te te dama 're rob'u iwê za'ra mono wamhã, rob'madâ'ã pese di za dama. Duréhã wahi'rada, ma tô ãne na roti:

"A hã 're asõtõ u'âsi mono hã, ai'utu. Te za aiwahu, 're ãdadâ'ã u'âsi za'ra mono zém hawi. Tawamhã Cristu hã te te dama 're ãrob'u iwê mono ne, te za roti sena hã aima waihu'u."

ãne wahi'rata nhimiroti hã dama.

15 Taha wa, wa za aima roti za'ra wa'wa, 'râwi asina 're asõpré u'âsi aba mono da, 're anomro wê wa'aba mono zéb da. Sena na roti wê waihu'u'õ'wa ne, 're anomro wasété aba mono õ di za oto. Roti sena hã oto aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te za ãma 're anomro wê wa'aba mo, tô sena roti wê zarina si.

16 ãhãna uburé dawasédé hã te daro mono bâ 're hâimana. Taha wa, wama 're hâimana za'ra mono ré bâdâ hã, wa za wa te 're dapawapto wê za'ra.

17 Tawamhã danhimiza'rese ãna 're ãdanomro mono ne, 're anomro aba mono õ di za. Wanhib'apito te te sima 're ã'ai'awê wa'aba mono zéb zõ si, te za 're asõpré u'âsi aba mo, asina tâma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

18 ãsipãrĩ na 're asi'rãiwamnarĩ za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina siwa'ru 're anomro wasété aba mono tõ da. Wanhib'apito pẽ'êzani nhimiwada'uri na si te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, robze sina ãma 're anomro aba mono da oto.

19 Aima ãma 're ãrobze za'ra wa'aba mono zéb da hã, te za 're asõ're za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito pẽ'êzani te te aima 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Wanhib'apito hã sõpru

wa, te za rowē zarina tãma 're asõ're za'ra wa'aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, asõ're wa'aba na.

²⁰ Wamama hã sõprub di, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, uburé marĩ wē na wama 're ìsõprub za'ra mono zéb zarina, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhìb'apito Zezu Cristuhu zadawa para.

²¹ A norĩ wa'wa hã ma tô Cristu hã 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, Asib'apito wa'wa hã. Taha zarina, te za 're asiwapari pese za'ra wa'aba mo.

Ìmro ré norĩ ma, rotizé wasu'u

²² Pi'õ norĩ, aimro nhimiroti te za 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo, Wanhìb'apito nhimiroti 're ìwapari pese za'ra wa'aba mono zéb zarina.

²³ E marĩ wa. Aimro za'ra wa'wa hã asipai u 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, Cristu tinhìb'a'uwē norĩ nhìpai u 're ìhâimana mono ne, ta norĩ nho'reptui'wa 're hâimana mono wa.

²⁴ Ìsib'a'uwē norĩ hã Cristuhu nhimiroti te te 're ìwapari pese za'ra mono ne, te za pi'õ norĩ hã aimro nhimiroti 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo.

²⁵ Aibâ norĩ, Cristu hã tinhìb'a'uwē norĩ te te 're ì'azawi pese mono ne, te za aimro hã 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo, tihâiba hã sawi ãna te te ìsõmri ne, sada dâ'â za'ra da.

²⁶ Marĩ hã â na da te 're ì'upsõ za'ra mono ne, ma tô tinhimiroti na wawasété hawi te te 're wa'a'upsõi wē wapē'ē 're, 're wanomro wē mono da, ìsib'a'uwē si oto 're wahâimana za'ra mono da tãma.

²⁷ Ìne ma tô sina uwaimra dama, zazahâ ìhâi uptob õ ne, duré ìhâ'rã'ru'õ ne zama, hâimana wē uptabi na 're hâimana za'ra mono da, ìsib'a'uwē norĩ hã.

²⁸ Aibâ norĩ, Cristu te te 're ìwa'azawi pese mono zéb zarina, te za aimro hã 're ìsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re sawi pese za'ra wa'aba mono wa, marĩ ìwē zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama ìwē zô 're asõpré wa'aba mo. Tawamhã marĩ hã ìwē zô aimro ma 're asõpré wa'aba mono zém na, te za marĩ hã ìwē zô asima zama 're asõpré wa'aba mo.

²⁹⁻³⁰ Ni'wam norĩ hã sima 're sipese u'âsi za'ra mono wamhã, 're saihuri mono ãna 're si'ubumroi u'âsi mono õ di za. Te za 're saihuri u'âsi. Te za duré 're si'madâ'â pese za'ra, Cristu te te wama 're ì'ab'manharĩ wē mono ne, tinhìb'a'uwē norĩ ma.

³¹ Ìne ìwasu'u na rob'ui'ére hã: “Dasina 're damro za'ra mono wamhã, dahâiba maparane nherē, te za oto dahâiba misi ne damro me si 're dasi'ubumro, misi haré.”

32 Āhã wasu'u hawi wa tô waihu'u za'ra ni, aré dama waihu'u õ nherẽ, ãne na hã. Aibã ĩmro hã, Cristu te wasu'u. Duré pi'õ ĩmro hã ĩsib'a'uwẽ norĩ, te wasu'u.

33 Aima za'ra wa'aba zama, te rowasu'u hã 're hâimana, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã oto. Taha wa, aibã norĩ, te za aimro 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ ĩwẽ zô asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré aimro ma zama 're asõpré wa'aba mo, ĩwẽ zô. Duré pi'õ norĩ, aimro hã te za 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo.

6

Da'ra norĩ ma, damama norĩ ma, duré dana norĩ ma zama rotizé wasu'u

¹ Da'ra norĩ, Wanhib'apito nhimiroti 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mono zarina, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

²⁻³ 'Re asimipari pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo aimama ma, duré ana ma zama, rowẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré 're aihâimana hã za'ra wa'aba mono da, ti'ai ãma. Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te 're hâimana, taha zarina marĩ ĩwẽ hã za te te dama ãma 're ĩ'a'uwaimrami mono na hã. Duréihã ma tô ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama roti:

“Aimama nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama. Ta norĩ nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, aima 're rowẽ za'ra wa'aba mono di za. Duré 're atâ'â su'u za'ra wa'aba mono õ di za. Te za 're asi'ĩhi pese za'ra wa'aba mo.”

Āne ma tô aré dama roti. Simiroti pire di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, te za aimama nhimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama.

⁴ Damama norĩ, ai'ra ma hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono õ di za, asada 're sahi za'ra wa'aba mono tã da. Te za asimiroti wẽ na si 're ĩpawapto wẽ za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito nhimiroti zarina, ai'ra norĩ wa'wa hã 're nomro wẽ mono da.

Pawa'âbã ãna dama romhuri'wa norĩ ma, duré danhib'apito norĩ ma, rotizé wasu'u

⁵ Aipawa'âbã ãna aiwada'uri zarina si dama romhuri'wa norĩ, asib'apito mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, 're wazéb za'ra wa'aba mono sina. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za tô sena asib'apito mreme hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo.

⁶ E asib'apito nho'a si te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Mare di. ĩsa're'ra nherẽ, te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, te te 're aiwêsãmri

za'ra wa'aba mono da, asimiromhuri na. Cristuhu ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne, te za duré ti'ai âma asib'apito ma romhuri hã 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwê mono zéb zarina.

⁷ Ato sina te za tâma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, asib'apito za'ra wa'aba ma, Asib'apito uptabi aba ma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne.

⁸ Wapawa'âbâ âna wawada'uri zarina si dama romhuri'wa 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ, duré wawada'uri âna wasi'uihã na 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ me zama, wa te dama 're ĩ'manharĩ wê za'ra mono wa'rãmi, te za Wanhib'apito hã te te wama 're wa'âbâ za'ra. Âhã wasu'u na te za 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ Danhib'apito norĩ, aima romhuri'wa norĩ ma, wa tô tâma roti za'ra, romhuri hã te te aima 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono da, to sina. Taha wa, te za aima romhuri'wa norĩ ma 're ĩ'manharĩ wê za'ra wa'aba mo. Tâma 're ropipa za'ra wa'aba mono õ di za. Misi Asib'apito wa'wa te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa hãiwa âma, aima romhuri'wa norĩ nhib'apito zama. Aiwapasi te za te te aima 're wa'âbâ za'ra wa'wa, 're ĩromhuri wê za'ra wa'aba mono zéb zarina.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'rui'wa zada, tiwaihu'u pese na te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹⁰ Wa za oto roti na aima 'rãsutu za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito siré si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wanhib'apito ma si ĩwaihu'upe hã sa'êtê na tâma 're hâimana mono wa, te za ĩwaihu'u pese zarina aihâimana nhiptete sina 're anomro aba mo.

¹¹ Dasi'wapé 'manharĩ'wa norĩ hã te za sisada 're si'uza za'ra. Tane te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, 're anomro aba mo, Wa'uburé nhimiroti da, asiptete sina sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

¹² Wa norĩ hã wasiré 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ me, 're wasi'wapé za'ra mono õ di. Wa'uburé norĩ me si, wa za 're wasi'wapé za'ra, hãiwa nho're âma simiroti wasété na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ me. Wa'uburé norĩ hã ti'ai âma dapo're'õ na 're ĩdanomro mono norĩ ma, simiroti pire di, Wanhib'apito nhimiroti waihu'u'õ'wa 're danomro mono wa.

¹³ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb ré, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã wa'uburé norĩ hã nimahã bâtâ na asô 're sihotu aba mono wamhã, te za 're ĩ'wapé za'ra wa'aba mo. Tawamhã 're ĩ'wapé za'ra wa'aba mono na, âma 're ai'uté za'ra wa'aba mono wa, te za ta norĩ wi 're aiwairébé aba mo.

¹⁴ Taha wa, te za asimiza'rese sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ĩsa'êtê na, te za 're asi'usisi za'ra wa'aba mo. Da'usisizé ĩsa'êne hã tô sena 're ĩdahâimana za'ra mono zé,

te wasu'u. Duré danho'utu'ubuzé ïtete na te za 're asi'uza za'ra wa'aba mo. Danho'utu'ubuzé ïtede hã 're ïdanomro wê mono zé, te wasu'u.

¹⁵ Duré dapara'uza ïtete na te za 're asipara'uza za'ra wa'aba mo. Dapara'uza ïtede hã ïwasu'u wê na datoï u'âsi da te 're ïdapo're pu'u za'ra mono zé, te wasu'u, rowê u'âsi Wamama siré 're ïdanomro mono zéb da hã oto.

¹⁶ Duré ïbaihã 'manharĩ hã te za 're ï'wasari aba mo asi'wawi, da te 're aihâzup tã wa'aba mono da, po'o 'wa ro'o na. Wa'uburé nhimiroti, wa te 're wapari za'ra mono tã da, Wamama ïwaihu'u pese na wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé, te wasu'u, ïbaihã 'manharĩ hã.

¹⁷ Da'rãzaza ïtete na te za 're asi'rãzaza za'ra wa'aba mo. Da'rãzaza ïtede hã wanho'reptuzé, te wasu'u. Duré sib'ézé 'wa pa hã te za asiré 're ï'wasari u'âsi aba mo. Sib'ézé 'wa pa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u, te wasu'u, ïpê'ëzani hã te te wama 're awaihu'u mono da, ïsimiroti hã.

¹⁸ Te aima ïroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za uburé 're ï'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré ïpê'ëzani te te wama 're ï'awaihu'u mono zéb zarina, te za Wamama ma 're aimreme zusi aba mo. Te za tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da. Asimiza'rese sina te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, tãma 're aimreme zusi aba mono da. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'u wê 're ïhâimana za'ra mono norĩ ma, te za duré tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, te te 're apawaptob u'âsi mono da, daro mono bâ.

¹⁹ ïma zama te za duré tiwi 're ïrowaptêrê za'ra wa'aba mo, timreme te te ïma 're awaihu'u u'âsi mono da, wê na te dama 're sadawa wasu'u mono da, ïpahi ãna, Cristuhu wasu'u wê hã aré dama ïwaihu'u'õ hã, da te 're waihu'u za'ra mono da oto.

²⁰ Cristu hã te te datême ïzatõrĩ wa, wa oto ïsadawa wasu'u'wa 're mo, dazazéb 're, 're ïza mono nherê. Taha wa, ïpahi ãna te dama 're sadawa wasu'u mono da, te za tiwi 're ïrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama wi.

Paru te te dama ïroti 'rãsutu zéb ãma, te te ïda'azawizé

²¹ Titicu hã te za aima ïwasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, ïhâimanazé hã. Ta hã wapawapto wê 'wa, Wanhib'apito ma romhuri'wa duré, wama ïsawi pe hã.

²² ãme ïwahâimana za'ra na te te aima rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tã atême satõrĩ za'ra wa'wa, rowasu'u wê zarina, rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto.

²³ 'Re ïhâimana u'âsi mono Wamama wi, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi, wa za aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi ãma 're anomro aba mono da, duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina 're anomro aba mono da, ta

norĩ hã waihu'u pese zahuré wa, asina 're 'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mono da.

²⁴ Uburé Wanhíb'apito Zezu Cristuhu zawi pese 'wa norĩ ma, wa za te tiwi 're rowaptêrê u'âsi, ta norĩ hã Wanhíb'apito tô sena te te 're sawi pese za'ra mono wa, Wamama hã ãwê na te te 're apawaptob u'âsi mono da.

Piripu norĩ

Piripu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'érézé

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwẽ norĩ ma sômri za'ra, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi u. Paru norĩ hã Siraha me, ĩmorĩ'rata na Piripu u simasisi zahuré wamhã, ma tô ĩsazei'ô'wa norĩ hã siwi tiza, dazazéb 're. Tame sima'wara ré hã ma tô dazazéb 're, da'madâ'â'wa hã pawaptob zahuré, ĩmro zama, duré ĩ'ra norĩ zama, Zezusi hã te te saze za'ra da. Awẽ ma tô oto tâma waproso zahuré ni, pusi da apã.

Ā ĩbaihâ hã darob amoi âma dazazéb 're oto sãmra ré, ma tô âma rob'ui'éré, Piripu norĩ ma. Paru hã ma tô tâma waihu'u za'ra, âne: Zezusihi zazei'wa norĩ hã te za tô te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra. ĩsazet'e'wa norĩ âma ma tô duré tihâtâ'â za'ra, senai'ô na rowasu'u'wa norĩ hã ĩwazari 're hâimana za'ra mono wa. Ma tô duré tâma siwasu'u za'ra, te te 're ĩsawi pese za'ra mono na hã. Ma tô duré tâma roti za'ra, Cristuhu nhirã zarina si 're nomro mono da, ta hã sina 're ĩwata mono ô ne. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te tâma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono da, ma tô duré tâma roti za'ra, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wa, ĩmama hã te te tâma ĩpusutuzéb zarina, te te sina tâma ĩ'uwaimrami ne.

¹ Wa hã Paru, duré Timotiu, Cristu Zezusihi ma romhuri'wa norĩ, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Piripu na 'ri nho'ômo nhisi âma uburẽ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhĩb'a'uwẽ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Uburé Cristu Zezusihi âma si 're anomro aba mono norĩ ma, wa âma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama, duré dapawapto'wa na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ma zama.

² Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, Piripu norĩ âma 're ĩmreme mono zé wasu'u

³ Ai'âma 're ĩpo're pu'u za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're ĩwata u'âsi, ĩnhĩb'apito âma.

⁴ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'âma 're ĩmreme za'ra wa'aba mono sidâpâsi, wa âma aima 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa, aihãiba mono bâ wa'aba.

⁵ Cristuhu wasu'uwẽ hã 're ĩwari na'rata za'ra wa'aba mono zém hawim haré, te oto ĩsiré âma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo, wa te dama âma 're ĩropéi mono zém na hã.

Taha wa, wa ĩto sina ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

⁶ Ta hã te te asõ'reptu za'ra wa'aba zém na, ĩwě na te te ai'ãma ĩsãna'rata za'ra wa'aba zéb zarina, te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa õne u'â, ti'ai u apâ we ĩmorĩzéb u, Cristu Zezusi hã. Taha õ ré, te te aiwi sazâri waihu'u za'ra wa'aba õ di za, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zé hã. ĩwě si te za tô te te aima 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'wa, ãma 're anomro wě u'âsi aba mono da. ãne wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa, tô sena na.

⁷ ĩ'uwaibaba wa tô ãne na hã ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa. E marĩ wa. ĩpě'ě 're, ĩma asawi za'ra wa'aba zé hã ĩma 're hâimana u'âsi mono wa. Romhuri ĩwě uptabi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, tinhimizawi pese zéb zarina te te ĩma ĩpisutuzém na, ma tô ĩsiré tãma 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, tô. ãhãna dazazéb 're, 're ĩhâimana mono ré, ma tô a norĩ wa'aba zama 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo ĩsiré. Duré dazazéb 're, 're ĩhâimana mono õ ré hã ma tô duré ĩsiré dama 're ĩwasu'u za'ra wa'aba mo, Cristu hã. Taha wasu'uwě hã senai õ newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono ma, te dama 're anharĩ mono ré hã, ma tô ĩsiré 're ĩromhuri za'ra wa'aba mo, duré sena na da te 're waihu'u za'ra mono da, te dama 're wasu'u mono ré hã, damreme wa'rãmi.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma si, tãma ĩwaihu'u pese di, sena na ĩma asawi uptabi za'ra wa'aba na hã, duré ai'ãma 're ĩpě'ézé uptabi za'ra wa'aba mono na zama. Cristu Zezusihi ma, tãma asawi uptabi za'ra wa'aba ne, wa tô duré wa hã te 're asawi pese za'ra wa'wa duré.

⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa duré ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã aima 're sa'ětě u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowaihu hã 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da. Duré uburé marĩ hã ĩwě na ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, duré ĩwasété na ãma 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, asiwi 're wě'õ za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Tawapsi te za ĩwě si asima 're ĩpisutu u'âsi za'ra wa'aba mo, ãma 're anomro wě wa'aba mono da hã. ãne wapsi, 'rãwi aiwasété na 're asi'marõpãrĩ za'ra wa'aba mono õ di za, nimahã na Cristu apâ we ĩmorĩzéb u hã. ãhã zarina si, te za aiwasété wi, aihâimana nhiptete sina 're anomro u'âsi aba mo.

¹¹ Taha wa, te za ĩwě si 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, Zezu Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina si. ãne na ãma 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono zém na da te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si te za 're dawata za'ra. Tane da, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra

wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

Paru hã Cristuhu ma si, 're ĩsisômri mono zé wasu'u

12-13 ĩsisânawã norĩ, e ãme ropipa hã ĩma ĩhâimanazéb zarina, ma tô Cristuhu wasu'uwẽ na te te datẽme ĩropézé hã mazazã. Mare di. ãne ĩma romhâimana nherẽ, ma tô da'ahã na da te 're saze za'ra, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã. ãne na ĩ'ãma waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô ĩsima aiwẽ za'ra wa'wa. Dazazéb 're ĩhâimanazém na, ma tô da'wapéi'wa norĩ hã danhib'apito nhorõwa 'madã'ã'wa norĩ hã siwi ĩwaihu'u uburé, Cristuhu ma romhuri'wa 're ĩhâimana mono 'ru te, da te dasiwi ĩnherézém na hã. Da'ahã na ma tô duré ãne na ĩwaihu'u za'ra ni, ãhã 'remhã. Dazazéb 're, da te dasiwi ĩnherẽ õ 'wa'ãhã, ta norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ hã te te wapari za'ra õ di aré.

14 Duré dazazéb 're ĩhâimana wa, te oto wasisânawã norĩ hã ahã na te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra Wanhib'apito hã, taha si te te 're ĩpawaptob u'âsi mono wa. Taha wa, pahi ãna te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã te te dama 're wasu'u za'ra, te te sina 're danhimimnhasi za'ra mono nherẽ, ta norĩ hã.

15 Ni'wam norĩ hã ĩsiniwĩ da'ahã na 're dahâimana za'ra mono da si, te Cristuhu wasu'uwẽ hã te te dama 're wasu'u za'ra, ĩnhimiromhuri wẽ zarina, da'ahã na da te 're saze za'ra mono 'ru te, te te ãma 're ĩ'ruiwapari za'ra mono wa, ta norĩ hã. Ni'wam norĩ si te ĩ'uwaibaba te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, te te ãma 're ĩpawaptob za'ra mono da, sena na ta norĩ si te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono wa.

16 Ta norĩ ma, tãma ĩzawi za'ra zarina, te Cristu hã te te dama 're wasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã romhuri te te ĩma ĩsômri na te te ãma ĩwaihu'u za'ra wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã senai õ newa da te ĩma 're ĩnharĩ za'ra mono norĩ ma, tô sena na te dama 're ĩ'anharĩ mono na hã, damreme wa'rãmimhã.

17 Tane nherẽ, ĩnhimiromhuri na te te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono norĩ hã simirosa'rata wẽ na te te dama 're wasu'u za'ra mono õ di, Cristu hã. Sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama ãma 're rowasu'u za'ra, taré da'ahã na ĩsimirowasu'u wẽ niwĩ 're dahâimana za'ra mono da. Ma tô duré te te 're rosa'rata za'ra, ãne hawi te ãma 're robzépata za'ëtẽ mono da, dazazéb 're, 're ĩhâimana mono ré.

18-19 Tane nherẽ, wẽ di tô, ĩma hã. Ni'wam norĩ hã simirosa'rata wẽ na Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, duré ni'wam norĩ hã sima si te te 're ĩrosa'rata za'ra mono zéb zarina, Cristu te te dama 're wasu'u za'ra mono nherẽ, wẽ di tô ĩma hã. E marĩ wa. Cristuhu si te te dama 're wasu'u za'ra mono wa, ta norĩ hã. Taha si tô ĩpire uptabi hã te tô wama 're hâimana. Taha wa, ãma ĩto ti, wa hã. ĩ'ãma 're aimreme zusi aba mono zéb zarina, duré Zezu Cristuhu pẽ'ëzani nhimipawaptobzéb zarina, wa za rowẽ na watobro,

ãne na ĩma ĩromhâimana wasété zém hawi. ãne hã ĩma waihu'u pese wa, wa rowē u'âsi 're ĩhâimana tô.

²⁰ Taha wa, wa tô wa hã ĩpē'ē 're, 're ĩsi'madâ'â pese, niwamhã ĩnhimiromhuri na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te ãma 're ĩ'uwaimrami mono zém na ĩzô 're robaba tô mono da, ône u'âsi ĩpahi ãna te tãma 're romhuri u'âsi mono da, ãhãna zama. ãne wa, wa 'râwi te ĩsima 're 'ruiwapari u'âsi. ãne na tô sena ãma 're ĩhâimana mono zém na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono wamhã, te za Cristuhu ãma si 're dawata za'ra, ĩhâiba ré ré, ãma 're ĩhâimana mono na hã, duré âté ĩdâ'â da nherē, ãma 're ĩhâimana u'âsi mono na zama.

²¹ E marĩ da, wa za 're ĩhâimana tawamhã, ĩhâiba ré ré hã. Cristuhu ma 're ĩsisômri u'âsi mono da si, 're ĩhâimana mono zé hã. Duré ĩdâ'â da wamhã, ĩma wē uptabi di duré. ĩhâiba ré 're ĩhâimana mono ré, ĩma 're ĩrowē mono zém nhipai u, ĩma wē uptabi di za, ĩdâ'â wamhã. ãne hã wa tô te ĩsina 're waihu'u u'âsi.

²² E ma hã wa za tawamhã ĩsima wē. E da te dasiwi ĩwĩrĩ su'u da si. E ĩhâiba ré ré 're ĩhâimana mono da si a'â. Wa hã 'râwi te ĩsima pisutu waihu'u ô di, ĩsi'uihã na hã. Tane nherē, aré ĩma wē di tô, ĩhâiba ré ré a'â 're ĩhâimana siroptu mono da hã. E marĩ wa. ãne wamhã, romhuri ĩwē hã wa aré te tãma 're ab'manharĩ u'âsi a'â, Cristuhu ma, te tãma 're ĩda'awaibui mono zém na hã.

²³ ĩnhimirosa'rada hã maparane te 're si'wapé zahuré, ĩpē'ē 'remhã. Ti'ai ãma 're ĩmorizé hã te rēme da, wa ĩsima wē tô, Cristuhu siré 're ĩhâimana mono da oto, hãwa ãma. ãne wamhã, ĩma 're rowē uptabi mono di aré, ti'ai ãma 're ĩhâimana mono zém nhipai u hã.

²⁴ Tane nherē, ai'udâna za'ra wa'aba, a'â ti'ai ãma 're ĩhâimana mono da hã, ĩma wē uptabi di aré, te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da hã a'â.

²⁵ ãne na hã wa tô, tô sena na ĩsina waihu'u. Taha wa, 'râwi wa tô duré ĩsina waihu'u, za a'â asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hã, ĩnhimipawaptobzéb zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na asima ãma 're sa'été za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ãma 're anomro aba mono da hã.

²⁶ ãne wamhã, nimahã na apâ ãma atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, te za Cristu Zezusihĩ ãma aiwata za'ra wa'wa, ĩzabu za'ra wa'aba zém na.

²⁷ Niha za ĩma romhâimana nherē, te za Cristuhu wasu'uwē zarina si 're anomro wē wa'aba mo, taha si aima pire za'ra wa'aba wa, ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré, ãma atēme ĩmorĩ za'ra wa'aba wamhã, wa za ai'ãma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina asitob'ru norĩ da, 're aihâimana za'ra wa'aba

mono zém na hã, asimirosa'rata misi na, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono, da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwê hã da te 're ìsaze za'ra mono zéb zarina. Duré âté âma atême ìmorĩ za'ra wa'aba ô nherê, wa za tô ôhõ na si ai'âma waihu'u za'ra wa'wa, simisutu asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono na hã.

²⁸ Asitob'ru norĩ ma, 're aipahi za'ra wa'aba mono da hã, mare di, Cristuhu zazei'wa norĩ 'ruiwapari'wa norĩ ma hã. Æne hã aipahi âna sada 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za ta norĩ hã 'râwi 're siwaihu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono za te te ì'uprosizém na hã, duré a norĩ wa'aba si za te te ì'asõ'reptu za'ra wa'aba zém na hã.

²⁹ Tinhoprubzéb zarina ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, Cristuhu si asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, Danho'reptui'wa na. Ma tô duré aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu dama 're wasu'u za'ra wa'aba mono wa, da'âma 're ìrobzépata za'ra wa'aba mono zém hawi, Cristuhu si da te 're saze za'ra mono da.

³⁰ Tame ai'rata ìnhamra za'ra wa'aba ré, ma tô asiwi ì'madâ'â za'ra wa'wa, rowasédé hã da te ì'manharĩ na ìma, te robzépata da. Taha na, zahadu te ìrobzépata u'âsi na ma tô âhãna hã ìwasu'u hã ìwapari za'ra wa'wa. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã 're ìrobzépata za'ra wa'aba mo ìsine, rowasédé hã da te aima 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na hã za.

2

Cristu hã ti'ai u wei morĩ wa, dame ìsi'a'uwêzé wasu'u

¹ Cristuhu âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te oto asiptete sina âma 're anomro aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna. Cristu hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na, 'râwi asina 're ìwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te duré aima 're rowê wairébé u'âsi 'wa, asina 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono âna. 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani siré te duré asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo, simisutu. Da te 're robzépata za'ra mono wamhã, ma tô duré da'âma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo, 're dapawaptob za'ra wa'aba mono da.

² Taha wa, ma'âpé duré asiwi âma sisiwi wa'aba, ìma 're ìrowê pusi u'âsi mono zéb da hã, ai'âma za'ra wa'aba. Aiwapsi te za 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mo. Aiwapsi te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Simisutu rosa'rata wê na, te za misi haré rosa'rada hã 're ì'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo, uburé marĩ na âma 're asisaze za'ra wa'aba mono da. Æ norĩ na te za asiwi âma ìsisiwi za'ra wa'wa. Tawapsi, ìma 're rowê uptabi mono di za duré, ai'âma za'ra wa'aba hã.

³ 'Râwi asima si 're ìrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ô di za. Duré aipire na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono newa, taré

asina 're aiwata za'ra wa'aba mono da, marĩ hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama aipire na 're asi'madâ'â ze za'ra wa'aba mono õ di za. Taha wa'rãmi te za ãwê na si 're ãdahãimana wazéb za'ra wa'aba mo, aima dapire na da'ãma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mono zéb zarina.

⁴ Asima 're ãwê za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba si, asima si 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. Taha nhipai u, te za duré asiré norĩ ãma zama 're aipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo, te te sima 're ãwê za'ra mono zéb zarina, 're pawaptob za'ra wa'aba mono da.

⁵ Cristu Zezusi hã sima si 're hãimana mono õ di. Taha wa, ãsimirosa'rata ne, te za duré a norĩ wa'wa hã 're ãrosa'rata wê za'ra wa'aba mo.

⁶ Ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ne, aiwa uptabi 're hãimana u'ãsi mono nherê, ti'ai u wei morĩ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ne waihu'u pese na 're hãimana u'ãsi mono da hã, sisawi õ di. Sisawi ãna, ma tô wei mo tô, ti'ai u hã.

⁷ Si'uihã na te te sima ãwêzéb zarina, ma tô tirê a'ã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ne, pire uptabi na 're ãhãimana mono zé hã. Ti'ai u wei morĩ wamhã, dazapari dama romhuri'wa ne, ma tô dama 're hãimana. Taha wa, ma tô si'a'uwê, dasine 're hãimana mono da, a'ã.

⁸ A'uwê hãiba na dasine 're hãimana mono wamhã, ma tô sima pisutu, dazapari dama wapu na 're hãimana mono da a'ã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô duré te te 're wapari pese, tidâ'ázéb u. Marĩ 'manharĩ wasété 'wa norĩ pãrĩzém na wedepo'o nhonhi'rãmi na dá'ã da nherê, ma tô Timama hã te te 're wapari pese, sisawi ãna.

⁹ Taha wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô tãma pisutu, dá'ã nherê, apã hãiwa'utu wa, danhipai u pire uptabi na 're hãimana mono da oto, wê uptabi na. Ma tô duré ãsisi hã tãma pisutu, dama sisi pire uptabi na 're hãimana mono da, uburé danhisi nhipai u.

¹⁰⁻¹¹ Taha wa, niwapsi te za aihĩni pese dahi'rãtitõ tãma ana ni, Zezusihi ma, dama ãsisi pire uptabi ma. ãne da, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tãma pisutu, pire uptabi na 're hãimana mono da. Hãiwa ãma uburé pese hãiba ré 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã, duré ti'ai ãma uburé pese hãiba ré 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama, te za dahi'rãtitõ tãma ana ni, dama pire wa, adã 're ãhãimana za'ra mono zéb ãma uburé pese 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama. Tawamhã tãme te za uburé pese dasisõ'a dasiwi sisi za'ra ni oto, ãne: "Õ hã Zezu Cristu, uburé Danhib'apito." ãne na Zezu Cristuhu ãma dawata za'ra wamhã, taha u'ãbã, te za duré 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma dawata za'ra ni, Wamama ãma hã.

Cristuhu zazei'wa norĩ hã te te dama 're ãrowa'a za'ra mono zé wasu'u

12 Īsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba za. Wa hā tame ai'rata ĩhāimana za'ra wa'aba ré, ma tō ĩnhimiroti hā ĩwapari pese za'ra wa'wa. Tane nherē, āhāna oto ai'rata ĩhāimana za'ra wa'aba ō nherē, te duré ĩnhimiroti hā ĩwapari pese za'ra wa'wa, āma atēme ĩwisi za'ra wa'aba ō nherē. Aihāimana prédup sina, te za 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te asō'reptu za'ra wa'aba zéb zarina, 're anomro wē wa'aba mono zém na tāma āma asina 're uwaimrami u'āsi za'ra wa'aba mono da.

13 E marī wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā aipē'ē 're, te te ai'āma 're romhuri u'āsi za'ra wa'aba mono wa, ĩsimipawaptobzém na marī na āma 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, duré taha zarina ĩ'uwaibaba si marī hā tāma 're 'manharī wē za'ra wa'aba mono da, te te sima 're ĩ'aiwē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

14 Marī na 're nharī wasété za'ra wa'aba mono āna, te za uburé marī hā 're ĩ'manharī wē u'āsi za'ra wa'aba mo. Duré 're asisada'ābā za'ra wa'aba mono āna, te za marī ĩwē si uburé 're ĩ'manharī u'āsi za'ra wa'aba mo.

15 Āne na te za tō 're aihāimana wē za'ra wa'aba mo, ai-wasédé hā sena na da te ai'āma 're sa'ra wa'aba mono tō da, duré marī 're 'manharī wasété za'ra wa'aba mono ō wa, aiwē na 're anomro aba mono da. A norī wa'wa hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, 're ĩ'anomro wē wa'aba mono norī hā, wasété uptabi na 're ĩhāimana za'ra mono norī wazari, duré tiwasété na 're ĩsiwamnarī pese za'ra mono norī wazari, 're aihāimana za'ra wa'aba mono nherē, te za dama 're ĩrowa'a za'ra wa'aba mo, 're anomro wē wa'aba mono zém na, wasi hā hāiwa na te te dama 're ĩrowa'a za'ra mono ne.

16 Taha wa, rowasu'u ĩwē uptabi hā te za dama 're ĩsōmri za'ra wa'aba mo, āma 're ĩdanomro wē u'āsi mono zéb da hā. Āne hā dama 're 'manharī wē u'āsi za'ra wa'aba mono wamhā, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za we apā ĩmorízéb āma hā. E marī wa, wa za aima 're ĩto za'ra wa'wa tamemhā. Ti'ab ré, ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, taré te ai'āma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono ō zém na hā, ĩsiwaihu'u wa za wa hā, wa za tame aima 're ĩto za'ra wa'wa, Cristu za apā we ĩmorízéb āma hā.

17 Sasedoti norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma, da'āma romhuri'wa norī hā danhimizama na tāma danhoprubzé te te tāma 're ĩzata za'ra mono ne, ma tō a norī wa'wa hā tāma 're asisōmri u'āsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're asisawi za'ra wa'aba mono āna, asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina. Duré sasedoti norī hā uwa 'ru 'rāi wa'u isé hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono ma danhoprubzé, danhimizama te te tāma 're ĩzata za'ra mono nhisiwi, te te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, áté ĩwapru hā wa za sa'wa, sena na za da te dasiwi ĩwīrī wamhā, ĩdā'ázém

na 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, ìsina ìnhoprubzéb da. Ìne na za ìma romhâimana nherê, ìma rowê uptabi di za. Duré aima ìtoì uptabi za'ra wa'aba di za, ãne na ìma romhâimana nherê.

¹⁸ Taha wa, te za duré a norì wa'aba zama ìzabâdâ ãma ato za'ra wa'wa ìsiré.

Timotiuhu wasu'u, Epaprodituhu wasu'u me

¹⁹ Aiwasu'u wê za'ra wa'wa hã za te wapari wa, ìma rowê hã, ìwasu'u hã za wapari za'ra wa'aba wa, za aima ìrowê za'ra wa'aba ne. Taha wa, wa tô ìsima wê, Timotiu hã te ãma atême satõrì su'u za'ra wa'aba da. Wanhìb'apito Zezusi hã ãne hã sena na te te ìma pisutu wamhã, wa za tô ãma atême satõrì za'ra wa'wa, aima ìwasu'u za'ra wa'aba 'wa da hã, duré apã we ìtême wisi wa, te te ìma aiwasu'u za'ra wa'aba da hã.

²⁰ Ìmemhã ni'wa hã ìma hâimana õ di, ìsine te te 're ì'asawi pese za'ra wa'aba mono 'wa hã. Tô õhõ si, te ìsine te te 're asawi pese za'ra wa'wa. Taha si te tô sena ai'ãma 're hâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa Timotiu hã, rowê na si ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

²¹ Taneì õ di, ni'wam norì hã. 'Râwi te sima si marì zô 're sõpré, te te sima 're ìwê za'ra mono zéb uwaibaba si. Zezu Cristu te te tãma 're ì'awê mono zéb zô, sima 're sõpré mono õ di, ta norì hã.

²² Tane nherê, Timotiu hã 're ìmorì wê na ma tô ìwaihu'u za'ra wa'wa, da te 're pibui wasété mono nherê, 're ìsipizari mono õ na hã. Ta hã ma tô ìsiré te te 're romhuri u'âsi, Cristuhu wasu'uwê na hã. Ni'wa hã timama siré si te te 're ìromhuri u'âsi mono ne, ma tô ìsiré te te 're romhuri u'âsi, ta hã.

²³ Taha wa, wa tô ìsima wê tô, ãme niha za ìma ìromhâimanazém na, te ìsina waihu'u wamhã, Timotiuhu si te ãma atême satõrì za'ra wa'aba da, romhutu na, taha si te te aima ìwasu'u za'ra wa'aba da.

²⁴ Wanhìb'apito si wa tô ìsina umnhasi, te te ìma pisutu da, ìzama ãma atême ìmorì za'ra wa'aba da, romhutu na.

²⁵ Wasisânawã Epaproditu hã ma tô we ìtême ìsatõrì za'ra wa'wa, te te ìma asadawa wasu'u za'ra wa'aba da, duré nasi ì'ãma siwãrì da, te robzépata wa, marì zô nasi ìwi ìrowaptâ'â na hã. Cristuhu wasu'uwê na ìsiré romhuri'wa ta hã, duré wanhitob'ru norì, wasiré wa te 're ì'a'wapéi mono. Wê uptabi di, ta hã. Tane nherê, wa tô waihu'u, Timotiuhu wana, te ãma atême satõrì za'ra wa'aba da apã.

²⁶ Ta hã te te duré apã asabu ze za'ra wa'aba di, uburé ai'ãma pë'ézé za'ra wa'aba wa. Duré ai'ãma hâtâ'â za'ëtê za'ra wa'aba di, ãme ìhâzé na ìsiwasu'uzé hã wapari za'ra wa'aba wa. Taha wa, wa za tô ãma atême satõrì su'u za'ra wa'wa, Timotiuhu wana.

²⁷ Tô sena ma tô aré dârâ tô, hâzé wa. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ãma aiwamri, dâ'â tô da. Taha

ãma si õ di, ĩsiwamrizé hã. Te te pese wamhã, ĩ'ãma zama ma tô duré aiwamri, ĩwi robzei'õ nherê, robzei'õ uptabi tô da ĩwi, ĩsipai u.

²⁸ Taha wa, wa ĩsima wẽ upta oto, te ãma atẽme satõrĩ su'u za'ra wa'aba da apã, atõmo na sabu za'ra wa'aba wa, aima rowẽ uptabi za'ra wa'aba hã. Duré wa hã ai'ãma ĩhâtâ'â za'ra wa'aba zéb zarina, ĩwi ĩrobzei'õzê hã ĩma si'utõrĩ hã, asabâdã za'ra wa'aba.

²⁹⁻³⁰ Taha wa, ma'ãpé ãma atẽme wisi aba wamhã, asiwi sawi wẽ za'ra wa'aba za Epaproditu hã, ato sina za'ra wa'aba, wasiré Wanhib'apito zazei'wa oto 're wahâimana za'ra mono na dâ'âsina, duré wasi'ãma 're wasisãnawã za'ra mono wa. Te za duré asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã ĩsine 're ĩhâimana wẽ za'ra mono norĩ zama, te za duré asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa. E marĩ zarina, te za asiwi ĩhâimana wazéb za'ra wa'wa, Epaproditu hã. Ta hã tãma romnhimimnhasi nherê, ma tô sisawi ãna romhuri pese, Cristuhu ma. Taha na, te aré dârâ. A norĩ wa'wa hã romhã na asimroi wa'aba wa, asiwi ĩpawapto waihu'u aba õ wa, ma tô õhõ si ĩpawapto pese, ai'upana za'ra wa'aba. ãne wa, te za ato sina apã asiwi ĩ'ãri wẽ wa'wa, atẽme wisi za'ra wa'aba wẽ te.

3

Dasihawim na dasisõ'reptuzé da te dasina 're ĩuwaimrami waihu'u za'ra mono õ zé wasu'u

¹ ĩsisãnawã norĩ, ma'ãpé asima 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono za, Wanhib'apito ãma oto 're anomro aba mono wẽ te. Te aima ĩrob'ui'ére 'rata za'ra wa'aba zém na, te ãma aima ĩsisiwi za'ra wa'aba zém na hã, te ĩsiwi ãma ro'wa're õ di za. Mare di. Ai'udâna za'ra wa'aba, wa za tô ĩnhimi'ui'ére na aima ãma sahu za'ra wa'wa, te ãma aima ĩrob'ui'ére 'rata za'ra wa'aba zém na hã, tô sena Cristuhu wasu'uwẽ hã 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na, asina 're asiptete u'âsi za'ra wa'aba mono da.

² Taha wa, te za a norĩ wa'wa hã 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, wapsã dazada 're ĩsiwamnarĩ za'ra mono ne, rosa'rata wasété na dazada 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wi. Marĩ ĩwasété si te ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra. ãne te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra: "Aibã norĩ hã Cristu te te 're saze za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za da te 're sihãiwata nhihãri za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da." ãne te ta norĩ hã te te dama 're roti za'ra, senai'õ na. Tane nherê, te ta norĩ hã dahãiba hã taré te te dawĩ 're wamnarĩ za'ra, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ãma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da newa.

³ Ta norĩ hã sena na 're hâimana za'ra mono õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ na hã. Wa norĩ si, wa 'Re ĩhâimana

u'âsi mono nhib'a'uwẽ uptabi hã 're wahâimana za'ra, Īpẽ'êzani nhimipawaptobzém na âma 're wawata za'ra mono wa. Taha wa, marĩ hã wasi'uihã na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're wasi'umnhasi za'ra mono õ di, wasihawim na wanho'reptuzé hã wa te wasina âma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã. Cristu Zezusi, ĩwẽ te te wama ĩ'manharĩ za'ra zém na si, wa tô wa te wasima âma 're rowẽ za'êtẽ uptabi za'ra, taha zarina si te te oto 're wa'anho'reptui mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴ Nĩ'wam norĩ hã te tô 'rãwi 're si'madâ'â ze za'ra, marĩ hã si'uihã na te te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na hã, taha zarina, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma 're sib'a'uwẽ za'ra mono da newa. Marĩ hã wasihawi wasi'uihã na wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'anho'reptui mono 'wa'âhã, tô ĩbãre wa aré wa hã danhipai u 're ĩsi'umnhasi, marĩ hã ĩsihawi te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na hã, taha zarina, ĩsi'uihã na ĩsisõ'reptuzé hã te ĩsina âma uwaimrami da.

⁵ E marĩ wa. Īwaptã'ázém hawi bâdã hã 8 na ĩ'ãma ne parinhã, ma tô ĩnhihãiwata nhizãri ni, zudezu norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. Wa hã Izarazéhé nhihudu 're ĩhâimana mono. Duré ĩ'ra Bẽzamihi nhihudu 're ĩhâimana mono. Wa hã duré ebreusi uptabi. E marĩ wa. Īhi'rata norĩ hã uburé ebreusi uptabi 're hãimana za'ra mono wa, da te 're wa'ru za'ra mono âna. Duré parisezu na dame 're ĩhâimana mono wa, wa tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã te 're 'madâ'â pese, Mozési te te âma ĩrob'ui'éré hã, ĩsimiroti na hã.

⁶ Wasiré zudezu norĩ hãimanazém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩhâimana mono da, wa tô 're ĩsiwasutu u'âsi aré. Taha wa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, wa tô te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra õ newa, ta norĩ hã te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te te 're robzépata za'ra mono da. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rada hã wa tô duré te 're 'madâ'â pese tô, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da newa. Taha wa, nima hã ĩsimiroti te âma ĩ'upa na da te dasiwi ĩwaih'u u õ di.

⁷ ãne na 're ĩhâimana 'rata mono zém na aima ĩsi'rãzarõtõ za'ra wa'aba zé hã ĩma wẽ di aré, taha si ĩma pire wa, taha zarina 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da newa. Tane nherẽ, Cristuhu ma oto 're ĩhâimana mono wamhã, tarére oto ĩma hã, 're ĩhâimana 'rata mono zé hã.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwêsãmri da, uburé marĩ hã ĩsihawim na te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã taré uptabi oto ĩma hã. Misi te ĩpire uptabi hã ĩma 're hãimana oto. ĩnhib'apito, Cristu Zezusi hã 'rãwi te ĩwaih'u pese da si, te ĩma 're hãimana oto, taha si. Marĩ zõ 're ĩnhimipari mono õ di oto, ta hã

ĩma tarére wa. Roprum ne, te ta hã ĩma 're hãimana oto, 're ĩhãimana 'rata mono zé hã. Taha wa, Cristuhu niwĩ ĩhãiba na te ĩsaprĩ wẽ da si, wa 're ĩsi'madã'ã wẽ u'ãsi.

⁹ Misi haré Cristuhu ãma si oto 're ĩhãimana mono da, wa tô ĩhãimanazéb 'rada hã 'rãwi ĩsiwi wẽ'õ pese. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩsi'uĩhã na te 're ĩ'madã'ã pese mono na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwẽsãmri da, ĩsina 're ĩnhimipari mono õ di oto. Cristu hã te ĩsina 're ĩ'umnhasi mono zéb zarina si, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩwẽsãmrizéb ré si, wa oto 're ĩhãimana, taha si te te ĩpisutu wa oto.

¹⁰⁻¹¹ Cristu hã 'rãwi te ĩwaih'u'u pese da si, wa tô ĩsima wẽ, wa hã. Ta hã dã'ã nherẽ, apã hãiwa'utu wa, te oto siptete sina 're hãimana u'ãsi. Tane duré, wa hã 're ĩhãimana 'rata mono zé hã oto ĩma si'utõrĩ wa, duré taha wa'rãmi ĩhãimanazép tém na si oto 're ĩhãimana mono wa, wa ĩsima wẽ, ĩnhiptete sina taha ãma si oto 're ĩhãimana mono da, ĩsimipawaptobzé ĩwẽ ré si. ãne hã wa tô duré ĩsima wẽ, Cristu hã ti'ab ré te te 're ĩrobzépata mono ne, te 're ĩrobzépata mono da si, ĩsine. Cristu hã dazada ĩdã'ã ne, 're ĩhãimana 'rata mono zé hã ĩma ĩsi'utõrĩ da si, wa tô ĩsima wẽ, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã te te sima ĩwẽ wamhã, te te ĩma pisutu da, ĩsiré 're ĩhãimana u'ãsi mono zéb da hã.

Dawara na romnhimiré'ézé wasu'u

¹² Wa hã uburé marĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩhãimana mono zém na te ĩsina 're ĩ'uwaimrami mono na, 're ĩsi'madã'ã mono õ di. Mare di. Zahadu te ĩsina uwe õ di, wa hã. Tane nherẽ, wa tô taha zô 're ĩsiwasutu u'ãsi, ĩwẽ uptabi hã nimahã na te ĩsina sô'õtõ da. ãhã da, ma tô Cristu Zezusi hã ĩ'ãma tinhib'a'uwẽ.

¹³ ĩsisãnawã norĩ, wa hã 'rãwi 're ĩsi'madã'ã mono õ di tô, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te ĩma ĩpisutuzéb zarina, 're ĩhãimana mono zém na te ĩsina ĩ'uwaimrami na hã. Dawara na 're dasirẽme za'ra mono da, 're dasipibu za'ra mono wamhã, dasibabarãi u apã da te 're rob'madã'ã za'ra mono õ di. Dasisõwap si te da te 're rob'madã'ã za'ra, õne haré. Tane duré, wa hã marĩ te 're ĩ'ab'manharĩ mono zém na 're ĩsipo're pu'u zahu mono õ di. Mare di. E marĩ wa. Õne haré marĩ ĩwẽ hã ĩnhowa 're ĩhãimana mono zô si, wa tô te 're rob'ruiwaparĩ u'ãsi.

¹⁴ Marĩ ĩwẽ hã da te dasina 're sô'õtõ za'ra mono da, taha zô 're dasirẽme za'ra mono wamhã, awa'awi u'ãsi 're ĩdasisa'rei mono ne, wa marĩ ĩwẽ uptabi zô 're ĩsiwasutu u'ãsi, Cristu Zezusihi dã'ázém na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, 're ĩhãimana mono zép té, za te te ĩma ĩsõmri zô si.

¹⁵ Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ězani te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na si, waprédup sina ãma 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ hã, ãne zô wa za tô wa te ãma 're rosa'rata

u'âsi za'ra. Wa za tô âhã zô si wasima wa te 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Tane nherê, ni'wam norĩ hã asiré 're ãhâimana za'ra wa'aba mono hã rosa'rada aimawi na ã'upana te te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za te tãma 're waihu'u za'ra, tô ôhõ na si wasiré te te ãma 're rosa'rata za'ra mono da oto.

¹⁶ 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani te te wama 're ã'awaihu'u mono zém na si, wa za tô ãma 're wahâimana za'ra, tô ôhõ na si.

¹⁷ ãsisânawã norĩ, ma'ápé 're ãmorĩ wê ne, ãsine 're anomro wê wa'aba mono za. Ni'wam norĩ ma, tãma ãma 're ãwasisanho za'ra mono zéb zarina, wasine 're ãhâimana wê za'ra mono norĩ ne, te za a norĩ wa'aba zama ãma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã ahâ na Cristuhu zazei'wa 're hâimana za'ra mono newa, te tihâimana wasété zarina, Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ãdã'âzé wasu'u da, 're hâimana za'ra. ã norĩ wasu'u na hã ahâ na wa tô te ãma aima 're rowasu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, ãhãna wa duré aima ãma sahu za'ra wa'wa, ãwawa sina te ãma aima rowasu'u za'ra wa'aba nherê, rob'ui'ére na hã.

¹⁹ Ta norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhiti, dapê'ê 're dadã'ã u'âsi ne 're ãdahâimana za'ra mono zéb u, te za 're nomro, ropipa u. E marĩ wa. Ta norĩ hã te te sima 're ãwê za'ra mono zéb uwaibaba si, te marĩ hã tihãiba ma te te 're 'ruiwapari za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono upana. E ta norĩ hã tihâimana wasété na 'rãwi 're siwê'õ za'ra mono ã bâ, te bété sina 're wata za'ra, 're ãhâimana wê uptabi za'ra mono na hã. Ti'ai ãma uburé marĩ hã ãwasété na si, te ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata wasété u'âsi za'ra.

²⁰ Tane nherê, wa norĩ ma hã ti'ai ãma waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra mono õ di. Hãiwa ãma si te waza'rui uptabi hã wama 're hâimana za'ra. Ta hawi za wei wazô ãmorĩ zô si, wa wato sina wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, Wanho'reptui'wa zô, Wanhíb'apito Zezu Cristuhu zô si.

²¹ Taha si te uburé marĩ hã tiwaihu'u pese na te te 're ab'madã'ã, siptete uptabi wa. Taha wa, tiwaihu'u pese na te za wahãiba ãtém na wama ãma saprĩ za'ra, wahãiba ãsib'uware ré 're ãwanomro 'rata mono zém hawi, ãsi'utõrĩ pese hawi. Tawamhã wahãiba ãtéb ré, Cristuhu hãiba ne ãwê uptabi ré, wa za oto 're wahâimana u'âsi za'ra, ã'rata.

4

Paru hã te te dama ãroti 'rãsutuzé wasu'u

¹ Taha wa, ãsisânawã norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ápé Wanhíb'apito ãma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za. Ai'ãma ãpê'êzé uptabi za'ra wa'aba wa, 'rãwi te asabu za'ra wa'aba neza. Romhã na nherê, te asina ãma 're ãrowê zani za'ra wa'aba mo. Taha wa, wa tô te dama

're aiwasu'u wē za'ra wa'wa, ĩto sina. Āne wa, te za asiptete sina ōhō āma si 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo.

² Īhidiba norĩ, Ewodiza duré Sĭtiti, āne wa za aima roti pese 'wa, asisada 're aihâimana wasété aba mono wa. A norĩ wa'wa hā Wanhib'apito nhib'a'uwē, 're aihâimana aba mono wa, ma'āpé rowē na si apā asiré 're aihâimana aba mono, asisada 're aihâimana wasété aba mono āna.

³ Duré a hā ĩpawapto wē 'wa, ma'āpé ā pi'ō norĩ hā pawap-tob zahuré na. Ta norĩ hā ma tō ĩsiré te te 're romhuri pese zahuré, Cristuhu wasu'uwē na wa te dama āma 're ĩropéi mono na hā. Temetihi siré zama ma tō te te 're romhuri zahuré, duré uburé ĩsiré romhuri'wa norĩ siré zama. Uburé te ā norĩ nhisi hā dame 're hâimana za'ra ĩbaihâ na hā, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'rata za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi ré, ĩbaihâ 're ĩhâimana mono na hā.

⁴ Ma'āpé atoi u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito āma oto 're anomro aba mono na dá'âsina. Wa za duré aima āma sahu za'ra wa'wa. Ma'āpé atoi u'âsi āma 're aihâimana za'ra wa'aba mono za.

⁵ Aiwaimri te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩwē na. E marĩ wa. Wanhib'apito hā za we apā morĩ su'u na dá'âsina.

⁶ Marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna, te za oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono zép sidâpâsi, te za duré tiwi 're ĩrowaptêrê za'ra wa'aba mo, uburé marĩ zô aiwi 're ĩrowaptâ'â za'ra wa'aba mono zém na hā. Aipê'ê 're, āma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina, te za asi'āma tāma 're aimreme zusi aba mo.

⁷ Rowē hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono hā, ĩwē uptabi hā te wama 're hâimana za'ra, da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ō hā. Taha si te za te te 're aipê'ê nomri wē za'ra wa'wa, marĩ na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono āna 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, Cristu Zezusihi āma oto 're anomro aba mono zéb zarina. Āne hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi rowē hā aima 're hâimana za'ra wa'aba mono da, te za asi'āma tāma 're aimreme zusi u'âsi aba mo.

⁸ ĩsisānawā norĩ, ĩnhimiroti na wa za oto āma aima 'rāsutu za'ra wa'wa, āhāna te āma aipo're pu'u za'ra wa'aba zém na hā. Uburé marĩ hā tō sena 're ĩhâimana za'ra mono na si te za asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, duré marĩ hā da te dasima 're ĩwazéb za'ra mono na hā, duré uburé marĩ hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩwē uptabi na hā, duré marĩ hā wasété āna 're ĩhâimana za'ra mono na hā, duré uburé marĩ ĩwē hā da te 're ĩsawi pese za'ra mono na hā, duré uburé marĩ hā wē wa, āma 're ĩdatob'uzu za'ra mono na hā. Āne na si te za uburé marĩ ĩwē uptabi na asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo, da te dasima 're ĩwasu'u wē za'ra mono na si.

⁹ Te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono ré, aipo're na 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Duré ai'rata 're ĩnhamra aba mono ré, atômo na asiwi 're ĩ'madâ'â aba mono na, ma tô duré ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa. Āne na uburé marĩ na aima 're ĩsisanho za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za 're aihâimana wē za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama rowē nhomri'wa hã te za 'râwi asiré 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa.

Paru hã danhoprubzé wa'rãmi, da'ãma ĩwatazé wasu'u

¹⁰ Āne wa, aima ĩtoi uptabi za'ra wa'aba di ãhãna hã, aré ai'ãma 're rob'é'é hã za'ra wa'aba mono nherē, apã ĩ'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba wa, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Taha wa, wa Wanhĩ'apito ãma ĩwata, ĩtoi uptabi wa, aima za'ra wa'aba hã. Āté ĩ'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono nherē, marĩ hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ di, we ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na asiwi ĩzawi za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherē, ma tô ĩ'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo tô.

¹¹ E tawamhã, nimahã na marĩ zô ĩwi ĩro'wanhi'riti zarina, ĩsina 're ĩhâtâ'â mono wa, wa ãne aima ĩsiwasu'u za'ra wa'wa, ãhãna hã. Mare di. Taha wab õ di. Āté nimahã na marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherē, duré niha ĩma 're romhâimana mono nherē, wa ĩsina 're ĩhâtâ'â mono ãna 're ĩhâimana u'âsi tô.

¹² Āne hã ĩma waihu'u pese di, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zém na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã. Āne hã te dame pibui ahã di. Duré danhimarĩ ahã na 're ĩdahâimana za'ra mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Niha ĩma 're romhâimana mono nherē, wa tô waihu'u, robzei u'âsi 're ĩhâimana mono zém na hã. Nimahã na hã ĩsai ahã wamhã, duré mra te 're sépata mono nherē, tane nherē, ĩma 're rowē u'âsi mono di, ãne hã aiwa ĩma hã. Nimahã na hã marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono õ wamhã, duré até marĩ zô ĩwi 're ro'wanhi'riti mono nherē, ĩma rowē di. Āne wa, wa ĩto sina 're ĩhâimana. E marĩ wa. ĩma 're ĩromhâimana mono zé hã aiwa wa.

¹³ Āne hã niha ĩma 're romhâimana mono nherē, sada 're ĩnhiptete mono di. E marĩ wa. Cristu hã ĩnhiptetezé te te ĩma sada 're anhomri u'âsi mono wa.

¹⁴ Tane nherē, ĩma wē uptabi di, we asiwi ĩpawaptob za'ra wa'aba zé hã, ãhãna ãme te robzépata ré hã.

¹⁵ Piripu ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, tame duréihã ĩnhimirowasu'u zarina, Cristuhu wasu'uwē hã waparĩ na'rata za'ra wa'aba wamhã, a norĩ wa'aba si ma tô ĩ'ãma ana wē wa'wa, ĩma asõprub za'ra wa'aba zém na hã, rowahutu

u asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ hã. Masédoniza na asipti'a nho'õmo nhisi hawi wa'aba oto ãmorĩ wamhã, ãsazei'wa norĩ hã daza'rui amoi ãma 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ã'ãma sina za'ra õ di, asine za'ra wa'aba hã. A norĩ wa'aba si ma tô asiwi ãpawapto wẽ wa'wa tô, ãma ãhãimanazéb da hã. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di.

¹⁶ Duré aihawi za'ra wa'aba ãmorĩ wamhã, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãnhamra ré hã, ma tô duré ãpawaptozbéb da hã nasi asiwi ãsõmri za'ra wa'wa, ãma, marĩ zõ nasi ãwi rowaptã'ã sidãpãsi.

¹⁷ E asõprub za'ra wa'aba zém na ãma ãma sahu za'ra wa'aba da, wa tô ãne hã aima waihu'u za'ra wa'wa. Mare di. ãsãna'rata hawi ã'ãma 're ana wa'aba mono zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono si, ãwẽ na za te te aipawa'ãbã za'ra wa'aba na te te aima ãma sa'ëtẽ za'ra wa'aba da si, wa tô te ai'ãma 're 'madã'ã u'ãsi za'ra wa'wa.

¹⁸ ãme wa tô uburé marĩ hã ãsima waibui wẽ, we asiwi ãpawapto za'ra wa'aba zé hã. Epaprodu hã ma tô we ãma ãwisi wẽ, we ãma asõprub za'ra wa'aba zé hã. Taha wa, marĩ zõ ãwi rowaptã'ã õ di oto. Sa'ëtẽ na te za oto marĩ hã ãma tihãiba. ãne wa, wa ãsina ai'uze za'ra wa'wa, we ãma asõprub za'ra wa'aba zém na hã. Asõprub za'ra wa'aba zé hã wẽ uptabi di, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã. Wedewati ãsadaze hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da te 're ãzata za'ra mono zéb zarina, tãma ãma 're ãrowẽ pusi mono ne, tãma wẽ uptabi di duré ãhãna hã, we ãma asõprub za'ra wa'aba zé hã.

¹⁹ A norĩ wa'aba ma zama, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãnhib'apito hã uburé marĩ hã ãwẽ uptabi hã te te aima 're sõmri za'ra wa'wa sa'ëtẽ na, marĩ zõ aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono wamhã, duré aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono wamhã. Tinhibro hã te za sa'ëtẽ na te te aima 're sõmri za'ra wa'wa ãwẽ hã, Cristu Zezusihi ãma tô sena 're anomro aba mono zéb zarina.

²⁰ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si, 're wawata u'ãsi za'ra wa'aba mono za, Wamama ãma si. Tane tô.

Paru hã te te ãdazawi 'rãsutu zé wasu'u

²¹ Ma'ãpé uburé ãma ãma sawi za'ra wa'aba, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ oto 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã tamemhã, Cristu Zezusi, Danho'reptui'wa na te te sina 're ã'umnhasi za'ra mono norĩ hã.

ãme ãsisãnawã norĩ hã, ãsiré romhuri'wa norĩ hã ã'rata 're ãhãimana za'ra mono hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, ãsiré.

²² Uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, ãme 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Apito Sezaha nhorõwa ãma 'ri 'rãihã 're, romhuri'wa norĩ zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa dame, wasiré ãsazei'wa norĩ hã.

²³ Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wa ai'ãma 're ãmreme u'âsi za'ra wa'wa, ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da.

Corosu norĩ **Corosu norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'éérézé** **Ībaihâ wasu'uzé**

Paru hã darob amoi âma dazazéb 're hâimana sirõmo, ma tô rowasu'u hã wapa, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, roti senai'õ na da te tâma 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã, Corosu âma 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma hã. Taha wa, Paru hã ma tô Corosu norĩ ma rob'ui'ééré za'ra, roti senai'õ wi, te te uwati za'ra da. Ma tô duré tâma roti za'ra, Zezusi hã apâ te te saze za'ra da, Epaprasi hã ĩmorĩ'rata na te te tâma ĩwaihu'u za'ra zéb zarina. Epaprasi hã Corosu âma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Paru hã ma tô duré tâma waihu'u za'ra, âne: Zezusihi si siminho'reptu waihu'u pese di. Duré taha si dawasédé hã te te dama 're aparĩ waihu'u pese mono di.

¹⁻² Wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima ĩwězéb zarina. Taha wa, wa âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, Corosu na 'ri nho'õmo nhisi âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Wasisânawã Timotiu te duré âma asawi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã te oto wasiré wasisânawã wa, 're anomro wě wa'aba mo Cristuhu âma si, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna.

Wamama ma, wa ai'âma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ĩsimizawizé hã ai'âma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowě u'âsi, âma 're anomro aba mono da.

Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma ĩwatazé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, ai'âma 're wamreme zusi aba mono sidâpâsi, wa âma 're wawata u'âsi za'ra, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama âma hã.

⁴ Cristu Zezusihi si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã, duré uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mono zé wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wa, wa âma 're wawata u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma, âne na oto 're aihâimana wě za'ra wa'aba mono wa.

⁵ Cristuhu wasu'uwě hã tô sena uptabi hã ĩmorĩ'rata na da te atěme âwisi za'ra wa'aba wamhã, tame ma tô ĩwapari na'rata za'ra wa'wa, ĩwě uptabi hã hâiwa âma dazô 're ĩsimi'wara mono zé wasu'u hã, duré taha zô si 're ĩdanhimipari u'âsi za'ra mono zé wasu'u zama. Taha zô asina 're asimipari za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô Cristuhu si asina 're ĩ'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina ma tô duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwě norĩ hã 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Hâiwa âma, wě uptabi na asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, te

tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te asô 're 'madâ'â pese za'ra wa'wa. Taha zô si te tô asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁶ Cristuhu wasu'uwẽ hã ma tô da te ãma ropé oto, ropâ. Taha wa, ma tô ìsazei'wa nori hã dasina tahâ'â ni oto. Taha wa, ma tô dahâimanazém na da te 're sapri za'ra, iwẽ u hã. Tane ma tô duré ìwasu'uwẽ hã aima 're hâimana za'ra wa'wa, ìwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawimhã. Tame ma tô oto ìwaihu'u za'ra wa'wa, tô sena na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ìda'azawi pese mono zém na hã.

⁷ Epaprasihî nhimirowasu'u zarina, ma tô ãma ìwaihu'u za'ra wa'wa. Ta hã Cristuhu ma wasiré romhuri'wa, wama ìsawi pe hã. Simi'ẽ na te Cristuhu ma, te te ai'ãma 're romhuri pese za'ra wa'wa, wa'upana.

⁸ Ta hã ma tô wama aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono pẽ'ẽzani te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina, asimizawi pese zé hã oto ìwaihu'u za'ra wa'aba zém na hã.

⁹ Taha wa, aiwasu'u wẽ hã wa te ìwapari na'rata za'ra wa'aba zém hawim haré, wa tô õne u'âsi ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma. Ta hã te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, niha oto ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré te te aima 're waihu'u za'ra wa'aba mono da, wa tô wa te tiwi aima 're rowaptêrẽ u'âsi za'ra wa'wa. Ìpẽ'ẽzani hã te za tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu iwẽ uptabi hã oto ãma waihu'u za'ra wa'aba da, taha zarina 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da oto, 'râwi.

¹⁰ Tawapsi, te za Wanhib'apito zazei'wa hâimanazéb zarina 're anomro wẽ wa'aba mono zém na, tãma ãma asina 're ìuwaimrami za'ra wa'aba mo. Marĩ iwẽ si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, Wanhib'apito hã te za toi uptabi na aihâimanazém na te te 're ai'uzei pese za'ra wa'wa. Tawamhã 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém hawi, te za tô marĩ 're ì'manharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zém na asima 're ìsa'êtẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwaihu'u za'ra wa'aba zém na te za duré asima 're ìsa'êtẽ za'ra wa'aba mo, asi'uihã na.

¹¹ Wa duré wa te tiwi aima 're rowaptêrẽ u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono wi hã, tiwaihu'u pese na iwẽ uptabi na si te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asiptete u'âsi ãma 're anomro aba mono da, taha na si. ãne wamhã, te za tô ato sina asiptete sina ãma 're anomro aba mo. Duré ãne wamhã, uburé marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za.

¹² ãne wamhã, Wamama ãma te za duré ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta hã ma tô aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa

ãma tinhib'a'uwẽ norĩ ma, ãwẽ uptabi hã te te sô 're ã'apisutu mono hã aima wa'aba zama aima 're hãimana za'ra wa'aba mono da dasine, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb ãma hã rowa'a za'ẽne 're ãsa'wari u'ãsi mono ãma hã.

¹³ Ta hã ma tō wa'anho'reptu tō, robra hawi, Satanasihini nhipitezém hawi. Ta hawi ma tō te te 're wa'awaibu, ã'ra nhimi'madâ'ã si oto tãma 're wahãimana za'ra mono da, tãma ãsawi uptabi nhimi'madâ'ã si.

¹⁴ Tã'ra dâ'ázém na ma tō wa'awa'ã, marĩ wa te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zé hã te te wama 're aparĩ mono da, taha zarina wawasédé hã te te wa'ãma 're ab'madâ'ã tō mono da oto.

Cristu hã 're ãhãimana mono zé wasu'u

¹⁵ Cristu hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ne, te tō 're mo, aiwa wa. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã datōmo na da te dasiwi 're 'madâ'ã waihu'u za'ra mono õ di. ã'ra si ma tō da te dasiwi 're 'madâ'ã za'ra datōmo na, ti'a 're morĩ ré hã. Ta hã duréihã marĩ õ uptabi ré hã, te tō 're hãimana u'ãsi, ã'ra hã. Uburé ropoto nhipai u, te ta hã pire uptabi na 're hãimana.

¹⁶ Õhõ si ma tō Timama zadawa para uburé marĩ hã te te apoto, hãiwa ãma, duré ti'ai ãma zama, datōmo na da te 're ã'madâ'ã za'ra mono hã, duré da te 're ã'madâ'ã waihu'u za'ra mono õ zama. Uburé hãiwa nho're ãma dapo're'õ norĩ ma simiroti pire na 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama ma tō te te apoto, ãhãiba'õ norĩ hã. Uburé marĩ hã taha ma si 're hãimana za'ra mono da, ma tō te te ro'apoto tō, Timama zadawa para.

¹⁷ Cristu hã õne u'ãsi te tō 're hãimana, marĩ õ uptabi ré hã. Ta hã te uburé marĩ hã tinhimipoto mono bâ te te 're atété tiwaihu'u pese na, si'wa'rutu na tiwi 're hãimana za'ra mono ãna, tãma 're hãimana za'ra mono da, simisutu.

¹⁸ Ta hã uburé tizazei'wa norĩ 'madâ'ã'wa te 're hãimana, pire uptabi na. Ta hã dapisutu'wa, 're ãdapoto téb za'ra mono zéb da hã. Dâ'ã nherẽ, apã hãiwa'utu wa, te oto dama pire na 're hãimana u'ãsi, uburé za ãdahãiwa'utu za'ra norĩ nhipai u. Taha wa, te oto danhipai u pire uptabi na 're hãimana tō.

¹⁹ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima ãwézéb zarina, ma tō ti'ra hã pisutu, ãsine uptabi 're hãimana mono da, aiwa.

²⁰ Ma tō duré sima ãma roti siro, ã'ra hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada ãdâ'ázém na oto da'ãma 're siwadi mono da, uburé hãiwa ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ãma hã, duré uburé ti'ai ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ ãma zama.

²¹ A norĩ wa'wa hã ma tō aré 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhiti si 're anomro aba mo, aipê'ẽ 're wa'aba hã. Asitob'ru na ma tō ãma 're ãrosa'rata za'ra wa'aba mo aré, aipê'ẽ 're marĩ ãwasété na si asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wa. Duré marĩ

ĩwasété si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wa, ma tô aré ĩsiti 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

²² Tane nherê, ĩ'ra hã dasiré a'uwê hâiba na dazada ĩdâ'ázéb zarina, te oto ai'âma 're siwadi za'ra wa'wa, romhutu'ômhã sisô're te te asôre wa'aba da, aiwasédé hã da te ai'âma sa'ra waihu'u aba ô wa za tamemhã oto, Cristu hã tidâ'ázém na aiwasédé te te aima 're ĩ'apari aba mono zéb zarina.

²³ Taha wa, ône haré te za Cristuhu wasu'uwê si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo asiptete sina, 'ri hã êtê nhisiwi siptete na 're sa mono wa, simei waihu'u ô na 're ĩsa mono ne. Te za tô âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi asina 're aipahã za'ra wa'aba mono âna. ĩmorĩ'rata na Cristuhu wasu'uwê hã wapari na'rata za'ra wa'aba wamhã, ĩwê uptabi hã hâiwa âma asô 're ĩsimi'wara aba mono wasu'u wi, tiwi asina 're ai'rê za'ra wa'aba mono ô di za, sô 're asimipari za'ra wa'aba mono wasu'u wi hã. Âhã wasu'uwê hã ropâ ma tô da te dasima 're wasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono da. Duré wa hã Paru, wa âhã wasu'uwê na te dama 're romhuri u'âsi.

Paru hã ĩsazei'wa norĩ te te 're ĩpawaptob za'ra mono zé wasu'u

²⁴ Wa hã ai'udâna za'ra wa'aba, te ai'âma 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, wa ĩto sina 're ĩhâimana. Cristuhu ma si, te 're romhuri mono wa, wa tô te 're robzépata za'êtê tô, ta hã ti'ai âma 're morĩ ré, dazada te te ĩrobzépata ne. Tane nherê, Cristuhu nhib'a'uwê norĩ ma, ĩnhimiromhuri na te tâma âma 're uwaimrami mono da, wa za tô taha na te 're robzépata u'âsi.

²⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ĩpisutu, ĩsib'a'uwê norĩ te tâma 're apawapto mono da. Ai'udâna za'ra wa'aba te 're romhuri mono da, ma tô romhuri hã ĩma tisô, uburé ĩsadawa wasu'uwê na te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono da.

²⁶ Âhã wasu'u hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩsâna'rata hawimhã te te aré dama 're ĩ'awaihu'u mono ô hã ma tô oto sô'awi dama upsibi nhamra, tinhib'a'uwê norĩ ma si.

²⁷ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima âma roti, âhã wasu'u hã ĩwê uptabi hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô hã te te oto dama awasu'u hâi'rê da sô'awi, dapoto mono bâ da te oto 're waihu'u za'ra mono da, zudezu'ô norĩ zama. Âhã wasu'u hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô hã, âne: Cristu hã te oto aipê'ê 're, 're sãmra za'ra wa'wa. Taha wa, te za tô taha zô si 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwê uptabi hã za te te wama 're ĩ'apisutu mono zô si. Âne 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã, â hã aré da te 're ĩwaihu'u za'ra mono ô hã.

²⁸ Taha wa, Cristuhu si wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra. Hâiwa hawi dahâimanazém na rowaihu ĩwê hã wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zéb zarina, wa tô wa te 're da'uwati wê za'ra dahâiba mono bâ, marĩ hã da te 're 'manharĩ wasété za'ra

mono tō da. Wa tō duré wa te dama 're roti za'ra, marĩ da te 're 'manharĩ wē za'ra mono da, ĩ'uwaibaba si. Ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma prédup sina 're ĩnomro mono norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're u, wa te 're simroi mono da, wa tō ãne hã wa te dama 're roti za'ra, rosa'rata wē hã wa te oto 're ĩwaihu'u za'ra mono zém hawimhã.

²⁹ ãne da, wa tō 're ĩsi'wapéi u'âsi, ĩnhiptete sina te tãma 're romhuri mono da. Cristu hã tinhiptetezé te te ĩma 're sômri mono wa, wa ĩré te ãma 're romhuri pese, taha na si 're ĩnhiptete uptabi mono wa.

2

¹ Wa hã wa ĩsima wē ãne hã, te ai'ãma 're ĩromhuri pese za'ra wa'aba mono na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, ĩhâiba pibu za'ra wa'aba õ nherē. Duré Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ãma te 're ĩromhuri pese mono na asiwi ĩwaihu'u za'ra wa'aba da, wa duré ĩsima wē, daro mono bâ ni'wam norĩ ãma te duré 're ĩromhuri pese mono na zama, uburé te te ĩhâiba pibu za'ra õ norĩ ãma hã.

² Ta norĩ hã tipē'ēzani wē ré, siptete sina 're hâimana za'ra mono da, wa tō te ãma 're romhuri pese za'ra. A norĩ wa'aba ãma zama wa tō duré te 're romhuri pese, aipē'ēzani wē ré asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za 'rãwi simisutu siré 're hâimana za'ra ta norĩ hã, 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zarina. A norĩ wa'aba zama te za duré ãne zarina simisutu asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwē hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã te te oto waihu'u pese za'ra wa, te za tō sena na te te 're waihu'u za'ra, a norĩ wa'aba zama. 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'u hã aré dama ĩwaihu'u'õ hã, ã hã Cristuhu wasu'uwē, te dama wasu'u.

³ Cristu hã rowasu'u aré dama ĩwaihu'u'õ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wē wasu'u waihu'u'wa, ta hã. Êtē'ubuzi ĩwa'âbã za'ēne hã ti'ai 'rowi 're simi'wara mono nherē, da te oto 're ĩsõpētē za'ra mono ne, ma tō Cristu hã te te dama 're wasu'u hãiré sõ'awi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti wē wasu'u hã.

⁴ Ni'wam norĩ hã roti senai'õ na taré te te aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono hã waparĩ ze nherē, ãma 're saze za'ra wa'aba mono tō da, wa ãne na aima nharĩ za'ra wa'wa.

⁵ Ai'rata ĩnhamra aba õ nherē, ĩpē'ē na wa tō te ai'ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa, 'rãwi asiré 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono ne. Cristu hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na, simisutu asiré 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mono wa, wa ai'ãma 're ĩtoi u'âsi za'ra wa'wa, romhã na nherē.

Cristuhu ãma 're ĩdanomro mono zé wasu'u

6 Taha wa, Cristu Zezusi hã Asib'apito za'ra wa'aba na 're saze za'ra wa'aba mono wa, ma'ãpé simisutu ãsiré ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono za, 'râwi.

7 Rowede hã sari pa na 're simasa mono wamhã, 're sina waihu'u mono õ di. Tane duré a norĩ wa'wa hã Cristu te te 're ã'apawaptob za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za aihâimana nhiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã taha si asina 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na te za asima 're ãsa'ëté za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na tô sena da te aima ãma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina. Te za duré ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma, Cristuhu nhimipawaptobzéb zarina.

8 Taha wa, te za 're asi'madâ'ã pese za'ra wa'aba mo, dasi'uihã na senai'õ na danhimirosa'rata nhipse na da te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're dazaze za'ra wa'aba mono tõ da, tô sena newa taha ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono tõ da. Ni'wam norĩ hã danhimiwada'uri zarina pawa'ãbã ãna te te dama 're ãromhuri za'ra mono ne, robzei'õ na apã 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, te za dawĩ 're asi'madâ'ã pese za'ra wa'aba mo. Danhimirosa'rata nhipe hã Cristuhu hawib õ di. Dahi'rata sidãpãsi tõ senai'õ na taré da te dasima 're ãroti za'ra mono zém hawimhã ta hã, duré ãhãiba'õ norĩ hã wasété uptabi na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã ropã siptete sina marĩ te te 're ã'madâ'ã za'ra mono hawimhã, danhimirosa'rata nhipe hã.

9 Cristu hã ti'ai ãma a'uwẽ hãiba na 're morĩ ré, te tõ 'Re ãhâimana u'âsi mono ne 're hãimana, aiwa uptabi wa. Taha wa, marĩ zô tiwi 're rowaptã'ã mono õ di, Cristuhu wi hã.

10 Tane duré a norĩ wa'wa hã, Cristuhu ãma 're anomro aba mono wa, marĩ zô aiwi 're rowaptã'ã za'ra wa'aba mono õ di, rowẽ na ãma 're ã'anomro u'âsi aba mono zéb da hã. Cristu hã uburé ãhãiba'õ norĩ 'madã'ã'wa norĩ nhipai u, te pire uptabi na 're hãimana u'âsi, siwaprosi õhõ si.

11 Zudezu norĩ hã te 're sisihãiwata nhihãri za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're ãnomro mono na da te ãma 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. Tane duré, wa norĩ hã Cristuhu ãma oto 're wanomro mono wa, ta hã ma tô wapẽ'ẽ 're wanhimirosa'rata wasété na 're ãwanomro wasété mono zé hã te te wawi 're anihãri, wawẽ na si oto ãma 're wahãimana za'ra mono da.

12 ã dawabzuri hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ã da te 're asãmra aba mono zé hã, Cristuhu siré 're atã'ã za'ra wa'aba mono zé, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ab're 're, ãsiré da te 're aséme aba mono zéb zama, te ai'ãma simiré'é za'ra wa'wa. Ta hã 're anomro 'rata aba mono zé hã oto 're ãrẽme pese za'ra wa'aba mono zé, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Duré Cristu hã dã'ã uptabi nherẽ, ãmama hã tiwaihu'u pese na te te ãhãiwa'utu ne, ma tõ duré ãsiré aihãiwa'utu za'ra wa'wa. ãsiré

're aihâiwa'utu za'ra wa'aba mono zé hã 're anomro aba mono zép té, te oto aima wasu'u za'ra wa'wa. 'Re ihâimana u'âsi mono hã ïwaihu'u pese na asina 're ï'umnhasi za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô âne hã aima pisutu za'ra wa'wa, taha âma si 're anomro aba mono zép téb da hã oto.

¹³ A norĩ wa'wa hã aipě'ě 're, 're atâ'â za'ra wa'aba mono ne, ma tô aré 're anomro aba mo, aiwasété si 're 'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mono wa, duré 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wa aré. Taha ré, ma tô oto 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te aima 're pisutu za'ra wa'wa, 're anomro aba mono zép téb da hã, aipě'ě 're ato sina âma 're anomro u'âsi aba mono da, Cristu hã dâ'â uptabi nherě, apâ te te ihâiwa'utu ne. Taha wa, wawasédé wa te 're ï'manharĩ za'ra mono zé hã te te oto wa'âma 're ab'madâ'â mono õ di za, ta hã.

¹⁴ Wawasédé wa te 're ï'manharĩ za'ra mono zém na te te aré wa'âma sima ïrob'ui'ééré za'ra zé hã ma tô te te wama 're aparĩ, wawasété na wa te aré tâma 're ïwa'âbâ za'ra mono õ na wa'âma rob'ui'ééré hã. Ìsimiroti hã wa te wasina âma 're ï'uwaimrami za'ra mono õ zarina, wawasété na te te wa'âma 're ï'arob'ui'ééré mono zé hã ma tô te te wama 're a'uprosi oto. Niha 're ïdahâimana za'ra mono zéb da, duréihã te te dama 're ï'aroti 'rata mono hã ma tô duré te te dama 're a'uprosi oto. Cristu hã wedepo'o nhonhi'râmi na wazada ïdâ'âzém na ma tô te te wama 're a'uprosi tô.

¹⁵ Uburé hâiwa nho're âma ïhâiba'õ norĩ nhiptetez é hã ma tô tiwi uprosi za'ra 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, dapo're'õ norĩ ma simiroti pire na tâma 're ïhâimana za'ra mono norĩ nhiptetez é hã aré. Da'wapéi'wa norĩ nhib'apito hã tinhitob'ru norĩ âma te te ai'uté za'ra wě te, da'ahâ nho'a sisarina te te ïsimroi mono ne, ma tô danho'a ta norĩ âma ai'uté za'ra, wedepo'o nhonhi'râmi na Cristuhu dâ'âzém na hã, Cristuhu ma wapu na 're ïhâimana za'ra mono na, uburé da te oto 're waihu'u za'ra mono da.

¹⁶ Até ni'wam norĩ hã te za âne na te te aima 're roti za'ra wa'wa: "Romnhi hã siwa'ru 're huri aba mono õ di za. Duré uwa 'ru 'râi wa'u ïsé hã siwa'ru bâtâ na 're âhuri aba mono õ di za. Duré sabadu na romhuri zahârizém na 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré a'amo hã 're pusi mono sidâpâsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, dato da te tâma 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, te za dame 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Bâdâ ahâ na pire na dama 're ïhâimana za'ra mono zama, te za dame 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, dama ïpire mono hã. Âne hã asina tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wapsi, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're aiwêsâmri za'ra wa'wa." Âne na ni'wam norĩ hã te te aima 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, âma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dasi'uihã na danhimi'manharizém hawi 'Re ïhâimana u'âsi

mono hã te te 're da'awẽsãmri mono dai õ wa.

¹⁷ Da'awã da te 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, dahãiba uptabi hã dama 're ãhãimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherẽ, da'awã si hã marĩ ãma 're hãimana mono õ di, ãpire hã. Tane durẽ, danhimiroti zarina uburẽ danhimi'manharizẽ mono hã. Marĩ ã'uptabi hã dama ãma 're hãimana za'ra mono õ di. ãwẽ hã za dama 're ãhãimana za'ra mono zẽp si, te wasu'u. Marĩ ãwẽ uptabi hã, ta hã Cristu te tã wama wasu'u za'ra, taha si.

¹⁸ ãtẽ ni'wam norĩ hã te za sadawa nhipese na dama 're siwasu'u za'ra, dama wapu na 're ãhãimana za'ra mono na, 'rãwi 're si'madã'ã ze za'ra mono nherẽ. ãtẽ te za durẽ ta norĩ hã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma si 're wata za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana. Tawamhã ãtẽ ta norĩ hã te za ãima roti za'ra wa'wa, ãne: "A norĩ wa'wa hã wasine 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãwẽ uptabi hã te te ãima sãmri za'ra wa'aba õ di za. Te za ãsimini za'ra wa'wa." ãne na ta norĩ hã te te ãima 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ãma 're saze za'ra wa'aba mono õ di za. Tã'ã. Ta norĩ hã marĩ aimawi hã dama ãwaihu'u'õ hã sãtã 'rowim ne, te te 're ãsabu za'ra mono na dama 're ãsiwasu'u za'ra mono na, te 're si'madã'ã ze za'ra, dama pire na 're hãimana za'ra mono newa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono waihu'u'õ'wa norĩ nhimirosa'rata wasẽtẽ zarina.

¹⁹ Ta norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ si te te sima 're tẽtẽ za'ra mono õ di. Cristu hã uburẽ tizazei'wa norĩ 'madã'ã'wa te pire na 're hãimana taha si, da'rã hã dahãiba ma pire na 're ãhãimana za'ra mono ne. Dahãiba na danhorõ 're ãhãimana za'ra mono hã te dahi hã te te sitẽme 're tẽtẽ tete za'ra, danhiptete sina ãma 're dahãimana za'ra mono da, dahãiba na hã. Tane durẽ Cristu hã te za tinhib'a'uwẽ norĩ hã te te 're apawapto, ta norĩ hã 're sipawapto za'ra mono da, siptete sina ãma 're hãimana u'ãsi za'ra mono da. Te za durẽ te te 're apawapto, prẽdup sina ãma 're ãhãimana za'ra mono zẽm na te te sima 're sa'ẽtẽ u'ãsi za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te tãma 're ã'awẽ mono zẽb zarina.

Cristuhu sirẽ 're ãdahãiwa'utu za'ra mono zẽ wasu'u

²⁰ Cristu hã dã'ã wamhã, 're anomro 'rata aba mono zẽ hã ma tã ãsirẽ aiwi ai'utõrĩ za'ra wa'wa. Taha wa, ti'ã ãma danhimiroti zarina 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za oto, taha zarina 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'aba mono dai õ wa. Ta hã tãibã oto. Ta hawi ma tã ãhawi aiwairẽbẽ 'wa. E marĩ da, te bẽtẽ zahadu ãne hã ãsazei'õ'wa norĩ nhimiroti hã asina 're ãsazei pese za'ra wa'aba mo, taha na zahadu 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ nherẽ.

²¹⁻²² Ni'wam norĩ hã te ãne te te ãima 're roti za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na newa: "ã hã dasa hã asib'rata na ãri õ di za, wasẽtẽ wa. Durẽ ã hã tẽiwai õ di za,

asadawa na. Duré ã hã asib'rata na upi tō. Wasété uptabi di.”
 ãne hã te ni'wam norĩ hã dasa na te te aima 're roti wasété
 za'ra wa'wa, 're upi za'ra wa'aba mono tō da. Tane nherē,
 dasai mono bâ dama 're hâimana hutu za'ra mono di. Taha
 wa, dasa da te dasiwi 're ĩsawi za'ra mono zém na roti hã tarére
 duré. Marĩ dai õ di ãne hã, 'râwi dasi'uihã na da te dasima 're
 ĩrosa'rata za'ra mono zé hã.

²³ Dasa na te te dama 're ĩroti wasété za'ra mono norĩ hã
 waihu'u pese newa, te ta norĩ ãma da te 're sasõmri za'ra. Tane
 nherē, ta norĩ hã waihu'u pese na 're hâimana za'ra mono õ
 di. Ta norĩ hã te ãne te te 're dawada'uri za'ra, hâiwa ãma 'Re
 ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ãma si 're dawata
 za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana. Ta norĩ hã
 'râwi sina 're wata u'âsi za'ra mono nherē, te dama wapu na
 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra, sadawa
 nhipese na. Dasa hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono na te ta
 norĩ hã te te 're robzépata za'ra tihâiba na, 'Re ĩhâimana u'âsi
 mono hã taha zarina te te 're wēsãmri za'ra mono da newa.
 Tane nherē, taré uptabi ta hã. Marĩ dai õ di, dasi'uihã na
 dasai mono bâ da te dasima 're ĩroti za'ra mono zé hã. E
 dasi'uihã na da te dasima 're ĩroti za'ra mono na 're wahâimana
 za'ra mono wa, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra,
 wanhimirosa'rata wasété zarina marĩ ĩwasédé hã wa te 're
 'manharĩ za'ra mono tō da. Mare di. Sib'uware di, marĩ da,
 wama 're hâimana za'ra mono õ wa, ta hã.

3

¹ Cristu hã dâ'â uptabi nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te
 te apã ĩhâiwa'utu ne, ma tō a norĩ wa'aba zama aihâiwa'utu
 za'ra wa'wa, aipẽ'ẽ 're atâ'â u'âsi ne 're aihâimana za'ra wa'aba
 mono zém hawi, 're anomro aba mono zép téb da hã oto.
 Taha wa, ma'ãpé ĩwẽ uptabi hã hâiwa ãma asô 're ĩsimi'wara
 aba mono zô si, 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra wa'aba mono za.
 Tame te oto Cristu hã danhib'apito simasisizéb ãma 're sãmra
 u'âsi pire na, Timama nhimire niwĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono
 nhimire niwĩ.

² Hâiwa ãma uburé marĩ wẽ uptabi na 're ĩhâimana za'ra
 mono na si, te za asima ãma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.
 ãme ti'ai ãma uburé marĩ 're ĩhâimana za'ra mono na asima 're
 rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za oto.

³ 'Re anomro 'rata aba mono zé hã ma tō aima ai'utõrĩ
 za'ra wa'wa oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma Cristuhu siré
 're anomro aba mono zép tém na da te ai'ãma 're rosa'rata
 waihu'u za'ra wa'aba mono õ di zahadu. E marĩ wa. 'Re
 ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu te te dama 're awaihu'u mono
 õ wa, ãne na hã.

⁴ Cristuhu ãma si tō sena 're wahâimana za'ra mono wanhã,
 taha na si ãma 're ĩwanomro mono zép té, te wama wasu'u
 za'ra. Ta hã nimahã na tinhimirowa'a na ti'ai u apã wei morĩ

wamhã, a norĩ wa'wa hã te za duré danho'a ãsiré aihãimana za'ra wa'wa, ãsine aiwẽ uptabi na 're aihãimana za'ra wa'aba mono na, da te ãma aiwaihu'u za'ra wa'aba da hã.

'Re ãdanomro mono zép té wasu'u

⁵ Ti'ai ãma ãsazei'õ'wa norĩ hãimanazéb zarina, marĩ wasété zô 're ãrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã te za asiwi 're ã'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, 're dadâ'â za'ra mono wa, marĩ zô da te oto 're ãrob'ruiwapari za'ra mono õ ne. Pi'õ na aibã na zama siwa'ru aiwasédé, 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ã'uprosi pese za'ra wa'aba mo asiwi, duré asisô 're ãrowasutu za'ra wa'aba mono zé hã, duré marĩ wasété zô si asima 're ãrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré danhipai u asibro pese na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, marĩ zô si asima 're asõpré wa'aba mono zé hã. ãne hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wẽ õ di, marĩ zô ã'upana asima 're ãrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã. Taha wa, te za tô uburé aiwasédé hã asiwi 're ã'uprosi pese za'ra wa'aba mo, aiwi 're si'utõrĩ pese za'ra wa'aba mono wa, 're anomro wẽ wa'aba mono da oto.

⁶ ãne hã dawasété si, da te dasima 're ã'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dama arob'manharĩ za'ëtê ãpipa na hã, te te siwi ãda'awẽ'õ pese zéb zarina.

⁷ A norĩ wa'aba zama ma tô aré ãne na 're aihãimana za'ra wa'aba mo, aiwasété si asima 're ã'ruiwapari za'ra wa'aba mono zéb zarina, aré ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono ré hã.

⁸ Taha wa, te za uburé marĩ hã 're ã'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã ãrẽme pese za'ra wa'wa oto, 're ãda'ruiwapari za'ra wa'aba mono zé hã, duré asisada 're asiti'ru za'ra wa'aba mono zé hã, duré niha dama 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono da, asima da'ãma 're ãrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré da'ãma 're ãwasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré uburé aimreme wasété 'wa hã. ã norĩ hã te za uburé ãrẽme pese za'ra wa'wa.

⁹ Taré asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za oto, 're anomro 'rata aba mono zé hã 're rẽme pese za'ra wa'aba mono nherẽ, uburé aiwasédé 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã.

¹⁰ Taha wa'rãmi, te oto 're ãdanomro mono zép tém na si 're anomro aba mo, ãwẽ na. 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô te te 're aipoto téb za'ra wa'wa aipẽ'ẽ 're, ãsine 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da oto, taha zarina õhõ si 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono da.

¹¹ Taha wa, dapoto mono bâ dasipu'u pese na tãma 're dahãimana za'ra mono nherẽ, te te siwi 're da'ahãiba wẽ'õ mono õ di oto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. E marĩ wa. Cristuhu zazei'wa norĩ hã aiwapsi te te 're azawi pese mono

wa, zudezu'õ norĩ hã zudezu norĩ me, duré sihâiwata nhihâri ré 're inomro mono norĩ hã, duré sihâiwata nhihâri âna 're inomro mono norĩ hã, duré a'uwẽ pahĩ norĩ, marãĩ 'rowi 're ãhâimana za'ra mono hã darob amoi âma, duré ãwada'uri zarina si pawa'âbã âna te te dama 're ãromhuri za'ra mono norĩ hã, duré wada'uri âna si'uihã na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã. Æne hã te uburé ãsazei'wa norĩ hã aiwapsi tãma 're hãimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma hã. Cristuhu si te pire uptabi na wama 're hãimana za'ra, danhipai u. Taha si wama ãpire uptabi za'ra hã, wasiré ãsazei'wa norĩ ma hã. Taha si te za tizazei'wa norĩ pẽ'ẽ 're, 're sãmra, ãhãiba mono bã.

¹² A norĩ wa'wa hã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, te tõ 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Ta hã te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono wa, ma tõ sima aipisutu za'ra wa'wa, taha ma si tãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da oto. Taha wa, da te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za da'ãma 're aiwamri za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ãdapawapto wẽ za'ra wa'aba mo. Asiré norĩ ma, aipire na 're aihãimana za'ra wa'aba mono na, 'rãwi 're asi'madã'ã ze za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaimri te za dama 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Duré aiwara sina dazada 're asahi za'ra wa'aba mono õ di za.

¹³ Ni'wam norĩ hã asiré nherẽ, marĩ na te te aiwi 're ro'wa'rẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ ãma hã. Duré marĩ na te te aiwi 're ro'wa'rẽ za'ra wa'aba mono nherẽ, ãma 're 'madã'ã u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito hã aiwasédẽ te te oto ai'ãma 're ã'ab'madã'ã aba mono õ ne, ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ ãma hã.

¹⁴ Danhipai u, dama ãpire uptabi na roti hã, ãne: Te za 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina si, te za uburé asiré ãsazei'wa norĩ hã rowẽ na asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo, aihãiba za'ra wa'wa hã misi ne.

¹⁵ Cristu hã te za te te 're aipawapto u'âsi za'ra wa'wa, rowẽ na asiré ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za aipẽ'ẽ 're ãrẽ 're anomro u'âsi aba mo, uburé marĩ hã ã'uwaibaba si ãma 're ã'manharĩ za'ra wa'aba mono zéb da hã, 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tõ aipisutu za'ra wa'wa, simisutu dahãiba misi ne, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, taha zarina aipẽ'ẽ 're rowẽ na asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, ãma. Taha wa, te za ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma si.

¹⁶ Cristuhu wasu'uwẽ na te za ãma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ 're aima 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, taha zarina aihãimana wẽ na 're anomro aba mono zé hã asima 're sa'ëtẽ za'ra wa'aba mono da oto. 'Re ãhâimana u'âsi mono hawi, dahãimanazẽm na rowaihu ãwẽ hã ãma 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za dama ãma 're

ĩroti pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sôprub uptabi wa, te za tãma 're asô're u'âsi za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina. ĩpê'êzani te te aima 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, te za rowê zarina tãma 're asô're za'ra wa'aba mo, Saumusi na ĩbaihâ nhisi na tãma 're ĩdanho're za'ra mono zém na zama, duré Wanhib'apito ãma 're ĩdanho're za'ra mono na zama.

¹⁷ Uburé marĩ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, duré uburé marĩ na 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wanhib'apito Zezusihi zadawa para si, te za uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã Zezusi hã ĩwê uptabi hã wanhowa te te ĩ'manharĩ wê zéb zarina, te za tô marĩ hã 're ĩ'manharĩ wê u'âsi za'ra wa'aba mo, Wamama 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

'Ri 're, 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma rotizé wasu'u

¹⁸ Pi'õ norĩ, aimro nhimiroti hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, Cristuhu zazei'wa tô sena ãma 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina.

¹⁹ Aibâ norĩ, aimro te za 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Tãma 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za asima 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo.

²⁰ Ai'uté norĩ, aimama nhimiroti te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo, ana nhimiroti zama, Cristuhu zazei'wa oto 're ĩhâimana za'ra mono zéb zarina. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're wê za'ra wa'aba mono wa, ãne hã.

²¹ Damama norĩ, ai'ra norĩ ma, ai'aba'rê na aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono õ di za, ta norĩ hã te te sina 're aimreme wazéb za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono tõ da.

²² Aiwada'uri zarina si, aipawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ, ti'ai ãma asib'apito norĩ mreme hã te za 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. E asib'apito norĩ hã 'râwi titõmo na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono wapsi, te za romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, asimiromhuri na te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono zéb da hã. Mare di. ĩhâiba za're'ra nherê, te za tô romhuri hã tãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito hã asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mono zéb zarina.

²³ Ato sina te za tô tãma 're ĩromhuri u'âsi za'ra wa'aba mo asib'apito norĩ ma, hãiwa ãma Wanhib'apito 're ĩsãmra mono ma, ato sina 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono ne.

²⁴ Aipawa'âbâ aba zé hã hãiwa ãma asô 're ĩsimi'wara aba mono hã, Wanhib'apito hã za te te aima ĩsõmri za'ra wa'aba na asina waihu'u sirõmo za'ra wa'aba wa, te za ãne hã tô sena ti'ai ãma asib'apito norĩ ma 're ĩromhuri wê u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherê, ta norĩ ma si 're romhuri za'ra wa'aba mono õ di. Ta norĩ u'âbâ, te Wanhib'apito Cristuhu ma zama 're ĩromhuri

za'ra wa'aba mo, ta hã Wanhib'apito uptabi wama 're hâimana mono wa.

²⁵ Ni'wam norĩ hã tiwasété si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, taha wa'rãmi te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã hã za'ra, nimahã na hã. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã po're'õ na 're nomro u'âsi mono nherẽ, tinhimihâzé te te tãma ba'a waihu'u za'ra õ wa za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, dama pire na 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, dama wapu na 're ãhâimana za'ra mono norĩ zama.

4

¹ Danhib'apito norĩ, pawa'âbã ãna aima romhuri'wa norĩ ma, te za 're ãmanharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, ãuwaibaba si. Asib'apito za'ra wa'wa hã hãiwa ãma 're ãsãmra mono hã te te 're ai'madãã u'âsi za'ra wa'aba mono na, asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, te za ãne na hã tãma 're ãmanharĩ wẽ u'âsi za'ra wa'aba mo, aima romhuri'wa norĩ ma hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're damreme zusi mono da, rotizé wasu'u

² 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, te za 're aimreme zusi aba mo, õne u'âsi. Asimiza'rese te za tãma 're aimreme zusi aba mo, ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono sina.

³ 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wamhã, wa'ãma zama te za duré tãma 're aimreme zusi aba mo, ta hã te te wama 're a'ridawa mono da, ãmreme wasu'u hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono da, Cristuhu wasu'uwẽ aré dama ãwaihu'u'õ hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da oto. Taha para, ma tô oto dasiwi ããri ni, dazazéb 're, da te ãnherẽ da. Taha wa, wa oto taha 're nhamra.

⁴ Taha wa, ma'ãpé 'Re ãhâimana u'âsi mono ma si, ããma 're aimreme zusi aba mono za, taha si te te 're ãpawaptob u'âsi mono da, Cristuhu wasu'uwẽ dama ãwaihu'u'õ hã ãpibu pese na si te dama 're wasu'u mono da, da te oto ãma 're ãwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, ãhã da si te te ãpisutu wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

⁵ Asimirosa'rata wẽ, oto ãma 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za Cristuhu zazei'õ'wa norĩ ma aihâimana prédup sina tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré 're danhopëté za'ra wa'aba mono sidãpãsi, te za Cristuhu wasu'uwẽ hã dama 're ãwasu'u za'ra wa'aba mo, dasiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ré hã, da te 're waihu'u za'ra mono ãna 're dahâimana za'ra mono tô da, Cristuhu wasu'uwẽ hã.

⁶ ãsazei'õ'wa norĩ ma, 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wẽ na si te za tãma 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo, tãma ãma 're rowẽ zani za'ra wa'aba mono da, aimreme wẽ na te te ãma 're aiwaparĩ ze za'ra wa'aba mono da. ãne wamhã, ãuwaibaba si te za tô aimreme na tãma ãma 're ãwa'rãmi

za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na te te ãma 're asadan-harĩ za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba.

Paru hã te te ãdazawi 'rãsutu zé wasu'u

⁷ Wasisãnawã Titicu hã, wama ãsawi pe hã te za aima ãwasu'u za'ra wa'wa, ãme ãhãimana na hã. Ta hã wasiré Wanhíb'apito ma romhuri wẽ 'wa, te tã wama umnhasi na 're hãimana.

⁸ Taha wa, wa za oto atẽme ãma satõrĩ za'ra wa'wa ã ãnhimi'ui'ére ré, ãme rowẽ na ãwahãimana za'ra na te te aima wawasu'u wẽ za'ra wa'aba da, taha zarina aima rowẽ wairébé aba da, wazabãdá.

⁹ Taha siré, te za duré Onezimo hã ãma mo, wasisãnawã wama ãsawi pese hãiba amo hã, wama ã'umnha hã ta hã duré, tame asiré ãsazei'wa norĩ, asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono hã. Ta norĩ si te za aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãme ãromhãimanazém na hã, duré ãwahãimana za'ra zém na zama.

¹⁰ Aritacu hã ãme dazazéb 're, ãsiré ãhãiba hã te ãma asawi za'ra wa'wa, timreme na. Marcusi hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Banabéhé mama amoi 'ra hã. Taha na wa tã nimahã na hã aima ãma roti pari za'ra wa'wa, niwa atẽme wisi za'ra wa'aba wamhã, asiwi sawi wẽ wa'aba da.

¹¹ Zuzuwé hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa, Zusitu na ãsisi amo hã. ã norĩ hã zudezu na 're ãhãimana za'ra mono, si'ubdatõ ãhãiba za'ra hã. ãsiré romhuri'wa norĩ hã ahã uptabi nherẽ, si'ubdatõ si te zudezu norĩ hã te te ãsiré 're romhuri za'ra, tã ã norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, da'ãma 're ãsib'a'uwẽ mono zéb u, wa te tãma 're ãda'awaibui mono na hã. ã norĩ hã ma tã siwi ãpawapto pese za'ra tã.

¹² Epapراسي te duré ãma asawi za'ra wa'wa, tame asiré ãsazei'wa norĩ siré 're ãhãimana mono hã, Cristu Zezusihĩ ma romhuri'wa hã. Ta hã te ai'ãma 're mreme u'ãsi 'wa simi'ẽ na, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, taha si te te 're aipawapto u'ãsi za'ra wa'aba mono da, asiptete sina ãma 're anomro aba mono da, duré aihãimana prédup sina 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mono da, ta hã te te aima 're ãwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Cristu hã asina 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono zém na 're asiptete za'ra wa'aba mono da, te duré ai'ãma 're mreme u'ãsi 'wa.

¹³ Ta hã te te ai'ãma 're ãromhuri pese za'ra wa'aba mono na, wa tã ta hã ãsi'uihã na waihu'u. Radiseza na 'ri ãho'õmo nhisi ãma ãsazei'wa norĩ 're ãhãimana za'ra mono norĩ ãma, te te 're ãromhuri pese mono na wa tã duré waihu'u. Duré Irapuri na 'ri ãho'õmo nhisi ãma ãsazei'wa norĩ 're ãsi'ubumroi mono norĩ ãma, te te 're ãromhuri pese mono na zama, wa tã waihu'u, ta hã.

¹⁴ Rucasi hã, dawede'wa wama ãsawi pe hã te duré ãma asawi za'ra wa'wa. Demasihi zama te duré ãma asawi za'ra wa'wa.

15 Ma'āpé, duré wasisānawā norī hā wama sawi za'ra wa'aba, Radiseza na 'ri nho'ōmo nhisi āma 're ĩsi'ubumroi mono norī hā. Duré Nipaha zama wama sawi za'ra wa'aba. Duré taha nhorōwa āma Cristuhu zazei'wa, siré 're ĩsi'rā'ōtō u'āsi mono norī zama, wama sawi za'ra wa'aba.

16 Ā hā te āma aima ĩrob'ui'éré za'ra wa'wa hā asisō'a asima sōré pari za'ra wa'aba wamhā, te za asiwi ĩsōmri 'wa, Radiseza u, tame ĩsazei'wa norī hā sisō'a te te duré sima sōré za'ra da. Duré Radiseza u te dama ĩrob'ui'éré hā te za duré ĩwa'rāmi aima sōmri za'ra wa'wa, ta hā duré asima sōré za'ra wa'aba da.

17 Atipuhu ma, ma'āpé āne hā 'maiwaihu'u aba za: “Re ĩhāimana u'āsi mono, romhuri te te aima ĩpisudu hā 'mairēme ō di za. Uburé te za tāma āma ĩ'a'uwaimrami mo.” Āne hā te za tāma ĩ'maiwaihu'u 'wa, Atipuhu ma hā.

18 Wa hā Paru, wa ĩnhimi'ui'éré na āma asawi za'ra wa'wa. Ma'āpé ĩ'āma 're aipo're pu'u u'āsi za'ra wa'aba mono za, dazazéb 're zahadu ĩhāimana na hā.

Rowē u'āsi 're aihāimana za'ra wa'aba mono za, Wamama hā ai'āma 're ĩsiwārī za'ra wa'aba mono zéb zarina.

1 Tesaronita norĩ

Tesaronita norĩ ma, Paru te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

Ībaihâ wasu'uzé

Paru norĩ hã Tesaronita u si'aba'réi wamhã, da'ahã na ma tô saze za'ra ni, ĩsimiromhuri za'ra na hã. Tazahã zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'õ'wa norĩ hã ma tô sada tihâimana za'ra, te te siwi wĩrĩ da. Taha wa, Paru norĩ hã ma tô dahawi aimani zahuré, Siraha me, Bereza na 'ri nho'õmo nhisi u. Tane nherẽ, zudezu norĩ hã ma tô ĩsarina ai'aba'ré, Tesaronita hawi (Atusi 17.1-13). Tawamhã ãma ronomro wapsi, Timotiu hã ma tô Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ wasu'u wẽ hã tâma ãwisi za'ra, Paru norĩ ma, Corĩtu ãma hâimana za'ra ré. Taha wa, Paru hã ma tô Tesaronita norĩ ma rob'ui'ééré za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma siptete sina 're ĩnomro mono na ĩwasu'u za'ra hã te te wapari wa, tâma ĩrowẽ na hã.

Ma tô duré pawaptob za'ra, ĩsisãnawã norĩ hã tiwi 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ wi, 're robzei'õ tô za'ra mono da, Zezusi hã apã we ĩmorĩzéb zô, wato sina 're wanhimipari za'ra mono na dâ'âsina.

¹ ĩsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'õmo nhisi ãma asiré 're asi'rã'õtõ aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwẽ, 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ hã ta norĩ ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Tesaronita ãma ĩsazei'wa norĩ, tô sena 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

² Wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Ai'ãma 're wamreme zusi aba mono wamhã, wa duré wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da.

³ Tãma 're wamreme zusi mono sina, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono zém na, ãma 're wawata za'ra mono da. A norĩ wa'wa hã sazei pese za'ra wa'aba wa, marĩ ĩwẽ si te 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mo. Wamama hã, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono, te 're ĩsawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina, te duré 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, dawĩ 're asisawi za'ra wa'aba mono õ di, marĩ ĩwẽ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu we ĩmorĩzéb zô, asimi'ẽ

na te sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're anomro wê wa'aba mono na, wa ai'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, wawa'a ãna, Wamama ma 're wamreme zusi mono wamhã.

⁴ Wasiré ãsazei'wa norĩ, wa tô duré ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono na hã, duré ãsib'a'uwê 're anomro aba mono da, te te sima aipisutu za'ra wa'aba na hã.

⁵ Zezusihi wasu'uwê na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba wamhã, taré wamreme na si, wa te aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba õ di. 'Re ãhãimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã tiwaihu'u pese na te te 're ãwapawaptob za'ra mono zém na, wa tô duré aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Zezusihi wasu'uwê hã tô sena na, wa te 're ã'umhãsi za'ra mono zéb zarina, wa tô duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba ni. Taha wa, wa tô ai'ãma waihu'u za'ra wa'aba ni, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te sima ã'aiwê za'ra wa'aba na hã. Duré a norĩ wa'wa hã ma tô wa'ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa, ai'rata wahãimana za'ra wa'aba ré, 're ãwanomro wê mono zém na, wa te aipawaptob za'ra wa'aba da.

⁶ ãne wa tô aima ãma asanho za'ra wa'aba ni, Wanhib'apito hã ti'ai ãma 're morĩ ré, wama ãma ãsisanho ne. Tawamhã ãwasu'uwê ma tô ãsaze za'ra wa'wa. Ma tô 're anomro wê wa'aba mo, wasisanhozéb zarina, duré Wanhib'apito sisanhozéb zarina. ãwaihu'u pese pẽ'ẽzani hã ma tô te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, atoi uptabi za'ra wa'aba na 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, da te ai'ãma 're ãrowasété za'ra wa'aba mono na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê.

⁷ Taha na a norĩ wa'wa hã ma tô duré dama ãma asanho za'ra wa'wa, aihĩni ãsazei'wa norĩ, Masédoniza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ ma, duré Ataza na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ ma zama.

⁸ Tame 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wapari za'ra, a norĩ wa'wa hã dama 're sadawa wasu'u pese za'ra wa'aba mono wa, Wanhib'apito wasu'uwê hã. Duré ãsipai u, daza'rui mono bâ ma tô ãsadawa wasu'u hã datême waptã'ã. Duré 're ãsazei pese za'ra wa'aba mono na, ma tô aiwasu'u wa'wa hã da te 're wapari za'ra, daro mono bâ. Taha wa, wa norĩ hã 're ãsaze za'ra wa'aba mono na, wa te duré dama 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono õ di, aiwasu'u za'ra wa'wa hã da te 're wapari sirõmo za'ra mono wa.

⁹ Aiwasu'u wapari'wa norĩ hã, si'uihã na te wama rowasu'u za'ra, atême ãwasihutu aba zém na. Ma tô, u, asima ãwawê za'ra wa'wa. Te duré wama aiwasu'u za'ra wa'wa, ãne: "Ta norĩ hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're sazei pese za'ra. Taha wa, romhãiba 'manharĩ ãma, nasi wata za'ra õ di oto. Te te tãma 're romhuri za'ra mono õ di oto. Ma tô rême pese za'ra. 'Re

ĩhâimana u'âsi mono si, tô sena hã, u. Taha wa, ĩsadawa wasu'u, ma tô saze za'ra. Taha wa, te taha na si te te tãma 're romhuri pese za'ra.

¹⁰ Ĩ'ra hã hãiwa hawi apã we ĩmorĩzéb zô, te 're simipari u'âsi za'ra, ab're hawi apã te te ĩhãiwa'utu zô." Āne te wama aiwasu'u za'ra wa'wa. Tane tô. Ta hã Zezusi hã, Wanho'reptui'wa. Ma tô wanho'reptu za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te ĩdahã za'ra zé wi hã.

2

Tesaronita ãma Paru hã ĩwě na si te te ĩromhurizé wasu'u

¹ Wasisãnawã norĩ, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, aima wanhimiromhuri za'ra wa'aba zé hã taré õ di. Tô sena, wa tô aipawaptob za'ra wa'aba ni, sazei pese za'ra wa'aba da. Āne na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

² Piripu na 'ri nho'õmo nhisi hawi, wa tô atěme aihutu aba ni. Tame wasi'ubumroi ré, wa tô robzépata za'ra ni, ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiházém na, duré damreme wasété na zama. Taha wasu'u na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tane nherě, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô wapawaptob za'ra, wapahi ãna, ĩsadawa wasu'u hã wa te aima wasu'u za'ra wa'aba da, Cristuhu wasu'uwě na hã. Taha wa, wamreme wa'rãmi, da te wawi ro'wa'rutu za'ra nherě, wa tô ĩwasu'uwě na aima rowasu'u za'ra wa'aba ni tô, wapahi za'ra ãna.

³ Roti tô sena na si, wa aima roti za'ra wa'aba ni, ãhãna hã. Rowasu'u wě upana, wa te aima roti za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwě hã wa te wasima waibu da, wa te ai'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di. Marĩ ĩwě hã wa te aiwi udã za'ra wa'aba õ di.

⁴ Mare di. Ānei õ di. Tô sena, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩwawě za'ra mono zéb zarina, te te wapisutu za'ra wa, wa ĩwasu'uwě na wa te dama 're rowasu'u za'ra, ãne na romhuri'wa da, te te wawěsãmri za'ra wa.

Tawanhã wanhimirowasu'u wě wa, taré wama dato za'ra da, wa te wasina 're rosa'rata za'ra mono õ di. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwawěsãmri za'ra mono da si, wanhimirosa'rata za'ra hã. Ōhõ si te za te te 're wapibu za'ra, 're ĩwanomro wě mono zéb zô, ĩwě na si 're ĩwanhimirosa'rata za'ra mono zéb zô zama. Taha wa, ĩsadawa wasu'u na, wa te dama 're ĩrowasu'u wě za'ra mono na, wa'ãma 're toi mono da, wa wa te wasina 're rosa'rata za'ra.

⁵ Ai'rata wahâimana za'ra wa'aba ré, taré wamreme to na ai'ãma wawata za'ra wa'aba õ di. Duré marĩ ĩwě hã wanhimirowahutu wa'rãmi, wama sãmri za'ra wa'aba da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Āne na ma tô wa'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, ãne na wapě'ě 're, wanhimirosa'rata za'ra hã.

⁶ Wanhimirowahutu wě na wa'ãma 're aiwata za'ra wa'aba mono da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di. Duré, aimawĩ norĩ hã ãne zarina, wa'ãma wata za'ra da, wa te wasina rosa'rata za'ra õ di duré.

⁷ Cristu hã ma tô wazatõrĩ za'ra, ĩwasu'uwě hã wa te dama 're waihu'u za'ra mono da, ĩsadawa para. Taha wa, dama wamreme pire za'ra di. Tane nherě, wamreme pire na, wa te duré 're aiwari za'ra wa'aba mono õ wa, wa te ãma aiwi robzei'õ za'ra wa'aba õ di. Mare di. ãnei õ di, wa te aima ĩmanharĩ za'ra wa'aba zé hã. Wamreme wě na si, wa tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Wa tô ai'madâ'â pese za'ra wa'aba ni, dana norĩ hã ti'ra te te 're ĩmadâ'â pese za'ra mono ne.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwě hã wawa'a ãna, wa tô aima wasu'u za'ra wa'aba ni, wama asawi pese za'ra wa'aba wa. Taha wa, aiwi 're wasisawi za'ra wa'aba mono õ di, wa te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono tõ da. Tô sena, a norĩ wa'wa hã wama asawi uptabi za'ra wa'aba di.

⁹ Wasisãnawã norĩ, ãne na te tô wa'ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, 're ĩwanomro wě mono zém na. Wa norĩ hã wahâimanazéb da, wa tô wasima romhuri pese za'ra ni, wapatâ'â nherě, duré wawasutu nherě. Bâtâ sidâpâsi wasi'uihã na wanhib'rata na wa tô romhuri za'ra ni, wahâimanazéb da. Bâdâ 'rãiwatobro õ ré, duré bâdâ sébré nherě, wa tô wasima romhuri za'ra ni, wa te aiwari za'ra wa'aba tõ da, wama asõprub za'ra wa'aba na wapire na wa'madâ'â za'ra wa'aba tõ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na, wa te aima rowasu'u za'ra wa'aba ré.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwawaihu'u za'ra wa'wa, asõ'a za'ra wa'aba, 're ĩwanomro mono zé hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré wawaihu'u za'ra, 're ĩwanomro wě mono zém na hã. Wawasédé hã wa te 'manharĩ za'ra õ di. ĩwě na si wa tô wahâimana za'ra ni, asõ'a za'ra wa'aba. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti na hã ãma wasipa za'ra õ di. ãne ãma 're ĩwanomro mono zé hã, tô ĩbâ.

¹¹ Damama hã, dahâimanazém na te za ti'ra norĩ ma rowahutu. Tane, wa norĩ hã aihâiba bâ wa'aba, wa tô aima rowahutu za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na 're anomro wě wa'aba mono da.

¹² Duré da te aima 're amhâzépa za'ra wa'aba mono nherě, wa tô ãma aima robze za'ra wa'aba ni ĩwasu'uwě na, aiwi 're robzei'õ tõ za'ra wa'aba mono da. Wa tô aima roti pese za'ra wa'aba ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 're anomro wě wa'aba mono da, toi uptabi na te te 're ai'madâ'â za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tô te te sima 're aiwě za'ra wa'wa, hãiwa ãma ĩhâiba na rowa'a na ĩsiré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowě uptabi na.

¹³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te aima ĩwasu'u za'ra wa'wa hã wapari za'ra wa'aba wamhã, ma tô

asima ĩwē za'ra wa'wa. Taré ti'ai āma aibâ nhimirowasu'u newa, āma rosa'rata za'ra wa'aba ō di. Tō sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na, ma tō āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Tane tō, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na si wan-himirowasu'u za'ra hã. ĩsadawa wasu'u hã te tō ai'āma te te 're romhuri pese za'ra wa'wa, aipē'ē 're, ĩwē na si 're anomro aba mono da. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si, wa 're wawata za'ra, ĩmreme hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa.

Īsazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹⁴Zudeza na danhipti'a nho'ōmo nhisi āma hã, aiwana za'ra wa'aba, ma tō da te 're sazei pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã, ĩwasu'uwē hã. Tawamhã, Cristu Zezusihi āma ma tō 're danomro, ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'ōtō mono norĩ hã. Tawamhã, ĩsiré norĩ hã ĩsazei'ō'wa norĩ hã ma tō te te āma 're rowasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're saze za'ra mono tō da, ĩwasu'uwē hã, tisiré nherē. Tane, a norĩ wa'wa hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, ta norĩ ne, ma tō 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asiré norĩ hã asada 're sahi za'ra wa'aba mono wa, Zudeza norĩ ne.

¹⁵Duréhã, zudezu norĩ hã ma tō te te 're simro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã. Duré, āhãna zama ĩsihudu norĩ hã ĩhi'rata norĩ hã te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zéb zarina, ma tō siwi tĩwĩ, Wanhib'apito Zezusi hã. Ma tō duré te te wa'āma 're rowasété za'ra, ĩwasu'uwē hã wa te dama 're wasu'u za'ra mono tō da. Ma tō sisiti siwi wazatōrĩ za'ra, ĩsiti wasi'aba'ré da. Ma tō duré uburé da'āma tinhitob'ru za'ra. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wē ō di, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã.

¹⁶Tawamhã, wa norĩ hã zudezu'ō norĩ ma, wa tō wa te tãma 're rowasu'u za'ra ĩwasu'uwē na, da te 're sazei pese za'ra mono da, Zezusi hã te te 're da'anho'reptui mono da. Tawamhã, ta norĩ hã zudezu nherē, ĩsazei'ō'wa norĩ hã, ma tō te te wawi 're ro'wa'rutu za'ra, te te 're wazadawa uwati za'ra mono da aré, ĩwasu'uwē na wa te dama 're rowasu'u za'ra mono tō da. Āne tiwasété na 're ĩhâimana za'ra mono zém na, ma tō 're siwasété za'ētē za'ra. Tawamhã, tâibâ oto. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō wawi ro'wa'rutu'wa norĩ hã te te 're wē'ō pese za'ra. Rowē'ō, ma tō duré tãma pisutu za'ra. Tawamhã, ĩsiti te za oto 're nomro u'âsi.

Paru hã Tesaronita u apâ ĩmorizém na ĩsiwasu'uzé wasu'u

¹⁷Wasisānawã norĩ, ĩsazei'ō'wa norĩ nhimirob'manharizéb zarina, wasi'aba'ré na aihawi za'ra wa'aba, wasi'aba'réi wamhã, asiti za'ra wa'aba, wa a'â 're wasi'ubumro. Tane nherē, ai'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi aba mono ne, wa wan-himirosa'rata na wa te ai'āma 're rosa'rata wē u'âsi za'ra wa'wa. Awa'awi hã wapē'ézé uptabi na, wa 're wahâimana

za'ra. Taha wa, apâ atême wasihutu su'u aba da, wa tô wasima waihu'u za'ra ni, wa te asabu za'ra wa'aba da.

¹⁸ Wa te duré asabu téb za'ra wa'aba neza. Wa hã Paru hã, apâ atême ĩmorĩ aba neza. Taha wa, atême ĩmorĩ aba da, bâdâ, wa tô nasi ĩsima pisutu. Tane nherê, Satanasi hã wanhitob'ru hã ma tô nasi wa'ãma ro'wa'rutu za'ra, ãma atême ĩwisi za'ra wa'aba tō da.

¹⁹ Tane tô. Ni'wam norĩ me asōwa're're za'ra wa'aba, wasisōpētē za'ra ô di za, Wanhib'apito Zezusi apâ wei morĩ wamhã. Ni'wam norĩ hã, asōwa're're za'ra wa'aba, te te wama 're rowē zani za'ra mono ô di za. Wanhib'apito wei morĩ wamhã, ni'wam norĩ hã asōwa're're za'ra wa'aba, te te dama wawaihu'u za'ra ô di za, tô sena aima za'ra wa'aba, wa te 're ĩsada wa wasu'u za'ra mono zém na.

²⁰ Tane tô, wato sina, wa wa te 're aiwasu'u wē za'ra wa'wa dama, a norĩ wa'wa hã wama 're rowē zani za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsaze za'ra wa'aba mono zém na.

3

Timotiu hã ĩsazei'wa norĩ ma rowē zô, Tesaronita u ĩmorizé wasu'u

¹⁻³ Tawamhã, ai'ãma wapē'ézé uptabi za'ra wa'aba wa, apâ wasi'aba'rézéb zô wanhimipari waihu'u za'ra ô di oto. Taha wa, wa tô wasisaze za'ra ni, Timotiu hã wa te ãma atême satōrĩ za'ra wa'aba da, wa hã ĩsiwaprosi Atena na 'ri nho'ômo nhisi ãma ĩnhamra da nherê. Tawamhã, wa tô ãma atême satōrĩ za'ra wa'aba ni, Timotiu hã. Ta hã wasiré ĩsazei'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, Cristuhu wasu'uwē na te te dama 're rowasu'u mono da, wasiré. Taha wa, wa tô atême satōrĩ za'ra wa'aba ni, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, aihâimana nhiptete sina 're sazei pese za'ra wa'aba mono da, ĩwasu'uwē hawi apâ 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da, da te ai'ãma 're rowasété pese za'ra wa'aba mono nherê. A norĩ wa'wa hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina, da te wa'ãma 're rowasété za'ra mono wa, wa te 're ĩrobzépata za'ra mono na hã.

⁴ ãne na wa tô ĩwana aima rowaihu'u sirômo za'ra wa'wa, ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, za da te wama 're ĩrob'manharĩ pipa za'ra mono zém na hã. Āhãna, tô sena na ma tô asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, tô wa'ãma 're romhâimana za'ra mono wa.

⁵ Taha wa, asada 're dazahi za'ra wa'aba mono wa, apâ ãma atême ĩmorĩ aba neza, 're ĩsazei'ô utōrĩ za'ra wa'aba mono zé hã te aiwi waihu'u za'ra wa'aba da. Taha wa, Timotiu hã wa tô ãma atême satōrĩ za'ra wa'wa, apâ te te we wama aiwasu'u za'ra wa'aba da. Wa'uburé hã dawasété da, dawada'uri'wa hã te te aipibu za'ra wa'aba wa, 're saze

zahâri za'ra wa'aba mono õ'umnhasite, wa tô ai'âma 're îhâtâ'â za'ra wa'wa. Aima wanhimirohmuri za'ra wa'wa hã taré 're hâimana mono õ'umnhasite, wa tô âma atême satõri za'ra wa'wa Timotiu hã, te te aiwaihu'u za'ra wa'aba da.

Tesaronita hawi, Timotiuu nhimirowasu'u wẽ na Paru norĩ ıto za'ra zé wasu'u

⁶ Tawamhã Timotiu hã ma tô we apâ watême tiwisi za'ra, aihawi za'ra wa'aba. Ma tô aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã wei wama âwisi. Wa te wapari ze za'ra di, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã. Cristu hã te, u, asina 're î'umnhasi pese za'ra wa'aba mo. Asimizawi pese za'ra wa'aba na te, u, 're anomro aba mo. Duré, îwẽ na si te, u, wa'âma 're îrosa'rata za'ra wa'aba mo. Îwazabu za'ra wa'aba da si, te, u, 're asimipari za'ra wa'aba mo. Âne, aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa hã, wa te wapari ze za'ra di. Tane tô, wa norĩ zama wa te asabu za'ra wa'aba neza. Wa duré sô mapari za'ra ni aré, wa te î'asabu za'ra wa'aba zéb zô.

⁷ Wasisânawã norĩ, da te wa'âma 're rowasété za'ra mono nherẽ, duré marĩ îpire na wa te 're robzépata za'ra mono nherẽ, 'Re îhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, wa tô apâ pê'ẽ daba'wara pese ni.

⁸ Âne wa, wahâtâ'â âna wa oto 're wahâimana za'ra apâ, Wanhib'apito âma asiptete sina âma 're anomro aba mono wa.

⁹ Taha wa, wa oto Wanhib'apito 'Re îhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra, îsõ'a, wama 're robze zani za'ra wa'aba mono wa, Zezusi hã asina 're î'umnhasi pese za'ra wa'aba mono zém na hã.

¹⁰ Awẽ sidâpâsi, wa wanhimi'ẽ na tâma 're wamreme zusi, bâta na barana zama, ta hã te te wama pisutu za'ra da, nimahã na âma atême wasi'aba'rúi wa'aba da, wasisabu za'ra da apâ, duré zahadu îwaihu'u za'ra wa'aba õ hã, wa te aima waihu'u za'ra wa'aba da, 're îsazei uptabi za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹¹ Wanhib'apito 'Re îhâimana u'âsi mono wi, Wamama wi hã, duré Wanhib'apito Zezusihi wi hã, wa wa te 're rowaptêrẽ za'ra, te te wama ropese za'ra da, apâ wasihutu da, atême wa'aba.

¹² Tô sena ma tô 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Uburé ma tô duré 're îdazawi pese za'ra wa'aba mo. Tane tô, wẽ di. Taha wa, wa duré wa te tiwi 're rowaptêrẽ za'ra, Wanhib'apito wi, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, awẽ sidâpâsi asimizawi pese za'ra wa'aba zé hã, te te aima 're sa'ëtẽ za'ra wa'aba mono da. Sa'ëtẽ na, wa te 're î'asawi pese za'ra wa'aba mono zém ne, aiwa sa'ëtẽ na 're dazawi pese za'ra wa'aba mono da, wa wa te tiwi 're rowaptêrẽ za'ra.

¹³ Tawamhã taha na te za te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, aihâimana nhiptete za'ra wa'aba sina, îwẽ uptabi na

si ãma 're anomro aba mono da. Tawamhã Wanhîb'apito Zêzusi hã, uburé tinhib'a'uwẽ norĩ me, wei wazô si'aba'rêi wapsi, asi'wa'rutu za'ra wa'aba ãna te za ãsô'a aimasa wa'wa, Wamama 'Re ãhãimana u'ãsi mono nho'a.

4

'Re ãdanomro wẽ mono zéb zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, dama 're ãtoi mono zé wasu'u

¹ Wasisãnawã norĩ, wa tô aima waihu'u pari za'ra wa'aba ni, niha 're anomro wẽ wa'aba mono da, taha zarina, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ai'ãma 're to za'ra wa'aba mono da. Taha zarina, te tô ãma 're anomro wẽ wa'aba mo oto. ãhãna wa za duré aima roti pese za'ra wa'aba ni, 're anomro wẽ wa'aba mono zém nhîpai u, asima 're sa'êtẽ za'ra wa'aba mono da, Wanhîb'apito Zêzusihi zadawa para.

² Taha zadawa para, wa te aima 're ãroti za'ra wa'aba mono zé hã ma tô ãwaihu'u pese za'ra wa'wa.

³ 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô te te sima 're aiwẽ za'ra wa'wa, 're anomro wẽ wa'aba mono da, duré pi'ô norĩ, duré aibã norĩ zama aihãiba na asiwi 're ã'asipsaihuri si'uiwa za'ra wa'aba mono zé hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono tô da oto.

⁴ Aibã norĩ hã aimro si te za 're ã'madã'ã za'ra wa'aba mo, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da.

⁵ Rowasutu zô si asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono ô di za. Ta hã, ãsazei'ô'wa norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te waihu'u za'ra ô wa.

⁶ Tane 're anomro aba mono ô di za. ãsazei'wa norĩ hã, asisãnawã te 're anomro aba mo. Taha wa, asisãnawã mro nherẽ, asiwi 're upi za'ra wa'aba mono ô di za, asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono tô da, aiwasédé hã asi'ãma 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tô da. Tane, ni'wa hã tiwasédé te te 're 'manharĩ mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za niha tãma rob'manha. ãne tô sena, wa tô aima waihu'u za'ra wa'aba ni, waihu'u pese za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, wa duré ãma aima sahu za'ra wa'aba ni.

⁷ Aibã norĩ, aimro hãiba upana aimawi pi'ô hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Duré pi'ô norĩ hã aimro hãiba upana aimawi aibã hã 're upi za'ra wa'aba mono ô di za. Dahãimana nhiséb ô ré, 're wanomro mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima 're wa'apisutu mono ô di. Wanhimi'ẽ na ãma 're wanomro wẽ uptabi mono da si, ma tô te te sima 're wa'apisutu.

⁸ Taha wa, ãne wa te aima ãroti za'ra wa'wa hã, asiwi wẽ'ô za'ra wa'aba ô di za. Ni'wa hã te te siwi wẽ'ô wamhã, e ta hã ti'ai ãma dahãiba te za siwi wẽ'ô. Mare di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te za siwi wẽ'ô, wama Tipẽ'èzani nhomri'wa hã.

⁹Īsazei'wai mono bâ 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zém na, wa te aima rob'ui'ére za'ra wa'aba ô di za oto. Tô sena ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã si'uihã na ãma aima rowahutu za'ra wa'wa, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono zéb da hã.

¹⁰Ma tô 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo tô, Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma 're ĩdasi'ubumroi mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ hã. Tane nherê, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, asimizawi pese zém nhipai u, asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono sina, ĩwê uptabi hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da.

¹¹Ai'rata wasi'ubumroi wa'aba ré, ãne wa tô aima roti za'ra wa'aba ni, rowê na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asima 're ropibui wê za'ra wa'aba mono da, duré asimi'ê na asi'uihã na aihâimanazéb da, 're romhuri za'ra wa'aba mono da, aihâiba mono bâ wa'aba. ãne, wa tô aima roti za'ra wa'aba ni. ãne ĩwê uptabi hã te za tô 're ĩ'manharĩ u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹²Tawamhã danho'a 're anomro wê wa'aba mono wa, ĩsazei'ô'wa norĩ hã te za te te 're aiwêšãmri za'ra wa'wa. Te za te te 're aiwazéb za'ra wa'wa. Duré asimi'ê na 're romhuri za'ra wa'aba mono wamhã, 're dawari za'ra wa'aba mono ãna, te za 're anomro aba mo.

Apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u

¹³Wasisãnawã norĩ, ni'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zazei'ô'wa hã, dawĩ dâ'â wamhã, ĩsiré norĩ hã te za ãma 're pē'êzé pese za'ra, apâ 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono zé wasu'u hã te te 're waihu'u za'ra mono ô wa. Tanei ô di za, a norĩ wa'wa hã. Taha wa, wa wasima wê za'ra ni, sena na waihu'u za'ra wa'aba da, dadâ'â wasu'u hã.

¹⁴Zezusi hã ma tô dârâ. Ma tô pē'êhai'utô. Pē'ê si'utôřĩ nherê, ma tô apâ hâiwa'udu. Āhãna te 're morĩ u'â oto. ãne na wa tô saze za'ra ni. Taha wa, wa tô duré waihu'u za'ra ni, ĩsazei'wa norĩ hã 're dâ'â za'ra mono wamhã, apâ 're ĩhâiwa'utu za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za apâ te te 're ahâiwa'utu, Zezusi te te apâ ĩhâiwa'utu ne.

¹⁵Tawamhã, Wanhib'apito we apâ wazô morĩ wamhã, ãté wa norĩ hã zahadu wahâiba ré 're wanomro mono ré, te za wei mo. Tane nherê, 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ wana, ĩtême wasihutu ô di za. ãne Wanhib'apito te te wama ĩrowahutu za'ra zarina, wa aima rowasu'u za'ra wa'aba ni.

¹⁶Tô sena, Wanhib'apito hã te za wei wazô si'ra, hâiwa hawi. Tawamhã, te za tâma wa'ru za'ra, hâiwa ãma tâma ĩromhuri pese 'wai ma. Hâiwa ãma tâma ĩromhuri pese 'wa hã, te za wei hã, hârâ 'râihã na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimnihârâzém na. Tawamhã, ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, ta norĩ uimrehêne te za apâ hâiwa'utu za'ra.

17 Tawamhã wa norĩ hã ãsazei'wa norĩ hã, zahadu wahãiba ré ré 're ãwahãimana za'ra mono norĩ hã, apã ãhãiwa'utu za'ra norĩ me, ãsazei'wa norĩ me, te za sitẽme wa'ubumro awa'awi, hãiwa'a ãma. Tawamhã, Wanhib'apito hã wa za oto aihĩni sôpêtẽ za'ra ni, hãiwa nho're ãma. Tawamhã, ã'rata wa za 're wahãimana u'ãsi za'ra.

18 ãne te za ãwasu'u na 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo.

5

Wanhib'apito apã wei morĩ õ ré, 're ãdanomro wẽ mono zé wasu'u

¹ Wasiré ãsazei'wa norĩ, Wanhib'apito apã wei wazô ãmorĩzé hã, wa tô aima waihu'u pese za'ra wa'aba ni. Tane nherẽ, wa za duré apã aima ãma rob'rãzarõtõ za'ra wa'wa, rob'ui'ére na. Niwapsi, te za wei mo apã wazô. Tane nherẽ, bãdã hã wa te waihu'u za'ra õ di. Nimahã na we ãmorĩzé hã, wa te waihu'u za'ra õ di. A norĩ wa'wa hã ma tô ãne hã ãwaihu'u pese za'ra wa'wa.

² Wanhib'apito apã wei morĩ wapsi, awa'awi te za wei mo. Tane tô, ni'wa hã barana simisaihuri da, marĩ zô 'ri para u sébré wamhã, 'ri para ãsi'ubumro norĩ hã te za tãma a'rãmi za'ra, sô simipari za'ra õ nherẽ, sébré wa. Tane, Wanhib'apito apã we ãmorĩzéb zô 're danhimipari za'ra mono õ ré, te za wei mo.

³ Sô 're danhimipari za'ra mono õ wa, te za ãsazei'õ'wa norĩ hã da te dasima 're rowasu'u za'ra, ãne: "Rowẽ na wa za oto 're wasi'ubumroi u'ãsi, marĩ hã wazô 're wairébé mono ãna." ãne te za dasima da te 're rowasu'u za'ra, da te 're waihu'u za'ra mono õ wa. ãne, da te dasima 're rowasu'u za'ra mono wapsi, tawapsi, awa'awi te za ropipa hã dazô watobro, Wamama hã za te te dama ãrob'manharĩzém na hã. Tiwi dasimani waihu'u za'ra õ di za, pi'õi ma, ã'ra tãma 're rere'e mono da, ãwasã ãma 're sépu'u za'ra mono wa, ai'uté zépu hã tiwi 're ãsimani za'ra mono õ ne.

⁴ Wasiré ãsazei'wa norĩ, a norĩ wa'wa hã Wanhib'apito apã wei ãmorĩzéb zô, te sô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Taha wa, awa'awi za wei morĩ nherẽ, tãma a'rãmi za'ra wa'aba õ di za, barana ãsimisaihuri norĩ ma, 're ãdasi'rãmi za'ra mono ne.

⁵ Tawamhã Wanhib'apito apã we ãmorĩzéb zô, aihĩni 're ã'asimipari za'ra wa'aba mono norĩ hã, rowa'a na 're ãdahãimana za'ra mono zém ne, 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã, a norĩ wa'wa hã ti'ai ãma. Apã we ãmorĩzéb zô 're ãdanhimipari za'ra mono õ norĩ ne, robra na 're wahãimana za'ra mono õ di tô, wa norĩ hã.

⁶ Taha wa, 're ãdanhõtõ za'ra mono ne, wanhimiza'rese ãna 're wahãimana za'ra mono tõ da, wa za sô 're wanhopré u'ãsi.

⁷ Barana si te rosa'rese ãna 're danhotõ za'ra. Barana si te duré ãzézei'wa norĩ hã 're siwamnarĩ za'ra.

⁸ Tazahã, wa norĩ hã Wanhib'apito apã we ãmorĩzéb zô, 're wanhimipari za'ra mono wa, wanhimi'ẽ na sô 're wanhoprẽ mono sina, wa za 're wahãimana za'ra. Tawamhã wa za wasi'upari za'ra ni, wanhitob'ru wi, Wanhib'apito wa te 're ãsaze za'ra mono zém na, duré 're ãwanhimizawi pese za'ra mono zém na, duré Zezusi te te 're ãwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ãwanhimipari za'ra mono zém na. Da'wapéi'wa norĩ hã, tinho'utu'u ãhãtete na, duré ã'rãzaza ãhãtete na te 're si'uza za'ra, tinhitob'rui wi, da te 'manhiptã'ã tã da. ãne, Wanhib'apito wa te 're ãsaze za'ra mono zém na, duré 're wanhimizawi pese za'ra mono zém na, wa za 're wahãimana za'ra, wapẽ'ẽ wẽ te te wawi wasété tã da, wanhitob'ru hã. Duré Zezusi te te 're ãwanho'reptu za'ra mono zéb zô, 're ãwanhimipari za'ra mono zém na, wa za 're wahãimana za'ra, wanhimirosa'rata na te te wawi ro'wa'rutu tã da.

⁹ Tane tã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã niha te te wama 're arob'manharĩ mono da, te te sima 're wa'awẽ mono õ di. Ma tã te te sima 're wa'awẽ, Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're wa'anho'reptui mono da.

¹⁰ Ta hã ma tã wazada dãrã, ã'rata 're wasi'ubumroi mono da. Tawamhã, apã wei wazã morĩ wapsi, wahãiba ré 're ãwanomro mono norĩ hã, duré wawana 're ãdadã'ã za'ra mono norĩ me, wa za ã'rata wasiré 're wasi'ubumroi u'ãsi.

¹¹ Taha wa, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipẽ'ẽ wẽ za'ra wa'aba na asiptete sina 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Tã sena na ãhãna hã ãma 're asipawaptob za'ra wa'aba mono ne, te za duré ãma 're asipawaptob u'ãsi za'ra wa'aba mo, õne u'ãsi.

'Re ãdanomro wẽ mono zéb da na roti wasu'u

¹² Wasiré ãsazei'wa norĩ, wa aima roti za'ra wa'aba ni, te te aima 're ãromhuri za'ra wa'aba mono norĩ hã 're hãimana wazéb za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hã, Wanhib'apito ma romhuri'wa norĩ. Taha wa, te za marĩ hã ãwẽ si te te aima 're wẽ za'ra wa'wa. Duré timreme wẽ na si te za aima te te 're roti za'ra wa'wa. Tawamhã, ta norĩ mreme, te za 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo.

¹³ Ta norĩ hã te te aima 're romhuri pese za'ra wa'aba mono wa, te za 're ãwazéb za'ra wa'aba mo. Te za duré 're ãsawi pese za'ra wa'aba mo. Asima 're aimreme wasété za'ra wa'aba mono ãna, te za asiré 're aihãimana za'ra wa'aba mo, rowẽ na.

¹⁴ Wasiré ãsazei'wa norĩ, wa za duré aima roti za'ra wa'aba ni. Ni'wam norĩ hã 're wa'a za'ra mono wamhã, te za tãma 're ãroti pese za'ra wa'aba mo, simi'ẽ na si'uihã na te te sima 're romhuri za'ra mono da. Duré ni'wam norĩ hã robzei õ wamhã, te za 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo, robzei'õ u'ãsi 're nomro tã mono da. Duré ni'wam norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u te te waihu'u za'ra nherẽ, ãwẽ na si 're nomro mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ

wamhã, te za 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo. Da'ãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwaimri te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, sada.

15 Ni'wai ma ĩwẽ'õ hã da te 'manharĩ wamhã, te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa marĩ ĩwẽ'õ hã dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tõ da. Marĩ ĩwẽ'õ hã da te aima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, ĩwẽ na si te za 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, asa tãma ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono tõ da. ĩwẽ na si te za asima 're ĩ'manharĩ u'ãsi za'ra wa'aba mo, asiré ĩsazei'wa norĩ ma. Uburé te za dama 're ĩ'manharĩ wẽ u'ãsi za'ra wa'aba mo, a'uwẽ mono bã.

16 'Re atoi uptabi za'ra wa'aba mono na, te za 're anomro u'ãsi aba mo.

17 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, te za 're aimreme zusi u'ãsi aba mo.

18 Wẽ wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. Rowẽ na 're anomro aba mono wamhã, duré robzei'õ na 're anomro aba mono nherẽ, wẽ wa, te za ãma 're aiwata u'ãsi za'ra wa'aba mo. ãne na 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono, ma tõ aima pisutu za'ra wa'wa, Cristu Zesusihi nhib'a'uwẽ 're anomro aba mono wa.

19 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzẽm na asiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za.

20 Ni'wa hã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani zarina, marĩ hã te te waihu'u wamhã, ĩsimirowasu'u hã asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba õ di za, taré newa.

21 Uburé marĩ hã te za 're ĩpibu za'ra wa'aba mo, ĩwẽ zõ. Tawamhã, marĩ ĩwẽ si te za asima 're ĩtété za'ra wa'aba mo.

22 Uburé marĩ ĩwasédé hã te za asiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo, ĩré 're anomro aba mono tõ da.

23 'Re ĩhãimana u'ãsi mono wi, rowẽ nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ za'ra, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, asimi'ẽ na ĩsine, ĩwẽ na si ãma 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da, duré uburé asimirosa'rata wẽ na si, 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito Zezu Cristu hã apã wei wazõ morĩ wamhã, ĩwẽ na si te za ai'madã'ã za'ra wa'wa.

24 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwẽ da, te te 're ĩ'apisutu za'ra wa'aba mono hã, umnhasi uptabi wa, te za tõ te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ĩwẽ na si 're anomro u'ãsi aba mono da.

Rob'ui'ére 'rãsutu zé

25 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, Wamama ma.

26 Uburé asiré ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, te za asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hãrã za'ra wa'aba mo.

²⁷ Wanhíb'apito zadawa para, ãmreme pire na wa aima nharĩ za'ra wa'wa, ã hã wa te aima ãrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, dama 're sõré za'ra wa'aba mono da, ãsazei'wai mono bâ.

²⁸ Wanhíb'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptẽẽ za'ra, tinhimipawaptobzẽ hã te te aima sõmri za'ra wa'aba da, ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono da.

2 Tesaronita norĩ **Paru hã, maparane ãma te te duré** **ĩrob'ui'érézé, Tesaronita norĩ ma** **Ībaihã wasu'uzé**

Paru hã Tesaronita ãma Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ĩmorĩ'rata na te te rob'ui'éré pari, ma tô duré tinhimi'ui'éré na tãma ãma sahu za'ra, maparane ãma.

Ni'wam norĩ hã Tesaronita norĩ hã ma tô te te dama 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorĩ pari na hã. Nima norĩ hã ma duré te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã apã we ĩmorizéb u hã ĩromhuture na hã. Taha wa, ma tô danhimromhuri na sahãri za'ra ni. Taha wa, ma tô 'ribabam na si dawĩ 're hãimana za'ra, dasa na Zezusihi zô simipari za'ra mono sina. Taha wa, Paru hã ma tô tãma roti za'ra, ãne na 're hãimana za'ra mono tô da.

Ma tô duré tãma waihu'u za'ra, rowasédé hã duré dawasédé hã Satanasihi nhiptete zarina za ĩsa'ětē u'âsi mono na hã, Zezusi apã za we ĩmorizéb u hã. Tamemhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te za oto ãma ai'uté, Satanasihi ãma hã. ĩsiptede hã te za tiwi uprosi.

1-2 Īsazei'wa norĩ, wa hã Paru, Sira, duré Timotiu, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba ni, Tesaronita na 'ri nho'ômo nhisi ãma asiré 're asirã'ôtô aba mono norĩ ma.

Wamama hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, ĩsib'a'uwē 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wamama ma, wa ai'ãma 're wamreme zusi u'âsi 'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, ãma 're anomro aba mono da.

Zezu Cristu apã wei morĩ wa, dahãimanazéb zarina za te te dama ĩrowairébézé wasu'u

³ Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, 're aihãimana wē za'ra wa'aba mono wa. Ta hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na. Tawamhã ma tô oto 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mo. Awē sidâpâsi 're ĩsazei pese za'ra wa'aba mono zé hã, te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Aihãiba mono bâ, te 're asisawĩ za'ra wa'aba mo. Duré awē sidâpâsi 're asisawĩ pese za'ra wa'aba mono zé hã te ãma 're ĩsa'ětē za'ra wa'aba mo. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra. ãne, wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, wama wē za'ra di. Tô ĩ'uwaibaba si.

⁴ Taha wa, wa norĩ hã wa wa te 're aiwēsãmri za'ra wa'wa, wato sina. Īsazei'wa norĩ hã, daro mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, wa tô wa te 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa. Tawamhã, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, ma tô da te ai'ãma 're rowasété za'ra wa'wa. Īwasédé hã da te aima 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ma tô 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Tazahã, asimi'ẽ na te asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha na, wa tô wa te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, wapẽ'ẽ 're wato sina.

⁵ Tawamhã, wa tô wa norĩ hã waihu'u za'ra ni. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, sena na te za dahãimanazém na te te dama 're arowairébé. A norĩ wa'wa hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa, te 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, ãma 're anomro wẽ u'âsi aba mono da. Taha wa, te za te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩ'rata 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ĩsimiroti ré 're anomro wẽ u'âsi aba mono da. Taha wa, za ĩré 're anomro wẽ wa'aba mono wa, te a'á 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, asirõiwi da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa. Āne na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono na, wa tô waihu'u za'ra ni, tô ĩbã ĩsimirowairébézé hã.

⁶ Tane tô, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, tô sena. Tawamhã, te za niha te te dama 're arob'manharĩ, te te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono norĩ ma.

⁷ Duré te za aipawaptob za'ra wa'wa, rowẽ na si 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Wa norĩ zama, robzépata na 're ĩwahãimana za'ra mono norĩ zama, te za wapawaptob za'ra, rowẽ na si 're wahãimana za'ra mono da. Tô sena, te za Wanhib'apito Zezusi hã wei wama sihã'i'ré hãiwa hawi, te te tãma 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ me. Tawamhã, wei morĩ wamhã, te za tô dahã za'ra. Te za duré wa norĩ hã wapawaptob za'ra.

⁸ Tawamhã unhamã ro'o wa'wam ne, te za we nhamra, Zezusi hã. Niha te za dama arob'manha, 'Re ĩhãimana u'âsi mono, da te dasima 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono norĩ ma, duré Wanhib'apito Zezusihi nhiminho'reptuzém na, ĩwasu'uwẽ te te 're ĩsazei õ za'ra mono norĩ ma zama.

⁹ Ta norĩ hã te za sisiti satõrĩ za'ra, ĩsiti 're si'ubumroi u'âsi mono da, rowẽ'õ u'âsi na. Taha na te za te te 're robzépata u'âsi za'ra. Tawamhã, Wanhib'apito nhiti 're dahãimana za'ra mono wamhã, tiwaihu'u pese na marĩ hã rowẽ uptabi na, te te 're da'apawapto mono õ di za. Taha ré 're dahãimana za'ra mono õ di za. Āne, sena na te za dama arowairébé.

¹⁰ Tawamhã, wei morĩ wamhã, ĩsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da, te te 're ĩdapawaptob za'ra mono norĩ hã te za ãma tiwata za'ra, te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã. Te za tô ãma titob'uzu za'ra. A norĩ wa'aba zama, wanhimirowasu'u

zarina ĩwasu'uwẽ na 're ĩsaze za'ra wa'aba mono norĩ hã, te za ãma dame aiwata za'ra wa'wa. Te za duré ãma atob'uzu za'ra wa'wa. Tane tô, bådâ ĩpire, ĩwa waptã'ã wapsi, te za uburé dama ãma uwaimra.

¹¹ Taha wa, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra, ĩwẽ na te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, taha zarina, 're ĩdanomro mono zép tém na 're anomro wẽ wa'aba mono da, te te aima 're ĩpisutu za'ra wa'aba mono zéb zarina si. Wa duré wa te tiwi 're rowaptẽrẽ za'ra, asimirosa'rata wẽ 'manharĩ'wai wa'wa hã, tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da, marĩ hã, ĩwẽ si 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da, 're sazei pese za'ra wa'aba mono wa.

¹² Tawamhã Wanhib'apito Zezusihi ãma te za 're dawata za'ra, Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono me, te te 're ĩaipawaptob za'ra wa'aba mono zém na ãma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono wa. Te za duré te te dama 're aiwasu'u wẽ za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi hã.

2

Wanhib'apito Zezu Cristu apâ za we ĩmorĩzé wasu'u

¹⁻³ Āté ni'wa hã ma tô aima rowasu'u za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezu Cristu za apâ wei wazô ĩwisizém na hã. Āté bådâ hã ĩwa waptã'ã newa, ma tô aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. Tawamhã ĩwasu'u hã tô sena newa, ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, 're aipẽ'ẽwara za'ra wa'aba mono tõ da. Āté 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, marĩ hã ni'wai ma, te te ĩwaihu'u zarina newa, ãté duré marĩ hã te te ĩwaparĩ zarina newa, ãté duré wanhimi'ui'éré zarina newa, ni'wa hã ma tô ãne aima rowasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Āne danhimirowasu'u hã 're saze za'ra wa'aba mono õ di za, dazadawa nhipse na da te aiwi 're udâ tõ za'ra wa'aba mono da. Wanhib'apito wei morĩ õ ré, daro mono bâ te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zada 're dahâimana za'ra. Duré ni'wa hã ĩwasété uptabi hã te za dama sihâi'ré. Ta hã, ropipa ãma za oto 're ĩhâimana mono zé hã.

⁴ Ta hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana waihu'u pese newa, ãma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã te za dawi wẽ'õ za'ra, ta norĩ ãma 're dawata za'ra mono tõ da oto. Romhâiba hã te za duré dawi wẽ'õ za'ra, ãma 're dawata za'ra mono tõ da. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono hã te za dawi wẽ'õ za'ra. Uburé ãma 're ĩdawata za'ra mono na te te ãma ĩda'rãnhipa na, te za siwasu'u dama: "Wa hã, ĩwaihu'upe. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono." Āne te za siwasu'u. Tawamhã ti'ai ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩdawata za'ra mono zéb u, te za ãzé, tame sãmra da.

⁵ Tawamhã e ma tô aiwi aimani za'ra wa'wa, ãne na hã te te aima ĩrowahutu za'ra wa'aba zé hã ai'rata ĩnhamra za'ra wa'aba ré hã.

⁶ Tane nherê, aibã ĩwasété uptabi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono, bådâ te te tãma ĩpisutu õ ré, we datême watobro õ di za a'â. Niwa bådâ hã ĩwa waptã'ã wapsi, te za wei watobro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si. ãne na hã ma tô duré ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

⁷ ãhãna pi'uriwi, ma tô Wa'uburé hã tinhimiromhuri na ãma sãna'rata. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tiwi ĩsawizé hã te za a'â ãma 're hâimana, ĩwasété uptabi ãma, bådâ ĩwa waptã'ã õ wa a'â. Taha parip si, te te tiwi ĩsawizé hã ãma 're hâimana mono õ di za oto.

⁸ Tawamhã ĩwasété uptabi hã te za we sihâi'ré oto, danho'a te te romhuri da. Tane nherê, Wanhib'apito Zezusi hã wei morĩ wamhã, tizadawa wa'u'u na te za tĩwĩ. Rowa'a za'êtê ré wei wisi wamhã, ĩwasété uptabi hã tâibã za oto.

⁹ Tane nherê, Wanhib'apito wei morĩ õ ré, te za ĩwasété uptabi hã Satanasihi waihu'u pese zéb zarina, te te dama 're romhõsi. Marĩ hã tô sena newa, da te ãma ĩwaihu'u za'ra zéb da hã, duré marĩ na ĩdatob'uzu za'ra zéb da, te za te te dama 're romhõsi.

¹⁰ Tinhimiromhuri wasété na te za dawu udã pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti za 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ wi. Ta norĩ hã te ĩwasu'uwẽ hã te te siwi 're wẽ'õ za'ra, tô sena ĩwasu'uwẽ hã. Taha wa, ta norĩ hã te te 're sõ'reptu za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

¹¹ Tô sena ĩwasu'uwẽ hã da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dapawaptob õ di za. Tawamhã, te te dapawaptob õ wamhã, te za oto dama pisutu za'ra, tizadawa nhipese na tô sena newa te te dawu ĩ'udã nhimiroti si, da te 're sazei pese za'ra mono da oto.

¹² Taha wa, sisiti te za dazatõrĩ za'ra ropipa u, tô sena ĩwasu'uwẽ hã da te 're ĩsaze za'ra mono õ norĩ hã, ĩwasété si, da te dasima 're ĩwẽ za'ra mono norĩ hã.

'Re ĩdasisõ'reptu za'ra mono zé wasu'u

¹³ Wasisãnawã norĩ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa 're wawata u'âsi za'ra, ãma 're anomro wẽ wa'aba mono wa, Wanhib'apito te te 're ĩ'asawi pese za'ra wa'aba mono norĩ hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô marĩ õ uptabi ré sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩmorĩ'rata na te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da. Tawamhã, Tipẽ'êzani hã ma tô te te aima 're anhomri 'wa, ĩtême 're anomro wẽ wa'aba mono da. Ma tô duré ai'ãma tinhib'a'uwẽ uptabi za'ra wa'wa. Ma tô duré te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'wa, tô sena ĩwasu'uwẽ hã 're sazei pese za'ra wa'aba mono da.

14 Te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da, ma tô aipẽ'ẽ 're aima nharĩ za'ra wa'wa, ãwasu'uwẽ, wa te aima wasu'u za'ra wa'aba wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu siré rowẽ uptabi ré 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, ãsine rowa'a za'êtẽ ré.

15 Tawamhã, wasiré ãsazei'wa norĩ, 're sazei pese za'ra wa'aba mono za, sena na wa te aima 're ãrowahutu za'ra wa'aba mono hã. Uburé wamreme na duré uburé wanhimi'ui'ére na, wa te aima ãma 're ãrowahutu za'ra wa'aba mono zé hã te za 're ãsazei pese za'ra wa'aba mo, ãsarina 're anomro wẽ wa'aba mono da.

16-17 'Re ãhâimana u'âsi mono hã Wamama hã, te te 're wa'azawi pese. Te duré te te 're wa'apawapto, wapẽ'ẽ 're, 're wanomro wẽ u'âsi mono da, wahâimana nhiptete sina wanhimi'ẽ na sô 're wanhimipari u'âsi za'ra mono da, ãwẽ zô. Taha wa, wa za Wamama wi, wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu wi zama, ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, duré asiptete sina ãwẽ na si tâma 're romhuri pese za'ra wa'aba mono da, asimirowasu'u wẽ za'ra wa'aba na.

3

Paru norĩ ãma ãsazei'wa norĩ 're ãmreme zusi mono zé wasu'u

1 Wasisânawã norĩ, te za wa'ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, te te 're wapawapto u'âsi za'ra mono da, Wanhib'apito zadawa wasu'u hã, dahâiba mono bâ da te 're wapari su'u za'ra mono da, da te 're saze za'ra mono da, asine za'ra wa'aba.

2 Tazahã, aihĩni da te 're saze za'ra mono õ di, ãsadowa wasu'uwẽ hã. Taha wa, te za duré wa'ãma tâma 're aimreme zusi aba mo, te te dawĩ wanho'reptu za'ra da, ãwasété uptabi na si 're ãdanomro mono norĩ wi.

3 Wanhib'apito Zesusihi si, umnhasi za'êtẽ di. Taha wa, te za te te 're aipawapto za'ra wa'wa, 're sazei utõrĩ za'ra wa'aba mono tõ da, aihâimana nhiptete sina ãma 're anomro aba mono da. Duré Wa'uburé wi, ãwasété uptabi wi, te za tiwi aihâiba zawĩ za'ra wa'wa.

4 Wa norĩ hã Wanhib'apito ãma simisutu 're wanomro mono wa, wa wa te ai'ãma 're umnhasi za'ra wa'wa. Taha wa, wa aiwaihu'u za'ra wa'aba ni, tõ sena, wanhimiroti zarina ãma 're ãanomro aba mono na hã. Tane tõ, õne u'ã te za ãma 're anomro aba mo.

5 'Re ãhâimana u'âsi mono wi, wa wa te 're rowaptẽrẽ u'âsi za'ra, ãsimizawizé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, duré Cristuhu nhimipawaptozbézarina asimi'ẽ na ãma 're ãaihâimana za'ra wa'aba mono zé hã asina waihu'u pese za'ra wa'aba da.

Īsazei'wa norĩ, tinhimarĩ zô te te sima 're ĩromhuri za'ra mono zé wasu'u

⁶ Wasisānawā norĩ, Wanhīb'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa aima roti pese za'ra wa'aba ni, ni'wam norĩ wi, a'ā 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Ta norĩ hā asiré Īsazei'wa norĩ nherē, wa'a u'āsi te 're hāimana za'ra. Wanhimiroti zarina 're hāimana za'ra mono ō di. Taha wa, ĩhāiba zu 're aihāimana za'ra wa'aba mono ō di za.

⁷ Wa norĩ hā ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, wa tô āma aima asanho za'ra wa'aba ni, Īsazei'wa norĩ hāimanazém na hā. Siwa'ru 're wahāimana za'ra mono ō di. Mare di. Taha wa, āma aima ĩwasianho za'ra wa'aba zé hā ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ĩsarina āma 're anomro wē wa'aba mono da.

⁸ Ai'rata wahāimana za'ra wa'aba ré, dasa hā wa'ābā āna wa te 're huri mono ō di. Wa tô wa te wasima 're romhuri pese za'ra, wapatā'ā nherē, duré wawasutu nherē. Bādā 'rāi watobro ō ré, duré bādā sébré nherē, wa tô wa te wasima 're romhuri za'ra, wama 're asōprub za'ra wa'aba mono na, aima wapire za'ra wa'aba na 're wahāimana za'ra mono tō da.

⁹ Wanhīb'apito wasu'uwē na, wa te aima 're ĩromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'rāmi, marĩ na 're wapawaptob za'ra wa'aba mono da, wama 're ĩru za'ra wa'aba mono zé hā, tô sena te aré tô wama 're ĩru za'ra wa'aba mo. Tane nherē, marĩ na wa te 're rowaptērē za'ra mono ō di, ai'rata 're wahāimana za'ra wa'aba mono ré hā. Āne wa tô aima āma asanho za'ra wa'aba ni, 're ĩwahāimana za'ra mono zéb zarina, 're anomro aba mono da.

¹⁰ Ai'rata 're wahāimana za'ra wa'aba mono ré hā, wa tô āne na nasi aima roti za'ra wa'aba ni: "Ni'wa hā, romhuri te te siwi 're wē'ō mono wamhā, dame 're sai mono ō di za, mram na hā."

¹¹ Ni'wam norĩ hā asiré wa'aba 're ĩsi'ubumroi mono norĩ hā, ĩsazei'wa nherē, taré te, u, 're hāimana za'ra. Te te 're romhuri za'ra mono ō di, u. Taré te, u, te te dawĩ 're ro'wa'rutu za'ra, da te 're ĩromhuri pese za'ra mono norĩ wi. Āne wa, wa aima āma sahu za'ra wa'aba ni, wanhimiroti na hā.

¹² Tawamhā Wanhīb'apito Zezu Cristuhu zadawa para, wa tāma roti pese za'ra ni, ta norĩ ma, rowē na te te 're romhuri pese za'ra mono da, tihāimana za'ra zéb da hā.

¹³ Wasisānawā norĩ, marĩ hā dama 're 'manharĩ wē za'ra wa'aba mono da, 're aiwa'a za'ra wa'aba mono tō.

¹⁴ Ā rob'ui'éré na wa te aima ĩnharĩ za'ra wa'aba na, ni'wa hā asiré Īsazei'wa nherē, āma 're morĩ wē da, te te sima wē ō wamhā, ta hā te za oto āma ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Tawamhā, ĩhāiba zu āma 're anomro aba mono da, asima 're wē za'ra wa'aba mono ō di za, siséb za'ra da, ta norĩ hā.

¹⁵ Tane nherē, asitob'ru na āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za. Asisānawāi ma, 're ĩroti za'ra wa'aba mono ne, te za tô tāma 're ĩroti pese za'ra wa'aba mo.

Rob'ui'ééré na rowasu'u 'rãsudu

¹⁶ Wanhíb'apito wi, wama rowẽ nhomri'wai wi, wa wa te 're rowaptẽre za'ra, rowẽ u'â hã ai'ãma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Ìsi'uihã na wa aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, ìnhíb'rata na, ãhã na hã: “Wa hã Paru, wa asawi za'ra wa'wa.” ãne u'âsi, wa nasi dama rob'ui'ééré, ìnhisi na. ãne wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

¹⁸ Wanhíb'apito Zezu Cristuhu wi, wa wa te 're rowaptẽre za'ra, ìsimizawizé hã uburé aihãiba mono bâ ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono da.

1 Timotiu

Paru hã Timotihu ma, te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na Paru hã aibã ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'ééré, Timotiu na ĩsisi ma. Ta hã ĩsazei'wa. Īmama hã deredu, zudezu'ô. Īna si zudezu hã. Paru hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rowasu'u mono da, zahadu daro mono bâ 're morĩ ré, ma tô Timotiu hã ĩsiré 're mo. Tawamhã Paru hã timorĩ na te te uzusi da, Épézu hawi watobro wamhã, Timotiu hã te tame ĩsa'u nhamra. Tawamhã tame zahadu sãmra ré, ma tô Ā ĩbaihã na rob'ui'ééré hã Paru hã tãma time.

1-2 Ī'ra Timotiu, wa hã Paru, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'ééré. Wanhíb'apito wasu'u'wē na te ãma aipo're pu'uzéb zarina, ĩsazei'wa oto 're aimorĩ wa, wa ĩ'ra na asisi. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã ma tô ĩpisutu, te dama 're sadawa wasu'u mono da. Taha da, ma tô Cristu Zezusihi zama ĩpisutu. Ôhõ zô si, wa sô 're wanhimipari za'ra, marĩ ĩwē uptabi hã te te wama ĩpisutu za'ra zéb zarina, te te wama ãma 're a'u'waimrami mono da.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhíb'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pē'ézé u'âsi zahuré mono da, rowē u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

3 Masédoniza na danhipti'a nho'ômo nhisi u ĩmorĩ u'ábã, wa tô ai'ãma ropti, Épézu ãma a'â asãmra da. Tane da, wa za duré ĩzadawa na aima ãma sahu, tame a'â asãmra da. Tame ni'wam norĩ hã te ĩsazei'wa norĩ ma, siwa'ru te te 're rowasu'u za'ra. Taha wa, te za a'â tame asã, sadawa uwati za'ra da, tinhimirowasu'u hã te te sahãri pese za'ra da.

4 Ta norĩ hã te dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratara hã te te 're 'madã'ã za'ra. Dahi'rata sidãpãsi dahi'rata nhisi wasu'u zama, te ta norĩ hã te te 're 'madã'ã za'ra. Taha zarina, te ãma 're dasisada'ábã za'ra. Āne wamhã, ta norĩ hã te te 're dapawaptob za'ra mono ô di, Wanhíb'apito zazei'wa norĩ 're hâimana wē za'ra mono da.

5 E marĩ da, wa tô ãne hã aima waihu'u. Wa tô ĩsima aiwē, ĩsazei'wa norĩ hã 're pawaptob za'ra mono da, Wamama zawi pese 'wa 're nomro mono da, dazawi pese 'wa zama. ĩsazei'wa norĩ hã simirosa'rata wē ré si, te za 're nomro. Āne wamhã, marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono na, 'rãwi 're siwē'õ za'ra mono ô di za. Wanhíb'apito zazei uptabi 'wa, te za 're

nomro. Tawamhã te aima ïwaihu'uzéb zarina 're nomro mono wamhã, te za tô dasisawizé hã ïpê'ê 're tâma 're hâimana za'ra.

⁶ Ni'wam norĩ hã te aima ïwaihu'uzéb zarina, 're nomro mono ô di oto. Roti sena hawi, ma tô aipizari za'ra. Taha wa, te taré marĩ ïpire ô na si âma 're sisada'âbã za'ra.

⁷ Ta norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ééré na dama rowahutu'wa, 're nomro mono da. Tane nherê, tâma waihu'u pese za'ra ô di, ïsimiroti hã. Tâma waihu'u pese za'ra newa, tazahã tâma pibu prã za'ra di, te te dama 're ïrowasu'u za'ra mono zé hã.

⁸ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, Mozési te te dama 're ï'awaihu'u mono hã wẽ di, da te dama âma 're ïroti za'ra mono zéb da hã. Æne wama waihu'u pese za'ra di.

⁹⁻¹⁰ E 're ïnomro wẽ mono norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana, Wamama nhimiroti hã. Mare di. Roti wẽ wẽ'ô'wa norĩ ma, rotizéb da, te 're hâimana. Duré rob'manharĩ wasété'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti wẽ'ô'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ïwasété norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 'rãwi pesere dasisô 're ïda'a're nhi'oto za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré uburé romhuri Wamama te hã, te te âma 're ïwasété za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timama te te 're ïsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré tina te te 're ïsimroi mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dapãrĩ'wa norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré dahãiba na da'âma 're ïsipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré aibã si'uiwa dasina 're ïdanhipsaihuri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré ïwada'uri zarina si pawã'âbã âna dama romhuri'wa da, a'uwẽ hã da te dasiwi 're ïsimi'uri za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré 're ïsadawa nhipese za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré timreme hã tô sena na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, taré te te sina 're ïroti za'ra mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana. Duré roti tô sena'ô na siwa'ru, âma 're ïdanomro wasété mono norĩ ma zama, rotizéb da, te 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã.

¹¹ Roti tô sena na si, wa tô te dama âma 're aroti, Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're rowasu'u mono wamhã. Wẽ uptabi di, Wanhib'apito wasu'u hã. Taha da, ma tô ïma pisutu, ïwasu'uwẽ na te âma 're da'apo're pu'u mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, rowẽ u'âsi 're ïmorĩ hã.

Paru hã Wanhib'apito âma ïwatazém na rowasu'u

¹²⁻¹³ Æhãna wa za âma ïwata, Wanhib'apito Cristu Zezusihi âma hã. Ta hã ma tô ïwaihu'u siro, ïnhimirohuri hã za te tâma âma 're ïuwaimrami mono na hã. Taha zarina ma tô

īpisutu, dapawaptom na te tãma 're romhuri mono da. Taha da, ma tō te te 're ĩnhiptete u'âsi. Taha wa, wa za ãma 're ĩwata u'âsi, ĩma 're rowē mono wa. Wanhīb'apito ãma wa tō aré te ãma 're wasété aré, ĩmreme wasété na. Īsazei'wa norĩ hãiba u'âbã, wa tō aré te tãma 're rob'manharĩ wasété. Ta norĩ hãiba u'âbã, wa tō aré sada 're ĩzahi. Wanhīb'apito hã Danho'reptui'wa na 're ĩmorĩ na hã ĩma waihu'u ō di aré. Te duré sazei ō di aré. Taha wa, zahadu ĩnhimiza'rese ãna 're ĩmorĩ wa, ma tō ĩ'ãma tipē'ēzé, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, te te ĩ'azãri tō da.

14 Wanhīb'apito hã tinhimizawi pese zém na ma tō ĩpawapto pese, te saze da, duré dazawizéb da, ĩma hãimana da. Aihĩni Cristu Zezusihi ãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te te 're ĩpawapto za'ra mono ne, ma tō ĩpawapto duré.

15 Ti'ai u ma tō wei mo, Cristu Zezusi hã, 're ĩdanomro wasété mono hawi te te 're da'anho'reptui mono da. Āne te dasima da te 're rowasu'u za'ra. Danhimirowasu'u hã tō sena wanhã, aihĩni ãma 're ĩdasisaze za'ra mono da hã, ĩma wē di. Wa hã dawasété nhipai u, ĩwasédé hã sa'ētē di.

16 Tane nherē, ma tō ĩ'ãma tipē'ēzé, te te ĩ'azãri tō da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. E marĩ da. Cristu Zezusi hã ĩ'ãma wa'a su'u ō wa, da'ãma ĩwa'a su'u ō na, da te ãma 're waihu'u za'ra mono da, za ĩza'u da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã, ĩ'rata 're dahãimana u'âsi za'ra mono da, rowē u'âsi ãma.

17 Taha wa, Danhīb'apito uptabi ãma si wa za 're wawata u'âsi za'ra. Ta hã Apito u'âsi te dama 're sãmra, ĩdã'ã'ō hã, ni'wa hã niwa te te ĩ'madã'ã ō hã. Ōhō si Danhīb'apito uptabi hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã. Wē uptabi wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.

18-19 Duréi pese hã ma tō ni'wam norĩ hã Wamama zadawa hawimhã marĩ na aima rowasu'u za'ra, za tãma asimiromhuri na ĩwaihu'u sirōmo zéb da. Taha zarina ĩ'ra Timotiu, wa za aima ti'ru, da te aima ĩwaihu'uzé hã asina 're 'madã'ã u'âsi mono da, roti tō senai ō da, ãma 're 'wapéi u'âsi mono da. Āne te za 're aimo, ãma 're 'wapéi u'âsi mono da. Roti tō sena si te za 're ĩ'madã'ã pese mo, Zezu Cristuhu wasu'uwē hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zép si. Te za duré 're aimorĩ wē. Āne wanhã, aiwasété ō wanhã, 'rãwi 're asisãmri mono ō di za, aiwasété na. Āhãna ni'wam norĩ hã tiwasété na 're sisãmri za'ra mono nherē, 're siwē'ō za'ra mono ō di. Taha wa, ma tō oto sazei utōrĩ za'ra, Wanhīb'apito nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zé hã.

20 Āne Imenezu norĩ hã te oto 're tineb zahuré, Aresãdirihime. Taha wa, wa tō a'ã tãma hãiba za'ré zahuré, Satanasihima, robzei'ō hã a'ã te te sina waihu'u zahuré da. E marĩ da. Roti tō sena upana te te dama 're rowasu'u zahuré mono tō

da, taha u'âbâ te te 're wě'õ zahuré mono tō da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

2

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdamreme zusi mono zém na rowasu'u

¹ Āhãna marĩ ĩpire na wa za aima rowasu'u. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're damreme zusi mono wamhã, te za uburé da'ãma tãma 're damreme zusi, te te 're da'apawapto mono da. Marĩ zô dawi 're rowaptâ'â za'ra mono wamhã, uburé dama te za da te tiwi 're rowaptêrê za'ra, marĩ hã te te dama 're anhomri mono da. Duré marĩ na dama 're sōpru mono wamhã, te za ãma 're dawata za'ra.

² Danhib'apito mono bâ, dama 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma, te za tãma 're damreme zusi, uburé dama ĩpire za'ra norĩ ãma zama. E marĩ da. Ta norĩ hã te te dama 're roti wě za'ra mono da, taha zarina 're dasi'wapé za'ra mono õ wa, rowê na dasiré 're wanomro mono da, duré dama 're wahâimana wê za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â sina.

³⁻⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa. Ta hã ma tō te te sima 're da'awê, uburé te te 're da'anho'reptui mono da. Ma tō duré te te sima 're da'awê, aihĩni pese ĩsimiroti hã da te 're waihu'u za'ra mono da, ãma 're danomro wê mono da, ĩsimiroti hã tō sena uptabi wa. Aihĩni ãma 're wamreme zusi mono wamhã, tãma rowê di. Taha wa, te za wama 're to za'ra.

⁵ Misire hãiwa ãma 're ĩhâimana mono si, uburé Danhib'apito uptabi hã. Misire da'ãwisi wê 'wa Wamama u hã. Ta hã Cristu Zezusi, aibâ na 're ĩhâimana mono.

⁶ Ta hã ma tō dazada sisō, uburé te te da'awa'âbâ da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã bâdâ te te ĩpisutuzém na, ma tō da'awa'â. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sima 're ĩda'awê mono zé hã, uburé pese te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, wa tō waihu'u za'ra ni.

⁷ Ta hã ma tō ĩpisutu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩhâimana mono da, zudezu'õ norĩ hã te 're po're pu'u za'ra mono da, ĩsadawa para, Wanhib'apito wasu'uwê na. E marĩ da. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono da, duré te te ãma 're sasōmri za'ra mono da, ĩsimiroti zarina si 're nomro wê mono da, tō sena uptabi wa, ĩsimiroti hã. ĩzadawa nhipese na aima ĩsiwasu'u õ di. Tō sena wa tō aima 're ĩsiwasu'u.

⁸ Wa za oto aima waihu'u, te ĩsima 're ĩda'awê mono zém na hã. Aibâ norĩ hã nimame 're ĩhâimana za'ra mono zé mono bâ te za 're mreime zusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã dama 're hâimana wê za'ra mono wamhã, te za tãma 're mreime zusi, tãma 're simiwê za'ra mono sina, hãiwa u. Te te 're ĩda'ruiwaparĩ za'ra mono da hã, mare di. Duré tizadawa na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã, mare di.

9-10 Pi'õ norĩ hã, aibã norĩ te te sima 're 'madã'ã ze za'ra mono da, dama 're si'uzã wamnarĩ za'ra mono õ di za. Duré dama 'madã'ã ze da, 're siséré tété wẽ za'ra mono da hã mare di. Duré tinho'rebzui wẽ na si, sima 're ãsipese za'ra mono da hã mare di. Duré tinhipsisi wẽ na si, sima 're ãsipese za'ra mono da hã mare di. Duré da'uzazé ãwa'ãbã za'ëtẽ na si, 're ãsi'uzã za'ra mono da hã mare di. Dama rob'manharĩ wẽ zéb zõ si, te za sina 're sõpré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti 'madã'ã'wa na 're ãsiwasu'u za'ra mono zéb zarina.

11 ãsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa norĩ hã te te dama 're rowahutu za'ra mono ré, te za pi'õ norĩ hã ari'iwi te te 're wapari za'ra. ã'madã'ã'wa norĩ zapari 're ãhãimana za'ra mono na te za 're si'madã'ã za'ra pi'õ norĩ hã, ari'iwi te te 're ãwapari za'ra mono da hã.

12-13 Pi'õ norĩ hã aibã norĩ ma, te te 're ãrowahutu za'ra mono da hã, mare di. Aibã norĩ ma, timreme pire na 're si'madã'ã za'ra mono õ di za. Ari'iwi te za 're si'ubumro, pi'õ norĩ hã. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô aibã hã poto na'rata, Adã na ãsisi hã. Taha za'u si ma duré pi'õ hã poto, Ewa hã.

14 Pi'õ si, Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te waihu'u õ di. Tanei õ di, Adã hã. Pi'õ si Wa'uburé nhimiroti hã tô senai'õ na te te ãwaihu'u õ zéb zarina, ma tô Wamama nhimiroti na upa na'rata.

15 Tane nherẽ, pi'õi mono bã hãimana wẽ na 're hãimana za'ra mono wamhã, tãma 're rowẽ za'ra mono di za. Wanhib'apito umnhasi sina, te za 're hãimana za'ra. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Hãimana wẽ uptabi na te za dama 're hãimana za'ra. Tawamhã, ãwasã hã ãma 're sépu'u za'ra mono wamhã, ã'ra hã tãma 're rere'e wẽ mono da, te za Wamama hã te te 're anho'reptu, pi'õ norĩ hã.

3

Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madã'ã'wa na rowasu'u

1 ã hã te aima ãwaihu hã, tô sena uptabi. Áté ni'wa hã te za sima wẽ, ãsazei'wa norĩ hã te te 're 'mai'madã'ã mono da. ãne wamhã, te te sima ãwézé hã wẽ di, da'madã'ã na te te 're ã'mairomhuri mono da hã.

2 ãsazei'wa norĩ 'madã'ã'wai mono bã, te za 're hãimana wẽ za'ra. Tawamhã, ãwasédé hã da te ãma 're ãsa'ra mono da hã, mare di. Timro uptabi si te za te te sima 're 'madã'ã za'ra, misi haré. Hãimana prédum na te za dama 're hãimana za'ra. Tiwasété wi te za sina 're siptete u'ãsi za'ra, 're nomro wẽ mono da. Te za duré dama 're hãimana wẽ za'ra. Duré ãtẽme 're dasihutu mono wamhã, te za te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré roti na rowaihu hã te za tãma 're hãimana za'ra, te te ãma 're ãdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

³ Duré âzézei'wa, 're nomro mono õ di za. Duré da'ahâri zeï 'wa, 're hâimana za'ra mono õ di za. Simizawi pese uptabi na, te za dama 're hâimana za'ra. Duré rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono õ di za.

⁴ Ti'ra norĩhã te za duré te te 're pawapto pese za'ra, timama mreme si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, timama hã ïsimiroti na te te 're wazéb za'ra mono da.

⁵ Da'madâ'â'wa norĩ hã ï'ra norĩ hã tâma 're nomro wẽ mono da, te te 're pawapto pese za'ra mono õ nherẽ, e niha te za tawamhã 'Re ïhâimana u'âsi mono zazei'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra duré, 're nomro wẽ mono da, ta norĩ zama. Te te 're pawapto waihu'u za'ra mono õ di za.

⁶ Ni'wa hã Wanhib'apito te te ïsazézém na âma ronomro õ nherẽ, da'madâ'â'wa na 're 'mai'hâimana mono õ di za. E marĩ wa. ïsazeté'wa hã da'madâ'â'wa, 're 'mairorĩ wamhã, âté da'madâ'â'wai wa, te za 'râwi sina 're 'maiwata, tipire na taré. Æne wamhã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa'uburé norĩ nhĩb'apito hã 'râwi sina 're wata mono wa, te te ïwẽ'õ ne, te za ta hã wẽ'õ.

⁷ ïsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai mono bâ te za dama 're hâimana wẽ za'ra. Æne wamhã, dama 're ïhâimana wẽ mono zém na te za ïsazei'õ'wa norĩ zama te te dama 're wasu'u wẽ za'ra. Dama 're hâimana wẽ za'ra mono õ wamhã, te za damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra. Æne wamhã, wa'uburé norĩ nhĩb'apito te te da'âma sima ïroti wasété zé hã te za te te sina 're 'mai'uwaĩmrami tâma, da'madâ'â'wa norĩ hã.

Dapawapto'wa norĩ wasu'u

⁸ Dapawapto'wai mono bâ te za 're hâimana wẽ za'ra. Duré âzézei'wa na 're hâimana za'ra mono õ di za. Rob'uiprazéb zô si mreme si'ahâ na 're hâimana za'ra mono õ di za.

⁹ Wanhib'apito nhĩmiroti hã aré dama sa'rese õ nherẽ, ma tô oto te te dama 're awaihu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, da te âma 're ïsaze za'ra mono zéb da hã. ïsimiroti hã tô sena wa, te za dapawapto'wa norĩ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, hâimana wẽ sina. ïwasu'uwẽ hã tô sena na te za te te 're saze za'ra. Æne wamhã, 'râwi tipẽ'ẽ na 're siwẽ'õ za'ra mono õ di za, tô sena na te te 're ïsaze za'ra mono õ na hã.

¹⁰ Dapawapto'wa da, da te dasiwi pisutu õ ré hã, te za a'â da te dasiwi 're 'mai'madâ'â, dama 're ï'mai'hâimana wẽ mono zô. Tawamhã dama 're 'mai'hâimana wẽ mono wamhã, te za oto dapawapto'wa na 're 'mai'hâimana.

¹¹ ïmro zama te za dama 're hâimana wẽ, pi'õ hã. Damreme hã ïwẽ'õre na te te dama 're robzanhamri mono õ di za. Hâimana prédup sina te za dama 're hâimana. Tiwasété wi, te za sina 're siptete. Hâimana nhĩptete na, te za 're hâimana.

¹² Dapawapto'wai mono bâ timro uptabi si te za sima te te 're 'madâ'â pese za'ra, misi haré. Duré ti'ra norĩ hã te za te

te 're 'madâ'â pese za'ra, 're nomro wẽ mono da. Duré uburé ãsõrõwa ãma ãsiré 're ãhâimana za'ra mono norĩ zama, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra, ta norĩ zama 're nomro wẽ mono da.

¹³ Dapawapto'wa norĩ hã te te 're dapawapto wẽ za'ra mono wamhã, ãsimipawapto wẽ na te za da te 're wasu'u wẽ za'ra. ãne wamhã, mreme nhiséb ãna te za duré dama 're siwasu'u za'ra, Cristu Zezusi hã te te 're ãsaze za'ra mono zém na hã.

Wanhib'apito wasu'uwẽ hã dama ãsihâi'rézé wasu'u

¹⁴⁻¹⁵ Atême ãma ãwisi su'u da hã ãma wẽ nherẽ, ãma ãwisi su'u õ na dâ'âsina, wa ãne na ãma aima rob'ui'ééré. E marĩ da. Niha dama 're ãwahâimana za'ra mono zéb da na waihu'u da. Wa norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, wa 're wanomro. ãsib'a'uwẽ, wa oto 're wahâimana za'ra, daro mono bâ wa te 're ãsaze za'ra mono hã. Wanhib'apito nhimiroti hã tô sena wa, ãsazei'wa mono bâ wa za wa te 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Õne haré te za dama 're hâimana u'âsi, da te ãma 're ãsaze za'ra mono zéb da hã.

¹⁶ Tô sena Zezu Cristuhu wasu'uwẽ hã wẽ uptabi di, aré dama sa'rese õ nherẽ, Wamama hã te te oto dama ãhâi'ré hã wa te 're ãsaze za'ra mono zé hã, ãma 're ãwanomro wẽ mono zéb da hã. ãne te te dama ãwaihu'uzé hã: "A'uwẽ na ma podo, ti'ai ãma.

Duré tô sena ãra 're ãmorĩ wẽ uptabi na, ma tô Tipê'êzani na dama waihu'u za'ra.

Duré hãiwa ãma 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã ma tô titõmo na 'madâ'â za'ra.

Duré a'uwẽ mono bâ 're ãdahâimana za'ra mono norĩ hã ma tô ãwasu'uwẽ na da te 're dapo're pu'u za'ra, daro mono bâ.

Ma tô duré da te dasina 're umnhasi za'ra.

Duré rowẽ uptabi u ma tô mo, hãiwa u."

ãne Zezu Cristuhu wasu'uwẽ na Wamama hã te te dama ãwaihu'uzé hã.

4

Danhimiroti senai'õ na rowasu'u

¹ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Tipê'êzani na ma tô ãne dama waihu'u: "Rob'rãsutuzéb u romhuture wapsi, te za ni'wam norĩ hã ãzadawa para õ nherẽ, rême za'ra, Zezu Cristuhu nhimiroti hã aré te te 're ãsaze za'ra mono zé hã. ãhâiba'õ norĩ nhimiroti hã tô sena newa te za te te 're wapari za'ra, wa'uburé norĩ nhimiroti zarina 're nomro mono da oto." ãne ma tô dama waihu'u.

² Wa'uburé nhimiroti hã te za te te datême 're ropé, aibã norĩ zadawa hawi. Aibã norĩ hã roti tô sena na te te dama 're rowasu'u za'ra mono newa, te sadawa nhipese na te te dama 're rowasu'u za'ra. Tane nherẽ, ta norĩ hã 'rãwi 're siwaihu'u za'ra mono õ di, tizadawa nhipese na hã.

³ Ta norĩ hã te za dasina 're ãdamro za'ra mono zé hã dawi sawi za'ra, dasina 're damro za'ra mono tō da, dasiwaprosi 're dahãimana za'ra mono da. Te za duré dasazé hã dawi sawi za'ra, marĩ mono bâ 're dasaihuri tō mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã uburé dasazé hã te te apoto mono nherê, ãma 're ãdasaihuri mono zéb da hã. ãsazei'wai mono bâ wama waihu'u pese za'ra di, dasazém na ãsimiroti hã. ãne wa, sōpru wa, ãma 're wawata za'ra mono pari, wa za ãsimipoto na 're wasaihuri.

⁴⁻⁵ Uburé dasazé hã wê di, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimipodo hã ãma 're ãwasaihuri mono zéb da hã. Wê wa, wa te wasiwi 're wê'õ za'ra mono õ di za, ãma 're wasaihuri mono tō da hã. Sōpru wa, ãma 're wawata za'ra mono sina, wa za ãma 're wasaihuri, ãwê na te te nharĩ wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã. ãne wamhã, tãma wê di, ãsimipoto na 're ãwasaihuri mono zéb da hã.

⁶ Tawamhã uburé te aima ã'awaihu'uzéb zarina si, te za wasiré ãsazei'wa norĩ ma 're ã'awaihu'u mo. ãne wamhã, Cristu Zesusihi ma, romhuri wê 'wa, te za tō 're aimo. Wanhib'apito nhimiroti hã wa te 're ãsaze za'ra mono zéb zarina, 're aimorĩ u'âsi sina, te za tãma 're ãwaihu'u u'âsi za'ra mo, roti tō sena zarina zama, ãma 're aimorĩ u'âsi ne. Õhõ na si 're aimorĩ wamhã, asiptete sina te za 're aihãimana mo, Wanhib'apito ãma hã.

⁷ Dahi'rata norĩ nhimirob'rãzarõtõ 'ratate hã 're wapari mono õ di za. Ta norĩ hã ãsazei'õ'wa norĩ te hã, tarére. Ta hã te za asima 're ã'madã'ã pese mo, 're aihãimana wê mono da, Wamama nhimiroti zarina.

⁸⁻⁹ ãne wa za duré aima waihu'u. ãté ni'wam norĩ hã te za te te sima 're pisutu za'ra, 're sihãiba wairob za'ra mono da, dahãiba wairobzé hã wê wa, dahãiba ma hã. ãne hã dama 're rowê za'ra mono nherê, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're danomro wê mono da, da te dasima 're pisutu pese za'ra mono wamhã, dama 're rowê uptabi za'ra mono di za. Rowê na te za ãma 're danomro, ti'ai ãma, hãiwa ãma zama. Tō sena wa tō aima rowaihu'u. ãhã wasu'u hã tō sena wa, aihĩni te za da te ãma 're saze za'ra.

¹⁰ Taha da, wa za sada 're wanhiptete u'âsi za'ra, wa te 're dapawaptob za'ra mono da, da te ãma 're saze za'ra mono da. 'Re morĩ u'âsi wa, wa tō wasina wa te 're umnhasi za'ra, te te 're wapawaptob u'âsi za'ra mono da. Ta hã uburé Danho'reptui'wa, te 're hãimana. ãsazei'wai mono bâ te za tō te te 're wa'anho'reptu.

¹¹ Taha wa, uburé te aima ã'awaihu'uzém na te za ãsazei'wa norĩ ma 're ã'awaihu'u mo, asimiroti pire sina.

¹² Aihãiba prédu pese õ nherê, te za 're aimorĩ wê, aiprédu pese õ wa, asimiroti na ãsazei'wa norĩ hã te te 're aiwê'õ za'ra mono tō da. Te za dama 're asanho mo, aimreme wê na,

duré dama aihâimana wê na, duré asimizawi pese na, duré asimirosa'rata wê na. Taha na, te za dama 're asanho mo, asirã zarina 're nomro wê mono da, ãsazei'wa norĩ hã.

¹³ Nimahã na wa za ãma atême wi. Ma'ãpé, ãma atême ãwisi õ ré hã, dama 're sôré u'âsi mono za, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwê na dama 're ãrowasu'u u'âsi mo. Te za duré 're ãdapawaptob u'âsi mo, ãsimiroti zarina 're danomro wê mono da. Taha da, te za asina 're ã'madã'ã u'âsi mo.

¹⁴ Marĩ ãwê hã ma tô Wamama hã aipê'ê 're aima tisõ, ãma 're ãdapawapto mono zéb da hã. Hãiwa hawi te te tãma ãwaihu'u za'ra zém na, ma tô ãsadawa wasu'u'wa norĩ hã aima waihu'u za'ra, ãwê hã za te te aima ãsõmri na. Duré ma tô da'madã'ã'wa norĩ hã, tinhib'rada hã ai'ãma sa'ra za'ra, ai'rã nhisiwi. Taha ré ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwê hã aima tisõ. Taha zarina, te za asina tãma 're ã'uwaimrami u'âsi mo, dapawaptom na, asimiromhuri hã Wamama ma.

¹⁵ Uburé te aima ã'awaihu'u mono zéb zarina, te za asina 're ã'madã'ã u'âsi mo. Õhõ si te za asima 're ãpisutu pese mo, asina 're ã'uwaimrami mono zéb da si. ãne wamhã, dapawaptom na rowaihu hã asima ãma 're ãsa'ëtê mono na te za da te ai'ãma 're waihu'u za'ra.

¹⁶ 'Re aimorĩ wê da, duré ã'uwaibaba si dama 're sadawa wasu'u mono da, te za 'rãwi 're asi'madã'ã pese mo. ãne wamhã, te za 're asisõ'reptui u'âsi mo. Aiwapari'wa norĩ zama, te za 're ã'anho'reptui u'âsi mo.

5

ãsazei'wa norĩ pawaptozbém na rowasu'u

¹ ãté aibã ãprédu hã te za tihâimanazém na 'mai'upa. ãne wamhã, aimreme ãpire na tãma nharĩ õ di za. Aimama ma, 're aimreme wê mono ne, te za duré aimreme wê na 're ãpawapto mo, 're morĩ wê da oto. Duré ãpréduptém norĩ hã te za aimreme wê na 're ã'apawapto mo, aimreme wê na ano norĩ hã 're ã'apawapto mono ne.

² Duré pi'õ ãprédum norĩ hã te za aimreme wê na 're ã'apawapto mo, aimreme wê na ana hã 're ãpawapto mono ne. Duré pi'õ ãpréduptém norĩ hã te za aimreme wê na 're ã'apawapto mo, aimreme wê na si aihidiba norĩ hã 're ã'apawapto mono ne. Aiprédup sina te za ta norĩ ma 're aihâimana mo.

³ Pi'õi mrotõ norĩ pawapto'wa da hã ni'wai õ uptabi wamhã, te za marĩ na 're ã'apawapto pese mo.

⁴ Pi'õi mrotõ 'ra norĩ hã 're hãimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za tina hã marĩ na te te 're pawapto pese za'ra. Duré pi'õi mrotõ nhihudu norĩ hã 're hãimana za'ra mono wamhã, tiwarahuzé wa'rãmi, te za ti'rata norĩ hã marĩ

na te te 're pawapto pese za'ra. Āne te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra, āne si tãma wẽ wa.

⁵ Pi'õi mrotõ hã áté siwaprosi te 're 'manhamra. Īpawapto'wa da hã, ni'wai õ uptabi di. Tane wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zõ si, te za 're simnhasi, marĩ na te te 're pawapto mono da. Bâtã na te za tãma 're mreime u'âsi, barana zama, marĩ na te te 're pawapto mono da.

⁶ Pi'õi mrotõ hãiba amo hã, áté āne 're 'mai hâimana mono õ di za. Āté marĩ zõ si te za sina 're simnhasi u'âsi. Āne wamhã, ĩpẽ'ẽ 're dâ'â u'âsi ne, te za oto 're 'maimo.

⁷ Taha wa, te za tãma 're ĩroti pese za'ra mo, ĩsazei'wa norĩ ma, ĩmrotõ norĩ ãma te aima ĩroti mono zé hã te te siwi 're 'madâ'â pese za'ra mono da. Tawamhã ĩsazei'wa norĩ hã damreme hã te te sina 're 'rã'õtõ za'ra mono õ di za.

⁸ Āté ni'wam norĩ hã tinhimarĩ na te te 're pawapto pese za'ra mono õ di za, tisisãnawã norĩ hã. Āté ĩsõrõwa 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, te te 're pawapto za'ra mono õ di za. Āne wamhã, Wanhib'apito nhimiroti zarina te te 're pawapto pese za'ra mono õ wamhã, te aré ĩsazei'õ'wa ne oto 're nomro. Āne wamhã, te te 're ĩpawapto za'ra mono õ na, te aré ĩsazei'õ'wa norĩ hã 'rãnhipa za'ra, tihâimana wasété na hã.

⁹⁻¹⁰ Pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na 're rob'ui'ére za'ra mono õ di za, pi'õi mrotõ si'ĩhi norĩ nhisi zu hã. 60 na ãma 're wahub za'ra mono parip si, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'ére za'ra, ti'amo'aba si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, duré ti'ra norĩ hã te te 're warahu wẽ za'ra mono wamhã, duré te te 're da'mazasi su'u za'ra mono wamhã, duré dawi 're sipa zawi za'ra mono ãna, ĩsazei'wa norĩ ma, te te 're romhuri za'ra mono wamhã, dapara upsõ na zama, duré robzei'õ na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're pawapto za'ra mono wamhã, duré simi'ẽ na te te dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono wamhã. Āne wamhã, pi'õi mrotõ norĩ hã dama waihu'u pese za'ra di za, te te 're ĩdapawapto za'ra mono na, siwapto na. Tawapsi, te za ĩsisi na da te 're rob'ui'ére za'ra, pi'õi mrotõ si'ĩhi norĩ nhisi zu.

¹¹ Pi'õi mrotõ hãiba tém norĩ nhisi na ĩhi norĩ nhisi zu, ãma 're rob'ui'ére za'ra mono õ di za. E marĩ wa. Āté hãiba téb uptabi ré, 're mrotõ za'ra mono wa, te za te te sima 're wẽ uptabi za'ra, timro na te te 're sahu za'ra mono da. Āté Cristuhu ma si te te 're romhuri za'ra mono da, te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono õ di za oto.

¹² Tawamhã timro na te te ãma 're sahu za'ra mono wamhã, Cristuhu ma, te te sina 're ĩroti za'ra mono zé hã ãma 're nomro mono õ di za oto. Taha wa, áté te za oto da te dasiwi 're wẽ'õ za'ra, ãma 're sõpré u'âsi mono õ wa.

13 Duré pi'oi mrotô hâiba tém norĩ nhisi na ãhi norĩ nhisi zu, 're rob'ui'éré za'ra mono wamhã, áté dawaptom na te za dama 're wa'a za'ra. Áté sihâwi na te za 'ri babap si oto 're nomro, mro ô wê te. Áté marĩ te te wapari wamhã, te za te te dama 're rowasu'u za'ra. Áté aimawi timreme na te za te te dawĩ ãma 're ro'wa'rutu za'ra. Áté marĩ na taré 're sôpré mono ãna, te za te te dama 're rowasu'u za'ra.

14 Taha wa, wa tô ãsima wê za'ra, duré apâ timro na te te 're sahu za'ra mono da, pi'oi mrotô hâiba tém norĩ hã. Te za duré apâ 're 'ra za'ra. Tawamhã tinhorôwa ãma te za ti'ra norĩ hã te te 're 'madâ'â pese za'ra. ãne dama 're hâimana wê za'ra mono wamhã, damreme hã te te sina 're 'rã'ôtô za'ra mono ô di za, wazawi'ô'wa norĩ mreme hã.

15 ãne wa tô aima waihu'u. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã ma tô wairé, pi'oi mrotô norĩ hã, Wanhib'apito nhimiroti wê nhiti, Satanasihi nhimiroti si te te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha wa, wa tô ãne na aima waihu'u.

16 Pi'ô hã ãsazei'wa 're 'maimorĩ wamhã, te za pi'oi mrotô hã marĩ na te te 're 'maipawaptob u'âsi, tina wamhã, ti'rata wamhã. ãne wamhã, rosa'rata pire hã pi'oi mrotô norĩ ãma te te ãma 're sépata za'ra mono ô di za, ãsazei'wa norĩ hã. Tãma waihu'u pese za'ra di za, pi'oi mrotô hã 'ra ãna 're ãhâimana za'ra mono norĩ si te te 're ãpawaptob za'ra mono da hã.

ãsazei'wa norĩ 'madâ'â'wai wasu'u

17-18 Aibã norĩ hã ãsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â wê za'ra mono wamhã, te za ãwa'rãmi marĩ ãwê hã te te tãma 're sômri za'ra, ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'ôtô mono norĩ hã. Cristuhu wasu'uwê na te te tãma 're rowasu'u za'ra mono wamhã, duré ãsimiroti wasu'u na te te 're pawaptob za'ra mono wamhã, marĩ hã ãwê hã sa'êtê na te te tãma 're ãsômri za'ra mono da hã, wê di. ãne hã wa tô waihu'u za'ra ni, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata hawimhã, ãne:

“Powawê hã aro 'rã ne tipara na dasazéb da, te te aima 're sub za'ra wa'aba mono ré hã, 're wata wasisi za'ra wa'aba mono ô di za, 're saihuri tó mono da.”

ãne hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'éré 'rada hã. Duré ãsimiroti hâiba amo hã ãne:

“Romhuri'wa norĩ hã te te dama 're romhuri za'ra mono wamhã, tô ã'uwaibaba te za da te 're pawa'ãbã za'ra.”

Taha zarina te za ãsazei'wa norĩ hã da'madâ'â'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra asa, marĩ na.

19 Áté da'madâ'â'wai ãma te za ni'wa hã ãwasédé hã ãma tihĩ. Tawamhã, siwaprosi te te ãma hiri wamhã, wapari ô di za, ãmreme hã. Áté si'ubdatô te za ãma sisadawa waptob za'ra, ãma ã'madâ'â'wa norĩ hã, ãwapari'wa norĩ hã. Áté maparane te za ãma

sisadawa waptob zahuré. Āne wamhã, da'madâ'â'wa zô te za aihã, ãhâimanazém na sadawa pibu da.

²⁰ Tawamhã tô sena tiwasédé hã te te 'manharĩ wamhã, te za ãsazei'wa norĩ nho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tō da. Danho'a te za tãma ĩroti, ĩsipai u da'madâ'â'wa hãiba amo norĩ hã sina 're hâtâ'â za'ra mono wa, ĩsine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono tō da, ta norĩ hã.

²¹ Da'madâ'â'wa hã aima sawi uptabi nherẽ, te za danho'a tãma ĩroti, tiwasété na te te ãma sahu tō da. Asimiroti na 're da'mairême mono õ di za. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te we te te 're wa'ab'madâ'â, Cristu Zezusihi me. Hãwa ãma romhuri'wa norĩ zama, te duré te te we 're wa'madâ'â za'ra, 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã. Taha wa, ta norĩ nho'a 're wanomro mono wa, da'madâ'â'wa norĩ ãma te aima ĩroti mono zé hã te za 're ĩ'madâ'â pese mo.

²²⁻²⁵ Āne wa za duré aima waihu'u. ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da, da'maipisutu da wamhã, asapa'abâ da'maipisutu õ di za, aiwara sina. Asapa'abâ asib'rada hã da'rã nhisiwi 're aza'ra mono õ di za, Wanhib'apito ma, romhuri'wa da, 're da'apisutu mono da. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u. Asimipisudu hã dama 're hãimana wẽ prã za'ra mono wamhã, ĩsábâdá da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono õ'umnhasite. Te za 'rãwi 're asi'madâ'â u'âsi mo, asimiroti na duré aihâimanazém na 're upta tō mono da.

Wa za a'â aima waihu'u, asi'ãma waihu'u da. Ā si 're hãsi mono nherẽ, te za oto uwa 'rãi wa'u ĩsé hã syry na 're ĩhãsi mo, ãma 're asiwede mono da. E marĩ da. 'Re asai mono wa, 're adi'izé u'âsi tō mono da. Aihâzé hã te te aimrami siwapto wa, asib'uwa na 're aimorĩ wa, te za 're ĩhãsi u'âsi mo, syry na.

Āne wa za duré aima waihu'u, da'madâ'â'wa da, asapa'abâ 're ĩda'apisutu mono õ zém na hã za. Āté ni'wam norĩ hã sō'awi tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ĩwasété na dama waihu'u pese za'ra di za, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã bâtä na dahâimanazém na te te da'awaihu'u õ ré hã. Āté nimahã na si te za ta norĩ hã ĩwasété na da te 're waihu'u za'ra. Āté ni'wam norĩ hã te te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zém na, dama waihu'u pese za'ra di za. Āté nimahã na si te za ta norĩ hã da te 're waihu'u za'ra, te te dama 're ĩ'manharĩ wẽ za'ra mono zém na. Āne wa, wa tō ãne na hã aima roti, asapa'abâ 're da'apisutu tō mono da, da'madâ'â'wa da hã.

6

¹ ĩwada'uri zarina si, pawa'âbâ ãna dama romhuri'wa norĩ hã te za titede'wa hã ĩsimiroti na te te 're wazéb za'ra. Āne 're hãimana za'ra mono õ wamhã, áté te za 'Re ãhâimana u'âsi mono nhisi na da te ãma 're wasété za'ra. Āté wa'ãma zama te za duré

da te 're wasété za'ra, ĩsazei'wa norĩ ma, wa te 're roti wasété za'ra mono newa.

² Āté pawa'âbâ âna dama romhuri'wa norĩ tede'wa hã te za ĩsazei'wa 're 'maimo. E tawamhã ĩmreme hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono õ di za, ĩsisânawã ne tãma 're 'maihamana mono nherẽ, ĩtede'wa hã. Mare di. ĩsimiroti na te za te te 're wazéb za'ra. ĩsazei'wa 're 'maimorĩ wa, duré tãma sawi pese za'ra wa, te za titede'wai ma, te te tãma 're romhuri wẽ uptabi za'ra. Āne na te aima 're ĩroti mono zéb zarina, te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti pese mo, âma 're nomro wẽ mono da.

³⁻⁵ Āté ni'wam norĩ hã aimawi na te za ĩsazei'wa norĩ ma te te tãma 're rowasu'u za'ra. Āté Wanhĩb'apito Zezu Cristuhu nhimiroti na te te âma 're saze za'ra mono õ di za, ta norĩ hã, tô sena nherẽ, Wanhĩb'apito nhimiroti hã rowẽ na âma 're ĩdanomro mono zéb da hã, duré dawẽ na si âma 're ĩdanomro mono zéb da hã. Āne wamhã, roti tô sena hã tãma waihu'u za'ra õ di za. Taré te za tinhimiroti wẽ na 'rãwi sina 're wata za'ra. Ta norĩ ma, wẽ di, marĩ wasu'u na 'rãwi âma 're ĩsada'âbâ za'ra mono da hã, duré 'rãwi timreme na 're ĩsi'wapé za'ra mono da hã. Taha zarina, te za tisi'ruiwapari na te te sima âma 're wa'rãmi za'ra, âma 're sisada'âbâ za'ra mono da. Te za duré te te 're dawasu'u wasété za'ra. Te za duré si'âma te te 're rosa'rata wasété za'ra. Roti tô sena hã tãma waihu'u pese za'ra õ wa, roti tô sena zarina si te te 're rosa'rata wẽ za'ra mono õ di za. Ta norĩ hã te te sima 're rosa'rata siwamnarĩ za'ra, ĩsazei'wa norĩ hã rob'uiprazé hã te te tãma 're sòmri za'ra mono da, ĩsimirowasu'u wa'rãmi, sibro pese na 're hãimana za'ra mono da.

⁶ 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa, 're wanomro mono wamhã, duré marĩ zô si wasima 're wanhopré mono âna 're wanomro mono wamhã, wama 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.

⁷ E rob'uiprazé ma tô wazababa 're wairébé, wana dub're hawi 're wapoto za'ra mono wamhã. Mare di. Wa'ubana wa tô 're wapoto za'ra. Duré 're wadâ'â za'ra mono wamhã, e wanhimarĩ hã wa za wasiré wa te 're 'wasari. Mare di.

⁸ Taha wa, ti'ab ré, wasai ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, duré wa'uza ré 're wahãimana za'ra mono wamhã, marĩ zô si wasima 're wanhopré za'ra mono õ di za, marĩ na wa te wasima âma 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.

⁹ Rob'uiprazéb zô, da te dasima 're rosa'rata siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, âté te za da te 're wapari za'ra, rob'uiprazém na wa'uburé te te dama 're ĩ'aroti wasété mono zé hã. Āne wamhã, âté ĩsimiroti hã da te 're rẽme waihu'u za'ra mono õ di za oto. Āté rosa'rata âna te za ĩsimiroti zarina, marĩ zô si oto da te 're rob'ruiwapari za'ra, marĩ wasété zô zama. Āne wamhã, te za oto dawĩ tĩrobzei'õ pese za'ra. Rowẽ u'âsi 're

Īdanomro mono zé hã tâma 're hâimana za'ra mono ô di za oto.

¹⁰ E marĩ wa. Rob'uiprazéb zô si, da te dasima 're rosa'rata za'ra mono wamhã, siwa'ru te za marĩ hã ĩwasédé hã da te 're 'manharĩ za'ra. Ni'wam norĩ hã roti wê hã aré te te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô 're sipa za'ra, rob'uiprazéb zô si te te sima 're rob'ruiwapari za'ra mono wa. Ta norĩ hã te oto robzei'ô si te te 're sépata za'ra.

¹¹ A hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ta norĩ ne 're aimorĩ ô di za. Te za 're aihâimana wê u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si. Ôhõ si te za 're ĩ'madâ'â pese mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ai'âma 're siwãrĩ u'âsi mono da. Te za duré 're ĩda'azawi pese mo. Rowasédé hã taré da te aima 're 'manharĩ za'ra mono nherê, asiptete sina te za Wanhib'apito âma 're aimorĩ u'â. Atoi u'âsi te za 're aimo. Taha na si 're aimorĩ da, te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo.

¹² A hã ĩsazei'wa, 're aimorĩ wa, te za sô 're asi'wapéi u'âsi mo, 're ĩ'aimorĩ wê zéb zô, rowê u'âsi 're aihâimana u'âsi mono zéb da hã, hâiwa âma hã asina uwaimrami da. Taha da, ma tô bâtâ na aipisutu 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da'ahâ norĩ nho'a ĩsazei'wa na asiwaihu'u wê zém na.

¹³⁻¹⁴ Âhãna, wa za aima pisutu, uburé te aima ĩroti mono zé hã asina 're 'madâ'â u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, wa aima pisutu, ti'ai âma 're ĩdanomro mono zé hã te te dama 're ĩ'apisutu mono nho'a. Cristu Zezusihi nho'a zama wa aima pisutu, Pôsi'u Piratuhu ma, tihâimanazém na ĩsiwaihu'u wê nho'a zama. Uburé te aima ĩroti mono zé hã te za asina 're ĩ'madâ'â u'âsi mo, apâ we ĩmorízéb u, Wanhib'apito Zezu Cristu hã. Asina 're 'madâ'â u'âsi mono wamhã, tawamhã da te aima 're nharĩ za'ra mono ô di za, asina 're ĩ'madâ'â mono ô zém na hã.

¹⁵ Bâdâ te te ĩpisutuzém na te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tâma tinha, apâ wei morĩ da, Wanhib'apito hã. Wê uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ôhõ si uburé Danhib'apito uptabi. Uburé ti'ai âma danhib'apito norĩ nhipai u, pire uptabi di. Uburé dama ĩpire norĩ nhipai u, pire uptabi di.

¹⁶ Ôhõ si siwaprosi 're ĩmorĩ u'â hã. Ta hã, rowa'a za'êtê na te 're hâimana u'âsi. Taha wa, ni'wa hã ĩtême ĩsébré da hã mare di. Da te dasiwi ĩhâiba pibu da hã, mare di duré. Ta hã wê uptabi di. Waihu'u pese di duré. Taha wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

¹⁷ Âne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're ĩ'aroti mo, sibrob ahâ wê te, 'râwi sina 're wata tō za'ra mono da. Danhibro hã dama 're hâimana u'âsi za'ra mono ô di za, dama âma 're ĩrowê za'ra mono zéb da hã. Taha wa, tinhibrop si te te 're 'madâ'â za'ra mono ô di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zô si, te za 're simnhasi za'ra, taha si, marĩ wê na uburé wama 're sôpru mono wa, wama âma 're ĩrobze za'ra mono zéb da hã.

18 ãne te za duré ĩsibrob ahâ norĩ ma 're ĩ'aroti mo, te te dama 're 'manharĩ wẽ u'âsi za'ra mono da. Te za duré uburé marĩ wẽ na dama 're sõprub za'ra. Te za duré simi'ẽ na marĩ na te te 're dazari u'âsi za'ra.

19 ãne wamhã, ĩte uptabi da hã te za marĩ hã ĩwẽ hã sô 're simi'wara u'âsi za'ra, niwab da hã. Duré rowẽ u'âsi te za ta norĩ hã 're hãimana u'âsi za'ra, hãiwa ãma.

20-21 Timotiu, ma'ãpé roti hã tô sena si asina 're 'madã'ã u'âsi mono za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aima ĩwaihu'uzé hã, ãma 're ĩda'apawapto mono zéb da hã. Ni'wam norĩ hã taré te dama 're siwasu'u za'ra, roti tô sena hã tãma ĩwaihu'u za'ra na hã. Tane nherẽ, Zezu Cristuhu nhimiroti hã wa te 're ĩsaze za'ra mono zém hawi, ma tô ta norĩ hã 're sipa za'ra. Ta norĩ hã te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã, Wanhíb'apito nhimiroti zarinaĩ õ di. Taha wa, roti tô senaĩ'õre wi, te za asina 're asiptete u'âsi mo, 're wapari tã mono da.

Wa ĩsima aiwẽ za'ra wa'wa, rowẽ u'âsi 're anomro aba mono da, Wamama te te 're ĩ'aipawapto za'ra wa'aba mono zéb zarina si.

2 Timotiu

Paru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, Timotiuhu ma ĩbaihã wasu'uzé

Ã ĩbaihã na ma tã Paru hã Timotiuhu ma tinhimi'ui'ére na tãma ãma sahu, maparane ãma. Roma ãma dazazéb 're, hãimana sirõmo, ma tã tãma rob'ui'ére. Tidã'ázé hã ma tã sina waihu'u, ĩromhutu na hã oto. Taha wa, ma tã tãma roti, Timotiuhu ma, 'Re ĩhãimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi pese mono da, duré Zezusihi ma, te te 're romhuri wẽ mono da zama. Ma duré tãma waihu'u, da'madã'ã'wa na sena na 're hãimana mono da.

¹⁻² ĩ'ra Timotiu, ĩma asawi pe hã, wa hã Paru wa ãma aima rob'ui'ére. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te sima ĩwězéb uwaibaba, ma tã ĩpisutu, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wa, 're ĩmorĩ da. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tã dama ropisutu, rowẽ na ĩrata 're dahãimana u'âsi za'ra mono da, Cristu Zezusihi ãma 're danomro mono wa. Æne wa, taha wasu'u na te dama 're rowasu'u mono da, ma tã oto datẽme ĩzatõ.

Wamama ma, wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi mono da, duré ai'ãma 're pẽ'ézé u'âsi zahuré mono da, rowẽ u'âsi, ãma 're aimorĩ da.

Paru hã Timotiuhu ma, te te ĩrotizé wasu'u

³ 'Re ĩhãimana u'âsi mono ãma, wa 're ĩwata u'âsi. Marĩ na te tiwi ãma ĩ'upazém na, te te oto ĩ'ãma 're ab'madã'ã mono õ wa, wa oto rowẽ na te tãma 're romhuri u'âsi. Tane duréihã ma tã duré ĩhi'rata norĩ hã te te tãma 're romhuri za'ra. Tawamhã tãma 're ĩmreme mono wamhã, bãtã na wa aima te tiwi 're rowaptẽre u'âsi, barana zama, te te 're aipawaptob u'âsi mono da.

⁴ Aiwa'õzém na ai'ãma ĩpo're pu'u wa, wa ĩsima rowẽ za'ẽtẽ, te asabu da, rowẽ uptabi na 're ĩhãimana mono da.

⁵ Duré Wanhib'apito zazei'wa na tã sena 're aihãimana mono na, wa ai'ãma po're puru. Ai'rada Ro'idi norĩ hã ma tã ana me hã Wanhib'apito zazei'wa na 're hãimana zahuré, E'unisihi me. Ta norĩ ne, tã sena Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ na, tã ĩma aiwaihu'u pese di.

⁶ Æne wa, wa za ãma aipo're pu'u oto, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã sõpru wa, te te aima ĩsõmrizém na, dapawaptom na tãma 're romhuri mono da. Ai'rã nhisiwi ĩnhib'rada hã te hiri wamhã, ma tã aipẽ'ẽ 're aima tisõ, ĩwẽ hã. Taha wa, ma'ãpé asimi'ẽ na tãma 're romhuri u'âsi mono.

⁷ E wasina wapahi sina 're wahâimana za'ra mono da, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã Tipê'êzani hã te te wama 're anhomri. Mare di. Wanhiptete sina âma 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimizawi pese sina 're wahâimana za'ra mono da, duré wanhimirosa'rata na hã atâma 're wahâimana za'ra mono da, ma tô te te wama 're anhomri, Tipê'êzani hã.

⁸ Âne wamhã, 're asisé mono ô di za, Wanhib'apito wasu'uwẽ hã dama 're wasu'u tõi mono da. Duré îma 're asisé mono ô di za, îwasu'u na. Wanhib'apito wasu'uwẽ na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, ma tô dasiwi înherẽ ni, dazazéb 're. Taha wa, wa oto te 're robzépata. Âne wa, ma'âpé 'Re îhâimana u'âsi mono hã tinhiptede te te aima îsômri na, sada 're asiptete mono, îsine 're robzépata mono da.

⁹ 'Re îhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're wa'anho'reptu, rowasété hawi. Ma tô duré te te sima 're wa'apisutu, îsib'a'uwẽ oto 're wahâimana za'ra mono da, wawẽ uptabi na. E marĩ wa, ma tô sima wa'apisutu. E marĩ îwẽ hã wa te dama 're 'manharĩ za'ra mono wa. Mare di. Taha wab ô di. Taré te te sima 're wa'awẽ mono wa, duré simizawi pese wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Ma tô duré wa'âma tinhib'a'uwẽ za'ra. Zahadu ropoto na te te sâna'rata ô ré hã, 'Re îhâimana u'âsi mono hã simizawi pese wa, ma tô sima wa'âma roti sirõmo za'ra, te te 're wa'apawapto mono da, Cristu Zesusihi nhiminho'reptuzém na hã.

¹⁰ Wanho'reptui'wa Cristu Zesusi we datême îwisizém na, ma tô oto wama siwaihu'u za'ra, tinhimipawaptobzém na. 'Re îdadâ'â za'ra mono zé wasu'u hã, pipa nherẽ, ma tô wawi uprosi za'ra wapahi hã, Wanho'reptui'wa hã. Duré Wanho'reptui'wai wasu'uwẽ hã wa te 're îsaze za'ra mono zéb zarina, ma tô wama waihu'u za'ra, rowẽ na 're îdahâimana u'âsi za'ra mono zé wasu'u na hã.

¹¹ Taha wasu'uwẽ na te 're da'apo're pu'u mono da, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã îpisutu, Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're îmorĩ da, îsimiroti na te 're da'apawapto mono da.

¹² Taha wa, te te îpisutuzéb zarina, te îsina uwaimrami wa, wa oto te 're robzépata. Tane nherẽ, 're înhisé mono ô di, îsada wa wasu'u'wa 're îmorĩ tõi da. Wanhib'apito hã wa îsina te 're umnhasi, te te 're îpawaptob u'âsi mono da. Ta hã îma waihu'u pese di, îwaihu'u pese na hã. Wa hã wa tô tâma îsihâibano, tô sena tâma waihu'u pese wa, te te 're î'madâ'â mono zéb da hã, bâdâ îwa waptâ'ã ô ré, apâ we îmorĩzéb u hã.

¹³ Âne wamhã, roti tô sena hã te aima 're î'awaihu'u mono hã, te za 're î'madâ'â u'âsi mo. Cristu Zesusihi âma 're aimorĩ wa, te za Wanhib'apito umnhasi sina, 're aihâimana mo. Te za duré 're îda'azawi pese mo.

¹⁴ Roti tō sena hã te aima 're ĩ'awaihu'u mono hã, wẽ uptabi di. Ta hã te za 're ĩ'madâ'â pese mo, âma 're ĩda'apawapto mono da hã, aimawi rowasu'u na da te âma saprĩ za'ra tō da. Taha da, te za te te 're aipawapto u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'êzani hã, wapẽ'ẽ 're, 're ĩhâimana mono hã.

¹⁵ Azi'a na danhipti'a nho'ōmo nhisi âma, uburé ĩsazei'wa norĩ hã ma tō ĩrẽme za'ra. Pideru norĩ zama, ma tō Emozenihi me dame ĩrẽme zahuré. Āne hã aima waihu'u pese di.

¹⁶⁻¹⁷ Onesiporuhu si ma tō tinhimipawaptozbém na nasi ĩma rowẽ zani. Taha wa, wa ĩsima wẽ, Wanhib'apito hã Onesiporu norĩ hã, duré ĩsōrōwa âma ĩsiré 're ĩhâimana za'ra mono norĩ zama, ĩwẽ na te te 're apawapto mono da. Ta hã ĩma 're sisé mono ō di, ĩwasu'u na hã. Taha wa, Roma na 'ri nho'ōmo nhisi u wei wisi wamhã, ma tō te te ĩzō aba, te te ĩnhopētē da.

¹⁸ Āne wa, wa ĩsima wẽ, Wanhib'apito hã ĩwẽ na te te âma tãma uwaimrami da, bådâ ĩwa ĩwaptã'ãzém na, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb da hã. Onesiporu hã ma tō marĩ mono bâ nasi ĩpawapto, Épézu âma 're ĩhâimana mono ré hã. Āne na hã aima waihu'u pese di.

2

Paru hã Timotiuhu ma, roti te te tãma ĩsōmrizém na rowasu'u

¹ ĩ'ra, ma'ápé ĩwapari pese, asina. Cristu Zezusihi âma wa 're wanomro. Āne wa, te za ĩsimipawaptozbéb zarina, asiptete sina âma 're aihâimana mo.

² ĩnhimirowasu'u hã ma tō aipo're na 're ĩwapari mo, ĩsazei'wa norĩ nho'a te dama 're rowasu'u mono wamhã. Ta norĩ hã ahâ di. Tawamhã 're ĩ'awapari mono zé hã te za aibâ norĩ ma 're ĩ'awaihu'u mo, aima ĩ'umnhasi za'ra norĩ ma hã, tãma waihu'u pese za'ra wamhã, ĩnhimirowasu'uzém na te te duré âma 're uzusi za'ra mono da, dapawapto na.

³ Da'wapéi'wa dama ĩ'umnha hã dasi'wapéi 're, hâimana wamhã, te te 're robzépata tō mono da, sisawi ō di za. Tane a hã, Cristu Zezusihi nhib'a'uwẽ na 're aihâimana mono wa, te za asina 're ĩsazei u'âsi mo, asisawi âna ĩsine 're robzépata mono da.

⁴ Da'wapéi'wa norĩ hã tinhib'apito ma te te 're romhuri za'ra mono ré hã tãma wẽ za'ra di, ĩsib'apito ĩsimiromhuri na te te 're awēsãmri mono da. Āne wa, tinhiromhuri upana, marĩ mono bâ te te sima 're rosa'rata za'ra mono ō di za, te te sima âma 're uwaimrami za'ra mono da.

⁵ Duré, ni'wa hã dawara na hâimana wamhã, dawu watobro nherẽ, marĩ ĩwẽ hã te te sima âri ō di za, dawara na roti hã te te sina 'madâ'â ō wamhã. Dawara na roti hã te te sina

ĩ'madâ'âzéb zarina si, te za marĩ ĩwě hã sima ti'â, dawí watobro wamhã.

⁶ Duré, buru na romhuri pire 'wa hã, amnho hã uburé da te ubumroi pari, ĩmorĩ'rata na te za tite da ári 'rata.

⁷ Ma'ãpé, âma 're rosa'rata u'âsi mono, te aima ĩrowasu'uzém na hã. Âne wamhã, Wanhib'apito hã te za te 're aipawapto, ãhã wasu'u na hã 're awaihu'u mono da.

⁸ Ma'ãpé, Zezu Cristuhu âma 're rosa'rata pese mono. Ta hã dâ'â nherê, ma tô ab're hawi hãiwa'udu, Dawihi nhihudu hã. Wanhib'apito wasu'uwě na te 're da'apo're pu'u mono wamhã, taha wasu'u na wa tô te dama 're rowasu'u u'âsi.

⁹ Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwě na te dama 're rowasu'u mono 'ru te, wa oto te 're robzépata. ĩwasédé hã te 're 'manharĩ mono newa, wa oto 're ĩza, dazazéb 're, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na ĩpawasisi ré. Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã pawasisi âna ne, te 're hâimana u'âsi. Te za da te dama âma 're rowasu'u u'âsi za'ra.

¹⁰ Te ĩrobzépata da hã ĩma pire nherê, ĩsisawi õ di, te robzépata tõ da hã. Te 're robzépata mono nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhib'a'uwě da, te te sima ĩpisutu za'ra norĩ hã wa za te 're apawaptob u'âsi, Cristu Zezusi hã te te 're saze za'ra mono da, taha zarina tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono da, rowě na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da.

¹¹ Tô sena da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono zé hã âne: "Cristuhu siré 're wadâ'â za'ra mono wa, duré ta hã dâ'â uptabi nherê, ab're hawi hãiwa'utu wa, wa za ĩsiré 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹² Robzépada hã wa te wasina 're waihu'u za'ra mono nherê, wanhiptete sina âma 're wahâimana u'âsi za'ra mono wamhã, wa za Cristuhu siré wapire na wa te 're da'madâ'â u'âsi za'ra. Cristuhu zazei'õ'wa na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, tizazei'wa na te te sina 're wa'awaihu'u mono õ di za. Te za te te siwi 're wa'awě'õ oto.

¹³ Wa norĩ hã Wanhib'apito ma, wa tô wasina tâma ropisutu za'ra ni, âma 're wanomro u'âsi mono da. Tawamhã wa te wasina âma tâma 're uwaimrami za'ra mono õ nherê, Wanhib'apito hã wama umnhasi za'ra di, uburé te te wama 're ĩ'aropisutu mono zé hã te te wama âma 're ĩ'a'uwaimrami mono zéb da hã. Marĩ na taré te te dama ĩ'aropisutu da hã, mare di."

¹⁴ Âhã wasu'u na te za asimi'madâ'â norĩ hã âma 're ĩpo're pu'u za'ra mo. Te za duré aihâimana prédup sina tâma 're ĩ'aroti mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a 're wahâimana za'ra mono nherê, taré marĩ wasu'u na 're sisada'âbâ za'ra mono tõ da. Dasisada'âbâzé hã wě õ wa, taha zarina 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dawí 're si'utõrĩ, dahâimana wě zé hã.

15 Romhuri'wa nhimiromhuri hã wẽ wamhã, tinhimiromhuri ma, 're sisé mono õ di za. Tane te za sada 're asiptete u'âsi mo, ã'uwaibaba si roti tô sena na si 're da'apawapto mono da, asimiromhuri na te te 're aiwẽsãmri mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono hã.

16 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti zarinaĩ õ na rowasu'u'wa norĩ nhiti, te za 're aihãimana mo. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, 're dahãimana za'ra mono wamhã, te za danhimirosa'rata na dasina 're dapahã za'ra, Wamama nhimiroti nhiti.

17 Ta norĩ nhimirowasu'u hã da'wa're ne, te 're hãimana. Da'wa're hã sa'ëtẽ wamhã, te za uprosi, danhi hã. Tane, ta norĩ nhimirowasu'u hã ãsazei'wa norĩ ãma te te ropéi mono wamhã, te za tiwi uprosi za'ra, dahãimana wẽ zé hã. Tane, Imenezu norĩ nhimirowasu'u hã Piretuhu nhimirowasu'u me.

18 Ta norĩ hã senai'õ na rowasu'u na te te dama 're rowasu'u zahuré, ãne: "Tãibã, bãdã ma tô ãwa waptã'ã pa, 'Re ãhãimana u'âsi mono ab're hawi te te ãda'ahãiwa'utuzéb da hã. Niwab da hã te te ãma sahu õ di za, te te ãda'ahãiwa'utuzém na hã." ãne ta norĩ nhimirowasu'u hã. Taha zarina ma tô dawĩ uprosi zahuré, Wanhib'apito wasu'uwẽ na da te 're ãsaze za'ra mono zé hã.

19 Tane nherẽ, ëtẽ 'manharĩ na 'ri na'rada hã, siptete na 're ãhãimana mono ne, te za 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti hã pire na 're hãimana u'âsi. ãne ãsimiroti na rob'ui'ére hã: "Wanhib'apito hã te za tinhib'a'uwẽ norĩ hã tite na te te 're awaihu'u." ãne duré ãma ãrob'ui'ére hãiba amo hã: "Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito nhib'a'uwẽ na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, te za tiwasédé hã rẽme pese za'ra, 're nomro wẽ mono da oto." ãne ãsimiroti na rob'ui'ére hã.

20 'Ri wawẽ ãma hã piza hã ahã na te 're hãimana za'ra, ëtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ hã, duré ëtẽ'ubuzi'a prata 'manharĩ hã, duré wede 'manharĩ hã, duré zé'a 'manharĩ hã. Nima norĩ hã, marĩ da hã wẽ uptabi di, marĩ hã da te ãma 're ã'manharĩ za'ra mono zéb da hã. Duré nima norĩ hã marĩ da hã wẽ uptabi õ di, marĩ hã da te ãma 're ã'manharĩ za'ra mono zéb da hã.

21 Tane ni'wam norĩ hã te aima ãwaihu'u mono zéb zarina, tô senai'õ na rowasu'u'wa nhimiroti hã te te siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wamhã, Wanhib'apito ma, wẽ uptabi di za, romhuri hã za te te tãma 're ã'apisutu mono da hã. ãne wa, Wanhib'apito ma, sisõmri za'ra wa, te za tãma pisutu za'ra, ãwẽ na te te tãma 're dapawapto za'ra mono da.

22 ãne wa, dahãiba téb ré, dawasété zô 're ãdasiwasutu za'ra mono norĩ ne, 're aihãimana mono õ di za. Te za asina 're ãrosa'rata u'âsi mo, aihãimana wẽ na 're aihãimana mono da, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're aihãimana mono da

zama, duré asimizawi pese na 're aihâimana mono da zama, duré rowē na si dasiré 're aihâimana mono da zama. Taha da, te za asina 're ĩrosa'rata u'âsi mo, uburé Wanhib'apito zazei'wa norĩ me, hâimana wē sina, ĩsimipawaptobzéb zô te te tiwi 're ĩrowaptēre za'ra mono norĩ me.

²³ Siwa'ru marĩ na 're dasisada'âbâ za'ra mono wamhã, 're dawapari mono õ di za. Āne, da te 're dazada'âbâ za'ra mono wamhã, te za oto damreme na 're dasi'wapé za'ra. Āne na aima waihu'u pese di.

²⁴ Ni'wa hã Wanhib'apito ma romhuri'wa na 're hâimana mono wamhã, timreme na te te 're da'a'wapéi mono õ di za. Simizawi pese na te za dama 're hâimana, aihĩni ma. Waimri na te za duré te te dama 're arowaihu'u, waptu na dazada 're sahi mono āna.

²⁵⁻²⁶ Ni'wam norĩ hã ĩsimiroti na hã sada 're hâimana za'ra mono wamhã, atãma te za tinhimiroti wē na te te 're pawapto za'ra, tinhimirosa'rata na te te āma saprĩ za'ra da, Wamama nhimiroti hã tô sena na te te sina waihu'u za'ra da oto, ĩsimipawaptobzéb zarina. Wa'uburé norĩ nhib'apito hã ma tô aré tãma 're sadawa nhipese za'ra, te te sima 're ĩda'awē mono zéb uwaibaba, ĩsimiroti na 're hâimana za'ra mono da. Tane nherē, a'uwē norĩ hã tinhimirosa'rata na te te āma saprĩ za'ra wamhã, te za oto Wa'uburé nhimiroti hawi 're wairébé. Taha da, te za Wanhib'apito ma romhuri'wa hã atãma te te 're apawapto, tinhimiroti wē na hã.

3

Rob'rāsutu u, za 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Wa za oto marĩ na aima rowasu'u, āma 're rosa'rata mono da. Nimahã na rob'rāsutu u hã romhuture wamhã, dama ropire di za.

² Āne dahâimanazé hã za: Dasima si te za marĩ zô 're danhopré. Duré rob'uiprazéb zô si te za da te dasima 're rob'ruiwapari za'ra. Duré 'râwi dapē'ē na, te za marĩ na dasina 're dawata za'ra. Duré te za da te dasima 're nharĩ wasété za'ra. Duré marĩ na dama 're danhoprub za'ra mono nherē, danhoprum na da'āma 're dawata za'ra mono õ di za. Duré damama norĩ nhimiroti hã da te 're wapari za'ra mono õ di za. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã da te 're wazéb za'ra mono õ di za duré.

³ Duré 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã dama 're hâimana mono õ di za, dapē'ē remhã. Duré da'āma dapē'ēzézé hã dama 're hâimana za'ra mono õ di za. Duré taré te za dawasédé hã da te da'āma 're sa'ra za'ra. Duré dawasété wi dasina 're danhiptete za'ra mono õ di za. Duré dazahi u'âsi te za 're dahâimana za'ra. Duré 're ĩdahâimana wē za'ra mono norĩ hã te za taré dasi'upana da te 're 'ruiwapari za'ra.

⁴ Duré dasiré nherë, te za 'râwi dasisada 're dahâimana za'ra. Duré dapë'ë 're, rosa'rata waptu na, marĩĩwasédé hã te za da te 're 'manharĩ za'ra. Duré danhipai u dawaihu'u pese newa, te za 'râwi dapë'ë na dasina 're dawata za'ra. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono zawi'wa, 're danomro mono ò di za. Ta hã dama wë ò di za. Dato si dama ìwë hã za oto.

⁵ 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti na 're dahâimana wë za'ra mono da, da te dasima 're wë za'ra mono newa, tazahã, da te dasima 're wë za'ra mono ò di za, tiwaihu'u pese na te te 're ìda'apawapto mono da hã, âma 're ìdahâimana wë za'ra mono zéb da hã. Taha wa, te za ta norĩ nhiti 're aihâimana mo.

⁶ Ta norĩ hã hâimana nhipese na danhorõwa u te za datëme 're sihutu. Te za pi'ò norĩ hã tizadawa nhipese na te te 're 'rãmi za'ra. Tawamhã sib'uwa na 're hâimana za'ra mono wamhã, te za te te âma 're sasõmri za'ra. Pi'ò norĩ hã marĩ ahã na te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono wa, te za robzei'ò na 're hâimana za'ra. Siwa'ru te za ta norĩ hã 're hâimana za'ra, te te sima 're ìwë za'ra mono zéb uwaibaba.

⁷ Pi'ò norĩ hã, ni'wam norĩ nhimirowasu'u hã te te 're wapari ze za'ra mono nherë, roti tô sena hã niwa te te ìwaihu'u za'ra da hã, mare di za.

⁸ Duréhã ma tô aibã norĩ hã Mozésihi nhimiroti da, sada 're hâimana zahuré, Zanesi norĩ hã Zabirihi me. Tane ãhãna senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã te tô sena roti zada 're hâimana za'ra. Ta norĩ nhimirosa'rata wë hã robaba di. Duré Wanhib'apito âma ìsimirowasu'u hã tô senai ò di. Taha wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ta norĩ hã te te siwi 're awë'ò.

⁹ Zanesi norĩ hã Zabirihi me, ma tô dasiwi waihu'u zahuré ni, ìsimiza'rese'ò na. Tane te za oto ìsimiza'rese'ò na dasiwi waihu'u za'ra ni, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã. Tawamhã ta norĩ nhimirowasu'u hã da te 're wapari hã za'ra mono ò di za oto.

Paruhu nhimiroti 'rãsutu na rowasu'u

¹⁰⁻¹¹ A hã ma tô ìwaihu, ìnhimiroti na, duré ìhâimanazém na, duré dapawapto na ìnhimiromhuri na te ìsina 're ìroti mono zém na, duré Wanhib'apito umnhasi sina 're ìhâimana mono zém na, duré da'âma ìwa'a su'u ò na 're ìhâimana mono zém na, duré te 're ìda'azawi pese mono zém na, duré marĩ ahã na ìzada 're hâimana mono nherë, Wanhib'apito âma ìsina ìnhiptete sina 're ìhâimana mono zém na zama. Ma tô duré ìwaihu, da te ìma 're ìrob'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã, duré te 're ìrobzépata mono zém na hã. Ma tô duré ìwaihu, marĩ hã ìzò 're ìwairébé mono zém na hã, ãtizotiza na 'ri nho'òmo nhisi âma, duré Iconizu âma, duré Risitira âma. Ìpipa na da te ì'âma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, wa tô te 're robzépata za'ëtë. Tane nherë, ìdã'â tô da, ma tô Wanhib'apito hã nasi ìnho'reptu a'â.

¹² Cristu Zezusihi âma 're dahâimana wê za'ra mono da, da te dasima 're wê za'ra mono 'ru te, dasi'uihâ na te za tô îsazei'wa norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra.

¹³ Îwasété norĩ hã, duré îhâimana nhipese norĩ hã te za 're siwasété pese za'ra. Îsadawa nhipese na te za da te âma 're sasômri za'ra. Te za duré dapê'ê 're dasima 're dazadawa nhipese za'ra.

¹⁴ Tane nherê, ta norĩ ne 're aihâimana mono õ di za. Tô sena roti hã ma tô dawĩ 're î'awaihu'u mo. Taha na si te za 're aihâimana u'âsi mo. Roti hã tô sena hã ma tô asina 're îsazei mo. Tô sena roti na aima rowaihu'u'wa norĩ hã, aima waihu'u pese za'ra di.

¹⁵ Watébrémi na 're aihâimana mono zém hawi, aima waihu'u pese di, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã. Taha zarina hâiwa hawi rowaihu hã te aima 're hâimana, asõ'reptuzé hã asina î'uwaimramizéb da hã, Cristu Zezusihi zazei'wa 're aimorĩ wa.

¹⁶ Uburé îsimiroti wê na rob'ui'éré hã, 'Re îhâimana u'âsi mono te te dama 're î'awaihu'u mono zéb zarina si, te dama 're hâimana za'ra. Âne wa, îsimiroti mono bâ wê di, roti tô sena na, da te âma 're îdapawaptob za'ra mono zéb da hã. Duré wê di, îsimiroti hã, danhimiroti tô senai'õ na, da te dama âma 're îrowaihu'u za'ra mono zéb da hã. Duré wê di, îsimiroti hã, dahâimanazém na da te 're upa za'ra mono wamhã, da te dama âma 're îroti za'ra mono zéb da hã, âma 're îdahâimana wê za'ra mono da hã oto.

¹⁷ Taha da, te dama 're hâimana, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, tâma îromhuri'wa norĩ ma îwaihu'u pese zéb zarina, îwê na te te tâma âma 're îdapawaptob za'ra mono zéb da hã.

4

¹⁻² Wa za oto marĩ hã aima ti'ru, 'Re îhâimana u'âsi mono nho'a, Cristu Zezusihi nho'a zama. Nimahã bâtâ na te za Cristu Zezusi hã dahâimanazém na da'awaihu'u, dawasété na, dawê na zama. Taha zarina, te za aihĩni norĩ ma dama arowairébé, dahâiba ré norĩ ma, duré adâ'â norĩ ma zama. Wanhíb'apito hã te za wei mo apâ, Danhib'apito uptabi na oto dama 're sãmra mono da. Âne wa, wa za aima ti'ru. Ma'âpé, Wanhíb'apito wasu'uwê na dama 're rowasu'u u'âsi mono za. Asõ danhimiparizém na, duré asõ danhimipari õ zém na zama, te za Wanhíb'apito wasu'uwê na 're îda'apo're pu'u u'âsi mo. Da'âma aiwa'a âna, te za asimiroti na 're îda'apawapto mo, dawasété na 'râwi 're dasisãmri za'ra mono da, dawasédé hã da te 're rême pese za'ra mono da, dawê na si oto 're dahâimana za'ra mono da.

³ E marĩ wa, wa âne aima ti'ru. Nimahã na hã sena roti hã da te 're wapari ze za'ra mono õ di za. Rowasu'u hã da te 're

ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te za da te 're wapari za'ra. Dama rowahutu'wa da, te za da'ahâ na da te dasima 're pisutu za'ra, rowasu'u hã da te 're ĩwapari ze za'ra mono zéb uwaibaba si, te te dama 're wasu'u za'ra mono da.

⁴ Roti tô sena uptabi hã te za da te 're rême za'ra, da te 're wapari za'ra mono tō da, dahi'rata norĩ nhimirob'rāzarōtō 'rata si, da te 're wapari za'ra mono da oto.

⁵ Ta norĩ ne 're aihâimana mono õ di za. Asimiza'rese te za 're aihâimana mo. Aihâiba na te za 'râwi 're asi'madâ'â mo. Duré, Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ 'ru te, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherě, 're asisawi mono õ di za, 're robzépata mono tō da hã. Te za duré Wanhib'apito wasu'uwě na 're ĩda'apo're pu'u u'âsi mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutuzéb zarina, asimiromhuri na tãma âma 're uwaimrami mono da.

⁶ Wa za oto aima ĩsiwasu'u. ĩnhibâdâ hã romhuture di oto. Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ 'ru te, za da te dasiwi ĩwĩrĩ nherě, ĩdâ'â tō da, ĩsisawi õ di za.

⁷⁻⁸ 'Re dasi'wamhâri za'ra mono wa, danhiptete na dasiwi 're ĩdawairébé mono ne, wa tō wa hã ĩnhiptete na 're ĩpusi. Duré dawara na dawĩ ĩwatobro ne, wa 're ĩhâimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tãma uwaimrami pari wa. Cristu umnhasi sina, wa tō duré 're morĩ u'â, ĩsimiroti 'madâ'â sina. Ni'wa hã dawara na dawĩ watobro wě te, te za ropsu 'manharĩ hã sô tihâiba, da te âma ĩsōprezéb da hã. Tane, te marĩ ĩwě uptabi hã ĩzô 're hâimana, Wanhib'apito ma, ĩnhimiromhuri na te ĩsina tãma uwaimrami wě te. Nimahã na te za bådâ hã ĩwa waptârã, Wanhib'apito apâ we ĩmorizéb da hã, dahâimanazém na te te ĩda'awaihu'uzéb zarina, te te dama ĩ'arowairébézéb da hã. Tawapsi, ta hã wě uptabi wa, te za marĩ ĩwě uptabi hã ĩma pisutu, ĩ'uwaibaba si. E ĩma si te za pisutu. Mare di. Aihĩni Wanhib'apito zawi te, wei ĩmorizéb zô 're ĩsimipari za'ra mono norĩ ma zama, te za duré marĩ ĩwě uptabi hã tãma pisutu za'ra.

Paru hã Timotiuhu ma, marĩ na te te ĩpo're pu'uzém na rowasu'u

⁹ Ma'ãpé, asima rowairébé su'u, we ĩtême aimorĩ su'u da, ĩzabu da.

¹⁰ Demasi hã ĩ'ãma sapa'a õ di oto. Ma tō ĩwi watobro, Tesaronita na 'rĩ nho'õmo nhisi u morĩ da, marĩ hã te te sima awě wa, taha na oto 're morĩ da. Teresėti hã ma tō mo, Darasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u. Titu hã ma tō duré mo, Damasiza na danhipti'a nho'õmo nhisi u.

¹¹ Rucasihĩ si te ĩ'rata nhamra. Āne wamhã, Marcusihĩ zô rowaimrami mono za, sōpētě da, asiré we saprōni da, ĩnhimiromhuri na te te 're ĩpawapto mono da.

¹² Wa hã wa tô Titicu hã satõ, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi u morĩ da.

¹³ Tawamhã, we aimorĩ wamhã, ĩsi'ubuzé hã we ĩma âri za, Capuhu nhorõwa âma te ĩrême hã, Torowadi na 'ri nho'õmo nhisi âma. ĩbaihã zama, we ĩma duri za. ĩbaihã hã romhã 'manharĩ hã, ĩma wẽ uptabi wa, ta norĩ zama we ĩma duri za.

¹⁴ Aresãdiri hã ma tô ĩwi ro'wa'rutu pese, ĩsi'uwazi na romhuri'wa hã. Wanhib'apito si te za tâma âma wa'rã, marĩ te te ĩma ĩ'ab'manharĩ wasété zé wa'rãmimhã.

¹⁵ Taha aibã hã ma tô wanhimirowasu'u na hã wazada tihãiba, sahi sina. Ma'ãpé tiwi 're asi'madã'â pese mono za.

¹⁶ Da'âma rowairébé'wai ma, ĩsiwasu'u 'rata wamhã, ĩhãimana wasété õ zém na hã, ni'wa hã ĩ'ãma sapa'a õ di aré, tinhimiroti na ĩ'ãma sime da. Aihĩni ma tô ĩwi sina tipahã za'ra. Tane nherẽ, te ĩsima wẽ õ di, da te ĩrêmezém na te te dama âma ĩ'awa'rãmi dã hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

¹⁷ Da te ĩrême za'ra nherẽ, ma tô Wanhib'apito hã ĩ'rata tihãiba, te te ĩnhiptete da, 'ri para zudezu'õ norĩ ma, te rowasu'u da, Wanhib'apito wasu'uwẽ na. ãne wamhã, ma tô Wanhib'apito hã ĩnho'reptu, ĩdã'â tõ da a'â.

¹⁸ Tane te za Wanhib'apito hã duré rowasété hawi ĩnho'reptu, hãiwa u te te ĩ'ãwisi wẽ da, tinhib'a'uwẽ norĩ te te 're ĩ'ab'madã'â mono zéb u hã. Ta hã wẽ uptabi wa, aihĩni wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

Paru hã sisa'u te te ĩdazawizém na rowasu'u

¹⁹ Ma'ãpé ĩma sawi zahuré na, Prisira norĩ hã Atiraha me. Duré ĩma sawi za'ra na, Onesiporuhu nhorõwa 're, 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã.

²⁰ Erasitu hã ma tô ĩza'u nhamra, Corĩtu na 'ri nho'õmo nhisi âma. Toropimu hã hãzé wa, wa tô tirẽ, Miretu na 'ri nho'õmo nhisi âma.

²¹ Ma'ãpé, niha asina rosa'rata, rowa'u'u wahã 're sa'wari mono õ ré, we aimorĩzéb da hã. Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã te âma asawi za'ra, Eburu, duré Pudeti, duré Rino, duré Caradiza. Uburé ĩsazei'wa hãiba amo norĩ hã te duré âma asawi za'ra.

²² Timotiu, wa ĩsima aiwẽ, Wanhib'apito hã 'rãwi aipẽ'ẽ 're, 're ĩsãmra mono na, asina 're waihu'u u'âsi mono da. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, wa tô te tiwi 're waptẽrẽ u'âsi, ĩsimizawizé hã uburé ai'ãma za'ra wa'aba 're hãimana u'âsi mono da.

Titu Tituhu ma, Paru te te ĩrob'ui'ééré Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Paru hã aibâ ĩprédupté ma, ma tô rob'ui'ééré, Titu na ĩsisi ma. Ta hã Paruhu siwadi uptabi, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri na ĩpawapto'wa (Darasiza. 2.1-3). Titu hã zudezu ô di. Ta hã deredu na ĩwaptērē. Tereta na rob'ré za'iti nhisi āma, ma tô Zezusihi zazei'wa norĩ hã 're hâimana za'ra. Tame ma tô Paru hã Titu hã tirē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri hã te te 'manharĩ da. Ā ĩbaihâ na ma tô tãma rob'ui'ééré, Tereta āma hã te te 're da'ab'madâ'â wē mono da, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ hã te te 're apisutu mono da, ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa da hã.

Paru hã wama zama, ma duré waihu'u za'ra, āne: Ni'wam norĩ hã si'uihã na tinhiptete na tiwasété wi hã 're wairébé waihu'u mono ô di. Tazahã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wama ĩsôprub za'ra zém na si wanho'reptuzé hã Cristuhu dá'ázém na si.

¹ Wa hã Paru, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ, wa āma aima rob'ui'ééré. Zezu Cristu hã ma tô ĩpisutu, te te datēme ĩzatōrĩ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ u, te tãma 're apawapto mono da, Wanhib'apito umnhasi sina 're hâimana za'ra mono da, duré Wanhib'apito āma tô sena rowasu'u wē na te 're apawapto mono da, āma 're nomro wē mono da. Taha da, ma tô datēme ĩzatō.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese ô di. Marĩ te te apoto mono ô ré, ma tô tizazei'wa norĩ āma sima roti siro, rowē ĩsi'utōrĩ'ō āma ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra mono da. Taha zô si, wa wasina 're wanhimipari u'âsi za'ra.

³ Tawamhã bādâ ma tô oto ĩwa waptārã, te te dama ĩwaihu'uzéb da hã, āhã wasu'u hã. Taha wa, ma tô we ĩma tisō, tinhimiroti hã, ĩsadawa para te dama 're sadawa wasu'u mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wa'anho'reptui'wa hã.

⁴ Titu, taha wa, wa āma aima rob'ui'ééré. Te ĩ'aipawaptobzéb zarina, wasiré Wanhib'apito zazei'wa 're aimorĩ wa, ĩ'ra na wa asisi, asawĩ te.

Wamama ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Cristu Zezusihi ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi mono da, rowē u'âsi, āma 're aimorĩ da.

Cereta na rob'ré za'iti nhisi āma, Titu te te 're ĩdapawapto mono zé wasu'u

⁵ Titu, Cereta na rob're za'iti nhisi âma wa tô airê, tame asâmra da a'â. E marĩ da. Romhuri hã ĩ'uwaibaba dama hiri da. Duré ĩprédum norĩ hã 're apisutu mono da, 'ri nho'ômo mono bâ ĩsazei'wa norĩ te te 're 'madâ'â za'ra mono da. Tawamhã te aima ĩrotizéb zarina si, te za oto 're ĩ'apisutu mo.

⁶ Âne wa tô aima roti, ta norĩ âma. Wê na 're ĩnomro mono norĩ si te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da. Wê na 're nomro mono wa, ĩwasédé hã da te âma 're ĩsa'ra mono ô norĩ si, te za 're ĩ'apisutu mo. Timro uptabi si te te 're ĩ'madâ'â za'ra mono norĩ si, te za 're ĩ'apisutu mo, da'madâ'â'wa da hã. Ĩ'ra norĩ hã tô sena ĩsazei'wa 're ĩnomro mono norĩ mama si, te za 're ĩ'apisutu mo. Ĩ'ra norĩ hã po're ô wamhã, duré te te 're rowasutu za'ra mono wamhã, te za ĩwasu'u na da te âma 're ropé. Tawamhã ta norĩ mama hã 're apisutu mono ô di za, da'madâ'â'wa da hã.

⁷ Da'madâ'â'wa norĩ hã te za dama 're hâimana wê za'ra, 're nomro wasété mono wa, da te dasiwi 're wê'ô tō za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te 're da'madâ'â za'ra mono wa, dama 're hâimana wê za'ra mono di za. Âne te za 're nomro, da'madâ'â'wa norĩ hã. Dama pire wê te, 'râwi sina 're wata za'ra mono ô di za. Duré hâimana nhiti'ru na 're hâimana za'ra mono ô di za. Duré âzézei'wa na 're nomro mono ô di za. Duré sahi wa, te te 're dahâ za'ra mono ô di za. Duré sadawa nhipese na te te dama 're rob'râmi za'ra mono ô di za.

⁸ Te za duré te te 're da'mazasi su'u za'ra. Duré 're nomro wê mono da si, te za te te sina 're rosa'rata za'ra. Duré hâimana prédum na, te za 're hâimana za'ra. Te za duré dama 're hâimana wê za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si te za 're nomro wê. Duré tihâiba na te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wê mono da.

⁹ Wanhib'apito wasu'uwê, te dama 're ĩwasu'u mono hã tô sena. Taha wa, te za da'madâ'â'wa norĩ hã ĩwasu'uwê hã te te 're 'madâ'â pese za'ra, ĩ'uwaibaba si te te dama âma 're roti za'ra mono da, rowê na si Wanhib'apito âma 're danomro mono da, duré 're siwaihu'u za'ra mono da, tinhimiroti na te te 're ĩ'upa za'ra mono norĩ hã.

¹⁰ Âhâna te aibâ norĩ hã ahâ na 're hâimana za'ra, ĩsazei'wa nherê, Wanhib'apito nhimiroti na te te 're ĩwawapari za'ra mono ô norĩ hã. Ta norĩ nhimirowasu'u hã dama ĩ'uwaibaba ô di. Tizadawa nhipese na te ta norĩ hã te te dama 're rob'râmi za'ra. Âne te 're dahâimana za'ra da'ahâ na, zudezu na 're ĩdapoto za'ra mono hã.

¹¹ Taha wa, te za ta norĩ wi 're ĩ'azawi mo, aimawi na ĩsazei'wa norĩ ma te te 're rowasu'u za'ra mono tō da. E marĩ wa. Ta norĩ nhimirowasu'u zarina, ma tô ni'wam norĩ hã 're sipa za'ra, roti tô senai'ô niwĩ, damama siré 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã. Aimawi rowasu'u'wa norĩ hã rob'uiprazé hã da te tâma 're sômri za'ra mono da, te te sima 're rosa'rata za'ra, rowahutu wa'râmi.

¹² Cereta nhihudu hã tô sena na ma tô tisiré norĩ hâimanazém na rowasu'u. Âne te tinha, romhâ ré dapo're pu'u'wa hã: "Cereta nhihudu norĩ hã sadawa nhipese na te 're nomro. Abaze zahi ne, te duré 're nomro, sahi u'âsi. Wa'a za'ra nherẽ, te tisa zô si 're sôpré." Âne te dawasu'u, romhâ ré dapo're pu'u'wa hã.

¹³ Īsimirowasu'u hã tô sena. Taha wa, aimreme pire na te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti mo, Wanhib'apito nhimiroti si te te 're sazei pese za'ra mono da, rowẽ na âma 're hâimana za'ra mono da.

¹⁴ Zudezu norĩ nhimirob'rãzarõtô 'rada hã tô senai õ wa, te te 're wapari za'ra mono õ di za, ĩsazei'wa norĩ hã. Duré Wanhib'apito âma tô sena roti hã te te siwi 're ĩwẽ'õ za'ra mono norĩ nhimiroti hã te te 're wapari za'ra mono õ di za.

¹⁵ Danhimirosa'rata wẽ u'âsi 're danomro mono wamhã, uburé marĩ ĩwẽ na 'râwi âma 're dasiwasété za'ra mono õ di za. Tane nherẽ, danhimirosa'rata wasété u'âsi 're danomro mono wamhã, marĩ wẽ nherẽ, da te âma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, te za 'râwi âma 're dasiwasété za'ra, ĩsazei'õ'wa norĩ hã. Tane nherẽ, dawasété na 'râwi 're dasiwaihu'u za'ra mono âna, te za 're dahâimana za'ra.

¹⁶ Ta norĩ hã te 're siwasu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwaihu'u za'ra na. Tane nherẽ, 're nomro wasété mono wa, tô senai õ di, 're ĩsiwasu'u za'ra mono zé hã. Te te 're ĩda'ruiwapari za'ra mono zép si, te tãma 're hâimana za'ra. Duré po're'õ u'âsi te 're nomro. Marĩ ĩwẽ hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

2

Rowasu'u uwaibaba na si rowasu'u

¹ Titu, rowasu'u uwaibaba si te za ĩsazei'wa norĩ ma 're ĩrowahutu mo, âma 're nomro wẽ mono da.

² Aibã ĩhi norĩ ma, te za 're ĩ'aroti mo, hâimana prédum na 're hâimana za'ra mono da, tiwasété wi sina 're siptete za'ra mono sina, 're hâimana za'ra mono da. Wanhib'apito nhimiroti si te za duré te te 're sazei pese za'ra, ta hã tô sena wa. Te za duré te te 're dazawi pese za'ra. Marĩ hã sada 're hâimana za'ra mono nherẽ, Wanhib'apito âma si te za 're hâimana u'âsi za'ra.

³⁻⁴ Pi'õ ĩhi norĩ ma zama, te za duré 're ĩ'aroti mo, hâimana wẽ uptabi na 're hâimana za'ra mono da. Te te 're dawasu'u wasété za'ra mono õ di za, dama. Âzézei'wa 're hâimana za'ra mono õ di za. Roti wẽ na si te za ĩ'ra ré norĩ hã te te 're pawaptob za'ra, timro hã duré ti'ra norĩ zama te te 're sawi pese za'ra mono da.

⁵ Te za sina 're siptete za'ra, 're nomro wẽ mono da, ĩ'ra ré norĩ hã. 'Ri 're, romhuri wẽ 'wa te za 're hâimana za'ra. Duré timro mreme te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Tawamhã da

te tãma 're nharĩ wasété za'ra mono õ di za, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimiroti na oto 're nomro wẽ mono wa, ã'ra ré norĩ hã.

6 'Ritéi'wa norĩ ma zama, te za duré 're ã'aroti pese mo, sina 're siptete za'ra mono sina, 're nomro wẽ mono da.

7 A hã aihãmãna wẽ na, te za dama ãma 're asanho mo, asirã zarina si 're danomro wẽ mono da. Dama 're rowahutu mono wamhã, aimreme tô sena na si, te za dama 're ãrowahutu mo.

8 ãwasu'u uwaibaba si, te za dama 're ãrowahutu mo, da te aima 're nharĩ za'ra mono tõ da, taré da te aima 're nharĩ za'ra mono wa, timreme niwĩ wawẽ'õ'wa norĩ hã 're siséb za'ra mono da.

9 ãwada'uri zarina si, pawa'ãbã ãna dama romhuri'wa norĩ ma zama, te za 're ã'aroti mo, tinhib'apito mreme hã te te 're wapari pese za'ra mono da, ãsimiromhuri na te te 're wẽsãmri za'ra mono da, ãsib'apito hã. Romhuri'wa norĩ hã timreme na te te tãma 're wa'rãmi za'ra mono õ di za, tinhib'apito ma hã.

10 Duré marĩ hã tinhib'apito wi te te 're simi'uri za'ra mono õ di za. Te za te te tãma 're romhuri wẽ za'ra, te te tiwi 're upa za'ra mono ãna. Tawamhã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimiroti zarina si 're nomro wẽ mono wa, te za Wa'anho'reptui'wa nhimiroti wẽ na 're dawata za'ra.

11 'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã ma tô dama siwaihu'u, tinhimizawi pese zém na, uburé te te 're ãda'anho'reptui mono zéb da hã.

12 Ta hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô wama waihu'u, wa te 're rẽme pese za'ra mono da, ãsazei'õ'wa norĩ hãmãnanazé hã, dawẽ te, wawasété zô wa te 're rowasutu tõ za'ra mono da, ti'ab ré wasina 're wanhiptete za'ra mono da, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono ãma si 're wanomro wẽ mono da.

13 ãne wa za 're wanomro, Wa'anho'reptui'wa zô wanhipari sina. Wa za rowẽ u'ãsi 're wahãmãna za'ra, wasina 're wanhipari za'ra mono sina. Rowa'a za'ëté ré, apã wei morĩ wapsi, wa za watõmo na 'madã'ã za'ra ni, danhipai u 're ãhãmãna mono hã, Wanhib'apito Zezu Cristu hã.

14 Ta hã ma tô wazada sisõ, wazada dã'ã da, 're ãwanomro wasété mono hawi, te te 're wa'anho'reptui mono da, ãsib'a'uwẽ si 're wahãmãna za'ra mono da. E marĩ da. Sena na 're wanomro mono da oto, duré wawa'a ãna ãwẽ na wa te 're dapawaptob za'ra mono da.

15 ãnhimiroti zarina si, te za 're ãda'apawapto mo, Wanhib'apito ãma 're danomro wẽ mono da. 'Re danomro wasété mono tõ da, te za dawĩ 're ã'azawi pese mo. Wanhib'apito zadawa para te za aimreme pire na dama 're ã'aroti mo, asimiroti wapu wa, da te dasiwi 're aiwẽ'õ za'ra mono tõ da, dama 're ã'aroti mono na hã.

3

Īsazei'wa norĩ hã 're ĩhâimana wẽ za'ra mono zé wasu'u

¹ Titu, Īsazei'wa norĩ hã te za 're ĩ'apo're pu'u u'âsi mo, dama ĩpire norĩ nhimiroti si te te 're wapari pese za'ra mono da, roti'wa norĩ nhimiroti zama. Simi'ẽ na te za ĩmreme hã te te tãma âma 're uwaimrami za'ra.

² Duré te te 're dabâsi wasété za'ra mono õ di za. Te te duré 're dazada'âbâ za'ra mono õ di za. Simizawi pese na si, te za 're hâimana za'ra. Duré waimri na te za uburé dama 're hâimana za'ra, hâimana wẽ na.

³ Wa norĩ zama, Cereta nhihudu norĩ ne, wanhimiza'rese âna, wa aré 're wanomro. Wapo're'õ u'âsi, wa aré 're wahâimana za'ra. Dazadawa nhipese na ma tô da te wama 're rob'rãmi za'ra. Uburé marĩ hã sipu'u pese na, wa tô aré wa te wasima 're wẽ za'ra, ĩwẽ newa, âma wama 're robze za'ra mono da. Wa tô duré wa te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. Danhimarĩ na da'ruiwapari hã ma tô wama 're hâimana za'ra duré. Wawasédé wa te 're 'manharĩ za'ra mono 'ru te, ma tô da te 're wa'ruiwapari za'ra aré. Wa norĩ hã wa tô duré asa wa te 're da'ruiwapari za'ra aré.

⁴ Tane nherẽ, wawasété na 're wanomro mono nherẽ, tinhoprubzém na ma tô dama 're siwaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanho'reptui'wa hã. Duré uburé te te 're ĩda'azawi pese mono zém na zama, ma tô dama 're siwaihu'u.

⁵ 'Re ĩwanomro wasété mono hawi, ma tô te te 're wa'anho'reptu. E 're wanomro wẽ mono wa, duré e wa te dama 're rob'manharĩ wẽ za'ra mono wa, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Mare di. Wa'âma 're ĩpẽ'êzé mono zarina, ma tô te te 're wa'anho'reptu. Tipẽ'êzani te te wama 're ĩ'anhomri mono na, ma tô wapẽ'ẽ 're te te 're wa'apoto té. Wawasété hawi, ma tô wapẽ'ẽ 're, te te 're wa'a'upsõ, âma 're wanomro wẽ mono da oto.

⁶ Sõpru uptabi wa, ma tô wei wama te te 're anhomri Tipẽ'êzani hã, Zezu Cristu te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zarina. Wẽ uptabi di, ĩpẽ'êzani hã.

⁷ Wawasété na 're wanomro mono nherẽ, ma tô te te 're wa'azawi pese, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ma tô te te 're wa'awêsãmri, wawasédé hã te te oto wa'âma 're ĩ'ab'madâ'â mono õ zéb zarina, rowẽ ĩsi'utõrĩ'õ âma ĩ'rata 're wasi'ubumroi u'âsi mono da. Taha wa, wa za wasina sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'âsi mono zéb zô hã.

⁸ Te aima ĩrowasu'uzé hã tô sena.

Taha wa, te za Īsazei'wa norĩ ma 're ĩ'aroti mo, marĩ wẽ na te te 're dapawaptob u'âsi za'ra mono da. Te aima 're ĩrowasu'uo mono zé hã wẽ uptabi di, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da hã.

⁹ Ni'wam norĩ hã zudezu norĩ hi'rata norĩ nhisi wasu'u na, te ãma 're sisada'âbâ za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti, zudezu norĩ ma 're ãhâimana za'ra mono na zama, te duré 're sisada'âbâ za'ra. ãne wamhã, dama 're ãrowẽ za'ra mono zé hã, mare di. Taha wa, marĩ na 're ãdisisada'âbâ za'ra mono zé hã, 're wapari mono õ di za.

¹⁰ ãté ni'wa hã te za aimawi tinhimirowasu'u na te te 're ro'wa'rutu, ãsazei'wa norĩ wi. Taha zarina, ãsazei'wa norĩ hã sima ãma 're siwanhizari za'ra mono wamhã, te za tãma 're ã'aroti mo, ãne na te te dama 're rowasu'u tã mono da. Taha parimhã te te aiwapari õ wamhã, te za duré tãma ãma ãsahu. Taha na duré te te aiwapari õ wamhã, ma'ãpé, tiwi 're asi'madã'ã pese mono. Tawamhã ãsiré 're aihâimana mono õ di za oto.

¹¹ E marĩ wa. Tãma roti nherẽ, te te ã'aiwapari õ na, waihu'u wa. Roti sena hawi sipai wa, te za ãwasété na dasiwi waihu'u ni.

Paru hã, Tituhu ma te te ãrowaihu'u 'rãsutu zé

¹² Nimahã na, wa za aibã hã atẽme satõ, ãté Atemasi hã, ãté Titicu hã. Taha wa, ma'ãpé rosa'rata, we aimorĩ da, wasisõpõtẽ da, Nicopuri na 'ri nho'õmo nhisi ãma. Taha na wa tã ãsima rosa'rata, rowa'u'u wahã nomro ré, tame ãnhamra da.

¹³ Duré aibã norĩ hã pawaptob zahuré na, Zena norĩ hã Aporuhu me. Danhimirob'manharĩzém na dawasu'u'wa, te 're hãimana, Zena hã. Marĩ hã aima ãhâimana zarina, te za ãpawaptob zahuré, marĩ hã tãma hãimana zahuré õ wa, ãnezbéb da hã.

¹⁴ Wa tã ãsima wẽ, wasiré ãsazei'wa norĩ hã marĩ zõ dawi 're ro'wanhi'riti za'ra mono wamhã, te te 're dapawaptob za'ra mono da, taré 're hãimana za'ra mono tã da, dapawaptob ãna.

¹⁵ Uburé ãsiré 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã ma tã timreme na ãma asawi za'ra. Wasiré ãsazei'wa norĩ hã wa wamreme na ãma sawi za'ra ni, wazawi'wa norĩ hã.

'Re ãhâimana u'âsi mono wi, wa aima za'ra wa'aba, te tiwi 're rowaptẽrẽ u'âsi, aihĩni te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowẽ u'âsi ãma 're anomro aba mono da.

Piremo Piremohõ ma, Paru te te ĩrob'ui'ééréé Ībaihã wasu'uzé

Duréhã ma tô aibã norĩ hã da te 're uipra za'ra, piõ norĩ zama, te te dama 're romhuri za'ra mono da. Taré dasa si, duré da'uzazép si ma tô da te tâma 're sômri za'ra. Romhuri wa'ã hã da te tâma 're sômri za'ra mono õ di. Ma tô duré da te tiwi 're rosawi za'ra, nimomo si'uihã na 're wairébé mono tô da. Āne wa, ma tô robzei āna 're hâimana za'ra, romhuri'wa norĩ hã. Tawamhã nimomo apito norĩ hã te te satõrĩ za'ra õ nherē, si'uihã na 're wairébé mono wa, te za sada 're sahi za'ra. Taha wa, te za dama 'ru za'ra, da te sōpētē za'ra wa, apã da te simroi mono da. Tawamhã apito hã te za nasi hã za'ra átē, romhuri'wa norĩ hã si'uihã na 're wairébé mono 'ru te.

Āne hã tâma waihu'u pese wa, ma tô Paru hã rob'ui'ééré, Piremohõ ma. Ta hã ma tô aré uipra aibã hã, Onezimo na ĩsisi hã, tâma ĩromhuri'wa da hã. Tane nherē, ma tô tiwi watobro Onezimo hã, nimomo morĩ da. Morĩ wamhã, Paruhu u ma tô wi. Tawamhã Zezusihi wasu'uwē hã ma tô tâma wasu'u, Paru hã. Taha zarina, ma tô Onezimo hã saze. Taha wa, ma tô Paru hã Piremohõ ma rob'ui'ééré, te te āma waihu'u da, Onezimohõ hâimanazép tém na hã. Piremo hã duré ĩsazei'wa. Taha wa, Paru hã ma tô tiwi rowaptē, Piremohõ wi, te te âri wē da, Onezimo hã apã ĩ'rata 're sãmra mono da, ĩsiré ĩsazei'wai wa oto.

1-2 Piremo, a hã wasiwadi wama asawi pe, duré wasiré Cristu Zezusihi ma romhuri'wa. Āhãna, wa hã Paru, wa za asawi, ĩnhimi'ui'ééré na. Wano hã Timotiuhu me, wa za asawi ni. Duré Zezusihi zazei'wa norĩ, asõrõwa u siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ zama, wa za āma sawi za'ra ni. Duré wahidiba hã Apiza hã wa za āma sawi ni. Duré aibã hã Atipu hã wa za āma sawi ni. Ta hã te duré wasiré Wanhib'apito ma, te te 're romhuri pese. Wa hã Zezu Cristuhu ma romhuri'wai wa, ma tô dasiwi ĩ'âri ni. Dazazéb 're ma tô duré dasiwi ĩnherē ni. Tawamhã dazazéb 're, ĩnhamra ré, wa za aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

3 Wamama ma, wa ai'āma 're wamreme zusi u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi mono da, rowē u'âsi, āma 're aimorĩ da.

4-5 Piremo, asawi di. Āhãna wa za aima waihu'u, Wamama āma ĩwatazém na, ai'āma hã. Aiwasu'u wē hã ma tô we nasi ĩtēme waptārã. Wanhib'apito Zezusihi zazei'wa te, u, 're aimo. Te duré, u, 're ĩ'azawi pese mo, uburé ĩsazei'wa norĩ hã. Taha wa, aiwasu'u wē hã we ĩtēme 're waptã'ã mono wa, ĩto ti, wa

hã. Duré 'Re ihâimana u'âsi mono ma, ai'ãma 're ãmreme mono wamhã, wa duré ãma 're ãwata u'âsi, ãnhib'apito ãma.

⁶ 'Re ihâimana u'âsi mono hã ma tô uburé Cristuhu zazei'wa norĩ ma 're sõpru, uburé marĩ ãwẽ na. A hã, Cristuhu zazei'wai wa, wa oto wasiré 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wa ai'ãma 're ãmreme, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te te aima 're awaihu'u pese mono da, aipẽ'ẽ 're, uburé marĩ ãwẽ hã Cristuhu zazei'wa norĩ ma, te te 're ã'anhomri mono hã.

⁷ A hã ãno. ãma asawi di. 'Re asimizawi pese mono wa, ãto ti. ãto uptabi di, ãpẽ'ẽ 'remhã. Taha wa, ãma rowẽ uptabi di. Duré uburé ãsazei'wa norĩ hã robze na oto 're si'ubumroi mono wa, marĩ na a hã 're apawapto mono wa, ãto uptabi di, aima.

⁸ Tawamhã, marĩ na wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ. Wa hã asiré Cristuhu zazei'wai wa, adub'rada, wa oto 're mo. E taha wa, wa za ãma aima ti'ru, marĩ hã 'manharĩ da. Mare di. Te ãma aima 'rui õ di za.

⁹ ãma asawi pese wa, wa hã Paru, dazazéb 're ãnhamra nherẽ, Cristu Zezusihi zadawa wasu'u'wai wa, wa za taré aiwi rowaptẽ, asi'uihã na si marĩ hã 'manharĩ da.

¹⁰ ãne ãhãna Onezimohõ ãma, wa za aima rowaihu'u. Wa za duré aiwi rowaptẽ, Onezimohõ ma. Cristuhu zazei'wa te oto 're mo, ta hã. Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa tô tãma waihu'u, dazazéb 're ãnhamra ré. Ma tô saze. Taha wa, ã'ra ne, wa ãsina te 're waihu'u oto, Onezimo hã.

¹¹ Te te aima 're romhuri zei mono ãna, te aré 're mo, Onezimo hã. Taha wa, aima wẽ õ di aré. Tazahã, aimawi ihâimanazé hã oto. Ma tô aipi'ra. Taha wa, aima wẽ di za oto. ãma zama duré wẽ di.

¹² ãma sawi di duré. ãma sawi uptabi nherẽ, ãhãna wa za oto Onezimo hã atẽme satõ, ai'rata 're sãmra mono da, apã.

¹³ ã'rata 're sãmra mono 'wa'ãhã, te aré te te 're ãpawapto, ai'upana. Te te 're ãpawapto mono da, wa tô ãsima wẽ, dazazéb 're ãnhamra ré, wa hã ãwasu'u wẽ 'wai wa.

¹⁴ Tane nherẽ, te za asi'uihã na si tãma ãpisu, apã we ãtẽme satõrĩ da, aima wẽ wamhã. Aima wẽ õ wamhã, mare di za. ãne wapsi, ãma wẽ di za. Wa hã te ãma pisutu õ di. Mare di.

¹⁵ Ta hã Onezimo hã ma tô aré airẽ. ãté syry na asiti 're sãmra mono nherẽ, wẽ di. E marĩ wa, wẽ di. Atẽme wisi wapsi, ãté te za oto ai'rata 're sãmra u'âsi. Taha wa, aima wẽ di za oto, ãté.

¹⁶ Cristuhu zazei'wa te za oto 're mo, Onezimo hã. Pawa'ãbã ãna aima romhuri'wa si 're morĩ õ di za oto. Cristuhu zazei' uptabi 'wa oto 're morĩ wa, wano te za oto 're hâimana, Onezimo hã. Tô sena sawi di, ãma. Tawamhã aima sawi uptabi di za oto, ta hã. Asiré ãsazei'wai wa, ano te za oto 're mo, asiré.

17 Āhāna, wa za aiwi rowaptē, Onezimohō ma. Ma'āpé, atēme wisi wi, sawi na za, ai'rata apâ 're hâimana u'âsi mono da oto. Wa hā asiré ĩsazei'wai wa, atēme ĩwisi 'wa'âhā, te aré ĩzawi. Tane te za ĩsawi, Onezimo hā, apâ aima 're hâimana mono da.

18 Āté ai'rata sāmra ré hā, ma tô marī hā aiwi wasété. Āté marī, ma tô aiwi ti'â, asiti morī ō ré. Sena wamhā, ma'āpé we ĩma waihu'u za, apâ ĩwa'âbâzéb zarina te aima sōmri da, ĩsōwa're're, Onezimohō upana.

19 Tô sena, ĩmreme hā. Wa hā Paru hā wa za aima wa'â. Āne wa oto aima rob'ui'ééré, waihu'u da. A hā, Zekusihi zazei'wa. Āhāna Zekusihi wasu'uwē zarina, robze na te oto 're aimo, ĩwasu'uwē hā te aima waihu'u wa, wa hā.

20 Taha wa, wa āne aima roti. Duré wa aiwi rowaptē, Onezimohō ma, sawi da, duré ai'rata 're sāmra mono da, a hā ĩno, Cristuhu zazei'wai wa. Āne wamhā, wē di za ĩma.

21 Āne, wa aima rob'ui'ééré, ĩnhimiroti hā waihu'u da. Zahadu wapsi, uburé 're ĩ'ab'manharī wē mono zé hā, Onezimohō āma hā, ĩnhimiroti zarina hā wa za waihu'u. Āté ĩnhimiroti zarina si ō di za. Āté asi'uihā na asimirosa'rata zarina zama, te za tāma ĩ'manharī wē.

22 Duré misi wa za aiwi waptē. Ma'āpé, daza'warizé hā ĩma pisutu, ai'rata za'ra wa'aba a'â ĩnhamra da. A norī wa'wa hā ma tô duré ĩma 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, hâiwa u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi, te te ĩzatōrī da, dazazém hawi atēme za'ra wa'aba, ĩmorī da apâ. Taha wa, wa sô mapa, ĩmorizéb zô, atēme za'ra wa'aba, ĩma 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zéb zarina, āma ĩmorī da apâ. Āne si.

23 Āhāna Epaprasi hā te āma asawi. Ta hā duré Cristu Zekusihi wasu'u'wai wa, dazazéb 're te nhamra, ĩme.

24 Marcusi hā te duré āma asawi, duré Aritacu hā, duré Demasi, duré Rucasi. Ta norī hā, ĩsiré Wanhib'apito ma romhuri'wa norī. Āne si, wa ĩnhimirob'ui'ééré hā 'rāsutu.

25 Wa hā wa duré 're ĩmreme u'âsi, Wamama ma, ai'āma za'ra wa'aba, Wanhib'apito Zezu Cristu hā te te 're aipawap-tob u'âsi za'ra wa'aba mono da, robzei u'âsi, āma 're anomro aba mono da.

Ebreusi Ebreusi norĩ ma, rob'ui'éré Ībaihâ wasu'uzé

Ā Ībaihâ na rob'ui'éré hã zudezu norĩ ma hã, Zezusihi zazei'wa norĩ ma hã. Ebreusi hã zudezu norĩ waptêrêzé hãiba amo. Ā Ībaihâ na rob'ui'éré'wa hã ni'wa hã te te waihu'u õ di.

Zudezu norĩ hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã ma tô te te 're robzépata za'êtê za'ra, ĩsiré zudezu norĩ hã te te siwi 're wê'õ za'ra mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'éré hã te te oto 're 'madâ'â za'ra mono õ newa. Taha wa, ma tô Ebreusi na rob'ui'éré'wa hã ĩsazei'wa norĩ âma tihâtâ'â za'ra, zudezu norĩ nhimizaze 'rata zéb u apâ sipizari za'ra õ'umnhasite. Ma tô duré dama waihu'u za'ra, Zezusi hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra uptabi na hã. Ta hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi di, ti'ai âma uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ ma zama, Mozésihi ma, duré Zuzuwéhé ma.

Ma tô duré dama waihu'u za'ra, âne: Zezusi hã dazada ĩsisõmrizé hã danhipai u wê uptabi di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhimizama hã dasi'udâna da te tâma 're ĩsõmri za'ra mono na hã.

Capituru 11 âma hã ma tô duré wama sisi nhoré za'ra, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na hã, te te 're robzépata za'ra mono nherê.

'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra wasu'u

¹ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma te te 're rowasu'u, ta norĩ hã te te oto wahi'rata norĩ ma âma 're rowasu'u za'ra mono da, ĩsadawa nhipai u hã. Ta norĩ ma, ma tô marĩ na misi si te te tâma 're rowasu'u za'ra, âma ĩpu'u na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma 're ĩwaihu'u za'ra mono zép sidâpâsi.

² Tane nherê, ti'ra si ma tô oto pisutu, ĩsadawa nhipai u te te oto wama âma 're ĩrowasu'u za'ra mono zéb da hã, rob'rãsutuzéb u romhutu na za 're ĩwahâimana za'ra mono norĩ ma. Taha si ma tô Timama zadawa para uburé te te ro'apoto. Taha si ma tô duré pisutu Īmama hã, niwapsi uburé roptede'wa na 're hâimana mono da oto.

³ Ōhõ si te oto Timama hã ĩwê uptabi na te te dama 're wasu'u, rowa'a ĩsa'êtê na hã. Taha si te Timama ne 're hâimana, aiwa wa. Tinhimiroti nhiptete na te uburé marĩ hã te te 're a'upari wê, 're si'utõrĩ tõ za'ra mono da. Ōhõ si dawasédé hã te te dama 're apari mono da, dazada dâ'â wa, taha pari hãiwa'utu wa, te oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're

sãmra, hâiwa ãma. Danhipai u ïwaih'u pese uptabi nhimire niwĩ te oto 're sãmra, ïsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, pire uptabi na.

ZeZusi hã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, pire na 're ïhâimana mono zé wasu'u

⁴ Ìmama hã ma tô ïsisi hã tãma tisõ, sisi pire da, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra na ïsisi da hã, uburé hãiwa ãma tãma ïromhuri'wa norĩ nhisi ma, pire uptabi da. Tane ma duré Ìmama hã pisutu, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, pire uptabi na 're hãimana mono da oto, ï'ra hã.

⁵ Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na: "A hã ï'ra te ïme 're aihâimana mo. Taha wa, wa za oto ï'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihâimana mono da oto."

Ãne duré ïhãiba amo na rob'ui'ére hã:

"Wa hã Ìmama wa za tãma 're ïhâimana. Taha wa, ïra te za 're hãimana."

Ãne duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére hã. Tawamhã e hãiwa ãma tãma ïromhuri'wa norĩ ãma zama, ma tô ãne na hã rowasu'u, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Mare di. ZeZusihi ãma si, ma tô ãne na hã rowasu'u.

⁶ Ãne ma tô duré ni'wa hã ãma rob'ui'ére, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme na, ti'ra hã ti'ai u za te te we ïsatõrĩzém na, da'ra hã dama 're ïpoto 'rata za'ra mono ne ïpire uptabi na hã:

"Uburé hãiwa ãma ïma romhuri'wa norĩ hã te za ãma tiwata za'ra."

Ãne ma tô ZeZusihi ãma rowasu'u siro, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Ãne na si ma tô hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ãma hã rob'ui'ére za'ra, ni'wa hã:

"'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô hãiwa ãma tãma ïromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra, rowa'u'u ne 're hãimana za'ra mono da, duré unhamã ro'o ne 're hãimana za'ra mono da."

Ãne na si ma tô ïwasu'u za'ra na ni'wa hã rob'ui'ére.

⁸ Tazahã, ï'ra si dama pire uptabi na 're ïhâimana mono zém na ma tô rowasu'u 'Re ïhâimana u'âsi mono hã, ãne:

"A hã Ropoto'wa. Da'ãma 're asib'a'uwẽ mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ mono õ di za. Te za tô aima 're hãimana u'âsi.

Duré marĩ na 're upai mono ãna, te za 're ïda'ab'madâ'â u'âsi mo.

⁹ Uburé marĩ ïwẽ hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono si, aima wẽ uptabi di. Duré uburé marĩ ïwasédé hã da te 're ï'manharĩ za'ra mono si, ma tô da'ãma 're ï'a'ruiwapari mo.

Taha wa, wa hã 'Re ïhâimana u'âsi mono, Asib'apito hã wa tô aipisutu, uburé asiré 're ïhâimana za'ra mono norĩ nhipai u, aipire na tãma 're aihâimana za'ra mono da, duré ãne zarina ãma 're atoi u'âsi mono da."

Ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma roti.

¹⁰ Ãne ma tô duré ti'ra ma tinha, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã: "A hã uburé Danhib'apito. Duréihã ropoto na'rata hawimhã ma tô ti'a hã ã'manha. Asi'uihã na ma tô duré hãiwa hã ã'manha.

11-12 Tane nherẽ, te za niwamhã ai'utõrĩ zahuré, sahuré ta norĩ hã, da'uza hã dawĩ 're ãhãsiwamnarĩ su'u za'ra mono ne. Duré da'uza pano pa hã dawĩ 're hãsiwamnarĩ za'ra mono wa, rob u da te oto 're sãmra mono da, da te 're ãhãnhinha za'ra mono ne, te za ta norĩ hã ã'uprosi zahuré, ãtép si 'manharĩ zahuré da, ãsõwa're're. Da'uza 'rada hã da te oto dasiwi 're wẽ'õ za'ra mono wa, ãhãtép si da te ãma 're ãsaprĩ za'ra mono ne, te za tô ãtép si ã'manharĩ zahuré, ti'a hã, hãiwa me.

Tane nherẽ, niwamhã ai'utõrĩ õ di za, a hã. Aiwétési te za 're aihãimana u'âsi mo. Nimahã na hã ãma saprĩ waihu'u õ di za, aihãimanazém na hã. Tô õhõ si, 're aihãimana mono zé hã za."

Ãne ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ti'ra ma, waihu'u siro.

¹³ Ãne ma tô duré 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u siro:

"Ã'rata te za 're asãmra u'âsi mo ãnhimire niwĩ, dama aipire na ãsiré 're aihãimana u'âsi mono da. Asitob'ru norĩ nhĩptetezé hã wa za tiwi uprosi za'ra, wapu na aima 're hãimana za'ra mono da oto, duré aima sib'aware na 're hãimana za'ra mono da oto."

Tawamhã, e hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ ma, ma tô ãne hã waihu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Ti'ra ma si, ma tô ãne hã waihu'u siro, ta norĩ ma, pire u'âsi 're hãimana mono wa za, Zezusi hã.

¹⁴ E niha tawamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ 're ãhâimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã ãhãiba'õ, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ. Ta norĩ si ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're satõrĩ za'ra ti'ai u, za te te ãsõ'reptu za'ra norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ti'ab ré. Taha na si, ta norĩ nhimihurizé hã.

2

Danho'reptuzé ãwẽ uptabi wasu'u

¹ Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ hã wa te 're ãwaparĩ za'ra mono zép si, wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra, wasina 're wapahã za'ra mono tõ da, tiwi.

² Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ hã wahi'rata norĩ ma, te te ãwaihu'u za'ra zé hã tô sena na 're ãhâimana mono na ma tô da te 're waihu'u za'ra. Duré ni'wam norĩ hã õhõ si te te 're 'madã'ã za'ra mono õ wa, duré ãsarina si 're nomro wẽ mono õ wa, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãsarina te te 're hã za'ra.

³ ãne wa, te te 're ĩwa'anho'reptui mono zéb zô, ĩwē uptabi zô, wa te sô 're rob'ruiwapari za'ra mono õ nherē, e ĩsimihâzé wi, wa za wasi'uihâ na 're wawairébé. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zé wasu'u na ma tô Wanhîb'apito hã dama rowasu'u 'rata, si'uihâ na. ĩmreme wapari'wa norĩ hã ma tô duré ãne na wama ãma rowasu'u za'ra, tô sena danho'reptuzém na wa te ãma 're ĩsaze za'ra mono zéb da hã.

⁴ 'Re ĩhâimana u'âsi mono zama, ma tô te te 're wa'apawapto, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã, tô sena na 're ĩhâimana mono na wa te wasina ãma 're waihu'u pese za'ra mono da oto. Tiwaihu'u pese na marĩ ĩwē hã dama ĩ'manharĩ waihu'u'õ hã ma tô te te dama 're ab'manharĩ wē, ãma 're ĩdatob'uzu za'ra mono zé hã, taha zarina tô sena, wa te ãma 're ĩwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã, te te 're ĩda'anho'reptui mono zé wasu'u hã. Ma tô duré Tipē'ēzani ma pisutu, romhuri hã ĩsazei'wai mono bâ te te sima 're ĩ'awē mono zéb zarina, te te tãma 're apisutu mono da, ãma 're ĩsipawaptob za'ra mono zéb da hã. Taha zarina, wasi'uihâ na tô sena, wa te ãma 're waihu'u pese za'ra mono da, ma tô duré te te 're wa'apawapto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zezu Cristu hã Danho'reptui'wai wasu'u

⁵ Za 're ĩdahâimana téb za'ra mono na, wa tô aima ãma rowasu'u pari za'ra wa'wa. E taha wa, te za hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ hã pisutu za'ra 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ta norĩ hã pire na te te 're da'madâ'â za'ra mono da, za 're ĩdahâimana téb za'ra mono ãma hã. Mare di. Ta norĩ hã danhîb'apito da, te te pisutu za'ra õ di.

⁶ Tazahã duréhã ni'wa hã ma tô ãne na ĩbaihâ na ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te ĩrowasu'uzém na hã:

“‘Re ĩhâimana u'âsi mono, e dahâimana pire na aima 're dahâimana za'ra mono bâ, te da'ãma 're aipo're pu'u u'âsi mo. E niha da, te bété da'ãma 're aiwamri u'âsi mo, a'uwē na si 're dahâimana za'ra mono nherē.

⁷ Ma tô aré dama ĩpisu, hãiwa ãma aima romhuri'wa norĩ zapari, dawapu na 're dahâimana za'ra mono da a'â. Tazahã, ma tô oto dama ĩpisu, dapire na oto 're dahâimana za'ra mono da, ĩwē na si.

⁸ Ma tô duré dama ĩpisu oto, uburé marĩ hã niwapsi da te 're 'madâ'â za'ra mono da, dapire na.”

ãne na ma tô duréhã dawasu'u na rob'ui'ééré, ni'wa hã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto dama pisutu, niwapsi uburé marĩ hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zéb da hã, dapire na. Marĩ hã taré 're 'maihâimana mono õ di za, da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono õ na hã. Tane nherē, zahadu uburé marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, ti'a 're dahâimana za'ra mono ré hã.

⁹ Zezusi 're ĩmorĩzép si wa tô wa te 're waihu'u pese za'ra. Ta hã ma tô 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã pisutu, ti'ai ãma 're hãimana mono ré hã, hãiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ma, wapu na a'â 're hãimana mono da, dasine. Zezusi hã dazada dâ'â da si, ma tô pisutu 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, da'ãma 're pẽ'êzé mono wa, da'ãma 're ĩsiwãrĩ mono zéb da hã. Ma tô duré pisutu ti'ra hã, pire na dama 're hãimana u'âsi mono da oto, dazada ĩdâ'â zarina, te te ĩrobzépata na te te sina tãma uwaimrami wa, Timama ma hã.

¹⁰ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô uburé te te ro'apoto. Taha ma si te uburé marĩ hã tãma 're hãimana. Ta hã tô ĩbã, ma ti'ra hã pisutu Zezusi hã, dazada dâ'â wa, te te robzépata da a'â, taha zarina te te 're da'anho'reptui mono da, te te sina uwaimrami da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma ĩpisutuzéb zarina. Da'ahã na hãiwa ãma rowẽ uptabi na ĩ'rata 're danomro u'âsi mono da, ma tô ãne da hã tãma pisutu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.

¹¹ Zezusi hã Timama nhib'a'uwẽ norĩ pisutu'wa, duré ĩsib'a'uwẽ da, Zezusi te te 're ĩpisutu za'ra mono norĩ hã misire ĩmama za'ra hã tô õhõ si. Taha wa, Zezusi hã ãma 're sisé mono õ di, ta norĩ hã tisisãnawã na za te te 're ĩ'anhisi mono da hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã misire ĩmama za'ra wa, simisutu. Te za tô tisisãnawã na te te 're anhisi, Zezusi hã.

¹² Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ééré, Zezusi hã Timama ma, za te te tãma ĩrowasu'uzém na hã:

“ĩsisãnawã norĩ ma, wa za te tãma 're aiwasu'u wẽ za'ra.

Siré 're si'rã'õtõ mono ré, wa za ai'ãma 're ĩwata u'âsi, ĩsõ'a za'ra.”

¹³ Ma tô duré ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'ééré, Zezusihi mreme wasu'u na hã:

“ĩzama wa za te ĩsina 're umnhasi pese u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã.”

Duréihã ãne, Zezusihi mreme wasu'u amo na da te ãma ĩrob'ui'éérézé hã, ĩsazei'wa norĩ ãma hã:

“Ãhãta wa hã wa oto 're ĩhãimana, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra na oto tãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ siré, õ hã te te ĩma 're ĩ'apisutu mono norĩ siré.”

Ãne duréihã Zezusihi mreme wasu'u na rob'ui'ééré hã.

¹⁴ 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra ne, tãma 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã te a'uwẽ hãiba na 're hãimana za'ra, nhi ré, duré wapruí ré. Taha wa, ma tô Zezusi hã dasiré si'a'uwẽ, a'uwẽ hãiba na a'â 're morĩ da. Tidâ'ázém na Wa'uburé nhiptede hã te te tiwi prub da, ma tô a'uwẽ hãiba na podo, Wa'uburé nhimiromhuri ma, dadâ'ázé ma, marĩ zõ dasipibuma 're danhopré tô mono da oto.

¹⁵ Ni'wam norĩ hã te tō Wa'uburé nhimiromhuri zarina, pahi u'âsi 're hâimana za'ra, tidâ'âzé ma hã, ĩwada'uri zarina si pawa'âbâ âna te te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã tinhib'apito nhimiwada'uri na si sina hâtâ'â u'âsi 're ĩhâimana za'ra mono ne. Ta norĩ hã tidâ'âzé ma, pahi âna oto 're hâimana za'ra mono da, ma tō sada tidâ'â za'ra, Zezusi hã.

¹⁶ E hâiwa âma romhuri'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, ma tō we ti'ai u mo Zezusi hã, dawazari si'a'uwẽ da. Mare di. Abra'ãhã nhihudu mono bâ te te 're ĩpawaptob za'ra mono da si, ma tō wei mo. Āne hã wama waihu'u pese za'ra di oto, wa norĩ hã.

¹⁷ Taha wa, tisisānawã norĩ me, aiwa uptabi a'â 're hâimana mono da, ma tō si'a'uwẽ Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da'âma romhuri'wa ĩpire uptabi ne 're hâimana mono da, sasedoti ĩpire uptabi ne, tãma umnhasi na te te tãma 're romhuri mono da, da'âma pẽ'êzé uptabi sina. Taha da, ma tō si'a'uwẽ tō, taha zarina dawasédé hã te te oto dama 're apari mono da. Ta hã dasiré si'a'uwẽ õ 'wa'ãhã, âne hã te te aré sina uwaimrami waihu'u õ di, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã.

¹⁸ Zezusi hã ma tō robzépata za'ëtẽ tō, ti'ab ré. Duré Wa'uburé hã ma tō aré pibu, tiwasédé hã te te 'manharĩ da. Tane nherẽ, te te ĩwapari õ zarina, tiwasédé hã te te 'manharĩ õ di. Taha wa, Wa'uburé hã te te oto 're wapibu za'ra mono wamhã, tō õ hã te za te te 're wa'apawapto, ĩsine wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono âna, wanhiptete sina õhõ âma si 're wanomro mono da, Zezusi hã si.

3

Mozésihi wasu'u, Cristuhu wasu'u me

¹ ĩsisānawã norĩ, a norĩ wa'aba zama ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ si oto 're anomro aba mono da, hâiwa âma ĩ'rata 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Taha wa, te za Zezusi hã âma si 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai u, we te te ĩsatõrĩ na, duré dama ĩsada wa wasu'u'wa na. Ta hã sasedoti ĩpire uptabi na te wa'âma te te 're romhuri u'âsi, ĩwasu'uwẽ na wa te 're ĩsaze za'ra mono zém na te te 're wa'apawapto mono da.

² Ta hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wẽ u'âsi, te te tãma 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si. Tane aiwa, duré hã Mozési hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma, umnhasi sina te te tãma 're romhuri wẽ u'âsi za'ra.

³ Ni'wa hã simiromhuri wẽ na te te sima 'ri wamhã, te za âma tatob'uzu za'ra ni, ĩsimiromhuri wẽ na hã. E tawamhã 'ri na si te za âma tatob'uzu za'ra ni. Mare di. Taha nhipai u, te za 'ri 'manharĩ'wai âma zama tatob'uzu za'ra ni. Tane duré, Mozési

hã dama pire na 're hâimana mono nherê, taha hâimanazém nhipai u hã, Zezusihi si dama pire uptabi di.

⁴ Ti'ai âma uburé 'ri hã danhib'rata na rob'manharĩ hã si'uihã na 're si'manharĩ za'ra mono õ di. Taha wa, te 'ri'wa norĩ hã 'ri nhipai u, pire na 're hâimana za'ra. Tane nherê, 'Re ãhâimana u'âsi mono si ma tô uburé marĩ hã te te 're ab'manharĩ. Taha wa, te uburé marĩ nhipai u, pire uptabi na 're hâimana u'âsi ta hã siwaprosi.

⁵ Mozési hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, umnhasi sina te te tâma 're romhuri wê u'âsi, ãsib'a'uwê te te tâma 're ãpawaptob za'ra mono zém na hã. Marĩ na 'Re ãhâimana u'âsi mono hã za ti'ab'ré te te dama 're ã'arowaihu'u mono zém na, ma tô ãsib'a'uwê ma te te 're rowaihu'u sirõmo za'ra, Mozési hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa na si, te ta hã 're hâimana.

⁶ Tane nherê, te Cristuhu si tâma umnhasi na uburé ãsib'a'uwê norĩ hã te te tâma 're 'madã'ã pese za'ra, pire uptabi na, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra hã. Wa norĩ hã Cristuhu âma si 're wanomro mono wa, da te wama 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherê, wapahi ãna wanhiptete sina âma 're wanomro mono wamhã, wa za tô ãsib'a'uwê na tâma 're wahâimana u'âsi za'ra. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwê si, za te te wama ãpisutu za'ra zéb zô, wama umnhasi sina sô 're ãwanhimipari u'âsi za'ra mono zéb zarina, tiwi 're wasipizari za'ra mono õ wamhã, tawapsi wa za tô ãsib'a'uwê na tâma 're wahâimana u'âsi za'ra.

'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ 're ãwa'utu za'ra mono zé wasu'u

⁷⁻⁸ Duréhã ni'wa hã ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono pê'êzani zadawa para, ãne na ãma rob'ui'ére:

“Ã bâta na, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'ãri 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na. Duréhã aihi'rata norĩ wa'wa hã ma tô ãne na hã po're ãna sada tihâimana za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono da. Ta norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, nimahã bâta na ma tô tiwasédé hã 'manharĩ za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te sina pibu za'ra da, niha te te tâma rob'manharĩ za'ra õ zô pé, ãma ãwa'a su'u za'ra õ na hã.”

Ãne ma tô ni'wa hã ãma rob'ui'ére.

⁹ Ãne duré, 'Re ãhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ére hã: “Aihi'rata norĩ hã ma tô siwi ãpibu, ãma ãwa'a su'u za'ra õ zarina, niha te tâma rob'manharĩ za'ra õ zô pé, te te sina ãpibu za'ra da. 40 na ãma wahub za'ra ré, marĩ ãwê na si te 're pawaptob u'âsi za'ra mono nherê, ma tô siwi ãwê'õ, aihi'rata norĩ wa'wa hã.

¹⁰ Taha wa, wa tô ta norĩ hã oto ãsiwi wê'õ pese za'ra. Taha wa, wa tô ãne ãsima tinha: “Ta norĩ hã ãzô si 're sôpré mono

õ di oto. Ìnhimiroti zarina si 're ìhâimana za'ra mono da hã, te te sima 're wê za'ra mono õ di duré.' Æne ta norĩ ãma te ìsima ìrotizé hã.

11 Taha wa, te oto ìsiwi ìwê'õ za'ra zéb zarina, wa tô ìmreme pire na ta norĩ ãma tinha, ãne: 'Tô sena, ta norĩ hã nimahã na hã dame sisisi õ di za, ti'ai wê u hã, ìwa 're ìwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tâma ìpisutu za'ra zéb u hã.' "

Æne duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na rob'ui'ééré siro hã.

12 Ìsisãnawã norĩ, 'rãwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asimirosa'rata wasété aba zarina, asiwi 're wê'õ za'ra wa'aba mono wa, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tã da, ì'rata 're dasi'ubumroi u'âsi mono da, dapisutu'wai wi hã.

13 Awê sidâpâsi te za duré asimiroti na 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, aipê'ê toi u'âsi Cristuhu ãma si 're anomro wê wa'aba mono da, asiptete sina. Satanasihì nhimiroti wasédé hã wê newa, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti hã asiwi 're wê'õ za'ra wa'aba mono wa, ai'rã tete na tiwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono tã da, te za tô 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, rowê na wasiré 're wahâimana za'ra mono ré, ti'ai ãma.

14 Wa norĩ hã Zezusi, wa te 're ìsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wa tô wa te 're umnhasi za'ëté za'ra. Ta hawim haré, 're ìwadâ'â za'ra mono zéb u, wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra mono wamhã, tawapsi wa za Zezusihì siré 're wahâimana u'âsi za'ra, ìsine dama wapire na wa te 're da'madâ'â u'âsi za'ra mono da.

15 Duréihã ni'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'ëzani zadawa para, te te ãma ìrob'ui'ééré na wa za ãma aima sahu za'ra wa'wa, ãma aipo're si'ãri za'ra wa'aba tã da:

"Ã bâtã na, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'ãri 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na. Duréihã aihì'rata norĩ hã ma tô ãne na hã po're ãna sada tihâimana za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono da hã."

Æne duréihã ãma rob'ui'ééré, ìbaihã na hã.

16 E 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã te te wapari za'ra nherê, siwi wê'õ pese za'ra. E 'wam norĩ hã te bété wasu'u, ãne na ãma ìrob'ui'ééré hã. Mozési hã 'Re ìhâimana u'âsi mono waihu'u pese na, Ezitu hawi te te ìsimroi mono norĩ, te wasu'u za'ra. Ma'ápé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba a'ã, asi'uihã na.

17 Duré, e 'wam norĩ hã ma tô bété 'Re ìhâimana u'âsi mono hã siwi wê'õ pese za'ra, Mozési hã Ezitu hawi te te dazani za'ra pari, 40 na da'ãma wahub ré, a'ubuni wi 're danomro mono ré

hã. Tô õ norĩ hã tiwasédé te te ì'manharĩ za'ra norĩ hã ma tô siwi wê'õ pese za'ra. Tiwasédé hã te te ì'manharĩ za'ra zéb zarina, ma tô a'ubuni wi ai'utõ, ta norĩ hã. Ma'ápé ta norĩ wasu'u na asipo're pu'u za'ra wa'aba duré, waihu'u za'ra wa'aba da.

¹⁸ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ ãma timreme pire na rowaihu'u sirõmo za'ra, ãne: "Ta norĩ hã nimahã na hã sisisi õ di za, ti'ai wê u hã, ìwa 're ìwa'utu za'ra mono zéb da, te aré tãma ìpisutu za'ra zéb u hã." ãne ma tô ta norĩ ãma waihu'u siro, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, duréihã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi ìwê'õ za'ra zéb zarina, po're'õ u'âsi tiwi 're ìhâimana za'ra mono norĩ ãma hã.

¹⁹ Tawamhã e marĩ, wa za wa norĩ hã ãma waihu'u za'ra ni, ta norĩ wasu'u na hã. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te 're saze za'ra mono õ wa, sisisi õ di, ti'ai wê u hã, ìwa 're wa'utu za'ra mono da, te te aré tãma ìpisutu za'ra zéb u hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã ta norĩ ne aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti si 're ì'madâ'â za'ra wa'aba mono õ na hã.

4

¹ Duréihã wahi'rata norĩ ma, te te ropisutu za'ra wamhã, e ta norĩ ma si ma tô rowê hã tãma pisutu za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Mare di. Wa norĩ ma zama ma tô wama pisutu za'ra oto, 're ìdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da oto, rowê uptabi na. Taha wa, 'râwi te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te wama ìropisutu za'ra zé hã asiwi 're simini za'ra wa'aba mono tô da, duréihã wahi'rata norĩ hã te te ìsimini za'ra ne.

² Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiropisutu wê hã te te wapari za'ra nherê, te te sina uwaimrami za'ra õ di, te te ãma saze za'ra õ wa. Tane duré, wa norĩ zama wa tô 'Re ìhâimana u'âsi mono wasu'uwê hã wa te 're wapari za'ra. Tane aiwa ìsimiropisutu wê na wa te 're saze za'ra mono õ wamhã, wa norĩ zama wa te wasina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, te te wama ìropisutu za'ra zé hã, 're ìdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, 're wahâimana za'ra mono da hã oto, rowê uptabi na hã.

³ 'Re ìhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ si, wa za tô wasina wa te 're uwaimrami za'ra, 're ìdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowê uptabi na oto ãma 're ìwahâimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, te te wama ìropisutu za'ra zém na hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono õ norĩ si te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za, rowê hã. Duréihã ni'wa hã ma tô ãne na ãma rob'ui'ére, 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme na, wahi'rata norĩ ãma hã:

"Te ìsiwi ìwê'õ za'ra zéb zarina, wa tô ìmreme pire na ta norĩ ãma tinha, ãne: 'Tô sena, niwamhã dame sisisi õ di za, ti'ai wê u hã, 're ìdawa'utu za'ra mono ne, aré ìwa 're

hâimana za'ra mono da, te tâma ĩpisutu za'ra zéb u hã.
”

Āne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me wasu'u na rob'ui'ééré hã.

E tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu te te tâma pisutu za'ra õ wa, te te sina uwaimrami za'ra õ di, wahi'rata norĩ hã. Mare di. Taha wab õ di. Ropoto na'rata hawimhã ma tô uburé marĩ hã te te sima apisutu sirõmo, marĩ hã te te dama âma 're ĩ'ab'manharĩ mono zéb da hã.

⁴ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ma tô ni'wa hã âne na âma rob'ui'ééré, te te ro'apoto mono pari, âma ĩ'awézém na hã, âne:

“'Re ĩhâimana u'âsi mono hã zahadu 6 na bâdâ hã âma morĩ ré, ma tô te te ro'apoto. Taha pari, âma awě wamhã, te oto wa'udu, romhuri âna.”

⁵ Āne tô õhõ wasu'u hã, duréihã wahi'rata norĩ âma ni'wa te te âma ĩrob'ui'éérézézé hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me na hã: “Tô sena niwamhã dame sisisi õ di za, ti'ai wě u hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, aré ĩwa 're hâimana za'ra mono da, te tâma ĩpisutu za'ra zéb u hã.”

⁶ Duréihã ti'ai wě wa, 're ĩdanomro wě mono zé wasu'u wapari 'rata 'wa norĩ hã, ta norĩ hã 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, ĩwa 're hâimana za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutu za'ra zé hã te te sina uwaimrami za'ra õ di, ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ wa, ta norĩ hã. E tawamhã õhõ haré ma tô dawi sizâ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowě uptabi na 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Mare di. Si'utõrĩ waihu'u õ di, ta hã. Ni'wam norĩ hã te za tô rowě uptabi na 're ĩdahâimana za'ra mono zéb u 're sisisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutu za'ra zéb zarina.

⁷ E niha wa za tawamhã âne na sena na wa te âma 're waihu'u za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô bâdâ hã tô sena na pisutu, 're ĩdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowě uptabi na 're ĩdanomro mono zéb u 're ĩdanhisisi mono zéb da hã. Tawamhã, âne te te pisutu wamhã, “ã bâtâ na” ma tô sisi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Āne na ma tô apito Dawi hã dama sadawa wasu'u, duréihã wahi'rata norĩ hã a'ubuni wi 're ĩnomro mono zém hawi, âma wahub ahâ za'ra parip si. Āne apito Dawi te te âma ĩrob'ui'éérézém na te aima âma ĩrob'ui'ééré pari za'ra wa'aba zé hã, âne:

“Ā bâtâ na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mre me hã wapari za'ra wa'aba wamhã, aipo're si'âri 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za, ai'rã tete aba na.”

⁸ Duréihã Zuzuwé hã ti'ai wě u te te ĩdanhimroi mono zé hã, e taha si, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, 're ĩdawa'utu za'ra mono zéb da, te te dama ĩpisutuzé hã, te wasu'u. Mare di. Taha si õ di. Taha si 'wa'âhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã te te aré

wasu'u zahu õ di ãne hã, 're ïdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ïdanomro mono zé wasu'u hã.

⁹ 'Re ïdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ïdanomro mono zé hã, te tô 'Re ïhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ ma 're hâimana u'âsi, õne u'â, duréihã ropoto na'rata hawi bâdâ hã 6 na ãma si'utõrĩ pari, bâdâ misĩ na romhuri ãna ïwa'utu ne, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

¹⁰ Ni'wam norĩ hã 're ïdawa'utu u'âsi za'ra mono ne, rowẽ uptabi na 're ïdanomro mono zéb da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dama ïpisutuzém na te te sina 're ïuwaimrami za'ra mono norĩ hã, 're siwasutu za'ra mono õ di za oto, taha na 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ïawêsãmri mono zéb da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã duréihã te te ro'apoto mono pari, romhuri te te ïsazâri ne, 're siwasutu zahu za'ra mono õ di za oto, ta norĩ hã apâ.

¹¹ Taha wa, rowẽ uptabi na 're ïwanomro mono zéb zô si, wa za wasima 're wanhopré u'âsi, ãma 're wahâimana u'âsi za'ra mono da. Duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã a'ubuni wi 're nomro mono ré, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti te te siwi wẽ'õ pese za'ra wa, ta norĩ hã te te sina uwaimrami za'ra õ di, 're ïdawa'utu u'âsi za'ra mono zé hã. Ta norĩ ne, wa te wasiwi 're simini tõ za'ra mono da, wa za tô taha zô si wasima 're wanhopré u'âsi, ïwẽ uptabi zô si.

¹² 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã ïhâiba ré ne, te tô wama 're hâimana u'âsi za'ra. Siptete uptabi di duré ïmreme hã, uburé marĩ hã ïsarina si te te dama ãma 're ï'ab'manharĩ mono zéb da hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Sib'ézé 'wa si'uiwa ï'wa pese ne, te wama 're hâimana za'ra, ïsadawa wasu'u hã. Sib'ézé ï'wa pese na te za romnhi hã da te 're nhizazari za'ra, ïhi si da te 're urĩrĩ za'ra mono da. Tane duré, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã wa te 're wapari za'ra mono wamhã, 'râwi wapê'ẽ na wanhimirosa'rada ïwẽ hã duré ïwasédé hã wa za wa te ãma 're waihu'u za'ra.

¹³ Uburé marĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono wi, da te 're upsibi waihu'u za'ra mono õ di, te te 're ab'madâ'â tõ mono da hã. Ai'uréiwi ne, te uburé marĩ hã tãma 're hâimana, sõ'awi. Taha ma si, wa za nimahã na hã wahâimanazém na tãma wasiwasu'u za'ra ni. Taha wa, wahi'rata norĩ ne, 're wahâimana za'ra mono õ di za, wa norĩ hã.

ZeZusi hã sasedoti ïpire uptabi na te te da'ãma 're ïromhuri mono zé wasu'u

¹⁴ Sasedoti ïpire uptabi na te tô ni'wa hã te te wa'ãma 're romhuri u'âsi. Ta hã ZeZusi, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'ra. Timama u ma tô mo hâiwa u, 'râwi te te tiwi 're rowaptêrẽ u'âsi mono da, wama za'ra. Taha wa, ZeZusi, wa te 're ïsaze za'ra mono zém na tô sena dama 're ïwasiwasu'u za'ra mono

zéb zarina, wa za tô ta hawim haré wanhiptete sina ãma 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹⁵ Tawamhã tô õ hã sasedoti ïpire uptabi na, te te wa'ãma 're ïromhuri mono hã, e wahâimana nhib'uware na 're wahâimana za'ra mono nherê, wa'ãma 're siwamri mono õ di za, ta hã. Te za tô wa'ãma 're siwamri u'âsi. E marĩ wa. Ta hã ma tô Wa'uburé hã te te 're pibu aré, tiwasédé hã te te 'manharĩ da, wawasédé hã wa te 're 'manharĩ za'ra mono da, te te 're ïwa'apibui u'âsi mono ne. Tane nherê, tiwasédé hã te te 'manharĩ õ uptabi di, Zezusi hã.

¹⁶ Taha wa, wasina 're wahâtâ'â za'ra mono ãna, wa za 'rãwi wapê'ê 're 'Re ïhâimana u'âsi mono u 're wasihutu, da'ãma 're siwãrĩ mono da, te te 're ïda'ab'madâ'â u'âsi mono u hã. Wa'uburé te te 're wa'wapé za'ra mono ré, wa'ãma 're siwamri mono da, duré wa'ãma 're siwãrĩ mono da, wa za ãhã ré wapê'ê 're, ïtême 're wasihutu u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono u hã.

5

¹ Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're apisutu, tisiré sasedoti norĩ nhipai u, pire uptabi na te te 're romhuri za'ra mono da, tisiré zudezu norĩ ãma, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Ta norĩ si ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã te te tãma 're sômri za'ra da'upana, ãma 're ïwata za'ra mono zéb da hã. Danhimizama ma tô duré da'upana te te tãma 're simro, dawasédé hã te te dama ãma 're ï'apari mono zéb da hã.

² Ta norĩ hã sasedoti ïpire uptabi norĩ hã ma tô hâimana nhib'uware na 're hâimana za'ra, ti'ai ãma dasiré 're hâimana za'ra mono wa, aiwa. Taha wa, ni'wam norĩ hã tiwasédé te te 're ï'manharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're ïsiwaihu'u za'ra mono õ norĩ ãma, ma tô sasedoti norĩ hã 're siwamri za'ra, sada 're sahi su'u za'ra mono ãna. E marĩ wa. Ta norĩ hã aiwa tiwasété wi, 're hâimana nhiptete waihu'u za'ra mono õ wa, ma tô tisiré norĩ ãma 're siwamri za'ra sasedoti norĩ hã, aiwa 're hâimana za'ra mono wa.

³ Duré ta norĩ hã da'udâna si, marĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, te te 're sômri za'ra mono õ di, dawasédé hã te te dama ãma 're ï'apari mono zéb da hã. Si'udâna zama ma tô marĩ hã te te tãma 're sômri za'ra sasedoti norĩ hã, dasine tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa.

⁴ E tawamhã ma tô 'rãwi ni'wam norĩ hã 're sipisutu za'ra, sasedoti ïpire uptabi na dama 're ïhâimana za'ra mono da hã. Mare di. Dasi'uihã na 're dasipisutu za'ra mono õ di, dapire da hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimipisutu zarina si, ma tô sasedoti ïpire uptabi na hã 're hâimana za'ra. Duréihã Arã hã sasedoti ïpire uptabi na tisiré norĩ ma, 're hâimana mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu ne, ma tô ta norĩ hã te te 're apisutu, tô õhõ si dapisutu'wai wa.

⁵ Tane duré, Cristu hã si'uihã na sipisutu õ di, sasedoti ãpire uptabi na dama 're ãhãimana mono da hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono si ma tô pisutu. Duréhã ma tô ni'wa hã ãne na ãma rob'ui'éré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãrotizém na hã, ti'ra ma: "A hã ã'ra te oto 're aihãimana mo. Taha wa, wa za ã'ra na te 're asisi, dama aipire na 're aihãimana mono da oto."

⁶ ãne duré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na ãma ãrob'ui'ééré amo hã, Cristuhu ãma hã:

"A hã sasedoti norã, dama 're ãhãimana za'ra mono ne, te za dama 're aihãimana u'ãsi mo, duréhã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ãhãimana mono ne hã."

ãne duréhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono mreme na rob'ui'ééré hã, Cristuhu ãma hã.

⁷ Zezusi hã ti'ai ãma 're morã ré, ma tô wawa sina Timama ma mre, mreme 'rãihã na, za te te ãrobzépatazém na te te pawaptob da. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, Zezusihi mreme te te wapari wamhã, ma tô sima wẽ tô, te te pawaptob da. Zezusi hã uburé marã hã ãmama te te tãma ãpisutuzéb uwaibaba si, te te 're ab'manharã mono da, te te sima 're wẽ u'ãsi mono wa, ma tô ãmama hã sima wẽ, te te pawaptob da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te sima wẽ 'wa'ãhã, te aré tô tiwaihu'u pese na sõ'reptu, dã'ã tô da.

⁸ Zezusi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, 're hãimana mono nherẽ, ma tô te te 're robzépata, ti'ai ãma 're morã ré hã. Taha zarina ma tô ãne hã si'ãma waihu'u: Ni'wam norã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, taha zarina te za tô te te 're robzépata za'ra, ti'ab ré. ãne ma tô Zezusi hã si'ãma waihu'u.

⁹ Tawamhã Zezusi hã ti'ab ré, te te 're robzépata mono nherẽ, ãmama te te tãma ãwẽzéb zarina si te te 're ab'manharã mono wa, ma tô sina uwaimra, uburé ãsimiroti te te 're ã'madã'ã pese za'ra mono norã hã te te 're sõ'reptu za'ra mono da, hãiwa ãma dã'ã ãna 're hãimana u'ãsi za'ra mono da.

¹⁰ Duréhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ma tô Zezusi hã pisutu, sasedoti ãpire uptabi na dama 're hãimana mono da, tãma dã'ãma romhuri'wa da, duréhã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ãhãimana mono ne, uburé ma, 're hãimana mono da.

'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti mono bã ãpire wasu'u

¹¹ ãne na te duré aima ãma rowasu'u za'ra wa'aba da, wa tô aré ãsima wẽ. Tane nherẽ, pire di, te aima ãma ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. E marã wa. Aima rowasu'u hãtob za'ra wa'aba wa.

¹² A norã wa'wa hã Cristu, 're ãsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém na ma tô ai'ãma tironomro pese za'ra wa'wa. ãhã wamhã, te aré oto ãsazei'wa norã ma, romnhoré'wa da, 're

aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na rowasu'u'wa da hã, ta norĩ ma. Tane nherẽ, te zahadu a norĩ wa'wa hã ãsazeté'wa ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ãwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã e aima waihu'u za'ra wa'aba ã bâ, te za apâ ãwasu'u na ãma aima sahu za'ra wa'aba ni. Ai'uté hã tisai uptabi na 're saihuri waihu'u mono õ wa, te za tinho'u na si 're saihuri. ãna norĩ hã ãsai uptabi hã te te tãma 're ai waihu'u za'ra mono õ di. Tane, a norĩ wa'aba ma, te za tõ 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã duréihã da te aima 're ãwasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zép si, da te aima 're wasu'u za'ra wa'wa apâ, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti ãpire hã zahadu aima pibui prã za'ra wa'aba wa, 're ãwaihu'u pese za'ra wa'aba mono zéb da hã, asi'uihã na hã.

¹³ Ai'uté norĩ ma, tãma waihu'u õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma ãwẽ hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono zéb da hã, duré tãma ãwẽ'õ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono tõ da hã. Tane te duré a norĩ wa'wa hã zahadu ãne na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Ai'uté ne, te zahadu asimiza'rese'õ u'âsi 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aima waihu'u za'ra wa'aba õ wa.

¹⁴ ãprédum norĩ si te tisai uptabi na hã 're saihuri. Tane duré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti ãpire hã tãma ãwaihu'u pese za'ra norĩ si te za waihu'u za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ãwẽ si da te 're ãmanharĩ za'ra mono zé hã, duré tãma ãwẽ'õ hã da te 're ãmanharĩ za'ra mono õ zé hã. Uburé marĩ hã ãwẽ zõ, duré ãwasété zõ, te te 're ãpibu za'ra mono zéb zarina si, te za te te 're waihu'u pese za'ra, ta norĩ ma si waihu'u pese wa.

6

¹ Taha wa, Cristuhu wasu'uwẽ na 're saze za'ra wa'aba mono da, duréihã da te aima ãma 're ãrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na si asima ãma 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha nhipai u, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ ãpire uptabi hã 're ãwaihu'u pese za'ra wa'aba mo Cristuhu wasu'uwẽ hã, aihâimana prédub sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti mono bâ, duréihã da te aima ãma 're ãrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Taha na rowasu'u mono hã ma tõ 're ãwaihu'u pari za'ra wa'aba mo, dapẽ'ẽ 're, dadâ'â u'âsi ne dawasédé, da te 're 'manharĩ za'ra mono pari, ta hawi 're ãdasipizari za'ra mono zém na rowasu'u hã, duré 'Re ãhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ãumnhasi za'ra mono zém na rowasu'u hã.

² Duré ã dawabzuri wasu'u na hã apâ asima ãma 're roti zahu za'ra wa'aba mono õ di za oto. Ta hã ma tõ 're ãwaihu'u pari za'ra wa'aba mo. Rowahutu'wa norĩ hã, tinhib'rada hã da'rã nhisiwi te te 're ãsa'ra mono zarina, romhuri da, te te 're ãdapisutu za'ra mono wasu'u zama ma tõ 're ãwaihu'u pari

za'ra wa'aba mo, Cristuhu wasu'uwẽ na 're saze za'ra wa'aba mono da, da te aima ãma 're ĩrowasu'u na'rata za'ra wa'aba mono zé hã. Tãibã duré, dahãiwa'utuzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono za te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina, ĩsimirob'manharĩ pipa ãma za 're ĩdahãimana u'ãsi za'ra mono zé wasu'u hã. ã norĩ wasu'u mono hã ma tô 're ĩwaihu'u pari za'ra wa'aba mo.

³Taha wa, ã norĩ wasu'u nhipai u, wa za oto roti ĩpire uptabi hã wa te 're waihu'u za'ra, wahãimana prédum na oto ãma 're wahãimana za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te wama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si.

⁴⁻⁶ ãté ni'wam norĩ hã te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti hã sena na te te 're waihu'u za'ra, taha zarina 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimirowa'a na si 're hãimana za'ra mono da oto. ãté dasa ĩse hã da te 're ĩtẽ'ẽ za'ra mono ne, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhoprubzé hã tẽ'ẽ za'ra, ta norĩ hã. ãté 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani ré, te za duré ta norĩ hã dame 're hãimana za'ra. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono mreṃe hã te za duré áte waihu'u za'ra, ĩsei uptabi hã, si'uihã na. Áte te za duré 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani nhimipawaptobzé hã ĩsiré 're hãimana u'ãsi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono wa, ãma 're ĩhãimana wẽ za'ra mono da hã. Áte ta norĩ hã Cristuhu nhimipawaptobzé hã te te waihu'u pari za'ra nherẽ, te za oto tiwi 're sipizari za'ra, apã. E tawamhã apã da te 're pizari waihu'u pese za'ra mono di za, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono u hã. Mare di. 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'ra, wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â da, da te dasiwi sasõmri wa, da te dasiwi ĩwẽ'õ pese za'ra ne, te za duré ta norĩ hã siwi wẽ'õ pese za'ra oto, Cristu hã. Taha zarina, te za duré Cristuhu ãma da te 're wasété za'ra, Cristuhu wi apã 're sipizari za'ra mono wa, ta norĩ hã.

⁷ ãne wa za oto ti'ai wasu'u na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ti'a hã wẽ wamhã, tâ hã 're ta'a mono sidãpãsi, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, ĩtede'wa norĩ ma. 'Re ti'ai 'ré su'u mono õ wa, te za ãma 're ro'wanhipré wẽ za'ra, ti'ai wẽ na hã. ãne wa, te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã ĩwẽ hã tãma pisutu, ti'ai wẽ ma hã.

⁸ Tazahã, ro'wa si duré wab'ru zama, ãma 're poto za'ra mono wamhã, marĩ dai õ di, ti'a hã. Taha wa, áte te za 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã siwi wẽ'õ pese. ãne wamhã, unhama ro'o na te za uprosi, ti'a hã. ãne 're ĩdahãimana za'ra mono zém na romnhimiré hã.

⁹ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne na te aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'aba nherẽ, ai'ãma 're ĩhãtã'ã za'ra wa'aba mono õ di. Sena na wa tô oto ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa, marĩ ĩwẽ si 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba

mono zém na hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'asô'reptu za'ra wa'aba mono zéb zarina.

¹⁰ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ì'uwaibaba si te uburé marĩ hã te te dama 're ab'manharĩ, te te dawĩ âma 're a'upai mono âna. Taha wa, tâma 're ìromhuri za'ra wa'aba mono zém na nimahã na hã âma po're si'âri ô di za. Ìsib'a'uwē norĩ hã tâma 're ìpawaptob za'ra wa'aba mono zém na hã, duré tâma 're ìsawi pese za'ra wa'aba mono zém na hã, âma po're si'âri waihu'u ô di za. Te za tô âma 're sipo're pu'u u'âsi, ta norĩ âma hã.

¹¹ Wa tô ìsima aiwē za'ra wa'wa, tô ôhõ na si 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rob'rãsutu u, ìwē uptabi zô 're asimipari za'ra wa'aba mono zé hã asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da.

¹² Aiwa'a âna ôhõ âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa tô te ìsima 're aiwē za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã siptete sina, Cristu te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ìwē uptabi hã tâma sômri za'ra, te te tâma ìropisutu za'ra zéb uwaibaba. Ta norĩ, 're ìhâimana za'ra mono ne, Cristu hã asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, wa tô te ìsima 're aiwē za'ra wa'wa.

'Re ìhâimana u'âsi mono hã sena na te te dama ìropisutuzé wasu'u

¹³ Duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Abra'ãhã ma, te te ropisutu wamhã, tinhisi na ma tô tâma ropisutu, ni'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma ìsisi pire hã tâma 're hâimana mono ô wa, ìsisi na te te tâma ìropisutu da hã.

¹⁴ Ìne ma tô Abra'ãhã ma ropisutu: "Ìwē uptabi hã wa za te aima 're anhomri u'âsi. Asihuđu sidâpâsi, ahâ uptabi na te za 're hâimana za'ra." Ìne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã si'uihã na tâma ropisutu, Abra'ãhã ma hã.

¹⁵ Tawamhã Abra'ã hã wahub ahã na te sô 're simipari, simi'ê na. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ma tô âma tâma uwaimra oto, te te tâma ìropisutuzém na hã.

¹⁶ Tane nherē, wa norĩ hã marĩ pire na wa te dama 're ropisutu za'ra mono wamhã, dama ìpire norĩ nhisi na, wa za wa te dama 're ropisutu za'ra, sena na da te âma 're wazaze za'ra mono da, duré da te âma 're wawawã za'ra mono tô da.

¹⁷ Tane hã ma tô duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tinhisi pire na tâma âma ropisutu za'ra, tinhib'a'uwē norĩ ma hã, tinhimirosa'rata na tô sena te te âma 're ìsaprĩ mono ô na, ta norĩ hã te te âma 're sazei pese za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìropisutu za'ra zéb zarina, ìwē hã za te te sima 're ìwaibui mono norĩ hã.

¹⁸ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sadawa nhipese ô uptabi di. Taha wa, te te dama ìropisutuzé hã te te âma saprĩ waihu'u ô di. Tinhisi pire na te te dama ìropisutuzé hã te te âma saprĩ waihu'u ô di duré. Taha wa, wa norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi

mono, wa'âma 're sisaprĩ za'ra mono da, ãtẽme 're ãwasisa'rei mono norĩ hã wa za oto wato sina 're wahãimana za'ra, ãwẽ uptabi zô wasina 're ãwanhimipari u'âsi za'ra mono zé hã, wanhiptete sina wa te wasima 're tété u'âsi za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te wama ãpisutu za'ra zé hã.

¹⁹ Uba're tétézézé hã ãi ba da te mei wamhã, te za tété uba're hã, wara tõ da. Tane duré, ãwẽ uptabi zô wasina 're ãwanhimipari u'âsi za'ra mono hã. Taha zô si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wanhiptete u'âsi wa za ãma 're wanomro, wapẽ'ẽ na wa te ãma 're wawã za'ra mono ãna. Zezusi hã wa te wasina 're ã'umnhãsi za'ra mono hã sô 're ãwanhimipari za'ra mono hã ma tã tãzézé 'ri para u, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhorõwa u, hãiwa ãma hã. Zazahã ãhãpa na 'ri 're wa'wa nhitobzézé wa'wai baba ma tã tãzézé, 'ri 're wa'wa ãwẽ uptabi u, 'Re ãhãimana u'âsi mono, dazô 're ãsãmra mono zéb u hã.

²⁰ Zezusi hã wa'udãna ma tã tamomo ãzézé, wawana za'ra. Ta hã te oto sasedoti ãpire uptabi na dama 're hãimana u'âsi, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa na. Duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ãhãimana mono ne, te oto Zezusi hã pire uptabi na dama 're hãimana u'âsi.

7

Metizédétihi wasu'u

¹ Ta hã Metizédéti hã Saré na 'ri nho'õmo nhisi ãma danhib'apito, ma tã dama 're hãimana. Sasedoti na te duré dama 're hãimana, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa na. Danhipai u dama pire uptabi na 're ãhãimana mono ma, romhuri'wa na te 're hãimana. Duréihã Abra'ã norĩ hã, danhib'apito norĩ, maparane si'uiwa na te te ãma ai'uté za'ra pari, apã si'aba'rei ré, ma tã sãpõtê Metizédéti hã, Abra'ã hã. Taha wa, ma tã mreme pire na Metizédéti hã ãma mre, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, marĩ hã ãwẽ si te te tãma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã.

² Tawamhã Abra'ã norĩ hã te te da'ãma ai'uté za'ra pari, danhibro te te ãwasari hã ma tã po'o, Abra'ã hã. Tinhiptõmo hi bâ ma tã te te po'o. Te te po'o mono pari, ma tã misi tãma tisõ, Metizédétihi ma. Metizédétihi nhisi hã: “Danhib'apito, sena na si da'madã'ã'wa” te wasu'u. Duré ãwaptêrêzéb amo hã “Saré ãma danhib'apito”, ãwaptêrêzéb amo hã. Saré hã “rowẽ” te wasu'u. Taha zarina, Saré ãma danhib'apito na ãwaptêrêzéb hã, “Danhib'apito, dama rowẽ nhomri'wa” te wasu'u.

³ Taha mama nhisi ui'ééré hã hãimana õ di, ãbaihã na hã, ãna nhisi me hã. ãhi'rata norĩ nhisi ui'ééré zama, hãimana õ di duré. ãwaptã'ãzém na ãma ãrob'ui'ééré hã hãimana õ di duré, ãdã'ãzém na ãrob'ui'ééré na zama. 'Re ãhãimana u'âsi mono 'ra ne, te pire

na dama 're hâimana u'âsi ta hã, Wanhîb'apito ne, sasedoti na da'âma romhuri'wa 're hâimana u'âsi mono wa.

⁴ Metizédéti hã dama pire uptabi di. Ma'ãpé ãne na ãma rosa'rata pese za'ra wa'aba. Abra'ã hã wahi'rata uptabi hã ma tô danhibro hã Metizédétihi ma po'o, pire na dama 're hâimana mono wa, ta hã. Te te da'âma ai'uté za'ra pari, danhibro te te apâ siré i'wasari hã tinhiptômo hi bâ ma te te po'o, Abra'ã hã. Taha pari, misi ma tâma tisõ, Metizédétihi ma hã.

⁵ Réwihi nhihudu norĩ hã sasedoti na dama 're ãhâimana za'ra mono hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti na Mozési te te ãma ãrob'ui'ééré zarina, te za danhibro hã te te dawî 're waibu, tisiré a'uwẽ norĩ wi, tô Izarazéhé nhihudu norĩ wi. Danhibro hã danhiptômo hi bâ da te 're po'o za'ra mono parip si, misi te za da te tâma 're sômri za'ra, Réwihi nhihudu norĩ ma hã. Abra'ãhã nhihudu si, siré 're hâimana za'ra mono nherẽ, te za te te tâma 're sômri za'ra, Réwihi nhihudu norĩ ma hã.

⁶ Tawamhã, Metizédéti hã Réwihi nhihudu, 're hâimana mono õ nherẽ, ma tô Abra'ã hã danhibro hã tâma tisõ. Tinhiptômo hi bâ te te po'o mono pari, ma tô misi tâma tisõ. Tawamhã Metizédéti hã mreme pire na ma tô ãma mre, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ãwẽ uptabi hã te te tâma 're apisutu mono da, Abra'ãhã ma hã. Taha ma, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tâma ropisutu, duréihã.

⁷ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãwẽ hã te te dama 're apisutu mono da, ni'wa hã da'âma mreme wamhã, ta hã pire na dama 're ãhâimana mono. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di. Taha wa, wa za ãne na ãma waihu'u za'ra ni, Metizédéti hã Abra'ãhã ma, pire na 're ãhâimana mono zém na hã.

⁸ Réwihi nhihudu norĩ hã, sasedoti na da'âma romhuri'wa norĩ hã te za tô te te dawî 're waibu danhibro hã, danhoprubzé da te tâma 're ãpo'o za'ra mono hã. Tane nherẽ, te za uburé ta norĩ hã 're dá'ã za'ra, Réwihi nhihudu norĩ hã. Metizédétihi si, dá'ã ãna wama 're ãhâimana mono ne, te wama 're hâimana sasedoti na hã, ãdã'ázém na ãma ãrob'ui'ééré hã ãma hâimana õ wa, ãbaihã na hã.

⁹⁻¹⁰ Réwi hã uburé sasedoti norĩ hi'rada te 're hâimana, uburé da'âma romhuri'wa norĩ hi'rada, danhoprubzé te te dawî 're ãwaibui mono norĩ hi'rada. Metizédéti hã Abra'ã te te sôpêtẽ wamhã, Réwi hã zahadu poto õ di. Tane nherẽ, te Abra'ãhã hãiba 're tihãiba, tih'i'rata hãiba 're. Taha wa, Abra'ã hã danhibro, Metizédétihi ma te te po'o wamhã, taha nhipai u ma duré Réwi hã tâma po'o, Abra'ãhã hãiba 're, hâimana wa. Tawamhã Metizédéti hã Réwihi ma zama pire na 're ãhâimana mono zé, te wasu'u, ã hã.

¹¹ Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're dahâimana wẽ za'ra mono da, tinhimiroti te te dama 're anhomri mono wamhã, ma tô duré sasedoti norĩ te te da'âma 're ãromhuri

za'ra mono zéb da hã, te te dama 're awaihu'u. Sasedoti norĩ hã Réwihi nhihudu norĩ hã tinhimiromhuri na 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma, te te âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono 'wa'âhã, taha zarina te aré 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsâmri, dawasédé hã taha zarina te te da'âma 're ab'madâ'â mono ò wa aré. Tane nherê, ta norĩ hã tinhimiromhuri na te te âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ò di, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma hã. Taha wa, sasedoti Ìhâiba amo hã Réwihi nhihudu norĩ nhibro'bre Ìsébré hã te oto dama 're hâimana, Réwihi nhihudu 're hâimana mono ò nherê, duré Arãhã nhihudu hã 're hâimana mono ò nherê. Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're Ìhâimana mono ne, te ta hã dama pire uptabi na 're hâimana oto.

¹² Duréihã sasedoti norĩ hã 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ hã tinhimiromhuri na te te tãma âma 're uwaimrami uptabi za'ra mono ò wa, ta norĩ nhibro'bre sasedoti Ìhâiba amo hã ma tô duré âzé. Sébré wamhã, ma tô duré 'Re Ìhâimana u'âsi mono hã tinhimiroti té hã Ìsu dama tisõ, sasedoti norĩ hâimanazém na Ìsimiroti 'rata na Mozési te te âma Ìrob'ui'ééré nhowa're're.

¹³ Ta hã sasedoti Ìhâiba amo hã danhowa're're Ìsébré té hã, Wanhib'apito, te wasu'u. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono ò di. Izarazéhé 'ra hâiba amo nhihudu te 're hâimana. Niwamhã ni'wa hã Ìsire Izarazéhé 'ra hâiba amo nhihudu hã sasedoti na dama 're hâimana mono ò di, Ìsine da hã. Mare uptabi di.

¹⁴ Wanhib'apito hã Zudaha nhihudu, te 're hâimana. Æne hã dama waihu'u pese uptabi di, Ìwasu'u na hã. Mozési hã, Zudaha nhihudu norĩ âma te te dama âma rowasu'u ò di, sasedoti na te te da'âma 're Ì'mairomhuri mono da hã.

Sasedoti aimawi hã Metizédétihi ne, dama 're Ìhâimana mono zé wasu'u

¹⁵ Æhã wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di oto. E marĩ wa. Sasedoti Ìhâiba amo hã oto danhowa're're wama sébré za'ra wa, Metizédéti hã sasedoti na dama 're Ìhâimana mono ne, 'Re Ìhâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri uptabi 'wa da hã oto.

¹⁶ 'Re Ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma Ìrob'ui'ééré zarina, ma tô Réwihi nhihudu norĩ si, sasedoti na dama 're hâimana za'ra. E tawamhã Wanhib'apito hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono wa, ma tô âzé, sasedoti na dama 're hâimana mono da. Mare di. Ta hã Réwihi nhihudu 're hâimana mono ò di. E marĩ zarina, ma te âzé, tawamhã. Ta hã si'utõrĩ waihu'u ò wa, ma tô âzé, sasedoti na dama 're hâimana u'âsi mono da. Nimahã na hã si'utõrĩ waihu'u ò di za tô, siptete uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa.

¹⁷ Duréihã, ma tô ni'wa hã Ìbaihã na âma rob'ui'ééré Ìwasu'u na hã, 'Re Ìhâimana u'âsi mono, ti'ra ma te te Ìrotizém na hã, Æne:

“A hã, sasedoti norĩ, dama 're ãhâimana za'ra mono ne, te za sasedoti na dama 're aihâimana u'âsi mo, duréihã Metizédéti hã sasedoti na pire na dama 're ãhâimana mono ne.”

18-19 ãne wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ãrob'ui'ére hã pire na dama 're hâimana mono õ di oto. E marĩ wa. Marĩ dai õ wa, te te ãma 're ãda'anho'reptui mono zéb da hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata zarina, da te dasina tãma 're uwaimrami waihu'u za'ra mono õ wa, taha na te te sima da'ãma 're aroti mono õ di, dawasédé hã te te oto da'ãma 're ã'ab'madã'ã mono õ zéb da hã, duré taha zarina te te 're ãda'awêsãmri mono da hã. Taha wa, aimawi hã ãwẽ uptabi hã ma tõ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wama pisutu za'ra oto, sõ 're ãwanhimipari za'ra mono zéb da hã: Cristuhu si te oto sasedoti na pire uptabi na dama 're hâimana. Taha zõ si wasina 're wanhimipari za'ra mono wamhã, wa za ãtẽme 're wasihutu wapẽ'ẽ 're 'rãwi, 'Re ãhâimana u'âsi mono u hã.

20-21 Duréihã sasedoti norĩ hã da'ãma romhuri'wa da, 're sisisi mono wamhã, tinhisi na mreme pire na te te tãma 're ropisutu za'ra mono õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Tazahã, Zezusi hã dama sisasedoti da, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te oto pisutu wamhã, mreme pire na ma tõ tãma ropisutu, ãne:

“Wa hã Danhib'apito uptabi, ãmreme ãpire na wa za oto aima ropisutu, ãne: ‘A hã sasedoti na te za dama 're aihâimana u'âsi mo. Niwamhã te dawi aiwazere õ di za, ta hawimhã.’ ãne wa aima ropisutu. ãnhimiropisutu na te aima ãma ãsaprĩ da hã, mare uptabi di za.”

ãne ma tõ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã timreme ãpire na tãma ropisutu siro, ti'ra ma, Zezusihi ma hã.

22 ãne na Zezusihi ma, timreme ãpire na te te tãma ropisutu wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzép té ãwẽ uptabi hã te wasu'u. Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te dama ãropisutuzém nhipai u ãwẽ uptabi hã, te wasu'u.

23 Duréihã sasedoti norĩ hã ahã uptabi na ma tõ sisõwa're're te te da'ãma 're romhuri za'ra, 're si'utõrĩ mono sidãpãsi.

24 Tazahã, Zezusi hã nimahã na tidã'ã na te te sahu õ di za. Õne u'ã te za 're hâimana u'âsi. Taha wa, sasedoti na te za tõ dama 're hâimana u'âsi oto, watobro waihu'u ãna dawi.

25 Taha wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di ta hã, da te dasina 're ã'umnhasi za'ra mono zéb zarina, 'rãwi dapẽ'ẽ 're ãtẽme 're ãdasihutu mono norĩ hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono u hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da'ãma 're mreme mono da, dama 're hâimana u'âsi mono wa, te te 're da'anho'reptui waihu'u pese mono di, ta hã oto.

26 Taha wa, te oto õhõ si sasedoti ãpire uptabi na hã wama 're hâimana za'ra, Timama ma, te te wa'ãma 're romhuri mono da.

Taha si te 're timorĩ wẽ uptabi. Ôhõ si ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te 're wẽsãmri, marĩ te te 're ab'manharĩ wasété mono õ wa. Taha wa, ãwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u za'ra mono õ di. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma pisutu, ti'ai ãma dawasété na 're ãdanomro mono norĩ nhiti 're sãmra mono da oto, hãiwa ãma danhipai u dama pire uptabi na 're hãimana u'âsi mono da.

²⁷ Duréihã sasedoti norĩ 're ãhâimana za'ra mono ne, 're hãimana mono õ di, Zezusi hã. Ta norĩ hã awẽ sidâpâsi te za tinhoprubzé hã si'udâna te te tâma 're sãmri 'rata za'ra 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, tiwasété parizéb da hã. Taha pari, te za duré da'udâna zama danhoprubzé hã te te tâma 're sãmri za'ra, dawasédé te te dama ãma 're apari mono da. Tanei õ di, Zezusi hã sasedoti na te te wa'ãma 're ãromhuri mono zé hã. Niwa marĩ te te 'manharĩ wasété waihu'u õ wa, awẽ sidâpâsi si'udâna tinhoprubzé hã te te tâma 're anhomri mono õ di, Timama ma hã. Misi haré ma tô tinhoprubzém na hã tâma sisõ, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, dazada dâ'â da, sihãiba zawi ãna tâma sisãmri wamhã, ôhõ haré dawasédé hã te te oto ãma dama 're ã'apari mono zéb da hã.

²⁸ Duréihã 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ãrob'ui'ééré zarina, ma tô sasedoti da, te te 're da'apisutu, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. 'Re danomro wasété mono wa, danhib'uware na 're dahãimana za'ra mono nherẽ, ma tô ãne da hã te te 're da'apisutu. Tane nherẽ, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã timreme pire na ti'ra ma ropisutu, taha si sasedoti na misi wama 're hãimana za'ra mono da oto. Ta hã te uburé marĩ hã ãmama te te tâma 're ã'apisutu mono zéb zarina, te te tâma ãma 're a'uwaimrami u'âsi, Timama ma hã.

8

Sasedoti ãpire uptabi na Zezusi hã wama 're ãhâimana mono zé wasu'u

¹ ãhãna te aima ãma ãrowasu'u za'ra wa'aba zé hã, e marĩ te wama wasu'u za'ra, ãpire hã. Sasedoti ãpire uptabi hã te oto wama 're hãimana za'ra. ãhã wasu'u si, ãpire uptabi hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono 're ãsãmra mono zém nhimire niwĩ, te pire uptabi na 're sãmra u'âsi hãiwa ãma, ãwẽ uptabi nhimire niwĩ.

² Taha si te sasedoti ãpire uptabi na te te 're romhuri, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma ãwẽ uptabi 're, hãiwa ãma. Hãiwa ãma 'ri hã ni'wa te te ã'ri õ di. Tô ôhõ si ma tô ãwa 're ãsãmra mono zéb da hã si'uihã na sima 'ri, Danhib'apito uptabi hã.

³ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ma tô sasedoti ãpire uptabi norĩ hã te te 're apisutu, danhoprubzé hã da'upana te te tâma 're sãmri za'ra mono da, ãma 're ãwata za'ra mono zéb da hã, duré danhimizama hã da'upana te te tâma 're simroi mono da,

taha na dawasédé hã te te dama ãma 're ì'apari mono zéb da hã. Taha zarina, ma tô duré Cristu hã tinhoprubzém na tãma sihâiba nho, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, sasedoti ìpire uptabi na taha si wama 're hâimana za'ra mono wa oto.

⁴ Cristu hã ti'ai ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, sasedoti na dama 're hâimana mono õ di aré. E marĩ wa. Sasedoti norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé hã da'upana te te tãma 're sômri za'ra mono da, ìwana dama 're hâimana u'âsi za'ra mono wa ta norĩ hã, zudezu norĩ 're ìhâimana za'ra mono zéb zarina.

⁵ Da'awã da te 're 'madâ'â za'ra mono wamhã, dahâiba uptabi hã dama 're ìhâimana za'ra mono na te za da te 're waihu'u za'ra. Tane nherê, da'awã si hã marĩ hã ãma 're hâimana mono õ di. Tane duré, ti'ai ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa hã, sasedoti norĩ hã ì're te te da'ãma 're ìromhuri za'ra mono zé hã. Hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono nhorõwa awã ne, te ta hã 're hâimana. Aiwab uptabi õ di. Hãiwa ãma ìsõrõwa si, ìwê uptabi hã. Duréihã Mozési hã romhã 'manharĩ na 'ri hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te 'manharĩ õ ré, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ãne hã tãma pisutu: “Ètê 'ràihã na asãmra ré, romhã 'manharĩ na 'ri 'manharĩ da, te aima ìpisutuzéb uwaibaba si, te za ì'manha.” ãne ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tãma waihu'u, Mozésihi ma hã.

⁶ Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô oto tãma pisutu Zezusihi ma, taha si te te oto da'ãma tãma 're romhuri mono da, pire uptabi na, sasedoti norĩ te te da'ãma 're ìromhuri za'ra mono zém nhipai u. Tane duré, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã, Cristu hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, te te wa'ãma 're ì'ab'madâ'â mono hã. Wê uptabi di ta hã, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzéb 'rata ma hã. Danhipai u uptabi hã, marĩ ìwê uptabi na te te dama 're aropisutu mono wa, te wê uptabi na dama 're hâimana, te te dama ìropisutuzép té hã.

⁷ 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzéb 'rada hã wê uptabi 'wa'âhã, te aré tô õhõ si dama 're hâimana u'âsi. Te te dama ìropisutuzép té hã te te aré dama pisutu õ di.

⁸ Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dama ìropisutuzéb 'rada hã ma tô 'ràwi siwi wê'õ. ãne na ma tô dama ãma rowasu'u, duréihã:

“Wa hã Danhib'apito uptabi, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, ãne: Nimahã na hã Izarazéhé nhihudu norĩ ma, wa za ìnhimiroti té hã tãma pisutu za'ra, Zudaha nhihudu norĩ ma zama.

⁹ Ta norĩ hi'rata norĩ ma, te ìropisutu 'rata ne, 're hâimana mono õ di za, te dama ìropisutuzép té hã. Ìhi'rata norĩ hã Ezitu hawi te simroi mono wamhã, te tãma ìropisutu za'ra zé wa'rãmi, ìnhimiroti hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di,

ta norĩ hã. Taha wa, wa tô ta norĩ wi tiwi aipi'ra za'ra, si'uihã na 're hãimana za'ra mono da oto.

10 Tane nherẽ, nimahã bâta na wa za te dama ĩropisutuzép té hã tâma pisutu za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, duréihã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. Ā hã, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé hã.

Tawapsi wa za ĩnhimiroti hã ĩpê'ê 're te tâma 're anhomri, ĩré 're nomro u'âsi mono wa, te te 're 'madâ'â pese za'ra mono da.

Ta norĩ nhib'apito, wa za oto tâma 're ĩhãimana za'ra. Tawamhã ĩnhib'a'uwê na si te za tô ta norĩ hã ĩma 're hãimana za'ra.

11 Wa hã Danhib'apito uptabi hã, ĩnhib'a'uwê norĩ te te 're ĩwaihu'u za'ra mono da, te te sima 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di za oto ta norĩ hã. Duré ĩsisânawã norĩ te te tâma 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina si, te te 're ĩwaihu'u za'ra mono õ di za. Si'uihã na te za ĩnhib'a'uwê norĩ hã tipê'ê na te te 're ĩwaihu'u za'ra oto, dama wapu na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã, duré dama pire na 're ĩhãimana za'ra mono norĩ zama.

12 ĩwasédé hã te âma 're ab'madâ'â mono õ di za oto. Marĩ te te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã 're ĩsipo're pu'u mono õ di za duré."

Āne 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na te te ĩrowasu'uzé hã.

13 Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te dama ĩropisutu 'rata nhowa're're, te te dama ĩropisutuzép té hã te te dama pisutu wamhã, marĩ dai õ di oto, ĩsimiropisutu 'rada hã. Taha wa, te za oto ai'utõ, marĩ ĩ'ratare hã 're ĩsi'utõrĩ pese za'ra mono ne.

9

Romhã 'manharĩ na 'ri wasu'u

1 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã duréihã tinhimiropisutu 'rada hã te te dama sômri wamhã, ma tô dama pisutu za'ra, âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã. Zãmorĩ za'ra ré, danhimizahãri sidâpãsi, romhã 'manharĩ na 'ri hã da te dasiwi ĩsimizusi mono zéb da hã, ma tô duré dama pisutu, âma 're ĩdawata za'ra mono zéb da hã, duré ĩwa 're ĩsãmra mono zéb da zama.

2 Duréihã romhã 'manharĩ na 'ri hã danhimizahãri sidâpãsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da te dasiwi 're ĩsimizusi mono hã maparane te 'ri 're wa'wa hã 're hãimana zahuré. 'Ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata âma, te rob'uiwêzé sima'warazé hã 're sa. Wedeza hã te duré ĩwa 're sa, ĩ'u'êne hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, ĩwa da te 're ĩsa'ra mono zéb da hã. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa hã ĩwê uptabi na ĩsisi hã.

³ Duré zazahâ ihâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé babarâ niwĩ, 're ihâimana mono hã maparane âma 'ri 're wa'wa hâiba amo nhisi hã, 'Re ihâimana u'âsi mono te, danhipai u iwẽ uptabi hã, iwa 're isâmra mono zém na taha nhisi hã.

⁴ Tame te êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na wedeza ne hã 're sa, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, wedewa'u zadaze zatazéb da hã. Wedehâ're hã te duré 'ri para 're sa. Wedehâ're mana wawimhã, oru 'manharĩ. Duréihã rob'ui'ére na 'Re ihâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzém na, wedehâ're nhisi hã. Wedehâ're 're, te oru 'manharĩ hã simhi ne hã 're sa, mana na dasa nhisi hã ĩ're 're isa'wari mono hã. Arãhã nhiwedehu zama te duré wedehâ're wa 're sa'wari, duréihã 'Re ihâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina, wedehu na ĩsuire 're iwairébé mono hã. Rob'ui'ére hã te duré iwa 're sa'wari zahuré, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te tinhib'a'uwẽ norĩ ma ĩropisutuzém na rob'ui'ére hã, êtê tómo baihá na.

⁵ Wedehâ're nhisiwi te duré ropodo hã 're sima'wara zahuré, rob'manharĩ hã ropoto hâiba hã ĩsaripi ré hã. 'Re ihâimana u'âsi mono, tame 're isâmra mono zé, te ta norĩ hã wasu'u zahuré. Wedehâ're nhisiwi, te ta norĩ hã 're papo zahuré. Wedehâ're nhitobzé nhisi hã 'Re ihâimana u'âsi mono, dawasédé te te dama 're ĩ'apari mono zém na ĩsisi hã. Âne duréihã romhã 'manharĩ na 'ri wasu'u hã. Tane nherẽ, âhãna hã te âma aima rowasu'u uptabi za'ra wa'aba õ di. Syry na wa tô âma aima rowasu'u za'ra wa'wa.

⁶ Âne ma tô danhimizahâri sidâpâsi 'ri paramhã marĩ hã sipu'u pese na iwa da te 're sa'ra. Tawamhã sasedoti norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono ma da'âma romhuri'wa norĩ hã awẽ sidâpâsi ma tô 're sisisi, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u hã, tame iwa tinhimioromhuri mono bâ marĩ na te te 're romhuri za'ra mono da.

⁷ Tane nherẽ, sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ĩpire uptabi si ma tô maparane âma 'ri 're wa'wa u 're zasi, 'Re ihâimana u'âsi mono te hã, danhipai u iwẽ uptabi hã iwa 're isâmra mono zéb u hã. Wahub sidâpâsi ma tô misi haré 're zasi. Tamomo 're zasi mono wamhã, danhimizama wapruĩ ré, te 're zasi, dawasété parizéb da hã, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te te tãma 're sômri mono da, si'udâna, duré da'udâna zama, duré da te dasina 're waihu'u za'ra mono õ nherẽ, dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé parizéb da hã.

⁸ E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra âne hã, duréihã sasedoti norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono ma, te te da'âma 're ĩromhuri za'ra mono zé hã. 'Re ihâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô âne hã wama waihu'u za'ra. Duréihã romhã 'manharĩ na 'ri âma hã, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata u danhimizama hã dawasété parizéb da, 'Re ihâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zé hã, zahadu 're hâimana mono ré, te 'ri 're wa'wa hâiba amoi u da hã sitom haré 're sa dawĩ, zahadu.

Taha wa, 'Re ihâimana u'âsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã, zahadu ĩtême 're danhisisi waihu'u mono õ di. Āhã wasu'u, te ã hã wama wasu'u za'ra.

⁹ E marĩ te duré wama wasu'u za'ra, 'ri 're wa'wa ĩmorĩ'rata ãma danhimizama ĩwa da te 're ĩzata za'ra mono zé hã. Danhimizama hã dawasété parizéb da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zém na, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'rãwi 're ĩdasiwê'õ u'âsi za'ra mono zé hã da te dasima ãma 're pari waihu'u za'ra mono õ di, dasi'uinhã na hã.

Duré, 'Re ihâimana u'âsi mono ma danhoprubzé hã, ãma 're dawata za'ra mono da, da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono zém na hã da te dasima 're pari waihu'u za'ra mono õ di, dapê'ê 're dadâ'â u'âsi ne 're ĩdanomro mono zéb zarina, dawasété si da te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 're ĩdasiwê'õ u'âsi za'ra mono zé hã. Āne, wa te oto ãma 're ĩwaihu'u za'ra mono zé hã, ã hã ĩpire wasu'u na hã.

¹⁰ 'Re ihâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé, da te 're ĩsõmri za'ra mono zé hã dapê'ê 're, da te dasima 're ĩrosa'rata za'ra mono zém na te te wama rowasu'u õ di. Taré dasa hã marĩ, da te 're ĩhuri mono zém na roti te wasu'u, duré marĩ wa'u, da te 're ĩ'ãhuri mono zém na rowasu'u zama, duré 're dasihãiba wasété za'ra mono tõ da, 're ĩdasi'upsõi pese za'ra mono zém na zama roti. Ā norĩ na roti hã taré sõ'awi dahãiba na roti, ma tõ dama 're hãimana za'ra. Tane nherê, 'Re ihâimana u'âsi mono hã 're ĩdanomro mono zép té hã, te te dama ĩpisutuzép tęp ãma, ma tõ oto dawĩ ai'utõ, ã norĩ na roti 'rada hã.

¹¹ Cristu hã ma tõ oto sisasedoti tõ, sasedoti ĩpire uptabi na dama 're hãimana mono da, 're ĩdanomro mono zép té hã ĩwê uptabi hã te te dama 're ab'madâ'â mono da oto. Tawamhã, hãiwa ãma 'ri hã, 'Re ihâimana u'âsi mono hã ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u, ma tõ oto ãzé Cristu hã, danhib'rata na da te dasiwi ĩ'ri õ u, ropoto wazari ti'ai ãma 're ĩsa mono õ u. Ti'ai ãma romhã 'manharĩ na 'ri nhipai u, wê uptabi di 'ri hã, hãiwa ãma hã. Pire uptabi na te ta hã 're sab u'âsi.

¹² Tawamhã Cristu hã hãiwa ãma 'ri 're wa'wa u sébré wamhã, misi haré ma tõ wanhowab za'ra ãzé, 'ri 're wa'wa ĩwê uptabi u hã, 'Re ihâimana u'âsi mono, ĩwa 're ĩsãmra mono zéb u hã. Tamomo ĩtême sébré wamhã, e pone'ërebãĩ wapruĩ ré ma tõ ãzé. E powawê 'ra wapruĩ ré zama, ma duré ãzé, te te tãma ĩsõmri da hã, duréhã sasedoti norĩ te te tãma 're ĩsõmri za'ra mono ne hã. Mare di. Tiwapruĩ ré si ma tõ ĩtême ãzé Timama u hã, te te tãma sõmri da, taha na si wawasété hawi te te 're wa'anho'reptui mono da, misi haré.

¹³ Sasedoti norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ĩrob'ui'ére zarina, te za pone'ërebãĩ wapru hã syry na dahãiba nhisiwi te te 're sa'wari za'ra, niha wamhã,

powawē ĩba'ōmo waprū hã, marĩ na dahãiba mana wawip si 're dasihãiba wasété za'ra mono wa, apã te te ãma 're dahãiba wē za'ra mono da, taha zarina pibu pese na 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ãma 're dawata za'ra mono da. Niha wamhã, powawē 'ra sipi'ō hã da te 're 'wa'a pese za'ra mono wa, taha pro hã 're ĩsi'ru'a za'ra mono hã te za duré ta norĩ hã te te dahãiba nhisiwi 're sa'wari za'ra, te te ãma 're dahãiba wē za'ra mono da, duré taha na hã.

14 Æne hã duréihã danhimizama waprū na dahãiba mana wawi marĩ na 're ĩdasihãiba wasété za'ra mono parizéb da hã, wē nherē, taha nhipai u, Cristuhu waprū si siptete uptabi di, dawasété parizéb da hã. E marĩ wa. Taha si wasété ãna 're hãimana u'ãsi mono wa. Taha wa, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ěžani waihu'u pese zarina ma tō wazada sisōmri za'ra 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, wazada dâ'â da, tiwaprū na te te 're wa'a'upsōi mono da, wapē'ē 're wadâ'â u'ãsi ne 're ĩwanomro mono zéb zarina, wawasété si wa te 're 'manharĩ za'ra mono wa, 'rãwi 're ĩwasiwē'ō u'ãsi za'ra mono zé hã te te oto wama 're aparĩ mono da. Taha zarina, wa za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma si, wa te 're romhuri za'ra, wawē na si wahãimanazém na wa te 're upa za'ra mono ãna.

'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té wasu'u

15 Taha wa, te oto Cristuhu si te te da'ãma 're ab'madâ'â, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzép té hã. Tidâ'ázém na ma tō da'awa'â Cristu hã, dawasété na 're ĩdanomro mono zém hawi te te 're da'anho'reptui mono da, zahadu 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã dama 're hãimana mono ré. Taha zarina te za oto 'Re ĩhãimana u'ãsi mono hã tinhĩb'a'uwē da, te te 're ĩ'apisutu mono norĩ hã te te sima 're awaibu, ĩwē uptabi na te te tãma 're ĩ'aropisutu mono zéb ré si, 're hãimana u'ãsi za'ra mono da ĩré, ta norĩ hã.

16-17 Ni'wa hã dâ'â ō ré, te za tinhĩbrom na sisa'u dama roti, ĩ'uirĩ na si da te niha dasima ĩpo'o mono da hã. Sisō'a ré, te za ãne na hã ãma rob'ui'ééré ĩbaihã na hã, pibu pese na ĩsibro hã ĩ'uirĩ na da te dasima ĩpo'o mono zéb da hã. Tawamhã, e zahadu dâ'â ō ré, te za te te sima po'o, ĩsimi'ui'ééré zarina, te te tãma ĩroti za'ra zéb zarina. Mare di. ĩ'uirĩ na si te za tō ta norĩ hã ĩsibro hã te te sima po'o, ĩdâ'ázém na te te waihu'u za'ra wapsi. Tane duré, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzé hã.

18 Duréihã sasedoti norĩ hã danhimizama te te 're ĩsimroi mono waprū na te te da'ãma 're romhuri za'ra mono ō 'wa'ãhã, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono te te dama ĩropisutuzéb 'rada hã pire na aré dama 're hãimana mono ō di. Taré te aré dama 're hãimana.

19 Duréihã Mozési hã ĩmorĩ'rata na ma tō uburé 'Re ĩhãimana u'ãsi mono nhimiroti na dama rowasu'u. Taha pari, ma tō powawē waprū hã â na waza, pone'ërebã waprū zama. Tawamhã wesuirã suiro panhipti hã ma tō sada si'ē za'ra.

Taha pari, simisutu ma tô pone'ërebâ zéré na wasisi, da te ïséré pré na. Tawamhã danhimizama wapru na ma tô âma di'i, â wazari powawê wapru na hã. Tawamhã ïbahiâ nhisiwi ma tô wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na rob'ui'ééré ré nhisiwi. Dahâiba nhisiwi zama ma tô duré te te sãsã'ã, te te âma da'ahâiba di'i mono da, danhimizama wapru na.

²⁰ Tawamhã Mozési hã âne na te duré dama roti:

"Ã danhimizama wapru hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te aima ïropisutu za'ra wa'aba zé hã, pire na oto aima 're ïhâimana za'ra wa'aba mono da hã, te aima wasu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te te aima âma ïroti za'ra wa'aba zéb zarina, te za oto 're ï'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da."

Âne te Mozési hã dama âma roti.

²¹ Tawamhã romhâ 'manharĩ na 'ri nhisiwib zama, ma tô duré wesuirã suiro panhipti wasi hã sãsã'ã, danhimizama wapru na te te âma di'i da. Uburé marĩ hã 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb da, 'ri para 're ïsimasa mono nhisiwib zama ma duré sãsã'ã, te te âma adi'i mono da.

²² Tane tô. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te âma ïrob'ui'ééré zarina, ma tô danhimizama wapru na marĩ hã da te te âma 're di'i za'ra, 'ri para 're ïsimasa mono hã, wasété âna 're simasa mono da, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã. Dahâiba wib zama, ma tô duré âma 're dasihâiba di'i za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, dahâiba wasété âna oto 're dahâimana za'ra mono da. Danhimizama hã da te 're simroi mono wa, ïwapru hã tiwi 're ïsisa'wari za'ra mono na si, te za âma 're dasihâiba wê za'ra dahâiba mana wawip si, marĩ na 're dasihâiba wasété za'ra mono wamhã.

Cristu hã Timama ma dazada ïsisõmrizé wasu'u

²³ Ã norĩ hã ti'ai âma romhâ 'manharĩ na 'ri hã, duré uburé marĩ hã ïwa 're ïsimasa mono hã, hâiwa âma 're ïhâimana za'ra mono ne, te 're hâimana za'ra. Tane nherê, aiwab uptabi õ di, marĩ ïpire da, 're hâimana za'ra mono õ nherê, 'ri hã ti'ai âma hã, duré uburé ïwa 're ïropsimasa mono hã. Ta hã ma tô sasedoti norĩ hã danhimizama wapru na te te 're di'i za'ra, taha zarina si 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, wasété âna 're hâimana za'ra mono da. Tane nherê, hâiwa âma marĩ hã sena 're ïhâimana za'ra mono hã ïwê na si, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, 're hâimana za'ra mono da, ma tô ïwê uptabi hã sada dârâ.

²⁴ Âne wa, Cristu hã dâ'â pari hâiwa'utu wa, ti'ai âma danhib'rata na 'ri 're, sébré õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwa 're ïsâmra mono zéb u hã. E marĩ wa. Ta hã ti'ai âma 'ri hã, taré hâiwa âma 'ri ï'uptabi ne si 're hâimana mono wa, ï'uptabi õ wa. Hâiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwa 're ïsâmra mono zéb

u si ma tô âzé Cristu hã, tame te te oto wa'ãma 're romhuri u'âsi mono da, Timama nho'a.

²⁵ 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, da'ãma romhuri'wa ïpire uptabi hã ma tô duréihã siwaprosi ïtême 're zasi, 'Re ïhâimana u'âsi mono te, 'ri 're wa'wa ïwē uptabi u hã, sasedoti ïpire uptabi hã. Wahub sidâpâsi ma tô ïtême 're zasi misi haré, danhimizama wapru hã te te tãma 're sômri mono da, da'udâna. Tane nherê, Cristu hã wahub sidâpâsi hâiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ïwa 're ïsãmra mono zéb u hã, ïtême 're zasi u'âsi mono ô di. Misi haré ma tô ïtême âzé, Timama u hã, ôhõ haré dazada tãma sisômri wa, Timama ma hã.

²⁶ Cristu hã wahub sidâpâsi 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, dazada 're sisômri u'âsi mono 'wa'âhã, te aré ropoto na'rata hawim haré dazada 're dâ'â u'âsi. Tawamhã robzépata za'ëtê na te aré tô te te 're robzépata u'âsi. Tane nherê, za rob'räsutu u ïrob'umhutuzéb u si ma tô misi haré tãma sisõ, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã, dazada dâ'â da, taha zarina dawasédé hã te te dama 're aparí mono da oto, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

²⁷ Misi haré te za aihîni 're dadâ'â za'ra. Taha parip si te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã niwapsi da'awaihu'u, dawê na dawasété na zama, taha zarina te te dama arowairébé mono da oto.

²⁸ Tane ma tô duré Cristu hã misi haré dazada dârâ, dawasédé hã da'ahâ na te te oto dama ãma 're ï'aparí mono zéb da hã. Tawamhã ti'ai u apâ wei morĩ zahu wamhã, dazada dâ'â da, wei morĩ ô di za oto, taha zarina dawasédé hã te te duré dama 're ï'aparí mono da hã. Mare di. Sô 're ïsimipari za'ra mono norĩ si, te te oto ïsõ'reptu pese za'ra da si, te za wei mo apâ Cristu hã, ta norĩ zô si.

10

¹ 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na Mozési te te ãma ïrob'ui'eré zarina, ïwē hã oto wama 're ïhâimana za'ra mono zém na wa te ãma 're waihu'u uptabi za'ra mono ô di. Wahub sidâpâsi ma tô danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're simroi u'âsi, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã, da te 're sahâri za'ra mono ãna. Tane nherê, danhimizama da te tãma 're ïsimroi mono zé hã sib'uware di, dawasédé hã tô sena te te dama 're ï'aparí mono da hã, ãma 're dawata za'ra mono da, 'râwi dapê'ê 're 'Re ïhâimana u'âsi mono u 're ïdanomro mono norĩ ma hã. Dapê'ê 're, rowê na 're ïdahâimana za'ra mono zéb da hã, sib'uware di tô, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, danhimizama da te 're ïsimroi mono zé hã.

² 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono norĩ hã danhimizama hã dasi'udâna da te tãma 're ïsimroi mono zém na, ôhõ haré dawasédé hã te te dama 're aparí uptabi mono 'wa'âhã, taha zarina 'râwi 're dasiwê'õ u'âsi za'ra mono ô di

aré, dawasété na hã. Taha zarina te aré oto danhimizama pãrĩ hã da te 're sahãri za'ra.

³⁻⁴ Tane nherẽ, powawẽ ĩba'õmo wapru hã duré pone'ërebãi wapru hã dawasédé hã te te dama 're pari uptabi za'ra mono õ di. Taré te za danhimizama hã wahub sidâpâsi dasi'udâna 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, da te 're ĩsimroi mono zéb zarina, âma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, dawasété ré 're ĩdahâimana za'ra mono zém na hã.

⁵ Taha wa, Cristu hã ti'ai u wei ĩmorĩzéb u, ma tô Timama ma tinha, ãne:

“Danhimizama na duré dasazém na aima 're danhoprub za'ra mono da, a hã asina sô 're asimipari mono õ di.

Tane nherẽ, ĩhãiba hã ma tô ĩma ĩsõ, da'upana ĩsina aima ĩnhoprub da hã.

⁶ Danhimizama hã dawasété parizéb da, wahuré da te aima 're ĩzata za'ra mono zém na zama, 're atoi mono õ di. Duré dawasété parizéb da, danhoprubzéb, da te aima 're ĩsõmri za'ra mono na zama, asima 're atoi mono õ di.”

⁷ ãne te duré tâma tinha, Timama ma:

“Re ĩhâimana u'âsi mono, wa hã wa wei ãwa mo ti'ai u, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima ãma uwaimramĩ da, ĩbailhã na ĩwasu'u na duréhã da te ĩ'ãma ĩrob'ui'ééré za'ra zéb zarina.”

ãne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u.

⁸ ãne ma tô Cristu hã ĩmorĩ'rata na Timama ma rowasu'u, tô: “Danhimizama da te aima 're ĩzata za'ra mono zô, duré dasazém na aima 're ĩdanhoprub za'ra mono zô, asina 're asimipari mono õ di a hã, dawasété parizéb da hã. Asima ãma 're atoi mono õ di, taha na hã.” ãne na ma tô Cristu hã Timama ma rowasu'u, Mozési hã ĩsimiroti 'rata na te te ãma ĩrob'ui'ééré zarina, ãne hã da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ.

⁹ Taha pari, ma tô duré Timama ma siwasu'u, ãne: “ãwa wa tô wei wa hã ti'ai u mo, ĩma ĩpisutuzéb zarina, te oto ĩsina aima ãma uwaimrami da.” ãne ma tô Cristu hã Timama ma siwasu'u, duréhã dawasété parizéb da, danhimizama na duré dasazém na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te te oto dawi sina sizãri da, taha nhowa're're tihãiba na tâma sõprub da oto, taha na si dawasédé hã te te dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã.

¹⁰ Zezu Cristu hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩpisutuzéb zarina, te te tâma ãma uwaimrami wa, tihãiba na tâma sõpru wa, ma tô te te 're wa'a'upsõ wawasété hawi, tâma 're wanomro wẽ mono da oto. Misi haré ma tô tâma sisõ, dazada dâ'ã da, tô õhõ na si dawasédé hã te te dama ãma 're apari mono da.

¹¹ Sasedoti norĩ hã awẽ sidâpâsi te te da'ãma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhorõwa ãma. Danhimizama na

're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã te ahã uptabi na te te tãma 're sômri za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, tô ôhõ si. Tane nherê, ã norĩ hã danhimizama na 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasédé hã te te dama 're pari waihu'u za'ra mono õ di.

¹² Cristuhu si, ma tô misi haré tihãiba hã tãma tisõ, dazada dâ'â da, ôhõ haré dawasédé hã te te dama ãma 're ĩ'apari mono zéb da hã. Taha pari, te 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimire niwĩ 're sãmra, pire uptabi na ĩsiré te te 're da'ab'madâ'â mono da oto, õne u'âsi.

¹³ Tame te oto Cristu hã sô 're simipari u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã tinhitob'ru norĩ nhiptetezé hã te te tiwi ĩ'uprosi za'ra zéb zô hã, tãma sib'uwa uptabire na 're hãimana za'ra mono da oto, ta norĩ hã.

¹⁴ Misi haré 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, dazada sisômri wa, ma tô dawasété hawi te te 're da'awaibu, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwê si oto ãma 're danomro wê mono da.

¹⁵ 'Re ĩhãimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô ãne na wama waihu'u za'ra, sena na wa te wasina 're waihu'u za'ra mono da. ãne te te wama ãma ĩwaihu'u na'rata za'ra zé hã:

¹⁶ "Nimahã båtã na wa za, te dama ĩropisutuzép té hã, dama pisutu, duréihã te dama ĩropisutuzém nhowa're're. ãne, wa wa hã Danhib'apito uptabi hã aima wasu'u za'ra wa'wa, ĩnhimiroti tém na te dama ĩropisutuzé hã.

Tawapsi wa za ĩnhimiroti hã dapê'ê 're te dama 're anhomri, ĩré 're danomro u'âsi mono wa, da te 're 'madâ'â pese za'ra mono da, ĩnreme hã."

¹⁷ ãne ma tô duré ĩwasu'u nhana'remhã wama waihu'u za'ra: "Dawasété na 're ĩsipo're pu'u mono õ di za oto, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono zém na hã. Mare uptabi di za."

¹⁸ ãhã wanhã, dawasédé hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te oto dama 're ĩ'apari mono zéb da hã, marĩ dai õ di oto, danhimizama na tãma 're ĩdanhoprub za'ra mono zé hã, dawasété parizéb da hã. Tãibã oto ta hã.

'Re ĩhãimana u'âsi mono u, 'rãwi dapê'ê na 're ĩdasihutu mono zé wasu'u

¹⁹ ĩsisãnawã norĩ, Zezusihi wapru hã tiwi ĩpu'uzém na wazada ĩdâ'ázéb zarina, wa za oto wasina wapahi ãna 'Re ĩhãimana u'âsi mono u 're wasihutu 'rãwi wapê'ê na, robzei u'âsi tãma 're wamreme zusi mono da. Duréihã sasedoti norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb u, 'ri 're wa'wa u 're ĩsisisi mono ne, wa za oto wa norĩ hã 'rãwi ĩtême 're wasihutu, wasina 're wapahi za'ra mono ãna, tãma.

²⁰ Duréihã 'Re ĩhãimana u'âsi mono 're ĩsãmra mono zéb 're, 'ri 're wa'wa nhitobzé hã zazahã ĩhãpa hã te dawĩ 're hãsipra u'âsi pi'reba, ĩtême 're danhisisi tã mono da. Tane nherê, Cristu hã

ma tō oto wama 'ridawa za'ra tidâ'âzém na, zazahâ ìhâpa na 'ri 're wa'wa nhitobzé wa'wai baba, ìtême 're ìdanhisisi mono ne, wapê'ê na ìtême 're wasihutu mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono u, robzei uptabi na ìme 're wanomro u'âsi mono da oto.

²¹ Sasedoti ìpire uptabi na te oto wama 're hâimana. Taha si te tãma umnhasi na uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norî hã te te 're ab'madâ'â tãma, pire uptabi na.

²² Wawasété na 're wanomro mono wa, 'râwi 're ìwasiwê'õ sãmri za'ra mono zé hã ma tō Cristu hã tiwapru na te te wama 're apari, duréhã sasedoti norî hã te te ãma 're dahâiba wê za'ra mono da, danhimizama wapru na syry na te te ãma 're ìdahâiba di'i za'ra mono ne. Sasedoti norî hã 're sihâiba wasété za'ra mono ãna, 'Re ìhâimana u'âsi mono u 're sisisi mono da, 're ìsihâiba upsõi pese za'ra mono ne, wa oto wa norî hã wahâiba upsõi pese ne tãma 're wahâimana wê za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma si. Taha wa, wa za oto wapê'ê na 'râwi ìtême 're wasihutu, wahâimanazé sena ré si, 'Re ìhâimana u'âsi mono u hã, òhõ si wa te oto wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina.

²³ 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wama umnhasi za'ra di, te te wama 're ì'aropisutu mono zéb uwaibaba, te te wama ãma 're ì'a'uwaimrami mono da hã. Taha wa, wanhiptete sina wa za ìwê uptabi zô 're wanhimipari u'âsi za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te wama ìropisutu za'ra zém na wa te 're wawã za'ra mono ãna, sena na za wama 're ìhâimana za'ra mono na wa te dama 're ìwasu'u za'ra mono zéb zarina.

²⁴ Wa za duré wasi'ãma 're wapo're pu'u u'âsi za'ra, marî na 're ìwasipawaptob za'ra mono zéb da hã, duré taha zarina 're ìwasisawi pese za'ra mono zém na wa te wasima ãma 're ì'uwaimrami za'ra mono zéb da hã, duré marî wê na wa te wasima ãma 're ìwa'rãmi wê za'ra mono zém na zama.

²⁵ Ni'wam norî hã Cristuhu zazei'wa dasiré 're hâimana za'ra mono wa, rowahutu u dasiré 're si'rã'õtõ mono nherê, ma tō ta norî hã rosahâri pese za'ra oto. Tane nherê, wa norî hã wasiré 're ìwasi'rã'õtõ mono zé hã wa te wasiwi sazâri za'ra õ di za. Tõ'ã. Wa za tō wasiré 're wasi'rã'õtõ u'âsi, ãma 're wasipawapto pese za'ra mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na si 're wanhiptete za'ra mono da. E marî wa. Wanhib'apito apâ we ìmorîzéb u hã bâdâ hã romhutu na aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.

²⁶ Ni'wam norî hã Cristuhu wasu'uwê, sena na 'râwi te te sina 're waihu'u pese za'ra mono nherê, duré te te sima 're ìwê za'ra mono zéb zarina, 're ìhâimana wasété 'rata za'ra mono zém na si 're hâimana u'âsi za'ra mono wamhã, marî hã 're 'maihâimana mono õ di, ta norî da hã, ìwasédé te te tãma 're ìpari za'ra mono zéb da hã, ta norî ma hã.

²⁷ Ta norî hã 'Re ìhâimana u'âsi mono zada, 're hâimana za'ra mono wa, te za 'Re ìhâimana u'âsi mono hã uprosi unhama ro'o

za'ětě na, te te siwi 're ĩwě'õ pese za'ra mono norĩ hã. Taha u hã, te za ta norĩ hã sina pahi na 're simipari za'ra oto.

²⁸ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na, Mozési te te âma ĩrob'ui'ééré hã ni'wam norĩ hã te te siwi 're wě'õ pese za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ma tô da te dasiwi 're simro, âma 're dapě'ézé waihu'u za'ra mono âna. Marĩ ĩwasédé hã ta norĩ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono ré, siwaptom na titõmo na ĩ'madâ'â za'ra 'wa norĩ hã, ĩwasété na te te dama 're ĩwasu'u za'ra mono zéb zarina, ma tô da te dasiwi 're simro, ta norĩ hã.

²⁹ Āne, duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata wě'õ'wa norĩ ma, 're ropipa za'ra mono di. E niha tawamhã za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te siwi 're ĩ'ruiwapari za'ra mono norĩ ma, 're ĩromhâimana za'ra mono zé hã za. Tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za tô ta norĩ hã hã za'ra za'ětě, rob'rãsutuzéb âma hã. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na, Cristu hã dazada ĩdâ'âzé hã taré newa, te ta norĩ hã te te âma 're rosa'rata upa za'ra. Ta norĩ hã te duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pě'ézani âma te te 're wasété u'âsi za'ra, ĩsimizawi uptabi âma.

³⁰ Taha wa, te za tô ta norĩ hã nimahã na hã hã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Duréihã ma tô âne na ni'wa hã âma rob'ui'ééré siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na hã. Āne na hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime hã wama waihu'u pese za'ra di oto:

“Wa hã ĩsiwaprosi wa za te 're da'a'ruiwa'âbâ. ĩwétési wa za te dama âma 're awa'rãmi, marĩ, da te 're ĩ'manharĩ wasété za'ra mono norĩ ma hã.”

Āne duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na rob'ui'ééré amo hã:

“Wa hã uburé Danhib'apito uptabi hã wa za ĩ'uwaibaba uptabi na si te 're da'ahã za'ra, dawasété na ĩsiwaprosi te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina.”

Āne 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreime na rob'ui'ééré hã.

³¹ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'rata, 're ĩrere'e mono ne, te te 're hã za'ra mono wamhã, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za, ta norĩ ma hã.

³² Ma'âpé, âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Cristu hã Danho'reptui'wa na asina 're ĩwaihu'u na'rata za'ra wa'aba mono zém na hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawaptobzéb zarina. Ta hawim haré, Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono wa, marĩ na 're robzépata za'ětě za'ra wa'aba mono nherě, ma tô asiptete sina âma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono âna.

³³ Nimahã na hã ma tô ni'wam norĩ hã danho'a te te ai'ãma 're wasété za'ra wa'wa. Ma tô duré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, danho'a. Duré nimahã na asiré norĩ ma, da te 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wamhã, ma

tô 're ĩpawaptob za'ra wa'aba mo, ta norĩ zu, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da nherẽ.

³⁴ Dazazéb 're, 're ĩhâimana za'ra mono norĩ âma 're aipẽ'êzé za'ra wa'aba mono zéb zarina, ma tô ta norĩ me aipẽ'ê na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo, ĩhâiba zu. Duré asibro hã da te aiwi 're waibui wa'aba mono nherẽ, ma tô ato sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di, taha na hã. E marĩ wa. Ti'ai âma asibrom nhipai u, hãwa âma ĩwẽ uptabi hã ĩsi'utõrĩ'õ hã za aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa.

³⁵ Taha wa, Cristu hã aipahi âna asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã asiwi 're ĩwẽ'õ za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're rême za'ra wa'aba mono õ di za. Asiptete sina te za tô âma 're anomro u'âsi aba mo. Âne 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, taha zarina te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi na aima wa'âbã za'ra wa'wa, nimahã na hã.

³⁶ Marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherẽ, duré Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono wa, da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherẽ, te za tô asiptete sina, asina 're ĩ'umnhasi u'âsi za'ra wa'aba mo, tiwi 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da. Âne zarina, asina tâma âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima 're ĩwẽ za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za tô tâma 're anomro wẽ wa'aba mo. Tawapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima ĩropisutu za'ra wa'aba zé hã ĩwẽ uptabi hã oto asina ĩuwaimrami za'ra wa'wa.

³⁷ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô âne ĩmreme na rob'ui'ééré, Cristuhu wasu'u na hã:

“Ta hã za we ĩmorĩ hã niwamhã oto wei morĩ wamhã, sô rowaptã'â õ di za. Romhutu na te za tô wei mo.

³⁸ Ni'wam norĩ hã te tâma 're ĩwẽ za'ra mono zéb zarina si 're ĩnomro wẽ mono norĩ hã, ta norĩ hã Danho'reptui'wa na te te sina 're ĩzaze za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're awësãmri, ĩwasédé hã te âma 're ab'madá'â mono õ wa za oto, ta norĩ âma hã. Âne wa, te za rowẽ uptabi na ĩ'rata 're hâimana u'âsi za'ra, ta norĩ hã.

Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã ĩwi 're sipizari za'ra mono wamhã, âma 're ĩto za'ra mono õ di za oto, ta norĩ âma hã.”

Âne duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa te te ĩmreme na âma ĩrob'ui'éérézê hã, ĩbaihã na hã.

³⁹ Tane nherẽ, ta norĩ ne, wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono õ di. Nimahã na 'Re ĩhâimana u'âsi mono wi 're wasipizari za'ra mono õ di, ta norĩ ne. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã niwamhã ta norĩ zu te te wa'uprosi õ di za. Taha si wa tô wa te wasina 're umnhasi u'âsi za'ra, te te 're ĩwa'anho'reptui mono da hã. Taha zarina te za tô wa norĩ hã

wa'anho'reptu, ï'rata oto 're ïwahâimana u'âsi za'ra mono da hã, 'rãwi.

11

'Re ïhâimana u'âsi mono, da te dasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé wasu'u

¹ E niha, wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta hã te te wama 're ï'apisutu mono zéb zarina, ïwē uptabi zô si 're ïwanhimipari u'âsi za'ra mono na, tô sena za te te wama ãma ï'uwaimrami za'ra na, wa za wa te wasina 're waihu'u za'ra. Duré uburé marï hã watômo na wa te 're ï'madâ'â waihu'u za'ra mono ô zama, wa za duré wa te 're waihu'u za'ra, sena na 're ïhâimana za'ra mono na hã. ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zé hã.

² Duréihã wahi'rata norï hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sina 're ï'umnhasi za'ra mono zéb zarina si, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã te te 're awësâmri, ta norï hã.

³ 'Re ïhâimana u'âsi mono, wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa tô, sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïnharïzéb zarina, marï ô uptabi ré, te te ï'aropoto mono na hã. Datômo na da te 're ï'madâ'â waihu'u za'ra mono ô na si, ma tô te te ro'apoto, watômo na wa te oto 're ï'madâ'â za'ra mono da hã. ãne na wa tô duré sena na wa te 're waihu'u za'ra, 'Re ïhâimana u'âsi mono si, wa te wasina 're ï'umnhasi za'ra mono zéb zarina hã.

⁴ Abé hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ïwē uptabi na tãma tinhopru, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma. Ca'ïhï nhibzari si, te te wësâmri ô di, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, Abé hã 'Re ïhâimana u'âsi mono si te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã wësã, 're ïmorï wë na zama. Taha wa, ma tô Abéhé nhoprubzép si wësã. ãne na Abé hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi mono wa, duréihã dá'â nherë, zahadu háiba ré wama 're ïhâimana za'ra mono ne, te wama 're hâimana za'ra, taha ãma 're wasipo're pu'u u'âsi za'ra mono wa.

⁵ Duré Enoti hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sina 're ï'umnhasi mono zéb zarina, ma tô háiba ré ré mo, háiwa u. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã ma tô háiba ré ré sitëme ti'â. Taha wa, ni'wa te te waihu'u ô di ta hã, idâ'ázém na hã. Duréihã 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã ma tô ãne na rowasu'u ïbaihá na, Enotihi wasu'u na hã: "Re ïhâimana u'âsi mono hã háiwa u sitëme te te âri ô ré, ma tô Enotihi ma 're to, 're ïmorï wë zéb zarina, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã."

⁶ Ni'wam norï hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ô nherë, ta norï ma, 're to za'ra mono ô di za, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã. Duré ni'wam norï hã 'Re

ĩhâimana u'âsi mono âma 're wata za'ra mono da, tipê'ẽ na 'râwi ãtẽme 're sihutu mono da, te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, tô sena 're ãhâimana mono na, te za te te 're saze za'ra a'â. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono zô si 're ãsôpré mono norĩ ma, ãwẽ na za te te ta norĩ ma ãwa'âbã za'ra na, te za ta norĩ hã te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra.

⁷ Nowé hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sina 're ã'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré âma saze, ropipa hã za dazô ãwatobrozém na 'Re ãhâimana u'âsi mono hã romhã ré te te âma ãpo're pu'uzém na, zahadu marĩ hã titômo na te te 'madã'ã õ nherẽ, Nowé hã. Taha wa, ãsimiroti zarina ma tô uba're za'ẽne hã 'manha, ti'ra norĩ hã te te âma sô'reptu za'ra da, timro zama, duré tisani'aba norĩ zama. Taha zarina, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã siwi da'awẽ'õ pese, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, Nowéhé si ãsimiroti hã te te 're 'madã'ã pese mono wa. Tawamhã Nowé hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, ma tô 'Re ãhâimana u'âsi mono hã âma tiwata, ãne: "Ãhã si te 're timorĩ wẽ." ãne 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, Nowéhé âma ãwatazé wasu'u hã.

⁸ Abra'ã hã, 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sina 're ã'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré ãsimiroti na saze, tirom nhiti watobro da, darob amoi u morĩ da, âma ãsa'ru da hã 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tãma ãpisutu u. Tawamhã tirom hawi ma tô watobro tô, darob amoi u morĩ da, tamomomhã bãdãdi hã te te waihu'u õ nherẽ.

⁹ 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sina 're ã'umnhasi mono zéb zarina, ma tô darob amoi âma 're sãmra Abra'ã hã, dasiré õ nherẽ, 'Re ãhâimana u'âsi mono, za âma ãsa'ru da hã te te tãma ãpisutuzéb âma. Tawamhã romhã 'manharĩ na 'ri wa, te oto 're sãmra, 'ri uptabi õ wa. Izati norĩ hã ma tô duré romhã 'manharĩ na 'ri wa, 're simasisi zahuré, Zacoho me. Ta norĩ ma, ma tô duré ropisutu zahuré, Abra'ãhã ma te te ãropisutu ne, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

¹⁰ Abra'ã hã 'ri nho'u ãsi'utõrĩ'õ zô si ma tô 're simipari u'âsi, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te sima ãwẽ na hãwa âma te te dama ã'ri zô si. Taha wa, te te siwi wẽ'õ õ di Abra'ã hã, romhã 'manharĩ na 'ri hã wasété wa, a'ã ã're 're sãmra tõ mono da.

¹¹ Abra'ã hã 'Re ãhâimana u'âsi mono si te te sina 're ã'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré ã'ra hã tãma podo, si'ĩhi uptabi nherẽ, duré ãmro hã Sara hã préduptéb ré, 'ra waihu'u õ nherẽ. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tãma ãropisutuzém na te te âma sazei pese wa, ma tô ã'ra hã tãma podo tô.

¹² Abra'ã hã si'ĩhi uptabi wa, ãdã'ãzéb u romhutu nherẽ, ma tô ãhãiba hawi da'ahã uptabi na dasina dahã'ã u'âsi, ãsihudu sidãpãsi. Wasi hã hãwa na ahã uptabi na 're ãsimasa mono ne, ma tô da'ahã uptabi na atébré ni. ã zaihã na supara, ahã uptabi na 're ãsimi'wara mono ne, ma tô atébré ni.

¹³ Æ norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're umnhasi za'ra mono ré, 're dâ'â za'ra mono nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutu za'ra zé hã te te sima 're waihu mono ò di ta norĩ hã, ti'ai âma hâiba ré ré 're hâimana za'ra mono ré hã. Tane nherê, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma Ìropisutu za'ra zé hã romhã na uptabi na za te te tâma âma Ìuwaimrami za'ra na, sena na te te 're waihu'u za'ra mono wa, ma tô âma 're to za'ra ta norĩ hã, ti'ai âma 're nomro mono ré. Ma tô duré sô'awi dama 're siwasu'u za'ra, ti'ai âma dasiré 're ìhâimana uptabi za'ra mono ò na hã.

¹⁴ Æne na ta norĩ hã dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, daro hã aimawi ìtéb zô 're ìsôpré u'âsi mono zé, te wama wasu'u za'ra, taha na si za oto 're ìrob uptabi za'ra mono na hã.

¹⁵ Tirob 'rata hawi 're ìwairébé mono na te te 're rosa'rata za'ra mono ò di, ta norĩ hã. Mare di. Æne 'wa'âhã, âté apâ te aré ta norĩ hã tirob 'rata u 're nomro.

¹⁶ Tane nherê, daro ìwê uptabi zô si ma tô ta norĩ hã sima 're sôpré, hâiwa âma sô 're ìhâimana za'ra mono zô si, ìwa 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te siwi wê'ò za'ra ò di, tinhib'apito na te te 're sisi za'ra mono tô da hã. Taha zarina, ma tô oto tô 'ri nho'u hã ìwê uptabi hã tâma 'manharĩ za'ra, ìwa 're ìsi'ubumroi u'âsi mono zéb da hã, tirob téb âma.

¹⁷⁻¹⁸ Abra'ã hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're Ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô aré ti'ra hã tâma tîwĩ Izati hã, tâma âma ìsôprubzéb da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te pibui wamhã. Taha ò ré, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma ropisutu siro, Abra'ãhã ma hã, ãne:

“Ai'ra Izatihi hawip si, te za asihudu norĩ hã ahâ uptabi na 're hâimana za'ra, asihudu sidâpâsi te aima Ìropisutuzéb zarina.”

Æne na 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ropisutu nherê, ma tô aré Abra'ã hã ti'ra hã tîwĩ Izati hã, ì'ra si'aibã hã misi tâma potonherê. Duré ta hawip si za ìsihudu norĩ hã sitébré da nherê, ma tô aré tâma tîwĩ, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma hã.

¹⁹ Abra'ã hã ãne ma tô sima rosa'rata: “'Re ìhâimana u'âsi mono ma si, waihu'u pese di, 're dadâ'â za'ra mono nherê, apâ te te 're ìda'ahâiwa'utu mono da hã. Taha wa, ì'ra hã te aré tâma ìwĩrĩ hã, te te duré waihu'u pese di, apâ te te ìma ìhâiwa'utu da hã, te te ìma Ìropisutuzém na te te ìma âma uwaimrami da hã.” Æne ma tô sima rosa'rata, Abra'ã hã. Tawamhã, ì'ra Izati hã dâ'â uptabi ò nherê, aré dâ'â wa, apâ te te tâma ìhâiwa'utu ne, ma tô dâ'â ãna tâma tisô apâ, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã.

²⁰ Duré Izati hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're Ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô ti'ra norĩ âma rowaptê tiwi, ìwê na si te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, duré ìwê si

te te tãma 're pisutu zahuré mono da, Zaco norĩ ma hã Eza'uhu me.

²¹ Duré Zaco hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô Zuzéhé 'ra norĩ ma rowaptê 'Re ìhâimana u'âsi mono wi, ìwê na si te te 're pawaptob u'âsi zahuré mono da, duré ìwê si te te tãma 're pisutu zahuré mono da. Taha zarina, ma tô duré tisiwazusizém na si'upari sina ãma tiwata, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma, Zaco hã.

²² Duré Zuzé hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô tidâ'âzéb u tidub'rata norĩ ma rowaihu'u sirõmo za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ, za Ezitu hawi ìwairébézém na hã. ãne na, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi mono wa, te duré tãma sina roti za'ra, ì'uirĩ na si, ìhi hã te te siwi âri da apâ, tirob 'rata u, tamep si te te siwi sêrê da.

²³ Duré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi zahuré mono zéb zarina, ma tô dawí simi'uri zahuré wa. Duré tãma 'madâ'â ze zahuré wa, tãma sawi uptabi zahuré di. Taha wa, ma dawí simi'uri zahuré. A'amo hã si'ubdatõ ma tô ãma ai'utõ, te te dawí ìsimi'uri zahuré zém na hã. Apito ma, ta norĩ hã pahi zahuré õ di, 'watébrémi na 're ìpoto za'ra mono norĩ hã, te te dama 're a'rui mono nherê. ãne ma tô 'manharĩ zahuré Mozésihi mama norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're umnhasi zahuré mono wa, duré ta norĩ hã.

²⁴ Mozési hã prédu wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô dawí sisawi, Ezitu ãma apito Para'oho 'ra sipi'õi 'ra na da te dasima 're wasu'u za'ra mono tõ da, pi'õ te te ìprédum na hã.

²⁵ Apito Para'oho nhorõwa ãma, uburé marĩ ìwasédé hã te te a'â dame 're ì'ab'manharĩ mono da hã, te te sima wê õ di Mozési hã, taha na si wê uptabi newa ãma 're ìtoi mono da hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê norĩ siré, te te 're ìrobzépata mono da si, ma tô sima wê.

²⁶ Apito Para'oho nhorõwa ãma 're sãmra u'âsi mono 'wa'âhã, te aré marĩ ìwa'âbâ za'êtê na tinhibro pese, Ezitu ãma uburé marĩ hã ìwa'âbâ za'êne hã 're ìsimi'wara mono na. Ta hã marĩ wa'âbâ za'êtê mono hã wê nherê, taha upana marĩ ìwê uptabi si ma tô sima wê, Mozési hã. Danho'reptui'wa da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ìpisutu ma si, te te 're robzépata mono da si, ma tô sima wê. ìwê hã 'Re ìhâimana u'âsi mono, niwa za te te tãma ìsõmri na si, ma tô te te ãma 're rosa'rata u'âsi, Mozési hã.

²⁷ 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã watobro Ezitu hawi, apito Para'o hã te te sima simimnhasi ãna. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã datõmo na da te 're 'madâ'â waihu'u za'ra mono õ nherê, Mozési hã titõmo na te te 're ì'madâ'â mono na ne, te te sina 're

umnhasi mono wa, apâ sipi'rai õ di, Ezitu u hã. Õne haré ma tô ta hawi watobro, siptete sina.

²⁸ Mozési hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Pascowa na dato hã te te 're ì'manharĩ za'ra mono zéb da na tâma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, ta norĩ hã tisai 'manharĩ na te te âma sãna'rata za'ra da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã Mozésihi ma te te ìpisutuzéb zarina. 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô duré Mozési hã tâma roti za'ra Izarazéhé nhihudu norĩ ma hã, tinhimizama wapru na 'ridawa zada'ré hã te te âma sapré za'ra mono da, hãiwa âma romhuri'wa hã Dapãrĩ'wa na ìwaptêrê hã, aibâ tâma 're ìpoto'rata za'ra mono hã te te tiwi simroi mono tã da, Izarazéhé nhihudu norĩ wi hã.

²⁹ Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô â poré na saprĩ za'ra, zara u, Â pré na â poré nhisi na. Â 'ré na da te 're ìsaprĩ za'ra mono ne, ma tô rob'ré na saprĩ za'ra, â zada'ré amoi u hã, zara u. Tane nherê, ezipsiu norĩ hã rob'ré na dazarina te te aré saprĩ za'ra da, si'aba'rési wamhã, ma tô â hã apâ ìré atob za'ra. Taha wa, ezipsiu norĩ hã â poré na ma tô uburé ai'utõ.

³⁰ Duré Izarazéhé nhihudu norĩ hã, Zerico na 'ri nho'õmo nhisi âma 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tô nasi te te uirĩ za'ra, sime da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tâma ìpisutu za'ra zéb zarina. Bãdã hã 7 na ma tô âma ai'utõrĩ za'ra, te te nasi siwi uirĩ za'ra mono ré hã. Tawamhã 'ri 'wawi wa'ra 'rãihã hã ma tô aime. Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô aime.

³¹ Duré Ra'abi hã pi'õ aré 're ìhâimana wasété mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi mono zéb zarina, ma tô wapsãi'a'wa norĩ hã tinhorõwa u 'mazasi wê zahuré, ti'ai wê zõ pi'uriwi dama robzabui'wa norĩ hã. Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te dazu wĩrĩ õ di Ra'abi hã, 'ri nho'õmo âma uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madã'ã'õ'wa norĩ zu hã.

³² ãne na 'Re ìhâimana u'âsi mono si, da te dasina 're ì'umnhasi za'ra mono zém na, ahã uptabi na te âma aima rob'rãzarõtõ za'ra wa'aba neza. ãhã wamhã, ìnhimirob'rãzarõno hã te aré sina tipahã. E marĩ wa. Ahã uptabi wa. Ahã uptabi di tã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono norĩ hã, zahadu te âma aima ìrowasu'u za'ra wa'aba õ hã: Zidi'ã hã, duré Barati, duré Sãsã, duré Zepté, duré Dawi, duré Samuwé, duré aimawi norĩ hã uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã.

³³ Ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono si te te sina 're ì'umnhasi za'ra mono zéb zarina, ma tô te te da'ãma 're ai'uté za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para, daro hã te te dawĩ 're

waibui mono da. Ta norĩ hã ĩwẽ si te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wa, ma tô ĩwẽ uptabi hã te te sima 're waibu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩropisutu za'ra zéb zarina. Duré hu'u zérépa hã ma tô te te 're sadai're nhitob za'ra tinhib'rata na, te te 're simro tō mono da.

³⁴ Ta norĩ hã ma tô duré unhama ro'o za'êne hã te te 're simro, siwi. Ma tô duré dawĩ 're sisō'reptu za'ra, sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da nherẽ. Sib'uware na 're hâimana za'ra mono nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipawapto-bzém na ma tô siptete na dazada 're hâimana za'ra. Siptete uptabi na te te 're da'wapé za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã tizahui'wa norĩ hã te te 're wano'õ apã, darob amoi hawi dazahui'wa norĩ hã.

³⁵ Duré pi'õ norĩ wi, aré tiwi 're ĩdâ'â za'ra mono norĩ hã, ma tô apã tâma 're hâiwa'utu za'ra, pi'õ norĩ ma. Duré ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ hã dazazéb 're, 're hâimana za'ra mono ré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udã za'ra mono 'wa'âhã, taha zarina te aré dazazém hawi da te tâma 're rob'ru za'ra, ta hawi 're wairébé mono da. Tane nherẽ, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dawĩ 're udã waihu'u za'ra mono õ di. Taha wa, ma tô danhimirob'manharĩ wasété na 're si'utõrĩ. Rowẽ uptabi na 're ĩdanomro u'âsi mono zéb u hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te 're hâiwa'utu za'ra mono da, ma tô ãne zô si 're si'madâ'â za'ra, ta norĩ hã.

³⁶ Ni'wam norĩ ãma, ma tô duré 're dawa'ẽ za'ra. Powawẽ hâiwaré 'manharĩ na ma tô da te dasiwi 're hã za'ra duré. Ni'wam norĩ hã ma tô da te 're pawasisi za'ra, ĩsi'uwazi nhorõ rutu na, dazazéb 're, da te 're séme mono da.

³⁷ Ni'wam norĩ hã ma tô duré êtẽ tōmo wawẽ na da te 're simro. Ni'wam norĩ hã ma tô duré ĩhâiba wâiwa ãma 're dasiwã za'ra, wede'ézém na ne. Sib'ézé 'wapa na ma tô duré da te 're simro. Pone'ërebâi hã na si ma tô duré ni'wam norĩ hã 're si'uza za'ra. Sibrob ãna ma tô duré ta norĩ hã 're hâimana za'ra. Danhimirob'manharĩ wasété na ma tô duré ni'wam norĩ hã te te 're robzépata za'ra, da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa. ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono norĩ wasu'u 'rãzarõno hã.

³⁸ Ta norĩ hã hâiwi si ma tô 're nomro a'ubuni wi, êtẽ 'rãihã u zama. Duré êtẽ 'rãihã zahâpã êtẽ're wa, ma tô duré dawĩ 're si'ubumro, ab're wab zama. Ta norĩ si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're hâimana wẽ za'ra.

³⁹ Ta norĩ ãma si ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 're wata za'ra uburé, õhõ si te te sina 're umnhasi za'ra mono wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tâma ĩropisutu za'ra zéb zarina, ĩwẽ uptabi hã ti'ab ré te te sima 're waibui mono õ nherẽ, ma tô te te sina 're umnhasi u'âsi za'ra, 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono zéb u.

⁴⁰ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwẽ uptabi hã niwamhã za te te wama ĩsõmri za'ra na, te te sima wa'ãma roti sirõmo za'ra

wa, ti'ab ré ta norĩ hã te te sima waibui õ di tô, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te tãma ãropisutu za'ra zé hã. Uburé wasiré si te za rowẽ uptabi na ãrata 're ãhãmãna u'ãsi za'ra mono zé hã sima waibu za'ra, ta norĩ hã.

12

'Re ãhãmãna u'ãsi mono hã ti'ai ãma damama ne te te 're ãda'ahã za'ra mono zé wasu'u

¹ Duréihã ni'wam norĩ hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono te te sina 're ã'umnhãsi za'ra mono zéb zarina, danho'a 're ãnomro wẽ mono norĩ hã ahã uptabi na 'rãwi wãmãna wãwi 're ãsimasab u'ãsi mono ne, wa za ta norĩ ãma 're wasipo're pu'u u'ãsi za'ra. Taha wa, wa za uburé marĩ ãwasédé hã wa te wasiwi 're wẽ'õ pese za'ra, 're ãwanomro wẽ mono zé wi, te te 're wãhowada za'ra mono tõ da, te te 're ãwãwasutu u'ãsi za'ra mono hã, wãwasédé hã. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dahãiba wãpu na 're dasisa'rei mono da, marĩ ãpire hã dahãiba na dama 're ãhãmãna za'ra mono hã da te dasisa 're ãsani za'ra mono ne, wa za wãwasédé hã wa te wasiwi 're wẽ'õ pese za'ra. Tawãhã wãhãiptete na wa za tô ãma 're wãhãmãna za'ra Cristuhu ãma si, tiwi 're wasipizari za'ra mono ãna. Dawara na 're dasipibu za'ra mono wãhã, dawara tete haré dasiwi 're ãdasisa'rei mono ne, wa za tô wãhãiptete na ãma 're wãhãmãna u'ãsi za'ra, Cristuhu ãma si.

² Dawara na 're dasipibu za'ra mono wa, dawara, da te 're ãrãsutu za'ra mono zéb u si, da te 're ãrob'madã'ã za'ra mono ne, wa za Zezusihi ãma si wa te wasina 're rosa'rata u'ãsi za'ra. Ta hã Zezusi hã ma tô ãsãna'rata hãwimhã te te 're wa'apawãpto, 'Re ãhãmãna u'ãsi mono si wa te wasina 're umnhãsi u'ãsi za'ra mono da. Tane te za duré te te 're wa'apawãptob u'ãsi, 're ãwadã'ã za'ra mono zéb u, õhõ si wa te wasina 're umnhãsi u'ãsi za'ra mono da, tiwi 're wasipizari za'ra mono ãna. Ta hã Cristu hã sihãiba zãwi õ di, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada dã'ã tõ da hã, wedepo'o nhonhi'rãmi hã dazada 're ãhãmãna wasété za'ra mono norĩ pãrĩzép si nherẽ. Taha wa'rãmi, hãiwa ãma to sina 're ãhãmãna u'ãsi mono zé hã za tãma 're ãhãmãna mono na, te te sina wãihu'u sirõmo wa, taha wa, sihãiba zãwi õ di tô, wedepo'o nhonhi'rãmi na dazada dã'ã tõ da hã. ãhãna hã 'Re ãhãmãna u'ãsi mono nhimire niwĩ, te oto pire uptabi na 're sãmra, ãsiré 'rãwi te te 're dã'ãb'madã'ã u'ãsi mono da oto.

³ Mã'ãpé ãma rosa'rata pese za'ra wa'ãba, Zezusi hã ti'ab ré te te 're ãrobzépata mono na hã. Tiwasété si te te 're ã'mãnhãrĩ za'ra mono norĩ hã te te 're 'ruiwãpari za'ra mono wa, te te tãma 're ãrob'mãnhãrĩ wasété za'ra mono zém na, ma tô te te 're robzépata za'ëtẽ, Zezusi hã. Tane nherẽ, siptete u'ãsi ma tô 're hãmãna. Tane duré a norĩ wa'wa hã te za marĩ ãwasété wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'ãba mo, asiptete sina 're aihãmãna

za'ra wa'aba mono da, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono tã da. Taha zarina, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã asina 're ì'umnhasi za'ra wa'aba mono zé hã aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'aba mono tã da, te za tã asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

⁴ Dawasété nhiptete da, asiptete sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, zahadu ai'matâ'â aba õ di, da te aima ì'mairob'manharĩ za'etê aba na hã, Zezusi ìdâ'â ne hã.

⁵ E ma tã bété âma aipo're si'âri za'ra wa'wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te aima ìroti za'ra wa'aba zém na hã, duré ti'ra na te te aima ìnharĩ za'ra wa'aba zém na hã. Æne ma tã ãhã wasu'u na ni'wa hã âma rob'ui'ééré, duréihã:

“A norĩ wa'wa hã ì'ra na ìma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, aiwasédé hã 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zém na 're asisãmri za'ra wa'aba mono da, wa hã Danhib'apito uptabi hã te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã, ì'ãma 're rosa'rata upa za'ra wa'aba mono õ di za, taré newa.

Duré apã 're anomro wê wa'aba mono da, niha te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za ì'ãma asima 're ìrosa'rata wê u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁶ E marĩ wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za. Wa hã Danhib'apito uptabi hã uburé te 're ì'azawi pese mono norĩ hã te 're ahã za'ra mono wa. Duré tiwasété na 'rãwi 're sisãmri za'ra mono da, uburé ì'ra na te 're ìsisi za'ra mono norĩ hã apã 're nomro wê mono da, wa wa hã te tãma 're arob'manharĩ, ta norĩ ma hã.”

Æne wa, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õ di za, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're aihâ za'ra wa'aba mono wamhã.

⁷ Damama norĩ hã bété. E ti'ra norĩ hã te te 're hã za'ra mono õ di za, po're âna 're hâimana za'ra mono wamhã. Te za tã te te 're hã za'ra. Tane te duré Aimama 'wa hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're aihâ za'ra wa'wa. E marĩ wa. Ì'ra si tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa oto. Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono nherê, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwi 're robzei'õ za'ra wa'aba mono õna. 'Re ìhâimana u'âsi mono 'ra si, oto tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te te 're ì'aihâ za'ra wa'aba mono zém na asina 're waihu'u pese za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo.

⁸ Uburé te tã ti'ra norĩ hã te te 're ahã za'ra 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, tiwasédé hã te te 're ì'manharĩ za'ra mono zém na ãma 're siwaihu'u za'ra mono da oto, ta norĩ hã. Taha wa, te te 're ai'mai'ahãri aba mono õ wamhã, ì'ra'õ na te za 'rãwi 're ai'masiwaihu'u aba mo. Æne wamhã, ni'wa hã mama õ wa, da te 're ì'ahãri mono õ ne, 're ai'maihâimana aba mono na te za 'rãwi 're ai'masiwaihu'u aba mo, sena na ì'ra na tãma 're ai'maihâimana aba mono õ na hã.

⁹ Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã wawasété na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, wanhimiza'rese wi te te 're wahã za'ra mono wamhã, wa tô ta norĩ hã wa te 're hãimana wazéb za'ra, wama pire na 're hãimana za'ra mono wa. Taha nhipai u, wa za duré hãywa ãma Wamama uptabi hã wa te 're wapari pese za'ra, te te 're wa'ahã za'ra mono nherẽ, rowẽ na õhõ ãma si 're wanomro u'âsi mono da oto.

¹⁰ Ti'ai ãma wamama uptabi norĩ hã ma tô wanhimiza'rese wi te te 're wa'ahã za'ra tô, 're waprédub za'ra mono õ ré hã. Wawasété na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, ma tô te te 're wa'ahã za'ra, niwamhã ã'uwaibaba uptabi õ nherẽ, damama norĩ nhimi'ahârizé hã. Tazahã, 'Re ãhãimana u'âsi mono si, te ã'uwaibaba si te te 're wa'ahã za'ra. Te te 're ãwa'apawapto mono da si, te za tô ti'ai ãma 're wanomro mono ré, te te 're wa'ahã za'ra, wawasété ãna ãsine 're wahãimana za'ra mono da oto, wa norĩ hã.

¹¹ Wawasédé hã wa te 're ã'manharĩ za'ra mono zém na 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're wahã za'ra mono wamhã, awa'awi 're watoĩ waihu'u za'ra mono õ di, taha na hã. Robzei'õ na si wa za a'ã 're wahãimana za'ra. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're ãwahã za'ra mono zém na oto 'rãwi 're wasiwaihu'u za'ra mono wamhã, duré wa'ãma 're ronomro pese za'ra mono wapsi, te za wapẽ hã ã're wama 're simi'wara wẽ oto, õhõ ãma si 're ãwanomro wẽ mono zéb zarina wa.

'Re ãhãimana u'âsi mono mreime, da te 're ãwapari pese za'ra mono zé wasu'u

¹² Taha wa, marĩ na 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, aipẽ'ẽ wẽ zarina te za asiptete sina ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si, aiwi 're robzei'õ pese za'ra wa'aba mono wa, tiwi asina 're aipahã za'ra wa'aba mono tã da.

¹³ Bãdãdi na awa'awi u'âsi 're ãdanomro mono ne, te za Cristuhu nhirã zarina si awa'awi 're anomro u'âsi aba mo, ãwẽ na si. ãne wamhã, ã'rãtẽire hã morĩ wasété na 're ãmorĩ ne, ni'wam norĩ hã Cristuhu ãma sib'uware na 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã asine wa'aba, awa'awi u'âsi 're nomro wẽ mono wamhã, ta norĩ hã tiwasété na 're si'marõpãrĩ zahu za'ra mono õ di za oto. Apã te za ai'ãma 're siptete za'ra wa'wa, ãsazei uptabi 'wa na 're ãaihãimana za'ra wa'aba mono zém na hã.

¹⁴ Rowẽ zõ te za 're asõpré wa'aba mo, dasiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ãhãimana u'âsi mono ma si 're asisõmri u'âsi za'ra wa'aba mono da, te za 're asi'madá'ã pese za'ra wa'aba mo. ãne hã ni'wam norĩ hã 're hãimana wẽ za'ra mono õ nherẽ, niwamhã Wanhib'apito hã titõmo na te te dame 'madã'ã za'ra õ di za, ta norĩ hã.

15 'Re aihâimana za'ra wa'aba mono zém na, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, asina âma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono ò wa, tinhoprubzéb zarina, ìwē uptabi hã te te aima 're ìpisutu za'ra wa'aba mono hã 're simini za'ra wa'aba mono tō da, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Wede pa hã, ti'ai 'rowi 're simi'wara mono ré hã, taha wa'uzé hã dama simimnhasi ò di. Tane nherē, ìpa hã da te oto 're sa'o'o za'ra mono wa, da te oto 're huri mono wamhã, te za te te 're da'rãiwamnarĩ za'ra, taha pa wa'u hã sé wa. Tane duré, a norĩ wa'wa hã te za ni'wam norĩ wi 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ta norĩ hã te te aiwi 're rowasété za'ra wa'aba mono tō da, duré taha zarina a norĩ wa'wa hã 'rãwi aiwasété na 're asi'uptob za'ra wa'aba mono tō da, ta norĩ zu.

16 Duréhã Eza'u hã tãma mrab uptabi wa, ma tō tino nhipi hã tiwi waptē, Zacoho wi. Tawamhã ìmama ma ìpoto'rata zarina, uburé marĩ hã ìmama te te tãma ìpisudu hã, duré 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwē hã te te tãma ìpisudu hã ì'upana ìnoi ma 're hâimana mono da, ma tō tinoi ma ti'ru, ìsipi wa'rãmi Eza'u hã, taha na sai ò ré. Æne hã Eza'u hã 're ìhâimana wasété mono ne, te duré ni'wam norĩ hã asiré 're hâimana wasété za'ra wa'wa. Ta norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, sina 're ìsipsaihuri za'ra mono norĩ wi, 'Re ìhâimana u'âsi mono hâimanazé te te 're ìwazéb za'ra mono ò norĩ wi hã.

17 Tawamhã taha na âma ronomro parip si, ma tō Eza'u hã timama ma tinha, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma, âma mreme da, ìwē hã te te tãma 're anhomri mono da, ìnoi upana. Tane nherē, ma tō ìmama hã siwi wē'ò, âma mreme tō da. Taha wa, tiwasédé te te 'manharĩ pari nherē, apã te te sima pari waihu'u ò di, timama ma te te nharĩ sina, wawa 'rãihã na wawa nherē. Æhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di, ãne na hã.

18 Duréhã Izarazéhé nhihudu norĩ hã ma tō Sina'i na êtē 'rãihã nhisi u sina rotété za'ra, tame ì'rata si'ubumro da a'â, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata. Ta hã êtē 'rãihã hã danhib'rata na da te upi waihu'u pese di. Tane nherē, a norĩ wa'wa hã tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono ò di oto, ãhãna hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono u, aipē'ē na 'rãwi ìtēme 're aihutu aba mono wamhã, marĩ hã asib'rata na 're upi waihu'u za'ra wa'aba mono ò di za. Izarazéhé nhihudu norĩ si ma tō 'rãwi unhamã ro'o za'ene hã 'madâ'â za'ra, êtē 'rãihã nhisiwimhã. Tamemhã ma duré hãiwa nhirõtō 'rãdã hã watobro, ì'rãdã'ãra uptabi hã. Rowa'u'u za'êtē zama ma tō duré watobro, êtē 'rãihã nhisi âma hã. Æne ma tō ta norĩ hã 'madâ'â za'ra titômo na, Izarazéhé nhihudu norĩ hã.

19 Danhimnhihârâzé hã ìhârâ 'rãihã hã ma tō duré wapari za'ra. 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme zama ma tō duré wapari za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. Ta hã te te wapari za'ra

wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã niha te tãma rob'manharĩ za'ra õ'umhasite, ma tô sima wẽ za'ra, Mozésihi ma si te te rowaihu'u mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, hãiba pisutu.

²⁰ E marĩ wa, ma tô ta norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono ma tipahi za'ra, Izarazéhé nhihudu norĩ hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô êtẽ 'rãihã hãiba na tãma roti za'ra, ãne: "Ni'wa hã ã êtẽ 'rãihã hã te te upi wamhã, te za asiwi ìwĩrĩ 'wa, êtẽ na. Asimizama aba zama, te te sina 'mai'upi wamhã, te za ìwĩrĩ 'wa, êtẽ na." ãne ma tô êtẽ 'rãihã hãiba na ta norĩ ma mreme pire na tãma roti za'ra aré, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha pipa te, ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ hã sima wẽ za'ra, Mozésihi ma si, hãiba pisutu te te rowaihu'u mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã, taha ma si.

²¹ ã hã te te ì'madã'ã za'ra hã pipa uptabi wa, te Mozési hã 'rãwi sima tinha, ãne: "Ìpahi wa, wa tãma rërẽ." ãne te sima tinha, Mozési hã. ãne ma tô ropipa uptabi hã êtẽ 'rãihã ãma ìsõ'a ìwatobro za'ra hã 'madã'ã za'ra ñuréhã, Izarazéhé nhihudu norĩ hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono u te te sina rotété za'ra wamhã.

²² Tazahã, a norĩ wa'wa hã tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto, ãhãna hã. 'Re ìhâimana u'âsi mono u aipẽ'ẽ na 'rãwi 're rob'umhutu za'ra wa'aba mono wamhã, hãiwa ãma Si'ã na êtẽ 'rãihã nhisi u ne, ma tô 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Duré hãiwa ãma Zeruzarẽ hã 'ri nho'õmo u ne, ma tô 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono 're ìsãmra u'âsi mono zéb u hã, hãiwa ãma tãma ìromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na, ì'rata 're ìsi'ubumroi mono zéb u zama.

²³ Tame te oto 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ hã to sina 're si'rã'õtõ, aibã hã dama 're poto 'rata za'ra mono wa, dama ìsawi pese ne, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te 're ì'azawi pese mono norĩ hã, hãiwa ãma sisi ui'ére ré 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã. Tamomo ma tô ìtẽme 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, dahãimanazém na ì'uaibaba si te te 're ìda'awaihu'u mono zéb zarina, dama rowairébé'wai u hã. Duré ti'ai ãma ré ìwẽ si te te 're ì'manharĩ za'ra mono norĩ hã 're ìhâimana za'ra mono zéb u, ma tô duré 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tãma 're ìwẽ za'ra mono zéb zarina si, rowẽ uptabi na oto 're ìhâimana za'ra mono norĩ u hã.

²⁴ Zezusihi u ma tô duré 're ìrob'umhutu za'ra wa'aba mo. Ta hã te oto 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dama ìropisutuzép té hã te te wa'ãma 're ab'madã'ã u'âsi. Duréhã Ca'ĩ hã tino te te wĩrĩ wa, ìwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te ì'ruiwa'ãbãzé, te wasu'u, Abéhé wapru hã. Tanei õ di, Zezusihi wapru hã. Dazada dã'ã wa, ìwapru hã tiwi pu'u wamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã dawasédé te te dama 're ì'apari mono zé, te wasu'u, Zezusihi wapru hã.

²⁵ Taha wa, te za 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, 'Re

ĩhâimana u'âsi mono hã te te aima 're rowasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tiwi 're asipo're nhitob za'ra wa'aba mono tã da. Duréihã Sina'i na êtê 'rãihã nhisi ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ti'ai u te te we dama rowasu'u wamhã, ĩsimiroti wapari'õ'wa norĩ hã wairébé õ di, te te ĩdahã za'ra zé wi hã. Wa norĩ hã bété. E 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãwi hawi te te wei wama 're aroti wê mono nherê, tiwi 're wasipizari za'ra mono wamhã, e ĩsimihâzé wi wasi'uihã na 're wawairébé mono da bâ, wa za wanhimipari ãna 're wanomro u'âsi bété.

²⁶ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Sina'i na êtê 'rãihã nhisi ãma te te dama roti wamhã, ma tã ti'a hã sãsã'ã. Tane nherê, taha za'u hã ma tã oto dama ropisutu, ãne: "Ti'a hã niwapsi wa za duré sãsã'ã, ĩrême ma. Tawamhã, ti'a si te sãsã'ã õ di za oto. Hãwi nhirõtõ zama, wa za ĩsu sãsã'ã, nimahã na hã." ãne 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩropisutuzép tém na rob'ui'ééré hã.

²⁷ E marĩ te tawamhã wama wasu'u za'ra ĩmreme hã, "ĩrême ma" na hã. Uburé marĩ hã ti'ai ãma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipodo hã nimahã na te te sãsã'ã za'ra wa, za ĩsi'utõrĩ mono zé, te wama wasu'u za'ra. Tawamhã taha nhowa're're, te za ĩwê uptabi hã da te oto ĩsãsã'ã waihu'u'õ hã 're hãimana u'âsi za'ra hãwi ãma, ĩsi'utõrĩ waihu'u'õ hã.

²⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã 'rãwi te te 're wa'ab'madã'ã mono da, ĩ'rata 're ĩwahãimana u'âsi za'ra mono zéb da hã, ma tã te te wama 're apisutu, da te wawi ãma ĩ'ai'uté waihu'u za'ra õ hã. Taha wa, wa za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're wawata u'âsi za'ra, sõpru wa. Te te sima 're ĩwa'awê mono zéb zarina, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra, wa te wasiwi 're wazéb za'ra mono sina, wama 're toi u'âsi mono da.

²⁹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã Wanhib'apito za'ra hã ĩpo're'õ norĩ hã te te uprosi waihu'u pese di, unhama ro'o za'êtê na marĩ hã 're ĩsi'unhama pese mono ne hã. Taha wa, wa za tã wa norĩ hã ĩmreme hã wa te 're wapari u'âsi za'ra, Wanhib'apito nhimiroti hã.

13

'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩtoi mono zé wasu'u

¹ Cristuhu ãma si oto 're asisãnawã za'ra wa'aba mono wa, te za a norĩ wa'wa hã õne u'âsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo oto.

² Darob amoi hawi atême 're dasihutu za'ra wa'aba mono wamhã, asõrõwa u, te za duré 're ĩda'mazasi wê za'ra wa'aba mo. Ni'wam norĩ hã tinhorõwa u te te 're da'mazasi wê za'ra mono wamhã, hãwi ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã ma tã te te 're 'mazasi wê za'ra, tãma sa'rese za'ra õ nherê, hãwi ãma romhuri'wa norĩ hã.

³ Duré wasiré ĩsazei'wa norĩ ãma te za 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, dazazéb 're, 're ĩsimasa mono norĩ ãma hã, ta norĩ hã asiwi 're pawaptob za'ra wa'aba mono da. Dazazéb

're, ta norĩ siré 're aimasa wa'aba mono ne, te za âma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Duré marĩ na te te 're ĩrobzépata za'ra mono norĩ âma zama, te za duré 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo, ta norĩ siré 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono ne.

⁴ Damro ré norĩ hâimanazé hã te za 're ĩwazé pese za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, pire uptabi wa. Aimro si te za asima 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã tihâiba na tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za ta norĩ hã te te 're hã za'ra. Duré ni'wam norĩ hã mro ré nherê, ĩmro'ô na 're sipsaihuri za'ra mono wamhã, te za ta norĩ hã duré te te 're hã za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁵ Rob'uiprazép si, asima 're sawi za'ra wa'aba mono ô di za. Asibro hã aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono nhipai u, marĩ zô 're rob'ruiwapari zahu za'ra wa'aba mono ô di za. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô âne dama sina ropisutu: "Niwamhã asiti za'ra wa'aba 're ĩhâimana mono ô di za. Duré te airême waihu'u za'ra wa'aba ô di za." Âne te te dama sina ĩropisutuzém na rob'ui'éré hã, ĩbaihã na hã.

⁶ Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa te wasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zéb zarina, wa za âne wa te wasima 're nharĩ za'ra, duréihã apito Dawi hã te te sima ĩnharĩ ne, âne: "Danhib'apito uptabi hã te te 're ĩpawaptob u'âsi. Taha wa, ĩsina 're ĩpahi mono ô di, wa hã.

Âne wamhã, e niha da te ĩma rob'manharĩ da bâ."

Âne duréihã Dawi hã 'râwi te te sima ĩnharĩ ne, wa za duré wa norĩ hã wa te wasima 're nharĩ za'ra, ĩsine.

⁷ Ma'âpé âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na ĩsãna'rata hawi te te âma aima 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono norĩ âma hã, ai'madâ'â'wa za'ra wa'aba norĩ âma hã. Ta norĩ 're ĩhâimana za'ra mono zém na, duré 're ĩdâ'â za'ra mono zém na zama, te za âma 're asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mo. Ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono si te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ne, te za duré a norĩ wa'wa hã ĩsine asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁸ Zezu Cristu hã tihâimanazém na hã te te âma 're saprĩ waihu'u mono ô di. Ône u'âsi te tô misi haré âma 're hâimana u'âsi, bâtâ sidâpâsi.

⁹ Cristuhu wasu'uwê upana, danhimiroti aimawi na da'âma 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za, senai'ô na da te dasima 're ĩrowasu'u za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã tinhoprubzéb zarina, ĩwê uptabi hã te te wama 're ĩ'apisutu mono na si, wa za wapê'ê 're âma 're wanhiptete za'ra. Taha si wa norĩ hã wama ĩwê uptabi za'ra hã. Dasa hã da te dasiwi 're ĩsawi za'ra mono na roti hã da te 're ĩ'madâ'â za'ra mono na, âma 're danhiptete waihu'u za'ra mono ô di, dapê'ê 'remhã.

Mare di. E marĩ wa. Taré wa, dasa hã. Taha na ãma 're dasipawapto waihu'u za'ra mono õ di tô, dasa da te dasiwi 're ãsawi za'ra mono na roti na hã.

¹⁰ Duréihã 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, da'ãma romhuri'wa norĩ hã, sasedoti norĩ hã dawasété parizéb da, danhimizama te te tãma 're simroi mono wanhã, ta norĩ hã ãnhi na hã 're saihuri waihu'u mono õ di. Tane duré, ni'wam norĩ hã danhimizama wapru na 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã dawasédé hã zahadu te te dama ãma 're apari mono newa, te za Cristu hã sada ãdã'ã za'ra zé hã ta norĩ hã te te 're simini za'ra. Wa norĩ si Cristuhu zazei'wa norĩ si, wa za wa te wasina ãma 're uwaimrami za'ra, wazada ãdã'ã za'ra zém na hã.

¹¹ Sasedoti norĩ nhib'apito, tisiré norĩ ma ãpire uptabi si wahub sidãpãsi ma tô danhimizama wapru rí ãtème 're sisisi, 'ri 're wa'wa u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, ãwa 're ãsãmra mono zéb u hã. Dawasété parizéb da, ma tô ta norĩ hã tãma ãma 're sõprub za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma. Tane nherẽ, ma tô romhã na danhimizama hãiba hã da te 're zata pese za'ra, danhimizahãri sidãpãsi 'ri hã da te dasima 're ãsõré za'ra mono zém nhiti.

¹² ãne wa, ma tô duré Zezusi hã 'ri 'wawi wa'razém nhiti dãrã, te te ãrobzépata za'ëtẽ zarina, tiwapru na taha si te te oto 're da'a'upsõi mono da, dawasété hawi.

¹³ Taha wa, wa za oto wa norĩ hã Zezusihi u si dawĩ 're wawairébé, taha si tô sena te te 're wa'anho'reptui mono da. Taha wa, wa za tô, 're ãdanomro 'rata mono zé hã, wa te 're rême pese za'ra. Zezusi hã wazada dã'ã wa, da te dasiwi ãruiwapari ne, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono da nherẽ, wa za tô ãtème 're wawairébé, 're ãwanomro 'rata mono zém hawi, Zezusihi u hã.

¹⁴ ãme ti'ai ãma 'ri nho'u hã 're ãmaihãimana u'ãsi mono hã wama 're ãmaihãimana mono õ di, ãma 're ãwahãimana u'ãsi za'ra mono zéb da hã. Robaba uptabi di. Hãiwa ãma 'ri nho'õmo zô si, wa za wasima 're wanhopré u'ãsi, za tame wama 're ãhãimana u'ãsi za'ra mono zô si.

¹⁵ Taha wa, Zezusi hã wazada ãdã'ãzéb zarina, wa za 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're wawata u'ãsi za'ra, taha si wama 're toi u'ãsi za'ra mono da. Duréihã danhimizama na duré dasa na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, 're danhoprub za'ra mono wa, dama 're ãtoi mono ne, wa za ãma 're wawata u'ãsi za'ra, wama 're toi u'ãsi mono da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã wa te wasina 're ãumnhasi za'ra mono zém na sõ'awi dama 're ãwasiwasu'u za'ra mono na zama, wa za tãma ãma 're wanhoprub za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma hã.

¹⁶ Marĩ ãwẽ hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da dama, duré 're ãdapawapto za'ra wa'aba mono zém na hã, ãma 're aipo're simrami za'ra wa'aba mono õ di za. Taha na zama te duré tãma 're asõprub za'ra wa'aba mo, taha na aima 're toi

u'âsi za'ra wa'aba mono wa, 'Re îhâimana u'âsi mono hã.

¹⁷ Asiré îsazei'wa 'madâ'â'wa norî nhimiroti hã te za 're îwapari pese za'ra wa'aba mo. Te te aima 're îroti za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za marî hã 're î'manharî za'ra wa'aba mo. Ta norî hã niwapsi te za 'Re îhâimana u'âsi mono ma siwasu'u za'ra, te te ai'âma 're îromhuri za'ra wa'aba mono zém na hã. Taha wa, te ta norî hã ai'âma 're hâtâ'â u'âsi za'ra wa'wa, te te 're î'ai'madâ'â za'ra wa'aba mono zém na hã, Cristuhu zazei'wa 're îhâimana za'ra mono zém na si 're anomro aba mono da. Ta norî nhimiroti hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wamhã, to sina te za tô ta norî hã te te ai'âma 're romhuri za'ra wa'wa. Tane nherê, 're wapari za'ra wa'aba mono ô wamhã, robzei âna te za te te 're romhuri za'ra. Âne wamhã, te te 're aipawapto waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za, ta norî hã.

¹⁸ Ma'âpé, wa'âma 're aimreme zusi u'âsi aba mono za, 'Re îhâimana u'âsi mono ma. 'Re îwanomro wê mono da si, wa tô wa norî hã wa te wasima 're wê u'âsi za'ra. Taha wa, marî na 're îwahâimana wasété za'ra mono zém na hã 'râwi wapê'ê na 're wasisâmri za'ra mono ô di oto, wama 're hâimana za'ra mono ô wa.

¹⁹ Taha wa, wa duré wa hã îsima aiwê uptabi za'ra wa'wa, î'âma zama 're aimreme zusi aba mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono hã te te âma îzatôri su'u da, atême za'ra wa'aba, te asabu za'ra wa'aba hã.

²⁰⁻²¹ Wanhîb'apito Zezusi hã wazada îdâ'âzéb zarina, te oto pone'ërebâ 'madâ'â'wa ne, wama 're hâimana za'ra, wa'madâ'â'wa îwê uptabi na hã. Wazada îdâ'âzéb zarina, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã taha na dama ropisutu té, âma 're dahâimana u'âsi za'ra mono da oto, taha âma si. Zezusi hã dâ'â nherê, ma tô Îmama hã apâ hâiwa'utu.

'Re îhâimana u'âsi mono hã dama rowê pisutu'wa hã, îwê si te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da, wa taha na si te ai'âma 're umnhasi za'ra wa'wa, taha zarina uburé marî hã te te aima 're îwê za'ra wa'aba mono zéb zarina si, tâma âma asina 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Duré Zezu Cristuhu waihu'u pese na te te 're wa'apawapto mono da, wa duré taha na si te ai'âma 're umnhasi za'ra wa'wa, îwê si wa te oto tâma 're 'manharî za'ra mono wa, wa'âma 're toi u'âsi mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono hã.

Taha wa, Zezu Cristuhu âma si âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Tane tô.

Rowasu'u 'rãsutuzé wasu'u

²² Îsisânawã norî, â te aima âma îroti za'ra wa'aba zém na, ma'âpé aiwaimri âma rosa'rata pese za'ra wa'aba za. Taha da, wa tô îmreme 'rutu na âma aima rowasu'u za'ra wa'wa, â înhimi'ui'ére na hã.

²³ Wasisãnawã Timotiu hã ma tô dazazém hawi watobro, da te tãma ãrob'ruzéb zarina. ãne hã waihu'u za'ra wa'aba da, wa tô ãsima aiwẽ za'ra wa'wa. Tawamhã, ta hã we ãtẽme wisi su'u wamhã, ãme ãnhamra ré, te te ãnhiza wamhã, te za ãma ãsiré mo, atẽme za'ra wa'aba, taha zama te te duré asabu za'ra wa'aba da, ãsiré.

²⁴ Ma'ãpé uburé ai'madâ'â za'ra wa'aba 'wa norĩ hã wama sawi za'ra wa'aba za. Uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, tame 're ãhãimana za'ra mono norĩ zama, wama sawi za'ra wa'aba za duré.

Itaria na danhipti'a nho'õmo nhisi hawi 're ãwairébé mono norĩ zama te ãma asawi za'ra wa'wa duré, ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'ubumroi mono norĩ hã.

²⁵ 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, wa ai'ãma 're ãmreme u'ãsi za'ra wa'wa, ãsimizawizé hã aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

Ti'adu Daro mono bâ ĩsazei'wa norĩ ma, Ti'adu te te ĩrob'ui'éérézé Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ na rob'ui'ééré'wa hã Ti'adu na ĩsisi hã. Zezusihi no, ta hã (Marcusi 6.3). Atusi 21.18 âma hã ma tō Ti'adu hã wasu'u, âne: Zeruzarē âma ĩsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa. Ta hã ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ ma rob'ui'ééré hã tisō, da te âma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono wa, daro mono bâ te te ĩropéi mono norĩ ma hã. Ti'adu hã ma tō Wamama zazei'wa norĩ ma waihu'u za'ra, Zezusi hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono zém na taré dama 're siwasu'u za'ra mono tō da, ĩsarina si 're hâimana za'ra mono ō nherē. Ni'wam norĩ hã sena na Zezusi hã te te sina 're umnhasi pese za'ra mono wamhã, ĩsiré u'âsi te za 're hâimana wē u'âsi za'ra.

Marĩ ahâ na dazada 're ĩhâimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ Wa hã Ti'adu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, wa 're mo. Uburé 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'u'wē norĩ, daro mono bâ 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã, wa za ĩnhimi'ui'ééré na âma asawi za'ra wa'wa.

² ĩĩsânawã norĩ, marĩ hã ahâ na asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, te za atoi u'âsi 're anomro aba mo.

³ E marĩ wa, wa âne aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te aima 're ba'a za'ra wa'aba mono ō nherē, te za ĩsimipawaptobzém na asina 're ĩ'madâ'â u'âsi za'ra wa'aba mo. Tawamhã, te za asiptetezé hã asima 're ĩsa'ētē za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito âma si 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã.

⁴ Tawamhã wē uptabi di za, 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã.

⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi, dahâimanazém na rowaihu'u ré 're aihâimana za'ra wa'aba mono ō wamhã, te za asima tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo. Ta hã sōpru uptabi di. Duré uburé dama marĩ wē nhomri'wa. Āne wa, tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mono zéb uwaibaba, te za te te aima 're sōmri za'ra wa'wa, dahâimanazém na rowaihu ĩwē uptabi hã.

⁶ 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina, te za tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, 'rãwi âma 're asiwawã za'ra wa'aba mono âna. ĩsimipawaptobzém na, 'rãwi âma 're asiwawã za'ra wa'aba mono wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono ō di za. Tawamhã rowa'u âsisasi te te âma 're ĩ'a'ube mono ne, te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

7-8 Āne wamhã, misi asimirosa'rata 'wa aima 're hâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, duré asiptete sina âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ wamhã, Wanhib'apito hawi dahâimanazém na rowaihu'uzéb zô, 're asimipari za'ra wa'aba mono õ di za.

9 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã simarĩ õ nherë, Wanhib'apito zazei'wai wa, te za tipë'ë na 're toi u'âsi za'ra.

10 Wasiré ĩsazei'wa norĩ hã sibro pese wë te, tipë'ë na 're to za'ra mono õ di za. Wanhib'apito zazei'wa 're nomro mono wa, te za tipë'ë na si 're toi u'âsi za'ra. Sibro pese nherë, te za, rom na romnhirãrã ne, dawí 're hâiba simani za'ra oto.

11 Bâdã hã 'rãí watobro wamhã, rowa'ro uptabi wa, te za rob're hã dawí 're 'ré za'ra. ĩsirãrã zama te za ti'a'a, ti'ai u. Tawamhã dama 'madã'ã ze nherë, tâibã za oto ĩsirãrã hã. Tane ĩsibro pese norĩ hã rob're 're ĩsi'utõrĩ su'u za'ra mono ne, tinhimirohmuri te te 're 'madã'ã za'ra mono zawéré ré, te za 're dã'ã za'ra.

12 Wa za duré âne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ahã na dazada 're hâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ro'wa'rudu hã te te dama 're ba'a za'ra mono õ nherë, te za danhiptete sina âma 're dahâimana u'âsi za'ra. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za âne na da'awaihu'u. Tawamhã ĩsawi pese 'wa 're dahâimana za'ra mono wa, te za tãma wa'ãbã za'ra oto, rowë uptabi na, ĩ'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zém na, te te dama ĩropisutuzéb zarina. Tawamhã dama 're rowë uptabi za'ra mono di za.

Marĩ zarina dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono zé wasu'u

13 Āté ni'wam norĩ hã te za 'rãwi sina rosa'rata wasété za'ra, tiwasédé hã te te ĩ'manharĩ za'ra da hã. Āne wamhã, 'rãwi te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za: "Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tó ĩnhimirosa'rada hã ĩma tisõ, ĩwasédé te ĩ'manharĩ da hã." Āne te te sima 're rosa'rata za'ra mono õ di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te sina 're rosa'rata mono õ di, tiwasédé te te 're ab'manharĩ mono da, marĩ wasété na. Duré dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono da hã, te te dama 're rosa'rata mono õ di.

14 Āté marĩ ĩwasété na te za da te dasima 're rosa'rata za'ra, dawasédé hã da te ĩ'manharĩ za'ra da hã, âma dama 're robze za'ra mono da newa.

15 Tawamhã dawasété na da te dasima âma 're rosa'rata wasété za'ra mono wamhã, dawasédé hã dasi'uuhã na te za da te 're 'manharĩ za'ra. Tawamhã õne u'âsi 're danomro mono wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're dahâimana u'âsi za'ra, rowë ĩsi'utõrĩ'õ nhiti.

16 ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wasu'uwë na âma 're upa za'ra wa'aba mono õ di za, asimirosa'rata na.

17 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãiwa na rob'uiwê'wa 'manharĩ'wa hã, hãiwa hawi ma tô marĩ ĩwê na uburé we dama 're sôpru, ĩwê uptabi na si. Ta hã tihâimanazém na te te saprĩ ô di. Ône u'â, te hãimana wê u'âsi 're hãimana.

18 Te te sima 're ĩda'awê mono zéb uwaibaba, ma tô timreme na te te 're wa'apoto té, wapê'ê 're, uburé ĩsimipoto norĩ nhipai u, ĩsib'a'uwê tâma 're wahâimana za'ra mono da oto. Ma tô tô sena na timreme na te te 're wa'apoto té, wapê'ê 'remhã.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa, 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

19 ĩsisânawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa, ãma 're ĩ'asipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã. Ari'iwĩ te za a'â 're ĩdawapari za'ra wa'aba mo, aiwara sina aimreme hã 're sani za'ra wa'aba mono tō da, duré dazada 're asahi za'ra wa'aba mono tō da.

20 Dahâimana zahi sina 're dahâimana za'ra mono wamhã, e te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'awêsãmri. Mare di. Taha na te te 're da'awêsãmri mono ô di za.

21 Taha wa, asima 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zé hã, duré uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zéb zama, te za 're ĩrême pese za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te za aiwapu na tâma 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo, ĩsimiroti hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da. Ta hã ma tô tinhimiroti hã te te aima 're sômri za'ra wa'wa, 'rãwi aipê'ê 're, aima 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Ta hã simiroti waihu'u pese di, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono hawi, te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono zéb da hã.

22 Taré ĩsimiroti hã aipo're na 're wapari za'ra wa'aba mono ô di za, ĩmreme wapari pese 'wa na, taré 'rãwi asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tō da. Tô sena te za ĩsimiroti hã 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo.

23-24 Āté aibã hã rob'madâ'âzém na te za si'madã. Tawamhã si'madã'â pari, morĩ wamhã, awa'awi te za sina po're ha'ã. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme hã dapo're na da te 're wapari za'ra mono nherê, da te 're 'madã'â za'ra mono ô wamhã, awa'awi te za ãma 're dapo're simrami za'ra.

25 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wê uptabi di. Ta hã wapawapto'wa da, te wama 're hãimana, wawasédé, wa te 're ĩrême pese za'ra mono zéb da hã. Tawamhã ĩsimiroti na da te 're rosa'rata pese za'ra mono wamhã, duré ône u'âsi ãma 're dahâimana za'ra mono wamhã, taré ĩmreme wapari'wa 're danomro mono ô di za. Tô sena ĩmreme wapari pese 'wa, te za oto 're danomro. Taha zarina rowê u'âsi te za ãma 're dahâimana za'ra.

²⁶ Āté ni'wam norĩ hã te za taré te te sina 're rosa'rata za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na, tô sena newa. Tane nherẽ, âté 'rãwi 're si'uwati za'ra mono õ di za, 're mreme wasété tô za'ra mono da. Āne wamhã, tô sena 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â'wa na 're hãimana za'ra mono õ di za. Taré te za tinhimirosa'rata na 'rãwi sima 're sadawa nhipese za'ra.

²⁷ Āne 're hãimana za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti 'madâ'â pese 'wa norĩ hã. Āne te za 're hãimana za'ra. Īmama'õ norĩ hã duré ĩna'õ norĩ hã te za te te 're pawap-tob za'ra. Pi'õi mrotõ norĩ zama te za te te 're pawaptob za'ra, ropire hã tãma 're hãimana za'ra mono wamhã. Tihãimanazém na te za duré 're sipibu pese za'ra, Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ nhimirosa'rata zarina 're hãimana wasété za'ra mono tô da. Āne wamhã, te za Wamama hã te te 're da'awaihu'u, tô sena ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa na hã.

2

Aiwapsi danhimizawizém na 're ĩdahãimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ ĩsisãnawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'ëtẽ ré, te 're hãimana u'âsi, wẽ uptabi na. Tawamhã ĩsazei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono nherẽ, dahãiba 'madâ'â zarina asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono õ di za, asimizawizém na.

² Āté aibã ĩsibro pe hã te za ãzé asi'rã'õtõ aba ré, ëtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na siptõmo hi wasisi ré, duré uza wẽ ré zama. Āté aibã hã te za duré ãzé ĩsimarĩ'õ hã, uza wasété ré.

³ Tawamhã âté ĩ'uza wẽ ré ma, te za tãma ĩnharĩ 'wa: "Āhãta wedeza ĩwẽ. Āme asãmra." Taha pari, te za duré ĩsimarĩ'õ ma ĩnharĩ 'wa: "Hãiwim haré asa na." Niha wamhã, "Īpapara asãmra, ti'ai wa."

⁴ Āne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, aiwab õ di, 're ĩdazawi za'ra wa'aba mono zé hã. Asimirosa'rata wasété zarina, te za asiwi 're ĩdahãiba ba'a za'ra wa'aba mo, asimizawizéb õ na.

⁵ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Ti'ai ãma, âté simarĩ ãna te za 're hãimana za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zawi pese 'wa norĩ hã. Tane nherẽ, Wanhib'apito zazei'wa 're hãimana za'ra mono wa, ma tô ta norĩ hã pisutu za'ra, uburé marĩ ĩwẽ ré, 're hãimana za'ra mono da, tãma 're ĩsõprub za'ra mono zéb zarina. Ma tô duré tãma pisutu za'ra, rowẽ uptabi na ĩ'rata 're hãimana u'âsi za'ra mono da, 're ĩsãmra mono zéb ãma, te te tãma ĩropisutu za'ra zéb zarina.

⁶ Tane nherẽ, ma tô a norĩ wa'wa hã ĩsibrob'õ norĩ hã 're ĩhâiba wẽ'õ za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé rosa'rata za'ra wa'aba. E 'wam norĩ hã ma tô te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa, aipawa'âbâ za'ra wa'aba na hã. Duré e 'wam norĩ hã ma tô datême te te 're asimroi wa'wa, da'ãma rowairébé'wa norĩ u, ĩpipa na te te ai'ãma 're rowairébé za'ra wa'aba mono da. ĩsibro pese norĩ si, ma tô ãne na te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa.

⁷ Ta norĩ si ma tô Asib'apito za'ra wa'wa hã te te 're sisi wasété za'ra, wẽ uptabi nherẽ, Cristu hã.

⁸ ĩbaihã na te tihâiba, Danhib'apito uptabi nhimiroti hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. ĩsimiroti hã ãne: “Dahâiba mono bâ te za 're ĩdazawi pese za'ra wa'aba mo. Taha zarina marĩ ĩwẽ zô, asima 're asõpré wa'aba mono ne, te za duré uburé ĩwẽ zô dama zama 're asõpré wa'aba mo.” ãne ãma ĩrob'ui'ééré hã, ĩbaihã na hã. Tawamhã ĩsimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono wamhã, wẽ di.

⁹ Tane nherẽ, asimizawizém na asiwi 're daba'a za'ra wa'aba mono wamhã, te za aiwasété na 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, Wamama nhimiroti hã asimizawizém na hã ãma tãma 're uwaimrami pese za'ra wa'aba mono õ di.

¹⁰ Áté ni'wa hã Wamama nhimiroti, Mozésihi ma te te ĩ'awaihu hã, te za misi ãma tizaihã. ãne wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã ãma sa'ra, ĩsimiroti mono bâ te te 're 'madâ'â pese mono õ wa.

¹¹ Ta hã ma tô ãne dama roti aré: “Aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za.” Ma tô duré dama roti: “'Re danhimroi wa'aba mono õ di za.” ãne ĩsimiroti hã. Tane nherẽ, aimro na asiwi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ nherẽ, 're danhimroi wa'aba mono wamhã, aiwasété na te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, Wamama nhimiroti hã 're 'madâ'â pese za'ra wa'aba mono õ wa.

¹² ĩsimiroti hã wapawapto'wa da, te wama 're hâimana za'ra, wawasédé hã wa te 're ĩrême pese za'ra mono zéb da hã. Nimahã na te za wahâimanazém na te te 're wa'awaihu'u Wamama hã, ĩsimiroti 'madâ'â pese 'wa na. ãne wa, wa za wamreme wẽ na si wasima wa te 're rowasu'u u'âsi za'ra. Duré wahâimanazé ĩwẽ na si, wa za dama 're wahâimana u'âsi za'ra.

¹³ Nimahã bâtâ na dahâimanazém na te te da'awaihu'u wapsi, da'ãma 're ĩpê'êzé za'ra mono õ norĩ ãma, pê'êzé õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ti'ab ré da'ãma 're ĩsiwamri za'ra mono õ norĩ ãma hã. Da'ãma 're ĩpê'êzé u'âsi za'ra mono norĩ ãma si, te za ãma 're pê'êzé za'ra.

Zezu Cristuhu zazei'wa na 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé wasu'u

¹⁴ Īsisānawā norĩ, āne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté ni'wa hã te za taré dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na, marĩ ĩwē na te te 're dapawapto mono õ nherē. Tawamhã, e te za sina uwaimra, tinho'reptuzé hã. Mare di. Te te sina uwaimrami õ di za.

¹⁵⁻¹⁶ Āté wasiré ĩsazei'wa norĩ wi, te za marĩ zô tiwi 're ro'wanhi'riti za'ra, ĩ'uzazéb zô, duré ĩsazéb zô, aibã norĩ wi, duré pi'õ norĩ wi. Tawamhã āne tãma 're nharĩ za'ra wa'aba mono wamhã: “Ma'āpé, rowē na si 're ai'ubumroi wa'aba mono, ai'uza wē ré si, duré asai wē na si,” āne wamhã, marĩ zô dawĩ 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono zéb uwaibaba, dama āma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wamhã, taré dama 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mono zé hã za. Āne wamhã, e te za da te 're aiwēsāmri za'ra wa'wa. Mare di.

¹⁷ Tane, Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherē, marĩ ĩwē na te te 're dapawapto za'ra mono õ wamhã, taré dama 're ĩdasiwasu'u za'ra mono zé hã.

¹⁸ Āté ni'wa hã te za āne dama siwasu'u: “Wa hã marĩ ĩwē na, wa tô te 're da'apawapto u'âsi. A hã ma tô dama 're asiwasu'u mo, Zezu Cristuhu zazei'wa 're aimorĩ na.” Āté āne te za dama tinha, ni'wa hã. Tawamhã, wa hã wa aré asa tãma waihu'u, āne: “Ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherē, ĩwē na te te 're da'apawapto mono õ wamhã, tô senai õ di, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa, wa 're mo. E niha te za āne wamhã, dasiwi ĩwaihu'u ni, tô sena na, ĩsazei'wa 're ĩmorĩ na. Marĩ ĩwē na te 're ĩda'apawapto mono zéb zarina si, te za dasiwi ĩwaihu'u ni, tô sena na dama 're ĩsiwasu'u mono na, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na.

¹⁹ Misire uburé danhib'apito uptabi hã te 're sãmra. Āne na hã aima waihu'u pese di. Taha wasu'u na ma tô āma ĩsaze. Wa'uburé norĩ zama ma tô misire Danhib'apito uptabi wasu'u hã waihu'u za'ra. Taha wa, te pipa te, 're rērē'ē za'ra.

²⁰ E niha te rosa'rata āna 're aihâimana mo. Āté ni'wa hã te za dama 're siwasu'u, Zezu Cristuhu zazei'wa 're ĩmorĩ na. Tane nherē, marĩ ĩwē na te te 're da'apawapto mono õ wamhã, marĩ dai õ di za, dama 're ĩsiwasu'u mono zé hã. Ma'āpé, āne hã waihu'u.

²¹ Duré ma'āpé āma rosa'rata pese, wahi'rada Abra'āhã wasu'u na. E marĩ wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wahi'rada hã te te 're wēsāmri. Ti'ra Izati hã te te tiwi sawi āna, te aré tiwĩ, êtē za'ra nhisiwi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma ĩsôprubzéb da hã, te te ĩ'ruzéb zarina. Taha wa, ma tô wēsã.

²² Abra'ã hã ma tô mreme 'manha, te te sina 're umnhasi za'ētē mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropisutuzém na, ĩsihudu hã ahã da. ĩmreme hã te te ĩ'manharizéb zarina, wa tô āma waihu'u za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropisutuzé hã tô sena te te sina 're ĩ'umnhasi mono zém na.

²³ Tô sena, Abra'ãhã wasu'u na da te ãma ãrob'ui'ééré hã. ãne ãma ãrob'ui'ééré hã: 'Abra'ã hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, danhib'apito uptabi na waihu'u. Ma tô duré te te sina 're umnhasi za'ëtê, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, te te tãma ãropisutuzém na. Taha wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're wêsãmri, Abra'ã hã.' ãne ãma ãrob'ui'ééré hã. Duré, Abra'ã hã tãma sawi pese wa, ma tô sima sisi, tisiwadi uptabi na." ãne wa aré asa tãma waihu'u.

²⁴ Taha wasu'u zarina, ma'ãpé marĩ hã ãma waihu'u za'ra wa'aba. Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're dasiwasu'u za'ra mono nherê, marĩ ãwê na da te 're da'apawaptob za'ra mono õ wamhã, e te za te te 're da'awêsãmri, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Mare di. Wanhib'apito zazei'wa 're danomro mono wamhã, te za marĩ ãwê na da te 're dapawaptob za'ra. Tawapsi, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're da'awêsãmri.

²⁵ Ra'abihi zama ma tô wêsã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãsimipawapto wê zém na. Ra'abi hã, pi'õ aré 're ãhãimana wasété mono. Ta hã ma tô duréihã Izarazéhé nhihudu norĩ hã pawaptob zahuré, wapsã'a'wa norĩ hã, pi'uriwi ti'ai wê zõ robzabui'wa norĩ hã. Tinhorõwa u ma tô 'mazasi zahuré, tame sõtõ zahuré da, duré sa zahuré da. Bãdãdi amo na pi'uriwi apã datême neb zahuré da, ma tô duré pawaptob zahuré. Taha wa, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã wêsã pi'õ hã, aibã norĩ hã te te pawapto wê zahuré wa.

²⁶ Wa za duré aima romnhimir'éé za'ra wa'wa. Ni'wa hã dã'ã wamhã, oto ãpê'ézani hã tãma hãimana õ wa, ãhãiba hã si te za tihãiba. Tane ni'wa hã Zezu Cristuhu zazei'wa na dama 're siwasu'u mono nherê, marĩ ãwê na dapawaptob ãna 're hãimana mono wamhã, dama 're ãsiwasu'u mono zép si, te za taré 're hãimana.

3

Damreme wasété ãna 're ãdahãimana za'ra mono zém na rowasu'u

¹ ãsisãnowã norĩ, Wanhib'apito zazei'wa norĩ ma rowahutu'wa da hã, ãté ai'umro na si te za 're asirowahutu'wa za'ra wa'aba mo. E marĩ wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Nimahã bãtã na te za wahãimanazém na wa'awaihu'u, Wanhib'apito hã. Tawamhã wa norĩ hã dama rowahutu'wa nherê, marĩ, wa te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono zém na, te za sa'ëtê wama nharĩ za'ra, Wanhib'apito hã, wasiré ãsazei'wa norĩ nhipai u.

² Uburé wa norĩ hã wa za nimahã na wahãimanazém na upa za'ra ni. Ni'wa hã timreme na te te 're upai mono õ 'wa'ãhã, aré 're hãimana wê mono di. Tiwasédé hã te te 're 'manharĩ tõ mono da, 'rãwi sihãimanazéb uwati da hã, aré tãma waihu'u pese di.

³ Marĩ ĩsyryre na wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. ĩsi'uwazi nhi'odo hã, wa za awaru zadai're' re, wa te 're sé, wa te wasima ĩwēzéb uwaibaba, wa te wata pi'ra da, awaru hã.

⁴ Uba're wasu'u na, te za duré āma ĩrosa'rata za'ra wa'wa. Uba're hã sa'ētē nherē, te za rowa'u'u za'ene hã te te 're simro. Tawamhã, ĩwairizé hã syryre nherē, te za taha na ĩmapraba'wa hã te te 're pizari uba're hã, te te sima ĩwēzéb uwaibaba, wara da.

⁵ Tane danhoto hã syryre nherē, te za marĩ hã ĩhawi te te 're ropé. Wa za duré unhama ro'o wasu'u na aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa, ĩsyryre na. Unhama ro hã syryre nherē, te te 're ropéi mono wamhã, te za marã za'ene hã 're sihōmo.

⁶ Tane danhoto hã unhama ro'o ne, te aiwa dama 're hâimana za'ra. Danhoto hawi, te za sipu'u pese na damreme wasédé hã te te 're ropé. Ta hawi te za 'rãwi 're dasiwasété za'ra. Unhama ro hã te za danhimarĩ hã te te dawi 're uprosi. Tane danhoto wasété na, te za dahâimana wē hã da te dasiwi 're uprosi za'ra. Ropipa hawimhã te za damreme wasédé hã te te dama āma 're sãna'rata, wa'uburé hã.

⁷ A'uwē norĩ hã ti'ai āma 're ĩhâimana za'ra mono hã, siptete di, abaze norĩ da hã, duré si norĩ da hã, duré ti'ai baba di'i na 're ĩnomro mono norĩ da hã, duré â na 're ĩnomro mono norĩ da zama.

⁸ Tane nherē, ni'wa hã si'uihã na 'rãwi si'uwati waihu'u õ di, mreme wasété tō da hã. Danhoto hã dama 're ĩhâimana za'ra mono hã, ta hã ĩwasédé. Wahi 'wa wa'u ne dapãrĩ'wa, damreme wasédé hã.

⁹ Wanhoto na wa za uburé Danhib'apito uptabi āma 're wawata za'ra, Wamama āma hã. Wa za duré wa te da'ama 're wasété za'ra, wanhoto ĩhãiba amo na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're wa'apoto mono nherē, ĩsine 're wanomro mono da.

¹⁰ Siwazari wazadawa hawip si, te wamreme hã 're wairébé, Wamama āma 're ĩwawata za'ra mono zém na hã, duré wa te da'ama 're ĩwasété za'ra mono zém na zama. ĩsisãnawã norĩ, âne aimreme hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono õ di za.

¹¹ Ma'ãpé â na duré rosa'rata za'ra wa'aba. E siwazari te â wē hã ub're hawi 're wairébé, â ĩsei õ me hã. Mare di.

¹² Ma'ãpé duré rosa'rata za'ra wa'aba, rob'rã na. Azeitona 'rã hã e te za ti'rã, aimawi rowede na, pidera wede na. Mare di. Misi haré ĩ'rã hã. E uwa 'ru u, te za podo ĩ'rã amo hã, pidera na ĩ'rã nhisi hã. Mare di. Taha wazari poto õ di. Tane duré â wē hã hâimana õ di, â warĩrĩ wazari. Duré siwazari ub're hawi 're wairébé mono õ di, â hã. Tane aimreme hã siwazari 're sani za'ra wa'aba mono õ di za.

'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi dahâimanazém na rowaihu'u na rowasu'u

¹³ E 'wam norĩ hã te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré 're hãimana za'ra, asiré wa'aba hã ãsimirosa'rata za'ëne hã. ãne hã ni'wam norĩ hã asiré 're hãimana za'ra wa'aba mono wamhã, hãimana wë na te za 're hãimana za'ra. 'Rãwi tiwë na sina 're wata za'ra mono õ di za. ãne wamhã, hãiwa hawi rowaihu'u ré 're ãnomro mono na, te za da te ãma 're waihu'u za'ra.

¹⁴⁻¹⁵ Tane nherë, aipë'ë 're marĩ na 're da'ruiwapari za'ra wa'aba mono wamhã, duré marĩ ãwë zô asima si 're asõpré wa'aba mono wamhã, hãiwa hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré, 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. ãne wa, hãiwa hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré 're anomro aba mono newa, 'rãwi asina 're aiwata za'ra wa'aba mono õ di za, 'rãwi asimirosa'rata na asima 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono tã da. ãne 're dahãimana wasété za'ra mono wamhã, ãsazei'õ'wa nhimirosa'rata wasété zarina, duré Wa'uburé nhimirosa'rata zarina te za 're danomro. Hãiwa hawi, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimirosa'rata zarina 're danomro mono õ di.

¹⁶ Marĩ na da te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, duré marĩ ãwë zô dasima si 're danhopré mono wamhã, rowë hã dama 're hãimana za'ra mono õ di za. Te za dasiwi da te 're ro'wa'rutu za'ra. Te za duré 're dahãimana wasété za'ra.

¹⁷ Hãiwa hawi dahãimanazém na rowaihu'u ré, 're dahãimana za'ra mono wamhã, te za dawasété ãna 're danomro. Roti wë na te za da te 're dapawaptob za'ra, rowë na dasiré 're dahãimana za'ra mono da. Duré danhimizawi pese na, te za 're danomro. Duré danhimipari pese na, te za 're danomro. Duré te za da'ãma 're dapë'ëzé za'ra. Te za duré dasina 're dapë'ëzé za'ra. Duré marĩ ãwë na te za 're dasipawaptob za'ra. Duré danhimizawizé hã da te dama 're ba'a za'ra mono õ di za. Duré dahãimana zadawa nhipese na 're dahãimana za'ra mono õ di za.

¹⁸ Amnho ãwë hã da te 're zuri mono wamhã, te za ãwë si da te 're ubumro za'ra, amnho hã. Tane roti ãwë na 're dasipawaptob za'ra mono wamhã, rowë na dasiré 're dahãimana za'ra mono da, duré ãsimiroti na 're danomro mono wamhã, dahãimana wë na si te za dasima 're dahãimana za'ra oto.

4

Wamama nhimiroti ma, dawapu na 're ãdanomro mono wasu'u

¹ A norĩ wa'wa hã te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Te duré 're asisada'ãbã za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Asimirosa'rata wasété zarina, marĩ zô 're rowasutu za'ra wa'aba mono wa.

² A norĩ wa'wa hã ma tã marĩ hã ahã na asima 're ãwë za'ra wa'aba mo. Tawamhã uburé asima ãma 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te za sã 're ãdanhimro za'ra wa'aba mo,

ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono da. Marĩ na te duré 're ĩda'ruiwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã ãma asima 're uwaimrami za'ra wa'aba mono õ wa, te aimreme na 're asi'wapé za'ra wa'aba mo. Marĩ ĩwē na 'Re ĩhãimana u'âsi mono wi, a'â 're rowaptērē za'ra wa'aba mono õ wa, te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono õ di za, ĩwē hã.

³ Āté te za asima si tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo. Tane nherē, asimirosa'rata wasété zarina si, tiwi 're rowaptērē za'ra wa'aba mono wamhã, te te aima 're sōmri za'ra wa'aba mono õ di za.

⁴ E Wamama nhimiroti hã 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono bâ, te ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti si, 're ĩ'madâ'â za'ra wa'aba mo. Āne wamhã, Wamama zawi'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za. E ãne na aima waihu'u za'ra wa'aba õ di bété. ĩsazei'õ'wa norĩ nhimiroti si, da te dasima 're wē za'ra mono wamhã, Wamama ãma te za 're sitob'ru za'ra.

⁵ Duréihã ma tô ãne ĩmreme na rob'ui'ééré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã, ãne: "Wamama, Tipē'ēzani te te wama 're ĩsōmri mono hã, wapē'ē 're wama 're hãimana za'ra mono da, te te sima 're wa'awē uptabi, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da." E taré ma tô ãne na hã rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã. Mare di. Taré te te ãma rob'ui'ééré õ di. Tô sena ma tô ãma rob'ui'ééré.

⁶ Āne wa, Wamama zawi'wa 're wanomro mono da, te za te te 're wa'apawaptob u'âsi. Duréihã ma tô taha wasu'u na rob'ui'ééré, ĩsadawa wasu'u'wa hã, ãne: "Si'uihã na 'rãwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono norĩ zada, te za 're hãimana, Wamama hã. 'Rãwi tinhimirosa'rata na 're ĩsi'madâ'â za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawapto." Āne ãma ĩrob'ui'ééré hã.

⁷ Taha wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti ma, ma'ãpé 're asiwapu za'ra wa'aba mono, ĩsimiroti na si 're anomro aba mono da. Wa'uburé norĩ nhib'apito nhimipibui wasété zé wi, te za 're asiptete za'ra wa'aba mo. Tawamhã si'aba'ré na, te za asiti timorĩ 'wa.

⁸ Ma'ãpé Wamama u asimirosa'rata na 're aihutu aba mono. Tawamhã õ hã te za duré 'rãwi atēme 're simasisi 'wa. ĩpo're'õ norĩ, asib'rata u're wa, 're asimisõ za'ra wa'aba mono ne, te za 'rãwi aipē'ē na aiwasété na 're asiwē'õ za'ra wa'aba mo, aiwē na 're anomro aba mono da oto. Wamama ãma tô sena 're aihãimana za'ra wa'aba mono newa, tô sena ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, ma'ãpé aihãimana wasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono, aihãimana wē na ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono da.

⁹ Aiwasété na 'rãwi 're asisãmri za'ra wa'aba mono wa, te za 're ai'ry'ry wa'aba mo. Rowē te, aipē'ē 're, 're ato za'ra wa'aba mono õ di za a'â. Robzei'õ na te za a'â 're aihãimana za'ra wa'aba mo.

¹⁰ Aihâimana wě na tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono ô di za, Danhib'apito uptabi ma hã, asina 're aiwata za'ra wa'aba mono tã da. Aihâimana wasété na si te za tãma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Tawamhã robzei'ô hawi te za ai'ãma 're sisaprĩ za'ra wa'wa, rowě na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

¹¹ Īsisãnawã norĩ, asisa're'ra 're asibãsi za'ra wa'aba mono ô di za. Ni'wam norĩ hã tisiré ĩsazei'wai ãma, te te ãma 're wasété za'ra mono wamhã, niha wamhã, te te 're wě'ô za'ra mono wamhã, tisiré ĩsazei'wai u'ãbã, Wanhib'apito nhimiroti hã 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã te za te te siwi 're wě'ô za'ra. Āne wamhã, ĩsimiroti te te 're 'madã'ã pese za'ra mono ãna, te za 're nomro.

¹² 'Re ĩhâimana u'ãsi mono si danhipai u roti wě 'manharĩ'wa hã te 're hâimana. Taha si dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wai uptabi hã te 're hâimana. Ôhõ ma si waihu'u pese di, te te 're ĩda'anho'reptui mono zéb da hã, duré te te 're ĩda'a'uprosi mono zéb da hã. E a norĩ wa'wa hã dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wa pã, te bété asiré Cristuhu zazei'wa 're ĩwě'ô za'ra wa'aba mo.

Dasisõwa rowaihu'u nhomri na rowasu'u

¹³⁻¹⁴ Ma'ãpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Āté ãne te za asisõwa wa'aba, dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “Āté ãhãna 'ri ahã u wa za ai'aba're ni, niha wamhã awěpsi. Tame te za misi wa'ãma tiwahu, rob'uiprazéb zô wa te romhuri za'ra ré, wa te wasima sa'ětě za'ra da, rob'uiprazé hã.” Āté ãne te za dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. E awěmhã niha ai'ãma ĩromhâimana za'ra wa'aba zé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba bâ, te za ãne dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Aihâimana za'ra wa'aba zé hã aiwa romnhizédé ne hã, Romnhizé hã 're hâimana za'ra mono wamhã, te za awa'awi ai'utõ. Tane 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã, aiwa romnhizédé ne te za aiwi 're si'utõrĩ su'u za'ra wa'wa.

¹⁵ Taha wa, te za ãne si asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo: “'Re ĩhâimana u'ãsi mono te te sima 're wa'awě mono wamhã, marĩ wa te 're ĩmanharĩ za'ra mono da hã, wa za tã wa te 're 'manharĩ za'ra.” Āne te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo.

¹⁶ Tane nherě, niwa romhâimanazé hã waihu'u pese za'ra wa'aba newa, te 'rãwi asi'uihã na 're asi'madã'ã za'ra wa'aba mo. Ta hã dawasédé.

¹⁷ Taha wa, wa za ãne aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ ĩwě na da te dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã, wě di. Tane nherě, taha wasu'u hã dama waihu'u pese za'ra nherě, marĩ ĩwě na da te dama ãma 're uwaimrami za'ra mono ô wamhã, ta hã dawasédé.

5

Īsibro pese norĩ āma, Wamama nhimihâzém na rowasu'u

¹ Asimarĩ ahâ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ, ma'âpé ĩwapari pese za'ra wa'aba. Niwapsi te za robzei'ô hã 're ĩsépata za'ra wa'aba mo. Taha wa, ĩwana ré te za asina 're ai'ry'ry sirõmo aba mo.

² Asimarĩ za'ra wa'wa hã te za aiwi 're si'utõrĩ za'ra wa'wa. Duré ai'uzazé ĩwê hã te za ĩhâ tetere hã te te aiwi 're hâzapu'u za'ra wa'wa.

³ Marĩ hã ate za'ra wa'wa hã, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ hã duré êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ hã 're si'ubuzi za'etê za'ra mono ô di za oto. Ta norĩ hã asima si 're ubumroi pese za'ra wa'aba mono wamhã, te za asõti na aiwaihu'u za'ra wa'aba ni. E asibrob ahâ hã asima si 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mono zarina, te za rowê hã aima 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. Mare di. Danhimarĩ hã unhamo ro'o na, dawĩ 're ĩsi'utõrĩ za'ra mono ne, te za rowê hã aiwi ai'utõrĩ za'ra wa'wa. Rob'râsutuzéb u romhutu nherê, ma tô asima si 're ĩsa'êtê za'ra wa'aba mo, rob'ubumro hã.

⁴ Aiburu na romhuri'wa norĩ hã 're pawa'âbâ za'ra wa'aba mono ô di. Ôhõta te aiwapsari za'ra. Hâiwa hawi te za dawapa, amho ubumroi'wa norĩ 're ĩsiwapsari za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, danhipai u ĩwaihu'u pe hã.

⁵ Ti'ai āma te asibro hã asima si 're ĩ'ubumroi pese za'ra wa'aba mo, asima āma 're rowê za'ra wa'aba mono da, asibrom na. Wa za aima āma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Powawê hã hâipse wamhã, romhuture di oto, da te ĩwĩrízéb u hã. Tane, romhuture di oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dazu te te ĩ'aihã za'ra wa'aba zéb u hã.

⁶ Ni'wam norĩ hã marĩ hã te te 're 'manharĩ wasété za'ra mono ô nherê, ma tô a norĩ wa'wa hã taré dama 're ĩ'ru za'ra wa'aba mo, da te 're simroi mono da. Ta norĩ ma, waihu'u za'ra ô di, 're ĩsisõ'reptu za'ra mono zéb da hã.

Wanhib'apito zô danhimi'ê na sô 're ĩdanhimipari za'ra mono zém na rowasu'u

⁷ ĩsisānawā norĩ, rowasédé hã 're hâimana mono nherê, te za asimi'ê na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo, apâ wei morĩ ô ré. Ma'âpé rosa'rata za'ra wa'aba, buru tede'wa na. Buru tede'wa norĩ hã te simi'ê na, tâ zô 're simipari za'ra, a'ê ta'a zô, duré ĩpĩni 'râsutuzéb zô zama. Simi'ê na te sô 're simipari za'ra, ropoto té te te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb zô, tâma sawi za'ra wa, buru nho hã.

⁸ Tane a norĩ wa'wa hã te za duré asimi'ê na Wanhib'apito zô 're asimipari za'ra wa'aba mo. Za wei apâ morĩ su'u na dâ'âsina, te za robze na sô 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ ĩsisānawā norĩ, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono ô di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasédé hã te te ai'āma 're

sa'ra za'ra wa'aba mono tō da. Dahâimanazéb zarina da'âma rowairébé'wa hã we ĩmorizéb u hã romhuture di oto. Âne wa, asima 're aiwapsari za'ra wa'aba mono õ di za.

¹⁰ Duréihã Danhib'apito uptabi zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, da te tãma 're rob'manharĩ wasété za'ra mono nherẽ, ma tō simi'ẽ na te te 're robzépata za'ra, hâimana wẽ na. Tane te za duré ta norĩ wasu'u na 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo, ĩsine 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

¹¹ Ta norĩ hã te te 're robzépata za'ëtẽ za'ra mono nherẽ, siptete sina ma tō Wamama âma 're hâimana u'âsi za'ra. Taha wa, tãma 're rowẽ za'ra mono di oto. Taha wasu'u hã wama waihu'u pese za'ra di. A norĩ wa'wa hã ma tō Zoho wasu'u hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhâimana u'âsi mono umnhasi sina ma tō âma 're mo, Zo hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsimizawizé hã sa'ëtẽ uptabi di. Duré da'âma 're ĩpẽ'ézé mono zé hã sa'ëtẽ di. Âne wa, Zo hã te te robzépata mono pari, ma tō marĩ hã ĩwẽ hã apã tãma tisõ.

¹² ĩsisânawã norĩ, ãhãna marĩ ĩpire hã wa za aima waihu'u za'ra wa'wa. Marĩ na dama 're ropisutu za'ra wa'aba mono wamhã, te za aimreme uptabi na si dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo. Áté ni'wa hã te za marĩ na dama ropisutu. Tawamhã áté te za ãne dama tinha, tō sena na te te dama ĩropisutuzém na, da te âma waihu'u za'ra da: “Re ĩhâimana u'âsi mono hã hãwiwa 'manharĩ'wa, ti'ai 'manharĩ'wa, uburé marĩ 'manharĩ'wa, te 're hâimana. Ta hã ma tō ĩwaihu'u, tō sena na te aima ĩropisutuzém na.” Áté ãne te za ni'wa hã dama tinha, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhisi hã, te te dama âma waptob sina. Âne dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Aimreme uptabi na si, te za dama 're ĩropisutu za'ra wa'aba mo, 're sisi za'ra wa'aba mono ãna, aimreme hã tō senai õ wa, Wamama hã aiwasédé hã te te ai'ãma 're sa'ra za'ra wa'aba mono tō da.

Īhâzé ré norĩ wasu'u

¹³ Áté asiré ĩsazei'wai wa'wa hã te za robzépata. Âne wamhã, te za sina rowaptẽ, hãwiwa u. Duré ni'wa hã rowẽ tãma hâimana wamhã, tino're na te za Wamama âma tiwata.

¹⁴ Duré ni'wa hã hãzé wamhã, te za sô tihârâ za'ra, ĩsazei'wa norĩ pawapto'wa norĩ zô, Wamama wi te te âma rowaptêrẽ za'ra da, duré azeitona 'rãi wa'ui wabre na te te âma 'rãi u'rẽ za'ra da, Wanhib'apito zadawa para.

¹⁵ Tawamhã, Wanhib'apito umnhasi sina te te tiwi rowaptêrẽ za'ra wamhã, Wanhib'apito te za sô'reptu, ĩhâzé ré hã. Te za pese. Duré ĩhâzé ré hã tiwasédé hã te te 're ab'manharĩ mono nherẽ, ĩwasédé te te âma 're ab'madá'ã mono õ di za oto.

¹⁶ Âne wa, Wanhib'apito hã aihâzé wa, te te 're aipese za'ra wa'aba mono da, marĩ 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono

wamhã, te za asima 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo. Te za duré asima tiwi 're ĩrowaptērē za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wi. Tawamhã dahâimana wē sina, da te tiwi 're rowaptērē za'ra mono wamhã, da te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb zarina, te za tô te te dama ãma 're a'uwaimrami, Wanhib'apito hã.

¹⁷ Duréihã Wamama zadawa wasu'u'wa hã te 're hâimana, Eriasi hã. Ta hã wasine hã te a'uwē na 're mo. Ta hã ma tô rowaptē hâiwa u, tã we ta'a tō da, ti'ai u. Taha wa, si'ubdatō wahu wãiwa, tã we ta'a ò di.

¹⁸ Taha pari, ma tô duré rowaptē, tã we ta'a da. Taha wa, te we tita'a oto. Tawamhã amho ahâ di oto, da te 're ĩ'ubumro za'ra mono zéb da hã.

¹⁹⁻²⁰ ĩsisānawã norĩ, ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Āté asiré ĩsazei'wa hã te za aipi'ra, roti senai'õ niwĩ. Tawamhã āté misi te za ĩ'maipawapto wa'wa, apâ te te sina siri da, roti tô sena niwĩ 're hâimana mono da apâ. Āne asimiroti wē na 'manho'reptui wa'aba wamhã, ĩpo're'õ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhiti 're hâimana u'âsi mono ò di za, rowē u'âsi nhiti. Duré Wamama hã te te ãma 'madâ'â ò di za, marĩ hã ahâ na tiwasédé hã te te 're ĩ'ab'manharĩ mono zé hã. Te za tãma pari za'ra.

1 Pedru

Īsazei'wa norĩ ma, Pedru te te ĩrob'ui'ééré na'rata zé

Ībaihâ wasu'uzé

Ā ĩbaihâ hã Pedru te te ĩrob'ui'ééré hã Zezusihi zazei'wa norĩ hã daro mono bâ 're ĩsi'ubumroi mono norĩ ma, ma tô rob'ui'ééré, ĩsazei'wa 're nomro mono 'ru te, da te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono norĩ ma. Īsazei'wa norĩ hã danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono wa, ma tô Pedru hã tinhimi'ui'ééré na pē'ēhiri za'ra. Taha na ma tô pawaptob za'ra, siptete sina Zezusihi āma si 're nomro mono da. Cristu hã wanhowa te te ĩrobzépata na hã ma tô duré tãma waihu'u za'ra, duré wa norĩ hã ĩsiré 're wanomro mono wa, za ĩsine wa te 're ĩrobzépata za'ra mono zém na hã. Āne ma tô duré tãma waihu'u za'ra: 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aipibu za'ra wa'wa, tô sena 're umnhasi za'ra wa'aba mono zô.

¹ Wa hã Pedru, Zezu Cristu te te ĩpisudu, ĩsadawa wasu'u'wa 're ĩmorĩ da. Āhãna wa za āma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ ma. Airom nhiti te dawazari 're aihâimana za'ra wa'aba mo, danhipti'a nho'ōmo mono bâ, Pōtu āma, duré Darasiza āma, duré Capadosiza āma, duré Azi'a āma, duré Bitinha āma.

² Aipoto za'ra wa'aba ō ré, ma tô Wamama hã sima aipisutu sirōmo za'ra wa'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, ĩsib'a'uwē oto 're anomro aba mono da. Taha da, ma tô oto Tipē'ēzani hã aipē'ē 're aima sōmri za'ra wa'wa, aiwē uptabi na oto ōhō āma si 're anomro aba mono da, duré Zezu Cristuhu nhimiroti si 're wapari pese za'ra wa'aba mono da, duré Cristu hã dazada ĩdâ'ázéb zarina, aipē'ē 're te te 're ai'a'upsōi wa'aba mono wa, aiwasété āna āma 're anomro aba mono da oto.

'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wa ai'āma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'āma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowē u'âsi, āma 're anomro aba mono da, taha āma si.

Rowē uptabi zô, 're ĩdanhimipari za'ra mono zé wasu'u

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono āma si oto 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito Zezu Cristuhu mama āma. E marĩ wa. Īpē'ēzézé hã sa'ētē na tãma 're hâimana mono wa, ma tô wa'apoto té, wapē'ē 're, wahâimanazép té ĩwē na si oto āma 're wahâimana za'ra mono da. Zezu Cristu hã dâ'â uptabi nherē, ma tô ĩmama hã ab're hawi hâiwa'utu, tiwaihu'u pese na. Taha zarina, wa za duré wasina sô 're wanhimipari za'ra,

're wadâ'â za'ra mono pari, te te 're ĩwa'ahâiwa'utu mono zéb zô.

⁴ Nimahã na, te za marĩ hã ĩwē hã te te wama 're anhomri, tinhib'a'uwē norĩ zô te te 're ĩ'ab'madâ'â mono hã hâiwa ãma. Tame ĩwē uptabi si te asô 're simi'wara u'âsi 'wa, dawĩ 're ĩsi'utõrĩ waihu'u za'ra mono õ hã, dawĩ 're ĩwasété za'ra mono õ hã duré.

⁵ Ate za'ra wa'aba da, te ĩwē hã asô 're hâimana u'âsi za'ra wa'wa. A norĩ wa'wa hã ĩwaihu'u pese na te oto asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za ĩwasété wi te te 're ai'madâ'â pese za'ra wa'wa, asõ'reptui wa'aba zé hã asina uwaimrami za'ra wa'aba da, ro ĩsi'utõrĩzéb ãma.

⁶ Taha wa, te za ĩwasu'uwē zarina aipē'ē 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ra wa'aba mono nherē.

⁷ Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô, te za rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'wa. Wanhib'apito Zezu Cristuhu ma, wē di, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mono zé hã. Êtē'ubuzi pré oru hã dama ĩsawi pese zém nhipai u, tãma wē di. Êtē'ubuzi pré oru hã wa'âbâ za'êtē wa, dama sawi pese di, ta hã dama 're hâimana u'âsi mono dai õ nherē. Zata õ zô, te za unhama wa hiri ni, zata õ wa, da te ĩwaihu'uzéb da hã, oru uptabi na. Tane, a norĩ wa'wa hã rowasédé hã asada 're hâimana za'ra wa'aba mono nherē, Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono wamhã, apâ wei morĩ wapsi, te za danho'a ai'ãma tiwata za'ra wa'wa, õhõ umnhasi sina ãma 're ĩ'aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono zém na. Tame te za duré marĩ hã ĩwē hã aima sômri za'ra wa'wa. Rowē uptabi hã te za duré aima pisutu za'ra wa'wa. Tawapsi, aima 're rowē uptabi za'ra wa'aba mono di za oto.

⁸⁻⁹ A norĩ wa'wa hã atõmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ di, Zezu Cristu hã. Tane nherē, aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Wanhib'apito hã. Atõmo na asiwi 're 'madâ'â za'ra wa'aba mono õ nherē, te Wanhib'apito umnhasi sina 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, aima 're rowē za'ra wa'aba mono wa, te aipē'ē 're, 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo, ato za'êtē za'ra wa'aba na. E, marĩ wa. 'Re aihâimana wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono wa. Taha da, te Wanhib'apito hã asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Duréhã aibã norĩ hã te 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa hã. Ta norĩ hã danho'reptuzé wasu'u te te waihu'u pese za'ra da, ma tô te te sô 're rosa'rata za'ra. ĩwana ré ma tô te te dama 're rowasu'u sirõmo za'ra, danho'reptuzém na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono za te te aima ãma 're ĩ'a'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na.

¹¹ Āne te ta norī hã te te sima 're nharī za'ra: "E 'wa hã, Danho'reptui'wa za. E niwa te za tawamhã te te 're da'anho'reptu." Āne te ta norī hã te te sô 're rosa'rata pese za'ra, te te waihu'u za'ra da. Cristuhu pē'ězani hã ĩpē'ě 're, 're hâimana za'ra mono wa, ma tô tâma waihu'u sirõmo za'ra, Cristu hã za te te ĩrobzépatazém na. Taha pari, rowē uptabi hã hâiwa āma za tâma 're ĩhâimana mono na ma tô duré tâma waihu'u sirõmo za'ra.

¹² 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô duré āne hã tâma waihu'u sirõmo za'ra: "Aima wa'aba si, te waihu'u za'ra wa'aba õ di, danho'reptui'wai wasu'u hã. Ai'uirī na wa'aba, za 're ĩdahâimana za'ra mono norī pibu ma, wa tô āne hã aima waihu'u sirõmo za'ra wa'wa." Āne ma tô tâma waihu'u za'ra, aipibu ma za'ra wa'aba zama. Wanhîb'apito zadawa wasu'u'wa norī hã ma tô oto rowasu'uwē na aipo're pu'u za'ra wa'wa, Cristu te te 're ĩda'anho'reptui mono zém na. Hâiwa hawi, Wanhîb'apito pē'ězani nhîmipawaptobzéb zarina, tô sena Cristuhu wasu'uwē na ma tô aipo're pu'u za'ra wa'wa. Taha wasu'u hã wē uptabi wa, te oto hâiwa āma romhuri'wa norī hã te te sima 're wē uptabi za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono da.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, dahâimana wē da, te te 're ĩda'apisutu mono zé wasu'u

¹³ Zezu Cristu hã nimahã na te za wei mo apâ. Taha wa, te za aihâimana nhîmiza'rese 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Aihâiba na te za 'râwi 're asi'madâ'â za'ra wa'aba mo. Zezu Cristu hã apâ wei morī wapsi, te za aima 're ĩrowē za'ra wa'aba mono zé hã aima pisutu za'ra wa'wa, hâiwa āma. Taha zô si te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo.

¹⁴ Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhîmiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. ĩsimiroti hã 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ ré, ma tô marī hã ĩwasété zô si 're ĩrowasutu za'ra wa'aba mo. Taha zarina 're anomro aba mono õ di za oto.

¹⁵ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwē si oto 're anomro aba mono da. Ta hã hâimana wē uptabi na, te 're hâimana. Taha wa, te za a norī wa'aba zama, aihâimana wē uptabi na oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩsine.

¹⁶ Duréhã ma tô āne siwasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã: "Wa hã ĩhâimana wē uptabi na, wa 're ĩhâimana. Taha wa, a norī wa'aba zama te za aihâimana wē uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba aba mo, ĩsine."

Āne ĩsimiroti na rob'ui'ééré, ĩbaihã na hã.

¹⁷ A norī wa'wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma 're aimreme zusi aba mono wamhã, Wamama na te 're ĩsisi za'ra wa'aba mo. Ta hã dahâimanazéb zarina da'āma rowairébé'wa, te 're

hâimana. Āhã wa, 're ĩdahâimana za'ra mono zéb zarina, te za dahâiba mono bâ te te dama ãma 're a'uwaimrami, dahâimana wě zém na, dahâimana wasété na zama. Taha wa, te za 're ĩhâimana mono zém na asiwi 're ĩwazéb za'ra wa'aba mo, Wamama hã, ti'ai ãma 're anomro aba mono ré.

18 A norĩ wa'wa hã ma tô ĩwaihu'u za'ra wa'wa, aiwa'âbâ za'ra wa'aba zé hã. Cristu hã ma tô aiwa'âbâ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, te te 're asô'reptu za'ra wa'aba mono da, aihĩ'rata norĩ ne, 're aihâimana za'ra wa'aba mono tô da oto. E rob'uiprazém na ma tô Cristu hã aiwa'âbâ za'ra wa'wa, e êtē'ubuzi pré oru na, niha wamhã, e ĩ'a na prata na. Mare di. Ta hã wě u'âsi 're hâimana za'ra mono ô di za. Taha na te te aiwa'âbâ za'ra wa'aba ô di.

19 Dazada idâ'ázém na si ma tô aiwa'âbâ za'ra wa'wa, ĩwapru hã tiwi ĩpu'uzém na. Ta hã te 're mo, pone'ërebâ ĩwě uptabi ne, da te dasiwi ĩwĩrĩ da hã, dawasété wa, dawa'âbâzéb da. Cristu hã wě uptabi na 're ĩhâimana mono hã ma tô tidâ'ázém na aiwasédé hã wa'âbâ za'ra wa'wa. Ta hã te te ĩwawa'âbâ za'ra zé hã wě uptabi di.

20 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ro'apoto mono ô ré, ma tô Cristu hã pisutu siro, dazada dâ'â da, dawasété wa'âbâzéb da hã. Āhãna ro ĩsi'utôřizéb u hã, ma tô we datême wi oto Cristu hã, aima ãma 're ĩrowě za'ra wa'aba mono zéb da hã.

21 Cristu hã dâ'â uptabi nherē, ma tô ab're hawi hãiwa'utu, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, rowě uptabi te te tãma pisutu da, hãiwa ãma. Āhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, te oto ôhõ si asina 're ĩ'umnhasi za'ra wa'aba mo, te te dama ĩropisutuzé hã te te aima ãma uwaimrami za'ra wa'aba da.

22 Wanhĩb'apito nhimiroti hã, tô sena. A norĩ wa'wa hã ma tô ĩsimiroti hã 're ĩwapari pese za'ra wa'aba mo. Taha wa, marĩ ĩwasété na asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ô di oto. Aiwě na 're anomro aba mono da si, te oto asima 're ĩrosa'rata za'ra wa'aba mo. Dazawizé hã tô sena te oto aima 're hâimana za'ra wa'wa, asiré Wanhĩb'apito zazei'wa norĩ ãma. Taha wa, te za õne u'âsi 're asisawi pese za'ra wa'aba mo.

23 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã pire na te 're hâimana u'âsi. Niwa si'utôřĩ waihu'u ô di za. Ta hã ma tô oto timreme na aipoto téb za'ra wa'wa aipě'ě 're, ĩ'ra si oto 're anomro aba mono da. Ti'ai ãma damama norĩ si te za nimahã na dawi 're si'utôřĩ za'ra. Tanei ô di, Aimama 'wa hã aipě'ě 're te te 're aipoto téb za'ra wa'aba mono hã. Niwa dame si'utôřĩ waihu'u ô di.

24 Duréhã ma tô ãhã wasu'u na ãma rob'ui'ééré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u wa hã. Āne te rowasu'u:

“Du hã 're wapti'i hã za'ra mono ô ré, te za 're 'ré za'ra. Duré romnhirãrã norĩ hã wě nherē, te za 're sirãrã a'a za'ra. Tane duré dahâiba hã wě nherē, te za 're dasi'utôřĩ su'u.

25 Tanei õ di, uburé Danhib'apito nhimiroti hã. Pire na te 're hãimana u'âsi. Niwa si'utõrĩ waihu'u õ di za."

Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã.

Tawamhã Wanhib'apito wasu'uwẽ na da te 're aipo're pu'u za'ra wa'aba mono wamhã, ma tô uburé Danhib'apito nhimiroti wasu'uwẽ na te te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa.

2

1 Taha wa, te za aiwasédé hã 're ĩrẽme pese za'ra wa'aba mo, dasi'ruiwapari hã, duré dazadawa nhipe hã, duré dahãimanazé tô senai'õ hã, duré danhimarĩ na dasi'ruiwapari hã, duré dasima dawasu'u wasédé hã.

2 Ai'uté ĩpoto té hã tina hãiwa'u zô 're ĩ'ry'ry mono ne, te za Wanhib'apito nhimiroti zô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're asiptete za'ra wa'aba mono da, aihãimana wasété hawi asõ'reptuzé hã rãwi oto asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da.

3 Wanhib'apito dama 're ĩsõpru mono zé hã 'rãwi asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono wa, wa ãne aima waihu'u za'ra wa'wa.

Ëtẽ na Cristuhu ãma te te ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

4 Ma'ápé, Wanhib'apito u asimirosa'rata na si nherẽ, 're aihutu aba mono. Ta hã wẽ nherẽ, ma tô dasiwi wẽ'õ ni, ãne hã 'ri'wa norĩ te te siwi ĩwẽ'õ ne. Tane nherẽ, da te dasiwi wẽ'õ nherẽ, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, wẽ uptabi di, Wanhib'apito hã. Tãma sawi uptabi di duré.

5 Ëne ahã nherẽ, 'ri hã da te dasiwi ãma ĩ'ri ne, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa, ĩsõrõwa na tãma 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. ĩsõrõwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ ne, sasedoti norĩ ne, tãma ĩromhuri'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono da, duré aihãiba na tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono da. Zezu Cristu wazada ĩdã'ázéb zarina, tãma 're asõprub za'ra wa'aba mono wamhã, Wamama ma wẽ di, tãma 're ĩ'asõprub za'ra wa'aba mono zé hã.

6 Duréihã ĩwana ré 'Re ĩhãimana u'âsi mono, ma tô ëtẽ na Zezu Cristuhu ãma simiré'é. ãne te tinha:

"Ëtẽ tãmo wawẽ hã wa tô pisutu, ĩnhorõwa ãma te hiri da, Si'ã na 'ri nho'õmo nhisi ãma. 'Ri na'rata wẽ'ézéb ãma wa za tihi, 'ri hã siptete na sab da. Ëne hã ĩma wẽ uptabi di. ĩma sawi uptabi di duré. Taha umnhasi sina 're dahãimana za'ra mono wamhã, ĩwẽ na za te te dama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono wa, dawĩ 're robzei'õ za'ra mono õ di za."

Ãne ãma ĩrob'ui'éré hã, ĩbaihã na hã.

7 Ëtẽ na ĩsisi hã aima sawi uptabi za'ra wa'aba di, Cristu hã, Danho'reptui'wa na asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono wa.

Da te dasina 're ĩ'umnhasi za'ra mono õ norĩ ãma, ma tô 'ri'wa norĩ ãma simiré'é, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã. ãne te ta norĩ ãma rowasu'u:

“Êtê tomhâpâ wê hã 'ri na'ratazéb da hã, wê uptabi nherê, wasété newa, 'ri'wa norĩ te te aré siwi ĩwê'õ hã 'ri na'rata uparizéb da, te oto 're sa'wari u'âsi, pire na.”

ãne ĩwasu'u na rob'ui'ééré hã.

⁸ Duré êtê tómo wawê wasu'u amo na rob'ui'ééré hã, ãne:

“Êne hã te za nasi da'marõpãrĩ za'ra.”

Taha na rob'ui'ééré hã, ãne. Êne te te nasi da'marõpãrĩ za'ra wamhã, dama 're rowê za'ra mono õ di za. Tane Cristuhu wasu'uwê hã da te 're saze za'ra mono õ wamhã, dama 're rowê za'ra mono õ di za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're ĩda'awê'õ mono zéb zarina.

⁹ Tanei õ di, a norĩ wa'wa hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwê si oto 're anomro aba mono da. Sasedoti norĩ hã te te sima 're ĩ'apisutu mono ne, te oto a norĩ wa'wa hã uburé Danhib'apito ma romhuri'wa, 're anomro aba mo, õhõ ãma si 're anomro aba mono da, ĩte da. Ta hã robra hawi ma tô rowa'a u sitême asô tihârâ za'ra wa'wa, 're anomro wasété aba mono zém hawi, rowê uptabi na si 're anomro aba mono da oto. Taha wasu'u na, tiwaihu'u pese na te te aima ãma 're ĩ'uwaimrami wê za'ra wa'aba mono zém na, ma tô sima aipisutu za'ra wa'wa, ãma 're dapo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ A norĩ wa'wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're anomro aba mono õ di aré. ãhãna te oto ĩsib'a'uwê tãma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Duré da'ãma 're ĩpê'êzé mono zé hã asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono õ di aré. ãhãna ma tô oto asina ĩwaihu'u za'ra wa'wa, da'ãma 're ĩpê'êzé mono zé hã.

Dahâimana wê zém na rowasu'u

¹¹ ĩsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, darom nhiti 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ti'ab ré. Taha wa, marĩ wasété na 'rãwi asima 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za, asimirosa'rata wasété zarina 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono tã da, aiwasété 'wa hã.

¹² A norĩ wa'wa hã Wanhib'apito zazei'õ'wa norĩ wazari, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Taha wa, te za aihâimana wê na si dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Tawamhã aihâimana wasété na, taré da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherê, te za da te 're aiwaihu'u za'ra wa'wa, dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zém na. Tawamhã Cristu hã apã wei morĩ wapsi, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma tawata za'ra ni, ĩsimiroti zarina aihâimana wê na, dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa.

¹³ Wanhib'apito nhib'a'uwê oto 're anomro aba mono wa, uburé dama ĩpire norĩ nhimiroti hã te za 're ĩwaparĩ pese

za'ra wa'aba mo. Taha wa, ti'ai ãma danhipai u da'madâ'â'wa nhimiroti hã te za duré 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo.

¹⁴ Duré tãma da'madâ'â'wa da, te te 're ïda'apisutu mono norĩ nhimiroti zama, te za 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo. Ìhâimana wasété norĩ hã, ïsadawa para te te 're hã za'ra mono da, duré ìhâimana wẽ norĩ ãma 're wata za'ra mono da, taha da, ma tô ta norĩ hã pisutu za'ra.

¹⁵ Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô sima aiwẽ za'ra wa'wa, aihâimana wẽ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono da. E marĩ da. Aihâimana wẽ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono tô da.

¹⁶ Pawa'âbã ãna dama romhuri'wa norĩ ne, robzei'õ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di oto, a norĩ wa'wa hã. Tane nherẽ, Cristuhu ãma rowẽ na 're anomro aba mono nherẽ, ãne taré 'rãwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za: Ìwasédé te 're 'manharĩ mono nherẽ, rowẽ u'âsi wa za 're ìhâimana. ãne taré 'rãwi asi'ãma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana wẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

¹⁷ ãne wa, te za dahãiba mono bã 're ïdahãiba wazéb za'ra wa'aba mo. Uburé asiré ïsazei'wa norĩ hã te za 're ïsawi pese za'ra wa'aba mo. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te za duré asima 're ïpipa za'ra wa'aba mo, ïwaihu'u pese uptabi na. Duré ti'ai ãma danhipai u da'madâ'â'wa hã te za asiwi 're ìhãiba wazéb za'ra wa'aba mo.

Pawa'âbã õ nherẽ, romhuri'wa norĩ hã 're ïnomro wẽ mono zé wasu'u

¹⁸ Aiwada'uri zarina aipawa'âbã ãna dama romhuri'wa norĩ, asib'apito nhimiwada'urizé hã te za 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo, ïsimizawi pese norĩ mreime hã, duré ïsimizawi'õ norĩ mreime zama.

¹⁹ Taré nherẽ, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, te za 're ïrobzépata za'ra wa'aba mo. ãne wamhã, ari'iwi te za 're aihâimana za'ra wa'aba mo, taha da, te te sima 're aiwẽ za'ra wa'aba mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. ãne zarina te za te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.

²⁰ Marĩ hã 're 'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, da te 're aihã za'ra wa'aba mono wamhã, ari'iwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, e te za ai'ãma 're dawata za'ra wa'wa. Mare di. Aihâimana wẽ na dama 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherẽ, da te aima 're rob'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, ari'iwi te za 're ïsépata za'ra wa'aba mo. Tawamhã, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za te te 're aiwẽsãmri za'ra wa'wa.

²¹ Cristu hã ma tô robzépata, asada za'ra wa'aba. Ta hã ma tô ãne na aima ãma asanho za'ra wa'wa, ïsirã zarina si ari'iwi

're robzépata za'ra wa'aba mono da. Taha da, ma tô sitême asô tihârâ za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono hã.

²² Cristu hã marĩ na tiwasédé te te 'manharĩ õ uptabi di. Tô sena na te te dama 're rowasu'u mono wa, sadawa nhipese na da te 're wapari mono õ di, dasiwi.

²³ Da te tâma 're nharĩ wasété za'ra mono nherê, asa te te dama ãma 're nharĩ wasété mono õ di. Duré da te tâma ïrob'manharĩ wasété mono na te te robzépata mono nherê, te te dama ropipa õ di asa. 'Re ïhâimana u'âsi mono ma si, ma tô sisõ, taha si dahâimanazéb zarina da'ãma rowairébé'wai wa, te te ãma dama 're a'upai mono õ wa.

²⁴ Cristu hã wedepo'o nhonhi'rãmi na dâ'â wanhã, ma tô wawasété wa, wawa'âbã za'ra, wawasédé hã wa te oto 're 'manharĩ tô za'ra mono da, wahâimana wê na si oto 're wahâimana za'ra mono da. ïhâiba na da te tâma ïrob'manharĩ wasétézém na, ma tô robzépata za'êtê. Taha zarina, a norĩ wa'wa hã rowê na te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

²⁵ Rowê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di aré, pone'ërebã, bâdâdi nhiti 're ïsipa za'ra mono ne, 're anomro aba mono wa aré. ãhãna ma tô apã aipizari za'ra wa'wa, Da'madã'ã wê 'wai u, ïsarina si oto 're anomro aba mono da, rowê na.

3

Damro ré norĩ hâimanazé wasu'u

¹⁻² Pi'õ norĩ, romhuri'wa norĩ hã tinhib'apito mreme te te 're ïwapari pese za'ra mono ne, te za duré aimro mreme hã 're ïwapari pese za'ra wa'aba mo. Áté aimro za'ra wa'wa hã zahadú te te saze za'ra õ di, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Tane nherê, tâma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zéb zarina, te za oto sima wê za'ra, Cristuhu zazei'wa oto 're hâimana za'ra mono da. Te te 're saze za'ra mono da, tâma 're roti za'ra wa'aba mono õ nherê, te za uihã na te te 're saze za'ra. E marĩ wa. Tãma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wa, duré ïmreme hã 're wapari pese za'ra wa'aba mono wa.

³⁻⁴ Asima 're asipese za'ra wa'aba mono na si, 're asõpré wa'aba mono õ di za, ai'rã waipo ïwê na, duré asõ'rebzu ïwê na. Duré ai'uza ïwê na 're rosa'rata za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata wê na oto 're ï'anomro aba mono zéb zô si, te za asima 're asõpré wa'aba mo, duré aiwaimri 're ï'aihâimana za'ra wa'aba mono zéb zô zama. ãne si tâma wê uptabi di, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma hã.

⁵ ãne si ma tô wahi'rata sipi'õ norĩ hã 're nomro, 're ïhâimana wê za'ra mono norĩ hã. 'Re ïhâimana u'âsi mono si, ma tô ta norĩ hã te te sina 're umnhasi za'ra, te te 're pawapto wê za'ra mono da. 'Re ïnomro wê mono na, ma tô duré ta norĩ hã sina

're sōpré. Taha wa, ma tō timro mreme si te te 're wapari pese za'ra.

⁶ Āne Sara hã ma tō 're mo. Timro mreme hã ma tō te te 're wapari pese, Abra'ãhã mreme hã. Taha wa, ma tō tinhib'apito na te te 're sisi Sara hã, Abra'ã hã. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã aimro ma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Asina aihâtã'ã ana, te za duré 're anomro aba mo. Tawamhã Saraha nhihudu na te za te te 're asisi za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Duré aibã norĩ, aimro siré te oto 're aihâimana za'ra wa'aba mo. A norĩ wa'wa hã aibã wa, aihãiba hã siptete za'ra wa'aba di, aimro hãiba za'ra wa'aba ma hã. Āne hã te za asina ãwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Rowẽ ãsi'utõrĩ'õ hã te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã aima sõmri za'ra wa'wa, hãiba ãma. Aimro norĩ wa'aba ma zama, te za sõmri za'ra. Taha wa, te za aimro ma 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, asiré 're aimreme zusi aba mono wamhã, te za te te 're ai'awapari 'wa, Wamama hã.

Īsazei'wa norĩ, dama 're hãimana wẽ za'ra mono nherẽ, te te 're ãrobzépata za'ra mono zé wasu'u

⁸ Īmreme na wa za oto aima 'rãsutu za'ra wa'wa. Asimirosa'rata wẽ na te za aihãni 're asisazei pese za'ra wa'aba mo. Duré dapẽ'ézé zarina da te 're robzépata za'ra mono wamhã, te za dasiré aipẽ hã 're ãsépata za'ra wa'aba mo, aipẽ'ézé sina. Duré uburé marĩ wẽ na dama 're rowẽ za'ra mono wa, 're dato za'ra mono wamhã, te za dasiré 're ato za'ra wa'aba mo. Te za duré 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Asima aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ di za.

⁹ Duré asada 're dahâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aihâimana wasété na. Duré dapẽ'ẽ na taré da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, da te aima 're nharĩ za'ra wa'aba mono nherẽ, asa dama ãma 're wa'rãmi za'ra wa'aba mono õ di za, aimreme wasété na hã. Wamama wi si, te za ta norĩ ma 're ãwaptẽrẽ za'ra wa'aba mo, ãwẽ si te te tãma 're sõmri za'ra mono da, ta norĩ ma. Āne da, ma tō Wamama hã sitẽme asõ tihãrã za'ra wa'wa, ãwẽ na si aima 're sõprub za'ra wa'aba mono da.

¹⁰ Duréihã ãne na ma tō 'Re ãhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã dama roti:

“Aihãiba ré ré, robzei u'âsi 're anomro aba mono da, asima 're wẽ za'ra wa'aba mono wamhã, aimreme wasété na dama 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Duré dama 're asadawa nhipese za'ra wa'aba mono õ di za.

¹¹ Te za duré aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mo, ãwẽ si dama 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono da oto. Duré rowẽ na si asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, te za asina 're ãrosa'rata pese za'ra wa'aba mo.

12 Hâimana wê na dama 're ãhâimana za'ra mono norĩ si, te za te te 're ab'madâ'â pese, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Te te duré tiwi 're rowaptêrê za'ra mono wamhã, te za te te 're awapari, ãmreme zarina te te tâma ãma 're a'uwaimrami mono da. Tane nherê, dahâimana wasété na dama 're dahâimana za'ra mono wamhã, te za dazada 're hâimana."

Ãne ãma ãrob'ui'éré hã, ãbaihã na hã.

13 A norĩ wa'wa hã 're anomro wê wa'aba mono da, tô sena asina 're rosa'rata za'ra wa'aba mono wamhã, e 'wa hã te za rowasédé hã te te aima 're 'manharĩ za'ra wa'wa.

14 Tane nherê, dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono nherê, taré da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wamhã, dama 're aipahi za'ra wa'aba mono õ di za. Asimirosa'rata na 're aihâtâ'â za'ra wa'aba mono õ di za duré.

15 Cristu hã Asib'apito aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa, te za aihâimana prédup sina 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. Duré Cristu 're ãsaze za'ra wa'aba mono zém na, da te 're asadhanarĩ za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te za dama 're asiwasu'u waré za'ra wa'aba mo.

16 Aiwaimri te za 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, aimreme wasété ãna. Aihâimana wê na te za dama 're aihâimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata wasété na 'rãwi 're asiwê'õ za'ra wa'aba mono tô da. Tawamhã dama 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono wamhã, Cristuhu zazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, taré da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherê, te za damreme niwĩ 're danhiséb za'ra.

17 Ãté 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Ãne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, te za ãwaihu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono te te sima 're aiwê za'ra wa'aba mono zéb zarina, a'â 're ãrobzépata za'ra wa'aba mono na. Ãne hã te te wama 're awê mono õ di, dama 're ãwahâimana wasété za'ra mono zéb da hã. Dama 're wahâimana wasété za'ra mono wamhã, ãté te za da te 're wahã za'ra. Ãne zarina, wa te 're robzépata za'ra mono wamhã, ã'uwaibaba wa za tô wa te 're robzépata za'ra.

18 Misi haré ma tô Cristu hã dazada dârã, 're ãdahâimana wasété za'ra mono hawi, te te 're da'anho'reptui mono da. 'Re ãmorĩ wê uptabi hã ma tô dârã, 're ãdanomro wasété mono norĩ da, te te 're wa'anhimroi mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono u. Cristu hã dâ'ã uptabi nherê, ma tô ãmama hã hãiwa'utu, apã 're hâimana u'âsi mono da.

19 Tihãiba na u'âsi, te adâ'ã norĩ u mo, dazazéb 're, 're ãdasimasa mono ne, nimomo 're ãwairébé mono õ norĩ u. Uburé Danhib'apito uptabi na te te sina po're pu'u za'ra da, te ãtême timorĩ za'ra.

20 Ta norĩ hã Nowé ti'ai ãma 're morĩ ré, te te 're wapari za'ra

mono õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti hã. Nowé hã 'ri ne uba're, te te 'manharĩ ré, te ta norĩ hã po're ãna 're nomro. Tane nherẽ, da'ãma wa'a su'u õ wa, te te da'uprosi su'u õ di, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Te te oto da'uprosi wamhã, 'ri ne uba're wa, ãsisisi norĩ si, ma â wi sõ'reptu za'ra. Ta norĩ hã umro za'ra di. 8 na ãhâiba za'ra hã.

²¹ Ta hã â hã, â dawabzuri, te wasu'u, danho'reptuzé. E da'u're wa, da'upsõzé, te â dawabzuri hã wasu'u. Mare di. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, da te dasi'ãma 're ãropisutu za'ra mono zé te wasu'u, â dawabzuri hã. Dawasédé te te dama 're apari mono wa, 'rãwi 're dasiwaihu'u za'ra mono õ di oto, dawasété na hã. Taha wa, dama 're ãrowẽ za'ra mono zéb zarina, te za oto dasina da te tãma 're ropisutu za'ra, ãma 're ãdanomro mono zéb da hã. Zezu Cristu hã dã'â uptabi nherẽ, ãmama hã ab're hawi te te hãiwa'utu wa, apã 're morĩ wa, te asõ'reptuzé hã aima tihãimana za'ra wa'wa.

²² Cristu hã hãiwa u morĩ wa, te oto pire na Timama nhimire niwĩ 're sãmra, Danho'reptui'wa hã. 'Re ãhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ 'madã'ã'wa, te 're hãimana. Uburé hãiwa nho're ãma, pire na duré waihu'u pese na 're ãhâimana za'ra mono norĩ ma zama, te pire uptabi na tãma 're hãimana za'ra.

4

'Re ãdanomro mono zép tém na rowasu'u

1 Cristu hã ma tô tihãiba na robzépata. Taha wa, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo, asihãiba zawĩ ãna, ãsine 're ãrobzépata za'ra wa'aba mono zéb da hã. ãne, da te 're robzépata za'ra mono wamhã, marĩ, da te 're ãmanharĩ wasété za'ra mono zé hã, te za oto da te 're rẽme pese za'ra.

² Taha wa, ti'ai ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono ré, te za 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te sima 're ãwẽ mono zéb zarina si. Duré marĩ na asima 're ãrosa'rata wasété za'ra wa'aba mono zéb zarina, 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ di za oto.

³ Wahub ahã na ma tô ai'ãma 're si'utõrĩ za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti waihu'u'õ'wai hãimanazém na, 're aihãimana wasété za'ra wa'aba mono ré. Ma tô asisõ 're ãrowasutu za'ra wa'aba mo aré. Ázézei'wa te aré 're anomro aba mo. Duré dato ãwẽ'õre hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré, ma tô asina 're asipsaihuri za'ra wa'aba mo aré. Duré ázézei'wa 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, ma tô ai'rã siwamnarĩ na 're aihãimana za'ra wa'aba mo. Duré 'Re ãhãimana u'âsi mono upana, ma tô romhãiba 'manharĩ ãma 're aiwata za'ra wa'aba mo, ta hã waihu'u pese newa rob'manharĩ hã.

⁴ 'Re anomro wasété aba mono zé hã, tâibã oto. Taha wa, siwa'ru dasiré 're aihãimana za'ra wa'aba mono õ wa, te ai'ãma

're tob'uzu za'ra wa'wa, Wamama nhimiroti waihu'u'ô'wa norĩ hã. Taha wa, 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mono 'ru te, te oto ta norĩ hã taré te te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa.

⁵ Tane nherẽ, nimahã na ta norĩ hã 're ãhâimana wasété za'ra mono zém na te te ãwaihu'u za'ra zéb zarina, te za ta norĩ ma rowairébé za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã. Ta hã te te ãda'awaihu'uzéb zarina, te za romhutu na uburé norĩ ma rowairébé, ãhãiba ré norĩ ma, 're ãdã'ã za'ra mono norĩ ma zama.

⁶ Taha wa, dahãimanazém na za te te dama 're arowairébé mono wa, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na te te 're dapo're pu'u za'ra, da te ãma 're saze za'ra mono da. Ta norĩ wapari'wa norĩ hã ma tô oto tidã'ã za'ra. Ti'ai ãma 're nomro mono ré, ma tô ãwasété na wẽ'ô za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, uburé 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã ãwasété na te te 're ã'awẽ'ô mono ne. Tane nherẽ, hãiba ré 're nomro mono ré, ma tô Wanhib'apito zadawa wasu'u'wa norĩ hã Cristuhu wasu'uwẽ na po're pu'u za'ra, ta norĩ hã rowẽ ãsi'utõrĩ'õ ãma 're hãimana u'âsi za'ra mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono ne.

'Re dasipawaptob za'ra mono da, dama ãrotizé

⁷ Ro ãsi'utõrĩzéb u hã, romhuture di oto. Taha wa, te za aihãiba na asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré aihãimana nhimiza'rese te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi u'âsi aba mono da.

⁸ Dazawizé wasu'u si, ãpire uptabi hã. Taha zarina si, 're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina, te za 're aihãimana za'ra wa'aba mo. E marĩ da. Dazawizé hã aima 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, dawasédé hã da'ãma 're 'madã'ã za'ra wa'aba mono tã da, ahã nherẽ, da te 're 'manharĩ za'ra mono nherẽ, dawasédé hã.

⁹ Te za duré 're ãda'mazasi su'u za'ra wa'aba mo ari'iwi, 're dawata'ẽ za'ra wa'aba mono ãna.

¹⁰ 'Re ãhâimana u'âsi mono hã sõpru wa, ma tô aihãiba mono bã dama 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zéb da hã, aima sõmri za'ra wa'wa, sipu'u pese na. Taha zarina si, te za oto dama ãma 're ã'uwaimrami za'ra wa'aba mo.

¹¹ Tawamhã dama 're rowahutu za'ra wa'aba mono wamhã, duré dama 're roti za'ra wa'aba mono wamhã, timreme te te aima 're ãsõmri za'ra wa'aba mono na si, te za dama 're ãrowasu'u za'ra wa'aba mo. Duré aihãiba na zama 're dapawaptob za'ra wa'aba mono wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono, tinhiptede te te aima 're ãsõmri za'ra wa'aba mono na, te za 're ãdapawaptob za'ra wa'aba mo. ãne na hã te za dama ãma 're ã'uwaimrami za'ra wa'aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono da, Zezu Cristuhu nhib'a'uwẽ 're aihãimana za'ra wa'aba mono wa, dama ãma 're ã'uwaimrami za'ra wa'aba mono zém na. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã wẽ

uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, wa za âma 're wawata u'âsi za'ra.

Wanhib'apito zazei'wa norĩ te te 're ĩrobzépata za'ra mono zé wasu'u

¹² ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, âhãna rowasédé hã da te aima 're 'manharĩ za'êtê za'ra wa'aba mono wa, te a'â 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na âma 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, da te aima 're rob'manharĩ za'êtê za'ra wa'aba mono õ newa.

¹³ Cristu hã aiwana za'ra wa'aba, ma tô robzépata za'êtê. Taha wa, ĩsine 're robzépata za'ra wa'aba mono wa, te za aipê'ê 're, 're ato za'ra wa'aba mo. E marĩ wa. Cristu hã tiwaihu'u pese na apâ wei morĩ wapsi, za ato za'êne hã aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa.

¹⁴ Até Cristuhu âma si 're aihâimana za'ra wa'aba mono 'ru te, te za da te aima 're nharĩ wasété za'ra wa'wa. Tane nherê, aima 're rowê za'ra wa'aba mono di za. E marĩ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hã aipê'ê 're aima 're hâimana za'ra wa'aba mono wa oto, rowê uptabi zé hã.

¹⁵⁻¹⁶ Cristuhu zazei'wa oto 're anomro aba mono nherê, 're danhimroi wa'aba mono õ di za. Duré marĩ na dawi 're asipsaihuri za'ra wa'aba mono õ di za. Duré marĩ na dawi 're ro'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za. Duré danhimirosa'rada hã dawi 're 'wa'rutu za'ra wa'aba mono õ di za. Até nimahã na dama 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono wamhã, te za da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'wa. Âne zarina, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, ĩ'uwaibaba te za tô 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mo. Tane nherê, Cristuhu zazei'wa 're anomro aba mono 'ru te, 're robzépata za'ra wa'aba mono wamhã, 're aséb za'ra wa'aba mono õ di za. Cristuhu zazei'wa na, da te 're asisi za'ra wa'aba mono wê te, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata za'ra wa'aba mo.

¹⁷ Bâdã hã ma tô oto ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te dama ĩ'arowairébézéb da hã, ta hã dahâimanazém na dawaihu'u'wa 're hâimana mono wa. Taha wa, te za a'â tinhib'a'uwê norĩ ma arowairébé, 're ĩwahâimana za'ra mono zém na, te te wa'awaihu'u wa. Tawamhã e niha za ĩsazei'õ'wa norĩ ma te te ĩrowairébézé hã. Wanhib'apito wasu'uwê na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, we te te dama ĩwaihu hã te te âma saze za'ra õ wa dame, ta norĩ ma, 're rowê za'ra mono õ di za.

¹⁸ Duréhã âhã wasu'u na ma tô âne na dama rowasu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

“Áté marĩ ahã na te za sada 're hâimana za'ra, 're ĩnomro wê mono norĩ zada hã, tinho'reptuzé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ ré. Tawamhã e niha te za tâma 're romhâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono

wẽ'õ'wa norĩ ma hã, siwa'ru 're ãhãimana za'ra mono norĩ ma hã."

Ãne ta norĩ wasu'u na rob'ui'ééré hã, ãbailã na hã.

¹ Ãté wa za a'ã robzépada hã wa te wasina 're 'madâ'ã za'ra, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te wama 're ã'awẽ mono zéb zarina. Tane nherẽ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, wa'apoto mono 'wai umnhasi sina, wa za dama 're wahãimana wẽ za'ra, ta hã tinhimiropisutu wẽ na za te te wama ãma 're a'uwaimrami u'ãsi mono wa.

5

Wanhib'apito zazei'wa 'madâ'ã'wa norĩ ma rowasu'u

¹ Da'madâ'ã'wa norĩ, ãhãna wa za aima ãsiwasu'u za'ra wa'wa. Wa hã da'madâ'ã'wa, wa duré 're ãhãimana. Cristu hã te te robzépata wamhã, wa tô ãtõmo na 'madâ, te te ãrobzépatazã hã. Wa hã wa za duré ãsazei'wa norĩ siré, rowẽ uptabi hã ãsina waihu'u hãiwa ãma, rowẽ uptabi hã sõ'awi te te wama pisutu za'ra wapsi, Wanhib'apito hã.

² Taha wa, wa za aima waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhib'a'uwẽ te te aima 're ãpisutu za'ra wa'aba mono hã ato sina tãma 're pawaptob za'ra wa'aba mono da, tãma 're aiwa'a za'ra wa'aba mono ãna. Ãne da, ma tô sima aiwẽ za'ra wa'wa, Wamama hã. Rob'ui'prazéb zõ tãma 're dapawaptob za'ra wa'aba mono õ di za. Tô sena asima 're ãwẽ uptabi za'ra wa'aba mono zéb zarina si, te za tãma 're ãdapawaptob za'ra wa'aba mo.

³ Asimi'madâ'ã za'ra wa'wa hã tãma 're 'madâ'ã pese za'ra wa'aba mono da, ma tô aipisutu za'ra wa'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Taha wa, a norĩ wa'wa hã dama aipire wẽ te, 're dawada'uri za'ra wa'aba mono õ di za. Asimipawapto wẽ na te za tãma ãma 're asanho wẽ za'ra wa'aba mo, asimi'madâ'ã za'ra wa'aba norĩ ma.

⁴ Tawamhã Da'madâ'ã'wai uptabi hã apã wei morĩ wapsi, tãma 're ãdapawapto wẽ za'ra wa'aba mono zã wa'rãmi, te za oto aima wa'ãbã za'ra wa'wa, ãwẽ uptabi na, ãsi'utõrĩ'õ na oto aima 're hãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

⁵ ãpréduptém norĩ, ãprédum norĩ mreme si te za 're ãwapari pese za'ra wa'aba mo. ãsazei'wa norĩ, aihĩni te za romhuri na 're asipawaptob za'ra wa'aba mo, aipire na 're asi'madâ'ã za'ra wa'aba mono ãna. Duréihã ãne na ma tô rob'ui'ééré, 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa hã:

"Dapire na 'rãwi 're ãdasi'madâ'ã za'ra mono norĩ da si, te za 're hãimana, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã. Dapire na 'rãwi da te dasi'ãma 're ãrosa'rata za'ra mono õ norĩ si, te za te te 're apawaptob u'ãsi."

Ãne ãma rob'ui'ééré hã, ãbailã na hã.

⁶ Āhā wa, te za Wamama ma 'rāwi aiwapu na 're asi'madā'ā za'ra wa'aba mo, taha si waihu'u pese uptabi na 're hāimana mono wa. Āne wamhā, bādā te te ai'āma sima ĩpisutuzēm na, te za ai'āma uwaimrami za'ra wa'wa, aipire na oto dama 're aihāimana za'ra wa'aba mono zéb da hā.

⁷ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā te te 're ai'madā'ā wē za'ra wa'wa. Taha wa, marī na 're aihātā'ā za'ra wa'aba mono wamhā, te za tāma 're asiwasu'u za'ra wa'aba mo, marī na 're ĩ'aihātā'ā za'ra wa'aba mono zéb zarina. Taha parimhā, āma 're rosa'rata za'ra wa'aba mono ō di za oto, marī na 're ĩ'aihātā'ā za'ra wa'aba mono āma hā.

⁸ Ma'āpé, aihāimana nhimiza'rese sina 're aihāimana za'ra wa'aba mono. Duré 're asi'madā'ā pese za'ra wa'aba mono. E marī wa. Da'rui'wa hā datēme 're morī wa, wa'uburé norī nhib'apito hā. Hu'u zéré pa hā wairō sina, tisa zō 're ĩnomro mono ne, te datēme 're morī u'ā, Wanhib'apito si da te dasina 're ĩ'madā'ā u'āsi za'ra mono zé hā te te dawī 're a'uprosi mono da.

⁹ Asiré Wanhib'apito zazei'wa norī hā daro mono bâ 're hāimana za'ra mono 'ru te, da te tāma 're ĩrob'manharī za'ra mono zém na, te a'ā te te 're robzépata za'ra, asine za'ra wa'aba. Ā norī wasu'u hā ma tō ĩwaihu'u za'ra wa'wa. Taha wa, Wanhib'apito umnhasi sina te za 're aihāimana za'ra wa'aba mo, da'rui'wai wi asina 're asiptete u'āsi za'ra wa'aba mono sina.

¹⁰ Tane nherē, 're robzépata hā za'ra wa'aba mono ō ré, rowézé hā te za te te aima āma 're a'uwaimrami 'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā. Taha si te za te te 're asiptete u'āsi za'ra wa'wa, tiwaihu'u pese na, asiptete u'āsi āma 're aihāimana za'ra wa'aba mono da. Ōhō ma si te ĩsimizawizé hā sa'ētē na tāma 're hāimana. Taha wa, ma tō sitēme asō tihârâ za'ra wa'wa, rowē ĩsi'utōrī'ō āma ĩsiré 're aihāimana u'āsi za'ra wa'aba mono da, Cristuhu nhib'a'uwē oto 're anomro aba mono wa.

¹¹ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā danhipai u dama pire uptabi na 're hāimana mono wa, wa za taha āma si 're wawata u'āsi za'ra.

Pedru te te ĩdazawizé wasu'u

¹² Sira hā ma tō ĩpawapto, aima ĩnhimiroti syry za'ra wa'aba nherē, te te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Ta hā ĩsisānawā ne, te ĩma 're hāimana. Taha wa, ĩma umnhasi di. Wa hā wa tō ĩsima aiwē za'ra wa'wa, ĩnhimiroti na te aipawaptob za'ra wa'aba da, Wanhib'apito āma si asiptete sina 're anomro aba mono da, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimipawaptobzé hā asi'uihā na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. Taha wasu'u na si, wa tō te aima 're rowasu'u za'ra wa'wa, tō sena wa. Taha wa, te te 're aipawapto wē za'ra wa'aba mono wa, te za asiptete sina āma 're anomro aba mo.

¹³Wanhib'apito zazei'wa norĩ hã, Babironiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma 're ãhâimana za'ra mono norĩ hã, ma tô Wamama hã sima pisutu za'ra, ãsib'a'uwẽ oto 're hâimana za'ra mono da. Ta norĩ zama ma tô timreme na ãma asawi za'ra wa'wa. ã'ra na te 're ãsisi mono zama, ma tô duré timreme na ãma asawi za'ra wa'wa, Marcusi hã.

¹⁴Tame te za uburé asiré ãsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, asõ'utu na asisawi sina 're asitob'rata hârâ za'ra wa'aba mo.

Cristuhu nhib'a'uwẽ norĩ, rowẽ na ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono da si, wa aima za'ra wa'aba te tiwi 're rowaptêrẽ u'âsi, Wamama wi.

2 Pedru Pedru hã, maparane ãma te te duré ĩrob'ui'érézé, ĩsazei'wa norĩ ma Ībaihã wasu'uzé

Ã Ībaihã na Pedru hã ma tô duré rob'ui'éré, Zezusihi zazei'wa norĩ ma, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã dawazari 're ĩhâimana za'ra mono norĩ mreme hã te te 're wapari za'ra mono tô da. Ta norĩ hã sadawa nhipese na ma tô te te 're rowasu'u za'ra, Zezusi hã za apâ we ĩmorĩ õ na hã. Taha wa, ma tô Pedru hã tâma waihu'u za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã da'ãma 're ĩwa'a su'u mono õ zém na hã. Ta hã ma tô te te sima 're da'awê, ĩ'ra hã da te dasina 're umnhasi za'ra mono da, uburé. Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã wasété uptabi na te 're hâimana za'ra. Taha na ma tô sitême te te 're dapizari za'ra. Taha wa, Pedru hã ma tô ãma tâma rob'ui'éré za'ra, nimahã bâtâ na 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta norĩ hã za te te ĩhã za'ra zém na hã, duré ĩsine 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zama.

¹ Wa hã Sima Pedru, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré ĩsadawa wasu'u'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, wasiré ĩsazei'wa 're ĩ'anomro aba mono norĩ ma. Wanhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wê uptabi di. Wa'anho'reptui'wa Zezu Cristuhu zama wê uptabi di. Wê uptabi zahuré wa, ma tô te te 're aipawaptob za'ra wa'wa, wasine asina 're umnhasi za'ra wa'aba mono da, te te 're asõ'reptu za'ra wa'aba mono da.

² 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, duré Wanhib'apito Zezusi hã, aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. ãne wa, wa ai'ãma tâma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré rowê u'âsi, ãma 're anomro u'âsi aba mono da.

³ 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô tiwaihu'u pese na uburé marĩ ĩwê na wama 're sõpru, wapê'ê 're, ĩsine wawê uptabi na ãma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hã, duré ĩsine wa te dama 're ĩ'manharĩ wê za'ra mono zéb da zama.

⁴ ãne zarina, te te wama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, ma tô marĩ ĩwê hã wapê'ê 're, te te wama 're anhomri, sa'êtê na. Wama wê uptabi di, wama 're ĩsõprub za'ra mono zé hã. E marĩ da, ma tô wama 're sõprub za'ra. ĩsine wahâimana wê na oto ãma 're wahâimana za'ra mono da. ãne wamhã, ĩsazei'õ'wa norĩ ne, wawasété zô 're wasiwasutu u'âsi za'ra mono õ di za, wawasété na 're wahâimana za'ra mono da.

⁵⁻⁷ ãne wa, ĩsazei'wa 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aiwê uptabi na si ãma

're aihâimana za'ra wa'aba mono da oto. Duré Wanhib'apito nhimiroti hã te za 're ïwaihu'u pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi, te za asina 're asiptete za'ra wa'aba mo. Duré ro'wa'rudu hã ai'ãma 're hâimana za'ra wa'aba mono nherê, te za ône haré Wanhib'apito ãma si 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te za duré 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimiroti na si, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Duré, asisânawã norĩ hã 're ïsawi pese za'ra wa'aba mono ne, te za asiré ïsazei'wa norĩ hã 're ïsawi pese za'ra wa'aba mo. Te za uburé 're ïdazawi pese za'ra wa'aba mo duré.

⁸ ãhã zarina si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wamhã, te za aihâimana wê hã asima 're ïsa'ëtê za'ra wa'aba mo. ãne wamhã, Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimiroti hã taré waihu'u za'ra wa'aba ô di za. Te za tô marĩ ïwê na ãma 're ïuwaimrami u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁹ Tane nherê, ãne 're aihâimana za'ra wa'aba mono ô wamhã, datob'a na 're ïdanomro mono ne, te za 're anomro aba mo, duré syry na da te 're ïrob'madâ'ã za'ra mono ne. E marĩ wa. 'Re ïhâimana u'âsi mono hã 're ïmanharĩ wasété za'ra wa'aba mono zé hã, te te aima 're pari za'ra wa'aba mono nherê, ãma 're aipo're si'ári za'ra wa'aba mono wa, te za datob'a na 're ïdanomro mono ne, 're anomro aba mo.

¹⁰ ïsisânawã norĩ, tô sena ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã aipisutu za'ra wa'wa, ïsib'a'uwê 're anomro aba mono da. ãne wa, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, ãma 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono da, 'rãwi ïsib'a'uwê na asina 're waihu'u za'ra wa'aba mono da. ãne wamhã, Wanhib'apito hã rême za'ra wa'aba ô di za. Duré aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono ô di za oto.

¹¹ Taha zarina, te za 'Re ïhâimana u'âsi mono hã to sina te te 're ai'a'mazasi 'wa hãiwa u, Wanho'reptui'wai u, Wanhib'apito Zezu Cristuhu u, Danhib'apito uptabi na dama 're ïhâimana u'âsi mono u.

¹² ãhã wasu'u hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba nherê, duré asiptete sina ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, wa za te ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'wa, aiwi simani za'ra wa'aba tã da, ïwasu'u hã.

¹³⁻¹⁴ ïma wê di tô, ïhãiba ré 're ïhâimana mono ré hã, ãhã wasu'u na, te ãma 're aipo're pu'u u'âsi za'ra wa'aba mono da hã, ïdã'âzéb u romhuture na, te ïsina waihu'u wa, Wanhib'apito Zezu Cristu te te ïma ïwaihu'u sirõmo zéb zarina.

¹⁵ Taha wa, ïma ïwaihu'u pese na si, wa za te 're aipawaptob za'ra wa'wa, uburé te aima ãma ïrob'ui'éré za'ra wa'wa hã, aiwi simani za'ra wa'aba tã da, ïuirĩ na hã.

Wanhib'apito hã rowa'a za'ëtê ré, sab ré, te te siwi ïmadâ'ã na rowasu'u

16 Wa norĩ hã wa tô Wanhib'apito hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa, ĩwaihu'u pese uptabi na, duré za apâ we ĩmorĩ na zama. E tawamhã taré danhimirosa'rata nhipese zarina, wa tô Wanhib'apito wasu'uwẽ hã wa te aima 're wasu'u za'ra wa'wa. Mare di. Wa norĩ hã Wanhib'apito Zezu Cristu hã rowa'a za'êtẽ ré, sab ré, wa tô watõmo na 'madâ'â za'ra ni.

17-18 Ĩ'rata wa tô aimasam ni, ĩmama hã âma wata wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Hâiwa hawi te we tãma tinha, rowẽ uptabi hawi, âne: "Ã hã ĩ'ra, te 're ĩsawi pese mono, tãma 're ĩto za'êtẽ mono." Ãne te we tãma tinha. Wa norĩ hã wa tô âne wapari za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã hâiwa hawi te te tãma ĩnharĩ na, êtẽ 'rãihã ĩwẽ uptabi âma, Wanhib'apito Zezusihi 'rata wasimasab ré.

19 Marĩ, wa te ĩsabu za'ra zéb zarina, wa tô waihu'u za'ra ni, tô sena na Danho'reptui'wa na 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ te te dama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém na hã. Awẽ u te za wasi wawẽ hã 're pusi, dama rowa'a'wa da, damorĩ wẽ da. Tane wapawapto'wa da, te wama 're hâimana, ĩsadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u hã, âma 're ĩwanomro wẽ mono zéb da hã. Ãne wamhã, te za âma 're ĩrosa'rata u'âsi za'ra wa'aba mo.

20-21 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimirowasu'u na rob'ui'ééré hã, marĩ te te ĩwasu'uzé hã, ni'wa hã si'uihã na te te waihu'u õ di, te te dama 're ĩ'awaihu'u mono da hã. E marĩ wa. Ta norĩ hã, si'uihã na te te dama 're rowasu'u za'ra mono õ wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono si, ma tô Tipê'êzani na te te tãma 're awaihu'u, te te dama 're wasu'u za'ra mono da. Tane, wa norĩ zama ĩsadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u hã, wasi'uihã na wa te 're waihu'u za'ra mono õ di, marĩ te te ĩwasu'uzé hã wa te dama 're ĩwaihu'u za'ra mono da hã. Taha wasu'u hã pire wa, ma'âpé âma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, waihu'u za'ra wa'aba da.

2

Senai'õ na rowasu'u'wa norĩ na rowasu'u Zudasi 3-16

1 Duréihã ma tô ni'wam norĩ hã wahi'rata norĩ wazari 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa newa. Tane, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã, te za duré aiwazari 're hâimana za'ra wa'wa. Ta norĩ nhimirowasu'u hã tô sena newa, da te âma 're saze za'ra mono wamhã, te za dahâimana wẽ zé hã dawĩ 're si'utõrĩ za'ra. Wanhib'apito hã tidâ'âzém na te te 're wa'âbâ za'ra mono nherẽ, te za 're simrami za'ra, tinhib'apito zô, tô senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã. Taha wa, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ahã za'ra, 're dâ'â za'ra mono da.

2 Ta norĩ hâimanazéb zarina, te za da'ahã na da te âma 're sasõmri za'ra, dahâimana nhiséb'õ na, Wanhib'apito zazei'wa

na dama 're siwasu'u za'ra mono nherê. Taha wa, te za da'ahâ na Wanhîb'apito nhimiroti ma, da te 're nharî wasété za'ra, taré.

³ Tô senai'ô na rowasu'u'wa norî hã te za taré rob'uiprazéb zô, tinhimirosa'rata na si, marî na te te aima 're rowasu'u' za'ra wa'wa. Tane nherê, ta norî hã îwasété na 'Re îhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di. Taha wa, îsimihâzé wi, sisô'reptu waihu'u za'ra ô di za.

⁴ Tane, hâiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norî hã, duréihã tiwasédé te te 're 'manharî za'ra mono wamhã, tinhimihâzé hã te te tâma ba'a za'ra ô di, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. Ropipa u ma tô sisiti satôri za'ra, tame 're simasa mono da, pawasisi ré robra âma. Tame te za ta norî hã 're simasa, bâdâ îwa îwaptã'âzéb u, dahâimanazém na te te îda'awaihu'uzéb zarina te te dama î'arowairébézéb u hã. Tawapsi te za ta norî hã hã za'ra.

⁵ Duréi uptabi hã 'Re îhâimana u'âsi mono hã tinhimihâzé hã te te dama ba'a ô di, ti'ai âma 're îdahâimana za'ra mono norî ma. Â ma, ma tô tinha, â pusi mono da, â na te te da'uprosi da, 're dahâimana wasété za'ra mono wa. Nowé norî si ma tô sô'reptu za'ra, 7 na îhâiba za'ra norî me. Nowé hã te te aré dama 're roti u'âsi, 're dahâimana wê za'ra mono da, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimiroti na.

⁶ Duré, dahâimana wasété wa, ma tô 'Re îhâimana u'âsi mono hã siwi da'awê'ô, Sodoma na 'ri nho'ômo nhisi âma, duré Domora na 'ri nho'ômo nhisi âma zama. Unhama ro'o na ma tô da'uprosi, da te âma waihu'u za'ra da, dawasété na si 're dahâimana za'ra mono wa, aiwa za te te 're îda'ahâ za'ra mono na.

⁷ Roho si 're morî wê wa, ma tô sô'reptu, 'Re îhâimana u'âsi mono hã. Dahâimana nhiséb'ô na, 're dahâimana za'ra mono wa, ma tô tipê'ê na aré te te 're robzépata, Ro hã.

⁸ Da'rata 're hâimana mono ré, awê sidâpâsi dawasété na te te 're da'awaihu'u mono wa, duré damreme wasédé hã te te 're awapari mono wa, pê'êzé ahâ uptabi di, Ro hã.

⁹ 'Re îhâimana u'âsi mono ma, waihu'u pese di, Ro hã te te îsô'reptuzéb da hã. Tane duré, Wanhîb'apito ma waihu'u pese di, ro'wa'rutu hawi te te 're î'anho'reptui mono zéb da hã, îsimiroti 'madâ'â pese 'wa norî hã. Duré tâma waihu'u pese di, te te 're îda'ahâ za'ra mono zéb da hã, 're îdanomro wasété mono norî hã, bâdâ îwa îwaptã'âzéb u hã, dahâimanazém na te te îda'awaihu'uzéb da hã. Tawapsi te za dahâimanazéb zarina te te dama 're arowairébé, rob'râsutuzéb âma.

¹⁰ Dahâimana nhiséb'ô na 're dahâimana za'ra mono wamhã, duré îsimiroti hã da te dasiwi 're wê'ô za'ra mono wamhã, te za sa'êtê na da te 're robzépata za'ra, 'Re îhâimana u'âsi mono nhimihâzé zarina.

Senai ò na rowasu'u'wa norĩ hã, te simipari ãna 're hãimana za'ra. Ta norĩ hã hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te te 're wazéb za'ra mono ò di. Timreme na te te ãma 're wasété u'âsi za'ra, sina pahi za'ra ãna.

¹¹ Hãiwa ãma 'Re ìhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ ma, siptete za'ra di. Duré tãma waihu'u pese za'ra di. Tane nherê, Wanhib'apito nho'a 're hãimana za'ra mono wa, senai'ò na rowasu'u'wa norĩ ãma, 're mreme wasété za'ra mono ò di, asa.

¹²⁻¹³ Tanei ò di, aibã norĩ hã senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã. Roti hã uburé tãma waihu'u za'ra ò wamhã, te roti ma te te 're nharĩ wasété za'ra, wê nherê, roti hã. Ta norĩ hã abaze ne, te rosa'rata ãna 're hãimana za'ra, simiza'rese ãna. Taha zarina, abaze hã da te 're simroi mono wa, 're ìrere'e mono ne, te za ta norĩ hã 'Re ìhãimana u'âsi mono hã te te 're hã za'ra, 're ìhãimana wasété za'ra mono zé wa'rãmi.

Ta norĩ hã te marĩ hã te te sima 're wê ahã za'ra. Siséb ãna, te rowa'a na te te 're rob'manharĩ wasété za'ra. Taha wa, ta norĩ wazari, 're asaihuri aba mono wa, te ai'ãma 're mreme wasété za'ra wa'wa, ìsazei'ò'wa norĩ hã.

¹⁴ Senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã te pi'ò ìwasété norĩ zò te te 're rob'madã'ã u'âsi za'ra. Ta norĩ ma hã wê za'ra di, tiwasédé hã te te ãma 're ì'manharĩ u'âsi za'ra mono zéb da hã. Hãimana nhipse na te ta norĩ hã 're nomro, da te ãma 're sasômri za'ra mono da. Tawamhã ni'wam norĩ hã siptete sina Wanhib'apito ãma 're nomro mono ò wamhã, te za ta norĩ ãma te te 're sasômri za'ra. Duré senai ò na rowasu'u'wa norĩ hã te tinhimarĩ wê zò si, te te sima 're rob'ruiwapari u'âsi za'ra. Taha wa, ta norĩ hã tãma wê ò di, 'Re ìhãimana u'âsi mono ma hã.

¹⁵ Ta norĩ hã ma tô 're ìdanomro wê mono zé hã rême za'ra, Bara'ã hã 're ìmorizéb zarina, oto 're nomro mono da. Bara'ã hã Be'oho 'ra. Duréihã ma tô Bara'ã hã sima wê, rob'uiprazé hã da te tãma sômri da, ìsimiromhuri wasété wa'rãmi.

¹⁶ Tawamhã 'Re ìhãimana u'âsi mono zadawa para, ma tô ìsimizama hã awaru po'repore hã, a'uwê mreme na tãma tinha, simiza'rese ãna 're morĩ tã da. ãne na ma tô tiwi sizã, za te te ì'manharĩ wasété zé hã.

¹⁷ Senai'ò na rowasu'u'wa norĩ hã, tinhimirowasu'u na te te ãma 're dapawaptob za'ra mono ò wa, wa za oto marĩ na aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa. Ta norĩ hã sipti hã 're ì'â're mono ne, te 're hãimana za'ra. Duré hãiwa nhirõno hã rowa'u hã nimomo te te 're sate mono wa, tã hã ìhawi we 're ìta'a mono ò ne, te 're hãimana za'ra. 'Re ìhãimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ hã pisutu sirõmo za'ra, robra si 're ìsa'wari mono zéb ãma, ìwa 're hãimana u'âsi za'ra mono da.

¹⁸ Ta norĩ hã simiroti pire newa, 'rãwi sina 're wata za'ra mono sina, te za te te dama 're rowasu'u za'ra, da te dasima 're ìwê za'ra mono zéb uwaibaba, 're dahãimana wasété za'ra

mono da, dama 're ĩrowẽ za'ra mono zéb da newa. Āne wamhã, nimosi ĩsazei'õ'wa norĩ hâimana wasétézém hawi 're ĩdasipizari za'ra mono norĩ hã, te za oto te te ãma 're sasõmri za'ra, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ ãma hã.

¹⁹ Dasi'uihã na dahâimanazém na 're dahâimana wasété za'ra mono nherẽ, rowẽ na si za 're ĩdanomro mono na, te ta norĩ hã te te dama 're rowasu'u za'ra, taré. Tane nherẽ, rowẽ na si 're nomro mono õ di, ta norĩ hã, tihâimana wasété hawi ĩwairébézéb da hã, tãma waihu'u za'ra õ wa. Marĩ hã da te 're sei hõsi za'ra mono wamhã, dasi'uihã na da te 're rême waihu'u za'ra mono õ di za. Tane, senai'õ na rowasu'u'wa norĩ hã si'uihã na tiwasédé hã te te sahãri waihu'u za'ra õ di.

²⁰ Até ta norĩ hã Danho'reptui'wa na ma tô Wanhib'apito Zezu Cristu hã te te 're waihu'u za'ra. Taha zarina ma tô ĩsazei'õ'wa hâimana wasétézém hawi 're sipizari za'ra. Tane nherẽ, apã dasiré 're hâimana wasété za'ra mono wamhã, e niha za tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Wanhib'apito hã te te 're saze za'ra mono õ ré, rowẽ'õ na 're ĩhâimana za'ra mono zém nhipai u hã, tãma 're rowẽ õ uptabi za'ra mono di za oto.

²¹ Ta norĩ hã hâimana wẽ na 're hâimana za'ra mono da, te te sina 're waihu'u za'ra mono õ ré, ma tô robzei'õ na 're hâimana za'ra. Tazahã, dahâimana wẽ zé hã te te oto siwi 're wẽ'õ pese za'ra mono wa, te oto robzei'õ uptabi na 're hâimana za'ra.

²² Ta norĩ hã apã tiwasété u 're sipizari za'ra mono wa, ma tô te te sina ãma 're uwaimrami za'ra, dahâimanazém na tô sena na da te dasima 're ĩnharĩ za'ra mono zé hã, ãne: “Wapsã hã te za apã mo, tinho'o'o zô, te te 'rêne da. Duré uhãbã hã da te 're upsõ za'ra mono nherẽ, te za apã 're si'uptob za'ra, ti'ai wai'õ na.”

3

Wanhib'apito Zezu Cristu hã za apã we ĩmorizé wasu'u

¹ ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa za duré rob'ui'ére na ãma aima sisiwi za'ra wa'wa, maparane te aima ĩrob'ui'ére za'ra wa'aba zéb zarina, rosa'rata wẽ na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da.

² Wa tô ĩsima wẽ, duréhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ nhimiroti na, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da. Wa tô duré ĩsima wẽ, Wanhib'apito nhimiroti na zama, te ãma aipo're pu'u za'ra wa'aba da, Wanho'reptui'wa nhimiroti na hã, wasiré ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã wa te aima ãma 're ĩrowasu'u za'ra wa'aba mono zém na hã.

³⁻⁴ Marĩ ĩpire na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. Rob'rãsutu u hã romhuture wamhã, te za ni'wam norĩ hã ãne 're hâimana za'ra. Marĩ ĩwasété zô si te za te te 're rowasutu za'ra. Āne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa: “Oro apã wei morĩ su'u 'ruza, Zezu Cristu hã. Ropoto

na'rata hawimhã, tô õhõ u'â romhâimanazé hã. Apâ wei morĩ õ ré, ma tô wamama norĩ hã wawi 're dâ'â za'ra." ãne te za te te aima 're nharĩ za'ra wa'wa.

⁵⁻⁶ Ta norĩ hã te te 're 'madâ'â za'ra mono õ di, duréi pese timreme na hã hãwa te te ĩpoto na, ti'a te te ĩpoto na zama, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Ta hã ma tô â na ãma aiwanhiza, â hã ti'a hã te te 're uirĩ mono da oto. Duré ãma ronomro pari, ma tô â pusi. Ma tô tâ si nomro. Ma tô uburé marĩ hã ti'ai ãma hã uprosi, â na.

⁷ Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme zarina, hãwa norĩ hã ti'ai me te za a'â 're hâimana zahuré. Bâdâ ĩwa ĩwaptã'ázéb u, te za dahâimanazéb zarina dama arowairébé, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. Tawamhã te za da'uprosi, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã. Duré unhama ro'o na te za oto hãwa norĩ hã uprosi zahuré, ti'ai me.

⁸ ĩsiwadi norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, Wanhib'apito hã zahadu apâ wei morĩ õ nherẽ, ma'ãpé marĩ na ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, aiwi 're simani tõ za'ra wa'aba mono da. Bâdâ hã wa te 're ĩsa'rata za'ra mono nei õ di, Wamama nhimiza'ratazé hã. Bâdâ misi nherẽ, tâma hã wahub ahã ne. Duré miu na wahum nherẽ, tâma hã misi bâtã na.

⁹ Wanhib'apito hã wa'a õ di, ĩwẽ na te te dama ĩropisutuzém na, te te dama ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono da hã. Ai'ãma wa'a su'u za'ra wa'aba õ di, te te ĩ'aihã za'ra wa'aba da hã. E marĩ wa. Te te ĩda'uprosi da hã tâma wẽ õ di. Uburé dawasété wi 're ĩdasipizari za'ra mono da si, tâma ĩwẽ hã, ĩsimiroti zarina 're danomro wẽ mono da si.

¹⁰ Wa za oto aima ãma romnhimiré'é za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da. ĩsipsaihuri hã sô ĩdanhimipari õ zém na si, te za ázé, 'ri para u hã. Tane, Wanhib'apito zô 're ĩdanhimipari za'ra mono õ zém na si, te za wei mo apã. ãne wamhã, hãwa te za ai'utõ. Rãrã'ã za'ëtê uptabi di za. Uburé marĩ hã hãwa na 're ĩsimasa mono hã te za ai'uzã. Danhipti'ai mono bâ, marĩ hã 're ĩhâimana za'ra mono hã te za si'utõrĩ.

¹¹ Tawamhã, uburé marĩ hã ĩsi'utõrĩzém na hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, e niha te za tawamhã 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Te za aiwẽ uptabi na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina si.

¹² Te za duré asimi'ẽ na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono bâdã te te ĩpisutu zô. Bâdã hã ĩwa waptã'ã su'u da, te za asiptete sina 're aihâimana wẽ za'ra wa'aba mo. Bâdã ĩwa waptã'ã wamhã, te za hãwa hã ai'utõ, unhama ro'o na. Duré uburé marĩ hã hãwa na 're ĩsimasa mono hã te za ai'utõ.

¹³ ãne za romhâimana wa, hãwa ĩtéb zô, duré ti'a ĩtéb zô zama, wa za sô 're wanhimipari u'âsi za'ra, tame dawẽ na si

're ãdahâimana za'ra mono zéb zô. 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãne ãwê na te te dama ropisutu wa, wa za sô 're wanhimipari u'âsi za'ra.

¹⁴ Taha wa, ãsiwadi norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, rowê zô 're asimipari za'ra wa'aba mono sina, te za sada 're asiptete za'ra wa'aba mo, aihâimana wê na 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã aihâimana wê uptabi na, te te 're aiwaihu'u za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi ãma 're anomro aba mono da.

¹⁵ Ma'ãpé, ãma 're rosa'rata pese za'ra wa'aba mono, Wanhib'apito hã da'ãma ãwa'a su'u ô zém na hã. Ta hã te simi'ê na 're hâimana, tinhimihâzé wi te te 're ãda'anho'reptui mono da hã. ãne na ma tô duré Paru hã wama ãsawi pe hã aima rob'ui'ére za'ra wa'wa, hâiwa hawi rowaihu'u na 'Re ãhâimana u'âsi mono te te tãma ãwaihu'uzéb zarina.

¹⁶ ãne na ma tô te te dama 're awaihu'u, Paru hã te te dama ãma 're rob'ui'ére mono wamhã. Nimame te tihâimana za'ra, ãsimi'ui'ére pire hã. Ta hã dama pire za'ra di, da te 're ãwaihu'u za'ra mono zéb da hã. ãne wa, ma tô ni'wam norĩ hã ãsimiroti na te te ãma 're upa za'ra, te te 're waihu'u pese za'ra mono ô wa, wê nherê, ãsimiroti hã. Ta norĩ hã Wanhib'apito ãma siptete sina 're hâimana za'ra mono ô wa, ma tô Paruhu nhimiroti na te te ãma 're upa za'ra. Duré 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti 'rata na rob'ui'ére hâiba amo na zama, ma tô te te ãma 're upa za'ra. Taha wa, te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã hã za'ra.

¹⁷ ãsiwadi norĩ, ãma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba wa, ma'ãpé 'rãwi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mono, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti wê'ô'wa norĩ nhimirowasu'u hã 're wapari za'ra wa'aba mono tã da, Wanhib'apito ãma asiptete sina 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

¹⁸ Ma'ãpé, 're aihâimana wê u'âsi za'ra wa'aba mono, aihâimana wê hã asima 're sa'êtê za'ra wa'aba mono da, Wanhib'apito Zezu Cristu te te 're ãwa'apawapto mono zém na. Duré Wanho'reptui'wa Zezu Cristuhu ãma rowaihu hã, te za asima 're ãsa'êtê za'ra wa'aba mo. Ta hã Wanho'reptui'wai wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra. Tane tô.

1 Zuwā

Īsazei'wa **norĩ ma, Zuwā te te ĩrob'ui'ére** **na'rata zé** **Ībaihā wasu'uzé**

Ā ĩbaihā na rob'ui'ére hā Zuwā hā āma sisisi ō di. Tane nherē, ĩsāna'rata hawim na hā dama waihu'u pese za'ra di, ĩsimi'ui'ére na hā. Zuwā hā ma tô wama waihu'u za'ra tinhimi'ui'ére na hā, 're wasisawi pese za'ra mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩwa'azawi pese mono ne. Duré rowa'a na si 're wanomro mono da, ma tô wama waihu'u za'ra, wawasédé hā wa te 're 'manharĩ za'ra mono āna.

Zezu Cristu ĩsi'a'uwězé wasu'u

¹ Wa hā Zuwā, wa za oto aima āma rob'ui'ére za'ra wa'wa, Wanhib'apito zazei'wa, 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ ma. Duréhā marĩ ō uptabi ré, 're ĩhâimana mono āma, wa za aima āma rob'ui'ére za'ra wa'wa. Ta hā ma tô si'a'uwě, ti'ai āma hā. Ta hā wa tô wa te 're wapari za'ra, ti'ai āma 're morĩ ré, ĩsiré 're ĩwanomro mono norĩ hā. Wa tô duré wa te 're hâiba 'madâ'â u'âsi za'ra, watōmo na. Dâ'â pari, hâiwa'utu wa, wa tô duré wanhib'rata na hâiba upi za'ra ni. Ta hā 'Re ĩhâimana u'âsi mono mreme na ĩsisi hā, duré 're ĩdanomro mono zép té, te te dama 're ĩ'apisutu mono.

² Duréhā marĩ ō ré hā Wamama siré te 're hâimana u'âsi, ta hā. Tawamhā ma tô we datēme sihâi'ré, sō'awi āma 're ĩdanhopré mono da hā. Wa norĩ hā wa tô wa te 're 'madâ'â za'ra. Taha wa, sena na wa aima wasu'u za'ra wa'aba ni, 're ĩdanomro u'âsi mono zé te te dama 're ĩ'apisutu mono hā.

³ E marĩ da, wa āne aima rowasu'u za'ra wa'aba ni, wa te 're ĩ'madâ'â za'ra mono zém na hā, duré wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na zama. Wamama siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, duré ĩ'ra siré Zezu Cristuhu siré 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono ne, a norĩ wa'aba zama ĩsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono da, wa āne aima waihu'u za'ra wa'aba ni.

⁴ Watoi uptabi zé hā wa te wasima 're 'masisi za'ra mono da, wa āne aima āma rob'ui'ére za'ra wa'aba ni, āma 're ĩwahâimana za'ra mono zéb da hā.

'Re ĩhâimana u'âsi mono, rowa'a u'âsi 're ĩhâimana mono zé wasu'u

⁵ Zezu Cristu hā ma tô Timama hā te te wama 're sadawa wasu'u za'ra. Taha nhimirowasu'u hā wa te 're ĩwapari za'ra mono zém na wa oto aima rowasu'u za'ra wa'aba ni. E niha Timama hā te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hā. Āne na wa tô wa te 're wapari za'ra: "Rowa'a wamhā, robra ō di. Tane, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā wě uptabi wa, marĩ

ĩwasédé hã ãma 're hâimana mono õ di." ãne Timama hã te te wama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono zé hã.

⁶ Áté wa za wawasété na 're wahâimana za'ra. Tawamhã, wawasété na 're wahâimana za'ra mono wamhã, robra u'âsi wa za 're wahâimana za'ra, wapê'ê remhã. Tawamhã robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono siré, 'râwi 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, wazadawa nhipse na wa za 're wahâimana za'ra, wapê'ê 're, robra u'âsi 're wahâimana za'ra mono nherê. ãne wamhã, tô senai õ di, 're ĩwahâimana za'ra mono zé hã.

⁷ Tane nherê, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're wahâimana za'ra mono wamhã, rowa'a na 're ĩhâimana mono ne, wa za duré wa norĩ hã rowa'a na 're wahâimana za'ra. Taha zarina, wa za duré 'râwi wasiré ãma 're wahâimana za'ra, wasisawi pese sina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te za duré wawasédé hã te te wama 're apari tidâ'ázém na Zezusi hã, wawasété ãna oto ãma 're wanomro mono da.

⁸ Áté wa za taré 'râwi wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra, ãne: "Wa norĩ hã wawasété ãna, wa 're wahâimana za'ra." ãne wasi'ãma wa te 're rosa'rata za'ra mono wamhã, wa za 'râwi wasima 're wazadawa nhipse za'ra, wawasété õ na wasina 're ĩwawata za'ra mono na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã wapê'ê 're, wama 're hâimana za'ra mono õ di, ãne wamhã.

⁹ Tane nherê, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono na 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, 'râwi 're wasiwê'õ za'ra mono wamhã, te te dama 're ĩ'aropisutu mono zéb zarina, te za te te wama ãma 're a'uwaimrami, te te wama ãma 're a'upai mono ãna. Tãma 're ĩwasiwasu'u za'ra mono zéb zarina, wawasédé hã wa te 're ĩ'manharĩ za'ra mono hã te te wa'ãma 're ab'madâ'ã mono õ di za oto. Te za te te wama 're apari, wawasédé hã.

¹⁰ Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô da'ãma waihu'u siro, uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zém na hã. Taha wa, wa norĩ hã wawasété ãna 're ĩwahâimana za'ra mono na dama 're wasiwasu'u za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma, wa ĩsadawa nhipe hã wa te ãma 're sa'ra za'ra. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wapê'ê 'remhã, wama 're hâimana za'ra mono õ di za.

2

Zezu Cristu hã Timama ma, te te 're ĩda'apawapto mono zé wasu'u

¹ ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, e marĩ da, wa ãne na aima rob'ui'ére za'ra wa'wa. Aiwasété ãna ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zéb da hã, wa ãne ĩnhimi'ui'ére na ãma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Tane nherê, aiwasédé hã 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono wamhã, 're 'manharĩ za'ra

wa'aba mono nherē, Zezu Cristu hã 're ĩmorĩ wē uptabi hã te za ai'ãma 're sisapĩ za'ra wa'wa, tinhimiroti wē na. Timama ma, te za ãne te te 're aiwasu'u za'ra wa'wa, Zezusi hã: “Ā norĩ hã, tiwasédé te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, asiwi 're awē'õ mono õ di za. Wa hã wa tô ĩ'upana sada ĩdâ'â za'ra, uburé ĩwasédé hã te tãma 're ĩ'apari mono zéb da hã.” Āne te za Timama wi te te 're rowaptērē, ai'upana za'ra wa'aba.

² Ta hã ma tô wazada dârâ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wawasédé hã te te wama 're ĩ'apari mono zéb da hã. Tane nherē, wazada si dâ'â õ di. Uburé da'udâna dawasédé hã da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono norĩ zada zama, ma tô dârâ, da'upana.

³ E niha, wa za tawamhã wasina waihu'u pese za'ra ni, 'rãwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wapsi, wa za wasina wa te 're waihu'u za'ra, 'rãwi ĩsiré 're ĩwahâimana za'ra mono na.

⁴ Até ni'wa hã te za ãne dama 're siwasu'u: “Wa hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hâimanazé hã ĩma waihu'u pese di.” Ta hã ĩsimiroti hã te te 're 'madâ'â pese mono õ nherē, te za taré dama 're siwasu'u, sadawa nhipese na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã tô sena uptabi hã ĩpě'ě 're, tãma 're hâimana mono õ di.

⁵⁻⁶ Tane nherē, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti si te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩda'azawi pese mono zém ne, 're ĩsisawi pese za'ra mono zéb zô, ta norĩ wi tiwi 're rowaptâ'â za'ra mono õ di za. Te za te te tãma ãma 're uwaimrami u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma 're ĩhâimana za'ra mono na dama 're siwasu'u za'ra mono wamhã, e niha tawamhã, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã za. Zezu Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, 're ĩhâimana wē mono zém ne, te za 're hâimana wē za'ra. Āne hã wa norĩ hã 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa za sena na wa te wasina 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ãma si 're ĩwahâimana za'ra mono zém na hã.

Duréi nherē, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti té wasu'u

⁷ ĩsisānawā norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãhãna 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizép tém na te ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'aba õ di. 'Re ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawi, aima 're ĩhâimana za'ra wa'aba mono zém na, wa ãma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, za 're ĩwasisawi pese za'ra mono zéb da na. Ta hã te 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo.

⁸ 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te dama ĩrotizé hã ãhãna te ãma ĩrob'ui'ééré hã duréi nherē, ãhãna hã duré ité oto. E marĩ wa. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, ma tô Timama nhimiroti zarina te te 're da'azawi pese, tô õhõ zarina si. A norĩ wa'aba zama te duré ĩsimiroti zarina 're aihâimana za'ra wa'aba mo,

're asisawi pese za'ra wa'aba mono sina. Taha wa, wa tô oto wa te 're waihu'u za'ra, duréi nherê, âhâna hã ité duré, Wamama nhimiroti hã, ôhõ si nherê. Zezusi hã ti'ai âma 're morĩ ré, ma tô te te dama 're rowasu'u, rowa'a na si 're danomro wê mono da, robra na si 're danomro wasété tô mono da, danhimiza'rese âna. Taha wa, te oto robra hã te te sina rosapari u'âsi. Īwa'râmi te rowa'a ĩsa'êne hã te te sina rosa'ré, hâimo.

⁹ Áté ni'wa hã dasiré ĩsazei'wa newa te za taré âne dama 're siwasu'u: "Wa hã, 're ĩmorĩ wê di. Rowa'a na si wa 're ĩhâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina." Âne ni'wa hã dama 're siwasu'u mono nherê, ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra na 're hâimana.

¹⁰ Ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're azawi pese mono wapsi, te za rowa'a na 're hâimana u'âsi, tipê'ê 're. Tawamhã rowa'a na si 're morĩ wamhã, 're si'marõpãrĩ mono õ di za tiwasété na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti zarina 're hâimana wê mono wa.

¹¹ Tane nherê, ni'wa hã ĩsazei'wa norĩ te te 're a'ruiwapari mono wamhã, ta hã te zahadu robra u'âsi siwa'ru 're hâimana, tipê'ê 're. Robra na datob'a ne siwa'ru 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're hâimana wasété.

¹²⁻¹⁴ Ī'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã aiwasété 'wa hã te te ai'âma 're ab'madâ'â aba mono õ di oto, Zezusi hã dazada ĩdâ'ázéb zarina. Duré Wamama hâimanazé hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Taha wa, wa aima âma rob'ui'ére za'ra wa'wa.

Īprédum norĩ, duréihã marĩ õ uptabi ré, 're ĩhâimana mono siré 'râwi 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa duré aima rob'ui'ére za'ra wa'wa.

Duré ĩpréduptém norĩ, ĩwasété uptabi âma ai'uté za'ra wa'aba wa, wa aima rob'ui'ére za'ra wa'wa. Duré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u zarina si asiptete na 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa, wa oto âne aima âma rob'ui'ére za'ra wa'wa.

¹⁵⁻¹⁶ Ti'ai âma dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono na, wa za oto aima rowasu'u za'ra wa'wa. Dawasété zô, da te dasima 're ĩrob'ruiwapari u'âsi za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, datômo na marĩ hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa, da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, danhimarĩ ahâ wa, 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zé hã, Wamama tei õ di. Duré, dahâimana pire na 'râwi dasina 're ĩdawata za'ra mono zéb zama, Wamama tei õ di. Uburé marĩ hã ti'ai âma ĩwasétére hã dapo're'õ u'âsi 're ĩdanomro mono norĩ te hã.

Taha wa, ti'ai âma uburé 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ne, aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ di za. Aiwasété zô asima 're rob'ruiwapari za'ra

wa'aba mono wamhã, tô sena Wamama hã 're sawi waihu'u za'ra wa'aba mono ô di za.

¹⁷ Ti'ai âma uburê 're ĩdahâimana wasété za'ra mono zé hã ĩsi'utôrizéb u, âhãna hã te te sina rotété u'âsi, duré uburê marĩ ĩwasédé hã da te dasima 're ĩruiwapari za'ra mono zama. Zahadu wapsi te za ai'utô, simisutu. Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutuzém na si 're hâimana za'ra mono wapsi, ta norĩ si te za 're hâimana u'âsi za'ra, si'utôri âna.

Cristuhu zada za 're ĩhâimana mono wasu'u

¹⁸ ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ropsi'utôrizéb u hã romhuture di oto. Tame te za oto aibã ĩwasédé hã dama 're hâimana sô'awi, Cristuhu zada 're ĩhâimana mono hã. Cristuhu newa te za ĩsimiroti hã da te 're wapari za'ra. Taha wasu'u hã ma tô 're ĩwapari u'âsi za'ra wa'aba mo. Tane nherê, te duré âhãna wanho'a 're hâimana za'ra ahâ uptabi na, za Cristuhu zada dama 're ĩhâimana mono ne. Taha wa, wama waihu'u pese za'ra di oto, ropsi'utôrizéb u ĩromhuture na hã.

¹⁹ Ta norĩ hã ma tô aré wasiré 're si'rã'otô u'âsi, ĩwasu'uwê u. Wasiré uptabi 're hâimana za'ra mono ô nherê, ma tô aré wasiré 're hâimana za'ra. Wasiré uptabi, 're hâimana za'ra mono 'wa'âhã, te aré wasiré 're hâimana u'âsi za'ra, 'râwi. Tane nherê, ma tô wahawi 're wairébé. Taha wa, wa tô wasina waihu'u za'ra ni oto, wasiré uptabi 're ĩhâimana za'ra mono ô na hã.

²⁰ A norĩ wa'wa hã ma tô Zezusi hã 're ĩmorĩ wê uptabi hã te te 're aipisutu za'ra wa'wa, Timama pê'êzani hã te te aima 're sômri za'ra wa'aba mono da. Taha wa, ma tô oto Wamama nhimiroti tô sena uptabi hã aihâiba mono bâ ĩwaihu'u za'ra wa'wa.

²¹ E Wamama nhimiroti hã tô sena uptabi hã waihu'u za'ra wa'aba ô wa, wa âne âma aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Mare di. Âne wab ô di. ĩsimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima âma rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Duré 're ĩdazadawa nhipese za'ra mono zé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti tô sena uptabi hawib ô na hã waihu'u pese za'ra wa'aba wa, wa âne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

²² E 'wam norĩ hã bété 're ĩsadawa nhipese za'ra mono hã. Ta norĩ hã te âne Zezusi hã te te dawĩ 're udã za'ra: "Zezusi hã Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutu ô di." Ta norĩ hã sadawa nhipese uptabi na 're ĩhâimana za'ra mono. Ta norĩ hã te Cristuhu zada 're hâimana za'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wa. ĩmama zada zama te duré 're hâimana za'ra, ta norĩ hã.

²³ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, te te dawĩ 're udã za'ra mono wamhã, ta norĩ hã ĩmama siré 'râwi 're hâimana za'ra mono ô di. Ni'wam norĩ si, Zezusi hã Wamama hawi we

ĩmorĩ na te te 're ĩsaze za'ra mono na tō sena dama 're ĩsiwasu'u za'ra mono norĩ si, te Wamama siré 'rāwi 're hāimana za'ra, rowē na.

²⁴ Ma'āpé, ĩwasu'uwē hā 're ĩsaze na'rata za'ra wa'aba mono zém hawĩ 're ĩwapari za'ra wa'aba mono zém na si 're anomro u'āsi aba mono. Āma 're anomro u'āsi aba mono wapsi, te za duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra āma 're anomro aba mo, duré ĩmama āma zama.

²⁵ Cristu hā ma tō āne wama ropisutu sirōmo za'ra, 're wadâ'â za'ra mono āna, ĩ'rata 're ĩwasi'ubumroi u'āsi mono zéb da hā.

²⁶ E 'wam norĩ āma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. Sadawa nhipese na taré te te aima 're ĩroti za'ra wa'aba mono norĩ āma, wa aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa. ĩsiniwĩ 're aipizari za'ra wa'aba mono da, te ta norĩ hā tinhimiroti tō senaĩ ōre na te te 're aipibui u'āsi za'ra wa'wa.

²⁷ Tane nherē, ma tō Cristu hā Timama pē'ēzani hā te te aima 're sōmri za'ra wa'wa. Taha ré, te oto ĩré 're anomro u'āsi aba mo. Aipē'ē 're, te aima 're hāimana u'āsi za'ra wa'wa. Taha wa, roti aimawĩ zō asina 're asimipari za'ra wa'aba mono ō di za. Taha si te za uburé marĩ ĩwē hā te te aima 're waihu'u za'ra wa'wa, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hā. Tō sena uptabi, ĩsimiroti hā. Taré te te aima 're roti za'ra wa'aba mono ō di. Taha wa, te za ĩsimiroti si 're ĩ'madâ'â pese za'ra wa'aba mo. Cristuhu āma si te za duré 're anomro u'āsi aba mo.

²⁸ ĩ'ra norĩ, āne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Zezusi hā apâ wei morĩ ō ré, ma'āpé ōhō āma si 're anomro u'āsi aba mono, apâ za wei morĩ wa, tāma aipahi za'ra wa'aba tō da, duré rowazép te, tāma ai'rāpo za'ra wa'aba tō da.

²⁹ Cristu hā 're ĩmorĩ wē uptabi na hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di oto, marĩ na 're ĩsiwasété mono ō na hā. Taha wa, ni'wam norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te te dama 're ĩ'apisutu mono zéb zarina si 're nomro wē mono wamhā, tawapsi te za oto ĩwaihu'u za'ra wa'wa, ta norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhib'a'uwē, tō sena 're ĩnomro mono na hā.

3

'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra norĩ 're ĩhāimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ma'āpé, āma aipo're pu'u za'ra wa'aba. Wamama hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, tō sena te te 're wa'azawĩ pese uptabi. Te te 're wa'azawĩ pese mono wa, te ti'ra na te te 're wa'anhisi. Taha wa, tō sena, wa oto ĩ'ra hā 're wahāimana za'ra, ĩsazei'wai mono bâ. Dapo're'ō u'āsi 're ĩdanomro mono norĩ hā, Wamama hā te te siwi 're waihu'u za'ra mono ō wa, wa norĩ zama ĩ'ra na te te duré siwi 're wawaihu'u za'ra mono ō di, ta norĩ hā.

² Īsisānawā norī, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norī hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, wa oto 're wahāimana za'ra. Tane nherē, za 're ĩwahāimana za'ra mono zéb da hā, zahadu wama waihu'u prā za'ra di. Cristu hā apā wei wazô morī wamhā, ĩsine wa za oto 're wahāimana za'ra. Āhā si wama waihu'u pese za'ra di. E marī wa, wa za ĩsine 're wahāimana za'ra. Tô sena Cristu hā 're ĩhāimana mono zém na 'rāwi wa te oto wasiwi waihu'u za'ra wa, wa za ĩsine 're wahāimana za'ra.

³ Ōhō zô rob'umnhasi sina, sô 're wanhimipari za'ra mono ré, wa za uburé marī ĩwasédé hā wa te wasiwi 're wē'ô pese za'ra 'rāwi, ĩwē na si 're wahāimana za'ra mono da. Cristu hā wasété āna 're ĩmorī ne, wa za 're wahāimana za'ra.

⁴ E marī tawamhā, 're ĩdawasété za'ra mono zé hā. 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti, da te dasiwi 're wē'ô pese za'ra mono wamhā, ta hā dawasédé. Taha wa, ni'wam norī hā 're wasété za'ra mono wamhā, ta norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti te te siwi 're wē'ô za'ra, 'rāwi.

⁵ Tane nherē, Cristu hā ma tô we ti'ai u mo, dawasédé hā te te dama 're apari mono da. Ā hā aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Ta hā 're ĩmorī wasété ô, duré marī ĩwasédé hā te te 're ĩ'ab'manharī mono ô.

⁶ Taha wa, ni'wam norī hā Cristuhu āma si 're hāimana za'ra mono wamhā, ta norī hā 're hāimana wasété za'ra mono ô di. Tane nherē, ni'wam norī hā 're hāimana wasété u'āsi za'ra mono wamhā, ta norī hā Zezusi hā Danho'reptui'wa na te te 're waihu'u za'ra mono ô di. Ta norī ma, Zezusi hā tāma waihu'u za'ra ô di tô.

⁷ Ī'ra norī, dahāimana wasété na 're ĩdanomro mono na, da'āma 're sasômri za'ra wa'aba mono ô di za, danhimiroti senai'ô na dama 're ĩhāimana za'ra mono na zama. Ma'āpé 'rāwi asina 're asôpré pese aba mono. Ni'wam norī hā 're nomro wē mono wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimiroti na sima āma 're sipa za'ra mono ô wamhā, ta norī si 're hāimana wē za'ra mono di, Cristu hā 're ĩmorī ne.

⁸ Wa'uburé hā, wa'rui'wa hā ropoto na'rata hawim haré, te tiwasédé hā te te 're ab'manharī u'āsi. Taha wa, ni'wam norī hā tiwasédé te te 're 'manharī u'āsi za'ra mono wamhā, ta norī hā Wa'uburé nhib'a'uwē te 're hāimana za'ra. Taha nhimiromhuri wasédé hā te te tiwi pari da, ma tô 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra hā we ti'ai u datême mo.

⁹ Ni'wam norī hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, 're hāimana za'ra mono wamhā, ta norī hā tiwasédé te te 're 'manharī u'āsi za'ra mono ô di. Mare di. E marī wa. 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ĩpē'ē 're, 're ĩpoto téb za'ra mono zé hā te te tāma 're anhomri mono wa. Duré 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, āma 're 'ra za'ra mono wa, tiwasédé hā ône u'āsi te te 're 'manharī waihu'u za'ra mono ô di za.

10 E niha wa za bété waihu'u za'ra ni, 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra norĩ hã, duré Wa'uburé 'ra norĩ hã. Ni'wam norĩ hã 're hâimana wẽ za'ra mono õ wamhã, duré te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã 'Re ihâimana u'âsi mono 'ra, 're nomro mono õ di. ãne na wa za ta norĩ hã Wa'uburé 'ra na waihu'u za'ra ni.

'Re idasisawi pese za'ra mono zém na roti wasu'u

11 Duréhã ĩsãna'rata hawimhã, ma tô Zezusihi wasu'uwẽ hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo, uburé 're ĩwasisawi pese za'ra mono zém na hã.

12 Duréhã Caĩ, tino te te ĩruiwapari ne, 're wasi'ruiwapari za'ra mono õ di za. Ta hã ĩwasété nhib'a'uwẽ te 're hâimana, Wa'uburé nhib'a'uwẽ. Ta hã ma tô tino tĩwĩ. E marĩ wa. ĩno si 're hâimana wẽ mono wa, 'Re ihâimana u'âsi mono hã te te wẽsãmri 'ru te.

13 ĩsisãnawã norĩ, ĩpo're'õ norĩ hã te za te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. Te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, áté te za 'rãwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo, ãne: "E marĩ wa, te õ norĩ hã te te 're ĩ'ruiwapari za'ra." ãne hã 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono õ di za. Te za tô ihâimana wasété norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'wa. ãne, wa aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩpo're'õ norĩ hã te te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono õ newa, 'rãwi asima 're nharĩ za'ra wa'aba mono tõ da.

14 Ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono õ wamhã, ta norĩ hã te dâ'â u'âsi ne 're hâimana za'ra, tipẽ'ẽ 'remhã, 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti. Tanei õ di, wa norĩ hã wasiré ĩsazei'wa norĩ hã. 'Re ihâimana u'âsi mono nhiti, wapẽ'ẽ 're aré wadâ'â u'âsi ne 're wanomro mono nherẽ, wa tô ĩhawi 're wawairébé, 'Re ihâimana u'âsi mono niwĩ, rowẽ na oto 're wanomro u'âsi mono da, wapẽ'ẽ 'remhã. ãne, wa tô oto wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni. 'Re wasisawi pese za'ra mono wa, wa ãne hã tô sena na wasi'ãma waihu'u pese za'ra ni.

15 Dapãrĩ'wa norĩ ma, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã tãma 're hâimana za'ra mono õ di. ãne hã aima waihu'u pese za'ra wa'aba di. Duré ni'wam norĩ hã te te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, ta norĩ hã dapãrĩ'wa ne, te 'Re ihâimana u'âsi mono ma hã 're hâimana za'ra. Taha wa, wa te 're da'ruiwapari za'ra mono wamhã, 'Re ihâimana u'âsi mono 'rata 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono zé hã wama 're hâimana za'ra mono õ di za, aiwa.

16 E niha wa za, 're idasisawi pese za'ra mono zé hã waihu'u pese za'ra ni. ãne wa za waihu'u pese za'ra ni. Cristu hã te te 're wa'azawi pese mono wa, ma tô sisawi ãna wazada dârã. Taha zarina wa za duré wa norĩ hã 're wasipawaptob za'ra, 're wasisõ'reptu za'ra mono da. 'Re wadâ'â za'ra mono

da nherē, wa za tō 're wasipawaptob za'ra, 're wasihâiba zawi za'ra mono āna. Āne 're ĩdasisawi pese za'ra mono zé hã za oto.

17 Ni'wam norĩ hã marĩ, tãma 're hâimana za'ra mono nherē, marĩ zô dawi 're ĩro'wanhi'riti za'ra mono na te te 're dawaihu'u za'ra mono nherē, da'ãma 're pē'ézé za'ra mono õ wamhã, e ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zéb ré te 're hâimana za'ra. Mare di. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimizawi pese zé hã te te 're waihu'u za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

18 Ĩ'ra norĩ, e wazadawa na si wa za wa te 're dazawi wapti za'ra. Mare di. Wamreme na si wa te 're dazawi wapti za'ra mono õ di za. Uburé wa za marĩ ĩwē na wa te 're dapawaptob za'ra, wanhimizawizé hã tō sena na.

'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, dasina dahâtâ'â āna 're ĩdanomro mono zé wasu'u

19 Ōhõ na si 're wahâimana za'ra mono wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwanomro mono na wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, roti tō sena uptabi na si 're ĩwanomro mono na. Duré ĩsõ'a 're wahâimana za'ra mono nherē, 'rãwi wasina 're wahâtâ'â za'ra mono tō da, te za wapē hã wama 're siwaihu'u u'âsi za'ra, wapē hã ĩ're wama 're simi'wara mono da.

20 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma hã, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Wa norĩ hã marĩ hã wapē'ē na 'rãwi wa te 're ĩwaihu'u za'ra mono zém nhipai u, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi di. Taha wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra, 're ĩwahâimana za'ra mono na 'rãwi wapē'ē na 're wasiwawã za'ra mono nherē, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'ãma 're po're pu'u u'âsi, taha ma uburé marĩ hã tãma waihu'u pese uptabi wa. Wa'ãma 're pē'ézé uptabi mono wa, te za wapē hã ĩ're wama 're simi'wara, ĩ'ra 're ĩwahâimana za'ra mono na, 're wasiwawã za'ra mono õ wamhã.

21 ĩsisānawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa norĩ hã tō sena 're wahâimana wē za'ra mono wamhã, tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē 're ĩwahâimana za'ra mono na 'rãwi 're wasiwawã za'ra mono õ di za. Āne wamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za. Wasina wahâtâ'â āna, wa za tãma 're wamreme zusi u'âsi, ĩsõ'a.

22 Duré, ĩsimiroti hã wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, te te wama 're ĩ'awē mono zéb uwaibaba si 're wahâimana za'ra mono wamhã, wa te tiwi 're ĩrowaptērē za'ra mono zéb uwaibaba si, te za uburé marĩ hã ĩwē hã te te wama 're anhomri.

23 E niha tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã, wa te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono zéb da hã. Āne ĩsimiroti hã. ĩ'ra Zezu Cristu, wa za wa te wasina 're umnhasi za'ra,

Danho'reptui'wa na. Duré te te wama 're ĩroti za'ra mono zéb zarina si, wa za 're wasisawi pese za'ra. Āne ĩsimiroti hã.

²⁴ Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wamhã, tô sena te ta norĩ hã âma 're hâimana za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma. Ta hã te duré ĩ'rata 're sãmra u'âsi za'ra, 'râwi. E niha wa za tawamhã, wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, wa'rata 're ĩsãmra u'âsi mono zém na hã. Ta hã ma tô Tipê'êzani hã te te wama 're anhomri, wapê'ê 're, 're sãmra mono da, uburé marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono da. Taha na wa za wasina waihu'u za'ra ni, wa'rata 're ĩsãmra mono na, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

4

'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti upana, dama rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

¹ ĩsisānawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, âté ni'wam norĩ hã te za âne aima 're siwasu'u za'ra wa'wa: "Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Tipê'êzani hã te te wama 're anhomri. ĩpê'êzani te te wama 're ĩawaihu'u mono zéb zarina si, wa tô wa te dama 're sadawa wasu'u za'ra." Āne ni'wam norĩ hã aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono nherê, ĩsimirowasu'u na 're saze su'u za'ra wa'aba mono ô di za, a'â. Āhãna hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'ô na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ hã ahâ uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hâimana za'ra. Taha wa, te za uburé roti hã tô sena zô 're ĩpibui u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani hawib zô si.

² E niha te za tawamhã ĩwaihu'u pese za'ra wa'wa, ni'wam norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré sena na te te dama 're ĩsadawa wasu'u za'ra mono na hã. Āté ni'wam norĩ hã te za âne sena na aima 're siwasu'u za'ra wa'wa, 'râwi tipê'ê hawim na te te 're ĩrosa'rata za'ra mono hã: "Zezusi hã ta hã Cristu, tô sena Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisudu. Ta hã ti'ai âma dawazari potô wa, ma tô si'a'uwê." Āne aima 're siwasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, tô sena na te za âma 're ĩwaihu'u za'ra wa'aba mo oto, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa na, duré ĩpê'êzani ré 're ĩhâimana za'ra mono na zama.

³ Tane nherê, ni'wam norĩ hã Zezusi hã Danho'reptui'wa da, ti'ai âma dawazari ĩsi'a'uwê na te te dawĩ 're udã za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'êzani ré 're hâimana za'ra mono ô di, tô sena. Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimirosa'rata zarina si te te 're rosa'rata za'ra, tipê'ê na hã. Ma tô ĩwaihu'u sirômo za'ra wa'wa, Zezusihi zada, 're ĩhâimana mono nhimiroti wasété na, za daro mono bâ dasima

da te āma 're ĩropéi mono na. Āhāna ĩsōwam nherē, te ĩsimiroti wasété na 're dahāimana za'ra duré.

⁴ Ĩ'ra norĩ, a norĩ wa'aba si te oto 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē 're aihāimana za'ra wa'aba mo. 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, tō senai'ō na te te dama 're ĩroti za'ra mono norĩ da, ma tō asiptete sina 're aihāimana za'ra wa'aba mo, asimirosa'rata na. E marĩ wa. Aipē'ē 're, 're ĩsāmra za'ra wa'aba mono hā, Wa'uburé ma tiwaihu'u pese na siptete uptabi wa, ti'ai āma dawada'uri wasété 'wai ma.

⁵ Ta norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono zadawa wasu'u uptabi ō 'wa norĩ hā, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norĩ me 're hāimana za'ra. Taha wa, te 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norĩ nhimirosa'rata wasété zarina si te te tāma 're rowasu'u za'ra, ta norĩ hā. Taha na si te te tāma 're rowasu'u za'ra mono wamhā, wapari ze ti, ĩsimiroti wasété za'ra hā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wē'ō'wa norĩ ma hā.

⁶ Wa norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē, wa oto 're wanomro. Ni'wam norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono hāimanazé hā 'rāwi te te 're ĩwaihu'u za'ra mono hā, ta norĩ si te te 're wawapari za'ra. Tane nherē, 'Re ĩhāimana u'āsi mono nhīb'a'uwē'ō, 're ĩnomro mono norĩ hā te te 're wawapari za'ra mono ō di, 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na hā. Taha wa, ni'wam norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na te te 're wawapari za'ra mono ō wamhā, wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, Wa'uburé hawi roti tō senai ō zarina 're ĩhāimana za'ra mono na. Duré ni'wam norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono wasu'u na te te 're wawapari ze za'ra mono wamhā, wa za duré wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ĩhāimana u'āsi mono pē'ēzani hawi roti sena uptabi zarina 're ĩhāimana za'ra mono na hā.

'Re ĩhāimana u'āsi mono nhimizawi pese zé wasu'u

⁷ ĩsisānawā norĩ, 're ĩdisisawi pese za'ra mono zé hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono te wa, wa za āma 're wasisawi pese uptabi za'ra. Ni'wam norĩ hā te te 're dazawi pese za'ra mono wamhā, ta norĩ hā 'Re ĩhāimana u'āsi mono 'ra, te oto 're hāimana za'ra. 'Rāwi te duré te te 're waihu'u pese za'ra, 'Re ĩhāimana u'āsi mono hāimanazé hā.

⁸ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā, simizawi pese uptabi di. Tinhimizawi zarina te uburé marĩ hā te te dama 're ab'manharĩ u'āsi. Taha wa, ni'wam norĩ hā te te 're dazawi pese za'ra mono ō wamhā, 'Re ĩhāimana u'āsi mono siré 'rāwi 're nomro mono ō di, ta norĩ hā.

⁹ 'Re ĩhāimana u'āsi mono hā ma tō tinhimizawi pese zé hā wama waihu'u za'ra. E niha ma tō wama waihu'u za'ra. Ti'ra hā misi nherē, ma tō we satō ti'ai u, taha āma si rowē na 're wanomro u'āsi mono da.

10 Wa norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono, wama sawi pese za'ra di. Tane nherẽ, te taha nhipai u te te 're wa'azawi pese uptabi. Taha wa, ma tô ti'ra we satõ ti'ai u, wazada dã'ã da, wazada dã'ã wa, wawasété na te te oto 're wa'ab'madã'ã tõ mono da. Tô sena ãsimizawi pese zé hã siwaprosi te tãma 're hãimana, danhipai u.

11 ãsisãnawã norĩ, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãne hã te te 're wa'azawi pese mono wa, wa za wa norĩ zama taha zarina 're wasisawi pese za'ra, ãsine.

12 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ni'wa titõmo na te te 'madã'ã õ di. Tane nherẽ, 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za wa'rata 're sãmra u'ãsi, 'rãwi. Te te 're ãwa'azawi pese mono zé hã wa za duré wa te wasina ãma 're uwaimrami u'ãsi za'ra.

13 E niha wa za wasina waihu'u pese za'ra ni, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma si 're ãwanomro mono na, duré õhõ si wa'rata 're ãsãmra u'ãsi mono na. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ma tô Tipẽ'ẽzani hã te te wama 're anhomri. Taha na wa za wa te wasina 're waihu'u pese za'ra.

14 Wamama hã ma tô ti'ra hã we satõ, Danho'reptui'wa da. Ta hã wa tô wa te 're 'madã'ã za'ra, watõmo na. ãhãna wa oto wa te dama 're wasu'u za'ra, Danho'reptui'wa na, ã'ra hã.

15 ãté ni'wam norĩ hã te te ãne te te dama 're wasu'u za'ra: "Zezusi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra. Ta hã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã we ti'ai u satõ, Danho'reptui'wa da." ãne na ni'wam norĩ hã te te dama 're wasu'u za'ra mono wamhã, ta norĩ 'ratap si te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã 're hãimana, 'rãwi. Ta norĩ si te 'Re ãhãimana u'ãsi mono siré 're hãimana u'ãsi za'ra, 'rãwi.

16 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã simizawi pese uptabi di. Tane ni'wam norĩ hã te te 're dazawi pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're hãimana za'ra, 'rãwi. Ta norĩ 'ratap si te 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã 're sãmra, 'rãwi. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwa'azawi pese mono zé hã wama waihu'u pese za'ra di oto. Taha na wa te wasiwi ãma 're wawã za'ra mono õ di oto.

17 Niwapsi te za Zezusi hã dahãimanazém na da'awaihu'u, za te te dã'ãma ã'arowairébézéb ãma hã. Tawamhã 're ãhãimana wasété za'ra mono norĩ si te za hã za'ra oto. Cristu hã ti'ai ãma 're morĩ ré, sihãiba zawi ãna te te 're ãdazawi pese mono ne, ti'ab ré 're wasisawi pese za'ra mono wamhã, tawapsi, wasina wapahi za'ra õ di za, za dã'ãma ãsipo'ozéb ãma hã oto. 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te 're ãwa'azawi pese mono zé hã wa te tãma ãma 're uwaimrami u'ãsi za'ra mono wa, wa za wasina wapahi ãna ãsõ'a wahãimana za'ra ni.

18 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, tãma wazawi pese za'ra nherẽ, wasina 're wapahi za'ra mono õ di za oto. Te te 're

ĩwa'azawi pese mono zé hã te te wama ãma 're a'uwaimrami u'âsi mono nherê, tãma 're wapẽ'ẽwara waihu'u za'ra mono õ di za oto. Tane nherê, ni'wam norĩ hã sina pahi na 're hãimana za'ra mono wamhã, tawamhã, te te 're ĩsawi pese za'ra mono zém na te te tãma ãma 're uwaimrami za'ra mono õ di za, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma. Ta norĩ hã sina pahi u'âsi 're hãimana za'ra mono wa, te za romhã ré robzei'õ na 're hãimana za'ra ti'ab ré, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã za da'ãma ĩsipo'ozéb ãma te te da'ahã za'ra wa, da te 're ĩrobzépata za'ra mono ne.

¹⁹ 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ĩmorĩ'rata na te te 're wa'azawi pese mono wa, wa duré wa norĩ hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra, asa. Taha wa, wa duré 're wasisawi pese za'ra.

²⁰ Áté ni'wam norĩ hã te za taré ãne dama 're siwasu'u za'ra: "Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa wa te 're sawi pese za'ra." Áne dama 're siwasu'u za'ra mono nherê, te te 're da'ruiwapari u'âsi za'ra mono wamhã, sadawa nhipese na te ta norĩ hã 're hãimana za'ra. Titõmo na 'rãwi te te 're ĩ'madã'ã za'ra mono norĩ hã te te 're sawi pese za'ra mono õ nherê, e niha te za tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã dahãiba u'ãbã te te siwi 're sawi pese, titõmo na te te siwi 're 'madã'ã mono õ nherê. Áne wamhã, tãma sawi waihu'u za'ra õ di, ta norĩ ma hã.

²¹ Zezusi hã ma tô ãne te te wama 're roti za'ra: "Ni'wam norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te siwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, taha zarina te za duré te te 're dazawi pese za'ra." Áne ĩsimiroti hã, wama za'ra hã.

5

Īsazei'wa norĩ hã siptete sina dawi 're ĩhãimana za'ra mono zé wasu'u

¹ Ni'wam norĩ hã, Zezu Cristu, Danho'reptui'wa da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te ĩpisutu na te te 're sazei pese za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra, 're hãimana za'ra. Ni'wa hã aibã hã wama sawi pese za'ra wamhã, taha u'ãbã, wa duré ĩ'ra norĩ hã wa te 're sawi pese za'ra.

² Taha zarina wa za duré ãne hã waihu'u za'ra ni: 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wama sawi pese za'ra wamhã, duré ĩsimiroti hã wa te 're 'madã'ã pese za'ra mono wamhã, taha u'ãbã, wa za ĩ'ra hã tô sena 're wasisawi pese za'ra, wasiré ĩsazei'wa norĩ hã.

³⁻⁴ Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã wa te wasiwi 're sawi pese za'ra mono wamhã, e niha wa za tawamhã 're wahãimana za'ra. ĩsimiroti si wa za wa te 're 'madã'ã pese za'ra. E ĩsimiroti hã wama pire za'ra di, wa te 're ĩ'madã'ã pese za'ra mono zéb da hã. Mare di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono 'ra, oto 're wanomro mono wa, wama waihu'u pese za'ra di, wa te tãma ãma 're ĩ'uwaimrami za'ra mono zéb da hã. Taha wa, wanhiptete na wa za 'Re ĩhãimana u'âsi mono wẽ'õ'wa norĩ

da, 're wahâimana za'ra, uburé marĩ ĩwasédé hã ti'ai âma 're ĩhâimana za'ra mono wi. E niha wa za wanhiptete sina âma 're wahâimana za'ra. Zezusi hã Wanho'reptui'wa na wa te wasina 're ĩ'umnhasi pese za'ra mono zém na wa za wanhiptete sina dawi 're wahâimana za'ra.

⁵ E 'wam norĩ hã te za tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ zada hã, siptete sina 're hâimana za'ra. Zezusi hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra na te te 're ĩsaze za'ra mono norĩ si, te za sada 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wê'ô'wa norĩ zada hã.

Cristu hã a'uwě hâiba na dasiré ĩpoto na tô sena na da te 're ĩwaihu'u za'ra mono zé wasu'u

⁶⁻⁸ Zezu Cristu hã ti'ai u wei morĩ wamhã, a'uwě hâiba na ma tô podó. E niha wa za tawamhã wasiwi waihu'u pese za'ra ni, sena na Zezusi hã a'uwě hâiba na ĩpoto na, duré ti'ai âma a'uwě hâiba na 're ĩmorĩ na. Si'ubdatô ĩwaihu'uzé hã. ĩmorĩ'rata na ĩwaihu'uzé hã âne: Ti'ai âma poto wamhã, â na ma podó, tina dub're hawi, dasine. Duré maparane âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: Ô hã dâ'â wamhã, ĩwapru hã ma tô tiwi puru, da te dasiwi ĩwa'rézéb âma hã. Taha na wa za wasiwi waihu'u pese za'ra ni, a'uwě hâiba na 're ĩmorĩzém na. Duré si'ubdatô âma ĩwaihu'uzéb da hã âne: 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani, tô sena na si te te wama 're ĩ'awaihu'u mono zém na, wa za duré wa te âma 're waihu'u pese za'ra. Ta hã te sadawa nhipese âna 're hâimana u'âsi. Tô sena uptabi na si ĩsimiroti hã. Â na ĩpotozé wasu'u hã, duré dâ'â wa, ĩwapru tiwi ĩpu'uzé wasu'u hã, duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani nhimirowasu'u hã, â norĩ waihu'uzém na marĩ aimawi na wa te âma 're waihu'u za'ra mono ô di. Âhã wasu'u si wa tô upsâtã pese na wasiwi waihu'u pese za'ra ni, Zezusi hã a'uwě hâiba na ĩpotozé wasu'u si.

⁹ Marĩ na tô sena na da te wama 're rowasu'u za'ra mono wamhã, wa za tô wa te âma 're saze za'ra. Tawamhã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã marĩ hã te te wama 're awaihu'u mono wamhã, e wa te âma 're saze za'ra mono ô di za. Da te wama 're ĩrowasu'u za'ra mono zém nhipai u hã, wa za tô wa te âma 're sazei pese za'ra, simiroti pire uptabi wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã. E niha tawamhã ma tô wama waihu'u za'ra. Zezusi hã tô sena, ti'ra uptabi na ma tô wama waihu'u za'ra. Taha wa, tô sena wa, wa za wa te âma 're sazei pese za'ra, ône haré.

¹⁰ Ni'wam norĩ hã, Zezusi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono 'ra hã te te sina 're umnhasi za'ra mono wamhã, ta norĩ si te za tipê'ê na sena na te te 're waihu'u za'ra, â na ĩpotozé wasu'u na, duré ĩwapru, tiwi ĩpu'uzé wasu'u na. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pê'ězani te te tâma 're ĩ'awaihu'u mono zéb zarina si, te za sena na te te 're waihu'u za'ra, a'uwě hâiba na ĩpoto na, Zezusi hã. Tane nherê, ti'ra na Zezusi te te dama 're ĩwaihu'u mono zém na, ni'wam

norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te te ãma 're saze za'ra mono õ wamhã, ãsada wa nhipe hã te te ãma 're sa'ra za'ra, ta norĩ hã.

11 E niha 'Re ãhâimana u'âsi mono hã, ti'ra te te dama 're ãwaihu'u mono zé hã. Ta hã ma tó te te wama 're apisutu, ã'ra wazada ãdâ'ázém na ãma 're ãwanomro u'âsi mono zéb da hã.

12 Ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra siré, 'ráwi 're nomro mono wamhã, ta norĩ hã te za dá'ã ãna 're hâimana u'âsi za'ra, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata. Tane nheré, ni'wam norĩ hã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra siré 're nomro mono õ wamhã, ta norĩ hã ã'ra dá'ã ãna 're hâimana u'âsi za'ra mono õ di za.

'Re ãdanomro u'âsi mono zé, da te dasina 're ãuwaimrami za'ra mono zé wasu'u

13 E marĩ da, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa, 'Re ãhâimana u'âsi mono 'ra, asina 're ã'umnhasi za'ra wa'aba mono norĩ ma. Aipé'ë 're, atã'ã ãna 're anomro u'âsi aba mono zém na sena na asina waihu'u pese za'ra wa'aba da, wa ãne aima rob'ui'ééré za'ra wa'wa.

14 'Re ãhâimana u'âsi mono te te wama 're ã'awé mono zéb uwaibaba si, uburé marĩ na wa te tiwi 're rowaptêré za'ra mono wamhã, tó sena te za wamreme hã te te 're awapari pese, te te wama ãma 're ã'auwaimrami mono zéb da hã. Taha wa, wasina wahãtã'ã ãna, wa za 'ráwi wapé'ë 're ãtême 're wasihutu, 'Re ãhâimana u'âsi mono u hã.

15 Uburé marĩ na wa te tiwi 're ãrowaptêré za'ra mono zém na te wa'ãma 're po're pu'u u'âsi, wamreme na. Tó sena na, wa tó ãne na waihu'u za'ra ni. Taha zarina wa duré wasina waihu'u pese za'ra ni, za te te wama ãma 're ã'auwaimrami mono zém na hã.

16-17 Uburé da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zé hã, dawasédé tó, simisutu. Tane nheré, ni'wam norĩ hã tiwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono nheré, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimiroti u tiwasété wi oto 're sipizari za'ra mono wamhã, õ hã te te ãma 're ab'madá'ã mono õ di za oto. Tawamhã 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata 're ãdanomro u'âsi mono zé hã, tiwi 're simani za'ra mono õ di za oto.

Tawamhã ni'wam norĩ hã ãwasédé hã ãne na te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, duré ãwasété na waihu'u za'ra wa'aba wamhã, te za ãma 're aimreme zusi aba mo, 'Re ãhâimana u'âsi mono ma, ãpé'ë 're, dá'ã ãna 're ãhâimana u'âsi za'ra mono zé hã te te tãma 're apisutu mono da oto.

Tane nheré, ni'wam norĩ hã tiwasété wi 're ãsipizari za'ra mono zéb zó, 'Re ãhâimana u'âsi mono pé'ëzani te te tãma 're ãroti za'ra mono zé hã te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, 'Re ãhâimana u'âsi mono hã te za ãwasédé hã te te ãma 're ab'madá'ã u'âsi. 'Re ãhâimana u'âsi mono 'rata 're ãdanomro u'âsi mono zé hã te te sina 're uwaimrami za'ra mono õ di za. Tiwasété wi 're sipizari za'ra mono õ nheré, e niha te za 'Re ãhâimana u'âsi mono hã ãma 're siwamri za'ra, te te 're ãsõ'reptu za'ra mono

zéb da hã. Taha wa, ta norĩ ãma hã te ãma aima roti za'ra wa'aba õ di za, ãma 're aimreme zusi aba mono zéb da hã.

¹⁸ Ni'wam norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma 're 'ra za'ra mono wa, ãsib'a'uwẽ oto 're nomro wẽ mono wamhã, tiwasédé te te oto 're 'manharĩ u'ãsi za'ra mono õ di. 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã, Zezusi hã oto ãma 're sisaprĩ u'ãsi za'ra mono wa, tiwasédé hã te te 're 'manharĩ waihu'u za'ra mono õ di oto. Taha wa, ãwasété uptabi hã te te oto 're upi waihu'u za'ra mono õ di za, Wa'uburé hã. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di oto.

¹⁹ Ti'ai ãma uburé 'Re ãhãimana u'ãsi mono wẽ'õ'wa norĩ hã ãwasété uptabi zadawa para te 're hãimana za'ra. Wa norĩ si 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwẽ, wa 're wanomro. ãne hã wama waihu'u pese za'ra di duré.

²⁰ ãne wa tô duré waihu'u za'ra ni. Zezusi hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra hã ma tô wei mo, ti'ai u. Ta hã ma tô tinhimiroti na te te 're wa'apawapto, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tô sena uptabi hã wa te 're ãwaihu'u pese za'ra mono zéb da hã. Ĩ'ra ãma, Zezu Cristuhu ãma 're wanomro mono wa, wa duré Ĩmama ãma 're wanomro, tô sena uptabi ãma. Zezusi hã, ta hã uburé Danhib'apito uptabi. Ta hã dapẽ'ẽ 're dadâ'â ãna 're ãdanomro u'ãsi mono zé hã, te te dama 're ĩ'apisutu mono. ãne na wa tô wasiwi waihu'u pese za'ra ni.

²¹ Ĩ'ra norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana waihu'u pese newa, marĩ na 're ãdawata za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, 'râwi da'ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono tã da.

2 Zuwã

Zuwã hã maparane ãma te te duré

ĩrob'ui'érézé, ĩsazei'wa norĩ ma

Ībaihã wasu'uzé

Ā ĩbaihã na rob'ui'éré na Zuwã hã ma tō ĩsazei'wa norĩ hã ãma pawaptob za'ra, 're sisawi pese za'ra mono da, duré roti senai'ō hã te te 're wapari za'ra mono tō da, daro mono bâ te te ĩropéi mono hã.

1 Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, wa ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'wa, tinhib'a'uwẽ da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩ'aipisutu za'ra wa'aba mono norĩ ma. Tame te asiré ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're asi'rã'ōtō u'âsi aba mo. Pi'ō norĩ hã ti'ra te te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te 're asi'madâ'â pese za'ra wa'aba mo, ĩsazei'wai mono bâ. Taha wa, simisutu ĩma asawi pese za'ra wa'aba di, tō sena. Tane nherẽ, ĩma si asawi za'ra wa'aba ò di. Uburé Zezusihi wasu'uwẽ hã te te ĩwaihu'u pese za'ra norĩ ma zama, asawi za'ra wa'aba di duré.

2 Īwasu'uwẽ hã tō sena uptabi hã wasiré wa te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, wa wa te 're asawi pese za'ra wa'wa. Ōne u'âsi te za ĩwasu'uwẽ hã wasiré 're hâimana u'âsi.

3 Wamama ma, wa 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, duré ĩ'ra Zezu Cristuhu ma zama, ĩsimizawizé hã wa'ãma 're hâimana u'âsi za'ra mono da, ta norĩ ãma si rowẽ u'âsi, ãma 're wanomro mono da. Wa'ãma 're siwãri u'âsi zahuré mono da, wa duré tãma 're ĩmreme u'âsi zahuré. Āne te za te te wama 're apisutu zahuré, Wamama nhimiroti si tō sena na wasiré wa te ãma 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono norĩ ma, duré 're ĩwasisawi pese za'ra mono norĩ ma zama.

Īsazei'wa norĩ, tō sena Cristuhu wasu'uwẽ zarina si 're ĩhâimana za'ra mono zé wasu'u

4 Ni'wam norĩ hã asiré 're ĩ'aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã ĩwasu'uwẽ tō sena zarina si te, u, 're hâimana za'ra, Wamama te te wama 're ĩ'aroti mono zéb zarina si. Āne hã te wapari wanhã, ma tō ĩwasu'u wẽ za'ra hã ĩma rowẽ waze. Taha wa, ĩtoi uptabi di, ãhãna hã.

5 Wasiré ĩsazei'wa norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, ãne wa za oto aima roti za'ra wa'wa. Uburé wasiré ĩsazei'wa norĩ hã, oto 're wasisawi pese za'ra wa'aba mono. Ā hã roti hã ãhãna si ò di. Duréihã ĩsãna'rata hawimhã, Zezusi wa te 're ĩsaze na'rata za'ra mono zém hawi, wama 're ĩhâimana u'âsi za'ra mono, ã hã.

⁶ E niha tawamhã, ãma 're ãwisawu pese za'ra mono zé hã za. 'Re ãhãmana u'ãsi mono nhimiroti si wa za wa te 're 'madâ'ã pese za'ra. ãne ma tô ãsãna'rata hawimhã, ãsimiroti wasu'u hã 're ãwapari za'ra wa'aba mo, ãma 're asisawu pese za'ra wa'aba mono sina ãma 're aihãimana u'ãsi za'ra wa'aba mono da.

⁷ 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi 'wa newa, roti tô senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono norĩ hã ahã uptabi di oto. Daro mono bâ te dawazari 're hãimana za'ra. Zezu Cristu hã, a'uwẽ hãiba na dasiré ãpoto õ na, te ta norĩ hã sô 're simrami za'ra dama, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã Danho'reptui'wa da, te te ãpisudu hã. Ni'wam norĩ hã ta norĩ ne 're hãimana za'ra mono wamhã, te za ãwaihu'u za'ra wa'wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono hã. Te za duré ãwaihu'u za'ra wa'wa, Cristuhu zada 're ãhãimana za'ra mono na hã.

⁸ Taha wa, roti tô senai'õ na te te dama 're ãroti za'ra mono norĩ wi, te za 're asi'madâ'ã pese za'ra wa'aba mo 'rãwi, 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zé wa'ã hã 're simini tã za'ra wa'aba mono da. Uburé marĩ ãwẽ na 'Re ãhãimana u'ãsi mono, za te te aima ãwa'ãbã za'ra wa'aba zé hã ubuni na asima 're waibui wa'aba mono da, te za 'rãwi 're asi'madâ'ã pese za'ra wa'aba mo.

⁹ Ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti si te te 're wapari za'ra mono õ wamhã, tinhimirosa'rata na te te ãma 're uzusi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono siré 'rãwi 're hãimana za'ra mono õ di. Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã Cristuhu nhimiroti zarina si 're nomro mono wamhã, ta norĩ si te Wamama siré 're hãimana za'ra 'rãwi, ã'ra siré zama.

¹⁰ Duré Cristuhu nhimiroti upana te te dama 're ãroti za'ra mono hã ta norĩ hã atẽme 're sihutu aba mono wamhã, sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono õ di za, asõrõwa u 're sisisi aba mono da.

¹¹ Sô 're atob'uzu za'ra wa'aba mono wamhã, ãsimiromhuri wasété na te za ãme 're aiwasété za'ra wa'aba mo, ãma 're sasõmri za'ra wa'aba mono wa.

Zuwãhã nhimi'ui'ére 'rãsutuzé wasu'u

¹² Zahadu marĩ hã ahã uptabi di, te aima ãwaihu'u za'ra wa'aba zéb da hã. Tane nherẽ, ãhãna hã te ãsima wẽ õ di, ãbaihã na te aima ãma ãrob'ui'ére za'ra wa'aba da hã. ãma atẽme ãmorĩ aba da si, wa ãsima rob'madã, wasisabu za'ra da. Tawapsi wa za 'rãwi wasisadawa 'madã'ã za'ra ni. Tawapsi wasima watoi uptabi za'ra di za oto.

¹³ ãme wasiré ãsazei'wa norĩ hã te duré ãma asawu za'ra wa'wa, ai'ra waptéb za'ra wa'aba ne, 're ãnomro mono norĩ hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, tinhib'a'uwẽ da, te te ãpisutu za'ra norĩ hã.

3 Zuwā

Zuwā hã si'ubdatō āma te te duré ĩrob'ui'érézé, Da'izuhu ma Ībaihã wasu'uzé

Ā Ībaihã na rob'ui'éré hã Zuwā hã ma tô aibã ma tisõ, Da'izu na ĩsisi ma. Īsazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, ta hã. Zuwā hã ma tô āma tiwata, ĩsimiromhuri na, duré aibã ĩhãiba amo āma zama, Demetirizuhu āma. Tazahã aibã ĩhãiba amoi ma, ma tô timreme hã pētē, Di'oterepesi na ĩsisi ma, ta hã rob'uwaibaba 're morĩ õ wa.

¹ Da'izu, a hã ĩsiwadi uptabi, ĩma asawi uptabi di, tô sena. Wa hã, Wanhib'apito zazei'wa norĩ 'madâ'â'wa, 're ĩhãimana mono, wa za oto aima āma rob'ui'éré.

² ĩsiwadi, 're aimorĩ wē u'âsi wa, te 'râwi asiwē'õ āna 're aihãimana mo, ato sina. Taha wa, wa tô te ĩsima 're aiwē, uburé marĩ ĩwē si aima 're hãimana u'âsi mono da. Wa duré te ĩsima 're aiwē, aihâzé āna 're aihãimana mono da.

³ 'Re aihãimana mono zém hawi, ma tô wasisānawā norĩ hã we ĩtēme 're sihutu. We 're sihutu mono sidâpâsi, ma tô siparabâsi te te ĩma 're aiwasu'u wē za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimirotĩ zarina si 're aihãimana wē mono na hã. Taha wa, aiwasu'u ma hã ĩtoi uptabi di. Ōhõ na si te tô 're aihãimana u'âsi mo, rēme waihu'u āna.

⁴ Āne hã ĩ'ra norĩ āma te 're wapari wē za'ra mono wa, ĩma 're rowē uptabi mono di, Wanhib'apito wasu'uwē na te āma 're ĩpo're pu'u za'ra mono zéb zarina te te 're ĩsazei pese za'ra mono norĩ āma. ĩ'ra norĩ 're ĩhãimana wē za'ra mono wasu'u te 're wapari mono wamhã, ĩma 're rowē uptabi mono di. Marĩ na uburé rowasu'u hã te 're wapari wē mono nherē, te te siwi āma wabzu õ di, ĩ'ra norĩ wasu'u te 're ĩwapari zeĩ mono zém na hã.

Da'izuhu wasu'u wē wasu'u

⁵ ĩsiwadi, ĩma asawi pe hã, asimi'ē na te ĩsazei'wa norĩ āma 're aiwārĩ u'âsi mo, darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norĩ āma. Ta norĩ hã aima sa'rese za'ra õ nherē, te ai'umnhasi na tãma 're aihãimana za'ra mo.

⁶ Ta norĩ hã ma tô asimizawi pese zém na we te te 're aiwasu'u za'ra, āme ĩsazei'wa norĩ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ nho'a. ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi atēme 're ĩsihutu mono norĩ hã, aihawi nimomo 're nomro mono õ ré, marĩ na āma 're aiwārĩ za'ra mono wamhã, wē di, ubana 're nomro tō mono da. Wē uptabi di. 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te aima 're ĩ'awē mono zéb zarina si te za āma 're aiwārĩ za'ra mo.

⁷ Ta norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri za'ra mono da, ma tō si'uihã na asatōrĩ za'ra, tirom hawi, daro mono bã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Duré ĩsazei'ō'wa norĩ hã marĩ na ãma 're siwārĩ za'ra mono da, sina sō 're simnhasi za'ra mono ō di, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã. Mare di.

⁸ Taha wa, wa norĩ si wa za ãma 're wasina u'âsi. Zezusihi wasu'uwẽ hã ta norĩ hãiba u'âbã, wa te ãma 're ropéi mono da, wa za ãma 're wasina u'âsi, tō sena.

Di'oterepesihi wasu'u, Demetirizuhu wasu'u me

⁹ Āne wa za duré ãma aima waihu'u. Īnhimi'ui'ére hã tamomo wa tō ãma tisō ĩsryre hã, ĩsazei'wa norĩ hã asiré 're ĩsi'rã'ōtō mono norĩ ma. Tane nherẽ, te ni'wa hã tame 're sãmra, ĩwẽ'ō'wa hã, Di'oterepesi na ĩsisi hã. Ta hã uburé asiré ĩsazei'wa norĩ ma, si'apito da si te te sina 're rob'ruiwapari u'âsi mono wa, ĩnhimiroti hã te te 're wapari mono ō di, ĩsipai u da'madã'ã'wa na 're ĩhãimana mono 'ru te.

¹⁰ Taha wa, atême ãma ĩwisi wapsi, wa za ĩsimiromhuri wasété na asiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma po're pu'u za'ra, ĩsō'a. Ta hã te sadawa nhipse na taré te te dama 're wabãsi wasété u'âsi. Tane nherẽ, taha si ō di, tiwasédé te te 're ĩ'manharĩ mono zé hã. ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wamhã, ĩsōrōwa u ĩtême 're ĩsisi mono da hã, te te 're dawaibui mono ō di. Ōne haré te te tãma 're arob'ru. Duré tame ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩsi'ubumroi mono norĩ wi, te duré te te 're awẽ'ō, ĩsiré ĩsazei'wa norĩ hã darob amoi hawi ĩtême 're sihutu mono wa, sō 're hãsi tō mono da, ĩsōrōwa u ĩtême 're sisisi tō mono da. Tane nherẽ, ĩsazei'wa norĩ hã te te 're wapari za'ra mono ãna, tisiré ĩsazei'wa norĩ hã tinhorōwa u te te 're 'mazasi za'ra mono wa, te duré ō hã da'mazasi'wa norĩ ma, te te tãma 're arob'ru, tisiré ĩsazei'wa norĩ wi 're wairébé mono da, siré 're hãimana tō za'ra mono da oto, rowahutuzéb 'remhã.

¹¹ ĩsiwadi, ĩma asawi pe hã, dapo're ãna dawasédé da te 're ĩ'manharĩ za'ra mono ne, 're aihãimana mono ō di za, ō aibã hã 're ĩmorĩ wasété ne hã. Marĩ ĩwẽ zō si te za asima 're ĩrob'madã'ã u'âsi mo, 're ĩdahãimana wẽ za'ra mono norĩ ne. Ni'wam norĩ hã marĩ ĩwẽ si te te sima 're 'madã'ã za'ra mono wamhã, ta norĩ si te 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ 're hãimana za'ra. Duré ni'wam norĩ hã tihãimana wasété si te te sima 're wẽ uptabi za'ra mono wamhã, ta norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hãimanazé hã 'rãwi te te 're waihu'u za'ra mono ō di.

¹² Aibã hã te aihĩni ĩsazei'wa norĩ hã te te siwi 're wasu'u wẽ za'ra, Demetirizu na, ĩsisi hã. Duré 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te tãma 're ĩwẽ mono zéb zarina si, sena na 're ĩhãimana mono na ma tō ĩwaihu, 're ĩhãimana wẽ mono zém na hã, ta hã. ĩzama wa duré te ãma 're wasu'u u'âsi, wẽ na dama 're ĩhãimana mono na hã. A hã ma tō, tō sena ĩnhimiroti na hã ĩwaihu.

Zuwã te te ĩrob'ui'ére 'rãsutu zéb ãma, ĩsazei'wa norĩ te te ĩ'azawizé

¹³ Zahadu marĩ hã ahâ uptabi di, te aima ãma ĩwaihu'uzéb da hã. Tane nherẽ, te ĩsima wẽ õ di, ĩbaihã na te aima ãma ĩrob'ui'ééré da hã, ãhãna hã.

¹⁴ 'Rãwi ĩwasisõpětẽ su'u da si, wa ĩsima te rosa'rata u'âsi. Tawapsi wa za 'rãwi wasisadawa 'madâ'â ni.

¹⁵ Wa duré ai'ãma 're ĩmreme u'âsi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, rowẽ u'âsi 're aihãimana mono zé hã te te aima 're pisutu u'âsi mono da. ãhãna wasiwadi norĩ zama te ãma asawi za'ra, ãme ĩsiré 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã. Ma'ãpé, wasiwadi norĩ hã ai'rata 're ĩhãimana za'ra mono norĩ hã ĩhãiba mono bâ ĩma sawi za'ra na.

Zudasi

Īsazei'wa norĩ ma, Zudasi te te ĩrob'ui'érézé Ībahiã wasu'uzé

Ā ĩbahiã na rob'ui'éré hã Zudasi hã ma tô ãma rob'ui'éré. Āté tô õ hã Zezusihi no, Marcusi te te ĩwasu'u hã Marcusi 6.3 ãma hã. Zezusihi zazei'wa norĩ ma, ma tô ã hã tin-himi'ui'éré hã time, roti senai'õ na rowasu'u'wa norĩ da, hãimana nhimiza'rese 're hãimana za'ra mono da.

Zudasi hã ma tô sima wẽ, tinhimi'ui'éré na ĩsazei'wa norĩ hã te te 're pawaptob za'ra mono da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimipawaptobzém na hãimana nhiptete sina 're nomro mono da. Ma tô duré tãma roti za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono zadawa wasu'u hã te te dawĩ 're ĩ'udã za'ra mono norĩ hã te te 're wapari za'ra mono tã da, 'Re ĩhãimana u'âsi mono za te te 're ĩhã za'ra mono norĩ hã.

1 Wa hã Zudasi, Zezu Cristuhu ma romhuri'wa, duré Ti'aduhu no, wa aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tô te te 're aipisutu za'ra wa'wa, ĩsib'a'uwẽ oto 're aihãimana za'ra wa'aba mono da. Taha wa, tãma asawi pese za'ra wa'aba di, Wamama ma hã. Duré Zezu Cristu hã te te 're ai'madã'ã pese za'ra wa'aba mono di oto.

2 Wa hã wa ai'ãma 're ĩmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, da'ãma 're ĩpẽ'ézé mono zé hã aima 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, sa'ëtê na, duré rowẽ hã te te aima 're pisutu za'ra wa'aba mono da. Wa te te tiwi 're rowaptêrẽ u'âsi duré, ĩsimizawizé hã ai'ãma 're hãimana u'âsi za'ra wa'aba mono da.

'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti upana, ĩsazei'wa norĩ ma, rowasu'u nhipese'wa norĩ wasu'u

2 Pedru 2.1-22

3 Īsisãnawã norĩ, ĩma asawi pese za'ra wa'aba norĩ hã, wa tô aré ĩsima rosa'rata, 'Re ĩhãimana u'âsi mono te te 're ĩwa'anho'reptui mono zém na te aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Tane nherẽ, marĩ ĩwasétère hã ai'ãma 're hãimana za'ra wa'aba mono wa, wa tô ĩnhimirosa'rata na ĩsima ãma saprĩ, taha na si te ãma aima rob'ui'éré za'ra wa'aba da. Wa norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ, wa oto 're wahãimana za'ra. Ta hã ma tô misi haré te te wama 're anhomri, Cristuhu wasu'uwẽ na roti hã ãma 're ĩwanomro mono zéb da hã. Taha wa, wa oto aima ãma rob'ui'éré za'ra wa'wa, taha na si dama 're asiwasu'u nhiptete za'ra wa'aba mono da.

4 E marĩ wa. Ni'wam norĩ hã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimiroti wẽ'õ'wa norĩ hã te aiwazari 're hãimana za'ra wa'wa. Sõ'awi te te 're rowahutu za'ra mono nherẽ, te ta norĩ hã

roti na te te aiwi âma 're upa za'ra wa'wa. Taha wa, ĩsimiroti za'ra hã tô sena newa, te asiré ĩsazei'wa norĩ hã 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Duré ô norĩ hã aibã ĩwasété norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te siwi 're wazé mono ô di. Duré Wanhib'apito Zezu Cristu hã misi uptabi 're ĩhâimana mono hã ma tô te te siwi 're wê'ô za'ra. 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã te te duré 're 'madâ'â pese za'ra mono ô di. Aimawĩ na si te te dama 're rowasu'u za'ra. Āne ĩsimiroti za'ra hã: "'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're da'azawĩ pese uptabi mono wa, te dawasédé hã te te dama 're apari. Taha wa, da te 're saze za'ra mono nherê, tane nherê, te za da te dasima 're ĩwê za'ra mono zéb uwaibaba, 're danomro wasété, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dasina 're dapahi za'ra mono âna." Āne ĩsimiroti wasété za'ra hã, dama. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô ta norĩ âma waihu'u siro ĩbaihã na hã, 're ĩnomro wasété mono norĩ âma, te te 're ĩwê'ô pese za'ra mono zém na, za te te 're ĩhã za'ra mono zém na hã.

⁵ Wa za oto âma aipo're pu'u za'ra wa'wa, waihu'u pese za'ra wa'aba nherê. Duréihã Wanhib'apito hã ma tô Izarazéhé nhihudu norĩ sô'reptu za'ra. Ezitu hawi ma tô sani za'ra. Tawamhã te te sô'reptu za'ra nherê, ni'wam norĩ hã te te sina 're ĩ'umnhasi za'ra mono ô norĩ hã ma tô uprosi.

⁶ Tane duré, hãiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã, ĩsipizari za'ra norĩ âma, wa za duré âma aipo're pu'u za'ra wa'wa. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã pisutu za'ra aré, ĩsadawa para te te tâma 're romhuri za'ra mono da, pire na. Tane nherê, ma tô hãiwa âma romhuri na te te tiwi âma 're upa za'ra. Tiwasété na 're ĩnomro mono zéb zô si, ma tô rême za'ra oto, 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Taha wa, ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã satõrĩ za'ra, robra si 're ĩsa'wari mono u, tame pawasisi ré 're simasab u'âsi mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ropsi'utõrĩzéb u za te te da'âma ĩrowairébézéb u, te za tame 're hâimana u'âsi za'ra. Tawapsi te za oto wê'ô pese za'ra.

⁷ Ma'âpé duré, âma asipo're pu'u za'ra wa'aba, duréihã Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma, duré Domora na 'ri nho'õmo nhisi âma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma, duré ĩ'rata 'ri wa'õtõ mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ âma hã. Tame ma tô uburé dahâimana wasété uptabi na 're dahâimana za'ra, dasiwazari. Dahâiba na ma tô dasina 're danhipsaihuri za'ra. Duré aibã nherê, ma tô aibã si'uiwa na dasina 're dawasété za'ra. Hãiwa âma aré te te 're ĩromhuri za'ra mono norĩ hã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te 're ĩwapari za'ra mono ô ne, da te 're wapari za'ra mono ô di. Taha wa, ma tô unhamã ro'o na dama rob'manharĩ za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã, da te 're robzépata u'âsi za'ra mono da, unhamã ro'o u'âsi âma. Taha na

te za âma 're dasipo're pu'u u'âsi za'ra, ta norĩ zarina oto âma 're danomro wasété tõe mono da.

⁸⁻⁹ Duréihã 're ãdawasété za'ra mono ne, te âhãna hã aibã norĩ hã 're hãimana wasété za'ra, roti tõe senai'õ na te te aima 're ãroti za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ta norĩ hã sõtõ 'rowim ne sõtõ 'rowib õ nherẽ, marĩ ãwasétére hã te te 're ãmadã'ã za'ra mono zéb zarina, te tihãiba na 're siwasété za'ra. 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti hã ma tõe duré te te siwi 're wẽ'õ za'ra. Hãiwa âma 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ âma, te duré te te 're wasété za'ra, ta norĩ hã. Tanei õ di, Midé hã hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma ãpire za'ra hã. Ta hã duréihã ma tõe Mozésihi hãiba hã sawi Wa'uburé wi, te te âri tõe da. Tawamhã, Midé hã aré sada sahi nherẽ, ãwasédé hã te te âma hiri õ di, te te âma ãwasété na hã. ãne si ma tõe tãma waihu'u, Wa'uburé ma: "Wanhib'apito si te za sa'ëté aima tinha." Õ hã Wa'uburé hã aré dama pire na hãiwa âma romhuri'wa na 're hãimana mono wa, te te âma wasété õ di, Midé hã. Tane nherẽ, te ta norĩ hã hãiwa âma 'Re ãhãimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ âma, te te 're wasété za'ra, aibã ãwasété norĩ hã.

¹⁰ Tane nherẽ, te aibã ãwasété norĩ hã rosa'rada hã uburé tãma ãwaihu'u za'ra õ ma, nharĩ wasété za'ra. Robzari norĩ hã rosa'rata ãna siwa'ru 're ãhãimana za'ra mono ne, te ta norĩ hã 're hãimana za'ra, simirosa'rata 'wa'rutu na. Taha zarina te za ai'utõ.

¹¹ Ta norĩ ma, tãma ropipa uptabi za'ra di za, duréihã Ca'ĩ, 're ãhãimana wasété mono zém ne, 're hãimana za'ra mono wa. Duré Bara'ã hã rob'uiirazéb zõe 're ãmorĩ wasété ne, te te 're rob'ruiwapari za'ra mono wa, tãma 're ropipa uptabi za'ra mono di za. Duréihã Cora hã ma tõe ti'madã'ã'wa hã wẽ'õ, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimipisutu nherẽ. Tane te duré aibã ãwasété norĩ hã ãsazei'wa norĩ 'madã'ã'wa norĩ nhimiroti hã te te 're wẽ'õ pese za'ra, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimipisutu nherẽ. Taha wa, Cora ãsi'utõrĩ ne te za duré ai'utõ, aibã ãwasété norĩ hã.

¹² A norĩ wa'wa hã te asiré ãsazei'wa norĩ me 're asisawi za'ra wa'aba mono sina, asa hã asima 're ãmanharĩ za'ra wa'aba mo, simisutu. Tane nherẽ, te ãwasété norĩ hã atême 're sihutu 'wa, asa hã asima 're 'manharĩ za'ra wa'aba mono ré. Siséb õ zarina te ta norĩ hã te te aiwi 're ro'wa'rutu za'ra wa'wa, siwa'ru. A norĩ wa'wa hã zazahã ãhãirã ne te 're aihãimana wẽ za'ra wa'aba mo, ãwẽ na si. Tane nherẽ, ta norĩ hã zazahã ãhãirã, da te 're ãhã'uptob za'ra mono ne, te 're hãimana wasété za'ra, sima si te te 're rosa'rata wasété za'ra mono wa. Ta norĩ hã hãiwa nhirõno hã, tã ãhawi 're ta'a za'ra mono ãna, rowa'u te te 're ãmapraba za'ra mono ne, marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di. Duré rob'rã, 're ãrã prédu mono zéb u, wede hã 'rã ãna 're ãsimasa mono ne, duré da te oto 're sariza'o'o za'ra mono wa, 're ãrã pese za'ra mono ne, marĩ ãwẽ hã te te 're 'manharĩ za'ra mono õ di, ta norĩ hã.

13 Â sisasi hã 're ãsibzaihã za'ra mono ne, te ta norĩ hã tãma 're rowẽ za'ra mono da newa, hãwi si 're nomro, 're wa'utu za'ra mono ãna. Duré â nhibzaihã zaipro ãwasédé, supara 'ré u te te 're ãsãmra mono ne, te marĩ ãwasété si te te 're 'manharĩ za'ra, ta norĩ hã. Wasi hã siwa'ru 're ãnomro mono ne, te duré ta norĩ hã siwa'ru 're hãimana za'ra, te te 're rob uptabi za'ra mono ãna. Ta norĩ ãma ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã sima ãma roti sirõmo za'ra, za te te ãhã za'ra zém na hã. Robra si 're ãsa'wari mono zéb u te za satõrĩ za'ra, robra u'ãsi u, ãwa 're hãimana u'ãsi za'ra mono da, tame.

14 Duréihã Enoti hã te 're hãimana, Adãhã 'ra nhihudu hã. Ta hã ma tô romhã ré da'ãma waihu'u siro, 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. ãne ma tô da'ãma waihu'u siro:

“Ma'ãpé waihu'u za'ra wa'aba. Wanhib'apito te za wei mo.

Tãma ãromhuri'wa norĩ hã ahã uptabi na te za we ãsiré ai'aba'ré.

15 Tawamhã te za oto da'awaihu'u, 're ãdahãimana wasété za'ra mono na, duré 're ãdahãimana wẽ za'ra mono na zama. Taha zarina te za oto da'ãma arowairébé. Tamep si te za oto 're ãhãimana wasété za'ra mono norĩ hã awẽ'õ pese. Uburé marĩ ãwasédé hã te te 're 'manharĩ za'ra mono wa, te za awẽ'õ pese, duré mreme wasété na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma te te 're wasété za'ra mono wa.”

ãne ma tô Enoti hã romhã ré da'ãma waihu'u siro, tame aiwazari wa'aba aibã norĩ hã 're ãhãimana wasété za'ra mono norĩ ãma zama.

16 Ta norĩ hã te 're siwapsari u'ãsi za'ra, soto wasété na. Si'upana si te duré ta norĩ hã dawasédé hã te te da'ãma 're sa'ra, 're danomro wẽ mono nherẽ. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te te 're 'manharĩ za'ra, ãwasétére hã. 'Rãwi te ta norĩ hã sina 're wata u'ãsi za'ra, tiwẽ na. Te duré taré dawẽ te te da'ãma 're sa'ra za'ra, ãwa'rãmi marĩ ãwẽ hã da te tãma 're sãmri za'ra mono da.

Zudasi hã, ãsazei'wa norĩ hã siptete sina ãma 're nomro mono da, te te tãma ãroti za'ra zé wasu'u

17 ãsisãnawã norĩ, ta norĩ nhimiroti wasu'u wasédé hã 're wãpari za'ra wa'aba mono õ di za. Wanhib'apito Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ nhimirowasu'u na si te za 're asipo're pu'u u'ãsi za'ra wa'aba mo.

18 ãne ma tô ta norĩ hã wama waihu'u sirõmo za'ra: “Nimahã na ãropsi'utõrĩzéb u hã aibã norĩ hã te za dawazari 're hãimana za'ra, ãwasété norĩ hã. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te siwi 're wazé mono õ di za. Te za duré ai'ãma 're wa'ẽ za'ra wa'wa. Si'uihã na marĩ hã te te sima 're ãwẽ za'ra mono zéb uwaibaba si, te za te te 're 'manharĩ za'ra, ãwasétére hã.” ãne ma tô wama waihu'u sirõmo za'ra, Zezu Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ hã.

¹⁹ Aibã ãwasété norĩ hã te ãsazei'wa norĩ wi tinhimirowasu'u wasété na te te 're ro'wa'rutu za'ra, ãsazei'wa norĩ hã siré 're sirã'õtõ u'âsi mono nherê, siwi 're siwanhizari za'ra mono da, ta hawi. 'Re ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ nhimiroso'rata zarina si te ta norĩ hã te te 're rosa'rata za'ra. 'Re ãhãimana u'âsi mono pê'êzani hã ta norĩ pê'ê 're, 're hãimana za'ra mono õ di.

²⁰ ãsisãnawã norĩ, tane nherê, te za ãma 're asipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na 're ãsaze za'ra wa'aba mono zém na, aihãimana prédub sina asima 're sa'ëtê u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, 're aimreme zusi aba mono wanhã, ãpê'êzani te te aima 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na si, te za tãma 're aimreme zusi aba mo.

²¹ 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti zarina si, te za 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mo, ãsimizawi pese zém hawi asina tiwi 're aipahã za'ra wa'aba mono tõ da. Duré Wanhib'apito Zezu Cristuhu nhimizawi pese na dama 're ãsõpru mono zéb zõ, te za asina 're asimipari u'âsi za'ra wa'aba mo, 'Re ãhãimana u'âsi mono 'rata 're aihãimana u'âsi za'ra wa'aba mono zéb da hã, te te aima ãsõmri za'ra wa'aba zõ.

²² ãne wa za duré aima waihu'u za'ra wa'wa. Ni'wam norĩ hã Wanhib'apito zadawa wasu'uwẽ hã te te 're saze za'ra mono nherê, ãma 're ãsiwawã za'ra mono norĩ ãma, te za ãma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo, Wanhib'apito wasu'uwẽ na apã 're pê'ê nhimi'wara mono da.

²³ Duré, unhama u aré 're darere'e mono wa, da te 're ãdanho'reptu za'ra mono ne, te za ni'wam norĩ hã 're ãpawaptob za'ra wa'aba mo, Zezusi te te 're saze za'ra mono da, ropipa u 're sisisi tõ mono da. Duré ni'wam norĩ hã, wasété uptabi na 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã ta norĩ ãma zama te za duré 're aipê'êzé za'ra wa'aba mo. ãma 're aipê'êzé za'ra wa'aba mono nherê, te za ta norĩ wi 're asi'madã'ã pese za'ra wa'aba mo, tihãimana wasété zéb u te te 're aipizari za'ra wa'aba mono tõ da, sitême. Da'uza hã hã wẽ nherê, da te dasiwi 're hã uptob za'ra mono wa, da te 're ãwẽ'õ pese za'ra mono ne, tihãimana wasété zém na 're ãsi'uptob za'ra mono zép si te za asiwi 're ãwẽ'õ pese za'ra wa'aba mo.

Zudasi hã, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma ãwatazé wasu'u

²⁴⁻²⁵ 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za. Taha si uburé Danhib'apito hã te 're hãimana, Wa'anho'reptui'wa hã. Wanhib'apito Zezu Cristu we te te wazada ãsõmrizém na ma tõ te te 're wa'anho'reptu, wazada ãdã'ãzém na. Ta hã wẽ uptabi di. Wẽ uptabi wa, uburé wa te 're wazéb u'âsi za'ra wa'aba mono za. Waihu'u pese uptabi di duré. Danhipai u dama pire uptabi di, õhõ si. ãne 'Re ãhãimana u'âsi mono hã, marĩ õ ré 're ãhãimana mono zé

hã, duré ãhãna hã. Õne u'â te 're hâimana u'âsi, tiwaihu'u pese uptabi na. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono zã.

Taha ma, uburé marĩ hã tãma waihu'u pese di, te te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono zéb da hã, 're rême za'ra wa'aba mono tō da, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono tō da. Te za duré sitēme aiwaibui wa'wa, aiwasété ãna ãsō'a 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, duré ato sina ĩrata 're anomro u'âsi aba mono da, rowē ãma. Tane tō.

Apocaripsi

**Rob'rãsutuzéb ãma za ĩropsihâi'ré mono zém
na, Zuwã te te ãma ĩrob'ui'ééré**

Ībaihâ wasu'uzé

Ã ĩbaihâ na rob'ui'ééré'wa hã Zuwã na ĩsisi hã, Zezusihi zadawa wasu'u'wa. Ta hã Zezusihi wasu'uwẽ na te te dama 're rowasu'u za'ra mono 'ru te, si'ĩhi wapsi, ma tô sērẽ ni, dazazéb 're, Patemosi na rob'ré za'iti nhisi ãma. Tame sãmra ré, ma tô rob'ui'ééré, ã ĩbaihâ na hã.

Ã ĩbaihâ hã Azi'a na danhipti'a nho'õmo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, siré 're ĩsi'rã'õtõ za'ra mono norĩ ma, ma tô rob'ui'ééré, 7 na tiza'rui mono bâ 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma hã. Tinhimi'ui'ééré na ma tô tãma roti za'ra, siptete sina Zezusihi ãma 're nomro u'âsi mono da, danhib'rata te te 're robzépata za'ra mono nherẽ, te te 're rême za'ra mono tõ da.

Sõtõ 'rowim ne, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma 're ĩ'awaihu'u mono na ma tô rob'ui'ééré, Zuwã hã. Satanasihi nhiptetezẽ hã za ĩsi'utõrĩzém na ma tô rob'ui'ééré, Zezusi za te te ãma ĩ'ai'utézém na hã, rob'rãsutuzéb ãma.

Ãhãna hã Zuwã hã sõtõ 'rowim ne, marĩ te te ĩ'ab'madâ'â mono zém na rob'ui'ééré hã wa te 're sõré za'ra mono wamhã, wama pire za'ra di, wa te ĩwaihu'u za'ra da hã. E marĩ wa. Za 're ĩromhâimana mono zém na, te te rowasu'u mono wa, wanhowa, duré zahadu te te wama romhâi'ré mono õ wa. Zuwã hã ma tô te te sima 're wa'awẽ, ĩpire hã wazõ 're wairébé mono wa, 're wapahi za'ra mono tõ da. E marĩ wa. Zezu Cristu hã uburé dama pire uptabi wa, duré taha si dama pire na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ wada'uri'wa, 're hâimana mono wa.

¹⁻² Duréihã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô Zezu Cristuhu ma awaihu'u siro, tõ sena na za romhutu na 're ĩromhâimana mono zém na, tinhib'a'uwẽ norĩ ma, te te duré waihu'u sirõmo za'ra da.

Taha wa, Zezusi hã ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã we satõ Zuwãhã u, marĩ te te tãma waihu'u da. Tawamhã ma tô ĩtẽme wi. ĩtẽme wisi wamhã, Zezusihi ma, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sõ'awi te te oto tãma ĩromhâi'rézém na ma tô Zuwãhã ma waihu'u. Sõtõ 'rowim ne, ma tô marĩ hã sabu, da te 're ĩrosawẽrẽ za'ra mono ne. Taha wa, tõ sena na te za oto Zuwã hã ãne aima ãma rob'ui'ééré za'ra wa'wa, waihu'u za'ra wa'aba da, uburé marĩ hã te te ĩ'madâ'ázém na, tõ sena 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiwaihu'uzém na hã, Zezusi hã sena na te te ĩwaihu'uzém na hã.

³ Tawamhã ãhã wasu'u hã za 're ïromhâimana mono zém na ni'wa te te dama 're sôré mono wamhã, tãma 're rowê u'âsi mono di za. Duré, ãhã wasu'u hã ni'wa te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowê u'âsi mono di za. Âma ronomro ô ré, te za 're romhâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïwaihu'uzém na hã. Taha wa, ni'wa hã hâimana nhimiza'rese sina, te te 're wapari pese mono wamhã, tãma 're rowê u'âsi mono di za.

Azi'a na ti'a nhisi ãma ïsazei'wa norĩ, Zuwã te te ïsawi za'ra zé wasu'u

⁴ Wa hã, Zuwã. ïnhimi'ui'ééré na wa ãma asawi za'ra wa'wa, Azi'a na danhipti'a nho'ômo nhisi ãma, Zezusihi zazei'wa, asiré 're asi'rã'ôto u'âsi za'ra wa'aba mono norĩ hã, 7 na daza'rui mono bâ 're ai'rã'ôto aba mono norĩ hã.

Wa hã wa ai'ãma 're ïmreme u'âsi za'ra wa'wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma, ïsimizawizé hã ai'ãma 're hâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da, rowê u'âsi, ãma 're anomro aba mono da. Ta hã duréhã marĩ ô uptabi ré, ma tô 're hâimana u'âsi. Ône u'âsi te za duré 're hâimana. Hâiwa ãma te 're sãmra u'âsi, danhib'apito simasisizém na. Duré ïpê'êzani zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã te 'Re ïhâimana u'âsi mono simasisizé uiwada 're hâimana u'âsi. Ta hã ïpê'êzani hã 7 na ïsimiromhuri hã.

⁵ Zezu Cristuhu zama te te 're aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da, wa duré ai'ãma te 're rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa. Ta hã dama ï'umnha, te simi'ê na 're hâimana, 'Re ïhâimana u'âsi mono zadawa wasu'uwê 'wa da hã. Ta hã ma tô dawana tihâiwa'utu 'rata, ïhâiba si'utõrĩ waihu'u ô na. Uburé ti'ai ãma danhib'apito norĩ nhipai u, Zezusi hã. Misi, Danhib'apito uptabi, te 're hâimana.

Ta hã te te 're wa'azawi pese. Taha wa, ma tô wazada dârâ. Wazada dâ'â wamhã, ïwapru ma tiwi puru. Tawamhã wawasété na 're wanomro mono ré, ma tô tiwapru na tidâ'ázém na te te 're wa'a'upsõ, wawasété ãna ãma 're wanomro mono da oto.

⁶ Ma tô duré te te 're wa'apisutu, ïmama ma, wa te da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, sasedoti norĩ ne, ïsib'apito ma hã. Ma tô duré te te 're wa'apisutu, ïsadawa para, wapire na 're wahâimana za'ra mono da. Ta hã Zezusi hã wê uptabi wa, duré waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

⁷ Ma'ápé, asiwi waihu'u pese za'ra wa'aba. Zezusi hã te za wei mo, hâiwa'a na. Wei morĩ wamhã, uburé te za dasiwi 'madâ'â za'ra ni. ï'a're wi, siwi ïwa'rê'wa norĩ hã te za duré 'madâ'â za'ra, siwi ïwĩrĩ'wa norĩ hã. Tawamhã da'upsâtã

mono bâ te za sô aiwa'õ za'ra ni, daro mono bâ. Tô sena te za âne hã tiromhâiba.

⁸ 'Re ìhâimana u'âsi mono, dama ìsiwaihu'uzé hã, âne: "Wa hã ìmorî'rata na, wa tô 're ìhâimana u'âsi. Ône u'â, wa za duré 're ìhâimana u'âsi. Uburé marî hã si'utõrî pese nherê, ìsarina ìsi'utõrî õ di za." Âne uburé Danhib'apito uptabi hã ìsiwasu'uzé hã.

Zuwã hã Zezusi te te ìsabuzé wasu'u, sõtõ 'rowim ne

⁹ Wa hã Zuwã, asisânawã wa'wa. A norî wa'wa hã Zezusihi âma si 're anomro aba mono wa, danhimirob'manharî, 're ìsépata za'ra wa'aba mono ne, wa duré te 're robzépata, asine za'ra wa'aba, Zezusihi âma si 're ìmorî wa. Zezusihi âma si wasiré 're wanomro mono wa, wa duré 'Re ìhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're wahâimana za'ra. Ta hã te za duré te te 're wa'apawaptob u'âsi, da te 're wa'ruiwapari za'ra mono wa, wa te 're robzépata za'ra mono nherê, wawasété u tiwi 're wasipizari za'ra mono tõ da, wanhiptete u'âsi âma 're wanomro mono da.

Wa hã wa tô te dama 're sadawa wasu'u, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Tô sena na Zezusihi zazei'wa na wa tô duré dama 're ìsiwasu'u u'âsi. Taha wa, ma tô dasiwi ì'âri ni. Ma tô dasiwi ìzatõrî ni, Patemosi na rob'rê za'iti nhisi u.

¹⁰ Tawamhã tame ìnhamra ré, Wanhib'apito nhibâtâ na 'Re ìhâimana u'âsi mono pê'êzani hã ma tô ì'uihã pi'ra. Te te ì'uihã pi'rai wa, wa tô aimawi ìhâiba, ìhâiba waihu'u õ na. Tawamhã ìhâiba waihu'u õ na ìhâimana ré, wa tô ni'wai mreme hã wapa, ìbabarâi hawi. Mreme 'râihã na te ìma tinha, ìsimnhihârazé hârá 'râihã na ne hã.

¹¹ Âne te ìma tinha:

— Âhãna marî hã te za ì'ab'madâ'â mo. Tawamhã uburé ì'ab'madâ'â mono hã te za ìbaihã na âma ìrob'ui'é. Âma rob'ui'ére parimhã, Zezusihi zazei'wa norî, 'ri nho'õmo mono bâ siré 're ìsi'rã'õtõ mono norî ma, te za ìbaihã hã ìsõmri za'ra. 'Ri nho'õmo nhisi mono hã, âne: Épézu, duré Esimina, duré Pedamo, duré Ti'atira, duré Sadesi, duré Piradépiza, duré Radiseza. Â norî ma, te za asimi'ui'ére hã ìsõmri za'ra, ìsazei'wa norî ma, 7 na 'ri nho'õmo âma 're ìsi'rã'õtõ mono norî ma hã. — Âne ma tô ìma waihu'u.

¹² Tawamhã wa tô ìsibabarâi u 'râihai'ra, ìma ìnharî'wa zô. Sô ìsipi'rai wamhã, rob'uiwêzé sima'warazé hã 7 na ìhâiba za'ra hã duré ìsisiwimhã ìro'o ré hã wa tô 'madâ'â za'ra. Rob'uiwêzé sima'warazé mono hã, étê'ubuzi pré oru 'manharî. Te rob'madâ'â nherê, ìnhotõ 'rowi te ìrosawêrê ne, wa rob'madâ.

¹³ Tawamhã rob'uiwêzé wa'wa, te ni'wa hã za, aibã ne hã. ì'uza hãpa, ìpara u te tiwi hãhaipra. Duré sõ'utu wasisi ré, te za. ìsõ'utu wasisizé hã, oru 'manharî.

14 Duré ĩséré hã, rã uptabi di. Pone'ërebã zéré ne hã, rã uptabi di, ĩséré hã. Duré, ĩto hã, unhama ro'o si'ubuzi ne te 're si'ubuzi zahuré.

15 Duré ĩpara hã ĩsi'uwazi waipo ne, te 're si'ubuzi zahuré. Duré ĩmreme hã, â'a'a 'rãihã ruru'u ne.

16 Wasi hã 7 na te tété za'ra, tinhib'rata nhimire niwĩ. Duré ĩsadaí're hawimhã, sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa te da'o, ĩ'wa pe hã. Duré ĩ'ubu hã te rowa'a za'ëtê. Abzuma bâdã te te 're ĩrowa'a mono ne, te rowa'a za'ëtê.

17 Tawamhã õ hã te 'madã'ã wamhã, wa tô ĩpapara aime sa'ëtê, ĩdã'ã ne, ĩpahi te. Tane nherê, ma tinhib'rata nhimire niwĩ ĩ'upi, ĩpahi tã da. ãne te ĩma tinha:

— ĩma aipahi tã. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tô 're ĩhãimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherê, ĩsarina ĩsi'utõrĩ õ di za, wa hã. Õne u'ãsi, wa za 're ĩhãimana.

18 Wa tô dãrã aré. ĩdã'ã nherê, wa oto 're ĩhãimana u'ãsi. ĩdã'ã waihu'u õ di za oto. Ma'ãpé, ãne hã waihu'u pese. Te ĩsima ĩpisutuzéb zarina, wa te te 're da'anho'reptu, adã 're ĩhãimana za'ra mono zém hawi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 'rata, 're dahãimana u'ãsi za'ra mono da.

19 Taha wa, uburé marĩ hã ĩ'ab'madã hã te za ĩ'a'ui'é, ãhãna ĩpusi mono hã, duré nimahã na ĩpusi mono da hã.

20 ãhãna wa za duré aima waihu'u. Wasi hã ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã ĩ'madã hã, te ãma ĩsimiré'ézé hã waihu'u õ di, a hã. Duré rob'uiwê uparizé hã ĩ'madã'ã za'ra hã te ãma ĩsimiré'ézé hã, waihu'u õ di duré. Taha wa, wa za oto aima waihu'u, te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã, waihu'u da. Wasi hã 7 na ĩhãiba za'ra hã, ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, ĩsazei'wa 'madã'ã'wa norĩ, te wasu'u. Duré rob'uiwêzé sima'warazé hã, duré ĩsisiwimhã ĩro'o ré hã 7 na ĩhãiba za'ra hã, ĩsazei'wa norĩ te wasu'u, 'ri nho'õmo mono bâ siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ hã. ãne te ãma ĩsimiré'é zahuré zé hã. — ãne ma tô ĩma waihu'u, ĩtême ĩwi hã.

2

Épézu ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

1 Tawamhã Zezusi hã ĩtême ĩwi hã ma tô duré ĩma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Épézu na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ 'madã'ã'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wa ĩsi'uihã na aima roti za'ra wa'wa, wasi hã 7 na ĩhãiba za'ra hã ĩnhib'rata nhimire niwĩ te ĩtété za'ra hã, duré 7 na rob'uiwêzé sima'warazé wa'wa 're ĩmorĩ hã, oru 'manharĩ wa'wamhã.

2 Épézu ãma ĩzazei'wa norĩ, uburé 're aihãimana za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Asimi'ê na te ĩma 're ĩromhuri

pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharĩ za'ëtê za'ra wa'aba mono nherê, aiwasété u 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di, apâ. 'Re ĩdanomro wasété mono norĩ nhimiroti hã te 're ĩwê'õ pese za'ra wa'aba mo. Ni'wa hã Zezusihi zadawa wasu'u'wa na aima siwasu'u za'ra wa'aba wamhã, awa'awi 're saze za'ra wa'aba mono õ di. ĩsimiroti hã te a'â 're ĩwapari za'ra wa'aba mo. Tawamhã ĩ'uwaibaba'õ na te te aima 're sadawa wasu'u za'ra wa'aba mono wamhã, awa'awi te asina 're ĩwaih'u za'ra wa'aba mo, ĩsadawa nhipese na. Taha wa, te ã norĩ hã 're ĩwê'õ za'ra wa'aba mo.

³ Da te 're ai'ruiwapari za'ra wa'aba mono wa, 're robzépata za'ëtê za'ra wa'aba mono nherê, 're ĩrême za'ra wa'aba mono õ di. ĩwi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ di. ĩ'ãma si te 're aihâimana nhiptete za'ra wa'aba mo.

“Ãne wa tô te 're aiwaih'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono zém na hã.

⁴ Tane nherê, marĩ hã te ĩwi ro'wa'rê, te ai'ãma ĩwaih'u za'ra wa'wa hã. Duréhã ĩzazei 'rata za'ra wa'aba hawimhã, aré aima ĩzawi pese za'ra wa'aba di. Aré aima dazawi pese za'ra wa'aba di duré. Tane nherê, oto aima dazawi prã za'ra wa'aba di, ĩzama.

⁵ Ma'ãpé, ĩ'ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. 'Re ĩzawi pese za'ra wa'aba mono zém hawi ma tô asina ĩrosapari za'ra wa'wa. Taha wa, aiwasété wi, te za oto 're aipizari za'ra wa'aba mo, apâ. 'Re ĩzazei 'rata za'ra wa'aba mono hawi, 're aihâimana wê za'ra wa'aba mono ne, te za oto apâ 're aihâimana wê za'ra wa'aba mo. Ãnei õ wamhã, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono õ wamhã, wa za atême ĩmorĩ za'ra wa'wa, rob'uiwêzé sima'warazé hã ate wa'wa hã te aiwi âri za'ra wa'aba da. Te aiwi âri za'ra wa'aba wamhã, robaba di za oto, ate za'ra wa'wa hã. Ãne, wa aima waih'u sirõmo za'ra wa'wa.

⁶ Duré, misi asimirosa'rata za'ra wa'wa hã, ĩma ĩwê hã. Nicora'ih'i nhimiroti wasédé hã te te 're ĩwapari za'ra mono norĩ hã te 're hâimana wasété za'ra. 'Re ĩhâimana wasété za'ra mono zé hã ĩma wê õ di, wa hã. Ta hã ĩsine 're wê'õ pese za'ra wa'aba mono wa, taha wa, ai'ãma ĩma 're rowê za'ra wa'aba mono di.

⁷ “A norĩ wa'wa hã asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pê'êzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizém na hã. Ãne ĩsimiroti hã: Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩwi sipizari ãna Satanasih'i ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma si, wa za tãma pisutu za'ra, rob'rãi u'â hã te te 're huri u'âsi mono da. Taha wede hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono 're ĩsãmra u'âsi mono zéb ãma te 're sa, rowê uptabi ãma hã, ĩrã hã da te 're huri mono wa, dadâ'â ãna 're ĩdanomro u'âsi mono zé hã. Ãne ĩmama pê'êzani te te ĩrotizé hã.” — Ãne

ma tō Zezusi hã ĩma waihu'u, Épézu āma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ ma, te āma rob'ui'éré da.

Esimina āma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

⁸ Tawamhã Zezusi hã ĩtēme ĩwi hã ma tō duré ĩma roti, āne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Esimina na 'ri nho'ōmo nhisi āma ĩzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, āne:

“Wa hã wa aima roti za'ra wa'wa, duréhã marĩ ò ré 're ĩhâimana mono. Uburé marĩ hã si'utōrĩ pese nherē, ĩsarina ĩsi'utōrĩ ò di za, wa hã. Wa za 're ĩhâimana u'âsi. Wa tō dârâ aré. Īdâ'â nherē, wa tō apâ hãiwa'udu, 're ĩhâimana u'âsi mono da oto.

⁹ ĩma waihu'u pese di, da te aima 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono zém hawi, 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Duré, ĩma waihu'u pese di, asibrob'ō na 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zé hã. Tane nherē, te asibrob ahâ ne, rowē na 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ĩnhimipawaptobzém na si 're aihâimana za'ra wa'aba mono wa. Duré ni'wam norĩ hã te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'wa. Te te dama 're aiwasu'u wasété za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Ta norĩ hã zudezu na 're poto za'ra mono zahã, te Satanasihi nhimiroti zarina si, siwa'ru 're hâimana za'ra.

¹⁰ Za 're ĩrobzépata za'ra wa'aba mono zém na hã asina 're aipahi za'ra wa'aba mono ò di za. ĩwapari pese za'ra wa'aba. Wa'uburé hã nimahã na te za dama ai'mai'ru za'ra wa'wa, da te ai'maiwaibui wa'aba da, dazazéb 're, da te ai'manheme aba da, te te aipibu za'ra wa'aba da, tō sena ĩzaze za'ra wa'aba zô. Tawamhã 10 na bådâ hã te za ai'āma 'mai'hai'utōrĩ za'ra wa'wa, dazazéb 're ai'masimasa wa'aba ré hã, 'mairobzépata za'ra wa'aba mono ré hã. Āne wamhã, ma'āpé ĩ'mairēme aba tō. Tawamhã da te ai'manhimroi wa'aba zém na ai'masi'utōrĩ aba nherē, ĩ'mairēme aba ò wamhã, dawī ĩ'mai'udâ wa'aba ò wamhã, wa za aima wa'ābâ za'ra wa'wa. Rowē, wa za aima pisutu za'ra wa'wa, ĩ'rata 're ai'ubumroi u'âsi aba mono da.

¹¹ “Asimipari pese aba wamhã, ma'āpé ĩwapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pē'ēzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã. Āne ĩsimiroti hã: 'Ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u ĩwi sipizari āna Satanasihi āma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ hã 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono norĩ siré, te te 're robzépata za'ra mono ò di za, unhama ro'o u'âsi āma hã. Robze na te za 're hâimana u'âsi za'ra.' Āne ĩmama pē'ēzani te te ĩrotizé hã.” — Āne ma tō Zezusi hã ĩma waihu'u, Esimina āma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtō mono norĩ ma, te āma rob'ui'éré da.

Pedamo āma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹² Tawamhã Zezusi hã ĩtēme ĩwi hã ma tō duré ĩma roti, āne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Pedamo na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã sib'ézé 'wa si'uiwa 'wa pa ré ĩza hã, wa aima roti za'ra wa'wa, ĩ'wa pese ré hã.

¹³ ĩma waihu'u pese di, 're ai'ubumroi wa'aba mono zé hã. Tame te Satanasihi nhimiwada'uri na 're dahâimana za'ra. Tame ma tô Âtipasi hã dasiwi wĩrĩ ni asõ'a za'ra wa'aba, simi'ê na te te dama 're ĩzadawa wasu'u mono hã. Tane nherê, asõ'a za'ra wa'aba da te dasiwi wĩrĩ nherê, tãma aipahi za'ra wa'aba õ di. ĩrême za'ra wa'aba õ di duré. Õne haré te ĩnhimiroti na si 're aihâimana za'ra wa'aba mo.

¹⁴ Tane nherê, te duré marĩ hã ĩwi ro'wa'ré, te ai'ãma ĩwaihu'u za'ra wa'wa hã. Ni'wam norĩ hã ma tô aibã nhimiroti na 're hâimana za'ra, Bara'ã na aibã nhisi hã. Ta hã ma tô duréhã Baratihi ma te te 're roti, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, sadawa nhipese na te te 're roti wasété za'ra mono da, simiroti wê newa, ĩsine 're hâimana wasété za'ra mono da. 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, romhâiba 'manharĩ ãma 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ĩsõmri za'ra mono hã, ma tô Barati hã te te 're a'ru, Izarazéhé nhihudu norĩ ma, te te 're huri mono da. Ma tô duré te te tãma 're roti pese za'ra, pi'õ, mro ré nherê, aibã aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da, duré aibã, mro ré nherê, pi'õ aimawi na 're simisaihuri za'ra mono da.

¹⁵ Tane, te ãhãna ni'wam norĩ hã Nicora'ihĩ nhimiroti wasété na 're hâimana za'ra, asiré 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã.

¹⁶ Ma'ápé ãhãna hã aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba, aiwasété wi 're aipizari za'ra wa'aba mono da, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u. Aihâimana wasédé hã sahâri za'ra wa'aba õ wamhã, wa za ãma atême ĩmorĩ su'u za'ra wa'wa, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono norĩ hã ĩzadai'ré hawi sib'ézé 'wa si'uiwa ĩsa'o na te ai'wapé za'ra wa'aba da.

¹⁷ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ápé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pê'êzani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé hã. ãne ĩsimiroti hã: Ni'wam norĩ hã tidâ'âzéb u ĩwi sipizari ãna Satanasihi ãma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za dasa ĩse hã duréi te dama ĩhâi're'õ hã te tãma 're anhomri, mana na dasa nhisi hã. Duré êtê'a, wa za te tãma 're anhomri ĩhâiba mono bâ, ĩsisi ĩtém na ãma ĩ'ui'ééré ré hã dama ĩsa'rese'õ hã. Te te 're ĩwaibui mono norĩ ma si waihu'u pese di, tinhisi ĩtê hã. ãne ĩmama pê'êzani te te ĩrotizé hã.” — ãne ma tô Zezusi hã ĩma waihu'u, Pedamo ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ééré da.

Ti'atira ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹⁸ Tawamhã Zezusi hã ĩtême ĩwi hã ma tô duré ĩma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ãrob'ui'é, Ti'atira na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãzazei'wa norĩ 'madã'ã'wai ma. Te aima ãwaihu'uzém na te za tãma ãrob'ui'é, ãne:

“Wa hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'ra, wa aima roti za'ra wa'wa. ãto hã te unhama ro'o si'ubuzi ne 're si'ubuzi zahuré. Duré ãpara hã te ãsi'uwazi waipo ne 're si'ubuzi zahuré.

19 Marĩ hã 're ãmanharĩ wẽ za'ra wa'aba mono zé hã ãma waihu'u pese di. Te 're asisawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré 're ãzawi pese za'ra wa'aba mo. Te duré asina 're ãumnhasi za'ra wa'aba mo. Te duré ãma 're ãromhuri pese za'ra wa'aba mo. Da te aima 're rob'manharĩ wasété u'ãsi za'ra wa'aba mono nherẽ, te ããma si 're anomro u'ãsi aba mo. 'Re ãzaze na'rata za'ra wa'aba mono hawi, ãma 're ãromhuri za'ra wa'aba mono zém nhipai u, te oto ãma 're ãromhuri pese za'ra wa'aba mo. ãne wa tó ãsi'ãma aiwaihu'u za'ra wa'wa.

20 Tane nherẽ, marĩ hã misi te ãwi ro'wa're, te ai'ãma ãwaihu'u za'ra wa'wa hã. Pi'õ ãwasédé hã te ai'rata 're hãimana za'ra wa'wa, Zézabé na ãisi hã. Ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u'wa na te dama 're siwasu'u, taré. ãne dama 're siwasu'u mono nherẽ, te ãzazei'wa norĩ ma, simiroti wasété na te te 're roti. Taha zarina, te ta norĩ hã pi'õ aimawi na mro ré nherẽ, ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré pi'õ, mro ré nherẽ, aibã aimawi na te ãma dawi 're simisaihuri za'ra. Duré romhãiba 'manharĩ ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana 're dawata za'ra mono da, danhimizama da te tãma 're ãõmri za'ra mono hã te duré te te 're huri. Ta hã, pi'õ hã e niha te simiroti wasété nherẽ, ai'rata 're hãimana 'wa. E asiwi wẽ'õ za'ra wa'aba ãna.

21 Ta hã pi'õ hã simiroti wasété nherẽ, ãma ãwa'a õ di aré, te ãazãrizéb da hã. Tiwasété wi sipi'ra da newa, wa tó aré te 're 'madã'ã. Tane nherẽ, tiwasété wi sipi'rai õ di, aibã aimawi na dawi 're ãhãimana mono zém hawimhã.

22 Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Pi'õ hã tiwasété wi sipi'rai õ wa, wa za oto azã, te te robzépata za'ëté da. Si'ãma 're ãhãimana wasété za'ra mono norĩ zama ã pi'õi hawi sipizari za'ra õ wamhã, wa za ãsu hã za'ra, te te robzépata za'ëté za'ra da.

23 Pi'õi 'ra ne 're ãhãimana za'ra mono norĩ hã wa za duré hã za'ra, si'utõrĩ da, ãsimiroti zarina 're hãimana za'ra mono wa. Tawamhã ãne te tãma rob'manharĩ za'ra wamhã, te za uburé ãzazei'wa norĩ hã ãma ãwaihu'u za'ra, pi'uriwi marĩ hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, duré pi'uriwi danhimirosa'rada hã da te 're 'manharĩ za'ra mono newa, uburé marĩ hã te dawi 're ãwaihu'u mono na hã. Uburé danhimirosa'rada hã ãma waihu'u pese di, duré marĩ zó 're ãdanhimnhasi za'ra mono zéb zama. Tawamhã ni'wam norĩ hã marĩ ãwẽ hã te te 're ãmanharĩ za'ra mono zé wa'rãmip si, wa za marĩ ãwẽ na te tãma 're awa'ãbã. Duré ni'wam norĩ hã marĩ te te 're ãmanharĩ

wasété za'ra mono zéb zarina si, wa za te 're ahâ za'ra.

²⁴ “Pi'õ nhimiroti 're ĩwapari za'ra wa'aba mono õ norĩ ma si, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa, ĩzazei uptabi 'wa norĩ ma si. A norĩ wa'wa hã Satanasihĩ nhimiroti sima'uri pe hã dawi waihu'u za'ra wa'aba õ di. Tô sena, wa aima waihu'u za'ra wa'wa. Te oto aima ãma sahu za'ra wa'aba õ di za, ĩnhimiroti ĩ'amo na hã ĩpire na hã, te te 're asi'wa'rutu tã za'ra wa'aba mono da.

²⁵ Õhõ na si te za asiptete na ĩ'ãma 're anomro aba mo, we ĩmorĩzéb u.

²⁶⁻²⁷ “Tawamhã ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u ĩwi sipizari ãna Satanasihĩ ãma te te 're ai'uté za'ra mono wamhã, duré rob'râsutu u te tãma 're ĩwê za'ra mono zéb zarina si, te te 're 'manharĩ za'ra mono wamhã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, ĩzadawa para dama pire za'ra da, danhib'apito na 're hâimana za'ra mono da. ĩmama hã dama ĩpire da, sisadawa para te te ĩpisutu ne, wa za pisutu za'ra, daro mono bâ te te 're da'madâ'â za'ra mono da. Simiroti nhiptete na te za te te 're dawada'uri za'ra. Ub'rê ne hã zé 'manharĩ hã da te 're ĩprub za'ra mono ne, te za te te 're daprub za'ra.

²⁸ Duré awê u, wasi wawê 're ro'o pese mono ré, da'ãma 're ĩ'awê za'ra mono ne, wa za romhâimanazép té, te tãma 're apisutu, rowê hã.

²⁹ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ápé wapari pese za'ra wa'aba, ĩmama pẽ'ězani hã ĩzazei'wa norĩ ma, te te ĩrotizé wasu'u hã.” — ãne ma tô Zezusi hã ĩma waihu'u, Ti'atira ãma ĩsazei'wa norĩ, siré 're ĩsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ére da.

3

Sadesi ãma ĩsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹ Tawamhã Zezusi hã ĩtême ĩwi hã ma tô duré ĩma roti, ãne:

— Zuwã, te za duré ĩrob'ui'é, Sadesi na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, ãne:

“Wa hã wasi hã 7 na ĩnhib'rata te ĩtété za'ra hã, wa za oto aima waihu'u za'ra wa'wa. 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ězani hã 7 na te te 're ĩromhuri mono zéb ré, te 're ĩ'madâ'â mono, wa hã. Uburé marĩ hã 're ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã, ĩma waihu'u pese di. ĩnhimiroti na si 're anomro aba mono na, da te 're aiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te aipẽ'ê 're, atâ'â ne 're anomro aba mo, ĩ'ãma 're anomro aba mono zahã.

² ĩ'ãma 're anomro zeĩ wa'aba mono da, ĩnhib'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te aima ĩpisutu za'ra wa'aba zéb zarina, ĩ'ãma 're anomro aba mono õ di. Taha wa, ma'ápé ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Marĩ hã 're ĩ'manharĩ wê za'ra wa'aba mono

zé hã, aiwi si'utõrĩ pese aba õ ré, ma'ãpé apâ ãma romhuri wẽ zé hã ãma asiwi sa'ëtê za'ra wa'aba.

³ Ma'ãpé duré ãma 're anomro na'rata aba mono zém hawi ãnhimiroti hã aipo're na 're ãwapari za'ra wa'aba mono zém na, duré 're ãwaihu'u za'ra wa'aba mono zém na, ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba. Ta hã ãnhimiroti hã te za 're ãmadâ'â pese za'ra wa'aba mo. Duré aiwasété wi te za 're aipizari za'ra wa'aba mo. Æne hã apâ ãma asipo're pu'u za'ra wa'aba õ wamhã, wa za oto aihã za'ra wa'wa. Nimahã na ãsimisaihuri norĩ hã sô 're danhimipari za'ra mono õ nherê, danhorõwa u 're ãsisisi mono ne, wa za atême ãwisi 'wa, te aihã za'ra wa'aba da. Bâdâ hã atême ãwisi za'ra wa'aba zéb da hã waihu'u za'ra wa'aba õ di za.

⁴ Tane nherê, nima norĩ si Sadesi ãma 're aihâimana za'ra wa'aba mono norĩ hã te ãma 're anomro wẽ wa'aba mo, ai'umro wa'aba nherê. Da'uza hãirã da, hã upto wi da te 're ãmadâ'â pese za'ra mono ne, te aiwẽ na ãma 're anomro aba mo. A norĩ wa'aba si da'uza hãirã ne aiwasété ãna 're anomro aba mono si, te za ãsiré 're aihâimana za'ra wa'aba mo. 'Re ãhâimana u'âsi mono te te 're aiwêsãmri za'ra wa'aba mono wa, te za ã'rata 're anomro u'âsi aba mo.

⁵ “Duré ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u ãwi sipizari ãna Sathanasihi ãma te te ã'ai'uté za'ra norĩ hã te za duré uza hãirã na ã'rata 're hâimana za'ra, ãne hã. Ìbaihã na 're ãdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ãsimi'wara mono zém na ãsi ãsimi'wara hã te tiwi pari za'ra õ di za. Ìmama nho'a, wa za sô'awi ãnhib'a'uwẽ na te tãma 're wasu'u za'ra, hãiwa ãma tãma ãromhuri'wa norĩ nho'a zama.

⁶ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pẽ'ézani hã ãzazei'wa norĩ ma, te te ãrotizém na.” — Æne ma tô Zezusi hã ãma waihu'u, Sadesi ãma ãzazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

Piradépiza ãma ãzazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

⁷ Tawamhã Zezusi hã ãtême ãwi hã ma tô duré ãma roti, ãne: — Zuwã, te za oto duré ãrob'ui'é, Piradépiza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ãzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ãwaihu'uzém na te za tãma ãrob'ui'é, ãne:

“Wa hã 're ãwasété mono õ, wa za oto aima roti za'ra wa'wa, ãnhimiropisutuzéb zarina, sena na te dama ãma 're ã'uwa'imrami mono 'wa hã. Duréhã Dawi hã te 're hâimana, dama ãpire hã. Ìsõrõwa hã 'ri za'ëtê uptabi di. Tame te ni'wa hã 're sãmra, 'ridawazéb ré hã, te te dama 're ãridawa mono da hã, duré te te dawí 're ãridawa nhito mono da hã. Tane wa hã, wa hãiwa ãma ãmama nhorõwa 'ridawazéb ré 're ãhâimana u'âsi, ãwétési. Wa hã te dama 'ridawa wamhã, ni'wa apâ te te dawí sito waihu'u õ di. Duré te 'ridawa nhito wamhã, ni'wa te te 'ridawa waihu'u õ di.

⁸ “Duré 're ì'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ìma waihu'u pese di. Ai'umrore wa'aba nherê, dama aipire na 're aihâimana za'ra wa'aba mono õ nherê, te ìãma si 're anomro wê wa'aba mo. Te duré ìnhimiroti si 're ìwapari pese za'ra wa'aba mo. Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa tô asõwa 'ridawa za'ra wa'wa, Ìmama, da'ãma 're ìsib'a'uwê mono zéb u 're asisisi aba mono da. Taha 'ridawa hã ni'wa te te aiwi 'ridawa nhito waihu'u za'ra wa'aba õ di.

⁹ Ma'ãpé duré, waihu'u pese za'ra wa'aba. Satanasihini niwĩ 're ìhâimana za'ra mono norĩ hã, e niha wa za tãma rob'manharĩ za'ra, ta norĩ ma hã. Ta norĩ hã zudezu nherê, zudezu norĩ hâimana wê zém na 're ìhâimana za'ra mono na, dama 're siwasu'u za'ra mono zahã, te Satanasihini nhimiroti zarina si 're hâimana za'ra, sadawa nhipese na. Taha wa, wa za ãne tãma rob'manharĩ za'ra. Aipapara te za 're sina wa'wa, tãma aipire za'ra wa'aba wa. Taha wa, te za aiwaihu'u za'ra wa'wa, te 're ì'asawi pese za'ra wa'aba mono na.

¹⁰ Da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono nherê, te aima ìroti za'ra wa'aba zéb zarina, ìmreme na si 're anomro aba mono wa, ma tô asina ì'uwaimrami za'ra wa'wa, ìnhimiroti hã. Taha wa, ropsi'utõrĩzéb u, za marĩ ìpipa hã ìwairébé mono hã wa za aima ba'a za'ra wa'wa, ìwasété norĩ, za te te ìda'apibui mono zéb ãma hã, ti'ai ãma daro mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã.

¹¹ Atême ìmorĩ aba zé hã romhuture di oto. Taha wa, ma'ãpé asiptete u'ãsi ìãma 're anomro u'ãsi aba mono, 'Re ìhâimana u'ãsi mono nhoprubzé hã da te aiwi 'mai'ãri tõ wa'aba da.

¹² “Tawamhã ni'wam norĩ hã tidã'ãzéb u ìwi sipizari ãna Satanasihini ãma te te ì'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za te 're pisutu za'ra, 'Re ìhâimana u'ãsi mono ãma hâimana nhiptete na 're hâimana u'ãsi za'ra mono da, 'ri uparizé, rési ãna 're ìsimasab u'ãsi mono ne. 'Ri uparizé hã marĩ te te 're rési za'ra mono õ di. Tane te za 'Re ìhâimana u'ãsi mono ma, simirosa'rata si'rúi ãna, ãma 're wata u'ãsi za'ra. Taha wa, wa za ìhâiba na ãma ui'ére za'ra, ìnhib'apito nhisi hã. 'Re ìhâimana u'ãsi mono te, 'ri nho'õmo nhisi na, wa za duré ìhâiba na rob'ui'ére za'ra. 'Re ìhâimana u'ãsi mono te, 'ri nho'õmo nhisi hã, Zeruzarê ìtém na ìsisi hã, hãwa hawi za te te we ìsi'ra hã, 'Re ìhâimana u'ãsi mono hawi. ìnhisi tém na, wa za duré ìhâiba na rob'ui'ére za'ra.

¹³ “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, Ìmama pẽ'ezani hã ìzazei'wa norĩ ma, te te ìrotizém na.” — ãne ma tô Zezusi hã ìma waihu'u, Piradépiza ãma ìsazei'wa norĩ, siré 're ìsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'ére da.

Radiseza ãma ìsazei'wa norĩ ma rotizé wasu'u

¹⁴ Tawamhã Zezusi hã ìtême ìwi hã ma tô duré ìma roti, ãne:

— Zuwã, te za oto ĩrob'ui'é, Radiseza na 'ri nho'õmo nhisi ãma ĩzazei'wa norĩ 'madâ'â'wai ma. Te aima ĩwaihu'uzém na te za tãma ĩrob'ui'é, âne:

“Wa hã tô sena, ĩ'umnhasi sina, sena na 'Re ĩhâimana u'âsi mono te dama 're sadawa wasu'u wê mono da, 're ĩhâimana mono. Wa hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiropoto waihu'u pese zarina, ropoto na'rata 'wa, 're ĩhâimana mono.

15-16 'Re ĩ'manharĩ za'ra wa'aba mono zé hã ĩma waihu'u pese di. Wa za oto ãma aima romnhimiré'é za'ra wa'wa. Â wahã hã dama se ti, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Duré â wa'ro hã marĩ ĩse da, da te 're ĩ'âwa'ro za'ra mono da hã, dama wê di. Tane nherê, â wapu hã dama sei õ di, da te 're ĩ'âhuri mono da hã. Dama sei õ wa, te za sa'wari ni.

“Tane, te a norĩ wa'wa hã â wapu dama ĩsei õ ne, ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo. ĩ'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono zahã, te 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mo. ĩ'ãma si 're anomro aba mono na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono õ 'wa'âhã, aré ĩma wê di. Tane nherê, 're aihâimana wasété za'ra wa'aba mono nherê, ĩzazei'wa na asadawa nhipese na dama 're asiwasu'u za'ra wa'aba mono wa, te da te 're ĩwasu'u wasété za'ra.

“Taha wa, â wapu ĩsei'õ hã da te 're ĩsa'wari za'ra mono ne, wa za oto aiwê'õ pese za'ra wa'wa.

17 “Âne te duré 'râwi asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo: ‘Wa norĩ hã wanhibro pese za'ra di. Marĩ zô wawi 're ro'wanhi'riti waihu'u za'ra mono õ di.’ Âne te asima 're ĩnharĩ za'ra wa'aba mo. Tane nherê, robzei'õ na si te 're aihâimana za'ra wa'aba mo. Âne na 'râwi 're asiwaihu'u za'ra wa'aba mono õ di. Taha wa, wa ai'ãma 're ĩpê'êzé za'ra wa'wa. Asibrob'ahã na 're aihâimana za'ra wa'aba mono nherê, asibrob'õ ne, te ĩma 're aihâimana za'ra wa'aba mo, aipê'ê 're wa'aba hã. Duré da'uza õ na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te 're aihâimana za'ra wa'aba mo, ai'uréiwi. Datob'a na 're ĩdahâimana za'ra mono ne, te duré 're anomro aba mo.

18 Taha wa, wa za oto aima roti pese za'ra wa'wa. Êtê'ubuzi pré oru uptabi hã ĩwazari'õ hã da te 're ĩ'ruiwapari za'ra mono zéb zarina, da te dawĩ 're ĩ'uiupra za'ra mono ne, te za ĩnhimiroti zô si 're asôpré wa'aba mo, ĩwê uptabi zô si, aipê'ê 're asibro pese ne, rowê na si ĩ'ãma 're aihâimana u'âsi za'ra wa'aba mono da. Duré da'uza hãirã hã te za da te dawĩ 're uipra za'ra, ãma 're dasi'uza za'ra mono wa, da te 're 'madâ'â ze za'ra mono da. Tane te za duré a norĩ wa'wa hã ĩwi 're ĩrowaptêrê u'âsi za'ra wa'aba mo, wa hã te 're aipawaptob za'ra wa'aba mono da, ĩ'ãma 're anomro wê wa'aba mono da, taha zarina, asisém na 're aihâimana za'ra wa'aba mono tã da oto. Duré datõmo nhiházém na 're dasitõmo wê za'ra mono da, 're dasitõmonhĩhã za'ra mono da, da te dawĩ 're ĩ'uiupra za'ra mono ne, te za ĩzô 're

asõpré u'âsi aba mo, ãnhimiroti hã waihu'u pese za'ra wa'aba da.

¹⁹ Wa hã te 're ã'azawi pese mono norĩ hã wa te tãma 're roti pese za'ra, tiwasété na 're sisãmri za'ra mono da. Wa duré te 're hã za'ra, apã 're nomro wẽ mono da. Taha wa, te za aiwasété wi aipizari za'ra wa'wa, sena ã'ãma 're anomro u'âsi aba mono da oto.

²⁰ “Ma'ãpé duré, wapari pese za'ra wa'aba, te ãma ãsimiré hã. Aibã te 'ridawab za. Tawamhã 'ri tede'wa te 'mahã, sãmra zô, ãtẽme sébré da. Tawamhã 'ri tede'wa te te wapari wamhã, te za tãma 'ridawa, sitẽme te te 'mazébré da, siré sa zahuré wa, rowẽ na te te sima rowasu'u zahuré da. Tane wa hã aibã, 'ridawa ãsam ne, wa asô 're ãnhimipari za'ra wa'wa. ãmreme 're wapari za'ra wa'aba mono wa, ãzô 're aihãsi aba mono zô, wa 're ãnhimipari u'âsi. Tawamhã ãzô 're aihãsi aba mono wapsi, duré asitẽme 're ã'mazasi za'ra wa'aba mono wapsi, wa za aipé'ẽ 're, 're ãnhamra u'âsi za'ra wa'wa. Tawapsi, wa za wasiré rowẽ na 're wahãimana u'âsi za'ra.

²¹ “Duré, ni'wam norĩ hã tidã'ázéb u ãwi sipizari ãna Satanasihĩ ãma te te ã'ai'uté za'ra norĩ hã, ta norĩ hã wa za pisutu za'ra, danhib'apito 're ãsimasisi mono zéb ãma, ãzababa 're si'ubumroi u'âsi mono da. Wa hã ãdã'ázéb u ãsipi'rai õ na Satanasihĩ ãma te ai'uté wa, ãmama zababa 're ãnhamra u'âsi mono ne, te za ta norĩ hã ãzababa 're si'ubumroi u'âsi.

²² “Asimipari pese aba wamhã, ma'ãpé wapari pese za'ra wa'aba, ãmama pẽ'ẽzani hã ãzazei'wa norĩ ma, te te ãrotizé hã.” — ãne ma tô Zezusi hã ãma waihu'u, Radiseza ãma ãsazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'õtõ mono norĩ ma, te ãma rob'ui'éré da.

4

Hãiwa ãma, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zé wasu'u

¹ Taha za'u si, wa tô duré marĩ hã te ab'madã'ã, danhotõ 'rowim ne da te 're ãrosawẽrẽ za'ra mono ne. Hãiwa u wa tô rob'madã. Te rob'madã'ã wamhã, wa tô 'madã, hãiwa 'ridawa hã. Õne haré 'ridawa hã.

Tawamhã ni'wai mreme, mreme 'rãihã na ãsimnihãrãzém hãrã ne te ãwapari 'rata ne hã wa tô duré wapa. ãne te ã'mahã:

— We ãwa aimorĩ hãimo, te aima awasu'u mono da, za 're ãromhãimana mono zéb da hã ab'madã'ã mono da. — ãne te ã'mahã.

² Tawamhã 'Re ãhãimana u'âsi mono pẽ'ẽzani hã ma tô duré ã'uihã pi'ra, awa'awi. Te te ã'uihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ãhãiba, ãhãiba waihu'u õ na. Tawamhã ma tô ãzaprõ, hãiwa u. Hãiwa u, te te ãzaprõni wamhã, danhib'apito simasisizé hã wa tô sabu. Ni'wa te ãma nhamra.

³ Tawamhã ãma ãsãmra hã te nasi hãibahai'ubuzi, êtê'ubuzi zarob'a uptabi ne hã. Duré êtê'ubuzi ãtbro'o préro'o ne hã te nasi ai'ubuzi. Tawamhã ãsimasisizé mana wawi, te tãiwaipo ne hã nasi ai'ubuzi, êtê'ubuzi ro'o uzé ne hã.

⁴ Tawamhã danhib'apito simasisizé mana wawi te dasimasisizé hã aimasa, 24 na danhib'apito te ne hã. Taha na te asimro, dama ãpire norĩ hã 24 na ãhãiba za'ra hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimiroti na si 're ãsõpré pese mono norĩ hã. Uza hãpa hãirã ré te asimro. Êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ré zama te asimro.

⁵⁻⁶ Duré danhib'apito simasisizém hawi te tã si'ubuzi ne hã nasi ai'ubuzi, ãwapsa'a zama, duré ãrãrã'ã zama. 'Rãsitõ hã te duré ãsõ're tiro'o za'ra, 7 na ãhãiba hã, ãro'o hã hã. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pê'êzani nhimiromhurizéb zarina hã 7 na. Â poré hã te duré ãsõ're nomro. Â hã ãsarob'a uptabi, simhi ãsarob'a uptabi ne.

Maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ hã te duré 'rãwi ãmana wawi si'uiwada za'ra. Â norĩ hã ãhãiba nho're niwĩ tob ahã di. Duré ãbabarã niwĩmhã tob ahã di duré. Â norĩ hã tob ahã wa, ãhãiba upsibi ré norĩ hã wa tô 'madã'ã za'ra.

⁷⁻⁸ ãmorĩ'rada hã, hu'u zérépa 'rã ne ãrã hã. Duré ãsãna'remhã powawê ãba'õmo 'rã ne ãrã hã. Duré si'ubdatõ ãma hã da'rã ne ãrã hã. Duré maparane si'uiwa na ãma hã si'õmo 'rã ne ãrã hã, hãwi 're sisa'rei mono wa, ãrã ne hã. Â norĩ hã 6 na ãpaihi za'ra hã, ãhãiba mono bâ. Duré ã norĩ hã ãhãiba upsibi ré norĩ, tob ahã wa, ãhãiba na hã.

Tawamhã bãtã bãre duré mara bãre te tinho're za'ra, tinho're te te 're sahãri za'ra mono ãna, ãne:

"Uburé Danhib'apito uptabi hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã, 're ãwasété mono õ. Siwaprosi 're ãwasété waihu'u mono õ uptabi. Wê uptabi di. E ni'wa hã ãsipai u waihu'u pese na 're hãimana mono bâ. Õhõ si, siwaprosi ãwaihu'u pese uptabi hã. Duréihã marĩ õ uptabi ré, ma tô 're hãimana u'ãsi. Te za duré 're hãimana u'ãsi. Si'utõrĩ waihu'u õ di."

⁹ ãne te ã norĩ hã maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ hã nasi ãma tiwata za'ra, danhib'apito simasisizém na ãsãmra ãma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma. Waihu'u pese uptabi wa, te nasi ãma tiwata za'ra, duré sõpru uptabi wa.

¹⁰ Nasi ãma wata za'ra siré, te nasi 24 na dama ãpire za'ra norĩ hã danhib'apito simasisizém na ãsãmra nho're hi'rãtitõ ana, siré ãma wata za'ra da. Te duré nasi hi'rãtitõ si'ubumro sina, ti'rãzaza sani za'ra ãsõ're, tãma pire za'ra wa, ãma wata za'ra da.

¹¹ ãne te nasi ãma tiwata za'ra:

"Wanhib'apito, 'Re ãhãimana u'ãsi mono, a hã aiwê uptabi di. Aiwaihu'u pese di. Aiwaihu'u pese na ma tô ãropoto

mo. Asima ãwẽ zarina ma tô uburé pese ã'aropoto mo. Asima ãwẽ zarina te oto uburé marĩ hã 're hâimana za'ra, asimipoto mono bâ. Taha wa, uburé ã'aropoto mono zéb zarina tô ãbâre, wa ai'ãma si 're wawata u'ãsi za'ra."

Ãne te ãma tiwata za'ra, 24 na dama ãpire za'ra norĩ hã.

Ãne, wa tô te ab'madã'ã, ãnhotõ 'rowim ne.

5

Pone'ërebã hã, 'Re ãhâimana u'ãsi mono wi, ãbaihã ãsinhai ré te te ã'ãrizé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré sabu, ãbaihã ãsinhai ré hã. Danhib'apito simasisizém na ãsãmra hã te tinhib'rata nhimire niwĩ tété. ãbaihã nhinha hã, ã'ui'ééré si'uiwa ré hã. Duré 7 na ãhãiba hã ã'uptobzé hã siwasihu tô da, ni'wa te te söré tô da.

² Tawamhã wa tô duré sabu, hãiwa ãma 'Re ãhâimana u'ãsi mono ma romhuri'wa, ãsimiwada'uri pire hã. Ãne te nasi anha, mreme 'rãihã na:

— E 'wa hã danhipai u ãwẽ uptabi hã, duré ãwaihu'u pese uptabi hã te za 7 na ãbaihã nhinha uptobzé hã prub za'ra, ãbaihã te te sõ'a da. E 'wa hã te sada tihãiba. — Ãne te nasi anha.

³ Tane nherẽ, ni'wa hã sada hâimana õ di hãiwa ãma hã, ãpru'wa da hã, te te pru wa, ãbaihã nho'a'wa da hã, duré te te ãsöré da hã. Duré ti'ai ãma 're ãdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ di. Duré ti'ai 'rowi adã 're ãhâimana za'ra mono hã ni'wai õ di, sada hã.

⁴ Taha wa, wa tô sa'ëté aiwa'õ, 're ãdahâimana za'ra mono hã sada da'maihâimana õ wa, ãpru'wa da hã, duré te te ãsabu da hã.

⁵ Tawamhã 24 na dama ãpire norĩ te misi ãma tinha, ãne:

— Aiwa'õ tõ. Ma'ãpé 'madã'ã. Õhõta te za, Zudaha nhihudu hã. Hu'u zérépa nhiptete nhipai u 're ãhâimana mono ne, te õ hã danhipai u 're hâimana, danhib'apito na. Ta hã apito Dawihi nhihudu, za ãsine pire na te te 're ãda'ab'madã'ã mono da hã. Ta hã uburé dama waihu'u pese uptabi di. Ta hã tinhitob'ru norĩ nhimiromhuri wasété nhiptetezé hã ma tô tiwi uprosi za'ra. Taha wa, te õhõ si sada tihãiba, 7 na ã'uptobzé hã te te ãprub za'ra da hã, duré ãbaihã ãsinhai ré te te ãsõ'a da hã. — Ãne ma ãma 'maiwaihu'u, dama ãpire norĩ hã.

⁶ Tawamhã wa tô 'madã, Pone'ërebã hã. Danhib'apito simasisizéb 'rata te za, maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ wa'wab zama, duré 24 na dama ãpire norĩ wa'wab zama. Da te dasiwi wĩrĩ wa, da te ãwa'rézéb ré te za. 7 na ã'õmo ré hã, Pone'ërebã hã. Duré 7 na ãtõmo ré hã. 'Re ãhâimana u'ãsi mono pẽ'ëzani hã danhipai u uburé marĩ na ãwaihu'u pese zé, te wasu'u, ãtõmo za'ra hã.

⁷ Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô ai'ré, danhib'apito simasisizém na ãsãmra u, ãbaihã nhinha hã te te ãri da, tinhimire niwĩ

te te itédé hã. Tawamhã Pone'ërebâ hã ma tô ti'â, ãbaihã nhinha hã.

⁸ Te te âri wamhã, ma tô maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ hã Pone'ërebâi ma, hi'rãtitõ ana, 24 na dama ãpire norĩ zama. Rowamremezéb ré ma tô tâma aiwẽ'ê za'ra, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ u'awi ne ré zama. U'awi 'remhã wedewa'u ãsadaze, te ã're tiro'o za'ra. Taha nhizé hã hãimo haré ãsizé hã, ta hã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ norĩ, tâma 're ãreme zusi mono zé, te wasu'u.

⁹ Tawamhã ta norĩ hã te Pone'ërebâi ma tinho're za'ra, tinho're itém na. ãne te tâma tinho're za'ra:

“A hã ma tô dasiwi aiwĩrĩ ni. Ma tô dazada atã. Dazada atã'ázém na ma tô ãdawa'ã, dawasédé hã dama 're aparĩ mono da, 'Re ãhãimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ oto 're danomro mono da.

Dapoto mono bâ a hã ma tô ãda'awa'ã, damreme sipo'o mono bâ 're ãdahãimana za'ra mono hã. Danhipai u aiwẽ uptabi di, a hã. Aiwaihu'u pese uptabi di duré.

Taha wa, te aiwétési sada aihãiba, ãbaihã ãsinhai ré hã âri da, duré ã'uptobzé hã prub za'ra da.

¹⁰ A hã ma tô duré Wanhib'apito 'Re ãhãimana u'âsi mono te te 're ã'awa'ãbã mono norĩ hã 're ã'apisutu mo, sasedoti na te te tâma da'ãma 're romhuri u'âsi za'ra mono da, duré ti'ai ãma pire na za dama 're hãimana za'ra mono da.”

ãne te tâma tinho're za'ra, tinho're itém na.

¹¹ Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te nemo tizadawa'a'a. Ahã uptabi di. Da te ãsa'rata waihu'u õ. Danhib'apito simasisizé hã ma siwi uirĩ. Duré maparane si'uiwa na ropoto na ãhãiba norĩ mana wawi te asõré, 24 na dama ãpire za'ra norĩ hã ãsisõré mana wawib zama.

¹² ãne te sõ're 'rãihã na tizadawa'a'a:

“Pone'ërebâ hã da te dasiwi ãwĩrĩ hã, õ hã danhipai u wẽ uptabi di. Õhõ si wẽ uptabi wa, õhõ ãma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Õ hã uburé Roptede'wa. Tô sena waihu'u pese uptabi di. Waihu'u pese uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wama pire uptabi wab zama, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.”

ãne ma tô sõ're 'rãihã na ãma tizadawa'a'a, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã.

¹³ Tawamhã wa tô duré wapa, uburé pese 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ãda'apoto mono bâ, duré te te ã'apoto mono bâ, ãhãiba ré mono hã, hãiwa ãma, duré ti'ai ãma, duré ti'ai 'rowi adã 're ãhãimana za'ra mono zéb ãma, duré â 'rowi uburé pese ãhãiba ré mono hã. Uburé pese te simisutu dasiwazari tazadawa'a'a ni, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te ãda'apoto mono bâ. ãne te tazadawa'a'a ni:

“Danhib'apito simasisizém na ĩsãmra ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré Pone'ërebâi ãma, 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Wẽ uptabi zahuré wa, duré waihu'u pese uptabi zahuré wa, wa za ãma 're wawata u'âsi za'ra.”

Ãne te ãma tawata zahuré ni.

¹⁴ Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã te ãma sõ're uze pese za'ra:

— Tô sena, tô sena. — Ãne te ãma sõ're uzei pese za'ra. Duré 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã ma tô hi'rãitõtõ tãma ana, ãma wata za'ra da.

Ãne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

6

Pone'ërebã, ĩbaihã nhinha uptobzé te te ĩprub za'ra zé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, Pone'ërebã hã da te dasiwi ĩwĩrĩ hã ma tô ĩbaihã nhinha uptobzé ĩmorĩ'rada hã pru. Tawamhã maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã te ĩmorĩ'rada hã hã, mreme 'rãihã na:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

² Tawamhã ãne hãrã wi, wa tô marĩ sabu, awaru ĩrã hã. ĩ'mapra'ba'wa hã te umnhi'ãsi ré nhamra. Tawamhã ma tô ĩ'rãzaza hã tãma sërẽ ni. ĩ'rãzaza hã za te te da'ãma ĩ'ai'utézé, te wasu'u. Tawamhã ma tô wara ti'ai u, tinhitob'ru norĩ zõ, siwamnhasi sina te te ãma ai'uté za'ra da, ãma sib'apito za'ra da.

³ Tawamhã Pone'ërebã hã ma tô duré ĩbaihã nhinha uptobzé hã ĩsãna'remhã pru. Te te pru wi, ropoto na ĩhãiba norĩ hã ma tô duré ĩsãna'remhã hã:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

⁴ Tawamhã awa'awi awaru ĩpré uptabi hã ma tô watobro. ĩ'mapra'ba'wa ĩsisiwi te nhamra. Tawamhã sib'ézé 'wapa ma tô tãma sõmri ni, da'wapézéb da hã. Ma tô tãma pisutu ni, dasi'wapé hã te te dazada wazere da, dasi'wapé na 're dasisimroi mono da.

⁵ Tawamhã Pone'ërebã hã si'ubdatõ ãma ĩbaihã nhinha uptobzé hã ma tô duré pru. Te te pru wi, wa tô duré wapa, si'ubdatõ ãma ropoto na ĩhãiba norĩ hãrã hã, ãne:

— We aiwatobro. — Ãne te hã.

Tawamhã awa'awi wa tô awaru tisã, ĩ'rãdã hã. ĩ'mapra'ba'wa hã te marĩ pibuzé hã 're ti'ã, tinhib'rata, amnho pibuzéb da hã.

⁶ Tawamhã wa tô duré wapa, damreme uptabi ne hã, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ ĩsimasabzém hawi. Ãne te rowa'ãbãzé hã tãma anhoré, awaru 'mapra'ba'wai ma:

— Āne misi bâtâ na dapawa'â hã, tô misi ĩpibu, tridu wa'âbâzéb zarina hã za. Āne te za dawī ĩsarō hâimo, rowa'âbâzê hã. Tane nherê, azeitona wede hã 're ĩsimasa mono hã, duré uwa 'ru hã 're ĩsimnhatã mono hã u'a za'ra ô di za, azeitona 'rãī wa'ui wabre hã si'utōrĩ tō da a'â, uwa 'ru 'rãī wa'u ĩsé zama. — Āne ma tô âma pa'uwati.

⁷Tawamhã Pone'ërebâ hã ma duré pru, maparane si'uiwa na âma ĩbaihã nhinha uptobzé hã. Te te pru wi, wa tô duré wapa, ropoto na ĩhâiba norĩ hã maparane si'uiwa na âma hã, da'rãsutu'wa hã. Āne te hã:

— We aiwatobro.

⁸Tawamhã hârâ wi, wa tô duré sabu, dadâ'â wa, dahâiba'a ne awaru ĩhâiba'a hã. ĩmapraba'wa nhisi hã Adâ'â na ĩsisi hã. Duré ĩhâiba amo, 'râwi te te ĩsa'u mono nhisi hã, Adâ 're ĩhâimana za'ra mono zé. Tawamhã ma tô pisutu zahuré ni, te te da'a'uprosi zahuré mono da, daro mono bâ, dasi'wapé na. Duré mram na te te da'a'uprosi zahuré mono da, ma tô pisutu zahuré ni, duré dahâzé pire na te te 're ĩdaduri mono na, duré abaze zahi na zama. Tawamhã daza'rata ahâ prã na te za dasi'utōrĩ, daro mono bâ. Maparane si'uiwa na dahâiba wamhã, misi si te za dadâ'â za'ra. Taha zarina te za da'ahâ prã na ai'utōrĩ ni, daro mono bâ.

⁹Tawamhã Pone'ërebâ hã ma tô duré ĩmrotō hã pru, ĩbaihã nhinha uptobzé hã. Tawamhã te te pru wamhã, wa tô duré 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pẽ'ëzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na pahi âna dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ĩsimroi mono norĩ pẽ'ëzani hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizéb 'rowi te asimro, wedeza ne 'rowi.

¹⁰Tawamhã mreme 'rãihã na te hã:

— Wanhib'apito, danhipai u aiwaihu'u pese di. Aiwẽ uptabi di. Tô sena, a hã. Taha wa, e nimahã na hã wa'uprosi'wa norĩ âma ĩwasédé hã sa'ra ô di za, ti'ai âma 're ĩhâimana wasété za'ra mono âma. E niwamhã wa'ruiwa'âbâ za'ra ô di za, asimi'ahârizém na hã. — Āne te hã, mreme 'rãihã na.

¹¹Tawamhã da'uza hãirã hãpa, ma tô tâma sômri za'ra ni, tidâ'âzéb u sipizari âna, Zezusihi âma 're hâimana za'ra mono wa. Ma tô duré tâma nharĩ za'ra ni:

— Ma'âpé, asimi'ê na a'â 're asimipari za'ra wa'aba mono. Da te 're ĩsimroi mono norĩ za'ratazé hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩpisutuzé hã zahadu da te dasina azahutu ô di. Da te ai'uprosi aba ne, asiré ĩsazei'wa norĩ, za da te 're ĩsimroi mono norĩ za'ratazé wab ô wa, te za a'â asimi'ê na sô 're asimipari za'ra wa'aba mo. — Āne ma tô tâma nharĩ za'ra ni.

¹²Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, ma tô Pone'ërebâ hã duré pru ĩmropâ âma hã, ĩbaihã nhinha uptobzé

hã. Te te pru wamhã, awa'awi ma tô ti'a hã sãsã'ã, sa'êtê uptabi. Bâdâ hã ma tô duré titoptâ'â, zazahâ îhâ 'râdâ'â uptabi ne. A'amo hã ma tô duré titõmo wapru.

¹³ Wasi hã ma tô duré rere, ti'ai u. Pidera wede 'rã hã rowa'u'u za'êne hã te te 're pari za'ra mono wa, 're î'a'a mono ne, ma tô wasi hã rere, ti'ai u.

¹⁴ Tawamhã ma tô duré hãiwa nhirõno hã ai'ub'rã, îbaihã da te 're î'ub'rã za'ra mono ne. Duré ti'a hã sãsã'ã wamhã, êtê 'rãihã, daro mono bâ 're îsimasa mono hã ma tô sina si'ré, 're îsimasa mono zém nhiti. Rob'ré za'iti zama, ma duré uburé sina si'ré, 're îsimi'wara mono zém nhiti.

¹⁵ Tawamhã ti'ai âma danhib'apito mono bâ dama îpire mono bâ ma tô êtê 'rãihã zahâpâ sima'uri, da'madâ'â'wa norĩ hã, duré da'wapéi'wa norĩ nhib'apito norĩ hã. Îsibrob ahã norĩ zama ma tô sima'uri, îsibrob'õ norĩ zama, pawa'âbâ âna îwada'uri zarina si te te dama 're îromhuri za'ra mono norĩ zama, duré wada'uri âna si'uihã na 're îhâimana za'ra mono norĩ zama. Uburé ma tô dasima'uri, êtê 'rãihã zahâpâ êtê're 're, duré êtê nhi'rity 're, dasi'utõrĩ tõ mono da.

¹⁶ Tawamhã êtê 'rãihã norĩ ma, te nasi si'mahârâ za'ra, êtê tõmo wawê norĩ ma zama. Âne te nasi tâma si'mahârâ za'ra:

— Ma'âpé, wanhiswiwi we airere'e aba mono, wa'upsibi za'ra wa'aba mono da, hãiwa âma danhib'apito simasisizém na îsâmra hã te te wa'asâmri tõ da. Duré Pone'ërebâ nhimihâzé wi, wanhiswiwi we asa'wari aba, tiwi wazuwa za'ra wa'aba mono da.

¹⁷ Bâdâ îpipa hã ma tô oto îwa waptârã, õ norĩ hã te te îwa'uprosi zahuré mono zéb da hã. E 'wa hã hãiba ré tiwi watobro da bâ. Ni'wa hã dâ'â âna tiwi watobro waihu'u õ di za. Sõ'rata waihu'u zahuré õ di za. — Âne ma tô êtê tõmo wawê norĩ ma, nasi si'mahârâ za'ra.

Âne înhotõ 'rowim ne, te î'azabui mono hã, duré te î'awapari mono hã.

7

Izarazéhé nhihudu uihâi ui'éré za'ratazé wasu'u, 144 miu na

¹ Tawamhã wa tô duré sabu za'ra, maparane si'uiwa na hãiwa âma 'Re îhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa norĩ hã. Bâtâ pusizém niwĩ misi te za, ti'ai âma hã. Bâtâ zasizém niwĩ te duré misi za. Duré hãiwa'a're si'uiwa na te duré si'uiwada zahuré. 'Re îhâimana u'âsi mono te te tâma îpisutu za'ra zéb zarina, te ta norĩ hã rowa'u hã si'u tété za'ra, bâtâ pusizém niwĩ, duré bâtâ zasizém niwĩ, duré hãiwa'a're si'uiwa na, te te 're rowapõrĩ tõ za'ra mono da. Te te 're âzasisi za'ra tõ mono da, te rowa'u hã siwi tété za'ra, duré wede hã te te 're rési tõ za'ra mono da.

²⁻³ Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa âma romhuri'wa hã aimawi hã. Bâtâ pusizém hawi ma tô we sihâi'ré. Ta

hã te rob'ui'ére siro hã tinhib'rata we 're ti'â, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ ãma te te 're ã'aza'ra mono zéb da hã. Tawamhã maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã te 'mahârâ za'ra, mreme 'rãihã na:

— Tô'ã. Ti'ai ma, rob'manharĩ za'ra wa'aba tã a'â, â poré ma zama, duré wede ma zama. Wanhíb'apito 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ hã a'â wa te a'uihã ui'ére mono, pibui pese da, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhimihâzém na dazu te te robzépata za'ra tã da. — ãne te 'mahârâ za'ra hãiwa ãma romhuri'wa hã, tinhíb'rata rob'ui'ére siro te te 're ã'rã'ãri hã. Tawamhã ma tã oto a'uihã ui'ére, bãtã pusizém hawi ãwatobro hã tisiré norĩ me. Maparane si'uiwa na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma, ma tã 'Re ãhâimana u'âsi mono hã tãma 'ru za'ra aré, ãsimi'manharĩ waihu'u pese zém na ti'ai ma, te te rob'manharĩ za'ra da aré, duré â poré ma, te te rob'manharĩ za'ra da. Tane nheré, hãiwa ãma romhuri'wa aimawi hã ma tã ãma pa'uwati za'ra, ti'ai ma, te te a'â rob'manharĩ tã za'ra da.

⁴ Tawamhã wa tã duré wapa, ni'wai mreme hã. Te ãma wasu'u, 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ za'ratazé hã. ãne te ãma wasu'u:

— 'Re ãhâimana u'âsi mono nhib'a'uwẽ za'ratazé hã ãne, ã'uihã ui'ére ré norĩ hã 144 miu na ãhãiba za'ra hã. — ãne ma tã ni'wa hã ãma waihu'u. ã hã Izarazéhé nhihudu norĩ za'ratazé, te wasu'u. ãsihudu sidãpãsi, te awasu'u.

⁵ Zudaha nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Rubéhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Dadihi nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na.

⁶ Duré Aséhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Naptarihi nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Manaséhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na.

⁷ Duré Simi'ãhã nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Réwihĩ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Isacaha nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na.

⁸ Duré Zeburõhõ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Zuzéhé nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Duré Bëzamihĩ nhihudu uihã ui'ére za'ratazé hã 12 miu na. Simisutu hã, ã'uihã ui'ére za'ratazé hã 144 miu na ãsa'ratazé hã, Izarazéhé nhihudu norĩ za'ratazé hã, ãsihudu sidãpãsi.

ãne wa tã waihu'u, ãnhotõ 'rowim ne.

Da'ahã uptabi na 'Re ãhâimana u'âsi mono nho're ãdahâimana za'ra zé wasu'u

⁹⁻¹⁰ Taha parimhã, wa hã Zuwã, wa tã duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, wa tã da'ab'madã, da'ahã uptabi na, da te ãdaza'rata waihu'u õ hã. Dapoto mono bã te aimasam ni, damreme sipo'o mono bã 're ãdahâimana za'ra mono hã. Danhib'apito simasisizém nho're te aimasam ni, duré Pone'ërebã nho'reb zama. Da'uza hãpa hãirã ré te ãsõ're aimasam ni.

Tawamhã wa'asu ne hã, da te tété za'ra sina, te damreme 'rãihã na ãma tawata za'ra ni, ãne:

— Wanhîb'apito 'Re îhâimana u'âsi mono, danhib'apito simasisizém na îsãmra hã ta hã, Wa'anho'reptui'wa. Duré Pone'ërebã hã îsîré Wa'anho'reptui'wa. ã norî hã ma tô wawasété wi te te 're wa'anho'reptu zahuré, 're îwasi'utõrî za'ra mono zé wib zama. — ãne te damreme 'rãihã na ãma tawata zahuré ni.

¹¹Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa norî hã te zahadu danhib'apito simasisizé mana wawi aimasa. ²⁴na dama îpire za'ra norî hã îsisõré mana wawib zama te zahadu aimasa, maparane si'uiwa na ropoto na îhãiba norî mana wawib zama. Ta norî hã hãiwa ãma romhuri'wa norî hã ma tô duré danhib'apito simasisizém nho're hi'rãtitõ ana, 'Re îhâimana u'âsi mono ãma wata za'ra da.

¹²ãne te ãma tiwata za'ra:

— Tô sena, wa ai'ãma si 're wawata u'âsi za'ra. Tô sena, aiwaihu'u pese uptabi di. Duré aiwê uptabi di. Duré asõprub uptabi di. Tô sena danhipai u uptabi dama aipire na te 're aihâimana mo. Tô sena, wa ãne ai'ãma wawata za'ra ni. — ãne te ãma tiwata za'ra, hãiwa ãma romhuri'wa norî hã.

¹³Tawamhã ãma wata za'ra pari, ma tô ²⁴na dama îpire norî siré hã misi î'mazadanha, ãne:

— E 'wam norî hã, õ norî hã, da'uza hãpa hãirã ré hã. E ma hawi we îdasi'aba'ré. — ãne te î'mazadanha.

¹⁴Tawamhã asa wa tãma tinha:

— Me. Wa hã te waihu'u õ di. Aima waihu'u pese di, a hã.

Tawamhã ma tô oto îma waihu'u, ãne:

— ã norî hã ropsi'utõrîzéb ãma, ti'ai ãma da te 're îrobzépata za'ëté za'ra mono zéb 'rãsutu u, hãiba ré ré 're îhâimana za'ra mono. Da te dasima 're îrob'manharî wasété za'ra mono zém na 're îdasi'utõrî mono zém hawib õ di. Te te 're robzépata za'ëté za'ra mono nherë, hãiba ré ré we îwairébé, ã norî hã. 'Re îhâimana u'âsi mono ma, ma tô sihãiba 'ru za'ra, Pone'ërebã wapru na dazada îdã'ázém na îwasété wi te te 're a'upsõi pese mono da, da'uza hã hãirã da, da te 're î'upsõi pese za'ra mono ne.

¹⁵Taha wa, te ã norî hã 'Re îhâimana u'âsi mono simasisizém nho're aimasa, uza hãpa hãirã ré. Romhuri zahãri ãna te te tãma 're romhuri u'âsi za'ra, ãma 're îdawata za'ra mono zéb ãma hã. Duré danhib'apito simasisizém na îsãmra hã te za duré 'rãwi ãma 're sisaprî u'âsi za'ra, î'uza hãpa hãirã ré norî ãma hã, î'rata za oto 're sãmra u'âsi za'ra mono wa.

¹⁶Tawamhã ã norî hã mra te te 're sépata zahu za'ra mono õ di za oto. Duré te te 're 'rubu zahu za'ra mono õ di za oto. Bãdã hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Duré aimawi rowa'ro îpire hã te te 're hãiba zata waihu'u za'ra mono õ di za oto.

¹⁷ E marĩ wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za oto. Pone'ërebâ hã danhib'apito simasisizéb ãma ĩsa hã te te 're 'madâ'â pese za'ra mono wa, te te 're robzépata waihu'u za'ra mono õ di za. A'ubuni wi, danhimizama da te 're ĩ'madâ'â pese za'ra mono ne, te za te te 're 'madâ'â pese za'ra. Te za duré ub're u te te 're simroi u'âsi, â u'âsi u, da te 're âhuri mono wa, 're ĩdanomro u'âsi mono zéb u. 'Re da'ry'ry mono wa, da'upĩ hã da te dasima 're ĩ'u'õ za'ra mono ne, te za duré te te 're apawapto, pë'ëzé ãna oto 're nomro u'âsi mono da. — Æne ma tô 24 na dama ĩpire norĩ siré hã misi ĩma 'maiwaihu'u.

Æne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'ab'madâ'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

8

Pone'ërebâ hã 7 ãma ĩbaihâ ninhã uptobzé te te ĩprubzé wasu'u

¹ Tawamhã ĩmrotõ ãma hã 7 ãma hã ma tô Pone'ërebâ hã ĩbaihâ ninhã uptobzé hã pru. Te te pru wi, ma tô rowarõtârâ, hãiwa ãma hã. Bâtâ pibuzé za'ratazé wãiwa ma tô ãma ai'utõ, rob'é'é ré hã.

² Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're, ĩsimasam norĩ hã. Ta norĩ ma, ma tô 7 na danhimnhihârâzé hã sõmri za'ra ni.

³⁻⁴ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã ma tô wei mo, misi aimawi hã. Wedeza ne 'rata te za, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, danhoprubzéb da, wedewati ĩsadaze hã da te tâma 're ĩzata za'ra mono zéb 'rata. U'awire ne hã êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ te 're ti'â, wedewati ĩsadaze nhemezéb da hã. Tawamhã wedewati ĩsadaze hã ma tô ahâ na tâma sõmri za'ra ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, te te zata za'ra da. Tawamhã wedeza ne oru 'manharĩ ãma ma tô zata za'ra, danhib'apito simasisizém nho're. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩsadaze hã te te hã da, ma tô zata za'ra, wedewati ĩsadaze hã. Te te zata za'ra wamhã, ma tô ĩsizé hã si'ré hãimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê 're ĩmreme zusi mono mreme siré. Hãiwa ãma romhuri'wa nhib'rata hawi, te ĩsizé hã si'ré hãimo, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho're ĩsam nhib'rata hawi.

⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô pré'a 'manhe, u'awire ne hã oru 'manharĩ 're, wedewati ĩsadaze nhemezéb 're. Wedeza ne na, wedewati zadaze hã da te 're ĩzata za'ra mono zém hawi ma tô pré'a 'masisi. Te te 'masisi wamhã, ma tô õne haré ti'ai u sa'wa, uzâ hã. Te te sa'wari wamhã, ma tô tâiwapsa hã watobro, tâirârã'ã zama. Tãsi'ubuzi zama, ma tô duré watobro. Ma tô duré ti'a hã sãsã'ã.

Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ, tinhimnhihârâzém na ĩsimnhihãsizé wasu'u

⁶ Tawamhã 7 na hâiwa ãma romhuri'wa norĩ hã ma tô oto asôré pese, tinhimnhihârâzém na simnhihãsi da.

⁷ Tawamhã ãmorĩ'rada hã ma tô tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô tâzâ hã rere ti'ai u, unhamama. Dawapruï wazari, ma rere uzâ hã, duré tâzâ hã. Ti'ai u rere'e wamhã, daro mono bâ ma tô ti'a hã zada, ãwãiwa prã na. Wede hã 're ãsimasa mono hã ma tô duré si'uzâ, ãsa'ratazé wãiwa prã na. Du zama ma tô uburé sihõmo, daro mono bâ.

⁸ Tawamhã maparane ãma hã hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré amnhihârâ, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, ma tô marĩ hã êtê 'rãihã ne hã âi ba waptãrã, unhamama ro'o ré. Waptã'ã wamhã, â poré mono bâ ma tô â wãiwa prã na âwapru.

⁹ Tepe norĩ hã â 'rowi 're ãhãimana za'ra mono hã ma tô duré si'utõrĩ, ahã prã na, ãsa'ratazé wãiwa prã na. Ma tô duré uba're hã ahã prã na si'utõrĩ, â nhisi baba 're ãsisa'rei mono hã. ãsa'ratazé wãiwa prã na ma si'utõrĩ.

¹⁰ Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã si'ubdatõ ãma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô wasi ãsa'ene hã waptãrã, hâiwa hawimhã. 'Rãsitõ ro'o ne, te ro'o'a'a. Waptã'ã wamhã, nima niwĩmhã panho'õmo norĩ nhisiwi, ma tô waptãrã. ãsa'ratazé wãiwa prã na panho'õmo nhisiwi, ma waptãrã, ub're nhisiwib zama.

¹¹ Tawamhã pa nho'õmo norĩ nhisiwi ãwaptã'ãzéb ãma hã ma tô dawi ti'ázé pire. Tawamhã da te âhuri wamhã, ma tô da'ahã na dasi'utõrĩ, ázé pire uptabi wa. Wasi ãsa'etê nhisi hã ázé'wa na ãsisi hã.

¹² Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma hã ma tô duré tinhimnhihârâzém na amnhihârâ. Simnhihârâ wi, ma tô bâdã hã ãtõmo wãiwa prã na titobra. A'amo zama ma duré ãtõmo wãiwa prã na titobra. Wasi norĩ zama, ma duré ãtõmo wãiwa prã na tobra. Taha wa, te te rob'uiwẽ prã za'ra di wasi hã, duré bâdã hã, duré a'amo hã.

¹³ Taha pari, wa tô duré 'madã, si'u hã. Hãimo uptabi te 're wara. Wara sina, te mreme 'rãihã na dama rob'mahã, ãne:

— Ni'ãpé, ni'ãpé, ni'ãpé. Ti'ai ãma uburé pese 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma, aima ropipa uptabi za'ra wa'aba di za. Hãiwa ãma romhuri'wa norĩ si'ubdatõ ãsimnhihãsi õ, tinhimnhihârâzém na oto simnhihãsi wamhã, ãsimnhihãsi sidãpãsi te za ropipa uptabi hã asõ tiwairébé 'wa. — ãne te si'u hã dama rob'mahã.

ãne ãnhotõ 'rowim ne, te ãazabui mono hã, duré te ãawapari mono hã.

9

¹ Taha pari, ma tô ãmrotõ ãma hã amnhihârâ duré, hâiwa ãma romhuri'wa hã, tinhimnhihârâzém na. Simnhihârâ wi, wa tô sabu wasi hã, hâiwa hawi ti'ai u ãwaptã hã. 'Ridawazé hã ma

tô wasi ma sômri ni, ab're 'rehâ 'ridawazé hã. (Ab're 'rehâ hã, wa'uburé norĩ 're ãhãimana za'ra mono zé).

² Tawamhã wasi hã ma tô ab're 'rehâ hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, ma tô ãsizé hã watobro, ab're 'rehâ hawi. ãsizé hã unhamã ro'ô za'êtê nhizédé ne hã. Tawamhã, watobro wamhã, ma tô bâdâ hã tômo zuwa. Ma tô duré hã iwa'utô, ab're 'rehâ nhizé hã. Taha wa, ma tô daro mono bâ tirobra.

³ Tawamhã ãsizédé hawimhã ma tô 'ridi hã wairé, ti'ai u. Tawamhã ta norĩ ma, ma tô pisutu za'ra ni, apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ãsé uptabi ne, te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimi'manharĩ waihu'u pese zém na.

⁴ ãne te ni'wa hã tâma nharĩ za'ra:

— Dui ma, 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono ô di za, wesuirã ma zama, wede ma zama. — ãne te ãma uwati za'ra. Te duré tâma da'ru za'ra:

— 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê'ô, uihã ui'éré ãna 're ãnomro mono norĩ ma si, te za 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo.

⁵ Tane nherê, 're danhimroi wa'aba mono ô di za. A'amo ãmrotô na si te za dama 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo. Apa'apa 'wa nhi'oto nhipsari ne ãsé pire ne, te za dama 're ãrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, da te 're robzépata za'êtê uptabi za'ra mono da. — ãne te tâma dahãiba 'ru za'ra.

⁶ Tawamhã a'amo ãmrotô na da te 're robzépata za'êtê za'ra mono wa, te za 'rãwi da te dasima 're rosa'rata wasété za'ra, dasi'uihã na 'rãwi 're dasisimroi mono da. 'Re dasisimroi mono da nherê, 're dasisimroi waihu'u mono ô di za. Te za da te 're robzépata hã za'ra, a'ã.

⁷ Tawamhã 'ridi hã te asôré, awaru hã dasi'wapé da, da te 're ãpese za'ra mono ne. Êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na da'rãzaza ne ré, te asôré. Duré da'ubu ne ã'ubu mono, awaru hã.

⁸ Duré ãséré mono hã aiwa pi'ô zéré ne. Duré ã'wa mono hã, aiwa hu'u zérépa 'wa ne, ã'wa hã.

⁹ Tawamhã ãsi'uwazi tete 'manharĩ ne ré, te sô'utu ubu ré aimasa. Duré ãsaripi ruru hã ruru'u za'êtê uptabi di. Aiwa awaru na wedewarare tete 'manharĩ ruru'u ne hã, dasi'wapé zô ãma 're ãdasisa'rei mono ruru'u ne, ãsaripi ruru hã.

¹⁰ Duré ãna're 'wamhi mono hã apa'apa 'wa nhi'oto na're 'wamhi ne. Taha nhipsari ne, sé pire di, ãsimiwa'rézê hã. Tawamhã tina're 'wamhi na te za tô te te dama 're rob'manharĩ wasété za'ra. A'amo ãmrotô na te za te te 're dahãzub u'ãsi.

¹¹ Duré ãsib'apito za'ra hã te 're hãimana, ab're 'rehâ 'madã'ã'wa hã. Zudezu norĩ nhiminhisizém na hã, Abado na ãsiminhisizé hã. Duré ãderedu norĩ nhiminhisizém na hã Apori'ã na ãsiminhisizé hã. ãsisi hã da'uprosi'wa, te wasu'u.

12 Tawamhã ropipa hã ãmorĩ'rata na ãwatobro hã ma tô ai'utõ. Tane nherẽ, te za duré ropipa hã maparane dazô pu.

13 Tawamhã hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã ãmropã ãma hã ma tô duré tinhimnhihãrãzẽm na amnhihãrã. Simnhihãrã wi, wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Oru 'manharĩ na wedeza ne na 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzẽb da, wedewati ãsadaze, da te tãma 're ãzata za'ra mono zẽ 'rã'wa mono hawi, ãmreme hã.

14 Hãiwa ãma romhuri'wai ma, ãmropã ãma ãsimnhihãrã ma, te te ãnharĩ hã wa tô wapa. ãne ãmreme hã:

— Ma'ãpẽ, wa'uburẽ maparane si'uiwa na ãpawasisi rẽ norĩ ma, ãpawasisizẽ hã wasihu za'ra na, Eprati na pa nho'õmo nhisi ãma 're ãsi'ubumroi mono norĩ ma. — ãne ãmreme hã.

15 Tawamhã ma tô oto tãma wasihu za'ra. Durẽihã ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã ãma ropisutu sirõmo za'ra, niwapsi bãdã te te ãpisutuzẽ hã, ãwa waptã'ã wapsi, te te da'uprosi mono da. Tô ã bãtã na ãwa waptã'ã wa, ma tô ãpawasisizẽ hã tãma wasihu za'ra. Tawamhã daro mono bã da'ahã uptabi prã na te za wa'uburẽ norĩ hã te te da'uprosi, daza'ratazẽ wãiwa prã na.

16 Tawamhã wa tô wapa, daza'ratazẽ 'mahãrã hã, dasi'wapẽ zõ awaru na ãdasisa'rei mono norĩ za'ratazẽ hã. ãne daza'ratazẽ 'mahãrã hã, te ãwapari hã, 200 mirõisi na. Da'ahã uptabi di.

17 Tawamhã awaru, wa tô sabu za'ra, dasi'wapẽ zõ ãma 're ãdasisa'rei mono zẽ hã. Danhotõ 'rowi, da te 're ãrosawẽrẽ za'ra mono ne, wa tô ãnhotõ 'rowim ne sabu za'ra, ãsisiwi ãsi'ubumroi mono norĩ zama. Ta norĩ hã ãsi'uwazi tete 'manharĩ ne rẽ, te sõ'utu ubu rẽ ãsisi asimro. ãsõ'utu ubu mono hã unhama ro'o prẽ ne na, ãwamnarĩ mono hã. Durẽ sõtẽ uzẽ ne na ãsõ'utu ubu zẽ wamnarĩ mono hã. Durẽ 'rẽnhiprẽ nho'utu uzẽ ne na, ãsõ'utu ubu zẽ wamnarĩ mono hã. Durẽ awaru 'rãi mono hã, aiwa hu'u zẽrẽpa 'rã ne. ãsadai'rẽ hawi mono hã te unhama ro'o mono ne hã nasi wairẽ, durẽ ãsizedẽ hã, ãtẽ ro'o nhizedẽ uzẽ pire zama. Durẽ ãsizedẽ uzẽ pire hã te durẽ nasi wairẽ, dapãrĩzẽ hã.

18 Tawamhã ã hã, unhama ro'o ne hã durẽ ãsizedẽ hã durẽ ãtẽ ro'o nhizedẽ uzẽ pire hã ma tô te te da'uprosi, awaru zadai'rẽ hawi, ãwairẽbẽ mono hã. Daro mono bã da'ahã uptabi prã na ma tô te te da'uprosi, daza'ratazẽ wãiwa prã na.

19 ãne ma tô tizadai'rẽ ro'o nhipãrĩ na te te da'uprosi, tizamo na zama. ãsamo mono hã wahi ne ãsamo hã. Tô wahi 'rã ne na ãsamo 'rãsutu mono hã. Taha na ma tô te te dahãzu.

20 Tawamhã dahãiba rẽ ãdasi'atarẽme mono hã ãdadã'ã mono õ hã, 'rãwi dasi'uihã na 're dasisãmri za'ra mono õ di. Zahadu te wa'uburẽ norĩ ãma si 're dawata za'ra. Te durẽ

zahadu ropoto hâiba 'manharĩ âma si 're dawata za'ra, danhib'manharĩ nhipese na da te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono âma, êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ âma, duré êtê'ubuzi'a prata 'manharĩ âma, duré ĩsi'uwazi waipo 'manharĩ âma, duré êtê 'manharĩ âma, duré wede 'manharĩ âma. Zahadu da te rême mono õ di. Ropoto hâiba 'manharĩ hã te te rob'madâ'â õ nherê, duré simipari õ nherê, duré morĩ õ nherê, te zahadu âma 're dawata za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana.

²¹ Duré zahadu dasipãrĩ hã da te sahãri mono õ di. Duré simi'â, da te sahãri mono õ di. Duré pi'õ na danhimisaihuri hã da te sahãri mono õ di, duré aibã na zama. Duré dasiwi romnhimi'uri hã da te sahãri mono õ di. Zahadu dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ di. Ône u'âsi te marĩ ĩwasété na si 're dahâimana za'ra.

Âne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã.

10

Hâiwa âma romhuri'wa hã ĩbaihã nhinha ĩsyryre te te 're ĩrã'ârizé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré sabu, hâiwa âma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã ĩsimiwada'uri pire hã. Hâiwa hawi ma we si'ra, hâiwa'a na ubu ré. Tãiwaiwore te duré ĩrã nhisiwimhã za. Duré ĩ'ubu hã aiwa bātã ro'o ne. Duré unhamã ro'o pa ne, ĩza hã.

² Tawamhã ĩbaihã nhinha ĩsyryre te sõi haré 're ti'â, tinhib'rata. Tawamhã â poré nhisiwi ma tô tipara nhimire niwĩmhã tipara hã tisã. Ti'a nhisiwi ma tô duré tipara nhimi'e niwĩmhã tipara hã tisã.

³ Tawamhã mreme 'rãihã na te hã. Hu'u zérépa wairõ 'rãihã ne, ĩhãrã hã. Hãrã wamhã, awa'awi ma tô tãiwapsa hã tiwapsa'a za'ra, wapsa'a 'rãihã na. ⁷ na ĩwapsa'a za'ra hã.

⁴ Wapsa'a za'ra wamhã, damreme ne hã wa tô wapa. Taha wa, wa tô ĩmreme za'ra hã te ĩwari na aré rob'ui'ééré. Tane nherê, te ni'wa hã hâiwa hawimhã ĩma tinha, te rob'ui'ééré tã da. Âne te ĩma tinha:

— Tô'ã. Rob'ui'ééré tã. Asima si waihu'u, tãiwapsa'a norĩ mreme hã. — Âne te âma ĩpa'uwati.

⁵ Tawamhã hâiwa âma romhuri'wa hã â nhisiwi ĩsa hã ti'a nhisiwib zama ĩsa hã te ĩmadã hã ta hã ma tô hâiwa nho'õmo tinhib'rada hã wê, tinhimire niwĩ hã.

⁶⁻⁷ Tawamhã simiwê sina, ma tô waihu'u:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã za te te ĩrob'manharĩzéb da hã sô rowaptã'ã õ di za oto. ⁷ âma hâiwa âma romhuri'wa hã tinhimnihãrãzém na simnihãrã wamhã, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã âma uwaimra, duréihã te te da'âma sima ĩropisutuzé hã dama ĩwaihu'u'õ hã. Duréihã tizadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ ma, te te ĩropisutuzém na te za oto dama

rob'manha. Āne, wa tō sena na awaihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a, ĩsimiropisutuzém na zama. — Āne ma tō 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para waihu'u, hâiwa âma romhuri'wa hã, hâiwa nho'õmo tinhib'rada te te ĩwē hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ta hã hâiwa 'manharĩ'wa, duré ti'ai 'manharĩ'wa, duré â poré 'manharĩ'wa, duré uburé ĩwa 're ĩdahâimana za'ra mono poto 'wa.

⁸ Tawamhã hâiwa hawi we te te ĩma ĩnharĩ 'rata mreime hã wa tō duré wapa. Āne te duré ĩma tinha:

— Ma'ãpé, sô aimorĩ, ĩbaihã nhinha ĩsryre zô, âri da, hâiwa âma romhuri'wa, sô'a haré tinhib'rada te te 're ĩ'râ'âri zô. Ō hã hâiwa âma romhuri'wa, â nhisiwi ĩsa hã, ti'a nhisiwib zama. — Āne te sô ĩzatō.

⁹ Tawamhã wa tō ĩtēme sô mo. Sô ĩwisi wamhã, wa tō tiwi waptē, ĩbaihã nhinha ĩsryre hã. Te tiwi waptērē wamhã, te ĩma ti'ru, āne:

— Ma'ãpé âri, 'rēne da. 'Rēne wamhã, ropĩni ne hã ĩsei uptabi za, asadai're 'remhã. Tane nherē, oto sômri wamhã, adi'i 'remhã te za anomozé. — Āne ma tō ĩma waihu'u.

¹⁰ Tawamhã wa tō oto ti'â, ĩsib'rata hawi ĩbaihã nhinha ĩsryre hã. Te âri wamhã, wa tō ti'rē. Te 'rēne wamhã, ropĩni ne hã sei uptabi di, ĩzadai're 'remhã. Tane nherē, te sômri wamhã oto, ĩdi'i 're, ma oto ĩnomozé.

¹¹ Tawamhã ni'wa hã te ĩma tinha:

— Te za duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã dama 're ĩsadawa wasu'u mo, dapoto mono bâ za dama 're ĩromhâimana za'ra mono zém na hã, damreme sipo'o mono bâ. Daro mono bâ dama ĩpire za'ra norĩ ma, za 're ĩromhâimana mono zém na zama te za duré dama 're ĩsadawa wasu'u mo. — Āne ma tō ĩma waihu'u.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'ab'madâ'â mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

11

'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ wasu'u

¹ Tawamhã ma tō ĩma sômri ni, wedehu waré ne hã marĩ pibuzé hã. Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tō ĩzatō:

— Mo oto aimorĩ ti'ai âma ĩnhorõwa u, wedehu waré ne na, 'ri hã pibui mono da, duré ĩma danhoprubzé nomrizé hã pibui mono da, wedeza ne hã, danhimizama da te ĩma 're ĩzata za'ra mono zé hã. Ma'ãpé duré ĩnhorõwa âma, ĩ'âma 're ĩdawata za'ra mono norĩ hã sa'rata za'ra na.

² Tane nherē, 'ri 'wawi wa'ra 're, 'ri nho'remhã pibui mono õ di za. Ta hã wa tō pisutu, ĩnhib'a'uwē'õ norĩ si te te âma 're ubumroi mono da. Ta norĩ hã niwapsi te za Zeruzarē âma hã 'ri nho'u ĩwē uptabi âma hã da'âma ai'uté za'ra. Taha wa, te

za te te sina dawasi za'ra. 42 na a'amo ĩhâimana u te za te te da'âma rowamnarĩ za'ra, 1,260 na bâdâ za da'âma ĩsi'utõrĩzéb u.

³ Taha ré, wa za ĩzadawa wasu'u'wa norĩ hã satõrĩ zahuré, tõt 1,260 na bâdâ ĩsi'utõrĩzéb u simi'ě na te te ĩzadawa wasu'u zahuré mono da. Tawamhã pone'ěrebâ zéré 'manharĩ na uza wasété ré, te za tineb zahuré, pẽ'ězé uptabi zahuré wa, da te dasiwi 're ĩwẽ'õ pese za'ra mono wa. — Āne ma tõt ĩma waihu'u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴ Ā norĩ hã azeitona wede ne, te duré 're hâimana zahuré, ĩrãi wa'ui wabre hã ĩro'o pese ne, simi'ě na te te dama 're sadawa wasu'u zahuré mono wa. Rob'uiwězém ne, te duré 're hâimana zahuré, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u na te te dama 're rob'uiwě zahuré mono wa. Uburé Danhib'apito nho'a te 're sima'wara zahuré.

⁵ Tawamhã ni'wa hã te te tãma rob'manharĩ wasété zahuré da nherě, te za tizadai'ré hawi unhama ro'o na wĩrĩ zahuré. Āne na te za si'utõrĩ ĩsitob'ru norĩ hã, te te tãma rob'manharĩ wasété za'ra mono da nherě.

⁶ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã ĩsimipawapto waihu'u pese zém na te za hãiwa pese zahuré, tã ta'a tõt da, te te dama sadawa wasu'u zahuré mono sina. Duré te te waihu'u pese zahuré di, te te áwapru zahuré da hã, duré te te sima ĩwě zahuré zéb zarina, ti'ai ma, te te nasi ĩrob'manharĩ wasété zahuré da hã. 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te za āne te te dama arob'manharĩ zahuré.

⁷ Tawamhã te te sadawa wasu'u zahuré mono pari, te za ropoto siwamnarĩ hã ab're 'rehã hawi ĩwatobro hã sõt tibusi zahuré, te te 'wapé zahuré da. Tawamhã ropoto siwamnarĩ hã aibã norĩ ma, siptete zahuré wa, te za pãrĩ zahuré.

⁸ Tawamhã 'ri nhi'riti 're za'ětě āma, te za taré ĩhãiba hã hã tiza'wari zahuré, 'ri nho'õmo za'ětě āma, wede nhonhi'rãmi na ĩsib'apito za'ra, da te dasiwi ĩwĩrĩzém nho'õmo āma, dama ĩsa'rese za'ětě āma. Sodoma na 'ri nho'õmo nhisi āma, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne, ā 'ri nho'u hã. Duré Ezitu na romnhisi āma 're ĩdahâimana wasété za'ra mono ne hã, ā 'ri nho'u hã. Āne 'ri nho'õmo zahuré na āma ĩsimiré'ézé hã, Zeruzarě hã.

⁹ Tawamhã da'ahã uptabi na te za ĩtěme ubumro zahuré ni, ĩhãiba hã hã da te dasiwi 'madâ'â zahuré da, 'ri nhi'riti sa'wari ré. Si'ubdatõt bâdâ ĩne wãiwab u, te za dapoto mono bâ dasiwi 'madâ'â zahuré ni, damreme sipo'o mono bâ, 're ĩdahâimana za'ra mono hã. Te za duré āma tasi'uwati za'ra ni, da te dasiwi za tõt da.

¹⁰ Tawamhã ti'ai āma daro mono bâ 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ ma hã rowě za'ra di za, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ hã dâ'â zahuré wa. Taha wa, te za 're dato za'ra. Te za

duré danhibzari na tasisawi za'ra ni. Īsadawa wasu'u'wa norĩ hã dawasété wi 're dasipizari za'ra mono da, te te dama 're ropipa zahuré mono ré, dâ'â zahuré wa, te za 're dato za'ra.

11 Tawamhã si'ubdatô bådâ, âma ĩneb zahuré zé wãiwa pari, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩpê'ēzani hã apâ tãma sōmri zahuré, hãiba ré 're neb zahuré da apâ. Taha pari, te za oto hãwi aima'wara zahuré. Sima'wara zahuré wamhã, te za tãma tapahi uptabi za'ra ni, da te ĩ'madâ'â za'ra norĩ hã.

12 Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u'wa norĩ hã te za wapari zahuré, hãwi hawi ni'wai mreme hã. Mreme 'rãihã na te za sô tihârã zahuré:

— We ane wa'aba, hãimo. — Āne te za ni'wa hã sô tihârã zahuré.

Tawamhã ĩ'ruiwapari'wa norĩ hã te te 'madâ'â za'ra mono ré, te za hãwi'a na tizasi zahuré, hãwi u.

13 Tawamhã zasi zahuré wi, awa'awi te za sa'ētē uptabi ti'a sãsã hã watobro. Watobro wamhã, 'ri hã nima norĩ hã te za sina, Zeruzarē âma, 'ri nho'ōmo 'remhã 're ĩsimasa mono hã. 10 na 'ri 'maiĥâimana wamhã, te za misi si dawi rere'e. Te za duré 7 miu na tadâ'â za'ra ni, ti'a sãsã'ã na hã. Tawamhã dadâ'â âna ĩdasi'atarēme mono hã te za tapahi uptabi za'ra ni. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma te za tawata za'ra ni, hãwi âma 're ĩsãmra mono âma, simi'manharĩ waihu'u pese uptabi wa.

Āne ĩnhotô 'rowim ne, te ĩ'awapari mono hã, duré te ĩ'azabui mono hã.

14 Tawamhã ropipa hã maparane ĩpu hã tâibã oto. Tane nherē, zahadu si'ubdatô âma zô, te rowaptâ. Romhuture di oto, duré ropipa ĩwatobro da hã. Ma'ãpé âne waihu'u pese za'ra wa'aba.

7 âma hãwi âma romhuri'wa hã tinĥimnihârâzém na ĩsimnihârâzé wasu'u

15 Tawamhã 7 âma hãwi âma romhuri'wa hã ma tô tinĥimnihârâzém na amnihârã. Simnihârã wi, hãwi âma damreme 'rãihã hã wa tô wapa. Āne te nharĩ za'ra:

— Satanasihi nhimi'madâ, 're danomro mono da, ma tô da te dasima 're wē za'ra aré, daro mono bâ. Tane nherē, ropã te za oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimi'madâ'â si 're danomro, Wanhib'apito nhimi'madâ hã. Danho'reptui'wa da, te te ĩpisutu nhimi'madâ'â zama te za 're dahâimana za'ra oto. Wanhib'apito hã te za tô te te 're da'ab'madâ'â u'âsi oto, ône u'âsi. — Āne wa tô wapa, hãwi âma damreme 'rãihã hã.

16 Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono nho'a tisimasisizém na ĩsi'ubumro norĩ hã ma tô ĥi'rãtitô tãma ana, âma wata za'ra da.

17 Āne te âma tiwata za'ra:
 “Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono, a hã danhipai u asiptete uptabi di. Duréihã marĩ ô ré hã, te

're aihâimana u'âsi mo. Ai'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'âsi te 're aihâimana mo. A hã aiwaihu'u pese zé hã, duré danhipai u asiptetezé hã ma tô oto dama ìhâi'ré, da te oto 're 'madâ'â za'ra mono da. Taha zarina ma tô oto danhipai u da'madâ'â pire na âma Ìsâna'ra, âhâna hã. Taha wa, wa ai'âma wawata za'ra ni.

¹⁸ Ai'âma 're ìdawata za'ra mono õ norĩ hã ma tô asada tizahi pese za'ra. Taha wa, ma tô oto ìwa waptârã, asiwi ìda'awê'õ pese zéb zarina, dama ìrob'manharĩ wasété zéb da hã.

Ma tô duré ìwa waptârã, dahâimanazéb zarina dama ì'arowairébézéb da hã, uburé adâ'â norĩ ma hã, asimiroti hã te te 're ìwaparĩ za'ra mono õ norĩ hã uburé 're ahâ za'ra mono da, duré uburé asimiroti waparĩ pese 'wa norĩ ma, tâma 're ab'manharĩ wê mono da.

Ma tô ìwa waptârã, asadawa wasu'u'wa norĩ ma, marĩ ìwê hã 're anhomri mono da, te te aima 're ìromhuri pese za'ra mono zé wa'râmi. Uburé pese asib'a'uwê norĩ ma, marĩ ìwê hã 're anhomri mono da, ma tô ìwa waptârã, ai'âma 're ìwata za'ra mono norĩ ma, dama ìpire norĩ ma, dama ìwapu norĩ ma zama.

Ma tô duré ìwa waptârã, ti'ai âma da te 're ìrowasété za'ra mono norĩ hã uprosi da."

Ãne 24 na dama ìpire za'ra norĩ hã ma tô âma po're pu'u za'ra.

¹⁹ Tawamhã hâiwa âma 'Re ìhâimana u'âsi mono âma 're ìdawata za'ra mono zéb âma hã, ma tô ni'wa hã 'ridawa hã 'ridawa. Te te 'ridawa wamhã, te oto wedehâ're hã sô'awi 'ri para za. Wedehâ're 're, te êtêpo ì'ui'ére ré hã da'wa, duréihã 'Re ìhâimana u'âsi mono te te tinhib'a'uwê ma ìropisutuzéb ui'ére ré hã. Tawamhã ma tô tâiwapsa hã watobro, tâirârã'ã zama, tâsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tô duré sãsã'ã. Tâzâ hã ma duré asa'wa, ìpire hã.

Ãne ìnhotõ 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awaparĩ mono hã.

12

Pi'õi wasu'u, Satanasihi wasu'u me

¹ Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, marĩ hã ma tô hâiwa nho're na sihâi'ré, dama ìsa'rese'õ hã, âma 're ìdatob'uzu za'ra mono hã. Ta hã dama ìwaihu'u'õ hã wa tô 'madâ, pi'õ ìsa hã. Bâtâ ro'o ne na ì'uza hã. Ìpara 'rowimhã a'amo te za. Duré 'rãzaza ré te za. Ì'rãzaza na hã wasi te aimasa, 12 na.

² Ì'ra te duré âma sépu, pi'õi âma. Ãma sépu'u wa, te hâzé te, 're sadari.

³ Tawamhã ma duré marĩ hã sihâi'ré, hâiwa nho're na, marĩ ìsa'rese'õ hã. Ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'êne hã

te za. Īhâiba hã ĩhâiba pré. Duré 7 na ĩ'rã hã. 10 na duré ĩ'u hã. Powawẽ õmo ne, ĩ'õmo za'ra hã. Duré 7 na ĩ'rã za'ra 'rãzaza hã, danhib'apito 'rãzaza ne hã. Ī'rãzaza si'ubuzi na ĩ'rãzaza za'ra hã.

⁴ Tawamhã tizamo na ma tô wasi hã waibu, hâiwa ãma 're ĩsimasa mono hã. Ahâ uptabi præ na ma tô waibu, ĩsa'ratazẽ wãiwa præ na. Tawamhã te te waibui wamhã, ti'ai u ma tô sa'ẽtẽ sãmra.

Tawamhã pi'õ nho're te za, ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã. Pi'õ te sapa ĩ'ra zô, waptã'ã wi te te 'rêne da.

⁵ Tawamhã ma tô tãma waptãrã aibã na, simiwada'uri nhiptete na za daro mono bã te te 're ĩda'awada'uri mono da hã. Tawamhã ma tô tiwi âri ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono u, danhib'apito simasisizém na 're ĩsãmra mono u, ĩsiré danhib'apito na 're hâimana mono da.

⁶ Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ wi, te pi'õ wara, a'ubuni u, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te tãma ĩropese sirõmo zéb u, te te tãma ĩpisutuzéb u. Tame hâimana mono ré, te za 1,260 na bådã ĩhâimana u te te 'madã'ã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁷ Tawamhã dasi'wapé, hâiwa nho're ãma ma tô watobro. Hâiwa ãma romhuri'wa hã Midé na ĩsisi hã, duré hâiwa ãma ĩsiré tãma ĩromhuri'wa norĩ hã, te ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hâiba za'êne hã siwi 'wapé. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô sina ana, hâiwa ãma tãma ĩromhuri'wa norĩ me.

⁸ Tane nherẽ, ma tô Midé norĩ hã ãma ai'uté za'ra. Taha wa, hâiwa ãma 're hâimana waihu'u za'ra mono õ di za oto.

⁹ Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô siwi time ti'ai u, apã morĩ tõ da. Ta hã Satanasi, wanhitob'ru. Ta hã duréihã wahi na ĩsihâiba. Uburé tizadawa nhipese na te te 're ĩda'a'rãmi mono, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai ãma daro mono bã. Tawamhã wa'uburé norĩ zama ĩsib'a'uwẽ zama ma tô ĩsiré siwi sãmra ti'ai u, apã si'aba'ré tõ da.

Ãne wa tô te ab'madã'ã, ĩnhotõ 'rowim ne.

¹⁰ Tawamhã wa tô duré ni'wai mreme hã wapa. Mreme 'rãihã na te tinha:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô oto wa'anho'reptuzém na wama ãma uwaimra, wanhitob'rui wi. Danhib'apito na siptete na te te 're ĩda'ab'madã'ã mono zé hã ma tô duré dama hãiré oto. Duré Danho'reptui'wa da, te te ĩpisudu hã te duré ĩsiré te te 're da'ab'madã'ã oto, waihu'u pese na. Wasiré ĩsazei'wai ãma, awẽ sidãpãsi simizazãri ãna ĩwasédé hã te te ãma 're ĩ'aza'ra mono hã ma tô oto 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã sihawi time hâiwa hawi, ti'ai u, Wa'uburé hã.

¹¹ Pone'ërebã hã dazada ĩdã'ázéb zarina, ma tô wasiré ĩsazei'wa norĩ hã ãma ai'uté za'ra, Satanasihi ãma. ĩwasu'uwẽ

hã sena na te te dama 're ãsada wasu'u za'ra mono zém na zama, ma tô âma ai'uté za'ra. Duré da te 're 'ruiwapari za'ra mono wa, dawí 're siháiba zawi za'ra mono ô di, 're dá'â tô za'ra mono da. Taha wa, 'Re ãhãimana u'âsi mono wi sipizari ãna, ma tô duré Satanasihí ãma ai'uté za'ra.

¹² Taha wa, ma'ápé 're ato za'ra wa'aba mono, hãiwa ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã. Tane nherê, ti'ai ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ hã aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za, â poré na 're aihãimana za'ra wa'aba mono norĩ ma zama. E marĩ wa. Wa'uburé hã sahi uptabi na atême morĩ aba na dá'âsina, ti'ai u. Ti'ai ãma te te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono da, za 're ãhãimana hutu mono zém na te te sina waihu'u wa, ma tô tizahi pese. Taha wa, aima 're ropipa uptabi za'ra wa'aba mono di za. — ãne te ni'wa hã tinha, mreme 'rãihã na.

¹³ Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'êne hã hãiwa hawi da te ãme na siwaihu'u wamhã, ma tô pi'ô zarina 're mo, aibã na ã'ra tãma ãwaptã'ã zarina.

¹⁴ Tane nherê, ma tô si'ômo wawê paihi hã ãsaripi ré hã pi'ôi ma za ni, a'ubuni u 're ãsãmra mono zéb u, ãma wara da, tô ôme, 'Re ãhãimana u'âsi mono te te tãma ãropese sirômo zéb u. Tame te za 'Re ãhãimana u'âsi mono hã te te 're 'madã'â, si'ubdatô wahum nhipai u wãiwa, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ wi.

¹⁵ Tawamhã ho'orã ne hã ma tô â hã tizadai'ré hawi sa'wa pi'ô zarina, â pré da, â te te 'mapraba da.

¹⁶ Tane nherê, ti'a hã ma tô pi'ôi ãma aime. Ti'a hã ma tô si'ridawa, â zô, â hã ãwa a'a da. Tawamhã ma tô â hã ãwa ti'a'a tô, ho'orã hãiba ne tizadai'ré hawi pi'ô zarina te te ãsa'wari hã.

¹⁷ Tawamhã ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã ma tô pi'ô da tizahi pese, tiwi simani wa. Taha wa, ma tô ãsihudu norĩ zô mo, te te 'wapé za'ra da. E 'wam norĩ hã te wasu'u, ãsihudu norĩ hã. Ta norĩ hã 'Re ãhãimana u'âsi mono nhimiroti te te 're ãwapari pese za'ra mono, duré tô sena na Zesusihí zazei'wa na 're ãsiwasu'u za'ra mono, te wasu'u. Ta norĩ zô te mo, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hã te te 'wapé za'ra da.

¹⁸ Tawamhã te oto ta hã â poré zaihã na za, supara'ré wa.

ãne ãnhotô 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awapari mono hã, za ãromhãimana mono zém na hã.

13

Ropoto siwamnarĩ pipa zahuré wasu'u, â 'rowimhã, duré ti'ai 'rowimhã

¹ Tawamhã wa hã wa tô duré sabu, â 'rowi ropoto siwamnarĩ hã â hawi watobro ré. ãhãiba misi nherê, 7 na ã'rã hã. Duré 10 na powawê ômo ne, ã'ômo mono hã. ã'ômo na hã danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne ré, te ômo 'rãzaza ré aimasa, 10

na. Duré ĩ'rāi mono na rob'ui'ééré za'ra ré hã aiwa 'Re ĩhâimana u'âsi mono newa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono wamri na ĩsiwaptêrê ui'ééré wasédé hã.

² Duré ĩhâiba hã, hu'u hâiba ne. ĩpara hã robzahi para ne hã ursu para ne. Duré ĩsadai'rê hã, aiwa hu'u zérépa zadai'rê ne, ĩsadai'rê hã. Tawamhã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ hã, Satanasi hã ma tô tinhiptezé hã tãma tisõ, ĩsadawa para siré te te da'ãma 're romhuri wasété zahuré mono da, ĩsimiromhuri waihu'u pese zém na.

³ Tawamhã misi ĩ'rāi ãma hã ĩ'u'a ré hã da te wĩrĩ wa, ĩ'wa're ne hã. Tane nherê, ĩ'wa're hã ma tô tãma ato. Taha wa, daro mono bâ uburé 're ĩdahâimana za'ra mono hã ma ãma tatob'uzu za'ra ni. Ma duré ãma sasõmri za'ra ni, ĩsimiwada'uri na.

⁴ Ma tô duré ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni aihĩni, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, tinhimi'manharĩ waihu'u pese zé hã te te tãma sõmri wa. Tane ma tô duré â hawi ropoto siwamnarĩ ãma tawata za'ra ni. ãne te ãma tawata za'ra ni:

— E 'wa hã ĩsine hâimana waihu'u pese bâ. E 'wa hã ĩsiptete wabzu'wa pâ. — ãne te ãma tawata za'ra ni, daro mono bâ da'ahâ na.

⁵ Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ hã, te 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'êi wasété, 'râwi waihu'u pese na sina wata dâ'âsina. 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te sadawa uwati õ di. Ma tô duré tãma waprosi, dama pire na te te da'awada'uri wasété mono da a'â, 42 na a'amo ĩsisõré mono u.

⁶ Taha ré, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã wa'êi wasété tô, ĩsisi na zama. 'Re ĩsãmra mono zém na ma tô duré timreme wasété, duré hâiwa ãma 're ĩhâimana za'ra mono norĩ ãma zama.

⁷ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ma tô duré tãma waprosi, â hawi ropoto siwamnarĩ ma, ĩsib'a'uwê te te 'wapé za'ra da, te te ãma ai'uté za'ra da, ĩsib'a'uwê norĩ ãma. Ma tô duré tãma waprosi, simiwada'uri wasété nhiptete sina te te 're da'awada'uri mono da, dapoto mono bâ, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

⁸ Tawamhã ti'ai ãma daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ãma 're dawata za'ra, da'ahâ uptabi na. Tane nherê, ni'wam norĩ hã ãma 're wata za'ra mono õ di za, ĩbaihâ na 're ĩdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ĩsimi'wara mono zém na ĩsisi 're ĩsimi'wara mono norĩ hã. Duréihã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te ropoto mono õ ré, danhisi na te te ãma ĩrob'ui'ééré za'ra hã ã ĩbaihâ hã, Pone'ërebã, da te dasiwi ĩwĩrĩ te hã.

ãne za ĩromhâimana mono zém na ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

⁹ Ma'ápé, aipo're 'repu'u ré za'ra wa'aba wamhã, wapari pese za'ra wa'aba.

¹⁰ Ni'wa hã Ìsazei'wai wamhã, dazazéb 're da te 're séme mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawí 're sawi za'ra mono ò wamhã, te za tô da te 're sé. Duré sib'ézé 'wapa na da te 're simroi mono da, 'Re ìhâimana u'âsi mono te te dawí 're sawi za'ra mono ò wamhã, te za tô da te 're simro. Æne da nherê, te za sipizari ãna ãma 're nomro, 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma.

¹¹ Tawamhã wa tô duré sabu ropoto pipa hã, ti'ai hawi ìwatobro hã. Maparane ì'u hã, pone'ërebâ 'rare òmo ne hã. Tane nherê, ìmreme hã ho'orã hâiba ne ropoto siwamnarĩ mreme ne, ìmreme hã.

¹² Tawamhã â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhuri, ti'ai hawi ìwatobro hã. Ìsadawa para te te 're da'awada'uri pese, ti'ai ãma daro mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're dawata za'ra mono da, ì'rã ãma ì'u'azé tâma ìsitob ãma.

¹³ Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te 're aromhõsi, marĩ ìwaihu'u'õ na, dama ìsa'rese'õ na. Hâiwa hawi unhama ro ìwaptã'ã na ma tô datõmo nho'a romhõsi.

¹⁴ Æne 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô tâma waprosi, â hawi ropoto siwamnarĩ nho'a te te 're romhõsi mono da. Æne ma tô tinhimromhõsi na dama 're sadawa nhipese, 'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa para newa, ti'ai ãma daro mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono norĩ ma hã. Ma tô duré dama ti'ru, romhâiba, da te dasiwi 'manharĩ da, â hawi ropoto siwamnarĩ hâiba na, sib'ézé 'wapa na da te dasiwi wĩrĩ nherê, apâ ìhâiwa'utu hâiba na.

¹⁵ Tawamhã romhâiba hã da te dasiwi 'manharĩ parimhã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ti'ai hawi ropoto pipa ma waprosi, romhâiba ma, ìpê'ëzani te te tâma sòmri da, mreme ré oto 're morĩ da, duré romhâiba ãma 're ìdawata za'ra mono ò norĩ hã te te 're anhimroi mono da, ti'ai hawi ropoto pipa hã.

¹⁶ Tawamhã ti'ai hawi ropoto pipa hã ma tô te te da'awada'uri, da te dasima waprosi za'ra da, ni'wam norĩ hã ìsib'rata nhimire niwĩ da te sib'rata ui'ére za'ra mono da, duré ni'wam norĩ hã ì'uihâi mono na da te uihâ ui'ére za'ra mono da. Tawamhã ma tô da te a'ui'ére tô, daro mono bâ 're ìdahâimana za'ra mono hã, dama ìwapu mono bâ duré dama ìpire mono bâ, duré danhibro pese mono bâ, duré danhibrob'õ mono bâ, duré dapawa'âbâ ãna dawada'uri zarina si da te dama 're ìromhuri za'ra mono bâ, duré dawada'uri ãna dasi'uihâ na 're ìdahâimana za'ra mono bâ. Da'upsâtã mono bâ ma tô da te da'ui'ére za'ra.

¹⁷ Tawamhã danhib'rata ui'ére ò nherê, da'uihâ ui'ére ò nherê, da te 're rob'uipra waihu'u za'ra mono ò di. Duré

da te 're rowede waihu'u za'ra mono õ di. Â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na da'uihâ ui'ére hã, duré danhib'rata ui'ére hã, ĩsisi za'ratazé hã. Āne wa tô te awaihu'u, ĩnhotõ 'rowim ne.

¹⁸ A norĩ wa'wa hã ai'maiwaihu'u pese aba wamhã, ma'ãpé ĩsisi za'ratazéb ui'ére hã 'maiwaihu'u aba, ĩwasu'uzé hã. 666 na ĩsisi za'ratazé hã danhisi za'ratazém na ĩsisi hã te wasu'u.

14

'Re ĩhâimana u'âsi mono, ĩwasété hawi te te ĩwa'âbâ za'ra norĩ nho're wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, Pone'ërebã hã wa tô sabu, da te dasiwi ĩwĩrĩ hã. Si'ã na êtê 'rãihã nhisiwi te za. Duré 144 miu na dahãiba hã te ĩsiré aimasam ni, ĩsisi na ĩ'uihâ ui'ére ré mono hã, duré ĩmama nhisi na zama ĩ'uihâ ui'ére mono hã.

² Tawamhã wa tô duré wapa, hãiwa hawi ni'wai mreme hã. Â'a'a 'rãihã ruru'u ne, ĩmreme hã. Duré tâiwapsa'a za'êtê rãrã'ã ruru'u ne, ĩmreme hã. Rowamreme'wa, tinhimirowamremezém na te te 're ĩrowamreme za'ra mono ne, ĩmreme hã.

³ Tawamhã 144 miu na ĩhãiba za'ra norĩ hã te danhib'apito simasisizém nho're asõré, maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ nho'reb zama, duré dama ĩpire za'ra norĩ nho'reb zama. Tinho're ĩtém na te tinho're za'ra, dama ĩsa'rese'õ na. Ā norĩ si 're ĩdanomro wasété mono zém hawi, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩwa'âbâ za'ra norĩ si te te waihu'u pese za'ra di, ĩsõ're hã.

⁴ Â norĩ hã ma tô 're si'madâ'â pese za'ra, 're siwasété tõ za'ra mono da, pi'õ na 're ĩdanhimisaihuri za'ra mono õ ne. Duré pi'õ za'rese'õ'wa 're ĩhâimana za'ra mono ne, ma tô 're si'madâ'â pese za'ra. Pone'ërebã nhirã zarina si ma tô 're nomro. Ta norĩ si ma tô 're ĩdanomro wasété mono zém hawi wa'âbâ za'ra. Ta norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma sisõmri na'rata za'ra, Pone'ërebã ma zama.

⁵ Duré 're sadawa nhipese za'ra mono õ di. Duré ĩwasédé hã sena na da te ãma 're sa'ra waihu'u mono õ di, ĩwẽ na si 're hãimana za'ra mono wa.

Si'ubdatõ hãiwa ãma romhuri'wa norĩ nhimirowasu'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã wa tô duré 'madâ, hãiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma, romhuri'wa hã. Hãimo uptabi te 're wara. ĩwasu'uwẽ hã te dama 'mahã, ĩsi'utõrĩ'õ hã, dapoto mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma, duré damreme sipo'o mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma.

⁷ Āne te mreme 'rãihã na te te dama 'mahârã:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimiroti hã 're wazé pese za'ra wa'aba mono. Duré wẽ uptabi wa, ãma 're aiwata uptabi za'ra wa'aba mono. Ma tô ĩwa waptãrã, 'Re ĩhâimana u'âsi mono

te te da'ãma ĩ'arowairébézéb u da hã, uburé pese. Taha wa, te za Ropoto'wai ãma 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mo, hãiwa 'manharĩ'wai ãma, duré ti'ai 'manharĩ'wai ãma, duré â poré 'manharĩ'wai ãma, duré ub're 'manharĩ'wai ãma. — Æne te hãiwa ãma romhuri'wa hã te te dama hãiba 'ru 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã, ãma 're dawata u'âsi za'ra mono da.

8 Tawamhã te duré ĩsãna'remhã 're wara, hãiwa ãma romhuri'wa hã ĩhãiba amo hã. Æne te duré ta hã te te rob'mahârã:

— Ma tô daré ai'utõ. 'Ri nho'õmo za'ëne hã ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. Ma tô uprosi ni. Âsipãrĩ na si pi'õ hã 're ĩsai mono hã te za tihãiba amo norĩ ma ti'ru, ĩsiré te te âhuri wa, si'rã idi'iti pese za'ra da, ĩsiré. Tane ma tô Babironiza ãma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ hã te te 're dawada'uri za'ra daro mono bâ, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ĩdanomro mono ne, ĩsine 're danomro wasété mono da. Taha wa, ma tô daré ai'utõ, Babironiza hã. — Æne te hãiwa ãma romhuri'wa ĩsãna'remhã te te rob'mahârã.

9-10 Tawamhã si'ubdatõ ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã te duré 're wara, hãimo uptabi, maparane nhana're ĩwatobro hã. Æne te duré ta hã mreme 'rãihã na te te rob'mahârã:

— Ni'wa hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're wata mono wamhã, duré ĩhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're wata mono wamhã, duré ĩsisi na uihã ui'ére ré 're morĩ wamhã, duré sib'rata ui'ére ré 're morĩ wamhã, 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzé ĩpire uptabi hã te za te te 're sépata. Ni'wa hã âzé te za dama ti'ru, â na ĩwazari'õ hã ĩsé pire uptabi hã te te hã'rêne da. Te te hã'rêne wamhã, ti'uihã idi'iti na, te za sépata. Tane, ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhimihãzé ĩpipa uptabi hã te za te te 're sépata za'ëtē uptabi za'ra, tãma wē'õ pese za'ra wa, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma hã. Unhama ro'o na te za te te 're robzépata za'ra, ëtē ro'o nhizédé uzé pire na, ĩsi'utõrĩ'õ na. 'Re ĩhãimana u'âsi mono ma, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ nho'a, te za te te 're robzépata za'ëtē za'ra, Pone'ërebã nho'a zama.

11 Tawamhã unhama ro'o nhizé hã te te ãma 're ĩrobzépata za'ra mono nhizé hã te õne u'âsi 're sizédé 'rãti u'âsi, hãimo. Unhama ro hã ro'o nhimizazãri waihu'u õ di, â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩhãiba 'manharĩ na romhãiba ãma 're ĩwata za'ra mono norĩ ma hã, duré ĩsisi na ĩ'ui'ére za'ra norĩ ma hã. Õne u'âsi te ã norĩ hã robzépata wi 're wairébé waihu'u mono ãna, te te 're robzépata u'âsi za'ra. — Æne te si'ubdatõ ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã te te rob'mahârã.

Æne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hã, duré te ĩ'awapari mono hã.

12 Æne hã za 're romhãimana mono dâ'ásina, te za 'Re ĩhãimana u'âsi mono nhib'a'uwē hã sipizari ãna 're hãimana nhiptete

za'ra, ĩsimiroti te te 're ĩwapari pese za'ra mono hã, Zezusihi ãma si 're ĩnomro mono hã.

¹³Tawamhã wa tô duré wapa, hãwa hawi ni'wai mreme hã. ãne te ĩma ti'ru:

— Ma'ãpé, ãne ãma rob'ui'ére: “Åhãna te ĩwaihu'uzém hawi, ni'wam norĩ hã Wanhib'apito ma, te te 're romhuri zawéré za'ra mono ré, 're dâ'ã za'ra mono wamhã, tãma 're rowē uptabi za'ra mono di za.”

Tawamhã 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ězani hã ma ãma saze, timreme na. ãne ma ãma saze: “Tane tô. Tãma 're rowē uptabi za'ra mono di za tô. Simi'ẽ na tinhimiromhuri wē ré, te za hãwa u ĩré 're sisisi. Taha wa, te za oto romhuri na tisiwasudu hã sahãri za'ra.” ãne 'Re ĩhãimana u'ãsi mono pē'ězani te te ãma ĩsazezé hã. ãne te za ãma ĩrob'ui'é. — ãne ma tô ĩma ti'ru, te ãma rob'ui'ére da.

Ti'ai ãma roptehãrizém na, ãma ĩsimiré'ézé wasu'u

¹⁴Tawamhã wa tô duré 'madã. Te 'madã'ã wamhã, hãwa'a hã te za. ĩsisiwimhã aibã hã te nhamra, ti'ai ãma dasiré ĩpodo hã êtê'ubuzi pré oru 'manharĩ na 'rãzaza ré. Roptehãrizéb ré zama te nhamra, ĩ'wa pese ré.

¹⁵Tawamhã hãwa ãma romhuri'wa hã ĩhãiba amo hã ma tô hãwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi watobro, 'ri 'rãihã hawi. Watobro wamhã, te mreme 'rãihã na 'mahã, hãwa'a na ĩsãmra hã. ãne te 'mahã:

— Ti'ai ãma daro mono bã ma tô rob'rãi're pese. Ma tô ĩwa waptãrã, ĩroptehãri mono zéb da hã. Taha wa, ma'ãpé roptehãri mono, asimiroptehãrizém na. — ãne ma tô hãwa ãma romhuri'wa hã tãma ti'ru, ãma ĩromnhimire'ézém na, rob'rãsutuzém na hã. Ti'ai ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ubumrozé hã te wasu'u, roptehãrizé hã.

¹⁶Tawamhã hãwa'a na ĩsãmra hã ma tô te te roptehãri tô, daro mono bã tinhimiroptehãrizém na.

¹⁷Tawamhã wa tô duré 'madã, hãwa ãma romhuri'wa hã aimawi hã. Hãwa ãma 'Re ĩhãimana u'ãsi mono 're ĩsãmra mono zém hawi ma duré watobro, 'ri 'rãihã hawi. Roptehãrizé hã te duré ta hã 're ti'ã, tinhib'rata.

¹⁸Tawamhã ma tô duré hãwa ãma romhuri'wa aimawi hã watobro, wedeza ne hawi, 'Re ĩhãimana u'ãsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Ta hã wedeza ne na unhamã 'madã'ã'wa. Ta hã roptehãrizé te te 're ĩrã'ãri hã te 'mahã. ãne te 'mahã:

— Ma'ãpé, uwa 'ru 'rã hã anhimizuhãri mono, daro mono bã 're ĩsimnhatã mono hã. Asimiroptehãrizém na te za oto ĩ'anhimizuhãri mo, 'rã prédu mono wa. — ãne te tãma ti'ru.

¹⁹Tawamhã hãwa ãma romhuri'wa hã ma tô te te anhimizuhãri tô, uwa 'ru 'rã hã daro mono bã, ti'ai ãma hã. Te

te anhimizuhâri mono wamhã, ma tô te te anhamra êtê're 're, ïwa'u zô, dapara na da te 're ïwati za'ra mono zéb 're.

²⁰ Tawamhã uwa 'ru 'rã, êtê're 're te te anhamra mono wamhã, ma tô a'rãiwati, ïwa'u zô. 'Ri nho'ômo nhiti da te 're ïwati za'ra mono zéb 're, ma tô a'rãiwati. Te te awati wamhã, dawapru na ïwa'u hã tawamhã, ma tô puru, êtêzapu'u hawi. Pu'u wamhã, â wara tete ne te tipraba, dawapru na ïwa'u hã. 300 na ti'ai pibuzéb zarina te tipraba, dawapru hã. Duré misi ïpibuzé wãiwa, ma ti'â'masisi hâimo, â 'rehâ prã na. ãne 'Re ïhâimana u'âsi mono, 're ïdahâimana wasété za'ra mono norï ahârizém na ãma ïsimiré'ézé hã.

ãne ïnhotô 'rowim ne, te ï'azabui mono hã, duré te ï'awapari mono hã, za ïromhâimana mono zém na hã.

15

7 na hãiwa ãma romhuri'wa norï hã, oru 'manharï na u'awi ré ïsimasabzé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré marï hã sabu, hãiwa nhirôtô na dama ïsa'rese'ô hã ãma 're ïdatob'uzu za'ra mono hã. Hãiwa ãma romhuri'wa norï hã 7 na te aimasa. Ta norï ma, ma tô 'Re ïhâimana u'âsi mono hã pisutu, 7 na rob'manharï pipa mono hã, ïrême ma te te dama 're rob'manharï za'ra mono da. ã norï hã 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimi'ahârizéb 'rãsudu, te wasu'u.

² Tawamhã wa tô duré sabu, â poré ne hã. Simhi ïsarob'a uptabi ne hã â hã, unhama ro'o na ïwazari ré hã.

Tawamhã wa tô duré sabu, â hawi ropoto siwamnarï ãma te te ãma ï'ai'uté za'ra norï hã, tô ôhô ãma 're ïwata za'ra mono ô norï hã. Taha nhisi hã danhisi za'ratazém na ïsisi hã. ïhãiba na romhãiba ãma te te ï'ai'uté za'ra norï hã wa tô duré sabu za'ra. Ta norï hã te aimasa, simhi ïsarob'a ne â poré zarob'a 'rata. Rowamremezéb ré te aimasa, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te tãma ïsômri za'ra ré.

³ Te duré tizadawa'a'a, Mozésihi nho'rezém na, 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa nho'rezém na, Ezitu hawi ïsib'a'uwê norï, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te dawï ïsô'reptu za'ra zém na. Te duré tizadawa'a'a, Pone'ërebâ te te 're ïda'anho'reptui mono zém na. ãne te ãma tizadawa'a'a:

“Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ïhâimana u'âsi mono, ai-waihu'u pese uptabi di.

'Re ï'ab'manharï mono zé hã wê uptabi di.

A hã daro mono bâ uburé pese Danhib'apito.

Tô sena uptabi na si te dama 're ï'aroti wê uptabi mo. Upai ãna, te duré 're ïda'ab'madâ'â wê mo.

⁴ Wanhib'apito, dama aipire uptabi wa, te da te dasiwi 're aiwazé.

Uburé pese, te da te 're aiwasu'u wê za'ra, danhipai u pese, aiwê uptabi wa.

Aiwétési tô sena aiwẽ uptabi hã.

Daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã te za we ai'âma 're dawata u'âsi za'ra, upai âna dama 're ï'arob'manharĩ wẽ mono zé hã da te 're 'madâ'â za'ra mono wa."

Ãne te tizadawa'a'a, â hawi ropoto siwamnarĩ âma te te ï'ai'uté za'ra norĩ hã.

⁵ Taha parimhã, wa tô duré sabu, hãiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zé hã, 'ri paramhã 'ri 're wa'wa âma, 'Re ïhâimana u'âsi mono 're ïsãmra mono zé hã. Ni'wa hã ma tô 'ridawa hã 'ridawa.

⁶ Tawamhã ni'wa te te 'ridawa wamhã, ma tô 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ hã tô õ norĩ hã wairé 'ri para hawi, 'Re ïhâimana u'âsi mono te te ïpisutu za'ra norĩ hã rob'manharĩ pipa na te te dama 're rob'manharĩ za'ra mono da. Uza hãirã ré ïhã si'ubuzi ré ma wairé, duré êtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ na sô'utu wa'rãmi ré.

⁷ Tawamhã maparane si'uiwa na, ropoto na ïhãiba norĩ siré hã misi ma tô 7 na hãiwa âma romhuri'wa norĩ ma sômri za'ra, oru 'manharĩ na u'awi hã, 7 na ïhãiba za'ra hã. U'awi hã uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé pire hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimihâzé, te wasu'u.

⁸ Tawamhã hãiwa âma 'Re ïhâimana u'âsi mono âma 're ïdawata za'ra mono zéb 'remhã ma tô romnhizé hã rob'utõ, 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirowa'a za'êtẽ hawimhã. Tawamhã 'ri para u 're danhisisi waihu'u mono õ di za, a'â. 7 na rob'manharĩ pipa na hãiwa âma romhuri'wa norĩ te te dama 're rob'manharĩ rãsutu za'ra mono parip si, te za 're danhisisi.

Ãne ïnhotõ 'rowim ne, te ï'azabui mono hã, duré te ï'awapari mono hã, za ïromhâimana mono zém na hã.

16

U'awi 're, uwa 'ru 'rãi wa'u ïsé na 'Re ïhâimana u'âsi mono, 7 na te te dama ïrob'manharĩ pipa mono zé wasu'u

¹ Tawamhã wa tô duré wapa, 'Re ïhâimana u'âsi mono mreme hã, ïmreme 'rãihã hã hãiwa âma, âma 're ïdawata za'ra mono zém hawi. 7 na hãiwa âma tâma ïromhuri'wa norĩ ma, te rob'ru za'ra. Ãne te tâma rob'ru za'ra:

— Mo oto ai'aba'rúi wa'aba ti'ai u, 7 na u'awi hawi ïnhimihâzé hã sa'wari za'ra wa'aba mono da. — Ãne te tâma rob'ru za'ra.

² Tawamhã hãiwa âma romhuri'wa hã ïmorĩ'rata uimrehêne ma tô mo, ti'ai u. Tĩhi'u'awi wamhã, ma tô te te sa'wari ti'ai wa, daro mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma tô da'wa're ïwasété uptabi hã duré ïsé uptabi hã te te daduri, â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ï'ui'ére ré mono norĩ hã, ïhãiba 'manharĩ na romhãiba âma 're ïwata za'ra mono norĩ hã.

³ Tawamhã ãmorĩ'rata nhana'remhã ma tô duré hãiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari âi ba, â poré mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma âwapru, â poré mono bâ. Adâ'â wapru si'u'êtê ne na, ma te te âwapru. Ma tô duré si'utõrĩ, â 'rowi uburé pese 're ãnomro mono hã.

⁴ Tawamhã si'ubdatõ ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã, te te sa'wari, âi ba, panho'õmo mono bâ, duré ub're mono bâ. Te te sa'wari mono wamhã, ma duré âwapru.

⁵ Tawamhã wa tô wapa, hãiwa ãma romhuri'wa hã, â mono bâ, â 'madâ'â'wa hã. 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma te tiwata, ãne:

— A hã tô sena te marĩ na upai ãna ãi'uwaibaba si dama 're ã'arowairébé mo. A hã 're aiwasété mono õ. Marĩ õ ré hã te 're aihãimana u'âsi mo. Ai'utõrĩ waihu'u õ di. Õne u'âsi te 're aihãimana mo.

⁶ 'Re ãdanomro wasété mono norĩ hã ma tô asib'a'uwẽ norĩ te te 're simro, asadawa wasu'u'wa norĩ zama. Ma tô te te 're wapru pu'u za'ra. Taha wa, ma tô ãwa'rãmi dawapru hã tãma ã'anhomri mo, õhõ si da te 're âhuri mono da. ãbare ma tô rowasédé hã sô tiwatobro za'ra tô. — ãne te ãma tiwata, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma, ãsimi'manharĩzém na.

⁷ Tawamhã wa tô duré wapa ni'wai mreme hã, wedeza ne hawi, 'Re ãhãimana u'âsi mono ma, danhoprubzé nomrizém hawi. Te duré 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma tiwata, ãne:

— Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ãhãimana u'âsi mono, tô sena aiwaihu'u pese uptabi di. Marĩ na upai ãna te ãi'uwaibaba si dama 're ã'arowairébé mo, sena na. — ãne te ãma tiwata.

⁸ Taha pari, hãiwa ãma romhuri'wa hã maparane si'uiwa na ãma ma tô duré ta hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, bâtã nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô titõmo wa'ro pese. Taha wa, ma tô te te dahãiba zata, bâtã tõmo wa'ro zé pire hã.

⁹ Ma tô te te dahãpré pese. Tawamhã ma tô 'Re ãhãimana u'âsi mono hã 'ruiwapti za'ra ni, rob'manharĩ pipazém na te te dazada ãma 're rowairébé mono wa. Tane nherẽ, dawasété wi dasipizari za'ra õ di. Duré siptete uptabi nherẽ, 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma 're dawata za'ra mono õ di.

¹⁰⁻¹¹ Tawamhã ãmrotõ ãma hã ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã tinhi'u'awi wamhã sa'wa, ropoto siwamnarĩ â hawi ãwatobro simasisizém nhisiwi, danhib'apito simasisizém ne nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô robra hã watobro, ropoto siwamnarĩ nhimi'madâ'â norĩ, 're ãhãimana za'ra mono zéb ãma. Tame te dahãzé hã sépata za'êtê za'ra ni. Dahãzé te, te da'wa na 're dasisoto ubu'iti za'ra. Tawamhã te duré 'Re ãhãimana u'âsi mono ãma wasété uptabi za'ra ni, hãiwa ãma 're ãsãmra mono ãma, dahãzé da te sépata za'êtê za'ra 'ru te, da'wa're te te daduri mono 'ru te zama. Tane nherẽ, dawasété wi 're dasipizari za'ra mono õ di.

12 Tawamhã ãmropã ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, Eprati na panho'õmo za'êtê nhisi nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, ma tô ti'â're. Bãtã pusizém hawi darob amoi hawimhã dama ãpire norĩ hã, tisiré da'wapéi'wa norĩ zama â 'ré na te te saprĩ za'ra da, ma tô ti'â're.

13 Tawamhã wa tô duré sabu, si'ubdatõ wa'uburé norĩ hã, ãwasété norĩ hã. Uti hãiba ne ãhãiba za'ra hã. Ropoto siwamnarĩ zadai'ré mono hawi, ma tô misi si wairé, ho'orã hãiba ne ropoto siwamnarĩ hãiba za'êtê zadai'ré hawi, duré â hawi ropoto siwamnarĩ zadai'ré hawi, duré ti'ai hawi ropoto pipa zadai'ré hawi. Ti'ai hawi ropoto pipa hã, ta hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono zadawa wasu'u uptabi õ 'wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisutu newa sadawa nhipese na te te 're ãda'a'rãmi mono.

14 Ta norĩ hã si'ubdatõ wa'uburé norĩ hã simiromhõsi waihu'u pese za'ra di. Ta norĩ hã niwamhã te za ropé daro mono bã, dama ãpire za'ra mono zõ, da'wapéi'wa norĩ zõ zama te te ubumroi mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te siwi 'wapé da. ã hã bãdã hã 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimipisudu, danhipai u bãdã ãpire hã.

15 Tawamhã ãne danhotõ 'rowim ne, da te 're ãrosawẽrẽ za'ra mono ne, te azabui mono ré, wa tô Zezusihi mreme hã wapa, tizazei'wa norĩ te te ãpo're pu'uzé hã. ãne te tinha: “Ma'ãpé, aipo're pu'u za'ra wa'aba. ãsimisaihuri zõ 're danhimipari za'ra mono õ nherẽ, danhorõwa u 're ãsisisi mono ne, wa za wei mo apã. ãté ni'wa hã tisiwadi zõ simipari wamhã, sõtõ ãna te za sõ rob'madã'ã u'ãsi. Tawamhã ã'uzã hã te za ã'rata nomro 'rãwi, ãsiwadi hã we ãtẽme wisi wa, si'aba'ré na te te sisada ãri su'u da, ãma si'uzã da. Tane asimiza'rese sina, ãzõ 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ãmorĩ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za. Ni'wa hã datõmo nho'a ai'uréwi 're morĩ wa, 're ãsisé mono ne, ãma aséb za'ra wa'aba tõ da, asimiza'rese sina ãzõ 're asimipari za'ra wa'aba mono ré, we ãmorĩ wamhã, aima 're rowẽ uptabi za'ra wa'aba mono di za.” ãne Zezusihi nhimiroti hã.

16 Tawamhã wa'uburé norĩ hã ma tô oto ubumro, dama ãpire za'ra norĩ hã, dama ãpire norĩ siré, da'wapéi'wa norĩ zama. Amadedo na zudezu norĩ mreme na romnhisi ãma ma ubumro.

17 Tawamhã da'rãirẽme hã 7 ãma hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô duré tinhi'u'awi wamhã sa'wa, hãiwa nho're 're ãromhãimana mono nhisiwi. Te te sa'wari wamhã, hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ãma 're ãdawata za'ra mono zéb 're, danhib'apito simasisizém hawi te tinha, mreme 'rãihã na:

— Tãibã za oto. ã hã, da'rãsutu'wa. — ãne te tinha.

18 Tawamhã tãiwapsa hã ma tô watobro, tãirãrãã zama, tãsi'ubuzi zama. Ti'a hã ma tô duré sãsã'ã, sa'êtê uptabi.

Niwamhã ãne hã 'maiwatobro õ di, dapoto na'rata hawimhã, ti'a sãsã hã.

¹⁹ Tawamhã Babironiza na 'ri nho'õmo za'ëtẽ nhisi ãma, ma ti'a sãsã'ã na ti'a sipo'o. Si'ubdatõ ma tô ãma aiwã. Æne ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhimi'ahãri pipa zém na te te dama arob'manharĩ, Babironiza ãma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma. 'Re ãdahãimana wasété za'ra mono zé hã tiwi simani õ di. Taha wa, uwa 'ru 'rãĩ wa'u ãsé pire hã da te 're huri mono wa, da te 're ãsépaata za'ra mono ne, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhimihãzé hã da te 're sépaata za'ra. Duré daro mono bã 'ri nho'õmo mono bã ma duré ropsisa'wari. Uburé ma ropsi'utõrĩ pese, 'ri nho'õmo mono bã.

²⁰ Rob're za'iti zama ma uburé pese sisa'wari. Å si ma tô te te sina sinarĩ. Duré ëtẽ 'rãihã 're ãsimasa mono zama ma rere'e, uburé pese.

²¹ Duré tãzã hã ãsa'ëtẽ uptabi hã ma danhisiwi sisa'wari. ãnhama pibuzé hã 35 na. Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhimirob'manharĩ pipa uptabi na te te dama rob'manharĩ 'ru te, te ãma wasété za'ra ni.

Æne ãnhotõ 'rowim ne, te ã'azabui mono hã, duré te ã'awapari mono hã, za ãromhãimana mono zém na hã.

17

Pi'õĩ wasété wasu'u

¹ Tawamhã 7 na hãiwa ãma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô we'õtẽme 'maimo, u'awi ré norĩ siré hã. Tawamhã te ãzatõ, ãne:

— We ãsiré aimorĩ, Babironiza na 'ri nho'õmo za'ëtẽ nhisi ãma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ ma, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te ãrob'manharĩ pipa zé hã sabu da. Panho'õmo si'rutu 'rata, te 'ri nho'õmo za'ẽne hã 're hãimana. Pi'õĩ wasédé ãmro'õ hã aibã zõ si te te 're ãrowasutu mono ne, te Babironiza ãma hã 're dahãimana wasété uptabi za'ra.

² Aibã hã pi'õĩ hãimana wasété na 're ãhãimana wasété mono ne, ma tô daro mono bã danhib'apito norĩ hã dama ãpire za'ra hã Babironiza ãma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ siré 're wasété uptabi za'ra. Åzé nhipãrĩ para da'uihã idi'iti zarina, da te 're ãrobzanhamri za'ra mono ne, tane ma tô daro mono bã Babironiza ãma 're ãdahãimana wasété za'ra mono norĩ siré, 're dahãimana to za'ra, dawasété na. — Æne ma tô ãma waihu'u, pi'õ ãwasété na ãma ãsimiré'ézém na hã. Pi'õ ãwasédé hã timro upana aibã aimawi zõ si te te 're ãrowasutu mono hã, Babironiza ãma 're ãdahãimana za'ra mono norĩ hã marĩ ãwasété zõ, da te 're ãrob'ruiwapari za'ra mono norĩ, te wasu'u, 'Re ãhãimana u'ãsi mono upana.

³ Tawamhã 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ëzani hã ma tô duré ã'uihã pi'ra. Te te ã'uihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ãhãiba. Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ãzaprõ, a'ubuni

u, supara're u. Tame pi'õ hã wa tô sabu. Ropoto siwamnarĩ pré nhisiwi, te nhamra. Ta hã ropoto siwamnarĩ hã ãhãiba na hã rob'ui'ére. Rob'ui'ére hã ma hãiba'utõ. Aiwa 'Re ãhãimana u'ãsi mono newa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono wamri na, ãsiwaptêrê ui'ére wasédé hã. Duré 7 na ã'rã hã, ta hã. Duré ã'u hã 10 na. Taha hãiba nhisiwi, te pi'õ nhamra.

⁴ Pi'õi uza hã ãhãpré pese na ã'uza hã, duré ãhã'uzé dâ'ã na, uburé da'uza wamri nhipai u, ãwa'ãbã za'êne hã. Uburé marĩ hã tisipesezé hã ãwa'ãbã za'êtê mono bã te te si'ãma ã'aza'ra mono ré, te nhamra, oru 'manharĩ ré, duré êtê'ubuzi 'manharĩ ré, duré a'é tãmo wawê ne ãtob'a 'manharĩ ré, ãwa'ãbã za'êtê ré. Hãsizé hã oru 'manharĩ na ã'manharĩ hã te duré 're ti'ã tinhib'rata, uwa 'rãi wa'u ãsê pire ré hã. Uwa 'ru 'rãi wa'u ãsê hã pi'õ ãpo're'õ siwamnarĩ hãimanazé, te wasu'u. Aibã na 're ãhãimana siwamnarĩ u'ãsi mono zé, te wasu'u.

⁵ Duré pi'õi uihã na rob'ui'ére hã dama ãwaihu'u'õ na ãwamrizé hã, ãma ãsimiré'ézém na hã. ãne ãwamrizé hã, ãmorĩ'rada hã: Babironiza na 'ri nho'õmo za'êtê na. Duré daro mono bã dawaseté 'ru na'rata 'wa na, ãwamrizéb amo hã. Duré ãwamrizéb amo hã pi'õi waseté norĩ na na, ãwamrizéb amo hã, ãsine aibã na 're hãimana waseté za'ra mono da, pi'õ norĩ te te 're wada'uri za'ra mono wa.

⁶ Tawamhã ã hã pi'õ hã wa duré 'madã, apã. Da'uihã idi'iti wa, dato sina da te 're ãrobzanhamri za'ra mono ne, te pi'õ hã robzanha. 'Re ãhãimana u'ãsi mono nhib'a'uwê, ãsada wa para, da te 're simroi mono wê te, te 're to, pi'õ hã. Duré Zesusihi zazei'wa norĩ sipizari ãna, Zesusi te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're simroi mono wê te, te pi'õ hã 're to.

Tawamhã pi'õ hã te 'madã'ã wamhã, wa ãma ãtob'uzu, ãma sa'rese õ wa.

⁷ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ãhãimana u'ãsi mono ma romhuri'wa hã te ãzadanha, ãne:

— E marĩ da, ma tô ãma atob'uzu. E waihu'u ã bã. Waihu'u õ wa, wa za oto aima hãi're, pi'õi hãimanazé hã dama ãsa'rese'õ hã. Duré ã hawi ropoto siwamnarĩ hãimanazé hã wa za duré aima hãi're, ãsisiwi pi'õ ãsãmra hãimanazé hã, 7 na ã'rãi ré hã, duré 10 na ã'õmo ré hã.

⁸ ã hã ã hawi ropoto siwamnarĩ hã ã'madã hã ãhãiba ré hã aré. Tane nherê, ãhãna hãiba ré, hãimana õ di a'ã. Tane nherê, te za romhutu na hãiba ré watobro, ab're 'rehã hawi. Watobro wamhã, niwapsi te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uprosi. Taha õ ré, aré dâ'ã nherê, hãiba ré ab're 'rehã hawi watobro wa, te za da te 'madã'ã za'ra sina ãma tatob'uzu za'ra ni, ti'ai ãma daro mono bã 're ãdahãimana za'ra mono hã. Ropoto na'rata hawimhã, ma tô 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã danhisi hã a'ui'ére ãbaihã na, za ã'rata rowê na 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi hã. Tawamhã ãbaihã na ãsisi ãsimi'wara õ norĩ hã te za ãma tatob'uzu za'ra ni, ropoto siwamnarĩ ãma hã.

9 — ã hã te aima ãhãi'ré hã ni'wa hã simirosa'rata nhiptete uptabi wapsi, te za waihu'u. ã hã 7 na ãrã za'ra hã 7 na êtê 'rãihã mono hã te wasu'u, pi'õ, ãhãiba nhisiwi ãsãmra za'ra hã. Duré 7 na dama roti'wa nori hã te wasu'u za'ra.

10 7 na ãhãiba za'ra hã ma tô ãmrotõ na siparabãsi nasi ai'ré za'ra, da'madá'ã hawi. Ta nori za'u hã te oto misi te te 're da'ab'madá'ã. Duré ãhãiba amo, da'rãsutu'wa hã zahadu sébré õ di, da'madá'ã'wa da hã. Sébré wamhã, tô sena te za te te 're da'ab'madá'ã hutu.

11 Da'madá'ã'wa nori hã uburé sisarina wairébé parip si, te za ropoto siwamnarĩ ã hawi ãwatobro hã ãzé, te te 're da'madá'ã mono da, aré hãiba ré nherê, ãdã hã. 8 ãma te za ãzé daza'u, te te 're da'madá'ã mono da. Ta hã te za niwapsi 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã uprosi.

12 — Tawamhã duré ã hawi ropoto siwamnarĩ u hã 10 na ã'madá'ã za'ra hã, 10 na dama ãpire za'ra nori hã te wasu'u, da'madá'ã'wa na zahadu te te ãma ãsãna'rata za'ra õ hã. Niwapsi te za tãma waprosi za'ra ni, ã hawi ropoto siwamnarĩ siré te te 're da'madá'ã hutu za'ra mono da.

13 ã nori hã misi haré simisutu ãsimiroti za'ra hã za, marĩ 'manharĩ da hã. Taha wa, te za simisutu tãma sisõmri za'ra, ã hawi ropoto siwamnarĩ ma hã, ãsadawa para te te 're da'madá'ã za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da.

14 Te za duré ropoto siwamnarĩ siré siwi 'wapé, Pone'ërebã hã. Tane nherê, te za Pone'ërebã hã ãma ai'uté za'ra. Ta hã Pone'ërebã hã danhipai u Uburé Danhib'apito uptabi na 're hãimana mono wa, duré danhipai u dama pire na 're hãimana mono wa, te za ãma ai'uté za'ra. Ni'wam nori hã ãsirã zarina si 're nomro mono da, Pone'ërebã te te 're ã'apisutu mono nori hã, duré simi'ë na õhõ ãma si 're ãnomro mono nori hã, ta nori hã te za Pone'ërebã siré ãma ai'uté za'ra, ropoto siwamnarĩ nori ãma hã. — ãne te hãiwa ãma romhuri'wa hã ãma rowasu'u.

15 Tawamhã te duré ãma tinha, ãne:

— ã pa nho'õmo si'rudu hã ã'madá hã pi'õi wasédé ãsisiwi ãsãmra hã, daro mono bã, damreme sipo'o mono bã 're ãdahãimana za'ra mono, te wasu'u, ã pa nho'u hã.

16-17 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za pisutu za'ra, 10 na dama ãpire za'ra nori hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono te te sima ãpisutuzéb zarina, misi haré simisutu te te 're rosa'rata za'ra mono da, duré ropoto siwamnarĩ ma sisõmri za'ra wa, ãsapari te te 're romhuri za'ra mono da, tinhiptetezém na te te 're pawaptob za'ra mono da. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã tinhiropisudu hã romnhowa te te ã'aza'ra mono hã za te te ãma ã'a'uwaimrami mono zéb u, te za ropoto siwamnarĩ zapari te te 're da'madá'ã 'rãsutu za'ra.

Taha wa, ropoto siwamnarĩ ĩ'madâ hã ĩ'õmo norĩ me hã te za ã pi'õi wasédé hã siwi 'ruiwapa. Tawamhã pi'õi wi, te za rob'ubumro za'ra, ai'uréiwi hâimana da. Te za duré ĩnhi hã siwi ti'rê. Te za duré siwi uprosi, unhamana. ãne te za Babironiza ãma hã 're dasi'utõĩ.

¹⁸ — Duré ã pi'õ ĩ'madâ hã ã 'ri nho'õmo za'êne hã te wasu'u, dama ĩsa'rese za'êne hã. ã 'ri nho'õmo ãma danhib'apito hã dama ĩpire hã, daro mono bâ dama ĩpire mono nhipai u 're ĩhâimana mono. Õ norĩ hã te te 're ĩ'awada'uri mono. — ãne ma tô hâiwa ãma romhuri'wa hã ĩma rowasu'u 'rãsutu. Za ĩromhâimana mono zém na ma tô ĩma romhâi'rê, romn-himiré'ézém na hã.

18

Babironiza hã 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te ĩ'uprosizé wasu'u

¹ Taha pari, wa tô duré 'madâ, hâiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã aimawi hã. Hâiwa hawi te wei mo, ĩsimiwada'uri pire hã. ĩhâiba hã te rowa'a za'êtê. Uburé daro mono bâ te sina rowa'a.

² Tawamhã mreme 'râihâ na te 'mahâ. ãne te 'mahâ:

— Babironiza hã dahu nho'u dama ĩsa'rese za'êne hã ma tô daré ai'utõ. Ma tô uprosi ni. Ahâ uptabi na te oto ĩwasété norĩ hã ĩwa 're hâimana za'ra, wa'uburé norĩ hã. Sipahutu norĩ zama, duré si'õmo norĩ zama te oto ahâ uptabi na ĩwa 're hâimana za'ra, uburé si ĩwasété norĩ hã.

³ ĩwa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô aré te te 're dawada'uri wasété za'ra, daro mono bâ 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ĩsiré 're dahâimana wasété uptabi za'ra mono da, da'rã idi'iti wa, siwa'ru 're ĩdanomro mono ne. Da te ãma 're sasõmri za'ra mono wa, ma tô ĩsine 're danomro wasété. Ma tô duré daro mono bâ danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra hã siré 're wasété uptabi za'ra. Aibâ hã timro upana pi'õ aimawi zô si te te 're ĩrowasutu za'ra mono ne, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, marĩ ĩwasété zô si da te 're rob'ruiwapari za'ra. Duré Babironiza ãma marĩ zô si, da te 're ĩrob'ruiwapari za'êtê uptabi za'ra mono zarina, ma tô marĩ hã da te 're uipra za'êtê uptabi za'ra, siwa'ru. Taha na da te tiwi 're ĩrob'uiupra za'ra mono zém na, ma tô daro mono bâ dama rowede'wa norĩ hã 're sisibro pese uptabi za'ra. ãne wa, ma oto Babironiza hã ai'utõ. — ãne te 'mahâ, hâiwa ãma romhuri'wa hã.

⁴ Tawamhã wa tô duré wapa, damreme hâiba amo hã hâiwa hawi te te ĩnharĩ hã. ãne te tinha:

— ĩnhib'a'uwê norĩ, ma'ãpé ta hawi aiwairébé aba, 'ri nho'õmo za'êtê hawi, dasine 're aiwasété tõ za'ra wa'aba mono

da, duré dawasété norĩ hã za te te 're ĩrobzépata za'ra mono norĩ zu, 're robzépata tõ za'ra wa'aba mono da.

⁵ Marĩ hã da te 're ĩsibu 'rãihã za'ra mono ne, ma tõ Babironiza ãma 're ĩdawasété za'ra mono zé hã tinhibu 'rãihã uptabi, hãiwa u. Tawamhã 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ma tõ ãma sipo're pu'u, Babironiza ãma 're ĩdawasété uptabi za'ra mono zéb ãma.

Ãne wa tõ wapa, hãiwa hawi damreme hã.

⁶ Tawamhã te duré tinha, hãiwa ãma romhuri'wa norĩ ma:

– Ma'ãpé Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, tãma ãma wa'rãmi za'ra wa'aba asa, aiwab da, ĩnhib'a'uwē norĩ ma, te te 're ĩrob'manharĩ za'ra mono ne. Ta norĩ nhimirob'manharĩzéb zarina ma tõ ĩnhib'a'uwē norĩ hã te te 're robzépata za'ētē za'ra. Taha wa, ĩnhib'a'uwē norĩ ma, te te tãma 're ĩrob'manharĩ za'ra mono zém nhipai u, te za tãma ãma ĩwa'rãmi za'ra wa'wa, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ma, ĩsipai u te te 're robzépata za'ētē za'ra mono da.

⁷ Ta norĩ hã ma tõ sina 're wata pese za'ra. Tinhimirosa'rata wasété zarina ma tõ sina 're hãimana wasété uptabi za'ra. 'Re ĩhãimana wasété za'ra mono zarina, te za aiwa tãma 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mo, te te 're robzépata za'ētē za'ra mono da, duré tiwi 're robzei'õ pese za'ra mono da. Tawamhã pi'õ te nasi si'ãma tinha: Wa hã dama ĩpire na, wa 're ĩnhamra. Duré ĩmrotõ hã timro zõ 're ĩsiwa'õ za'ra mono ne, 're ĩhãimana mono õ di. ĩsiré norĩ hã ahã uptabi di. Niwamhã ĩwi robzei'õ waihu'u õ di za. Ãne te pi'õ hã si'ãma nasi tinha, Babironiza ãma 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ ãma ĩsimiré hã.

⁸ Ãne te te nasi si'ãma nharĩ wa, te za niwapsi rob'manharĩ pipa hã bātã na õne haré sô watobro, dahãzé hã, duré dadã'ázé hã, duré mra hã. Tawamhã uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã ĩwasédé te te ãma ĩhiri hã waihu'u pese uptabi wa, te za uprosi unhamana, pi'õ hã.

Ãne te ni'wa hã pi'õ na ãma simiré'é, Babironiza ãma 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã.

⁹ Tawamhã daro mono bã danhib'apito norĩ hã dama ĩpire za'ra norĩ hã ã pi'õ na 're ĩhãimana wasété za'ra mono norĩ hã pi'õ ĩzata nhizé te te sãmri za'ra wamhã, te za ãma aiwa'õ za'ra.

¹⁰ Tawamhã pi'õ te te ĩrobzépata pipa te, te za romhã na aimasa. Ãne te za ĩpibu ma 're sadari za'ra:

– Ropipa uptabi hã ma tõ asô tiwatobro 'wa, Babironiza ãma 're aihãimana za'ra wa'aba mono zõ. Ropipa uptabi di. Misi bātã na ma ropipa uptabi hã õne haré asô tiwatobro 'wa,

'ri nho'ômo za'êtê âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono zô. Taha na ma tô ĩrobzépata za'êtê za'ra wa'wa. — Âne te za dama ĩpire za'ra norĩ hã âma tipê'êzé za'ra.

¹¹ Tawamhã daro mono bâ roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã te za duré sô ti'ry'ry. Te za sô aiwa'ô za'ra, ni'wa hã za oto te te tiwi 're rob'uipra za'ra mono dai ô wa.

¹² Âne rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; êtê'ubuzi pré oru hã, duré êtê'ubuzi'a prata hã, duré êtê'ubuzi ĩwa'âbâ za'êtê upsâtã mono bâ, duré a'é tômo wawê ne ĩtob'a 'manharĩ hã, ĩwa'âbâ za'êne hã. Âne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; zazahã ĩhâi wê uptabi 'manharĩ hã, ĩhâ prépe hã duré ĩhâ uzétã hã ĩwa'âbâ za'êne hã. Duré wede hã ĩwa'âbâ za'êtê upsâtã mono bâ, te te dama 're wede za'ra aré, duré wede wa'âbâ za'êtê 'manharĩ mono hã, duré uhâ nhisi'reti 'wa'ratahi 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi waipo pré 'manharĩ mono hã, duré ĩsi'uwazi tete 'manharĩ mono hã, duré êtê su'u rã 'manharĩ mono hã.

¹³ Âne duré, rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; wedewa'u zadaze upsâtã mono bâ, dasai warĩrízéb da hã, duré 'ri 're zadazezéb da hã, duré dasihâiba'u'rézéb da hã, wedewa'u zadaze ĩwa'âbâ za'êtê mono hã. Â hã rowede'wa norĩ wi, aré da te 're ĩ'uipra za'ra mono hã; uwa 'ru 'rãi wa'u ĩsé hã, duré azeitona 'rãi wa'ui wa hã, duré tridu 'rãi ré hã, duré ĩsu pese uptabi hã, duré powawê hã, duré pone'ërebã hã, duré awaru hã, duré wede na wedewara hã, duré dapawa'âbã âna da te dama 're ĩromhuri za'ra mono hã. Âne te uburé marĩ hã da te 're uipra za'ra aré, rowede'wa norĩ wi hã.

¹⁴ Tawamhã rowede'wa norĩ hã te za 'ri nho'ômo ma nharĩ za'ra, âne:

— Uburé pese marĩ ĩwê hã sô 're ĩrob'ruiwapari za'ra wa'aba mono hã ma si'utôrĩ. Uburé asibro hã ma tô ĩsimini pese za'ra wa'wa. Oto sôpêtê zahu za'ra wa'aba ô di za. — Âne te za rowede'wa norĩ hã nharĩ za'ra, Babironiza âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ ma.

¹⁵ Tawamhã roptede'wa norĩ hã dama rowede'wa norĩ hã danhibro pese na da te tiwi 're ĩrob'uipra za'ra mono zém na 're ĩsisibro pese uptabi za'ra mono norĩ hã te za duré romhã na aimasa, 'ri nho'ômo nhiti. Babironiza âma da te ĩrobzépata za'ra pipa te, te za romhã na aimasa. Te za duré sô aiwa'ô za'ra.

¹⁶ Sô siwa'ô za'ra sina, te za âne sima âma nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tô dazô watobro, 'ri nho'ômo za'êtê âma 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ zô hã. Da'uza ĩhâiwê uptabi na te aré 're dasi'uza za'ra, ĩhâpré pese na duré ĩhâpré dâ'ã na ĩwa'âbã za'êtê na si. Dasipesezém na ĩwa'âbã za'êtê na ma tô aré 're dasipese za'ra, oru 'manharĩ na, duré êtê'ubuzi ĩwa'âbã

za'ětē na, duré a'é tōmo wawē ne ĩtob'a 'manharĩ na. Āne aré marĩ na 're ĩdasipese za'ra mono zé hã.

¹⁷ Tane nherē, ma tō òne haré ropsi'utōrĩ, si'aba'réi waré na danhibro hã. — Āne te za rowede'wa norĩ hã sô siwa'ō za'ra sina, sima nharĩ za'ra.

Tawamhã â poré mono bâ uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã te za duré romhã na aimasam ni, uba're na roti'wa norĩ hã, duré âma ĩromhuri'wa norĩ hã, duré uba're na 're ĩdanomro mono hã dama rowede'wa norĩ hã.

¹⁸ Tawamhã â norĩ hã 'ri nho'ōmo nhizé, te te sãmri za'ra wamhã, te za duré 're sadari za'ra. 'Re sadari za'ra mono sina, te za âne sima nharĩ za'ra:

— Ô hã 'ri nho'u hã ĩwē uptabi aré. ĩsine hã 'ri nho'u hã ĩ'maihâimana ò. — Āne te za sima nharĩ za'ra, uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã.

¹⁹ Tawamhã rob'ru te, te za duré robzapru hã ti'rã nhisiwi sa'wari za'ra. Siwa'ō za'ra sina, te za duré âne sima nharĩ za'ra:

— Ropipa uptabi hã ma tō sô tiwatobro za'ra, 'ri nho'ōmo za'ětē âma 're ĩdahâimana za'ra mono zô hã. Ropipa uptabi di. Danhibro pese na ĩwa da te wawi 're ĩrob'uiupra za'ra mono zém na, wa tō aré 're wasisibro pese za'ra, uba're na 're ĩwahâimana za'ra mono hã. Tane nherē, ma tō si'aba'réi waré na ropsi'utōrĩ òne haré. — Āne te za uba're na 're ĩdahâimana za'ra mono hã sô dasiwa'ō za'ra sina, dasima nharĩ za'ra ni.

²⁰ Āne te ĩ'awapari mono hã, ĩnhotō 'rowim ne.

Taha wa, ma'âpé hãiwa âma 're aihâimana za'ra wa'aba mono hã âma 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono, 'ri nho'ōmo za'ēne hã ĩsi'utōrĩzém na. Duré 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwē norĩ, ma'âpé 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mono, ĩsadawa wasu'u'wa norĩ zama, duré Cristuhu zadawa wasu'u'wa norĩ zama. E marĩ wa. Babironiza âma da te aima 're rob'manharĩ wasété za'ra wa'aba mono wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te te da'uprosi wa oto. Taha wa, te za âma 're atoi u'âsi za'ra wa'aba mo.

²¹ Tawamhã âne, wa tō duré te azabu. Hãiwa âma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã ma tō êtē tōmo wawē uptabi hã sarõtō. Te te sarõtō wamhã, ma tō âi ba time, â poré âma. Te te me sina, te âne tinha:

— Āne te za Babironiza hã 'ri nho'ōmo za'ēne hã sa'ětē uptabi daré uprosi, si'utōrĩ da. Tawamhã ropsi te za oto sô nomro.

²² Tawamhã rowamremezéb ò di za oto. Danhimn-hihârâzéb ò di za. Duré danhimn-hihârâzé ĩsyryre hã robaba di za. Rowamreme'wai ò di za, duré ĩsō're'wai ò di za, da te aré 're ĩwapari za'ra mono hã. Rob'é'é uptabi di za. Duré romhuri nhipese'wa norĩ hã robaba uptabi di za. Duré êtē tōmo wawē 'manharĩ na amnho, da te 're ĩsub za'ra mono zé ruru hã da te 're wapari za'ra mono ò di za. Rob'é'é uptabi di za.

²³ Duré rob'uuiwêzé hã te te oto dama 're rob'uuiwê za'ra mono ô di za, Babironiza âma hã. Duré dasina 're damro za'ra mono ô di za oto.

Babironiza âma dama rowede'wa norĩ hã ma tô aré danhipai u sibro pese na 're hâimana za'ra, dama pire na. Īwa 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ hã ma tô simi'â na te te da'âma 're romhuri za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono upana, ĩsine marĩ zô si da te 're rob'ruiwapari pese za'ra mono da, ôhõ na dama 're rowê za'ra mono da newa.

²⁴ Babironiza âma ĩwa 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhib'a'uwê te te 're simro, ĩsadowa wasu'u'wa norĩ zama. Babironiza norĩ zadawa para, ma tô duré daro mono bâ dasiwazari da te 're danhimro. Taha wa, ma tô Babironiza hã daré uprosi ni. — Āne hãiwa âma romhuri'wa ĩsimiwada'uri pire hã te te ĩrowasu'uzé hã romnhowa.

Āne ĩnhotõ 'rowim ne, te ĩ'awaihu'u mono hã, za ĩromhâimana mono zém na hã.

19

¹ Taha pari, wa tô duré wapa, hãiwa âma da'ahâ uptabi na damreme 'rãihã na da te ĩnharĩ za'ra ne hã. Āne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Wanhíb'apito 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. Ta hã Danho'reptui'wa. Danhipai u wê uptabi di, duré waihu'u pese uptabi di.

² Marĩ na te te upai âna, te ĩ'uwaibaba si te te dama 're arowairébé, sena na. Pi'õĩ wasédé hã 're ĩhâimana wasété mono zéb zarina, ĩsine daro mono bâ 're dahâimana wasété za'ra mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã ĩwasédé hã âma tihi. Ma tô wê'õ pese. ĩsib'a'uwê norĩ te te 're simroi mono wa, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã uprosi, pi'õ hã. — Āne pi'õ na 'ri nho'õmo za'êtê na 're ĩdahâimana za'ra mono norĩ âma ĩsimiré'ézé hã.

³ Tawamhã te duré damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. 'Ri nho'õmo za'êtê ro'o nhizé hã õne u'âsi hãimo 're sizédé si'rúi mono wê te, âma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Āne te nharĩ za'ra ni.

⁴ Tawamhã 24 na dama ĩpire za'ra norĩ hã duré maparane si'uiwa na ropoto na ĩhãiba norĩ hã ma tô hi'rãtitõ ana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma wata za'ra da, danhib'apito simasisizém na ĩsãmra âma. Āne te âma tiwata za'ra:

— Tane tô. 'Re ĩhâimana u'âsi mono âma si 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono. — Āne te âma si'uzei pese za'ra.

Pone'ërebã ĩmrozém na datozé wasu'u, âma ĩsimiré'ézém na hã

⁵ Tawamhã danhib'apito simasisizém hawi te ni'wa hã tinha:

— Ma'ápé, Wanhíb'apito 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata u'âsi za'ra wa'aba mono, uburé ìsib'a'uwẽ norĩ hã, dama aipire za'ra wa'aba norĩ hã, dama aiwapu za'ra wa'aba norĩ hã, duré uburé 'Re ìhâimana u'âsi mono 're ìhâimana wazéb za'ra wa'aba mono norĩ zama. — ãne te ni'wa hã tinha.

⁶ Tawamhã wa tô duré wapa, da'ahâ uptabi na 're ìdamreme zusi mono mreme hã. Â'a'a 'rãihã ruru'u ne, damreme hã. Duré tâiwapsa'a za'ëtê rãrã'ã ruru'u ne, damreme hã. ãne te damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni:

— Uburé Danhíb'apito uptabi, ìwaihu'u pese uptabi hã ta hã danhipai u, pire uptabi na te 're hâimana, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. Taha wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono za.

⁷ Bâdâ hã ma tô ìwa waptãrã, Pone'ërebâ ìmrozéb da hã. Duré ãma ìmro da hã ma tô síma apese. Taha wa, ãma 're watoi u'âsi za'ra wa'aba mono. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã wẽ uptabi wa, ãma 're wawata u'âsi za'ra wa'aba mono.

⁸ Za ãma ìmro ma hã, ma tô 'Re ìhâimana u'âsi mono hã tâma tisõ, ì'uza hãirã wẽ uptabi hã, ãma si'uza da. — ãne te da'ahâ uptabi na damreme 'rãihã na nharĩ za'ra ni.

Ãma ìmro da uza hã 'Re ìhâimana u'âsi mono nhíb'a'uwẽ te te 're ìromhuri wẽ za'ra mono zé, te wasu'u.

⁹ Tawamhã hãiwa ãma 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã te ìma tinha:

— Ma'ápé, ãne ãma rob'ui'ére: “Pone'ërebâ ìmrozém na da-tozéb u 'Re ìhâimana u'âsi mono hã sô ìhãrã za'ra norĩ ma, tâma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za.” — ãne te hãiwa ãma romhuri'wa hã ìma tinha, te ãma rob'ui'ére da.

Ãne te duré ìma tinha:

— Â hã 'Re ìhâimana u'âsi mono mreme hã tô sena uptabi. — ãne te we ìma tinha.

¹⁰ Tawamhã tô õ hã hãiwa ãma romhuri'wa papara, wa tô ìhi'rãtitõ aime, ãma ìwata da aré. Tane nherê, te ìma tinha, ãne:

— Tô'ã. ãne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ìhâimana, asisãnawã norĩ ne hã, asiré ìsazei'wa norĩ ne hã. Ta norĩ hã roti tô sena uptabi hã, Zezusi te te dama 're ì'awaihu'u mono hã te te 're ìwapari pese za'ra mono. Ta norĩ ne, wa 're ìhâimana, wa hã. Ma'ápé 'Re ìhâimana u'âsi mono ãma si 're aiwata mono.

'Re ìhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u 'rata 'wa norĩ hã, ìpê'ëzani te te tâma 're ìwaihu'u za'ra mono zéb zarina si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. E marĩ na te bété te te dama 're sadawa wasu'u za'ra. Tô õhõ na, Zezusi, ti'ab ré uburé te te dama 're ì'awaihu'u mono na si, te ta norĩ hã te te dama 're sadawa wasu'u za'ra, 'Re ìhâimana u'âsi mono hã. — ãne te ìma tinha, hãiwa ãma romhuri'wa hã.

Awaru ĩrã nhisi ĩsãmra hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma te te ĩ'ai'utézé wasu'u

¹¹ Taha pari, wa tô duré 'madâ. Te 'madâ'â wamhã, ma tô ĩma si'ridawa, hãiwa hã. Tawamhã awaru ĩrã hã wa tô 'madâ. ĩmapraba'wa nhisi hã, Dama ĩ'umnha. Duré ĩsisi amo hã, Tô sena uptabi na, ĩsisi hã. Ta hã dawasédé hã da te 're ĩmanharĩ za'ra mono zéb zarina te te 're da'awẽ'õ mono wamhã, tô ĩ'uwaibaba si te te 're da'awẽ'õ. Tô ĩsarina si te duré te te 're da'ahã za'ra, te te ãma upai ãna. Duré dawasété na 're ĩdanomro mono norĩ hã te te 're 'wapé za'ra mono wamhã, tô ĩsarina si te te tãma 're rob'manharĩ za'ra, te te ãma upai ãna.

¹² Duré ĩto hã aiwa unhama ro'o ne, ĩto hã. Duré ĩrã na hã ĩrãzaza si'ubuzi hã, ahã uptabi di. Danhib'apito 'rãzaza si'ubuzi ne, ĩrãzaza mono hã. Duré ĩhãiba na danhisi na rob'ui'ééré hã, dama ĩsa'rese'õ hã. Ōhõ ma si waihu'u pese di, ãma ĩsimiré'ézé hã.

¹³ Duré ĩ'uza hã dawapru na hãzapré di. Taha nhisi hã 'Re ĩhãimana u'âsi mono mreme na, ĩsisi hã.

¹⁴ Tawamhã hãiwa ãma da'wapéi'wa norĩ hã te duré ĩsarina sisa're, awaru ĩrã na uza hãirã wẽ uptabi na.

¹⁵ Duré awaru ĩrã na ĩsãmra zadai're hawimhã, te sib'ézé 'wa si'uiwa ĩ'wa pe hã aipra. Taha na, te za da'ãma ai'uté, daro mono bâ 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ ãma hã. Simiwada'uri nhipete na te za duré te te 're da'awada'uri. Uwa 'ru 'rã hã êtẽ're 're, ĩwa'u zô da te 're wati za'ra mono wamhã, te za ĩwa'u hã 're pu'u za'ra. Tane te za dawapru hã dawi 're pu'u za'ra, 'Re ĩhãimana u'âsi mono ĩsiptete uptabi hã sa'êtẽ te te 're da'ahã za'ra mono wamhã.

¹⁶ Tawamhã duré ĩ'uza hãpa na ĩsisi na rob'ui'ééré hã, ĩza na zama. ãne ĩsisi na rob'ui'ééré hã, uburé danhipai u Danhib'apito. Duré ĩsisi amo na rob'ui'ééré hã, Danhipai u dama ĩpire.

¹⁷ Tawamhã wa tô duré sabu hãiwa ãma romhuri'wa hã, aimawi hã. Bãtã nhisiwi te za. Tawamhã te hãrã 'rãihã na uburé si norĩ zô hã, hãimo uptabi 're ĩsisa'rei mono norĩ zô. ãne te sô tihãrã za'ra:

— We asina ubumroi wa'aba. 'Re ĩhãimana u'âsi mono hã te za oto aima a za'ra wa'wa, sa'êtẽ na asaihuri aba da.

¹⁸ Tawamhã daro mono bâ da'upsãtã mono nhi na te za asaihuri 'wa, adã'ã norĩ nhi na, ti'ai ãma danhib'apito norĩ nhi na, da'wapéi'wa norĩ nhib'apito nhi na, duré da'wapéi'wa norĩ nhi na, duré awaru nhi na, duré awaru 'mapraba'wa norĩ nhi na, duré dapawa'ãbã ãna dawada'uri zarina si da te dama 're ĩromhuri za'ra mono norĩ nhi na, duré dawada'uri ãna dasi'uihã na 're ĩdahãimana za'ra mono norĩ nhi na, duré dama ĩpire norĩ nhi na, dama ĩwapu norĩ nhi na zama. Uburé pese daro mono bâ 're ĩdahãimana wasété za'ra mono norĩ dã'ã

nhi na te za asaihuri 'wa. — Āne ma si norī ma waihu'u za'ra, hāiwa āma romhuri'wa hā.

¹⁹ Tawamhā â hawi ropoto siwamnarī hā wa tô 'madâ, ti'ai āma dama ĩpire za'ra mono norī me. Ta norī hā ma tô tite da'wapéi'wai mono bâ te te 'rā'ôtō, awaru ĩrā 'mapraba'wa hā te te siwi 'wapé da, duré ĩsiré da'wapéi'wa norī zama te te siwi 'wapé za'ra da.

²⁰ Tawamhā â hawi ropoto siwamnarī hā ma tô âri ni. Awaru ĩrā 'mapraba'wa ma tô ti'â. 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u uptabi ô 'wa, 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimipisutu newa, romhōsi na dama 're ĩsadawa nhipese mono, ma tô duré ĩsiré ti'â. Ta hā ma tô aré â hawi ropoto siwamnarī nho'a te te 're romhōsi, dama ĩsa'rese'ô na. Te te 're ĩromhōsi mono zém na ma tô dama 're sadawa nhipese aré, â hawi ropoto siwamnarī nhisi na ĩhâiba ui'ééré mono hā, ĩhâiba 'manharī na romhâiba āma 're ĩdawata za'ra mono hā. Tawamhā awaru ĩrā 'mapraba'wa hā ma tô â hawi ropoto siwamnarī hā wabzu, dama 're ĩsadawa nhipese mono me. Unhama ro'o u'âsi u, ma tô hâiba ré wabzu, êtê ro'o nhizédé uzé pire u.

²¹ Tawamhā awaru ĩrā na ĩsâmra hā tizadai'ré hawi sib'ézé 'wapa ĩ'wa pese si'uiwa zahuré na ma tô uprosi, uburé pese da'wapéi'wa norī hā. Uburé ma sō'rebzâri pese. Tawamhā si norī hā danhi na saihuri mono wa, ma tô te te 'mahâpârī pese.

Āne ĩnhotō 'rowim ne, te ĩ'azabui mono hā, za ĩromhâimana mono zém na hā.

20

Miu na Satanasihi āma pawasisi ré ĩwahubzé wasu'u

¹ Tawamhā wa tô duré 'madâ, hāiwa āma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hā. Hāiwa hawi te wei mo, 'ridawazéb ré, ab're 'rehâ 'ridawazéb ré, ĩsi'uwazi nhorō rutu ré zama.

² Tawamhā te te si'rai wi, ma tô ho'orā hâiba ne ropoto siwamnarī hā ône haré sa'êtê uptabi ti'â, siptete uptabi na. Ho'orā hâiba ne ropoto siwamnarī hā ta hā Satanasi, wanhitob'ru, duréihā wahi na ĩsihâiba. Ta hā hāiwa āma romhuri'wa hā te te sa'êtê âri wamhā, ma tô pawasisi, miu na wahub u pawasisi ré, 're hâimana mono da.

³ Taha da, ma tô oto time, ab're 'rehâ u. Ma tô ĩré sito. Ma tô ĩré upto, miu na wahub u daro mono bâ sadawa nhipese na te te 're da'a'râmi tō mono da. Miu na wahub 'râsutu parip si, te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa para tâma wasihu ni, syry na a'â 're morī da, Satanasi hā.

⁴ Tawamhā wa tô duré sabu, danhib'apito simasisizém ne 're ĩdasi'ubumroi mono zé hā. Āma ĩsi'ubumroi mono ma, ma tô 'Re ĩhâimana u'âsi mono hā tâma pisutu za'ra, dahâimanazém na te te 're ĩda'awaihu'u mono zéb zarina, dama pire na te te

dama 're arowairébé mono da, ĩsadawa para. Tawamhã wa tô duré 'madâ'â za'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono zadawa wasu'u te te 're sazei pese za'ra mono 'ru te, da te 're ĩ'rãnhihâri za'ra mono norĩ pẽ'êzani hã, tô sena na Zezusihi zazei'wa na dama 're siwasu'u za'ra mono 'ru te, da te 're ĩ'rãnhihâri za'ra mono norĩ pẽ'êzani hã. Ta norĩ hã â hawi ropoto siwamnarĩ ãma 're ĩwata za'ra mono õ. Duré ĩhâiba 'manharĩ na romhâiba ãma 're ĩwata za'ra mono õ. Duré â hawi ropoto siwamnarĩ nhisi na ĩ'uihã ui'ére za'ra õ, duré ĩsib'rata ui'ére za'ra õ. Ta norĩ hã ma tô oto hâiba ré apâ 're hâimana za'ra. Ma tô tihâiwa'utu za'ra. Tawamhã Cristuhu siré te oto dama pire na te te dama 're roti za'ra, Satanasi hã pawasisi ré, miu na ãma ĩwahub u.

⁵ ã hã, 're ĩdahâiwa'utu 'rata za'ra mono zé. Tawamhã miu na wahub 'rãsutu parip si, ma tô daro mono bâ uburé pese 're ĩdadâ'â za'ra mono hã tahâiwa'utu za'ra ni, dahâiwa'utu 'rata na 're ĩdahâiwa'utu za'ra mono õ norĩ hã. ãne wa tô te azabu.

⁶ Tawamhã, 're ĩdahâiwa'utu 'rata za'ra mono norĩ ma hã, tâma 're rowẽ uptabi za'ra mono di za. Ta norĩ hã 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono ne, unhama ro'o u'âsi u, da te 're ĩdanhamra za'ra mono norĩ zu 're sisisi mono õ di za. Miu na wahub u te za 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma sasedoti na 're hâimana za'ra, Cristuhu ma zama. Te za duré ĩsiré dama pire na te te dama 're roti za'ra, miu na wahub u.

Satanasi, unhama ro'o u'âsi u, da te ĩmezé wasu'u

⁷ Tawamhã miu na wahub 'rãsutu wapsi, te za Satanasihi ma wasihu ni, 're ĩsa mono zém hawi oto watobro da.

⁸ Tawamhã watobro wamhã, daro mono bâ te za oto te te 're da'a'rãmi, sadawa nhipese na. Ti'ai ãma hã darom nhisi zahuré hã maparane za oto. Dodi na duré Madodi na darom nhisi zahuré hã. Tame te za Satanasi hã da'rã'õtõ, dasi'wapé da. Da'ahâ uptabi na te za da'a'rã'õtõ. Â poré zaihã na supara 're ĩsimi'wara mono ne, da'ahâ uptabi di za.

⁹ Tawamhã daro mono bâ te za oto dasiwi romnhitom ni. Da te dasiwi romnhito wamhã, te za 'ri nho'u hã dasiwi ubu ni, 'Re ĩhâimana u'âsi mono te te 're ĩsawi mono hã, ĩsib'a'uwẽ norĩ, ĩwa 're ĩhâimana za'ra mono zé hã. Ta norĩ hã da te dasiwi uprosi da, te za dasiwi ubu ni. Tane nherẽ, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã te za hâiwa hawi uzâ hã sãmra. Te te sãmra wamhã, te za ãma da'uprosi, unhama ro'o na.

¹⁰ Tawamhã Wa'uburé hã sadawa nhipese na te te 're ĩda'a'rãmi mono hã te za me ni, unhama ro'o u'âsi u, êtẽ ro'o nhizédé uzé pire u. Â hawi ropoto siwamnarĩ norĩ, da te ĩwabzurizéb u te za me ni. Tawamhã tame te za oto te te 're robzépata za'êtẽ u'âsi za'ra, õne u'âsi.

ãne wa tô te awaihu'u, ĩnhotõ 'rowim ne.

Da te 're ĩdaza're za'ra mono zé 'rãsutu wasu'u

11 Tawamhã wa tô duré 'madâ, danhib'apito simasisizé ãrã hã, ãsa'ëtê uptabi hã. ãma ãsãmra hã wa tô duré sabu. Tawamhã uburé uptabi, ma tô ti'a hã ai'utõ, hãiwa zama. Marĩ õ uptabi di oto. Da te 're 'madâ'ã zahuré mono õ di oto, ti'a hã hãiwa me. Tãibã ma tô ai'utõrĩ pese zahuré.

12-13 Tawamhã wa tô duré 'madâ'ã za'ra, 're ãdadã'ã za'ra mono hã, dama ãpire norĩ hã, duré dama ãwapu norĩ hã. Da'upsãtã mono bã, te aihĩni pese danhib'apito simasisizém nho're aimasam ni. ã poré mono bã, ã na 're ãdasi'utõrĩ mono norĩ zama te aimasam ni, adã 're ãhãimana za'ra mono zém hawib zama. Tawamhã ãbaihã ahã na ma tô sõzi za'ra ni, ti'ab ré uburé marĩ, da te 're ã'manharĩ za'ra mono zém na rob'ui'ééré hã, marĩ ãwẽ na, duré ãwasété na zama. Ma tô duré sõzi ãbaihã hã, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata za rowẽ na 're ãdahãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi ré hã. Tawamhã ãbaihã na da te 're ã'manharĩ wẽ za'ra mono zéb ui'ééré zarina, ma tô da'ãma rowairébé za'ra ni. Da te 're ã'manharĩ wasété za'ra mono zéb ui'ééré zarina zama, ma tô aihĩni pese da'ãma rowairébé za'ra ni.

14-15 Tawamhã ni'wam norĩ hã ãbaihã na 're ãhãimana u'ãsi za'ra mono norĩ nhisi, 're ãsimi'wara mono zém na ãsisi ãsimi'wara õ norĩ hã ma tô sãmra ni, unhama ro'o u'ãsi u. (ã hã unhama ro'o u'ã hã maparane ãma 're ãdadã'ã zahu za'ra mono zé, te wasu'u.)

'Re ãdadã'ã za'ra mono zé hã tãibã oto. Duré adã hã aré 're ãhãimana za'ra mono zé hã, tãibã duré oto. Ma tô ab're 're sãmra ni, uburé adã'ã norĩ hã, unhama ro'o u'ãsi u. Taha wa, tãibã oto, adã 're ãhãimana za'ra mono zé hã.

ãne wa tô, za ãromhãimana mono zé hã te azabu, danhotõ 'rowim ne da te 're ãrosawẽrẽ za'ra mono ne.

21

Hãiwa ãté wasu'u, ti'a ãté wasu'u me

1 Tawamhã wa tô duré 'madã hãiwa ãté hã, ti'a ãtéb zama. Hãiwa 'rada hã ma tô ai'utõrĩ pese, ti'ai 'rata zama. ã zama ma tô ai'utõrĩ pese.

2 Tawamhã wa tô duré 'madã, 'ri nho'u hã, ãwasédé hã ãwa 're ãhãimana mono õ hã, Zeruzarẽ ãtém na ãsisi hã. Hãiwa hawi te wei mo, 'Re ãhãimana u'ãsi mono hawi. Pi'õ hã oto mro da, 're ãsi'uza wẽ uptabi za'ra mono ne, ma we si'ra, 'ri nho'u ãwẽ uptabi hã.

3 Tawamhã damreme 'rãihã hã wa tô duré wapa, danhib'apito simasisizém hawi we te te ãnharĩ hã. ãne te we ãma tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u. 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te za oto dasiré 're hãimana u'ãsi, 'rãwi. ãsib'a'uwẽ te za oto 're dahãimana

u'âsi za'ra. Te za tô oto dasiré 're hâimana u'âsi. Īsib'apito za'ra te za oto 're hâimana, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

⁴ Te za duré da'atõmo u'õ, oto dapẽ'êzé õ u'âsi 're dahâimana u'âsi za'ra mono da. 'Re dadâ'â za'ra mono õ di za oto. Duré 're dasiwa'õ za'ra mono õ di za oto. Duré dahâzé, da te 're sépata za'ra mono õ di za oto. E marĩ wa. Uburé 're ĩromhâimana 'rata mono zé hã si'utõrĩ pese wa oto. — Āne ma tô ni'wa tinha, mreme 'rãihã na.

⁵ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã danhib'apito simasi-sizém na ĩsãmra hã te ĩma tinha, āne:

— Ma'āpé waihu'u. Wa hã wa za tô marĩ ĩté hã te ab'manharĩ, āhãna hã. — Āne te ĩma tinha.

Tawamhã te duré ĩma ti'ru:

— Ma'āpé āne āma arob'ui'éré mono. Āhã wasu'u hã uburé marĩ ĩté hã za te ĩ'ab'manharĩ mono na hã, tô sena. Tô sena wa, āhã na da te 're rob'umnhasi za'ra mono sina, da te 're ĩzazei pese za'ra mono da na, te za āma ĩ'arob'ui'éré mo.

⁶ Tawamhã te duré ĩma tinha:

— Tãibã oto. Wa tô te āma a'uwaimrami. Wa hã ĩsãna'rata hawimhã marĩ õ ré hã, wa tô 're ĩhâimana u'âsi. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherẽ, ĩsarina ĩsi'utõrĩ õ di za, wa hã. Ōne u'âsi, wa za 're ĩhâimana.

Tawamhã ni'wam norĩ hã te te 're 'rubu za'ra mono wamhã, wa za â u'â hã te tãma 're õb za'ra, wa'âbã āna, da te 're âhuri mono wa, ĩsiré rowẽ na 're ĩdanomro u'âsi mono zéb da hã.

⁷ Ni'wam norĩ hã tidâ'ázéb u ĩwi sipizari āna, Satanasihi āma te te ĩ'ai'uté za'ra norĩ hã ta norĩ ma, wa za Īsib'apito za'ra 're ĩhâimana. ĩnhib'a'uwẽ si te za oto 're hâimana za'ra.

⁸ Tane nherẽ, ni'wam norĩ hã te za unhama ro'o u'âsi wa'wa 're hâimana u'âsi za'ra, aré da te 're simroi mono pipa te, ĩwi 're ĩsipizari za'ra mono norĩ hã, duré te te 're ĩzazei utõrĩ za'ra mono norĩ hã, duré marĩ ĩwasété uptabi na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ hã, duré dahâiba na 're ĩhâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ āma ĩ'upana 're ĩwata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese na 're ĩhâimana za'ra mono norĩ hã. Uburé pese, te za êtẽ ro'o nhizédé uzé pire wa'wa 're dahâimana u'âsi za'ra, 're ĩdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, unhama ro'o u'âsi wa'wa. Unhama ro'o u'â hã maparane āma 're ĩdadâ'â zahu za'ra mono zé, te wasu'u. — Āne ma tô ĩma rowaihu'u siro, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hã.

Zeruzarẽ ĩté wasu'u

⁹ Tawamhã 7 na hãiwa āma romhuri'wa norĩ siré hã ma tô misi we ĩtẽme 'maimo, 7 na u'awi ré ĩhâimana za'ra norĩ siré hã, rob'manharĩ pipa na te te dama 're ĩrob'manharĩ wasété za'ra mono norĩ siré hã. Tawamhã āne te ĩzatõ:

— We ĩsiré aimorĩ, Pone'ërebâ mro da hã sabu da. — ãne te ĩzatõ.

¹⁰ Tawamhã 'Re ĩhâimana u'âsi mono pẽ'ëzani hã ma tô duré aimawi ĩ'uihã pi'ra. Te te ĩ'uihã pi'rai wa, wa tô duré aimawi ĩhâiba. Taha pari, ma tô hãiwa ãma romhuri'wa hã ĩzaprõ, êtẽ 'rãihã za'ëtẽ uptabi u, ĩ'rãihã uptabi u. Te te ĩzaprõni wamhã, Zeruzarẽ ité hã wa tô 'madâ, marĩ ĩwasédé hã ĩwa 're ĩhâimana mono õ hã, hãiwa hawi we te te ĩsi'ra, 'Re ĩhâimana u'âsi mono hawi.

¹¹ 'Re ĩhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na, te 'ri nho'u hã tirowa'a za'ëtẽ. Êtẽ'ubuzi zarob'a si'ubuzi ne, ma ai'ubuzi, 'ri nho'u hã.

¹²⁻¹³ Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra hã 'rãihã uptabi di. 'Ridawa ĩsa'ëne hã 12 na ĩhâiba hã. Bâtâ pusizém niwĩmhã si'ubdatõ 'ridawa ĩsa'ëne hã, duré bâtâ zasizém niwĩmhã si'ubdatõ 'ridawa ĩsa'ëne hã. Duré hãiwa'a're nhimire niwĩmhã, si'ubdatõ. Duré hãiwa'a're nhimi'e niwĩmhã si'ubdatõ, 'ridawa ĩsa'ëne hã. Uburé hã 12 na ĩhâiba hã. Duré 'ridawa za'ëtẽ mono bâ te hãiwa ãma 'Re ĩhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa norĩ hã misi si simasa, 'ridawa 'madâ'ã'wa norĩ hã. Duré 'ridawa za'ëtẽ mono bâ rob'ui'ére hã misi si, Izarazéhé 'ra nhisi mono na rob'ui'ére hã, 12 na ĩ'ra nhisi mono na rob'ui'ére hã.

¹⁴ Duré wa'ra nhana'rata uparizé mono hã êtẽ tõmo wawẽ topa hã 12 na ĩhâiba hã. Taha na 12 na Pone'ërebâ zadawa wasu'u'wa norĩ nhisi mono hã. Misi si ãma ĩsisi ui'ére mono hã.

¹⁵ Tawamhã hãiwa ãma romhuri'wa hã te te ĩma ĩnharĩ hã te wedehu waré ne hã 're ti'ã, marĩ pibuzé hã, êtẽ'ubuzi pré oru 'manharĩ hã. 'Ri nho'õmo zadaré te te ãma ĩpibuzéb da hã te 're ti'ã, duré 'ridawa ĩsa'ëtẽ mono pibuzéb da zama, duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra pibuzéb da zama.

¹⁶ Tawamhã 'ri nho'õmo zadaré te te pibui mono wamhã, ĩsasé're mono hã aiwapsi ma wairébé, ti'ai pibuzém na ĩpibuzé mono hã. ĩna're pibuzé mono hã aiwapsi ma wairébé. Duré ĩ'a're mono pibuzé hã aiwapsi ma wairébé, duré ĩsiahã mono hã. Uburé pese aiwapsi ĩpibuzé mono hã. ãne ĩpibuzé mono hã, 2200 na ti'ai pibuzém na ĩna're pibuzé mono hã duré ĩ'a're pibuzé mono hã, duré ĩsiahã pibuzé mono hã.

¹⁷ Tawamhã ma tô duré pibu, wa'ra hã ĩsimi'rãmi na hãza'õtõ zõ. Te te pibui wamhã, 64 na ĩpibuzé hã. Ti'ai ãma da te 're ĩropibu za'ra mono zéb za'ratazéb zarina, ĩpibuzé hã.

¹⁸ Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra hã êtẽ'ubuzi zarob'a na ĩ'manharĩ hã. Duré 'ri nho'u hã oru uptabi na si 'ri mono hã, aimawi na wazari ãna. Aiwa simhi ne hã sarob'a uptabi di duré.

¹⁹⁻²⁰ Duré 'ri nho'õmo 'wawi wa'ra nhana'rata uparizé mono wazarimhã, misi si êtẽ'ubuzi wa'ãbã za'ëtẽ mono hã ĩwamri

mono bâ. 12 na êtê'ubuzi wa'âbâ za'êtê mono hã, ïwamri mono bâ, ïto pré wamri mono bâ, duré ïtob'uzé wamri mono bâ.

²¹ Duré 12 na 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa za'êtê mono hã, a'é tômo wawê ne ïtob'a 'manharĩ mono hã, misi si. Duré 'ri nho'ômo 'ri wa'wa 'ri nhi'riti wawê hã êtê'ubuzi pré oru uptabi na ï'manharĩ hã, ïwazari ô na. Aiwa simhi ne sarob'a uptabi di.

²² Tawamhã 'ri nho'ômo ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ãma 're ïdawata za'ra mono zé hã te ïwa sãmri ô di. Robaba di. Uburé Danhib'apito uptabi hã, 'Re ïhâimana u'âsi mono ïwaihu'u pe hã, duré Pone'ërebâi me oto 'râwi da'rata 're hâimana u'âsi zahuré mono na dá'âsina, ïsôrôwa hã oto hâimana ô di.

²³ Duré 'ri nho'ômo na hã bâdá te te 're rob'uiwê mono ô di za oto, a'amo zama. 'Re ïhâimana u'âsi mono nhimirowa'a na te za oto te te 're rowa'a, Pone'ërebâ nhimirowa'a na zama.

²⁴ Tawamhã daro mono bâ 're ïdahâimana za'ra mono norĩ hã te za ïsimirowa'a na 're dahâimana za'ra. Duré dama ïpire za'ra norĩ hã te te 're ïda'madâ'â za'ra mono norĩ hã te za tinhibro hã ahâ uptabi na 'wasa, 'ri nho'u ïtéb u.

²⁵ Tawamhã duré 'ridawa za'êtê mono hã 'ri nho'ômo 'wawi wa'ra 'ridawa za'êtê mono hã te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi, ône u'âsi sitob'ãna. Tame oto 're mara waihu'u mono ô wa, te za 'ridawa haré 're simasab u'âsi.

²⁶ Tawamhã daro mono bâ te za danhibro hã 'wasari ni, 'ri nho'u ïtéb u. Uburé dawaihu'u pese na romhuri pese zéb ré, te za asisi ni.

²⁷ Tawamhã marĩ ïwasédé hã da te 'mazasi za'ra ô di za. Duré 're ïdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré 're ïdazadawa nhipese za'ra mono norĩ hã ïtême 're danhisisi waihu'u mono ô di za oto. ïbahiã na 're ïdahâimana u'âsi za'ra mono norĩ nhisi 're ïsimi'wara mono zém na, ïsisi, 're ïsimi'wara mono norĩ si, te za ïtême 're sisisi, Pone'ërebâ te na ïsisi ui'ééré ré mono hã.

Ñne romnhowa ïromhâimana mono hã, te ï'azabui mono hã.

22

¹ Tawamhã hâiwa ãma 'Re ïhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa hã, tô ô hã ma tô duré ïzaprô, â u'â hã te 'madâ'â da. Â u'â hã da te 're âhuri mono wa, dato sina 're ïdanomro u'âsi mono zé hã. Simhi zarob'a uptabi ne â zarob'a uptabi di, â u'â hã. Panho'u 're ïpraba za'ra mono ne, te 'Re ïhâimana u'âsi mono norĩ simasisizéb zahâpâ hawi tipraba, Pone'ërebâi me.

² 'Ri nho'ômo wa'wa, 'ri nhi'ridi ïnomro wa'wa, te tipraba. Duré wede hã â praba zaihá si'uiwa na ïsãna'rata si'uiwa hã te tame 're sa, ï'rã hã da te 're huri mono wa, 'Re ïhâimana u'âsi mono 'rata, dato sina 're ïdanomro u'âsi mono zé hã. A'amo sidâpâsi ï'râzé hã. Wahub sidâpâsi te 're 'rã u'âsi. Duré ïsu hã daro mono bâ apâ ãma 're ïdazéptâ'â za'ra mono zéb da hã.

³ Duré marĩ ïwasédé hã 'Re ïhâimana u'âsi mono te te 're ï'awê'ô pese mono hã, ïwa 're hâimana za'ra mono ô di za, 'ri

nho'õmo ãma hã. Duré 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te te 're ìda'awẽ'õ pese mono hã ìwa 're dahâimana za'ra mono õ di za.

Taha wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono norĩ simasisizé hã te za 're hâimana, Pone'ërebâi me, danhib'apito simasisizém ne hã, te te ãma 're ìda'ab'madâ'â u'âsi zahuré mono zéb da hã. Taha wa, te za ìsib'a'uwẽ norĩ hã ãma 're wata u'âsi za'ra.

⁴ Te za duré ì'ubu hã te te siwi 're 'madâ'â u'âsi za'ra. Duré ìsisi na uihâ ui'éré ré, te za 're hâimana za'ra.

⁵ Tamemhã 're mara waihu'u mono õ di za. 'Re robra waihu'u mono õ dâ'âsina, rob'uuiwézém na da te 're rob'uuiwẽ za'ra mono õ di za oto. Duré bâdâ hã te te 're rob'uuiwẽ mono õ di za oto. Uburé Danhib'apito uptabi, 'Re ìhâimana u'âsi mono si te za te te dama 're rowa'a. Tawamhã ìsib'a'uwẽ norĩ hã te za ìsadawa para pire na 're hâimana u'âsi za'ra, õne u'âsi.

Ãne romhã ré ìromhâimana mono hã, ìnhotõ 'rowim ne, te ì'azabui mono hã, duré te ì'awaihu'u mono hã.

Zezusi apâ we timoržém na te te sina ìdapo're pu'uzé wasu'u

⁶ Tawamhã hâiwa ãma romhuri'wa hã tô õ hã te duré ìma tinha, ãne:

— Æhã wasu'u hã tô sena. Tô sena wa, te za rob'umnhasi sina da te 're sazei pese za'ra, da te 're wawã za'ra mono ãna. 'Re ìhâimana u'âsi mono hã te tizadawa wasu'u'wa norĩ ma, Tipê'ézani hã te te tâma 're anhomri, taha na te te dama 're sadawa wasu'u za'ra mono da. Ta hã 'Re ìhâimana u'âsi mono hã ma tô hâiwa ãma tâma ìromhuri'wa hã we ìzatõ, tô sena za ìromhâimana mono zém na te aima awaihu'u sirõmo mono da, duré ìnhipai u ìsib'a'uwẽ norĩ ma, te aima ì'awaihu'u mono zéb zarina tâma waihu'u za'ra mono da. — Æne hâiwa ãma romhuri'wa hã ma tô ìma waihu'u.

⁷ Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô wapa, tizazei'wa norĩ te te ìpo're pu'uzé hã. Æne te tinha:

— Ma'ãpé, waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apâ. Æhã wasu'u hã tô sena, ìbaihã na za ìromhâimana mono zém na rob'ui'éré hã ni'wa hã te te 're wapari pese mono wamhã, tâma 're rowẽ u'âsi mono di za. — Æne te tinha, Zezusi hã.

⁸ Wa hã Zuwã hã wa tô ãne uburé marĩ hã te awapari. Wa tô duré ãne te ab'madâ'â. Tawamhã ãne te awapari mono pari, duré ãne hã te ab'madâ'â mono pari, wa tô hâiwa ãma romhuri'wai papara aime, ãma ìwata da, za ìromhâimana mono zém na te te ìma ì'awaihu'u mono ãma.

⁹ Tane nherẽ, te sina ì'uwati, ãma ìwata tõ da. Æne te ìma tinha:

— Tô'ã. Æne 'manharĩ tõ. Wa hã asine, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa, wa 're ìhâimana, duré asisãnawã norĩ ne hã, ìwasu'uwẽ na te te dama 're ìsadawa wasu'u za'ra mono norĩ ne hã. Duré Æhã wasu'u na ì'arob'ui'éré mono wapari pese

'wa norĩ ne hã wa hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono ma romhuri'wa. Taha wa, ma'âpé 'Re ìhâimana u'âsi mono âma si 're aiwata u'âsi mono. — ãne te âma ìwada'u.

¹⁰ Tawamhã te duré ìma tinha, âne:

— ãhã wasu'u hã za ìromhâimana mono zém na ì'arob'ui'ééré mono hã asima sawi ô di za. ãma ronomro ô ré, za romhâimana mono na dâ'âsina, te za sô'awi dama 're ì'awaihu'u mo.

¹¹ ãne na za romhutu na ìromhâimana mono zém na dama 're awaihu'u mono nherê, ni'wam norĩ hã tiwasété si ône haré te te 're 'manharĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ôhõ na si âma 're hâimana za'ra mono tô. Duré ni'wam norĩ hã tihâiba na 're hâimana siwamnarĩ u'âsi za'ra mono wamhã, ôhõ na si âma 're hâimana u'âsi za'ra mono tô duré, rob'rãsutu u hã. Duré ni'wam norĩ hã te te 're 'manharĩ wê u'âsi za'ra mono wamhã, wê u'âsi âma 're hâimana u'âsi za'ra mono. Duré ni'wam norĩ hã 'Re ìhâimana u'âsi mono âma si 're nomro u'âsi mono wamhã, tô ôhõ na si 're nomro u'âsi mono tô, rob'rãsutu u hã. — ãne hãwa âma romhuri'wa hã ma tô ìma waihu'u.

¹² Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa, ti-zazei'wa norĩ te te ìpo're pu'uzé hã. ãne te tinha:

— Ma'âpé waihu'u pese za'ra wa'aba. Wa za wei morĩ su apâ. We ìmorĩ wamhã, ìnhimipawa'âbâzé hã wa za we ìsiré ti'â, da te ìma 're ìromhuri wê za'ra mono zéb zarina te âma da'apawa'âbâ mono da.

¹³ Wa hã duréihã marĩ ô ré hã wa tô 're ìhâimana. Uburé marĩ hã si'utõrĩ pese nherê, ìsarina ìsi'utõrĩ ô di za wa hã. Ône u'âsi, wa za 're ìhâimana u'âsi. — ãne Zezusihi mreme, te ìwapari hã.

¹⁴ Duré, ni'wam norĩ hã uza hãirã da, ti'uza te te 're ì'upsõi pese za'ra mono hã, ta norĩ ma si tâma 're rowê uptabi za'ra mono di za. Tane tiwasété wi, 're ìsipizari za'ra mono hã, 'Re ìhâimana u'âsi mono, ìwasédé te te tâma 're ì'a'upsõi mono zé, te wasu'u, ì'uza hãirã hã. Ta norĩ si te za rob'rãi u'â hã te te 're huri, da te 're huri mono wa, 'Re ìhâimana u'âsi mono 'rata âma 're ìdanomro u'âsi mono zé hã. Ta norĩ si te za duré ône haré 'ri nho'õmo u 're sisisi, 'ridawa za'êtê na, ni'wa te te tiwi sitob za'ra âna.

¹⁵ Ni'wam norĩ si 'ri nho'õmo u 're sisisi waihu'u mono ô di za, marĩ ìwasété uptabi na 're ìdahâimana wasété uptabi za'ra mono norĩ hã, duré simi'â na 're ìdahâimana za'ra mono norĩ hã, duré dahâiba na 're ìdahâimana wasété za'ra mono norĩ hã, duré dapãrĩ'wa norĩ hã, duré romhâiba 'manharĩ âma, 'Re ìhâimana u'âsi mono upana 're ìdawata za'ra mono norĩ hã, duré sadawa nhipese ze te, uburé dama 're ìsadawa nhipese za'ra mono norĩ hã. Ta norĩ hã 're sisisi waihu'u mono ô di za, 'ri nho'õmo u hã.

¹⁶ Tawamhã Zezusihi mreme hã wa tô duré wapa. ãne te ìma tinha:

— Wa hã Zezusi, wa tô hãiwa ãma ãma romhuri'wa hã we atême satô, ã hã te ã'awaihu'u mono hã te te aima awaihu'u mono da, 'ri nho'ômo mono bâ ãzazei'wa norĩ, siré 're ãsi'rã'ôto u'ãsi mono norĩ ma, awaihu'u mono da, ãsipai u. Wa hã apito Dawihi nhihudu, za ãsine ãpire na te 're ãda'ab'madã'ã mono da hã. Wa hã awẽ u, wasi wawẽ 're ro'o pese mono ré, da'ãma 're ã'awẽ za'ra mono ne, wa za romhãimanazép té, te dama 're apisutu, ãmama nhib'a'uwẽ norĩ ma. — ãne te duré ãma siwasu'u, Zezusi hã.

17 'Re ãhãimana u'ãsi mono pẽ'ẽzani hã te Pone'ẽrebãi mro da me, dazô 're hãrã u'ãsi zahuré, ãne:

— We 're anomro aba mono, ã u'ãsi u. — ãne te dazô 're hãrã u'ãsi zahuré.

Tawamhã ni'wam norĩ hã ãne hã te te 're wapari za'ra mono wa, ã u'ãsi u 're nomro mono wamhã, te za duré ãhãrã zahuré na dazô 're hãsi u'ãsi.

Da te 're 'rubu za'ra mono wa, da te 're ã'huri mono ne, ni'wam norĩ hã te te sima 're wẽ za'ra mono wamhã, te za tô ã u'ãsi u 're nomro, te te 're ãhuri u'ãsi mono da, wa'ãbã ãna. ã u'ã hã da te 're ãhuri mono wa, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata 're ãdanomro u'ãsi mono zé.

Zuwã, te te dama ãma ãrob'ui'ére 'rãsutu zé wasu'u

18 Wa hã Zuwã hã, wa za oto ãma aipo're pu'u sirômo za'ra wa'wa ãmreme pire na, ãhã wasu'u na, ã ãbahã na, za ãromhãimana mono zém na te ã'arob'ui'ére mono hã, 're ãwapari za'ra wa'aba mono norĩ hã. Ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã siwa'ru sihawim na te te ãma 're sa'ëtê za'ra mono wamhã, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã te te 're hã za'ra, ã ãbahã na te te dama 're ãrob'manharĩ pipa mono zé ãsima'wara mono zarina. Taha na, te za te te tãma 're sa'ëtê za'ra, ã'ahãri hã.

19 Duré ni'wam norĩ hã ãhã wasu'u hã za ãromhãimana mono zém na te ã'arob'ui'ére mono hawimhã tô senai ô newa, te te 're sani za'ra mono wamhã, te za 'Re ãhãimana u'ãsi mono hã rob'rãi u'ã hã te te tiwi 're sawi za'ra, te te dame 're huri tô mono da, 'Re ãhãimana u'ãsi mono 'rata rowẽ na 're danomro u'ãsi tô mono da. Te za duré 'ri nho'u ãté hã ãwẽ uptabi hã te te tiwi 're sawi za'ra, ãwasédé hã ãwa 're ãhãimana mono ô hã. ãhã na, wa tô ã ãbahã na ãma rob'ui'ére pa, ã 'ri nho'ômo na hã, duré rob'rãi u'ãsi na hã.

20 Tawamhã Zezusi hã te duré ãrême ma siwasu'u, ã te ãma ã'arob'ui'ére mono na te te ãma ã'awaihu'u mono 'wa hã. ãne te siwasu'u:

— Tô sena, wa za wei morĩ su apã. — ãne te siwasu'u.

Tane tô. Wanhib'apito Zezusi apã we aimorĩ su'u tô.

21 Wa hã Zuwã hã wa za oto asawi za'ra wa'wa, ãrême ma. Wa ãsima te 're aiwẽ u'ãsi za'ra wa'wa, Wanhib'apito Zezusi te te 're asawi pese za'ra wa'aba mono da, duré te te 're

aipawaptob u'âsi za'ra wa'aba mono da. ãne wa ai'ãma te 're
rosa'rata u'âsi za'ra wa'wa.